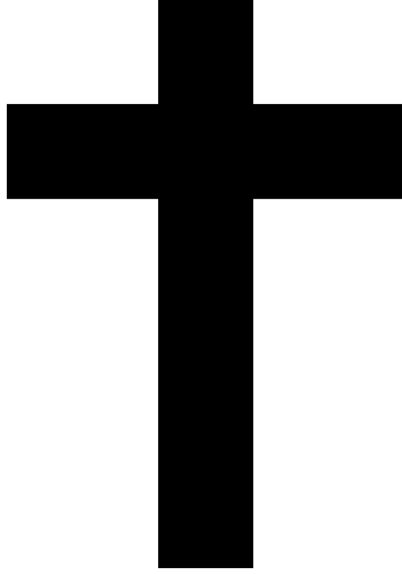

PIŃKOP GEN

The New Testament and Psalms in the Yopno Language of Papua
New Guinea

PIN^KOP GEN
The New Testament and Psalms in the Yopno Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen na Buk Song long tokples Yopno long Niugini

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Yopno

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-01-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023
b683ce50-d820-5bfc-8471-d8ee080be106

Contents

FRT	1
Kap	3
Matyu	126
Mak	184
Luk	219
Jon	279
Yabekbi	322
Rom	380
1 Korin	408
2 Korin	434
Galesia	451
Epesas	461
Pilipai	471
Kolosi	478
1 Tesalonaika	485
2 Tesalonaika	491
1 Timoti	495
2 Timoti	503
Taitus	509
Pilimon	513
Ibru	515
Jems	536
1 Pita	544
2 Pita	552
1 Jon	557
2 Jon	564
3 Jon	566
Jut	567
Pañalon Abi	570
Gen sop diwari dakon mibili	601

PIN̄KOP GEN

Published 2010

The New Testament and Psalms in
the Yopno language

Morobe Province, Papua New
Guinea

© Wycliffe Bible Translators 2010

Print edition ISBN: 0 86893 445 3

Table of Abbreviations

Stat	Wasok Wasok	WW
Kisim Bek	Timik Panapgut	TP
Wok Pris	Mukwa Sogok	MS
Namba	Israel Dakon Tilak	IDT
Lo	Gen Teban	GT
Josua	Josua	Jos
Hetman	Gen Kokwin Amin	GK
Rut	Rut	Ru
1 Samuel	1 Samuel	1Sa
2 Samuel	2 Samuel	2Sa
1 King	1 Kila Amin Madep	1KA
2 King	2 Kila Amin Madep	2KA
1 Stori	1 Kila Amin Madep Dakon Gen	1KAG
2 Stori	2 Kila Amin Madep Dakon Gen	2KAG
Esra	Esra	Esr
Nehemia	Niamaia	Ni
Esta	Esta	Est
Job	Jop	Jop
Buk Song	Kap	Kap
Sindaun	Yiyit Tagisi	YT
Saveman	Nandak Nandak Amin	NNA
Solomon	Soloman	Sol
Aisaia	Aisaia	Ais
Jeremaia	Jeremaia	Jer
Krai	Kunam	Kun
Esekiel	Esikiel	Esi
Daniel	Daniel	Dan
Hosea	Osea	Os
Joel	Joel	Jol
Amos	Amos	Am
Obadia	Obadaia	Ob
Jona	Jona	Jna
Maika	Maika	Mai
Nahum	Naum	Na
Habakuk	Abakuk	Ab
Sefanaia	Sepanaia	Sep
Hagai	Agai	Ag
Sekaraia	Sekaraia	Sek
Malakai	Malakai	Mal

*San̄bek San̄bek Kalip̄mi Dakon Papua
Silip*

Minam Gen Yopno Gen Man
Pisip̄mi

Preface

This publication includes the New Testament and Psalms in the Yopno language. There are approximately 9,000 Yopno speakers. The majority of them live in villages along the Yopno river and its tributaries in the Finisterre Mountains in both Morobe and Madang provinces of Papua New Guinea. Others live in various towns, especially Lae and Madang.

Lutheran evangelists, who came to bring God's Word to the Yopno people in the 1920's, told of a star that guided them to where they should begin telling the Good News. In a dream God told them to go to Gunam, an area named for a fern that grows there. And so the cover features, along with the cross and an open Bible, a star and two gunam plants, reminding the Yopno people of how Christianity came to the Yopno valley.

We offer thanks to God who out of love for the Yopno people determined to give them this special gift. We are grateful to Him for the many, many individuals who, by their faithfulness in prayer and giving over many years, have enabled us to complete this work. Through them, and many of our Yopno brothers and sisters in Christ, God has caused this portion of His Word to become a reality for the Yopno people in their own heart language.

We dedicate this book to God for His eternal glory. May He use the reading and teaching of this Book of Life to continue building His church among the Yopno people, both in numbers and in quality of faith.

But Piso Gen

On papia unun Yopno amin da iyi da genonsi da Pinjkop dakon gen bamisi nandan pisanek Pinjkop dakon galaktok yolek egipni do wasanbi.

Pinjkop gen nianon da apgut unun dakon tilakni gipmikon tosok. Gik da kosit yolajakwan yabekbi mibiltoksi apgwit da unun kanek yolek apgwit. Pinjkop da geni kokup kinda mani Gunam unudon ankini yan dipminon yoyinban nandanakwa gik da mibiltan yoban abin Isan analon awit. Gik unun sigin tanjakwan Kumbul pinjek Gunam miktim kanakwa gik unun pasigit. Anakwan unudon kokup wasanek Pinjkop gen Kâte genon da wasanek yoyiwit. Lutheran dakon pi amin da bilak morapmisi pi madepsi awit da an unun do ya yansi yoyaman.

Ae don SIL da panpuluganek Yopno genonsi da Pinjkop gen panjobil nimgwit. Ae unun gin dima, Yopno gen papia yut kisi wasawit, anek yoyindet panthagap awit da yoyindet an. Unun do ya yansi yoyaman.

Pinjkop da Yopno amin do butdasi galaktan yominjek geni pakyanji nandan pisonen do si nandisak. Gen diwarikon da kili apgut, mani nin da genonsi da bamisi abidanek Yesu butdasi yol kimotnen do tagisi nandisak. Do not, papia on butdasi abidanek bisapmi bisapmi manjinaki Pinjkop gen da gak anpuluganban on miktimon jigi morap noman tan gamni bisapmon tebai agek, don egip egip teban abidoki.

KAP

But piso gen

On papia unun Israel amin dakon kap papiani Pinjkop gawak imgwit bisapmon yawit. On papiagwan kap diwari ton unun Jerusalem Pinjkop dakon yutnon muwukgwit bisapmon yan yan awit. Ae kap diwari unun bisit, do minjat aminyo da Pinjkop gawak im do muwukgwit bisapmon, bo ae amin kalon kalon da jigi pan pan awit bisapmon, unun ban yan yan awit.

On kap gat ae bisit gat unun amin morapmi da jigi bo ae kisik kisik mibili mibili noman tan yomgwit bisapmon mandawit. Don amin diwari da panmuwukba papia kinda dagagit.

On papiagwan bisap mibili mibili gat domdom awit bisapmon yawit. Unjungwan Pinjkop anjistik kap ton, ae yokwi yan tenjenok gat, ae yokwi wiririt gat dakon bisit ton. Ae jigi ae panjilit bisapmon panpulugok timit dakon bisit, ae kila amin madep kinda kaluk manjiri dakon bisap madep dakon kap, ae Pinjkop nandan gadan imim dakon yan tenjenok kap, ae Pinjkop do ya yan iyik dakon kap, ae butjik ae nandaba kik yan tenjenok agak dakon kap, ae Pinjkop do bisit iyinba uwal panupbal asak dakon bisit, ae minjat aminyo da anpak tagi ani dakon kap kisi ton.

On kap morap gat ae bisit gat unun minjat amin morap nin kisi dakon egip egip kisi abidosok. Nin kisik kisik bisapnin ton, ae butjik bisapnin ton. Ae monji gwayo bulagi tapminnin ton da egipnejen dakon bisapnin ton, ae minjat pelan amin pelanyo anen bisapnin ton. Bisap diwari sot aman, ae bisap diwari tagi ekwaman. Kap papia on da nin da bisap morap on domdom aman unun abidosok. Do kalipsigwan da win abisok ekwaman on kap papia da Pinjkop dakon minjat aminyo dakon nandan gadat

Kap 1:3: Jer 17.8

madepsi panjeban anek egip egipni panpulugagit.

Kap diwari dakon gen busun ton unun da kwenon but pisoni unudon ton do pindakgi. But piso unun Ibru genon ban timigek yopbi. Bisap diwari namin da kap mandagit unun do yosok, ae ni bisapmon mandagit unun do yosok. Ae bisap diwari kap yanakwa amin diwari da duban bo kap dakon yo kidat diwari nian tidogi unun do yosok.

PAPIA 1

1

(Kap 1-41)

Amin kilegisi gat ae amin yokwi gat dakon anpak

¹ Amin kinda yokwi pakpak amin da yabet anakwa unun yolek dima agisak,

ae amin yokwi gat kisi dima ak-
gan,

ae Pinjkop do manji gen yon amin
gat kalonji dima yikgan,
unun amin kisik kisik tagi asak.

² Unun amin da Yawe dakon nawa gen do tagisi nandisak.

Gildat kalba ae kalbiyo kisi unun do nandan egisak.

³ Unun amin kindap kinda pakbi ilenon kwaokbi yombem.

Bami toktok bisapmon bami unudon tantan asak, ae tami dima kibidosok.

Yo morap asak unun aban bami tagisi gin noman ton.

⁴ Amin yokwi unun yan dimasi.

Unun wit dakon gipmi mirim da wiririk pangwan unun yombem.

⁵ Yan do anek gen kokwin bisap madepmon Pinjkop da amin yokwi gen pikon yopban geni aripmi dima abin yipdan.

Yokwi pakpak amin kilegi da kabikon dima egipdan.

⁶ Nido Yawe da amin kilegi kilani asak, mani yoki pakpak unun tasik tokdan.

2

Piŋkop da kila amin madep kinda manjigit

¹ Miŋat amin kabi morap miktimi miktimi ekwan unun nido kwen wigik ak do gen yan panjeban an?

    Miŋat aminyo unun nido isal dogin yokwi ak do gen yan panjeban an?

² Miktim morap dakon kila amin madepni emat ak do tagap ton. Unun muwugek Yawe gat ae amin unun miŋat amin kabini kila asak do bit nelak tagal ibi amin gat pabin yop do gen yan panjeban an.

³ Gen yan yon, “Unun bamot dakon amin wamwam nap teban panjagono.

    Ain nap kandapninon panjeban agimal unun witalno.”

⁴ Kwen Kokup kila amin madep yityit tamonikon yikdak amin jikgo yanjan yomisak.

    Amin Tagi da jigilagon da pabin yopmandak.

⁵ Butjapsi nandan yominek gen tebai yoyinban pasal kimokgon.

⁶ Unun da yan yoyisak, “Nak da on amin kila amin madepno egipjak do kili yipgum da telagi ilenno Saion unudon yikdak.”

⁷ Kila amin madep da yan yosok, “Yawe da yo madep kinda nayigit unun yan tenjenokdisat. Yan nayigit, ‘Gak Monjino. Abisok nak gak dakon Datgo dagosot.

⁸ Bisit nayinbi miŋat amin morap miktimi miktimi ekwan unun gak do gabo miktim kisisi kila abi.

⁹ Gak da kila amin pi tapmimi tonji anek kila amin madep dakon kindap kirin ain nan wasanbi unun nan uwalgo pudan monin monin akdisal.

Amin da miktim kwoba pudan monin monin an unun da tilagon akdisal.’”

¹⁰ Yan do, kila amin madep ji nandan kokwin tagisi anek egipni.

    Miktimon kila amin, mama geno nandani.

¹¹ Ji Yawe do pasal iminek omani ani. Kisik kisik animinek pasal nimnimik imni.

¹² Ji monji dakon pinbini egek gawak imni.

    Butjap tepmi nandisak, do japmi nandan daban di kimakbam.

    Amin morap panjunosak do Piŋkopmon kwan unun kisik kisik tagi ani.

3

Amin kinda da wisa dagokdo tapmim pak do bisit agit

Dewit monji Apsalom do pasalek kigit bisapmon kap on mandagit.

¹ Yawe, uwalno morapmisi! Amin morapmi da yokwisi an naman.

² Unun da yan yon, “Piŋkop da aripmi dima anpulugokdisak.”

³ Mani Yawe gak pasik da yan nak anjisibisal.

    Anpuluganbi emaron teban tosot. Gak kalon dagin but yokwino wiririkbi pasilakwa anteban abi tebai akdat.

⁴ Yawe da anpulugosak do yan tidosot. Unun telagi kabapnikon egek yan ilitno dakon kobogi namisak.

⁵ Dipmin potpot tamokon pagek obisi pak intosot.

    Ae don pidanek tagisi egisat, nido Yawe da kilano tagisi asak.

⁶ Uwalno 10 tausen da teri teri da abin andagat ayin, mani unun do dima pasolgen.

⁷ Yawe gak apbi! Piŋkopno abin anpulugoki!

    Uwalno mogim kulbak dapbi. Amin yokwi unun dakon geni dapman biripmikgi.

- 8 Yawe gak dagin nin panpuluganbi teban toman.
Minjat amin kabigo nin yo tagisi an nibi dosi nandisat.

4

Kalbi amin kinda tapmim timit do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Gita tidanek yogogi.

- 1 Pinjopno kilegisi, gak do yan tidoken bisapmon nandan nabi.
But yokwino wiririkbi pasilgit.
Bupmi nandan naminek bisitno nandaki.
- 2 Amin ji, bisap nian da man madepno abin yip do pi ani?
Bisap nian da yo isali mibili mibili do but dasi galak tan yomin kimotni?
Bisap nian da top anpak yolni?
- 3 Ji gen on do pakyan si nandani.
Amin morap Yawe dakon pinbinisi ekwan, unun iyi do manjigit.
Nak unun do yan tidoko bisitno nandisak.
- 4 Ji Pinjop do si pasalek anpak yokwi morap yopman mudoni.
Si potni bisapmon gen on do pakyan si nandanek gen kagasi sopni.
- 5 Paret Yawe da galak tosok unun ban anek egip egipji Yawekon tosok yansi nandani.
- 6 Amin morapmi da yan yon, "Namin da nin panpuluganban tagisi egipnen?"
Yawe, butgo ninon yipmanek yo tagisi an nibi.
- 7 Wit gat ae wain gat dakon bami morapmi pan bisapmon amin kisik kisik an.
Mani Yawe gak da kisik kisik butnokon yipgul unun da unun dakon kisik kisik yapmandak.
- 8 Yawe gak dagin kilano anaki tagisi egisat, do yo kinda do dima pasalek tamokon pokdot bisapmon tepmisi pak injosot.

5

Amin kinda Pinjop da kilani asak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on amin da kasisin pisonakwa yogogi.

- 1 Yawe bisit anek iyon iyon yanapbo geno do mirak yopbi.
- 2 Kila Amin Madepno ae Pinjopno, anpulugoki do bisit asat, do yan ilitno nandan nabi.
- 3 Yawe, wisa dagokdo morap gak do bisit asat.
Wisa dagokdo gak do bisit tebaisi asat.
Bisitno dakon kobogi nabi do jomjom asat.
- 4 Pinjop, gak anpak yokwi do kisik kisik dima asal.
Yokwi an amin gak da kapmatjok tagi dima egipmi.
- 5 Iyi do nandaba wikwan amin gak da dabilon tagi dima atni.
Anpak yokwi an amin morap dimasi galak tan yomisal.
- 6 Yawe, gak da top gen yogok amin morap panupbal asal.
Amin dapba kimokgon amin gat, ae amin pankewalgan amin gat dimasi galak tan yomisal.
- 7 Mani gak da nak but dasi galak tan namisal, do gak da yutnon tagi wigiken.
Telagi yutgokon unudon nwakben anek gawak gaben.
- 8 Yawe, uwal da nak anupbal akdan, do kosit yipman naminaki anpakgo kilegi unun yolben.
Kosit agipben do nandisal unun noliki.
- 9 Uwalno gen bamisok kinda dimasi yon.
Amin diwari panupbal ak dogin nandan.
Gen kagani unun kimakbi tamo da yan pison.
Amin pangalak ak do gen morapmi yon.
- 10 Pinjop, gen yan yominnek yo yokwisi an yobi.
Nandak nandak yokwini panupbal abi.

- Yo akdo nandan kokwin an iyi unudon yokwalni.
 Unun kwen wigik an gaminek yokwi morapmi an, do yolbi gak da inam da dubagikon kin mudoni.
- 11 Mani amin morap panikutnoki do gagon kwan unun kisik kisik tagi ani.
 Unun but galak nandanek kisik kisik dakon kap dagok dagogi mini tagi yoni.
 Panikutnaki but dasi galak tan gamañ amin kisik kisik sigin anek mango awigini.
- 12 Gak da amin kilegi do yo tagisi an yomisal.
 Emat dakon pasik da yan tanek panyongam asal, ae kilani tagisi anaki tagisi ekwan.

6

Amin kinda jigini ton unun Pinjop da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Gita napmi 8 kabi unun nan tidanek yogogi.

- 1 Yawe, butjap nandanek gen tebai dima nayiki.
 Butjap madepsi nandanek nak anmilip ak do tepmi pi dima nabi.
- 2 Yawe, tapmimno mini, do bupmi nandan nabi.
 Yawe, giptimno tep naman, do anmilip abi.
- 3 Butno wagilsi jik tosok. Yawe, bisap nian da jigip panegipben?
- 4 Yawe, tobil obinek yokwikon ban abidoki.
 Bisapmi bisapmi amin do but dasi galak tan yomisal, do anpuluganbi dima kimokgen.
- 5 Amin kimakbi dima nandan gamañ. Kimakbi tamogwan da gak dima ankisan.
- 6 Iyon iyon yan egapbo tapmimno wagilsi man mudon.
 Kalbi morap kunam pakbino da tamono wagilsi angik asak.
 Kunam tagapbo busun kidinno madepsi gik tosok.

- 7 Uwalno morapmisi, do kunam gin tak egapbo dabilno piriropman.
 Anakwa yo kinda dima kosot.
- 8 Kunam tak egapbo Yawe da kili nandan namgut, do anpak yokwi an amin ji kisisi nepmandek kit.
- 9 Yawe da anpulugosak do anek yan tidanapbo nandan namgut.
 Yawe da bisitno nandagit.
- 10 Uwalno kisisi mayaktok ae but yokwiyo pakdan.
 Tepmisi tobil kinjek mayaktok pakdan.

7

Jigini ton amin kinda dakon bisit

Dewit da amin kinda Benjamin da kabikon nani mani Kus unun da yokwi an iban butjik panek kap on Yawe do yagit.

- 1 Yawe Pinjopno, gak da nak anikutnoki do obisat.
 Anpuluganaki nak ansopmanan amin da dima nikba kimokgen.
 Yokwikon nan abidanaki dima tasik token.
- 2 Laion da amin dakon gipni pandagon, unun da tilak di anupbal abam.
 Hlik anan timi kindakon ankinakwa amin da nak yokwikon nan aripmi dima di abidanban.
- 3 Yawe Pinjopno, yokwi agim dakon gulusunno tan namisak,
 bo amin diwari do yokwi an yomgum,
- 4 bo notno isal dogin yokwi an imgum,
 bo uwalno dakon yo isal dogin kabo timikgin kan,
- 5 yum pindagaki uwalno da nak ansopmanek abidoni.
 Nak tagi bamanek obisi anupbal anek giptimno yipba kimbabanon isal tosak.
- 6 Yawe, pidoki! Uwalno da nagon emat tebaisi an.
 Unun butjap nandan yominek yo yokwisi an yobi.

- Piņkopno, anpak kilegi dogin galak tosol, do abinjek anpulugoki.
- ⁷ Gak kwensi kila amin madep yityit tamogokon yigek minat amin kabi morap gak da kapmatjok abin muwutni do yoyiki.
- ⁸ Yawe, minat amin morap dakon anpakni kokwin asal, do anpuluganaki gen pikon teban token.
- Nido, anpak kilegi gat ae anpak tagisi gat banjin asat.
- ⁹ Piņkop gak wagil kilegisi. Amin morap dakon nandak nandak butyo pakyanji pindak nandanjo asal. Amin yokwi anpak yokwi sanbenek dima ani do kirinjak yobi. Mani amin kilegi panpuluganaki tebai atni.
- ¹⁰ Piņkop unun pasikno. Butni kilegisi amin yokwikon ban timikdak.
- ¹¹ Piņkop unun gen kokwin kila amin kilegisi. Gildari gildari yokwi pakpak do japmi nandanek pabin yopmandak.
- ¹² Yokwi an amin but tobil dima ani kan, Piņkop da emat agak sibani geni tonji asak do ilitdisak, ae obipni panilitdisak.
- ¹³ Amin unun dapban kimotni do dikdikni kili panroman agit. Dikdik milen asipmi ton panroman asak.
- ¹⁴ Amin yokwi unun yokwi ak do nandaban teban ton. Yokwi mibili mibili ak do tagap tok asak, ae bisapmi bisapmi top yosok.
- ¹⁵ Amin kinda abidok do gapma dubagi kinda wayikdak, mani iyin unun gapma wayikdakgwan mosok.
- ¹⁶ Gulusun iyin asak unun da iyinan witjin imisak.

Ae butjap ematyo amin diwari do an yom do nandak nandak asak, unun da tobilek iyi nan anjupal asak.

- ¹⁷ Yawe unun amin kilegisi, do ya yan iyisat. Piņkop Wukwisi do mani anjisik do kap yoken.

8

Piņkop dakon man madep gat ae amin dakon man tagi unun dakon gen
Dewit dakon kap kinda. Kokup pap Gat dakon gita nan tidanek yogogi.

- ¹ Yawe, Amin Taginin, miktimi miktimi gak dakon man pidanbisi. Tilingo wukwisi, kundu si yapmandak.
- ² Gak da man madep gamni do minat monjiyo gat ae monji njakjak gat yoyin dekdal. Man madep gaminakwa uwalgo da gak abin gep do antidok anek gen mapmit an.
- ³ Kundukon gik kanekyo kisitgo da wasan kwen yopgul da ton unun pindagek yan nandisat.
- ⁴ Minat aminyo nin nianen amin di ban nin do nandak nandak madep asal? Nin yo isalisi. Nin dakon kila nido kagimansi asal?
- ⁵ Piņkop gak da nin gaga da mibilgwanjok nipgul. Gak da nin wasanek tilim gat ae man madep gat nimgul.
- ⁶ Yo morap wasagil unun nin da kilani anej do yan mudagil. Unun yo morap nin dakon pinbi ekwan.
- ⁷ Sipsip bulmakau, ae jon bit kilapyo gat,
- ⁸ minam kwen akwan gat, ae tap kilap ae yo morap tap kagagwan akwan unun kisi nin dakon pinbi ekwan.
- ⁹ Yawe, Amin Taginin, miktimi miktimi gak dakon man pidanbisi.

9

Amin kinda da Pinƙop dakon anƙpakni kilegi do Pinƙop ya yan iyigit

Dewit dakon kap kinda. Tek kinda mani Almut Laben yan yon tegon da yogogi.

- 1 Yawe, butnokon da ya yanƙsi gayiken. Pi tagisi morap agil unun do minat aminyo yoyiken.
- 2 Gak do nandanek kisik kisik aben. Pinƙop Wukwisi, mango awigik do kap yoken.
- 3 Uwalno da gandanek pasal kwan. Man pagek kimak mudon.
- 4 Kila amin madep yityit tamogokon yigek gen kokwin kilegisi asal. Anƙpakno kokwin anaki gen pikon teban tosot.
- 5 Miktimi miktimi dima nandan gamaƙ amin gen tebai yoyigil. Amin yokwi kili panupbal agil, ae dagok dagogi mini amin da intan yomdan.
- 6 Uwal wagilsi tasik tawit. Pinƙop gak da kokup papni kili panupbal agil, ae amin da intan yomdan.
- 7 Mani Yawe unun kila amin madep dagok dagogi mini egi wigisak. Unun kila amin madep yityit tamonikon yigek gen kokwin pi ak do kili tagap tagit.
- 8 Unun anƙpak kilegikon da minat amin kabi morap dakon anƙpakni kokwin akdisak. Ae anƙpak tagisikon da minat amin kabi morap kisi kila akdisak.
- 9 Uwalon jigi pan amin Yawe da tagisi panƙutnosok. Jigi bisapmon unudon kinjek pasilgan.
- 10 Yawe, minat aminyo gak wisin gandanak do pi an amin manji dima yomisal. Yan asal, do mango nandan amin egip egipni gagon tosok yanƙsi nandan.
- 11 Yawe Saion kokup papmon unudon kila amin madep egisak. Kap yanek mani anƙisini. Amin morap kisikon pi morap agit unun do yan tenƙenok ani.

- 12 Yawe da jigi pan amin nandan yomisak, ae kunam takba mirakni dima sopmandak. Yokwi an yoman amin do kobogi yokwisi yomisak.
- 13 Yawe, bupmi nandan nabi. Uwal da jigi tepmiyo naman pindakgi. Pali kimot do asat, do yokwikon nan abidanaki tagisi egipben.
- 14 Anƙpulanbi yo morap agil dakon geni tagi yanek mango awigiken. Saion kokup pap da wigaron agek yan tenƙenok anek yokwikon nan abidagil unun do kisik kisik aben.
- 15 Miktimi miktimi dima nandan gamaƙ amin da nin timit do gapma wayan, mani iyi unungwan mon. Nin timit do pat yopman, mani iyi unun paron yokwalaƙ.
- 16 Yawe dakon gen kokwin pi agakni unun kilegisi yan unun amin da nandan iman. Amin yokwi amin diwari panupbal ak do yo awit, mani unun yo yokwi da tobilek iyi ban panupbal awit.
- 17 Pinƙop manji iminek yokwi an amin morap unun kimakbi kokupmon panƙi egipdan.
- 18 Bisapmi bisapmi Pinƙop da yoni mini amin dima intan yomisak. Jigini madepsi ton amin, unun Pinƙop da panpulgusak do nandan gadat anek jomjom an. Unun yum pindagakwan isal dogin jomjom dima an.
- 19 Yawe, apbi. Yum pindagaki miktin amin da teban tanek dima abin gepni. Miktimi miktimi amin dima nandan gamaƙ unun gaga da inamon yopmanek gen kokwin an yobi.
- 20 Yawe, panpasol anaki madepsi pasolni, ae iyi do nin miktin amin gin yanƙsi nandani.

10

Amin kinda Pinjop da anj pulugosak do bisit agit

- 1 Yawe, gak nido nak da dubagikon egisal?
Bisap yokwikon gak nido pasil namisal?
- 2 Amin yokwi iyi do nandaba wigakwa yoni mini amin panjupbal ak do yolgan.
Amin diwari yokwi anyom do nandak nandak an, unun yo yokwi iyi timikgan.
- 3 Amin yokwi galaktok yokwini do nandane pibit tidok asak.
Yo morapmi timit do nandan amin panjisisak, ae Yawe ibipmandak.
- 4 Amin yokwi iyi do nandaban wigakwan Pinjop wisin kok do pi dima asak.
Pinjop do nandaban yo isali asak.
- 5 Yo morap aban tagisi noman ton.
Yawe, gak dakon nandak nandak kindasok dimasi nandisak.
Unun da uwalni do manji gen yan yomisak.
- 6 Yan nandisak, "Nak aripmi dima moken.
Bisapmi bisapmi yo di da nak aripmi dima abin nepni."
- 7 Bisap morap amin jobit yomisak, ae top gen yosok, ae amin dap do yosok.
Yokwi ak do ae jigi panalon ak do gen tepmisi yosok.
- 8 Unun kokupmon pasili egek amin gulusunni mini amin apba dapban kimotni do jomjom asak.
Unun si pasilek amin tapmimni mini panjupbal ak do yubin egisak.
- 9 Laion da yan pasilikon yigek kila tebai asak.
Unun pasil yigek tapmimni mini amin paron yokwalban ilik panjisak.
- 10 Anjakwan unudon gin tapmimni mini amin tasik ton.
Amin yokwi dakon tapmim madepni da pabin yopmandak.

- 11 Amin yokwi da yan nandisak, "Pinjop da nak intan namgut.
Iyi dakon dabil kili sopgut, do dima nandisak."
- 12 Yawe, abin yokwi pakpak amin kobogi yokwi anyobi.
Pinjop, amin jigini ton unun dima intan yobi.
- 13 Yokwi pakpak amin da nido Pinjop do yanba yokwi tok an?
Ae nido "Pinjop da kobogi yokwi dima nimdisak" yan nandan?
- 14 Mani gak da yokwi pakpak amin dakon anpak pindak mudosol.
Anpak yokwi aba amin diwari da tepmi pan unun pindagek kobogi yokwi yomisal.
Jigi nandan amin gak da panpulgoki do buri gagon yopmanjan.
Men datyoni kimakbi amin gak da tagisi panpulgosol.
- 15 Yokwi pakpak dakon tapmim pabin yopmanjek anpak yokwini bunon ae dima pindakgi.
- 16 Yawe dagok dagogi mini kila amin madep egi wigikdisak.
Pinjop njaknawari gawak yoman amin miktimnikon ban yolban tasik tokdan.
- 17 Yawe, gak jigini ton amin dakon bisit nandane buri panjeban akdisal.
- 18 Men datyoni kimakgwit amin gat ae uwalon jigi timikgan amin gat dakon bisitni nandan yomdisal.
Panpulanaki gen pikon atni bisapmon teban tokdan.
Ae miktimon minat aminyo da sanjenek yo yokwi dima anyomdan.

11

Amin kinda Pinjop do nandan gadat tebaisi agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

- 1-2 Nak anjknosak do Yawekon kisat.
Do gak nido yan nayisal, "Amin yokwi obipni panjilikgan!"

- Pilin tukgwan amin kilegi yam do dikdikni bisapmon samban!
Do minam kinda da yan pasalek kabapgwan wigi!
- ³ Anpak kilegi dakon teban tokni kisi tuwil ki mudoni kan, amin kilegi nian ani?"
- ⁴ Mani Yawe telagi yutnikon egisak.
Kwen Kokup kila amin madep egek dabili da amin morap kisi pindakdak.
Yo morap an unun kisisi nandan mudosok.
- ⁵ Yawe da amin kilegi ae amin yokwi kagimansi kokwin asak.
Emat do galak ton amin dimasi galak tan yomisak.
- ⁶ Amin yokwi do kindap tepmisi sosok unun tagal yomisak.
Anek giptimni obisi son yomni do mirim tepmisi sosok unun yipban abisak.
Unun yokwi awit dakon kobogini.
- ⁷ Yawe anpak kilegi gin asak.
Anpak kilegi an amin do but dasi galak tan yomisak.
Anpak kilegi an amin unun da tomno dabilni kokdan.

12

Amin kinda Pinjkop da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

- ¹ Yawe, gak gawak gaman amin pasil mudan.
Gak golgan amin kinda dima kokdisal, do abin nak anpuluga.
- ² Amin morap kisi amin diwarikon top yon.
Panjewal do gen galagi yoyan.
- ³ Yawe, gak da gen galagi yon amin dakon gen kagani sopbi.
Ae pibit tidok an amin dakon gen kagani sopbi dosi nandisat.
- ⁴ Unun amin da yan yon, "Top gen yanek teban tonej.
Nin da galak togon gen yokdaman.
Amin kinda da kosit dima sopman nimjak."

- ⁵ Mani Yawe da yan yosok, "Amin yokwi da tapmimni mini amin pabin yopmanjan,
ae yoni mini amin iyon iyon yanek ekwan.
Do nak da abin panpulugoken.
Unun nak da pankutnoken do yon, do yansi akdisat."
- ⁶ Yawe dakon yan teban tok gen unun bamisi.
Unun silwa kindapmon kosiri 7 yan sonba jimjimi minisi an, unun yombem wagil tagisi.
- ⁷⁻⁸ Yawe, amin yokwi unun dukwan dukwan kisi agek anpak injani unun do yo tagisi yan nandan.
Do bisapmi bisapmi kilanin tagisi anaki amin yokwi da nin dima panupbal ani.

13

Amin kinda Pinjkop da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

- ¹ Yawe, ni bisapmon aego nandan nabi?
Nak do dagok dagogi mini intan naminj wigikdisal bo?
Gak bisap nian da pasil naminjaki dima gandaken?
- ² Bisap nian da butnokon da tepmi pasat unun sigin paken?
Gildat nian da but yokwino sigin tosak?
Bisap nian da uwalno da sigin abin nepni?
- ³ Yawe Pinjkopno, nandan naminek bisitno nandaki.
Dima anteban aki kan, nak kimokgen.
- ⁴ Yan anaki kando uwalno da "kili abin yipmaman" yan dima yoni.
Ae nak da man pokgo kanek kisik kisik dima ani.
- ⁵ Mani bisapmi bisapmi but dasi galak tan namisal yansi nandako dagosok.
Ae jigikon ban anpulugosol, do gak do kisik kisik aben.
- ⁶ Yawe da nak do yo tagisi agit, do mani awigek kap yoken.

14

Amin dakon anpak yokwini

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

- 1 Nandan kokwini tagi dima amin burikon da yan yon,
"Pin kop kinda dima egisak."
Unun amin yokwisi.
Yo wagil yokwisi ban gin an.
Kinda da anpak tagi kinda dima asak.
- 2 Yawe unun Kwen Kokup da sinta ban pinakwan minat amin morapyo pindakdak.
Unun da amin kinda nandak nandakni tagisi kinda Pin kop wisin kok do pi asak bo dima yan do wisisak.
- 3 Mani dima. Kisi morap kosit kilegi kili yipman dekgwit.
Unun amin wagil amin yokwisi, kisi morap arip gin.
Kindasok da anpak tagisi kinda dimasi asak.
- 4 Pin kop da yan yosok, "Yokwi an amin nandak nandak tagi di dimasi timitdan.
Bret nanba mudon, unun da tilak minat amino nan mudon.
Ae nak da panpulugoken do bisit dima an naman."
- 5 Mani Pin kop minat aminyo geni guramikgan amin gat egisak, do amin yokwi unun madepsi pasoldan.
- 6 Yoni mini amin da yo ak do pan kosit an unun tuwil do pi an.
Mani yoni mini amin Yawe da pan kutnosok.
- 7 Nak Pin kop da Saion amin kinda yabekban abin Israel amin yokwikon ban timitjak do nandisat.
Yawe da minat amini panpulugan ban aeni tagisi egipni bisapmon, Israel amin kisik kisik akdan.
Asi, but galaksi egipdan.

15

Anpak Pin kop da nin da anej do nandisak

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe, namn da gak da telagi yutgan tagi wigisak?
Telagi kabapgokon namn da tagi egipjak?
- 2 Amin kinda sun kinda aban amin da yanba yokwi tok dima an imgwit,
ae anpakni kilegisi,
ae burikon da nandane gen bami gin yosok,
unun amin da tagi egipjak.
- 3 Amin do yanba yokwi tok dima asak, ae notni do anpak yokwi dima anyomisak,
ae notni do top dima yan yomisak.
- 4 Yokwi pakpak amin do dima galak tane Yawe do pasolgon amin do nandaban wukwan yomisak.
Yan teban tok asak unun jigi noman tan iman bisapmon dima kirinige gen guramik kimokdok.
- 5 Amin da goman an iba di gat sanbene imni do dima yosok.
Ae amin da topni pan teban anek si yuman nanakwa amin kilegi gen pikon yop do aba geni dima nandan yomisak.
Unun anpak kilegi morap yolgan amin unun dagok dagogi mini aripmi dima mokdan.

16

Amin kinda da nandan gadat anek bisit agit

Dewit dakon kap kinda. On kap do "Miktam" yan yon.

- 1 Pin kop, an kutnoki do gagon obisat, do kilano aki.
- 2 Nak Yawe yan iyigin,
"Gak Amin Tagino.
Yo tagisi morap timikdat unun gak da kisiron dagin aban."
- 3 Pin kop dakon amin unun tagisi.

- Nak unun gat egip do tagisi nandisat.
- 4 Amin timtim yanek pin kop
njwaknjwarikon kwan unun jigi morapmi pakdan.
Nak paret ak do bit kilapyo dakon yawi tagal do unun gat dima muwutnen,
ae pin kopni dakon man dima yoken.
- 5 Yawe, gak kalon gin nak dakon yo morapno.
Yo morapno gak da kisiron gin ton.
Yo morapno pan kutnan namisal.
- 6 Miktimno gat ae yo tagisi morap gat gagon gin timikdat.
Asisi, yo morap namisal unun wagil tagisi.
- 7 Yawe ankisiken. Unun da tagisi egipben do nayin nolisak.
Ae kalbi butno da nayin dekdak.
- 8 Bisapmi bisapmi Yawe nak da kapmatjok ekwan nandisat.
Kapmatjok egek tapmim namisak, do yo kinda da aripmi dima ankwakwalitjak.
- 9-10 Yum nandanaki nak kimakbi kokupmon aripmi dima panji egipben.
Anek gak dakon Telagi Amin yum kanaki kimakbi tamokon tan dima miktosak.
Yando, butno tagisi anakwan mango yan ankisisat.
Pasol pasoli mini tagisi egisat.
- 11 Gak da egip egip dakon kosit nolisal.
Gak nak da kapmatjok egisal, do kisik kisik madepsi asat.
Ae anpuluganaki butno kisik kisik tanakwan dagok dagogi mini yan gin tan anan kikkisak.

17

Amin kilegi kinda dakon bisit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe, nak amin kilegi, do anpuluganek nandan nabi do yan tidosot.

- Nak top amin dima, do bisitno nandaki do nandisat.
- 2 Ni anpak da kilegi unun gak da nandisal, do anpuluganaki gen pikon teban token dosi nandisat.
- 3 Gak da nak dakon but nandan mu dosol.
Kalbi abin ankilik nandanek nagon nandak nandak yokwi kinda dima tanban kal.
Gen yokwi kinda dima yoken dosi nandisat.
- 4 Gen tebango guramigek emat pidokyo an amin dakon anpak manji yomgum.
- 5 Bisapmi bisapmi gak dakon kosit nan agek kandapno sun dima pilik bamosot.
- 6 Pin kop, gak da bisitno dakon kobogi namisal.
Unun do anek gak do bisit asat.
Mirak yopmanek bisitno nandaki.
- 7 Nin do but dasi galak tan nimisal, unun dakon bami nolinek yo tagisi an nibi.
Tapmim madepgokon da nin pan pulugosol.
Nin gak da kapmatjok egek uwalnin da dima nindani do pasilgaman.
- 8 Gaga dakon dabilgo kila asal unuden kilano aki.
Pup meni da pudigi pirigwan wutjisak unun da tilak nak wutjiki.
- 9 Yan anaki kan do uwalno da nak aripmi dima anupbal ani.
Nikba kimokgen do andigat an.
- 10 Amin diwari do nandan yawotjok di dimasi an yoman.
Gen pap yanek iyi dakon man pawikwan.
- 11 Nak abin nepdosi nandan teban tan,
do kandap tamono yolek andigat ayin da ekwan.
- 12 Unun laion da kilap dap do an unun da tilak, ae laion bulagi da pasilek yubin ekwan unun da tilak.

- 13 Yawe, gak abin uwalno gat emat wamanek pabin yopbi.
Emat agak sibago abidanek unun gat emat wamanek yokwi pakpak da kisiron ban abidoki.
- 14 Yawe, tapmim madepgokon da anpuluganjaki uwalno da dima nikba kimokgen.
Unun miktim dakon yo banjin panmuwut do nandan.
Anpak yokwini dakon kobogi yo yokwisi an yobi.
Ae monjini gat ae babakni don altoni unun yo yokwisi anyobi.
- 15 Mani nak amin kilegi, do don gاندكسات.
Pokdot da pidosot bisapmon gak nak gat egisal yan nandanek but galaksi nandaken.

18

Pinkop da nin panpuluganjakwan emaron teban toman

Dewit Yawe dakon oman amini dakon kap kinda. Kap dakon kila amin do mandagit. Kap on Yawe da Dewit Sol ae uwalni diwari morap da kisiron ban abidagit bisapmon Yawe do yagit.

- 1 Yawe, gak da nak anteban asal.
Nak but dasi galak tan gamisat.
- 2 Yawe unun tip madepno, unun da nak ankisibisak.
Unun dam tebano aripmi dima tuwili egisak.
Anek uwal da kisiron nan abidosok.
Pinkopno unun tip madepsi yombem, do uwalno da dima nandani yan do unudon kin pasildat.
Yawe unun pasikno, ae yokwikon nan abidanek kilano asak dakon tapmim tan imisak.
Unun dam tebano.
- 3 Nak Yawe do bisit asat. Anpuluganjakwan uwalno da aripmi dima anupbal ani.
Yawe unun ankisigisi noman.
- 4 Nap teban da nak tebaisi wamandak, ae tap idap da nak witjik do madepsi tamalikdak,

- unun da tilak kimot da nak palisi abidagit.
- 5 Paron yokwalek aripmi dima pulugan kigi,
unun da tilak kimot da nak abidanban kimakbi tamokon palisi kigim.
- 6 Butno madepsi yokwi tagit, mani Yawe do madepsi yan tidagim.
Pinkop da anpulugosak do yan tidoko Telagi Yutnikon egek yan ilitno nandagit.
Anek bisitno do mirak yopgut.
- 7 Bisitno nandanek uwalno do butjap madepsi nandan yomgut.
Anek miktim aban wudip madepsi agit.
Anakwan ilej dakon mibili madepsi kwakwalikgwit.
- 8 Mukwa Yawe da tomnokon da pidawit.
Anakwan milen asip gen kaganikon da baljanek yo morapmi sowit.
Anakwan kindap patdet yaban dukwan dukwan kisi kiwit.
- 9 Unun kundu witdalek pigit.
Anakwan gikwem pilisi da kandapni da mibilgan tawit.
- 10 Unun anelo madep serabim kinda da kwenon yikban piriropman abigit.
Ae mirim minam da yan piri ton da Pinkop abidan tepmisi abigit.
- 11 Unun da pilin tuk yipban kubikgit.
Gikwem pilisi sikak mok do anakwan wamandak unun da witjigit.
- 12 Unun da gikwem aban tenjenjisi anakwa ais sikak gat kindap patdet gat unun gikwemngwan da mawit.
- 13 Yawe Kwen Kokup egek kiririn da yan madepsi yan tidagit.
Pinkop Wukwisi da madepsi yan tidagit.
- 14 Unun da aban mal da dikdikni da yan uwalni yaban pasal kiwit.
- 15 Yawe, gen tebai yipmanjaki tap dakon mibili noman tagit.

- Migan pisonbi miktim dakon mibili noman tagit.
- 16 Yawe kwen egisak unun kisiri yipban pinakwan nak yokwikon ban abidagit. Tap madep da nak witjigit, mani ilikban wigim.
- 17 Uwalno da madepsi teban tanakwa nak da aripmi dimasi pabin yopmi, mani Yawe da nak unun da kisiron ban abidagit.
- 18 Bisap yokwi kinda noman tan naminakwan uwalno abin nagon emat awit. Mani Yawe da kilano agit.
- 19 Unun da an puluganakwan tagisi egipgum. Tagisi nandan namgut do anek nak yokwikon nan abidagit.
- 20 Nak anpak kilegisi agim, do Yawe da kobogi do yo tagisi morapmi namgut. Sun kinda dima agim do anek Pinkop da yo tagisi an namgut.
- 21 Yawe dakon gen teban tagisi yol kimakgim. Pinkopno manji iminek yokwi dima agim.
- 22 Bisapmi bisapmi gen tebani do nandanek geni tagisi unun dima abin yipgum.
- 23 Unun da nandisak, nak gulusunno mini. Kosit agipgum unun kila tebai anek yokwi kinda dima agim.
- 24 Dabilnikon gwaljigi minisi egipgum, do Yawe da anpakno kilegi unun do nandanek kobogi do anpak tagisi an namgut.
- 25 Yawe, amin kinda gak dima gepmanjetjak kan, gak unun amin dima yipman detdisal. Amin kinda anpak kilegi anek gulusunni mini kan, kobogi do yo tagisi gin an imdisal.
- 26 Amin kinda anpak gwaljigi mini asak kan, gak da anpakgo gwaljigi mini unun yolisal.
- Mani amin kinda anpak yokwi asak kan, kakgimansi kanek kobogi imisal.
- 27 Gak da minat aminyo iyi do nandaba pan amin yokwikon ban timikdal. Mani iyi do nandaba wikwan amin pabin yopmandal.
- 28 Yawe Pinkop, gak da lamno yipbi tenjenosok, anek nagon pilin tuk yoldal.
- 29 Pinkop, anpuluganaki uwal kabi madep unun aripmi tagi pabin yopben. Ae anteban anaki kokup pap dakon dam madep aripmi tagi irakgen.
- 30 Pinkop dakon anpak unun wagil kilegisi. Yo kinda ak do yan teban tok asak kan, geni unun bami noman tokdan. Yawe unun pasik yombem, do amin morap uwal da dima pindatni yan do unudon kin pasilakwa tagisi panikutnosok.
- 31 Yawe kalongin Pinkop bamisi. Unun kalon dagin tip madep da yan dam annimisak.
- 32 Pinkop dagin nak anteban anakwan tebai akdat. Ae kosit agisat bisapmon kilano tagisi asak.
- 33 Jon kilap dia unun kandapmi tagisi do gilokon aripmi dima mosak, unun da aripmon anpuluganakwan ilenon kwensi tagisi agisat.
- 34 Unun da emat agak do nayin degek kisitno anteban asak, do obip tebai ain kinda mani bras unun ban wasanbi unun tagi panilikgen.
- 35 Yawe, gak da nak uwal da kisiron ban abidagit. Pasikgo nabi unun da manjigwan pasildat. Kisitnokon abidanaki tebai akdat. Anpulugosol, do minat aminyo da dabilon man madepno ton.

- 36 Kosit ilalogi nan yul namgul, do sagalek dima nikgit.
- 37 Nak uwal pañsopmanjek timikgim.
Yo yokwisi anyomiñek wagil kisisi dapbo pasilgwit.
- 38 Nak da yabo man pakgwit.
Kandap mibilnogwan pakgwit, do aripmi dima pidokdan.
- 39 Gak da emat dakon tapmim namgul, anjek uwal kisitnokon yopmanaki pabin yopgum.
- 40 Anjaki uwal tobil manji naminek pasal kiwit.
Amin dima galak tan namgwit unun wagil dapbo pasilgwit.
- 41 Amin da pañpulugonisi do yan tidawit, mani dima apgwit.
Yawe do kunam takgwit, mani bisitni dima nandan yomgut.
- 42 Mirim da milip milip pisonba dukwan dukwan kwan, unun da tilak obisi pañupbal agim.
Uwal mabo kinjek nejak da yan kosiron tawit.
- 43 Miñat aminyo da uwal an namgwit bisapmon, anpuluganaki dima anupbal awit.
Anjek Amin Nwakñwari Kabi dakon mibiltok amini egipben do nak manjigil.
Miñat aminyo dima nandan yomgum, abisok nak da yongangwan ekwan.
- 44 Unun da mibilno nandanek unudon gin geno guramikgan.
Miktim dubagikon amin da nak do pasalek abin ñwakben an naman.
- 45 Tapmim pawit unun kili yipba magit, ae kokup papni tapmimi ton unun yipman degek si nimnimik nimnimik nagon oban.
- 46 Yawe unun toktogisi egisak.
Unun tip madep da yan nak dam asak, do mani anksinen.
Piñkop da nak yokwikon nan abidagit, do nin man madepni awiginensi.
- 47 Piñkop da uwalno yokwini dakon kobogi do yokwi an yomisak.

- Anjek amin kabi miktimi miktimi ekwan unun yopban nak da yongangwan ekwan.
- 48 Yan anjek uwalno da kisiron nan abidosok.
Asisi, Yawe gak da uwalno da dabilon man madep namgul.
Anpuluganaki emat pidokyo an amin da dima nikba kimakgim.
- 49 Unun do anjek Amin Nwakñwari Kabi da binapmon mango awigiken.
Yawe, mango awigik do kap yoken.
- 50 Yawe da kila amin madepni nak Dewit an puluganakwan uwal madepsi pabin yopmandat.
Bisapmi bisapmi iyi do tilak agit amin nak but dasi galak tan namisak.
Ae dagok dagogi mini diwatno don altoni unun but dasi galak tan yomdisak.

19

Yo morap Piñkop da wasagit unun da man madepni nolisak

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

- 1 Kundu da Piñkop dakon tilimni nolisak.
Kwen yo morap da Piñkop unun napbisap aminsi yan nolisak.
- 2 Gildari gildari man madepni do yon.
Ae pilini pilini mibilni yanakwa nandaman.
- 3 Tenjenji gat pilin tuk gat gen kagani mini, do gen aripmi dima yon-jil.
Nin da unun bamot dakon tekni dima nandaman.
- 4 Mani unun da miktim amin morap kisi yoyin dekgamal.
Geni kin miktim morap kisi aripmi asak.
Kudukon Piñkop da gildat do imal yut kinda witjigit.
- 5 Gildat dabil unungwan da amin kinda da miñat panek but galagon da yutni yipmanek wanga pisak, unun da tilak wanga pisak.

- Gildat dabil unun amin kinda da napbi gwapbo do timtim yanek kik do asak, unun da tilak kisik kisik anek kositni nan kisak.
- 6 Gildat dabil unun kundu dakon diwarikon da altaŋ wiŋek teri kinda kisak. Tedepnikon yo kinda aripmi dima pasiljak. Pinƙop dakon geni unun wagil tagisi
- 7 Yawe dakon nawa gen unun gwaljigi mini wagil tagisisi. Unun da egip egipnin paŋkaluk asak. Yawe dakon gen unun bami taŋ taŋ akdaŋ gin, dima suŋ tokdaŋ. Unun da nandak nandakni mini amin paŋtagap aban nandaŋ kokwini tagisi amin dagon.
- 8 Yawe dakon geni tagisi unun abidaŋek but galaksi nandaŋ. Yawe dakon gen tebani unun gwaljigi minisi. Unun da nandak nandak tagisi nimisak.
- 9 Yawe do pasalek gawak imam unun anpak tagisi kinda, don taŋ anaŋ kikedisak. Yawe da anpak aneŋ do niyisak unun bamisi ae kilegisi gin.
- 10 Yawe dakon geni da gol morapmi gwaljigi mini yapmaŋdak, do nin unun do madepsi galak tomaŋ. Galagini madepsi da kabaŋ kok tamonikon da moŋ unun dakon galagini yapmaŋdak.
- 11 Nak oman amingo mama gengo guramigek kobogi tagisi timikdat.
- 12 Namın da iyi dakon anpak yokwini morap nandisak? Yokwi diwari dima nandaŋek asat unun wiririkbi kilegisi egipbeŋ.
- 13 Ae unun gin dima, anpak yokwi yan dino nandaŋek dima abeŋ do oman monjigo kilano aki.

Kwen wigik anpak da nak dima abeŋ nepjak do nandisat. Nak kilegisi egek yokwi madep dima abeŋ do nandisat.

- 14 Yawe, gen yogokno ae nandak nandakno kisi gak da pindakbi tagisi ani dosi nandisat. Yawe, gak tip madepno, ae yokwikon baŋ yumaŋ nan nepnep amino.

20

Amin kinda Pinƙop da anpulugaŋban emaron teban tosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yoŋ dakon kila amin do mandabi.

- 1 Jigi noman taŋ gamni bisapmon Yawe da gak anpulugosak dosi nandisat. Jekop dakon Pinƙop da gak anƙutnosak dosi nandisat.
- 2 Unun telagi yutnikon Saion kokup papmon egisak. Unun da gak anpulugaŋek anteban asak dosi nandisat.
- 3 Unun da paret morap asal unun do tagi nandisak dosi nandisat. Ae paret morapgo kindapmon sosol unun do galak tosak dosi nandisat.
- 4 Pinƙop da yo morap galak tosol unun gamjak, ae pi morap ak do nandisal unun da anpulugaŋakwan aripmi tagi abi dosi nandisat.
- 5 Emaron teban toki bisapmon kisik kisik aneŋ, ae Pinƙopnin dakon man awigineŋ. Yawe da bisit morapgo nandisak dosi nandisat.
- 6 Abisok nak nandisat. Yawe da kila amin madepni iyi manjigit anpulugosok. Unun Kwen Kokup kokupni tagisikon egek bisitni nandisak. Iyi da tapmimon anpulugaŋek uwalni da kisiron nan abidosok.
- 7 Amin diwari emat bisapmon os da amin ilik pawilgaŋ tamoni unun do pibit tidok an. Ae amin diwari osni do pibit tidok an.

Mani nin Yawe Pinjopnin dakon tapmim do yo madepsi yan nandaman.

- ⁸ Uñun amin man mudokdan.
Mani nin pidanek tebai atdaman.
⁹ Yawe, kila amin madepnin anpuluganaki emaron teban tonej.
Gak do yan tidonej bisapmon panpulugoki.

21

Pinjop da kila amin madep anpuluganban mani awigigit

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

- ¹ Yawe, kila amin madep da tapmingo do kisik kisik nandisak.
Gak da anpuluganaki emaron teban tagit, do gak do but galaksi nandisak.
² Yo timit do nandagit unun gak da ibi kili timikgit.
Yo do bisit gayigit, unun imgul.
³ But galagon da abidanek yo tagisi imgul.
Anek kila amin madep dakon pelit gol ban wasanbi busunikon yipgul.
⁴ Egip egip do bisit gayinban imgul.
Anek egip egipni andubak abi tok-togisi egipdisak.
⁵ Anpuluganaki man madepni madepsi tosok.
Kila amin madep dakon tilimni wagil tagisisi gak da imgul.
⁶ Gak da yo tagisi dagok dagogi mini animin wigikdisal.
Gak unun da kapmatjok egisal, do kisik kisik madepsi nandisak.
⁷ Kila amin madep da egip egipni Yawekon tosok yan si nandisak.
Pinjop Wukwisi, unun da kila amin madep do bisapmi bisapmi but dasi galak tan imisak, do tebaisi atdisak.
⁸ Kila amin madep da uwal morapni tebaisi timitdisak.

Amin dima galak tan iman amin kisiri amin tet da tebaisi timitdisak.

- ⁹ Kindap madep da yo sosen, unun da tilak noman altosak bisapmon uwalni dapban pasildan.
Yawe da butjap nandan yominjek pabin yopmanakwan kindap da son yomin mudokdan.
¹⁰ Kila amin madep da uwalni dakon monji gwayoni kisi morap dapban kimak mudokdan.
Anakwan monji gwayoni miktimon sanbenek dima egipdan.
¹¹ Uwal da nandak nandak anek kila amin madep yokwi an im do gen yan pan teban an, mani aripmi dima abin yipni.
¹² Dikdikgo ban yaman yobi tobilek pasal si kikdan.
¹³ Yawe, tapmingo madepsi do gak dakon man ankisik do kap yonej.

22

Iyon iyon dakon gen ae ya dakon kap

Dewit dakon kap kinda. Kap yon amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban kap tek "Wisa dagok dakon dia minjat" unun nan yoni.

- ¹ Pinjopno, Pinjopno, nido nipman dekgil?
Iyon iyon yanapbo nido dubagikon egek jigikon nan dima anpulugosol?
² Pinjopno, gildari gildari gak do yan tidosot,
mani kobogi dima nayisal.
Kalbiyo kisi gak do yan tidosot, mani yawori kinda dima abidosot.
³ Mani gak telagi egisal. Gak kila amin madep yigaki Israel amin da mango an kisan.
⁴ Kalip babaknin da egip egipni gagon tosok yan si nandan gamgwit.
Anakwa gak da uwalni da kiron ban pulugagil.
⁵ Gak do yan tidanba jigikon ban pulugagil.

- Nandan gadan gaminjakwa panpulugagil,¹⁵ do nandan gadatni unun isali dima agit.
- ⁶ Mani nak amin dima, nak walen yombem yo isali.
Amin morap da nandaba yokwi tok annaminek manji naman.
- ⁷ Amin morap nak nandan unun yansul an naman.
Anek yanba yokwi tok anek wunda kwakwal an naman.
- ⁸ Anek yan yon, "Yawe da anpulugosak do nandan gadan imisak, do yum kanakwa unun da jigikon ban pulugan yipjak.
Yawe do madepsi galak tan imisak, do yum kanakwa anpulugosak."
- ⁹ Pin kop gak dasi kilano anaki men da buron da tagisi altagim.
Mum nagim bisapmon anpulugan^{bi} egip egipno gagon tosok yansi nandan gangum.
- ¹⁰ Meno da analagiron da wasanek gak da kisiron egipgum da egisat.
Si altagimon da wasanek gak Pin kopno egipgul da egisal.
- ¹¹ Jigi mibili mibili aban, ae panpulugokno mini, do dubagikon dima egipbi.
- ¹² Uwalno unun bulmakau wili da yan anawasana.
Unun tapmimni madepsi, Basan miktim dakon bulmakau wili yombem.
- ¹³ Laion da jon kilap nok do yan tidanek gen kagani antan kwan,
unuden uwalno da nak anupbal ak do an.
- ¹⁴ Pakbi isal dogin tagal ki mudon, unun da tilak tapmimno minisi an.
Kidatno dakon sanbekni kisi kalkalan mudon.
Bit nelak da pakbi dagon unun da tilak butno wagilsi tapmimi mini pakbi idap asak.
- ¹⁵ Tapmimno mini anakwan melno tiptan gen kaganogwan tegosok.
Gak da nepbi kimot da tamokon pokdot.
- ¹⁶ Amin yokwi da nak pinan da yan anawasana.
Anek kisit kandapyo nokon injinba geni da giptimnogwan pigen.
- ¹⁷ Kidatno kisi noman tanakwa tagi manjiken.
Unun da nak da yokwi tat unun kanek kisik kisik an.
- ¹⁸ Imalno kokwinik timigek paba pigikno namin da abidosak yan do satu wasok an.
- ¹⁹ Yawe, nak nepmanek dubagikon dima egipbi.
Panpulugokno, tepmi abin anpuluga.
- ²⁰ Anpulugan^{bi} emat agak siba ban dima nikba kimokgen.
Unun amin pinan yombem da kisiron ban pulugan^{bi} dima nikba kimokgen.
- ²¹ Laion da gen kaga ae jon bulmakau da jomon ban pulugan nepbi.
- ²² Yan anaki notno kabikon man madepgo yan tentenoken.
Ae minat amin kabiyo da muwutnikon gak ankisiken.
- ²³ Yawe do pasal iman amin kabi, Yawe ankisini.
Jekop dakon diwatni kabi, Yawe man madep imni.
Israel dakon diwatni kabi, Yawe gawak imni.
- ²⁴ Nido jigi madepsi pan amin manji dima yomisak.
Tepmi jigiyoyon pan amin unun do nandan aban yo isali dima asak.
Unun manji dima yomisak.
Panpulugosak do yan tidanba bisitni nandan yomisak.
- ²⁵ Amin madepsi Pin kop gawak im do muwutni bisapmon gak ankisiken.
Minat aminyo gak do pasolgon unun da dabilon kalip gak do paret

- ak do yan teban tagim unun akdisat.
- 26 Bupmi amin jap aripmisi nan tugokdan.
Ae Yawe wisin kokdo pi an amin unun da mani ankisikdan.
- Pin kop da panpuluganban dagok dagogi mini butni tagisi tan anan wigikdisak.
- 27 Amin miktimi miktimi ekwan Yawe do nandanek tobil iyikon apdan.
Miktimi miktimi amin kabi kabi ekwan unun da abinek gawak imdan.
- 28 Nido Yawe kila amin madep egek miktimi miktimi amin morap kilani asak.
- 29 Miktimi miktimi kwen wigik amin morap da nwanben an imdan.
Miktim amin morap kimagek miktim dagokdan unun kisi morap da abinek Pin kop gawak imdan.
- 30 Don alatan alatan ani amin da omani an imdan.
Amin da Amin Tagi do yan tenjenok anakwa don altoni amin da nandan anan kikan.
- 31 Pin kop da anpakni kilegikon da iyi minat amin kabini yokwikon ban timikgit,
unun dakon geni don altoni amin ban yoyikdan.

23

Yawe unun kila amino tagisi

- Dewit dakon kap kinda.
- 1 Yawe unun kila amino, do yo kinda do wadak wadak dima asat.
- 2 Anki jon kalikaligi timon nepban pak yawokdot.
Anek pakbi monin monin yawori pokgon unudon gin nayin awildak.
- 3 Tapmim kalugi naminek man bini tagisi tosak do kosit kilegikon nayin awildak.
- 4 Pin kop, gak nak gat egisal, do gilo ae pilin tukyogwan agipben kan,
yo yokwi do dima pasolgen.

Gandako sipsip kila amin dakon kindap kirin abidosol, do unun da butno anteban asak.

- 5 Japno tagisi uwalno da dabilon nomansi panroman asal.
Yutgokon but galagon da abidanek bit nelak busunokon tagaldal.
Yo galagi irenisi idawukbi idapno si tugosok.
- 6 Miktimon egipben bisap morapmon kilano tagisi anek but dasi galak tan namin wigikdisal.
Ae bisap mudok mudogi mini yutgokon egi wigiken.

24

Pin kop unun Kila Amin Madep

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Miktim gat ae yo morap unungwan ton unun Yawe dakon.
Ae kokup morap gat ae minat amin morap unungwan ekwan kisi unun dakon gin.
- 2 Pakbi ilarisi da binapmon miktim wasagit.
Miktim dakon mibili tap binap yipgut.
- 3 Namin da Pin kop da kabap madepmon tagi wigisak?
Ae namin da iyi da telagi tamokon tagi atjak?
- 4 Yokwi dima asak amin, ae butni kilegi, ae kokup kidat do dima gawak yomisak,
ae notni topmon da yan teban tok dima anyomisak, unuden amin da aripmi tagi.
- 5 Unuden amin Pin kop da gisamatjak.
Yokwikon ban timigek amin kilegi yan iyisak.
- 6 Unuden amin da Pin kop wisinek Jekop dakon Pin kop da kapmatjok kisak.
- 7 Wigat, ji witald kini. Yoma kalipmi, ji madepsi pisoni.
Anakwa Kila Amin Madep tilimi tonji da wigisak.
- 8 Kila Amin Madep tilimni tonji unun namin?

- Uñun Yawe kalon gin. Tapmimni madepsi, emaron teban tosok.
- ⁹ Wigat, ji wıtdal kini. Yoma kalipmi, ji madepsi pisoni.
Anjakwa Kıla Amin Madep tilimi tonşi da wıgısak.
- ¹⁰ Kıla Amin Madep tilimi tonşi uñun namın?
Uñun Yawe tapmimni pıdarıbisi.
Uñun kalon dagın Kıla Amin Madep tilimi tonşi da egısak.

25

Amin kinda Pinjkop da kilani asak do bisit agıt

Dewit dakon kap kinda.

- ¹ Yawe, anpulugoki do bisit gayısat.
- ² Pinjkopno, egıp egıpno gagon tosok yañsi nandısat.
Anpuluganaki mayagi dima paken, ae uwalno da abın nepmanek kisik kisik dima ani.
- ³ Amin morap gak do nandan gadan uñun mayaktok dima pani,
mani amin panjewalğan amin uñun mayaktok pakdan.
- ⁴ Yawe, nian egıpben do nandısal uñun noliki.
Kositgo noliki.
- ⁵ Pinjkopno, yokwikon ban anpulugosol do nayın dekbı gengo bamı yol anan kiken.
Gildat kinda kalon anpulugoki do jomjom anegısat.
- ⁶ Yawe, gak amin do bupmi nandanek but dasi galak tan yomısal uñun do nandaki.
Kalipsigwan da anpak uñun agil da anan obısal.
- ⁷ Pinjkop nak monji bilagi egek anpak yokwi agım uñun do dima nandaki.
Gak amin do bupmi nandan yomısal, do but dasi galak tan nabi.
- ⁸ Yawe uñun wagıl tagısi ae kilegısi.
Yando, yokwi pakpak amin kositni yolısak.
- ⁹ Amin iyi do nandaba pan uñun kositni kilegi yolısak, ae anpakni kilegi yoyın dekdak.

- ¹⁰ Yawe da sanbek sanbekni ae gen tebani yolğan mıñat amınyo uñun do but dasi galak tan yomınek dima yopman dekdak.
- ¹¹ Yawe, man bingo tagısi tosak do yokwino morapmısi uñun wiririk nabi.
- ¹² Yawe yolğan amin kosit kilegi nian agıpni uñun yolısak.
- ¹³ Uñuden amin tagısi egıpdan, ae monji gwayoni uñun da miktımnı abıdokdan.
- ¹⁴ Yawe uñun mıñat amınyo pasal iman uñun dakon notni egısak.
Anjek sanbek sanbek uñun gat agıt uñun do yoyın dekdak.
- ¹⁵ Yawe da gin nak paron nan kukwosok, do uñun da anpulugosak do dabilno uñudon gin yipmandat.
- ¹⁶ Naga dage egapbo amin da yokwi an naman, do tobıl abınnek nandan yawok nabi.
- ¹⁷ Butjik morapno uñun si pap tosok, do wiririk namınaki yawori egıpben.
Anpuluganaki jigı da dima abın nepni.
- ¹⁸ Butjik morapno gat ae jigıno gat do nandanek yokwi morapno yopman nabi.
- ¹⁹ Uwalno morapmısi uñun do pındat.
Uñun nak do japmısi nandanek ukwayıt an.
- ²⁰ Anpulugoki do obısat, do egıp egapno kutnoki, ae uwal da kisiron nan abıdoki.
Anpuluganaki mayagi dima paken.
- ²¹ Anpulugoki do jomjom anegısat, do anpakno tagısi ae kilegısi uñun da nak ankutnoni dosi nandısat.
- ²² Pinjkop, amin kabıgo Israel yuman nanaki jigını mibılı mibılı ton uñun da dima pabın yopni.

26

Amin kilegi dakon bisit

Dewit dakon kap kinda.

- ¹ Yawe, nak anpak kilegi gin anjek gak dogın nandan gadasat,

- do amin kilegi yan nayiki.
- 2 Yawe, nak dakon but nandak nandakyo ankiligek koki.
- 3 Nido nak do but dasi galak tan namisal unun bisapmi bisapmi nandisat.
Anek bisapmi bisapmi gak dakon gen bami yoldat.
- 4 Nak top yon amin gat dima yikgaman.
Ae jamba but amin gat dima akwaman.
- 5 Yokwi pakpak gat egip do dimasi nandisat.
Ae unun gat yit do dimasi galak tosot.
- 6 Yawe, nak diwarino mini yan nandaki do kisitno pakbi nan sugosot.
Nak gak dakon alta angwasiyek
- 7 gen papmon da gak ankisiek pi tagisisi asal unun do amin yoyisat.
- 8 Yawe, gak dakon yut do but dasi galak tosot.
Gak dakon tilingo unudon tosok.
- 9 Gak yokwi pakpak amin dapbi kimotni bisapmon dima nikbi kimokgen.
Amin dapdap amin dapmanek nakyo kisi dima nikgi.
- 10 Unun amin yo yokwi ak do gen pankosit an.
Ae amin da notni yo yokwi anyomni do amin do tomni yoman.
- 11 Mani nak anpak kilegi gin asat.
Bupmi nandan namiek yokwikon ban pulugan nepbi.
- 12 Nak miktim kilegikon akdat.
Yawe, amin gawak gam do muwukan unun da bikbigon gak ankisiken.

27

Pinjkop ankisik dakon bisit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe unun tentenino ae yokwikon ban timit timit amino, do namin do pasolgen?
Yawe da nak anktunosok, do nido pasol pasol aben?

- 2 Amin yokwi nak anupbal ak do apni bisapmon kosit yokwigin agek man potdan.
- 3 Emat amin morapmisi da abin anwasini kan, dima pasolgen.
Uwal da nit do apni kan, but morap dima aben.
- 4 Yawe do yo kaloni kinda do bisit asat.
Unun da nandan naban miktimon egipben bisapmon gildari gildari iyi da yutnon egipben do nandisat.
Anek Yawe unun wagil tagisisi do dabilno unudongin yipmanek kisik kisik anek egipben.
Anek Telagi Yut Madepnikon Yawe dogin nandanek egipben.
- 5 Nido yo yokwi da nagon noman toni bisapmon unun da iyi da yutnon ankisibin nepban egipben.
Yoma sopmanek tagisi ankisibin nepjak.
Tip madep kinda da kwenon nepban tagisi egipben.
- 6 Yan aban uwalno nak anwasan unun pabin yopben.
Nak kisik kisik anek yan tidanek iyi da telagi yutnikon paret aniben.
Anek kap yanek mani ankisiken.
- 7 Yawe, gak do bisit abo bupmikon da bisitno nandanek anpulugoki.
- 8 Gagon opben do nayisal, do Yawe nak kili unun obisat.
- 9 Dima gandaken yan do dima pasilgi.
Nak oman amingo, do butjap nandanek dima akwayikgi.
Pinjkop, gak panpulugokno.
Gak da nak yokwikon nan abidosol.
Dima nepman dekgi.
- 10 Men datyo da manji namjil kan, Yawe da kilano sigin akdisak.
- 11 Yawe, gaga dakon anpak do nayin dekgi.
Uwalno morapmi, do kosit kilegi nan nayin anan kiki.
- 12 Yum nandanaki uwalno da nak dima abidoni.
Unun topmon da gen yan namiek nak anupbal akdo an.

- 13 Nak asisi nandisat, don on miktim egisaron Yawe da yo tagisi an namdisak.
- 14 Yawe anpulugosak do jomjom aki.
Tebaisi agek nandan gadan iminek but pasol dima abi.
Yawe do jomjom aki.

28

Pinjkop da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe, gak tip madepno, bisitno nandanek anpuluga.
Dima anpulugoki kan, nak amin kimakbi da tilak egipben.
- 2 Bupmi nandan naminek anpulugoki do yan tidoken bisapmon nandan nabi.
Bisit anek kisitno panenokgo telagi yutgo da tet do wigisak.
- 3 Yokwi pakpak amin gat kisi nak dima ilik panki mabi kinen.
Unun amin kwen da notni do gen galagi galagi yon.
Mani burigwan nandak nandakni yokwi morapmi ton.
- 4 Anpak yokwi awit unun da aripmon kobogi do tepmi pi yobi.
Amin do yokwi awit unun pantobilbi iyikon kini.
- 5 Yawe da pi madepsi anek yo morap wasagit unun do dima nandan.
Yando, unun amin yut kinda nan yan tuwilek dima awaldisak.
- 6 Bupmi nandan namjak do bisit abo bisitno kili nandagit, do Yawe dakon man awigiken.
- 7 Yawe da tapmim naminek pasikno asak.
Yan asak do anek nandan gadan imisat.
Yawe da nak anpulugosok unun do kisik kisik madepsi nandan imisat.
Nak ya yan iyinek kap morapmi yosot.
- 8 Yawe da minat amin kabini tapmim yomisak.
Kila amin madepni pini asak do manjigit unun anpulugok do

tagap tanek dam tebani aripmi dima tuwili da yan egisak.

- 9 Minat amin kabigo yokwikon ban pulugan yopbi.
Gaga do manjigil amin kabi yo tagisi an yobi.
Kila amini egek dagok dagogi mini kilani abi.

29

Sikak mirimyo madep anjakwan Pinjkop dakon yan ilit nandaman

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Ji anelo tapmimi ton, ji Yawe ankisini.
Tilimni gat ae tapmimni gat do nandanek ankisini.
- 2 Yawe dakon man madepni unun tilimi ton, do ankisini.
Ji si telak tanek gawak imni.
- 3 Yawe da gen yanjakwan tap kwenon kinjakwan nandan.
Pinjkop tilimni madep kiririn da yan madepsi yosok.
Gen madepsi yanban suligi tap madep kwenon kinjakwan nandan.
- 4 Yawe gen yosok unun tapmimi tonsi yosok.
Yanjakwan amin morap da Yawe unun kila amin madep wikwisi yan nandan iman.
- 5 Yawe gen yanjakwan Lebanon miktim dakon sida kindap gawikgan.
- 6 Unun da wasok aban Lebanon Kabap da bulmakau monji da wigi mok an unuden an.
Ae Hen Emon da bulmakau wili bilagi da yan wigi mok asak.
- 7 Yawe da gen yanjakwan mal asak.
- 8 Unun da wasok aban Kedes dakon miktim kibiri unun wudip madepsi asak.
- 9 Yawe da gen yanjakwan kindap teban da kwasigilgan, anakwa koron kindap tam morap kisisi biripmigi mon.
Yan anjakwan Telagi Yut Madepnikon amin kisisi da yan

tidaneƙ yaƙ yon, “Pinƙop unun tilimni ton!”

- 10 Pakbi igakwa Yawe dagok dagogi mini kila amin madeƙ egisak.
 11 Yawe miƙat amin kabini tapmim yomisak.
 Yaƙ aƙek gisamigakwan yaworisi ekwan.

30

Amin kinda da Pinƙop ya yaƙ iyik do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on telagi yut yoma wital do yawit.

- 1 Yawe, gak da nak yokwi da kisiron naƙ abidagil.
 Yum pindagaki uwalno da abin nepmanek kisik kisik dima awit.
 Yaƙ agil do mango yaƙ aƙkisisat.
 2 Yawe Pinƙopno, anƙpulugoki do bisit gayiko anƙpuluganbi kilek tagim.
 3 Yawe, kimot do anapbo abi pidagim.
 Kimakbi tamogwan pigik do anapbo egip egipno aego nangul.
 4 Yawe dakon miƙat amin kabini, Yawe aƙkisini.
 Mani telagi aƙkisini.
 5 Bisap pisipmisok butjap nandisak.
 Mani miktimon ekwaman bisap morap nin do tagisi nandaneƙ yo tagisi annimisak.
 Dabil pakbigo kalbi tagi moni, mani wisa dagokdo kisik kisik aego akdisal.
 6 Kalip nak tagisi egek yaƙ yagim, “Yo kinda da aripmi dima aban yokwi token.”
 7 Yawe, gak nak do tagisi nandaneƙ anƙpulugagil bisapmon ileƙ kinda da yaƙ tebaisi akgim.
 Mani manji nangul bisapmon unudon yokwi tagim.
 8 Yawe nak gak do yaƙ tidagim.
 Bupmi nandisak do Amin Tagi bisit tebaisi aƙek yaƙ iyigim,
 9 “Nak kimakbi tamogwan pigiken kaƙ, ni yo tagi kinda da noman tosak?”

Amin kimakbi da mango tagi aƙkisini?

Gak da toktoƙi ninon yo tagisi asal dakon gen unun da tagi yaƙ tenƙenoni?

Aripmi dima.

- 10 Nandan namineƙ nak do bupmi nandaki.
 Yawe, nak anƙpulugoki.”
 11 Gak da butno jigisi tagit unun antagap abi kisik kisik kap asat.
 Ae but yokwi nandagim unun anyawot abi but kwaktok nandisat.
 12 Yaƙ agil, do gen mapmit aripmi dima abeƙ. Mango aƙkisenƙ.
 Yawe Pinƙopno, dagok dagogi mini ya yaƙ gayikenƙ.

31

Yawe da miƙat aminyo gawak imineƙ ekwan unun kilani tagisi asak

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

- 1 Yawe, gak da nak anƙutnoki do abisat.
 Anƙpuluganaki uwal da dima abin nepni.
 Gak kilegisi do uwal da kisiron baƙ pulugan nepbi.
 2 Nandan namineƙ tepmisi pulugoki.
 Gak gopbatno ae dam tebano aripmi dima tuwili egisal, do uwal da aripmi dima abin nepni.
 3 Asi gak tip madeƙno ae dam tebano aripmi dima tuwili egisal.
 Gak dakon man dima yokwi tosak do mibiltan namineƙ kosit nolayiki.
 4 Uwalno da nak abidok do pat yipman.
 Mani gak pasili tamono, do abin anƙutnanaki paron dima yokwalgen.
 5 Wupno gak da kisiron yipmandat.
 Yawe, gen bami dakon Pinƙop, yokwikon baƙ pulugan nepbi.
 6 Gak kokup kidat gawak yoman amin dimasi galak taƙ yomisal.

- Mani egip egipno Yawekon tosok yan̄si nandisat.
- 7 Nak do bisapmi bisapmi but dasi galak taŋ namisal, do nak gak do but galaksi nandisat.
Jigi morapno pindagek butjik pagim un̄un pindak nandan̄yo agil.
- 8 Yum pindagaki uwal da nak dima abidawit.
An̄pulugan̄aki tagisi egisat.
- 9 Yawe, jigino madepsi, do bupmi nandan̄ nabi.
Kunam morapmi tagek dabilno piriropman̄.
But yokwi nandan̄ nek giptimno wagilsi alek taŋ.
- 10 Butnokon da jigi nandan̄ egisat.
Un̄un da egip egipno an̄pisip asak.
Kunam morapmi takdat do bisap dubagi dima egipben̄.
Nak jigino madepsi do tapmimno minisi anakwan kidatno wagilsi yokwi ton̄.
- 11 Uwal da jigilak yan̄ naman̄.
Kokup isalno da nak do nandaba yokwitok an̄ naman̄.
Anakwa notnoni da nak do pasol pasol madepsi an̄.
Kosiron agapbo nak nandan̄ amin un̄un pasal si kwan̄.
- 12 Amin kimakba in̄tan̄ yomaman̄ un̄uden̄ amin morap kisi nak do in̄tan̄ naman̄.
Nak miktim kwoba pudan̄ kwa maba kwan̄ un̄un yombem.
- 13 Nak nandan̄ apbo uwalno morapmi da manji gen yan̄ naman̄.
Yo pasolisi da nak an̄gwasan̄.
Muwugek nian̄si an̄ek an̄atno kimakban yan̄ do yan̄ nandat an̄.
- 14 Mani Yawe egip egipno gagon tosok yan̄si nandisat.
Nak yan̄ yosot, “Gak Pin̄kopno.”
- 15 Nak don egi an̄an̄ kikdisat un̄un gak da kisiron tosok.
Uwalno nak an̄sopman̄gan̄ un̄un da kisiron ban̄ pulugan̄ nepbi.
- 16 Butgo oman amingo nagon yipman̄ek yo tagisi an̄ nabi.
- Butdasi galak taŋ namisal, do uwal da kisiron ban̄ pulugan̄ nepbi.
- 17 Yawe, an̄pulugoki do yan̄ tidosot, do an̄pulugan̄aki mayagi dima paken̄.
Yokwi pakpak amin pan̄mayak abi.
An̄aki kimakbi tamogwan pagek gen dima yoni.
- 18 Un̄un amin kwen wigik an̄ek amin kilegi do yan̄ba yokwi tok an̄yoman̄,
do un̄un top yogok amin pan̄tasik abi gen dima yoni.
- 19 Amin gak do pasalek gawak gamin̄ek ekwan̄ un̄un gak da an̄pakgo tagisisikon da pan̄pulugosol.
Min̄at amin morap da dabilon pan̄kutnoki do gagon kwan̄ amin kilani tagisi asal.
- 20 Gak da un̄un amin gaga da kapmatjok pan̄kisibisal.
Yan̄ an̄aki dap do yon̄ amin dap do si pan̄tidok an̄.
Gak da yon̄gamgwan egakwa uwalni da gen yokwi yan̄ek aripmi dima pabin̄ yopni.
- 21 Yawe an̄kisino. Nak do but dasi galak taŋ namisak.
Kokup papmon egapbo uwal da an̄gwasin̄ek nit do awit bisapmon tagisi an̄pulugagit.
- 22 Un̄un bisapmon wuripdagek yan̄ yagim, “Gak da nak nolbi gak da dubagikon egisat.”
Mani bupmi nandan̄ nek an̄pulugoki do yan̄ tidoko nandan̄ namgul.
- 23 Telagi min̄at amin kabini, ji Yawe but dasi galak taŋ imni.
Geni guramikgan̄ amin kilani tagisi asak, mani iyi do nandaba wigisak amin un̄un kobogi yokwisi yomisak.
- 24 Yawe da pan̄pulugosak do jomjom an̄ amin morap ji butji pan̄teban an̄ek atni.

32

Diwarinin yanjkwok anek kisik kisik anej

Dewit dakon kap kinda. Kap on do “Maskil” yan yon.

- 1 Amin kinda gulusun agit dakon yokwini Pinjkop da wiririk imisak, unun amin kisik kisik tagi asak.
- 2 Amin kinda Pinjkop da diwarini wiririk imisak, ae topni mini egisak amin unun kisik kisik tagi asak.
- 3 Diwarino dima yan tenjenagim bisapmon gildat kalba ae kalbi but yokwi nandaneke iyon iyon yanek egipgum.
Anek tapminno wagilsi alek tawit.
- 4 Gildari ae kalbi tepmi pi namgul.
Gildat da miktim kanban kibidosok unun da tilak tapminno kisisi man mudawit.
- 5 Don diwarino gagon yan tenjenagim.
Anpakno yokwi kinda dima anjisibigim.
“Yawekon diwarino kisi yan kwokeŋ” yan yagim.
Yanjkwok abo diwarino kisisi wiririk namgul.
- 6 Do amin gak golgan jigi bisapmon gak do bisit yoni.
Anakwa jigi pakbi ikdak unun da tilak abineke aripmi dima pabin depni.
- 7 Gak kalon gin pasili tamono.
Gak da kilano asal, do jigi da nak aripmi dima abin nepni.
Gak da nak jigikon nan pulugosol, do nak angwasineke akgan amin da but kwaktok kap yon.
- 8 Yawe da yan yosok, “Nak da gayin degek kosit agipbi unun golikdisat.
Nawa gen gayineke kilago akdisat.
- 9 Gak os bo donki da yan kadim dima dagoki.
Unun amin da gen kaganikon ain tim ton unudon nap teban panjeban anek ilikba geni guramikgan.”

10 But yokwi morapmi yokwi pakpak aminon noman ton.

Mani Yawe si nandan gadan iman amin unun dagok dagogi mini but dasi galak tan yomisak.

- 11 Amin kilegi ji butji tagisi tanakwan Yawesi anjisini.
Butji gwaljigi mini amin, ji kisik kisik nandaneke yan tidoni.

33

Pinjkop yan anjikisik dakon kap

- 1 Amin kilegi ji kisik kisik nandaneke Yawe anjisini.
Unun anpak unun ji da agagisi.
- 2 Yawe anjisineke kulele tidoni.
Gita napmi 10 kabi ton unun tidanakwa geni galagisi nandisak.
- 3 Kap kalugi yanek gita si nandan kimagek tidoni.
Yan anek kisik kisik anek yan tidoni.
- 4 Yawe dakon gen unun gen bamisi.
Yo morap asak unun da nin toktogisi dima nipman dekdak yan nolisak.
- 5 Yawe unun anpak kilegi ae gen kokwin kilegisi unun do but dasi galak tosok.
Dagok dagogi mini miktimi miktimi amin do but dasi galak tan yomisak.
- 6 Yawe da gen yanakwan gildat kanek ae gikyo kundukon noman tawit.
Gen yanakwan yo morap kundukon noman tawit.
- 7 Amin da kwobakon pakbi koleŋba ton unun da tilagon Yawe da tap pakbi anmuwukban tamonikon gin tagit.
- 8-9 Gen yanakwan on miktim noman tagit.
Gen tebai yanakwan noman tagit do miktimi miktimi amin kisisi Yawe do pasalek tamtam yan imnisi.
- 10 Miktimi miktimi minjat aminyo da yo ak do panjosit an unun Yawe da tuwildak.

- Ae pi ak do nandan unun kosit sopmandak.
- 11 Mani Yawe da yo morap ak do yosok unun jonjgek an mudosok.
Pi morap ak do nandisak unun toktogisi kulabik aripmi dima asak.
- 12 Minjat amin kabiyu Yawe yipba unun da Pinjkopni egisak unun amin kisik kisik tagi ani.
Unun minjat amin kabiyu iyi do kili manjigit.
- 13 Yawe unun Kwen Kokup da sinjanban pinjakwan amin kisisi pindakdak.
- 14 Unun kila amin madep yityit tamonikon yigek sinjanban pinjakwan miktimon amin morap pindakdak.
- 15 Unun da amin dakon but nandak nandakni wasagit, do yo morap an unun pindak nandanjo asak.
- 16 Kila amin madep kinda unun emat amini morapmi da uwalni aripmi dima pabij yopni.
Ae emat amin kinda unun iyi da tapmimon da uwalni da kision da aripmi dima pasal kisak.
- 17 Emat dakon os unun tapmimni madepsi, mani uwal da kision ban aripmi dima panpulugosak.
- 18 Mani amin morap Yawe do pasolgon unun iyi kilani asak.
Dagok dagogi mini amin do but dasi galak tan yomisak unun do nandanjek jomjom an amin unun kilani tagisi asak.
- 19 Unun amin kabi panpuluganjakwan dima kimokgon, ae jap da mini an bisapmon jap yomanjakwan dima kimokgon.
- 20 Yawe unun dagin nin tagi panpulugosak, do unun do jomjom aman.
Unun da pasiknin egakwan unun da yongamgwan tagisi ekwaman.
- 21 Nin mani telagi unun do nandan dagoman, do kisik kisik aman.
- 22 Yawe, gak nin panpulugoki do jomjom aman.
Dagok dagogi mini but dasi galak tan nibi dosi nandaman.

34

Dewit Pinjkop da anpuluganban anjksigit

Dewit Abimelek gat egek topmon da njugigi daganban Abimelek da yolban kigit. Kijek kap on mandagit.

1 Nak Yawe anjksiken. Bisapmi bisapmi mani anjksiken.

2 Yawe da anpulugagit do nandanjek mani anjenokgen.

Jigini tonj amin da unun do nandanjek but galaksi nandani.

3 Yawe dakon man madepni do yanjek anjksinen.

4 Yawe da nak anpulugosak do bisit iyiko nandagit.

Pasol pasolno wiririkban but yawot pagim.

5 Yawe nandan gadan iman amin kisik kisik anjek mayagi dima nandan.

6 Nak jigikon egek Yawe do yan tidoko bisitno nandanjek jigimorapnokon nan pulugan nepgut.

7 Yawe dakon anelo da Yawe do pasal iman amin da kapmatjok egek yokwikon ban panpulugosok.

8 Yawe anjksilik koni, unun tagisi.
Panjutnosak do kwan amin unun kisik kisik tagi ani.

9 Minjat amin kabiyoni ji Yawe do pasal imni.

Nido pasal iman amin unun yo kinda do wadak wadak dima an.

10 Laion da jap do an, mani Yawe wisin kok do pi an amin unun yo tagisi do wadak wadak dima an.

11 Minjat monjiyono, abanjek mirak yopgut.

Apba Yawe do pasol pasol ani do dayin dekgo.

- 12 Ji miktimon bisap dubagi egek egip egip tagisi egek kisik kisik ak do nandan?
- 13 Yan egip do nandan kan, ji gen yokwi dima yoni, ae top gen dima yoni.
- 14 Ji anpak yokwi manji yominek anpak kilegisi gin ani.
Amin gat but kalon anek egip do pini si teban tanek ani.
- 15 Yawe unun amin kilegi kilani anek bisitni nandan yomisak.
- 16 Mani yokwi an amin dima galak tan yomisak.
Kimagakwa amin da intan yomdan.
- 17 Amin kilegi Yawe bisit an iba nandan yomisak.
Panpuluganban jigi da dima pabin yopmanan.
- 18 Yawe butjigon da egisak amin da kapmatjok egisak, ae nagon yo tagi di dima noman tokdan yan nandisak amin unun anpulugosok.
- 19 Amin kilegi jigi morapmi noman tan yoman, mani Yawe da jigi morapnikon ban pulugan yopmandak.
- 20 Yawe da kilani tagisi anakwan amin kinda da kidatni kinda dima jokgaldisak.
- 21 Anpak yokwi da yokwi an amin dapba kimotdan.
Amin kilegi dakon uwalni Yawe da tepmi pi yomdisak.
- 22 Mani Yawe da iyi dakon oman amini yokwikon ban yumanan yopmandak.
Amin morap pankutnosak do nandan iman amin unun dima tasik toni do yoyikdisak.
- 2 Emat dakon yik imalyo gat ae pasik gat timigek abin nak anpulugoki.
- 3 Dikdik gat ae gwawiya gat timigek nak an sopmanan aminon emat abi.
“Nak yokwikon ban timit timit amingo!” yan nayiki.
- 4 Unun amin da nikba kimokgen do nolgan.
Pabin yopmanaki mayaktok pani.
Unun da nak anupbal ak do gen yan panteban an.
Yopbi tobil kinakwa panjintok abi dosi nandisat.
- 5 Yawe, mirim da wit dakon gipmi wiririk panawan, unun da tilak anelogo da amin yokwi unun wiriritjak dosi nandisat.
- 6 Anelogo da yolban kinakwa kositni aban pilin tuk ae sagalegiyo ani dosi nandisat.
- 7 Nak da yokwi kinda dima an yomgum, mani nak abidok do pat yipgwit, ae nak da moken do gapma kinda wayikgwit.
- 8 Yan awit, do dima nandanakwa gak da yum pindagaki yokwi da timitjak,
ae pat yipgwiron iyi yokwalni,
ae gapma unun wayikgwiron iyi unudon moni.
- 9 Yawe da yan anakwan but galak nandan imdisat.
Nak anpulugokdisak do tagisi nandan imdisat.
- 10 Butnokon da yan iyiken, “Yawe, gak yombem kinda mini.
Gak da tapmimni mini amin unun tagisi panpuluganaki amin tapmimni ton da dima panupbal an.
Gak da bupmi amin wadak wadak an unun panpuluganaki kabo noknok da yoni dima timikgan.”
- 11 Top amin da anpak yokwi di dima agimon gen yan naman.

35

Amin kinda Pinjok da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

1 Yawe, kosit sopman naman amin dakon kositni sopman yobi.

Ae amin nak gat emat aman amin, gak unun gat emat ani.

- 12 Nak anpak tagi ban an yominapbo,
unun da kobogi do anpak yokwi
ban an naman.
Do but yokwi nandisat.
- 13 Mani sot awit bisapmon bupmi
madepsi nandan yominjek
bupmi dakon imal wamgum.
Nak jap kelek egek gak da
panpulugoki do bisit agim.
- 14 Unun notno bo ae padigino
yombem kinda do bupmi
nandagim.
Nak amin kinda da meni
kimagakwan bupmi ae ku-
namyokon da agisak unun
yombem.
But yokwi nandanjek kunam ae
bupmiyo anek egipgum.
- 15 Mani jigi pasat bisapmon unun
muwugek kisik kisik an.
Ae amin di dima nandan yomisat
unun da abin nep do muwuk-
gan.
Ak nandari mini gen yokwi yan
naman.
- 16 Unun da yansul sigin yan naminek
gen yokwisi nayan.
Dima galak tan naminek mam
non.
- 17 Amin Tagi, bisap nian da sigin yum
pindagek nak dima anpulugoki?
Anpuluganaki nak dima anupbal
ani.
Unun laion yombem da nak
nitdan, do unun da kisiron ban
pulugoki.
- 18 Gak da yan anaki minat amin
kabi morapmi kisi gak gawak
gamdo muwutnikon ya yan
gayiken.
Asisi, minat amin kabi madepsi
da binapmon mango awigiken.
- 19 Amin diwari isal dogin uwal an
naman.
Yum pindakbi nak abin nep-
manjek kisik kisik di abam.
Unun isal dogin nandaba yokwi
tok an naman.
Do yum pindagaki nak dakon jigi
do kisik kisik dima ani.
- 20 Amin diwari gat yiyit tagisi ak do
genjok di dima yon.
Amin kokupmon tagisi ekwan
unun panupbal ak do gen ban
yon.
- 21 Unun da gen papmon da gen yansi
yan naman,
“Asisi, nin da gandanapno anpak
yokwi agil.”
- 22 Yawe, gak da unun amin kili pindak
mudal.
Gen mapmit dima aki.
Amin Tagi, gak nak da dubagikon
dima egipbi.
- 23 Gak Pinkopno ae Amin Tagino.
Pidan abin nak anpuluganjek gen
kokwin kilegisi an nabi.
Pidanjek nak dakon gen anteban
ak do yan tentenok abi.
- 24 Yawe Pinkopno, gak anpak kilegi
asal.
Do nak anpuluganbi uwalno da
nak anpak kilegi asat yansi nan-
dani.
Yum pindagaki nak da yokwi
toko nandanjek kisik kisik dima
ani.
- 25 Yum pindagaki iyi do “Nin yo ak
do nandagiman unun abisok
tagisisi kili unun aman” yan
dima yoni.
Yum pindagaki “Kili anupbal
aman” yan dima yoni.
- 26 Nagon jigi noman tak unun do kisik
kisik an, do panmayak anek
panjntok abi.
Unun iyi dakon man pawigik do
anek nak abin nepmanjan, do
mayaktok yominjek mani pabin
yopbi dosi nandisat.
- 27 Mani nak do amin kilegi yan nayiki
do nandan amin, unun kisik
kisik dakon yan tidok anek buri
tagisi toni dosi nandisat.
Bisapmi bisapmi yan yoni, “Yawe
unun mani wukwisi! Oman
amini tagisi egipjak do but
galaksi nandisak.”
- 28 Yan anakwa nak da anpakgo kilegi do
yan tentenok anek gildat kinda
kalon gak ankisiken.

36

Amin dakon anpak yokwini

Yawe dakon oman amin Dewit da kap on mandagit. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

- 1 Yokwi unun amin yokwi da buron yigek gen iyisak.
Unun amin Pinjop do disok dimasi pasoldok.
- 2 Unun iyi do nandaban wigakwan nak yokwi pakpak aminsi kinda yan iyi do dima nandisak.
- 3 Bisapmi bisapmi unun amin gen yokwi gat ae top gen yosok.
Anpak kilegi asak dakon nandan kokwin tagisi disok dima tan iman.
- 4 Dipmin tamokon pokdok bisapmon yokwi asak dakon kosit dakon nandak nandak asak.
Kosit yokwisi banjin agek anpak yokwi manji dima yomisak.
Pinjop dakon anpak tagisi
- 5 Yawe, gak amin do but dasi galak tan yomisal.
Unun dakon tilakni kundu gat arip, madepsi.
Ae gengo anteban anek nin tagisi panpulugosol.
Tilakni unun kwen ason gikwem da arip.
- 6 Anpakgo kilegi unun madepsi kabap daman yombem.
Gen kokwin pi agakgo unun tap idap ilarisi yombem.
Yawe, gak da amin gat bit kilapyo gat kilani anaki tagisi ekwan.
- 7 Pinjop, amin do but dasi galak tan yomyomgo unun wagil tagisisi.
Minat amin morap kisisi gagon obinek pasilgan.
Pup pidok menji da pirigwan panji pasil yikgan unun yombem.
- 8 Yutgokon jap morapmisi, do amin jap do dima an.
Yogo galagisi unun morapmisi.
Unun pakbi madep pokgon unun ban yan yobi non.
- 9 Gak egip egip dakon mibilisi.

Gak gaga tenjen amisi, do tenjenigokon yo morap tagisi pindakgaman.

- 10 Bisapmi bisapmi amin si nandan gaman unun amin but dasi galak tan yobi.
Buri tagisi amin panpuluganaki tagisi egipni.
- 11 Gak yum pindagaki iyi do nandaba wigisak amin da nak dima bamonni.
Ae yum pindagaki amin yokwi da nak dima nolba kiken dosi nandisat.
- 12 Pindakgi! Amin yokwi miktimon piligi man da pokgon, ae aripmi dima pidokdan.

37

Yo ni da amin tagisi gat ae amin yokwi garon noman tokdan

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Gak amin yokwi da anpak an unun do nandaba kik dima abi.
Gak anpak yokwi an amin pindagek nak da yan asat tam tagi yan dima nandabi.
- 2 Unun jon bo ae kindap tam da kibidon, unun da tilak amin yokwi bisap pisipmisok kibidokdan.
- 3 Gak egip egipgo Pinjopmon tosok yan nandanek anpak tagisi ban abi.
Yan anek miktimgokon bisap dubak tagisi egipdisal.
- 4 Pinjop do kisik kisik an iminaki yo galak tosok unun gamjak.
- 5 Gak egip egipgo Yawe da kision yipbi.
Egip egipno unudon tosok yan nandan iminaki, unun da gak anpulugosak.
- 6 Anpakgo tagisi unun aban noman gildat dabil da yan tenjenokdisak.
Anek gildat dabil da gildat binapsi wisisak, unun da tilak minat aminyo da dabilon anpakgo kilegi nomansi antenjen akdisak.

- 7 Gak Yawe da kapmatjok tayanğok yikgi.
Tayanğok egek butgo yawori tanakwan anpulugosak do jomjom abi.
Amin da anpak yokwi mibili mibili anek yo tagisi morapmi timikgan unun do nandaba kik dima abi.
- 8-9 Amin yokwi wagil tasik tan mudokdan.
Mani minat aminyo nandan gadat anek Yawe da panpulugosak do jomjom an, unun miktinikon tagisi egipdan.
Do gak butjap yipbisi.
Ae nandaba kik yo kisi dima abi.
Yan abi kan, unun da gak ilik ankwani yokwi akdisal.
- 10 Bisap dubak dima amin yokwi wagil tasik tan mudokdan.
Unun wusin pindat do pi abi, mani dima pindatdisal.
- 11 Mani minat aminyo anpakni yawori, unun Pin kop da miktin morap kisi yomdisak.
Unun yiyit wagil tagisi anek kisik kisik egipdan.
- 12 Amin yokwi amin kilegi panupbal ak do nandak nandak asak.
Anek nandaban yokwi tok an yominek mam nan yomisak.
- 13 Mani Amin Tagi da nandisak, bisap kinda noman tokdisak, unun bisapmon amin yokwi pasil mudokdan, do Yawe da jikgo yanjan yomisak.
- 14 Amin yokwi unun yoni mini amin gat ae wadak wadak an amin yam do emat agak sibani yiknikon ban ilikgan, ae obip panilikgan.
Unun anpak kilegi yolgan amin dapba kimot do an.
- 15 Mani emat agak siba da iyi ban wamikon sugokdan.
Anakwa obipni si jokgal kikan.
- 16 Amin kilegi dakon yoni kalonisok unun da amin yokwi dakon yoni morapmi yapman mudosok.
- 17 Nido, Yawe da amin yokwi dakon tapmim pabin yopmanek amin kilegi kilani tagisi akdisak.
- 18 Yawe da gulusunni mini amin unun kilani tagisi asak.
Ae yo tagisi yomisak unun toktogisi timik wugikdan.
- 19 Bisap yokwikon jigi dima pakdan.
Ae amin diwari jap do ani bisapmon amin kilegi japni morapmi tan yomdan.
- 20 Mani amin yokwi tasik tan mudokdan.
Jaren gat jon gat da pasilgan, unun da tilak Yawe dakon uwalni pasildan.
Asisi, mukwa da bisap pisipmisok tanek pasilgan, unun da tilak pasildan.
- 21 Amin yokwi yo do goman anek sop do dima nandisak.
Mani amin kilegi amin diwari do yo morapmi yomisak.
- 22 Minat aminyo Yawe da gisamikdak, unun miktinni timigek tagisi egipdan.
Mani minat aminyo jobit timitni do yagit unun wagil tasik tan mudokdan.
- 23 Yawe da amin kinda do but dasi galak tan imisak kan, unun amin anteban anakwan kosit kilegisi agisak.
- 24 Unun amin mosak kan, wagilsi dima yokwi tosak.
Yawe da kisitnikon abidanek anpuluganban aeni pidan akdak.
- 25 Kalip nak monji bulagi, ae abisok nak amin pelan kili at.
Mani Pin kop da amin kilegi kinda manji dima iban kagim.
Ae amin kilegi dakon monji gwayoni jap do wadak wadak anek amin da panpulugoni do dima yan tidanba pindakgim.
- 26 Bisapmi bisapmi amin kilegi da amin diwari do yo morapmi yoman.

- Ae monji gwayoni da men datni kisik kisik yoman.
- 27 Gak anpak yokwi morap do manji yominek anpak tagi banjin abi. Yan abi kan, dagok dagogi mini miktimon tagisi egipdisal.
- 28 Nido Yawe gen kokwin kilegisi an amin do but dasi galak tan yomisak. Minat amin kabini geni guramikgan unun manji dima yomdisak. Dagok dagogi mini Yawe da kosit kilegi akwan amin kilani asak, mani amin yokwi dakon gwakni unun tasik tokdan.
- 29 Amin kilegi Pinjkop da miktim yomgut unun abidanek unudon toktogisi egi wugikdan.
- 30 Amin kilegi unun nandan kokwin kilegisi anek gen yosok. Unun gen kokwin kilegi anek gen yosok.
- 31 Pinjkop dakon nawa gen butnikon tosok, ae kositni kilegi unun dima yipman degek sagalek dima anakdak.
- 32 Amin yokwi amin kilegi anakban kimotjak do yubij egisak.
- 33 Mani Yawe da amin kilegi yipman dekban amin yokwi da aripmi dima anakban kimotjak. Ae amin yokwi da amin kilegi gen pikon yipjak kan, Yawe da yum kanakwan gen pikon aripmi dima abij yipjak.
- 34 Yawe da gak anpulugosak do jomjom anek anpakni yolgi. Yan abi kan, man madep gaminjakwan miktim unun gamgut unun abidokdisal. Anek kanaki amin yokwi panupbal akdisak.
- 35 Nak amin yokwi tapmimni madepsi kinda kagim. Sida kindap da kindap diwari yapman mudosok, unun da tilak minat aminyo yapman mudagit.
- 36 Mani don unudon kinjek mini kagim.

- Nak unun amin wusik do pi agim, mani dima kagim.
- 37 Amin kilegi, ae gulusunni mini, ae amin diwari gat yaworisi ekwan amin do nandaki. Unun amin dakon diwatni tagisi egipdan.
- 38 Mani Yawe da yokwi pakpak obisi panupbal akdisak. Unun dakon diwatni wagil tasik tan mudokdan.
- 39 Yawe da amin kilegi yokwikon ban timikdak. Jigi altan yoman bisapmon dam tebani aripmi dima tuwili egi yomisak.
- 40 Panjutnosak do Yawekon kwan, do amin yokwi da kisiron ban timigakwan tagisi ekwan.

38

Amin kinda jigini ton dakon bisit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe, butjap nandisal mani gen tebai dima nayiki. Butjap madepsi nandisal mani nak anmilip ak do tepmi pi dima nabi.
- 2 Gak gaga dakon gobin nan yaman namil, anek kisitgo da nikdak.
- 3 Gak da butjap nandan namisal, do sot yokwisi asat. Nak diwarino ton, do giptimno tapmimi minisi asak.
- 4 Gulusunno da kili witjin namgut. Ae unun jigino yik yombem jigini madepsi, do nak da aripmi dima imeri.
- 5 Giptimnokon wuda ton dakon tabani unun madepsi, ae miktanbi. Nak nandan kokwini mini amin da aripmon anpak gulusun agim do anek unun noman tan namer.
- 6 Butnokon jigi madepsi tanakwan tasik tosot. Gildat kinda kalon bupmi nandanek kunam gin tak egisat.
- 7 Giptimno tedepmisi kindap da yan son naminjakwan sot madepsi asat.

- 8 Yo kinda da tebaisi baman namisak unun da tilak nak obisi tasik tanek yokwisi egisat.
Butnokon da yokwisi nandanek tepmi madepsi nandisat do iyon iyon yosot.
- 9 Amin Tagi, gak da nak dakon galak-tok teban nandisat.
Butno da kunam yokwisi tak-dak, unun gak da dabilon pasili dima.
- 10 Wamno gami pi tebaisi anakwan tapmimno minisi asak.
Dabilno pilin tanakwan tagi dima sintosot.
- 11 Notnoni gat ae gen kalonno gat nak da kapmatjok ap do dima galak ton, nido wudano yokwisi.
Gwakno kisi dubagikon ekwan.
- 12 Nikba kimokgen do nandan amin unun nak abidok do pat yipman.
Amin nak antasik ak do nandan amin yo yokwi an nam do gen yon.
Bisapmi bisapmi yokwi an nam do gen yan panteban an.
- 13 Mani amin mirakni mini yombem geni dima nandan yomisat.
Nak kadim yombem, do antan yok kinda dima asat.
- 14 Nak amin kinda gen aripmi dima nandagi, ae kobogi aripmi dima yogogi yombem.
- 15 Mani Yawe, nak gak do jomjom asat.
Amin Tagi, gak Pinkopno, do gaga geno dakon kobogi antobilbi.
- 16 Nak bisit yan asat, "Yum pindagaki sagalek nikban uwal da but kwaktok dima nandani."
- 17 Nido, nak kili ununjok mokdisat.
Ae tepmi toktogisi pasat.
- 18 Nak gulusunno gagon yan tenjenosot, anek yokwi agim do bupmisi nandisat.
- 19 Uwal morapno unun tapmimi tonji.
Unun da isal dogin uwal an naman.
- 20 Nak anpak tagisi an yomisat, mani kobogi do anpak yokwi an naman.

Nak anpak kilegi yolapbo unun do nandanek nak dakon uwal dagon.

- 21 Yawe, dima nepman dekgi.
Pinkopno, nak da dubagikon dima egipbi.
- 22 Amin Tagi, gak yokwikon ban timit timit amino.
Nak tepmisi anpulgoki.

39

Amin jigini ton dakon gen

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin Jedutun do mandabi.

- 1 Nak kili yagim, "Anpak morap aben unun kila tagisi anek aben.
Ae gen yokenon yokwi kinda dima aben.
Amin yokwi nak da kapmatjok egipni bisapmon nak gen kinda dima yoken."
- 2 Nak gen mapmit anek gen kinda dima yagim.
Ae yo tagi kisi do genjok kinda dima yagim.
Mani butjikno unun madepsi taganek paptan madepsi agit.
- 3 Anek butnokon da nandaba kiksi agim.
Nak sigin nandanek butno da jigim madepsi nandagim, do gen yagim.
- 4 Yawe bisit yan iyigim, "Egip egipno dakon wasip nayinbi nandako.
Bisap nian da egipben unun nayinbi nandaken.
Egipben dakon bisap unun pisipmisok unun do nayiki."
- 5 Nak dakon bisap pisipmisok yipgul.
Gak da dabilon nak dakon bisap yo isali.
Amin kinda da mirim yawik pisosok, amin morap unun da tilak miktimon bisap pisipmisok gin ekwan."
- 6 Amin morap gildat panopmon wupnin noman tanek tepmi pasilgan unun yombem.
Yo morapmi timit do pi madepsi an, mani pi madep an unun bami mini.

- Amin da yo morapmi panmuwukgan,¹ mani namin da timitjak unun dima nandan.
- ⁷ Mani Amin Tagi, abisok nak nido jomjom asat?
Nak gak do nandan gadanek gak dagin anpulgoki do jomjom asat.
- ⁸ Yokwikon nan abidanek diwari morapno wiririk nabi.
Yum pindagaki nandan kokwini tagi dima amin da yansul dima an namni.
- ⁹ Mani nak gen dima yosot. Nak gen mapmit gin asat.
Nido, gak da gaga nak do yo unun asal.
- ¹⁰ Sanbenek tepmi pi dima nabi.
Obisi nikingil, do tapmimno minisi asak.
- ¹¹ Gak da amin tebai yoyinnek yokwini dakon kobogi yomisal.
Yo monin da imal kinda nanba yokwi tosok, unun da tilak yo morap unun do galak tosok unun wagil wiririkbi pasil mudon.
Amin kinda da mirim pisosok, amin morap unun da tilak miktimon bisap pisipmisok gin ekwan.
- ¹² Yawe, bisitno nandaki. Anpulgoki do yan tidosot unun do mirak pakyanji yopbi.
Mirakgo dima sopbi, nido gak gat bisap pisipmisok gin miktimon egipdamak.
Nak babakno yombem.
Unun kisi bisap pisipmisok gin miktimon egipgwit.
- ¹³ Sanbenek yo yokwisi dima an nabi.
Yum nandanaki butno ae tagisi asak.
Anaki don kimagek on miktimon wagil yipman deken.
- ¹ Nak butno yawori tanakwan Yawe da anpulgusak do jomjom agim.
Anek yan tidanapbo nak da tetgin do tobilek tekno nandagit.
- ² Nak gapma dubagisikon man nejak kagagwan egapbo Yawe da ilikban wigim.
Awin tip kwenon nepban kosit tagi agipgum.
- ³ Pinjkopnin anjisiken do kap kalugi kinda namgut.
Amin morapmi da yo agit unun kanek Yawe do pasalek egip egipni Yawekon tosok yanji nandan imdan.
- ⁴ Egip egipni Yawekon tosok yanji nandan amin unun kisik kisik ekwan.
Unuden amin iyi do nandaba wikwan amin dima yolgan, ae kokup kidat dima gawak yoman.
- ⁵ Yawe Pinjkopno, gak nin panpulgok do yo tagisi morapmi agil.
Gak da nin do nandak nandak asal unun madepsi, ae nin panpulgok do pi asal unun manjiri mini.
Nak da amin aripmi dima yoyiko nandan mudogi.
- ⁶ Amin da bit kilapyo dapman mukwa sosen, ae kindapmon wagil sosen, ae diwari wiririt do mukwa sosen, unun kisi do madepsi dima galak tosol.
Mani gak da nak antagap abi gak dakon gengo guramit do nandisat.
- ⁷ Do yan yosot, "Nak gagon kili abisat. Kalip nak do gen kili mandabi unun yan,
- ⁸ Pinjkopno, nak gak dakon galaktok yol do tagisi nandisat.
Gak dakon nawa gen butnokon ton."
- ⁹ Gak da anpak kilegi asal unun minjat amin kabi morapmi kisi gak gawak gamdo muwukganon yoyisat.
Yawe gaga nandisal, nak gen mapmit dima asat.

40

Pinjkop anjisik kap

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

- 10 Gak da anpakgo kilegikon da nak yokwikon ban pulugan nepgul, unun dakon geni dima witjiko tagit.
Gengo guramigek nin yokwikon ban timikgil unun dakon yankwok asat.
Amin do but dasi galak tan yomisal ae anpak bamisi gin asal unun dakon geni amin morapmi muwugakwa yoyin tenjenosot.
- 11 Yawe, bupmi nandan nabi. Nak do but dasi galak tan naminek gengo guramigek kilano dagok dagogi minisi abi do nandisat.
- 12 Nido jigi morapmi noman tan naman, unun manjiri mini.
Yokwino morapmi da witjin namik da tagi dima sintosot.
Anpakno yokwi morapmi da busun dangwano dakon tilak yapmandak.
Butno tagi dima tanakwan tapminno minisi asak.
- 13 Yawe, jigikon nan tagi abidoki?
Yawe, tepmisi abinek nak anpulugoki.
- 14 Amin di da nikba kimotdisat.
Gak da si pabin yopmanek panin tok abi, anaki mayaktok pani.
Amin diwari nak dakon jigino do kisik kisik an.
Gak da wiririkbi tobil kinakwa pabin yopbi dosi nandisat.
- 15 Nak da yokwi toko nandane tagisi nandan.
Gak da mayaktok sigin yominaki anpak yokwini do gembin pikpiksi nandani dosi nandisat.
- 16 Mani gak wisin gandak do pi an amin buri tagisi anakwa but galaksi nandan.
Minjat aminyo gak da yokwikon ban timikgil unun do but galaksi nandan amin, unun da, "Yawe unun wukwisi" yan tagi yoni.
- 17 Nak wadak wadak amin. Mani Amin Tagi da nak do nandak nandak asak.

Pinkop, gak dagin panpulugok amino, ae nak yokwikon nan abidosol.
Do jomjom dima abi. Tepmisi nak anpulugoki.

41

Sot amin kinda Pinkop da anmilip asak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

1 Amin kinda da tapminni mini amin pindagek panpulugosok, unun amin kisik kisik tagi asak.

Jigi altan imni bisapmon Yawe da pulugan yipdisak.

2 Yawe da unun amin ankutnanakwan kimot dima asak.

Kilani anakwan miktinnikon gisami ton egakwan uwalni da dima abin yipdan.

3 Amin unun sot asak bisapmon Yawe da anmilip aban tapmin kaluk pakdisak.

4 Nak yan yagin, "Yawe, nak yokwi gak do angamisat, do bupmi nandan naminek sotno anmilip abi pasiljak."

5 Uwalno da nandaba yokwi tanban naminek yan yon,
"Ni bisapmon kimagek mani pasiljak?"

6 Kinda da abin nandane top yan namisak.
Anek sotno dakon mibili nandane kin amin yoyinek anupbal ak do yosok.

7 Uwalno kisi da muwugek gen pisigon da yo yokwisi kinda da altan imik yan yanek yan yon,

8 "Sot yokwisi kinda da abidak, do pokdok tamokon da aripmi dima pidosak."

9 Nak notno kinda kalip notnosi yan nandan iminek jap kaloni nagimak.

Mani ununyo kisi da nandaba yokwi tok an naminek uwal annamisak.

- 10 Yawe, nak do bupmi nandanek sotno anmilip anjaki unun amin kobogi yoben.
- 11 Uwalno da nak dima abin nepmanjan, do nak yanji nandisat, gak nak do tagisi nandan namisal.
- 12 Nak anpak kilegi gin asat, do kilano anjaki gak da kapmatjok toktogisi egi wigiken.
- 13 Yawe, Israel amin dakon Pinjkop toktogisi anjisin anjan wiginen teban. Unun asi.

PAPIA 2

(Kap 42-72)

42

Amin kinda kokupni yipmanjek dubagikon egisak dakon bisit

Kap on do "Maskil" yan yon. Unun Kora amin kabi dakon. Kap on kap yon amin dakon kila amin do mandabi.

- 1 Jon kilap dia miktim kibiri timon pakbi do tep ton, unuden nak Pinjkop gak gat egip do tagisi nandisat.
- 2 Pinjkop, amin da pakbi do tep ton unuden, nak Pinjkop egip egipmi ton gak do nandisat.
Ni bisapmon kiko Pinjkop gat egipden?
- 3 Gildari ae kalbiyo amin da yan yon, "Pinjkopgo dukon egisak?"
Yan nayan, do bisapmi bisapmi kunam tagegisat.
Gildari ae kalbiyo kunam ban japmi do nanegisat.
- 4 Bisap tagisi kalipmi do nandanek butno obisi yokwi tosok.
Kalip nak amin morapmi Pinjkop da yutnon mibiltan yominek panjigim.
Nin kinjek kisik kisik do yan tidagiman.
Anek ya yan yagiman.
Unudon gak gawak gam do muwuk mamno kigit.
- 5 Nido but yokwi nandisat? Nido butno jik tosok?

Nak Pinjkop do nandan gadanek unun da yokwikon ban kukwan nepjak do jomjom aben.
Unun Pinjkopno, do aeno mani yan anjisiken.

- 6 Butno madepsi jik tosok, do nak gak do nandisat.
Nak Jodan Pakbi tet do ae flej Emon ae flej Misa unudon egek aeno nandan gamisat.
- 7 Tap da tagan wijek ilenon miktim witjisak ae pakbi tek manakwa wiwik madep asak,
unuden gin jigi morapmi da witjin naminakwa yokwisi nandisat.
- 8 Yawe da gildaron but dasi galak tan namisak.
Kalbi ya yan iyik do kap yosot.
Pinjkop egip egip namisak unun bisit iyisat.
- 9 Pinjkop tip madepno yan iyisat, "Gak nido intan namisal?
Yum pindagaki uwal da abin nepmanakwa butno nido obisi jik tosok?"
- 10 Toktogisi uwalno da sitnok an naminek yan yon, "Pinjkopgo dukon egisak?"
Gen unun da gobin da yan yaman naminakwan kimot do nandisat.
- 11 Nido but yokwi nandisat? Nido butno jik tosok?
Nak Pinjkop do nandan gadanek unun da yokwikon ban kukwan nepjak do jomjom aben.
Unun Pinjkopno, do aeno mani yan anjisiken.

43

Amin kinda kokupni yipman dekgit dakon bisit

- 1 Pinjkop, manji gaman amin da nak abin nep do an.
Nak anpuluganek gen yokwi yan naman unun kosit sopman yobi.
Anek anpak tagisi asat unun yolinqbi koni.

- Uñun top amin, anpakni yokwisi,
uñun da kisiron ban pulugan
nepbi.
- 2 Gak Pinkopno. Amin yokwi da
dima abidoni yan do gagon
obiñ pasildat.
Yan anapbo nido manji namisal?
Nido uwal da abiñ nepmanakwa
butno obiñ jik tosok?
- 3 Tenñenigo gat ae gengo bami gat
yopbi nagon obiñek kosit
nolinjil.
Nolinbal kanek nomansi telagi
ilenkokon gaga egisalon
wigiken.
- 4 Wigek gak da altakon opben.
Pinkop, gak da butno antagap
anjaki kisik kisik madepsi
nandisat.
Gak Pinkopno, do nak gita tidanek
kap yanek mango ankisiken.
- 5 Nido but yokwi nandisat? Nido
butno jik tosok?
Nak Pinkop do nandan gadanek
uñun da yokwikon ban kuk-
wan nepjak do jomjom aben.
Uñun Pinkopno, do aeno mani yan
ankisiken.

44

Israel amin Pinkop da panpulugosak do bisit iyiwit

- Kap on do "Maskil" yan yon. Uñun
Kora amin kabi dakon. Kap on kap
yon dakon kila amin do mandabi.
- 1 Pinkop, babiknin da kalip egipgwit
bisapmon pi tapmimi ton agil
uñun dakon geni niyiwit.
Nin mirak yopmanek gen uñun
kili nandagiman.
- 2 Gaga da tapmimon da amin
ñwakñwari miktimnikon
egipgwit uñun yolbi kiwit.
Anek uñun miktim babiknin
do yomñaki uñudon tebai
egipgwit.
Gak da Amin Nwakñwari Kabi
panupbal agil, mani babiknin
panpuluganjaki tagisi egek
madepsi ireñ tawit.
- 3 Babiknin emat agak sibakon da
miktim uñun dima abidawit.

- Iyi dakon tapmimon da emaron
dima teban tawit.
Gak da but dasi galak tan yomgul
do uñun gat egek tenñeni
yomgul.
Gak da tapmimon gin emaron
teban tawit.
- 4 Gak Kila Amin Madepno ae
Pinkopno.
Gak da yanaki Jekop dakon amin
kabi da emaron teban ton.
- 5 Gak da tapmimon gin uwalnin yolno
kwan.
Gak da manon da uwalnin ba-
man misinikgaman.
- 6 Obip da anpuluganban emaron teban
token yan dima nandisat.
Ae emat agak sibano da nak
anpuluganban dima teban
token.
- 7 Gak dagin panpuluganjaki uwal da
nin dima pabiñ nipgwit.
Uñun da nin do dima galak tan
niman, mani gak da uñun gat
emat wamanek panmayak agil.
- 8 Pinkop, nin gildat kinda kalon gak do
man madep gamaman.
Bisap dagok dagogi mini mango
ankisinen.
- 9 Mani gak manji kili nimgul, anek
pabiñ nipmanek emat aminin
gat kisi sanbenek emaron dima
kwan.
- 10 Yan anaki uwal da pansopba
pasal kinapno yo kabinin kili
timikgwit.
- 11 Gak da yum nindanjaki nin sipsip si
dapba kimori yombem da ek-
waman.
Anek gak da miktimninon ban
nolbi dukwan dukwan kin
Amin Nwakñwari Kabi da bi-
napmon ekwaman.
- 12 Gak da yum pindagaki miñat amin
kabigo Amin Nwakñwari Kabi
dakon oman monji dagawit.
Yuman nanek tomni pinbisi
gangwit, moneñni madepsi
dima timikgil.
- 13 Gak da ninon yan anaki, amin nin
da kapmatjok ekwan uñun da
yansul an niman.

- Miktım morap nin paŋgwasınek taŋ aŋaŋ kwan uŋun da yaŋsul madepsi aŋ nımınek gen mayagısı yaŋ nımaŋ.
- 14 Gak da amın kabı morap miktımı miktımı ekwan uŋun paŋtagap aŋaki nin dakon man do mayak mayak gen yoŋ.
Ninon yo noman taŋ uŋun do jıkgı madepsi yanjan nımaŋ.
- 15-16 Uwal da jıgılak gen yaŋ namınek gen gıreŋ nayaŋ.
Anek kobogı do aŋpak yokwısı aŋ namaŋ.
Do bısapmı bısapmı yokwısı nandanek mayaktok obısı pasat.
- 17 Piŋkop, nin gak dıma ıntaŋ gamgumaŋ, ae gak dakon saŋbek saŋbek dakon gen dıma abıŋ yıpgumaŋ.
Mani uŋun yo morap noman taŋ nımgwit.
- 18 Nin manji gamınek gak dakon kosıt dıma yıpmaŋ dekgımaŋ.
- 19 Mani joŋ kılak da ekwan tımın gak da nin paŋupbal agıl.
Anek pılın tuk madep naŋ nin wıtjıgıl.
- 20-21 Piŋkopnin, gak do ıntaŋ gamgumaŋ, bo ae kısıtnın amın ıwaktıwari dakon piŋkopni do yopno kınakwa bısit agımaŋ tam gaga nandabım.
Nin da butgwan nandak nandak morap pasılı toŋ uŋun nandaŋ mudosol.
- 22 Nin gak dakon mıŋat amıno ekwamaŋ, do gıldat kında kalon uwal da nındapba kımokgomaŋ.
Nin sıpsıp sı nındapba kımori da tılak ekwamaŋ.
- 23 Amın Tagı, gak pıda! Gak nıdo pokdol? Pıda!
Nin do toktogısı manji dıma nibı.
- 24 Gak mıbılı nıdo pasıl nımısal?
Amın da yokwı aŋ nımınakwa nin jıgı madepsi sıgın pamaŋ.
Nin dakon jıgı do dıma ıntaŋ nibı.
- 25 Nin maŋ kımabaŋon pagapno gıptımnın amın kımakbı da yaŋ miktımın toŋ.
- 26 Piŋkop, pıdaŋ abıŋ nin paŋpuluga.
Butdası galak taŋ yomyom aŋpakgo do nandanek nin yokwıkon baŋ tımıgaki kımot dıma aneŋ.

45

Kıla amın madep da mıŋat pasak dakon kap

Kap on do “Maskıl” yaŋ yoŋ. Uŋun Kora amın kabı dakon. Kap on mıŋat pakpak dakon kap. Kap yoŋ amın dakon kıla amın da mıŋat amıno yoyıŋban tek “Jareŋ tagısı” kon da yonı.

1 Nandak nandaknokon gen tagısı morapmı toŋ.

Nak kap on mandaŋ yobo kap yoŋ amın da kıla amın madep do yaŋ ımni.

Gen kagano uŋun kılada mandak tagısı dakon kılada mandak yombem.

2 Gak amın tagısı. Amın gak yombem mıni.

Gengo uŋun tagısı gın.

Do toktogısı Piŋkop da gak do yo tagısı aŋ gamdısak.

3 Gak kıla amın madep tapmımı toŋ.

Gak tılıngo morapmı, ae man madepgo uŋun wukwısı.

Gak emat agak sıba kwengokon aŋteban anek emat do tagap toki.

4 Gak kıla amın madep mıbıltoŋı man madepgo toŋ.

Oskon yıgek emaron kınak teban toki.

Yaŋ aŋaki amın da gen bamı arıpmı dıma abıŋ yıpni.

Ae amın da kosıt kılęı naŋ yolek agıpni do emat asal yaŋ nandani.

Pı tapmımı toŋ aŋaki gandanek tamtam yokdaŋ.

5 Gobıngo uŋun kısıgısı do uwalgo wamı gamıkon obısı sugaŋ yomısak.

- Amin Nwakwari Kabi pabin yopmanaki gak da kandap mibilgogwan ekwan.
- ⁶ Pinƙop, gak kila amin madep toktok teban egisal.
Minjat amingo kosit kilegikon da kila asal.
- ⁷ Gak anpak kilegi do but dasi galak tanek anpak yokwi do kuragisi nandisal.
Yan nandisal do Pinƙopgo da gak kisik kisik abi do bit nelak tagal gamgut.
Notgo kinda yan dima tagal ingut.
- ⁸ Imal dubakgo mea ae aloe ae kasia dakon pakbi kibanji tagisi unun ban dapbi.
Kila amin madep dakon yut unun elepan dakon jomi ban panƙilim abi.
Anek gak da kisik kisik abi do gita tidon.
- ⁹ Kila amin madep dakon gwani gat minjat man madepni ton diwari gat unun gak da yutnon ekwan.
Kwin amin tetgo do akdak.
Unun tilimni Opir miktim dakon gol ban wasanji.
- ¹⁰ Minjat gimonji kila amin madep pak do nandisal, gak nak dakon gen do mirak yopmanek unun do nandaki.
Gak minjat aminyo kokupgokon ekwan unun inƙan yobi, ae yawi diwatgo kisi inƙan yobi.
- ¹¹ Nido kila amin madep da minjat tagisi yan gandanek but dasi galak tan gamisak.
Unun amin tagigo, do man madep imin kimokgi.
- ¹² Tair kokup pap dakon minjat aminyo da but galak do yo panabin gamdan.
Ae yoni morapmi amin da gak dakon tagi tim abidok do but galak do yo panabin gamdan.
- ¹³ Kila amin madep dakon minjatni iyi dakon yutgwan egisak.
Unun minjat tagisi.
- Imal pak unun mali gol ban wasanji unun ban panƙilim abi.
- ¹⁴ Imalni unun kildani mibili mibili.
Abisok minjat unun kila amin madepmon anan kwan.
Anakwa minjat gimonji notni kisi yol anan kwan.
- ¹⁵ Kisik kisik anek but galak nandanek kila amin madep da yut madepgwan wukwan.
- ¹⁶ Kila amin madep gak monjigo morapmisi altokdan.
Unun da datgoni dakon tamo timigek man madep panek miktim morapmon minjat aminyo kila akdan.
- ¹⁷ Gak dakon man madepgo minjat aminyo abisok ae don altanek egi anan kikan unudon yan tentenan anan kiken.
Anapbo toktogisi minjat aminyo da mango anƙisin wigikdan.

46

Pinƙop nin gat egisak

Kap on Kora amin kabi dakon. Kap yon amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban tek "Minjat gimonji kabi" kon da yoni.

- ¹ Pinƙop unun nin dakon pasili tamonin.
Unun da nin bisapmi bisapmi panƙteban asak.
Jigi paman bisapmon unun nin da kapmatjok egek panpulugosok.
- ² Yando, miktim wudip anakwan ileƙ oba tuwil ki tapmon pigin kan, nin unun do dima pasolneƙ.
- ³ Tap madepsi tamaligakwan tarak madepsi anek ileƙ oba panƙwakwalitjak kan, nin unun do dima pasolneƙ.
- ⁴ Pinƙop Wikwisi Madep unun telagi kokup papnikon egisak.
Unun kokupmon pakbi madep kinda pagek amin kisik kisik yomisak.
- ⁵ Pinƙop unun kokup papmon egisak, do kokup unun aripmi dima yokwi tosak.

- Wisa miḡon yipmanjakwan Piḡkop da kokup uḡun anjuknosak.
- 6 Miktimi miktimi miḡat aminyo da pasol pasol madepsi anjakwa on miktim dakon kila amin madep gat miḡat amin kabiyoni gat obisi tasik ton. Piḡkop da gen pap yanjakwan miktim pakbi dagon.
- 7 Yawe Tapmim Ami nin gat egisak. Jekop dakon Piḡkop uḡun dam tebanin aripmi dimasi tuwili egisak.
- 8 Ji abineḡ Yawe da wasok asak uḡun do pindakgit. Miktimon wasok masi masimi asak uḡun pindatni.
- 9 Miktimi miktimi emat panyawot asak. Obip gat gwawiya gat gwokgalek pasikni kindapmon sosok.
- 10 Uḡun da yan yosok, “Ji tayanḡok egek nak Piḡkop bamisi uḡun pakyaḡsi nandan namni. Miktimi miktimi amin nak do nandaba wukwan namni. On miktimon nak dogin nandaba wiḡisak.”
- 11 Yawe Tapmim Ami nin gat egisak. Jekop dakon Piḡkop uḡun dam tebanin aripmi dima tuwili egisak.

47

- Piḡkop uḡun miḡat amin morapyo kisi dakon kila amin madep yikdak*
Kap on Kora amin kabi dakon. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.
- 1 Miḡat amin morap ji kisik kisik anek kisit tidok ani. Ji kisik kisik dakon yan tidok anek kap yanek Piḡkop ankisini.
- 2 Yawe Wukwisi Madep uḡun ḡwakḡwarisi. Uḡun miktimon miḡat amin morap dakon Kila Amin Madep Wukwisi eḡi yomisak.
- 3 Uḡun da uwalnin pabiḡ yopban nin dakon piḡbinin ekwan.
- 4 Piḡkop da Jekop dakon diwatni nin do but dasi galak tan nimgut.

- Iyi miktim kinda manjineḡ nin do kili nimgut. Uḡun miktim do nandano yo madepsi asak.
- 5 Piḡkop Kwen Kokup wigigit. Wigakwan amin kisik kisik anek madepsi yan tidaneḡ kwenyo kisi pisowit.
- 6 Kili Piḡkop ankisik do kap yono. Anek Kila Amin Madepnin kisik kisik kap yan imno.
- 7 Piḡkop uḡun Kila Amin Madep yigek miktim morap kisi kila asak. Nin mani ankisik do kisik kisik kap yoneḡ.
- 8 Piḡkop uḡun Kila Amin Madep yigek miḡat amin morap kisi kila asak. Kila Amin Madep yityit tamoni telagi uḡudon yikdak.
- 9 Miḡat amin morap dakon kila amini uḡun muwukba nin gat kisi Abraham dakon Piḡkop yan ankisaman. Uḡun on miktim dakon kila amin madep morap dakon Piḡkop egisak. Miktimi miktimi mani wukwisi tan anan kisasak.

48

Saion kokup pap uḡun man madepni tosok ae tilimni tagisi

Kap on Piḡkop gawak imim kap. On Kora amin kabi dakon.

- 1 Yawe mani wukwisi. Nin telagi kabapnikon wigek Piḡkop da kokup papḡwan piḡek ankisin kimotneḡ kan uḡun tagisi.
- 2 Piḡkop dakon kabap uḡun wagil tagisi ae dubagisi. Miktimi miktimi amin da Saion Kabap do but galaksi nandan. Kila Amin Madep Wukwisi dakon kokup pap uḡun kabapmon tosok.
- 3 Piḡkop uḡun kokup papḡwan egisak. Egakwan amin da Piḡkop uḡun dam tebanin aripmi dima tuwili egisak yan kan nandanjo an.

- 4 On miktim dakon kila amin madep Saion gat emat anek abin yip do awit bisapmon muwugek Saion da kapmatjok apgwit.
- 5 Abin pasolisi kan pasal si kiwit.
- 6 Madepsi nimmimigekek minjat da monji altok do anakwa tepmi madepsi pan unun da tilak nandawit.
- 7 Yan nandanakwa gak da dapbi kimakgwit.
Unun gildat wisak tet da mirim madep da Tarsis amin dakon tap wakga panupbal asak, unun da tilak gak da unun amin panupbal agil.
- 8 Kalip Pin kop da kokupni an kutna nek yo agit unun dakon geni nandagiman.
Abisok aeni yan gin anakwan koman.
Nin Pin kopnin Yawe Tapmim Ami da kokup papmon ekwaman.
Pin kop da kokupni anteban anakwan bisap mudok mudogi mini tebai tan anan wigikdisak.
- 9 Pin kop, nin gak da telagi yutgwan egek gak da nin do but dasi galak tan nimisal unun do nandanek ekwaman.
- 10 Pin kop, miktim diwarikon da diwarikon mango wukwisi tosok,
do unudon amin da mango an kisan.
Gak tapmingo madepsi, ae anpak kilegisikon da minjat aminyo kila asal.
- 11 Gak gen kokwin pi kilegisi asal, do Saion Kabapmon amin da kisik kisik anakwa Juda miktim dakon kokup monin monin amin da but galak nandan.
- 12 Ji kin Saion kokup pap dakon dam madep an gwasinek uwal pindat do dam unun da kwenon yut dubak dubak abi unun manjini.
- 13 Ji Saion kokup pap dakon dam madepni gat, ae yut tebani gat, unun pakyan si pindatni.
Yan anek don altoni amin yoyini.

- 14 On Pin kop unun bisap mudok mudogi mini Pin kopnin egi wigisak.
Unun da kosit nolinakwan wigi kimot da pan dagosak.

49

Amin monej dogin nandan unun amin nandan kokwini tagi dima

Kap on Kora amin kabi dakon. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

- 1 Minjat amin morap ji nandani.
Miktimi miktimi ekwan minjat amin morap ji nak dakon gen do mirak yopni.
- 2 Mani ton amin ae amin isali, yoni morapmi amin ae yoni mini amin, ji kisi gen on yosot unun pakyan si nandani.
- 3 Nawa gen yoko nandanek egip egip tagisi dakon mibili nandan pisoni.
- 4 Nak nawa gen do mirak yopmanek gita tidanek tilak gen dakon mibili dayiken.
- 5-6 Amin egip egipni monejon gin ton yan nandanek pibit tidok an amin unun da nak an gwasinek anupbal ak do an.
Mani unun an amin do dima pasolgen.
- 7 Amin kinda da iyi dakon egip egipni yum do Pin kop do monej aripmi dima imjak.
- 8-9 Egip egip dakon yuman nogi unun wukwisi.
Pin kop do monej iminek miktimon bisap dagok dagogi mini egi anan kinej dakon kosit kinda dimasi tosok.
- 10 Pindakgaman, nandan kokwini tagisi amin gat, ae nandan kokwini tagi dima amin gat, ae buri mini amin unun kisi kimotdan.
Kimagakwa yo morapni amin nwanjwari da timitdan.
- 11 Unun kalip miktim yuman nanek iyi do timikgwit,
mani kimakbi kokup da kokupsini aban unudon dagok dagogi mini egipdan.

- 12 Amin dakon yoni tagisi unun da kimot dakon kosit aripmi dima sopjak.
Unun jon bit kilapyo da yan kimotdan.
- 13 Amin egip egipni iyikon tosok yan nandan amin unun kimotdan.
Unuden amin nandak nandak tagi mini.
Unun amin yoni morapmi do kisik kisik an, mani unun kimotdan.
- 14 Sipsip da yan kimagek kimakbi kokupmon kini do Pinjkop da yan mudan yomgut.
Yutni tagisi yipman detni, ae giptimni da miktan mudoni.
Anakwa kimot da kila amini egi yomdisak.
- 15 Mani, Pinjkop da nak yokwikon nan abidokdisak.
Anakwan amin kimakbi tamo da nak abidosak dakon tapmim dima tan imdisak.
- 16 Amin diwari monej morapmi timitni, ae yutni madepsi ani, ae tilimni morapmi kan, gak unun do but yokwi dima abi.
- 17 Unun kimagek yo di aripmi dima pabidanek kikdan.
Yo morapni tilimi ton unun gat kisi timigek kimakbi kokupmon aripmi dima kikdan.
- 18 Ekwan bisapmon, yoni unun do kisik kisik an.
Unun pi madepsi anek yo morapmi timigakwa minat aminyo da "amin tagisi" yan yon.
- 19 Mani unun kimagek babakni gat gildat ae dima kokogi kokupmon egipdan.
- 20 Man madepnin da kimot dakon kosit aripmi dima sopjak.
Nin jon bit kilapyo da aripmon kimotdaman.
- Unun da amin kisisi miktimon ekwan unun yan ilikdak.
Gildat wisak tetgin da wasanek kin si pigisak tetgin amin ekwan kisisi yan ilikdak.
- 2 Pinjkop unun Saion kokup papmon egisak.
Kokup unun gwaljigi mini wagil tagisisi.
Pinjkop dakon tilimni unudon da tentenan kisak.
- 3 Pinjkopnin tayanok dima abisak.
Yo morapmi sonban mudon unun dakon kindapni da mibiltan iban abisak.
Sikak mirimyo madepsi kagagwan da abisak.
- 4 Minat amin kabiyoni dakon anpak kokwin anakwan pindatjil do Kwen Kokup gat ae miktan gat yan yoban abamal.
- 5 Pinjkop da yan yosok, "Minat amin kabino nak gat sanbek sanbek anek unun anteban ak do mukwa sowit ji nagon apba muwutnen."
- 6 Kwen Kokup da iyi yan tentenanek yan yosok,
"Pinjkop unun anpakni kilegisi.
Unun iyi gen kokwin agak ami."
- 7 Pinjkop da yan yosok, "Minat amin kabino mirak pani.
Nak gen kinda dayikdisat.
Israel amin nak da gen pikon depdisat.
Nak Pinjkop egisat.
Nak ji dakon Pinjkop.
- 8 Ji da bit kilapyo parekgan ae bit kilapyo bisapmi bisapmi nagon panabin sonba son mudon nak unun do gen tebai dima dayisat.
- 9 Nak bulmakau wili bo meme ji da nagalon ban timit do dima nandisat.
- 10 Jon kilap morap koron ekwan gat ae bulmakau ilen tausenon ekwan gat unun kisi nak dakon gin.
- 11 Kabapmon minam morap ekwan unun kisi nandan yomin mudosot.

50

Pinjkop da amin dakon anpak kokwin asak

Asap dakon kap kinda.

¹ Pinjkop Tapmim Ami unun Yawe.

- Ae jon kaga yo moniŋ morap ek-waŋ uŋun kisi nak dakon.
- ¹² Nak jap do abeŋ kaŋ, but piŋso dima dayikdisat.
Miktim madep gat ae yo morap uŋungwan toŋ uŋun kisi nak dakon gin.
- ¹³ Nak bulmakau dakon sabamni gat ae meme dakon yawi gat uŋun nosot yaŋ nandaŋ, ma? Uŋun dimasi.
- ¹⁴ Ji nak do ya yaŋ nayini kaŋ, uŋun da mukwa sogok tagisi asak.
But galak do yo morap Piŋkop Wikwisi nak do nam do yaŋ teban tok awit uŋun namni.
- ¹⁵ Ji yaŋ aŋek jiŋi altaŋ damni bisapmon nak do yaŋ tidanba paŋpulugokdisat.
Yaŋ aŋapbo man madep namni.”
- ¹⁶ Mani Piŋkop da amin yokwi do yaŋ yosok, “Ji nido gen tebano isaldogin gen kagakon da yoŋ? Ae nak dakon saŋbek saŋbekno dakon gen nido yoŋ?”
- ¹⁷ Ji nak da egip egipji paŋmilip abeŋ do kuragisi nandaŋ, aŋek bisapmi bisapmi nak dakon gen pabiŋ yopmaŋaŋ.
- ¹⁸ Ji kabo noknok pindagek not aŋyomaŋ.
Aŋek yumabi amin gat kisi ak-waŋ.
- ¹⁹ Ji gen yokwi gat ae top gen gat yoŋ.
- ²⁰ Aŋek notji gen yaŋ yomaŋ.
Disi dakon menji dakon monjini yaŋba yokwi tok aŋ yomaŋ.
- ²¹ Ji yaŋ aŋakwa nak gen kinda dima yagim.
Do nak disi yombem yaŋ nandaŋ namaŋ, mani dimasi.
Abisok nak tebai dayiŋek no-mansi gen pikon depdisat.
- ²² “Miŋat aminyo manji namaŋ amin ji nandani.
Ji yaŋ gin egipni kaŋ, nak da ji paŋupbal aŋapbo amin kinda da ji yokwikon baŋ aripmi dima timitjak.
- ²³ Amin kinda ya yaŋ nayisak, uŋun paret naŋ yaŋ namisak.

Uŋun amin da mano awigisak.
Ae nak da amin geno gu-ramitni uŋun yokwikon baŋ timitdisat.”

51

Yokwi wiririk dakon bisit

Dewit da Batsiba kon yumabi aban don kombi amin Natan da yokwini yoligit. Aban Dewit da yokwini do nandaŋek kap on mandagit. Kap on kap yoŋ dakon kila amin do mandabi.

- ¹ Piŋkop, gak bisapmi bisapmi amin do but dasi galak taŋ yomisal, do nandaŋ yawok nabi.
Bupmigo madepsi do nak dakon diwarino yipmaŋ nabi.
- ² Sugaŋ aŋmilip aŋaki aŋpak yokwino mudoni.
Diwarino wiririk naminaŋaki kilek token.
- ³ Gulusuŋ at yaŋsi nandisat.
Uŋun gulusuŋno toktogisi taŋba nandisat.
- ⁴ Nak gulusuŋ gak naŋgin aŋ gamisat.
Gak da dabilon yokwisi at.
Yaŋdo, gen pikon nepmaŋek gen yaŋ nabi uŋun tagisi.
Gen kokwin kilegisi aŋek kobogi namdisal.
- ⁵ Asisi, yokwi gat kisi altagim.
Meŋ da butgwan wasaŋek yikgim bisapmon yokwi gat kisi yikgim.
- ⁶ Asi, nin butninon da topmi mini egipneŋ do nandisat.
Do gak da nandaŋ kokwingo tagisi butnokon nayiŋ dekgi do nandisat.
- ⁷ Yokwino wiririkbi kilegisi egipben do nandisat.
Sugaŋ nepbi ais kwakwagisi uŋun da tilak kilegisi egipben.
- ⁸ Butno aŋtagap abi aeno kisik kisigi toŋ egipben.
Asi, wagilsa abiŋ nepgul, mani aeno kisik kisik abeŋ do nandisat.
- ⁹ Diwarino aego dima pindakgi.
Yokwino kisi wiririk mudoki.

- 10 Pinjkop, butno anjaluk abi kilegisi asak.
Butno anjaluk abi gak nanjin golbenj.
- 11 Nolbi gak da dubagikon dima egipbenj.
Telagi Wupgo nagon egisak unun dimasi gwayeki.
- 12 Kalip yokwikon nan anpuluganbi kisik kisik nandagim unun aego nabi.
Anpuluganbi gak dakon gen guramikgenj.
- 13 Anek yokwi pakpak amin anpakgo yoyin dekho tobilek gagon opni.
- 14 Pinjkop, Yokwikon Ban Timit Timit Aminu, nak yokwi anapbo amin kinda kimakgit.
Mani diwarino yipmanj nabi.
Yan anaki anpakgo kilegi do nandanej kisik kisik kap yokenj.
- 15 Amin Tagi, gen dulumno antagap abi mango anjisikenj.
- 16 Gak bit kilapyo parek gabenj unun do dima galak tosol.
Ae bit kilapyo gak do mukwa sok do dapmanj soko sonj pasilni kanj, gak ununyo kisi do dima galak tosol.
- 17 Pinjkop, nak naga do nandako pinbisi asak unun da paret si galak tosol asak.
Amin iyi do nandaba pinakwa but tobil an unun manji dima yomisal.
- 18 Saion kokup pap amin do galak tanek panpulugoki.
Jerusalem kokup pap dakon dam madep aego abi atjak.
- 19 Yan anek unun bisapmon gak paret tagisi unun do galak tokdisal.
Ae sonba wagil pasildan ununyo kisi do galak tokdisal.
Nin bulmakau wili gak da al-takon sonj gamnenj.

52

Amin kinda anpak yokwi do kisik kisik asak, unun amin nandan kokwini tagi dima

Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi. Dewit dakon kap kinda. On kap do "Maskil" yan yon. Dewit da kap on Idom miktimon amin kinda mani Doek unun da kin Sol, "Dewit Aimelek da yutnon kik" yan iyigit bisapmon mandagit.

¹ Amin tebai, gak nido Pinjkop dakon minjat aminyo do anpak yokwi an yomgul unun do pibit tidok asal?

Bisapmi bisapmi Pinjkop da nandan yawot an yomisak.

² Gak top amin, gengo siba geni tepmisi yombem geni tepmisi da amin diwari obisi mandan yomisak.

Gildari gildari amin diwari panupbal ak do nandak nandak asal.

³ Gak anpak kilegi do dima galak tosol. Anpak yokwi dogin galak tosol. Gak gen bami yogok do dima galak tosol.

Top yogok dogin galak tosol.

⁴ Gak top amin.

Amin diwari panupbal ak dakon gen dogin galak tosol.

⁵ Mani nandaki. Pinjkop da gak wagilsi anupbal akdisak.

Gak tebaisi abidanej yutgokon nan maban abigikdisal.

Anek obisi gikban pasilaki miktimon sanbenek dima egipbi.

⁶ Amin kilegi da unun yo noman tan gaba pindagek si pasoldan.

Gak do jikgo yanjan gaminek yan yokdan,

⁷ "Kabit. Unun amin Pinjkop da anpuluganek anteban asak do dima nandagit.

Unun monen yo morapni do nandan gadagit, anek anpak yokwi da anpuluganakwa tagisi egipbenj yan nandagit."

⁸ Mani nak dima.

Nak olip kindap da yan Piŋkop dakon yut kidipmiŋon tagisi kwosot.

Nak Piŋkop but dasi galak tan namisak unun do toktogisi nandan dagoken.

⁹ Piŋkop, gak da nak anpulugagil, do bisapmi bisapmi ya yan gayiken.

Anek miŋat aminyogo da dabilon mango awigek

“Piŋkop da nak do yo tagisi an namisak” yan yokdisat.

53

Amin dakon gulusun anpakni gat ae anpak yokwini gat dakon gen

Dewit dakon kap kinda. On kap do “Maskil” yan yon. Kap yon amin dakon kila amin da miŋat aminyo yoyinban tek “Malat” ron da yoni.

¹ Nandan kokwini tagi dima amin da “Piŋkop kinda dima egisak” yan yon.

Unun amin anpak kosirikon dima an.

Unun anpak amin da dimasi agagi ban an.

Kinda da anpak tagi kinda dimasi asak.

² Piŋkop Kwen Kokup egek sinanban miŋat aminyokon pisak.

Anek nandan kokwini tagisi ae Piŋkop dakon mibili nandak do pi an amin di ekwan bo dima yan do wisisak.

³ Mani dima. Kisi morap kosit kilegi kili yipman dekgwit.

Kisi morap aripgin, unun amin wagil yokwisi.

Kinda da anpak tagi kinda dimasi asak.

⁴ Piŋkop da yan yosok,

“Yokwi an amin nandak nandak tagi di dima timikgan.

Amin da bret nanba mudon, unun da tilak amin yokwi da miŋat amino nan mudon.

Ae nak da anpulugoken do bisit dima an.”

⁵ Mani madepsi pasoldan.

Kalip yan dima pasalgwit.

Nido, Piŋkop da uwal morapji unun wagisi dapmanek kidatni maban dukwan dukwan kikan.

Ji da uwalji panmayak akdan, nido Piŋkop da manji kili yongut.

⁶ Nak Piŋkop da amin kinda Saion nan yabekban abin Israel amin yokwikon ban timitjak dosi nandisat.

Piŋkop da miŋat amini anpuluganban aeni tagisi egipni bisapmon Israel amin kisik kisik akdan.

Asi, but galaksi nandakdan.

54

Amin kinda da Piŋkop anpulugosak do bisit agit

Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi. Dewit dakon kap kinda. On kap do “Maskil” yan yon. Sip kokup dakon amin da kin “Dewit nin da binapmon pasilak da egisak” yan Sol iyiwit bisapmon Dewit da kap on mandagit. Kap on gita tidanek yogogi.

¹ Piŋkop mango wukwisi, do amin yokwi da kisions ban pulugan nepbi.

Tapmango madepsi do anpuluganbi tagisi egipben.

² Piŋkop, nak dakon bisit nandaki.

Mirakgo yopmanek geno nandaki.

³ Nak dima nandan yomisat amin da abin nitdan.

Ematni yokwisi amin da nikba kimokgen do aban.

Unun amin da Piŋkop do yo isali yan nandan.

⁴ Mani Piŋkop unun anpulugokno.

Amin Tagi da tapmin naminakwan sigin egisat.

⁵ Yo yokwi annaman unun iyikon noman toni.

Bisapmi bisapmi dima nepman dekdal, do uwalno dapbi pasil mudoni.

⁶ Yawe, naga dakon galaktok yolek paret gaben.

Mango unun tagisi, do mango anjisiken.

⁷ Anpuluganaki jigi morapno da dima abin nepgwit.

Dabil da pindagapbo gak da uwalno pabin yopgul.

55

Amin kinda Pin kop da anpulugosak do bisit agit

Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi. Dewit dakon kap kinda. On kap do "Maskil" yan yon. Kap on gita tidanek yogogi.

¹ Pin kop, nak dakon bisit nandaki. Anpulugoki do yan tidoko dima nandabi da tilak dima egipbi.

² Bisitno pakyan si tagisi nandanek gen kobogi nayiki.

Jigi unun da nak anupbal akdisak.

³ Uwal da nak anupbal ak do gen tebai yipman.

Amin yokwi unun da nak abin nepman gan, do butnokon da yokwisi nandisat.

Unun da jigi morapmi naminek butjap madepsi nandanek uwal madepsi an nama n.

⁴ Nak madepsi pasoldot, anek kimot do nandisat.

Anek unun da aban butno madepsi jik tosok.

⁵ Asi, nak madepsi pasoldot, anek giptimno madepsi nimnimikdak.

Pasol pasol da obisi abin nepmandak.

⁶ Do yan yosot, "Bupmisi, nak kinarim da yan pitno ton ak do nandisat.

Anek piriropman kin yik yawot tamo kinda wusin kan unudon yikgen.

⁷ Nak piriropman dubagisi kindakon kin miktim amin dima ekwanon egipben.

⁸ Tepmisi kin ek yongamno kinda analon anek mirim ae sikakyo madepsi da dubagikon tagi egipben."

⁹ Nak pindakgo kokup papgwan pidok anek emat an, do Amin Tagi, gak da geni panjntok abi.

¹⁰ Unun gildari ae kalbi kokup pap dakon tip dam da kwenon akwan.

Kokup pap dakon minjat aminyo gulusun morapmi gat ae yokwi morapmi an.

¹¹ Kokup pap dukwan dukwan amin da amin diwari gat ae yo morap gat panupbal an.

Kosit ile non notni pabin yopmanek yoni gwayek do panjewal gan.

¹² Uwal kinda da nabipjak kan, unun jigi tagi paken.

Uwal da nit do asak kan tagi pasilgen.

¹³ Mani dima. Gak kalon gin.

Gak notnosi, egip egipnit kalonji.

Anpak yokwi unun gak da gaga asal.

¹⁴ Nit kalip but kalonon da Pin kop da yutnon amin diwari gat kisi kigiman.

¹⁵ Anpak yokwi da butnikon tugawit, do uwalno but pisoni mini tepmisi kimotni do nandisat.

Kalugi sigin egek kimakbi kokupmon kinisi.

¹⁶ Mani Pin kop da anpulugosak do bisit asat, do iyi nak yokwikon nan abidosak.

¹⁷ Jigi da nak anupbal an, do wisa dagokdo, ae gildat binap, ae kalbi kisi kunam takibo bisitno nandisak.

¹⁸ Amin morapmi da nik gan, mani giptimno dima yokwi tan,

nido Pin kop da jigikon nan pulu gan nepmanek kilano anakwan tagisi egisat.

¹⁹ Pin kop toktok teban kila amin madepegisak.

Uwalno Pin kop do dima pasal iman, ae anpakni kulabik ak do dima nandan, do Pin kop bisitno nandanek uwal emaron pabin yopdisak.

²⁰ Nak dakon notno iyi dakon notni gat emat an.

- Anek kalip notni gat sanbek sanbek awit unun tuwildak.
- ²¹ Gen kaga da gen galagi yosok, mani butnikon da emat ak do nandak nandak asak.
Geni da aban but yawot ekwaman, mani geni unun geni tepmisi, emat agak siba yombem da nin mandan nimisak.
- ²² Jigi morap imekdal, unun Yawe da kisiron yopbisi.
Anaki unun da imegek kilago anek gak anteban asak.
Amin kilegi yipban aripmi dimasi mosak.
- ²³ Mani Pin kop, gak da amin dapba kimokgon amin gat, ae top yon amin gat wiririkbi kimakbi kokupgwan pigek pasil mudokdan.
Kimot bisapni tanakwa yawi kalik da tepmi kimotdan.
Mani egip egipno gagon tosok yansi nandan gaben.
- 56**
- Pin kop nandan gadan imisak amin dakon bisit*
Dewit dakon kap kinda. On kap do "Miktam" yan yon. Uwalni Pilistia amin da Gat kokupmon Dewit tebaisi abidawit bisapmon Dewit da kap on mandagit. Kap yon amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban "Kinarim kinda dubagikon kindapmon yikdak" unun tegon da yoni.
- ¹ Pin kop, nak do nandan yawok nabi.
Amin da nak nit do anek nolgan.
Gildat kinda kalon uwalno da nit do aban.
- ² Wisa dagokdo da wigi pilindosi uwal da nit do pi an.
Amin morapmi da iyi do nandaba wigakwa abin nep do an.
- ³ Pin kop, yo kinda do pasoldot bisapmon, egip egipno gagon tosok yansi nandisat.
- ⁴ Egip egipno Pin kopmon tosok yansi nandaneq geni bamisi do nandak nandak anek mani awigisat.
Nak Pin kop nandan gadan imineq yo kinda do dima pasolgen.
Amin da nak do yo kinda aripmi dima ani.
- ⁵ Yo morap akdisat unun uwal da panupbal ak do pi an.
Toktogisi nak anupbal ak do kosit wusik an.
- ⁶ Unun kisi muwugek si pasilek ekwan.
Nak da kosit agisat unudon yubineq nikba kimokgon do pi an.
- ⁷ Pin kop, gak da anpak yokwi an unun do yo yokwisi an yobi.
Gak butjap nandan yomineq emaron teban tanek pabin yopbi.
- ⁸ Jigi pasat unun gak da nandisal.
Anek nak unun do jigisi nandaneq kunam tagegisat.
Kunam pakbino nian da mon unun gak da manineq papiagokon kili mandal.
- ⁹ Nak yansi nandisat, Pin kop unun panpulugokno,
do bisit an iben bisapmon unun da uwalno yolban kin mudokdan.
- ¹⁰ Nak Pin kop dakon gen awigisat.
Asisi, Yawe dakon gen awigisat.
- ¹¹ Egip egipno Pin kopmon tosok yansi nandisat,
do yo kinda do dima pasolgen.
Amin da nak do yo kinda aripmi dima ani.
- ¹² Pin kop, nak kalip yo ak do yan teban tok agim unun akdisat.
Nak ya yan gayineq paret aben,
- ¹³ nido gak da kimoron nan puluganaki dima kimakgim.
Anpuluganaki sagalek dima nikgwit.
Do Pin kop da dabilon toktogisi tenjeninikon agipben.

57

Amin kinda Pinjop da anj pulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. On kap do “Miktam” yan yon. Dewit Sol do pasalek kin tip kinamgwan pasil egipgut bisapmon kap on mandagit. Kap yon amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban “Dima pantasik ani” unun tegon da yoni.

¹ Pinjop, bupmi nandan nabi.

Nak gagon abisat, kilano aki do nandisat.

Pup pudik da meni da pit kagagwan pasilek ekwan, unun da tilak ankutnanaki tagisi egisat.

Nak yan gin egapbo wigi anjupbal ani dakon yo da pasilni.

² Nak Pinjop Wukwisi do yan tidosot. Unun da anj puluganban galaktokni tagi yolgen.

³ Unun Kwen Kokup egek nak yokwikon nan abidanek nak anjupbal ak do anj amin unun pabinj yopdisak.

Pinjop toktogisi but dasi galak tan naminek dimasi nepman dekdak.

⁴ Amin da nak angwasan.

Unun laion amin noknok yombem.

Geni unun tepmisi, gwawia ae gobinj yombem.

Melni unun emat agak siba yombem geni tepmisi.

⁵ Pinjop, minjat aminyo da gak dakon man kundu yapmanek kwensi awigini do nandisat.

Tapmingo yipbi miktim morap kisikon nomansi tenjenosak.

Yan anjaki minjat amin morap kisi da man madepgo do nandani.

⁶ Uwal da nak abidok do pat yipman, do jiggi madepsi da nak obisi abinj nepmandak.

Nak da mokenj do kosiron gapma wayik yipman.

Mani dima magim.

Iyi unun gapmagwan mawit.

⁷ Pinjop, butnokon da gak do tebaisi nandan gadasat.

Do gak dakon man awigik do kap yokdisat.

⁸ Dipmin yipmanek pidokenji.

Gita ae kuleleyo tidokenji.

Wisa dima daganakwan nak da kalip pidanek kap yokenj.

⁹ Amin Tagi, Amin Nwakjwari Kabi da binapmon ya yan gayikenj.

Minjat amin morap kisikon agek mango awigikenj.

¹⁰ Nin do but dasi madepsi galak tan nimisal.

Unun dakon tilak yipnenj kan, wigi kundu da arip akdisak.

Toktogisi gengo tagisi unun yol kimagek ninon yo tagi asal unun aripmi tagi manjinenj kan, tilakni unun wigi gikwem kagagwan da arip.

¹¹ Pinjop, minjat aminyo da gak dakon man madepsi awigini do nandisat.

Tapmingo yipbi miktim morap kisikon nomansi tenjenosak.

Yan anjaki minjat amin morap kisi da man madepgo do nandani.

58

Amin kinda da Pinjop da amin yokwi tepmi pi yomjak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. On kap do “Miktam” yan yon. Kap yon amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban “Dima pantasik ani” unun tegon da yoni.

¹ Kila amin, ji gen pikon gen kilegi yon, ma?

Amin morap kisi dakon gen kokwin tagisi anj bo?

² Dimasi. Nandak nandakji yokwi ak dogin nandan.

Ji gen kokwin kilegisi dima anek dukwan dukwan minjat aminyo madepsi panjupbal anj.

³ Amin yokwi unuden kaluk altonon da wasanek kosit tagisi yipman degek anjak yokwi gin anj, ae top bangin yanekwan.

⁴ Geni unun tunon amin dakon pakbi emari ton yombem.

Mirakni injtagit, do

- 5 tunjon amin unjon pidaŋ kap asak do kasisiŋ piŋon bisapmon, ami dakon kasisiŋni dakon tekni dima nandisak.
Ami kasisiŋ dakon mibili pakyan nandaŋek piŋosok, mani tunjon amin tekni dima nandisak.
- 6 Piŋkop, kila amin yokwi unjon paŋupbal akisi.
Unjon laion emat yokwisi aŋ yombem, do geni biripmik mudoki.
- 7 Pakbi da pak kiŋek miktimgwan pasilgaŋ unjudeŋ si pasilni.
Amin da jon bamaŋba kibidon unjudeŋ gak da si bamaŋaki yokwi toni.
- 8 Unjon galjisip da kimagek miktimon mikton, unjudeŋ tasik toni.
Ae monji meŋ da butgwan kimagek gildat dima koŋ, unjudeŋ tagi kimotni.
- 9 Amin kinda da kindap moniŋgok kinda pasisak, unjon da tilak, Piŋkop da tepmisi paŋupbal akdisak.
Unjon kalugi egakwa Piŋkop da butjapsi nandaŋ yomiŋek sibiŋ sibiŋ yaŋ maban kikdaŋ.
- 10 Piŋkop da amin yokwi yo yokwisi aŋ yomjak bisapmon, amin kilegi kisik kisik akdaŋ.
Amin kilegi da amin yokwi dakon yawi baŋ kandapni sugokdaŋ.
- 11 Aŋakwa amin diwari da yaŋ yokdaŋ, “Asisi, Piŋkop da amin kilegi do kobogi do tomni tagisi yomisak.
Asisi, Piŋkop da gen pikon amin morap dakon aŋpak kokwin asak.”

59

Amin kinda uwal da dima aŋupbal ani do bisit agiŋ

Dewit dakon kap kinda. On kap do “Miktam” yaŋ yoŋ. Sol da Dewit abidaŋek aŋakba kimotjak do amin yabekba yutnikon kiwit bisapmon Dewit da kap on mandagit. Kap yoŋ amin dakon kila amin da miŋat

aminyo yoyiŋban “Dima paŋtasik ani” unjon tegon da yoni.

- 1 Piŋkopno, uwalno da kisiron baŋ nak abidoki.
Kilano aŋaki dima aŋupbal ani.
- 2 Amin yokwi da kisiron naŋ gwayeki, aŋek amin nikba kimotdisat da kisiron baŋ nak abidoki.
- 3 Pindakgi. Nikba kimokgeŋ do yubiŋ ekwaŋ.
Yawe, yokwi kinda dima agim, mani amin yokwi emat agak amin unjon nit do muwukgaŋ.
- 4 Yawe, suŋ kinda dima agim, mani tepmisi nak gat emat wam do tagap taŋ.
Jigino do kaŋek abiŋ aŋpuluga!
- 5 Piŋkop Yawe, Tapmim Ami, tepmisi abiŋek nak aŋpulugoki.
Gak Israel amin dakon Piŋkop, tepmisi abiŋ amin kabi morap egi aŋaŋ kwaŋ tepmi pi yobi.
Unjon jamba but aminsi, do bupmi dima nandaŋ yobi.
- 6 Piliŋ kaga abiŋek kokup pap da kosiron agek piŋan da yaŋ nimi yoŋ.
- 7 Nandaki, gen kaganikon da gen yokwisi da moŋ.
Unjon emat agak siba geni tepmisi yombem.
Mani yaŋ yoŋ, “Namin da nandaŋ nimjak?”
- 8 Mani Yawe, gak da jikgo yokwisi yanjaŋ yomisal.
Gak da unjon miŋat amin morap kabi kisi do yaŋsul aŋ yomisal.
- 9 Gak daŋin nak aŋteban aŋek kilano asal.
Piŋkop, gak dam tebano aripmi dima tuwili egisal.
- 10 Piŋkopno da but dasi galak taŋ namisak, ae unjon da abiŋ aŋpulugokdisak.
Piŋkop da nak yum nandaŋek nepban pindagapbo uwalno pabiŋ yopdisak.
- 11 Amin Tagi, dima dapbi kimotni.
Miŋat amino da tapmimgo madep do di iŋtaŋbam.

- Gak pasiknin tebaisi, gaga da tapmimon uwal yolbi kinakwa panupbal aki.
- ¹² Toktogisi yokwi ak dogin yonj.
Iyi do nandaba wikwanj do yum pindagaki iyi da paron yokwalni.
Jobit timitdo dakon gen ae top gen gat kisi yonj.
- ¹³ Do gak da butjap nandanj yominjek dapbi kimotni kanj tagisi.
Amin yokwi unun dapbi pasilni.
Yan anaki minjat aminyo da gak do Pinjkop, ae Israel amin dakon kila amin madep, ae dukwan dukwan kisi dakon kila amin madep egisal yan nandanj gamni.
- ¹⁴ Pilin kaga abinek kokup pap da kosiron agek pinjan da yan nimi yonj.
- ¹⁵ Jap wusinj pindak nok do kin ap anj.
Ae buri dima tugoni kanj, nimi yonj.
- ¹⁶ Mani, nak tapmim madepgo do kap yokenj.
Wisa dagokdo but dasi galak tanj namisal, unun do nandanjek kap yokenj.
Nido, kalip jigij mibili mibili noman tanj namgwit bisapmon tagisi anj kutnagil, anjek dam tebano aripmi dima tuwili egipgul.
- ¹⁷ Pinjkop, gak kalongin teban tokno.
Gak dakon man awigik do kap yokdisat.
Pinjkop, toktogisi but dasi galak tanj namisal, ae dam tebano aripmi dima tuwili egisal.

60

Amin kında Pinjkop da yokwikon nanj abidosak do bisit agit

Dewit dakon kap kında. On kap do "Miktam" yan yonj. On kap da niyindet kında asak. Dewit da Siria amin Mesopotemia miktimon nani gat emat wamgwit bisapmon miktim Soba gat Joap gat dakon amin da tobil abinek Idom amin 12 tausen miktim

kında mani Galegi Tapmi Morapmi unudon dapgwit. Unun bisapmon Dewit da kap on mandagit. Kap yonj amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban "Sanbek sanbek dakon jarej tagisi" unun tegon da yoni.

- ¹ Pinjkop, gak da manji nimgul.
Ninon yanj abi emaron magimanj.
Nin do butjap nandagil, mani abisok aego tobil abinek nin panpulugoki.
- ² Gak da abi miktimnin wudip agit.
Miktim pudanji gapma madep kında noman tagit.
Abisok miktimnin obisi tasik tosok.
Aego anmilip abi.
- ³ Minjat amin kabigo nin do jigij morapmi nimgul.
Unun wain banj yanj nibi nanj mudanjek but upbal obisi agimanj.
- ⁴ Mani gak da tilak kında anjenakgil.
Do amin gak do pasolgonj unun tilagon kinj altanjek tagisi egakwa uwal da aripmi dima dapni.
- ⁵ Gak da nin but dasi galak tanj nimisal, do bisitnin nandanj nibi.
Anjek tapmim madepgon da nin yokwikon banj timigaki nin tagisi egipnejanj.
- ⁶ Pinjkop iyi da yutnon egek yanj yagit,
"Nak emaron kili teban tat.
Do nak kisik kisik anjek Sekem dakon miktim gat ae Sukot dakon galegi oba unun gat minjat amino do kokwinik yomdisat.
- ⁷ Giliat miktim gat Manase miktim gat unun nak dakon.
Epraim miktim unun busunj kutnokno.
Ae Juda miktim unun kila amin madep dakon kında kirinno.
- ⁸ Mani Moap miktim unun nak dakon pakbi sogok idap.
Ae Idom miktim unun nak dakon kanda gwil yopyop tamo.

- Anjek nak emaron Pilistia amin pabin yopmanjek kisik kisik anjek yan tidokdisat.”
- 9 Pinjkop, namin da nak anjan kokup pap dam tebani tonon anjisak? Ae namin da nak Idom miktimon emat ak do anjisak?
- 10 Pinjkop, gak da nin manji kili ningul, ma? Nin dakon emat amin dima panpulugok do nandisal, ma?
- 11 Amin dakon panpulugok unun yo isali gin, do nin panpuluganaki uwal gat emat tagi wamnen.
- 12 Pinjkop da nin panpuluganakwan emaron teban tonen. Iyi uwalnin pabin yopdisak.

61

Amin kinda Pinjkop da kilani asak do bisit agit

Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi. Dewit dakon kap kinda. Gita tidanek yogogi.

- 1 Pinjkop, mirakgo yopmanjek anpulugoki do yan tidosot unun nandaki. Bisitno nandaki.
- 2 Nak miktim dubagisikon da gak do yan tidosot. Butnokon da panpulugogi mini egisat yan nandanek yan tidosot. Anki nepbi tip madep da yongamon pasili egipben,
- 3 nido tagisi anikutnosol. Nagal tebano agaki uwalno da aripmi dima abin nepni.
- 4 Nak bisap mudok mudogi mini gak da yutnon egipben do nandisat. Pup pudik meni da pitgwan tagisi ekwan, unun da tilak gak da kapmatjok egapbo anikutnoki do nandisat.
- 5 Pinjkop, nak yan teban tok agim unun gak da nandagil. Yo tagisi gak do pasolgon amin kabi do yomisal unun nak do kili namgul.
- 6 Kila amin madep anteban abi bilak morapmisi egipjak.

Anteban abi babakni morapmi al-tan altan ani unun pindatjak.

- 7 Pinjkop, anteban anaki bisap dagok dagogi mini gak da dabilon kila amin madep egipjak. Toktogisi but dasi galak tan iminjek kilani anjek anikutnoki dosi nandisat.
- 8 Yan anaki gildari gildari yo ak do yan teban tok agim unun aben. Anjek gildari gildari kap yanek mango anjisiken.

62

Pinjkop kalon dagin kilanin asak

Dewit dakon kap kinda. Kap yon amin dakon kila amin da minat aminyo yoyinban “Jedutun” unun tegon da yoni.

- 1 Nak tayanok egek Pinjkop dogin jomjom asat. Unun da nak yokwikon nan abinjakwan egisat.
- 2 Unun kalon gin tip madepno ae yokwikon ban timit timit amino. Unun kalon gin dam tebano aripmi dima tuwili, do uwalno da aripmi dima abin nepni.
- 3 Bisap nian da nak nikba kimokgen do emat akdan? Ji nak dam garan yombem kinda da yan wagisi tuwil kiken do nandan.
- 4 Nak man madepno ton, mani ji nak dakon man madepno anupbal ak do nandak nandak panjosit an. Ji top gen dogin galak ton. Ji Pinjkop da nak do yo tagisi an namjak do gen tagisi yon, mani butjikon da “Pinjkop da anupbal asak kan tagisi” yan nandan.
- 5 Nak tayanok egek Pinjkop do jomjom asat. Anjek unun kalon dagin anpulugosak do nandan teban tanek jomjom asat.
- 6 Unun kalon gin tip madepno ae yokwikon ban timit timit amino.

- Uñun kalonjin dam tebano arıpmı dima tuwılı, do uwalno da arıpmı dima abın nepni.
- 7 Piñkop kalonj dagin yokwikon ban abıdanek man madep namısak.
Uñun da tip madepno agakwan tebaisi akdat.
Uñun dagin dam madepno agakwan tagisi anjuknosok.
- 8 Minjat amin kabi bisapmi bisapmi egip egıpi Piñkopmon tosoke yanji nandani.
Nin Piñkopmon kinapno tagisi panjuknosok, do butjikon yo morap ton uñun Piñkop do imin mudoni.
- 9 Amin isali uñun mirim paman yombem bami mini.
Ae amin mani ton uñun jigi bisapmon nin arıpmı dima panpulugogi.
Uñuden amin kokwin anek kan, bami mini tagapmisi pındatdaman.
Uñun mirim paman yombem bami mini.
- 10 Ji amin dakon yo timit do tebai dima yoyini.
Ji amin pankewalek kabokon da yo timit timit uñun anpak tagi yan dima nandani.
Monej ae yo kabiyosi iren tanba uñun do butjikon da uñun yo madep yan dima nandani.
- 11 Bisap morapmi Piñkop da yan yanban nandagim, "Nak naga Piñkop, tapmimno madepsi.
- 12 Nak bisapmi bisapmi amin do but dasi galak tan yomisat."
Amin Tagi, anpak aman uñun da arıpmon gak da amin kalonj kalonj do kobogi nimir nimir asal.
- 1 Piñkop, gak Piñkopno.
Nak pi madepsi anek gak wisisat.
Nak miktım kibiri amin da arıpmı dima egıpmı timon egek tapmimno minisi anakwa amin da pakbi do an unuden wupno da gak do tepmisi nandisak.
Anek gıptimno da gak gat egıpdosi nandisak.
- 2 Telagi yutnon gandagim.
Tapmimgo madep gat ae tilimgo gat pındakgim.
- 3 Miktımmon egıpi egıpi uñun tagisi, mani uñun yapmanek gak da nin do but dasi galak tan nimisal uñun da wukwisi asak.
Do nak mango yan ankisiat.
- 4 Nak si egıppen bisapmon mango yan ankisin wigiken.
Kisitno si panenagek gak do bisit an an aben.
- 5 Amin da jap galagisi nelagi ton nanek arıpmı an unuden wupno galagisi nandisak.
Do nak kisik kisik kap yanek mango yan ankisiat.
- 6 Nak dipmin potpot tamokon si pokdot bisapmon gakdosi nandan egısat.
Kalbi nandak nandak gak dogin asat.
- 7 Gak panpulugokno egısal, do nak gak da pit kagagwan tagisi egek gak do kisik kisik kap yosot.
- 8 Wupno gak da kapmatjok gol awildak.
Anakwan kisitgo aminsi tet da nak tebaisi abidosok.
- 9 Amin nikba kimokgen do nandan amin, uñun tasik tokdan.
Uñun kimakbi kokupgwan pigikdan.
- 10 Uwalni da emat agak sibaban dapba kimagakwa jon pinan da gıptimni nokdan.
- 11 Mani kila amin madep nak naga Piñkop do kisik kisik akdisat.
Ae Piñkop yol do uñun da manon da yan teban tok awit amin, uñun kisik kisik tagi ani.

63

Amin kindu da Piñkop gat egıpi do nandanek bisit agıt

Dewit Juda miktımmon miktım amin da arıpmı dima egıpmı unuden egek kap on mandagit.

Mani unun da top amin dakon
gen kagani sopdisak.

64

*Amin kinda Pinjkop da kilani asak do
bisit agit*

Dewit dakon kap kinda. Kap yon
amin dakon kila amin do mandabi.

¹ Pinjkop, nak jigino madepsi, do
bisitno nandaki.

Nak uwal do pasoldot, do
anjpuluganbi nak aripmi dima
nitni.

² Amin yokwi nak anjupbal ak do pa-
sulikon da gen yan panjosit an.
Anek nak nit do muwukgan, do
kilano anjaki yo yokwi dima an
namni.

³ Geni unun geni tepmisi.
Emat agak siba da yan mandan
naman.

Amin da amin do tilak anek obip
panjilikgan, unun da tilak geni
emari ton ban nak panjilik na-
man.

⁴ Unun pasil egek amin kilegi do obip
yamanjan.
Unun dima pasolgon, do tepmisi
yamanjan.

⁵ Iyi panjeban ak do anjak yokwi unun
an.

Amin diwari yokwalni do pat
yopmanek gen yan yon,
“Amin kinda da nin aripmi dima
nindakdisak.”

⁶ Anjak yokwi ak do gen yan panjeban
anek yan yon,

“Anjak yokwi kinda ak do dakon
nandak nandak tagisi aman.
Yo unun akdaman unun amin
kinda da aripmi dima kan nan-
danjo asak.”

Amin dakon but nandak nan-
dakyu aripmi dima nandanen.
Unun pasilisi.

⁷ Mani Pinjkop da iyi dakon gobin ban
yaman yomdisak.

Anjakwan unudon gin wuda
madepsi noman tokdan.

⁸ Amin diwari panjupbal ak do yawit,
do Pinjkop da panjupbal akdisak.
Amin morap unun pindatni
amin da jikgo yokwisi yanjan

yominek winda kwakwal an
yomdan.

⁹ Minjat amin morap kisi Pinjkop do
pasoldan.

Anek Pinjkop da yo unun asak
unun do yokdan, ae unun do
nandan egipdan.

¹⁰ Amin kilegi morap Yawe do kisik
kisik akdan.

Anek panjutnosak do iyikon kinjek
tagisi egipdan.

Amin kilegi morap Yawe dakon
man awigikdan.

65

Kisik kisik anek Pinjkop ya yan iyiwit

Dewit dakon kap kinda. Kap on
Pinjkop gawak imim kap. Kap yon
amin dakon kila amin do mandabi.

¹ Pinjkop, nin Saion kokup papmon
kinjek gak anjisinensi.

Yan anapano yo morap ak do
yagiman unun kinda dima sun
tosak.

² Gak da bisitnin nandan nimisal.
Amin morap kisisi gagon opdan.

³ Diwarinin da witjinba wagil yok-
wisi egipguman, mani gak da
diwarinin wiririk nimgul.

⁴ Amin gak da yutnon opni do
manjisal unun kisik kisik ek-
wan.

Gak da Telagi Yut Madepmon yo
tagisi ton unun ban tugok tu-
gogisi panek ekwaman.

⁵ Pinjkop gak dasi nin yokwikon ban
timik timik anjaki tagisi ekwa-
man.

Gak bisitnin nandanek pi
tapmimi ton anek nin panpulugosol.

Amin miktin diwarisikon ae tap
diwarisikon ekwan unun kisi
gak da panpulugoki do jomjom
an.

⁶ Gaga da tapmimon kabap morap
wasan yopgul da tamonikon
ton.

Gak tapmingo madepsi.

⁷ Gak da tap madep paptan
tamaligakwan anyawot anjaki
wayin mini tosok.

- Ae minjat amin kabi egi anan kwan gen pap yanek pidok pidok an unun gak da panyawot asal.
- ⁸ Wasok madep madep anaki amin unun do pasolgon.
Gildat wisak tetgin ae pigisak tetgin wasok tapmimi ton asal unun do nandanek kisik kisik kap yan gaman.
- ⁹ Gak da miktim kilani ak do sikak yipbi mosok.
Yan anaki miktim tagisi anakwan jap bami tagisi ton.
Pin kop gak da pakbi morapmi yopgul da dima dugon.
Yando, jap bami madepsi iren tanakwa amin da aripnikon pan non.
Gak da yan ak do kili nandagil.
- ¹⁰ Gak da sikak morapmi yopbi manek miktim anyawot anakwan pakbini ton anakwa jap gisamigaki bami tagi ton.
- ¹¹ Gak nin do tagisi nandanek jap pakpak bisapmon jap madepsi panirenan nimisal.
Jap tamokon jap morapmisi tuga wigsak.
- ¹² Miktim amin dima ekwanon jon tim morap tan anan kwan unudon bulmakau gat ae sipsip gat morapmisi ekwan.
Ae ilej morapmon jon kalikaligisi kwanakwa kisik kisik an.
- ¹³ Jon timon sipsip morapmisi ekwan ae galegikon wit morapmisi kwanek ton,
do yo morap kisik kisik anek kap yon.
- ² Kap yanek man madepni yan ankisini.
Man madepni madepsi yan ankisini.
- ³ Pin kop yan si iyini, “Yo morap asal unun wagil tagisisi.
Tapmingo unun madepsi, do uwalgo da madepsi pasolgon.
- ⁴ Miktimon amin morap gak gawak gaman.
Kap yanek mango yan ankisan.”
- ⁵ Ji abinek Pin kop da yo agit unun pindatni.
Yo masi masimi amin da binapmon agit unun do pindatni.
- ⁶ Unun da Tap Gami aban kibidan miktim kibiri yombem anakwan unudon da teri kinda wugiwit.
Ji abinek mani yan ankisino.
- ⁷ Unun tapmimni madepsi, ae kila amin madep dagok dagogi mini egi wugisak teban.
Egek amin da yo morap an unun pakyansi pindakdak.
Do kwen wugik dima an imnen.
- ⁸ Minjat amin kabi morap ji Pin kopnin ankisinakwa amin da wiwikni nandani.
- ⁹ Unun da kilanin anakwan sigin ekwanan, ae sagalek dima nindapmanan.
- ¹⁰ Pin kop, amin da silwa sonba gwaljigi minisi an unun da tilak gak da nin kili pankewalgil.
- ¹¹ Gak da nin paron ban timikgil.
Yan anek ninon jigi madepsi yipman ningul.
- ¹² Gak yum pindagaki uwal da obisi baman nimgwit.
Anaki nin kindap ae pakbi madep kagagwan agipguman.
Mani abisok gak da kokup tagisikon panabil.
- ¹³⁻¹⁴ Kalip jigi noman tan naban paret kindap da si son mudogi unun gam do gen kagano kon da yan teban tok kili agim.
Yan agim do on paret gak da yutnon panobinek kindapmon sokdisat.

66

Pin kop do kisik kisik anek ya yan iyik dakon kap

Kap on Pin kop gawak imim kap. Kap yon amin dakon kila amin do mandabi.

- ¹ Miktimon minjat amin morap kisik kisik anek yan tidanek Pin kop ankisini.

- 15 Gak do bit kilapyo madepsi ban altakon sonjek gak do paret aben.
Sipsip wili madepsi ban sonjabo unun dakon kibani tagisi unun nandabi.
Bulmakau wili ae meme wili kisi gak do paret aben.
- 16 Minjat amin morap ji Pinjkop do pasalek ekwan amin ji abin nak dakon gen nandani.
Pinjkop nak anpulugok do yo madepsi agit, unun dakon geni dayikdisat.
- 17 Nak mani yan anjkinjek anpulugosak do yan tidagin.
- 18 Butnokon diwarino tawit unun yanjwok dima agim tam, Amin Tagi bisitno dima nandaban.
- 19 Mani Pinjkop da nak kili nandan namgut.
Asisi, tekno nandanjek bisitno kili nandagit.
- 20 Nak Pinjkop dakon man anjkinisat.
Unun bisitno nandaban isali dima agit.
Anjek nak do but dasi sigin galak tan namisak.

67

Pinjkop anjkinisik kap

- Kap on Pinjkop gawak imim kap. Kap yon amin dakon kila amin do mandabi. Gita tidanjek yogogi.
- 1 Pinjkop nin do nandan yawok niminek ninon yo tagisi abi.
Butgo ninon yipmanjek yo tagisi an nibi dosi nandaman.
- 2 Yan anjaki amin kisi da gak dakon anpakgo nandani.
Ae gak da amin yokwikon ban tagi timikdal dakon tapmim miktim amin kisi morap da nandani.
- 3 Pinjkop, amin da gak anjkinisini do nandisat.
Amin morap kisi da gak anjkinisini dosi nandisat.
- 4 Gak gen kokwin pi agakgo kilegisi, ae miktimi miktimi minjat amin kabi kosit kilegi yolisal.

- Yan asal do minjat amin kisi dakon but tagisi anjkwak kisi kisi kap yoni dosi nandisat.
- 5 Pinjkop, amin da gak anjkinisini do nandisat.
Amin morap kisi da gak anjkinisini dosi nandisat.
- 6 Miktim da jap morapmi panalon asak, ae Pinjkop, nin dakon Pinjkop da nin gisamitjak.
- 7 Asisi, Pinjkop da nin gisamigakwan amin morap miktimi miktimi ekwan unun da Pinjkop do pasal imdan.

68

Israel amin Pinjkop da panpulugagit do kisi kisi awit

- Dewit dakon kap kinda. Kap on Pinjkop gawak imim kap. Kap yon amin dakon kila amin do mandabi.
- 1 Pinjkop da tepmisi abinjak uwalni yoljak.
Pinjkop do uwal an amin pasalek kin mudoni dosi nandisat.
- 2 Mirim da mukwa pisonba kin pasilgan, yan gin Pinjkop da uwal yoldisak.
Kindap tedep da kendol pindakban pakbi dagon, yan gin amin yokwi Pinjkop da inamon tasik tokdan.
- 3 Mani amin kilegi kisi kisi akdan.
Anjek Pinjkop da dabilon butni tagisi anjek kisi kisi madepsi akdan.
- 4 Pinjkop anjkinisinen.
Man madepni do nandanjek anjkinisik kap yonensi.
Unun gikwemon yigek kisiak.
Mani unun Yawe.
Nin iyi da dabilon kisi kisi anen.
- 5 Pinjkop iyi da telagi kokupmon egek minjat monjiyo datni kimakgwit unun kilani asak, ae sakwabatyo kisi kilani asak.
- 6 Ae minjat aminyo dage dage anjek ekwan unun diwatni panalon anyoban tagisi yikgan.

- Ae dam tebanon ekwan amin puluganban kokupmon tagisi ekwan.
- Mani kwen wugik an amin miktim kibiri tim yokwisikon panji egipdan.
- 7 Pinjkop, kalip gak minjat aminyogo mibiltan yominjek miktim amin da aripmi dima egipmi timon timik pawilgil.
- 8 Unjun bisapmon Sinai dakon Pinjkop abinjakwan miktim wudip agit. Asi, Israel dakon Pinjkop abinjakwan sikak madepsi magit.
- 9 Pinjkop, gak da sikak madepsi yipbi miktimgokon magit. Anjaki miktim yokwi da miktim tagisi ae dagagit.
- 10 Unjun miktimon minjat amin kabigo da kokup wasawit. Gak yogo morapmisi unjun ban wadak wadak amin panpuluganaki tagisi egipgwit.
- 11 Amin Tagi da minjat amini do gen yongut, aban minjat morapmi da kin gen unjun yan tenjenawit.
- 12 Gen unjun yan, Uwal dakon kila amin madep gat ae emat amin morapni gat kisi pasal kwan. Anakwa minjat kokupmon ekwan da amin emaron yo timikgan unjun kokwin an.
- 13 Minjat unjun sipsip kila an, mani silwa gat gol gat ban giptimni tagisisi pantilim anek minam dakon tilimi yombem dagon.
- 14 Pinjkop Tapmim Ami da Salmon Kabapmon kila amin madep yolban kiwit, anek unjun kabapmon ais yopban mawit.
- 15 Basan dakon kabap unjun madepsi. Hej monin monin ni morapmisi.
- 16 Kabap madep Basan, gak nido Pinjkop da Jerusalem dakon kabap Saion unjudon iyi yit do tilak agit unjun do nandabi yokwi tok asal? Yawe iyi toktogi unjun kabapmon egipdisak.
- 17 Amin Tagi emat amini gat os da emat amin ilik pawilgan tamo tausen morapmi kon da apgut. Sinai Kabap yipmanjek pigit da iyi da telagi yutnon egisak.
- 18 Pinjkop kabap dubagisikon wigek uwalni morapmi emaron teban tanek iyi timikgit unjun amin timikban kisi wigiwit. Unjun kwen wigik amin unjun dakon yoni ban but galak do timikgit. Pinjkop Yawe iyi unjun kabapmon egipdisak.
- 19 Amin Tagi dakon man awigino. Gildari gildari nin dakon jigi imekdak. Pinjkop kalon dagin nin yokwikon ban timikdak.
- 20 Pinjkopnin da nin panpuluganjan tagisi ekwaman. Amin Tagi Yawenin da nin panpuluganjan dima kimokgoman.
- 21 Mani Pinjkop da uwalni dakon busunni pansulitdisak. Unjun anpak yokwi toktogisi an amin pantasik akdisak.
- 22 Amin Tagi da yan yosok, “Nak da uwalji Basan ekwan unjun aeno timik panapdisat. Tap idap da kadagikonsi ban timik pawiken.
- 23 Ji uwalji dakon yawi ban kandapji sugokdan. Anakwa pinjanji da galak toknikon nokdan.”
- 24 Pinjkopno, ae Kila Amin Madepno, minjat amin morap da gandaba gak emaron teban tal da kisik kisik anek abisal. Kisi morap da gandanakwa telagi yutgogwan wigisal.
- 25 Kap yogok amin mibiltok kwan, anakwa duban tidok amin bunon oban. Anakwa minjatjok tambarin tidon unjun binapmon kwan.
- 26 Unjun kap yan yon, “Nin Pinjkop dakon minjat aminyo, nin muwugek Pinjkop dakon man awigino.

- Israel amin, nin Yawe dakon man awigino.”
- 27 Benjamin dakon miñat aminyo kalonjok da mibiltok kwan.
Ae Juda amin dakon kila amin gat ae miñat aminyo gat Benjamin dakon amin kabi ban yolgan.
Anakwa Sebulan gat Naptali gat dakon kila amin buñon yolgan.
- 28 Piñkop, gak tapmimgo kalip noligil, unun nan abisok nomansi noliki.
- 29 Kila amin madep da yutgo Jerusalem tosok unudon abinek gak do but galak do yo panaban.
- 30 Piñkop, Isip unun jon kilap yokwi yombem, unun tebaisi iyiki.
Gak da uwalnin morap kwen wigik an unun tebaisi yoyiki.
Tebai yoyinaki wigi njwakben anek silwa gamni dakon bisapmon wugisak.
Emat ak do nandan amin yolbi dukwan dukwan kini.
- 31 Isip amin da but galak dakon yo timigek Jerusalem opdan.
Anakwa Itopia amin da Piñkop do kisitni panenagek gawat gawat akdan.
- 32 Amin Nwaknwarri Kabi, ji Piñkop do kap yanek Amin Tagi dakon man awigik do kap yoni.
- 33 Unun kundu wasok wasogikon da kili tagit da tosok unudon agisak.
Nandani. Piñkop madepsi yan tidosok.
- 34 Miñat aminyo morap, ji Piñkop dakon tapmim madepni do yan tenjenoni.
Unun Israel amin dakon kila amin madepni.
Kudukon tapmim madepni nomansi koman.
- 35 Piñkop iyi da telagi yutnon tapmimi tonji yikdak, do pasal imin kimotnen.
Israel amin dakon Piñkop miñat amini do tapmim madepni yomisak.

Piñkop ankisino!

69

Dewit Piñkop da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kindi. Kap yon amin dakon kila amin da miñat aminyo yoyinban “Jaren tagisi” unun tegon da yoni.

1 Piñkop, nak anpuluga!

Pakbi winajek teknokon kili wik.

2 Nak nenak kagagwan man pigigim da egisat.

Miktim tebai nikon bamanek tebai akgen?

Pakbi ilarigwan agapbo pakbi da igek wagil witinban tokdisat.

3 Piñkop gak da anpulugoki do toktogisi yan tidan egek tapmimno minisi asak.

Bisap dubagi gak do jomjom anek egit, do tekno bap tanakwan dabilno tep naman.

4 Isal dogin nandaba yokwi tok an naman amin morapmi ekwan.
Busun dangwano dakon tilak yapmanak.

Uwalno mibili mini nak antasik ak do an.

Nak kabo dima nan yominapbo top yan naman, do naga dakon yo kabino diwari yomisat.

5 Piñkop, nak nandan kokwini tagi dima amin kindi gak da nandan namisal.

Diwarino aripmi dima pankisibiken.

6 Amin Tagi Yawe Tapmim Ami, yum nandanaki yokwi di abo gak da anpulugosak do nandan gadat anek jomjom an amin da mayaktok di pabam.

Israel amin nin dakon Piñkopnin yum nandanaki yokwi di abo gak wisin gandak do pi an amin da mayaktok di pabam.

7 Nak gak goldat, do amin da manji gen yan naman.

Yan anakwa mayaktok pasat.

8 Peno padik padikyo da dima nandan naman wup an.

- Gwakno da nak kokup n̄wakn̄warikon¹⁸ amin kinda yombem nandan naman.
- 9 Nak gak dakon yut do madepsi galak tosot, do yutgo da tagisi tosak do pi madepsi asat.
Amin da gak do gen yokwi yan gaman unun yanba nagon obisak.
- 10 Nak kunam tagek gak do nandanek jap kelkel anek gawak gamisat bisapmon, amin da nak do gen yokwi yan naman.
- 11 Nak but yokwi dakon imal pasat bisapmon, amin da manji gen yan naman.
- 12 Muwut muwut tamokon amin da nak do yanba yokwi tok an.
Ae pakbi teban nanek but upbal an amin da abin nep do kap yon.
- 13 Mani Yawe, nak gak do bisit asat.
Pinkop gaga nandisal bisapmon bisitno dakon bami unudon nabi.
Gak nak do but dasi galak tan namisal, do asi pulugan nep do yagil unun do nandanek bisitno dakon kobogi nabi.
- 14 Pulugan nepmanaki nenak kagagwan dima pigi pasilgen.
Nak do yanba yokwi tok an naman amin da kisiron ban pulugan nepmanaki pakbi ilarigwan dima pasilgen.
- 15 Yum nandanaki pakbi da igek nak dima witjisak, ae pakbi ilarigwan dima pigi pasilgen.
Yum nandanaki bumjot gapma da nak dima galautjak.
- 16 Yawe, gak bisapmi bisapmi but dasi galak tan naminek yo tagisi an namisal.
Yando, bisitno dakon bami nabi.
Bupmigo unun madepsi, do abin anpulgoki.
- 17 Nak gak dakon oman monjigo.
Pasilikon dima egi nabi.
Nak jigikon egisat, do bisitno tepmisi nandanek bami nabi.
- 18 Nak da kapmatjok abinek yok-wikon ban yuman nan nepbi.
Uwalno da kisiron nan pulugan nepbi.
- 19 Uwalno nak do gen yokwi yon unun gak da nandanaki nayan.
Mano abin yipmanakwa mayak-tok pasat unun nandisal.
- 20 Gen yokwi unun yan naman unun do but yokwisi nandisat.
Anek tapmimno minisi asak.
Amin di da nak dakon but bo anteban ani yan nandagim, mani dima.
Ae amin di da nak anteban ak do gen tagi di bo nayini yan nandagim, mani dima.
- 21 Jap do agim bisapmon marasin yokwi ban namgwit.
Tekno kibidanban wain isipmi banjin noken do namgwit.
- 22 Jap noknok madep ak do muwutni bisapmon unun kisik kisik bisap da tobilek kilap da yan paron depban yokwalni, ae gapmagwan manek tasik toni dakon yo yan asak dosi nandisat.
- 23 Dabilni abi pilin tuk ani, anek yo sanbenek dima pindatni.
Manji panupbal abi tebai dima atni dosi nandisat.
- 24 Butjap sigin nandan yominek yo yokwisi an yobi.
Anek butjapgo da aban pasil mudoni.
- 25 Kokup ekwan unun isal tosak.
Ae imal yutnikon amin kinda dima egipjak dosi nandisat.
- 26 Amin diwari yokwini dakon kobogi yomgul, amin yokwi da yokwi an yom do pi sigin an.
Gak da amin diwari dakon giptim pandaganek giptim tedep yomgul, amin yokwi da jigilak gen yan yominek jigi yoman.
- 27 Amin yokwi dakon yokwini do dima intan yobi.
Unun amin dimasi panpulgoki.

- 28 Gak da egip egip papiakon mani wiririkgi.
Ae amin kilegi dakon man gat kisi mani dima mandaki dosi nandisat.
- 29 Nak jigi tepmiyo madepsi pasat.
Pinkop, gak da nak yokwikon nan abidanek nak anmilip abi.
- 30 Yan anaki nak kap yanek Pinkop dakon man awigikdisat.
Anek ya yan iyinek man madepni do yan tentenok aben.
- 31 Anapbo Yawe da anpak unun aben do but dasi galak tan kimotjak.
Bulmakau ban paret aben unun do madepsi dima galak tosok.
- 32 Nak Pinkop ankisiken bisapmon minjat aminyo jigi pan da unun kanek kisik kisik akdan.
Ae minjat aminyo Pinkop wisin kok do pi an amin unun Pinkop da butni panteban akdisak.
- 33 Yawe da yo do wadak wadak an amin dakon bisitni nandan yomisak.
Minjat amini dam tebanon ekwan unun do dima intan yomisak.
- 34 Kundu gat ae miktim, ae tap idap gat ae tap kilap ae yo morap tap kagagwan ekwan, ji kisi morap Pinkop dakon man awigini.
- 35 Nido, Pinkop da Saion kokup pap dakon minjat aminyo uwal da kision ban timitdisak.
Anek Juda minjat aminyo panpuluganban kokup papni ae akdan.
Yan aban Pinkop dakon minjat aminyo unun kokup papmon tagisi egek, unun miktim wagil abidoni.
- 36 Pinkop dakon oman amini dakon diwatni da unun miktim abidokdan, ae minjat amin Pinkop but dasi galak tan iman unun da unun miktimon egipdan.

70

Dewit Pinkop da anpulugosak do bisit agit

Pinkop da Dewit dakon jigi kan nandanyo asak do Dewit da kap on mandagit. Kap yon amin dakon kila amin do mandabi.

¹ Pinkop, nak yokwikon nan abidoki.
Yawe, tepmisi abinek nak anpuluga.

² Amin diwari da nak nikba kimotdisat.
Gak dasi pabin yopmanek panintok anaki mayaktok pani.
Ae amin diwari nak dakon jigi do kisik kisik an, wiririkbi tobil kinakwa mani pabin yopbi dosi nandisat.

³ Nak do manji gen yon amin, obisi panmayak anaki anpak yokwini do wiripdatni dosi nandisat.

⁴ Mani amin gagon oban, unun buri tagisi anakwa gak do kisik kisik ani.

Minjat aminyo unun gak da yokwikon ban timikgil unun do but galaksi nandanek toktogisi
"Pinkop unun wagil tagisisi!" yan tagi yoni.

⁵ Mani Pinkop, nak wadak wadak amin, ae nak naga aripmi dima anpulugoken, do tepmisi abin anpulugoki.

Yawe, gak gaga nak dakon panpulugokno ae yokwikon ban timit timit amino.

Jomjom dima abi, tepmisi anpulugoki!

71

Amin pelan dakon bisit

¹ Yawe, ankutnoki do gagon obisat.
Nak ankutnanaki mayagi dima paken.

² Gak wagil kilegisi, do nak anpuluganek uwalno da kision nan kukwan nepbi.
Bisitno nandanek pulugan nepbi.

³ Gak tip madepno egek nak tagisi ankutnosol.
Gak tip tebano ae dam tebano aripmi dima tuwili, do gen

- teban yipmanaki uwal da kisiron da pulugan kikenj.
- ⁴ Pinj kopno, amin yokwi da kisiron ban pulugan nepbi.
Unun emat aminsi, ae anpakni unun wagil yokwisi.
- ⁵ Amin Tagi Yawe, gak dasi pulugan nepdisal yan nandanek egisat.
Nak moninisogon da nandan gadan gamin anan wigim.
- ⁶ Meno da nak analanban gak da kila anaki wik da abisok egisat.
Yan asal do bisapmi bisapmi mango yan ankisin kimokgenj.
- ⁷ Amin morapmi nandanakwa yo noman tan naminakwa yan nandan, gak kalon dagin tagisi ankutnosol.
- ⁸ Gildat kinda kalon nak gak dakon man awigisat, anek minjat aminyokon gak dakon tilingo do yan tenjenok asat.
- ⁹ Abisok nak amin pelan kili at, do tapminno minisi.
Gak nepman degek manji di nabim.
- ¹⁰ Uwalno nikba kimokgenj do muwugek anupbal ak do gen yan panteban anj.
- ¹¹ Unun yan yon, "Kili yolek abidono.
Unun anpulugosak amin kinda dima egisak.
Pinj kop kili yipman dekgit."
- ¹² Pinj kop, dubagikon dima egipbi.
Pinj kopno, tepmisi abinek nak anpulugoki.
- ¹³ Gen yan naman amin unun pabin yopmanek dapbi pasilni.
Nak anupbal ak do nandan, do gak da panjtok anek madepsi panmayak abi dosi nandisat.
- ¹⁴ Mani nak toktogisi gak nandan gadan gaminek anpulugoki do jomjom abenj.
Mango madepsi sigin awigikenj.
- ¹⁵ Anpakgo kilegisi unun do amin yoyikenj.
Yo masi masimi morapmisi nagon agil unun aripmi dima manjin mudogi, do gildat kinda kalon gak do nandan egek pulugan nepgul unun dakon geni amin yoyikenj.
- ¹⁶ Amin Tagi Yawe, gak dakon tapmin do nandanek gak ankisikenj.
"Yawe kalon gin unun amin kilegisi" yan yoyin tenjenokenj.
- ¹⁷ Pinj kop, nak moninisogon da gak da nayin dek anan wigil.
Gak da yo masi masimisi asal unun do amin yoyin tenjenosot.
- ¹⁸ Abisok nak amin pelan kili at, ae kuluno madepsi kwan, do Pinj kop nak dima nepman dekgi.
Nak gat egaki gak dakon tapmin madepgo do minjat amin kabiyo altan altan ani unun yan tenjenok anyomin yomin abenj.
- ¹⁹ Pinj kop, anpakgo kilegi unun tujan kundu da aripmon wigigit.
Gak pi madepsi agil.
Amin kinda gak yombem mini.
Gak da yapman mudosol.
- ²⁰ Gak da jigi mibili mibili yopbi nagon apgwit, mani nak nandisat, gak da nak aego anteban akdisal.
Miktim kagagwan nan abi pidokenj.
- ²¹ Gak da mano abi madepsi sigin pap tokdisak.
Anek butno aego anteban akdisal.
- ²² Pinj kopno, gak dimasi nepman dekdal, do mango awigik do gita tidokenj.
Israel amin dakon Pinj kop telagi, mango awigik do gita tidanek kap yokenj.
- ²³ Nak kisik kisik anek yan tidokenj.
Gak do kap yanek mango awigikenj, nido yokwikon nan abidagil.
- ²⁴ Amin da nak abin nep do awit, mani gak da pabin yopmanek obisi panmayak agil.
Yan agil do nak gildat kinda kalon gak dakon anpak kilegi do minjat aminyokon yan tenjenok abenj.

72

*Piŋkop da kila amin madep
anpulugosak dakon bisit*

Solomon dakon kap kinda.

¹ Piŋkop, anpakgo kilegi unun kila amin madep do iyin dekki gen kokwin kilegi asak.

² Anaki anpak kilegikon da minjat amin kabiyogo ae yoni mini amin gen kokwin tagisi an yomjak.

³ Kila amin madep anpak kilegi asak, unun do ileŋ madep ae monikon jap bami tagisi pani.

⁴ Anpulanbi kila amin madep da bupmi amin panpulanban tagisi egipni.

Ae yo do wadak wadak an amin dakon gwakni panpulugosak.

Mani amin do yokwi anyoman amin unun pabin yopjak.

⁵ Kila amin madep anpulanbi gildat ae kanek tonjil da arimon egipjak.

⁶ Kila amin madep anpulanbi anpak tagisi banjin asak.

Anaki sikak da manek jap paniren asak unun da tilak anpakni tagi da tagisi noman tosak.

⁷ Miktimon egipjak bisapmon amin anpak kilegisi banjin ani.

Kanek da tan anan kisak bisapmon yo kinda do wadak wadak dima ani.

⁸ Kila amin madep egek tap teri kinda da tap teri kinda miktim daman toso, gat ae Pakbi Yupretis kon da miktim morap tan anan kwan unun gat kisi kila akdisak.

⁹ Miktim kibiri timon amin da gawagek pasal imni.

Ae uwalni da miktimonsi man pagek pasal imni.

¹⁰ Spen miktim dakon kila amin madep gat ae tap binap miktim tim ton unun dakon kila amin madep kisi da gawat gawat an iminek yo tomni madep ban imni.

Arebia miktim gat ae Seba miktim gat dakon kila amin madep da yan gin akdan.

¹¹ Kila amin madep morap da nwanben an iminakwa minjat amin morapyo da oman an imdan.

¹² Yoni mini amin da panpulugosak do yan tidanba panpulugosak.

Ae jigi panek panpulugogi mini amin panpulugosak.

¹³ Ae amin tapmimi mini wadak wadak ekwan unun do bupmi nandanek panpulugosak.

¹⁴ Unuden amin do but dasi galak tan yomisak, do uwal da pabin yopmanek panpbal ani bisapmon uwal da kisiron ban puluan yopdisak.

¹⁵ Kila amin madep unun bilak morapmi egipjak dosi nandisat.

Arebia miktim amin da gol imni.

Gildat kinda kalon Piŋkop da anpulugosak do minjat aminyo da bisit an imni dosi nandisat.

¹⁶ Lebanon miktimon wit tagisi kwan, unuden gin amin da pigaga yan gin kwoni.

Jon morap kwan iren ton unun da tilak kokup papmon amin yan gin iren toni.

¹⁷ Kila amin madep unun dakon man madepni do dima intoni dosi nandisat.

Gildat da toktogisi toso unun da arimon man madepni toktogisi yan gin tan an an kisak.

Unun amin dogin anek miktimi miktimi amin da gisami ton egek kila amin madep do gisami ton amin yan iyini dosi nandisat.

¹⁸ Piŋkop, Israel amin dakon Yawe ankisino.

Yo masi masimisi unun kalon dagin asak.

¹⁹ Mani tilimni ton unun toktogisi ankisino.

Miktimi miktimi tilimni tugok tugogisi tan anan kikdisak.

Unun bami, unun asi.

20 (Dewit, Jesi dakon monji, unun dakon bisit obin idon dagosok.)

PAPIA 3

(Kap 73-89)

73

Pin kop amin yokwi do yo yokwisi an yomdisak

Asap dakon kap kinda.

¹ Pin kop da Israel amin do yo tagisi an yomisak.

Pin kop da butnigwan yoni minisi amin do yo tagisi yomisak.

² Mani nak da naga yokwikon pali magim.

Nak kandapno sagalek yan nikban manek nandan gadatno pali yipman dekgim.

³ Nido, nak kwen wugik amin yokwi pakpak unun pindakgo yoni morapmisi anakwa unun dakon yoni do pindak galaktok agim.

⁴ Giptimnikon tepmi dima nandan.

Unun amin tebai ae giptimni unun tagisi gin.

⁵ Jigi amin diwari da pan unuden dima pan.

Amin diwari jigi mibili mibili pan, mani yo unuden di dima noman tan yoman.

⁶ Do iyi do nandaba wigakwa kisik kisik an, ae nomansi amin diwari dapmanek panupbal an.

⁷ Unun but nandak nandaknikon da anpak yokwi ak do nandan unun panalon an.

⁸ Amin diwari do manji gen yan yominek yokwi an yom do gen yon.

Unun kwen wugiksi anek amin diwari panupbal ak do gen madepsi yon.

⁹ Pin kop Kwen Kokup egisak unun do gen yokwi yan iman.

Anek iyi dakon man pawigek amin morap da geni guramitni do pi tebaisi an kimokon.

¹⁰ Do Pin kop dakon minjat aminyo diwari kwen wigik amin dakon gen do galak tanek geni unun nandan gadan.

¹¹ Amin yokwi da gen yan yon, "Pin kop da yo nin da aman unun aripmi dima nandisak.

Pin kop Wukwisi da nin dakon anpaknin dakon mibili nandisak dakon kosit kinda dima tosok."

¹² Amin yokwi unun jigi di dima noman tan yoman.

Anakwa yoni morapmisi, ae sigin iren ton.

¹³ Nak naga dakon egip egipno kila tebaisi agim, ae butno gwaljigi mini tosok, ae yokwi di dima agim.

Unun isal dogin agim, ma?

¹⁴ Pin kop, nak yokwi dima agim, mani gak da gildat kinda kalon gip tedep namisal, ae wisa dagokdo morap kobogi yokwisi namisal.

¹⁵ Nak gak dakon minjat aminyogo do amin yokwi da gen yon unuden yoyigim tam, top yoyikom.

¹⁶ Nak amin yokwi da yo unun an dakon mibili wisin kok do agim, mani antidok agim.

¹⁷ Pin kop, nak gak da telagi yutnon wigigim bisapmon nandak nandakno pisagit.

Anek amin yokwikon yo noman tokdan unun do nandako pisagit.

¹⁸ Pin kop, gak da amin yokwi abi kosit sagalegisi ban akwan, anek abi manek wagilsa tasik ton.

¹⁹ Unun tepmisi tasik ton.

Ae kimotni unun pasol pasolisi ae yokwisi.

²⁰ Amin Tagi, unun amin da dipmin pindakgan da wisa daganakwan pasilgan unun yombem.

Gak da abinaki amin yokwi pasil mudoni.

²¹ Unun bisapmon nak bupmisi nandagim, anek butnokon da yokwisi nandagim.

²² Nandak nandakno minisi agit.

Jon kilap buri mini da yan gak da dabilon anpak agim.

²³ Mani nak gak gat toktogisi egapbo kisitno aminsi tet do abidosol.

- 24 Nak da kosit kilegi agipben do nayin dekdal.
Ae don gak da nak abidanbi kokup tilimni ton unjudon gak gat egipdamak.
- 25 Namin amin di da Kwen Kokup egek nak dakon kila an?
Amin di minisi, gak kalon gin.
Pinkop, nak gak do but dasi galak tan gamin kimokdot.
Gak do but dasi galak tosot unjuden miktim dakon yo morap do dima galak tosot.
- 26 Giptimno ae wupno tapmimni minisi anjil kan, Pinkop gak kalon gin teban tokno.
Anek nak gat egaki toktogisi wadak wadagi mini egipben.
- 27 Asisi, minjat aminyo manji gaman unjun tasik tokdan.
Amin gak golgwit da ae kili gepman dekgwit, unjun panjupbal abi mini ani.
- 28 Mani nak gak da kapmatjok egisat, unjun da tagisi.
Amin Tagi Yawe, gak da nak tagisi anknosol.
Nak yo morap agil do yan tenjenok aben.

74

Pinkop da Israel amin panpulugosak do amin kinda da bisit agit

Asap dakon kap kinda. Kap on do Maskil yan yon.

- 1 Pinkop, gak nido toktogisi manji nimisal?
Nido sipsip kabigo tagisi pawildal nin do butjap tebaisi nandan nimisal?
- 2 Minjat aminyogo nin do aego nandaki.
Kalipsigwan minjat aminyogo nin manjin nipgul.
Gak da nin yuman nagil da nin gak dakon kabi ekwaman.
Saion Kabap kalip egipgul unjun do aego nandaki.
- 3 Uwalnin da gak dakon telagi yutgo dakon yo morap kili pantasik awit.

Abinek yo morap pantasik awit unjun pindakgi.

- 4 Uwalgo da telagi yutgokon wigek yan tidanek galak toknikon yo awit.
Gak dakon yo kulabik anek iyi emaron teban tawit unjun dakon tilakni ban yopgwit.
- 5 Amin da koron kindap pasan unjuden, gak dakon yut pasiwit.
- 6 Kindap kwik tilak tagisi ban pantilimn abi, unjun uwal da parenka ae ama madep ban tidan tuwilgwit.
- 7 Kindap ban yutgo sowit.
Unjun anpak yokwisi anek yut unjun gaga egip do manjigil, unjun anjupbal aba telagi dima tagit.
- 8 Nin wagisi pabin nip do nandak nandak awit, do miktimnion Pinkop gawak imim yut morap ton unjun son mudawit.
- 9 Gak da wasok tapmimi ton kinda abi dima koman.
Ae abisok kombi aminin mini.
Ni bisapmon jigi unjun pasiljak unjun ninon da kinda dima nandisak.
- 10 Pinkop, bisap nian da uwal da yansul yokwisi an gamni?
Toktogisi gak dakon man do yanba yokwi tok anegipni?
- 11 Gak nido nin dima panpulugok do nandisal?
Tapmim madepgokon da uwalnin dapbi tasik toni.
- 12 Mani Pinkop, kalipsigwan gak kila amin madepnin egipgul, ae abisok kisi kila amin madepnin egi nimisal.
Bisap morapmi gak da nin panpuluganbi emaron dima tasik tagiman.
- 13-14 Gak dasi tapmim madepgokon da tap pudagil, anek unjun tap pakbi kagagwan nugim madep mani Liwaiatan unjun dakon busunji pansulikgil.

- Anek giptim timni miktim kibiri
nimani ton timon jon kilap do
yobi nawit.
- 15 Gak dasi abi pakbi monin miktim
timon noman tanek pak
abigiwit.
Ae gak dasi pakbi madep abi
wagilsi kibidawit.
- 16 Gak dasi gildat kalba gat ae pilin gat
wasagil.
Ae gildat gat kanek gat kwen
yopgul.
- 17 Gak dasi miktim morap dakon
wasipni yopgul.
Ae bilagi bilagi dakon gildat ae
sikak bisap yopgul.
- 18 Yawe, gak dima intoki.
Uwalgo da yansul yokwisi an
gaman.
Unun nandan kokwini tagi dima
amin da mango do yanba
yokwi tok an.
- 19 Minjat amingo kinarim yombem
tapmimni mini, do gak da nin
nipman dekbi jon bit kilapyo
da dima panupbal ani.
Uwal da minjat amingo nin obisi
panupbal an, do dimasi intan
nibi.
- 20 Miktinninon dukwan dukwan
morap kisi emat an, ae pilin
tuk madepsi tosok, do gak da
nin gat sanbek sanbek agil unun
do aego nandaki.
- 21 Yum pindagaki amin yokwi da
bupmi amin baman yominjek
dima panmayak ani.
Wadak wadak amin unun da
mango ankisini do nandisat.
- 22 Pin kop, uwal da gen yan gaman, do
gak abinjak gen pikon gaga da
tet kila tebai abi.
Gildat kinda kalon nandan kok-
wini tagi dima amin da yansul
yokwisi an gaman unun do
nandaki.
- 23 Uwalgo da gen pap yanek gen
yokwi yan gaman.
Unun toktogisi madepsi yan
tidon.
Pin kop, anpak yokwini do dima
intan yobi.

75

*Pin kop amin yokwi pabin yopmanjek
amin kilegi panpulugosok*

Asap dakon kap kinda. Kap on
Pin kop gawak imim dakon kap. Kap
yon amin dakon kila amin da minjat
aminyo yoyinban "Dima pantasik ani"
unun tegon da yoni.

- 1 Pin kop, nin gak do ya yan gayinjak
mango toktogisi awikwaman.
Anek man madepgo do yan
tentenok anek wasok tapmimi
ton mibili mibili agil unun do
yoman.
- 2 Pin kop da yan yosok, "Nak da gen
pikon depben dakon bisap
kinda kili manjigim.
Gen kokwin kilegisi akdisat.
- 3 Miktim wudip anakwan minjat
aminyo unun yawori dima
ekwan.
Mani miktim dakon mibili tebai
abidanapbo tebai tosok.
- 4 Nak da iyi do nandaba wikwan amin
yan yoyisat, 'Ji pibit tidok dima
ani.'
Ae amin yokwi yan yoyisat, 'Ji
disi dakon man dima pawigini.
- 5 Disi dakon tapmim do kisik kisik
dima ani, ae madepsi yan
tidanek manji gen dima yan
namni.'"
- 6 Minjat aminyo man madep yomyom
dakon pi unun miktim teri teri
tan an an kwan dakon amin
kinda da aripmi dima agagi.
- 7 Pin kop kalon dagin anpaknin kokwin
asak.
Unun da amin diwari pabin yop-
manjek amin diwari pawigisak.
- 8 Yawe da kisitnikon kap kinda
abidosok, unun wain yokwisi
ae tebaisi yo isipmi gat iktagilbi
unungwan tunganbi.
Unun tagalban amin yokwi
morap da kisi nan mudon.
- 9 Mani nak toktogisi Jekop dakon
Pin kop do yan tentenok anek
mani awigik do kap yoken.
- 10 Pin kop da amin yokwi dakon
tapmim wiririkban pasildan.

Mani amin kilegi do tapmim
madepsi yomdisak.

76

Pinjkop da emaron teban tagit

Asap dakon kap kinda. Kap on Pinjkop
gawak imim dakon kap. Gita tidanjek
yogogi.

- 1 Juda miktimon amin da Pinjkop
pakyansu nandan iman.
Israel miktimon mani wukwisi
tosok.
- 2 Yutni unun Jerusalem tosok.
Saion Kabapmon tosok.
- 3 Unun kokupmon uwal dakon
gobin ni gat, ae pasikni gat, ae
emat agak sibani gat jokgalgit.
Pinjkop da emat dakon yo
morapni panupbal agit.
- 4 Pinjkop, gak tilimgo unun madepsi, ae
gak kila amin madep mibiltogi.
Gak wukwisi, man madepgo
da kabap madep dakon man
madep yapman mudosok.
- 5 Gak uwal dakon emat amini
tapmimi ton dakon yoni tagisi
gwayen panapgul.
Unun emat amin unun kili kimak
mudawit, ae emat dakon yo
kabini timitni dakon tapmim
mini.
- 6 Jekop dakon Pinjkop, gak da tebai
yoyigil, do os gat ae amin ilik
pawilgan tamo gat kisi wayin
mini.
- 7 Pinjkop, amin gak do si pasolgon.
Gak da butjap nandan yobi
bisapmon, namun da gak da
dabilon tagi atjak?
Amin kinda da aripmi dima.
- 8 Gak kwen kokupmon da uwal da
kobogi yokwisi timitni do yagil,
anjaki miktimon minjat aminyo
da pasalek tayanok egipgwit.
- 9 Pinjkop gak pidan agek amin yokwi
dakon anpakni kokwin anek
jigini ton amin pulugan yop-
mandal.
- 10 Gak butjap nandanek kobogi
yomisal, do amin diwari
mango awikwan.

Ae amin emaron dima yokwi toni
unun da gak gawak gamdan.

- 11 Yawe Pinjkopgo yan teban tok an
iminjek unun gen si guramikgi.
Minjat amin morap ji Yawe do
pasalek but galak do yo panji
imni.
- 12 Unun on miktim dakon kila amin
madep kwen wigik an, unun
pabin yopmandak, do madepsi
pasal iman.

77

Amin kinda da jigis bisapmon Pinjkop do yan tidagit

Asap dakon kap kinda. Kap yan amin
dakon kila amin da minjat aminyo
yoyinban "Jedutun" unun tegon da
yoni.

- 1 Nak Pinjkop da anpulugosak do yan
tidosot.
Bisitno nandisak do nandisat.
- 2 Jigis bisapmon nak Amin Tagi do bisit
asat.
Kalbi bisit an imisat, mani but
yawot dima abidosot.
- 3 Nak Pinjkop do nandak nandak anek
iyon iyon yosot.
Nandak nandak anegek butno jik
tosok.
- 4 Butno jigisi, do gen aripmi dima
yoken.
Pinjkop gak da yum nandanaki
dipmin dima pokdot.
- 5 Nak kalip tagi egipgum unun do
nandisat.
Bilak unun kili kin mudawit, unun
do nandisat.
- 6 Kalbi nak nandak nandak morapmi
anek naga do yan yosot,
- 7 "Amin Tagi da toktoigi manji namjak
bo?
Nak do sanbenek dima galak
tosak bo?"
- 8 Amin do but dasi galaktan yomyom
anpakni wagil pasilgit bo?
Yan teban tok morapni isali bo
akdan?
- 9 Pinjkop da kili intan nimgut da
bupmi nandan nim do dima bo
nandisak?
Butjapni da bupmini sopmandak
bo?"

- 10 Nak yan nandanej yagim,
 “Piņkop Wukwisi, gak abisok nak
 dima anpulgosal, do nak unun
 do butno obisi jik toso.”
- 11 Piņkop, nak gak dakon pi madep do
 aeno nandanej.
 Asi, wasok tapmimi toņ kalip agil
 unun do nandanej.
- 12 Pi morap agil unun do nandanej.
 Pi tapmimi toņ agil unun kisi do
 nandanej.
- 13 Piņkop, anpakgo telagi.
 Kokup kidat kinda gak gat arip
 dima.
 Gak da yapman mudosal.
- 14 Piņkop, gak kalon dagin wasok
 tapmimi toņ asal.
 Kalip gak da tapmingo madepsi
 miņat amin kabi morapmon
 yoligil.
- 15 Gaga da tapmimon da miņat amin
 kabigo Jekop gat Josep gat
 dakon babikni yokwikon ban
 timikgil.
- 16 Piņkop, Tap Gami da gak gandagit
 bisapmon si pasalek kwak-
 walikgit.
- 17 Sikak madepsi manakwa kiririn
 madepsi awit.
 Aņek mal madepsi aņek tenņeņi
 dukwan dukwan kisi yangwit.
- 18 Mirim kwasigilgwit da binapgwān
 gak da kiririn yopbi yawit.
 Mal da aban miktim morap duk-
 wan dukwan kisi tenņeņakwa
 miktim kwakwalikgit.
- 19 Gak tap binap nan agipgul.
 Kosit tap idap madep da binap
 tagit, mani gak dakon kandap
 tamo dima kawit.
- 20 Gak mibiltok kinaki miņat aminyo
 da buņon golgwit.
 Gak da Moses gat Aron gat do pi
 yobi unun da kilani agimal.

78

*Amin yokwi aba Piņkop da but
 yokwi nandagit*

Asap dakon kap kinda. Kap on do
 Maskil yan yon.

- 1 Nak dakon miņat aminyo, ji nak
 dakon nawa gen pakyanņi nan-
 dani.
 Gen yokdisat unun do mirak
 pakyanņi yopni.
- 2 Nak ji do tilak gen dayikdisat.
 Nak da yo kalipsigwan noman
 tawit unun dakon mibili do
 yokdisat.
- 3 Kalip babiknin da yo unun do kili
 niyinba nandanej timikgiman.
- 4 Nin monji gwayonin do gen unun
 dima panķisibinej.
 Monji gwayonin unun yoyinej.
 Piņkop dakon tapmimni gat ae
 pi tapmimi toņ agit gat ae wa-
 sok tapmimi toņ mibili mibili
 agit unun do yoyinej.
- 5 Piņkop da Jekop do geni yomgut.
 Israel dakon babini da guramitni
 do yomgut. Kalipsigwan
 babiknin yan yoyigit,
 “Ji monji gwayosi nak dakon
 gen teban morapno pakyanņi
 yoyinđetni.”
- 6 Yan ani kan, miņat monjiyo don al-
 toni unun da nandan pisanek
 yoyin deķ an an ani.
- 7 Yan anakwa unun amin kabi kisi
 da egip egipni Piņkopmon tosoķ
 yanņi nandanej jomjom aņek
 yo agit unun do dima inņtoni.
 Aņek gen teban morapni tagi gu-
 ramitni.
- 8 Aņek babikni yombem dima egipni.
 Babikni kwen wigik aņek Piņkop
 dakon gen pabin yopmanek
 tebai dima nandan gadan
 imgwit.
 Aņek wupmon da toktogisi dima
 yolgwit.
- 9 Kalip Epraim amin obip gobinyo tan
 yomgwit, mani emat noman
 tanban pasal kiwit.
- 10 Piņkop da sanbek sanbek agit unun
 dima guramikgwit, ae nawa
 geni dimasi yol do nandawit.
- 11 Wasok tapmimi toņ yolinban
 pindakgwit unun do kili inņtawit.
- 12 Babikni da dabilon Isip miktim
 unudon Soan miktim timon

- Pinjkop da wasok tapmimi ton agit.
- 13 Unjun da tap idap pudañban tap idap teri teri agakwan Israel amin binapmon da panjkigit.
- 14 Gildari unjun gikwem nan yolñakwan unjun nan kanek yolgwit, ae kalbi kindap tenjen nan yolñakwan unjun nan kanek yolgwit.
- 15 Miktim kibiri timon tip pudañban pakbi madepsi mibilikon noman tanñban nawit.
- 16 Tipmon pakbi aban noman tagit unjun koron pakbi madep da yan pak kigit.
- 17 Mani Pinjkop Wukwisi do yokwi sigin an ingwit.
Miktim kibiri timon egek kwen wigik an ingwit.
- 18 Pinjkop anjkilit do anek yan awit, jap si galak tawit unjun si yomjak dosi tebai iyiwit.
- 19 Pinjkop manji gen yan iminek yan yawit, "Pinjkop miktim kibiri timon jap morapmi aripmi tagi nimjak?"
- 20 Asi, mibiltok tip tidanñban pakbi madepsi noman tagit.
Mani bret gat ae bit kilapyo di aripmi tagi nimjak bo dima?"
- 21 Yawe da geni unjun nandanek Jekop do butjap nandan yomgut.
Israel dakon amin kabi do kindap yipban pinjakwan japmisi nandan yomgut.
- 22 Nido, dima nandan gadan ingwit.
Unjun da kilani aripmi tagi asak yan dima nandawit.
- 23 Yan awit, mani Pinjkop da yanñban kundu yoma wital kigit.
Wital kinjakwan Kwen Kokup da
- 24 mana yopban pinakwa nawit.
Unjun Kwen Kokup dakon jap.
- 25 Unjun anelo dakon jap.
Pinjkop da mana morapmi aripnikon yomgut.
- 26 Anek gildat wisak tet da mirim yipban kigit.
- Ae tapmim madepnikon da saut tet da mirim yipban kigit.
- 27 Anek minam morapmisi, kimbaban ae tap niman da tilak, morapmisi yopban bikbiknikon mawit.
- 28 Pinjkop da minam morapmi yopban manek yut kabenñni panjwasinek tawit.
- 29 Manakwa nanek aripmisi tugawit.
Yo unjun do galak tawit unjun Pinjkop da yomgut.
- 30 Mani jap si galak tawit unjun sigin nan egakwa
- 31 Pinjkop da butjap nandanek Israel amin dakon monji tebaisi ae tagisi unjun dapban kimakgwit.
- 32 Pinjkop da wasok tapmimi ton yan agit, mani minat aminyo da yokwi sigin anek dima nandan gadan ingwit.
- 33 Do mirim da gen kagakon noman tanek tepmisi pasilgan unjun da tilak tepmisi panjpasil agit.
Unjun panupbal aban pasol pasol madepsi anek kimakgwit.
- 34 Pinjkop da di dapban kimakgwit bisapmon diwarini but tobil anek tobil abin yolgwit.
- 35 Aeni nandawit, Pinjkop unjun tip damanin.
Pinjkop Wukwisi unjun yokwikon ban timit timit aminin.
- 36 Mani unjun si angalak anek top yawit.
- 37 Unjun but dasi dima yolgwit.
Unjun gat sanbek sanbek awit unjun kirinikgwit.
- 38 Mani bupmi nandan yominek diwarini wiririk yominek dima panupbal agit.
Bisap morapmi butjapni yipmanek dima jantan yomgut.
- 39 Unjun do aeni nandagit, unjun miktim amin gin, unjun mirim da yan kin mudon, aeni dima aban.
- 40 Bisap morapmi miktim kibiri timon kwen wigik anakwa bupmisi nandagit.

- 41 Israel amin dakon Pin kop Telagisi bisap morapmi an kewalakwa nandaban yokwi tok anyomgut.
- 42 Tapmim madepni do intawit, ae uwal da kisiron ban timikgit unun do dima nandawit.
- 43 Unun tilak tapmimi ton Isip miktimon Soan miktim timon agit unun do dima nandawit.
- 44 Pakbi antobilban yawi daganba aripmi dima noknogi agit.
- 45 Ae bigal morapmi yabekban injin yomgwit.
Ae mengak morapmi yabekban yo morapni panupbal awit.
- 46 Ae pilak pilak yabekban kin pigagani yo kwawit unun nan mudawit.
- 47 Ae ais yipban manek wain napni ae pik kindapni panupbal awit.
- 48 Ae ais yopban manek bulmakauni dapba kimakgwit.
- 49 Butjap madepsi nandan yominek yo yokwisi an yomgut.
Anek anelo kabi kinda yabekban kin panupbal anakwa jigi madepsi pawit.
- 50 Butjap madepsi nandanek yum dima pindakgit.
Sot madepsi yoban kimakgwit.
- 51 Isip amin morap kisi dakon monji mibiltogi dapban kimakgwit.
- 52 Mani unun sipsip kila amin yombem da iyi mibiltok kinek minat amin kabini kila agit.
Miktim kibiri timon kosit yoligit.
- 53 Timik pangwan jigini mini egipgwit, do dima pasalgwit.
Mani tap idap da uwalni witjigit.
- 54 Timik panpan telagi miktimnikon panjagut.
Unun miktim ileni obani ton iyi da tapmimon abidagit.
- 55 Minat amini apgwit bisapmon amin njaknawari yolban kiwit.
Kinakwa miktim unun Israel amin kabi do kokwinik yomgut.
Anek yopban yutnikon yikgwit.
- 56 Mani Israel amin da Pin kop Wukwisi an kewalek kwen wigik an iminek gen tebani dima guramikgwit.
- 57 Kalip babikni da awit, unuden gin, kwen wigik anek Pin kop manji imgwit.
Unun obip gireni dikdik sun yamandak unun yombem.
- 58 Kokup kidat dakon alta wasanakwa unun do anek Pin kop da butjap madep nandagit.
Pin kop yipmanek kokup kidat gawak yominekwa nandaba yokwi tok an yomgut.
- 59 Pin kop da anpakni pindagek butjap nandan yomgut, do Israel amin do manji wagilsi yomgut.
- 60 Anek imal yutni telagi Silo kokup papmon tagit unun yipman kigit.
Kalip unun yutnon egipgut bisapmon minat aminyo da binapmon egipgut.
- 61 Mani yum pindagakwan Sanbek Sanbek Kinam uwal da abidawit.
Unun tamo timon tapmimni gat ae tilimni unudon tagit.
- 62 Minat amin kabini do butjap nandanek yum pindagakwan uwal da emat agak siba ban dapba kimakgwit.
- 63 Monji bulagi emat madepmon kimagakwa minatjok wili mini, do amin dima pawit.
- 64 Uwal da mukwa sogok amin dapba kimagakwa minatni da bupmi kunamyo ani dakon bikbik dima tan yomgut.
- 65 Amin da dipminon da pidon unuden Amin Tagi pidagit.
Ae amin tebai wain morapmi nanek pokgon da don pidanek yan tidon unun da tilak Yawe pidagit.
- 66 Anek uwal gat emat anek yolban kin mudawit.

- Pabin yopmanakwan mayaktok toktok teban pawit.
- 67 Mani Josep dakon babikni dima manjigit.
- 68 Unun Juda amin kabi gat ae Saion Kabap iyi but dasi galak tan imisak unun ban manjigit.
- 69 Yutni telagi unun kabapmon agit. Kwen kundu wasagit, ae miktim wasagit da tebai tomal, unuden yutni anteban aban tebaisi toktogisi tokdisak.
- 70 Pin kop da oman amini Dewit manjinek sipsip kila agiron nan abidagit.
- 71 Sipsip kila agiron nan abidanek yipban amin kabini Jekop dakon kila amini dagagit. Pin kop iyi dakon amin kabini Israel kila agit.
- 72 Dewit but dasi nandanek kilani tagisi agit. Anek tagisi timik panjigit.

79

Israel amin Pin kop da panpulugosak do bisit awit

Asap dakon kap kinda.

- 1 Pin kop, Amin Nwakanwari Kabi gak da miktimon kili aben da minat amin kabigo nin gat emat an. Yutgo telagi unun anupbal aba telagi dima tagit. Anek Jerusalem obisi anupbal awit.
- 2 Telagi oman amingo dapmanek bumjotni yo isali yan nandanek yum pindagakwa singin gat ae jon pinan gat da giptimni non.
- 3 Minat amingo dapmanakwa yawi da tagal kinjek Jerusalem pak pukwan. Ae bumjotni wayitni amin kinda dima egisak.
- 4 Miktim nin da kapmatjok ton unun dakon amin da yansul an niman. Miktim morap nin pangwasinjak tan anan kwan unun da yansul

- madepsi an nimejek gen mayagisi yan niman.
- 5 Yawe, bisap nian da butjap nandan nibi? Gak toktogisi butjap nandan nimdisal bo? Gepman dekgiman do butjapgo kindap da yan sonjek dima kimotdisak, ma?
- 6 Gak minat amin kabi dima gawak gaman ae mango yanek bisit dima an amin unun do butjap nandaki.
- 7 Unun amin kabi da minat amin kabigo Jekop dapba kimakgwit, anek miktimni obisi anupbal awit.
- 8 Babiknin da anpak yokwi awit unun do yo yokwi dima an nibi. Abisok nin yokwisi ekwaman do bupmi nandan nimejek tepmisi panpulugoki.
- 9 Pin kop, gak yokwikon ban timit timit Pin kopnin. Man madepgo do nandanek nin panpuluganek diwarinin wiririkgi.
- 10 Amin Nwakanwari Kabi da nin do yan yon, "Pin kopni dukon egisak?" Unun tagi dima. Uwal da oman amingo dapba kimakgwit, do yawinin dakon kobogi do gak da Amin Nwakanwari Kabi yo yokwisi an yominjaki gandak do nandaman.
- 11 Dam tebanon ekwan amin dakon kunamni nandaki. Anek tapmim madepgokon da uwal da amin dapba kimotni dosi kili yawit, unun yokwikon ban timikgi dosi nandisat.
- 12 Uwal nin da kapmatjok ekwan unun da gak do gen yokwisi yawit, do Amin Tagi anpak yokwini dakon kobogi yominjaki kosiri 7 yan asak.
- 13 Yan anaki minat amin kabigo, sipsip kabigo, nin toktogisi ya yan gayinen. Ae babiknin don altoni unun kisi da mango ankisini.

80

Israel amin Pinjkop da panpulugosak do bisit awit

Asap dakon kap kinda. Kap yoŋ amin dakon kila amin da miŋat aminyo yoyiŋban “Sanbek sanbek dakon jareŋ tagisi” unun tegon da yoni.

1 Israel dakon Sipsip Kila Amin, gak Josep dakon amin kabi sipsip baŋ yaŋ kosit yolisal.

Bisitnin nandan nibi.

Aŋelo madep serabim bamot da binapmon kila amin madep yigek tilingo miŋat amin kabigo do yoliŋbi pindatni.

2 Epraim ae Benjamin ae Manase da bikbigon tapmim madepgo noliki.

Abiŋ nin yokwikon baŋ timikgi.

3 Pinjkop, kalip egip egip tagisi egipgumaŋ unun aego ankaluk abi.

Butgo ninon yipmanek yo tagisi aŋ nibi.

Aŋek yokwikon baŋ pulugaŋ nipbi.

4 Yawe Pinjkop Tapmim Ami, miŋat amin kabigo bisit gayiŋakwa bisap niaŋ da butjap nandan yobi?

5 Butjap nandan nimaŋaki kunam tagapno dabil pakbinin da jap pakbiyonin asak.

6 Gak da yum pindagaki amin kabi nin da ileŋon ekwaŋ unun da abiŋ nin dakon miktim abidok do emat aŋ.

Uwalnin da yaŋsul aŋ nimaŋek yanjaŋ nimaŋ.

7 Pinjkop Tapmim Ami, kalip egip egip tagisi egipgumaŋ unun aego ankaluk abi.

Butgo ninon yipmanek yo tagisi aŋ nibi.

Aŋek yokwikon baŋ pulugaŋ nipbi.

8 Kalipsigwan gak wain nap kinda Isip miktimon naŋ anapgul.

Aŋek on miktimon amin kabi yolbi kiŋakwa wain nap unun kwaokgil.

9 Miktim unun garam aŋek kwaokbi kwanek geli dubagisi pigiwit.

Pigakwa madepsi kwanek miktim kisi ilimikgit.

10 Aŋek kabap anyoŋgam aŋek unun dakon kilinji da sida kindap madepsi unun kisi witjigit.

11 Unun dakon kilinji da tap madep Mediterenian da aripmon kiwit.

Ae teri kinda do gigi da kwanek pakbi madep Yupretis da aripmon kiwit.

12 Gak mibili nido wain pi dakon dam tuwilgil?

Yaŋ agil do amin da kin ap aŋek bami paŋ.

13 Joŋ bit da abiŋ paŋupbal aŋ, ae joŋ kilap da noŋ.

14 Pinjkop Tapmim Ami, ninon tobil apbi.

Kwen Kokupmon da ninon siŋtaŋbi piŋakwan wain pi do kilani abi.

15 Gak da gaga da tapmimon nin kwaokgil, do abisok abiŋ nin panpulugoki.

Nin wain nap bulagi yombem baŋ gak da paŋteban abi tebaisi awit.

16 Uwalnin da mandan kindapmon kili sowit, do gak da butjap nandan yomiŋek paŋupbal aki.

17 Mani, miŋat aminyo nin gaga do manjigil, ae gak da abi madepsi taganek teban tagimaŋ, do panpuluganek kilanin aki.

18 Yaŋ aki kaŋ, nin gak dima gepman detneŋ.

Gak da panpulugaŋbi tagi egek bisit aŋ gamiŋek mango awigineŋ.

19 Yawe Pinjkop Tapmim Ami, kalip egip egip tagisi egipgumaŋ unun aego ankaluk abi.

Butgo ninon yipmanek yo tagisi aŋ nibi.

Aŋek yokwikon baŋ pulugaŋ nipbi.

81

Jap noknok bisap madep dakon kap
Asap dakon kap kinda. Kokup pap
Gat dakon gita tidanek yogogi.

¹ Piŋkop paŋpulugoknin do kisik kisik
kap kinda yoneŋ.

Jekop dakon Piŋkop do kisik kisik
kap yoneŋ.

² Kap yoni. Tambarin tidanek, gita gat
ae kulele gat kisi tidoni.

³ Kanek kaluk abisak bisapmon kwen
pisoni.

Kanek binap tanakwan Piŋkop
gawak imim bisap madepmon
kwen pisoni.

⁴ Yan aneŋ do Jekop dakon Piŋkop da
Israel amin nin do gen teban
uŋun nimgut.

⁵ Kalipsi Isip amin pabiŋ yopgut
bisapmon, Piŋkop da gen
teban uŋun Israel amin nin do
nimgut.

⁶ Nak amin kinda tekni dima nandisat
uŋun da gen yanban nandisat.
Uŋun da yan yosok,
“Nak yo jigi morap ji da kwap-
mon tawit uŋun kukwan
yopgum.

Ae miktim simiŋ gok paŋpulugoko
mibilikon yopba tanakwa pi
teban sanbenek dima awit.

⁷ Jigikon egek bisit nayinba pulugan
depgum.

Gikwem kiririŋ yosok uŋungwan
da bisitji nandagim.

Nak Meriba pakbikon nandan
gadati pindat do anek ji
paŋkewalgim.

⁸ “Nak dakon amin kabino, nawa
dayiko nandabit.

Israel amin, nak dakon gen nan-
danek guramitni do madepsi
nandisat.

⁹ Ji miktim ŋwakŋwari dakon kokup
kidatni dima yolni, ae dima
gawak yomni.

¹⁰ Nak kalonŋin ji dakon Yawe ae
Piŋkopji egisat.

Nak naga Isip miktimon ban ji
timik paŋopgum.

Gen kagasi antan kinakwa
upmokgeŋ.

¹¹ “Mani babakji da nak dakon gen
nandak do dima galak tawit.

Asisi, Israel amin nak dakon gen
guramit do dima galak tawit.

¹² Do yum pindagapbo kwen wigik
anpakni yolek galak toknikon
yo awit.

¹³ “Nak miŋat amino da geno guramik
kimotni dosi nandisat.

Ae Israel amin nak dakon galak-
tok yol kimotni do nandisat.

¹⁴ Yan ani kan, nak da uwalni tepmisi
pabiŋ yopdisat.

Anek uwal gat emat wamanek
pabiŋ yopbeŋ.

¹⁵ Anapbo miŋat aminyo nak do
nandaba yokwi tok an, uŋun
madepsi pasal nimnimik
namni.

Anakwa toktogisi yo yokwisi an
yobeŋ.

¹⁶ Mani nak da ji do bret galagisi, ae
kaban kok koron nani dabeŋ,
anapbo butji tugokdan.”

82

*Piŋkop uŋun kila amin madep
mibiltogi*

Asap dakon kap kinda.

¹ Piŋkop uŋun Kwen Kokup muwut
muwut madep dakon mibiltok
amin yikdak.

Miktim morap dakon kila amin
da muwugakwa nandak nan-
dakni kokwinikdak.

² Anek yan yoyisak,

“Ji bisap nian da gen kokwin pi
gulusuŋ ani?

Ji yokwi pakpak amin nido
paŋpulugon?

³ Ji yoni mini amin ae monji datni
kimakbi paŋpulugoni.

Anek jigi panek yokwi ekwan
amin uŋun paŋkutnoni.

⁴ Amin yokwi ekwan ae yo do wadan
amin uŋun yokwi pakpak da
kisiron ban pulugan timigeŋ
paŋpulugoni.

- 5 Ji pilin tukgwan agek nandak nandakji minisi, do miktimi miktimi amin anpak kilegi dima an.
- 6 Nak gen yan yosot, 'Ji pinjkop ekwan. Ji Pinjkop Wukwi Madep dakon monjini ekwan.
- 7 Mani amin morap kimokgon jiyo yan gin kimotdan. Kila amin morap kimokgon jiyo yan gin kimotdan.' "
- 8 Pinjkop, minjat amin morapyo unun gak dakon gin, do abin miktim amin morap gen kokwin anyobi.

83

Asap da Israel amin dakon uwalni Pinjkop da dapban pasilni do bisit agit
Asap dakon kap kinda. Kap on Pinjkop gawak imim dakon kap.

- 1 Pinjkop, gak gen mapmit dima abi. Gak isal dima yikgi. Pinjkop, gak isal dima egipbi.
- 2 Pindakgi. Uwalgo emat wasanek an. Gak do nandaba yokwi tok an amin kwen wigik angaman.
- 3 Unun pasili egek minjat amingo yokwi an yom do gen yan panjeban an. Gak da minjat amingo unun kilani tagisi asal, mani uwal unun panjupbal ak do muwugek gen yon.
- 4 Unun da yan yon, "Kili kino! Israel amin dapno pasil mudanakwa, amin da sanjenek dima nandan yomni."
- 5 Pinjkop, unun amin gak abin gep do but kalon an.
- 6 Idom amin, ae Ismael amin, ae Moap amin, ae Akri amin,
- 7 ae Gebal amin, ae Amon amin, ae Amelek amin, ae Pilistia amin ae Tair amin, unun miktim morap dakon amin da yo unun ak do nandan.
- 8 Siria yo kisi unun gat muwukgan.

Unun amin tapmimi ton kabi unun Lot dakon babini kabi panjuplugon.

- 9 Unun amin kabi da gak anjupbal ak do but kalon an, do kalip Midian amin do agil, bo pakbi madep Kison unudon Sisera amin gat Jabin amin gat do agil yan gin unun amin panjupbal abi.
- 10 Unun bisapmon gak da kokup pap Endo unudon panjupbal abi bumjotni miktimon tanej miktawit.
- 11 Kalip kila amin bamot Orep gat ae Sep garon agil unuden gin emat amini dakon mibiltok amini panjupbal aki. Kila amin madep bamot Seba gat ae Salmuna garon agil unuden gin kila amini pabin yopbi.
- 12 Unun amin da yan yawit, "Pinjkop dakon sipsip upmot miktimni nin do anawatnen."
- 13 Pinjkopno, miktimon kimbaban ban yan uwalgo wiririkbi kini. Mirim da wit dakon gipmi pisonba kwan unuden wiririkbi kini.
- 14 Kindap da koron sosen, ae ilen gurigi ton da madepsi sosen,
- 15 yan gin gak da sikak mal kiririnyo madepsi yipbi abinjak unun amin kabi yolban pasal kini. Ae unun da pasolni do mirim madepsi yipbi kisak.
- 16 Yawe, pabin yopmanjaki mayaktok madepsi pani. Anjak gak tapmingo madepsi yan yokdan.
- 17 Pabin yopmanjaki toktogisi pasal kimotni do nandisat. Panmayak anjak dapbi kimotni dosi nandisat.
- 18 Yan anaki unun da gak kalongin Yawe ae Pinjkop Wukwisi egek miktim morap kisi kila asal yan nandan gamni.

84

Amin kinda da Pinjop dakon telagi yut do galak tagit

Kora amin kabi dakon kap kinda. Kokup pap Gat dakon gita tidanjek yogogi.

- 1 Pinjop Tapmim Ami, gak dakon yut tilimi tonj galagisi.
- 2 Nak unjudon egip do but dasi madepsi galak tosot.
Galak tok morapno kisi gak dakon yut do tosok.
Giptim ae nandak nandakno kisi da Pinjop egip egipmi tonj gak do kisik kisik kap yosot.
- 3 Yawe Tapmim Ami, gak Kila Amin Madepno ae Pinjopno.
Bibagap ae bibagap giman da gak dakon alta da kapmatjok yutni anek pudigi kila amal.
- 4 Minjat aminyo gak da yutnon ekwan unjun kisik kisik anek bisapmi bisapmi mango awigik do kap yonj.
- 5 Minjat aminyo gak dakon tapmim timigek Saion Kabapmon wigik do but dasi galak tonj, unjun kisik kisik tagi ani.
- 6 Miktim kinda mani Miktim Kunam Pakbi Kulduk Giban, unjudon kinakwa unjun miktimon pakbi gapma morapmi noman tonj.
Anakwa sikak manakwa pakbi gapmakon winonj.
- 7 Unjun amin kosit agek tapmim kaluk sigin panj.
Unjun Saion kinj Pinjop da injamon altokdanj.
- 8 Pinjop Yawe Tapmim Ami, bisitno nandaki.
Jekop dakon Pinjop, mirak pak yansi yopmanjek geno nandaki.
- 9 Nin dakon kila amin madep do koki. Pasiknin da yanj nin dam anek kilanin tagisi asak.
Yawe, gaga kila amin madep egipjak do manjigil, do yo tagisi anj ibi.
- 10 Nak gildat kalonj kindagin gak dakon yut da yomakon egipbenj kanj, unjun da tagisisi asak.

Unjun da gildat 1 tausen timi dukon egig egig asat unjun yapmanj mudosok.

Nak oman amin pinjisi egek Pinjopno dakon yoma kagakon yoma kila agak amini egip do but dasi galak tanj kimokdot.

Mani amin yokwi da yutnon egip do dima galak tosot.

- 11 Nido Yawe unjun panjutnok aminin ae tenjenjinin.
Unjun da nin do yo tagisi anj niminjek man madep nimisak.
Kilegi akwanj amin do yo tagi yom do dima panjutnosok.
- 12 Yawe Tapmim Ami, minjat aminyo gak nandanj gadanj gamanj amin unjun kisik kisik tagi ani.

85

Pinjop da amin kabini kila asak do amin kinda da bisit agit

Kap on Kora amin kabi dakon kap. Kap yonj amin dakon kila amin do mandabi.

- 1 Yawe, gak da miktimgo ae amin kabigo Jekop nin panjgulanjaki kalip tagisi egipgumanj abisokyo kisi yanj gin anjaki tagisi ekwamanj.
- 2 Amin kabigo nin yokwi morap agimanj dakon diwarinin unjun wiririk ningul.
- 3 Gak kalip nin do butjap nandagil unjun nandabi magit.
Nin do japmisi nandagil, mani kulabik anek butgo magit.
- 4 Pinjop, yokwikon banj timit timit aminin, kalipsi nin tagisi egipgumanj abisok panjkaluk abi yanjin egipnenj.
Butjap sanjenjek dima nandanj nibi.
- 5 Bisap mudok mudogi mini butjap sigin nandanj nimin wigikdisal?
Babikon da babikon yanj gin tanj ananj wigikdisak?
- 6 Minjat amin kabiyogo aego panjeban abi nin kisik kisik anek gak anjksinenj.

- 7 Yawe, gak asisi mudok mudogi mini nin do but dasi galak tañ nimisal unun dakon bami noliñbi koneñ.
Yokwikon bañ timigaki tagisi egipneñ.
- 8 Nak Piñkop Yawe da gen yosok unun do mirak pakyañsi yopmañdat. Nin da anpak yokwi kalip agimañon tobil dima pigineñ kañ, unun iyi dakon telagi amin kabini nin but yawot nim do yosok.
- 9 Asisi, amin Piñkop do pasal iman unun yokwikon bañ timitdisak. Anakwan tilimni miktinninon tokdisak.
- 10 Unun bisapmon amin da amin do but dasi galak tañ yomineñ anpak tagisi an yomdañ. Yan anek kilegisi egek but yaworon da tagisi egipdañ.
- 11 Miktimon Piñkop but dasi yolyol anpak miktimgwan da pawinban pisanek kwokdisak. Ae Kwen Kokup da anpak kilegi sinjanban miktimon pikdisak.
- 12 Asisi, Yawe da yo tagisi nimañakwan miktinnin da jap morapmisi pañalon akdisak.
- 13 Yawe apjak dakon kosit yul im do kañ, amin da anpak kilegi abakanek unudon tagi apjak.
- 4 Amin Tagi, nak gak dogin bisit asat, do oman amingo nak do kisik kisik nabi.
- 5 Amin Tagi, gak tagisisi, diwarinin wiririk nimisal. Gak miñat aminyo bisit gayañ unun but dasi galak tañ yomisal.
- 6 Yawe, gak bisitno do mirak pakyañsi yopbi. Nak do bupmi nandañ nabi do yan tidosot. Yan ilitno nandaki.
- 7 Nak gak do yan tidosot bisapmon anpulugosol, do jigi pakeñ bisapmon gak do bisit abeñ.
- 8 Amin Tagi, piñkop gak yombem di mini. Gak da kisi morap yapmañdal. Ae amin kinda da wasok tapmimi ton asal unudeñ kinda aripmi dima asak.
- 9 Amin Tagi, miñat amin kabi morap gak da wasagil, unun da abin nwakbeñ an gamineñ gak dakon man awigikdañ.
- 10 Nido, gak kalongin tapmingo madep ae gak dagin yo masi masimisi asal. Gak kalongin Piñkop bamisi.
- 11 Yawe kositgo kilegi do nayin dekbigeno bamisi yolek egipbeñ. Nayin dekbigeno gak dogin nandañ egek mango awigikeñ.
- 12 Amin Tagi Piñkopno, nak but dasi gak ankisikeñ. Toktogisi mango ankisin wigikeñ.
- 13 Nido gak nak do madepsi but dasi galak tañ namisal. Kimoron nañ pulugañ nepbi gapmagwan dima pigigim.
- 14 Piñkop, kwen wigik amin da nak nit do abañ. Unun amin yokwi bupmini mini da nak nikba kimokgeñ do abin muwukgañ. Unun manji gamineñ gengo dima guramikgañ.
- 15 Mani Amin Tagi, gagon bupmi ae nandañ yawotyoto tugagit da tosok. Gak butjap tepmi dima nandisal.

86

Amin kinda Piñkop da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon bisit kinda.

- 1 Yawe, nak wadak wadak amin, do bisitno nandañek anpulugoki do nandisat.
- 2 Yokwikon nañ abidañaki dima kimokgeñ, nido nak gak nañ goldat. Nak oman amingo, gak nañ nandañ gadañ gamisat, do anpulugoki.
- 3 Amin Tagino, nak gildat kinda kalong gak do bisit asat, do nak do bupmi nandañ nabi.

Gak nin do but dasi galak tan
niminek gengo anteban anek
nin panpulugan wigisal.

¹⁶ Tobil nagon abinek bupmi nandan
nabi.

Menno da kalip gak dakon pi agit,
abisok monji nakyo kisi pigo
asat, do nak dakon but anteban
anek yokwikon nan pulugan
nepbi.

¹⁷ Yawe, gak da nak do but dasi galak
tan namisal unun dakon tilak
kinda nolnbi kokenj.

Yan anaki uwalno da gak da nak
anpuluganek anteban asal unun
kan nandanjo anek anpak yok-
wini dakon mayagi pani.

87

Jerusalem do kisik kisik awit

Kora amin kabi dakon kap kinda. Kap
on Pin kop gawak imim dakon kap.

¹ Pin kop da kokup papni telagi kabap-
mon agit.

² Yawe da Israel miktim dakon kokup
morap do galak tosok, mani
Jerusalem do madepsi but dasi
galak tosok.

³ Pin kop dakon kokup pap dakon
minjat aminyo, ji nandani,
Pin kop da yo tilimi ton tagisi
jikon asak.

⁴ Pin kop da yan yosok, "Namin amin
da nak dakon gen guramikdak,
unun manjikenj bisapmon, Isip
ae Babilon kisi manjikenj.

Anek Pilistia, Tair ae Itopia do
yan yokdisat, 'Unun yo kisi
Jerusalem amin gin.'

⁵ "Nak Jerusalem do yan yokdisat,
'Unun minjat amin morap kisi
dakon kokup pap.'"

Ae Pin kop Wukwisi da Jerusalem
anpuluganban tebaisi tokdisak.

⁶ Yawe da amin diwari dakon man
mandakdisak.

Anek panmuwugek Jerusalem
minjat aminyo gat kisi manjikdisak.

⁷ Anakwan minjat aminyo unun kap
yanek kisik kisik anek yan yok-
dan, "Jerusalem, gak yo tagisi

morap ninon ton unun dakon
mibilisi."

88

Amin kinda Pin kop da anpulugosak do yan tidagit

Eman unun Sera kabikon nani kinda
da kap on mandagit. Kap on do
Maskil yan yon. Kora amin kabi da
Pin kop gawak iminek kap on yon. Kap
yon amin dakon kila amin da minjat
aminyo yoyinban "Malat Leanot"
unun tegon da yoni.

¹ Pin kop, Yawe, gak panpulugokno.

Gildari ae kalbi gak do yan
tidosot.

² Bisitno nandaki.

Anpulugoki do yan tidosot,

³ nido jigi morapmi nagon noman tan
naminakwa pali kimokdot.

⁴ Amin diwari da si kimot do an, nak
unun yombem.

Tapmimno kisisi mudan.

⁵ Nepman degakwa amin kili
kimakgwit gat kisi ekwaman.

Amin da amin kinda anakba kili
kimakgit da kimakbi tamokon
tosok, nak unun yombem.

Amin wagilsa intan yominjek
sanbenjek dima panpulugokdisal
unun yombem.

⁶ Mabi gapma dubagisi kidagisikon
kili pigigim, da pilin tuksigwan
egisat.

⁷ Butjapgo da obisi abin nepgut.

Tap idap da yan tamaligek
wutjinban tagim.

⁸ Gak da yopbi notnoni da manji
namgwit.

Gak da nepbi nak amin yokwisi
daganapbo madepsi pasal na-
man.

Unun da tebai abidanakwa aripmi
dima pulugan kikenj.

⁹ Nak jigi panapbo dabilno yokwi
tanakwan tagi dima sintosot.

Ae gildari gildari kisitno
panenagek gak da anpulugoki do
bisit asat.

¹⁰ Gak wasok tapmimi ton amin
kimakbi panpulugok do anek
asal, ma?

- Amin kili kimakgwit da pidanek mango awikwan, ma?
- 11 Ae kimakbi tamokon kili pakgwit kabi da gak da but dasi galak tan nimisal yan di yon bo dima?
Si tasik togit tamokon da gak da kilanin tagisi asal yan di yon bo dima?
- 12 Pilin tuk tamogwan ekwan amin da wasokgo tapmimi ton unun di pindakgan?
Amin gak da kili intan yomgul tamokon ekwan unun da anpakgo kilegi di pindakgan?
Unun dimasi!
- 13 Yawe, nak gak da anpulgoki do yan tidosot.
Nak wisa dagokdo morap gak do bisit asat.
- 14 Mani Yawe, nido manji namisal?
Nido pasil namisal?
- 15 Monji bulagi egipgum bisapmon da win abisok egisaron, jigit panek kili ununjok kimotdisat.
Gak da yo yokwisi pasol pasolisi an naminaki tapmimno mini asak.
- 16 Yawe, butjapgo da wutjin namisak.
Gak da obisi nigek obisi anupbal asal.
- 17 Gildat kinda kalon nak do yan asal.
Pakbi da igek miktim morap kisi wutjisak, unun da tilak amin da nak angwasen.
- 18 Gak da abi notno tagisi nepman dekan.
Nagon pilin tuk dagin tosok.
- geni babikon da babikon yan tentenoken.
- 2 Gak toktogisi nin do but dasi galak tan nimisal unun dakon geni yan tentenan wigiken.
Gak gengo anteban anek nin tagisi panpulgosal.
Unun anpak kundu da tebai tosok unuden toktogisi tokdisak.
- 3 Gak da yan yagil,
"Naga dakon amino manjinek unun gat sanbek sanbek kili agim.
Oman monjino Dewit unun do yan teban tok kili agim.
- 4 Anek yan iyigim, 'Israel dakon kila amin madep noman tan noman tan ani unun gak da kabikon dagin noman tokdan.
Babikon da babikon gak da kabikon nani kinda da kila amin madep yiyit tamokon yitdisak.'"
- 5 Yawe, Kwen Kokup anelo gak da yo tagisi agil unun do kap yanek mango awikwan.
Gak da gengo guramikdal unun do nandanek kap yon.
- 6 Nido Kwen Kokupmon Yawe gak yombem kinda mini.
Anelo kinda gak yombem mini.
- 7 Anelo dakon kila amin da muwukanon Pinkep do si pasolgon.
Unun anelo kabi angwasiyek akan unun masi masimi, mani Pinkep da unun kabi si yapmanek wagil masi masimisi.
- 8 Pinkep Tapmim Ami, gagon tapmim madep tosok unuden amin kinda mini.
Toktogisi gak kulabik dima anek gengo guramik kimokdol.
- 9 Gak da tap idap tapmimi ton unun kila asal.
Tap idap si pidosok bisapmon gak da abin yipmanaki wayin dima asak.
- 10 Gak da Isip dakon tapmim madepni tuwilek obisi anupbal agil.

89

Israel amin jigit bisapmon kap on yogogi

Etan unun Esra amin kabikon nani kinda dakon kap. Kap on do Maskil yan yon.

- 1 Yawe, gak da amin do but dasi galak tan yomisal, unun do nak toktogisi kap yoken.
Gak gengo anteban anek nin tagisi panpulgosal unun dakon

- Anek tapmim madepgokon da uwalgo pabin yopgul.
- 11 Kundu gat miktim gat unun gak dakon gin.
Gak da miktim gat yo morap unudon ton gat wasagil.
- 12 Gak da not tetgin dakon miktim wasagil, ae saut tetgin dakon miktim kisi wasagil.
Flen Tabor gat ae flen Emon gat gak do kisik kisik anek kap yan gamamal.
- 13 Yawe, gak tapmingo madepsi.
Tapmingo pidanbisi.
- 14 Gak kila amin madep egek anpak kilegikon da amin kilani anek gen kokwin pi kilegisi asal.
Gak minjat amin do but dasi galak tan yominjek gengo anteban anek tagisi panpulugosol.
- 15 Amin gak gawak gaminjek kap yan gaman unun kisik kisik tagi ani.
Yawe, amin morap gak da inamon tenjenigokon akwan unun kisik kisik tagi ani.
- 16 Unun amin anpakgo kilegi do gildat kinda kalon unun do nandanek kisik kisik anek mango ankisan.
- 17 Gak kalongin teban toknin, ae gak do kisik kisik madepsi nandan.
- Nin do nandan yawok nimejek panpuluganaki emaron teban toman.
- 18 Asisi, Yawe unun pasiknin egi nimisak.
Gak Israel amin nin dakon Pinkop Telagisi nin da kila amin madepnin nimgul.
- Pinkop da Dewit do yan teban tok agit*
- 19 Kalipsigwan oman amin kabigo tagisi do dipmin yoligil, anek yan yoyigil,
“Nak da emat amin tagisi kinda kili manjigim.
Nak da minjat aminyo da binapmon nan kila amin madep egipjak do abidagim.
- Anek kila amin madep dakon pelit kinda busunikon yipman imgum.
- 20 Nak da oman amin Dewit kili manjigim, anek yipbo ji dakon kila amin madep dagagit.
- 21 Nak tapmimno yipbo unun gat toktogisi egipdamal.
Nak dakon tapmim da aban teban tokdisak.
- 22 Uwalni da emaron aripmi dima abin yipni.
Ae amin yokwi da aripmi dima abin yipni.
- 23 Nak da uwalni baman yomdisat, anek amin nandaba yokwi tan imni amin dapbo kimotdan.
- 24 Nak da but dasi galak tan imin kimagek unun gat toktogisi egipdisat.
Uwal gat emat wamni bisapmon nak da anpuluganapbo pabin yopdisak.
- 25 Nak da miktimni abo tap idap Mediterenian unudon da wasanek kin pakbi madep Yupretis da aripmon kikedisak.
- 26 Anek Dewit da yan nayikdisak, ‘Gak Datno ae Pinkopno.
Gak da tip tebano egek toktogisi anpulugosol.’
- 27 Nak da manjiko monjino mibiltogi dagosak, ae kila amin madep mibiltogi daganek miktimon kila amin madep morap yapman mudosak.
- 28 Nak toktogisi but dasi galak tan imin kimotdisat.
Anek unun gat sanbek sanbek anapdo sanbek sanbek unun toktok teban tan wigikdisak.
- 29 Toktogisi unun da kabikon kinda da kila amin madep egi egi akdisak.
Kundu da toktogisi tosok unun da tilak, unun da kabikon kila amin madep kinda da toktogisi Israel amin kila akdisak.
- 30 “Mani babini kabi nawa geno pabin yopni, ae nak dakon gen dima yolni kan,

- 31 bo ae geno do manji iminek gen tebano dima guramitni kan,
 32 yokwini do nandanek baljokdisat.
 33 Mani unun bisapmon kisi nak Dewit but dasi galak tan imdisat. Anek dima yipman deksen, ae unun do yan teban tok agim unun dima ansun aben.
 34 Nak unun gat sanbek sanbek agimak dima kirinikgen, ae geno kulabik kinda dima aben.
 35 Nak Dewit do yan teban tok agim. Nak telagisi, do top dimasi yosot.
 36 Babikni kabi toktogisi egi wugikdan. Gildat da tosok unun da tilak unun dakon diwatni da minat aminyo bisap dubagi kila akdan.
 37 Kanek da kundukon tosok, unun da tilak toktogisi yan egi wigikdan.” Uwal da kila amin madep abin yipgwit bisapmon kunam takgwit
 38 Mani abisok kila amin madep manjigil unun do butjap nandan imisal. Kili yipman dekgil, anek manji ingul.
 39 Oman amingo gat sanbek sanbek agimal unun pandagagil. Gak da kila amin madep pelitni mabi miktimon manek yo isali agit.
 40 Gak da kokup papni dakon dam kili tuwilgil. Yutni tebaisi unun kili tasik tawit.
 41 Minat amin morap kapmatjok akwan unun da yo kabini kabo timikgan. Ae amin kapmatjok ekwan da yansul an iman.
 42 Gak da yum pindagaki uwal da emaron abin yipgwit. Yan anyominaki kisik kisik awit.
 43 Gak da abi emat amini emaron dima teban tawit, anek emat bisapmon dima anpulugagil.
 44 Gak da abin yipgul da kila amin madep sanbenek dima egisak,

- ae sanbenek minat aminyo kila dima asak.
 45 Gak da abi amin pelan tepmisi asak, anek mayaktok madepsi da wutjin imisak.

Piñkop da panpulugosak do bisit awit

- 46 Yawe, gak bisap nian da pasildisal? Toktogisi, ma? Bisap nian da butjapgo kindap da yan tebai sosak?
 47 Yawe, nin bisap pisipmisok gin ekwaman, do nandan nibi. Gak da nin wasagil, mani mibili mini ekwaman da kimak mukdaman.
 48 Namun da toktogisi egek aripmi dima kimotjak? Namun da tebaisi egek kimakbi tamokon aripmi dima kisak? Amin kinda minisi.
 49 Amin Tagi abisok nin dima galak tan nimisal, ma? Dewit gat yan teban tok anek nin but dasi galak tan nim do yagil unun nian?
 50 Amin Tagi, oman amingo nak do nandaki. Amin da nak do yansul an naman. Amin Nwakanwari Kabi dakon manji gen yokwini dakon jigimekdat.
 51 Yawe, gak da nak kila amin madep manjigil, mani uwal da yansul an naman. Dukwan dukwan morap kisas yansul an naman gin.
 52 Nin Yawe dakon man toktogisi awigi kimotnen. Unun asi.

PAPIA 4

(Kap 90-106)

90

Piñkop gat amin gat dakon gen

Kap on Piñkop dakon pi amini Moses dakon bisit.

- 1 Amin Tagi, gak nin dakon yutsi yombem. Kalip babiknin gagon egipgwit, ae abisokyo kisi, nin yan gin gagon ekwaman.

- 2 Kalipsigwan ae don kisi toktok teban egipgul da egisal.
Kabap morap dima noman tawit, ae miktimon yo morap dima wasagil, mani gak kili egipgul.
- 3 Gak da yan yosol, "Minjat aminyo ji aesi miktim dagoni."
Yan yanek minjat aminyo abi kimagek ae miktim dagon.
- 4 Gak da bilak 1 tausen unun bisap pisipmisok gildat kalongin, apma gildat egapno tepmi mudak unun yombem gin yan kosol, ae emat amin da kalbi bisap pisipmisok kila an unun da arip gin.
- 5 Pakbi da igek amin timik panabikwa kimokgon, unuden gak da amin abi kimokgon.
Bisap pisipmisok ekwan, unun dipmin yombem gin pindakgan.

Unun jon yombem da wisa dagokdo kwan

- 6 madep tanek tilimni yopmanan, mani pilindo si kibidan mudon.
- 7 Gak nin do butjap nandisal, do nin panupbal asal.
Gak nin do butjap nandisal, do madepsi pasalgoman.
- 8 Gak da nin dakon yokwi morap kisi pindak mudosol.
Yokwi morap pasili aman, unun gak da nomansi yopmanek pindak mudosol.
- 9 Miktimon egipneñ bisap morapmon butjapgo da kagagwan ekwan.
Egip egipnin mudok do anakwan yanwik anek kimokgoman.
- 10 Nin bilak 70 yan da aripmon gin ekwaman.
Ae tapminnin toni kan, bilak 80 da arip tagi egipneñ.
Mani unun bilak morap ekwanon, nin pi madepsi aman, anek jigi morapmi panalon aman.
Unun bilak morap tepmisi kin mudanakwa nin tepmisi pasilgaman.
- 11 Namin da butjap madepgo dakon tapmim unun nandisak?
Butjapgo unun madepsi, do amin da gak do pasol pasol madepsi nandani kan, unun da tagi asak.
- 12 Niyin dekbi on miktimon bisap dubagi dima egipdaman yanñi nandanen.
Yan aki kando nandan kokwin tagisi ban panek egipneñ.
- 13 Yawe, butjapgo bisap nian da sigin tosak?
Oman amingo nin do bupmi nandan nibi.
- 14 Wisa dagokdo but dasi galak tan manaki butnin kadimisi tosak.
Yan anaki miktimon egi anan kineñ daman kisik kisik kap yanek tagisi egipneñ.
- 15 Gildat nian da jigi ningul unun da arip kisik kisik nibi.
Ae bilak nian da yokwisi egipguman unun da arip kisik kisik nibi.
- 16 Wasok tapmimi ton asal unun oman amingo nin do nolibi pindatneñ.
Ae tilimgo tagisi minjat monjionin do yolibi pindatni dosi nandisat.
- 17 Amin Tagi Pinkopnin, gisamgo nion tosak do nandan.
Ninon tanakwan pi morap aman unun bami tagisi tosak.
Asi, panteban anaki pi aman dakon bami tagisi tosak.

91

Pinkop unun kila aminin

- 1 Pinkop Wukwi Madep gat ekwan amin unun Pinkop Tapmim Ami da yongamgwan egek yik yawot tagisi an.
- 2 Nak Yawe do yan yosot,
"Gak da dam madepno aripmi dima tuwili egek nak tagisi anknutnosol.
Gak Pinkopno.
Egip egipno gagon tosak yanñi nandisat."

- 3 Pinƙop da kilago tagisi anakwan paron dima yokwalgi.
Ae gak nagal anakwan sot teban gagon dima noman toni.
- 4 Pup da pudigi pirigwan wutjan unuden Yawe da tagisi anƙutnosak.
Unun toktok teban kilago anek pasikgo asak.
- 5 Kalbi binap bo gildat kalba yo yokwisi kinda da anupbal asak yan do pasol pasol dima abi.
- 6 Ae sot teban kinda da kalbi altan gamjak, bo gildat binap yo yokwisi kinda da gak anupbal asak yan do pasol pasol dima abi.
- 7 Amin 1 tausen gak da kapmatjok kimagakwa ae amin 10 tausen amin tetgo do kimotni kan, unun yo yokwi gak da kapmatjok aripmi dima apni.
- 8 Dabilgo da si pindagaki Pinƙop da amin yokwi kobogi yokwi yomdisak.
- 9 Yawe Wukwi Madep da yongamgwan egipbi kan,
10 yo yokwisi gagon aripmi dima noman toni.
Ae sot teban gak da yut da kapmatjok aripmi dima apni.
- 11 Kosit morap agipbikon Yawe da aneloni pi yoban kilago akdan.
- 12 Anakwa kandapgo tipmon tidoki yan do gak kisit da bedan awildan.
- 13 Gak da laion emari yokwi gat ae tunon amin emari ton gat baman misinidial.
- 14 Yawe da yan yosok,
"Amin nak do but dasi galak tan naman unun yokwikon ban timikgen.
Amin nak dakon man do nandan teban ton unun panƙutnoken.
- 15 Nak do bisit aba bisitni nandan yoben.
Ae jigi noman tan yomni kan, nak unun gat egipnen.
Nak da yokwikon ban timigek man madep yoben.
- 16 Nak da yokwikon ban timigek egip egipni sanbeko dubagi anakwan tagisi nandakdan."

92

Pinƙop anƙisik kap

Kap on Sabat bisapmon Pinƙop gawak iminek yogogi.

- 1 Yawe, gak Pinƙop Wikwisi egisal.
Ya yan yanek kap yanek mango anƙisinen kan unun tagisi.
- 2 Wisa dagok morap gak da nin do but dasi galak tan nimisal unun do yan tentenok anen kan unun tagisi.
Ae kalbi morap bisapmi bisapmi panpulangan dima nipman dekdal unun do yan tentenok anen kan unun tagisi.
- 3 Gita napmi 10 kabi dakon ae gita napmi morapmi ton unun ban tidanek kisik kisik anek unun dakon yan tentenok anen kan unun tagisi.
- 4 Yawe, gak yo tagisi asal unun do nandanek butno tagisi asak.
Kisitgo da pi asak unun do nandanek kisik kisik kap yosot.
- 5 Yawe, gak pi tapmimi ton si asal.
Nandak nandakgo unun ilarisi.
- 6-7 Amin yokwi jon yombem tagi kwon, ae yo morapmi timigek tagisi ekwan.
Mani gak da wagilsi panupbal akdisal.
Amin nandak nandakni mini ae nandan kokwini tagi dima amin on yo morap do aripmi dima nandan pisoni.
- 8 Mani Yawe gaga kila amin madep toktok teban egi wigisal.
- 9 Yan si nandaman, amin gak do uwal an gaman, unun kimotdan.
Yo yokwi an amin pabin yopbi birapmigi dukwan dukwan kikan.
- 10 Mani gak da tapmim madep namgul unun jon bulmakau wili dakon tapmim yombem.

- Gak da yo tagisi an namisal, do but galaksi nandisat.
- 11 Dabilno da pindagapbo uwalno tasik tan mudawit.
Mirakno yopmanek uwalno yokwisi dakon kunam wiwik nandagim.
- 12 Amin kilegi unun silbat da yan madepsi taganek bami tokdan.
Sida kindap Lebanon miktimon ton unun da tilak tagokdan.
- 13 Amin kilegi unun Yawe da yutnon kili kwaokbi.
Pinkopnin da yutnon egek madepsi tagon.
- 14 Amin pelan anek bami sigin tokdan.
Tagisi tanek tami dima biripmigi manek kalikaligi sigin tokdan.
- 15 Anek yansi yan tentenokdan, "Yawe unun anpakni kilegi gin.
Unun tip madepnin egisak, ae yokwini kinda dimasi tan imisak."

93

Pinkop unun kila amin madep egisak

- 1 Yawe unun kila amin madep egisak.
Kila amin madep dakon imal pasak.
Asi, kila amin madep dakon imal pasak, ae tapmimni unun madepsi.
Miktim daman unun wasanban tebaisi tosok, aripmi dima puwen kisak.
- 2 Yawe, gak kila amin madep yityit tamogokon kalipsigwan kilisi yikgil.
Yo morap dima noman tanakwa gak kilisi egipgul.
- 3 Yawe, tap pakbi madep unun da madepsi tamalikgan.
Anek wiwik madepsi yanek sulukwan, ae ilenikon tebaisi tidon.
- 4 Mani Yawe, gak dakon tapmingo unun pidanbisi.
Tap pakbi madepsi tamalikgan unun dakon tapmim yapmandak, ae ilenikon tidon unun dakon tapmim yo kisi yapmandak.

- 5 Gak dakon gen tebango unun toktogisi tokdan.
Yawe, gak dakon yut dagok dagogi mini telagisi tokdisak.

94

Pinkop da amin yokwi morap pabin yopmanek amin kilegi morap panpulugokdisak

- 1 Yawe, gak Pinkop, gak da yokwi pakpak amin yokwi an dakon kobogi yomisal.
Do abisok butjapgo yolinaki tilimgo koni.
- 2 Miktim daman dakon gen kokwin amin madep pidoki.
Abisok abinek iyi do nandaba wigisak amin dakon anpak yokwini do kobogi yokwisi yobi.
- 3 Yawe, bisap nian da amin yokwi da anpakni do kisik kisik ani?
- 4 Amin yokwi da iyi do nandaba wigakwa anpak yokwini an unun do pibit tidok an.
- 5 Yawe, minat amin kabi gaga do manjigil, amin da pabin yopmanek jigi madepsi yoman.
- 6 Unun da sakwabat gat, ae minat monjiyo meni datni yopman kimakgwit gat, ae amin kokup njwakjwarikon da apgwit da miktimninon ekwan, unun dapba kimokgon.
- 7 Anek yan yon, "Yawe da nin dima nindasak.
Israel amin dakon Pinkop yo nin da aman unun do nandaba kik dima asak."
- 8 Nandak nandakji mini amin, mirak yopmanek butji pisoni!
Ji njugigisi. Ni bisapmon nandan kokwin tagisi amin dagoni?
- 9 Pinkop da miraknin wasagit, do aripmi dima nandisak, ma?
Ae dabilnin wasagit, do iyi aripmi dima sintosak, ma?
- 10 Minat amin kabi egi an an kwan kobogi yokwi yomisal, do ji do kobogi yokwi aripmi dima damjak, ma?
Unun minat amin morap kisi dakon yoyindetni.

- Unun nandak nandakni mini, ma?
- 11 Yawe da minat amin morap kisi dakon nandak nandak kili nandan mudagit.
Unun nandisak, yo morap ak do nandan, unun bami tagisi dima noman tokdan.
- 12 Yawe, gak da amin kinda anmilip akdo tepmi iminek nawa gengo iyin dekgi kan, unun amin kisik kisik tagi asak.
- 13 Jigi bisapmon gak da yik yawot imisal.
Yanjin egakwan amin yokwi kimagek miktim kagagwan pikwan.
- 14 Nido, Yawe da minat amini aripmi dima yopman detjak.
Asisi, minat amin kabi iyi do manjigit unun manji aripmi dima yomjak.
- 15 Ae don anpak kilegikon da gen kokwin akdan.
Anakwa amin kilegi da unun yoldan.
- 16 Namn da nak anpuluganek amin yokwi pabin yopjak?
Namn da nak anpuluganek amin gulusun an unun pabin yopjak?
- 17 Yawe da nak dima anpulugagit tam, bisap dubak dima kimakbi tamokon pakgin.
- 18 Nak yan nandagim, “Kandapno sagalegi, do kili unun man nitdisak.”
Mani dima. Yawe, nak do but dasi galak tan naminek abidanaki dima magim.
- 19 Butjik nandagim bisapmon, butno anteban anek anpuluganbi kisik kisik agim.
- 20 Gak kila amin yokwi gat pi dima an.
Unun amin da minat aminyo anpak yokwi tagi ani do gen teban yopmanan.
- 21 Unun muwugek amin kilegi panupbal ak do gen yan panteban an.

- Ae gulusun dima an amin dapba kimotni do gen yan yoman.
- 22 Mani, Yawe dam madepno aripmi dima tuwili egisak.
Pinkopno da tagisi ankutnosok.
- 23 Unun anpak yokwi awit dakon kobogi yomdisak.
Yokwini unun nandan yomisak, do dapban kimotdan.
Asi, Yawe Pinkopnin da obisi pantasik akdisak.

95

Pinkop ankisik kap

- 1 Apba kisik kisik kap Yawe do yono!
Pinkop tip madepnin yokwikon ban pulugan nipgut unun do nandanek yan tidanek kisik kisik kap yono.
- 2 Unun da kapmatjok kinjek ya yan iyinen.
Anek kisik kisik kap yanek mani ankisino.
- 3 Nido Yawe unun Pinkop tapmimi tonji egisak.
Unun Kila Amin Madep tapmimi tonji egek amin da pinkopnin yan yon yo morap yapman mudosok.
- 4 Miktim galegi ae kabap miktim kisi unun iyi dakon.
- 5 Miktim gat tap gat kisi iyi wasagit, do kisi bamot iyi dakon gin.
- 6 Ji apba nwakben anek gawak imno.
Yawe unun da nin wasan nipgut.
- 7 Unun Pinkopnin egisak.
Nin sipsip kabini, do nin dakon kila anek japnin nimisak.
Abisok geni nandan imni.
- 8 Yawe da yan yosok, “Kalip babikji da miktim kibiri timon, Meriba ae Masa miktimon, but teban awit.
Ji yan dima ani.
- 9 Yo agim unun pindakgwit, mani nak ankewal do pi madepsi awit.
- 10 Nak bilak 40 unun amin do butjap nandan yomgum.
Anek yan yagim, ‘Butdasi nak dima nolgan.

Nak dakon gen dima gu-
ramikgan.’

- 11 Yando, nak japtanek yan yoyigim,
‘Asi dayisat, ji nak dakon
yik yawot kokupgwan dimasi
pigini.’”

96

*Pinjkop da minjat amin kabinikon
anjpak tagisi asak*

- 1 Yawe do kap kalugi kinda yan imni.
Miktimi miktimi amin ekwan, ji
Yawe do kap yan imni.
- 2 Yawe do kap yan iminek mani
anjkisini.
Gildari gildari amin yokwikon
ban timik timik asak unun
dakon geni yan tentenoni.
- 3 Amin kisisi miktimi miktimi ek-
wan tilimni gat ae yo masi
masimisi asak unun do yan
tentenan yomni.
- 4 Yawe unun wagil tagisisi, do anjisin
kimorisi.
Unun kokup kidat morap yap-
mandak, do si pasal imimisi.
- 5 Miktim diwari dakon pinjkopni unun
kokup kidat dakon wupmi gin.
Mani Yawe da kundu wasagit.
- 6 Yawe unun kila amin madep egek
man madepni tan imisak.
Tapmimni madep gat ae yo
morapni kildani tagisi telagi
yutnikon tan iman.
- 7 Minjat amin kabi morap, yan simil
aneK Yawe dakon tilimni gat ae
tapmim madepni gat do yoni.
- 8 Yan simil anek tilim madepni do nan-
daneK Yawe anjkisini.
Paretji timigek Telagi Yut
Madepni da nagalgwan pigini.
- 9 Unun telagisi ae tilimni njwaknwarisi,
do Yawe gawak imni.
Amin miktimi miktimi ekwan, ji
nimnimigek pasal imni.
- 10 Miktimi miktimi egi anan kwan
unun dakon amin yan yoyini,
“Yawe unun kila amin madep
egisak.

Unun da miktim daman anjeban
aban wayin dima asak.

- Yawe da don gen kokwin pi
kilegisi anek amin dakon anpak
kokwin akdisak.”
- 11 Kundu gat miktim gat, jil kisik kisik
anjil.
Tap idap, gak wayin madepsi
aneK kisik kisik abi.
Ae yo morap tap kagagwan ton,
jiyo kisi kisik kisik ani.
- 12 Jap pi gat ae yo morap unjungwan
ton, ji kisik kisik ani.
Unun bisapmon kindap morap
koron ton unun kisik kisik kap
yokdan.
- 13 Yawe da buron kisik kisik akdan,
nido Yawe abin gen kokwin
aneK miktim daman kisi dakon
minjat aminyo dakon anpak
kokwin an yomdisak.
Anpak kilegikon da, ae gen
bamikon da, miktimon minjat
amin morapyo gen kokwin
anyomdisak.

97

*Pinjkop unun kila amin madep
mibiltogi*

- 1 Yawe unun kila amin madep egisak.
Miktim gak kisik kisik aki.
Miktim tim tap binap ton ji but
galak nandani.
- 2 Gikwem gat ae pilin gat da
angwasamal.
Anpak kilegikon da amin kila
asak.
- 3 Kindap da mibil tan iminek uwalni
angwasineK ekwan unun sonban
pasilgan.
- 4 Unun da malni yopban miktim
tentenosok.
Miktim da kanek nimnimikdak.
- 5 Yawe apban kanek kabap da pakbi
dagon.
Unun miktim morap kisi dakon
Amin Tagi egisak.
- 6 Kundu da anpakni kilegi do yan
tentenok anakwan minjat amin
morapyo da tilimni kon.

- 7 Amin kokup kidat gawak yominek panjisari unun mayak tok pañ. Kokup kidat, ji Yawe gawak imni.
- 8 Saion kokup pap amin gat, ae Juda miktimon kokup pap tañ anañ kwan unun dakon amin gat da unun nandanek, gen kokwin tagisi asal unun do but galak nandanek kisik kisik an.
- 9 Nido Yawe gak Pinjkop Wikwisi egek miktim morap kisi kila asal. Gak pinjkop njaknjari morap kisi yapmanjek mango wukwisi tosok.
- 10 Ji Yawe but dasi galak tañ iman amin, ji anpak yokwi do nandaba inanisasi asak. Iyi dakon telagi amin kabini, yokwi an amin da kisiron ban timigek kilani asak.
- 11 Pinjkop da amin kilegi tentenan yoban kisik kisik pañ.
- 12 Amin kilegi, ji Yawe kisik kisik anjimek mani telagi do nandanek ya yan iyini.
- 6 Kwen gat ae kasisin gat pisonek yan tidanek kisik kisik anek Yawe anjisini. Unun Kila Amin Madep egisak.
- 7 Tap gat yo morap tapgwan ton, ji yan tidoni. Miktim gat amin miktimon ekwan, jiyo kisi yan tidoni.
- 8 Pakbi madep ji kisit tidoni. Kabap ji kisik kisik anek kap yoni.
- 9 Ji kisisi Yawe da buron kisik kisik anek kap yoni, nido Yawe miktim amin morap gen kokwin an yom do abisak. Gen kokwin kilegisi akdisak.

99

Pinjkop unun kila amin madep mibiltogi

- 1 Yawe unun kila amin madep egisak. Miktimi miktimi amin ji pasal nimnimikyo ani. Kila amin madep tamonikon yigakwan anelo madep serabim da teri teri akgan. Anakwa miktim wudip asak.
- 2 Saion kokup papmon unudon Yawe tapmim madepni tañ imisak. Ae unun da minjat amin morap kisi dakon man yapmanjek mani da wikwisi asak.
- 3 Amin kisi da mango madepsi ae masi masimi unun do yan anjisin kimotnisi. Gak telagisi.
- 4 Kila amin madep tapmimi ton gak anpak kilegisi unun do galagisi nandisal. Gak da Israel amin nin do anpak tagisi gat ae anpak kilegi gat nibi yolgaman. Gak da Israel miktimon gen kokwin kilegi gat ae anpak kilegi gat asal.
- 5 Ji Yawe Pinjkopnin anjisini. Unun telagi egisak, do burikon kinjek gawak imni.
- 6 Moses gat Aron gat Yawe dakon mukwa sogok amin egipgumal.
- 1 Yawe da yo masi masimisi agit, do kap kalugi kindi yan imno. Tapmimni madepsi ae anpakni telagi, do emaron teban tagit.
- 2 Yawe emaron teban tagit unun dakon yan tentenok agit. Anpakni kilegi yoliban miktimi miktimi amin kisi da kawit.
- 3 Israel amin do but dasi galak tanek dima yopman det do yan teban tok agit unun do sigin nandisak. Pinjkopnin da emaron teban tanek nin yokwikon ban pulugan nipgut, unun miktimi miktimi amin ekwan unun da kili kawit.
- 4 Miktim amin morap, ji yan tidanek Yawe anjisini. Kisik kisik kap yanek anjisini.
- 5 Gita tidanek kap yanek Yawe anjisini.

98

Pinjkop unun amin morap dakon kila amin madepni

- Ae Samuel yo kisi mani yanek gawak imgwit amin kabikon nani kinda.
 Unun da Yawe do bisit aba bisitni nandan yomgut.
- 7 Gikwem timi kinda dubagisi wigisak unudon egek gen tebani yomgut.
 Yoban gen teban morap Pinjkop da yomgut unun guramikgwit.
- 8 Yawe Pinjkopnin, gak da minjat aminyogo dakon bisitni nandan yomgul.
 Gak da diwarini wiririk yomgul, mani gulusunni dakon kobogi do jigi yomgul.
- 9 Yawe Pinjkopnin unun telagi, do mani awigek iyi da telagi kabapmon gawak innen.

100

Pinjkop ya yan iyik dakon kap.

- 1 Amin miktimi miktimi ekwan ji kisik kisik anek yan tidanek Yawe anjisini.
- 2 Ji but galagon da Yawe gawak imni.
 Kisik kisik kap yanek unun da kapmatjok kini.
- 3 Yawe unun Pinjkop yansi nandan imni.
 Unun da iyi nin wasan nipgut.
 Nin unun dakon gin.
 Nin unun dakon minjat amin kabini, nin sipsip kabini iyi pawilakwan ekwaman.
- 4 Telagi yut madep da nagalgwan pigeek ya yan iyinek anjisenen.
 Nin ya yan iyinek mani yan anenotne.
- 5 Nido Yawe unun tagisi.
 Dagok dagogi mini amin do but dasi galak tan yomisak.
 Babikon da babikon geni anteban anek amin kabini panpulugan anan kikdisak teban.

101

Kila amin madep dakon yan teban tok
 Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe, nak amin do but dasi galak tan yomisak, ae amin dakon anpak kokwin kilegisi asal unun do kap yoken.
 Nak gak anjisik do kap yoken.
- 2 Nak anpak kilegi ban gin yolgen.
 Yawe, ni bisapmon gak abin nak anpulugoki?
 Nak naga da yutnon anpak kilegi ban gin aben.
- 3 Nak yo inani kinda dimasi koken.
 Pinjkop manji iman amin dakon anpak do dima galak tosot.
 Nak unun gat kaloni dima agipnen.
- 4 Nak butnokon da yokwi di dima aben.
 Ae anpak dima agagi do nandak nandak dima aben.
- 5 Nak da amin do yanba yokwi tok an amin obisi panupbal akdisat.
 Iyi do nandaba wigisak amin gat dima egipnen.
- 6 Nak amin Pinjkop yolgan unun ban galak tan yoben, ae unun gat gin nak da yutnon tagi egipnen.
 Amin toktogisi anpak kilegi an, unun amin dagin oman amino egipni.
- 7 Jamba but amin nak da yutnon dima egipni, ae top yon amin nak gat dima egipnen.
- 8 Gildari gildari amin yokwi miktinninon ekwan unun panupbal ak do pi aben.
 Nak da amin anpak yokwi an amin wirigapbo Yawe da kokup papmon sanbenek dima egipni.

102

Amin kinda da jigi panek bisit asak
 Amin kinda jigi panek tapminni minisi anakwan Yawe da anpulugosak do bisit agit.

- 1 Yawe, bisitno nandaki. Nak gak da anpulugoki do yan tidosot.
 Nak dakon kunamno nandan nabi.

- 2 Jigi madepsi paken bisapmon dima gandaken yan do dima pasilgi. Bisitno nandaki. Gak do yan tidoken bisapmon tepmisi nandanek nak anpulgoki.
- 3 Egip egipno unun mukwa da yan bisap pisipmisok tanek pasilgan unun yombem. Kindap madep da sosok unun da tilak giptimno tepmisi sosok.
- 4 Amin da jon kibidanbi bamon unuden nak yokwisi egisat. Do jap nok do dima galak tosot.
- 5 Nak iyon iyon yosot, ae giptimno madep dima, nak kidari ginsi.
- 6 Nak sinjin da yan miktim kibiri timon yokwisi egisat. Ae kalbi dakon minam da kokup amin da antasik abi do amin da aripmi dima egipmi timon ekwan unun da arip egisat.
- 7 Nak dipmin potpot tamokon pokdot, mani dabilno si sinjan egisak. Bupmisi, nak minam kinda da yut kwenon yikdak unun da tilak nak naga gin egisat.
- 8 Gildat kinda kalon uwal da nak gen yokwi nayan. Tasik token do yanek yansul an naman.
- 9-10 Gak nak do butjap madepsi nandisal, do abilak banjin nosot, ae dabil pakbino kapmon manba pakbi gat kisi nosot. Nak sibat sibat ban yan abidan mabi timi kindakon kigim.
- 11 Pilindo gildat da pigisak unun da aripmon egip egipno bisap pisipmisok gin. Nak jon da kibidon unun yombem.
- 12 Mani Yawe, gak kila amin madep toktogisi egisal. Mango unun wukwisi, do minat aminyo don altokdan unun da gak nandan gamdan.
- 13 Abisok abin Saion kokup pap do bupmi nandan iminek anpulgoki. Bupmi nandan ibi dakon bisap kili noman tak.
- Abisok bupmi bisap.
- 14 Saion kokup pap unun yokwi tak, mani oman amingo da yut agak tip morapni do but dasi galak tan yoman. Abisok yokwi tak, mani kosit madepni dakon kimbaban pindagek unun da but yokwi yomisak.
- 15-16 Pinjop da Saion kokup pap aeni wasanek tilimni minat amin kabikon yolikdisak. Anakwan minat amin kabi morap Yawe do pasolni, ae miktim dakon kila amin madep morap tilimni do pasal imdan.
- 17 Unun giptim dakon yo do wadan amin unun dakon bisitni nandan yomdisak. Bisit aba sanbenek manji dima yomdisak.
- 18 Yo unun Yawe da asak unun papiakon mandano babi kabi don altoni da Yawe da pi unun agit dakon gen nandanek mani awigini.
- 19 Gen unun yan mandanen, "Yawe iyi da telagi kokupmon kwen egek sinjanban pigit. Unun Kwen Kokup egek sinjanban miktimon pigit.
- 20 Anek dam tebanon amin jigi panek kunam tagakwa nandagit. Ae dapba kimotni do yanbi amin unun pulugan yopban kiwit."
- 21 Yan agit do Saion minat aminyo da Yawe dakon man yan tenjenoni. Jerusalem minat aminyo da ankisini.
- 22 Unun bisapmon minat aminyo gat ae kila amin madepni gat Yawe gawak im do Jerusalem muwugek yan akdan.
- 23 Nak tagan amin madep egapbo Yawe da tapminno anjupal anek bisapno anpisip agit.
- 24 Do nak yan iyigim, "Pinjopno, toktok teban egisal. Nak amin pelan dima at, do egip egipno abisok dima gwayeki.

- 25 On miŕtim dakon teban tokni kalipsigwan kili yipgul da tosok.
Ae kundukon yo morap toŕ unun gak dakon kisit kilda.
- 26 Kundu gat miŕtim gat tasik tokdamal. Imal giranŕi da pudan kwan, unun da tilak yokwi tokdamal.
Amin da imal kulabik an, unun da tilagon gak da kulabik anaki sanbenek dima tokdamal.
Mani gak toktok teban egipdisal.
- 27 Gak kulabik dima anek yan gin egipgul da egisal.
Gak dagok dagogi mini egi wigikdisal.
- 28 Oman amingo nin dakon minat monjiyo gak da buron egipdan.
Ae unun dakon diwatni panpulugan¹¹ aki gak gat tagisi egipdan.”
- 7 Kalipsigwan yo morap ak do nandagit unun Moses nan iyigit.
Ae pi tapmimi toŕ agit unun Israel amin do yoliban pindakgwit.
- 8 Yawekon bupmi ae nandan yan wotyo tosok.
Unun butjap tepmi dima nandisak, ae amin do but dasi madepsi galak tan yomisak.
- 9 Bisapmi bisapmi yokwi aman do gen dima yan nimisak.
Ae butjapni bisap dagok dagogi mini dima tan anan kisak.
- 10 Diwarinin dakon kobogi yokwisi timiri mani dima nimisak.
Nin yokwi morapmisi aman unun dakon kobogi do yo jigisi timiri mani dima nimisak.
- 11 Nido amin iyi do pasal iman amin unun but dasi galak tan yomisak.
Butdasi galak tan yomyomni unun pidanbisi, miŕtim yapmanek kwensi ason kundu tosok unun dakon tilak.

103

Pinŕkop da nin do but dasi galak tan nimisak

Dewit dakon kap kanda.

- 1 Yawe anŕkisiken.
Nak butno nan yan iyisat, gak gwinimbil mani telagi anŕkisiki.
- 2 Yawe anŕkisiken.
Nak do yo morap tagisi asak unun do dima inŕtokeŕ.
- 3 Unun da diwarino kisisi wiririk namisak.
Ae sotno kisisi panmilip aban kilek tosot.
- 4 Yawe da yokwikon ban puluganban dima kimokdot.
Ae but dasi galak tan naminek bupmi nandan namisak.
- 5 Yo tagisi do galak tosot unun aripnokonsi namisak.
Yan anakwan nak aeno amin kalugi daganek singin da yan tapmimi toŕ agisat.
- 6 Amin da pabin yopmanakwa yokwi ekwan amin Yawe da anpakni kilegikon da gen kokwin tagisi an yomisak.
- 12 Gildat wisagon da si pigisak tet unun dubagisi.
Unun da tilak Pinŕkop da diwarinin wiririkban dubagisikon toŕ.
- 13 Dat da minat monjiyoni do bupmi nandan yoman unun da tilak Yawe da amin iyi do pasal iman amin do yansi nandan yomisak.
- 14 Nido tapminnin madep dima, nin miŕtim gin yan nandan nimisak.
- 15 Amin nin jon yombem egip egipnin pisipmisok.
Nin jon dakon jareŕi yombem da bisap pisipmisok egek kibidoman.
- 16 Mirim da jareŕ panwayin aba manakwa amin da jareŕ sanbenek dima pindakgan.
- 17 Mani Yawe da toktok teban minat aminyo pasal iminek ekwan unun do but dasi galak tan yomisak.

- Ae babik don altoni unun do anpak kilegisi an yomdisak.
- 18 Yawe da sanbek sanbek agit unun yolek geni guramikan amin do yo tagisi an yomdisak.
- 19 Yawe Kwen Kokupmon kila amin madep yigek yo morap kila asak.
- 20 Anjelo tapmimi madepsi kabi, ji Yawe dakon geni do mirak pakyanji yopmanek guramik kimokgon kabi, ji Yawe anjisini.
- 21 Ji Yawe dakon pi amin Kwen Kokup egek galaktokni yolek omani an, ji Yawe anjisini.
- 22 Yo morap Yawe da wasagit da kilani asak unun dukwan dukwan tan anan kwan, ji Yawe anjisini.
- Nak Yawe anjisiken.

104

Pinkop yo morap wasagit, do mani awigino

- 1 Nak Yawe anjisiken.
Yawe Pinkopno, gak wukwisi.
Gak kila amin madep mibiltogi ae man madepgo ton.
- 2 Amin da imal ban giptimni wamanjan unuden, gak gaga nan tenjeni nan wamanjal.
Amin da imal yut ilikba pikwan unuden, gak da kundu gat ae gik morap gat yopmanjal.
- 3 Anjek yutgo kwen ason pakbi kwenon asal.
Gikwem da os da amin ilik pawilgan tamo tingo daganakwan mirim da gak anan kisak.
- 4 Gak da mirim yabekbi unun da gengo anan kisak.
Ae gak da abi mal da oman amingo dagon.
- 5 Gak da miktim on yipgul da tamonikon wagil tebai tosok, ae aripmi dima duwalik kisak.
- 6 Gak da tap idap yipbi imal da yan miktim wutjigit.

- Anaki pakbi da kabap morap kisi wutjigit.
- 7 Mani don tap idap tebai iyinbi duwalik kigit.
Tap idap gak da tebai yanbi nandanek timtim yanek kigit.
- 8 Tap idap kabap morap yipman degek miktim kuldugi timon pigigit.
Gak da tap idap unudon tosok do yagil da abisok unudon tosok.
- 9 Gak da tilak kili yipgul, do tap idap tilak unun dima iratjak.
Tap idap miktim morap aeni dima wutjisak.
- 10 Kabap da galegikon miktimgwan pakbi dabil panoman anaki pakbi pagek kuldugi timon pukwan.
- 11 Jon bit kilapyo pakbi unun ban non, ae jon donki kisi unun pakbi non, anek tekni panyawot an.
- 12 Pakbi ilenon kindap ton, minam unudon yutni anek kindap kilinon yigek gen yon.
- 13 Gak kokupgokon kwen egek sikak yipbi kabap morapmon mon.
Pi asal dakon bami da on miktimon tugosok.
- 14 Gak da bulmakau da noni do jon yopbi kwan.
Ae yo mibili mibili abi kwanakwa nin jap unudon paman.
- 15 Nin wain nok do wain sop paman, anek but galaksi nandanaman.
Ae tomno dabilnin sono gulgwa ani yan do olip dakon nelagi paman.
Ae jap da giptimnin panjeban ani do pigaga jap paman.
- 16 Sikak manakwa Lebanon dakon kindap dakon geli da pakbi morapmi ilikan.
Yawe dakon sida kindap unun kalipsigwan iyi kwaokgit.
- 17 Unun sida kindapmon minam da yutni an.
Ae bilak minam unun kwat kwenon yutni unudon an.
- 18 Jon meme kabap madepsikon akwan.

- Anakwa misan kabap dakon tip madep da panjonngam anakwa ekwan.
- 19 Gak da kanek wasagil da unun da bilak dakon kanek morap dakon tilakni asak.
Ae gildat dabil ni bisapmon pigisak unun gildat da iyi nandisak.
- 20 Gak da pilin tuk abi noman tanakwan koron jon bit kilapyo akwan.
- 21 Laion kilap wisinek madepsi yan tidon.
Pinjop gak da kilap wisan unun yomisal.
- 22 Gildat wisak bisapmon tamonigwan si panji pokgon.
- 23 Anakwa amin pidan kin pini anakwa wigi gildat pigisak.
- 24 Yawe, gak da yo morapmi wasagil.
Gak nandan kokwin anek yo morap unun wasagil.
Gak da yo morap wayin anek ekwan wasagil unun on miktimon tunganbisi.
- 25 Tap idap unun madepsi.
Tap kilap madep ae monin monin morapmisi gat ae yo diwari gat kisi unungwan ekwan.
Nin da aripmi dima manjitne.
- 26 Tap kwenon tap wakga kin ap anakwa tap kilap madepsi wasagil unun tap pidanek kisik kisik anek wigi mok an.
- 27 Unun kisisi jap do an bisapmon gak da upmoksi do jomjom an.
- 28 Gak da jap yominaki non.
Gak da upmagaki buri tugon.
- 29 Mani manji yominaki si pasolgon.
Ae mirim gwayesal bisapmon kimagek miktim dagon.
- 30 Gak da egip egip dakon mirim yobi egip egip kalugi abidon.
Yo morap panjaluk anaki miktimon kalugisi ton.
- 31 Yawe dakon tilimni dagok dagogi mini tan anan kisak dosi nandisat.

- Anakwan yo morap wasagit do kisik kisik asak.
- 32 Unun miktimon sinjanban miktim wudip asak.
Kisitni kabapmon yopban mukwa pidon.
- 33 Nak si egipben bisapmon Yawe do kap yoken.
Nak miktimon egi anan kikdisat unun da aripmon Pinjopno sigin yan ankisiken.
- 34 Nak Yawe do kisik kisik asat.
Do unun da nandak nandakno do galak tosak dosi nandisat.
- 35 Yawe, yokwi an minat aminyo panupbal aki.
Nak amin yokwi wagil pasilni do nandisat.
Nak Yawe ankisiken.
Yawe ankisini!

105

Pinjop gat minat amin kabiyoni gat dakon kap

- 1 Yawe bisit iyinek ya yan iyino.
Pi madep madep agit unun dakon geni yoyino miktimi miktimi amin da nandani.
- 2 Kap yanek mani ankinnek wasok tapmimi tonji morapmi agit unun do yan tenjenono.
- 3 Mani telagi ankinen.
Amin morap Yawe gawak im do unun da kapmatjok kwan unun kisik kisik madep ani.
- 4 Bisapmi bisapmi Yawe da kapmatjok kinnek panpuluganek tapmim nimjak do sigin iyinen.
- 5-6 Ji Yawe dakon oman amini Abraham dakon babini kabi, ji Jekop da kabikon nani, Yawe da iyi do manjikbi kabi, Yawe da pi tapmimi ton ae yo masi masimi agit unun do aesi nandani.
Ae amin yokwi do kobogi yokwi yomgut unun do nandani.
- 7 Yawe unun Pinjopnin.
Unun da miktimi miktimi minat amin morap kilani asak.

- 8 Yawe da sanbek sanbekni nin gat tok-togisi agit.
Dagok dagogi mini sanbek sanbekni do nandan egisak.
- 9 Yawe da Abraham gat sanbek sanbek unun agit.
Unun sanbek sanbek agit unun dima kirinjit do Aisak nan yan teban tok an imgut.
- 10 Ae Jekop, Israel amin dakon babi, sanbek sanbek unun toktogisi tosak do Yawe da iyigit.
- 11 Unun da yan yagit, "Nak da Kenan miktimon gak do gaben.
Miktimon unun babigoni do tosak."
- 12 Kalip Israel amin kalonjisok, ae apbi amin yombem da egipgwit.
Asi, Kenan miktimon egipgwit, mani iyi dakon miktimon unun mini.
- 13 Unun amin nwaknwari da miktimon agi agi awit.
- 14 Mani, Yawe da yum pindagakwan amin di da dima pabin yopgwit.
Panpuluganek kila amin madep yokwi anyom do nandawit unun tebai yoyigit.
- 15 Kila amin madep unun yan yoyigit, "Minjat aminyo unun nak dakon pi ani do manjigim, do anpak yokwi dima anyomni.
Nak dakon kombi amino do yokwi dima anyomni."
- 16 Yawe da aban Kenan miktimon jap do madepsi awit.
Anek japni panpasil agit.
- 17 Mani Josep yabekban unun da mibil tanek unun da kalip panki Isip miktimon egipgut.
Peni padik padikyo da monen timit do nandanek amin dakon oman monjini egipjak do amin do yomgwit.
- 18 Ain nap ban kandapnikon panteban aba kandapmi pilin tagit.
- Ae ain gironjikbi madep kinda tegikon anteban awit.
- 19 Yan egakwan wigi yo unun altoni do kalip yankwok agit unun bami noman tagit.
Yawe dakon gen da Josep dakon gen unun bamisi yan yologit.
- 20 Kila Isip amin dakon kila amin madep da amin kinda yabekban kin Josep dam tebanon nan pulugagit.
Amin Nwaknwari Kabi dakon kila amin unun da Josep pulugan yipban kigit.
- 21 Anek yipban yut madepni gat ae yo morapni kila asak do man madep imgut.
- 22 Kila amin madep dakon yo morapni kila an unun dakon mibiltok amin morapni kila agit.
Ae kila amin madep nandak nandak iman amin kabi unun yoyindetjak dakon tapmim kisi tan imgut.
- 23 Don Jekop panki Isip egipgut.
- 24 Ae don Yawe da minjat amin kabini panpuluganban gwakni morapmi awit.
Ae panpuluganban tapmimni da uwalni dakon tapmim yapgut.
- 25 Yawe da Isip amin dakon butni panobilban minjat amin kabini do uwal an yomgwit.
Anek Yawe dakon oman amini do yokwi an yom do kosit wusik awit.
- 26 Mani don, Yawe da oman amini Moses gat Aron gat manjinek yabekban Isip kigimal.
- 27 Kin altanek Yawe dakon wasok tapmimi ton Isip miktimon agimal.
- 28 Yawe da pilin tuk yipban pilin tuk da miktimon wutjigit, mani Isip da geni abin yipgwit.

105:9: WW 12.7; 17.8; 26.3

105:10: WW 28.13

105:14: WW 20.3-7

105:16: WW 41.53-57

105:17: WW 37.28; 45.5

105:18: WW 39.20-40.23

105:20: WW 41.14

105:21: WW 41.39-41

105:23: WW 46.6; 47.11

105:24: TP 1.7-14

105:26: TP 3.1-4.17

105:28: TP 10.21-23

105:29:

TP 7.17-21

105:30: TP 8.1-6

- 29 Pakbi kulabik aban yawi daganek tap kilap kisi morap dapban kimak mudawit.
- 30 Mengak morapmisi iren tanek miktimni kisi tugawit, ae kila amin madep iyi dakon yut tamoyo kisi tugawit.
- 31 Yawe da yanakwan bigal gat ae gugim gugim kisi morapmisi iren tanek Isip miktim kisi tugawit.
- 32 Ae sikak kulabik anek ais gat ae mal gat ban yopban piwit.
- 33 Wain napni gat ae pik kindapni gat panupbal anek kindap diwari dapban sulugi timi morapmi awit.
- 34 Gen yanakwan pilak pilak noman tawit.
Tilakni unun morapmisi, amin da aripmi dima manjiri.
- 35 Pilak pilak da yo tami ton morap nawit.
Anek Isip amin da jap kwaokgwit dakon bami kisi nawit.
- 36 Ae Isip amin morapmon amin yuri kindakon monji mibiltogi Pinjop da dapban kimak kimak awit.
- 37 Mani don, Israel amin timik panjinakwan Isip yipman dekwit.
Silva ae gol kisi timigek kiwit.
Israel amin morap kisi tagisi egipgwit, kinda sot dima agit.
- 38 Isip amin Israel do madepsi pasalgwit, do kin mudanakwa but galak nandawit.
- 39 Yawe da gikwem timi kinda yipban kwen tanek unun da minat amini panjongam agit.
Ae kalbi kindap madep kinda yipban unun da tenjeni yomgut.
- 40 Jap do iyinba minam yopban apba nawit.
Ae Kwen Kokup dakon bret yoban nanek tugawit.
- 41 Tip madep kinda wital kinakwan pakbi kinda tagal kinjek miktim kibiri timon pakbi madep kinda pak kigit.
- 42 Yo morap yan agit, nido kalip Abraham oman amini do yan teban tok agit unun do sigin nandagit.
- 43 Do anek minat amini timik panjigit.
Anakwan minat amin kabi iyi do kili manjigit unun kap yanek kisik kisik anek kiwit.
- 44 Kinakwa Amin Nwakwari Kabi dakon miktim unun do yomgut.
Ae yum pindagakwan unun dakon pi timikgwit.
- 45 Israel amin da gen morapni gat ae gen teban morapni guramik kimotni do yan agit.
Yawe dakon man awigini!

106

Pinjop da minat amin kabini do anpak tagisi asak

- 1 Yawe dakon man awigini.
Yawe anpakni unun tagisisi, do ya yan iyinensi.
Dagok dagogi mini nin do but dasi galak tan nimisak.
- 2 Yo madep agit do namun da unun dakon geni tagi yan tenjenosak?
Ae anpak tagisi morap agit unun da aripmon namun da mani tagi awigisak?
- 3 Amin do gen kokwin kilegisi an yominek bisapmi bisapmi anpak kilegisi an amin unun kisik kisik tagi ani.
- 4 Yawe, minat amin kabigo panpuluganek yokwikon ban timikgi bisapmon, naky kisi abidoki.
- 5 Nak minat amin kabigo pindagapbo tagisi yigek yo tagisi timitni do nandisat.
Ae amin kabigo da kisik kisik anakwa nak unun do kisik kisik aben.

- Anek nin gak dakon amin kabigo ekwaman do mango anksinen dosi nandisat.
- 6 Kalip babiknin da awit, unuden nin yokwi agiman.
- Nin anpak yokwi mibili mibili agiman.
- 7 Isip miktimon babiknin gak da wasok tapmimi ton agil unun do pakyan si dima nandawit.
- Gak da bisap morapmi anpak tagisi an yomgul, mani unun do si intawit.
- Anek Tap Gamikon kin altawit bisapmon gak kwen wigik an gangwit.
- 8 Mani Yawe da tapmim madepni yolik do nandagit, ae man bini dima mosak do yokwikon ban timigakwan dima yokwi tawit.
- 9 Tap Gami tebai iyinban miktim kibiri tim dagagit, do amin da miktim kibiri timon kwan unun da tilak minat aminyo mibiltan yominek tap idap pudanek panpan kigit.
- 10 Amin uwal an yomgwit amin da kisiron ban timigakwan dima panupbal awit.
- 11 Mani pakbi da uwal wutjiba kimak mudawit, kinda dima egipgut.
- 12 Yawe da yan anakwan minat aminyoni da yan teban tok morap an yomgut unun do nandan gadawit.
- Anek kap yanek anksiwit.
- 13 Mani Yawe da yo agit unun do tepmisi intawit.
- Anek mibiltok Pin kop da si yoyinjakwan yo ak do dima nandawit.
- Iyi da nandak nandagon da yo awit.
- 14 Miktim kibirikon egek burikon da jap dogin madepsi nandanek Pin kop ankiligwit.
- 15 Pin kop yo nido iyiwit unun yomgut, mani sot madep kinda kisi yipban sot awit.
- 16 Miktim kibiri timon egek di da Moses gat Aron Yawe dakon mukwa sogok amini telagi gat do nandaba yokwi tok an yomgwit.
- Anek Pin kop da nin do tapmim yangin nimisak tam tagi yan nandawit.
- 17 Anakwa miktimon gapma madep kinda pisan pigakwan Datan gat ae Abiram gat amin kabini gat kisi unun gapmagwan pigakwa miktim da abin sopmanjakwan pasilgwit.
- 18 Anakwa kindap da pinjek unun amin bamot yolgwit amin sonban mini awit.
- 19 Orep Kabapmon unudon egek gol ban bulmakau wup kinda wasanek unun Pin kopnin yan yanek gawak imgwit.
- 20 Bulmakau jon nosok dakon wupmi kinda gawak imgwit.
- Unun anpak anek Pin kopni tilimi ton si abin yipgwit.
- 21 Pin kop da Isip miktimon pi tapmimi ton si anek Isip da kisiron ban timikgit, mani Israel amin da si intan imgwit.
- 22 Pin kop da wasok tapmimi ton Isip miktimon agit, ae yo nwanjwarisi Tap Gamikon aban minat aminyo madepsi wiripdakgwit.
- 23 Pin kop da minat amini dapban kimotni do yagit.
- Mani pi amini unun manjigit unun Moses, unun da Pin kop da dabilon agek Israel amin panpuluganek Pin kop dakon butjap dakon kosit sopmanjakwan Pin kop da dima panupbal agit.
- 24 Unun Pin kop da panpulugosak do yan teban tok agit unun do dima nandan gadawit, do miktim tagisi abidok do dima galak tawit.

- 25 Imal yut kabənɲigwan egi egi anək Yawe do yanba yokwi tok anək geni dima guramɲkwit.
- 26 Yan awit, do Pinƙop da gen tebaisi yomɲek miƙtim kibiri timon kimotni do yagit.
- 27 Anək babɲkni yolban paŋki Amin Nwakuwari Kabi da binapmon egek miƙtim ɲwakuwarikon egipni do yagit.
- 28 Don Peor miƙtimon kokup kidat Bal gawak imɲek kokup kidat egip egipmi mini unun do paret abi unun nawit.
- 29 Anpak unun aba Yawe butjap nandanek sot madep yokwisi kinda yomgut.
- 30 Mani Pinias da pidan agek binap amini egi yomɲakwan sot madep unun pasilgit.
- 31 Pinias da yo unun agit unun do anpak kilegisi kinda asak yan nandan imgwit da wun abisok ekwamanon kisi yan gin nandan.
- 32 Israel amin Meriba pakbikon yokwi aba Pinƙop butjap nandan yomgut, do unun anpakni do anək Moses jigi madep pagit.
- 33 Moses buri yokwi tanban dima yogogi gen yagit.
- 34 Yawe da yoyigit unuden, Amin Nwakuwari Kabi dima dapba kimakgwit.
- 35 Israel amin Pinƙop dima nandan iman kabikon minat eyo anək unun dakon anpak yokwini yolek awit.
- 36 Yan anək kokup kidatni gawak yomɲek anpak yokwisi anək egipgwit.
- 37 Unun da monji gwayoni dapman kokup kidat do paret awit.
- 38 Iyi dakon monji gwayoni ban dapgwit.
Monji gwayoni gulusun dima awit, mani dapman paretni do Kenan amin dakon kokup kidat do imgwit.
- Anakwa yawini da miƙtim anupbal aban Pinƙop da dabilon inani agit.
- 39 Anpak unun anək iyi ban panupbal aba Pinƙop da dabilon inani awit, anək minat kinda da eni yipmanek yumabi asak unun da tilak Pinƙop manji imgwit.
- 40 Yan awit do Yawe minat amin kabini do japmi nandanek nandaban inanisi agit.
- 41 Ae yopman degek yum pindagakwan Amin Nwakuwari Kabi da kisiron kiwit.
Anakwan uwalni dakon pinbi egek geni guramɲkwit.
- 42 Uwal da jigi morapmi yomɲakwa unun dakon tapmim da yongamgwan egipgwit.
- 43 Bisap morapmi Yawe da minat amini panpulugagit, mani iyi dakon galatok yolek kwen wigik anək yokwi morapmisi awit, do yokwisi egipgwit.
- 44 Mani bisit awit bisapmon bisitni nandan yomgut.
Anək yokwisi egipgwit do bupmi nandan yomgut.
- 45 Bupmisi nandan yomɲek sanbek sanbek agit unun do ae nandagit.
Ae amin kabini do but dasi galak tan yomgut, do nandak nandakni ae kulabik agit.
- 46 Anək uwal Israel amin dam tebanon yopgwit amin dakon buri pantobilban Israel amin do bupmi nandawit.
- 47 Yawe Pinƙopnin, yokwikon ban timikgi.
Nin Amin Nwakuwari Kabi da binapmon ekwaman, mani aego panmuwugek miƙtimninon panki nipbi.
Yan anaki mango telagi do nandanek ya yan gayinen, ae kisik kisik anək gak ankisinen.
- 48 Yawe ankisinen.

Unun Israel amin nin dakon
 Pinjop abisok ae don egi anan
 kinej kisi dakon.
 Amin morap kisi da yoni, "Unun
 asi!"
 Yawe anjksini!

PAPIA 5

(Kap 107-150)

107

*Pinjop anpakni tagisi unun do kisik
 kisik anej*

- 1 Yawe anpakni unun tagisisi, do ya
 yan iyinisi.
 Dagok dagogi mini nin do but
 dasi galak tan nimisak.
- 2 Minat amin morapyo, Yawe da nin
 uwal da kisiron ban pulugan
 nipgut, do yansi yanek mani
 anjksini.
- 3 Unun da ji miktim dubagikon
 egakwa timik panogut.
 Gildat wisak tet da, ae pigisak tet
 da, ae not tet da, ae saut tet da
 ji timik panogut.
- 4 Diwari miktim kibiri timon
 agipgwit.
 Kokup pap kinda analon anek
 unudon panji egipni dakon
 kosit kinda dima kawit.
- 5 Jap ae pakbiyo do obisi anek pali
 kimakgwit.
- 6 Yokwi yansi egek, Yawe do yan
 tidanba yokwikon ban pulugan
 yopgut.
- 7 Anek timik kosit kilegi nan panpan
 kokup pap kindakon kin al-
 tanek unudon egipgwit.
- 8 Yawe da toktogisi but dasi galak tan
 yomisak ae amin kabini tagisi
 panpulugosok, do ya yansi iyini.
- 9 Nido minat aminyo pakbi do tegi
 kibidon unun pakbi yoban
 nanek yawokgon, ae jap do
 an amin jap morapmi yoban
 nanek tugon.
- 10 Diwari dam teban yutnon pilin
 tukgwan egipgwit.
 Amin da nap teban ban pan-
 teban anek jiggi yomgwit.

- 11 Nido, Pinjop Wukwisi kwen wigik
 an iminek geni abin yipgwit.
- 12 Yan aba Pinjop da pi madepsi
 yoban jigisi nandawit.
 Anek miktimon man pagakwa
 panpulugoni dakon amin mini.
- 13 Yan egek Yawe do yan tidanba
 panpuluganek jigini unun
 wiririkban pasilgwit.
- 14 Yawe da pilin tukgwan ban timik
 panabinek dam teban dakon
 nap teban pan dagagit.
- 15 Yawe da toktogisi but dasi galak tan
 yomisak ae amin kabini tagisi
 panpulugosok, do ya yansi iyini.
- 16 Nido, yoma ain kinda mani bras
 unun ban dapman pan teban abi
 unun tuwildak, ae dam teban
 yut dakon dam dakon ain oba
 panjokgal jokgal asak.
- 17 Diwari kwen wigik anek nandan
 kokwini tagi dima amin da-
 gawit.
 Gulusun morapmi awit, do jiggi
 tepmiyo madepsi pawit.
- 18 Jap nok do dima nandawit, do
 palisok kimakgwit.
- 19 Yokwi yan egek Yawe do yan
 tidanba jigini unun wiririkban
 pasilgwit.
- 20 Iyi yanek giptimni panmilip aban
 kimakbi tamogwan dima
 pigiwit.
- 21 Yawe da toktogisi but dasi galak tan
 yomisak ae amin kabini tagisi
 panpulugosok, do ya yansi iyini.
- 22 Ya yan iyik do paret anisi.
 Ae kap yanek kisik kisik anek
 yo tagisi agit unun do minat
 aminyokon yan tentenonisi.
- 23 Diwari tap binap tap wakgkon pi
 awit.
 Tap madepmon agek monej ilit
 pi awit.
- 24 Yawe da wasok agit unun
 pindakgwit.
 Tap ilarisikon wasok tapmimi
 ton agit unun pindakgwit.

- 25 Yawe da yanban mirim madep anjakwan tap pakbi da madepsi tamaligwit.
- 26 Anjakwan tap wakga kwen anjenakban wigigit, ae yipban yawok mibilikon pigigit. Yan anjakwan pasildaman yan nandanek but pasol madepsi awit.
- 27 Pakbi teban morapmi nanek obigi abigi an unun da tilak tap wakgakon agipgwit. Ae tap wakga awil do antidok awit.
- 28 Yokwisi agek Yawe do yan tidanba panpuluganban jigini pasil yomgwit.
- 29 Mirim madep anyawot aban tap pakbi tamaligkit unun yawori tagit.
- 30 Tap pakbi kanba yaworisi tanakwan but kwaktok nandawit. Yan nandanakwa Yawe da dukwan kik do nandawit unun tamo tagisikon panji yopban akgwit.
- 31 Yawe da toktogisi but dasi galak tan yomisak ae amin kabini tagisi panpulugosok, do ya yanji iyini.
- 32 Pinjok dakon minjat amin kabi gat muwugek mani anjisinisi, ae kila amin muwut muwuron mani anjisinisi.
- 33 Yawe da yanban pakbi madep kibidon, ae pakbi dabil dugon.
- 34 Unun da yanban miktim pakbini ton unun da kulabik aban yosok kinda unudon dima kwosok. Unun miktim amin da anpak yokwi awit, do Yawe da jigi yan yomisak.
- 35 Yawe da yanban miktim kibirikon pakbi noman ton, ae miktim pakbini minikon pakbi dabil morapmi noman tanek pokgon.
- 36 Anakwajap do an amin panabin yopban unudon kokup pap kinda anek yikgan.
- 37 Yigek jap pi ae wain pi anek bami irenisi pan.
- 38 Yawe da pangisam aban minjat monjioni morapmi iren ton, ae bulmakauniyo kisi yan gin iren ton.
- 39 Mani don uwalni da pabin yopba kalonisok dagin egek bupmi nandanek yokwisi ekwan.
- 40 Yawe da kila amini pabin yopban miktim kibiri ae kosit minikon isal yumgin akwan.
- 41 Mani wadak wadak an amin panpuluganban minjat monjioni unun sipsip da yan iren ton.
- 42 Amin kilegi da Yawe dakon anpakni kanek but kwaktok nandan. Mani yokwi pakpak amin unun gen kagani sopmanek gen dima yon.
- 43 Nandan kokwinji tagisi amin, ji unun yo morap do pakyanji nandanek egipni. Yawe da bisapmi bisapmi amin do but dasi galak tan yomisak unun do nandani.

108

Pinjok da minjat amini panpulugosak do amin kinda da bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on Pinjok gawak imim dakon kap.

1 Pinjok, butnokon da gak do tebai nandan gadasat.

Asi, nak wagil gakedosi nandan gadasat.

Nak mango awigik do kap yokdisat.

2 Nak pidanek dipmin yopbo kinakwan gita gat kulele gat tidoken.

Wisa wisa do unun ban tidoken.

3 Yawe, nak Amin Nwakanwari Kabi da binapmon ya yan gayiken.

Nak minjat amin morap kabikon kinjek mango awigikdisat.

4 Gak da nin do but dasi madepsi galak tan nimisal.

Nin da unun dakon tilak yipnen kan, kundu da aripmon wigikdisak.

Gak toktogisi gengo yolek nin panpuluganek dima nipman dekdal.

- Nin da unun dakon tilak yipnen
kan, gikwem da aripmon
wigikdisak.
- ⁵ Pinjkop, nak minjat aminyo da mango
madepsi awigini do nandisat.
Tilingo yipbi noman tanjakwan
minjat aminyo miktim morap
kisikon ekwan unun da koni.
- ⁶ Gak da nin but dasi galak tan
nimisal, do bisitno nandaki.
Anjek tapmim madepgokon da
nin yokwikon ban timigaki nin
tagisi egipnen.
- ⁷ Pinjkop telagi yutnikon egek yan
yosok, "Nak emaron kili teban
tat, do nak kisik kisik anjek
minjat amino do Sekem miktim
kokwinidiat, ae Sukot miktim
dakon kuldukgiban kokwinik
yomdisat.
- ⁸ Gileat miktim gat Manase miktim
gat unun nak dakon.
Epraim miktim unun nak dakon
busun kutnokno.
Anakwa Juda miktim unun kila
amin madep kali kirino.
- ⁹ Moap miktim unun pakbi sogok
idapno.
Ae Idom miktim unun kandap
gwil yopyop tamono.
Pilstia amin emaron pabin
yopmanek kisik kisik anjek yan
tidokdisat."
- ¹⁰ Pinjkop, namun da nak anjan kokup
pap dam tebani tonon tagi
anjisak?
Ae namun da nak Idom miktimon
emat ak do tagi anjisak?
- ¹¹ Pinjkop, gak da nin manji kili
nimgul, ma?
Nin dakon emat amin dima
panpulugok do nandisal, ma?
- ¹² Amin dakon panpulugok unun yo
isali gin, do nin panpuluganaki
uwal gat emat tagi wamnen.
- ¹³ Pinjkop da nin panpulugosak kan,
emaron teban tonej.
Iyi uwalnin pabin yopdisak.

109

Jigini ton amin dakon bisit

- Dewit dakon kap kinda. Kap on
Pinjkop gawak imim dakon kap. Kap
yon amin dakon kila amin do mand-
abi.
- ¹ Pinjkop, nak mango anjisat.
Manji dima naminek bisitno nan-
dan nabi.
- ² Nido, amin yokwi da uwal an
naminek aminon nak do top
gen yoyan.
- ³ Unun nak do kuragisi nandanek gen
yokwisi nayan, mani unun gen
dakon mibili mini.
- ⁴ Nak unun do butdasi galak tan
yominek unun panpulugok do
bisit asat, mani gen yan na-
man.
- ⁵ Nak anpak tagi ban anyomisat, mani
kobogi yokwi ban anmanan.
Nak unun do but dasi galak tan
yomisat, mani nak do kuragisi
nandan.
- ⁶ Amin yokwi kinda manjikbi unun da
uwalno tagi abin yipjak.
Iyi dakon uwalni kinda da gen
tagi yan imjak.
- ⁷ Gen kokwin asak amin da unun
amin gulusunni ton yan kosak.
Ae unun amin dakon bisitni kisi
diwarini ton yan kosak.
- ⁸ Nak unun amin tepmisi kimagakwan
amin nwanjwari da unun
dakon pi tamo abidosak dosi
nandisat.
- ⁹ Tepmi kimagakwan monji gway-
oni datni mini egipni, ae
minjatni sakwabat egipjak dosi
nandisat.
- ¹⁰ Ae monji gwayoni yutni mini ae
amin da jap yomni do bisit
yoyinek egipni dosi nandisat.
Ae yut tasik tanbikon egipdan
unudon ban amin da yolakwa
abigikdan.
- ¹¹ Uwalno goman amini da abin
miktim ae yo morapni kisi
timitjak dosi nandisat.
Anakwa kokup nwanjwarikon
amin da abin yo morapni

- yum do anjek pi agit unun tagi timitni.
- 12 Amin kinda da anpak yawori dima an imjak dosi nandisat.
Ae amin kinda da monji datni mini egipni unun do bupmi dima nandan yomjak.
- 13 Minjat monjiyoni tagi kimotni, anakwa amin don altoni da unun amin dakon man dima nandani dosi nandisat.
- 14 Nak babakni da anpak yokwi awit do Yawe da unun do nandisak dosi nandisat.
Anjek meni dakon diwarini dima wiririk imjak do nandisat.
- 15 Yawe da diwarini do toktogisi nandan yomjak, anakwan minjat aminyo da unun dakon diwatni do wagilsi intan yomni dosi nandisat.
- 16 Unun amin, amin diwari do anpak yawori an yom do dima nandagit.
Unun yoni mini amin gat, ae yo do wadak wadak awit amin gat, ae butjik madepsi nandawit amin gat pansopmanek dapban kimakgwit.
- 17 Amin jobit yom do tagisi nandagit, do abisok iyi jobit pasak dosi nandisat.
Pinjop da amin diwari gisamitjak do bisit ak do dima nandagit, do ununyo kisi Pinjop dakon gisam dima timitjak.
- 18 Toktogisi amin diwari jobit pani do yagit, unun gen yagit da iyi dakon imalni agit.
Unun gen yagit da giptim kaganigwan pakbi da yan pigisak.
Anjek kidarigwan bit nelak da yan pigisak.
- 19 Jobit yagit unun nan imali do tagi bangaljak, anjek boban nap nan yan wamjak dosi nandisat.
- 20 Amin nak do gen yokwi yanek gen yan naman amin unun do Yawe da kobogi yan anyomjak dosi nandisat.
- 21 Mani Amin Tagi Yawe, man bingo tagisi tosak do anjek yo tagisi an nabi.
Gak nak do toktogisi but dasi galak tan namisal, do yokwikon nan abidoki.
- 22 Nak wadak wadak amin.
Butjik madepsi nandisat.
- 23 Wupnin gildat panop do noman ton da gildat pigakwan pasilgan unun da tilak nak pasil do asat.
Nak pilak pilak kinda mirim da anki maban kisak unun yombem.
- 24 Nak gak do nandanek jap kelek egapbo nwak tukwalno tapmimi mini ak.
Nak amin kidari gin agim.
- 25 Gen yan naman amin da nandanek jikgo yanjan naman.
Busun kwakwal anjek jikgo yanjan naman.
- 26 Yawe Pinjopno, gak da toktogisi nak but dasi galak tan namisal, do anpuluganek yokwikon nan abidoki.
- 27 Uwalno buri pantobilbi gak dagin nak anpuluganek yokwikon nan abidosol yanji nandan gamni.
- 28 Pinjop da nak anupbal asak do yokdan, mani gak da nak do yo tagi gin akdisal.
Yokwi an naman amin pabin yopmanaki mayak tok pani do nandisat.
Anaki pi amingo nak but kwaktok nandaben.
- 29 Uwalno da mayaktok ban imal ban yan pani, anakwa minjat aminyo da mayaktokni unun pindatni.
- 30-31 Mani Yawe da wadak wadak amin panpuluganek kilani asak.
Amin da gen yan yominek kimotni do yan dagok anakwa unun da kision ban timikdak.
Yanji asak, do nak gen pap yanek Yawe ya yan iyiken.
Minjat aminyo da gak gawak gam do muwutni bisapmon mango ankisiken.

110

Yawe gat ae kila amin madep manjigit dakon kap

Dewit dakon kap kinda. Kap on Pinjkop gawak imim dakon kap.

¹ Yawe da nak dakon Amin Tagi yan iyigit, “Gak abin nak da aminsi tet do yikgi.

Anjaki uwalgo dakon tapmim pabin yopbo gak dakon pinbisi egipni.”

² Yawe Saion kokup papmon egisak. Unjun da man madep gaban miktım madep kila akdisal.

Ae yan yosok, “Gak da uwalgo kila akdisal.”

³ Uwalgo gat emat wamni bisapmon minjat amin kabigo gat kinjek unjun da but dasi nandanek gak anpulugokdan.

Gak kila amin madep dakon telagi imalgo pakdisal.

Kalbi morap gik sitnan manek jon panjaluk an, unjun da tilak gak gildari gildari tapmim kalugi pakdisal.

⁴ Yawe da gen yan anteban anek nandak nandakni unjun kulabik dima asak.

Gen unjun yan yagit, “Melkisedek da mukwa sogok amin egipgut, unjuden gak mukwa sogok amin kinda dagok dagogi mini egi wigikdisal.”

⁵ Amin Tagi gak anteban ak do gak da kapmatjok egisak.

Butjap nandisak bisapmon kila amin madep madep gat emat wamanek obisi pabin yopdisak.

⁶ Miktımi miktımi gen kokwin anyominjek madepsi dapban kimotdan.

Miktımi miktımi kila amin madep madep obisi pabin yopdisak.

⁷ Kosit ilenon pakbi kinda pokdok unjudon pakbi nan teban tanek emaron teban tokdisak.

111

Yawe anjisinino

¹ Yawe dakon man anjisinino!

Minjat amin kabinikon nak but dasi nandanek ya yan iyiken.

² Yawe unjun pini wagil tagisi asak. Amin morap Pinjkop dakon pi do galak tonj pini unjun do nandanekwan.

³ Yo morap asak unjun da tilimni anjalon aban wagil tagisisi asak. Anpakni kilegi unjun toktogisi tan anjan kisak.

⁴ Yawe da minjat aminyo dakon nandak nandakni panthagap aban yo madep madep agit unjun do sigin nandanek ekwan.

Yawe bisapmi bisapmi nandanek yawok niminek nin do bupmi nandisak.

⁵ Iyi do pasolgon amin jap yomisak. Sanbek sanbek agit unjun dima injosok.

⁶ Amin njawanjari dakon miktım minjat amini do yominjek tapmimni madep anjalon agit.

⁷ Anpakni unjun bamisi ae kilegisi. Gen morapni unjun bamisi gin, do tagi guramitnen.

⁸ Gen tebani unjun bamisi ae toktogisi tan anjan kikdan.

Unjun butdasi nandanek yol kimotnen do nimgut.

⁹ Pinjkop da iyi dakon minjat amin kabini yuman nagit.

Anjek unjun gat sanbek sanbek dagok dagogi mini agit.

Pinjkop unjun mani telagi ae masi masimi.

¹⁰ Amin kinda nandanek kokwini tagisi amin kinda dagok do nandisak kan, Yawe do pasal imjak.

Amin geni guramigan unjun nandak nandak tagisi yomisak.

Dagok dagogi mini mani anjisin anjan kinen!

110:1: Mt 22.44; Mk 12.36; Lk 20.42-43; Ya 2.34-35; 1Ko 15.25; Ep 1.20-22; Kol 3.1; Ibr 1.13; 8.1; 10.12-13

110:4: Ibr 5.6; 6.20; 7.17,21   111:10: Jop 28.28; YT 1.7; 9.10

112*Amin kilegi dakon kisik kisik*

- ¹ Yawe anġisini!
Amin morap Yawe do pasalek geni do galak toŋ uŋun kisik kisik tagi ani.
- ² Monji gwayoni miŋat aminyo da binapmon man madejni toŋ da egipdan.
Amin kilegi uŋun dakon diwatni Pinġkop da yo tagisi anjomdisak.
- ³ Yutnikon yo kabini morapmi taŋ imni, ae anġpakni tagisi uŋun do amin da dima inġtoni.
- ⁴ Pilin tukgwan tenġenġi da altanġek amin kilegi paŋpulugosok.
Amin kilegi uŋun amin do nandanġ yawot anġ yomiŋek bupmi nandanġek kosit kilegi agisak.
- ⁵ Amin kinda yo kabini amin do yum yomisak, bo ae goman do yanġba nandanġ yomisak, ae yumanġ gwayek kosit kilegikon da asak uŋun amin tagisi egipġak.
- ⁶ Uŋun amin tebaisi atġak.
Anġakwan man bini don taŋ anġanġ kikdisak.
- ⁷ Gen bin yokwi nandisak bisapmon pasol pasol dima asak.
Yawe tebaisi nandanġ gadanġ imisak.
- ⁸ Uŋun tebaisi agek pasol pasol dima nandisak.
Ae uwalni emaron aripmi dima teban tokdanġ yanġ nandisak.
- ⁹ Yoni mini amin do yo morapmi yomisak.
Man bini amin da binapmon tanġakwan uŋun do nandaba wukwan imanġ.
Anġpakni tagisi uŋun do amin da dima inġtoni.
- ¹⁰ Yokwi pakpak amin da uŋun kanġek but jap nandanġ.
Yanġ anġek mam nanġ yomiŋek giptimni manġ mudonġ.
Yo ak do nandanġ uŋun suŋ toŋ.

113*Pinġkop da yo tagisi anġ yomisak do kisik kisik anġ*

- ¹ Yawe anġisini.
Oman amini ji Yawe anġisini.
Mani anġisini.
- ² Dagok dagogi mini Yawe dakon man anġisini.
- ³ Gildat da wisak tetġin ae piġisak tetġin miŋat amin morap ekwanġ kisi da Yawe anġisini.
- ⁴ Yawe uŋun miġtimi miġtimi man madejni tosok.
Tilimni uŋun kundu si yapmanġek wagil tagisisi.
- ⁵ Yawe Pinġkopnin egisak, uŋun yombem kinda mini.
Uŋun kwensi kila amin madep yityit tamonikon yikdak.
- ⁶ Uŋudon da mibilisigwan siŋtanġek kundu gat miġtim gat pindakdak.
- ⁷ Anġek yoni mini amin sibat sibat tamokon ekwanġ uŋun paŋpuluganġek
- ⁸ iyi dakon miŋat amin kabini dakon kila amin gat yopban tagisi ekwanġ.
- ⁹ Miŋat monji suŋ ekwanġ uŋun paŋpuluganġban monji morapmi paŋalanġek kisik kisik madepsi anġ.
Yawe anġisini.

114*Tap Gamikon Pinġkop da miŋat amin kabini yokwikon ban timikġit dakon kap*

- ¹ Israel amin kalip Isip yipmanġ degek kiwit.
Jekop dakon diwatni da amin gen nġwaknġwari yoŋ kabi dakon kokup yipmanġek kiwit.
- ² Yanġ awit bisapmon Juda miŋat aminyo Yawe dakon telagi yut dagawit.
Israel amin Pinġkop da kila agit.

- 3 Tap idap Gami Israel amin pindagek pasal kigit.
Ae Jodan Pakbi isal tanjek dima pak kigit.
- 4 Kabap unun meme da yan wigi mokmok awit, ae ileŋ unun sip-sip da yan wigi mokmok awit.
- 5 Tap Gami gak yo ni da noman tanban pasal kigit?
Jodan Pakbi gak nido dima pak kigit?
- 6 Kabap morap nido meme da yan wigi mokmok awit?
Ae ileŋ moniŋ moniŋ ji nido sip-sip da yan wigi mokmok awit?
- 7 Miktim daman, abisok Amin Tagi abisak, do gak wudip aki.
Jekop dakon Pinjop unun kili abik, do gak wudip aki.
- 8 Unun da tip kulabik aban pakbi idap moniŋ kinda dagagit.
Anek tip tebanon wasok aban pakbi dabil noman tagit.
- Dabilni ton mani aripmi dima siŋtoni.
- 6 Mirakni ton, mani gen aripmi dima nandani.
Unun tomnoni ton, mani yo dakon kibani aripmi dima nandani.
- 7 Unun kisitni ton, mani yo aripmi dima igayini.
Ae kandapni ton, mani kosit aripmi dima agipni.
Ae gen kinda tegikon da dima noman tokdan.
- 8 Kokup kidat dakon wupmi wason amin unun kokup kidat wup yombem an.
Ae amin morap egip egipni kokup kidaron ton yan si nandan unun kisi kokup kidat yombem gin an.
- 9 Israel miŋat amin kabi, egip egipji Yawekon tosok yan si nandani.
Unun da ji panpuluganek panjutnosok.
- 10 Pinjop dakon mukwa sogok amin Aron da kabikon nani, egip egipji Yawekon tosok yan si nandani.
Unun da ji panpuluganek panjutnosok.
- 11 Yawe do pasolgon amin kabi, egip egipji Yawekon tosok yan si nandani.
Unun da ji panpuluganek panjutnosok.
- 12 Yawe da nin siŋin nandan niŋjek giŋsamitjak.
Unun da Israel miŋat amin kabi gat ae Aron dakon amin kabi kisi giŋsamitjak.
- 13 Yawe da amin mani ton ae mani mini iyi do pasal iman amin unun kisi giŋsamitjak.
- 14 Yawe da ji gat ae gwakji gat morapmisi paniren asak dosi nandisat.
- 15 Yawe Kwen Kokup ae miktimyo wasagit unun da ji giŋsamitjak dosi nandisat.

115

Pinjop kalonŋin unun Pinjop bamisi

- 1 Pinjop gak bisapmi bisapmi nin do but dasi galak tan niŋjek dima nipman dekdal.
Yan asal do nin dakon man dima pawiginen.
Gak dakon man madepgo nanŋin anjksinen.
- 2 Amin Nwaktari Kabi da "Pinjopji dukwan egisak?" nido yan niyan?
- 3 Pinjopnin Kwen Kokup egisak.
Unun yo kinda ak do nandisak kan si akdisak.
- 4 Amin Nwaktari Kabi kokup kidatni dakon wupmi unun gol ae silwa ban wason.
Unun amin kisit da wason.
- 5 Kokup kidat dakon wup unun gen kagani ton, mani gen aripmi dima yoni.

- 16 Kwen Kokup kwensi ason tosok unun Yawe iyi dakon.
Mani miktim unun amin nin do nimgut.
- 17 Amin kimakbi gen wayinyo mini tamo unungwan pikek Yawe dima anksan.
- 18 Mani nin abisok ae don dagok dagogi mini Yawe anksinen.
Yawe anksini!

116

Pinkop da amin kinda anpuluganban ya yan iyigit

- 1 Yawe da bisitno nandisak, do nak but dasi galak tan imisat.
Asisi, bisitno nandisak.
- 2 Nagon tobilek bisitno nandagit, do miktimon egipben bisapmon bisit dima yipman dekgen.
- 3 Kimot da nak nap da yan wamgut.
Nak kimakbi kokup do nandanek pasol pasol madepsi agim.
Yan anek nandaba kik madepsi agim.
- 4 Yan nandan egek Yawe yan iyigim,
“O Yawe, pulugan nepbi!”
- 5 Yawe da nin nandan yaworon dasi yo tagisisi annimisak.
Pinkopin da bupmi nandan nimisak.
- 6 Yawe da nandak nandakni mini amin pankutnosok.
Kalip tapmimno mini da egapbo pulugan nepgut.
- 7 Yawe da nak do yo tagisisi an namgut, do butno aeni yaworisi tosok.
- 8 Yawe, pulugan nepbi dima kimakgim.
Yan anek dabil pakbino wiririgek kilano anaki dima kesal nigit.
- 9 Yan do, nak miktimon egipben bisapmon Yawe gat kalonji agipden.
- 10 Nak Pinkop nandan gadan iminek bisit yan agim, “Yawe, nak jigisi nandanek egisat.”
- 11 Ae si pasalgim bisapmon yan yagim, “Amin kisi morap unun top amin gin.”
- 12 Yawe da nak do yo tagisi an namisak, do kobogi do yo ninan iben?
- 13 Yawe da nak yokwikon nan abidagit, do ya yan iyinek paret ak do wain kap anenokgen.
- 14 Minat amin kabini abin muwutni da dabilon nak kalip Yawe do yo ak do yan teban tok agim unun abo pindatdan.
- 15 Yawe dakon telagi amin unun iyi dakon wam tabilni, do kimokgon bisapmon pindakban yo madepsi an.
- 16 Yawe, nak gak dakon oman monjigo.
Menno da kalip gak dakon pi agit, abisok monji nakyo kisi pigo asat.
Nak nap tebanon egapbo pulugan nepgul.
- 17 Nak ya yan gayinek paret anek mangon da bisit aben.
- 18 Minat amin kabini abin muwutni da dabilon nak kalip Yawe do yo ak do yan teban tok agim unun abo pindatdan.
- 19 Yawe, nak Jerusalem kokup papmon gak da telagi yutnon paret unun aben.
Yawe anksini!

117

Yawe anksinen

- 1 Minat amin kabi morap egi anan kwan, ji Yawe anksini.
Miktimi miktimi minat amin morap ji mani yan anksini.
- 2 Nin do but dasi galak tan nimisak.
Bisapmi bisapmi geni guramik kimagek nin dima nipman dekdak.
Yawe anksini!

118

Piņkop da paņpulugagit do ya yaņ iyiwit

¹ Yawe aņpakni uņun tagisi, do ya yaņ iyini.
Dagok dagogi mini nin do but dasi galak taņ nimisak.

² Israel amin ji yaņ yoni,
“Dagok dagogi mini nin do but dasi galak taņ nimisak.”

³ Piņkop dakon mukwa sogok amin kabini yaņ yoni,
“Dagok dagogi mini nin do but dasi galak taņ nimisak.”

⁴ Miņat aminyo morap Yawe do pasal iman amin yaņ yoni,
“Dagok dagogi mini nin do but dasi galak taņ nimisak.”

⁵ Nak jigino madepsi, do Yawe bisit iyiko nandanek jigino uņun wiririkban pasilgwit.

⁶ Yawe nak gat egisak, do aripmi dima pasolgen.
Amin da nak do yo kinda aripmi dima ani.

⁷ Yawe paņpulugokno nak gat egisak.
Kaņapbo Yawe da uwalno pabiņ yopdisak.

⁸ Paņkutnosak do Yawekon kinenē kaņ tagisi.
Egip egipnin amin kindakon tosok yaņ nandanē kaņ, uņun da tagi dima.

⁹ Paņkutnosak do Yawekon kinenē kaņ tagisi.
Egip egipnin kila amin madep kindakon tosok yaņ nandanē kaņ, uņun da tagi dima.

¹⁰ Uwal morapmi da nak aņgwasiwit, mani Yawe da manon dapbo pasilgwit.

¹¹ Teri teri kisi da nak aņgwasiwit, mani Yawe da manon dapbo pasilgwit.

¹² Kabaņ morapmi da yaņ nak aņgwasiwit.

Mani jon kibiri soņba soņek tepmi pasilgaņ, uņun da tilak tepmi kimakgwit.

Yawe da manon dapbo pasilgwit.

¹³ Nak gat emat madepsi wamaņek abinē nep do aba nandagim.
Mani Yawe da nak aņpulugagit.

¹⁴ Yawe da tapmim madepsi namisak.
Iyi nak yokwikon naņ pulugaņ nepmandak.

¹⁵ Piņkop dakon miņat amin kabini da imal yutnigwan kisik kisik aņek yaņ tidonē do nandaki.
Yaņ yonē, “Yawe dakon tapmim madepni da yo uņun agit!”

¹⁶ Yawe dakon tapmim madepni da nin paņpulugaņban emaron teban tagimaņ!
Yawe dakon tapmim madepni da yo uņun agit!”

¹⁷ Nak dima kimokgeņ.
Nak egek Yawe da yo agit uņun do yaņ tenjenok abeņ.

¹⁸ Yawe da nak aņkilek ak do yo yokwisi aņnamgut, mani yum nandanakwan dima kimakgim.

¹⁹ Wigat amin kilegi da tagi pigigi uņun witdal naminaki pigeke Yawe ya yaņ iyikeņ.

²⁰ Uņun Yawe dakon wigat.
Amin kilegi da uņun naņ tagi pigini.

²¹ Gak bisitno nandanek yokwikon naņ pulugaņ nepgul, uņun do ya yaņ gayisat.

²² Yut agak amin da gwak yokwi yaņ yaņek maba kigit, uņun gwak tip kinda naņ tidawit da akdak.

²³ Yawe da iyi yo uņun aban nin da kono yo masi masimisi asak.

²⁴ Yawe on gildat uņun nin do nimik.
Nin kisik kisik aņek but galak nandanē.

²⁵ Yawe, gak da nin yokwikon baņ timikgi do gayamaņ.

118:1: 1KAG 16.34; 2KAG 5.13; 7.3; Esr 3.11; Kap 100.5; 106.1; 107.1; 136.1; Jer 33.11 **118:6:** Ibr 13.6 **118:14:** TP 15.2; Ais 12.2 **118:22:** Lk 20.17; Ya 4.11; 1Pi 2.7 **118:22:** Mt 21.42; Mk 12.10-11 **118:25:** Mt 21.9; Mk 11.9; Jn 12.13

- Gak da nin pañpuluganbi yo morap ano tagisi gin noman toni.
- 26 Yawe da manon abisak amin unun Pin kop da yo tagisi an imjak. Yawe da yutnon nin mani ankisineñ.
- 27 Yawe unun Pin kop. Unun da tenñeni nimisak. Kindap kilin timigek kin alta anawasini.
- 28 Gak Pin kopno, do ya yan gayisat. Gak Pin kopno, do mango awigisat.
- 29 Yawe anpakni unun tagisi, do ya yan iyini. Dagok dagogi mini nin do but dasi galak tan nimisak.

119

Pin kop dakon gen teban unun tagisisi

- 1 Amin kosit kilegikon akwan, ae gulusunni mini, ae Yawe dakon gen teban guramikgan, unuden amin kisik kisik ekwan.
- 2 Amin Pin kop dakon gen guramigek but dasi nandanek yolgan unuden amin kisik kisik ekwan.
- 3 Unuden amin gulusun kind a dima an. Yawe dakon anpak banjin yolgan.
- 4 Gak da gen morapgo niminek nin da kilani tagisi anek guramitneñ dosi gen teban yipgul.
- 5 Gak dakon gen si teban tanek guramik kimokgen dosi nandisat.
- 6 Nak yan aben kan, gak dakon gen teban do nandan egipben bisapmon mayagi dima paken.
- 7 Gen tebango kilegi do pini anek nandabo pisosak bisapmon butno kilegisi tanakwan mango anenokgen.
- 8 Nak gen tebango kisi morap guramikgen. Wagil dima nepman dekgi.

Pin kop dakon gen teban guramikgan amin dakon gen

- 9 Nian anek monji gimoni da anpak kilegi gin anek egipni? Gak dakon gen guramigek kan do kilegisi egipni.
- 10 Nak but dasi nandanek gak wisin gandak do pi asat. Anpuluganaki gak dakon gen teban dima yipman dekgen.
- 11 Nak yokwi kind a dima angaben do anek gengo butnokon yopgum.
- 12 Yawe mango ankisisat. Gen tebango nayin dekgi.
- 13 Gen teban morap niyigil unun minat amin morapyo yoyin tenñenosot.
- 14 Nak amin da moneñ ae yo galagisi do galak ton, nak unun da tilak gak dakon gen guramit do galagisi nandisat.
- 15 Nak gengo do pakyan si nandan egisat. Ae anpakgo do nandan egisat.
- 16 Nak gen tebango do galagisi nandisat. Unun dima in token.
- Amin kind a Pin kop dakon gen teban do but galak nandisak*
- 17 Oman amingo nak do yo tagisi an nabi. Yan anaki nak kalugi egek gengo guramikgen.
- 18 Nandak nandakno dakon yoma witdalaki nawa gengokon gen wagil tagisi morap ton unun aripmi tagi nandan pisoken.
- 19 Nak on miktimon miktin nwan nwarikon amin kind a da egisat. Do gen tebango dima ankisibin nabi.
- 20 Butnokon da gildari gildari gak dakon gen teban yol do tek kindap pasat.
- 21 Gak da iyi do nandaba wikwan amin gen tebai yoyisal. Unun amin jobiri ton, ae gen tebango manji yominek iyi da galak togon akwan.

- 22 Unun da jigilak yan naminek nabipmangan.
Mani gak dakon gen teban yoldat, do yum pindagaki gen unuden dima nayini.
- 23 Kila amin muwugek nak dakon man abin yipmangan.
Mani oman amingo nak toktogi gak dakon gen do nandaken.
- 24 Gak dakon gen do but dasi galak tosot.
Gengo da kosit kilegi agipben do nayin dekdak.

Amin kinda Pinjkop dakon gen teban yol do pi madepsi asak

- 25 Nak kimbabanon yokwisi pokdot.
Yan teban tok agil unun da aripmon abi pidaapbo anteban aki.
- 26 Anpak morapno do gayiko kobogi pantobil namgul.
Gengo nayin dekgi.
- 27 Nayin dekbi gengo dakon mibili nandan pisoken.
Ae wasok tapmimi ton morapgo unun do nandan egipben.
- 28 Butno jigisi asak.
Yan teban tok agil unun da aripmon nak anteban aki.
- 29 Anpak toptopmi yolbi nak da dubagikon kin mudoni.
Anpak tagisi an naminek nawa gengo do nayin dekgi.
- 30 Nak gak gol do gen yan anteban agim.
Toktogisi nawa gengo dogin nandan egisat.
- 31 Yawe, gengo unun guramik kimokdot.
Ankutnanki mayaktok dima paken.
- 32 Gen tebango tepmisi guramitdisat.
Nido, gak da nandak nandak di gat sanbenek namdisal.

Amin kinda Pinjkop da nandak nandak anpulugosak do bisit agit

- 33 Yawe, gengo nayin dekbi guramik egapbo bisapno mudosak.
- 34 Nawa gengo dakon mibili nolnbi but dasi nandanek guramikgen.

- 35 Gak dakon gen teban do galagisi nandisat, do unun dakon kosit nolnbi unun nan kiken.
- 36 Butno antagap abi gak dakon gen do galagi nandanek yo do pindak galaktok dima aben.
- 37 Anpuluganki yo isali do pindak galak tok dima aben.
Yan teban tok agil unun da aripmon egip egipno ankutnoki.
- 38 Oman amingo nak do yo ak do yan teban tok agil unun da aripmon ankiki amin da pasal gamni.
- 39 Nawa gengo unun tagisi.
Anpuluganki mayaktok dima paken.
Mayagi pak do si pasoldot.
- 40 Gengo guramit do galagisi nandisat.
Anpakgo kilegisi, do egip egipno ankutnoki.

Amin kinda Pinjkop dakon gen do nandan gadat agit

- 41 Yawe, bisapmi bisapmi nak do but dasi galak tan nabi, anek nak yokwikon nan abidoki dosi nandisat.
Gak yan ak do kili yan teban tagil.
- 42 Nawa gengo do nandan dagosot.
Do anpuluganki nabipmangan amin do gen kobogi aripmi tagi pantobil yoben.
- 43 Nawa gengo da nak tagi anpulugosak yan nandan teban tanej jomjom asat.
Do anteban ankiki bisapmi bisapmi gengo bami yan tenjenoken.
- 44 Bisap dagok dagogi mini nawa gengo guramik kimokgen.
- 45 Gengo guramit do pini asat, do yo yokwi kinda da kosit dima sopman namjak.
- 46 Nak da kila amin madep gengo do yoyiken.
Unun da mayagi dima namni.
- 47 Gen tebango do but galaksi nandisat.
Gen teban morapgo unun do but dasi galak tosot.

48 Gen tebango unun tagisi yan nandanek, unun do but dasi galak tan kimokdot.
Gengo unun do nandan egipbenj.

Amin kinda da Pinjkop dakon gen teban do yo bamisi yan nandisak

49 Gak oman amingo nak do kalip yan teban tok agil unun do nandaki.

Unun da nak antagap aban tagisi egipbenj yan si nandan teban tanjek jomjom asat.

50 Yan teban tokgo da egip egip namisak.

Jigi pasat bisapmon unun da butno anteban asak.

51 Iyi do nandaba wikwan amin da yansul yokwisi an naman.

Mani nawa gengo do manji dima yomisat.

52 Yawe, gak dakon nawa gen kalipmisi unun do nandan egisat.

Unun da butno anteban asak.

53 Amin yokwi da nawa gengo manji yominkwa japmisi nandan yomisat.

54 Nak kokupno da dubagikon egek gengo do kap yosot.

55 Yawe, nak kalbi mango do nandak nandak anek nawa gengo yoldat.

56 Gak dakon gen guramikdat.

Unun da but galak namisak.

Amin kinda Pinjkop dakon gen teban yol do but dasi galak tagit

57 Yawe, gak nak gat egisal, do yo do wadak wadak dima asat.

Gengo yol do yan teban tok asat.

58 Gak da nandan yawot an nabi do yan teban tok agil, do yan si abi do bisit gayisat.

59 Anpak morapno do kili nandagim, anek tobilek gengo guramit do agim.

60 Jomjom dima abenj.

Gen tebango tepmisi guramikgenj.

61 Amin yokwi da nap nan nak anteban anek anpak yokwinikon ilik anan kik do an,

mani nawa gengo do dima intosot.

62 Kalbi binap nawa gengo kilegisi do ya yan gayik do pidosot.

63 Amin morap gak do pasalek gengo guramikgan amin not an yomisat.

64 Yawe, gak da miktimon minat amin morap kisi do but dasi galak tan yomisal.

Gengo do nayindet abi.

Pinjkop dakon gen teban unun da nin tagisi panpulugosok

65 Yawe, yan teban tok agil unun da aripmon oman amingo nak do anpak tagisi an namgul.

66 Gen tebango do nandan gadasat. Do nandak nandak gat ae gen kokwin tagisi agak dakon nandak nandak do nayin dekki.

67 Nak ankilek akdo pi dima agil bisapmon kositgo yapgum.

Mani abisok gengo guramikdat.

68 Gak tagisi, do yo asal unun tagisi ban asal.

Gengo do nayin dekki.

69 Iyi do nandaba wikwan amin da top morapmi yan namgwit.

Mani but dasi nandanek gengo guramikdat.

70 Unun amin nandak nandakni kilegi mini.

Mani nawa gengo do but dasi galak tosot.

71 Gak da jigi namgul unun tagisi agil. Unun da gengo do nayindet tagisi agit.

72 Nawa gengo do nandako yo madepsi asak.

Unun da gol ae silva monej morapmisi yapmandak.

Pinjkop dakon gen teban unun kilegisi

73 Kisitgo da nak wasagil.

Nandak nandak naminkaki gen teban morapgo nandan pisoken do pi tagisi abenj.

74 Gengo da nak tagi anpulugosak yan nandan teban tanjek jomjom asat.

Do minat amin morap gak do pasolgon amin nak nandani

- bisapmon kisik kisik ani dosi nandisat.
- 75 Yawe, nak nandisat, gak dakon gen teban morap unun kilegisi gin. Gak gengo yolek anpakno anmilip ak do anek jigi namgul.
- 76 Gak nak do toktogisi but dasi galak tan nam do yan teban tok kili agil. Do gen yagil da aripmon nak oman amingo dakon but anteban abi dosi nandisat.
- 77 Nawa gengo do but dasi galak tosot. Do nak do bupmi nandanaki tagisi egipben dosi nandisat.
- 78 Iyi do nandaba wikwan amin da top yanek isal dogin abin nepgwit. Anpakni unun do gak da panmayak abi mayak toni dosi nandisat. Mani, nak toktogisi gengo do nandan egipben.
- 79 Namun amin da gak do pasolgon ae gak dakon gen teban nandan unun da nagon apni dosi nandisat.
- 80 Anpuluganaki gen teban morapgo guramigek anpakno do mayaktok dima paken dosi nandisat.
- Amin kinda Pinjkop da yokwikon nan abidosak do bisit agit*
- 81 Gak da nak yokwikon nan abidoki do jomjom anek butjiksi nandisat, anek tapminno minisi ayin. Mani gengo da nak tagi anpulugosak yan nandan teban tanek jomjom asat.
- 82 Gak da yan teban tok agil unun aripmi akdisal yan do jomjom anek sintan egit da dabilno tep naman. Anek yan yosot, "Ni bisapmon butno anteban abi?"
- 83 Nak wain tibit meme gip ban wasanbi kalipmi kinda amin da mukwakon yipba teban tanbi yombem. Mani gen tebango do dima intosot.
- 84 Bisap nian da oman amingo nak jomjom sigin aben?
- Yo yokwi an naman amin do ni bisapmon kobogi yokwi an yobi?
- 85 Iyi do nandaba wikwan amin, nawa gengo dima guramikgan. Nak da moken do gapma wayikgan.
- 86 Minat aminyo nin da gen teban morapgo tagi nandan gadanen. Amin da isal dogin yokwi an naman, do anpulugoki do nandisat.
- 87 Palisok nikba kimakgin, mani gengo dima yipman dekgim.
- 88 Nak do toktogisi but dasi galak tan namisal, do anpuluganaki dima kimokgen. Yan anaki gen teban morapgo guramikgen.
- Amin kinda Pinjkop dakon gen teban do nandan gadagit*
- 89 Yawe, gak dakon gengo toktogisi tan anan kikdisak. Unun Kwen Kokup tebaisi tosok.
- 90 Anpakgo tagisi unun amin don altanek egipdan kabikon toktogisi tan anan kikdisak. Miktin yipgul da tamonikon tanek dima diwalik kisak.
- 91 Gaga yagil unun da aripmon yo morap tawit da abisokyo kisi ton gin. Nido yo morap kisi da gak dakon pi an.
- 92 Nawa gengo do but dasi dima galak tagim tam, nak jigi panek kili kimakgin.
- 93 Gengo dimasi intoken. Nido unun yolapbo gak da egip egipno ankutnal.
- 94 Nak gak dakonsi, do yokwikon nan abidoki. Nak gengo guramit do pini asat.
- 95 Amin yokwi nikba kimokgen do jomjom an. Mani, gen tebango do nandan egipben.
- 96 Abisok nak nandisat, yo wagil tagisi kinda minisi. Mani gengo unun yo tagisisi, ae tilakni mini.

Amin kinda Piŋkop dakon gen teban do but dasi galak tosok

97 Nak gen tebango do but dasi galak tosot.

Gildat kinda kalon unun dogin nandan egisat.

98 Gen tebango nagon toktogisi tosok, do nandan kokwin tagisi amin kinda daganek uwalno dakon nandak nandak yapmandat.

99 Nak toktoği gak dakon gen bami dogin nandan egisat, do nandak nandak tagisi timigek yoyindet morapno kisi yapmandat.

100 Gengo kilegisi unun guramikdat, do nandan kokwino tagisi da amin pelan dakon nandak nandak yapmandak.

101 Anpak yokwi ak do dimasi nandisat, nido gengo banjin guramit do nandisat.

102 Gak da gaga dakon gen do nayin dekgil, do gen unun dima yipman dekgim.

103 Kaban kok unun gen kaganokon galagisi, mani gengo da unun yapmanek wagil galagisisi asak.

104 Gengo da nandak nandak tagisi namisak, do anpak yokwi morap do dimasi galak tosot.

Amin Piŋkop dakon genon tenjen abidon

105 Gengo da nak anpuluganban kosit kilegi agipben dakon lamno asak.

Ae kosit agipben dakon tenjenno asak.

106 Gen tebango kilegisi guramit do yan teban tok kili agim, do yan gin akdisat.

107 Yawe, jigi madepsi da wutjin namisak.

Yan teban tok agil da aripmon anpuluganbi kalugi egipben.

108 Yawe, nak ya yan gayisat unun da paretno asak, unun timikgi.

Gen tebango do nayin dekgi.

109 Nak toktogisi kimot da kapmatjok kin kin asat.

Mani nawa gengo dima intoken.

110 Amin yokwi da nak abidok do pat yipman, mani gengo dima yipman dekdak.

111 Toktogisi gengo abidan kimokdot. Anapbo unun gen da kisik kisik namisak.

112 Gengo guramik kimokgenji, anapbo wigi kimokgen da bisapmon wigisak.

Piŋkop dakon gen teban da anpuluganban nin tagisi ekwaman

113 Amin gak gol do but bamot an unun do dima galak tan yomisat.

Mani nawa gengo do but dasi galak tosot.

114 Gak kalonjin pasili tamono ae pasikno.

Gengo da nak tagi anpulugosak yan nandan teban tanjek jomjom asat.

115 Yokwi pakpak minjat aminyo ji nepman dekgit.

Piŋkopno dakon gen teban guramit do nandisat.

116 Yan teban tok agil da aripmon anteban anaki egipben.

Anaki yo abidok do nandan teban tanjek jomjom asat unun dima sun tosak.

117 Kisitnokon abidanaki tagisi egipben.

Anaki toktogisi gengo do nandan egipben.

118 Minjat amin morapyo gen tebango yipman dekgan unun manji yomisat.

Top geni unun sun tokdan.

119 Gak da amin yokwi morap sibat sibat gin yan nandan yominek mabi kwan, do gengo do but dasi galak tosot.

120 Nak gak do pasalek giptimno madepsi nimmikdak.

Gen kokwin tamokon gak da amin gen yan yomdisal unun do nandanek madepsi pasoldot.

Amin kinda Piŋkop dakon gen teban guramikdak

121 Nak anpak kilegi tagisi ban agim.

- Yum nandanaki uwalno da yokwi dima an namni do nandisat.
- 122 Pi amingo nak anpulugok do yan teban tok abi do nandisat. Yum pindagaki kwen wigik amin da jigi dima namni.
- 123 Yokwikon nan abidoki do yan teban tok agil unun aripmi akdisal yan do jomjom anek sinjan egit da dabilno tep naman.
- 124 Oman amingo nak butdasi galak tan naminek gen bami do nayin dekki.
- 125 Nak oman amingo, do nandak nandak naminaki gengo do tagi nandabo pisosak.
- 126 Abisok minat aminyo nawa gengo kirinikan unun Yawe gak da kobogi yobi dakon bisap.
- 127 Gol unun yo tagisi, mani unun yapmanek gen tebango do but dasi galak tosot.
- 128 Gen morapgo kisi guramikdat. Anpak yokwi morap do dima galak tosot.
- Pinjok dakon galaktok yolyol dakon gen*
- 129 Gen tebango unun wagil tagisisi do anek guramikdat.
- 130 Amin kinda da notni kinda anpuluganban gengo dakon mibili nandisakan, tenjenikon egipdisak. Gengo unun da nandak nandakni mini amin nandak nandak yomisak.
- 131 Nak amin da pakbi do tep ton unun da tilak gen tebango do galagisi nandisat. Unun nandak do but dasi galak tosot.
- 132 Amin morap mango do but dasi galak ton unun bupmi nandan yomisal, unuden gin abin bupmi nandan nabi.
- 133 Yan teban tok agil unun da aripmon kosit nolayiki. Ankutnanaki yokwi kinda da nak abin nep do pi dima asak.
- 134 Pulugan nepmanaki nak abin nep do yon amin da dima anpubal ani. Yan anaki gengo guramikgen.
- 135 Butgo oman amingo nagon yipmanek yo tagisi an nabi. Gen teban morapgo do nayin dekki.
- 136 Amin da nawa gengo dima guramikgan do anek kunam tagapbo dabil pakbino pakbi madep da yan pokgon.
- Pinjok dakon gen teban unun kilegisi*
- 137 Yawe gak kilegisisi. Ae gen teban morapgo kisi kilegin.
- 138 Gen teban morap nimgul unun kilegi ae nin da tagi nandan gadanen.
- 139 Uwalno gengo do nandak nandak dima an, do butjap madepsi nandanek tapminno mon.
- 140 Yan teban tokgo unun pankiligek unun bamisi yan kili pindakgin. Do oman amingo nak yan teban tok gengo unun do but dasi galak tosot.
- 141 Nak amin isali nan amin da abin nepmanan. Mani gengo do dima intosot.
- 142 Anpakgo kilegi unun toktogisi tan anan kikan.
- Ae nawa gengo unun bamisi.
- 143 Jigi morapmi nagon noman ton, mani gengo do but galaksi nandisat.
- 144 Gengo unun toktogisi kilegisi. Anpuluganbi gen unun do nandan pisanek tagisi egipben.
- Amin kinda Pinjok da yokwikon nan abidosak do bisit asak*
- 145 Yawe, nak gak do bisit tebai asat. Bisitno nandanaki gen morapgo guramikgen.
- 146 Nak gak do yan tidosot. Yokwikon nan abidanaki gen tebango tagi guramikgen.
- 147 Wisa dima daganakwan pidanek anpulugoki do yan tidosot.

- Gen tebango da nak tagi anpulugosak yan nandan teban tanjek jomjom asat.
- 148 Kalbi dipmin dima pokdot.
Toktogisi yan teban tok gengo dogin nandan egisat.
- 149 Yawe, toktogisi but dasi galak tan namisal, do bisitno nandaki.
Gak kilegisi, do kilano anjaki egipbenj.
- 150 Amin nandak nandakni yokwi da nak anupbal ak do nak da kapmatjok abanj.
Unun amin nawa gengo dima guramikganj.
- 151 Mani Yawe, gak nak da kapmatjok egisal.
Ae gen teban morapgo unun bamisi gin.
- 152 Gengo unun anteban anjaki dagok dagogi mini toktogisi tosok unun kalipsigwan kili nandagim.
- Amin kinda Pinjop da yokwikon nanj abidosak do yan tidagit*
- 153 Nak nawa gengo do dima intosot, do jigino madepsi unun kanjek anpulugoki.
- 154 Uwal da gen yan namanj, do anpuluganjek yokwikon nanj abidoki.
Kalip yan teban tok agil unun yolek egip egip nabi.
- 155 Amin yokwi gen tebango unun dima guramikganj, do yokwikon banj dimasi timitdisal.
- 156 Yawe, bupmigo unun madepsi.
Gak kilegisi, do kilano anjaki egipbenj.
- 157 Amin morapmi da yokwi an naminej uwal an namanj.
Mani gengo bami dima yipmanj dekdal.
- 158 Manji gamanj amin pindakdat bisapmon nandaba yokwitok an yomisat, nido unun gengo dima guramikganj.
- 159 Gengo do but dasi galak tosot unun nandisal.
Yawe, gak da but dasi galak tan naminj kimokdol, do yokwikon nanj abidanjaki tagisi egipbenj.
- 160 Gen morapgo unun bamisi gin.
Nawa gen morapgo kilegisi unun toktogisi tan ananj kikdanj.
- Amin kinda Pinjop dakon gen teban guramik kimot do nandagit*
- 161 Kila amin da mibili mini nak yokwi an namanj.
Mani nak gengo do nandanek nimnimikdat.
- 162 Amin kinda da yo tagisi morapmi timikdak, unun da tilak yan teban tok gengo do kisik kisik madepsi asat.
- 163 Nak anpak toptopmi do nandabo tagi dima anj.
Mani gen tebango do but dasi galak tosot.
- 164 Nawa gengo unun kilegisi, do gildat morap kisi nak gak do ya yan kosiri 7 kabi yan yan asat.
- 165 Minjat aminyo nawa gengo do but dasi galak tonj, unun butni yaworisi tonj, ae yo kinda da ke-salban dima manj dapni.
- 166 Yawe, yokwikon nanj abidoki do jomjom asat.
Nak gen tebango guramikdat.
- 167 Nak gengo do but dasi galak tosot, do gengo guramikdat.
- 168 Anpak morapno unun pindakdal, do gen teban morapgo unun guramikdat.
- Amin kinda Pinjop da anpulugosak do bisit agit*
- 169 Yawe, anpulugoki do yan tidosot, do nandan nabi dosi nandisat.
Yan teban tok agil unun da aripmon nandak nandak tagisi nabi.
- 170 Kalip yagil unun da aripmon bisitno do mirak yopmanjek yokwikon nanj abidoki dosi nandisat.
- 171 Gengo do tagisi nayinj dekdal, do toktogisi mango anjksikenj dosi nandisat.
- 172 Gen teban morapgo unun kilegi gin, do gengo do kap yokenj dosi nandisat.
- 173 Nak gengo yoldosi nandagim, do toktogisi nak anpulugok do tagap toki dosi nandisat.

- 174 Yawe, gak da nak yokwikon nan abidoki do madepsi nandan egisat.
Nawa gengo da kisik kisik namisak.
- 175 Egip egip naminjaki mango anjakisiken.
Gengo da anpulugosak do nandisat.
- 176 Sipsip da kin pasilgan unun da tilak kosit tagisi kili yipman dekgim.
Do abin oman amingo nak do wusiki.
Nak gen tebango do dima intosot.

120

Amin kinda Pinjkop da anpulugosak do bisit agit

Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Jigi noman tan namgwit bisapmon Yawe do yan tidoko bisitno nandan namgut.
- 2 Bisit yan agim, "Yawe, top amin da nak anjkewalni yan do nak pulugan nepbi."
- 3 Top amin ji, Pinjkop da ji do yo ni ban an damjak?
- 4 Unun da emat amin dakon gobin ban yaman damdisak.
Anek kindapni tedepmi jikon tagaldisak.
- 5 Nak ji da binapmon yokwisi egisat.
Amin da Mesek miktimon bo Kade amin da binapmon yokwisi ekwan unun da tilak jikon yokwisi egisat.
- 6 Nak minjat aminyo yawori egip egip do ikwayit an amin gat kisi bisap dubagisi ekwaman, do kuragisi nandisat.
- 7 Nak da tagisi yitni do yosot bisapmon unun emat gin ak do nandan.

121

Yawe unun nin dakon kila amin

Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Nak sintoko ilenon wigisak.

Panpulugokno dukwan da apban koken?

- 2 Yawe kundu gat ae miktin gat wasagit unun dagin panpulugokno egisak.
- 3 Kilago asak, do aripmi dima man pokgi.
Kilago anek dipmin dima pokdok.
- 4 Pakyanji nandani, Israel amin dakon kila amin unun pak nandat kinda dimasi asak.
- 5 Yawe unun gak da ilenonjok egek kilago anek gak anjongam asak.
- 6 Gildat da gildat kalba ae kanek da kalbi aripmi dima anupbal anjil.
- 7 Yawe da kilago anakwan yo yokwi morap ton kindasok da gak dima anupbal asak.
Egip egipgo kisi kila asak.
- 8 Yawe da abisok ae don kin apyo akdisal unun kilago anan wigikdisak.

122

Jerusalem anjistik dakon kap

Dewit dakon kap kinda. Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 "Kili apba Yawe da yutnon kino" yan nayinba nandabo tagisi agit.
- 2 Nin kili abin Jerusalem dakon wigat yapmanek nagalgwan pigiman da akgaman.
- 3 Jerusalem kokup pap unun wagil tagisi wasanbi.
- 4 Israel amin idon abin Yawe ya yan iyini do kalip kili yoyigit unun gen yolek abin abin an.
- 5 Unudon gen kokwin agak tamo tosok.
Dewit dakon diwatni kila amin madep egi egi awit unun dakon gen kokwin tamo ton.
- 6 Jerusalem yaworisi tosok do bisit ani.
Bisit yan ani,

- “Yawe, Jerusalem do galagi nandan amin panpuluganbi tagisi egipni.
- 7 Panpuluganbi Jerusalem da nalgwan ekwan amin emari mini tagisi egipni, ae kila amini gat kisi tagisi egipni dosi nandaman.”
- 8 Gwakno gat ae notno gat do nandanek Jerusalem amin do bisit yan aben,
“Ji emari mini tagisi egipni.”
- 9 Nak Yawe Pinjopnin dakon telagi yut do nandanek bisit yan aben,
“Yo kinda do wadak wadagi mini tagisi egipni.”

123

Amin kinda Pinjop da bupmi nandan injak do bisit agit

Pinjop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Yawe, nak Kwen Kokup sintoko wigakwan gandako kila amin madep yiyit tamogokon yikdal.
- 2 Oman amin amin tagini do nandan gadasak, anakwan pi amin minjat unun amin tagi minjat do nandan gadasak, yan gin nin Yawe gak do nandan gadaman. Gak Pinjopnin, gak dagin bupmi nandan nibi do jomjom aman.
- 3 Yawe, amin da yokwi an ninjakwa jigisi nandaman, do bupmi nandan nibi.
- 4 Bisap dubagisi iyi do nandaba wikwan amin da pabin nipgwit, do jigisi nandaman.

124

Pinjop unun minjat amin kabini dakon Panpulugok Amini

Dewit dakon kap kinda. Pinjop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 “Yawe da nin dima panpulugagit tam, nianji?”
Israel amin da unun gen dakon kobogi yoni.

2-3 “Amin da butjap nandan ninon emat awit bisapmon Yawe da nin dima panpulugagit tam, uwal da japmisi nandanek obisi tagi panjupbal abam.

4 Butjapni pakbi da yan igek timikban tagi pasilnom.

5 Pakbi madep unun igek timikban tagi kimak mudonom.
Mani dima.”

6 Nin Yawe do ya yansi iyinen.
Yum nandanakwan uwal da nin dima nindapba pasilgiman.

7 Nin minam da yan amin kinda da pat yipguron yokwalgiman da pulugan kigiman.

Pat unun tuwil kigit, do nin pulugan kigiman.

8 Yawe Kwen Kokup ae miktimyo wasagit, unun da iyi nin tagisi panpulugosok.

125

Pinjop da minjat amin kabini yopban tagisi yikgan

Pinjop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

1 Minjat aminyo egip egipni Yawekon tosok yansi nandan amin unun Saion Kabap yombem.

Kabap unun dima nimnimigek tebaisi tokdisak.

2 Hlen da Jerusalem angwasiyek ton unun da tilak Yawe da abisok ae don pangwasijek minjat amini kilani akdisak.

3 Amin yokwi da amin kilegi dakon miktim toktogi kilani dima ani. Yan ani kan, amin kilegi yokwi akdan.

4 Yawe, amin tagisi butni kilegi unun aminon anpak tagisi anyobi.

5 Mani minjat aminyo iyi dakon anpak yokwini yolek an, unun yo yokwisi an yobi.

Yokwi pakpak amin do yo yokwisi an yobi.

Israel amin yawori tagi egipni.

126

Piņkop da paņpulugosak do Israel amin da bisit awit

Piņkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Yawe da nin uwal da kisiron ban timik aeni Saion kokup papmon paņpagut bisapmon dipmin yombem pindakgiman.
- 2 Nin jikgo madepsi yanjagiman. Aņek kisik kisik kap yagiman. Yan anapno miktim diwari dakon miņat aminyo da yan yawit, "Yawe da Israel amin paņpulugok do pi madepsi agit."
- 3 Asisi, Piņkop da nin paņpulugok do pi madepsi agit, do nin wagol tagisisi nandaman.
- 4 Yawe, miktim kibirikon sikak manakwa jon yo morap ae kwoņ unun da tilak paņpuluganaki kalip tagisi egipguman yan gin aenin tagisi egipneņ.
- 5 Amin kunam tagek jap kwaokgan, unun kisik kisik nandanek bami pakdan.
- 6 Asisi, amin kunam tagek jap yet kwaot do jap yet pigaga paņgwan, unun don jap bami pektanba paņ paņobinek kisik kisik kap yokdan.

127

Piņkop da yo tagisi aņ yoban mani aņkisiwit

Solomon dakon kap kinda. Piņkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Yawe da paņpuluganban kisit kilda yut dima aņ tam, pi isal dogin abam. Yawe da paņpuluganban kila amin kokup pap kinda kilani dima aņ tam, kila isal dogin abam.
- 2 Nin jap timit do nandaba kik aņek wisa dima daganakwan pidan pi gin aņgapno wigi pilin toni kan, pi unun isal dogin aman.

Nido, Piņkop da miņat aminyo but dasi galak taņ yomisak unun yik yawot yomisak.

- 3 Piņkop da nin do yo tagisi aņ niminek monji gwayo but galak do nimisak. Unun gisam tagisi Piņkopmon timikgaman.
- 4 Yawi kaluk dakon monji gwayo unun gobiņ da yan emat amin kinda da kisiron ton.
- 5 Amin monji gwayo morapmi amin kisik kisik tagi ani. Unun da gen pi tamokon uwal gat gen pi anakwa aņpulugokdan. Anakwa mayagi dima pakdisak.

128

Piņkop da geni guramikgan amin do yo tagisi anyomisak

Piņkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Amin morap Yawe do pasalek geni guramikgan unun amin kisik kisik tagi ani.
- 2 Ji pi aņek unun dakon bami paņ noni. Ji kisik kisik aņek tagisi egipdan.
- 3 Miņatgo da yutgokon wain nap da yan bami madepsi toni. Ae miņat monjiyogo da olip kindap moniņ yombem da yutgokon tamokon aņgwasinek yitni.
- 4 Asi, Yawe do pasalek ekwan amin kisik kisik tagi ani.
- 5 Yawe Saion kokup papmon egisak unun da gisam tagi damjak. Ji miktimon egipni bisap morapmon Jerusalem kanakwa tagisi tosak dosi nandisat.
- 6 Ji bisap dubagisi egek babikji pindatni do nandisat. Israel amin yawori tagi egipni.

129

Israel amin da Piņkop da uwalni paņupbal asak do bisit awit

Piņkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Israel amin, gak moniisogon da wiŋ abisok ekwamaŋon gak uwal da yokwi aŋ gamgwit dakon gen niyiki.
- 2 Gak yaŋ yoki, “Moniisogon da wiŋ abisok ekwamaŋ bisapmon uwal da nak yo yokwisi aŋ namaŋ.
Mani nak aripmi dima abiŋ nepni.
- 3 Nak obisi baljaŋakwa nap kiriŋ da manjinokon giptimno dapba kiriŋikwaŋ.
Pi kaga daŋgap pindakgamaŋ uŋun da tilak baljaŋba wuda dubagiŋi di noman toŋ.
- 4 Mani Yawe uŋun kilegiŋi.
Nak amin yokwi da nap teban wamgwit uŋun mandaŋ dagaŋakwan oman monji saŋbenjek dima egisat.”
- 5 Nak Yawe da miŋat aminyo Saion kokup pap do uwal aŋ, uŋun mayaktok yomiŋek pabiŋ yopmaŋek yolban tobilek kokupnikon kini dosi nandisat.
- 6 Uŋun joŋ yut kwenon kwanjek don dubak tokdo aŋakwa gildat da pindakban tepmi kibidoŋ uŋun yombem ani dosi nandisat.
- 7 Amin kinda da joŋ uŋun baljaŋ paŋmuwuk wamaŋek dima paŋkisak.
- 8 Ae miŋat aminyo uwalnin da kapmatjok kiŋek “Yawe da yo tagiŋi aŋ damiŋek giŋsam damjak” yaŋ dimasi yoyini dosi nandisat.
- 3 Yawe, gak da diwarinin manjiŋek gen pikon nipbim tam, Amin Tagi namin da gengo yapban?
- 4 Mani gagon diwari wiririt toŋok, do nin gak do pasal gamneŋsi.
- 5 Nak Yawe da aŋpulugosak do nandaŋek jomjom asat.
Aŋek geni do tebaisi nandaŋ gadasat.
- 6 Nak Amin Tagi da aŋpulugosak dosi nandaŋek but kindap asat.
Kalbi kila amin da uwal apni do kila aŋek wiŋa tepmi dagosak do aŋtep aŋ uŋun yapmaŋek but kindap madepsi asat.
- 7 Israel amin, Yawe da nin do but dasi galak taŋ nimisak, ae dima yokwi toneŋ yaŋ do bisapmi bisapmi nin paŋpulugosok, do Yawe da nin paŋpulugokdisak yaŋsi nandaŋ teban taŋek uŋun do jomjom aneŋ.
- 8 Uŋun da Israel amin nin yokwikon baŋ timigeŋek diwarinin kisisi wiririk nimisak.

131

Amin kinda iyi do nandaban piŋakwan bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Piŋkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Yawe, nak naga do nandako dima wigisak.
Mano dima awigisat.
Nak yo kinda ni da wikwisi asak ae yo uŋun dakon mibili aripmi dima nandako piŋosak uŋun do nandaba kik dima asat.
- 2 Nak butno tagiŋi toŋok do pi at da butno yawori toŋok.
Nak egisat uŋun monji ŋakŋak da yaŋ meŋi da kisiron nandaba kigi mini pagegisak nak uŋun yombem.
- 3 Israel amin, ji abisok ae bisap morap don kisi Yawe da paŋpulugosak do nandaŋ teban taŋek jomjom ani.

130

Amin kinda Piŋkop da aŋpulugosak do bisit agit

Piŋkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Yawe, butno jigisi taŋakwan aŋpulugoki do yaŋ tidosot.
- 2 Amin Tagi, bisitno nandaki.
Aŋpulugoki do gayisat, do nandaŋ nabi.

132

Piŋkop dakon telagi yut madep do kisik kisik awit

Piŋkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

¹ Yawe, gak Dewit do dima iŋtoki.
Ae jigi morap pagit kisi do dima iŋtoki.

² Dewit da Israel amin dakon Yawe,
Piŋkop tapmimi ton, unun do
yan teban tok kind a yan yagit,

³ “Nak yutnon dima kiken, ae dipmin
potpot tamokon dima pokgen.

⁴ Nak dipmin dima pokgen.

⁵ Mibiltok Yawe do yut kind a aben,
unun Israel amin dakon
Piŋkop Tapmimi Ton unun da
egipjakdo.

Anek don yik yawot aben.”

⁶ Nin Betlehem kokupmon egek
Sanbek Sanbek Kinam duk-
wan tosok unun dakon geni
nandagiman.

Anek unun Kiriati Jearim da
miktimon tanban kagiman.

⁷ Kanek yan yagiman,
“Nin kili Yawe da yutnon wigino.
Ae unun da kapmatjok kinjek
gawak imnen.”

⁸ Yawe, gak Sanbek Sanbek Kinamgo
gat kisi abinek yik yawot yut-
gokon yikgi.

Sanbek Sanbek Kinam unun
gak dakon tapmim madepgo
dakon tilak asak.

⁹ Mukwa sogok amingo panpuluganaki
toktogisi anpak kilegi ani.

Anaki unun anpakni kilegi da
imalni tagisi da yan asak.

Ae minjat aminyogo panpuluganaki
kisik kisik anek kap yoni dosi
nandisat.

¹⁰ Yawe, oman amingo Dewit do nan-
dan ibi.

Kila amin madep gaga manjigil
unun manji dima ibi.

¹¹ Gak da kalip Dewit do yan teban
tok tebaisi an imgul, ae gengo
kulabik aripmi dima akdisal.

Yan iyigil, “Nak da monji
kabigokon kind a yipbo kila
amin madep egipjak.

¹² Monjigoni nak dakon sanbek
sanbekno guramitni, ae gen
morapno yoben unun gu-
ramitni kan, don bisap dagok
dagogi mini babigoni dakon
monjini kila amin madep
dagokdan.”

¹³ Yawe da Saion kokup pap iyi do
tilak agit da unudon toktogisi
egip do nandisak.

¹⁴ Yan yagit, “Nak unun kokup pap-
mon toktogisi egipdisat.

Nak unun kokup papmon kila
amin madep egipben do tilak
kili agim.

¹⁵ Nak Saion kokup pap dakon
minjat aminyo do yo morapmi
imdisat.

Anapbo yo do wadak wadak dima
akdan.

Anek yoni mini amin do jap
morapmi yobo nan tugokdan.

¹⁶ Nak da Saion kokup pap dakon
mukwa sogok amin kabini
yokwikon ban timikgo unun da
imalni yombem asak.

Anapbo Saion dakon minjat
aminyo da kisik kisik kap
yokdan.

¹⁷ Nak da Dewit da kabikon amin
kind a abidanek yipbo unun
kokup papmon kila amin
madep dagosak.

Anek minjat amin kabino do lam
kind a da yan tenjan yomjak.

¹⁸ Nak da uwalni panmayak akdisat.

Mani kila amin madepno tilim
madepni gat yitdisak.”

133

Not do but dasi galak tan yomyom anpak do tagisi nandawit

Dewit dakon kap kind a. Piŋkop

gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Pinjkop dakon minjat aminyo but kalon anek egipni kan unun tagisi, ae buri tagisi akdan.
- 2 Unun anpak unun wagil tagisisi. Unun olip dakon nelagi yombem.
Olip dakon nelagi Aron do tagal iminjakwa mogim dangwanikon pigek imal dubakni da diwarikon pigigit.
- 3 But kalon anpak unun kalbi gik sitnan Emon Kabap ae Saion Kabapmon mon unun yombem tagisi.
Yawe da but kalon ekwan amin gisamni yomisak.
Egip egip dagok dagogi mini unun yomisak.

134

Pinjkop dakon man anjisinio

Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Yawe dakon oman amin morap, ji kalbi yutnikon pi an amin, ji mani anjisinio.
- 2 Telagi yutnikon kisitji panenagek Yawe dakon man anjisinio.
- 3 Yawe kundu ae miktim wasagit unun Saion egisak, unun da yo tagisi andamjak dosi nandisat.

135

Yawe anjistik dakon kap

- 1 Yawe anjisini!
Yawe dakon oman amin, ji mani anjisini.
- 2 Ji Yawe da nagalgwan Pinjkop da yutnon omani an, ji Yawe anjisini.
- 3 Yawe unun tagisi, do Yawe anjisinej.
Mani unun tagisisi, do kap yanek anjisini.
- 4 Yawe da Jekop iyi do anawakgit.
Israel unun Pinjkop iyi dakon amin kabi.

5 Yawe unun mani wukwisi yan nandisat.

Amin Tagi da pinjkop toptopmi morap kisisi yapman mudosok.

6 Yawe kwen kundukon, ae miktimon, ae tap kwenon, ae tap kagagwan, galaktokni yolek yo morap ak do nandisak unun asak.

7 Unun da yanban gikwem noman ton, ae mal anek sikak mosok, ae yo morap yopyop yutnikon da mirim yopban kwan.

8 Isip miktimon Isip amin dakon monji mibiltogi gat ae bit kilapyo dakon monji mibiltogi unun dapban kimakgwit.

9 Isip miktimon kila amin madep gat ae kila amini gat panupbal ak do wasok tapmimi ton mibili mibili agit.

10 Yawe da miktim morapmi panupbal anek kila amin madep tapmimi ton morapmi dapban kimakgwit.

11 Amo amin kabi dakon kila amin madep Sion anakban kimakgit, ae Basan dakon kila amin madep Ok, ae Kenan miktim dakon kila amin madep morap gat kisi dapban kimakgwit.

12 Yan anek unun kila amin madep dakon miktimni amin kabini Israel do yomgut.

13 Yawe, mango bisap mudok mudogi mini tan anan kikdisak.

Babikon da babikon man bingo do nandan anan kikan.

14 Yawe dakon amin kabi uwalni da yo yokwi anyoba iyi panjutnokdisak.

Oman amini do bupmi nandan yomisak.

15 Amin Nwakwari Kabi kokup kidatni unun silwa ae gol ban wason.

Amin kisit da wup unun wason.

- 16 Kokup kidat dakon wupmi unun gen kagani ton, mani gen aripmi dima yoni.
Ae dabilni ton, mani yo aripmi dima pindatni.
- 17 Ae mirakni ton, mani gen aripmi dima nandani.
Ae mirim dima pan.
- 18 Kokup kidat dakon wupmi wason amin, ae egip egipni kokup kidaron tosok yansi nandan amin morap, unun kokup kidat dakon wupmi yombem akdan.
- 19 Israel minat aminyo, ji Yawe ankisini.
Yawe dakon mukwa sogok amin, ji mani ankisini.
- 20 Liwai da kabikon nani, ji Yawe ankisini.
Minat aminyo Yawe do pasolgon amin, ji mani ankisini.
- 21 Yawe Jerusalem kokup papmon egisak, do minat aminyo ji Saion wigek mani ankisini.
Yawe ankisini!

136

Pinkop ya yan iyik do dakon kap

- 1 Yawe anpakni unun tagisisi, do ya yan iyinensi.
Dagok dagogi mini nin do but dasi galak tan nimisak.
- 2 Nin Yawe ya yan iyinen.
Unun da pinkop toptopmi morap yapman mudosok.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 3 Nin Amin Tagi ya yan iyinen.
Unun da amin tagi morap yapman mudosok.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 4 Unun kalon da wasok tapmimi ton madep asak.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 5 Iyi da nandak nandagon da kundu ae yo morap kwen ton unun wasagit.

- Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 6 Miktim yipban kwen tagit, ae pakbi yipban mibilikon tagit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 7 Gildat gat kanek gat wasagit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 8 Gildat yipban gildat kanda kila asak.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 9 Kanek gat gik morap gat yopban pilin kila an.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 10 Nin Yawe ya yan iyinen.
Unun Isip amin dakon monji mibiltogi dapban kimakgwit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 11 Israel amin timik panobinjakwan Isip yipman dekgwit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 12 Iyi da tapmim madepmon da timik panogut.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 13 Tap Gami pudanban timi bamori agit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 14 Iyi mibiltok kinjek minat amini timik panabinjakwan tap idap pudawit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 15 Mani Isip dakon kila amin madep gat ae emat amini gat yopban pakbi nan kimakgwit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 16 Miktim kibiri timon minat amini mibiltan yominek kigit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 17 Kila amin madep tapmimi ton dapban kimakgwit.

- Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 18 Ae kila amin madep man bini ton dapban kimagwit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 19 Amo amin kabi dakon kila amin madep Sion anjakban kimagit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 20 Ae Basan dakon kila amin madep Ok anjakban kimagit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 21 Anek unun kila amin madep dakon miktinmi minat amini do yomgut.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 22 Miktin unun oman amini Israel do yomgut.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 23 Uwal da pabin nipgwit bisapmon nin do sigin nandan nimgut.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 24 Anek uwal da kisiron ban timikgit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 25 Minat aminyo gat ae bit kilap morap gat jap yomisak.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 26 Do Kwen Kokup Pin kop ya yan si iyinen.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 3 Nido nin timik miktinmon pan kiwit amin da kap yonen do niyiwit.
Yokwi anningwit amin da tebai yan niyiwit,
“Nin da kisik kisik panen do ji da kap yoni do nandaman.
Saion dakon kap kind a yoni.”
- 4 Mani miktin dubagikon egek Yawe dakon kap nianon da tagi yonen?
- 5 Jerusalem, nak gak do intoken kan, Pin kop da nak anintok aban sanbenek gita dima tidoken.
- 6 Jerusalem, nak gak do intanek yo isali yan gandanek yo diwari do nandako wigini kan, Pin kop da nak melno ankadim aban kap dima yoken dosi nandisat.
- 7 Yawe, gak Idom amin da kalip Babilon dakon emat amin jonikgwit unun do aego nandaki.
Babilon amin da emat wamanek Jerusalem abidawit bisapmon Idom amin da gen yan yawit,
“Yut morapni kisi tuwil mudanek panupbal an mudoni.”
- 8 Babilon, nandaki.
Gak tasik tokdisal.
Nin do anpak yokwi nian an nimgul unuden gin kobogi yokwisi timitdisal.
Kobogi yokwi gamjak amin unun kisik kisik tagi asak.
- 9 Unun da gak dakon monji monin monin timik maban tipmon manek obisi tasik tanej kimotdan.

137

Israel amin uwalni da miktimon egek kokupni do kunam takgwit

- 1 Nin Babilon amin dakon pakbini da ilenikon yigek Saion kokup pap do nandak nandak anek kunam takgiman.
- 2 Kindap kapmatjok tawit unun da kilinikon gitanin mindano tanakwa sanbenek dima tidagiman.

138

Amin kind a Pin kop do ya yan iyigit Dewit dakon kap kind a.

- 1 Yawe, nak but dasi nandanek ya yan gayisat.
Pin kop toptopmi da dabilon kap yanek mango yan an kisisat.
- 2 Bisapmi bisapmi but dasi galak tan naminek kilano tagisi asal, ae

- mango gat gengo gat da yo morap yapman mudanek unun da wukwisi amal.
 Yanjo, nak Telagi Yut Madepgokon gawak gaminek mango yan ankisiken.
- ³ Gak do bisit asat bisapmon nandan namisal.
 Anek tapmim naminek butno anteban asal.
- ⁴ Yawe, miktimon kila amin madep morap da gengo kili nandayin, do unun da mango yan ankisini dosi nandisat.
- ⁵ Tilimni unun madepsi, do unun da Yawe dakon wasokni do nandanek kap yoni dosi nandisat.
- ⁶ Yawe unun wukwisi egek amin iyi do nandaba pan amin unun nandan yominek kilani asak.
 Mani iyi do nandaba wigisak amin unun yum dabil dagin pindakdak.
- ⁷ Jigi mibili mibili altan naba kilano anaki dima kimokdot.
 Uwalno da nak do japmi nandan, mani gak tapmingo madep, do si pabin yopmanek nak anpulgosal.
- ⁸ Yawe da nak niansi egipben ae pi ni ban aben do nandagit unun kilano anakwan an mudoken.
 Mudok mudogi mini nak do but dasi galak tan namisal.
 Gak da nak wasagil, do dima intan nabi.
- ³ Nak kosit agisat bo ae dipmin pokdoron nian egisat unun gak da nandisat.
 Gak anpakno kisisi nandan mudosol.
- ⁴ Yawe, nak gen kinda yok do asat unun gak da kili nandagil.
- ⁵ Gak mibiltok ae bunonyo agaki kisitgo da nak abidosok.
- ⁶ Nandak nandakgo da nandak nandakno yapmanek wukwisi asak.
 Unun nak da aripmi dima nandaken.
- ⁷ Nak dukwan kinek Wupgo yipman dekgen?
 Nak pasal dukwan kinapbo gak kapmatjok dima egipdisal?
- ⁸ Kwen Kokupmon wigiken kan, gak unudon egipdisal.
 Ae kimakbi tamogwan pigiken kan, unudon kisi egipdisal gin.
- ⁹ Pidan piroppan gildat wisak tetgin do dubagisi kiken bo tap diwarisikon kiken kan,
- ¹⁰ gak unudon egipdisal gin.
 Anek kisitgo da nak abidanek kosit nolikdisal.
 Tapmingo madep, do nak anpulgokdisal.
- ¹¹ Nak "Pilin tuk da nak ankisibisak, ae gildat dakon tenten nak angwasisak unun da pilin tuk asak" yan yoken kan
- ¹² pilin tuk da nak aripmi dima ankisibisak.
 Kalbi unun gildat kalba yombem akdisak.
 Pilin gat ae tenteni gat kisi pindakbi aripsi amal.
- ¹³ Gak da giptim diwat morapno kisi wasagil.
 Men da butgwan nak unungwan wasan mudagil.
- ¹⁴ Nak da gak ankisiat, nido gak da pi nwanwarisi anek nak wasan nepgul.
 Nak pakyanisi nandisat, gak da yo morap wasagil unun nwanwarisi.

139

Pinjok da nandan nimek kilanin asak

Dewit dakon kap kinda. Kap yan amin dakon kila amin do mandabi.

- ¹ Yawe, gak butnokon yo ni da ton unun kokwin anek bamisi nandan namisal.
- ² Gak nak da yik pidoty asat unun nandan mudosol.
 Dubagikon da nandak nandakno nandan mudosol.

- 15 Menj da butgwan pasili tamogwan tagok tagok agim bisapmon gak da pindagaki kidat morapno taganjek notnikon sanbewit.
- 16 Menj da dima analanakwan kili nandagil.
Nak miktimon dima altagim, mani gak da gildari gildari miktimon egipbenj do nandagil unjun papiagokon kili mandagil.
- 17 Pinjkop, nandak nandak morapgo unjun wagil tagisisi.
Nandak nandakgo unjun madepsi, amin da aripmi dima manjiri.
- 18 Gak da nandisal yo morap manjikenj kanj, tap ilejon niman morap yapjak.
Dipminon da pidosot bisapmon nak gak gat sigin egisat.
- 19 Pinjkop, amin yokwi dapbi kimotni do nandisat.
Amin dapdap amin ji nepman dek kit!
- 20 Unjun amin da gak do gen yokwi yonj, ae gak dakon man do gen girenj yonj.
- 21 Yawe, nak amin gak do kuragi nandanj amin do kuragi nandanj yomisat.
Ae amin kwen wigik anjgaman amin do nandaba yokwi tok anj yomisat.
- 22 Asisi, nak unjun amin do kuragisi nandisat.
Unjun pindakgo nak dakon uwalno anj.
- 23 Pinjkop, kokwin tagisi anjek nak dakon nandak nandak morap butnokon tonj unjun do nandaki.
Anjekwalek nandak nandak morapno do pakyanjsi nandaki.
- 24 Egip egipno kokwin tagisi abi.
Anjak yokwi di nandak nandaknokon di tanjbam.
Egip egip teban dakon kosit nanjan kiki.

140

Amin kinda da Pinjkop da kilani tagisi asak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap yonj amin dakon kila amin do mandabi.

1 Yawe, amin yokwi da kisiron ban puluganj nepbi.

Kilano tagisi anjaki emat amin da dima anjupbal ani.

2 Toktogisi anjak yokwi ak do nandak nandak anj, anjek toktogisi minjat aminyo da binapmon pidok pidok panjalon anj.

3 Gen yogokni unjun tunjon amin emari tonj dakon geni yombem, geni tepmisi.

Ae gen yogokni unjun tunjon amin emari tonj dakon pakbi yokwini yombem da gen kagakon tugawit da minjat aminyo panjupbal anj.

4 Yawe, kilano tagisi anjaki amin yokwi da dima abinj nepni.

Dam anjaki emat amin nak anjupbal ak do gen yonj, unjun yo kinda dima ani.

5 Kwen wigik amin da nak do pat yipmanj.

Nak do kilap nanj yanj abidok do nap teban banj nak da kosiron pat yipmanj.

6 Yawe yanj iyisat, "Gak Pinjkopno."
Yawe, nak anj pulugoki.

Yanj tidosot, do nandanj nabi.

7 Amin Tagi Yawe, gak yokwikon banj timit timit amino tapmimi tonjsi.

Kalip uwal gat emat wamgumanj bisapmon anj kutnagil.

8 Yawe, amin yokwi da yo timit do galak tonj unjun dima yobi.

Yum pindagaki anjak yokwi ak do gen yanj panj teban awit unjun dima ani.

9 Yum pindagaki uwalno da emaron dima abinj nepni.

Yo unjun ak do nandanj unjun panjtobilbi iyikon noman toni.

10 Kindap yipbi kwenikon moni.

- Mabi gapma madepgwan pigek
ae dima wini.
- 11 Isal dogin amin diwari gen yan
yoman amin yum pindagaki
nin da miktimon tagi dima
egipni.
Ae emat aminon yo yokwisi
noman tan yoba pasilni do
nandisat.
- 12 Yawe, gak da jigi pan amin gat ae yo
do wadak wadak an amin gat
panpulugosol.
- 13 Minjat aminyo kilegi da mango
anjisikdan.
Unun gak gat kisi egipdan.

141

Amin kinda kalbi bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe, nak gak do yan tidosot.
Tepmisi anpulugoki do nandisat.
Gak do yan tidosot, do bisitno
nandaki.
- 2 Bisitno da mukwa kibani tagisi da
yan gagon opjak dosi nandisat.
Ae gak do kisitno panenokdot
unun da pilindo dakon paretno
yan asak.
- 3 Yawe, gen kagano do kila tagisi anaki
gen yokwi kinda dima yoken.
- 4 Yum nandanaki butnokon da anpak
yokwi ak do dima nandaken.
Ae yum nandanaki amin yokwi
gat muwuk agek yokwi dima
anen.
Yum nandanaki unun dakon
jap noknok bisap madepmon
unun gat dima yitnen.
- 5 Yum nandanaki amin kilegi kinda
da nak anmilip ak do jigi tagi
namjak.
Mani nak amin yokwi not dima
an yoben.
Pinjop da amin yokwi unun
anpak yokwini dakon kobogi
panobil yomjak do bisit asat.
- 6 Amin da amin yokwi dakon kila
amini unun timigek maba tip

domon pigini bisapmon Yawe
dakon gen unun bamisi yan
nandaba pisokdan.

- 7 Anjek amin da jap pi do miktin
pidanek pandamit an, unun da
tilak unun amin dakon kidari
pandamit anjek maba kimakbi
tamogwan pigikdan.
- 8 Mani Amin Tagi Yawe, nak gak do
nandan gadasat.
Gak da nak tagisi anknutnosol.
Yum nandanaki dima kimokgen.
- 9 Anpuluganaki amin yokwi da pat
yipgwit unudon dima yokwal-
gen.
- 10 Yopbi iyi pat yipgwiron iyi yok-
walni.
Mani nak kosit tagisi agek yo
kinda da dima anjupbal asak.

142

Dewit Pinjop da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on
do Maskil yan yon. Dewit tip
kinamngwan egek bisit on mandagit.

- 1 Nak Yawe da anpulugosak do tebaisi
yan tidosot.
Bupmi nandan naminek anpulugosak
do bisit asat.
- 2 Nandaba kikno gat ae jigi morap no-
man tan naman unun kisi iyin
mudosot.
- 3 Jigisi nandanek wagilsi yokwi
tokdisat yan nandisat bisapmon,
Yawe niansi aben unun gak da
nandisal.
Kosiron yokwalgen do amin da
pat piwit.
- 4 Nak anpulugosak amin kinda kapmat
dima akban kosot.
Amin kinda da kilano dima asak,
ae amin kinda da nak do bup
tanek dima anknutnosok.
- 5 Yando, Yawe nak anpulugoki do bisit
gayisat.
Gak kalongin pasili tamono.
Miktimon egisat bisapmon gak
gat gin egip do nandisat.

- 6 Butno obisi jik tosok, do anpulugoki do bisit asat unun nandaki.
Nak ansopmanjan amin unun tapmimni madepsi.
Aripmi dima pabin yopben, do unun da kisiron ban pulugan nepbi.
- 7 Jigikon yikdat, do pulugan nepbi tagisi egipben.
Yan anaki yo tagisi annamisal unun do nandane minat amin kabiyogo muwutnikon mango ankisiken.
- 8 Egip egipno gagon tosok yansi nandisat, do anpuluganbi wisa dagokdo gak da amin nin do but dasi galak tan nimisal unun do nandaken.
Nak bisit gayisat, do kosit nolnbi unun nan kiken.
- 9 Yawe, kilano abi do gagon obisat, do uwalno da kisiron ban pulugan nepbi.
- 10 Gak Pinjopno, do nayin dekbis gak dakon galaktok yolek egipben.
Wupgo tagisi unun da mibiltan naminakwan kosit kilegikon agipben.

143

Amin kinda Pinjop da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe bisitno nandaki.
Mirakgo yopmanjek anpulugoki do yan tidosot unun nandaki.
Gak amin kilegisi, ae bisapmi bisapmi dima nepman dekdal, do bisitno nandaki.
- 2 Gak da dabilon amin kilegi kinda dima egisak, do oman amingo nak gen pikon dima nepbi.
- 3 Uwalno da nol anki nikban man miktimon pokdot.
Anakwan amin kili kimakgwit da aripmon pilin tukgwan egisat.
- 4 Nandak nandakno upbal tanakwan but pasol madepsi nandisat.
- 5 Kalipsi egipgum unun do nandisat.
Yo morap agil ae pi tagisi agil unun do nandak nandak tebaisi asat.
- 6 Anpulugoki do didasat.
Miktin kibirisi da sikak do nandisak, unun da aripmon nak gak do madepsi galak tan gamisat.
- 7 Yawe, butno tapmimi mini aban nandisat, do bisitno nandane tepmisi anpulugoki.
Dima pasil nabi.
Yan abi kan, amin kili kimakgwit unun da tamokon kiken.

144

Kila amin madep da Pinjop da anpuluganban emaron teban tagit do ya yan iyigit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Nak Yawe dakon man ankisiasat.
Unun tip madepno.
Emat dakon mibili tagisi nayin dekdak.
Anek antagap aban emat do tagap tosot.
- 2 Unun but dasi galak tan namisak, ae dam tebano aripmi dima tuwili egisak.
Unun pasili tamono, ae yokwikon ban timit timit amino.
Unun pasikno tebaisi, do ankutnanakwan tagisi egisat.
Amin Nwaktjwari Kabi pabin yopmanakwan nak da yongangwan ekwan.
- 3 Yawe, minat aminyo nin nianen amin di ban nin do nandak nandak madep asal?
Nin yo isalisi.

- Gak nido kilanin kakgimansi asal?
- 4 Mirim bisap kalon pisono kwan unun da tilak bisap pisipmisi ekwaman.
Wupnin gildaron tepmisi altan pasilgan unun da tilak bisap pisipmisok gin ekwaman.
- 5 Yawe, kundu witdalek piki.
Kisitgo kabapmon yopmanaki mukwa madepsi pidoni.
- 6 Mal yipbi noman tanek uwal yolban kin mudoni.
Gobingo yamanaki pasal kin mudoni.
- 7 Kisitgo yipbi pinakwan nak ilikbi wiken.
Anaki pakbi ilarisi yipman dekgen.
Amin Nwakwari Kabi da kision ban abidoki.
- 8 Unun amin gen bami dima yon.
Top ban gin yanek gen unun bamisi yan yon.
- 9 Pin kop, nak abisok gak do kap kalugi yoken.
Gita tidanek gak do kap yokdisat.
- 10 Kila amin madep panpuluganaki emaron teban ton.
Oman amingo Dewit nak yok-wikon nan abidagil.
- 11 Uwal yo yokwi an naman da kision ban abidoki.
Anek Amin Nwakwari Kabi da kision ban abidoki.
Unun gen bami dima yon.
Top ban gin yanek gen unun bami yan yon.
- 12 Nin monjinin wili kindap da yan tebaisi tagoni do nandaman.
Ae gwanin da kila amin madep dakon yut dakon tilimni tagisi da egipni do nandaman.
- 13 Pigaganin da jap bami morapmi tanakwa jap pan yopyop yut madepsi tungan toni do nandaman.
Anakwa sipsipnin da monji morapmi sigin panalani.
- 14 Ae bulmakau da monji morapmi panalani.
Anakwa yokwi di dima altoni ae kinda dima kimotjak.
Nin dakon kision minat bo wili kinda da jigi bo ae tepmi panek kunam dima tatjak do nandaman.
- 15 Minat amin kabi yo unuden timikgan unun kisik kisik tagi ani.
Minat aminyo Yawe yipba Pin kopni egisak unun kisik kisik tagi ani.

145

Pin kop an kisik dakon kap

Dewit dakon kap kinda. Kap on Pin kop dakon man an kisik dakon kap.

1 Pin kopno ae Kila Amin Madepno, bisapmi bisapmi mango an kisiken.

2 Gildari gildari mango an kisiken.
Dagok dagogi mini gak an kisin wigiken.

3 Yawe unun mani wukwisi, do mani an kisin kimotnen.

Mani wukwisi, do unun dakon mibili kisi amin da aripmi dima nandaba pisogi.

4 Babikon da babikon pi madep an an agil unun do yan yan akdan.

5 Amin da tapmim madepgo gat ae Kila Amin Madep Wikwisi egisal unun do yokdan.

Anakwa nak do pi madep madep asal unun do nandanek egipben.

6 Amin da pi masi masimi asal unun dakon geni yokdan.

Anakwa nak da man madepgo do yoken.

7 An pakgo tagisi unun dakon geni yanek kapmon da an pakgo kilegisi unun do yoni.

8 Yawe da nin do nandan ya-wok niminek bupmi nandan nimisak.

- Butjap tepmi dima nandanek but
dasi galak taŋ nimisak.
- 9 Amin morap kisi do anpak tagisi
anyomisak.
Anek yo morap wasagit unun do
bupmikon da kilani asak.
- 10 Yawe, yo morap wasagil unun da
mango ankisini.
Minat amin kabigo da mango
ankisini.
- 11 Amin kila agakgokon tilingo tosok
unun do yokdan.
Anek tapmim madepgo dakon
geni yokdan.
- 12 Yan anakwa amin morap da pi
madep asal unun do nandani.
Anek gak kila amin madep
tapmimi ton egisal ae mango
wukwisi tosok yan nandan
gamni.
- 13 Gak kila amin madep dagok dagogi
mini egek amin morap kilani
akdisal.
- Yawe yan teban tok gen yagit
unun kinda dima yapmanek
guramik kimokdok.
Nin panpulugok do yo tagisi gin
asak.
- 14 Jigini ton amin panpuluganek amin
da pabin yopmanan amin
unun panenakban tagisi ekwan.
- 15 Yo morap egip egipmi ton jap do
an bisapmon gagon sinjanba
wikwan jap upmokdol.
- 16 Jap gat ae yo morap gat aripnikon
yomanaki tagisi ekwan.
- 17 Yawe unun anpak kilegi gin asak.
Yo morap wasan yopguron anpak
tagisi ban anyomisak.
- 18 Butdasi nandanek bisit iyan amin
Yawe unun amin da kapmatjok
egisak.
- 19 Iyi do pasolgon amin yo nido galak
ton unun yoban timikgan.
Bisitni nandanek yokwikon ban
timikdak.
- 20 Iyi do but dasi galak taŋ iman amin
Yawe da kilani asak.

Mani yokwi an amin panupbal
akdisak.

- 21 Bisapmi bisapmi Yawe dakon mani
ankisiken.
Yo morap egip egipmi ton ji
dagok dagogi mini mani telagi
ankisini.

146

*Pin kop Panpulugokni dakon mani
ankisiwit*

- 1 Yawe dakon man ankisini.
Nak naga mani ankisiken.
- 2 Miktimon egipben bisapmon Yawe
dakon mani ankisiken.
Pin kopno do kap yanek ankisin
wigek kimokgen.
- 3 On miktim dakon kila amin
madep da gak aripmi dima
anpulugokdan, do egip egipji
unun aminon tosok yan dima
nandani.
- 4 Unun kimagek miktim dagokdan.
Yo ak do yawit unun bami dima
noman tokdan.
- 5 Mani amin kinda Jekop dakon
Pin kop da anpulugosak do nan-
dan gadanek jomjom asak
unun amin kisik kisik tagi asak.
- 6 Pin kop da kundu ae miktim ae
tap ae yo morap unungwan ton
wasagit.
Toktogisi yo morap ak do yosok
unun akdisak.
- 7 Jigikon ekwan amin panpulugosok.
Ae jap do an amin jap yomisak.
Yawe da dam tebanon ekwan
amin witdal yopban kwan.
- 8 Dabili mini amin dabilni paban
pisanban sin ton.
Ae jigi da tebai pabin yopmanan
amin unun jigini kukwan
yomisak.
Yawe unun amin kilegi do but
dasi galak taŋ yomisak.
- 9 Dubagikon amin nin da miktimon
ekwan unun kilani asak.

Ae sakwabat gat ae monji menji datniyo kimakbi unun kisi kilani asak.

Mani amin yokwi an unun da yo ak do nandan unun kosit sopman yoban dima an.

- ¹⁰ Yawe unun dagok dagogi mini kila amin madep egipdisak.
Saion kokup pap amin ji dakon Pinjkop dagok dagogi mini Kila Amin Madep egipdisak.
Yawe dakon man anjisini!

147

Yawe unun man madepni ton ae tapmim madepni ton

- ¹ Yawe anjisini!
Pinjkopnin kap yanek anjisaman kan, anpak kilegisi aman.
Yan anapno butnin tagisisi toso, ae anjisaman unun agagisi nan aman.
- ² Yawe da Jerusalem kokup pap aeni ankaluk anek Israel amin kalip uwal da timik miktim dubagikon panjkiwit unun aeni panmuwukdak.
- ³ Buri yokwi tawit unun panmilip anek wudani waman yomisak.
- ⁴ Unun da gik manjnek gik kalon kalon do man yomisak.
- ⁵ Amin Taginin unun wukwisi madep, ae tapmimni madepsi.
Nandak nandakni unun tilakni mini.
- ⁶ Yawe da amin iyi do nandaba pan unun panpulugosok.
Mani yokwi pakpak amin pabin yopban miktimon man pokgon.
- ⁷ Yawe ya yan iyinek kap yan imno.
Gita tidanek Pinjkopnin anjisino.
- ⁸ Unun da gikwem kwen yopban sikak manakwa ilejon jon kwon.
- ⁹ Unun da jon kilap do jap yomisak, ae minam pidikyo kisi yan tidanba jap yomisak.

- ¹⁰ Yawe unun os dakon tapmim gat ae amin dakon tapmim gat do nandaban yo madep dima asak.

- ¹¹ Mani, amin iyi do pasal iman ae Yawe da nin do but dasi bisapmi bisapmi galak tan nimisak yanji nandan gadan amin unun do galak tan yomisak.

- ¹² Jerusalem amin ji Yawe anjisini.
Saion amin ji Pinjkopji anjisini.

- ¹³ Unun da kokup papji dakon wigat panteban anek amin kabigo gisam yomisak.

- ¹⁴ Unun da panpuluganban emari mini tagisi ekwan.
Ae wit tagisi dakon ban panjiren aban nanek butji tugon.

- ¹⁵ Gen kind a yipmandak unun tepmisi miktimon pisak.

- ¹⁶ Unun da ais yopban sipsip dakon dangwi da yan man miktim yalisak.

Anek gik sitnan yopban abilak da yan man tayinikwan.

- ¹⁷ Ais madep yopban tip da yan miktimon mon.

Anek unun da aba kokup mirimisi anakwan amin kind a da mirim abin yipmi mini.

- ¹⁸ Ae don gen yipban mirim anakwan ais pakbi daganek pokgon.

- ¹⁹ Geni Jekop do imgut.
Nawa geni Israel amin do yomgut.

- ²⁰ Miktim diwari tan an an kwan dakon minat aminyo do yan dima agit.

Nawa geni dima nandan.
Yawe dakon man anjisini!

148

Yo morap kundukon ae Kwen Kokupmon ae miktimon ton unun da Pinjkop anjisan

- ¹ Yawe anjisini!
Ji ason Kwen Kokup ekwan,
Yawe anjisini.

- 2 Anelo morapni anġisini.
Kwen Kokup emat amin kabi
morapni anġisini.
- 3 Gildat gat kanek gat jil anġisinjil.
Gik morap tenġenon ji anġisini.
- 4 Kundu kwen ason anġisiki.
Pakbi kundu yapmanek kwensi
ton, ji anġisini.
- 5 Iyi yanakwan unun yo morap noman
tawit, do unun yo morap Yawe
dakon man anġisini.
- 6 Unun yo morap wasanakwan ta-
monikon toktogisi tebai ton.
Gen yagit unun dima pasiljak.
- 7 Miktimon yo morap ton, ji Yawe
anġisini.
Ji tap kilap madep madep gat, ae
tap idap morap ilarisi,
- 8 ae mal, ae ais madep moniyo,
ae gikwem, ae mirim madep
Yawe dakon galaktok yolgan, ji
kisi da anġisini.
- 9 Ji kabap madep ae moni gat
ae kindap sopmi ton ae sida
kindap madep,
- 10 ae jon kilap gat ae bulmakau ae yo
moni morap egip egipmi ton
gat ae minam gat, ji kisisi Yawe
anġisini.
- 11 Ji kila amin madep gat ae amin
gat ae gapman gat ae kila amin
morap gat,
- 12 ae wilisok ae minatjok ae amin
pelan ae minat moniyo, ji kisisi
Yawe anġisini.
- 13 Unun kisi morap Yawe anġisinj
kimotni.
Unun kalon gin mani wukwisi.
Tilimni da miktim gat kundu gat
yapman mudosok.
- 14 Unun da iyi dakon amin kabi Is-
rael unun do but dasi galak tan
yominek panġteban asak do anek
anġisan.
Yawe anġisini!

149

Yawe anġisik dakon kap

- 1 Yawe anġisini! Kap kalugi yan imni.

Piŋkop yol kimokgon minat amin
kabini ji muwugek anġisini.

- 2 Israel amin ji Piŋkop da wasagit, do
but galak nandan imni.
Saion kokup pap amin ji Kila
Amin Madepji do kisik kisik
ani.
- 3 Kap anek mani yan anġisini.
Tambarin gat ae gita gat tidanek
mani anġisini.
- 4 Yawe da minat amin kabini do galak
tan yomisak.
Anek amin iyi do nandaba
piŋbi an unun yokwikon ban
timikdak.
- 5 Yan asak, do minat amin kabini but
dasi yolgan unun kisik kisik ani
dosi nandisat.
Dipmin potpot tamokon kisik
kisik kap yoni.
- 6 Piŋkop yan anġisinek emat agak siba
geni tepmisi ban timigek
- 7 Amin Nwakwari Kabi gat emat wa-
manek yo yokwisi an yominek
pabin yopni dosi nandisat.
- 8 Anek ain nap ban kila amin madepni
gat ae kila amini gat dakon
kandap panġteban ani.
- 9 Anakwa Piŋkop da yagit unun
da aripmon kobogi yokwisi
timitni.
Anakwa amin kabini iyi yol
kimokgon unun dakon man
madep tokdisak.
Yawe anġisini!

150

Yawe anġisino

- 1 Yawe anġisini!
Piŋkop telagi yutnikon egisak,
unun anġisini.
Kwen Kokup tapmimi toni
unudon egisak, unun anġisini.
- 2 Pi masi masimisi asak do anġisini.
Mani unun wagil wukwisi do
anġisini.
- 3 Kwen pisonnek anġisini.
Gita mibili mibili tidanek
anġisini.

- ⁴ Tambarin tidanek kap anek ankisini.
Gita tidanek kasisin pisonek
ankisini.
- ⁵ Ain idap notnikon tidan tidan anek
ankisini.
Unun tidanba gen madepsi
yanakwa ankisini.
- ⁶ Yo morap mirim pan unun Yawe
ankisini!
Yawe ankisini!

Gen Bin Tagisi Matyu da Mandagit

But p̄iso gen

Matyu unun Juda amin kindā, mani Rom gapman dakon pi amini egek takis timit timit pi agit. Unun pi anjakwan Yesu da yan iban pan̄detni dagagit.

Gen Bin Tagisi Matyu da mandagit unungwan Yesu miktimon eḡipgut bisapmon yo morap noman tan̄ ingwit dakon geni ton̄. Unun papi-agwan mibiltok yo ni da Maria kon noman tan̄akwa Yesu an̄alagit unun do yosok. Anek pi morap agiron da wigi gen yan̄ im̄nek an̄akba kimakgit. Ae kimoron da ae p̄idagit anek amin kabi eḡipgwit unun yopman̄ Kwen Kokup wigigit unun do yosok.

Yo madep kindā Matyu da nolisak unun yan̄, kalip Pin̄kop da yo ak do yan̄ teban tok agit, ae San̄bek San̄bek Papiā Kalipmikon mandabi, unun Yesu da ar̄ipmi aban bami ton̄ agit. Pin̄kop da Israel amin yokwikon ban̄ timit do amin kindā yabet do yan̄ teban tok agit. Do on papiā da Yesu do unun amin mani yan̄si nolisak. Unun papiā Matyu da mandagitgwan gen morapmi unun kalip kombi amin da yawit unun bami ton̄ awit do yosok.

Ae yo madep kindā Matyu da yosok. Kwen Kokupmon ae miktimon Pin̄kop dakon Amin Kila Agakni unun do yosok. Yesu da pi agit do anek Pin̄kop miñat amin morap dakon kila amin madep eḡisak. Egek miñat aminyo morap iyi dakon galak-tok yol kimagek eḡipni do nandisak.

Matyu kon Yesu da Pin̄kop gen dubagisi 5 kabi yagit. Mibiltok unun kilapmi 5 mon da 7 non tosok. Unungwan Yesu da ilenon Pin̄kop gen yagit. Pin̄kop dakon miñat amin kabi da anpak ani unun do nolisak. Gen dubagisi 2 unun kilapmi 10 non tosok. Unun Yesu da pan̄det kabini kin̄ek iyi

dakon geni aminon yan̄ ten̄tenanjek yo ni ban̄ ani unun do yoyigit.

Gen dubagisi 3 yagit unun kilapmi 13 non tosok. Unudon Yesu da Pin̄kop dakon Amin Kila Agakni dakon anpak do miñat aminyo tilak genon da yoyigit. Gen dubagisi 4 yagit unun kilapmi 18 non tosok. Unudon Yesu da miñat aminyo iyi dakon pan̄det egek ni anpak ban̄ ani unun do yagit. Ae gen dubagisi 5 yagit unun kilapmi 24 kon da 25 mon tosok. Unudon Yesu da mibi gildaron yo noman tokdan̄ unun do yagit.

*Yesu miktimon alagit
(Kilapmi 1.1-4.16)*

*Yesu dakon babikni dakon man silip
(Lk 3.23 -38)*

1 On man silip unun Yesu Kristo dakon babikni dakon man silip. Yesu unun Dewit da kabikon nani. Anjakwan Dewit unun Abraham da kabikon nani.

2 Abraham unun Aisak dakon datni. Aisak unun Jekop dakon datni. Jekop unun Juda gat ae peni padik padikni gat dakon datni.

3 Juda unun Peres gat Sera gat dakon datni. (Meñi unun Tamar.) Peres unun Esron dakon datni. Esron unun Ram dakon datni.

4 Ram unun Aminadap dakon datni. Aminadap unun Nason dakon datni. Nason unun Salmon dakon datni.

5 Salmon unun Boas dakon datni. (Meñi unun Reap.) Boas unun Obet dakon datni. (Meñi unun Rut.) Obet unun Jesi dakon datni.

6 Jesi unun kila amin madep Dewit dakon datni. Anjakwan Dewit unun Solomon dakon datni. (Solomon dakon meñi kalip Uria dakon miñatni eḡipgut.)

7 Solomon unun Reoboam dakon datni.

Reoboam unun Abiya dakon datni.
 Abiya unun Asa dakon datni.
 8 Asa unun Jeosapat dakon datni.
 Jeosapat unun Jeoram dakon datni.
 Jeoram unun Usia dakon datni.
 9 Usia unun Jotam dakon datni.
 Jotam unun As dakon datni.
 As unun Esekia dakon datni.
 10 Esekia unun Manase dakon datni.
 Manase unun Emon dakon datni.
 Emon unun Josaia dakon datni.
 11 Josaia unun Joiakin gat ae notni kabi gat dakon datni.
 (Unun amin kabi da bisapmon Israel amin uwalni da timik Babilon miktimon panji yopba egipgwit.)
 12 Babilon panji egipgwit bisapmon, Joiakin unun Sealtiel dakon datni.
 Sealtiel unun Serubabel dakon datni.
 13 Serubabel unun Abiut dakon datni.
 Abiut unun Eliakim dakon datni.
 Eliakim unun Aso dakon datni.
 14 Aso unun Sadok dakon datni.
 Sadok unun Akim dakon datni.
 Akim unun Eliut dakon datni.
 15 Eliut unun Eleasa dakon datni.
 Eleasa unun Matan dakon datni.
 Matan unun Jekop dakon datni.
 16 Jekop unun Josep dakon datni.
 Josep unun Maria dakon eni.
 Anjakwan Maria da Yesu anjalagit.
 Yesu unun Kristo yan iyan.
 17 Abrahamon da win Dewiron dagagit unun babikni 14 kabi.
 Anjakwan Dewiron da win uwalni da timik Babilon miktimon panjiwit bisap unun babikni 14 kabi.
 Anjakwan Babilon egipgwiron da win Kristo altagit unun kisi babikni 14 kabi.

*Yesu altagit
 (Lk 2.1-7)*

18 Yesu Kristo altagit unun dakon gen yan. Meni Maria unun Josep da pasak do kili manjiwit. Mani dima

panjakwan Maria unun monji kwap kili awilgit. Monji kwap awilgit unun Telagi Wup da tapmimon da awilgit.

19 Anjakwan Josep unun Maria monji kwapni kinda awilak yan nandanej yipman det do nandagit. Mani eni amin kilegi do amin morap da inamon Maria mayagi im do dima nandagit. Yan do anek pasilikon da kirinjik im do nandagit.

20 Josep yan nandanej egakwan Amin Tagi dakon anelo kinda da dipmimon altan iminej yan iyigit, "Josep, Dewit da kabikon nani, Maria da monji kwap unun Telagi Wup da tapmimon awilak, do Maria pak do dima pasolgi.

21 Unun monji wili analanban minat amin kabini diwarini wiririgek iyi do timitdisak, do mani Yesu yan iyiki."

22 Unun yo morap altanakwa Amin Tagi da kombi amin antagap aban gen yagit unun bami noman tagit. Gen unun yan tosok.

23 "Nandaki. Minat kinda amin gat dima pakbi kinda da monji kwap awilek monji wili kinda anjalasak.

Analanban mani Emanuel yan yoni."

(Emanuel dakon mibili unun yan: "Pinjokop nin gat egisak.")

24 Josep dipmimon da pidanej Amin Tagi dakon anelo da gen iyigit unun guramigek minatni Maria pagit.

25 Mani kalonji dima pagek egi wigi Maria da monji wili kinda anjalagit. Analanban Josep da mani Yesu yan iyigit.

2

Gik dakon mibili nandak nandak amin Yesu kok do apgwit

1 Judia miktimon kokup kinda mani Betlehem unudon Maria da Yesu anjalagit. Unun bisapmon Erot da kila amin madep yikgit. Yesu altanakwan nandak nandak amin gildat wisak

tetgin da Jerusalem kokup papmon apgwit.

² Abiñ Jerusalem amin yan yoyiwit, “Juda amin dakon kila amin madep altagit unun dukwan yikdak? Nin gikni gildat wisak tetgin da kanek gawak im do abaman.”

³ Kila amin madep Erot gen yawit unun nandanek wiripdakgit. Ae amin morap Jerusalem egipgwit ununyo kisi yan gin nandanek wiripdakgit.

⁴ Erot da gen unun nandanek Israel amin dakon mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae gen teban yoyinet amin gat yan yoban abiñ muwukgwit. Muwukba yan yoyigit, “Kristo ni kokupmon altosak do yanbi?”

⁵ Yanban kobogi yan iyiwit, “Judia miktimon Betlehem kokupmon altosak. Kombi amin kinda da kalipsigwan yan mandagit,

⁶ ‘Betlehem, Judia miktimon tosok, gagon kila amin madep kinda altokdisak, do gak Judia miktim dakon kokup morap yapmandal. Unun amin da amin kabino Israel unun dakon kila amin madep egipdisak.’”

⁷ Yan yanba nandanek yoyinban kiwit. Kinakwa pasilikon da gik dakon mibili nandak nandak amin Erot da yoyinban apgwit. Apba yan yoyigit, “Gik unun ni bisapmonsi altagit?”

⁸ Yoyinban gik noman tagit dakon bisap iyinba nandanek Betlehem kokupmon yabegek yan yoyigit, “Ji kin monji unun kilegisi wusin koni. Kanek abiñ nayinba nakyo kisi kin gawak iben.”

⁹ Yan yanban nandanek kinakwa gik gildat wisak tetgin da kalip kawit aeni altagit yomgut. Gik unun kinakwan yol anki Monji si pakgit yut da tilagon yikban kawit.

¹⁰ Gik unun kanek but galak madepsi

¹¹ nandanek yutnon wigek Monji gat meni Maria gat pindakgit.

Pindagek nwanben anek Monji gawak imgwit. Yan anek yikni witdalek gol ae yo diwari kibani tagisi yuman nogi wukwi but galak do imgwit.

¹² Pin kop da dipminon Erot do dima tobil kini do yoyinban nandanek kosit nwanjwari nan miktinnikon si kiwit.

Josep gat minatni Monjiyo gat Isip miktimon kiwit

¹³ Nandak nandak amin unun kin mudanakwa, Amin Tagi dakon anelo da Josep dipminon altagit iminjak yan iyigit, “Erot da Monji anakban kinotjak do wisikdisak, do gak pidañ monji nakjak gat meni gat timikbi Isip miktimon pasal kini. Isip sigin egakwa nak da aesi apni do don gayiken.”

¹⁴ Yanban unudon gin Josep unun kalbi monji nakjak gat meni gat timikban Isip kik do kosit wasawit.

¹⁵ Yan anakwa kombi amin kinda da kalipsigwan gen yagit unun bami noman tagit. Amin Tagi da antagap aban yan yagit:

“Monjino Isip egisak unun opjak do yan imisat.”

Josep gat minatni Monjiyo gat Isip miktimon panji egakwa Erot don kimakgit.

Erot da yanban monji wili morapmi dapgwit

¹⁶ Erot da nandak nandak amin nak ankwalañ yan nandanek butjap madepsi nandagit. Yan nandanek Betlehem kokupmon ae kokup monin monin Betlehem da kapmatjok tawit unudon monji wili morap bilakni bamori dima yapbi unun emat amini da kisisi dapman mudoni do gen teban yipgut. Nandak nandak amin da gik ni bisapmon noman tagit unun kili iyiwit, do monji morap unun bisapmon altawit unun kisi kimotni do gen teban yipgut.

¹⁷ Yan aban kombi amin Jeremaia da kalipsigwan gen yagit unun bami noman tagit. Gen unun yan:

18 “Rama kokupmon kunam ae bupmi kapyo madepsi altosok. Resel unun monji kimakgwit unun do nandanej kunam madepsi takdak. Monjini kisi kimakgwit, do amin da buri anteban ak do antidok an. Kunamni kirinjik imni do dima nandagit.”

Josep gat minjatni Monjiyo gat aeni tobil opgwit

19 Erot kimagakwan Amin Tagi dakon anelo da Isip miktimon Josep dipminon altan imgut.

20 Altan iminek yan iyigit, “Monji anjat do yawit amin unun kili kimakgwit. Do gak pidañ Monji gat menji gat timikbi aesi tobil Israel miktimon kini.”

21 Yanban Monji gat menji gat timikban Israel kiwit.

22 Mani Erot kimagakwan monji Akelas da kila amin madep tamoni abidanej Judia miktim kila agit, do Judia miktimon kik do pasalgit. Josep dipminon gen kinda yan nandagit, “Ji Judia miktimon dima kini. Galili tetgin do kini.”

23 Unun nandanej kokup kinda mani Nasaret, Galili miktimon tosok, unudon panji egipgwit. Yan aba kombi amin dakon gen bami noman tagit. Gen unun yan: “Nasaret amin yan iyini.”

3

Telagi Pakbi Sogok Amin Jon da gen yagit

(Mk 1.2-8 ae Lk 3.1-18 ae Jn 1.19-28)

1 Unun bisapmon Telagi Pakbi Sogok Amin Jon unun abinj altagit. Abinj altanej Judia miktimon amin da aripmi dima egipmi timon minjat aminyo unudon kwa Pinjop gen yoyigit.

2 Yoyinej yan yagit, “Pinjop da Amin Kila Asak unun dakon bisap kwan tosok, do ji but tobil ani.”

3 Kalipsigwan kombi amin Aisaia da Jon do gen yan mandagit:

“Miktim amin da aripmi dima egipmi timon amin kinda da yan tidanej yosok,
‘Amin Tagi dakon kosit andimdim ani, kositni pasinj anmilip ani.’”

4 Jon da ilikba pigik pan egipgut unun bit madep kinda mani kamel unun dakon dangwani ban wasanbi. Anek bit gip kinda nan boban napmi do wangut. Japni unun pilak pilak ae kaban kok.

5 Amin morapmi Jerusalem kokup papmon egipgwit, ae Judia miktimon egipgwit, ae Jordan Pakbi teri teri egipgwit unun kisi Jonon kiwit.

6 Kin yokwini yan kwok anakwa Jordan Pakbikon telagi pakbi son yomgut.

7 Anakwan Parisi amin morapmi gat Sadyusi amin morapmi gat telagi pakbi son yomjak do Jonon apgwit. Apba pindagek yan yoyigit, “Ji tunon amin emari ton dakon gwakni kabi, Pinjop da butjap nandanej yokwi pakpak do yo yokwisi an yomdisak. Pinjop dakon butjap apdisak namin da unun dakon but piso dayik da unun yap do pasal kwan?”

8 Ji but tobil bamisi anek anpakjikon but tobil dakon bami analon ani.

9 Ji disi do ‘Nin Abraham dakon babakni’ yan dima yoni. Yan si dayisat, Pinjop da yanban on tip kabi da Abraham dakon babakni tagi dagoni. Ji unun Abrahamon da altawit unun da yo madep dima asak.

10 Parenka unun kindap mibilon yipbi da tosok. Kindap morap bami tagi dima toni unun mandan kindapmon maba pigi sokdan.

11 “Nak amin pakbisi ban telagi pakbi son yomisat unun amin but tobil bami an dakon tilak asak. Mani nak da manjikon abisak amin unun dakon tapmim da nak dakon tapmim yapmandak. Nak yombem yokwi da kandap gwilni tagi dima abidan awili.

Unun amin da Telagi Wup gat ae kindap gat son damdisak.

¹² Unun wit dakon sibat sibat wiririt kindap kirin ni kisitnikon tanakwan apdisak. Abinek bami kokwinik tamonikon yopmanek sibat sibat wiririk maban kindap kimot kimori mini unudon sokdan.”

*Yesu telagi pakbi sogit
(Mk 1.9-11 ae Lk 3.21-22)*

¹³ Unun bisapmon Yesu Galili Provins yipmanek Jordan Pakbikon, Jon da telagi pakbi son imjak do opgut.

¹⁴ Mani Jon da kirinik iminek yan iyigit, “Nak da telagi pakbi son gaben do abil, unun tagi dima. Gak da telagi pakbi son nabi kan, unun da tagi asak.”

¹⁵ Yan yanban Yesu da iyigit, “Dima, gak telagi pakbi son nabi. Yan anaki Pin kop da yo morap anej do nandisak unun kindasok dima yapmanek kisisi an mudonej.” Yanban Jon da geni guramigkit.

¹⁶ Pakbi sonjek Yesu pakbikon da wigit. Winjek unudon gin kundu wital kinakwan Yesu yan kagit, Pin kop dakon Wup kinarim da miktimon pan unun da tilak pin kwenikon yikgit.

¹⁷ Anakwan Kwen Kokupgwan da gen kinda yan altagit: “Unun Monjino. Butno unun do tagisi anakwan but dasi galak tan imisat.”

4

*Sunduk da Yesu anjekwalgit
(Mk 1.12-13 ae Lk 4.1-13)*

¹ Unun bisapmon Telagi Wup da Yesu Sunduk da anjekwaljak do miktimon amin da aripmi dima egipmi timon an kigit.

² Anki yipban Pin kop do nandanek jap kelek egakwan gildat 40 ae pilin 40 mudagit, do jap do agit.

³ Anakwan Panjekwal Amin da abin altan iminek yan iyigit, “Gak asi

Pin kop dakon Monji egisalon yoyinbi tip on da bret dagabit.”

⁴ Mani Yesu da kobogi yan iyigit, “Pin kop da papiakon gen yan tosok: ‘Bret dagin amin egip egip tagi dima yomjak.

Pin kop dakon gen kisi morap panek egip egip pan.’”

⁵ Yan yanban Sunduk da Yesu anan Pin kop dakon telagi kokup papmon Jerusalem anan kigit. Anki Telagi Yut Madep da kwenon kwensi yipgut.

⁶ Yipmanek yan iyigit, “Pin kop papiakon gen yan tosok:

‘Unun da aneloni yoyinban kilago tagisi ani. Ae kandapgo tipmon dima gitni yan do anelo da gak kisit da kendak abin gepni.’

Gen yan tosok, do gak asi Pin kop dakon Monji kan, gak amon mibilikon pan ma.”

⁷ Mani Yesu da yan iyigit, “Pin kop dakon papia da gen kinda gat yan yosok,

‘Amin Tagi Pin kopji dakon tapmim kok do anek dimasi anjekwaldo.’”

⁸ Sunduk da aeni Yesu iyin anan ilen dubagisi kindakon awigigit. Awigi on miktimon miktimon madep madep morap kisi ae unudon yo tilimni ton gat kisi yoligit.

⁹ Yolinek yan iyigit, “Nwakben anek gawak nabi kan, on yo morap kisi gaben.”

¹⁰ Yanban Yesu da yan iyigit, “Sunduk gak nepmandet! Pin kop dakon papia da yan yosok:

‘Amin Tagi Pin kopji unun nan gin gawak iminek oman animni.’”

¹¹ Yan iyinban Sunduk Yesu yipmanek kinakwan anelo da abin Yesu an pulugawit.

*Yesu Galili miktimon pi wasagit
(Mk 1.14-15 ae Lk 4.14-15)*

¹² Yesu Jon dam tebanon yipgwit yan nandanek tobil Galili miktimon kigit.

¹³ Nasaret kokup yipmanek

Kapaneam kokupmon kin unudon egipgut. Kapaneam unun Galili Pakbi Idap ileñikon, Sebulan ae Naptali miktimon unudon tosok.

14 Kapaneam kokupmon ekwan kombi amin Aisaia da gen kinda yagit unun bami noman tagit. Gen unun yan:

15 “Sebulan miktim, ae Naptali miktim, Jodan Pakbi usugap tet do Galili miktimon tomal. Unun miktim bamot kosit tapmon pikwan miktimon tomal. Galili miktimon Amin Nwaktawari Kabikon nani morapmi ekwan.

16 Unun amin pilin tukgwan egek kimot do pasolgon, mani unun da tenjenj madep al-tan yoban kili kan.”

**Yesu da Pinjkop da Amin
Kila Asak unun dakon
Gen Bin Tagisi yan
tenjenjek sot amin
panmilip agit**

(Kilapmi 4.17-9.34)

Yesu da pini wasanjek panjetni diwari timikgit

(Mk 1.16-20 ae Lk 5.1-11)

17 Unun bisapmon Yesu wasanjek Pinjkop dakon gen yan tenjenjek yan yagit, “Pinjkop da Amin Kila Asak unun dakon bisap kwan tosok, do ji but tobil ani.”

18 Yesu da Galili Pakbi Idap kidipminj agek tap kilap do pi agak amin bamori pindakgit. Kinda unun mani Saimon (ae mani kinda Pita), unun gat ae padige Andru gat pindakgit. Unun amin bamot tap kilap simil simil yikni pakbi idapgwan mabal pigakwan egipgumal.

19 Unun amin bamot pindagek Yesu da yan yoyigit, “Abinj nak nolgil, anakwal amin timit timit dakon kosit doliko.”

20 Yanban unudon gin tap kilap simil simil yikni yopmanjek yolgimal.

21 Yesu timisok di kinjek ae amin bamori gat pindakgit, kinda unun Jems, Sebedi dakon monji, ae padige Jon. Unun bamot gat datni gat boron yigek tap kilap simil simil yikni bisawik panmilip anjo anakwal pindakgit. Pindagek yan yoban

22 nandanjek unudon gin botni gat datni Sebedi gat yopmanjek yolgimal.

Yesu Pinjkop gen yanjek sot amin panmilip agit

(Lk 6.17-19)

23 Yesu Galili miktim morap kisi agek muwut muwut yutnikon amin yoyinj dekgit. Anek Pinjkop da amin kila akdisak dakon Gen Bin Tagisi yoyinj tenjenjek. Yan anek sotni tonj ae giptimni yokwisi awit amin kisi morap panmilip agit.

24 Yan anakwan gen bini da kinj irentanj Siria miktim kisi aripmi agit. Do amin da sot amin mibili mibili gat, ae amin giptimikon tepmi madepsi pawit amin gat, ae konni tonj gat, ae sot kinda unun amin miktimon manj pagek giptimni nimnimikganj unun gat, ae kidari alek tanji unun kisi panapba Yesu da panmilip agit.

25 Anakwan Galili minjat amin morapmi gat, ae Dekapolis amin gat, ae Jerusalem, ae Judia, ae Jodan Pakbi usugap tet amin gat kisi da Yesu yolgwit.

5

Yesu ileñon Pinjkop dakon gen yagit

1 Yesu minjat amin kabi madep pindagek ileñon pawigi yigakwan panjet kabini iyi yikgiron apgwit.

2 Apba yoyinj degek yan yoyigit,

Kisik kisik bamisi dakon mibili yagit
(Lk 6.20-23)

3 “Amin morap iyi do nak but-nokon yo tagi minisi yan nandanj amin, unun amin da Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan ekwan, do unun kisik kisik ekwan.

- 4 Amin morap burikon da bupmi kunamyo madep an, unun Pinƙop da butni panƙteban akdisak, do unun kisik kisik ekwan.
- 5 Amin morap iyi do nandaba pan, unun Pinƙop da yo morap yom do yagit unun yoban timitdan, do unun kisik kisik ekwan.
- 6 Amin morap anƙpak kilegi do amin da jap pakbiyo do nandan unudenŋi nandan amin, unun Pinƙop da arinƙon yoban tugokdan, do unun kisik kisik ekwan.
- 7 Amin morap notni do bupmi nandan, unun amin Pinƙop da bupmi nandan yomdisak, do unun kisik kisik ekwan.
- 8 Amin morap buri kilegisi ton, unun amin da Pinƙop kokdan, do unun kisik kisik ekwan.
- 9 Amin morap emat pidokyo anakwa nawa gen yon amin do, amin da Pinƙop dakon monjini yan yoyikdan, do unun kisik kisik ekwan.
- 10 Amin morap anƙpak kilegi anakwa anƙpakni kilegi do anek amin da yokwi anyoman, unuden amin da Pinƙop da Amin Kila Asak da kagagwan egipdan, do unun kisik kisik ekwan.

11 “Amin da ji do Yesu dakon amin kabi yan yanek yanba yokwi tok, ae top gen mibili mibili yan damni, ae yokwiyo kisi andamni kan, ji kisik kisik ani.

12 Kalip kombi amin yan gin dapman yolyo awit. Do jiyo kisi anƙpakji kilegi dakon tomni wukwisi Kwen Kokupmon timitdan, do but galak nandanek kisik kisik ani.”

Ji amin dakon tap ae tenƙenji ekwan (Mk 9.50 ae Lk 14.34-35)

13 Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji amin dakon tap ekwan. Mani tap galagini pasilni kan, niansi anek galagini anƙaluk anen? Galagini

yipman detjak kan, pini mini. Isal maba kwa amin da bamon.

14 “Ji amin dakon tenƙenji yombem da ekwan. Kokup madep kindan ilenon tanban yo kindan da arinƙon dima anyongam asak.

15 Amin da lam kolek kwoba ban dima witjiba ton. Kwen tamonikon yopba yut kagagwan amin ekwan unun kisi tenƙenjan yoman.

16 Yanƙin, tenƙenji da amin da dabilon tenƙenosak. Yan anakwa amin da anƙpakji tagisi kanek Kwen Kokup Datji anƙisini.”

Pinƙop dakon gen teban do yagit

17 Yesu da sanbenek yan yagit, “Nak gen teban ae kombi amin dakon gen abo kin isali asak do dima pigim. Gen teban ae kombi amin dakon gen bami ton anmudoni do pigim.

18 Nak asisi dayisat, kundu gat miktin gat tonjil da arinƙon gen teban dakon gen jimjimjok kindan dima pasildisak. Gen kisi morap tan bami ton akdan.

19 Amin kindan da gen teban moninƙisok kindan yapmanek amin diwari yan gin ani do yoyin detjak kan, unun amin Kwen Kokup Pinƙop da Kila Asak kokupmon mani pinbisi. Mani amin kindan da gen teban guramigek amin diwari yan gin ani do yoyin detjak kan, unun amin Kwen Kokup Pinƙop da Kila Asak kokupmon mani wukwisi.

20 Asisi dayisat, ji dakon anƙpak kilegi unun da gen teban yoyin det ae Parisi amin dakon anƙpak dima yapni kan, ji Pinƙop da Kwen Kokup Kila Asagon dima wigikdan.”

Amin dapba kimokgon dakon gen (Lk 12.57-59)

21 Yesu da sanbenek yan yagit, “Gen kindan babak da abidawit unun ji kili nandawit. Gen unun yan:

‘Amin dima dapba kimotni. Amin kindan da amin kindan anakban

kimotjak kan, unun amin gen pikon kisak.'

22 Mani nak yan dayisat, amin kindanotni do butjap nandisak kan, unun amin gen pikon kisak. Ae amin kindanotni do yanba yokwi tok asak kan, unun amin gen kokwin amin kabimadepmon kisak. Ae amin kindada amin kinda 'Gak nandan kokwingotagi mini!' yan iyisak kan, unun amin Tipdom dakon kindap tebanon pigisak.

23 "Do paretgo altakon panjobinek notgo kindada nandaba yokwi tok angamisak yan nandisal kan,

24 paretgo alta da kapmatjok yopbi toni. Yopbi tanakwa mibiltok gak kwi notgo unun gat but kalon anjil. But kalon anek don kin Pin kop do paret aki.

25 "Amin kindada gen pikon gep do gen yan gaban kan, jil gen pi tamokon kik do anek kosiron kinjek gen unun tepmisi anmilip ak do pi anjil. Yan dima anjil kan, unun amin da gen kokwin kila agak amin da kisiron gepban unun da obip amin da kisiron gepbandam teban yutnon gepdisak.

26 Asisi gayisat, gak dam tebanon sigin egaki wigi monej nian yopbi do gayini unun kisisi yopmanek don wanga kikedisal."

Minjat yumabi ae wili yumabi dakongen

27 Yesu da sanbenek yan yagit, "Ae gen kinda babak da abidawit unun jikili nandawit. Gen unun yan:

'Minjat eyo kili abi amin jiyumabi anpak dima ani.'

28 Mani abisok nak da yan dayisat, amin kinda minjat kindakanek unun do galak tan imjak kan, unun amin butnikon da yumabi kili ak.

29 Dabilgo amin tet da yokwikon gepban kan, pilik mabi kisak. Giptim diwatgo kinda pasiljak kan, unun da yo madep dima asak. Mani giptimgo

kisi kalon maba Tipdomon pigisak kan, unun da jigisi.

30 Ae kisitgo amin tet da yokwikon gepban kan, mandan dagan mabi kisak. Giptim diwatgo kinda pasiljak kan, unun da yo madep dima asak. Mani giptimgo kisi kalon maba Tipdomon pigisak kan, unun da jigisi."

Minjat pan kwinit dakongen

(Mt 19.9 ae Mk 10.11-12 ae Lk 16.18)

31 Yesu da sanbenek yan yagit, "Kalip gen yan yawit:

'Amin kinda minjatni kwinit do kan, minjat pan kwinit dakon but piso papia kinda minjatni do mandan imjak.'

32 Mani abisok nak da yan dayisat, minjatgo kwinit yipbi kwan wili kaluk pasak kan, eni gak da gulusun al, do minjatgo da yumabi asak. Anakwan wili unun kaluk pasak unun kisi yumabi asak. Do minjatgo yumabi dima anakwan isal dogin dima kwinitki."

Gen panjeban ak dima akdo

33 Yesu da sanbenek yan yagit, "Ae gen kinda babak da abidawit unun jikili nandawit. Gen unun yan:

'Amin Tagi da dabilon gen yan panjeban asal unun dima yapmanek kisi guramigek abi.'

34 Mani nak abisok yan dayisat, gen yan panjeban ak dimasi ani. Kwen Kokup unun Pin kop dakon kila amin madep yityit tamoni, do Kwen Kokup manon da genji dima panjeban ani.

35 Ae miktim unun Pin kop dakon kandap yipyip tamoni, do miktim da manon genji dima yan panjeban ani. Ae Jerusalem unun Amin Tagi Madep Wikwisi dakon kokup papni, do Jerusalem da manon genji dima yan panjeban ani.

36 Ae jidabusun dangwanji kindakulabik aba kwakwagi bo pili unun aripmi dima asak, do busunji da manon genji dima yan panjeban ani.

37 Ji 'asi' bo 'dima' yan gin yoni kan, unun da tagi. Gen unun da kwenon

sanjenek yon unun Yokwi Ami da panalon asak.”

*Yokwi andaba kobogi dima anyomni
(Lk 6.29-30)*

³⁸ Yesu da sanjenek yan yagit, “Ae gen kinda babik da abidawit unun ji kili nandawit. Gen unun yan:

‘Amin kinda da amin kinda dakon dabil anupbal asak kan,
unun amin dakon dabilniyo kisi anupbal ani.

Ae amin kinda da amin kinda dakon geni anak biripmitjak kan,
unun amin dakon geni kisi anak biripmitni.’

³⁹ Mani nak da abisok yan dayisat, amin da yokwi andaba kobogi do yokwi dima anyomni. Amin kinda da mogim kulbak gikban kan, mogimgo teri kinda kisi antobil ibi.

⁴⁰ Amin kinda da gen pikon gepmanek kobogi do paba pigikgo abidok do yosak kan, mirim imalgo gat kisi ibi.

⁴¹ Ae amin kinda da yikni imegek kosit 1 kilomita kiki do tebaisi gayisak kan, yik unun imegek 2 kilomita kiki.

⁴² Ae amin kinda da yo kinda ibi do gayisak kan, ibi. Ae amin kinda da gagon goman ak do gayinban kan, manji dima ibi.”

*Uwalnin but dasi galak tanjomnen
(Lk 6.27-28 ae 6.32-36)*

⁴³ Yesu da sanjenek yan yagit, “Ae gen kinda babik da abidawit unun ji kili nandawit. Gen unun yan:

‘Notgo do but dasi galak tanjomnen uwalgo do nandabi yokwi toni.’

⁴⁴ Mani nak da yan dayisat, ji uwalji do but dasi galak tanjomnen. Anek yokwi andaman amin do bisit ani.

⁴⁵ Yan anek Pinjok Datji Kwen Kokup egisak unun dakon monjinisi egipni. Unun da gildatni yipban amin yokwi ae kilegi kisikon mosok. Ae sikak yipban amin anpak kilegi an ae yokwi an kisikon mosok.

⁴⁶ Amin yokwi takis timit timit amin da notni banjin but dasi galak tanjomnen. Jiyo yan gin ani kan, Pinjok da kobogi do yo tagi kinda dima damdisak.

⁴⁷ Ji notji banjin gildat tagi yan yoyini kan, unun da tagi dima asak. Pinjok dima nandan iman amin kabi kisi yan gin an.

⁴⁸ Kwen Kokup Datji gwaljigi mini kilegisi egisak, do jiyo yan gin gwaljigi mini kilegisi egipni.”

6

Amin panpulgok dakon gen

¹ Yesu da sanjenek yan yagit, “Ji kan kimotni. Amin da dandani yan do unun da dabilon anpak tagi ani kan, Datji Kwen Kokup egisak unun da unun dakon kobogi do yo tagi kinda dima daban abidokdan.

² “Wadak wadak amin do yo yom do aki bisapmon jamba but amin diwari da muwut muwut yutnon ae kosit madepmon an, unuden amin kinda yabekbi mibiltan gamenek kwen dima pisosak. Yan an amin unun amin da nandaba wukwan yomni yan do an. Nak asisi dayisat, unun kobogi kisisi wagilni timikgan.

³ Mani yo do wadak wadak an amin do yo yobi bisapmon noman amin da gandani do dima yobi.

⁴ Yan anaki Datgo yo pasili pindakdak unun da kobogi do yo tagi gamdisak.”

Bisit dakon gen

(Lk 11.2-4)

⁵ Yesu da sanjenek yan yagit, “Ji bisit ani bisapmon jamba but amin da an unuden dima ani. Jamba but amin unun muwut muwut yut madepmon ae kokup papmon kosit amal amalon unuden agek bisit ak do galagisi nandan. Unun amin amin da pindatni do yan an. Nak asisi dayisat, kobogini kisi wagilni timikgan.

⁶ Mani gak bisit ak do nandisal kan, yutgokon wigi yoma sopmanek Datgo

pasili egisak unun bisit iyiki. Yan anaki Datgo yo pasili pindakdak unun da kobogi tagisi gamdisak.

⁷ Amin Nwakwari Kabi gen isali morapmi yanapno pin kopnin da genin nandisak yan nandan. Mani ji bisit ani bisapmon yan dima ani.

⁸ Ji unun amin da an unuden dima ani, nido Datji dima iyinakwa yo morap do wadak wadak an unun nandan mudosok.

⁹ Ji bisit yan ani:
'Datnin Kwen Kokup egisal,
gak dakon man telagi tosak.

¹⁰ Amin Kila Agakgo yipbi ninon apjak.

Gak dakon gen guramit Kwen Kokup toso,
miktimon ninon yan gin tosak.

¹¹ Abisok gildat dakon jap aripninon nibi.

¹² Nin amin notnin dakon yokwini yopmanaman.

Unuden gin yokwinin wiririk nibi.

¹³ Pankewalon dimasi nipbi.

Yokwi Ami da kisiron nan pulugan nipbi.'

¹⁴ "Ji notji dakon yokwini yopman yomni kan, Datji Kwen Kokup egisak unun da yokwisi yopman damjak.

¹⁵ Mani amin dakon yokwini dima yopman yomni kan, Datji da yokwisi dima yopman damjak."

Pinkop do nandanek jap kelkel dakon gen

¹⁶ Yesu da sanbenek yan yagit, "Ji Pinkop do nandanek jap kelek egip do nandan kan, jamba but amin da an unuden tomno dabilyosi dima inan toni. Yan ani kan, amin da ji Pinkop do nandanek jap dima non yan dandani. Nak asisi dayisat, unun amin kobogini kisi wagilni timik mudon.

¹⁷ Mani ji Pinkop do nandanek jap kelek egip do nandan kan, busun dangwanji wayigek tomno dabilyosi pakbi ban sugoni.

¹⁸ Yan anakwa amin da ji jap kelek ekwan yan dima nandan damni. Mani Datji pasili egek yo pasili pindakdak unun da dandanek kobogi tagisi damdisak."

Yo tagisi panmuwut dakon gen (Lk 12.33-34)

¹⁹ Yesu da sanbenek yan yagit, "Ji on miktimon yo tagisi panmuwut do nandak nandak dima ani. Unun yo monin da nokdan, ae manut manut akdan, ae kabo noknok da yutji tuwilek pan kisibikdan.

²⁰ Yo tagisi Kwen Kokupmon panmuwut do nandak nandak ani. Unudon yo monin da dima nokdan, ae manut manut dima akdan, ae kabo noknok da yutji tuwilek aripmi dima timidan.

²¹ Yo kabigo tagisi dukwan ton, but nandak nandakyosi kisi unudon gin tokdisak."

Dabil unun giptim dakon tenjeni (Lk 11.34-36)

²² Yesu da sanbenek yan yagit, "Dabil unun giptim dakon tenjeni. Dabilgo tagisi kan, giptingo kalon tenjenini ton.

²³ Mani dabilgo yokwi kan, giptingo kisi pilin tuksi asak. Do tenjeni butgokon toso unun pilin tuksi asak kan, unun da pilin tuk madepsi asak."

Amin bamori dakon oman dima agagi (Lk 16.13)

²⁴ Yesu da sanbenek yan yagit, "Amin kinda da amin tagi bamori dakon oman aripmi dima asak. Yan kan, kinda nan gin galak tan iminek kinda do nandaban yokwi tan imdisak. Ae kinda dakon gen guramigek kinda manji imdisak. Ji Pinkop gat ae mone gan kisi dakon oman monjini aripmi dima egipmi."

Nandaba kík anek but morap díma ani

(Lk 12.22-31)

²⁵ Yesu da sanbenek yagit, “Unun do anek yan dayisat, ji egip egipji do nandaba kík anek jap pakbiyo ni ban noneñ yan díma nandani. Ae giptimji do nandanek imal dukon ban panen, yan nandanek nandaba kík díma ani. Egip egipji da jap yapmandak, ae giptimji da imal yapmandak.

²⁶ Ji minam pindakgan unun do nandani. Jap yet díma kwaokgan, ae jap panmuwut yutnon jap díma panek panmuwuk yopmangan. Mani Datji Kwen Kokup egisak unun da jap upmokdok. Ji pinbi anakwa minam da yo madep yan nandan, ma?

²⁷ Ji nandaba kík anek egip egipji timisok di gat tagi sanbenba wigisak yan nandan, ma? Unun aripmi dimasi.

²⁸ “Ji nido imal do nandaba kík an? Jaren oni tan anan kwan unun do nandani. Pi madep anek imal díma bupmangan.

²⁹ Mani yan dayisat, jaren pindakgan unun dakon tilimni da kalip kila amin madep Solomon dakon tilimni tagisi pagit unun yapmandak.

³⁰ On jon tan anan kwan unun anwa amin da baljan kindapmon sokdan. Mani Pin kop da si pan tilim asak, do nandan gadatji pisipmisok amin ji yansi nandani, Pin kop da ji do nandaban yo madepsi anakwan imal tilimi ton si ban pan damdisak.

³¹ “Nandaba kík anek jap pakbiyo dukon ban noneñ, bo imal dukon ban panen yan díma nandani.

³² Pin kop díma nandan iman amin kabi da yo morap unuden wusik do nandaba kík an. Mani Datji Kwen Kokup egisak unun da ji unun yo morap do wadan unun nandan mudosok.

³³ Do mibiltok Pin kop dakon Amin Kila Agakni unun wisin kok do pini

ani, ae anpakni kilegi wusik do pini ani. Yan anakwa yo diwari do wadak wadak an unun kisi damdisak.

³⁴ Do anwa gildat do nandaba kík díma ani. Gildat kalon kalon dakon jigi unun iyi da aripmon tan tan an.”

7

Amin dakon anpak kokwin díma ani
(Lk 6.37-38 ae 6.41-42)

¹ Yesu da sanbenek yagit, “Ji amin dakon anpak díma kokwin itni. Yan ani kan, Pin kop da jiyo kisi kokwin akdisak.

² Amin dakon anpak kokwin nian si ani, Pin kop da jiyo kisi unuden gin kokwin akdisak.

³ Gaga da dabilon kindap kwik tosok unun do díma nandanek notgo da dabilon jimjim nido kosol?

⁴ Gaga da dabilon kindap kwik tanakwan nianon da notgo ‘Dabilgon jimjim tosok unun pan gamdisat’ yan tagi iyiki?

⁵ Gak jamba but amin. Mibiltok gaga da dabilon kindap kwik tosok unun abi kinakwan notgo da dabilon jimjimjok tosok unun kan bi pisanakwan tagi paki.

⁶ “Yo telagi pinan do díma yomni. Yoba tobilek inin dabam. Ae kindirinji tagisi bit do díma yomni. Yoba kandap da di baman misinikbam.”

Bisit dakon mibili
(Lk 11.9-13)

⁷ Yesu da sanbenek yan yagit, “Pin kop bisit iyinba yo damjak. Pinisi anek wusin pindatni. Yoma domon tidanba Pin kop da wital damjak.

⁸ Amin morap Pin kop bisit iyan unun yo timikgan, ae yo wisan amin unun bami kon, ae yoma domon tidon amin unun wital yomisak.

⁹ Monjisi kinda da datni bret do iyinban tip kinda tagi imjak?

¹⁰ Bo tap kilap do iyinban tunon amin emari ton kinda tagi imjak? Unun aripmi dimasi.

11 Ji yokwi morapmi an, mani yo tagisi monjisi do yom do nandan. Do yanjsi nandani. Bisit iyinba Datji Kwen Kokup egisak unun da but galagon da yo tagisi damdisak.

12 “Amin da anpak tagisi niansi andamni do nandan, unun anpak amin do anyomni. Moses dakon gen teban gat ae kombi amin dakon gen gat da yanjsi ani do yosok.”

*Wigat gitni dakon gen
(Lk 13.24)*

13 Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji wigat gitni nan pigini. Amin wagil tasik tokdan dakon kokupmon pigik dakon wigat gat ae kositni gat unun ilalogisi, do unun nan yolek pigik unun tagapmisi. Amin morapmisi da wigat unun nan pikwan.”

14 Mani egip egip dagok dagogi minikon kigik dakon wigat gat ae kositni unun gitnisi, unudon kigik dakon pini jigisi. Amin kalon kalon dagin wigat unun kan kwon.”

*Kombi amin toptopmi dakon gen
(Lk 6.43-44 ae 13.25-27)*

15 Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji kombi amin toptopmi unun do pindak kimotni. Giptimni yaworisi sipsip yombem, mani burigwan jon pinan butni tan yoman.”

16 Ji anpakni pindak nandanjo anek kombi amin toptopmi yan pindakba pisoni. Nap keli ton da wain sop aripmi dima potni. Ae jal da kimip aripmi dima wigiljak.

17 Kindap tagi da bami tagi pokgon, ae kindap yokwi da bami yokwi pokgon.

18 Kindap tagi da bami yokwi aripmi dima potni, ae kindap yokwi da bami tagi aripmi dima potni.

19 Kindap morap bami dima pokgon unun amin da mandan kindapmon soson.

20 Yando, ji anpakni pindak nandanjo anek kombi amin toptopmi yan pindakba pisoni.

21 ‘Amin Tagino’ yan yan naman amin unun kisisi Pinokop da Kwen Kokup Kila Asagon dima wigikdan. Datno Kwen Kokup egisak unun dakon gen guramikgan amin unun dagin wigikdan.

22 Amin morapmi da bisap madepmon yanjsi nayikdan, ‘Amin Taginin, nin gak da manon kombi gen yagiman, ae kon yolgiman, ae pi madep agiman.’

23 Yan yanba yanjsi yoyikdisat, ‘Yokwi pakpak amin, ji dima nandan damisat. Nepman dek kin mudabit!’ ”

*Amin nandan kokwini tagisi ae
nandan kokwini tagi dima
(Lk 6.47-49)*

24 “Nak dakon gen guramikgan amin unun amin kind a yombem. Unun amin nandan kokwini tagisi, yutni miktin tebaikon witjigit.

25 Anakwan sikak pakbi kulup mirimyo da abin tidan antidok aba miktin tebaikon witjinbi, do tebai tagit.

26 Mani geno dima guramikgan amin unun amin kind a yombem. Unun nandan kokwini tagi dima, do yutni miktin yaworikon witjigit.

27 Anakwan sikak pakbi kulup mirimyo da abin tidan tuwilba man tasik tagit.”

28 Yesu gen unun yan mudanban minjat amin kabi madep da kanek tamtam yan imgwit.

29 Nido yoyindet pi agit unun gen teban yoyindet amin yapman mudanek njakwarisi agit. Amin kind a da pi unun asak do yan mudan ibi da tilak agit.

8

*Yesu da wuda tebani ton amin
kinda anmilip agit
(Mk 1.40-44 ae Lk 5.12-14)*

1 Yesu ilenon da pin kinakwan minjat amin kabiyo morapmi da yolgwit.

² Yolek amin wuda tebani ton kinda da Yesukon kin njwakben an iminek yan iyigit, “Amin Tagi, Pinjop da dabilon kilek token do nandisal kan, tagi anmilip abi kilek token.”

³ Yanban Yesu da kisitni amin unun da kwenon witjinek yan iyigit, “Kilek toki do nandisat, do pasil gamni!” Yan yanakwan unudon gin wudani kibidankwa giptimni kilek tagit.

⁴ Kilek tanban Yesu da yan iyigit, “Nandaki, gak unun do amin dima yoyinek mukwa sogon kinjek giptingo yoliki. Anek Moses da yagit unun da tilagon paret anaki amin da asi kilek tal yan gandani.”

Emat amin dakon oman monjini anmilip agit

(Lk 7.1-10)

⁵ Yesu Kapaneam kokupmon pigakwan Rom dakon emat amin 100 dakon kila amin kinda da abin anpulugosak do anek yan iyigit,

⁶ “Amin Tagi, oman monjino yutnon pokdok. Kidari alek tan, ae tepmi madepsi nandisak.”

⁷ Yanban Yesu da yan iyigit, “Nak da kin anmilip aben.”

⁸⁻⁹ Yanban mibiltok amin unun da yan iyigit, “Amin Tagi, nak madepno da yongamgan egisat, do nak da yutnon wiki unun da tagi dima asak. Isal yum gen gin yanaki oman monjino kilek tosak. Nak naga mibiltok amino egakwan pinbini egisat. Ae emat amino unun nak dakon pinbino ekwan. Emat amino kinda ‘Ki!’ yan iyiko kisak. Ae kinda ‘Ap!’ yan iyiko abisak. Ae oman amino kinda ‘Pi on aki!’ yan iyiko pi asak. Do isal yum gen gin yanaki oman monjino kilek tosak.”

¹⁰ Yesu da gen unun yagit do nandaban yo madepsi aban bunon yol awilgwit amin yan yoyigit, “Asisi dayisat, Israel aminon nandan gadatni madep on amin dakon yombem kinda dima kagim.

¹¹ Yan dayisat, amin morapmisi da gildat wisak, ae si pigisak tetgin da

apba Kwen Kokup Pinjop da Amin Kila Asak da kagagwan Abraham, Aisak, ae Jekop gat jap noknok tamo madepmon yitdan.

¹² Mani Juda amin kalip Pinjop da iyi Amin Kila Asak da kagagwan pigini do manjikbi unun maban pilin tukgwan pigikdan. Unungwan kunam tagek iyon iyon yan tidanek egipdan.”

¹³ Yan yanek emat amin 100 dakon kila amin yan iyigit, “Gak kin yo altoni do nandan teban tal unun yan gin noman tan imen kokdisal.” Gen unun iyigit unun bisapmonsio man monjini kilek tagit.

Yesu da Pita dakon yopmi anmilip agit

(Mk 1.29-31 ae Lk 4.38-39)

¹⁴ Yesu unudon da kin Pita da yutnon wigi kanban Pita dakon yopmi giptimi kindapmi sonakwan sot anek pakgit.

¹⁵ Yan kanek kisitni kisirikon wutjinban sotni yipman dekgit. Yan aban pidanek Yesu do jap panoman agit.

Yesu da sot amin morapmi panmilip agit

(Mk 1.32-34 ae Lk 4.40-41)

¹⁶ Gildat pigakwan pilindo konni ton amin morapmi panpan apba gen yanek kon yol yomgut. Anek sot amin kisisi panmilip agit.

¹⁷ Yan anakwan kombi amin Aisaia da kalipsigwan gen mandagit unun bami noman tagit. Gen unun yan: “Iyi sotnin mibili mibili iyi do timigakwan kilek tagiman.”

Yesu yolyol dakon mibili

(Lk 9.57-60)

¹⁸ Yesu da amin morapmi angwasinek akba pindagek pandetni yan yoyigit, “Nin pakbi idap teri kinda do kino.”

¹⁹ Anakwan gen teban yoyindet amin kinda da obin Yesu yan iyigit, “Yoyindet, gak dukwan dukwan agipbi unun nak gol awilgen gin.”

20 Yanban Yesu da yan iyigit, “Jon piñan unun miktimgwan yutni toñ. Ae minam kwen akwan unun yutni toñ. Mani Amin Dakon Monji unun dipmin potpot tamoni mini.”

21 Yanban pañdetni kinda da Yesu yan iyigit, “Amin Tagi, nandan naminjaki kin datno wayik yipmanek don abin golgen.”

22 Mani Yesu da yan iyigit, “Amin kimakbi da kimakbi notni iyi tagi wayitni. Anakwa gak nak nol.”

Yesu da yanban mirim madep yawokgit

(Mk 4.36-41 ae Lk 8.22-25)

23 Yan yanek boron wigakwan pañdetni kisi yolek wigiwit.

24 Wigi pakbi idapmon kinakwa tepmisi mirim madepsi da abin pakbi tamaligakwan boron pigiwit. Yan anakwan Yesu dipmin pagakwan

25 pañdetni da kin anyolek iyiwit, “Amin Tagi, nin pañpuluga! Pakbi oni nan kimotdaman!”

26 Yan yanba Yesu da yoyigit, “Ji nido pasolgon? Nandan gadatji pisipmi.” Yan yanek pidañ agek mirim gat ae pakbi gat tebai yoyinban mirim yawogakwan pakbi wayin dimasi agit.

27 Aban pañdetni tamtam yanek yawit, “On nianen amin kinda da mirim pakbiyo yoyinban geni guramikgamal?”

Yesu da koñ yolgıt

(Mk 5.1-17 ae Lk 8.26-37)

28 Yesu pakbi idap teri kinda Gadara miktimon kin altanban amin bamori koñni toñ unun da amin kimakba pañki tip kinamngwan yopmangan miktimon da abin Yesu altan ingumal. Unun amin bamot amin dapdapi yokwisi. Do amin unun do pasalek unun kosit nan dima agipgwit.

29 Unun amin bamot da yan tidanek Yesu yan iyigimal, “Pinjok dakon Monji, nianji anjim do abisal? Tepmi

yomyom bisap dima noman tanakwan tepmi pi nimdisal?”

30 Dubagi yangok bit kabi madep di jap nanek egipgwit.

31 Koñ unun da Yesu bisit tebaisi yan iyigimal, “Nol nipbi abiginen kan, unun bit kabi da butgwan piginen do nandaman.”

32 Yanba yoyigit, “Ji abigit!” Yan yanban koñ da aminon da win kinek bit da butgwan pigiwit. Pigakwa bit unun timtim yanek gilokon da pakbi idapgwan manek pakbi nan kimakgwit.

33 Kimagakwa bit kila amin da timtim yanek kin kokupmon bit gat ae koñni toñ amin gat dakon geni amin yoyiwit.

34 Yoyinba amin kisisi Yesu kok do abin mudawit. Abin kanek miktim unun yipmanek kisak do bisit tebai iyiwit.

9

Yesu da amin kisit kandapmiyo kimakbi kindanmilip agit

(Mk 2.1-12 ae Lk 5.17-26)

1 Yesu bot kindan abidanek pakbi idap teri kindan iyi da kokupmon kigit.

2 Anakwan amin kabi kindan da amin kisit kandapmiyo kimakbi kindan waman unudon anapgwit. Anapba Yesu da nandan gadatni pindagek amin unun yan iyigit, “Monji, dima pasolgi, diwarigo wiririk gamisat.”

3 Yan yanban gen teban yoyindet amin diwari da notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Ma! On amin Pinjok kulabisak!”

4 Yan yanakwa Yesu da pindak mudanek yan yoyigit, “Nidosi butjikon da nandak nandak yokwi unun nandan?”

5-6 Diwari wiririt ae amin kisit kandapmiyo kimakbi pañmilip agak unun kisi amin da aripmi dima agagi. Mani nak Amin Dakon Monji. Amin giptim pañmilip agak dakon pi aben do yan mudan nabi, do nandani, on miktimon diwari wiririt dakon pi aben do yan mudan nabi

yanjsi nandaba pisosak.” Yan yanek amin kisit kandapmiyo kimakbi yan iyigit, “Gak pidañ yalin potgo timigek yutgokon ki.”

⁷ Yan yanban nandanek amin unun pidañ yutnikon kigit.

⁸ Miñat amin kabi madep unun yo nwanjwarisi kanek pasalgwit. Anek Pinjkop anjksineñ yan yawit, “Mao, Pinjkop da tapmim madepsi amin do yomisak!”

*Yesu da Matyu yan imgut
(Mk 2.13-17 ae Lk 5.27-32)*

⁹ Yesu unudon da kin amin kinda kagit mani Matyu, unun takis timit timit yut kabenon yikgit. Kanek yan iyigit, “Abiñ nak nol.” Yanban Matyu pidañ Yesu yolgit.

¹⁰ Yesu Matyu da yutnon yigek jap nanek takis timit timit amin morapmi ae yokwi pakpak amin morapmi da apba Yesu gat panjetni gat kisi yigek jap nawit.

¹¹ Jap nanakwa pindagek Parisi amin diwari da panjetni yan yoyiwit, “Yoyinjetji unun nido takis timit timit amin* gat yokwi pakpak amin gat kisi yigek jap non?”

¹² Yesu da gen unun nandanek yan yoyigit, “Sotni mini amin wuda wamagon dima kwan. Sotni ton amin dagan wuda wamagon kwan.”

¹³ Ji kin Pinjkop da papiakon gen kinda tosok unun dakon mibili nandan kimotni. Gen unun yan: ‘Ji da paret an unun do dima galak tosot.

Ji da amin do bupmi nandan yomni unun do galak tosot.’

Gen yan tosok, do nandani, amin kilegi yan ilit do dima pigim. Yokwi pakpak amin yan ilit do pigim.”

Pinjkop do nandanek jap kelek egip egip dakon gen

(Mk 2.18-22 ae Lk 5.33-39)

¹⁴ Yan yanban Jon Telagi Pakbi Sogok Amin dakon panjetni da abiñ yan iyiwit, “Nin gat ae Parisi amin gat

Pinjkop do nandanek jap kelek egapno gak dakon panjet kabigo nido yan dima an?”

¹⁵ Iyinja Yesu da yoyigit, “Monjisok kinda miñat pak do asak bisapmon monjisok notni gat kisi ekwan, do bupmi dima nandan. Mani don monji unun gwayen anan kinakwa notni unun bisapmon Pinjkop do nandanek jap kelek ekwan.”

¹⁶ “Nin ilikba pigik garanji pudanjki kon imal diwat kalugi pakbikon dima suganbi kinda nan dima bupmanjgaman. Yan kan, pakbikon sugono imal diwat unun da garanji ilikban pudan ki madepsi akdisak.

¹⁷ Ae wain kalugi meme gip kalipmikon dima koleno pigisak. Yan kan, wain da paptanban meme gip sulukwan wain gat meme gip gat kisi yokwi tokdamal. Amin da wain kalugi meme gip kalugikon kolenba wain gat meme gip gat kisi tagi tomal.”

Yesu da miñatjok kinda aban pidagit, ae miñat kinda sot agit unun anmilip agit

(Mk 5.22-43 ae Lk 8.41-56)

¹⁸ Gen unun yoyinjakwan kila amin kinda da abiñ Yesu burikon gawak imineñ yan iyigit, “Gwano ongwanjok kimokdok, mani gak da kin kisitgo da kwenikon wutinji pidosak.”

¹⁹ Iyinja nandanek Yesu panjetni gat kisi kiwit.

²⁰ Kinakwa miñat kinda da abiñ manjigwan da Yesu dakon ilikba pigikni ilenikon igayigit. Miñat unun dagan mok anek yawini manakwa egakwan bilak 12 agit.

²¹ Miñat unun ilikba pigiknikon igayineñ noman token yan nandagit.

²² Aban Yesu da tobil kanek yan iyigit, “Gwano, dima pasolgi. Nandan gadan namisal, do kilek tosok.” Yan yanban unudon gin giptimni kilek tagit.

²³ Yesu kila amin da yutnon wigek kasisin pisok amin gat ae miñat

9:11: Lk 15.2 * **9:11:** Juda amin da takis timit timit amin do yokwi pakpak amin yanjsi pindagwit. Nido takis timigek ae monen kabokon da di gat kisi timikgwit. **9:13:** Os 6.6; Mt 12.7 **9:14:** Lk 18.12 **9:21:** Mt 14.36

amin kabi madep kunam upbalapyo anjakwa pindagek

²⁴ Yan yoyigit, “Abigit. Minjatjok unun dima kunjwak, unun yum dipmin pokdok.” Yesu da yan yanban nandanej jikgo yanjan imgwit.

²⁵ Yan aba yoyinban yomakon pigi mudanakwa wigi minjatjok kisirikon abidanban pidagit.

²⁶ Yan aban wasok tapmimi ton unun agit dakon gen bini yoyinba unun miktim dakon minjat aminyo kisi da nandawit.

Yesu da amin dabili mini ae amin kadimyo kisi panmilip agit

²⁷ Yesu unun miktim yipman kinjakwan dabili mini amin bamori da abin yolgumal. Yolek yan tidanej yan yagimal, “Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nim!”

²⁸ Yesu yutnon wigakwan amin dabili mini bamot unudon winbal yan yoyigit, “Nak da dabiljil panmilip aben do nandan gadan namamal bo dima?”

Yanban iyigimal, “Amin Tagi, nandan gadan gamamak.”

²⁹ Yan yanbal Yesu da kisitni dabilnikon witjinej yan yoyigit, “Nandan gadan namamal unun da aripmon gin noman tan damdisak.”

³⁰ Yanban dabili sinjanakwal Yesu da yansop tebai anyominjek yoyigit, “Yo madep asat do amin dimasi yoyinwil.”

³¹ Mani Yesu dakon gen yanbal unun miktimon madepsi irentan anjan kigit.

³² Amin bamot unun Yesu yipman dek kinjakwal amin kadim konni ton kinda Yesukon anjan opgwit.

³³ Anopba Yesu da konni yol iminjakwan amin kadim unun gen yagit. Yan aban amin da kanek nandaba yo njakwarisi aban yan yawit, “Yo unuden kinda Israel miktimon dima altagit.”

³⁴ Mani Parisi amin da yan yawit, “Kon dakon kila amin madep da tapmimon kon yoldak.”

Yesu panjetni do pi yomgut

(Kilapmi 9.35-10.42)

Yesu da amin do bupmi nandagit

³⁵ Yesu kokup monin ae kokup pap kisi agek Juda amin da muwut muwut yutni tan tan awiron wigek amin yoyin degek Pinjop da Amin Kila Asak dakon Gen Bin Tagisi do yoyin tentenagit. Anek giptimnikon sot wudaniyo mibili mibili tawit unun panmilip agit.

³⁶ Minjat amin kabiyo madepsi pindakban panpulugogi mini yokwi egipgwit. Sipsip kila amini mini yombemsi ekwa pindagek bupmisi nandan yomgut.

³⁷ Yesu buri da bupmisi nandanej panjet kabini yan yoyigit, “Pigaga jap bami madepsi tan pektan, mani pi monji bami pakpak amin morapmi dima.

³⁸ Do ji bami pakpak dakon Amin Tagini bisit iyinba pi amin panalon an yopban pinikon kin jap pan panmuwutni.”

10

Yabekbi 12 kabi dakon man (Mk 3.13-19 ae Lk 6.12-16)

¹ Yesu da panjetni 12 kabi yoyinban apba kon yolyol ae sot mibili mibili kisisi panmilip agak dakon pi ani do yan mudan yomgut.

² Yabekbi 12 kabi dakon man unun yan:

mibiltok Saimon (mani kinda Pita),
ae padige Andru,
Sebedi dakon monji Jems,
ae padige Jon.

³ ae Pilip,
Batolomiu,
Tomas,
ae takis timit timit amin Matyu,

9:27: Mt 20.29-34 9:30: Mt 8.4 9:33: Mk 2.12 9:34: Mt 12.24; Mk 3.22; Lk 11.15 9:35: Mt 4.23; Mk 1.39 9:36: IDT 27.17; 1KA 22.17; Sek 10.2; Mt 14.14; Mk 6.34 9:37: Lk 10.2 10:1: Mk 6.7; Lk 9.1 * 10:4: Selot unun amin kabi kinda, Rom amin yolno kinjakwa nin miktimnin kila anen yan nandawit.

ae Alpius dakon monji, Jems,
ae Tadius,

- 4 ae Saimon (uñun kalip Selot* da kabikon egipgut),
ae Judas Iskariot. (Judas uñun da don Yesu uwal da kisiron yipgut.)

*Yesu da yabekbi 12 kabi pi yomgut
(Mk 6.7-13 ae Lk 9.1-5)*

5 Yesu da amin 12 kabi uñun yabegok yan yoyigit, “Ji Amin Nwakwari Kabikon bo ae Samaria amin da kokupmon dima kini.

6 Ji Israel amin kabi sipsip da yan kili pasilgwit uñun amin kabikon kini.

7 Kijek Pinjop da Amin Kila Asak dakon bisap uñun kwanj tosok uñun dakon gen yan tenjtoni.

8 Anek sotni tonj amin panmilip ani, ae amin kimakbi paba pidoni, ae wuda tebani tonj panmilip ani, ae konni tonj amin konni yol yomni. Ji yo yumanj nogi mini yumsi timikganj, do amin do yumsi yomni. Tomni do dima nandani.

9 “Ji yik moninjikon gol bo silwa monen bo kopa monen dima similek agipni.

10 Kosit agipni bisapmon yik dima imetni, paba pigik bamori dima timetni, ae kandap gwil gat kosit dakon win kirinyo kisi dima timetni. Pi anakwa wadak wadakji amin da damdanj.

11 Kokup pap kindakon bo ae kokup moninj kindakon kinj altoni kanj, uñun kokupmon amin kilegi kinda wusin kanj uñun gat gin egek yipmanj kini.

12 Yut kindakon wigini bisapmon, uñun yutnon amin ‘Amin Tagi dakon but yawot jikon tosok’ yan yoyini.

13 Ae uñun yutnon amin da ji but dasi timetni kanj, ji dakon but yawot uñun aminon tosok. Mani but dasi dima timetni kanj, but yawotji uñun disikon gin tosok.

14 Amin kinda da ji but dasi dima timitjak bo ae genji nandak do kurak tosok kanj, yut kokupyoni yipmanj degek kandap jikon kimbabanj tegoni uñun tidanba kini.

15 Asisi dayisat, kokwin agak bisap madepmon, uñuden amin da Sodom kokup amin gat ae Gomora kokup amin gat da jigij pakdanj uñun si yapmanjek jigij madepsi pakdanj.”

*Jigij mibili mibili altokdanj
(Mk 13.9-13 ae Lk 21.12-17)*

16 Yesu da sanbenek yan yagit, “Nandani, nak da ji sipsip yombem banj jon pinjan da bikbigon yabekdat. Do tunjon amin da nandanj kokwin tagisi anek akwanj uñun da tilagon agipni. Ae kinarim dakon anpak yolek yaworisi agipni.

17 Amin do pindak kimotni. Gen kokwin amin kabnikon depmanjek muwut muwut yutnikon baljokdanj.

18 Nak dakon man abinj yip do anek ji timik panpanj gapmanon ae kila amin madepmon panjikdanj. Panjwa kila amin madepmon ae Amin Nwakwari Kabikon nak dakon Gen Bin Tagisi yoyinj tenjtoni.

19 Gen pikon panji depmanjakwa gen ni banj yonenj ae gen kobogij nianj yoyinenj yan nandanjek pasol pasol dima ani. Uñun bisapmon gin ni gen banj yoyini uñun Pinjop da dolikdisak.

20 Ji da dima yokdanj. Datji dakon Wup da ji da dulumon da yokdisak, do pasol pasol dima ani.

21 “Peni da padige si anakba kimotjak do gen pikon yipdisak. Ae dat da monji gwayoni yan gin akdisak. Anakwa monji gwayoni da menji datniyo do uwal anek si dapba kimotni do amin yoyikdanj.

22 Nak nandanj namanj do anek amin morapmi da ji do nandaba yokwi tok anjdamdanj. Mani tebai agek egi wigakwa bisap madepmon wigisak amin Pinjop da yokwikon banj timitdisak.

23 Kokup kindakon amin da uwal anɗaba kaɗ, kokup unun yipmanɛk pasal kokup kindakon kini. Nak asi dayisat, ji Israel amin dakon kokup morapmon pi wasip dima anakwa Amin Dakon Monji apɗisak.

24 “Papia yut miɗat monjiyo da yoyinɗetni dima yapmanɗaɗ. Ae oman amin da madepni dima yapmanɗaɗ.

25 Miɗat monjiyo da yoyinɗetni da tilagon egipni kaɗ, unun tagi. Ae oman amin da madepni da tilagon egipni kaɗ, unun kisi tagi. Yut dakon ami nak do Belsebul yaɗ nayini kaɗ, gwakni ji do nandaba pinbisi anakwa man wagil yokwisi damɗaɗ.”

Piɗkop dogin pasoldo
(Lk 12.2-7)

26 Yesu da gen sanɓenɛk yaɗ yagit, “Ji amin da yo yokwi aɗ damni do dima pasolni. Yo witjinɓi da toɗ unun don noman tokɗaɗ. Ae gen pasili toɗ unun don amin kisi da nandakɗaɗ.

27 Gen pilin kaga dayisat, unun gildat kalba yaɗ tenɗenoni. Gen pisik mirakjikon dayisat unun yut kwenon da agek yaɗ tenɗenɗaɗ yomni.

28 Amin da gip dapba kimokgon unun do dima pasolni, wupji aripmi dima dapba kimotɗaɗ. Ji Piɗkop dosi pasolni. Unun da gip gat wup gat kisi Tipdomon maban pigi tasik tokɗaɗ.

29 Minam monin unun yo moninisok, bamori dakon yumaɗ nogi unun moneɗ giman tabili kalonɗi gin. Mani Datji da kinda miktimon dima mosak do nandisak kaɗ, aripmi dima mokɗisak.

30 Piɗkop da busuɗ danɗwanji nian da toɗ unun kisisi nandɗaɗ mudosok,

31 do dima pasolni. Minam monin morapmi dakon yumaɗ nogi unun madep dima, mani ji dakon yumaɗ nogi unun wukwisi.”

Nin Yesu dakon amin kabi yaɗ yok do dima pasolneɗ
(Lk 12.8-9)

32 Yesu da gen sanɓenɛk yaɗ yagit, “Amin kinda miɗat aminyokon ‘Nak Yesu dakon amin’ yaɗ yosak kaɗ, nak da Datno Kwen Kokup egisak ‘Unun amin nak dakon amin’ yaɗ iyikɗisat.

33 Mani amin kinda miɗat aminyokon ‘Nak Yesu dakon amin dima’ yaɗ yosak kaɗ, nak da Datno Kwen Kokup egisak ‘Unun amin nak dakon amin dima’ yaɗ iyikɗisat.”

Yesu but dasi galak taɗ imin kimotdo
(Lk 12.51-53 ae 14.26-27)

34 Yesu da sanɓenɛk yaɗ yagit, “Nak da miktimon emat anyawot ak do pigim yaɗ dima nandani. Nak emat agak sibanaɗ anan pigim.

35 Nak uwal pidok pidokyo noman tosak do pigim.

‘Amin kinda da datni uwal an imɗisak.

Ae gwa kinda da menji uwal an imɗisak.

Anakwan miɗat kinda da namdi uwal an imɗisak.

36 Anakwan amin kinda iyi dakon gwakni da uwalni dagokɗaɗ.’

37 “Amin kinda menji datniyo do but dasi galak taɗ yomisak unun yapmanɛk nak do wukwisi yaɗ dima nandisak kaɗ, unun amin nak dakon notno dima. Ae amin kinda monji bo ae gwi do but dasi galak taɗ yomisak unun yapmanɛk nak do wukwisi yaɗ dima nandisak kaɗ, unun amin nak dakon notno dima.

38 Ae amin kinda tilak kindapni guramigeɗ nak dima noljak kaɗ, unun amin nak dakon notno dima.

39 Amin kinda miktimon tagisi egip do nandaneɗ pi madepsi asak kaɗ, unun amin egip egipni pasil imɗisak. Mani amin kinda nak do nandaneɗ egip egipni yipjak kaɗ, unun amin egip egip dagok dagogi mini abidokɗisak.”

Yesu dakon amin panpulugon amin da tomni tagisi timitɗaɗ
(Mk 9.41)

⁴⁰ Yesu da saɓbenek yaɗ yagit, “Amin kinda ji but dasi timikdak, unun nak naɗ abidosok. Amin kinda nak abidosok, Pinƙop nak yabekban piɗim unun naɗ abidosok.

⁴¹ Amin kinda da nak kombi amin kinda anɗpulugosot yaɗ nandanek kombi amin kinda abidan anki yutnikon kilani asak kan, Pinƙop da yo tagisi kombi amin do yomisak yaɗ gin unun amin do imdisak. Ae amin kinda da nak amin kilegisi kinda anɗpulugosot yaɗ nandanek amin kilegi kinda abidan anki yutnikon kilani asak kan, unun amin da yo tagisi amin kilegi da timikgan yaɗ gin timitdisak.

⁴² Ae amin kinda da nak Yesu dakon paɗdetni kinda anɗpulugosot yaɗ nandanek nak dakon paɗdetno mani mini kinda do pakbi mirimjok kinda koleɗ imjak kan, asisi dayisat, kobogi do yo tagisi timitdisak.”

Yesu unun namin?

(*Kilapmi 11.1-16.20*)

11

Jon da paɗdet kabini yabekban Yesukon kiwit
(*Lk 7.18-35*)

¹ Yesu paɗdetni 12 kabi yoyin dek mudanek unun kokup yipmanek Galili miƙtim dakon kokup pap tawit unudon agek Pinƙop dakon gen yoyin dekgit.

² Anɗakwan Jon dam tebanon yiɗek Kristo da pi agit dakon gen bin nandanek paɗdet kabini yaɗ yoyigit,

³ “Ji Yesukon kin yaɗ iyini, ‘Pinƙop da amin yabet do yagit unun gak, bo nin amin kinda don apdisak unun do jomjom aneɗ?’ ”

⁴ Yanba Yesu da kobogi yaɗ yoyigit, “Ji kin yo morap kan nandanjo an unun Jon iyini.

⁵ Dabili mini amin sinƙon, kanɗapmi alek tanbi kosit akwan, wuda tebani toɗ amin kilek toɗ, miragi mini gen nandan, kimakbi kimoron

da pidon, ae yoni mini amin da Pinƙop dakon Gen Bin Tagisi nandan.

⁶ Amin kinda nak nandanek nandan gadatni dima wiɗdal kisak unun amin kisik kisigi toɗ egisak.”

⁷ Yoyinban Jon dakon paɗdet kabini kinakwa Yesu da miɗat amin kabi madep Jon do yaɗ yoyigit, “Ji miƙtim amini minikon ninan kok do kiwit? Mirim da nagal paɗwayin aban paɗdat do kiwit?

⁸ Unun dima kan, ninan kok do kiwit? Amin kinda da ilikba piɗikni mani toɗsi pagit unun kok do kiwit? Dima, kila amin madep da yutnon unuden amin da ekwan.

⁹ Dima kan, ae ninan kok do kiwit? Kombi amin kinda kok do kiwit? Asi ji kombi amin kok do kiwit. Mani Jon da kombi amin diwari yapman mudosok.

¹⁰ Unun amin dogin Pinƙop da papiakon gen yaɗ tosok:

‘Nandani, geno yaɗ tenɗenɗosak do amin kinda yabekgo unun da mibilan gamjak. Anek kositgo anɗnoman asak.’

¹¹ Nak asisi dayisat, amin morap miƙtimon alton unun Jon Telagi Pakbi Sogok Amin da yapman mudosok. Mani amin morap Pinƙop da Amin Kila Asak da kagagwan pinbisi ekwan unun da Jon yapmanɗan.

¹²⁻¹³ “Kombi amin morap gat ae gen teban papia kisi da Pinƙop da Amin Kila Akdisak unun do yaɗ tenɗenɗanɗakwa wiɗ Jon Telagi Pakbi Sogok pini wasagit bisapmon wiɗit. Jon da Pinƙop dakon gen wasanek yagiron da wiɗ abisok ekwamanon Pinƙop da Amin Kilani Ak do pi madepsi asak. Anɗakwan amin da unun kirinɗit do pi madep an. Yaɗ anek emat jigiyi morapmisi paɗalon an.

¹⁴⁻¹⁵ Unun papia da Elaija don apjak do yagit. Ji but bamot an yaɗ nandisat. Gen on nandak do galak toɗ amin ji pakyanɗsi nandanek mibili nandan pisoni. Jon unun Elaija.

16 “Amin abisok ekwan unun nandan kokwini tagi dima. Unun dakon mibili timisok di dayiko nandabit. Unun minjat monjiyo da yan, yuman gwayek tamokon yigek notni yoyin yoyin anek yan yon,

17 ‘Nin kasisin kili pisoman, mani ji kap ak do dima nandayin. Nin bupmi kap yaman, mani ji bupmi nandanek kunam tat do dima nandayin.’”

18 Yesu da sanbenek yan yagit, “Jon abinek jap morapmi dima nagit, ae wain dima nagit. Yan anakwan, ‘Konni ton’ yan yawit.

19 Ae Amin Dakon Monji da abin jap pakbiyo agit. Yan anakwan kanek yan yawit, ‘Kabit, jap morapmi noknok amin ae wain morapmisi noknok amin. Takis timit timit ae yokwi pakpak amin dakon notni.’ Yan yan ingwit, mani Pin kop da pi morap agit unun pindagek nandano nandan kokwini tagisi gin asak.”

But tobil dima an amin unun bupmisi

(Lk 10.13-15)

20 Kokup pap diwarikon Yesu wasok tapmimi ton morapmi agit, mani but tobil dima awit. Do Yesu da tebaisi yan yagit,

21 “Korasin ae Betsaida amin, awa! Nak wasok tapmimi ton abo pindagek ji but tobil dima awit. Tair kokupmon amin gat Saidon kokupmon amin gat da pindakgwit tam, but tobil bamisi abam. Anek bupmi dakon yik imalyo panek abilagon yikbam.

22 Mani nak yan dayisat, gen kokwin bisap madepmon Tair gat Saidon kokupmon amin gat da kobogi do jigi tagapmi panakwa ji da kobogi do jigi madepsi pakdan.

23 Anakwa Kapaneam kokupmon amin, ji ason Kwen Kokupmon wigini yan nandan, ma? Unun aripmi dimasi. Ji mibiligwan Tipdomon pigikdan. Nak wasok tapmimi ton

abo pindagek ji but tobil dima awit. Unun morap Sodom kokupmon amin da pindakgwit tam, abisok Sodom tosok gin.

24 Do yansi dayisat, Pin kop da amin kokwin ak do bisap yipguron Sodom amin da jigi pakdan unun si yapmanek ji da jigi madepsi pakdan.”

Ji nagon obinek yik yawotni

(Lk 10.21-22)

25 Unun bisapmon Yesu da yan yagit, “Dat, kundu ae miktim dakon Amin Tagi, amin diwari miktim dakon nandak nandakni unun wukwisi, mani iyi do nandaba wigisak, do unuden amin do gen bami morap si pan kisibisal. Anek amin monji da tilagon ekwan amin, unun do yolisal.

26 O Dat, gak gaga dakon galaktok yolek yan asal.

27 “Datno da yo morap kili namgut. Dat unun dagin Monji nandan imisak. Anek Monji gat ae amin Monji da Dat dakon mibili yoyisak unun amin dagin Datno nandan iman.

28 “Jigi mibili mibili panek warari nandan amin, ji nagon opba bikbik dabo yik yawotni.

29-30 Bulmakau da tegon amin da yik pawil kindap kirin pan teban aba yo jigi ilikgan, unun da tilak ji nak dakon kindap kirin pani. Nak dakon kindap kirin unun yawori ae yik imetni unun tagapmi. Nak amin yawori ae butno pinbi, do nak gat egek Pin kop do dayin dekgo butji yawori tosak.”

12

Sabat dakon gen

(Mk 2.23-28 ae Lk 6.1-5)

1 Sabat kindakon Yesu gat pan detni unun wit pi kinda da bikbik nan kiwit. Kin ek pan detni jap do awit, do wit bami diwari jimik dagan nawit.

2 Anakwa pindagek Parisi amin da Yesu yan iyiwit, “Pindat, pan det

kabigo Sabat bisapmon nido gen teban yapmanek pi an?”

³ Yanba Yesu da yoyigit, “Dewit gat amin kabini gat da jap do anek yo awit unun ji manjin nandanjo awit bo dima?”

⁴ Dewit unun telagi yutnon wigi bret Pin kop do parekbi unun abidan nanek amin kabini kisi do yoban nawit. Bret unun telagi, amin isali da dima noknogi, mukwa sogok amin dagin tagi nawit.

⁵ Bo ae Pin kop da papiakon gen kinda mukwa sogok amin do yosok unun kisi dima manjin nandanjo awit? Mukwa sogok amin Sabat bisap morapmon gen teban yapmanek pi an, mani diwarini mini ekwan.

⁶ Nak asi dayisat, amin kinda oni egisak unun da Telagi Yut Madep yapmandak.

⁷⁻⁸ Pin kop da papiakon gen kinda toso unun yan:

‘Nak ji da paret an unun do dima galak toso.

Nak ji da amin do bupmi nandan yomni unun do galak toso.’

Ji unun dakon mibili nandabam tam, gulusunni mini amin gen dima yan yobam. Amin Dakon Monji unun Sabat bisap dakon Amin Tagi egisak.”

Yesu da Sabat bisapmon amin kisiri girenjiki kinda anmilip agit (Mk 3.1-6 ae Lk 6.6-11)

⁹ Yesu unudon da muwut muwut yutni kindakon wigek

¹⁰ amin kisiri girenjiki kinda ekwan kagit. Amin yikgwit unun da Yesu gen teban kinda yapmanakwan gen pikon yipne yan nandanek iyiwit, “Sabat bisapmon amin kinda da notni kinda anmilip asak kan, unun gen teban yapmandak?”

¹¹ Yanba yan yoyigit, “Nian nandan? Jikon da kinda dakon sipsipni kinda Sabat bisapmon gapmagwan mosak kan, yum kanakwa unungwan di egipjak? Dimasi, anpuluganek abidan ilikba wikdisak.

¹² Sipsip unun yo isali, mani amin da yo madepsi. Yan do, Sabat bisapmon amin kinda anpulugone kan, gen teban yapmanan yan dima nandani.”

¹³ Yan yanek amin kisiri girenjiki yan iyigit, “Kisitgo anjini a.” Yanban amin unun kisiri anjini aban kilek tan kisiri teri kinda yombem gin agit.

¹⁴ Anakwan Parisi amin da kin “Nian anek Yesu anjan?” yanon da gen panjosit awit.

Yesu unun Pin kop dakon pi amin bamisi

¹⁵ Yesu unun Parisi amin da yo an imdo yawit unun kili pindak mudagit, do kokup unun yipmanek kigit. Kinakwan amin morapmi da yolgwit. Anakwa sot amin kisisi panmilip anek

¹⁶ Yesu iyi nianen amin kinda unun amin dima yoyini do yansop anjomgut.

¹⁷ Yan anakwan Pin kop da kalipsigwan kombi amin Aisaia antagap aban gen yagit unun bami noman tagit. Gen unun yan:

¹⁸ “On unun oman monjino, nak da naga manjigim.

Nak unun do but dasi galak tan imisat.

Nak da Wupno yipman ibo amin miktimi miktimi egi anan kwan unun gen kokwin kilegisi dakon mibili yoyin tentenokdisak.

¹⁹ Unun pidok pidok dima asak, ae dima yan tidosak.

Do kokup pap da kosiron amin kinda da tekni dima nandakdisak.

²⁰ Nagal si gawut do asak unun aripmi dima jokgaljak.

Ae lam kimot do asak unun aripmi dima aban kimotjak.

Pi tebai anakwan wigi anpak kilegi da anpak yokwi wutjiban tapmimi mini akdisak.

21 Anjakwan amin miktimi miktimi egi anaj kwan unun da mani do nandan gadan iminek panpulugosak do nandan teban tanek jomjom akdan.”

Yesu Belsebul gat pi amalyan yawit (Mk 3.20-30 ae Lk 11.14-23 ae 12.10)

22 Unun bisapmon amin da konni ton amin kinda anaj Yesukon anopgwit. Unun amin dabili mini ae kadim. Yesu da anmilip aban gen yanek dabili pisagit.

23 Yan aban minat amin kabi madep da kan wuripdagek yawit, “On amin Dewit dakon monji bo?”

24 Mani Parisi amin da gen unun nandanek yawit, “On amin kon dakon mibiltok amin madepni Belsebul unun da tapmimon kon yoldak.”

25 Yanba Yesu da nandak nandakni pindak nandanyo anek yan yoyigit, “Miktim kinda da pudan kabi bamori anek emat wamjil kan, unun miktim yokwi tokdisak. Ae kokup pap kinda bo ae yut kinda dakon amin da pudan kabi bamori anek emat wamni kan, ununyo kisi tagi dima egipdan.

26 Yangin Sunduk da Sunduk yoljak kan, Sunduk da iyi wasen ki kabi bamori anek yo morap kila agak dakon tapmim pasil imdisak.

27 Nak Belsebul da anpuluganban kon yoldat kan, disi dakon notji kon yolgan unun amin kabi ni tapmimon da kon yolgan? Unun amin kabi da genji kokwinigek gulusun yon yan tagi dayini.

28 Mani Pin kop dakon Wup da nak anpuluganban kon yoldat kan, Pin kop dakon Amin Kila Agakni jikon kili abik.

29 “Amin kinda da nian anek amin tebai kinda da yutnon wigi yo kabini tagi timitjak? Mibiltok amin tebai unun nap teban nan waman yipmanek yo kabini tagi timitjak.

30 “Amin nak dakon notno dima, unun da nak uwal anaman. Ae amin nak dima anpuluganban amin

panmuwukgaman, unun amin da amin panwasenban wasen kwan.

31 “Do yan dayisat, Pin kop da yokwi morap gat ae Pin kop do yanba yokwi tok agak morap tagi wiriritjak. Mani amin kinda Telagi Wup do yanba yokwi tok asak kan, Pin kop da unun amin dakon diwarini dima wiririk imdisak.

32 Amin kinda Amin Dakon Monji do yanba yokwi tok asak kan, Pin kop da diwarini tagi wiririk imjak. Mani amin kinda Telagi Wup do yanba yokwi tok asak kan, Pin kop da abisok on miktimon ae don bisap madepmon kisi diwarini unun dima wiririk imdisak.”

Kindap yokwi unun bami yokwi pot-dan

(Lk 6.43-45)

33 Yesu da sanbenek yan yagit, “Kindap kinda tagisi kan, bami kisi tagi. Ae kindap yokwi kan, bami kisi yokwi. Amin da kindap bami pindagek kindap yokwi bo ae tagi yan pindakgan.

34 Ji tunon amin emari ton yombem. Gen tagisi niansi anek yoni? Yo ni da butjigwan ton unun gen yogokjikon panalon an.

35 Amin kilegi unun burikon yo tagisi morapmi ton, do anpak kilegisi an. Ae amin yokwi unun burikon yo yokwi morapmi ton, do anpak yokwi an.

36 “Mani yan dayisat, gen kokwin bisap madepmon isal dogin gen yum yawit amin morap Pin kop da mibili nido yawit unun do yoyinban kobogi iyin iyin akdan.

37 Gaga gen yosol unun da tilagon gak amin kilegi bo amin yokwi yan gayikdisak.”

Amin da Yesu wasok tapmimi ton asak do iyiwit

(Mk 8.11-12 ae Lk 11.29-32)

38 Gen teban yoyindet amin di gat ae Parisi amin di gat da Yesu yan iyiwit, “Yoyindet, gak da wasok tapmimi ton

kinda abi kanjek asi gak Pinjkop dakon pi nan asal yan gandanen.”

³⁹ Yanba yan yoyigit, “Amin on bisapmon ekwan unun amin yokwisi gin. Pinjkop dakon pi nan asat yan nandak do wasok tapmimi ton kinda kok do yon. Mani kinda dima kokdan. Kombi amin Jona dakon tilak nanjin kokdan.

⁴⁰ Jona gildat kapbi ae pilin kapbi yan tap kilap da but kagagwan egipgut, yanjin Amin Dakon Monji miktim kagagwan gildat kapbi ae pilin kapbi yan potdisak.

⁴¹ Niniwe amin Jona da Pinjkop dakon gen yoyinban but tobil awit. Mani ji da binapmon amin kinda egisak unun da Jona yapman mudosok, mani ji but tobil dima an. Do gen kokwin bisap madepmon Niniwe amin da pidan agek abisok ekwan amin kabi dakon anpak yokwi unun do yan tentenokdan.

⁴² Miktim saut tetgin dakon kila amin minjat madep unun Solomon dakon nandan kokwini tagisi iyinjakwan nandak do miktim dubagisikon da apgut. Mani amin kinda oni egisak, unun da Solomon yapmandak, mani geni dima nandan. Do gen kokwin bisap madepmon unun kila amin minjat madep da pidan agek abisok ekwan amin kabi dakon anpak yokwi unun do yan tentenokdisak.”

Kon aeni tobil abisak
(Lk 11.24-26)

⁴³ Yesu da sanbenek yan yagit, “Kon kinda da amin kinda yipman degek kin miktim kibiri timon agek yik yawot tamo wisisak. Mani tamo kinda dima kosok do

⁴⁴ yan yosok, ‘Nak aeno tobil yut kalip egipgumon kiken.’ Kin kanban yut unun isal tosok ae sibat sibat ikdigan antilim abi kosok.

⁴⁵ Yan kosok, do kin kon 7 kabi iyi yapmanek wagil yokwisi gat timikban kwa unun yutnon egek anpak yokwisi an. Mibiltok unun

amin yokwi egipgut, mani abisok unun yapmanek wagil yokwisi egisak. Yanjin abisok yokwi pakpak amin ekwanon yan gin altosok.”

Yesu dakon menji padik padikyo
(Mk 3.31-35 ae Lk 8.19-21)

⁴⁶ Yesu minjat amin kabi madep gen yoyinjakwan menji padik padikni panabin yomakon agek Yesu gat yan nandat ak do yawit.

⁴⁷ Yanba yutgwan amin kinda da Yesu iyigit, “Menjo padik padikgo yomakon aben da gak gat yan nandat ak do yon.”

⁴⁸ Yanban iyigit, “Menjo padik padikno unun namin?”

⁴⁹ Yanek panjetni kabikon kisit suganek yagit, “Menjo padik padikno oni.

⁵⁰ Datno Kwen Kokup egisak unun dakon gen guramikgan amin unun menjo padik padikno ae saminojo.”

13

Jap yet tintinjak dakon gen
(Mk 4.1-9 ae Lk 8.4-8)

¹ Unun gildaron gin Yesu yut unun yipmanek pakbi idap da ilenon pabigi yikgit.

² Yigakwan amin morapmisi da opba pindakgit, do bot kindakon wigigit. Boron pawigi yigakwan amin pakbi idap da ilenon akgwit.

³ Agakwa Yesu da tilak gen kinda yan yoyigit, “Amin kinda unun jap yet tintinjak do pigaga kigit.

⁴ Jap yet tintinjakwan diwari kosiron manba minam da abin nawit.

⁵⁻⁶ Ae yeri diwari da miktim tipmi ton timon mawit. Unun kwenjak tawit, do tepmi kwawit, mani tip kwenon miktim morapmi dima, do geli tagi dima yopba kiwit. Do gildat da win pindakban alek tawit.

⁷ Anakwa jap yet diwari jon keli ton tingwan mawit. Unun jon keli ton gat kisi kwanek wutinba kibidawit.

⁸ Ae jap yet diwari da miktim tagisikon man kwawit. Man

kwanakwa diwari da bami 100, ae diwari da 60, ae diwari da 30 yan tawit.

⁹ Gen yosot unun pakyanji nandani.”

Tilak gen yogok dakon mibili yoyigit

(Mk 4.10-12 ae Lk 8.9-10)

¹⁰ Tilak gen unun yoyin mudanban panget kabini da abin iyiwit, “Minat amin kabiyoy madep gen yoyinjak tilak gen ban nido yoyisal?”

¹¹ Yanba yan yoyigit, “Pinjok da Amin Kila Asak unun dakon mibili pasili tosok unun ji da tagi nandani do Pinjok da nandisak, mani unun amin do dima yolisak.

¹² Amin nak dakon gen nandanek burikon yipmandak unun amin Pinjok da sanbenek nandak nandak tagi madepsi imdisak. Mani amin nak dakon gen nandanek burikon dima yipmandak unun amin nak dakon gen diwari nandagit unun pasil imdisak.

¹³ Mibili yan do tilak gen gin yosot. Amin unun dabil sintanjek kon, mani yo kinda dima kon. Mirak panek nandan, mani dima nandaba pisosok.

¹⁴ Amin da yan anakwa kombi amin Aisaia da kombi gen kinda yagit unun bami ton asak. Gen unun yan yagit:

‘Ji bisap morapmisi gen nandakan, mani mibili dima nandaba pisokdisak.

Bisap morapmi dabil sintanjek kokdan, mani dima kanba pisokdisak.

¹⁵ Unun do anek on amin but teban kili awit.

Gen kalugi di gat nandak do kurak tanek mirakni pan sogwit, ae dabilni waman sogwit.

Yan dima awit tam, dabilni ae mirakni ae butniyo da kan nandanjo aba pisanban nagon tobilba tagi panmilip abom.’

¹⁶ Mani ji dabilji da tagi pindakgan, ae mirakji da tagi nandan, do ji kisik kisik ekwan.

¹⁷ Asisi dayisat, kalip kombi amin morapmi gat ae amin kilegi morapmi gat da yo ji da abisok pindak nandanjo an unun pindat do but kindap pawit, mani dima pindakgwit. Ae abisok ji da gen nandan unun nandak do but kindap pawit, mani dima nandawit.”

Jap yet tinjinok dakon mibili yoyigit
(Mk 4.13-20 ae Lk 8.11-15)

¹⁸ Yesu da sanbenek yan yagit, “Kili jap yet tinjinok dakon tilak gen dakon mibili dayiko nandani.

¹⁹ Amin Pinjok da Amin Kila Asak dakon gen nandanek butni dima pison unun jap yet kosiron mawit unuden. Yokwi Ami da abin gen tagi butnikon ton unun gwayen panjisak.

²⁰ Jap yet tipmi ton timon mawit unun amin kinda yombem. Unun amin Pinjok dakon gen nandanek unun bisapmon gin kisik kisigon da abidosok.

²¹ Mani butnikon geli tagi dima yipban kigit, do bisap pisipmisok akdak. Jigi mibili mibili altan imni ae Pinjok dakon gen dakon uwal apni bisapmon nandan gadatni yipban wital kisak.

²² Ae jap yet jon keli ton timon mawit unun amin kinda yombem. Unun amin Pinjok dakon gen nandisak, mani miktim dakon yo do nandaba kik asak, ae monej da ankilikban unun do galagisi nandanakwan unun da Pinjok gen witinban bami dima tosok.

²³ Mani jap yet miktim tagisikon mawit unun amin kinda yombem. Unun amin Pinjok dakon gen nandanek mibili nandan kimokdok. Unun amin bami 100, ae kinda bami 60, ae kinda bami 30 yan tantan an.”

Jon pigaga kwon unun dakon tilak gen

²⁴ Yesu da tilak gen kinda gat yan yoyigit, “Pinjok da Amin Kila Asak unun yan. Amin kinda da jap yet pigagani kon tinjinagit.

25 Mani amin dipmin pak mudanakwa uwalni da abin jap yet tagi yopgut unun bikbikgwan jon yokwi dakon yeri tintinanjek kigit.

26 Jap yet kwanjek bami tok do anakwa jon yokwi kisi kwan wiwit.

27 “Kwanakwa pindagek pi monji da kin pi ami analon anek yan iyiwit, ‘Amin tagi, gak pigokon jap yet tagi banjin yopgul kagagwan jon yokwi unun nianon da kwawit?’

28 “Iyinja yan yagit, ‘Uwal kinda da tintinanjek.’

“Yanban iyiwit, ‘Nian nandisal? Kin jon yokwi pilitnejen do nandisal bo nian?’

29 “Yanba yan yoyigit, ‘Dima. Jon yokwi pilitni kan, jap bami di kisi pilitdan.

30 Yum pindagakwa jap gat jon gat kisi kwanakwa bami pakpak bisapmon jap bami pakpak pi monjino yan yoyiken: Mibiltok ji jon yokwi kindapmon sok do baljan gwilik yopni. Anek jap bami pan iligek jap yutnokon pawigi yopni.”

Mastat kindap dakon yeri dakon tilak gen

(Mk 4.30-32 ae Lk 13.18-19)

31 Tilak gen kinda gat yan yoyigit: “Pinjok da Amin Kila Asak unun mastat yet yombem. Amin kinda da mastat yet pinikon kwaokgit.

32 Mastat yet unun jap yet kisi morap dakon pinbi. Yeri moninisisok. Mani kwaotno madepsi kwosok. Jap diwari dakon tagok tagokni unun yapman mudanek kindap da yan kwosok. Ae kilinji madep yopban kinakwa minam morapmi da panabin unjungwan yikgan.”

Yis dakon tilak gen

(Lk 13.20-21)

33 Yesu da aeni tilak gen kinda gat yan yoyigit, “Pinjok da Amin Kila Asak unun yis yombem. Minjat kinda da plaua idap madep kinda gat iktagildak. Yan anakwan plaua unun kisisi paptan madep tawit.”

Yesu tilak genon dagin Pinjok dakon gen yagit

(Mk 4.33-34)

34 Gen morap unun Yesu da minjat amin kabi yoyigit unun tilak genon dagin yagit. Gen noman dima yoyin tentenanjek. Tilak gengin yoyigit.

35 Yan anakwan kombi gen kinda kalip yanbi unun bami ton agit. Gen unun yan:

“Nak da ji tilak gen dayiken.

Yo kalipsi Pinjok da miktin wasagit bisapmon pasili tawit da ae abisok ton unun do dayiken.”

Jon yokwi pigaga kwon dakon mibili yoyigit

36 Yesu da minjat amin kabi madepsi yopmanek yutnon wigakwan panjetni da Yesukon kinjek yan iyiwit, “Jon pigaga kwon dakon tilak gen unun dakon mibili yanbi nandano.”

37 Iyinja yan yoyigit, “Jap yet tagi yopmandak amin unun Amin Dakon Monji.

38 Pi unun on miktin. Anek jap yet tagi unun Pinjok da Amin Kila Asak da kagagwan ekwan minjat amin kabiyo. Ae jon yokwi unun Yokwi Ami dakon minjat amin kabiyo.

39 Anek uwal jon tintinanjek unun Sunduk, ae jap pakpak bisap unun miktin da mudosak bisap madep. Ae jap bami pakpak pi monji unun Pinjok dakon anelo kabini.

40 “Amin da jon pilik kindapmon soson unuden gin bisap mudok mudogikon yan gin altokdisak.

41-42 Amin Dakon Monji unun anelo kabini yabekban unun da yo morap yokwi agak dakon yo panalon an gat ae yokwi pakpak amin gat kisi Iyi Kila Asak da kagagwan ban pilik maba kindap tepmisi sosok unjungwan pigikdan. Pigi unjungwan kunam tagek iyon iyon yanek egipdan.

43 Unun bisapmon amin kilegi kabi Datni da Amin Kila Asak da kagagwan gildat da tentenosok unuden

tenṭenṭanek egipdan. Nak da gen yosot pakyanṣi nandani.”

Moneṅ witjinṅbi dakon tilak gen

⁴⁴ Yesu da sanṅbenek yaṅ yagit, “Pinṅkop da Amin Kila Asak unṅun moneṅ kinam kindā witjinṅbi yombem. Amin kindā da moneṅ kinam kindā miṅtim kagagwan yipṅbi naṅ kaṅkwan aeni aṅki sibigit. Aṅek but galak nandanek yo kabini taṅ imṅwit unṅun kisisi aminon yumaṅ nanek unṅun dakon moneṅi baṅ unṅun miṅtim tim yumaṅ nagit.”

Kindirinṅ mani tonṣi dakon tilak gen

⁴⁵ Yesu da sanṅbenek yaṅ yagit, “Ae Pinṅkop da Amin Kila Asak unṅun moneṅ ilit amin kindā yombem. Unṅun amin yo tomni wikwisi wisinṅ pindat do pi asak.

⁴⁶ Aṅek kindirinṅ kindā wagil mani tonṣi tomni wukwisi kindā kosok bisapmon kiṅ yo kabini taṅ imṅwit unṅun kisisi aminon yumaṅ nanek unṅun dakon moneṅi baṅ unṅun kindirinṅ tagisi yumgut.”

Tap kilap simiṅ simiṅ yik dakon tilak gen

⁴⁷ Yesu da sanṅbenek yaṅ yagit, “Aeno tilak gen kindā dayiko nandani. Pinṅkop da Amin Kila Asak unṅun tap kilap simiṅ simiṅ yik yombem. Amin da unṅun yik pakbi idapṅwan yipṅba pikwan tap kilap mibili mibili yikṅwan pikwan.

⁴⁸ Pigi tugaṅba ilikba ilenikon wikwan yigek tap kilap kokwinikṅaṅ. Tagi amin idap madepmon yopmaṅek yokwi amin maba kwan.

⁴⁹ Miṅtim dakon bisap mudosak bisapmon yaṅ gin altokdisak. Anelo kabī da abinṅ amin yokwi amin kilegi da bikṅigon ekwan unṅun timitdan.

⁵⁰ Timigek maba kindap tebanon pigek unṅunṅwan kunam tagek iyonṅ iyonṅ yanek egipdan.”

⁵¹ Yaṅ yanek Yesu da paṅdetni yaṅ yoyigit, “Gen morap dayisat unṅun dakon mibili nandanṅ mudonṅ bo dima?”

Yoyinṅban iyiwit, “O, nandanṅ mudomanṅ.”

⁵² Yaṅba Yesu da yoyigit, “Gen teban dakon yoyinṅdet amin Pinṅkop da Amin Kila Asak unṅun dakon mibili kaluk nandanek nandanṅ gadasak unṅun yut kindā dakon ami yombem. Unṅun amin yo kabī yopyop tamonikon kiṅ yo kalugi ae kalipmi kisi paṅabinṅ amin yolisak.”

Nasaret amin da Yesu do kurak taṅ imṅwit

(Mk 6.1-6 ae Lk 4.16-30)

⁵³ Yesu unṅun tilak gen morap yoyinṅ mudanek unṅun kokup yipmanek

⁵⁴ iyi da kokupmon kigit. Unṅudon Juda amin da muwut muwut yutnon wigi amin yoyinṅ degakwan tamtam yanek yaṅ yawit, “Nandanṅ kokwin tagisi ae wasok tapmimi tonṅ agak dakon tapmim dukwan baṅ pagit?”

⁵⁵ Unṅun kisit kilda dakon monji. Meni unṅun Maria, ma? Ae padik padik kabini Jems, Josep, Saimon ae Judas, ma?

⁵⁶ Aṅek samini kabī bikṅik ninon ekwan. Yo morap unṅun dukon timikṅit?”

⁵⁷ Yaṅ yanek kurak taṅ iminṅek nandaba pinṅban imṅwit.

Yaṅ nandanek egakwa Yesu da yaṅ yoyigit, “Kombi amin kindā iyi dakon kokupni ae diwatniyo da nandaba pinṅban iminṅakwa miṅtim diwarikon amin da nandaba wikwan imanṅ.”

⁵⁸ Amin unṅun dima nandanṅ gadanṅ imṅwit, do Yesu unṅudon wasok tapmimi tonṅ morapmi dima agit.

14

Erot da yanṅban Jon anṅakṅwit

(Mk 6.14-29 ae Lk 3.19-20 ae 9.7-9)

¹ Kila amin madep Erot unṅun Yesu dakon gen bin nandanek

² oman amin kabini yaṅ yoyigit, “Jon Telagi Pakbi Sogok Amin unṅun kimoron da pidak, do wasok tapmimi tonṅ agak unṅun dakon tapmim taṅ imisak.”

3-4 Kalip Erot da padige Pilip dakon minjatni Erodias tuwil pagit. Aban Jon da Erot yan iyigit, "Gak gen teban yapmanek padigigo dakon minjatni tuwil pal. Unun tagi dima." Gen unun nandanek Erot da obip amini yabekban kin Jon abidanek nap teban nan waman dam tebanon yipgwit.

5 Erot unun Jon anakban kimotjak do nandagit, mani amin da Jon unun kombi amin kinda yan nandawit. Do amin do pasalek Jon dima anakgit.

6 Don Erot dakon altok altok bisap do nandanek jap noknok awit bisapmon Erodias dakon gwi da kap aban Erot da kanek nandaban yo madepsi agit.

7 Anek yan teban tok kinda anek yan iyigit, "Yo nido nayiki, tagi gaben."

8 Iyiban meni da gwi nandak nandak iban Erot yan iyigit, "Jon Telagi Pakbi Sogok Amin unun dakon busunji idapmon yipman nabi."

9 Gen yan yanban Erot burikon jigi nandagit, mani amin jap nawit unun da inamon yan teban tok agit unun do pasalek gen yagit dima kirinikgit. Obip amini yoyiban minjatjok da gen iyigit unuden anek

10 dam tebanon kin Jon dakon busunji mandan dagawit.

11 Mandan dagan idapmon yipman anabin minjatjok unun do iba anki meni do imgut.

12 Anakwan Jon dakon pandetni da kin bumjotni abidan anki wayikgwit. Wayigek kin Yesu unun dakon geni iyiwit.

Yesu da amin 5 tausen do jap yomgut

(Mk 6.31-44 ae Lk 9.10-17 ae Jon 6.1-13)

13 Yesu unun Jon anakba kimakgit dakon gen bin nandanek iyi gin bot kinda abidanek miktim amini minikon kigit. Kinakwan minjat amin kabi madep Yesu unudon kisak yan nandanek kokupni yopman yopman anek pakbi idap ilenji nan yol ankawit.

14 Anakwa bot unun panji ilenikon agakwan Yesu pin ilenikon winjek amin kabi madepsi pindak bupmi nandanek sot amin panmilip agit.

15 Anakwan pilindo pandetni da abin Yesu yan iyiwit, "Miktim amini minikon ekwaman, ae gildat kili pigikdisak, do yoyinbi amin kabi madep kokup monin monin kinjek iyi do jap yuman noni."

16 Yanba yan yoyigit, "Nido kini? Disi jap yomgut."

17 Yoyiban yan yawit, "Ninon jap morapmi dima. Bret kisit kinda ae tap kilap bamori dagan tan niman."

18 Yanba Yesu da yan yoyigit, "Unun nagon panopni."

19 Yan yanek amin morap jon timon yitni do yoyigit. Anek bret kisit kinda ae tap kilap bamot pabidanek Kwen Kokup sintanek gisamikgit. Yan anek bret jokgalek pandetni do yoban unun da amin do yomgwit.

20 Yoba timik amin morap kisisi aripmisi nawit. Nanba bret diwat tawit unun pandetni da similba yik madepsi 12 kabi yan tugawit.

21 Wili 5 tausen da jap nawit. Ae minjat monjiyo jap nawit unun dima manjikbi.

Yesu pakbi idapmon baman baman kigit

(Mk 6.45-52 ae Jon 6.16-21)

22 Yesu pandet kabini boron wigek pakbi idap teri kinda unun da kalip wigini do yoyigit. Kinakwa Yesu minjat amin kabi madep yoyiban kiwit.

23 Yoyiban kinakwa iyi gin ilen kindakon bisit ak do wigigit. Wigi gildat pigakwan iyi gin ilenon egipgut.

24 Yesu ilenon egakwan pandet kabini boron da kin dubak tanakwa mirim da abin bot tomnikon tidanakwan pakbi da madepsi tamaligakwan bot tobil tobil agit.

25 Kili wisawisa do Yesu da pakbi idapmon baman baman kin pandetni kabikon noman tan yomgut.

26 Pakbi idapmon baman baman apban kanek panjetni si pasalgwit. Anek “Kon kinda abisak!” yan yanek yan tidawit.

27 Yan tidanakwa unudon gin Yesu da yan yoyigit, “Ji si teban tanek egipni. Nak naga abisat. Dima pasolni.”

28 Yoyinban Pita da iyigit, “Amin Tagi, gaga abisal kan, yanbi pakbi kwenon da baman baman gagon opbo.”

29 Iyiban Yesu da yagit, “Kili op.” Yan yanban Pita da bot yipmanek pin pakbi kwenon bamanek Yesukon kigit.

30 Kinakwan mirim unun tebai aban kan pasalek pakbi kagagwan timisok di pitek yan tidanek yagit, “Amin Tagi nak anpuluga!”

31 Yan tidanban unudon gin Yesu da Pita abidanek yan iyigit, “Gak nandan gadatgo pisipmi, nido but bamot asal?”

32 Yan iyiban boron wigakwal mirim dagagit.

33 Daganakwan boron yikgwit amin unun Yesu gawak iminek yawit, “Asisi, gak Pinkep dakon Monji.”

Genesaret miktimon Yesu da sot amin morapmi panmilip agit

(Mk 6.53-56)

34 Pakbi idap teri kinda Genesaret miktimon kin ilenikon wigakwan

35 unun miktim amin da Yesu kan nandanjo awit. Kan nandanjo anek Yesu abik dakon gen bin sanbenba miktim teri teri kigit. Kwan nandanek sot amin kisisi panabin yopmanakwa

36 sot amin da Yesu dakon paba pigik diwatni igayik do bisit tebai iyiwit. Igayiwit amin unun kilek tan mudawit.

15

Pinkep dakon gen teban da babak dakon gen yapmandak

(Mk 7.1-13)

1 Parisi amin diwari gat ae gen teban yoyindet amin diwari gat

Jerusalem kokup papmon da obinek Yesu yan iyiwit,

2 “Nido panjet kabigo babak dakon gen teban yapmanek kisiri dima suganek jap non?”

3 Yanba Yesu da yan yoyigit, “Ji Pinkep dakon gen teban yipmanek babakji dakon gen panjetan anek unun ban pan ekwan. Unun tagi dima.

4 Pinkep da yan yagit, ‘Ji men datyo dakon pinbi egek geni guramitni’

ae kinda gat yan yosok, ‘Amin kinda da men datyo do gen yokwi kinda yosak kan, unun amin si anakba kimotjak.’

5 Mani ji da amin gulusun yoyin degek yan yoyan, ‘Men datyo do nandaba wikwanek yo kabi unun do panpulugogi unun Pinkep do paretni kan unun tagi’ ji da sun yan yoyan.

6 Ji yan anek babakji dakon gen teban guramigek Pinkep dakon gen teban maba kisak.

7 Ji jamba but amin, Pinkep da kombi amin Aisaia dakon nandak nandak antagap aban ji do gen yan si mandagit:

8 ‘Unun amin kabi gen kaga dagin nak man madep naman, mani but dasi nak dima nandan naman.’

9 Iyi dakon gen teban do, “On unun Pinkep dakon gen” yan yanek amin yoyin dekan.

Nak gawak naman unun koko yo isali asak.’”

Yo noknogi da amin dakon but dima anupbal asak

(Mk 7.14-23)

10 Yesu da minat amin kabi madep yan ilikban apba yoyigit, “Gen dayiko mirak yopmanek nandaba piosak.

11 Yo si nono pikwan unun do Pinkep da nandaban yokwi dima asak. Mani gen yoman unun do Pinkep da nandaban yokwi tosok.”

12 Yan yanban panjetni da obin yan iyiwit, “Gen on yanaki Parisi amin

dakon but yokwi ton gak unun di nandisal, bo dima?"

¹³ Yanba Yesu da yan yoyigit, "Kwen Kokup Datno yo iyi dima kwaokgit unun gelimbil pilik mudokdisak.

¹⁴ Ji on amin do nandaba kik dima ani. On amin kosit yolik amin dabili mini yombem. Dabili mini kinda da notni kinda kosit yolisak kan, kisi bamot gapmakon mokdamal."

¹⁵ Yanban Pita da Yesu yan iyigit, "Gak amin tilak gen yoyil unun dakon mibili tagi niyinbi nandanen?"

¹⁶ Yanban Yesu da yan yagit, "Jiyo kisi dima nandan pison?"

¹⁷ Jap morap noman unun kwasopinon pigekek kosiri nan abigisak.

¹⁸ Mani gen yokwi yoman unun nandak nandakninon da win butnin panupbal asak.

¹⁹ Yo unun yan do yosot: nandak nandak yokwi, amin dapba kimot, yumabi anpak mibili mibili, kabo, topmon da gen pikon yopyop, ae yanba yokwi tok.

²⁰ Amin da unun anpak morap anakwa Pinkep da pindakban yokwi an. Mani ji kisitji dima suganek jap non unun da yokwi dima asak."

Kenan minat kinda Yesu nandan gadan imgut

(Mk 7.24-30)

²¹ Yesu kokup unun yipmanek Tair ae Saidon kokup bamot tomal unudon kigit.

²² Kin altanakwan Kenan minat kinda unudon egipgut unun da abin yan tidanek yan yagit, "Amin Tagi, Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nam! Gwano kon da madepsi anupbal asak."

²³ Yanban Yesu da gen kobogi kinda dima iyigit. Anakwan pandet kabini da obinek Yesu yan iyiwit, "Minat on yan tidanek jigi niminek noldak. Unun tagi dima. Iyinbi kwan."

²⁴ Yanba Yesu da yan yagit, "Pinkep da nak Israel amin sipsip kabini pasilbi unun banjin panpulugoken do yabekgit."

²⁵ Yanban nandane minat da abin gawak iminek yan iyigit, "Amin Tagi, anpulugoki dosi nandisat!"

²⁶ Yan yanban Yesu da iyigit, "Minat monjiyo dakon jap pinan do yomyomi mini."

²⁷ Yanban minat da yan iyigit, "Amin Tagi, bami yosol, mani pinan tewigi da tamokon da jap jimjim mon unun tagi non."

²⁸ Yanban Yesu da nandane yan iyigit, "O minat, nandan gadatgo unun wukwisi. Yo nido yal unun yan gin altan gamdisak." Yan iyinakwan unudon gin gwi kilek tagit.

Yesu sot amin morapmi panmilip agit

²⁹ Yesu unun kokup yipmanek Galili Pakbi Idap da ilenikon kigit. Kin unudon da ilen kindakon pawigi yikgit.

³⁰ Pawigi yigakwan minat amin kabi madepsi da sot amin morapmi panapgwit. Kandapmi yokwi ae girenjiki, dabili mini, amin kadim, ae sot mibili mibili ton unun Yesu da buron panabin yopmanakwa panmilip agit.

³¹ Anakwan kadim da gen yawit, ae kandapmi yokwi ae girenjiki da kosit agipgwit, ae dabili mini da sintawit. Amin da unun pindagek Israel dakon Pinkep do tamtam yanek ankisiwit.

Yesu da amin 4 tausen do jap yomgut

(Mk 8.1-10)

³² Yesu da pandet kabini yan yoban apba yan yoyigit, "On minat amin kabiyo nin gat gildat kapbi egipmaman. Kili japni kisi nan mudan, do nak bupmi nandan yomisat. Jap dima yominek yabetno kini kan, kosiron inam kimot anek man potdan."

³³ Yanban pandetni da yan iyiwit, "On miktin amini minikon bret morapmi dukon ban on minat amin morapyo yomno noni?"

³⁴ Yanba yoyigit, "Jikon bret nian da ton?"

Yanban yawit, “Ninon bret 7 ae tap kilap moningok bamorisok dagin tan niman.”

³⁵ Yan yanakwa Yesu da minat amin kabiyo madep miktimon pabin yitni do yoyigit.

³⁶ Yoyinban yigakwa Yesu da bret 7 kabi gat ae tap kilap gat timik Pin kop ya yan iyinek pudan pan detni do yoban unun da amin do yoba nawit.

³⁷ Kisi aripmisi nanba jap diwat tawit unun pan detni da timigek yik madepsi 7 kabi similgwit.

³⁸ Wili 4 tausen da jap nawit. Ae minat monjiyo jap nawit unun dima manjikbi.

³⁹ Yesu unun minat amin kabi madepsi yoyinban kinakwa iyi boron wigek Magadan tet do kigit.

16

Yesu da wasok tapmimi ton asak do iyiwit

(Mk 8.11-13 ae Lk 12.54-56)

¹ Parisi amin ae Sadyusi amin diwari da Yesu ankwel do anek opgwit. Asi Pin kop dakon pi nan asak bo dima yan do wasok tapmimi ton kind a ban koni do iyiwit.

² Iyiba yoyigit, “Gildat pigik do anakwan ji yan yon, ‘Kwen gami asak, do anwa bisap tagisi.’

³ Ae wisa dagokdosi ji yan yon, ‘Gikwem pili ae kwen gami asak, do sikak mirimyo akdisak.’ Ji gildat wisayo pindagek kokwin tagisi an, mani abisok bisap ekwaman unun kanek kokwin tagi dima an.

⁴ Amin on bisapmon ekwan unun amin yokwisi gin. Pin kop dakon pi nan asat yan nandak do wasok tapmimi ton kind a kok do yon. Mani kind a dima kokdan. Kombi amin Jona dakon tilak nan gin kokdan.”

Yan yoyinek yopman kigit.

Parisi ae Sadyusi amin dakon yis dakon tilak gen

(Mk 8.14-21)

⁵ Yesu gat pan detni gat pakbi idap teri kind a kiwit bisapmon pan detni bret do intanek kiwit.

⁶ Yan aba Yesu da yan yoyigit, “Ji Parisi gat ae Sadyusi amin gat unun dakon yis do pakyan si kan kimotni.”

⁷ Yanban notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Ninon bret mini unun do bo yosok?”

⁸ Gen unun yanba Yesu burikon da pindak nandanyo anek yan yoyigit, “Ji nido ninon bret mini yan yon? Ji nandan gadatji pisipmi!

⁹ Ji butji sigin pakyan si dima nandan pison, ma? Nak bret 5 kabi ban amin 5 tausen do yobo nanakwa diwari yik morapmi similba tugawit ji unun do si inton?

¹⁰ Ae bret 7 kabi ban amin 4 tausen do yobo nanakwa diwari yik morapmi similba tugawit ji unun do si inton?

¹¹ Nak bret do yat yan nandan, ma? Dima. Ji Parisi gat ae Sadyusi amin gat dakon yisni do pakyan si kan kimotni, nak unun do dayit.”

¹² Yan yanban nandane buri pisawit. Bret dakon yis do dima yosok, Parisi gat ae Sadyusi amin gat dakon yoyin detni toptopmi do kan kimotnen do yosok yan nandawit.

Pita da Yesu dakon mibili yan ten ten agit

(Mk 8.27-30 ae Lk 9.18-21)

¹³ Yesu Sisaria Pilipai kokup pap ankapmat anek pan detni yan yoyigit, “Amin da Amin Dakon Monji do namin amin kind a yan yon?”

¹⁴ Yanban iyiwit, “Diwari da Jon Telagi Pakbi Sogok Amin yan yon, ae diwari da Elaija yan yon, ae diwari da kombi amin Jeremaia, bo kombi amin njwaknwari kind a yan yon.”

¹⁵ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Ae disi nak do namin yan yon?”

¹⁶ Yan yoyinban Saimon Pita da yan iyigit, “Gak Kristo, Pin kop egip egipmi ton unun dakon Monji egisal.”

¹⁷ Yanban Yesu da yan iyigit, “Saimon, Jon dakon monji, gak kisik kisik

tagi abi. Gen yal unun miiktim amin kinda da dima goligit. Kwen Kokup Dat da iyi goligit.

¹⁸ Nak yan gayisat, mango unun Pita. Anakwan tip unun da kwenon panmuwukbi kabino pan- muwuk yopbo Tipdom dakon tapmim da aripmi dima pabin yopmanakwan toktogisi tan an an kikkisak.

¹⁹ Pinjkop da Amin Kila Asak unun dakon yoma witald gaben. Gen miiktimon yan anteban abi, Kwen Kokupmon Pinjkop da yan gin yan anteban asak. Ae gen miiktimon yan witaldabi, Kwen Kokup-mon Pinjkop da yan gin yan witaldjak.”

²⁰ Yan yanek Yesu da panjetni dima yoni do kirinik yominek yan yoyigit, “Nak Kristo egisat unun amin kinda dimasi iyini.”

Yesu kimot bisapni kwan tanakwan panjetni da iyi dakon anpak ani do yoyin dekit

(Kilapmi 16.21-20.34)

Kimagek pidosak unun dakon but piso yagit

(Mk 8.31-9.1 ae Lk 9.22-27)

²¹ Unun bisapmon Yesu da wasanek yo noman tan imdan unun do panjetni yoyinek yan yagit, “Nak Jerusalem kokup papmon kinik kila amin, ae mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae gen teban yoyinet amin unun da yo yokwisi an naminek nikba kimotdisat. Anek gildat kapbi anakwan Pinjkop da aban pidokdisat.”

²² Yanban Pita da unun gen nandank Yesu ilenikon anki tebai yan iyigit, “Amin Tagi! Unun yo morap dimasi altan gamni!”

²³ Yanban Yesu da Pita yan iyigit, “Sunduk gak nepman det! Kosit sop-sop dima annam. Gak Pinjkop dakon nandak nandak nan dima yoldal,

gak amin dakon nandak nandak nan yoldal.”

²⁴ Yan yanek Yesu da panjetni yan yoyigit, “Amin kinda nak nol do nandisak kan, unun amin iyi dakon galaktok morapni kisi yopman mudanek tilak kindapni guramigek nak noljak.

²⁵ Amin kinda iyi dakon yiyitni tagisi tosak do nandank pi madep asak kan, egip egipni pasil imjak. Mani amin kinda nak do nandank egip egipni do nandaban yo madep dima asak kan, unun amin egip egip dagok dagogi mini abidosak.

²⁶ Amin kinda da miiktim dakon yo morap pan egakwan egip egipni pasiljak kan, unun yo morap da nian anek anpulugoni? Bo egip egipni aeni abidok do tomni ninan yumjak?

²⁷ Amin Dakon Monji unun Datni dakon tilimni gat ae anelo kabini gat apdisak. Unun bisapmon minat amin morapyo anpakni awit unun da aripmon tomni yomdisak.

²⁸ Nak asisi dayisat, on akgan kabikon da di dima kimagek egakwa gin Amin Dakon Monji unun kila amin madep mani panek apban kokdan.”

17

Yesu dakon giptimi kulabik agit

(Mk 9.2-13 ae Lk 9.28-36)

¹ Gildat 6 kabi mudanakwa Yesu da Pita, Jems ae padige Jon yoyinban bujon yolba ilen dubagi kindakon pawigi iyi gin egipgwit.

² Ilenon egek kanakwa Yesu dakon giptim nwaknwarisi agit. Anakwan tomno dabilniyo gildat da yan tenjenagit. Ae imalniyo kisi kwakwagisi ae tenjenini tonji agit.

³ Yan aban kanakwa Moses gat Elaija gat altanbal Yesu gat gen yan nandatyo aba pindakgwit.

⁴ Yan anakwa Pita da Yesu iyigit, “Yoyinet, nin idon egip do tagisi nandaman. Gak da tagi yan nandabi kan, nak da yut kaben kapbi aben. Kinda

gak do, kind a Moses do ae kind a Elaija do aben.”

⁵ Pita da gen yanakwan gin gikwem tenjenini madep da pin ilimik yominakwan gen kind a unjungwan da yan noman tagit, “Unun Monjino, but dasi galak tan imisat, ae unun do nandabo wagil tagisisi asak. Ji geni nandani.”

⁶ Panjetni gen unun nandanek miktimon man pagek madepsi pasal nimnimikgwit.

⁷ Yan aba Yesu da abin giptimikon witjinek yan yoyigit, “Ji dima pasalek pidabit.”

⁸ Yan yanban pidan kwen sintanek amin bamot dima pindakgwit, Yesu nanjin kawit.

⁹ Ilenon da tobil pinjek Yesu da yan yoyigit, “Yo unun pindan unun dakon gen amin kind a dima iyini. Anakwa Amin Dakon Monji kimoron da pidosak unun bisapmon tagi yoyini.”

¹⁰ Panjetni da Yesu yan iyiwit, “Gen teban yoyindet amin da gen kind a yan yon, ‘Elaija mibiltok abinakwan Kristo unun bunon apjak.’ Gen unun nido yon?”

¹¹ Iyinja Yesu da gen kobogi yan yoyigit, “Gen unun bami yon. Elaija da abin yo morap panjaluk akdisak.

¹² Mani Elaija kili apgut, aban amin da dima kanba pisagit, do galaktokni yolek yo yokwi mibili mibili an ingwit. Ae Amin Dakon Monji ununyo kisi yo yokwi mibili mibili yan gin anjindan.”

¹³ Yan yanban panjetni da Jon Telagi Pakbi Sogok Amin do yosok yan nandaba pisagit.

Yesu da monji kind a konni yolimgut (Mk 9.14-29 ae Lk 9.37-42)

¹⁴ Yesu gat panjetni kapbi gat ilenon da pin minat amin morapmi muwukgwit kabikon kinakwa amin kind a da abin Yesu da buron gawagek yan iyigit,

¹⁵ “Amin Tagi, gak monjino do bupmi nandan ibi! Unun bisap morapmi tebaisi nimnimigek jigi tepmiyo madepsi pasak. Anek bisap morapmi kindapmon mosok bo ae pakbi kagagwan man pigisak.

¹⁶ Nak panjet kabigokon anjiko anmilip ak do antidok ayin.”

¹⁷ Yanban Yesu da yan yagit, “Ji nandan gadatji mini amin, ji anpakji yokwisi. Nak bisap nian da ji gat egek jigisi guramik daben? Monji unun nagon anopgut!”

¹⁸ Yan yoyinban anopba Yesu da kon unun gen tebaisi iyinban win abiginakwan unun bisapmon gin monji unun kilek tagit.

¹⁹ Anakwan don panjetni iyi gin obin Yesu yan iyiwit, “Nin nido kon unun yol do antidok aman?”

²⁰⁻²¹ Yanba yan yoyigit, “Ji dakon nandan gadatji unun pisipmisi, yan do anek antidok ayin. Nak asisi dayisat, ji dakon nandan gadatji unun moninisisok, mastat yet yombem tan damisak kan, ji kabap on iyinja tuwil ki timi kindakon tagi kisak. Ae pi morap kisi tagi ani.”

²² Yesu panjetni gat Galili miktimon muwugek yan yoyigit, “Amin Dakon Monji amin da uwal da kision yipba

²³ unun da anakba kimotdisak. Anakwa gildat kapbi anakwan Pin kop da kimoron nan aban pidokdisak.” Gen unun yanban nandanek bupmisi nandawit.

Yesu Telagi Yut Madep do takis yomgut

²⁴ Yesu gat panjetni gat Kapaneam kokupmon kin alanakwa Telagi Yut Madep dakon takis timit timit amin da Pitakon kin yan iyiwit, “Yoyindetgo Telagi Yut Madep do takis yopmandak bo dima?”

²⁵ Yanba Pita da yagit, “O, yopmandak.”

Pita da yan yoyinek yutnon wigi gen kind a dima yanakwan Yesu da kalip yan iyigit, “Saimon gak nian

nandisal? On miiktimon kila amin madep madep takis timikgan, unun takis namin da yopmangan? Iyi dakon monjini da bo amin njwaknwari da yopmangan?”

²⁶ Yanban Pita da yagit, “Amin njwaknwari da yopmangan.”

Yanban iyigit, “Yando, iyi dakon monjini da takis dima yopmangan.”

²⁷ Mani nin takis dima yopnen kan, uwal annimdan. Do gak pakbi idapmon kin nap yipbi pikwan tap kilap mibiltok ananjak unun da gen kagakon monej kinda tanban kokdisal. Unun monej nan nit do Telagi Yut Madep do takis yopbi.”

18

Mibiltok amin egip egip dakon gen (Mk 9.33-37 ae Lk 9.46-48)

¹ Unun bisapmon pandetni da Yesukon kinjek yan iyiwit, “Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan namin da amin diwari yapmanek man madepni ton?”

² Yanba Yesu da amin monin kinda iyinban opban pandetni da bikbigon yipban agakwan

³ yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, ji kulabik anek amin monin da tilagon dima egipni kan, ji Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan dima egipdan.”

⁴ Amin kinda iyi do nandaban pinjakwan amin monin da tilagon egipjak kan, unun amin Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan man madepni ton.

⁵ Ae amin kinda da amin monin oden kinda nak nandan gadan naminek egakwan anpulugosok kan, unun amin nak nan anpulugosok.”

⁶ Yesu da sanbenek yan yagit, “Amin kinda da amin monin kinda nak nandan gadan naminek egakwan yokwi asak do yabetjak kan, unun dakon kobogi yokwisi. Yabet dima anakwan amin da wit misinjit tip madep tegikon waman maba tap ilarigwan pige kimitjak kan unun tagi.

⁷ “Miktimon amin ekwan, awa! Amin diwari da yokwikon depdan. Mani yokwi ani do yabetdan amin, awa!

⁸ “Kisitgo bo kandapgo da yokwi aki do gayinban kan, mandan dagan mabi kisak. Gwinimbil egek Tipdomon kindap tebanon pigiki yan do kisitgo bo kandapgo mandan daganek tagapmi egip egip dagok dagogi mini do amin aki.

⁹ Ae dabilgo da yokwi aki do gayisak kan, pilik mabi kisak. Gwinimbil egek Tipdomon kindap tebanon pigiki yan do dabilgo kinda piligek tagapmi egip egip dagok dagogi mini do amin aki.

¹⁰⁻¹¹ Ji kan kimotni. Amin monin dakon aneloni Kwen Kokupmon Pinjkop da inamon toktogisi ekwan. Do amin monin do nandaba yo isali dima ani.”

Sipsip pasilbi dakon tilak gen (Lk 15.3-7)

¹² Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji nian nandan? Amin kinda sipsipni 100 kabikon da kinda pasiljak kan, nian asak? Kan 99 kabi ilej obakon yopban jap nanek egakwa kalonji pasiljak unun wusik do kisak.

¹³ “Nak asisi dayisat, sipsipni kan kwosak bisapmon but galak madepsi nandakdisak. 99 kabi dima pasilgwit unun do tagi nandisak. Mani kalonji pasiljak nan kan kwokdisak unun do kisik kisik madepsi nandakdisak.

¹⁴ Yangin Kwen Kokup Datji da amin monin kinda pasiljak do dima galak tosok.”

Not yokwi aban anmilip ak dakon gen

¹⁵ Yesu da sanbenek yan yagit, “Notgo kinda yokwi angaban kan, kin kanbi disilgin gen unun yan anmilip ak do pi anjil. Gengo nandan yawokban kan notgo abidanbi gagakon apjak.

¹⁶ Mani gengo dima nandan yawokban kan, amin kalonji bo bamori yan timikbi kini.

'Yañ anek ji amin bamori bo kapbi da gen unun tagi anteban ani.'

17 Unun amin kapbi dakon gen dima nandisak kan, kin panmuwukbi kabikon mibilni yoyini. Anek panmuwukbi kabi dakon gen dima nandisak kan, unun amin yokwisi asak. Unun amin do Pin kop dima nandan iman amin ae takis timit timit amin yan nandan imni.

18 "Nak asisi dayisat, gen miktimon yan anteban asal, Kwen Kokupmon Pin kop da yan gin yan anteban akdisak. Ae gen miktimon yan witaldaldal, Kwen Kokupmon Pin kop da yan gin yan witaldisak.

19-20 "Nak sanbenek yan dayisat, on miktimon amin bamori bo kapbi nak da manon da muwutni kan, nak bikbiknikon egipben, do but kalon anek yo kindo do bisit yoni kan, Datno Kwen Kokup egisak unun da tagi damjak."

Pi monji bupmini mini dakon tilak gen

21 Unun bisapmon Pita da abin Yesu yan iyigit, "Amin Tagi, notno kindo da yokwi anaban kosiri nian da yokwini yopman iben? Kosiri 7 kabi bo nian?"

22 Yanban Yesu da yan iyigit, "Nak yan gayisat, yokwini kosiri 7 kabi dima, yokwini yopman ibi kosiri 77 kabi yan asak.

23 "Nandani, Pin kop da Amin Kila Asak unun yan. Kila amin madep kindo pi monjini da goman an ingwit, unun gomani panjkilek ak do nandagit.

24 Wasanek gomani panjkilek anakwan amin kindo anan opgwit. Unun amin goman monej 50 milion danari.

25 Mani goman unun sopsop dakon monej unun da aripmon dima tan ingut. Do kila amin madep da unun amin gat gwakni gat oman amin egakwa tomni do amin da monej iba gomani sopjak do yagit. Ae yo morapni yuman nan mudanek unun

dakon monej ban goman sopjak do amin tagini da gen tebai yagit.

26 "Oman monji gen unun nandanek amin tagi njwakben an iminek bisit tebai yan iyigit, 'Butgo yawori tanakwan egaki don gomango kisisi sopben.'

27 Yan yanban amin tagini da bupmi nandan iminek goman madepni yipman iminjakwan isal kigit.

28 "Anakwan oman monji unun wanga pigi pi isalni kindo unun goman monej 10 danari tan ingut unun kagit. Kanek tegikon tebai abidanek gen tebai yan iyigit, 'Gomano agil unun panop!'

29 "Pi isalni unun geni nandanek njwakben an iminek bisit tebai yan iyigit, 'Butgo yawori tanakwan egaki don gomango gaben.'

30 "Mani geni dima nandanek pi isalni abidan anki dam tebanon yipmanek gomani iminek don wanga pisak do yagit.

31 Anakwan pi isalni diwari da kanek buri yokwi tanba kin amin taginikon yo unun agit do iyiwit.

32 "Yanba nandanek amin tagi unun da oman monji unun iyinban opban yan iyigit, 'Gak pi monji yokwi. Gak bisit tebai nayinbi goman kisisi yipman gamit.'

33 Nak da bupmi nandan gamit, gak nido pi isalgo do bupmi yan gin dima nandan imil?"

34 Yan yanek japmi nandanek obip amini yan yoyigit, 'Ji anakba tepmi nandanek gomano kisisi sopban don yipbo kisak.'

35 Tilak gen on dakon wasipmi do Yesu da sanbenek yan yagit, "Yan gin notji da yokwi andaba yokwi yopyop but dasi nandanek dima ani kan, Kwen Kokup Datno da yo jigi yan gin an damdisak."

19

Yesu da minjat panjkwinil dakon gen

yagit

(Mk 10.1-12 ae Lk 16.18)

¹ Yesu gen unun yan mudanej Galili miktim yipmanek Jordan Pakbi teri kindi Judia miktimon kigit.

² Kinakwan minjat amin kabi madepsi da yol ananj kinakwa Yesu da sot amin morapmi panmilip agit.

³ Anjakwan Parisi amin diwari da Yesukon abinj ankwalek yan iyiwit, "Nin da gen tebanon nianj tosok? Amin kindi da minjatni galak toknikon tagi kwinitjak, bo dima?"

⁴ Yanba Yesu da yan yagit, "Ji Pinjkop da papiakon gen kindi tosok unun dima maninj kawit? Unun yanj tosok, 'Wasok wasogikon Pinjkop da amin wasanej minjat ae wiliyo kisi wasagit.'

⁵ Wasanej yan yagit, 'Wili da meni datniyo yopmanek minjatni gat muwukbal giptim kalonji anjil.'

⁶ Gen yanj tosok, do amin wam da bamori dima, giptim kalonji amal. Unun do Pinjkop da minjat wili kili panmuwukgit, do amin da dima panwasekdo."

⁷ Yan yanban Parisi amin da iyiwit, "Yanj kanj ae mibili nido Moses da gen teban kindi yan mandagit? Gen unun yanj: 'Amin kindi minjatni kwinit do kanj, minjat pankwinit papia kindi mandanj iminej kwinitjak.'"

⁸ Yanba Yesu da yagit, "Moses unun but tebanji do anek gen teban unun mandagit. Mani wasok wasogikon minjat pankwinit dakon kosit unuden kindi dima tagit.

⁹ Yanj dayisat, amin kindi minjatni yumabi dima anjakwan kwinegek minjat kaluk pasak kanj, unun wili iyiyumabi asak."

¹⁰ Panjetni da gen unun nandanej yanj iyiwit, "Yanj kanj minjat eyo dima anek egipdo."

¹¹ Yanba Yesu da yanj yoyigit, "Amin diwari Pinjkop da panpuluganjan minjat dima panek tagi egipni.

¹² Ae amin diwari unun giptimni yokwi da altonj, ae diwari amin da yabi pabi, ae diwari Pinjkop da Amin Kila Asak dakon pi do nandanej egip egipni parekganj, yanj do anek minjat dima panj. Gen on abidok do nandanj amin unun tagi abidoni."

Yesu da amin moninj yopba iyikon opni do yagit

(Mk 10.13-16 ae Lk 18.15-17)

¹³ Unun bisapmon amin da minjat monjioni Yesu da kisitni kwenikon wutjinej bisit anyomjak do panopgwit. Panopba panjetni da dima panopni do tebai yoyiwit.

¹⁴ Yanj aba Yesu da panjetni yanj yoyigit, "Minjat monjiyo yopba nagon apgut. Dima kirinjik yomni. Pinjkop da Amin Kila Asak unun amin minjat monjiyo da tilagon ekwanj unuden amin dakon."

¹⁵ Yanj yanek kisitni minjat monjiyo da kwenon wutjinej don unun kokup yipmanj kigit.

Monji gimonj kindi yoni morapmi da Yesu yol do yagit

(Mk 10.17-31 ae Lk 18.18-30)

¹⁶ Bisap kindakon amin kindi da Yesukon obinej yanj iyigit, "Yoyinjet, nak ni anpak tagi kindi nanj anek egip egip dagok dagogi mini abidokenj?"

¹⁷ Yanban yanj iyigit, "Gak anpak tagi do nido nayisal? Amin Kalonji gin unun tagisi. Gak Pinjkop dakon gen teban guramegek egip egip dagok dagogi minikon tagi kiki."

¹⁸ Yanban iyigit, "Gak ni gen teban do yosol?"

Yanban Yesu da iyigit,
"Amin dima dapba kimotni,
minjat eyo kili abi ji yumabi dima
ani,
yo kabo dima noni,
top gen yanek amin notji yum
dogin gen pikon dima yopni,
¹⁹ menj dat do nandaba wukwanek
geni guramitni,

19:4: WW 1.27; 5.2

19:5: WW 2.24; Ep 5.31

19:7: GT 24.1-4; Mt 5.31

19:9: Mt 5.32; 1Ko 7.10-11

19:14: Mt 18.2-3

19:17: MS 18.5; Lk 10.28

19:18: TP 20.13-16; GT 5.17-20

19:19: TP 20.12; MS

ae gaga do but dasi nian galak tosol, unuden gin amin do but dasi galak tan yobi.”

²⁰ Yan yanban monji gimonji da yan iyigit, “Nak unun gen teban morap guramik mudosot. Mani yo kinda gat ninansi anek egip egip dagok dagogi mini abidoken?”

²¹ Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak kilegisi egip do nandisal kan, kin yo morapgo yuman nanek unun dakon monej ban yoni mini amin do yobi. Yan anaki yo tagisi Kwen Kokupmon tan gamdisak. Yan anek abin nak nol.”

²² Amin unun yoni morapmi tan ingwit, do gen unun nandan buri jik tanban si kigit.

²³ Kinakwan Yesu da pandetni yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, yoni morapmi amin unun Pin kop da Amin Kila Asak da kagagwan pigik do antidok akdan.

²⁴ Asisi, bit madepsi kamel unun da imal bupbup da kosit gwagagon aripmi dima pigigi asak. Mani unun yapmanek yoni morapmi amin unun Pin kop da Amin Kila Asak unun da kagagwan aripmi dimasi pigigi asak.”

²⁵ Yanban pandetni nandan wiripdagek yan yawit, “Yan kan namin amin da egip egip dagok dagogi mini abidosak?”

²⁶ Yanba Yesu da pandet kabini pindagek yan yoyigit, “Amin iyi aripmi dima ani, mani Pin kop da yo morap ak do tagi asak.”

²⁷ Yanban Pita da Yesu gen kinda yan iyigit, “Nin yo morap yopmanek gak nan gin gol awilgaman. Do nin yo ni ban timitne?”

²⁸ Yanban Yesu da yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, yo aeni kalugi mudoni unun bisap madepmon Amin Dakon Monji man madep panek kila amin madep yiyit tamoni tilimi ton unudon yitdisak. Anakwan ji nak nolgan amin unun bisapmon kila amin madep tamo 12 kabi unudon yigek Israel

amin kabi 12 dakon gen kokwin kila agak pi akdan.

²⁹ Amin morap nak do nandanek yutni, notni, sami, meni, datni, minjat monjiyoni, ae jap pini yopman detni, unun yo morapni kosiri 100 yan timik timik akdan. Yan anek egip egip dagok dagogi mini abidokdan.

³⁰ Mani amin morapmi abisok mibiltok ekwan unun da bunon amin akdan. Anakwa amin morapmi abisok bunon ekwan unun da mibiltok amin akdan.”

20

Wain pi dakon tilak gen

¹ Yesu da sanbenek yan yagit, “Pin kop dakon Amin Kila Agakni unun yan. Amin kinda miktimni morapmi. Unun amin wisa dagokdosi kin pi monji wain pinikon pi ani do timikgit.

² Gildat kalonji do monej 1 danari timitni do yoyinban but kalon aba wain pinikon yabekban kiwit.

³ “Kinakwa timi di egi 9 kilok anakwan pi ami kin makeron amin diwari isal ekwa pindagek

⁴ yan yoyigit, ‘Jiyo kisi wain pinokon kin pi anakwa pi ani da aripmon monej daben.’ Yanban nandanek wain pinikon kiwit.

⁵ “Kinakwa don gildat binap aeni makeron kin di gat timikgit. Aeni 3 kilok kin yan gin pi monji di gat timikgit.

⁶ Anek egi pilindosi kin amin diwari isal agakwa pindagek yan yoyigit, ‘Ji nido gildat daman pini mini isal ekwan?’

⁷ “Yanban gen kobogi yan iyiwit, ‘Amin kinda da nin pi dima nimik.’

“Yan yanba pi dakon ami da yan yoyigit, ‘Ji kisi kin wain pinokon pi ani.’

⁸ “Yan yoyinek egi pilin pilindo pi ami da kin pi monji dakon kila amin yan iyigit, ‘Pi monji yan panmuwugek monejni yobi. Bunonsi aben unudon da wasanek yominjaki wigi mibiltok aben unudon dagosak.’

9 “Yañ pañ muwugek pi monji p̄ilindosi abeñ uñun do moneñ 1 danari yomiñ yomiñ agit.

10 Yañ aban kañek pi monji mibiltok apgwit uñun nin da moneñ madep tim̄tdamañ yañ nandawit. Mani ðima, kisi morap moneñ 1 danari gin timik timik awit.

11 Mibiltok abeñ amin uñun moneñ 1 danari tim̄gek pi uñun dakon ami do nandaba yokwi tarñban

12 yañ iyiwit, ‘Nin wisa dagokdosi abeñ pi añaño gildat da madepsi nindañakwan p̄lin tosok. Buñonsi abeñ uñun bisap pisipmisok pi ayiñ, do nido moneñ tilak kaloni kongin nimisal?’

13 “Yañ yañba nandañek amin tagi da pi monji kinda yañ iyigit, ‘Not, nak da gak yokwi kinda ðima angamit. Nak moneñ 1 danari gabeñ do gayiko gaga but kalon al.

14 Do gak moneño abidañek ki. Naga da galaktogon amin buñon abeñ uñun gat moneñ tilak kalonikon damisat.

15 Uñun nak dakon yo. Naga dakon galaktok yolek moneño tagi kokwinik dabeñ. Nak amin do yo tagisi añaño gak nido nandaba yokwi tok asal?’”

16 Yañ yañek Yesu da wasip do yañ yagit, “Yañgin buñon amin da mibiltokdañ, añañwa mibiltok amin da buñon amin akdañ.”

Yesu kimotjak do yañban kosiri kapbi agit

(Mk 10.32-34 ae Lk 18.31-33)

17 Yesu Jerusalem kokup papmon kin̄ek pañdetni 12 kabi timikban iyi gin kosiron kin̄ek yañ yoyigit,

18 “Nin abisok Jerusalem kin̄apno amin da Amin Dakon Monji mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyiñdet amin uñun da kisiron yipdañ. Yañ añek gen pikon yipmañek kimotjak do yañ dagok akdañ.

19 Yañ dagok añek Amin Nwakiñwari Kabi da kisiron yipdañ. Yipba uñun

da toptopmon da man madep im̄iñek, baljañek tilak kindapmon añañba kimotdisak. Kimagek gildat kapbi añañkwan Piñkop da kimoron nañ aban pidokdisak.”

Jems gat Jon gat man madep pak do yagimal

(Mk 10.35-45)

20 Yañ yañakwan Sebedi dakon monji bamot gat meñi gat Yesukon kin̄ altañek meñi da ñwakbeñ añek Yesu da yo kinda añ yomjak do iyigit.

21 Iyibban Yesu da yañ iyigit, “Nak da ninañ abeñ do nandisat?”

Iyibban yañ yagit, “Gak kila amin madep egipbi bisapmon on monji bamotno man madep pañek kinda da gak da amin tet do ae kinda da gwanden tet do yitjil do yañ dagok anyobi do nandisat.”

22 Yañban Yesu da monji bamot yañ yoyigit, “Jil gen uñun yomal ðima nandañ pisañek yomal. Nak da tepmi madep pakdisat uñun tagi panjil?”

Yañban iyigimal, “Tagi pandeñ.”

23 Yañ yañbal Yesu da yoyigit, “Uñun asi, tepmi pakdisat uñun pakdamal. Mani nam̄in da nak da amin tet do ae gwanden tet do yitjak, uñun nak da aripmi ðima yañ dagoken. Tamo uñun Datno da amin kili manjin̄ yopgut uñun dakon.”

24 Pañdetni 10 kabi gen uñun nandañek amin bamot uñun do butjap nandawit.

25 Yañ nandañakwa Yesu da yoyibban opba yañ yoyigit, “Ji Amin Nwakiñwari Kabi dakon kila am̄ini dakon mibili ðisi nandañ. Uñun iyi do nandaba wukwanek miñat amin kabiyoni da geni guramik kimotni do nandañ.

26 Mani uñun dakon añañpak uñun jikon ðima tosak. Jikon da amin kinda amin tagi man pak do nandisak kañ, uñun amin oman aminji egek amin tagi man pasak.

27 Amin kinda jikon da mibiltok amin egip do nandisak kañ, uñun

amin miñat amin morap dakon oman amini egek mibiltok amin asak.

²⁸ Amin Dakon Monji unun yan gin kili agit. Amin da oman an tyuimni do dima pigit. Iyi miñat amin morap panpulgokdo, ae iyi dakon giptimnan paregek yuman nan yop do pigit.”

Yesu da amin dabili mini bamori panmilip agit

(Mk 10.46-52 ae Lk 18.35-43)

²⁹ Yesu gat pandetni gat Jeriko kokup pap yipman degakwa miñat amin kabiyo madepsi da yolgwit.

³⁰ Kinakwa kosit ileñon dabili mini amin bamori yikgimal. Yigakwal amin da “Yesu abisak” yan yanba nandanek madepsi yan tidanek yan yagimal, “Amin Tagi, Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nim!”

³¹ Yan tidanbal amin kabi madepsi da dima yan tidonjil do yansop anyomgwit. Mani madepsi sigin yan tidanek yagimal, “Amin Tagi, Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nim!”

³² Yan tidanbal Yesu da nandan kosiron agek yan yoyigit, “Nak ninan an daben do nandamal?”

³³ Yoyinban yan iyigimal, “Amin Tagi, nit sintok do nandamak.”

³⁴ Yanbal Yesu bupmi nandanek kisi da dabili witjinban unudon gin sintanek Yesu yolgimal.

Yesu Jerusalem kinjek amin yoyin dekgit

(Kilapmi 21-25)

21

Yesu kila amin madep da tilagon Jerusalem pigigit

(Mk 11.1-11 ae Lk 19.28-40 ae Jn 12.12-19)

¹ Yesu gat pandetni gat Jerusalem kokup pap ankapmat anek Betpage kokupmon kin altawit. (Kokup unun flej Olipmon tosok.) Altanek Yesu da pandetni bamori yabegek

² yan yoyigit, “Jil ason kokup koman unudon kin altanek unudon gin donki meni kinda napmon agakwan

monji isal akban pindatdamal. Unun witdal ilik idon panopjil.

³ Amin kinda da ‘Nido yan amal’ yan dayinban kan, ‘Amin Tagi da pi kinda ak do anek yosok’ yan iyinbal unun da tepmi daban panopjil.”

⁴ Yan yanakwan kombi amin kinda da kalipsigwan gen yagit unun bami noman tagit. Gen unun yan:

⁵ “Saion kokup pap amin do gen yan yoyiki, ‘Kabit, kila amin madepgo abisak.

Buri manbi da donki da kwenon yigek abisak.

Donki gimoni da kwenon yigek abisak.’”

⁶ Yesu da pandet bamot yoyinban geni guramigek kigimal.

⁷ Kin donki meni gat monji gat panabin imalni donki bamot da kwenikon yopmanakwal Yesu pawigi unudon yikgit.

⁸ Yan anakwan amin morapmi da kosiron imalni kukwan yaliwit. Anakwa amin diwari da kin kindap kilin mandan panobin kosiron yaliwit.

⁹ Miñat amin kabi madepsi mibiltok kiwit ae bunon yolgwit kisi da gen pap yanek yan yawit:

“Osana! Dewit Dakon Monji ankisino!

Amin on Amin Tagi da manon abisak, unun Pinkop da gisamigakwan abisak.

Pinkop Wikwisi ankisino!”

¹⁰ Yesu unun Jerusalem kokup papmon pigakwan kokup amin kisi da buri pidanba yan yawit, “On namin aminsi kinda?”

¹¹ Yanba Yesu gat agipgwit miñat amin kabi madep da yan yawit, “On Yesu, unun kombi amin kinda, Nasaret kokup Galili miktimon da abisak.”

Yesu da amin telagi yutnon monej ilit pi awit unun yolgigit

(Mk 11.15-19 ae Lk 19.45-48 ae Jn 2.13-22)

12 Yesu kin Telagi Yut Madep da nagalgwan pigi monen ilit pi awit amin unun yolban wanja abigiwit. Yan anek monen kulabik awit amin* gat minam yuman nawit amin dakon tamo unun kisi panjobilban tagal kiwit.

13 Yan anek gen yan yoyigit, "Pinjkop da papiakon gen yan tosok:

'Nak dakon yut unun minat aminyo da abin bisit annamni do tosok.'

Mani ji da kulabik aba

'kabo noknok dakon pasili tamo' yombem asak."

14 Yesu Telagi Yut Madepmon egakwan amin dabili mini ae kandapmi yokwi unudon opba panmilip agit.

15 Anjakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyidet amin da wasok tapmimi ton agit unun do japmi nandawit. Ae minat monjiyo da Telagi Yut Madepmon yan tidanek yan yawit, "Osana! Dewit Dakon Monji anjisino!" Yan yanba ununyo kisi do japmi nandawit.

16 Yan nandanek Yesu yan iyiwit, "Gak on gen yon nandisal?"

Yan yanba Yesu da gen kobogi yan yoyigit, "Gen yon unun nandisat, mani ji gen kinda tosok unun dima manjan? Gen unun yan:

'Gak minat monjiyo gat ae monji njakjak gat panjtagap anjaki mango yan anenokgon.'

17 Yan yoyinek kokup pap unun yipman wanja pitek unun pilin kaga Betani kokupmon panji pakgit.

Yesu da yanban pik kindap kinda wagil kibidagit

(Mk 11.12-14 ae 11.20-24)

18 Wisa daganakwan Yesu aeni kokup papmon tobil kinjek kosiron jap do agit.

19 Anek kosit ilenon pik kindap kinda akban kagit. Kanek kapmatjok da kin bami di dima pindakgit. Tami gin pindagek yan iyigit, "Gak bunon

ae bami dimasi toki dosi nandisat!" Yan iyinjakwan unudon gin wagilsi kibidagit. Tami kisi alek tan mudawit.

20 Anakwa panjetni da pindagek tamtam yanek iyiwit, "Pik kindap nianon da tepmi kibidak?"

21 Yanba Yesu da gen kobogi yan yoyigit, "Nak asisi dayisat, ji but bamot dima anek nandan gadat bamisi anek egipni kan, pik kindapmon wasok at jiyo kisi yan gin tagi akdan. Ae unun gin dima, on ilen pidan tap kaga pigisak do iyini kan, yan gin akdisak.

22 Unun do ji yo morap timit do nandan unun Pinjkop nandan gadan imin kimagek bisit iyini kan, unun yo morap damdisak."

Yesu man madep pagit ae tapmim tan imgut unun do iyiwit

(Mk 11.27-33 ae Lk 20.1-8)

23 Yesu unudon da kin Telagi Yut Madep da nagalgwan pigi amin yoyin dekgit. Yoyin degakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae kila amin diwari Yesukon obinek yan iyiwit, "Namin da pi unun abi do yan mudan gamgut da yo unun asal? Ae namin da man madep gamgut?"

24 Yanba Yesu da yan yoyigit, "Nak gen kinda dayikdisat. Dayiko kobogi nayini kan, nakyoo kisi kobogi tagi dayiken.

25 Jon telagi pakbi sogit bisapmon, Pinjkop da yabekban pi agit bo amin da yabekba agit?"

Yanban iyi gin notni yoyin yoyin anek yan yawit, "Pinjkop da yabekgit' yan iyinen kan, gen kobogi yan niyikdisak, 'Yan kan ji nido dima nandan gadan imgwit?"

26 Mani amin morapmi da Jon do kombi amin bamisi kinda yan nandan, do 'Amin da yabekgwit' yan iyinen kan, unun kisi tagi dima asak. Yan kan Jon dakon man bin anupbal ano minat amin kabi madep da nindapan.

* **21:12:** Monen kulabik yan awit: Miktimi miktimi amin da Jerusalem abin iyi dakon monen ni monen kulabik awit amin do yominakwa Telagi Yut Madep dakon monen ban yoba paret awit. **21:13:** Ais 56.7; Jer 7.11 **21:16:** Kap 8.2 **21:21:** Mt 17.20; Lk 17.6; Jn 14.12; 1Ko 13.2 **21:22:** Mt 7.7-11; 18.19 **21:26:** Mt 14.5

²⁷ Yan nandanek Yesu do gen kobogi yan iyiwit, “Nin dima nandaman.”

Yanba Yesu da yan yoyigit, “Nakyo kisi namın da pi unun aben do yan mudan namgut unun dima dayiken.”

Monji bamori dakon tilak gen

²⁸ Yesu da mukwa sogok amin tagi gat ae kila amin gat sanbenek yan yoyigit, “Amin kinda monji bamori gat egipgwit. Egek monji mibiltogi yan iyigit, ‘Monjino abisok kin wain pinokon pi aki.’

²⁹ “Iyiban yagit, ‘Pi dima aken.’ Mani don nandak nandakni kulabik anek kin pi agit.

³⁰ “Anakwan datni da kin monji bunon nani yan gin iyiban monji da yan iyigit, ‘Dat, pi tagi aben’, mani pikon dima kigit.

³¹ “Nian nandan? Monji bamoron da jit amin da datni dakon gen guramikgit?”

Yanban yan iyiwit, “Mibiltok amin.”

Yanba Yesu da yan yoyigit, “Nak asisi yosot, takis timit timit amin yokwi gat ae kosit oba minat gat da ji gwapmanek Pin kop da Amin Kila Asak da kagagwan mibiltan daminek kwan.

³² Jon da jikon obinek kosit kalegi dayin doliban geni nandaba bami dima agit. Mani takis timit timit amin yokwi gat ae kosit oba minat gat da geni nandaba bami agit. Ji unun kawit mani nandak nandakji kulabik anek geni nandaba bami dima agit.”

Wain pi kila amin yokwi dakon tilak gen

(Mk 12.1-12 ae Lk 20.9-19)

³³ Yesu da sanbenek yan yoyigit, “Nak tilak gen kinda gat yoko nandabit. Amin kinda da wain pini anek nagal an unun nagalon wain sop baman til do gapma kinda wayikgit. Wayik mudanek kabo noknok pindat do yut dubak kinda aban wigigit. Yut an mudanek amin da monen pini di anek pi ami do bami di pan imni

yan nandanek pi unun da kisiron yipmanek miktım dubagikon kigit.

³⁴ Kin egi don wain sop pakpak bisap kwan tanakwan pi monjini yabekban wain bami timik panopni do kiwit.

³⁵ “Kin altanba wain pi dakon kila amin da unun pi monji timigek, kinda anak ukwayityo awit, anek kinda anakba kimagakwan, kinda tip ban anakgwit.

³⁶ Yan aba pi ami da aeni pi monjini mibiltok yabekgit unun dakon tilak yapmanek morapmi yabekgit. Yabekban kwa pi kila amin da mibiltok awit unuden gin yokwi anyomgwit.

³⁷ Bunonsi iyi dakon monji nan yabegek yan yagit, ‘Monjino kwan kila amin da unun do nandaba wukwan imdan.’

³⁸ “Mani kila amin da monji kanek notni yoyin yoyin anek yan yawit, ‘Amin on da egi don datni dakon yo morap timitdisak, do anatan kimagakwan wain pini nin do anawatnen.’

³⁹ Yan yanek monji unun abidan ilik pigaga da wanga anan abigi anakba kimakgit.

⁴⁰ “Ji nian nandan? Don pi ami da abin pi kila amin nian anyomjak?”

⁴¹ Yanban yan iyiwit, “Pi ami da abin unun amin yokwi kobogi yo yokwisi anyomdisak. Anek wain pi unun amin njaknjari da kisiron yipban unun da wain sop pakpak bisapmon bami tagi pan imni.”

⁴² Yanba Yesu da yoyigit, “Ji Pin kop da papiakon gen tosok unun dima manjin nandawit? Gen unun yan:

‘Yut agak amin da gwak yokwi yan yanek maba kigit.

Mani Amin Tagi da unun gwak yut kodigikon tip kinda nan tidagit da gwak teban akdak.

Yo unun Amin Tagi da iyi aban nin da kono yo masi masimisi asak.’

⁴³ Unun do nak yan dayisat, Pin kop da iyi Amin Kila Asak jikon tosok unun

ji da kisiron nan gwayen amin kabi kinda bami tagi panalon agagi unun da kisiron yipdisak.

⁴⁴ Amin morap gwak kwenon da man dapba bisal kikdan, ae gwak da amin morap da kwenon mosak unun wagil bisal ki mudokdan.”

⁴⁵ Yesu da tilak gen bamot unun yanban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae Parisi amin gat da nin do yosok yan nandawit.

⁴⁶ Yan nandanek Yesu abidokdosi nandawit, mani minjat amin kabi madepsi unun da Yesu do kombi amin kinda yan nandawit, do abidok do si pasalgwit.

22

Minjat panek jap noknok abi dakon tilak gen

(Lk 14.16-24)

¹ Yesu da tilak gen kinda gat yanek amin yan yoyigit,

² “Pinjokop dakon Amin Kila Agakni unun dakon tilak kinda unun yan. Kila amin madep kinda monji do minjat panek sonok madepsi agit.

³ Kili jap noknok bisap kwan tanakwan kalip yan yomgut amin yoyinba opni do pi monjini yabekban kiwit. Mani kin yoyinba op do dima galak tawit.

⁴ “Yan aba pi monji di gat aeni yabekgit. Yabegek yan yoyigit, ‘Ji kin mibiltok but piso yoyinbi amin unun yan yoyini: Nandani, nak bapalo gat ae bulmakau binap amin nelagi tonji kili dapman mandan son yopmat. Jap morap kili son panoman an yopmat. Do ji opba monjino do minjat pagim unun dakon sonok anen.’

⁵ “Pi monjini unun gen anan unun amin kabikon ankiwit, mani geni nandak do kuragi nandanek iyi da galak togon kin kin awit. Kinda unun pigagani kigit, ae kinda monej ilit pinikon kigit.

⁶ Yan anakwa amin diwari da pi monji timigek yo yokwi an yominjek dapba kimakgwit.

⁷ Yan aba kila amin madep unun japmisi nandanek emat amini yabekban kin pi monjini dapgwit amin unun kisisi dapba mini awit. Anek kokupni sowit.

⁸ “Anakwa kila amin madep da pi monjini yan yoyigit, ‘Minjat pakpak dakon jap kili pan noman abi, mani si yan yomgum amin unun amin yokwi, do nak dakon jap dima noni.

⁹ Yan do, ji kin kosit papmon agek amin pindak yoyinba apba jap pakbiyo anen.’

¹⁰ Yan yoyinban pi monjini kosit papmon kin amin anpakni tagi ae anpakni yokwi kisi pindak yoyinba opba jap noknok yut madep unun yikba tugagit.

¹¹ “Yigakwa kila amin madep da amin oben unun pindat do yutnon wigigit. Wigi kanban amin kinda minjat panek jap noknok an bisapmon imal tagisi pan unuden kinda dima pagit kagit.

¹² Kanek yan iyigit, ‘Not, gak nidosi minjat pakpak bisap madep dakon imal tagisi dima panek idon wil?’ Yan iyinban amin unun geni mini yikgit.

¹³ Geni mini yigakwan amin madep da pi monjini yan yoyigit, ‘Ji on amin abidanek kisit kandapmiyo waman wanga abigi maba pilin tukgwan pigisak. Unudon kunam tagek iyon iyon yan tidanek egipdisak.’”

¹⁴ Yesu unun tilak gen yoyin mudanek yan yagit, “Amin yan yobi unun da morapmisi asak, mani yutnon amin tagi gat yitni do kokwinikbi unun da tagapmi.”

Rom dakon kila amin madep Sisa do takis im do bo dima?

(Mk 12.13-17 ae Lk 20.20-26)

¹⁵ Parisi amin diwari da kin Yesu sun kinda yanban nandanek gen pikon yipnen yan do gen pankosit awit.

¹⁶ Anek iyi dakon pandetni gat ae Erot da kabikon amin diwari gat yabekba kin Yesu yan iyiwit, “Yoyindet, gak gen bami yogok amin

kinda yan nandaman. Gak amin do dima pasoldol. Amin mani ton ae mani mini unun kisi Pin kop dakon anpak yoyin dek mudosol.

17 Gak nian nandisal? Sisa do takis imno tagi asak?”

18 Yan yanba Yesu da nianon da nak abin nep do nandan kokwin an unun pindak mudane yan yoyigit, “Jamba but amin ji nak nido ankewalgan?”

19 Monej tabili kinda takis do yipman gan kinda anobin naba koko.” Yan yanban monej tabili kinda anobin iba

20 yan yoyigit, “On wup gat ae man mandabi gat unun namin dakon?”

21 Yanban yan iyiwit, “Sisa dakon.”

Yan yanba Yesu da yan yoyigit, “Yo Sisa dakon unun Sisa iyi do imdo, ae yo Pin kop dakon unun Pin kop iyi do imdo.”

22 Yesu da gen unun yanban nandaba nwanwarisi aban yipman kiwit.

Amin kimoron da pidoni do Yesu iyiwit

(Mk 12.18-27 ae Lk 20.27-40)

23 Unun gildaron gin Sadyusi amin diwari da Yesukon apgwit. (Sadyusi amin kabi amin kimakbi dima pidon yan nandan.) Abinek yan iyiwit,

24 “Yoyindet, Moses da gen kinda yan mandagit, ‘Amin kinda monji mini da kimagakwan minjatni isal egipjak kan, padige da panakwan yawi diwatni dima pasilni yan do monji panjalasak.’

25 Nin da bikbigon peni padige yo 7 kabi egipgwit. Mibiltok nani unun minjat panek monji mini egek kimakban padige da kwabatni pagit.

26 Panek ununyo kisi monji mini egek kimakgit. Ae unun da bunon nani kisi yan gin agit. Yan anakwa amin 7 kabi unun kisi kimak mudawit.

27 Kimak mudanakwa minjat unun don kimakgit.

28 Wili 7 kabi kisi da pawit, do amin da kimoron da pidoni bisap madepmon namin dakon minjatni asak?”

29 Yanba Yesu da yan yoyigit, “Ji Pin kop da papiakon gen tosok unun dima nandan. Ae Pin kop dakon tapminni unun kisi dima kan nandan yo anek ji gen gulusun yon.

30 Pidot pidot bisap madepmon minjat wiliyo agak dima tokdisak. Anelo Kwen Kokup isal ekwan unun da tilagon egipdan.

31 Ji kimoron da pidot pidot dakon mibili pakyan si dima nandaba pisosok. Pin kop da unun do kili dayigit. Ji dima manjin nandan, ma? Yan yagit:

32 ‘Nak Abraham, Aisak, ae Jekop dakon Pin kopni.’

Pin kop unun amin kimakbi dakon Pin kop dima, amin egip egipmi ton unun dakon Pin kop.”

33 Yesu da gen unun yanban nandane minjat amin kabi madepsi da yoyindet unun agit do tamtam yawit.

Ni gen teban da gen teban diwari yapman dak?

(Mk 12.28-31 ae Lk 10.25-28)

34 Sadyusi amin da Yesu ankewal do iyinba gen tagisi yanakwan kobogi iyik do dima nandawit. Parisi amin da unun nandane Yesukon opgwit.

35 Obin gen teban dakon mibili nandak nandak amini kinda da Yesu ankewalek yan iyigit,

36 “Yoyindet, ni gen teban da gen teban morap kisi yapman mudosok?”

37 Yanban Yesu da yan iyigit, “Ji Amin Tagi Pin kopji unun but gat ae nandak nandak gat kisisi paregek but dasi galak tan iminek egipni.

38 Gen teban on da gen teban diwari yapman mudosok.

39 Ae unun da bunon nani mibiltok yosok unun yombem gin. Unun yan yosok: Gaga do but dasi nian galak tosol, unuden gin amin do but dasi galak tan yobi.

40 On gen teban bamot da gen teban diwari gat ae kombi amin dakon gen morap kisi timikgamal.”

Yesu da iyi dakon mibili do panjkewalgit

(Mk 12.35-37 ae Lk 20.41-44)

41 Parisi amin sigin egakwa Yesu da yan yoyigit,

42 “Ji Kristo do namin dakon monji yan nandan?”

Yanban yan iyiwit, “Dewit dakon monji.”

43 Yan yanba Yesu da yoyigit, “Yan kan nido Telagi Wup da Dewit anpulanganakwan Kristo do ‘Amin Tagi’ yan iyigit? Dewit unun yan yagit:

44 ‘Pin kop da nak dakon Amin Tagi yan iyigit, “Gak abin nak da aminsi tet do yikbi don uwalgo kandap gibanogwan yopbo gengo guramitni.”’

45 Dewit da Kristo Amin Tagino yan iyigit. Unun do nianon da Kristo unun Dewit dakon Amin Tagini ae monji kisi egisak?”

46 Yan yanakwan amin kind a da gen kobogi kind a dima iyiwit. Ae unun bisapmon gin wasanek Yesu gen iyik do pasalgwit.

23

Parisi amin ae gen teban yoyindet amin da anpak yokwisi an

(Mk 12.38-39 ae Lk 11.43 ae 11.46 ae 20.45-46)

1 Yesu da minat amin kabi madepsi gat iyi dakon pandet kabini gat yan yoyigit,

2 “Gen teban yoyindet amin gat ae Parisi amin gat da kalip Moses da man madepni gat yigek gen teban yoyin dekgit unuden gin dayin dekan.

3 Yando, gen morap dayin dekan unun kisi guramik mudoni. Mani gen dayan unun iyi dima guramikan, do anpak an unun dima yolni.

4 Unun da gen teban mibili mibili jigisi guramitni do dayan, mani iyi

panpulanganba guramitni do kisitjok kind a dimasi yipmanjan.

5 “Yo morap an unun amin da pindatni yan do an. Pin kop dakon gen sop simil simil kinam madepsi inamikon wamanjan, ae imalnikon nap tilimi ton dubagisi unun ban pan.

6 Jap noknok tamokon ae muwut muwut yutnikon amin mani ton da yikgan tamokon yit do galak ton.

7 Anek amin da maket tamokon ‘Yoyindet, gildat tagi’ yan yoyini yan do galak ton.

8 “Ji dakon Yoyindetji kaloni kind a dagin egisak, do amin da ji gawak damin ek ‘Yoyindet’ yan dima dayini. Ji kisi morap not dagin ekwan.

9 Datji kaloni unun Kwen Kokup egisak, do miktin amin kind a do dat yan dima iyini.

10 Ae ji dakon Madepji kaloni unun Kristo, do amin kind a do gawak imin ek madepno yan dima iyini.

11 Ji da binapmon mibiltok aminji ekwan unun oman aminji egi damni.

12 Amin kind a iyi do nandaban wigisak amin unun mani mini da egipdisak, anakwan amin kind a iyi do nandaban pisak amin unun mani ton da egipdisak.”

Yesu da gen teban yoyindet amin gat Parisi amin gat nawa gen yoyigit

(Mk 12.40 ae Lk 11.39-52 ae 20.47)

13-14 Yesu da sanbenek yan yoyigit, “Gen teban yoyindet amin ae Parisi amin, ji jamba but aminsi. Awa! Pin kop da Amin Kila Asak da kagagwan pigik do an amin ji da kosit sopman yoman. Yan anek disiy o kisi unungwan dima pikwan.

15 “Gen teban yoyindet amin ae Parisi amin ji jamba but aminsi. Awa! Ji amin kaloni kind a da pandetji dagosak do pi teban anek tap kwenon da miktimi miktimi akwan. Ji Tipdom do amin an, do amin kind a abidoni kan, iyin dekan unun amin yan gin Tipdom do amin akdisak. Ae unun gin dima, ji da anpak yokwi an unun si

yapmanek unun amin anpak yokwisi asak.

16 “Kosit yolik amin, ji dabilji mini da ekwan. Awa! Ji yan yon: ‘Amin kinda da Pin kop dakon Telagi Yut Madep do yanek geni yan anteban anek ae don tagi kirijitjak. Mani amin kinda da telagi yut dakon gol do yanek geni yan anteban asak kan, tagi dima kirijitjak.’

17 Ji nandan kokwinji mini, dabilji mini. Yo ni da Pin kop da dabilon yo madep asak? Gol yutgwan ton unun bo ae Telagi Yut Madep? Nandani, gol telagi yutgwan ton do telagi yut da aban telagi asak.

18 “Ae kinda yon unun yan: ‘Amin kinda da alta do yanek geni yan anteban asak kan, tagi kirijitjak. Mani amin kinda da altakon paret ton do geni yan anteban asak kan, tagi dima kirijitjak.’

19 Ji dabilji mini. Yo ni da Pin kop da dabilon yo madep asak? Paret altakon ton unun bo ae alta? Nandani, paret altakon ton do alta da aban telagi asak.

20 Yan do, amin kinda alta do yanek geni yan anteban asak kan, alta gat ae yo morap altakon ton unun kisi do yanek geni yan anteban asak.

21 Ae amin kinda Pin kop dakon telagi yut do yanek geni yan anteban asak kan, telagi yut gat ae Pin kop yut-nikon egisak unun gat kisi do yanek geni yan anteban asak.

22 Ae amin kinda Kwen Kokup do yanek geni yan anteban asak kan, Pin kop dakon kila amin madep yityit tamo gat ae Pin kop iyi tamonikon yikdak unun gat kisi do geni yan anteban asak.

23 “Gen teban yoyindet amin ae Parisi amin ji jamba but aminsi. Awa! Ji jap tam galagisi pi kagasi ton unun pan kabi 10 kabi kokwinigeek unudon ban kabi kindanan Pin kop do paret tagi an. Mani gen tebanon gen madep madep ton unun yapman mudon. Aminon gen kokwin kilegi ani do

yosok, ae amin bupmi nandan yomni do yosok, ae nandan gadat dakon bami anpak jikon noman tosak do yosok. Ji unun dima an. Gen tebanon gen madep madep ton unun guramik mudanek paret do yosok unun kisi guramitni kan unun tagisi.

24 Kosit yolik amin, ji dabilji mini da ekwan. Ji dakon tilak unun yan. Amin da pakbi nok do anek yo monij pakbikon ton unun pindak maba kinakwa pakbi non, mani kamel madep dima noknogi unun dima kanek kalon galaukba pigisak.

25 “Gen teban yoyindet amin ae Parisi amin ji jamba but aminsi. Awa! Ji kap idapyo dakon manji sugon, mani burigwan da kabo ae sukwap nandak nandakyo tugawit da ton.

26 Parisi dabili mini amin, ji mibiltok kap dakon buri ikdigoni kan, manji iyi tagi kilek tosak.

27 “Gen teban yoyindet amin ae Parisi amin ji jamba but aminsi. Awa! Ji amin kimakba yopmangan tip kinam yombem. Kwen da kwak sonbi do kwakwagi tagisi asak. Mani mikgwan amin kidat gat ae yo garagi tigi morapmi ton.

28 Jiyo kisi yan gin ekwan. Amin da dandaba ji amin kilegisi ekwan yan nandan, mani butjikon ji jamba but aminsi ae gen teban yapyap aminsi ekwan.

29 “Gen teban yoyindet amin ae Parisi amin ji jamba but aminsi. Awa! Ji kombi amin ae amin kilegi kalipsi egi kimakba yopgwit tamo pan tilim an.

30 Anek yan yon, ‘Nin kalipsi babiknin da bisapmon egipguman tam, nin panpuluganek kombi amin dima dapnom.’

31 Gen yan yanakwa ji kombi amin dapdap dakon babikni yansi nandan damaman.

32 Do ji kin babikji da wasanek anpak yokwi awit unun an mudoni.

³³ Ji tunon amin emari ton dakon gwakni kabi. Pin kop da ji yan da gan depban Tipdom do amin anakwa namin da pulugan depjak?

³⁴ “Do yan dayisat, nak da kombi amin ae nandak nandak amin ae yoyindet amin yabekgo jikon apdan. Apba ji da unun amin diwari yolba pasal kokupmi kokupmi kikan. Anakwa diwari timigek dapba kimotdan, ae diwari tilak kindapmon dapdan, ae diwari muwut muwut yutjikon nap kirinban baljokdan.

³⁵ Yan do anek on miktimon amin kilegi morap dapba kimakgwit unun dakon kobogi ji da timitdan. Wasok wasok do amin kilegi Abel anagek ae amin kilegi morapmi kisi dapgwit. Egi wigi wasip do ji da Berekia dakon monji Sekaraia Telagi Yut Madep ae altayo da binapmon anakba kimakgit. Unun dakon kobogi yo jigisi ji da timitdan.

³⁶ Nak asisi dayisat, abisok amin ekwan ji da unun dakon kobogi yo jigisi timitdan.

Yesu Jerusalem do bupmisi nandagit

(Lk 13.34-35 ae 19.41-44)

³⁷ “O Jerusalem, Jerusalem amin, ji kombi amin dapba kimokgon. Amin Pin kop da yabekban jikon aban unun ji da tipban dapba kimokgon. Pup meni da monjini panmuwuk pirigwan yopmandak, unun da tilak nak da bisap morapmi ji panmuwut do nandagim, mani ji da kurak tan namgwit.

³⁸ Nak asisi dayisat, kokup yomasiyo yokwi tanek yumsi tokdisak.

³⁹ Ji nak dima nandanek egi wigi ni bisapmon nak do

‘Amin on Amin Tagi da manon abisak, unun Pin kop da gisamigakwan abisak’

yan nak do yoni unun bisapmon nandakdan.”

24

Yesu da Telagi Yut Madep tuwilni do yagit

(Mk 13.1-2 ae Lk 21.5-6)

¹ Yesu Telagi Yut Madep dakon nagal yipmanek wanga kinakwan pandetni da Yesukon kinak Telagi Yut Madep dakon yut madep madep pindatjak do yolowit.

² Yoliba Yesu da yan yoyigit, “On yut madep madep pindakgan unun dakon tip notni da kwenon dima tan tan akdan. Tuwilba kisisi man mu-dokdan.”

Yesu da yo jigi morapmi altoni do yagit

(Mk 13.3-13 ae Lk 21.7-19)

³ Yesu Henj Olipmon yigakwan pandetni da iyi gin kin yan iyiwit, “Gen unun niyil unun ni bisapmon altokdan? Ninan kanek gak aego tobil abinaki on miktimon dakon bisap mudokdisak yan nandanen?”

⁴ Yan yanba Yesu da yoyigit, “Amin da pankewalni do kan kimotni.

⁵ Amin morapmi da abin nak dakon man yanek yan yokdan, ‘Nak naga Kristo.’ Yan yanek amin morapmi pankewaldan.

⁶ Unun bisapmon emat wuwik gat ae dubagikon emat an unun dakon gen bin apba nandanek butji dima pasolni. Unun yo morap altokdan, mani miktimon da mudosak bisap madep kili unun noman tosok yan dima nandani.

⁷ Miktimon kinda dakon amin da pidanba miktimon kinda dakon amin gat emat wamdan. Ae kila amin madep kinda dakon amin da pidanba kila amin madep kinda dakon amin gat emat wamdan. Anakwa miktimon diwarikon wudip akdan. Ae amin da jap do madepsi anek diwari da kimotdan.

⁸ Minjat monji kwapmi ton da monji altok do anakwa wasanek tepmi pan, yan gin unun yo morap altanakwa

bisap madep kwan tosok yan nandani.

9 “Unun bisapmon amin da ji timigek tepmi daminek dikba kimotdan. Ae ji nak nolgan do anek amin kisi morap da ji do butjap nandan damdan.

10 Unun bisapmon amin morapmi nak nandan gadan naman unun nandan gadatni yopba wital kinakwa notni do nandaba yokwi tok anek uwal da kisiron yopman yopman akdan.

11 Anakwa kombi amin toptopmi morapmi da altahek amin morapmi panjkewalba nandan yominek yoldan.

12 Anakwa anpak yokwi da madepsi iren tan an kikkisak. Yan anakwa amin morapmi da not do but dasi galak tan yomyom anpak yipba wital kikkisak.

13 Mani amin morap tebaisi sigin agakwa wigi mibi bisapmon wigisak unun Pinjop da pulugan yopdisak.

14 Amin da miktimi miktimi minjat aminyo ekwan unun Pinjop da Amin Kila Asak dakon Gen Bin Tagisi yoyin mudanakwa bisap madep unun apdisak.”

*Yo yokwisi kinda da altokdisak
(Mk 13.14-23 ae Lk 21.20-24)*

15 Yesu da sanbenek yan yagit, “Yo wagil yokwisi kinda don Telagi Yut Madepmon akban kokdan. Kombi amin Daniel da unun do kili yagit.” (On gen manjisak amin unun da pakyansi nandisak.)

16 “Unun bisapmon amin Judia miktimon egipni unun pasal kabapgan tepmisi wigini.

17 Amin kinda yut kwenon egipjak kan, yo kabini timit do yutgan pigik do nandak nandak dimasi asak.

18 Ae amin kinda pigaga egipjak kan, yutnon ilikba pigikni kin abidok do nandak nandak dimasi asak.

19 Unun bisapmon minjat monji kwapni ton, ae minjat monji mum non unun bupmisi.

20 Ji da Pinjop bisit iyinba nandanakwan yo unun ais bisapmon bo Sabat bisapmon dima noman toni.

21 Unun bisapmon yo jigisi altokdan. Pinjop da mibilikon yo morap wasagiron da egi abisok ekwamanon yo jigisi unuden kinda dima altagit, ae bujon dima altokdisak.

22 Amin Tagi da unun bisap dima anpisip asak tam minjat amin morap kisi kimak mudonom. Mani minjat amin kabi iyi do kili manjigit unun do bupmi nandaneh bisap anpisip asak.

23 “Unun bisapmon amin kinda da ‘Kristo oni!’ bo ‘Asoni!’ yan yanban kan, top yosok yan nandani.

24 Amin diwari da abin ‘Nak Kristo’ yan top yokdan. Ae diwari da ‘Nak kombi amin kinda’ yan top yokdan. Yan yanek wasok tapmimi ton mibili mibili akdan. Anek minjat amin kabi Pinjop da iyi do kili manjikbi unun panjkewal do pini madep akdan. Mani aripmi dima panjkewaldan.

25 “Nandani, yo jigisi morap unun dima altahekwa mibiltok dayisat.

26-27 Mal da gildat wisak tetgin da tentenan kin gildat pigisak tetgin noman tanban koman, unun da tilak Amin Dakon Monji unun apban amin kisi da kokdan. Do amin kinda da ‘Kristo unun miktin kibiri amin da aripmi dima egipmi timon egisak!’ yan dayinban kan, unudon dima kini. Bo amin kinda da ‘Kristo yut unudon pasilek egisak!’ yan dayinban kan, top yosok yan nandani.

28 Yo kimakbi da ton sinjin unudon abin muwukan.”

*Don Amin Dakon Monji apdisak
(Mk 13.24-27 ae Lk 21.25-28)*

29 Yesu da sanbenek yan yagit, “Yo jigi dakon bisap mudanakwan, ‘Gildat dabil pilin tuk akdisak,

ae kanek dima tenjenokdisak.
 Ae gik kundu yipmanjek mokdan.
 Anakwa kwen kundukon yo tebai
 tonj unun da kwakwalitdan.'

³⁰ Unun bisapmon Amin Dakon Monji dakon tilak kundukon altanban kanek miktimi miktimi amin kisi morap da kunam tatdan. Kanakwa Amin Dakon Monji tapmimni gat ae tilim madepni gat gikwemon da apban kokdan.

³¹ Kwenj madepsi da yanakwan anelo kabini yabekban kinj amin iyi do manjikbi kabi miktimi miktimi ekwan unun panmuwutdan."

*Pik kindap kanek butji piosak
 (Mk 13.28-31 ae Lk 21.29-33)*

³² Yesu da sanbenek yan yagit, "Ji pik kindap kanek butji piosak. Kijinj pakbini tonj ae tami kaluk yopmandak, unun bisapmon gildat bisap kwanj tosok yan nandan.

³³ Unudenj gin yo morap dayit unun da altanakwa miktim da mudosak bisap madep kili ununjok kwanj tosok yan nandani.

³⁴ "Nak asisi dayisat, unun bisapmon egipni amin dima kimagakwa yo morap unun kisi altan mudokdan.

³⁵ Kundu gat miktim gat pasildamal, mani nak dakon gen unun dimasi pasildisak."

*Yo morap altokdisak unun dakon bisap Pinjap Dat dagin nandisak
 (Mk 13.32-37 ae Lk 17.26-30 ae 17.34-36)*

³⁶ Yesu da sanbenek yan yagit, "Yo morap altosak unun dakon bisap unun amin kinda da dima nandisak. Kwen Kokup aneloyo dima nandan, ae Monjiyo kisi dima nandisak. Dat da iyi gin nandisak.

³⁷ Noa da bisapmon amin egipgwit unudenj gin Amin Dakon Monji apjak bisapmon yan gin egipdan.

³⁸ Kulup madep dima altanakwan jap pakbiyo anek minjat pakpak awit.

Yan anek egakwa Noa tap wakgakon wigigit.

³⁹ Wigakwan yo jigij altan nimdan unun dima nandawit. Butni dima pisanakwa kulup madep da altanek wutjinban pasilgwit. Amin yan gin egakwa Amin Dakon Monji apdisak.

⁴⁰ Amin bamori pigaga egakwal Pinjap da kinda yapmanjek kinda abidokdisak.

⁴¹ Minjat bamori da plaua wasanek yigakwal kinda yapmanjek kinda abidokdisak.

⁴² "Yanjo, kanj kimotni. Amin Tagisi ni gildaron apdisak unun ji dima nandan.

⁴³ Nandanj pisoni. Yut kinda dakon ami kalbi kabo noknok ni bisapmon apdisak yan nandagit tam, kila anakwan yutni aripmi dima tuwilban.

⁴⁴ Dima apdisak yan nandanek egakwa Amin Dakon Monji unudon apdisak. Yanjo, ji tagap tanek egipni."

*Oman monji tagi ae yokwi dakon tilak gen
 (Lk 12.42-46)*

⁴⁵ Yesu da sanbenek yan yagit, "Oman monji kinda nandan kokwini tagisi ae pi agakni tagisi, unuden oman monji amin tagini da oman monjini diwarj kilani asak do manjisak. Yan aban jap yomyom bisapmon japni yomij yomij asak.

⁴⁶ Oman monji unun amin tagini da tobil abinj kanban pini tagisi asak kan tagisi.

⁴⁷ Nak asisi dayisat, amin tagini da unun oman monji iyinban yo morapni kila akdisak.

⁴⁸ Mani oman monji kinda pi yokwi asak unun burikon da yan nandisak, 'Amin tagino unun tepmi dima apdisak.'

⁴⁹ Yan nandanek oman monji notni dapmanjek pakbi teban nanjek but upbal an amin gat muwugek jap pakbiyo an.

24:30: Dan 7.13; Sek 12.10; PA 1.7

24:31: 1Ko 15.52; 1Tes 4.16

24:34: Mt 16.28

24:35: Mt 5.18

24:36: Ya 1.7; 1Tes 5.1-2

24:37: WW 6.5-8

24:39: WW 7.21-23

24:42: Mt 25.13

24:43: Lk

12.39-40; PA 16.15

24:47: Mt 25.21,23

⁵⁰ Yan anek dima apdisak yan nandanakwan amin tagini da but pisogi mini apdisak.

⁵¹ Abinek unun oman monji tepmi pi iminek yipban jamba but amin gat kunam tagek iyon iyon yan tidanek egipdan.”

25

Minatjok 10 kabi dakon tilak gen

¹ Yesu da sanbenek yan yagit, “Unun bisap madepmon Pin kop dakon Amin Kila Agakni dakon tilak kinda unun yan. Amin kinda minat pak do agit. Anakwan minat unun pakdisak dakon notni minatjok 10 kabi da lamni timigek kosiron kin wili unun kan abidan anop do kiwit.

² Minatjok 5 kabi unun nandan kokwini tagi dima, ae 5 kabi unun nandan kokwini tagisi.

³ Minatjok nandan kokwini tagi dima unun lamni timigek lam kolek do pakbi di gat dima pan kiwit.

⁴ Mani minatjok nandan kokwini tagisi unun lamni timigek lam kolek do pakbi di gat kisi timigek kiwit.

⁵ Kin jomjom an egakwa amin unun tepmi dima abinjakwan dipmini winba dipmin pak mudawit.

⁶ “Pak mudanakwa kalbi binap aban amin kinda yan tidanek yan yagit, ‘Amin minat pak do asak kili unun abisak! Opba kin abidono!’

⁷ “Yan yanban minatjok kisi pidan lamni pan kosit

⁸ anakwa minatjok nandan kokwini tagi dima unun da minatjok nandan kokwini tagisi yan yoyiwit, ‘Nin do pakbi di watji nimgut, lamnin kimotdan.’

⁹ “Yanba nandan kokwini tagisi da yan yoyiwit, ‘Pakbi on nin kisi da aripmon dima ton. Ji kin yuman nok yutnon pakbi yumni.’

¹⁰ “Kinakwa amin minat pak do agit unun apgut. Apban minat tagap tanek egipgwit unun gat sonok ak do yutnon wigakwa yoma sopgwit.

¹¹ “Bunun don minat kabi pakbi do kiwit unun abin yawit, ‘Amin tagi, amin tagi, abin yoma wital nim!’

¹² “Mani amin tagi da gen kobogi yan yoyigit, ‘Nak asisi dayisat, nak dimasi nandan damisat.’”

¹³ Yesu da tilak gen unun yan mudanek yan yoyigit, “Amin Tagisi al-tan damjak unun dakon bisap ji dima nandan, do tagap tanek egipni.”

Pi monji monej timikgwit dakon tilak gen

(Lk 19.11-27)

¹⁴ Yesu da sanbenek yan yagit, “Pin kop da Amin Kila Asak unun do tilak kinda ako mibili nandani. Amin kinda kokup dubagi kindakon kik do anek pi monjini yan yoban opba yo kabini kila ani do yoyigit.

¹⁵ Pi monji kalon kalon dakon pi agakni da aripmon monejni kila ani do yomgut. Kinda do monej 25 tausen danari, ae kinda do 10 tausen danari, ae kinda do 5 tausen danari yan yomin mudanek kigit.

¹⁶ Kinakwan unudon gin 25 tausen danari timikgit amin unun yomin gwayek anakwan 25 tausen danari kinda gat noman tagit.

¹⁷ Ae 10 tausen danari timikgit amin ununyo yan gin anakwan 10 tausen danari kinda gat noman tagit.

¹⁸ Mani 5 tausen danari timikgit amin unun kin gapma wayigek amin tagini dakon monejni gapmakon yopban isal tawit.

¹⁹ “Amin tagini bisap dubagi egek aeni tobil apgut. Abin monejni yomgut unun dakon pini nian awit unun dakon mibili nandak do yoyigit.

²⁰ Yoyinban 25 tausen danari timikgit amin unun da yomin gwayek anakwan 25 tausen danari kinda gat noman tagit unun yolinek yan iyigit, ‘Amin tagi, gak da 25 tausen danari kila aken do namgul unun pini ako 25 tausen danari kinda gat oni noman tak.’

²¹ “Yan iyinban amin tagi da yan yagit, ‘Gak pi monjino gen guramit

tagisi agil. Anek pigo dakon kila tagisi agil. Yo monjisok gabo kila tagisi agil do yo madep gabo kila tagi aki. Gak apbi kisik kisik ando.'

22 "Ae 10 tausen danari timikgit amin unun da abin yan iyigit, 'Amin tagi, gak da 10 tausen danari kila aken do namgul unun pini ako 10 tausen danari kinda gat oni noman tak.'

23 "Yan iyinban amin tagi da yan yagit, 'Gak pi monjino gen guramit tagisi agil. Anek pigo dakon kila tagisi agil. Yo monjisok gabo kila tagisi agil, do yo madep gabo kila tagi aki. Gak apbi kisik kisik ando.'

24 "Ae 5 tausen danari timikgit amin unun da abin yan iyigit, 'Amin tagi, gak dakon mibilgo nandisat, gak bupmigo mini. Amin njwaknwari da pi anakwa jap bami gak da pasal, ae miktimon jap yet tintinon dakon bami gaga do pasal.

25 Yan asal, do pasalek monengo 5 tausen danari namgul unun anki miktim kagagwan yipbo tagit. Monengo unun oni.'

26 "Yanban amin tagini da gen kobogi yan iyigit, 'Gak oman monji yokwi, pi ak do kurak tosol. Nak dakon mibilno kili nandagil. Nak amin da pigaga jap bami pasat, ae amin da jap yet tintinon dakon bami naga do pasat.

27 Yan nandagil, do monejno bejon yopgul tam unun tagi. Yan agil tam abin nak da monejno gat ae bej da diwari sanbesak unun gat tagi timikgom.'

28-29 "Amin yoni tan iman amin unun nak da sanbenek yo ibo morapmisi tan imdan. Ae amin yoni kalonisok tan iman amin unun nak da ununjok gwayen mudoken. Yando, on amin monejni unun gwayen monej 50 tausen danari tan iman unun amin do imni.

30 Anek on oman monji kurak tok amin wanja abigi maba pilin tukt-

wan pigisak. Unudon kunam tagek iyon iyon yan tidanek egipdisak."

Amin Dakon Monji da nin kokwinidisak

31 Yesu da sanbenek yan yagit, "Amin Dakon Monji apjak bisapmon Kwen Kokup dakon tilimni gat ae anelo kabini gat abinek kila amin madep yiyit tamokon unudon yitdisak.

32 Yigakwan amin miktimi miktimi ekwan unun abin burikon muwuk mudoni. Abin muwukba kila amin da sipsip ae meme kokwinikgan unun da tilagon amin kokwinidisak.

33 Kokwinigek sipsip aminsi tet do yopmanek meme gwanden tet do yopdisak.

34 "Kila Amin Madep unun da aminsi tet do amin yan yoyisak, 'Datno da gisam dabi amin, abinek Datno dakon Amin Kila Agakni ji do anjnoman abi unun abinek abidoni. Unun miktim wasok wasogikon ji do kili anjnoman agit da tosol.

35 Nak kalip jap do abo jap naba nagim, ae pakbi do abo pakbi naba nagim, ae kokup njwaknwariikon da apbo but dasi abidanba yutjikon panji egipgum.

36 Imalno mini egapbo imal namgwit. Sot abo anpulgawit. Dam teban yutnon yigapbo abin nandawit.'

37 "Yan yanban kilegi kabi da gen kobogi yan iyini, 'Amin Tagi, ni bisapmon jap do abi gandanek jap ganguman, ae ni bisapmon pakbi do asal yan gandanek pakbi ganguman?

38 Ae ni bisapmon kokup njwaknwariikon da abisal yan gandanek anki yutninon gepguman, ae ni bisapmon imalgo mini yan gandanek imal ganguman?

39 Ae ni bisapmon sot asal yan gandanek kilago agiman, ae ni bisapmon dam teban yutnon yikdal yan gandanek abin gandagiman?'

40 "Yanba Amin Madep da yan yoyisak, 'Asisi dayisat, yo morap

notno kinda mani mini do awit unun yo morap nak do awit.'

⁴¹ "Yan yoyinek Amin Madep unun da tobil gwanden tet do amin yan yoyisak, 'Jobit pabi kabi ji angwikon kinjek kindapmon pigit. Unun kindap unun Sunduk gat anelo kabini gat unun do anoman abi, unun kimot kimori mini.

⁴² Kalip jap do abo jap dima namgwit, ae pakbi do abo pakbi dima namgwit.

⁴³ Kokup nwanwarikon da apbo yutjikon dima anki nepgwit, ae imalno mini egapbo imal dima namgwit, ae sot agim ae dam teban yutnon yikgim bisapmon kilano dima awit.'

⁴⁴ "Yan yanban gen kobogi yan iyini, 'Amin Tagi ni bisapmon gandano jap do agil, bo pakbi do agil, bo kokup nwanwarikon da apgul, bo imalgo mini, bo sot agil, bo dam teban yutnon yikgil, abi dima anpulugagiman?'

⁴⁵ "Yanba yan yoyisak, 'Nak asisi dayisat, yo morap amin mani mini do dima awit unun nak do awit.'

⁴⁶ "Yan yoyinban unun amin kabi kobogi yokwisi dagok dagogi mini pakdan. Mani kilegi amin kabi unun da egip egip dagok dagogi mini unudon kikdan."

Yesu da tepmi panjek kimot anek kimoron da pidagit

(Kilapmi 26-28)

26

Kila amin da Yesu anakba kimotjak do gen yan anteban awit

(Mk 14.1-2 ae Lk 22.1-2 ae Jn 11.45-53)

¹ Yesu unun gen morap yan mudanek pandetni yan yoyigit,

² "Disi nandan, gildat bamori gin egek Yapyap Bilak egipmi. Unun bisapmon Amin Dakon Monji amin da abidan uwal da kisiron yipba tilak kindapmon anatan."

³ Unun bisapmon mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae

Israel dakon kila amin unun mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Kaiapas unun da yutnon muwukgwit.

⁴ Muwugek Yesu ni kosiron da pasilek abidan anatan kimotjak unun dakon gen yawit.

⁵ Yan yanek yawit, "Telagi bisap madepmon dima abidone. Yan ane kan, minat aminyokon pidok pidok noman tokdisak."

Minat kinda da pakbi kibanji ton tagisina Yesu son imgut

(Mk 14.3-9 ae Jn 12.1-8)

⁶ Yesu Betani kokupmon amin kinda mani Saimon unun da yutnon yikgit. (Saimon unun kalip wuda tebani ton egipgut.)

⁷ Yesu jap noknok tamokon yigakwan minat kinda pakbi kibanji tagisi abidan awin Yesu da busunon tagalgit. (Unun pakbi yuman nogi wukwisi ae tibri unun tipnan wasanbi.)

⁸ Yan aban pandet kabini da kanek buri yokwi tanba yan yawit, "Nidosi anek pakbi kibanji tagisi unun yumsi tagaldak?"

⁹ Amin da yubam tam, monej madepsi timik yoni mini amin do yomnom."

¹⁰ Yan yanba nandanek Yesu da yoyigit, "Minat on nido jigi iman? Minat on nak do yo tagisi asak.

¹¹ Yoni mini amin ji gat bisapmi bisapmi egipdan, mani nak ji gat bisapmi bisapmi dima egipdaman.

¹² On minat da mibiltok giptimnokon pakbi kibanji tagisi nan son naminek kimakbi tamokon nepni do antagap asak.

¹³ Asisi dayisat, miktimi miktimi amin da Gen Bin Tagisi yoyinek minat on da yo ak unun dakon gen bin kisi yoyinakwa nandakdan. Anakwa unun minat dakon man bini dima pasildisak."

Judas da Yesu kila amin da kisiron yip do yagit

(Mk 14.10-11 ae Lk 22.3-6)

14 Unjun bisapmon panjetni 12 kabikon da kinda mani Judas Iskariot unjun da mukwa sogok amin dakon amin madep kabikon kigit.

15 Kin yan yoyigit, "Yesu kisitjikon yipbo ninan namni?" Yanban silwa monen tabili 30 yan manjin imgwit.

16 Iba wasanek Yesu kisitnikon yipjak do kosit wisigit.

Yesu panjetni gat jap nawit

(Mk 14.12-21 ae Lk 22.7-14 ae 22.21-23 ae Jn 13.21-30)

17 Bret Yisni Mini Bilak wasok wasogikon panjetni da Yesukon kin yan iyiwit, "Nin kin dukwan Yapyap Bilak dakon jap panjosit anen do nandisal?"

18 Yanba Yesu da yan yoyigit, "Kokup papmon kin amin kinda kokdan. Kanek yan iyini: Yoyijdet da yan yosok, Nak dakon bisap kili unjun kwan tosok. Nak gat panjet kabino gat gak da yutnon apno Yapyap Bilak dakon jap nonen."

19 Yanban panjetni da Yesu dakon gen guramigek kin Yapyap Bilak dakon jap panjosit awit.

20 Yan anek pilin tanakwan Yesu gat panjetni 12 kabi gat yigek jap nawit.

21 Jap nan yigek Yesu da yan yoyigit, "Asisi dayisat, jikon da kinda da uwal da kisiron nepdisak."

22 Yan yanban panjetni buri yokwi tanba kalon kalon yan yawit, "Amin Tagi, nak do dima yosol, ma?"

23 Yan yanba Yesu da yoyigit, "Kinda nak gat jap idapmon kisitnit kalon yipmangamak, unjun amin da nak uwalno da kisiron nepdisak."

24 Asi Pinjop da papiakon gen mandabi unjun da tilagon Amin Dakon Monji kimoron kikdisak. Mani Amin Dakon Monji uwal da kisiron yipjak amin, awa! Unjun amin menji da dima anjalagit tam tagi."

25 Yan yanban uwal da kisiron yipyip amin Judas da Yesu yan iyigit, "Yoyijdet, nak do dima yosol, ma?"

Yanban iyigit, "Unjun gak mani."

Yesu da bret gat ae wain gat panjetni do yomgut

(Mk 14.22-26 ae Lk 22.15-20 ae 1Ko 11.23-25)

26 Jap nan yigakwa Yesu da bret kinda abidan, Pinjop ya yan iyinek, pudan panjetni do yomgut. Yominek yan yoyigit, "Pabidanek noni, on nak dakon giptim timno."

27 Yan yanek wain kinam abidanek Pinjop ya yan iyinek yominek yan yagit, "Ji kisi da noni."

28 On yawino. Pinjop gat amin gat sanbek sanbek abi unjun anteban asak. Amin morapmi dakon diwarini yopman yom do parekdat.

29 Nak asisi dayisat, nak wain ae dima nanek egi wigi Datno da Amin Kila Asak da kagagwan don ji gat wain kalugi nonen."

30 Yan yanban kap kinda yanek yomakon pigek Ilen Olipmon wigiwit.

Pita da manji injak do Yesu da yagit

(Mk 14.27-31 ae Lk 22.31-34 ae Jn 13.36-38)

31 Ilen Olipmon wigek Yesu da panjetni yan yoyigit, "Pinjop da papiakon gen yan tosok:

'Sipsip dakon kila amin anakgo kimagakwan sipsip birapmigi iyi iyi kikdan.'

Gen unjun da aripmon abisok kalbi yo morap nagon noman tanakwa pindagek ji manji namdan.

32 Mani kimoron da pidanek nak da kalip Galili miktimon mibiltan daminek kiken."

33 Yanban Pita da yan iyigit, "Amin diwari da manji gaminakwa nak yan dimasi aben."

34 Yan yanban Yesu da iyigit, "Asisi gayisat, abisok kalbi pup gen dima yanakwan gak da nak do 'Unjun amin dima nandan imisat' yan kosit kapbi yokdisal."

35 Yanban Pita da yan iyigit, "Uwal da gikba kimagaki nakyo kisi nikba kimokgen do ani kan, gak do wasip

dima yoken.” Yan yanban panjet kabi diwari kisi yan gin yawit.

Yesu Getsemani bisit agit
(Mk 14.32-42 ae Lk 22.39-46)

³⁶ Yesu gat panjetni gat miktim tim kinda mani Getsemani unudon kiwit. Kin altanek Yesu da yan yoyigit, “Ji idon yigakwa nak asidon kin bisit aken.”

³⁷ Yan yanek Pita gat ae Sebedi dakon monji yat timikban kiwit. Kin burikon jigi madepsi nandanek

³⁸ yan yoyigit, “Butno jik tanakwan kimot kimotno noman tan naban nandisat. Do ji nak gat kisi idon Pinjkop do nandanek egipnen.”

³⁹ Yan yanek timisok di kinjek miktimon man pagek bisit yan agit, “O Dat, yo morap tagi aki. Do nak da kwenon jigi apdisak unun kukwoki do nandisat. Mani nak dakon nandak nandak dima yolgi. Gak dakon galak tok niansi tosok unun dagin noman toni.”

⁴⁰ Yan yanek tobil panjetni kapbi egipgwiwon kin pindakban dipmin pakgwit pindagek Pita yan iyigit, “Ji nak gat awa kalonji da aripmon gin Pinjkop do nandanek dima egipnen?”

⁴¹ Ji teban tanek bisit anek egipni. Yan anek egipni kan, pankewalon aripmi dima mokdan. But da nak nol do galak tosok mani gip dakon tapmimni mini.”

⁴² Yan yanek aeni tobil kin bisit yan agit, “Datno, jigi pakenjosi nandisal kan, tagi pakenj.”

⁴³ Bisit aban daganban abin pindakban panjetni dipmin do yok-wisi anek aeni dipmin sigin pakgwit.

⁴⁴ Yan pindagek aeni tobil kin bisit mibiltok agit unuden gin agit.

⁴⁵ Yan anek tobil abin panjetni yan yoyigit, “Ji dipmin sigin pagek tapmim pan, ma? Bisap kili abik. Amin Dakon Monji yokwi pakpak da kisiron kili unun yipmanganj.

⁴⁶ Pidamba kino! Kabit, uwal da kisiron nepjak amin kili abik.”

Uwal da Yesu abidawit
(Mk 14.43-50 ae Lk 22.47-53 ae Jn 18.3-12)

⁴⁷ Yesu gen yanakwan unudon gin panjetni 12 kabikon da kinda mani Judas altan yomgut. Amin kabi madep emat agak sibani ae kindap kirinji timigek bunon yolgwit. Mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae Juda amin dakon kila amin gat da yabekba opgwit.

⁴⁸ Uwal da kisiron yipyip amin da gen kinda kili yan yoyigit, “Amin kinda nak da mandan noko kan, unun amin nan tebai abidoni.”

⁴⁹ Judas tepmi Yesukon kin altanek yan iyigit, “Yoyinjet, kalbi tagisi!” Yan iyinjek mandan nagit.

⁵⁰ Yan aban Yesu da yan iyigit, “Not, yo ak do nandanek abil unun abi.”

Yan iyinban emat amin da Yesu tebai abidawit.

⁵¹ Aba Yesu da kabikon nani kinda da emat agak sibani ilikban winban mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman monjini miragi mandan dagagit.

⁵² Aban Yesu da yan yagit, “Gak emat agak sibago yigikon simil. Emat agak siba pawilgan amin unun emat agak siba da mandan yoba kimokgonj.

⁵³ Nak Datno aripmi tagi iyiko unun da anelo 72 tausen yabekban abin nak tagi anpulugoni. Gak unun dima nandisal, ma?

⁵⁴ Mani yan aben kan, Pinjkop da papiakon gen tosok unun nianon da bami ton asak? Uwalno da yo yanji annamni do yosok.”

⁵⁵ Yan yanek unudon gin Yesu da amin kabi madep yan yoyigit, “Ji nak do kabo noknok kinda yan nandanek emat agak siba ae kindap kirinyo timigek nak abidok do aben, ma? Nak gildari gildari Telagi Yut Madep da nagalgwan ji gat egek amin yoyin dekgim. Unun bisapmon nak abidok do dima nandawit.

⁵⁶ Mani Pinjkop da papiakon kombi amin da gen mandawit yan gin bami noman tosok.” Yan yanban panjet

morapni Yesu yipmanjek pasal kin mudawit.

Yesu gen pikon anaj kiwit
(Mk 14.53-65 ae Lk 22.54-55 ae 22.63-71 ae Jn 18.13-14 ae 18.19-24)

⁵⁷ Yesu abidawit amin unun Yesu abidan anaj mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Kaiapas da yutnon ankiwit. Unudon gen teban dakon yoyindet amin gat ae kila amin gat kisi muwukgwit.

⁵⁸ Pita kagi kagisok da Yesu yol ankinjek, mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon yoma nagalgwan pigigit. Pikwan obip amin gat yigek Yesu yo niansi aniba koken yan do pindak egipgut.

⁵⁹ Anakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae gen kokwin amin kisi morap gat da yan nandawit, amin di yan yomno abin Yesu top gen yan iminek gulusun agit yan yanakwa anjatno kimotjak yan nandawit.

⁶⁰ Mani amin morapmi yan yoba abinek top gen morapmi yawit, mani asi gulusun kind a agit yan dima kawit. Don amin bamori da abin yan yagimal,

⁶¹ “Nin da nandanapno Yesu da yan yagit, ‘Nak da Pin kop dakon Telagi Yut Madep unun tuwilek gildat kapbi da butgwan ae witjiken.’”

⁶² Yan yanakwal mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da pidan agek Yesu yan iyigit, “Gak gen kobogi kind a dima yoyiki? On amin morap gen yan gaba nian nandan yomisal?”

⁶³ Mani Yesu da gen kind a dima yagit.

Yan aban mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da aeni iyigit, “Gak Pin kop egip egipmi ton unun da manon yan teban tok anek gen bamisi yoki. Gak asi Kristo, Pin kop dakon Monji bo dima? Kili bami ya!”

⁶⁴ Yanban Yesu da yan yagit, “Gen yosol unun bami. Ji don kanakwa Amin Dakon Monji Tapmim Ami da

aminsu tet do yikban kokdan. Anek kanakwa kundukon gikwemon da apban kokdan.”

⁶⁵ Yan yanban nandanek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin buri wagil yokwi tanban iyi dakon paba pigikni pudanek yagit, “Mibilni nandak do amin nido sanbenek yoyino apni? Iyi Pin kop kulabinek ‘nak Pin kop dakon Monji’ yan yosok,

⁶⁶ do ji da nian an imnen do nandan?”

Yanban kisi morap da yawit, “Gulusun asak, do si kimotjak.”

⁶⁷ Yan yanek diwari da ilip sul iminek kisi da anakgwit. Ae diwari da mogim kulbak anagek

⁶⁸ yan iyiwit, “Kristo gak namin da gikdak? Kombi gen ya!”

Pita da Yesu do wasip yagit
(Mk 14.66-72 ae Lk 22.56-62 ae Jn 18.15-18 ae 18.25-27)

⁶⁹ Anakwa Pita unun yut da nagalgwan yigakwan mukwa sogok mibiltok amin dakon oman minatjak kind a da abin yan iyigit, “Gak Yesu Galili amin gat kisi egipgwit.”

⁷⁰ Yanban Pita da wasip yanek yagit, “Gak da gen unun yosol nak dima nandisat.”

⁷¹ Yan yanek wigaron pigakwan oman minat kind a Pita kanek amin unudon akgwit yan yoyigit, “On amin unun Yesu Nasaret amin gat kisi egipgwit.”

⁷² Yan yanban Pita aeni geni anteban anek yan iyigit, “Asisi, nak unun amin dimasi nandan imisat!”

⁷³ Timisok di egek amin kapmatjok akgwit unun da kin Pita yan iyiwit, “Gak dakon tek nandano asi gak unun amin kabi dakon kokup isalni kind a yan asak, do gak unun da kabikon nani yan nandaman.”

⁷⁴ Yan yanba Pita da tebaisi yanek yagit, “Asisi dayisat, amin unun yon nak dimasi nandan imisat. Top yosot kan, Pin kop da nak tagi anupbal asak!”

Yañ yanakwan unjudon gin pup gen yagit.

⁷⁵ Yanban nandanej Pita Yesu da gen yagit unjun do buri pisagit. Gen unjun yan yagit: “Pup da gen dima yanakwan gak da nak do wasip yanbi kosit kapbi akdisak.” Pita da gen unjun do buri pisanban wanga pigi kunam madepsi takgit.

27

Yesu Pailaron ananj kiwit

(Mk 15.1 ae Lk 23.1-2 ae Jn 18.28-32)

¹ Wisawisa do mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae kila amin gat da muwugek Yesu anakba kimotjak do yan dagok awit.

² Anej Yesu kisiri waman anki gapman dakon mibiltok amin Pailat da kisiron yipgwit.

Judas kimakgit

(Ya 1.18-19)

³ Judas Yesu uwal da kisiron yipgut amin kanban Yesu kimotjak do yan dagok anakwa mabisi at yan nandagit. Anej nandak nandakni kulabik anej silwa monej 30 yan timikgit unjun mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae kila amin gat do aeni pantobil yomgut.

⁴ Yominej yan yoyigit, “Nak sunsi anej amin kilegi kinda uwal da kisiron yipmat. Unjun ji da anakba kimotdisak.”

Yoyinban yan iyiwit, “Unjun nin dakon yo dima. Unjun gak dakon yo gin.”

⁵ Yan yanba Judas silwa monej unjun telagi yut da nagalgwan dapban pigakwa kin iyi tipgut.

⁶ Aban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da silwa monej unjun timigek yan yawit, “Monej on yawi dakon tomni. Do telagi yut dakon monej gat kisi yopnejan, gen tebanin yadpaman.”

⁷ Yan yanek unjun monej ban miktim kwoba wasawit miktim tim kinda yuman nawit. Yuman nanek amin dubagikon da abinj kimokgon

unjun dakon amin kimakba yopyop tamo kinda wasawit.

⁸ Yan awit do unjun miktim tim unjun do Yawi Miktim yan yawit da yon.

⁹ Yan anakwa kombi amin Jeremaia da gen mandagit unjun bami noman tagit. Gen unjun yan, “Israel amin da unjun amin yuman noni do silwa monej 30 ban tomni yomgwit.

¹⁰ Yan anek Amin Tagi da nayigit, unjun da tilagon unjun monej ban miktim kwoba wasawit miktim tim kinda yuman nawit.”

Gak Juda amin dakon kila amin madep, ma?

(Mk 15.2-5 ae Lk 23.3-5 ae Jn 18.33-38)

¹¹ Yesu gapman dakon mibiltok amin Pailat da injamon agakwan Pailat da yan iyigit, “Gak Juda amin dakon kila amin madep, ma?”

Yanban Yesu da gen kobogi yan yagit, “Yosol unjun mani.”

¹² Yan yanban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae kila amin diwari gat da gen yan iminba gen kobogi kinda dima yoyigit.

¹³ Yan aban Pailat da aeni iyigit, “Amin on da gak wasok yokwi agil do gen morapmi yan gaman. Unjun dima nandisal, ma?”

¹⁴ Yan yanban Yesu da gen kobogisok kinda dimasi yanakwan Pailat da Yesu do nandaban njwakjwarisi agit.

Pailat da Yesu tilak kindapmon kimotjak do yan dagok agit

(Mk 15.6-15 ae Lk 23.13-25 ae Jn 18.38-19.16)

¹⁵ Bilagi bilagi Yapyap Bilak bisapmon gapman dakon mibiltok amin da wasok kinda yan agit. Minat aminyo da amin kinda dam tebanon yikdak unjun mani yanakwa, Pailat da pulugan yopban kin kin awit.

¹⁶ Unjun bisapmon amin yokwisi kinda dam tebanon yikgit, mani Barabas.

17-18 Amin abiŋ muwugakwa Pailat da amin da Yesu do nandaba yokwi tarŋban top yanek gen pikon yipgwit yan nandagit. Yan nandaneŋ Yesu anŋkutnaneŋ yan yoyigit, “Ji dakon galaktok namin nan pulugan yipbo jikon opjak, Barabas do nandan bo Yesu mani kinda Kristo yan yon unun nan?”

19 Yan yanek Pailat gen kokwin tamokon yigakwan minatni da gen kinda yan yipban apgut, “Nak unun amin kalbi dipminon kat, do jigisi nandisat. Unun amin kilegisi, do gak yo kinda dimasi an ibi.”

20 Mani mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae kila amin gat da minat amin kabi madep buri suganeŋ yan yoyiwit, “Ji Pailat da Barabas nan puluganeŋ Yesu nan anakban kimotjak do iyini.”

21 Yanba Pailat da aeni yan yoyigit, “Ji dakon galaktok on amin bamoron ban namin nan pulugan yipbo kisak do nandan?”

Yoyinban “Barabas nan” yan yawit.

22 Yanba yan yoyigit, “Yesu, mani kinda Kristo yan yon, unun do ninan an iben?”

Yan yanban amin kisi da yan yawit, “Tilak kindapmon anakba kimotjak!”

23 Yanba Pailat da yoyigit, “Mibili nido? Ni gulusun nan agit?”

Yanban mibiltok yawit si yapmanek madepsi yan tidaneŋ yawit, “Tilak kindapmon anakba kimotjak!”

24 Yanba Pailat da iyi yan nandagit, “Gen yoko dima nandaneŋ emat madepsi akdan.” Yan nandaneŋ minat amin kabi madep da dabilon kisitni pakbikon suganeŋ yan yoyigit, “On amin kimakban nak da diwari dima paken, ji da pani.”

25 Yanban amin kisi da geni yan antobil imgwit, “Nin gat ae minat monjyonin gat da kimotjak dakon kobogi tagi panen.”

26 Yan yanba Pailat da Barabas pulugan yipban minat amin kabiyokon kigit. Kinakwan emat amin yoyinban

Yesu baljawit. Aba don tilak kindapmon anakba kimotjak do yoyigit.

Emat amin da Yesu jigilagon da abin yipgwit

(Mk 15.16-20 ae Jn 19.2-3)

27 Gapman dakon emat amin da Yesu abidan anan gapman dakon yut madepmon wigakwa emat amin diwari kisi abiŋ Yesu anŋwasineŋ akgwit.

28 Anek Yesu iyi dakon imalni iligek kila amin madep da imal gami dubak pan unuden kinda pan imgwit.

29 Yan anek nap keli ton nan kila amin madep dakon pelit yombem kinda wasan busunikon aba pigigit. Aba pigakwan kindap kirin kinda kisiri aminsi tet do yipman imgwit. Yipman imineŋ gawak imineŋ topmon da man madep imineŋ gen yan iyiwit, “Gildat tagi, Juda amin dakon kila amin madep!”

30 Anek ilip sul imineŋ kindap kirin kisirikon yipgwit unun gwayen busunikon kosiri morapmi baljawit.

31 Anek topmon da man madep imin mudaneŋ imal gami iligek iyi dakon pabi pigik pan imgwit. Pan imineŋ tilak kindapmon anakba kimotjak do ilik anan kiwit.

Yesu tilak kindapmon anakgwit

(Mk 15.21-32 ae Lk 23.26-43 ae Jn 19.17-27)

32 Kosiron kineŋ emat amin da Sairini kokupmon amin kinda kawit, mani Saimon. Unun tebai iyinba Yesu dakon tilak kindapni guramikban kiwit.

33 Kin miktim tim kinda mani Golgata unudon altawit. (Golgata dakon mibili unun Busun Kidat Hen.)

34 Kin altaneŋ wain gat ae pakbi isipmi kinda gat iktagilek iminba nan nandat anek nok do kurak tagit.

35 Anakwan tilak kindapmon anagek emat amin da satu wasok anek imalni kokwinik timikgwit.

36 Satu wasok aba mudanban miktimon pabin yigek kila anek kan egipgwit.

37 Kwen busunikon mibili nido anakgwit unun dakon but piso yan mandawit, ON YESU, JUDA AMIN DAKON KILA AMIN MADEPNI

38 Kabo noknok bamori Yesu gat kisi dapgwit. Kinda aminsi tetdo, ae kinda gwanden tet do tilak kindapmon dapman dapman awit.

39 Amin kin ap awit unun da yanba yokwi tok an iminek wunda kwalkwal anek yan iyiwit,

40 “Gak Telagi Yut Madep tuwilek gildat kapbi da butgwan ae witjik do yagil, do giptingo ankutnoki! Gak asi Pin kop dakon Monji egisalon tilak kindapmon da pi!”

41 Yan yanba mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat gen teban yoyindet amin gat ae kila amin gat unun kisi yan gin jigilak iyinek yawit,

42 “Amin diwari panpulugagit da nido iyi anpulugok do antidok asak? On Israel amin dakon kila amin madepni ma! Kan tilak kindapmon da pinban kanek nandan gadan imnen.

43 Pin kop nandan gadan iminek yan yosok, ‘Nak Pin kop dakon Monji egisat.’ Pin kop da Monji anpulugok do nandisak kan, tagi anpulugosak.”

44 Unuden gin kabo noknok bamot teri teri dapbi ununyo kisi yanba yokwi tok yan gin agimal.

Yesu kimakgit

(Mk 15.33-41 ae Lk 23.44-49 ae Jn 19.28-30)

45 Gildat binap 12 kilok miktim kisi pilin tuk anakwan kin pilindo 3 kilok agit.

46 kilok anakwan Yesu da yan tidanek yan yagit, “Eli, Eli, lama sabaktani?” Gen unun dakon mibili yan:

“Pin kopno, Pin kopno, nido nepman dekdal?”

47 Yan yanban amin diwari kapmatjok akgwit unun nandanek yawit, “Nandan, unun Elaija do yan imisak.”

48 Yanba unudon gin amin kinda timtim yanek kin yo kinda gugidan yombem jol diwaron waman wain gat ae pakbi isipmi gat unjungwan sibinek Yesu da nosak do anenek imgut.

49 Anakwan diwari da yawit, “Yum kanba konej. Elaija da abin anpuluganban konej bo dima?”

50 Yan yanakwa Yesu aeni yan tidanek wupni yipban kinakwan kimakgit.

51 Kimagakwan unun bisapmon gin Telagi Yut Madep dakon yoma imal unun kwen da sulugi pin mibilikon daganek timi bamori agit. Yan anakwan miktim wudip anakwan tip madep morapmi da sulugiwit.

52 Unun yo morap altanakwa amin kimakba yopmangan tamo wital kinakwa Pin kop dakon amin morapmi kalip kimakba yopbi unun pidawit.

53 Pidan don Yesu da kimoron da pidanakwan telagi kokup papmon pukwa amin morapmi da pindakgwit.

54 Anakwa emat amin 100 dakon kila amin gat ae emat amin Yesu do kan egipgwit amin unun wudip ae yo morap altawit unun pindagek si pasalgwit. Pasalek yansi yawit, “On amin asisi Pin kop dakon Monji egipgut.”

55 Anakwa minjat diwari dubagisogon da agek yo unun pindakgwit. Yesu Galili miktim yipman abinakwan unun minjat kabi da yol awilek oman an iminek agipgwit.

56 Unun kabikon kinda mani Maria, kokupni Makdala. Ae Maria nwanjwari kinda Jems gat Josep gat dakon menji. Ae Sebedi dakon monji bamot unun dakon menji kisi akgwit.

Yesu dakon bumjotni tip kinamgwan yipgwit
(Mk 15.42-47 ae Lk 23.50-55 ae Jn 19.38-42)

⁵⁷ Pilindo yoni morapmi amin kinda Arimatea kokupmon da apgut. Unun mani Josep. Unun Yesu dakon panjetni kinda.

⁵⁸ Josep unun Pailaron kin Yesu dakon bumjotni abidok do iyigit. Iyiban emat amini yoyiban bumjotni Josep do imgwit.

⁵⁹ Iminba abidan anki imal garagi mini kinda nan wamanek

⁶⁰ anki iyi dakon tip kinam amin kimakbi do kaluk pasinbi unungwan anki yipgut. Yipmanek tip madepsi kinda antobilban abin yoma sopmanakwan yipman kigit.

⁶¹ Maria Makdala kokupmon nani gat ae Maria kinda gat tip kinam da kapmatjok yigek yo agit unun nomansi kagimal.

Emat amin da tip kinam do kila awit

⁶² Sabat bisap do tagap tok an mudanek wisa dagokdo mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae Parisi amin gat Pailaron kiwit.

⁶³ Kin yan iyiwit, "Top amin si egipgut bisapmon gen kinda yan yagit, 'Gildat kapbi mudanakwa kimoron da pidoken' yan yagit.

⁶⁴ Yan yagit, do gak obip amingo tebaisi yoyinbi tip kinam dakon kila tebaisi anakwa wigi gildat kapbi mudoni. Yan dima ani kan, panjetni da abin bumjotni kabo ankisibin ankinek Yesu kili pidak yan amin yoyikdan. Yan ani kan, mibiltok iyi do top gen yagit unun yapmanek top gen yokdan unun da yo yokwisi kinda akdisak."

⁶⁵ Yanba Pailat da yan yoyigit, "Ji obip amin timikba kin tip kinam unun niansi anek kilani ak do nandan unun da tilagon yoyinba ani."

⁶⁶ Yan yoyinban tip kinamon kin tip madep yoma kaga sopguron

tilak kinda dima abidoni do yipgwit. Yipmanek obip amin da kilani tebaisi ani do yopba akgwit.

28

Yesu kimoron da pidagit
(Mk 16.1-10 ae Lk 24.1-10 ae Jn 20.1-18)

¹ Sabat bisap mudanakwan pakgwit da Sonda wisa dagokdo Maria Makdala kokupmon nani gat ae Maria kinda gat tip kinam kok do kigimal.

² Kinakwal unudon gin wudip madep agit. Anakwan Amin Tagi dakon anelo kinda Kwen Kokupmon da pin tip madep unun antobilban kinakwan kwenikon yikgit.

³ Anelo unun mal da yan tentenanakwan imalni unun gik sitnan yombem kwakwagisi agit.

⁴ Obip amin unun kan pasal nimmimik man pagek kimakbi yombem awit.

⁵ Yan anakwa anelo da minat bamot yan yoyigit, "Jil dima pasoljil. Yesu tilak kindapmon anakbi nan wusik do abamal yan nandisat.

⁶ Yesu yagit da aripmon Pin kop da kili aban pidak. Idon dima egisak. Abin tamoni do konjil.

⁷ Jil tepmisi kin panjetni yan yoyinjal, 'Unun Pin kop da kimoron nan kili aban pidak. Mibiltan daminek Galili miktimon kik, do unudon kin koni.' Nak gen on dayik do pit."

⁸ Yan yoyinban minat bamot unun pasalgimal, mani kisik kisik nandanek timtim yanek panjet kabini gen unun yoyik do kigimal.

⁹ Kinakwal Yesu gat domdom anek yan yoyigit, "Wisa dagokdo tagisi." Yan yoyinban kandapmi abidanek gawak imgumal.

¹⁰ Anakwal Yesu da sanbenek yan yoyigit, "Dima pasoljil. Jil kin notnoni kabi yoyinbal Galili kin unudon nandanani."

Obip amin dakon gen

¹¹ Miñat bamot kinakwal obip amin diwari tip kinam dakon kila awit unun da kokup papmon kin mukwa sogok amin dakon amin madep kabi yo morap altawit unun dakon gen morap yoyin mudawit.

¹² Yoyinba mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat ae kila amin gat muwugek nian ano kilek tosak yan do gen panjosit awit. Anek obip amin do moneñ madepsi yominek

¹³ yan yoyiwit, “Ji yansi yoni, ‘Nin kalbi pak inñanapno panjetni da abin bumjotni kabo ankisiben.’

¹⁴ Gapman dakon mibiltok amin da unun dakon geni nandisak kan, nin da iyino buri manakwan jikon jigi kindi dima tosak.”

¹⁵ Yan yoyinba obip amin moneñ timigek geni guramigwit. Gen unun Juda amin da yan an ireñ aba abisokyo kisi yan gin yon.

Yesu da panjet kabini Pinjop dakon pi ani do yoyigit

(Mk 16.14-18 ae Lk 24.36-49 ae Jn 20.19-23)

¹⁶ Panjetni 11 kabi Galili miktimon kin, Yesu da kabap kindi unudon wigini do kili yoyigit unudon wigiwit.

¹⁷ Wigini Yesu kanek gawak imgwit, mani diwari da but bamot awit.

¹⁸ Anakwa Yesu da panjet kabini kin kinek yan yoyigit, “Pinjop da yo morap Kwen Kokupmon ae miktimon kila aben dakon pi nak do yan mudan namgut.

¹⁹ Unun do ji miktimi miktimi kin miñat amin morapyo panpuluganba nak dakon panjet kabino dagoni. Anek Dat ae Monji ae Telagi Wup unun da manon telagi pakbi son yomni.

²⁰ Nak da gen dayin doligim unun kisisi guramitni do yoyinjetni. Nandani, nak ji gat gildari gildari egapno miktim dakon bisap mudosak.”

Gen Bin Tagisi Mak da Mandagit

But piso gen

Mak unun Jerusalem kokup papmon egek tagagit, ae Yesu da gen yagit ae pi agit unun pindak nandanjo agit, mani Yesu dakon pandetni kindadima. Don Pita gat kalonji agek Pinjkop dakon pi agimal. Ae don Pol Banabas gat agek pi awit.

On papiagwan gen wasok wasogi da yan yosok, "On unun Pinjkop dakon Monji, Yesu Kristo dakon Gen Bini Tagisi idon da wasosok." Ae on papia da Yesu tapmimni tonj ae pi mibili mibili asak dakon yan dagok an ibi yan nolinban komanj. Tapmimni gat ae yan dagok an ibi dakon tilakni unun minjat aminyo yoyinj dekgit, ae kon yolgut, ae minjat aminyo dakon yokwini wiririk yomgut unudon komanj. Yesu da iyi do "Nak Amin Dakon Monji" yan yosok. Ae minjat aminyo morapmi yumanj nanj yop do anek naga dakon egip egipno parekdat yan yosok. (10.45)

Mak da Yesu da pi agit do morapmi yosok, mani Yesu da gen yagit unun do morapmi dima yosok. Mibiltok Jon Telagi Pakbi Sogok Amin da pi agit gat, ae Yesu da telagi pakbi sogit, ae Sunduk da Yesu anjekwalgit do Mak unun do yosok. Don Yesu da jigji mibili mibili pawit amin do bupmi nandanj yominek yoyinj dekgit unun nolisak. Mibiltok pandet kabiji Yesu da pi agit unun dima nandaba pisagit, mani don yawori kanba pisagit.

Ae don minjat aminyo da Yesu dakon uwalni daganek jigji morapmi imgwit. Ae Gen Bin Tagisi dakon mibido do Mak da Yesu da kimagek pidagit unun do yosok.

Yesu minjat aminyo Pinjkop da Amin Kila Asak unun yoyik do apgut

(Kilapmi 1.1-3.6)

Jon gen yagit

(Mt 3.1-12 ae Lk 3.1-9 ae 3.15-17 ae Jn 1.19-28)

¹ Yesu Kristo, Pinjkop dakon Monji, unun dakon Gen Bin Tagisi idon da wasosok.

² Kombi amin Aisaia da gen yan mandagit:

"Nandani, geno yan tentenosak do amin kinda yabekgo unun da mibiltan gamjak.

Anek kositgo anjnoman asak.

³ Miktim amin da aripmi dima egipmi timon amin kinda da yan tidanek yosok,

'Amin Tagi dakon kosit anjdimdim ani, kositni pasinj anjnilip ani.'

⁴ Gen unun da tilagon Telagi Pakbi Sogok Amin Jon da miktim amin da aripmi dima egipmi timon kinj altagit. Altanek but tobil anek telagi pakbi sonakwa Pinjkop da diwarini yopmanj yomjak do yoyigit.

⁵ Anjakwan Judia miktimon ae Jerusalem kokup papmon egipgwit amin Jonon kiwit. Yokwini yanjkwok anjakwa Jodan Pakbikon telagi pakbi sonj yomgut.

⁶ Jon da ilikba pigik panj egipgut unun bit madep kinda mani kamel unun dakon dangwani banj wasanbi. Anek bit gip kinda bobanj napmi do wangut. Japni unun pilak pilak ae kabanj kok.

⁷ Gen yan yagit: "Amin kinda nak da manjikon apdisak. Unun dakon tapmim da nak dakon tapmim yapmandak. Nak oman monjini dakon pinjbinisi egisat, do kandap gwilni dakon nap pabinj yigek tagi dima witalgenj.

⁸ Nak pakbisi banj telagi pakbi sonj damisat, mani unun da Telagi Wup sonj damdisak."

Jon da Yesu telagi pakbi sonj imgut

(Mt 3.13-17 ae Lk 3.21-22)

⁹ Unun bisapmon Yesu Nasaret kokup Galili Provins yipmanjek apgut.

Apban Jon da Jodan Pakbikon telagi pakbi son imgut.

¹⁰ Aban pakbikon da wiñek wiñek Yesu yan kagit: Kundu witdal kinakwan Telagi Wup kinarim da miktimon pan unun da tilak iyikon pigit.

¹¹ Anakwan Kwen Kokupgwan da gen kinda yan altagit: “Gak Monjino. Butdasi galak tan gamisat. Butno gak do tagisi asak.”

Sunduk da Yesu anjekwalgit
(Mt 4.1-11 ae Lk 4.1-13)

¹² Unudon gin Wup da Yesu yabekban miktim amin da aripmi dima egipmi timon kigit.

¹³ Kin unudon gildat 40 egakwan Sunduk da anjekwalgit. Bit kilapyo da bikbigon egakwan anelo da anpulugawit.

Yesu da pini wasanek panjetni timikgit

(Mt 4.12-17 ae Lk 4.14-15)

¹⁴ Jon dam teban yutnon yipba yigakwan Yesu Galili Provinskon kigit. Kin Pinokop dakon Gen Bin Tagisi yan tentenanek yan yagit,

¹⁵ “Pinokop da Amin Kila Akdisak unun dakon bisap kwan tosok. Unun do ji but tobil anek Gen Bin Tagisi unun do nandan gadani.”

¹⁶ Yesu da Galili Pakbi idap kidipmin kinjek Saimon gat padige Andru gat pindakgit. Unun amin bamot tap kilap simil simil yikni pakbi idapmon mabal pigakwan egipgumal. Pini unun tap kilap simil simil do pi agak amin bamot.

¹⁷ Unun amin bamot pindagek Yesu da yan yoyigit, “Abin nak nolgil, anakwal amin timit timit dakon kosit doliko.”

¹⁸ Yanban unudon gin tap kilap simil simil yikni yopmanek Yesu yolgimal.

¹⁹ Yesu da timisok di kinjek Jems, Sebedi dakon monji gat padige Jon gat pindakgit. Unun bamot boron yigek tap kilap simil simil

yikni bisawik panmilip anyo anakwal pindakgit.

²⁰ Pindagek unudon gin yan yoban nandanek datni Sebedi gat pi amini gat boron si yigakwa Yesu yolgimal.

Yesu da Kapaneam kokupmon pi agit

(Lk 4.31-37)

²¹ Yesu gat panjetni gat Kapaneam kokupmon kiwit. Kin altahek Sabat bisapmon Yesu da Juda amin da muwut muwut yutnon wigek Pinokop gen yoyigit.

²² Gen teban yoyindet amin da tilagon dima yagit, amin mani ton da tilagon yagit, do amin da Pinokop gen yogokni do nandaba nwanwarisi agit.

²³ Anakwan unudon gin konni ton amin kinda da yan tidanek yan yagit,

²⁴ “Yesu, Nasaret amin, gak niban annim do nandisal? Nin panupbal ak do abil? Nak nandan gamisat, gak Pinokop Dakon Telagi Amine.”

²⁵ Yan yanban Yesu da gen tebaisi yan iyigit, “Gak gen dima yanek amin on yipman det!”

²⁶ Yanban kon da amin unun ukwayigek madepsi yan tidanek yipman degek win kigit.

²⁷ Win kinakwan amin da unun kanek wuripdagek notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Mao, unun ni yo kinda da altosok? On amin gen nwanwarisi yosok. Amin mani ton da tilagon yosok. Kon gen yoyinban geni guramikan.”

²⁸ Yan yanakwa man bini da tepmisi iren tanek Galili Provins aripmisi agit.

Yesu da Pita dakon yopmi anmilip agit

(Mt 8.14-15 ae Lk 4.38-39)

²⁹ Juda amin da muwut muwut yutnon da pinokop unudon gin Jems gat Jon gat timikban, Saimon gat Andru gat unun da yutnon wigiwit.

³⁰ Unun yutnon Saimon yopmi giptimi kindapmi sonakwan sot anek pakgit. Unun dakon mibili

31 iyinba Yesu kin kisitnikon abidanek ilikban pidagit. Yan aban sotni yipmanakwan jap noni do oman agit.

Yesu da sot amin morapmi panmilip agit

(Mt 8.16-17 ae Lk 4.40-41)

32 Gildat pigakwan pilindo sot amin gat konni tonj amin gat kisisi Yesukon panpan apgwit.

33 Anek kokup amin kisi morap yut unun da yomakon muwukgwit.

34 Muwugakwa Yesu da amin morapmisi sot mibili mibili awit unun panmilip agit. Anek konni tonj amin morapmi konni yol yomgut. Anek konj unun nandan imgwit, do yansop anjomgut.

Yesu Galili miktimon agipgut

(Lk 4.42-44)

35 Wisa dima daganakwan Yesu pilisisok pidan yut yipmanek miktimon amin da aripmi dima egipmi timon panji egek bisit pi agit.

36 Anakwan Saimon gat notni kabi gat Yesu wisinek apgwit.

37 Abin analon anek iyiwit, "Amin morapmisi da gak wisanj."

38 Yanba yan yoyigit, "Nak unun amin kabi dogin dima pigim. Do nin kokup tan anan kwan unudon kinjek Pinjop gen yoyiken. Nak pi unun ak do pigim."

39 Yan yanek Galili Provinskon dukwan dukwan kisi agek Juda amin dakon muwut muwut yut morapmon Pinjop dakon gen yoyinek konj yol yominek agipgut.

Yesu da amin kinda wuda tebani tonj anmilip agit

(Mt 8.1-4 ae Lk 5.12-16)

40 Amin wuda tebani tonj kinda da unudon kinjek njwakben an iminek bisit tebai yan iyigit, "Pinjop da dabilon kilek token do nandisal kan, tagi anmilip abi kilek token."

41 Yanban Yesu da unun do bupmi nandanek kisitni amin unun da

kwenon witjinek yan iyigit, "Kilek toki do nandisat, do pasil gamni!"

42 Yan iyinban unudon gin wudani kibidanakwa giptimni kilek tagit.

43 Kilek tanban unudon gin Yesu da amin unun yabegek gen tebai yan iyigit,

44 "Gak unun dakon mibili amin dima yoyiki. Anek mukwa sogok aminon kinjek giptingo yoliki. Anek Moses da yagit unun da tilagon paret anaki amin da asi kilek tal yan gandanani."

45 Yan yanban yum kanek kin gen bin yan anirenj agit. Unun do anek Yesu kokup papmon noman kisak do nandaban tidok tagit. Kokup ilenji ilenikon gin agakwan amin morap dukwan dukwan egipgwit Yesukon apgwit.

2

Yesu da amin kisiri kandapmiyo kimakbi kindan anmilip agit

(Mt 9.1-8 ae Lk 5.17-26)

1 Yesu gildat di egi aeni Kapaneam kokupmon kinjek yutnikon wigakwan kokup amin da abapni dakon gen nandawit.

2 Nandanek morapmisi da yutnon muwuk tukanek diwari yomakon yik tukanba Pinjop dakon gen yoyigit.

3 Yoyinjakwan amin kabi kindan apgwiron da amin 4 kabi da amin kisiri kandapmiyo kimakbi kindan waman unudon anapgwit.

4 Anek yutnon awigi Yesu da buron yipdo anek aminon kwa tidanba yut kwenon awigiwit. Awigek Yesu da si yikgit da kwenon yut tuwilba kosit pisanakwan unudon da amin unun wayigon pagakwan nap anjawot anakwa pigigit.

5 Yan anakwa Yesu da nandan gadatni kanek amin kisiri kandapmiyo kimakbi yan iyigit, "Monji, diwarigo yopmanj gamisat."

6 Yan yanban gen teban yoyindet amin diwari unudon yikgwit unun da buri da yan nandawit,

7 “Ma, amin on ni gen nan yosok? On Pinjkop kulabisak on! Namin amin da diwari wiririt pi asak? Unun pi Pinjkop dagin agagi!”

8 Yan nandajakwa Yesu unun burikon da pindak nandan yomin mudanek yoyigit, “Ji nido butjikon da nandak nandak unun nandan naman?”

9 Jit da tagapmi, amin kisiri kandapmiyo kimakbi yan iyikdo, ‘Diwarigo wiririk gamisat’, bo unuden iyikdo, ‘Pidan yalin potgo timigek pilik bamok aki?’

10 Amin Dakon Monji unun miktimon diwari wiririt dakon pi asak do yan mudan ibi yan nandaba pisosak do on amin anmilip aben.” Yan yanek amin kisiri kandapmiyo kimakbi yan iyigit,

11 “Nak gayisat, pidan yalin potgo timigek yutgokon ki.”

12 Yanban unudon gin amin morapmi da dabilon yalin potni timigek abigigit. Yan anakwan amin kawit unun da tamtam yanek Pinjkop ankisinek yawit, “Yo kalugisi altanban koman!”

Yesu da Liwai (Matyu) yan imgut
(Mt 9.9-13 ae Lk 5.27-32)

13 Yesu yan anek aeni pakbi idap ilenikon pigigit. Pigakwan amin morapmi yol anan unudon kwa Pinjkop gen yoyigit.

14 Anek unudon da kinjek Liwai, Alpius dakon monji, takis timit timit yutnikon yigakwan kagit. Kanek yan iyigit, “Abin nak nol.” Yanban Liwai pidanek Yesu yolgit.

15 Anakwan Yesu Liwai da yutnon kwan yigek jap nawit. Monej timit timit amin ae yokwi pakpak amin morapmi Yesu gat panjetni gat jap nawit. (Unuden amin morapmisi da Yesu yolgwit.)

16 Unudon Parisi amin diwari yikgwit unun gen teban yoyinjet amin. Unun da Yesu monej timit timit amin gat ae yokwi pakpak amin gat kisi yigek jap nanba kanek panjetni

yan yoyiwit, “Ma, unun nido takis timit timit amin gat ae yokwi pakpak amin gat kisi yigek jap non? Unun tagi dima.”

17 Yanba Yesu da nandanjek yoyigit, “Amin sotni mini unun wuda wamagon dima kwan. Amin sotni ton unun dagin wuda wamagon kwan. Nak amin kilegi yan ilit do dima opgum, yokwi pakpak yan ilit do opgum.”

Jap kelkel dakon gen
(Mt 9.14-17 ae Lk 5.33-39)

18 Jon dakon panjetni gat ae Parisi amin gat unun bisapmon Pinjkop do nandanjek jap kelek egipgwit. Anakwa amin diwari unun Yesukon kinjek yan iyiwit: “Jon dakon panjetni gat ae Parisi amin dakon panjetni gat unun Pinjkop do nandanjek jap kelek egakwa gak dakon panjetgoni nido jap nanjek ekwan?”

19 Iyinja Yesu da yoyigit, “Monjisok minjat pak do an unun bisapmon notni gat jap kelek tagi egipni? Dima. Monjisok egakwan jap kelek aripmi dima egipmi.

20 Mani don monji unun abidan anan kinakwa notni unun bisapmon jap kelek ekwan.

21 “Nin ilikba pigik garanji pudanjkwikon imal diwat kalugi pakbikon dima suganbi kindan nan bupnom kan, pakbikon sugono imal diwat unun da garanji ilikban pudan ki madepsi akdisak.

22 Ae amin kindan da wain kalugi tibiri meme gip ban wasanbi tibiri kalipmikon kolesak kan unun tagi dima. Yan asak kan, wain da pukwa paptan meme gip kirinjgakwa wain man mudokdan. Amin da wain kalugi meme gip kalugikon kolenba wain gat meme gip gat kisi tagi tomal.”

Sabat bisap dakon gen
(Mt 12.1-8 ae Lk 6.1-5)

23 Sabat kindakon Yesu gat panjetni gat unun wit pi kaga kindakon kiwit.

Kineke panjetni da wit bami diwari jimik dagawit.

²⁴ Anakwa Parisi amin da Yesu yan iyiwit, "Pindat, amin Sabat bisapmon nido gen teban yapmanek pi an?"

²⁵ Yanba Yesu da yoyigit, "Dewit ae amin kabini jap do anek yo awit unun ji manjin nandanyo awit bo dima?"

²⁶ Unun Abiata da mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egipgut bisapmon yan awit. Pinokop da yutnon wigek bret Pinokop do parekbi unun timik nanek amin kabini kisi do yoban nawit. Bret unun amin isali da dima nok nogi, mukwa sogok amin dagin tagi nawit."

²⁷ Yan yanek yagit, "Sabat bisap unun do nandaba yo madep anakwan amin kirinik yoman unun da tagi dima asak. Sabat bisap unun amin panpulugok do anek yipbi.

²⁸ Yando, Amin Dakon Monji unun Sabat bisap unun dakon Amin Tagini egisak."

3

Yesu da Sabat bisapmon amin kindanamilip agit

(Mt 12.9-14 ae Lk 6.6-11)

¹ Yesu aeni bisap kindanamilip gat Juda amin da muwut muwut yutnon wigek amin kindanamilip kisiri girenkibi kindanamilip yikban kagit.

² Unun da Sabat bisapmon amin panmilip aban kanek gen pikon yipnen yanon da amin diwari Yesu tebai kanek yikgwit.

³ Anakwa Yesu da amin kisiri girenkibi yan iyigit, "Amin da inamon pidan at."

⁴ Pidan agakwan minat aminyo yan yoyigit, "Sabat bisap dakon gen teban da yokwi anen do yosok? Bo tagi anen do yosok? Amin panmilip anen do yosok, bo dapba kimotni do yosok?" Yanban gen tamoni dima iyiwit.

⁵ Yan anakwa but tebani do butjap nandagit. Anek butni yokwi tanban

kobok tobil tobil anek pindagek amin kisiri girenkibi yan iyigit, "Kisitgo aninjin a." Yanban amin unun kisiri aninjin aban kilek tagit.

⁶ Anakwan unudon gin Parisi amin kineke Erot dakon amin kabi unun gat muwugek "Nian anek anaten?" yan do gen pankosit awit.

Yesu da tapminni yoliban kokup isalni da dima nandan gadan imgwit

(Kilapmi 3.7-6.6)

Minat amin kabi madep da Yesu yol-gwit

(Lk 6.17-19)

⁷ Yan anakwa Yesu da panjetni timikban pakbi idapmon kiwit. Kinakwa Galili amin morapmisi da yolgwit. Ae unun gin dima, Judia miktimon da,

⁸ ae Jerusalem kokup papmon da, ae Idumea miktimon da, ae Jodan Pakbi usugap tet amin, ae Tair ae Saidon kokup tetgin do amin morapmi da Yesu dakon wasok agakni dakon gen bin nandanek apgwit.

⁹ Amin madepsi apgwit do Yesu da panjetni yan yoyigit, "Amin morapmisi do gitni gitni aba kan bot kindanamilip anoman aba nak unudon milkan wigiken."

¹⁰ Yesu da sot wudani ton morapmi panmilip agit, unun do anek sot wudani ton amin Yesu igayik do anek ukwayit ukwayit anek Yesu da buron kiwit.

¹¹ Kinakwa kon unun Yesu kanek miktimon gawagek madepsi yan tidanek yawit, "Gak Pinokop dakon Monji."

¹² Mani Yesu da mibilni dima yan tenjenoni do yansop tebaisi anyomgut.

Yesu da panjetni 12 timikgit

(Mt 10.1-4 ae Lk 6.12-16)

¹³ Kili Yesu pakbi idap yipmanek ilek kindakon wigigit. Wigek

yabekbini dagoni do nandagit amin yoyinban iyikon abin muwukgwit.

¹⁴⁻¹⁵ Amin 12 unun gat egipni do yabekbi kabini timikgit. Anek yan yoyigit, “Ji yabekgo kin Pin kop gen amin yoyini, ae kon yolni do yan mudan dabo kon yolni.”

¹⁶ Yabekbini 12 unun dakon mani yan:

Saimon (mani kalugi Pita yan iyigit),

¹⁷ ae Jems, Sebedi dakon monji,
ae Jems dakon padige Jon (unun bamot mani Boanages yan yoyigit, unun dakon mibili Kiririn Amin),

¹⁸ ae Andru,
Pilip,
Batolomiu,
Matyu,
Tomas,
Jems Alpius dakon monji,
Tadius,
Saimon Selot,

¹⁹ ae Judas Iskariot (unun egi don Yesu uwalni da kisiron yipgut).

*Yesu Sunduk gat pi amal yan yawit
(Mt 12.24-32 ae Lk 11.14-23 ae 12.10)*

²⁰ Anek Yesu yutnon wigakwan amin kabi madepsi aeni unudon muwukgwit. Muwugakwa Yesu gat pandetni gat jap noni dakon bikbik dima pisan yomgut.

²¹ Anek dabini unun bini nandanek “Buri upbal tak” yan yanek yutnicon iyin anan kik do apgwit.

²² Anakwa gen teban yoyindet amin Jerusalem kokup papmon da apgwit unun da Yesu do yan yawit, “Kon dakon amin tagini Belsebul unun da burigwan egakwan unun dakon tapmimon da kon yoldak.”

²³ Yanba Yesu da panmuwugek tilak gen kinda yan yoyigit: “Sunduk da Sunduk notni aripmi dima yolyoli.

²⁴ Miktim kinda dakon amin da pudan kabi bamori anek emat wamjil kan, unun miktim tebai dima tokdisak.

²⁵ Ae amin yuri kinda dakon amin da pudan ki kabi bamot anek emat

wamjil kan, unun amin yut tebai dima egipdan.

²⁶ Unuden gin Sunduk da pudan ki kabi bamot anek iyi emat wamjil kan, amin kabini tebai dima egipdan. Yan ani kan pasil mudokdan.

²⁷ “Bo namin dasi amin tebai kinda yigakwan yutnicon wigi yo kabini gwayen timitjak? Unun aripmi dima. Mibiltok tebai kendagek kisit kandapmiyo wamanek yo kabini tagi gwayeni.

²⁸ “Nak asisi dayisat, Pin kop da yokwi mibili mibili gat ae Pin kop abin yip do manji gen yogok gat dakon diwari tagi wiriritjak.

²⁹ Mani amin kinda da Telagi Wup abin yip do manji gen kinda yosak kan, Pin kop da diwarini dima wiriritjak. Unun dimasisi, unun diwarini mudok mudogi mini tan wigikdisak.”

³⁰ Amin da Yesu burikon kon kinda egisak yan yawit unun do anek gen unun yagit.

*Yesu dakon meni padik padikyo
(Mt 12.46-50 ae Lk 8.19-21)*

³¹ Gen yan yoyinakwan meni padik padikni da abin yomakon agek Yesu yomakon pisak do gen yipba wigigit.

³² Wikwan amin Yesu gat yikgwit unun da yan iyiwit, “Menjo padik padikgo yomakon da gak do yon.”

³³ Yanba yan yoyigit, “Menjo padik padikno unun namin?”

³⁴ Yan yanek amin anawasinek yikgwit kabikon dabil sintanek yagit, “Nak dakon menjo ae padik padikno oni.

³⁵ Pin kop dakon gen guramikgan amin unun nak dakon menjo ae padik padikno ae samino kabi.”

4

*Jap yet tinjinok dakon tilak gen
(Mt 13.1-9 ae Lk 8.4-8)*

¹ Bisap kindakon pakbi idap ilenikon minjat aminyo aeni yoyin dekgit. Amin madepsi da abin unudon muwugakwa Yesu boron

wigigit. Boron yigakwan amin morap ilejikon yikgwit.

² Yigakwa Yesu da tilak gen morapmi yoyinek kinda yan yagit,

³ “Nandani! Amin kinda da jap yet tɪntɪnok do pigaga kigit.

⁴ Jap yet tɪntɪnanakwan diwari da kosiron manba minam da abin nawit.

⁵⁻⁶ Yeri diwari da miktim tipmi ton timon mawit. Unun kwenjok tawit, do tepmi kwawit, mani tip kwenon miktim morapmi dima, do geli tagi dima yopba kiwit. Do gildat da win pindakban alek tawit.

⁷ Ae jap yet diwari da jon keli ton tingwan mawit. Unun jon keli ton gat kisi kwanek wutjinba kimak mudawit.

⁸ Ae jap yet diwari miktim nelagi ton unudon man kwawit. Diwari bami 100, ae diwari bami 60, ae diwari bami 30 tawit.”

⁹ Gen unun yanek aeni sanbenek yan yagit, “Gen on nandak do galak ton amin ji pakyanansi nandanekek mibili nandan pisoni.”

Tilak gen yogok dakon mibili yoyigit

(Mt 13.10-17 ae Lk 8.9-10)

¹⁰ Amin kabi madep kinakwa iyi dakon panjetni 12 kabi gat ae amin diwari gat da tilak gen dakon mibili nandak do iyiwit.

¹¹ Iyinja yagit, “Pin kop dakon Amin Kila Agakni dakon gen pasili unun dakon mibili ji ban dayin tentenosot. Mani Pin kop dima nandan iminek wanga ekwan amin tilak gen gin nandan.

¹² ‘Unun dabil da yo asat unun pindakgan mani mibili dima nandan,

ae geno nandan, mani mibili dima nandan pison.

Do Pin kop da diwarini wiririk yomjak do but tobil ak do dima nandan.’”

Jap yet tɪntɪnok dakon mibili yoyigit

(Mt 13.18-23 ae Lk 8.11-15)

¹³ Yan yanek yagit, “Tilak gen yat dakon mibili dima nandan kan, tilak gen diwari yoko nian anek nandan pisoni?”

¹⁴ Amin jap yet tɪntɪnosok unun Pin kop gen tɪntɪnosok.

¹⁵ Amin Pin kop gen nandanekek butni dima pison unun jap yet kosiron mawit unuden. Sunduk da abin gen tagi butnikon ton unun gwayen pankisak.

¹⁶ Amin diwari miktim tipmi ton tim yombem, unun amin Pin kop gen nandanekek but galagon da abidon.

¹⁷ Mani butnikon geli tagi dima yipban kigit do bisap pisipmisok akgan. Jigi mibili mibili ae Pin kop dakon gen dakon uwal apni bisapmon nandan gadatni yopba witdal kikdan.

¹⁸ Ae amin diwari miktim nap keli ton tim yombem. Unun Pin kop gen nandan,

¹⁹ mani nandak nandakni miktim dakon yo morap do nandan, ae monej panmuwut dakon galaktok da Pin kop gen witjinba bami dima tosok.

²⁰ Ae amin diwari miktim nelagi ton tim yombem, unun amin Pin kop gen nandanekek abidon. Unun amin bami 100, ae kinda bami 60, ae kinda bami 30, yan tan tan an.”

Telagi egip egip dakon gen

(Lk 8.16-18)

²¹ Gen kinda sanbenek yan yoyigit, “Namin da lam kolekek kwoba nan gap asak, bo pigat kagagwan yipjak? Dimasi, tamonikon yipno tentenosok.

²² Yo pasili ton ae yo witjinbi da ton unun kisi tentenikon tokdan.

²³ Gen on nandak do galak ton amin ji pakyanansi nandanekek mibili nandan pisoni.”

²⁴ Yan yanek yagit, “Ji gen unun nandan unun pakyanansi nandani. Ji Pin kop dakon gen nandanekek guramitni kan, Pin kop da sanbenek damdisak. Mani geni dima nandani kan, sanbenek dima damdisak.

25 Nak dakon gen nandanek burikon yipmandak unun amin Pin kop da sanbenek nandak nandak imdisak. Mani geno nandanek burikon dima yipmandak unun amin geno diwari nandagit unun pasil imdan.”

Jap yet kwoŋ unun dakon tilak gen

26 Yesu da sanbenek yan yagit, “Pin kop da Amin Kila Asak unun dakon mibili nandani do tilak gen kind a gat dayiko nandani. Amin kind a jap yet pigaga tɪntɪnosok.

27 Kalbi dipmin pokdok ae gildat kalba wanga wanga agakwan jap yet kwoŋ. Mani nianŋi anek kwoŋ unun dakon mibili dima nandisak.

28 Miktim da iyi upmagakwan gigi wiŋ tam i yopmanek bami toŋ.

29 Bami tanakwa pi ami da bami pasak.”

Mastat yet dakon tilak gen

(Mt 13.31-32 ae Lk 13.18-19)

30 Yesu da sanbenek yan yagit, “Pin kop da Amin Kila Asak unun dakon mibili yo nikon tilak ako nandani?

31 Unun mastat yet yombem. Mastat dakon yeri unun jap yet kisi morap dakon pinbi, moninisisok.

32 Mani miktimon kwaotno madepsi kwosok. Jap diwari dakon tagok tagokni unun yapman mudosok. Kiliŋi madep yopban kinakwa minam morapmi da panabin unun da yon gangwan yikgan.”

Yesu tilak genon da gin gen yagit

(Mt 13.34-35)

33 Yesu da nandak nandakni da aripmon Pin kop dakon gen yoyinek tilak gen unuden morapmi yoyigit.

34 Amin madep kabikon Pin kop gen tilak genon dagin yoyigit. Mani pan detni gat egek tilak gen dakon mibili yoyin tentenagit.

Yesu da yanban mirim madep yawokit

(Mt 8.23-27 ae Lk 8.22-25)

35 Unun gildat da pilin pilindo Yesu boron yigek pan detni yan yoyigit, “Pakbi idap teri kind a do kino.”

36 Yan yanban pan detni amin kabi madep yopman degek boron wikwa pan detni gat kisi kiwit. Ae bot diwari gat kisi kiwit.

37 Kinakwa mirim madep anek pakbi tamaligakwan boron pigiwit. Pigi tunganban bot pakbigwan pigik do agit.

38 Anakwan Yesu bot bunikon busun kidin kindakon witinek dipmin pagakwan pan detni da anyolek iyiwit, “Yoyinet, nin pakbi nan kimotneŋ do nandabi yo isali asak?”

39 Yan iyinba Yesu da pidan agek mirim gat ae pakbi gat tebai yoyinek yagit, “Yawokgil!” Yanban mirim yawogakwan pakbi wayin dimasi agit.

40 Anek pan detni yan yoyigit, “Ji nido pasolgoŋ? Sigin dima nandan gadan naman, ma?”

41 Yanban pan detni si pasalek iyin gin yawit, “On nianen amin kind a da mirim ae pakbiyo yoyinban geni guramikgamal?”

5

Yesu da koŋ morapmi yolgit

(Mt 8.28-34 ae Lk 8.26-39)

1 Yesu gat pan detni gat pakbi idap teri kind a Gerasa amin da miktimon kiwit.

2 Boron da pinakwan, amin kind a koŋni toŋ unun da amin kimakba pan ki tip kinamgwan yopman gan miktimon da abin altaŋ imgut.

3 Amin unun amin da kisitni ae kandapmiyo nap teban nan wamwami dakon arip dima agit.

4 Amin da bisapmi bisapmi kisit kandapyoni wangwit, mani unun amin tebai do nap teban si pandagagit. Amin da aripmi dima abidogi.

5 Unun pilin kaga ae gildat kalba amin kimakba yopman gan miktimon ae kabapmon egek madepsi yan tidanek giptimi tipban mandagit.

6 Yesu dubagikon akban kanek timtim yanek Yesu da buron kin gawak imgut.

7 Anek yan tidanek yan iyigit, "Yesu, Pin kop Wikwisi dakon Monji, gak niansi annam do abisal? Pin kop da manon tepmi pi dima nabi do yan teban ta."

8 Unun da yan yagit, nido Yesu da yan iyigit, "Kon gak on amin yipman degek win ki!"

9 Yanban Yesu da antobilek iyigit, "Mango namin?"

Yan iyinban yagit, "Nak mano Amin Kabi Madep. Nin morapmi da ekwaman."

10 Yan yanek bisit tebai sanbek sanbek iyiwit, "Nin nolbi on miktim tim dima yipman detnen."

11 Miktim unun da ilenon bit kabi madep jap nanek egipgwit.

12 Kon unun Yesu da nandan yoban bit da butgwan pigini do bisit tebai iyiwit.

13 Yanba Yesu da nandan yoban kon da aminon da win bit da butgwan pigiwit. Pigakwa bit unun pasal abiginek pakbi idap tagit unungwan pigek kimakgwit. Bit kalonisok dima, 2 tausen da kimakgwit.

14 Kimagakwa bit dakon kila amin da kokup kapmat tagit ae miktim diwarikon kin yo unun noman tawit dakon gen bin yoyiwit. Yoyinba amin da yo noman tagit unun kok do anek abin mudawit.

15 Yesukon abinek amin konni morapmi gat egipgut unun buri pisagit ae ilikba pigikni ton da yikban kawit. Yan yikban kan pasalgwit.

16 Yo dabil da kan nandan yo awit amin unun da kon gat egipgut amin gat ae bit kabi dakon gen bin gat kisi amin yoyin mudawit.

17 Gen unun nandan mudanek Yesu miktim unun yipman kisak do tebai iyiwit.

18 Iyinba nandanek Yesu unun boron wigakwan amin kon gat egipgut unun da Yesu yol do bisit tebai iyigit.

19 Tebaisi iyinban kirinik iminek yan iyigit, "Gak yutgokon kin Amin Tagi da gak do bupmi nandanek wasok madep ak unun dakon gen bin yawi diwat kabigo yoyin mudoki."

20 Yanban amin unun kin Yesu da yo agit unun dakon gen bin Dekapolis miktim unudon amin yoyinban nandaba njawakwarisi agit.

Yesu da minatjok kind a ban pidagit (Mt 9.18-26 ae Lk 8.40-56)

21 Yesu unun boron wigek pakbi idap teri kind a do wigakwan amin morapmi abin muwukgwit.

22 Muwugakwa Juda amin dakon muwut muwut yut dakon kila amin kind a mani Jairus, unun da abin Yesu kanek burikon kin gawak imgut.

23 Anek si anpulugosak do madepsi yan iyigit, "Gwano kimotdisak, do abinek kisitgo da witinbi kilek tanek egipjak."

24 Iyinban nandanek Yesu gat kigimal.

Kinakwal amin morapmi da yolek gadat gadat tebaisi awit.

25 Anakwa binapnikon minat kind a akit, unun dagan mok anek yawini manakwa egakwan bilak 12 agit.

26 Anakwan wuda wamak morapmi da anpulugok do pi antidok anakwa tepmi madepsi nandanek egipgut. Wuda wamak yuman nok do anek monejni kisi yomin mudagit. Aban sotni dima tagap tagit, si madep tagit.

27 Aban minat unun da Yesu dakon bin nandanek, minat amin diwari unun da bikbigon egek manjikon kin ilikba pigiknikon igayigit.

28 Igayinek yan nandagit, "Ilikba pigiknikon igayiken kan, kilek token."

29 Yan nandanek igayinban unudon gin yawini jiptanban giptimi kilek tanban nandagit.

30 Aban Yesu unun tapminni abikwa nandanek tobilek yan yagit, "Ilikba pigikno namin da igayisak?"

31 Yanban pan detni da yan iyiwit, "Amin da gadat gadat tebaisi anakwa

namin da igayin namisak yan nido yosol?”

32 Mani Yesu unun amin igayin imgut unun kok do sigin wisigit.

33 Minjat unun giptimikon wasok noman tagit unun nandaneq buri suganban nimmimegek Yesu da buron gawak iminek mibilni yan tenjenagit.

34 Mibilni yan tenjenanban Yesu da yan iyigit, “Gwano, nandan gadatgo da gak anjilek ak. Unun do butgo yawori tanakwan kiki. Sotgo kili pasilak.”

35 Yesu gen yan iyinjakwan, muwut muwut yutni dakon kila amin Jairus da yutnon da amin diwari da abin Jairus yan iyiwit, “Gwago kili kunjwak, unun do nido yoyindet isal dogin jigi imisal?”

36 Yanba Yesu da gen unun nandagit, mani dima nandabi wup agit. Anek kila amin yan iyigit, “Dima pasolgi. Isal nandan gadat aki.”

37 Yan yanek minjat aminyo diwari yopmanek, Pita, Jems ae padige Jon unun banjin timikban kiwit.

38 Kin kila amin da yomakon al-taneq amin da upbalap madep ae gen kunamyo anakwa pindak nandanjo agit.

39 Anek yutnon wigek amin yan yoyigit, “Ji nido kunam kugiyu madepsi an? Minjatjok unun dima kunjwak, unun isal dipmin pokdok.”

40 Yesu da yan yanban nandaneq jikgo yanjan imgwit.

Yan aba yoyinban yomakon pigi mudanakwa, minjatjok dakon meni datniyo ae panjetni timikban minjatjok pakgiron wigiwit.

41 Wigi minjatjok kisirikon abidanek iyigit, “Talita kum!” (Unun dakon mibili, “Minjatjok pidoki do gayisat!”)

42 Yanban unudon gin minjatjok pidaneq kin ap aban kanek yan kimakgwit. (Minjatjok bilakni 12 kabi.)

43 Anakwa Yesu da amin dima yoyini do yansop tebaisi anyomgut. Anek minjatjok jap iminba nosak do yoyigit.

6

Nasaret amin da Yesu do kuraktan imgwit

(Mt 13.53-58 ae Lk 4.16-30)

1 Anakwa Yesu unun kokup yipmanek, kokupnikon kinjakwan panjetni yolgwit.

2 Panji egek Sabat bisapmon Juda amin da muwut muwut yutnon wigi Pinjok gen yoyigit. Anakwan amin morapmi Pinjok dakon gen nandaneq yikgwit amin unun tamtam yanek yan yawit, “Yo unun dukon timikgit? Nandan kokwin tagisi gat ae wasok tapmimi tonj agak unun naminon timikgit?”

3 Unun kisit kilda kinda, Maria dakon monji. Padik padikni unun Jems, Josep, Judas ae Saimon. Ae samini binapninon ekwan.” Yan yanek intan iminek nandaba pinban imgwit.

4 Yan nandaneq egakwa Yesu da yan yoyigit, “Kombi amin kinda man bini miktin diwarikon tonj, mani iyi da kokupmon yawi diwatni gat ae yutnikon amin gat da mani dima anjenokgonj.”

5 Unudon wasok tapmimi tonj ak do antidok agit. Unun yum amin sotni tonj kalonjok di ban kisitni kwenikon witjinek panmilip agit.

6 Anek nandan gadatni mini do, unun do nandaban njawanwarisi agit. Yan nandaneq kokup tan anan kiwit unudon kin Pinjok dakon gen yoyin dekgit.

Yesu tapmimni yolnban panjet kabini da dima kanba pisagit

(Kilapmi 6.7-8.21)

Panjetni 12 kabi yabekgit

(Mt 10.5-15 ae Lk 9.1-6)

7 Yesu panjetni 12 kabi yan yoban opba, bamot bamot Pinjok dakon gen yoni do yabekgit. Yabekgon yolni do yan mudan yominek yan yoyigit,

8 “Ji yo diwari di dima panek kini, win kirin banjin pabidaneke kini. Jap bo yik bo monejyo dima panek kini.

9 Kandap gwil panek agipni, anek paba pigik kalonji gin ilikba pigisak.

10 Kokup kindakon kin yut kindakon gin yigek pin kini.

11 Kokup kindakon kin altanba not dima andamaneke genji dima nandaneke manji damni kan, kandapjikon kimbaban ton unun kokup yip do anek tidanba kini. Yan anakwa unun kokup amin da ‘Geni dima nandaman, unun do an’ yan nandani.”

12 Yan yanban pandetni da kinjek amin but tobil ani do yoyiwit.

13 Yan yoyineke kon morapmi yol yomineke sot amin morapmi bit nelak son yoba kilek tawit.

*Erot da yanban Jon anakgwit
(Mt 14.1-12 ae Lk 3.19-20 ae 9.7-9)*

14 Yesu dakon man bin iren tanban kila amin madep Erot unun kisi da nandagit. Amin diwari da Yesu do yan yawit, “Jon Telagi Pakbi Sogok Amin unun kimoron da pidagit, anek wasok tapmimi ton agak dakon tapmin tan imisak” yan yawit.

15 Yan yanakwa amin diwari da yawit, “Unun Elaija.” Ae diwari da yawit, “Unun kombi amin kinda, kombi amin kalip egipgwit unuden amin kinda.”

16 Mani Erot unun nandaneke yagit, “Kalip nak da Jon dakon tegi mandan dagagim, unun amin dasi kimoron da pidagit.”

17-18 Kalip Erot da padige Pilip dakon minatni Erodias tuwil pagit. Aban Jon da Erot yan iyigit, “Gak gen teban yapmanek padigigo dakon minatni tuwil pal. Unun tagi dima.” Gen unun nandaneke Erot da obip amini yabekban kin Jon abidaneke nap teban nan waman dam tebanon yipgwit.

19 Jon da gen yan yanban Erodias da Jon do nandaban yokwi tanban anakba kimotjak do si nandagit. Mani aripmi dima,

20 nido Erot da Jon do pasalek yan nandagit, “Jon unun amin kilegi ae telagisi.” Yan nandaneke si anjuktanagit. Erot da Jon dakon gen nandaneke but morap agit, mani geni nandak do galak tagit.

21 Bunon Erodias da Jon anakba kimotjak unun dakon kosit kagit. Altok altok bisapnikon Erot da jap noknok ak do amin madep panmuwukgit. Gapman dakon pi amin madep ae emat amin dakon mibiltok amini ae Galili miktim dakon kila amin kisi panmuwukgit.

22 Jap nan yigakwa Erodias dakon gwi da panabin inamnikon kap agit. Aban Erot ae amin jap nawit unun kisi da kan galak tawit. Kan galak tan Erot da minat gimon yan iyigit, “Ni yo do galak tosol unun nayinbi tagi gaben.”

23 Yan yanek yan teban tok gen kinda yan yagit, “Yo nido nayiki, tagi gaben. Miktimno teri kinda pidan gak do tagi gaben.”

24 Yanban minat gimon unun da wanga kin meni yan iyigit, “Ni yo nan namjak do iyiken?”

Yanban iyigit, “Kin Jon Telagi Pakbi Sogok Amin unun dakon busunji unun do iyiki.”

25 Meni yan yanban minat gimon unun tepmi wigek Erot yan iyigit, “Jon Telagi Pakbi Sogok Amin dakon busunji abisok gin idapmon yipman nabi.”

26 Gen yan yanban Erot buri wagil yokwi tagit. Mani amin jap nawit unun da inamon yan teban tok gen yagit unun kirinjit do mayak tanek gen yagit unun dima kirinjkigit.

27 Unudon gin emat amin kinda Jon dakon busunji anopjak do yabekgit. Yabekban unun da kin dam teban yutnon wigi Jon dakon tegi mandan dagagit.

28 Mandan dagan idapmon yipman anabin minatjok unun do iban anji meni do ingut.

²⁹ Anjakwan Jon dakon panjetni gen bini nandanek kin bumjotni abidan anki tip kinamon yipgwit.

Yesu da amin 5 tausen do jap yomgut

(Mt 14.13-21 ae Lk 9.10-17 ae Jn 6.1-13)

³⁰ Don yabekbi kabi da abin Yesu angwasihek yo awit ae Pin kop gen yawit unun dakon geni iyiwit.

³¹ Iyinj mudanba amin morapmisi kin abin abin anakwa Yesu gat yabekbi kabini gat jap noknok dakon bikbik dima pisan yomgut. Aban Yesu da yabekbi kabini yan yoyigit, "Opba miktim amin dima ekwan timon kino. Unudon egek tapmim pani."

³² Yan yanek boron wigek miktim amin da dima ekwan timon kiwit.

³³ Mani amin morapmi da unudon kwan yan pindak nandanjo awit. Yan nandanek kokup morapni yopman yopman anek amin morapmi miktim kosit timtim yanek unun da kalip kin altawit.

³⁴ Kin altanakwa Yesu boron da ilenikon obinek amin morapmisi pindagek sipsip kila amini mini yombem da egipgwit, do bupmisi nandan yomgut. Yan nandanek unudon gin wasanek Pin kop gen morapmi yoyigit.

³⁵ Pin kop dakon gen yoyinjakwan pilin pilindo panjetni da abin Yesu yan iyiwit, "Miktim amin dima ekwanon ekwaman, ae gildat kili pigikdisak,

³⁶ do yoyinbi amin kabi madep kokup monin monin ae kokup teri dingwan kinjek jap yuman noni."

³⁷ Iyinja yagit, "Disi jap yoba noni."

Yanban panjetni da yan iyiwit, "Amin morapmisi ekwan, do monen 200 danari ban jap yumnen kan aripmi asak. Yan anen do yosol, ma?"

³⁸ Yanba yoyigit, "Disikon bret nian da ton. Kin pindakgit."

Kin pindak abin yan iyiwit, "Bret kisit kinda, ae tap kilap bamori yan gin tan niman."

³⁹ Yan yanba Yesu da yoyinban panjetni da amin kisisi kosiri kosiri jon timon yitni do yoyiwit.

⁴⁰ Kosiri kinda 50 ae kosiri kinda 100 yan yik anan kiwit.

⁴¹ Yik mudanba bret kisit kinda ae tap kilap bamot unun gat timigek Kwen Kokup sintanek gisamikgit. Gisamikgek bret jokgal panjetni do yoban unun da amin do kokwinik yomgwit. Ae tap kilap yan gin kokwinik panjetni do yoban unun da amin do yomgwit.

⁴² Yoba timigek amin kisisi jap aripmisi nawit.

⁴³ Nanba aripmi anjakwan bret diwat ae tap kilap diwat tawit unun panjetni da yik madepsi 12 kabi similba tugawit.

⁴⁴ Amin jap nawit unun 5 tausen yan da nawit.

Yesu da pakbi kwenon baman baman kigit

(Mt 14.22-33 ae Jn 6.16-21)

⁴⁵ Unudon gin Yesu da panjetni yoyinban boron wigek Betsaida kokupmon mibil tan kinakwa Yesu da amin kabi madep unun yoyinban wasen kiwit.

⁴⁶ Yoyinban kinakwa iyi bisit pi ak do kabapmon wigigit.

⁴⁷ Pilin pilindo bot pakbi idap bi- napmon tanakwan Yesu iyi gin tap kidipmion egipgut.

⁴⁸ Egakwan mirim madep anjakwan panjetni pakbi wayit do antidok anakwa pindakgit. Yan pindagek wisa wisa do pakbi idapmon baman baman kinjek kin panjetni yap do agit.

⁴⁹ Pakbi idap kwenon kinakwan kanek panjetni kisi da yan nandawit, "Kon kinda da abisak!"

⁵⁰ Yan nandanek madepsi pasalek yan tidawit.

Mani unudon gin Yesu da yan yoyigit, "Ji teban tanek atni. Nak naga obisat. Dima pasolni."

⁵¹ Yan yanek boron wigakwan mirim yawokgit. Yawogakwan pangetni da tamtamsi yawit.

⁵² Nido Yesu da minjat aminyo do bret kokwinik yomgut unun dakon mibili dima nandawit. But nandak nandakni dima pisanjakwan egipgwit.

⁵³ Pakbi idap teri kinda Genesaret miktimon wigek bot ilenikon anteban awit.

⁵⁴ Anteban anek bot yipmanek pigakwa unudon gin minjat aminyo da Yesu kan nandanyo awit.

⁵⁵ Yan kan nandanyo anek timtim yanek kokupmi kokupmi kin yoyinba sotni tonj amin wayik wamanek Yesu dukwan dukwan egipgut unudon panjkiwit.

⁵⁶ Anek kokup pap bo kokup monin ae dukwan dukwan kigit amin da sot amin muwut muwut tamokon unudon panabin yopgwit. Anek paba pigik diwatnikon igayini do bisit tebai iyiwit. Yan igayiwit amin unun kilek tan mudawit.

7

Pinkop dakon gen teban da babak daken gen yapmandak

(Mt 15.1-9)

¹ Parisi amin gat gen teban yoyindet amin gat Jerusalem kokup papmon da obin Yesu anjwasinjek muwukgwit.

² Muwugek panget kabinikon da diwari kisitni dima suganek jap isal timik nanjo aba pindakgwit.

³ Parisi amin ae Juda amin kisisi babakni dakon gen teban yolek kisiri suganek gin jap nan nan an.

⁴ Ae maket tamokon da tobilek obin yan gin kisiri suganek jap nonj. Unun gin dima, gen teban morapmi yolek kap, kwoba, idapyo kisi sugonj.

⁵ Yanjo, Parisi amin ae gen teban yoyindet amin da Yesu yan iyiwit, "Nido pangetgoni unun babak dakon gen teban yapmanek kisiri dima suganek jap nonj?"

⁶ Yanba antobilek yoyigit, "Pinkop da kombi amin Aisaia dakon nandak

nandakni antagap aban jamba but amin ji do gen yan mandagit:

'Unun amin kabi gen kaga dagin nak man madep namañ, mani but dasi nak dima nandañ namañ.

⁷ Iyi dakon gen teban do, "On unun Pinkop dakon gen" yan yanek amin yoyin dekanj.

Nak gawak namañ unun koko yo isali asak.'

⁸ Ji Pinkop dakon gen teban yipmanek babakji dakon gen panteban anek panj ekwanj."

⁹ Yesu da sanbenek yan yagit, "Ji Pinkop dakon gen teban yum pindagek disi dakon yan teban tok gen guramikganj.

¹⁰ Moses da kalip yan mandagit: 'Ji menj datyo dakon pinji egek geni guramitni',

ae 'Amin kinda da menj datyo do gen yokwi kinda yosak kan, unun amin si anakba kimotjak.'

¹¹ Mani disi Moses dakon gen maba kwanek yan yonj, 'Amin kinda da meni bo datni yan iyisak, "Nak yo on kili Pinkop do manjigim. Dima tam tagi panpulugokom."'

¹² Yan yanek meni ae datni dima panpulugosok. Anek ji da unun amin do yan yonj, 'Unun amin tagi asak nido yo unun Pinkop do kili manjigit.'

¹³ Ji yan anek babakji dakon yan teban tok gen guramigek Pinkop dakon gen maba kisak. Ae unun gin dima, yo morap diwari kisi yan gin anj."

Yo noknogi da amin dakon but dima panjupbal asak

(Mt 15.10-20)

¹⁴ Yesu da aeni amin yan ilikban apba yoyigit, "Gen dayiko ji morap kisi da mirak yopmanek nandaba pisosak.

¹⁵⁻¹⁶ Yo kinda amin kwasopgwan pigisak unun da amin dakon but aripmi dima anjupbal asak. Yo kinda amin butgwan da winj wanja kisak unun da amin dakon but anjupbal asak."

17 Yan yanek amin kabi madep yopmanek yutnon wigakwan panjetni da tilak gen dakon mibili nandak do iyiwit.

18 Iyinja Yesu yan yagit, "Jiyo kisi nandak nandakji mini anakwan unun dakon mibili dima nandan, ma? Yo kinda amin kwasopgwan pigisak unun da amin dakon but aripmi dima anupbal asak.

19 Nido but nandak nandak nikon dima pigisak, isal kwasopnikon pigakwan unun da ankosit anakwan kosiri nan abigisak." (Yesu yan yagit, do jap kisisi Pinjkop da dabilon kilegi gin.)

20 Yesu da sanbenek yan yagit, "Yo amin but nandak nandagon da win wanga kwan unun da amin dakon but panupbal an.

21 Yo amin but nandak nandagon da wisak unun yan: nandak nandak yokwi, yumabi anpak mibili mibili, yo kabo, amin dapdap,

22 amin wam kili abi da yumabi anpak, pindak galaktok, anpak yokwi mibili mibili, top gen yogok, kwen wigik, tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok nandak nandak, ae not do yokwi yogok, gen kirinjit, ae njugigi anpak.

23 Unun yokwi morap amin buron da win wanga kwan unun da amin panupbal an."

Ponisia miktim minjat kinda Yesu nandan gadan imgut

(Mt 15.21-28)

24 Yesu da unun kokup yipmanek Tair kokupmon kigit. Kin yut kindakon wigek pasili egek yik yawot aken yan nandagit, mani pasili egip do antidok agit.

25 Unun bisapmon minjat kinda gwi konni ton unun da Yesu dakon gen bini nandanek abin Yesu da kandap mibilon gawak imgut.

26 Unun minjat Israel minjat kinda dima, unun Grik minjat kinda Ponisia tetgin Siria miktimon altagit. Yesu da

gwi dakon kon yol imjak do bisit tebai iyigit.

27 Iyinja Yesu da yan iyigit, "Mibiltok Juda amin panpuluganek ae don miktim diwarikon amin panpulugoken. Yosol unuden aben kan, minjat monjiyo dakon jap pinan do yomdisat. Unun tagi dima."

28 Yanban minjat da kobogi yan iyigit, "Amin Tagi, asi yosol, mani minjat monjiyo da jap nanakwa jimjimi mibikon mon unun pinan da si non."

29 Yanban Yesu da yan iyigit, "Gak gen kobogi tagisi yosol, do kon gwago kili yipman dek, do toblek yutgokon kinjek koki."

30 Yan iyinja minjat unun yutnikon kin kanban gwi konni mini da tamokon pakban kagit.

Yesu da wasok aban amin kadim kinda kilek tagit

31 Kili Yesu Tair kokup yipmanek Saidon kokup kin yapmanek Dekapolis miktim unun kisi yapmanek Galili Pakbi Idap unudon kigit.

32 Kin altanakwan amin kabi kinda da amin kadim miragi mini kinda anan opgwit. Anobin Yesu da kisitni giptimikon witjisak do bisit tebai iyiwit.

33 Iyinja nandanek Yesu da amin kadim unun abidanban amin kabi madep yopmanek ilenikon kigimal. Kin Yesu da kisitni amin unun da miragon yipban pigigit. Anek kisitnikon ilip sulek melikon witjigit.

34 Yan anek Kwen Kokup sintanek yanba kik anek iyigit, "Epata!" (Unun dakon mibili "Pisoki!")

35 Yan iyinja unudon gin miragi pisagit, ae meli tagap tanek gen kilegisi yagit.

36 Aban Yesu da wasok agit unun dakon gen bin amin dima yoyini do yansop anyomgut. Mani amin da geni dima nandanek yanba madepsi iren tagit.

37 Minjat aminyo da tamtam yanek yan yawit, "Yo morap asak unun wagil tagisi asak. Wasok aban miragi

mini unun da gen nandan, ae amin kadim da gen yon.”

8

Yesu da amin 4 tausen do jap yomgut

(Mt 15.32-39)

¹ Unun bisapmon minat amin kabi madep aeni abin muwukgwit. Jap mini do Yesu da panjetni yoyinban apba yan yoyigit,

² “On minat amin kabiyon nin gat gildat kapbi ekwaman. Kili japni kisi nan mudan, do bupmi nandan yomisat.

³ Diwari da kokup dubagikon da apgwit, do yabekgo kini kan, kosiron jap do anek dabili upbal tanba man potdan.”

⁴ Yan yanban panjetni da yan iyiwit, “On ekwamanon amin dima ekwan, do jap dukon ban panabin on minat amin madep yomnen?”

⁵ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Jikon bret nian da ton?”

Yanban iyiwit, “7 kabi.”

⁶ Yanba Yesu da minat amin kabi madep yoyinban miktimon yikgwit. Yigakwa bret 7 kabi timigek Pinjokop ya yan iyinjek panjetni da kokwinik yomni do yomgut. Yoban minat aminyo do yomgwit.

⁷ Tap kilap monin monin kalon kalon kisi tan yomgwit. Unun kisi gisamigek panjetni da kokwinik yomni do yomgut.

⁸ Minat amin jap nanba aripmi anakwa jap diwat tawit unun panjetni da yik madepsi 7 yan similba tugawit.

⁹ (Amin jap nawit unun 4 tausen yan da nawit.) Yan anek Yesu da minat amin kabi madep yabekban kinakwa,

¹⁰ panjetni gat boron wigek miktin Dalmanuta tetgin do kiwit.

Parisi amin da Yesu wasok tapmimi ton asak do iyiwit

(Mt 16.1-4)

¹¹ Unun bisapmon Parisi amin da abin Yesu ankwel do anek yan iyiwit,

“Gak da wasok tapmimi ton kindan abi kanek nin da gandano Pinjokop da gak yabekban pil da pini asal yan gandanen.”

¹² Yan yanba buri yokwi tanban yanba kik anek yan yoyigit, “Apmiap amin ekwan nido wasok tapmimi ton kindan kok do yon? Nak asisi dayisat, wasok tapmimi ton kindan dima koni, dimasi.”

¹³ Yan yoyinjek boron wigek pakbi idap teri kindan kiwit.

Parisi amin gat ae Erot gat dakon yis dakon tilak gen

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Kinjek panjet kabini intanek bret diwari dima pankiwit, bret kalon kindan da gin boron tagit.

¹⁵ Yan aba Yesu da nawa gen yan yoyigit, “Ji Parisi amin gat ae Erot gat unun dakon yis do pasalek kan kimotni.”

¹⁶ Yanban notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Ninon bret mini unun do bo yosok?”

¹⁷ Gen unun yanba nandanek Yesu da yan yoyigit, “Ji nido ‘ninon bret mini’ yan yon? Gen dayisat unun dima nandaba pisosok, ma? Nandak nandak kositji sopgwit?”

¹⁸ Dabilji ton mani yo dima kanba pisosok? Mirakji ton mani dima nandan? Kili intan mudan, ma?

¹⁹ Nak amin 5 tausen do bret 5 kabi pidan yomgum bisapmon, ji jap diwat yik madepsi nian da similba tugawit?”

Yanban yan iyiwit, “Yik madepsi 12 kabi.”

²⁰ Yanba yagit, “Nak amin 4 tausen do bret 7 kabi pidan yomgum bisapmon, ji jap diwat yik madepsi nian da similba tugawit?”

Yanban yan iyiwit, “Yik madepsi 7 kabi.”

²¹ Yan yanba yoyigit, “Ji sigin dima nandaba pisosok, ma?”

Yesu da panjetni yoyin dekgit

(Kilapmi 8.22-10.52)

Yesu da Betsaida Kokupmon dabili mini kind a n m i l i p a g i t

²² Betsaida kokupmon kin al tan ba amin di da amin dabili mini kind a n a n a n o p g w i t . A n o b i n e k Y e s u d a k i s i t n i d a w i t j i s a k d o b i s i t t e b a i i y i w i t .

²³ Amin unun kisirikon da abidanek yanban kokup yipmanek wanga pigigimal. Pigi dabilikon ilip sulek kisit da witjin yipmanek iyigit, “Yo di pindakdal, bo dima?”

²⁴ Amin unun sintanek yan iyigit, “Nak amin pindakdat. Mani pindakgo kindap yombem da obigi abigiyo yan an.”

²⁵ Yan yanban Yesu da aeni dabilikon kisiri witjigit. Yan aban dabili wagil kilek tanban yo morap tagi pindakgit.

²⁶ Dabili kilek tanban Yesu da yabegek yan iyigit, “Gak kokupmon dima kiki, yutgokon kiki.”

Pita da Yesu dakon mibili yan ten te n a g i t

(Mt 16.13-20 ae Lk 9.18-21)

²⁷ Yesu gat pan det ni gat Sisaria Pili-pai kokup pap unun dakon kokup monin monin tawit unudon kiwit. Kin ek pan det ni kosiron yan yoyigit, “Minat amin da nak do nam in yan yon?”

²⁸ Yanban yan iyiwit, “Diwari da gak do Jon Telagi Pakbi Sogok Amin yan yon, ae di da Elaija yan yon, ae di da kombi amin kind a kalip egipgut unun da pidak da egisak yan yon.”

²⁹ Yan yanba Yesu da yoyigit, “Ae disi nak do nam in yan yon?”

Yanban Pita da gen kobogi yan iyigit, “Gak Kristo.”

³⁰ Yanban Yesu da mibilni amin dimasi yoyini do yoyigit.

Yesu kimotjak do yoyigit

(Mt 16.21-28 ae Lk 9.22-27)

³¹ Unun bisapmon Yesu da wasanek pan det ni yoyin degek yan yoyigit, “Amin Dakon Monji da tepmi madepsi pakdisak. Anakwan kila amin, ae mukwa sogok amin dakon

mibiltok amin, ae gen teban yoyin det amin gat da manji iminek anakba kimotdisak. Kimagek gildat kapbi anakwan kimoron da pidokdisak.”

³² Gen unun yan ten te n a n b a n Pita da Yesu abidan anki ilenikon agek tebai iyigit.

³³ Mani Yesu da tobil pan det ni pindagek Pita gen tebai yan iyigit, “Sunduk, gak nepman det. Gak Pin kop dakon nandak nandak dima yoldal, amin dakon nandak nandak yoldal.”

³⁴⁻³⁵ Yan iyinek amin kabi madep gat pan det ni gat yoyin ban iy i a k g i r o n a p g w i t . A p b a y a n y o y i g i t , “ A m i n k i n d a i y i d a k o n y i y i t n i t a g i s i t o s a k d o n a n d a n e k p i m a d e p a s a k k a n , e g i p e g i p n i p a s i l i m j a k . M a n i a m i n k i n d a n a k d o n a n d a n e k , a e P i n k o p d a k o n G e n B i n T a g i s i d o n a n d a n e k , e g i p e g i p n i d o n a n d a b a n y o m a d e p d i m a a s a k k a n , u n u n a m i n e g i p e g i p d a g o k d a g o g i m i n i d o a m i n a s a k . A m i n k i n d a n a k n o l d o n a n d i s a k k a n , i y i d a k o n g a l a k t o k m a n j i y o m i n e k t i l a k k i n d a p n i g u r a m i g e k n o l j a k .

³⁶⁻³⁷ Amin kind a m i k t i m d a k o n y o m o r a p k i s i p a n e g a k w a n e g i p e g i p n i p a s i l i m j a k k a n , u n u n y o m o r a p d a a r i p m i d i m a a n p u l u g o n i . E g i p e g i p n i u n u n y o k i n d a n a n a r i p m i d i m a y u m j a k , w a g i l s i p a s i l i m j a k .

³⁸ Abisok minat aminyo ekwan unun Pin kop manji iminek yo yokwi mibili mibili an. Unun kabikon da amin kind a nak ae geno do mayagi nandisak kan, Datni dakon tilimni pan ek telagi anelo kabi gat apni bisapmon, Amin Dakon Monji da unun amin do mayagi yan gin nandakdisak.”

9

¹ Yesu da sanbenek yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, on akgan kabikon di dima kimagek Pin kop dakon Amin Kila Agakni tapmimi ton si apban kok dan.”

*Yesu dakon giptim kulabik agit
(Mt 17.1-13 ae Lk 9.28-36)*

² Gildat 6 mudanakwa Yesu da Pita, Jems, ae Jon yoyinban bunon yolba ileŋ dubagi kindakon wigiwit. Fleŋon iyi gin egek kanakwa Yesu dakon giptim kulabik anek ŋwakŋwarisi agit.

³ Anakwan Yesu dakon imalni kwakwagisi tenŋenagit. Unun miktim amin kinda da aripmi dima agagi, kwakwagisi agit.

⁴ Yan aban kanakwa Elaija gat Moses gat altanbal Yesu gat gen yan nandat aba pindakgwit.

⁵ Yan aba Pita da Yesu yan iyigit, “Yoyinŋdet, nin idon egip do tagisi nandaman. Nin yut kaben kapbi anen. Kinda gak do, kinda Moses do, ae kinda Elaija do anen.”

⁶ (Pita gat notni gat madepsi pasalgwit, ae ni gen ban yonen yan kinda dima nandawit, do Pita gen unun yumsi yagit.)

⁷ Yan yanban gikwem da pin ilimik yomanakwan gen kinda unungwan da yan altagit, “Unun Monjino, nak unun do but dasi galak taŋ imisat. Ji geni nandani.”

⁸ Gen unun nandaneŋ unudon gin teri teri sinŋaneŋ amin bamot ae dima pindakgwit. Yesu iyi gin kawit.

⁹ Fleŋon da tobil pinek Yesu da yan yoyigit, “Yo unun pindakgan unun dakon gen amin kinda dimasi iyini. Anakwa Amin Dakon Monji kimoron da pidosak, unun bisapmon amin tagi yoyini.”

¹⁰ Yoyinban panŋetni da gen unun iyi gin yan nandaneŋ yan yawit, “Kimoron da pidot pidot unun yo kinda nido nandaneŋ yosok.”

¹¹ Anek Yesu yan iyiwit, “Gen teban yoyinŋdet amin da gen kinda yan yon ‘Elaija mibiltok abinakwan Kristo bunon apjak.’ Gen unun nido yon?”

¹²⁻¹³ Iyiba Yesu da gen kobogi yan yoyigit, “Gen unun bami yon. Elaija kili abin yo morap panmilip agit. Anakwan amin da galaktokni yolek yo mibili mibili Pinŋkop da papiakon

gen tosok unun da tilagon an imgwit. Mani Pinŋkop da papiakon gen kinda mandabi unun yan: ‘Amin da Amin Dakon Monji manji iminek yo yokwi madepsi an imdan.’ Unun gen mibili nido tosok?”

*Yesu da monji kinda koŋni yol imgut
(Mt 17.14-21 ae Lk 9.37-43)*

¹⁴ Yesu panŋetni kapbi gat kin notni kabikon altawit. Kin altaneŋ minat amin kabi madep notni panŋwasinba pindakgwit. Ae gen teban yoyinŋdet amin diwari da apba notni gat gen emat aba pindakgwit.

¹⁵ Anakwa minat amin kabi madep Yesu kanek but galak nandaneŋ unudon gin Yesukon kinnek “Gildat tagi!” yan iyiwit.

¹⁶ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Ji gen emat nido an?”

¹⁷ Yanban unun minat amin kabikon da amin kinda da gen kobogi yan iyigit, “Yoyinŋdet, monjino koŋ da burikon yigek gen yogok kositni sopmanŋdak, do gagon anobisat.

¹⁸ Koŋ da bisap morapmi yan asak. Monjino tebai abidaneŋ maban miktimon man pagek tarak kwakwagi da gen kaganikon pawin timikŋdak, anakwan geni wamtimsisak, ae giptimi kisisi kitiran kisak. Nak panŋetgoni koŋ yolni do yoyiko anŋidok an, unun da aripmi dimasi yolyoli.”

¹⁹ Gen unun nandaneŋ Yesu da yan yoyigit, “Ji nandan gadatji mini amin nak bisap nian da ji gat egipben? Ae bisap nian da ji dakon jigi guramikgen? Monji unun nagon anopgut.”

²⁰ Yan yanban monji unun Yesukon anopgwit. Anopba koŋ da Yesu kanek unudon gin monji maban miktimon pagek tobil tobil anek tarak kwakwagi da gen kaganikon pawin timikŋgit.

²¹ Yan aban Yesu da datni iyigit, “Bisap nian da yan agit?”

Yanban datni da yagit, “Nakŋagikon da altan imgut da tosok.

22 Bisap morapmi konj da anakgo kimotjak yanj nandanek maban kindapmon ae pakbikon pigigit. Tapmim tanj gamisak kanj, nit do bupmi nandanek panpulugoki.”

23 Yanjban Yesu da yanj iyigit, “Tapmim tanj namisak bo dima nido but bamot anj namisal? Amin nandan gadatni tonj unun yo morap tagi an mudoni.”

24 Iyinjban unudon gin monji dakon datni da madepsi yanj yagit, “Nak nandan gadasat, mani nandan gadatno unun madep dima, do nak anpuluga!”

25 Yanjban Yesu da minjat amin kabi madep timtim yanjek apba pindagek konj tebai yanj iyigit, “Konj, gen kaga ae mirak sopsop amin, gak monji on yipmandet! Wagil kinjek bunjon on monjigwan dimasi pigiki!”

26 Yanjban konj da madepsi yanj tidanek monji unun maban bumjot yombem pagakwan konj yipmanjek winj kigit. Kinjakwan amin morapmi da monji kanjek yanj yawit, “Kunjakni.”

27 Mani Yesu da kisirikon abidanek aban pidan akgit.

28 Yanj anjek Yesu yut kindakon wigakwan pandetni da iyi gin egek yanj iyiwit, “Nido konj unun nin da yol do antidok aman?”

29 Yanjba yoyigit, “Konj unuden unun yum yolyoli dima. Bisiron da tagi yolyoli.”

Yesu unun kimotjak do yoyinjban kosiri bamori agit

(Mt 17.22-23 ae Lk 9.43-45)

30-31 Yesu gat pandetni gat miktim unun yipmanjek Galili miktim da binapgan kiwit. Kinakwa Yesu pandetni yoyindet ak do nandagit, do gen bini amin da dima nandani do si pasilek kiwit. Anek yanj yoyigit, “Amin Dakon Monji don amin da kisiron yipba anakba kimotdisak. Kimak gildat kapbi anakwan kimoron da pidokdisak.”

32 Yanj yoyinjban gen unun dakon mibili dima nandaba pisagit ae iyik do si pasalgwit.

Mibiltok amin egip egip dakon gen

(Mt 18.1-5 ae Lk 9.46-48)

33 Yesu gat pandetni gat Kapaneam kokupmon kinj pisanek yutnon wigek Yesu da pandetni yanj yoyigit, “Kosiron ji ni gen nan yan?”

34 Kosiron gen emat anjek yanj yawit, “Nin kabikon namin da mibiltok amin asak?” Yanj yawit, do gen kobogi iyik do mayak tawit.

35 Anakwa pabinj yigek pandetni 12 kabi yoyinjban apba yanj yoyigit, “Amin kinda mibiltok amin ak do nandisak kanj, bunjonsi agek amin morap dakon oman amin egipjak.”

36 Yanj yanjek amin moninj kinda abidan anobinj bikbiknikon yipban agakwan kisiri da abidanek yanj yoyigit,

37 “Amin kinda nak do nandanek amin moninj oden kinda but da abidosak kanj, unun nak nan abidosok. Ae amin kinda nak abidosak kanj, unun nak nan gin dima abidosok, Datno nak yabekban pigim unun nan abidosok.”

Amin kinda uwal dima anjimjak unun notnin

(Lk 9.49-50)

38 Yanjban Jon da yanj iyigit, “Yoyindet, nin kanjapno amin kinda da gak da manon konj yolban kaman. Mani nin da kabikon nani kinda dima, do yansop anj imiman.”

39 Yanjban Yesu da yanj yagit, “Dima kirinjik imni. Amin kinda nak dakon man yanjek wasok tapmimi tonj asak unun amin nikon da nak do yanjba yokwi tok asak? Unun aripmi dima.

40 Amin kinda uwal dima anj nimjak amin unun notnin.

41 Nak asisi dayisat, amin kinda nak do nandanek ji do Kristo dakon amin kabi yanj nandanek pakbi kolej damjak kanj, unun amin dakon yumanj nogi dima pasil imjak.”

9:23: Mt 21.21; Mk 11.23

9:26: Mk 1.26

9:30-31: Mk 8.31; 10.32-34; Jn 7.1

9:32: Lk 9.45

9:35: Mt 20.25-27; Mk 10.43-44; Lk 22.24-26

9:37: Mt 10.40

9:40: Mt 12.30; Lk 11.23

9:41: Mt

10.42

Anpak yokwi da nandan gadat anupbal asak

(Mt 18.6-9 ae Lk 17.1-2)

⁴² Yesu da sanbenek yan yagit, “Amin kinda da amin monin kinda nak nandan gadan naminakwan yokwi asak do yabekban yokwi asak kan, yabet asak amin wit misinjit tip madep kinda tegikon amin da waman maba tap ilarisigwan pigeke tagi kimotjak.

⁴³⁻⁴⁴ “Kisitgo da yokwi aki do gayinban kan, kisitgo mandan dagoki. Gwinimbil egek Tipdomon kindap tebanon pigiki yan do kisitgo mandan daganek tagapmi egip egip dagok dagogi mini do amin aki.

⁴⁵⁻⁴⁶ Ae kandapgo da yokwi aki do gayinban kan, kandapgo mandan dagoki. Gwinimbil egek Tipdomon kindap tebanon pigiki yan do kandapgo mandan daganek tagapmi egip egip dagok dagogi mini do amin aki.

⁴⁷ Ae dabilgo da yokwi aki do gayinban kan, dabilgo pilikgi. Gwinimbil egek Tipdomon kindap tebanon pigiki yan do dabilgo kinda piligek tagapmi Pinokop da Amin Kila Asagon tagi wigiki.

⁴⁸ ‘Tipdomon namat dima kimokgon, ae kindap dima kimokdok.’

⁴⁹ Tap gat kindap gat amin kisikon altosak.

⁵⁰ Tap unun yo galagisi. Mani tap dakon galagi pasiljak kan, niansi anek galagini ankaluk anen? Ji tap yombem egek notji gat but kalonji egipni.”

10

Minat pankwinit dakon gen

(Mt 19.1-12 ae Lk 16.18)

¹ Yesu unun kokup yipmanek Judia miktimon ae Jodan Pakbi teri kinda unudon kigit. Unudon egakwan minat amin madepsi apgwit. Apba Yesu iyi an an agit unuden ae Pinokop gen yoyigit.

² Yoyinakan Parisi amin diwari da abin Yesu gen yokwi kinda yanban

kanek gen pikon yipnen yan nandanek yan iyiwit, “Gen tebanin da amin kinda minatni tagi kwinitjak do yosok bo dima?”

³ Yanba yoyigit, “Moses da ni gen teban nan damgut?”

⁴ Yanban iyiwit, “Moses da yan mandagit: Amin kinda minatni kwinit do kan, minat pankwinit papia kinda mandan iminek kwinitjak.”

⁵ Yan yanba Yesu da yagit, “Moses unun but tebanji do anek gen teban unun mandagit.

⁶ Mani wasok wasogikon Pinokop da amin wasanek

‘minat ae wiliyo kisi wasagit.’

⁷ ‘Unun do anek wili da meni datniyo yopmanek minatni gat muwukbal

⁸ giptim kalonji anjil.’

Gen yan tosok, do amin wam da bamori dima, giptim kalonji amal.

⁹ Unun do Pinokop da minat wili kili panmuwukgit, do amin da dima panwasekdo.”

¹⁰ Yan yanban yutnon wigek pandetni da unun gen dakon mibili nandak do iyiwit.

¹¹ Iyinba yan yoyigit, “Amin kinda da minatni yipmanek kin minat kalugi pasak kan, unun amin yumabi asak.

¹² Ae minat kinda da eni yipmanek kin wili kalugi pasak kan, unun minat yumabi asak.”

Yesu da minat monjiyo gisam yomgut

(Mt 19.13-15 ae Lk 18.15-17)

¹³ Amin da minat monjiyoni Yesukon timik panopgwit. Panobin Yesu da kisiri kwenikon witjisak do iyiwit. Mani pandetni da yan yoyiwit, “Dima panopni. Pankit!”

¹⁴ Yanba Yesu da buri yokwi tanban yan yoyigit, “Minat monji yopba nagon apgut. Dima kirinik yomni. Pinokop da Amin Kila Asak unun amin minat monjiyo da tilagon ekwan unuden amin dakon.

15 Nak asisi dayisat, amin kinda da miñat monjiyo da Piñkop da Amin Kila Asak abidoñ unun da tilak dima abidoni kañ, unjungwan aripmi dima pigikdan.”

16 Yan yanek Yesu da miñat monjiyo timigek kisiri kwenikon witjinek gisam yongut.

Monji gimon kinda yoni morapmi da Yesu yol do yagit

(Mt 19.16-30 ae Lk 18.18-30)

17 Yesu pidan kik do anjakwan amin kinda timtim yanek abin gawak iminek yan iyigit, “Yoyindet giman, niansi anek egip egip dagok dagogi mini abidoken?”

18 Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak nido nak do amin tagisi yan nayisal? Piñkop kalonji gin unun amin tagisi.

19 Gak gen teban nandan mudosol, unun yan:

‘Amin dima dapba kimotni;
miñat eyo kili abi ji yumabi dima
ani;
yo kabo dima noni;
top dima yoni;
top gen yanek amin notji yum
dogin gen pikon dima yopni;
amin dakon yo kabi pankiligek
dima timitni;
menj dat do nandaba wukwanek
geni guramitni.’”

20 Yanban amin unun yan yagit, “Yoyindet, nak monjisogon da gen teban morap guramik an an opgum da obisat.”

21 Yanban Yesu da kañ galak tanek yan iyigit, “Yo kalonji tosok unun dima asal. Gak kin yo morapgo yuman nanek unun dakon moneñ ban yoni mini amin do yobi. Yan anaki yo tagisi Kwen Kokupmon tan gamdisak. Yan anek abin nak nol.”

22 Amin unun yoni morapmi tan imgwit, do gen unun nandan but yokwi nandane si kigit.

23 Kinakwan Yesu da pandetni pindagek yan yoyigit, “Yoni morapmi amin unun Piñkop da Amin Kila Asak da kagagwan pigik do antidok an.”

24 Gen unun nandane nandaba njwaknwarisi agit. Mani Yesu da sanbenek yan yoyigit, “Monjimoni, amin Piñkop da Amin Kila Asak da kagagwan pigik do antidok an.

25 Asisi, bit madepsi kamel unun da imal bupbup da kosit gwagagon aripmi dima pigigi asak. Mani unun yapmanek yoni morapmi amin unun Piñkop da Amin Kila Asak unun da kagagwan aripmi dimasi pigigi asak.”

26 Yanban pandetni nandaba njwaknwarisi aban notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Yan kañ namin da egip egip dagok dagogi mini abidosak?”

27 Yanba Yesu da pandet kabini pindagek yan yoyigit, “Amin iyi aripmi dima ani, mani Piñkop da aripmi tagi asak. Piñkop da yo morap ak do tagi asak.”

28 Yanban Pita da Yesu gen kinda yan iyigit, “Nin yo morap yopmanek gak nan gin gol awilgaman.”

29 Yanban Yesu da yan yagit, “Nak asisi dayisat, amin kinda da nak do ae Gen Bin Tagisi do nandane yutni, peni padik padikyo, sami, menji, datni, miñat monjiyoni, ae miktimni yopman detjak kañ,

30 tamoni do Piñkop da yo madepsi imdisak. Miktimon egipjak bisapmon yo morap kalip yopman dekgit unun dakon tilak yapmanek yo morapmi imdisak. Unun amin da yutni, peni padik padikyo, sami, menji, miñat monjiyo ae miktim morapmisi timitdisak. Mani unun gin dima, amin da yo yokwi anyomdan. Yan anakwa bisap madep apjak bisapmon egip egip dagok dagogi mini abidokdisak.

31 Mani amin morapmi abisok mibiltok ekwan unun da buñon amin akdan. Anakwa amin morapmi abisok buñon ekwan unun da mibiltok amin akdan.”

Yesu unun kimotjak do gen bin yoyinban kosit kapbi agit

(Mt 20.17-19 ae Lk 18.31-34)

³² Yesu gat panjetni gat Jerusalem kokup papmon wigik do anek Yesu iyi mibiltok anyoban kiwit. Kinakwa panjetni da nandak nandak morapmi anakwa amin bujon yolgwit unun da but pasol awit. Yan anakwa Yesu da panjetni 12 kabi aeni timik panmuwugek yo altan imni unun dakon but piso yoyinjek

³³ yan yagit, "Nin abisok Jerusalem kinapno amin da Amin Dakon Monji mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyinjet amin unun da kisiron yipdan. Yan anek gen pikon yipmanjek kimotjak do yan dagok akdan. Yan dagok anek Amin Nwaknwari Kabi da kisiron yipdan.

³⁴ Unun amin kabi da ansolat anek, ilip sul iminek, baljanek anakba kimotjak. Gildat kapbi anakwan kimoron da pidokdisak."

Jems gat Jon gat amin madep egip do yagimal

(Mt 20.20-28)

³⁵ Jems gat Jon gat, Sebedi dakon monji bamot, unun da Yesukon altan iminek yan iyigimal, "Yoyinjet, nit yo kinda do gayikdamak, unun gak da abi do nandamak."

³⁶ Yanbal yan yoyigit, "Nian aben do nandamal?"

³⁷ Yanban yan iyigimal, "Gak don tilingo gat yikgi bisapmon nit kinda da gak da amin tetdo, ae kinda da gwanden tet do yitden do nandamak."

³⁸ Yanbal Yesu da yan yoyigit, "Jil gen unun yomal unun dima nandan pisanek yomal. Nak da tepmi madep pakdisat unun tagi panjil?"

³⁹ Yanban iyigimal, "Tagi panden."

Yan yanbal Yesu da yoyigit, "Unun asi, tepmi pakdisat unun pakdamal.

⁴⁰ Mani, namn da nak da amin tet do yitjak, ae namn da gwanden tet do yitjak unun aripmi dima yan dagoken. Tamo unun Pinjok da amin kili manjin yopgut unun dakon gin."

⁴¹ Panjetni 10 kabi gen unun nandanek Jems gat Jon gat do butjap nandawit.

⁴² Mani Yesu da yoyinban opba yan yoyigit, "Ji nandan, Amin Nwaknwari Kabi dakon amin tagi da iyi do nandaba wukwanek pi madepsi amin do yoba an. Ae geni guramik kimotni do nandan.

⁴³ Mani unun dakon anpak unun jikon dima tosak. Jikon da amin kinda amin tagi man pak do nandisak kan, unun amin oman aminji egek amin tagi man pasak.

⁴⁴ Amin kinda jikon da mibiltok amin egip do nandisak kan, unun amin minjat amin morap dakon oman amini egek mibiltok amin tagi egipjak.

⁴⁵ Amin Dakon Monji unun yan gin kili agit. Amin da oman animni do dima pigit. Iyi minjat amin morap panpulgokdo, ae iyi dakon giptimnan paregek yuman nan yop do pigit."

Yesu da amin dabili mini kinda anmilip agit

(Mt 20.29-34 ae Lk 18.35-43)

⁴⁶ Yesu gat panjetni gat Jeriko kokup papmon kin altawit. Yesu unun kokup yipman degakwan panjet kabini gat ae minjat amin kabi madep gat kisi kiwit. Kinakwa kosit ilenon amin dabili mini kinda yikgit, mani Batimeus, unun Timeus dakon monji. Unun amin dabili mini do amin da monej imni do bisit yoyinjek yikgit.

⁴⁷ Yigakwan amin da "Yesu Nasaret amin obisak" yan yanba nandanek gen madepsi yan tidanek yagit, "Yesu, Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nam!"

⁴⁸ Yan tidanban amin morapmi da gen tebai iyinek dima yan tidosak do iyiwit. Mani madepsi sigin yan tidanek yagit, "Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nam!"

⁴⁹ Yan tidanban Yesu da nandanek kosiron agek yan yagit, "Iyinba apban."

Yanban amin da dabili mini amin yan iyiwit, “But galak nandanek pida. Opbi do yosok.”

⁵⁰ Gen unun yanba nandanek imalni kukwan yipmanek Yesukon opgut.

⁵¹ Opban Yesu da yan iyigit, “Nak ninan angaben do nandisal?”

Yanban dabili mini amin da yan iyigit, “Yoyindet, nak sintok do nandisat.”

⁵² Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak nandan gadan namisal, do kilek tanek kiki.” Yan iyanban unudon gin dabili sintanek Yesu yolgit.

Yesu tepmi panek kimakgit da aeni pidagit (Kilapmi 11.1-16.20)

11

*Yesu Jerusalem Kokupmon pigigit
(Mt 21.1-11 ae Lk 19.28-40 ae Jon 12.12-19)*

¹ Yesu gat pandetni gat Jerusalem kokup pap ankapmat anek Betpage ae Betani kokupmon kin altawit. (Kokup bamot unun flej Olipmon tomal.) Altanek Yesu da pandetni bamori yabegek,

² yan yoyigit, “Jil ason kokup koman unudon kin altanek unudon gin donki bilagi kinda napmon akban konjil. Unun donki amin da kwenikon dima yikbi. Napmi witaldak anopjil.

³ Amin kinda da ‘Nido yan amal’ yan dayinban kan yan iyanjil, ‘Amin Tagi da pi kinda ak do anek yosok. Donjok yipban opdisak.’”

⁴ Unun amin bamot kin donki bilagi unun kosiron kagimal. Unun amin kinda da yoma kagakon gwilikba akgit. Napmi witalbal,

⁵ amin akgwit en da pindagek yawit, “Niban ak do anek on donki bilagi witaldagal?”

⁶ Yanba Yesu da gen yoyigit unuden gin yoyigimal. Abal nandan yominakwa donki ankgimal.

⁷ Yesukon altanek imalni ilik donki bilagi da kwenon yopmanakwal Yesu pawigi unudon yikgit.

⁸ Yan anakwan amin morapmi da kosiron imalni yaliwit. Anakwa amin diwari da kin kindap kilin mandan panobin kosiron yaliwit

⁹ Amin mibiltok kiwit ae bujon yolgwit kisi da yan tidanek yan yawit, “Osana! Pin kop ankisino!

‘Pin kop dakon gisami ton amin unun Amin Tagi da manon abisak.’

¹⁰ Osana! Babiknin Dewit da amin kila agit unuden gin on amin kila amin madepnin egip do abisak, unun do Pin kop Wikwisi Kwen Kokup Amin ankisino!”

¹¹ Yesu Jerusalem kin altanek Telagi Yut Madep unun da nagalgwan pigigit. Pigi yo morap pindak an agigit, mani gildat pigik do anakwan pandetni 12 kabi gat tobilek Betani kokupmon kiwit.

*Yesu da yanban pik kindap kinda
kibidagit*

(Mt 21.18-19)

¹² Wisa daganakwan Betani kokup yipman dek obin kosiron Yesu jap do agit.

¹³ Yan anek pik kindap kinda dubagikon da tam dirim kagit. Yan kanek bami di ton bo dima yan do kapmatjok da kin wisigit. Mani bami di dima pindakgit. Tami gin pindakgit, nido pik kindap dakon bami toktok bisap dima.

¹⁴ Yesu da kindap unun yan kanek yagit, “Bujon bami dimasi toki, anaki amin da dimasi pan noni dosi nandisat.” Gen yagit unun pandetni da nandawit.

*Yesu da amin Telagi Yut Madep-
mon monej ilit pi awit unun yolgit*

(Mt 21.12-17 ae Lk 19.45-48 ae Jn 2.13-22)

¹⁵ Yesu gat pandetni gat Jerusalem kin altawit. Kin altanek Yesu Telagi Yut Madep da nagalgwan pigi pindakban amin monej ilit pi awit. Unun wasanek amin yolban wanga

abigiwit. Yan anek monen kulabik awit amin dakon tamo, ae minam ban monen ilit awit amin dakon tamo unun kisi panjobilban tagal kiwit.

16 Yan anek amin Telagi Yut Madep da nagalgwan yoni timigek kin ap dima ani do yan sop anyomgut.

17 Yan sop anyomnek yan yoyin dekgit, "Pin kop da papiakon gen yan mandabi:

'Nak dakon yut unun amin miktimi miktimi ekwan unun da abin bisit an namni do tosak.'

Mani ji da kulabik aba

'kabo noknok dakon pasili tamo asak.'

18 Yan yanban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyindet amin gen unun nandanek Yesu anakba kimotjak do kosit wisiwit. Unun Yesu do si pasalgwit, nido minat aminyo da Yesu dakon gen yogokni do tamtam yawit.

19 Yan yanakwa pilin pilindo Yesu gat panjetni gat Jerusalem yipmanek kiwit.

Nandan gadaron da bisit ani

(Mt 21.20-22)

20 Wisa dagokdo Yesu gat panjetni gat kosiron kiwit. Kinnek pik kindap unun kili wagilsi kibidagit kawit.

21 Yan kanek Pita da Yesu da gen yagit unun nandanek yan iyigit, "Yoyindet, ka! Apma pik kindap yokwi tosak do yagil abisok oni kibidak!"

22 Yanban Yesu da gen kobogi yan yagit, "Ji Pin kop nandan gadan imni.

23 Nak asisi dayisat, amin kinda da ilen kinda yan iyisak, 'Gak pidan tap kaga pigi' yan iyinek but bamot dima asak kan, unun iyisak unuden gin altokdisak.

24 Unun do nak yan dayisat, ni yo kinda do Pin kop bisit iyinek yo unun timitni do nandan gadan kimotni kan, yan gin timitdan.

25-26 Ji bisit ani bisapmon amin kinda da yokwi an damgut kan, yokwini yopman ibi. Yan ani kan,

Kwen Kokup Datji da yokwisi yan gin yopdisak."

Yesu tapmim tan imgut unun do iyiwit

(Mt 21.23-27 ae Lk 20.1-8)

27 Yesu gat panjetni gat aeni Jerusalem kin altawit. Anek Yesu Telagi Yut Madep da nagalgwan pigi agipgut. Agakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae gen teban dakon yoyindet amin, ae kila amin Yesukon opgwit. Obinek yan iyiwit,

28 "Namin da pi unun abi do yan mudan gamgut da yo unun asal? Ae namin da man madep gamgut?"

29 Yanba Yesu da yan yoyigit, "Nak jiban gen kinda dayikdisat. Dayiko kobogi nayini kan, nakyo kisi kobogi tagi dayiken.

30 Jon telagi pakbi sogit bisapmon, Pin kop da yabekban pi agit, bo amin da yabekba agit? Unun do nayini."

31 Yanban iyi gin notni yoyin yoyin anek yan yawit, "Kobogi ni gen kinda nan iyinen? 'Pin kop da yabekgit' yan iyinen kan, gen tebai yan niyisak, 'Ji nido dima nandan gadan imgwit?'

32 Mani 'Amin da yabekgit' yan iyinen kan, unun kisi tagi dima asak, nido amin morapmi da Jon do kombi amin bamisi kinda yan nandan. Do Jon dakon man bin anupbal anen kan nindapdan." Yan do si pasalek

33 Yesu do gen kobogi yan iyiwit, "Nin dima nandan."

Yanba Yesu da yan yoyigit, "Nakyo kisi namin da pi unun aben do yan mudan namgut da pi asat unun dima dayiken."

12

Wain pi kila amin yokwi dakon tilak gen

(Mt 21.33-46 ae Lk 20.9-19)

1 Ae Yesu da tilak gen kinda yan yoyigit, "Amin kinda da wain pini anek nagal agit. Anek unun naganlon wain sop baman til do gapma

kinda wayikgit. Anek kila amin da kabo noknok pindat do yut dubak kinda witjinban wigigit. Yut witjinjek kila amin da pini anek bami pakpak bisapmon bami di namni yan nandanek wain pi unun da kisiron yipmanek miktim dubagikon kigit.

² “Wain sop pakpak bisap kwan tanakwan oman monji kinda yabekban wain bami timik panopjak do kigit.

³ Kinj altanban wain pi dakon kila amin da unun pi monji abidan anagek bami kinda dima iminek yipba kigit.

⁴ Yanj aba pi ami da aeni oman monji kinda yabekdak. Unun pi monji busunikon anagek yo yokwisi animgwit.

⁵ Yanj aba kinda gat yabekban kwan anakba kimakgit. Yanj aba pi monji morapmi yabekgit. Diwari si baljanek diwari dapba kimakgit.

⁶ “Dapmanakwa kaloni kinda egipgut unun iyi dakon monji. Monji unun do galagisi nandagit. Bunon iyi dakon monji yabegek yan nandagit, ‘Monjino kwan kila amin da unun do nandaba wukwanek geni nandanek bami di imni.’

⁷ “Mani kila amin da monji kanek notni yoyin yoyin anek yan yawit, ‘Amin on da egi don datni dakon yo morap timitdisak, do nin amin on anagek wain pini nin do anawatnen.’

⁸ Yanj yanek monji unun anakba kimakgit. Kimakban bumjotni pigaganan maba wanga kigit.

⁹ “Ji nian nandan? Don pi ami da abin pi kila amin nian anyomjak? Pi ami da abin unun kila amin dapban kimotdan. Dapban kimagakwa wain pi unun amin njwaknjwari da kisiron yipdisak.

¹⁰ Ji Pinjkop da papiakon gen tosok unun dima manjin nandawit? Gen unun yan:

‘Yut agak amin da gwak yokwi yan yanek maba kigit, unun gwak amin da yut kodigikon tip kinda nan tidawit da akdak.

¹¹ Yo unun Amin Tagi da agit, anakwan nin da kono yo masi masimisi asak.’”

¹² Yanj yoyinban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae gen teban yoyindet amin ae kila amin da “Tilak gen unun nin do yosok” yan nandanek Yesu abidok do nandawit. Mani minjat amin do pasalek yipba si kigit.

Rom dakon kila amin madep Sisa do monej imimi bo dima?

(Mt 22.15-22 ae Lk 20.20-26)

¹³ Parisi amin diwari gat ae Erot da kabikon amin diwari gat da Yesu dakon gen nandanek sun kinda yanban abidoni do kila amin da yabekgwit.

¹⁴ Yesukon kinj altanek yan iyiwit, “Yoyindet, gak gen bami yogok amin yan nandan. Gak amin do dima pasoldol. Amin mani tonj ae amin mani mini unun kisi Pinjkop dakon anpak yoyin de mudosol. Gak nian nandisal? Sisa do monej imno tagi asak bo dima? Imnen bo dima?”

¹⁵ Mani Yesu da unun jamba but amin yan nandan yominek yan yoyigit, “Ji nido nak anjewaljan? Monej tabili kinda anabin naba koko.”

¹⁶ Monej tabili kinda anobin iba abidanek yan yoyigit, “On wup gat ae man mandabi gat unun namn dakon?”

Yanban yan yawit, “Sisa dakon.”

¹⁷ Yanba yan yoyigit, “Sisa dakon yo unun Sisa iyi do imni, ae Pinjkop dakon yo unun Pinjkop iyi do imni.” Gen unun yanban nandanek Yesu do nandaba njwaknjwarisi agit.

Amin kimakbi da pidoni do Yesu iyiwit

(Mt 22.23-33 ae Lk 20.27-40)

¹⁸ Yan anakwa Sadyusi amin diwari da Yesukon apgwit. (Unun amin kabi amin kimakbi aripmi dima pidoni yan nandan.) Abinek yan iyiwit,

19 “Yoyiñdet, Moses da gen kinda yan mandagit, ‘Amin kinda monji mini da kimagakwan miñatni isal egipjak kan, padige da panjakwan monji panjalasak.’

20 Bisap kindakon peni padige 7 kabi egipgwit. Mibiltok nani unun miñat panek monji mini egek kimakgit.

21 Kimakban unun da buñon nani da sakwabat panek yan gin monji mini egi kimakgit. Ae unun da buñon nani yan gin agit.

22 Unuden gin notni diwari kisi miñat unun panek monji mini da kimakgwit. Kimagakwa miñat unun don kimakgit.

23 Wili 7 kabi kisi da pawit, do amin da kimoron da pidoni bisap madepmon namın dakon miñatni asak?”

24 Yanba Yesu da yan yoyigit, “Ji Pin kop da papiakon gen tosok unun dima kan nandanjo an. Ae Pin kop dakon teban tok tosok unun kisi dima kan nandanjo an. Unun do anek ji gen gulusun yon.

25 Kimakbi da pidoni bisapmon miñat eyo agak dima tokdisak. Anelo Kwen Kokup isal ekwan unun da tilagon egipdan.

26 Nak amin da kimoron da pidot pidot unun dakon mibili dayiken. Moses da gen kinda mandagit ji manjin nandan bo dima? Moses da kindap kinda sonban kanakwan Pin kop da gen yan iyigit:

‘Nak Abraham, Aisak, ae Jekop dakon Pin kop.’

27 Unun do nak yan dayisat, Pin kop unun amin kimakbi dakon Pin kop dima, amin egip egipmi ton unun dakon Pin kop.”

Ni gen teban da mibiltok asak?

(Mt 22.34-40 ae Lk 10.25-28)

28 Anakwan gen teban yoyiñdet amin kinda da abin pindakban Yesu gat Sadyusi amin gat gen emat awit. Yesu da gen kobogi tagisi yoyinban nandanek Yesu yan iyigit, “Ni gen teban

da gen teban morap yapman mudanek mibiltok asak?”

29 Yanban Yesu da gen kobogi yan iyigit, “Gen teban mibiltok asak unun yan:

‘Israel amin kabi, gen unun nandani. Amin Tagi kalon gin unun Pin kopnin.

30 Ji Amin Tagi Pin kopji unun but gat, ae wup gat, ae tapmimgo gat, ae nandak nandakgo gat kisi but dasi galak tan ibi.’

31 Ae unun da buñon yan tosok: ‘Gaga do but dasi nian galak tosok, unuden gin amin do but dasi galak tan yobi.’

Unun gen teban bamot da gen teban morap yapman mudomal.”

32 Yanban unun gen teban yoyiñdet amin da Yesu yan iyigit, “Yoyiñdet, tagisi yosol. Unun asisi, Pin kop unun kalon dagin egisak, ae Pin kop kinda dima egisak.

33 Notgo do galagi nian nandisal unun si yapmanek Pin kop do galagi madepsi nandan imni. Bisapmi bisapmi unun do nandanek ae oman an iminek egipni. Yan anek gaga do but dasi nian galak tosok, unuden gin amin do but dasi galak tan yobi. Unun gen bamot da mukwa sogok mibili mibili yapman mudomal.”

34 Yanban Yesu da amin nandan kokwini ton kinda da yosok yan nandanek iyigit, “Pin kop da Amin Kila Asak unun gak kili ankwana asal.”

Yan yanban amin morap Yesu gen sanbenek iyik do pasalgwit.

Kristo unun Dewit dakon Pin kop

(Mt 22.41-46 ae Lk 20.41-44)

35 Yesu telagi yut nagalgwan egek amin yoyin degek yan yoyigit, “Gen teban yoyiñdet amin da gen kinda yan yon, ‘Kristo unun Dewit dakon yawi diwatni.’ Mibili nido yan yon?”

36 Dewit Telagi Wup da anpulanganban iyi yan yagit:

‘Pin kop da nak dakon Amin Tagi yan iyigit, “Gak abin nak da aminsi

tet do yikbi don uwalgo kan-
dap gibanogwan yopbo gengo
guramitni.”

37 Dewit da unun amin do Amin
Tagi yan iyigit, do Kristo unun Dewit
dakon yawi diwatni dima, unun Amin
Tagini.” Yesu da gen unun yanakwan
minjat amin kabi madep da nandan
galak tawit.

*Gen teban yoyindet amin dakon
anjak yokwi*

(Mt 23.1-36 ae Lk 11.37-54 ae 20.45-47)

38 Anakwa Yesu da yoyin degek
yan yoyigit, “Ji gen teban yoyindet
amin da dayindet an unun do pindak
kimotni. Unun amin ilikba pigikni
dubagi panek minjat aminyo da
makeron ‘gildat tagi’ yan yoyini yan
do galak tonj.

39 Muwut muwut yutnikon ae jap
noknok bisap madepmon amin mani
tonj da yiyit tamokon yit do galak tonj.

40 Unun amin sakwabat pankewalek
yutni timikgan. Ae amin da pindatni
yan do bisit dubagisi an. Unuden amin
gen kokwin bisap madepmon kobogi
do yo jigisi pakdan.”

*Yoni mini minjat kinda da Pinjop do
paret agit*

(Lk 21.1-4)

41 Yesu Telagi Yut Madepmon
wigeke paret yopyop tamo da kap-
matjok yikgit. Yigeke pindagakwan
amin morapmi da paret yopgwit.
Monej morapmi tan yomgwit amin
unun da monej madep yopgwit.

42 Anakwa sakwabat yoni mini
kinda da abin monej gimani tabili
bamori monijisisok paret yopyop
tamokon yopgut.

43 Yan yopban kanek Yesu da
panjetni yan panmuwugek yan yoyigit,
“Nak asisi dayisat, on sakwabat unun
da paret yopmandak unun da amin
morap da yopman si yapmandak.

44 Amin morap unun monejni
morapmi tan yomanakwa diwari gin
paret idapmon yopman. Mani on
minjat wadak wadaksi anek monejni

kisi yopmandak. Kili jap yuman nosak
monejni di dima tan iman.”

13

*Yesu da Telagi Yut Madep tuwilni
do yagit*

(Mt 24.1-2 ae Lk 21.5-6)

1 Yesu gat panjetni gat telagi yut
madep dakon nagal yipman wanja
pinakwa monji kinda da yan iyigit,
“Yoyindet, tip madepsi ban yut tagisisi
di awit do digo pindat!”

2 Yanban Yesu da gen kobogi yan
iyigit, “On yut madep pindakdal,
unun dakon tip notni da kwenon
dima tan tan akdan. Tuwilba kisisi
man mudokdan.”

Yesu da jigimorapmi altoni do yagit

(Mt 24.3-14 ae Lk 21.7-19)

3 Yesu Henj Olipmon yigakwan
Telagi Yut Madep ason tet tagit.
Anakwan Pita, Jems, Jon ae Andru da
iyi gin Yesu yan iyiwit,

4 “Gak da gen unun yal, unun
ni bisapmon altokdan? Ni yo da
mibiltok altanban kanek unun yo
morap altosak dakon bisap kwan
tosok yan nandanen?”

5 Yan yanba Yesu da yoyigit, “Amin
da pankewalni do kan kimotni.

6 Amin morapmi da abin nak dakon
man yanek yan yokdan, ‘Nak naga
Kristo.’ Yan yanek amin morapmi
pankewaldan.

7 Unun bisapmon emat wuwik gat
ae dubagikon emat an unun dakon
gen bin apba nandanek butji dima pa-
solni. Unun yo morap altokdan, mani
miktin da mudosak bisap madep kili
unun yan dima nandani.

8 Miktin kinda dakon amin da
pidanba miktin kinda dakon amin
gat emat wamdan. Ae kila amin
madep kinda dakon amin da pidanba
kila amin madep kinda dakon amin
gat emat wamdan. Anakwa miktin
diwarikon wudip akdisak, ae miktin
diwarikon amin da jap do madepsi
anek diwari da kimotdan. Minjat
monji kwapmi tonj da monji altok do

anej sugaŋba tepmi nandan, unuden gin unun yo morap altoni bisapmon, bisap madep kwan tosok yan nandani.

⁹ “Unun bisapmon ji disi do kila ani. Amin da gen pikon depdan ae Juda amin da muwut muwut yutnon pawigi nap kirinban baljokdan. Ji nak nandan naman do amin da ji panji miktim dakon kila amin madep da inamon depba atdan. Unun bisapmon nak dakon gen yoyini.

¹⁰ Miktim da mudosak bisap madep tepmi dima apdisak. Mibiltok amin miktimi miktimi ekwan unun da Gen Bin Tagisi nandani.

¹¹ Amin da ji timik panpan gen pikon depni bisapmon dima pasolni. Ni gen ban yoyinej yan dima nandani. Unun bisapmon Pinjokop da ni gen dayisak unun ban yoyini. Yan anakwa ji dakon gen dima asak, unun Telagi Wup dakon gen asak.

¹² “Unun bisapmon amin da yan akdan: peni kinda da padige uwal da kisiron yipban anakba kimotdisak, ae amin kinda da minjat monjiyoni uwal da kisiron yopban dapba kimotdan, ae minjat monjiyo da meni datniyo do yan gin akdan.

¹³ Yan aba ji nak nolgan do anej amin kisi morap da ji do butjap nandakdan. Mani tebai agek egi wigakwa bisap madepmon wigisak amin unun Pinjokop da yokwikon ban timitdisak.”

*Yo yokwisi kinda da altokdisak
(Mt 24.15-28 ae Lk 21.20-24)*

¹⁴ Yesu da sanbenek yan yagit, “Yo yokwisi amin panupbal ak kinda don dima toktogit tamokon akban kokdan.” (On gen manjisak amin da pakyanansi nandisak.) “Unun bisapmon amin Judia miktimon egipni unun pasal kabapgan tepmisi wigini.

¹⁵ Amin kinda yut kwenon egipjak kan, yo kabini timit do yutgan dima pigisak.

¹⁶ “Ae amin kinda pigaga egipjak kan, yutnon ilikba pigikni kin abidok do dimasi kisak.

¹⁷ Unun bisapmon minjat monji kwapni ton, ae minjat monji mum non unun bupmisi.

¹⁸ Ji da Pinjokop bisit iyinba nandanakwan yo unun ais bisapmon dima altoni.

¹⁹ Unun bisapmon yo jigisi altokdan. Pinjokop da yo morap wasagiron da egi abisok ekwamanon yo jigisi unuden kinda dima altagit. Ae bujon yo jigi unuden aeni dima altokdan.

²⁰ Amin Tagi da unun bisap dima anpisip asak tam minjat amin morap kisi pasilmom. Mani minjat amin kabi iyi do kili manjigit unun do bupmi nandanej bisap anpisip akdisak.

²¹ “Unun bisapmon amin kinda da ‘Kristo oni!’ bo ‘Asoni!’ yan yanban kan, geni dima nandan gadani.

²² Amin diwari da abin ‘Nak Kristo’ yan yokdan. Ae diwari da ‘Nak kombi amin kinda’ yan yokdan. Yan yanek wasok tapmimi ton mibili mibili akdan. Anej minjat amin kabi Pinjokop da iyi do kili manjikbi unun panjiklikba kosit kilegi yipman detni do pini madep akdan. Mani aripmi dima akdan.

²³ Yo jigisi morap unun dima altanakwa wagil dayisat, do disi kan kimotni.”

*Don Amin Dakon Monji apdisak
(Mt 24.29-31 ae Lk 21.25-28)*

²⁴ Yesu da sanbenek yan yagit, “Yo jigiti dakon bisap mudanakwan ‘gildat dabil pilin tuk akdisak, ae kanek dima tenjenokdisak.

²⁵ Ae gik kundu yipmanek mokdan, anakwa kwen kundukon yo tebai ton unun da kwakwalitdan.’

²⁶ “Unun bisapmon amin da Amin Dakon Monji kanba tapmimni ae tilimni gat gikwemon da apban kokdan.

27 Unjun da anjelo kabini yabekban kin amin iyi do manjikbi kabi miktimi miktimi ekwan unjun panmuwutdan.”

Pik kindap kanjek butji pisosak

(Mt 24.32-35 ae Lk 21.29-33)

28 Yesu da sanjenek yan yagit, “Ji pik kindap kanjek butji pisosak. Kijini pakbini ton ae tami kaluk yopmandak, unjun bisapmon gildat bisap kwan tosok yan nandan.”

29 Unuden gin yo morap dayit unjun da altaakwa miktim da mudosak bisap madep kili unjunjok kwan tosok yan nandani.

30 Nak asisi dayisat, amin unjun bisapmon nani dima kimagakwa yo morap unjun kisi alta mudokdan.

31 Kundu gat miktim gat pasildamal, mani nak dakon gen unjun dimasi pasildisak.”

Yo morap altosak unjun dakon bisap Pinjop Dat dagin nandisak

(Mt 24.36-44)

32 Yesu da sanjenek yan yagit, “Yo morap altokdisak unjun dakon bisap amin kinda da dima nandisak. Kwen Kokup aneloyo dima nandan, ae Monjiyo kisi dima nandisak. Dat da iyi gin nandisak.

33 Yo morap altokdan dakon bisap ji dima nandan, do kan kimagek egipni.”

34 Yan yanek tilak gen kinda yan yoyigit, “Amin kinda kokup kindakon kik do anek oman amini do pi kokwinik yominek yut dakon kila ani do yoyisak. Anek yoma sopsop dakon kila amin yoma kilani tebai asak do iyisak.

35 “Unjun do anek ji kan kimotni. Ji yut dakon ami ni bisapmon apjak unjun dima nandan. Apjak bisap unjun pilindo bo kalbi binap bo pup da gen yosok bisapmon bo wisa dagokdo unjun ji dima nandan.

36 Tepmi abin dandaban dipmin potni kan, unjun tagi dima.

37 Gen dayisat unjun amin morap kisi do yosot. Kan kimotni.”

14

Kila amin da Yesu anakba kimotjak do yawit

(Mt 26.1-5 ae Lk 22.1-2 ae Jn 11.45-53)

1 Gildat bamori egek don Yapyap Bilak ae Bret Yisni Mini Dakon Jap Noknok Bisap Madep altok do anakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyindet amin da muwugek yan yawit, “Nian anek Yesu ankwalek abidan anjatno kimotjak?”

2 Yan yanek yawit, “Telagi bisap madepmon dima abidone. Yan anek kan, minjat aminyokon pidok pidok noman tokdisak.”

Minjat kinda da pakbi kibani ton tagisina Yesu son imgut

(Mt 26.6-13 ae Jn 12.1-8)

3 Yesu Betani kokupmon amin kinda mani Saimon unjun da yutnon yigit. (Saimon unjun kalip wuda tebani ton egipgut.) Yesu jap noknok tamokon yigakwan minjat kinda pakbi kibani ton tagisi kinami kinda abidane wigigit. Awin gapmi jokgalek Yesu da busunon tagalgit. (Unjun pakbi dakon yuman nogi madepsi ae tibiri unjun tipnan wasanbi.)

4 Yan aban amin diwari da kanek buri yokwi tanba notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Nidosi pakbi kibani ton tagisi unjun yumsi tagaldak?”

5 Amin da yubam tam, mone madepsi timik yoni mini amin do yomnom.” Yan yanek minjat unjun gen tebai iyiwit.

6 Iyiba Yesu da nandane yan yoyigit, “Ji minjat on yum koni. Nido jigi iman? Minjat on nak do yo tagisi asak.

7 Yoni mini amin ji gat bisapmi bisapmi egipdan, do tagi panpulugoni. Mani nak ji gat bisapmi bisapmi dima egipdaman.

8 Yo minjat da agagi kili aban dagak. Nak kimokgo gapmakon nepni do unjun minjat da pakbi kibani ton nan kili son namik.

⁹ Nak asisi dayisat, miktimi miktimi amin da Gen Bin Tagisi yoyinjak minjat on da yo ak unun dakon gen bin kisi yoyinjakwa nandakdan. Anek unun minjat dakon man bini dima pasildisak.”

Judas da Yesu kila amin da kisiron yip do yan teban tagit

(Mt 26.14-16 ae Lk 22.3-6)

¹⁰ Unun bisapmon panjetni 12 kabikon kinda egipgut mani Judas Iskariot. Unun da mukwa sogok amin dakon amin madep kabikon kinjek Yesu kisitnikon yipjak do yoyigit.

¹¹ Yoyinban but galak nandanek monen imni do yan teban tawit. Judas unun nandanek Yesu kisitnikon yipjak dakon kosit wisigit.

Yesu gat panjetni gat jap nawit

(Mt 26.17-25 ae Lk 22.7-14 ae 22.21-23 ae Jn 13.21-30)

¹² Anjakwan Bret Yisni Mini Dakon Jap Noknok Bisap Madep altagit. Unun bisapmon Israel amin da Yapyap Bilak do nandanek sipsip monen dapman son non. Unun bisapmon panjetni da Yesu yan iyiwit, “Nin kin dukwan Yapyap Bilak dakon jap panjosit anen do nandisal?”

¹³ Yan yanba Yesu da panjetni bamori yabegek yan yoyigit, “Kokupmon kin kanbal amin kinda pakbi kwoba kinda guramik apban jil gat domdom akdan. Jil unun amin nan yol ankinjil.

¹⁴ Kanbal yut kindakon wikwan kan, unun yut dakon ami yan iyinjil, ‘Yoyinjetnit da yosok, “Nak gat panjetnoni gat da Yapyap Bilak dakon jap nonen dakon yut buri dukwan tosok?”’

¹⁵ Yan iyinbal unun amin da yut madep kinda kwen nani do dolisak. Unun yutnon jap noknok tamo ae amin yiyit tamo kili panjoman abi da ton. Unudon japnin panjosit anjil.”

¹⁶ Yoyinban kokupmon kin Yesu da yo morap do yoyigit unudenji

pindakgimal. Yan pindagek Yapyap Bilak dakon jap panjosit agimal.

¹⁷ Pilin pilindo Yesu gat panjetni 12 kabi gat unun yutnon opgwit.

¹⁸ Obin jap noknok tamokon jap nan yigek Yesu da yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, jikon da kinda da nak uwalno da kisiron nepdisak. Unun amin nin gat yigek jap noman.”

¹⁹ Yan yanban panjetni buri yokwi tanba kalon kalon yan yawit, “Nak dima, ma?”

²⁰ Yan yanba Yesu da yoyigit, “12 kabi jikon kinda nak gat bret idapmon sibinjak nomak unun.

²¹ Asi, Pinjok da papiakon gen mandabi unun da aripmon Amin Dakon Monji kimot akdisak. Mani Amin Dakon Monji uwal da kisiron yipjak amin, awa! Unun amin meni da dima anjalagit tam tagi.”

Yesu da panjetni jap yomgut

(Mt 26.26-30 ae Lk 22.15-20 ae 1Ko 11.23-25)

²² Jap nan yigakwa Yesu da bret kinda abidan, Pinjok ya yan iyinjak, pudan panjetni do yomgut. Yominjak yan yoyigit, “Timigek noni, on nak dakon giptim timno.”

²³ Yan yanek aeni wain kinam abidanek, Pinjok ya yan iyinjak, yoban kisi da nawit.

²⁴ Nanakwa Yesu da sanbenek yan yoyigit, “On yawino. Amin morapmi gat sanbek sanbek ak do parekdat.

²⁵ Nak asisi dayisat, nak wain ae dima nanek egi wigi Pinjok da Amin Kila Agak kokupmon don wain kalugi noken.”

²⁶ Yan yanban kap kinda yanek yomakon pigek flej Olipmon wigiwit.

Pita da manji injak do Yesu da yagit

(Mt 26.31-35 ae Lk 22.31-34 ae Jn 13.36-38)

²⁷ Flej Olipmon wigakwa Yesu da panjetni yan yoyigit, “Pinjok da papiakon gen kinda tosok unun da aripmon ji manji namdan. Gen unun yan:

'Sipsip dakon kila amin anakgo kimagakwan sipsip wasen ki iyi iyi kikedan.'

28 Mani kimoron da pidanek nak da kalip Galili miktimon mibiltan daminek kiken."

29 Yanban Pita da yan iyigit, "Amin diwari dakon nandan gadat wital kisak kan, nak yan aripmi dima aben."

30 Yan yanban Yesu da iyigit, "Nak asisi gayisat, abisok kalbi pup kosit bamot dima yanakwan gak da nak do wasip kosit kapbi yokdisal."

31 Yanban Pita da yan iyigit, "Uwal da gigeek nakyo kisi nit do ani kan, gak do wasip dima yoken." Yan yanban notni kabi kisi yan gin yawit.

*Yesu Getsemani Pigaga bisit agit
(Mt 26.36-46 ae Lk 22.39-46)*

32 Yesu gat pandetni gat miktimon kinda mani Getsemani unudon kiwit. Kinj altanek Yesu da yan yoyigit, "Ji idon yigakwa nak bisit aken."

33 Yan yanek Pita, Jems, ae Jon kisi timikban kiwit. Kinj burikon jigi madepsi nandanek

34 yan yoyigit, "Butno jik tanakwan kimot kimotno noman tan naban nandisat. Do ji idon Pin kop do nandanek egipni."

35 Yan yanek angwikon kinj miktimon manj pagek bisit agit. Kosit kinda tosagon unun bisap yokwi yapjak yan nandanek bisit yan yagit,

36 "Aba, Dat, gak da yo morap tagi aki. Do nak da kwenon jigi apdisak unun kukwoki do nandisat. Mani nak dakon galaktok dima yolgi, gaga dakon galaktok unun gin yolgi."

37 Yan yanek tobil pandetni kapbi egipgwiwon kinj pindakban dipmin pakgwit. Pindagek Pita yan iyigit, "Saimon, gak dipmin pokdol, ma? Bisap awa kalonji da aripmon gin nak gat Pin kop do nandanek dima egipne?"

38 Ji teban tanek bisit anek egipni. Yan anek egipni kan, pankewalon

aripmi dima moni. But da nak nol do galak tosok mani gip dakon teban tokni mini."

39 Yan yanek aeni tobilek kinj bisit mibiltok agit unuden gin agit.

40 Bisit anek abin pindakban pandetni dipmin do yokwisi anek aeni dipmin sigin pakgwit. Panyolban pidan ni gen nan iyinen yan do intanek isal yikgwit.

41 Aeni kinj bisit an tobil abin pandetni yan yoyigit, "Ji dipmin sigin pagek tapmin pan, ma? Dipmin aripmi kwayin. Bisap kili abik. Amin Dakon Monji yokwi pakpak da kisiron kili unun yipmanjan."

42 Pidanba kino! Kabit, uwal da kisiron nepjak amin kili abik."

*Uwal da Yesu abidawit
(Mt 26.47-56 ae Lk 22.47-53 ae Jn 18.3-*

12)

43 Yesu gen yanakwan unudon gin pandetni 12 kabikon da kinda mani Judas altan yomgut. Amin kabi madep emat agak sibani ae kindap kirin timigek bujon yolgwit. Mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyindet amin ae kila amin unun da yabekba apgwit.

44 Uwal da kisiron yipyip amin da gen kinda kili yan yoyigit, "Amin kinda nak da mandan noko kan, unun amin nan abidoni. Abidanek kilani tebai anek anan kini."

45 Judas unudon gin Yesukon kinj altanek yan iyigit, "Yoyindet!" Yan iyinek mogimikon mandan nagit.

46 Yan aban kanek Yesu tebai abidawit.

47 Aba unun akgwit kabikon da kinda da emat agak sibani ilikgit. Higeek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman monji miragi mandan dagagit.

48 Mandan daganban Yesu da obip amin yan yoyigit, "Ji nak do kabo noknok kinda yan nandanek emat agak siba ae kindap kirin timigek nak abidok do aben, ma?"

49 Nak gildari gildari Telagi Yut Madep da nagalgwan ji gat egek amin yoyi dekgim. Unun bisapmon nak abidok do dima nandawit? Mani Pin kop da papiakon nak do gen mandabi unun da aripmon noman tosak.”

50 Yan yanban pan det morapni yipmanek pasal kin mudawit.

51 Kin mudanakwa monjisok kind a imalni kwakwagi kindanan gin imegek Yesu yolgit. Emat amin da unun monjisok kisi abidok do awit,

52 mani imalni nan kukwanek pasal molan molan kigit.

Yesu gen pikon anan kiwit

(Mt 26.57-68 ae Lk 22.54-55 ae 22.63-71 ae Jn 18.13-14 ae 18.19-24)

53 Yesu abidawit amin unun da Yesu abidan anan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yutnon wigiwit. Unun yutnon mukwa sogok amin dakon mibiltok amin ae gen teban yoyi det ae kila amin kisi muwuk egipgwit.

54 Pita kagi kagisok da Yesu yol ankin ek, mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da nagalgwan pigigit. Pikwan obip amin gat kindapmon yigek kindapni aliwit.

55 Anakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae gen kokwin amin kisi morap gat da yan nandawit, amin di yan yomno abin Yesu top gen yan iminek gulusun agit yan yanakwa anatan kimotjak yan nandawit, mani Yesu sun kind a dima agit yan kawit.

56 Anakwa amin morapmi da Yesu do top sitnok genyo yanba geni dakon kosiri dima pisagit.

57 Aba amin diwari da pidan Yesu do top sitnok gen yan yawit,

58 “Nin da nandanapno Yesu da yan yagit, ‘Nak da Telagi Yut Madep amin da awit unun tuwilek gildat kapbi da butgwan yut njwakn wari kind a aben. Yut unun amin kisit da agagi dakon tilak dima aben.’”

59 Mani gen unun yawit unun kisi upbal tanek gen dakon kosiri dima pisagit.

60 Kili mukwa sogok amin dakon mibiltok amin kila amin da inamon agek Yesu yan iyigit, “Gak gen kobogi kind a dima yoyiki? On amin morap gen yan gaba nian nandan yomisal?”

61 Mani Yesu gen kagani sopmanek gen kobogi kind a dima iyigit. Yan aban mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da aeni iyigit, “Gak Kristo? Gak Pin kop gawak imaman unun dakon Monji bo dima?”

62 Yanban Yesu da yan yagit, “Unun nak mani. Ji don kanakwa Amin Dakon Monji Tapmin Ami da aminsi tet do yikban kokdan. Anek kanakwa Kwen Kokup dakon gikwemon da aban kokdan.”

63 Yan yanban nandanek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin iyidakon paba pigikni pudagit. Yan anek yagit, “Mibilni nandak do amin nido sanbenek yoyino apni?”

64 Iyi do ‘nak Pin kop dakon Monji’ yan yosok, do ji da nian an imnen do nandan?”

Yanban kisi morap da yawit, “Gulusun asak, do si kimotjak.”

65 Yan yanek diwari da ilip sul imgwit. Yan anek dabili imal nan waman sopmanek kisit da anakgwit. Kisit da anagek yan iyiwit, “Namin da gikdak? Kombi gen ya!” Yan iyinakwa obip amin da abidanek anakgwit.

Pita da Yesu do wasip yagit

(Mt 26.69-75 ae Lk 22.56-62 ae Jn 18.15-18 ae 18.25-27)

66 Anakwa Pita unun yut da nagalgwan egakwan mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman minatjok kind a do opgut.

67 Obin Pita kindap alinek ekwan kagit. Minat unun da pakyan si yipban kwan kanek yan iyigit, “Gak Yesu Nasaret kokupmon nani gat kisi egipgumal.”

68 Yanban Pita da wasip yanek yagit, “Gak da gen unun yosol nak dima

nandisat.” Yan yanek nagalon da wigat mibilon pigigit.

⁶⁹ Anjakwan oman minjatjok unun da Pita aeni kanek amin unudon akgwit yan yoyigit, “On amin unun Yesu da kabikon nani kinda.”

⁷⁰ Mani aeni wasip yanek yagit, “Dima.”

Timisok di egek amin kapmatjok akgwit unun da yan iyiwit, “Gak asi Yesu da kabikon nani kinda. Gak Galili amin kinda.”

⁷¹ Yan yanba Pita da tebaisi yanek yagit, “Asisi dayisat, amin unun yon nak dimasi nandan imisat. Top yosot kan, jobit tagi timikgen.”

⁷² Yan yanakwan unudon gin pup gen yanban kosit bamot agit. Yanban nandek Pita Yesu da gen yagit unun do nandagit. Gen unun yan yagit, “Nak dakon man kosit kapbi wasip yanaki pup da kosit bamot gen yosak.” Gen unun do nandek buri yokwi tanban kunam madepsi takgit.

15

Yesu Pailaron anaj kiwit

(Mt 27.1-2 ae 27.11-14 ae Lk 23.1-5 ae Jn 18.28-38)

¹ Wisawisa do mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae kila amin ae gen teban yoyindet amin ae gen kokwin amin kabi morap gat da muwugek gen kinda anteban awit. Anek Yesu nap teban nan waman ilik anaj Pailat da kisiron anki yipgwit.

² Yipba Pailat da Yesu yan iyigit, “Gak Juda amin dakon kila amin madep, ma?”

Yanban Yesu da gen kobogi yan yagit, “Yosol unun mani.”

³ Yan yanban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da gen morapmi yan ingwit.

⁴ Yanba Pailat da aeni Yesu yan iyigit, “Gak gen kobogi kinda dima yoyiki? Amin on da yokwi agil do gen morapmi yan gaman.”

⁵ Yan yanban Yesu da gen kobogi kinda dima yagit. Yan aban kanek Pailat nandaban njwaknwarisi agit.

Pailat da Yesu tilak kindapmon anadni do yagit

(Mt 27.15-26 ae Lk 23.13-25 ae Jn 18.38-19.16)

⁶ Bilagi bilagi Yapyap Bilak bisapmon wasok kinda yan awit: Juda minat aminyo da dam tebanon yikdak amin kinda dakon man yanakwa, Pailat da yopban kin kin awit.

⁷ Yesu gen pikon yipgwit bisapmon amin kinda mani Barabas unun gat notni gat dam tebanon yikgwit. Unun amin kabi Rom gapman do japmi nandek emat wamanek amin kinda anakba kimakgit. Unun do dam tebanon yopgwit.

⁸ Kili amin morapmi da Pailaron kin altanek yan iyiwit, “Bilagi bilagi asal, unuder gin dam tebanon yikdak kinda pulugan yipbi kisak.”

⁹ Yanba Pailat da yan yoyigit, “Juda amin dakon kila amin madep nan yipbo kisak do nandan?”

¹⁰ Pailat yan yagit nido iyi nandagit: mukwa sogok amin dakon amin madep kabi Yesu do nandaba yokwi tanban top yanek gen pikon yipgwit.

¹¹ Mani mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da minat amin kabi madep buri suganek yan yoyiwit, “Ji Pailat da Barabas nan yipban kisak do iyini.” Yan yoyinba amin da yan gin iyiwit.

¹² Yanba Pailat da aeni yoyigit, “On amin ji da ‘Juda amin dakon kila amin madep’ yan iyan, nian an iben do nandan?”

¹³ Yanban yan tidanek yawit, “Tilak kindapmon anakbi kimotjak!”

¹⁴ Yanba yoyigit, “Mibili nido? Ni gulusun nan agit?”

Yanban mibiltok yawit si yapmanek madepsi yan tidanek yawit, “Tilak kindapmon anakbi kimotjak!”

¹⁵ Yanba Pailat da amin dakon buri moni do Barabas pulugan yipban minat amin kabiyokon kigit. Kinakwan emat amin yoyinban Yesu baljawit.

Aba don tilak kindapmon anakba kimotjak do yoyigit.

Emat amin da Yesu toptopmon da man madep imgwit

(Mt 27.27-31 ae Jn 19.2-3)

16 Emat amin da Yesu abidan anan gapman yut madep da nagalgwan pigiwit. Pigeke emat amin notni diwari kisisi yan yoba abin mudawit.

17 Muwugek Yesu do paba pigik gami kindapa imgwit. Yan anek nap keli ton kindana nana kila amin madep dakon pelit yombem kinda wasanek busunikon waman imgwit.

18 Waman iminek top iyinek yan yawit, "Gildat tagi, Juda amin dakon kila amin madep!"

19 Yan yanek kindap kirin nan busunikon anagek ilip sul imgwit. Yan anek gawak iminek toptopmon da man madep imgwit.

20 Anek topmon da man madep imin mudanek imal gami iligek iyi dakon pabi pigik pan imgwit. Pan iminek tilak kindapmon anakba kimotjak do ilik anan kiwit.

Yesu tilak kindapmon anakgwit

(Mt 27.32-44 ae Lk 23.26-43 ae Jn 19.17-27)

21 Kosiron kin amin kinda kokup pap kik do apban kawit, mani Saimon. Unun Sairini kokupmon nani kinda, Aleksanda gat Rupas gat dakon datni. Emat amin da Saimon gen tebai iyinba Yesu dakon tilak kindapni guramikban kiwit.

22 Kin miktin tim kinda mani Golgata unudon altawit. (Golgata unun dakon mibili unun Busun Kidat Ilen.)

23 Kin altanek wain gat pakbi isipmi kinda mani mea gat iktagilek iminba nok do kurak tagit.

24 Anek tilak kindapmon anakgwit. Anagek imalni timit do satu wasok awit.

25 Wisa dagokdo 9 kilok anakwan anakgwit.

26 Anagek mibili yan do anakgaman unun dakon but piso gen yan mandawit, JUDA AMIN DAKON KILA AMIN MADEP.

27 Yesu da ilen bamoron kabo noknok bamori kisi dapgwit.

28 Dapba Pinkep da papiakon gen tosok unun bami noman tagit. Gen unun yan: "Yokwi pakpak amin unun kabikon anakbi."

29 Amin kin ap awit unun da yanba yokwi tok an iminek wunda kwalkwal anek yan iyiwit, "Ae! Gak Telagi Yut Madep tuwilek gildat kapbi da butgwan kaluk ak do yagil,

30 do giptingo ankutnanek tilak kindapmon da pi!"

31 Yan yanba mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyindet amin kisi yan gin notni yoyin yoyin anek ansolat anek yan yawit, "Amin diwari panpulugagit da nido iyi dakon giptin anpulugok do antidok asak?"

32 On amin Kristo, asi Juda amin dakon Kila Amin Madepni kan, tilak kindapmon da pinban kanek nandan gadan imnen." Unuden gin kabo noknok bamot teri teri dapbi ununyo kisi yanba yokwi tok an imgumal.

Yesu kimakgit

(Mt 27.45-56 ae Lk 23.44-49 ae Jn 19.28-30)

33 Gildat binap 12 kilok anakwan miktin kisi pilin tuk anakwan kin pilindo 3 kilok agit.

34 Kin 3 kilok anakwan Yesu da yan tidanek yan yagit, "Eloi, eloi lama sabaktani?" Gen unun dakon mibili yan:

"Pinkepno, Pinkepno, nido nepman dekdal?"

35 Yan yanban amin diwari kapmatjok akgwit unun nandanek yawit, "Nandan, unun Elaija do yan imisak."

36 Yanba amin kinda timit yanek kin yo kinda gugidan yombem jol diwaron waman wain gat ae pakbi isipmi gat unungwan sibinek Yesu da nosak do anenakgit. Anenagek yan

yagit, “Ji yipba konej. Elaija da asi abinj tilak kindapmon nan abidan abinban konej, bo dima.”

³⁷ Yan yanban Yesu madepsi yan tidanej kimakgit.

³⁸ Kimagakwan Telagi Yut Madep dakon yoma imal unun kwen da sulugi pin mibilikon dagan ki timi bamori agit.

³⁹ Anjakwan emat amin 100 dakon kila amin da Yesu inamikon kimakban kanek yagit, “On amin asisi Pinjop dakon Monji egipgut.”

⁴⁰ Anjakwan minjat diwari dubagisogon da agek pindak nandanyo awit. Unun minjat kabikon kinda mani Maria, kokupni Makdala, ae Maria njakwari kinda unun Jems bujon nani gat Josep gat dakon menji, ae Salome gat kisi akgwit.

⁴¹ Yesu Galili miktimon egipgut bisapmon unun minjat kabi da yol awilek oman an iminej egipgwit. Unun dagan dima, ae minjat diwari kisi Yesu gat Jerusalem kokup papmon kiwit unun kisi kanakwa Yesu kimakgit.

Yesu dakon bumjotni tip kinamgwan yipgwit

(Mt 27.57-61 ae Lk 23.50-55 ae Jn 19.38-42)

⁴² Sabat dakon tagaptok bisap Nengo pilindo

⁴³ Josep Arimatea kokupmon nani da apgut. Unun gen kokwin amin kabi dakon kila amin egipgut. Amin morapmi da nandaba wukwan ingwit. Ae unun Pinjop da Amin Kila Akdisak unun do jomjom anek egipgut. Josep unun pasol pasoli mini Pailaron kin Yesu dakon bumjotni abidok do iyigit.

⁴⁴ Iyiban Pailat da emat amin 100 dakon kila amin yan iban opban iyigit, “Asi Yesu kunjwak, bo dima?”

⁴⁵ Iyiban emat amin 100 dakon kila amin da yan yagit, “Asi kunjwak.” Yan yanban nandanej Josep da bumjot anjisak do yan mudan ingut.

⁴⁶ Aban Josep da kin imal kwakwagi kinda yuman anabin Yesu dakon bumjot tilak kindapmon nan abinj unun imal nan wamgut. Waman anki tip kinam kindakon yipmanek tip madepsi kinda antobilban abinj yoma sogut.

⁴⁷ Maria Makdala kokupmon nani gat ae Maria Josep dakon menji gat da kanakwal Yesu dakon bumjotni yipgut.

16

Yesu kimoron da pidagit

(Mt 28.1-8 ae Lk 24.1-12 ae Jn 20.1-10)

¹ Sabat bisap mudanakwan pilin pilindo Maria Makdala kokupmon nani, ae Maria Jems dakon menji, ae Salome, unun minjat kapbi da bit nelak, ae yo mibili mibili kibanj tagisi, Yesu dakon bumjotni son im do yuman panjosit awit.

² Yan anek pakgwit da Sonda wisa dagokdo tip kinamon kik do kinakwa gildat wigit.

³ Kinjek kosiron yan nandat anek yan yawit, “Namin da tip kinam dakon tip madep antobilban pisosak?”

⁴ Yan yanek kin kanba tip madep kili antobilbi kawit.

⁵ Yan kanek tip kinamgwan pigi wili gimonji kinda kawit. Unun ilikba pigik kwakwagi dubagi kinda pabi da aminsi tet do yikban kawit. Kanek wuripdagek pasalgwit.

⁶ Yan nandanakwa yoyigit, “Ji wuripdagek dima pasolni. Yesu Nasaret kokupmon nani tilak kindapmon anakbi unun kok do aben. Unun kili pidan kik, idon mini. Tamoni oni kabit.

⁷ Kin panjetni gat Pita gat yan yoyini, ‘Unun da kalip Galili miktimon mibiltan daminej kik do kili dayigit, do unudon kin koni.’ ”

⁸ Yan yoyiban minjat kapbi unun pasal nimnimigek tip kinamon da winj timtim yanek kiwit. Kin pasol pasol anek amin di dima yoyiwit.

Maria Makdala kokupmon nani da Yesu kagit

(Mt 28.9-10 ae Jn 20.11-18)

⁹ Yesu Sonda wisa dagokdo kimoron da pidanek mibiltok Maria Makdala kokupmon nani altan ingut. (Unun minat Yesu da kalip kon 7 kabi burigwan egipgwit ban yol ingut.)

¹⁰ Altan iban kin Yesu dakon panDET kabini kunam takba pindagek yan yoyigit,

¹¹ “Yesu kalugi egakwan kat.” Yan yanban gen unun do nandaba bami dima agit.

PanDETni bamori da Yesu kosiron kagimal

(Lk 24.13-35)

¹² Bunon panDETni bamori da kokup kindakon kik do kinakwal Yesu da giptimi kulabik anek altan yoban amin nwanwari kindan yan kagimal.

¹³ Altan yoban tobil kin notni diwari yoyinbal nandaba bami dima agit.

Yesu da panDETni pi ani do yoyigit

(Mt 28.16-20 ae Lk 24.36-49 ae Jn 20.19-23)

¹⁴ Aeni don panDETni 11 kabi muwuk yigek jap nanakwa altan yomgut. Altan yominek gen tebaisi yanek yan yoyigit, “Ji amin da ‘pidak da egisak’ yan dayinba nido nandaba bami dima ak? Nandan gadatji mini?”

¹⁵ Aeni sanbenek yan yoyigit, “Ji miktimi miktimi kin Gen Bin Tagisi amin kisisi yoyin mudoni.

¹⁶ Amin kindan nak nandan gadan naminek telagi pakbi sosak kan, unun amin Kwen Kokup do amin asak. Ae amin kindan nak dima nandan gadan namjak kan, unun amin Tipdom do amin asak.

¹⁷ Nak nandan gadan namni amin tapmim yobo wasok tapmimi ton yan ban akdan; nak dakon man yanek kon yoldan, ae gen nwanwari yokdan.

¹⁸ Ae unun amin da tunon amin emari ton abidokdan, ae pakbi emari ton nanba unun da dima panupbal akdan. Unun amin da sot amin kisiri kwenikon witinba sotni mudokdan.”

Yesu Kwen Kokup wigigit

(Lk 24.50-53 ae Ya 1.9-11)

¹⁹ Amin Tagi Yesu gen unun yoyin mudanakwan PinKop da anenakban Kwen Kokup wigigit da PinKop da aminsi tet do yikdak.

²⁰ Anakwan panDETni miktimi miktimi kin PinKop dakon geni yoyin anan kiwit. Kinakwa Amin Tagi unun gat egek panpuluganakwan wasok tapmimi ton anek geni jonik panTEBAN agit.

Gen Bin Tagisi Luk da Mandagit

But piso gen

Luk unun Juda amin kinda dima. Unun Grik amin kinda. Ae nandak nandak amin madep kinda, ae wuda wamakyo kisi egipgut.

Gen Bin Tagisi Luk da mandagit unun da Yesu unun Israel amin gat ae Amin Nwakwari Kabi kisi yokwikon ban timit timit amin yan nolinban koman. Yesu pini wasanek ak do agit bisapmon minat aminyo yan yoyigit, "Telagi Wup da antagap aban Pin kop dakon geni tagisi bupmi amin do yoyin tenjenagit." (4.18 do koki) Asi, minat aminyo jigi mibili mibili pawit unun Yesu da yo tagisi anyomgut dakon geni morapmi Luk da mandagit.

Yesu dakon egip egipni morapmi do Luk kalon dagin yosok. Unun dakon geni papia diwarikon dima mandabi. Luk kalon dagin Yesu miktimon altagit bisapmon yo noman tawit unun do morapmi yosok. Ae Luk da Yesu da tilak gen kinda yagit unun Samaria amin kinda da kosiron kin uwal da kisiron jigi pagit unun do mandagit. Ae Yesu da tilak gen kinda yagit unun monji kinda da datni yipman dek kigit unun do mandagit. Ae Luk dagin Sakius takis timit timit amin dakon geni mandagit.

Luk da yo diwari do morapmi yosok unun bisit pi tebaisi agak gat, ae Telagi Wup dakon pi gat, ae Pin kop da minat amin dakon yokwini wiririk yomisak unun do yosok. Ae Luk da minat da yo awit unun do morapmi yosok.

Luk papia on kalon nan gin dima mandagit. Yabekbi Papia yo kisi mandagit. Unun papiagwan Yesu Kwen Kokup wigakwan unun da kwenon yabekbi da pi awit unun dakon geni mandagit.

Gen on Luk da Tiopilas do mandagit

1-3 Kila amin madep Tiopilas, amin morapmi da Pin kop da yo morap nin da binapmon agit unun dakon geni papiakon mandak do awit. Yo morap wasanek altanakwa dabil da si pindagek yan tenjenok awit amin dakon gen yolek mandawit. Unun amin Pin kop gen do pi awit. Ae nak unun yo morap si wasanek noman tan anan opgwit unun dakon mibili pakyan si nandak do pini madepsi agim. Do gen morap on papiakon kilegisi mandan yipbo gagon opjak kan nandabo tagisi asak.

4 Papia on manjenek amin da gen morap gayiwit unun nandabi bamisi asak.

Elisabet da Jon anjalagit, ae Maria da Yesu anjalagit gat dakon gen

(Kilapmi 1.5-2.52)

Jon dakon altok altok dakon but piso gen

5 Erot da Judia miktim dakon kila amin madep yikgit bisapmon mukwa sogok amin kinda egipgut mani Sekaraia. Sekaraia unun mukwa sogok amin Abiya da kabikon nani kinda. Minatni Elisabet unun Aron da kabikon nani.

6 Pin kop da dabilon kilegisi egek Amin Tagi dakon gen teban madep ae monji kisi guramikgimal.

7 Mani Elisabet monji sun egipgut, do isal egek minat amin pelanyo agimal.

8 Bisap kindakon Sekaraia gat mukwa sogok amin notni gat Pin kop da dabilon mukwa sogok pi awit.

9 Anek namin dasi Amin Tagi da telagi tamogwan wigi yo kiban tagisi sosak yan do anpakni yolek satu wasok awit. Yan aba Sekaraia dakon man da noman tanban mukwa sok do wigigit.

10 Wigi mukwa sonakwan yomakon minat amin morap muwuk egek bisit pi awit.

¹¹ Anakwa Amin Tagi dakon anjelo kinda Sekaraia altan. Unun alta mukwa kibani tagisi soso da tosok unun da aminsi tet do akgit.

¹² Akban kanek Sekaraia wuripdagek pasalgit.

¹³ Mani anjelo da yan iyigit, "Sekaraia, Pin kop da bisitgo kili nandagit, do dima pasolgi. Minjatgo Elisabet da monji wili kinda anjalakdisak. Mani Jon yan iyiki.

¹⁴⁻¹⁵ Amin Tagi da inamon mani wukwisi tokdisak, do gak butgo tagisi anakwan kisik kisik akdisal. Ae amin morapmi da monji unun altosak bisapmon kisik kisik akdan. Men da butgwan yitjagon da Telagi Wup da tuga iban egi anan kikedisak. Wain ae pakbi tebanyo dimasi nosak.

¹⁶ Unun da Israel amin morapmi pantobilban aeni Amin Tagini Pin kopmon kikan.

¹⁷ Elaija dakon anpak tapmimyo panek Amin Tagi mibiltan kikedisak. Unun da minjat monjiyo gat datni gat dakon but pan kilek aban but kalon akdan. Ae gen kirin it amin dakon nandak nandak pan milip aban amin kilegi dakon nandan kokwin tagisi yombem akdan. Anek amin pantagap aban tagap tanakwa Amin Tagi apdisak."

¹⁸ Yan yanban Sekaraia da anjelo iyigit, "Nit minjat amin pelanyo kili agimak. Do gen yanaki but bamot asat. Gen unun nianon da bami yosol yan nandaken?"

¹⁹ Yanban anjelo da yagit, "Nak Gabriel, nak Pin kop da inamon akdat da yabekban gak do gen tagisi on gayik do abisat.

²⁰ Gen gayisat unun asi Pin kop da bisap yipgut unun bisapmon noman tokdisak, mani nandabi bami dima asak, do gen yogok kositgo sopmanakwan gen dimasi yanek egi wigaki gen gayisat unun bami noman tokdisak."

²¹ Yan nandat anek egakwal amin jomjom anegek Sekaraia nido bisap

dubak Telagi Yut Madepmon egisak yan nandane but morap awit.

²² Yan nandane egakwa Sekaraia yomakon pin gen yok do antidok anek kisit dagin tilak anyomgut. Yan anakwan kanek Telagi Yut Madepmon dipmin yombem kinda bo kak yan nandawit.

²³ Sekaraia Telagi Yut Madepmon pi agak bisapni mudanakwan to bil kokupnikon kigit.

²⁴ Pan ki egakwan don minjatni Elisabet monji kwap awilek yutnon pasili egakwan kanek 5 mudawit.

²⁵ Anakwan yan yagit, "Amin Tagi da nak anpulangan ban monji kwap awildat. Kalip monji mini egek amin da dabilon mayagisi nandagin, mani abisok kili unun mayagino mudosok."

Anjelo da Maria altan

²⁶⁻²⁷ Elisabet monji kwap awilgit unun dakon kanek 6 mudanakwan Pin kop da anjloni Gabriel yabekban minjatjok kinda mani Maria unun do kigit. Galili miktimon, kokup kinda mani Nasaret unudon egipgut. Maria unun amin kinda mani Josep, Dewit da kabikon nani unun pasak do manjikbi.

²⁸ Gabriel Mariakon altan yan iyigit, "Gildat tagi. Amin Tagi gak gat egisak. Pin kop da minjat diwari yapmanek gak do yo madep yan nandisak."

²⁹ Maria gen unun nandane burigwan da jigisi nandane yan nandagit, "Ni gen kinda nan nayisak?"

³⁰ Yan nandanakwan iyigit, "Maria, dima pasolgi. Pin kop da gak do nandaban tagisi asak.

³¹ Nandaki, gak monji kwap awilek monji kinda anjalakdisal. Monji unun mani Yesu yan si iyiki.

³² Unun da amin man madepni ton kinda egakwan amin da Pin kop Wikwisi Dakon Monji yan iyikan. Kalip babi Dewit da kila amin madep egipgut, unun da tilagon Amin Tagi

Piņkop da yipban kila amin madep kinda egipdisak.

³³ Uņun da Jekop dakon diwatni dakon kila amin madepni bisap dagok dagogi mini egi anañ kinjek kilani akdisak.”

³⁴ Yan yanban Maria da anelo yan iyigit, “Yo yosol uņun nian anek al-tosak? Nak amin kinda pagim.”

³⁵ Yanban anelo da gen kobogi yan iyigit, “Telagi Wup da gagon obinjakwan Piņkop Wikwisi uņun dakon tapmim da gak kibitdisak. Uņun do anek monji anjalaki uņun telagi egakwan amin da Piņkop dakon Monji yan iyikdan.

³⁶ Nandaki, mamago Elisabet miņat pelan kili agit, mani monji kwapni ton, do monji wili kinda anjalakdisak. Kalip amin da ‘Monji aripmi dima panjalasak’ yan yawit, mani abisok monji kwap kinda awilakwan kanek 6 mudosok.

³⁷ Piņkop da yo kinda ak do nandisak kan, aripmi dimasi antidok asak.”

³⁸ Yanban Maria da yan iyigit, “Nak Amin Tagi dakon oman miņat egisat, do uņun yosol nagon yan gin noman tosak dosi nandisat.” Yan yanjakwan anelo da yipman kigit.

Maria da Elisabet kin kagit

³⁹ Uņun bisapmon Maria tepmi kinjek miktim ilenji ton timon Judia miktim dakon kokup pap kindakon kigit.

⁴⁰ Kin Sekaraia da yutnon wigi Elisabet gildat tagi yan iyigit.

⁴¹ Iyinjawan uņudon gin Elisabet monji burigwan yikgit uņun wigi mok agit. Anjakwan Elisabet Telagi Wup da burikon pigi tujanban

⁴² madepsi yan tidanek yagit, “Piņkop da yo tagisi miņat diwari do yomisak uņun si yapman mudanek gisamni madepsi gamisak. Ae monji uņun gak da buron yikdak uņunyo kisi Piņkop da gisamikdak!

⁴³ Amin Tagi no dakon menji nagon nido obisak? Nak miņat tagi dima.

⁴⁴ Gak da gildat tagi yan nayinjaki uņudon gin monji butnogwan yikdak kisik kisik anek wigi mok ak.

⁴⁵ Amin Tagi da gen gayigit uņun nandabi bami asisi noman tokdisak yan nandagil, do kisik kisik tagi abi.”

Maria da kisik kisik kap kinda yagit

⁴⁶⁻⁴⁹ Yan yanban Maria da yagit, “Nak oman miņatni gin, ae mano minisi, mani nak do yo tagisi asak, do but dasi Amin Tagi anjkisiat. Anjakwan butno da Piņkop Panpulugok Amin do kisik kisik asak. Piņkop Tapmim Ami da nak do yo madepsi kinda asak, do abisok ae don kisi amin da Piņkop da gisamni madepsi namisak uņun do yokdan. Mani uņun telagisi tosok.

⁵⁰ Amin Piņkop do pasolgon uņun amin bupmi nandan yomisak. Abisok ae don miņat amin morapyo yan ginsi bupmi nandan yomin anañ kikedisak.

⁵¹ Iyi dakon kisit dasi pi tapmimi ton agit. Amin iyi do nandaba wigiwit amin uņun yolban wasen kiwit.

⁵² Kila amin madep yityit tamo madepmon yikgan uņun pabin yopmanek mani mini amin panjenokdok.

⁵³ Amin jap do an uņun yo tagisi morapmi yominjakwan buri tugon. Anek amin yoni morapmi uņun yolban yoni mini da kwan.

⁵⁴⁻⁵⁵ Iyi dakon oman monjini Israel panpuluganek yan teban tok gen Abraham gat ae babakni gat do yoyigit uņun dima intagit. Yan teban tok geni anteban anek uņun yawi diwatni dagok dagogi mini bupmi nandan yomin anañ kisak.”

⁵⁶ Maria kanek kapbi Elisabet gat egek don kokupnikon tobil kigit.

Jon altagit

⁵⁷ Elisabet da monji anjalasak dakon bisap abinjakwan monji wili anjalagit.

⁵⁸ Analanek kisik kisik anjakwan Amin Tagi da bupmi nandan imgut dakon gen nandanek kokup isalni gat

ae yawi diwatni gat kisi da but galaksi nandawit.

⁵⁹ Altan gildatni 8 mudanakwan giptimni mandak do apgwit. Abinek datni Sekaraia dakon man nan iyik do nandawit,

⁶⁰ mani meni da yan yagit, "Dima, mani Jon yanji iyinej."

⁶¹ Yanban iyiwit, "Yawi diwatjikon Jon man kinda dima tosoj."

⁶² Yan yanek datni ni man nan yok do nandisak yan do kisit tilak an imgwit.

⁶³ Aba Sekaraia da yo kinda kan iba kilda mandisak do tilak an yoban iba yan mandagit, "Mani unun Jon." Yan mandaban nandaba yo njakwarisi agit.

⁶⁴ Unudon gin gen yogokni pisanakwan gen wasanek yanek Pinjop anjisigit.

⁶⁵ Anakwan kokup isalni da kan pasalek unun dakon geni yanba Judia miktim ilenji tonj timon kokup morap tawit amin kisisi da nandawit.

⁶⁶ Anek unun do nandan kokwin anek egipgwit. Amin Tagi dakon tapmim tan imgut, do yan yawit, "Unun monji taganek nian amin kinda egipdisak?"

Sekaraia da kombi gen yagit

⁶⁷ Jon dakon datni Sekaraia Telagi Wup da burikon pigi tujanban kombi gen yanek yan yagit:

⁶⁸ "Israel dakon Pinjop da abin amini yokwikon ban yuman nan nipgut, do Amin Tagi anjisino.

⁶⁹ Oman monjini Dewit da kabikon da nin panpulugosak do amin tebaisi kinda anroman agit.

⁷⁰ Kalip kombi amin telagi da yan yawit,

⁷¹ 'Pinjop da uwalnin gat ae amin morap nin do nandaba yokwi tok an niman amin da kisiron ban pulugan nipdisak.'

⁷² Sanbek sanbek telagisi agit unun sigin nandanek babiknin bupmi nandan yom do yagit.

⁷³⁻⁷⁴ Babiknin Abraham yan iyigit, 'Nak asisi uwalji da kisiron ban pulugan depbo pasol pasoli mini egek oman amino egipdan.

⁷⁵ Gildari gildari nak da inamon telagisi ae kilegisi egi anan kikan.

⁷⁶ "Jon, monjino, gak don Pinjop Wikwisi dakon kombi amin kinda yan gayikdan. Gak Amin Tagi mibiltan iminek kositni yuldisal.

⁷⁷⁻⁷⁸ Anek minat amin kabiyoni yoyin dekbimibilni nandaba pisosak. Pinjopnin unun bupmini madepsi, do diwarini wiririk yominek pulugan timitdisak yan nandani. Unun da Kwen Kokup dakon tenjeni madep yipban

⁷⁹ pilin tukgwan ekwan amin da tenjeni kokdan. Unun da kosit noliban kanek but yawot dakon kositnan kinenj."

⁸⁰ Unun monji, wup gipyo kisi tapmimi tonji tagagit. Anakwan miktim amin dima ekwan timon egakwan don noman tanban Israel amin da kawit.

2

Yesu altagit

(Mt 1.18-25)

¹ Unun bisapmon Rom dakon kila amin madep Sisa Ogastus da gen teban kinda yipgut. Pi monjini kin amin miktimi miktimi ekwan unun mani mandani do gen teban yipgut.

² Man mandawit unun pi kaluksi awit. Unun bisapmon Kwirinius da Siria provins dakon kila amin madep egipgut.

³ Sisa Ogastus da gen teban yan yipgut, do amin kisisi mani mandani do kokupni kokupni kin mudawit.

⁴ Josep unun Galili provinskon, Nasaret kokupmon egipgut. Mani Dewit da yawi diwaron da altagit, do Judia provinskon, Dewit dakon kokup Betlehem unudon kigit.

⁵ Minatni pasak do manjikbi Maria unun gat kisi mani mandani do

kigimal. Unun bisapmon Maria monji kwapni ton da kigit.

⁶ Kiñ Betlehem kokupmon altan egakwal Maria monji altosak dakon bisapni apgut.

⁷ Amin da yuman nanek dipmin pokgon yut unun amin da yikba tugagit, do bulmakau yut kindakon pawigi yikgimal. Yigakwal monji mibiltogi altanban Maria da imalnañ waman bulmakau idapmon yipban pakgit.

Sipsip kila amin da gen bin Nandawit

⁸ Bulmakau yutnon yigakwa Betlehem kokup da kapmatjok sipsip kila amin diwari da pilin kaga sipsip kila anek jon timon egipgwit.

⁹ Egakwa Amin Tagi dakon anjelo kinda da altan yomgut. Aban Amin Tagi dakon tentenji da tentenanj yoban madepsi pasalgwit.

¹⁰ Anakwa anjelo da yan yoyigit, “Ji dima pasolni. Nandani, nak gen tagisi kinda anabisat. Unun amin kisi da nandaneñ kisik kisik madepsi akdan.

¹¹ Abisok Amin Tagi Kristo unun Dewit da kokupmon ji do altak. Unun ji yokwikon ban timit do altak.

¹² Ji kiñ monji njaknjak imalnañ wabi bulmakau idapmon potdisak do wisin koni. Unun kanek bami dayisat yan nandani.”

¹³ Gen yan yanakwan unudon gin Kwen Kokup anjelo morapmisi da pin notnikon muwugek Pin kop anjesisneñ yan yawit:

¹⁴ “Ason Kwen Kokup Pin kop anjisino. Miktimon amin galak tan yomisak unun kabikon but yawot tosak.”

Sipsip kila amin da Yesu anjalon awit

¹⁵ Anjelo da Kwen Kokup tobil wigakwa sipsip kila amin da notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Nin Betlehem kokupmon wigi Amin Tagi da gen niyisak unun dakon bami kono.”

¹⁶ Yan yanek tepmisi wigi Maria gat Josep gat panalon anek, monji njaknjak unun bulmakau idapmon pakban kawit.

¹⁷ Kanek monji dakon gen bin nandawit unun yan tentenanjba

¹⁸ nandaneñ amin kisisi nandaba yo njaknjawarisi agit.

¹⁹ Anakwa Maria da gen unun nandaban yo madep aban nandaneñ egipgut.

²⁰ Anakwan sipsip kila amin da tobil kinjek anjelo da gen yoyigit unun da aripmon pindakgwit, do Pin kop anjesisiwit.

Yesu do man imgwit

²¹ Gildatni 8 anakwan, giptim mandak bisapmon, mani Yesu yan iyiwit. Dima altanjanakwan anjelo da unun man kili yagit.

Simeon gat Ana gat da Yesu Telagi Yut Madepmon kagimal

²² Josep gat Maria gat Pin kop da inamon kilek tok dakon bisap kili no-man tagit. Unun dakon gen Moses dakon gen tebanon tosok. Do Maria gat Josep gat da Yesu Monji Amin Tagi do paret do Jerusalem anjigimal.

²³ Amin Tagi dakon gen teban kinda mandabi nan yolek kigimal. Gen unun yan: “Minat kinda monji mibiltogi unun wili kan, unun Amin Tagi do paret do.”

²⁴ Ae Amin Tagi dakon gen teban yolek paret ak do kigimal. Gen teban unun yan tosok:

“Kinarim bamori bo ae yigi yigi bulagi bamori ban mukwa soni.”

²⁵ Unun bisapmon amin kinda Jerusalem egipgut unun mani Simeon. Unun amin anpakni kilegisi ae Pin kop gawak imin anjisinjo anek egipgut. Pin kop da Israel amin kabi but yokwikon egipgwit unun butni panjeban asak do manjikbi amin unun do jomjom anek egipgut. Simeon unun Telagi Wup da burikon tujanbi amin kinda.

26 Telagi Wup da burikon gen yan kili iyigit, “Gak tepmi dima kimotdisal. Amin Tagi dakon Kristo kanek don kimotdisal.”

27 Simeon Telagi Wup da antagap aban Telagi Yut Madepmon kigit. Anjakwan Yesu menji datniyo da gen teban yolek Yesu anan opgumal.

28 Anopbal Simeon da Yesu bedanek Pinjop anjisinjek yan yagit:

29 “Amin Tagi Tapmim Ami, kalip yagil unun da tilagon oman amingo nak but yaworon da tagi kimokgen.

30 Nin yokwikon ban timit do anek yo asal unun dabilno da kili unun kosot.

31 Amin morap da dabilon yo anroman asal oni koman.

32 Unun da Amin Nwakwari Kabi miktimi miktimi ekwan unun dakon but panjentej aban Pinjop dakon mibili nandakdan. Anek gak dakon amin kabigo Israel dakon tilimni egipdisak.”

33 Yesu dakon menji datniyo Simeon da gen yagit unun nandanek nandabal njwakwarisi agit.

34 Anjakwal Simeon da gisam yominek Monji dakon menji Maria yan iyigit, “Nandaki, Israel amin morapmi da on Monji do anek man potdan, ae morapmi da pidokdan. But tobi ani do Pinjop da yabekgit, mani yanba yokwi tok an imdan.

35 Yan anek amin morapmi dakon nandak nandak pasili ton unun panjentej akdisak. Anek but yokwi da emat agak siba da yan wamgo sugokdisak.”

36 Unun bisapmon kombi amin minat pelansi kinda egipgut, mani Ana. Unun Panuel, Ase da kabikon nani dakon gwi. Unun kalip amin paban egakwal bilak 7 kabi mudanakwan eni kimakgit.

37 Eni kimagakwan sakwabat egakwan bilakni 84 agit. Ana unun telagi yut dima yipman dekgit. Jap kelek

egek bisit pi anek kalbi ae gildat kalba Pinjop gawak iminek egipgut.

38 Unun bisapmon unun kisi obin Monji kanek Pinjop ya yan iyigit. Yan anek Pinjop da Jerusalem amin panpulugosak do jomjom awit amin, unun ban Monji dakon gen yoyigit.

Aeni Nasaret Kokupmon kiwit

39 Yo morap Amin Tagi da gen tebanon tosok unun an mudanek tobi Galili provinskon iyi da kokup Nasaret unudon kiwit.

40 Monji tagan teban tanek nandan kokwini tagisi tan ingut. Ae Pinjop dakon gisamni madepsi tan ingut.

Yesu monjisok da Telagi Yut Madepmon wigigit

41 Bilagi bilagi Yesu dakon menji datniyo Yapyap Bilak kok do Jerusalem kin kin awit.

42 Yesu bilakni 12 anjakwan Yapyap Bilak dakon anpak yolek Jerusalem kiwit.

43 Unun bilak dakon bisap madep mudanakwan menji datniyo tobi kokupnikon kik do kigimal. Mani Yesu Jerusalem sigin egipgut. Egakwan menji datniyo Yesu sigin egisak yan dima nandagimal.

44 Amin agipgwit gat akwan bo yan nandanek agakwal gildat kinda mudagit. Don diwatni ae notni agipgwit da bikbiknikon wusigimal.

45 Wusin dima analon an aeni tobi Yesu wusinek Jerusalem kigimal.

46 Kin gildat kapbi wusin mudanek don Telagi Yut Madepmon analon agimal. Unudon kanbal yoyindet amin da binapmon yigek gen yanakwa nandanek mibili nandak do yoyin yoyin agit.

47 Amin morap mirak panek yikgwit unun nandak nandakni ae kobogi bamisi yagit unun do nandaba njwakwarisi agit.

48 Menji datniyo kan wiripdagek menji da yan iyigit, “Monji, gak nido yan anaki wusamak? Datgo gat nit gak do nandaba kik anek wusamak.”

⁴⁹ Mani kobogi yan yoyigit, “Jil nido nak wusik do pi amal? Nak Datno da yutnon egipmisi egisat jil unun dima nandamal?”

⁵⁰ Mani gen yoyigit dakon mibili nandabal dima pisagit.

⁵¹ Yesu meni datni yolban tobil Nasaret si kinjek bisapmi bisapmi meni datni dakon geni guramikgit. Anjakwan meni da unun yo morap agit do nandaban yo madep aban nandahek egipgut.

⁵² Yesu taganek nandan kokwini tagisi tan imgut, ae Pinjkop da galak tan imjakwan aminyo kisi da galak tan imgwit.

Yesu da pini ak do anjakwan kositni yul do yo morap noman tawit dakon gen

3

(Kilapmi 3.1-4.13)

Jon da Pinjkop gen yagit

(Mt 3.1-12 ae Mk 1.2-8 ae Jn 1.19-28)

¹ Sisa Taiberius da Rom dakon kila amin madep egakwan bilak 15 anjakwan Pontias Pailat da Juda gapman dakon mibiltok amin egipgut. Ae unun bisapmon gin Erot da Galili miktim kila agit. Anjakwan padige Pilip da Ituria miktim ae Takonitis miktim kila agit. Anjakwan Lisaniyas da Abilene miktim kila agit.

² Anjakwan Anas gat Kaiapas gat da mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egipgumal. Unun bisapmon Sekaraia dakon monji Jon miktim amin da aripmi dima egipmi timon egakwan Pinjkop da geni imgut.

³ Iban Jon unun Jodan Pakbi oba tosogon miktim morap ton unudon agek Pinjkop dakon gen yagit. Amin but tobil anek telagi pakbi sonakwa Pinjkop da diwarini yopman yomjak do yoyigit.

⁴ Yan anjakwan kombi amin Aisaia da papiakon gen mandabi unun bami tagit. Gen unun yan:

⁵ “Miktim amin da aripmi dima egipmi timon amin kinda da yan tidahek yosok,

‘Amin Tagi dakon kosit anjimdin ani, kositni pasin anmilip ani.

⁶ Anek dangap madep pekba tugoni ae ileh morap pasinba kositni kilegisi asak.

Ae kosit girenji panmilip aba kilegisi asak.

Ae kosit yokwi panmilip aba wagil gwaljigi minisi asak.

⁷ Yan anakwa minjat amin morapyo da Pinjkop da nin yokwikon ban timit do anek pi asak unun koni.’”

⁸ Amin morapmi Jon da telagi pakbi son yomjak do abinakwa yan yoyigit, “Ji tunon amin emari ton dakon gwakni kabi. Pinjkop da butjap nandahek yokwi pakpak do yo yokwisi an yomdisak. Pinjkop dakon butjap apdisak yan namin da unun dakon but piso dayik da unun yap do pasal kwan?”

⁹ Ji but tobil bamisi anek anpakjikon but tobil dakon bami analon ani. Ji disi do ‘Nin Abraham dakon babikni’ yan dima yoni. Nak yansi dayisat, Pinjkop da yanban on tip kabi da Abraham dakon babikni tagi dagoni. Ji unun Abrahamon da altawit unun da yo madep dima asak.

¹⁰ Parejka kindap mibilon yipbi da tosok. Kindap morap bami tagi dima toni unun mandan kindapmon maba pigi sokdan.”

¹¹ Amin da Jon dakon gen unun nandahek yan iyiwit, “Nin nianji anej?”

¹² Yan yanba Jon da kobogi yan yoyigit, “Amin kinda paba pigikni bamori kan, minini amin do kinda imjak. Ae japni tan iman aminyo kisi yan gin asak.”

¹³ Yan yanban takis timit timit amin diwari telagi pakbi sok do apgwit unun da yan iyiwit, “Yoyindet, nin nianji anej?”

¹³ Iyınba yoyıgıt, “Ji takis gapman da dayısak unun da arıpmön gin tımıtıni. Ae sanbejek di gat dima tımıtıni.”

¹⁴ Ae emat amın dıwari da yan iyıwıt, “Ae nin nıanşı aneñ?”

Iyınba yoyıgıt, “Ji amın yo yokwi an yomınek top yoyınek moneñni dima tımıtıni. Topmon da gen pikon dima yopni. Pi an dakon yuman nogi tımıkgañ unun arıpnınön tımıkgañ yan nandaba mudosak.”

¹⁵ Amın da butni pıdanban but morap anek yan nandawıt, “Jon unun Kristo bo?”

¹⁶ Yan nandanakwa Jon da yan yoyıgıt, “Nak pakbisi ban telagi pakbi soñ damısak. Mani nak da manjikon abısak amın unun dakon tapmım da nak dakon tapmım yapmandak. Nak yombem yokwi da kandap gwıl napni tagi dima wıtdalgen. Unun amın da Telagi Wup gat ae kindap gat soñ damdısak.

¹⁷ Unun wıt dakon sıbit sıbit wırırıt kindap kırıñni kisitnikön tanakwan apdısak. Abınek bamı kokwinik tamonikon yopmanek sıbit sıbit wırırık maban kindap kimot kimori mini unudon sokdan.”

¹⁸ Jon nawa gen morapmı gat kısı amın dakon but pısoni do yoyıgıt. Yan anek Gen Bin Tagısı yan tenenjan yomgut.

Erot da Jon dam tebanon yıpgut

¹⁹ Jon da gapman dakon kıla amın madep Erot tebai kan yagıt, nido Erot da padıge dakon mıñatni Erodias tuwıl pagıt, ae anpak yokwi di kısı agıt.

²⁰ Erot yokwi kinda gat sigın sanbejan anek Jon dam tebanon yıpgut.

*Jon da Yesu telagi pakbi soñ imgut
(Mt 3.13-17 ae Mk 1.9-11)*

²¹ Amın morap telagi pakbi soñakwa Yesu yo kısı sogıt. Soñek bısit anakwan kundu wıtdal kıgıt.

²² Wıtdal kınakwan Telagi Wup kınarım da mıktımön pañ unun da tilak Yesukön pıgıt. Anakwan Kwen Kokupgwan da gen kinda yan altagıt:

“Gak Monjino. Butdasi galak tan gamısak. Butno gak do tagısı asak.”

*Yesu dakon babını dakon man sılip
(Mt 1.1-17)*

²³ Yesu bılakni 30 da tilak anakwan pini wasagıt.

Yesu unun Josep dakon monji amın da yan nandawıt.

Josep unun Eli dakon monji.

²⁴ Eli unun Matat dakon monji.

Matat unun Liwai dakon monji.

Liwai unun Melki dakon monji.

Melki unun Janai dakon monji.

Janai unun Josep dakon monji.

²⁵ Josep unun Matatias dakon monji.

Matatias unun Amos dakon monji.

Amos unun Naum dakon monji.

Naum unun Esli dakon monji.

Esli unun Nagai dakon monji.

²⁶ Nagai unun Mat dakon monji.

Mat unun Matatias dakon monji.

Matatias unun Semen dakon monji.

Semen unun Josek dakon monji.

Josek unun Joda dakon monji.

²⁷ Joda unun Joanan dakon monji.

Joanan unun Resa dakon monji.

Resa unun Serubabel dakon monji.

Serubabel unun Sealtiel dakon monji.

Sealtiel unun Neri dakon monji.

²⁸ Neri unun Melki dakon monji.

Melki unun Adi dakon monji.

Adi unun Kosam dakon monji.

Kosam unun Elmadam dakon monji.

Elmadam unun Er dakon monji.

²⁹ Er unun Josua dakon monji.

Josua unun Eliesa dakon monji.

Eliesa unun Jorim dakon monji.

Jorim unun Matat dakon monji.

Matat unun Liwai dakon monji.

³⁰ Liwai unun Simeon dakon monji.

Simeon unun Juda dakon monji.

Juda unun Josep dakon monji.

Josep unun Jonam dakon monji.

Jonam unun Eliakim dakon monji.

- 31 Eliakim unun Melea dakon monji.
Melea unun Mena dakon monji.
Mena unun Matata dakon monji.
Matata unun Natan dakon monji.
Natan unun Dewit dakon monji.
- 32 Dewit unun Jesi dakon monji.
Jesi unun Obet dakon monji.
Obet unun Boas dakon monji.
Boas unun Salmon dakon monji.
Salmon unun Nason dakon monji.
- 33 Nason unun Aminadap dakon monji.
Aminadap unun Atmin dakon monji.
Atmin unun Ani dakon monji.
Ani unun Esron dakon monji.
Esron unun Peres dakon monji.
Peres unun Juda dakon monji.
- 34 Juda unun Jekop dakon monji.
Jekop unun Aisak dakon monji.
Aisak unun Abraham dakon monji.
Abraham unun Tera dakon monji.
Tera unun Nao dakon monji.
- 35 Nao unun Seruk dakon monji.
Seruk unun Reu dakon monji.
Reu unun Pelek dakon monji.
Pelek unun Ebe dakon monji.
Ebe unun Sela dakon monji.
- 36 Sela unun Kainan dakon monji.
Kainan unun Apaksat dakon monji.
Apaksat unun Siem dakon monji.
Siem unun Noa dakon monji.
Noa unun Lamek dakon monji.
- 37 Lamek unun Metusela dakon monji.
Metusela unun Enok dakon monji.
Enok unun Jaret dakon monji.
Jaret unun Malalel dakon monji.
Malalel unun Kenan dakon monji.
- 38 Kenan unun Enos dakon monji.
Enos unun Set dakon monji.
Set unun Adam dakon monji.
Adam unun Pinjokop dakon monji.

4

*Sunduk da Yesu anjkewalgit**(Mt 4.1-11 ae Mk 1.12-13)*

1 Yesu Telagi Wup da burikon tugañban Jordan Pakbikon da tobił apgut. Abiñakwan Telagi Wup da iyin añañ miłtim amin da aripmi dima egipmi timon anjigit.

2 Kiñ unudon gildat 40 japmi mini egek jap do madepsi agit. Anjakwan Sunduk da anjkewalgit.

3 Anjkewalek yañ iyigit, “Gak asi Pinjokop dakon Monji egisalon yañbi tip on da bret dagañban.”

4 Yañban Yesu da yañ iyigit, “Pinjokop da papiakon gen yañ tosok: ‘Bret dagin amin egip egip tagi dima yomjak.’”

5 Yañ yañban Sunduk da Yesu iyin añañ ileñ dubagisi kindakon wigeł unudon gin on miłtimon miłtim madep madep morap kisi yoliban pindakgit.

6 Anjek yañ iyigit, “On miłtim madep kisi kilani aki do yañ mudan gabo man madep paki. On miłtim madep kisi nak dakon, do amin kindo do im do nandaken kan tagi iben.”

7 Gawak nabi kan, on yo morap gak do gamin mudoken.”

8 Yañ yañban Yesu da iyigit, “Pinjokop da papiakon gen yañ tosok: ‘Amin Tagi Pinjokopi unun nan gin gawak iminek oman anjimni.’”

9-11 Yañ yañban Sunduk da Yesu iyin añañ Jerusalem kokup papmon kigit. Kiñ Telagi Yut Madep da kwenon awigi yipmanek yañ iyigit, “Pinjokop da papiakon gen kindo yañ tosok:

‘Unun da aneloni yoyinban kilago tagisi ani. Ae kandapgo tipmon dima gitni yañ do anelo da gak kisit da kendak abiñ gepni.’

Gen yañ tosok, do gak asi Pinjokop dakon Monji kan, gak amon mibilikon pañ ma.”

12 Yañban Yesu da iyigit, “Pinjokop da papiakon gen kindo yañ yosok:

‘Amin Tagi Pinjopji dakon tapmim kok do anjek dimasi anjekewaldo.’”

13 Sunduk da panjkewal morap unun an mudanek ae bisap kindakon don anjekwalgen yan nandanek Yesu yipman kigit.

Yesu unun Galili Provinskon kinjek Wup da teban togon pini wasagit

(Kilapmi 4.14-9.50)

Yesu unun Galili Provinskon pini wasagit

(Mt 4.12-17 ae Mk 1.14-15)

14 Yesu unun Wup da teban togon aeni tobil Galili miktimon kigit. Kinjakwan minjat amin morapyo kokup teri teri egipgwit unun da gen bini nandawit.

15 Bisapmi bisapmi Juda amin da muwut muwut yutnon wigek amin yoyin dekgit. Yan anjakwan amin kisi da ankisiwit.

Nasaret amin da Yesu do nandaba yokwi tok awit

(Mt 13.53-58 ae Mk 6.1-6)

16 Yesu unun Nasaret kokupmon kigit. Kalip unun kokupmon egek tagan teban tanek amin tagi agit. Sabat bisapmon Juda amin da muwut muwut yutnon wigi wigi agit unuden gin Sabat kindakon wigigit. Anjek Pinjop dakon gen manjik do pidan akgit.

17 Pidan agakwan kombi amin Aisaia dakon papia iba abidan witaldak gen yan nan manjigit:

18 “Amin Tagi dakon Wupni nagon tosok, nido amin yoni minikon kinjek Gen Bin Tagisi yoyiken do nak manjinek but nelak tagil namgut.

Ae dam tebanon ekwan amin pulugan ki abigini yan yoyiken do yabekgit.

Ae dabilini mini amin tagi sinjtoni, ae amin da pabin yopmangan amin unun pulugan yopben do yabekgit.

19 Amin Tagi da minjat amin kabini yo tagisi anyomdisak dakon bisap kili abisak unun dakon yan tentenok aken do yabekgit.”

20 Yesu unun gen manjin mudanek papia gironjgek kila amin do iminek yikgit. Yigakwan unun muwut muwut yutnon amin kisi dabilni Yesukon gin tanjakwan yikgwit.

21 Anakwa Yesu da yan yoyigit, “Pinjop dakon gen manjiko nandayin unun abisok dabiljikon bami ton asak.”

22 Yanban amin gen yagit do nandaba tagisi anjakwan yawit, “Mao! On Josep dakon monji da nianonsi da gen galagisi on yosok?”

23 Yanba Yesu yoyigit, “Amin da gen kindanya unun yan: ‘Wuda wamak gaga dakon giptim anmilip a.’ Unun gen nak nayikdan, ma? Ae ‘Kapaneam kokupmon wasok agil do amin da yanba nandagiman unun yomaninon yan gin abi do nandaman’ yan nayikdan, ma?”

24 Nak asisi dayisat, kombi amin morap kokup kalonni da geni dima nandan yoman.

25 Asisi, kombi amin Elaija da bisapmon sikak dima manjakwan bilak kapbi ae kanek 6 yan egek jap do madepsi awit. Unun bisapmon Israel miktimon sakwabat morapmi egipgwit.

26 Mani Pinjop da Elaija Israel sakwabat kindanya do dima yabekgit. Sakwabat kindanya Sarepat kokupmon egipgut unun do yabekban kigit. Sarepat unun Saidon kokup da tetgin do tosok.

27 Ae kombi amin Elisa da bisapmon Israel miktimon wuda tebani ton amin morapmi egipgwit, mani kindanya dima kilek tagit. Siria miktimon nani amin kindanya mani Neman unun dagin kilek tagit.”

28 Yan yanban amin muwut muwut yutnon egipgwit kisi da japmisi nandanek

²⁹ pidaŋ Yesu yolba kokup da wanga pigigit. Kokup unun ilenon tagit, do tipdomon maba pigisak do ankiwit.

³⁰ Mani amin da bikbigon da si kigit.

Yesu da amin kinda koŋni yol imgut (Mk 1.21-28)

³¹ Yesu Nasaret kokup yipmanek Galili miŋtimon kokup kinda mani Kapaneam unudon pigigit. Pabigi egek Sabat bisap morapmon amin yoyiŋ dekgit.

³² Yoyiŋ degakwan amin kinda man madeŋni toŋ da gen nŋwakŋwarisi niyisak yaŋ nandawit.

³³ Koŋni toŋ amin kinda Juda amin da muwut muwut yutnon yikgit. Unun da madepsi yaŋ tidanek yaŋ yagit,

³⁴ “Yesu, Nasaret amin, gak niban anŋim do nandisal? Nin paŋupbal ak do abil? Nak nandan gamisat, gak Piŋkop Dakon Telagi Amini.”

³⁵ Mani Yesu da koŋ tebai yaŋ iyigit, “Gak gen dima yaŋek amin on yipman det!” Yaŋ iyinjakwan koŋ unun da amin ukwayikban maŋ amin da binapmon pakgit. Pagakwan amin unun dima anupbal anek yipman kigit.

³⁶ Amin da unun kaŋ wuripdagek notni yoyiŋ yoyiŋ anek yawit, “Mao, niaŋ gen kinda yosok? Amin man madeŋni toŋ ae tapmimni toŋ da tilagon koŋ gen tebai yoyiŋban geni nandanek pasal kwan.”

³⁷ Yaŋ yaŋakwa Yesu da pi agit dakon gen unun provins dakon amin kisi da nandawit.

Yesu da Pita dakon yopmi anmilip agit

(Mt 8.14-15 ae Mk 1.29-31)

³⁸ Yesu Juda amin dakon muwut muwut yut yipmanek Saimon da yutnon kigit. Saimon dakon yopmi sot anek giptimni kindapmi sogit. Yaŋ anjakwan Yesu da anpulugosak do iyiwit.

³⁹ Aba Yesu unun miŋat da kapmatjok paŋki agek giptimni kindapmi

sogit unun pasil imjak do tebai yagit. Yaŋban sotni pasil iminjakwan unudon gin pidaŋek japni paŋkosit agit.

Yesu da amin paŋmilip agit

(Mt 8.16-17 ae Mk 1.32-34)

⁴⁰ Gildat si pigik do anjakwan amin da notni sot mibili mibili awit unun Yesukon paŋopgwit. Paŋopba Yesu da kisitni kwenikon kalon kalon wutjinjek paŋmilip agit.

⁴¹ Ae amin morapmi koŋni toŋ unun yol yomgut. Yolakwan koŋ da yaŋ tidanek yawit, “Gak Piŋkop dakon Monji.” Yesu unun Kristo yaŋ nandan imgwit, do Yesu da koŋ gen dimasi yoni do kirinik yomgut.

Yesu kokup pap diwarikon agipgut

(Mk 1.35-39)

⁴² Wisa dagokdosi Yesu amin dima egipgwit tim kindakon kigit. Anjakwan amin da wusiŋ analon anek dima yopman kisak do nandanek abidok do awit.

⁴³ Mani yaŋ yoyigit, “Nak Piŋkop da Amin Kila Akdisak unun dakon Gen Bin Tagisi kokup pap diwarikon kisi agek yoyiŋ tenŋoken. Nak Piŋkop da unun pi aben dosi yabekgit.”

⁴⁴ Yaŋ yaŋek Judia miŋtimon muwut muwut yut taŋ anan kiwit unudon agek Piŋkop gen yoyigit.

5

Yesu da wasanek paŋdetni timikgit

(Mt 4.18-22 ae Mk 1.16-20)

¹ Bisap kindakon Yesu Gene-saret* Pakbi Idap ilenikon agek Piŋkop dakon gen yaŋakwan amin morapmi da abiŋ unun da kapmat-sisok angwasiŋek nandawit.

² Yesu bot bamori ilenikon taŋbal pindakgit. Unun tap kilap simiŋ simiŋ amin da yopba taŋakwal tap kilap simiŋ simiŋ yikni pakbikon sugawit.

³ Yesu unun bot kindakon milkan wigigit. Bot unun Saimon dakon. Unun boron wigek Saimon yaŋ iyigit, “Bot iminŋdilbi timisok di pakbikon

kwan.” Yan iyinek Yesu boron yigek amin yoyine dekgit.

⁴ Yoyine dek mudane Saimon yan iyigit, “Timisok di gat kinjek pakbi ilarikon kinjek tap kilap simil do yik yopba pigini.”

⁵ Yanban Saimon da iyigit, “Amin tagi, nin kalbi tap kilap simil do pi madep anek tap kilap kinda dima iligapdo wisa dagak. Mani gak dakon gen guramigek yik yum yopno pigini.”

⁶ Yoyigit unuden anakwa tap kilap morapmisi yigon pigi tujanek yik dagok do awit.

⁷ Anakwa notni bot kindakon agipgwit amin da abine panpulugoni do kisit da tilak an yomgwit. Tilak an yoba apba tap kilap bot bamot kisikon yopba tujan jik tanek pakbi kagagwan pigik do agimal.

⁸⁻¹⁰ Saimon gat notni kabi gat tap kilap ilikgwit unun pindagek tam-tam yawit. Ae Saimon dakon pi isal bamotni Jems gat Jon gat Sebedi dakon monji yat unun kisi tamtam yagimal. Anek Saimon Pita da Yesu njakben an iminek yan iyigit, “Amin Tagi, nepman dek ki. Nak yokwi pak-pak!”

Yanban Yesu da Saimon yan iyigit, “Gak dima pasolbi. Abisok onda wasanek gak amin timitdisal.”

¹¹ Yan yanban bot bamotni ilikba ilenikon wigakwal yo morapni kisi yopmanek Yesu yolgwit.

Yesu da amin kinda wuda tebani ton anmilip agit

(Mt 8.1-4 ae Mk 1.40-45)

¹² Bisap kindakon Yesu kokup pap kindakon egakwan amin wuda tebani ton kinda egipgut. Unun da Yesu kanek njakben an iminek miktimon gawagek Yesu bisit tebai iyigit, “Amin Tagi, Pin kop da dabilon kilek token do nandisal kan, tagi anmilip abi kilek token.”

¹³ Yanban Yesu da kisitni amin unun kwenikon witjinek yan iyigit, “Kilek toki do nandisat, do pasil gamni!”

Yan yanban unudon gin wuda tebani pasil iminakwa kilek tagit.

¹⁴ Aban Yesu da yan iyigit, “Gak amin dimasi yoyinek kin mukwa sogok aminon giptingo yoliki. Anek Moses da yagit unun da tilagon paret anaki amin da asi kilek tal yan gandani.”

¹⁵ Mani Yesu da yo agit dakon geni sigin kin iren tagit. Anakwan amin morapmi da geni nandak do opgwit. Ae sotni panmilip anyomjak do opgwit.

¹⁶ Mani Yesu bisap morapmi miktim amin dima ekwan timon pan ki egek bisit pi agit.

Yesu da amin kisiri kandapmiyo kimakbi kinda anmilip agit

(Mt 9.1-8 ae Mk 2.1-12)

¹⁷ Bisap kindakon Yesu amin yoyine degakwan Parisi amin ae gen teban yoyinet aminyo kisi panobine yikgwit. Unun amin Jerusalem, ae Galili dakon kokup morap ton, ae Judia miktimon da opgwit. Yesu Amin Tagi dakon tapmim tan imgut, do sot amin panmilip agit.

¹⁸ Anakwan amin kabi kinda da amin kisiri kandapmiyo kimakbi kinda waman anan opgwit. Unun wayigon yipba pagakwan anan Yesu da akgiron awigik do awit.

¹⁹ Mani amin morapmi, do yutnon awigik do antidok awit. Do yut kwenon wigi yut tuwilek amin unun wayigon pagakwan napmon da abidanakwa amin morap da binapmon pikek Yesu da buronsi pigigit.

²⁰ Yesu da nandan gadatni pindagek yagit, “Not, diwarigo yopman gamisat.”

²¹ Yanban Parisi amin gat ae gen teban yoyinet amin gat da iyi yan nandawit, “On namin amin kinda da Pin kop kulabinek gen unun yosok? Diwari yopyop unun amin kinda da aripmi dimasi agagi. Unun Pin kop kalon dagin asak.”

²² Yesu da nandak nandakni unun pindak nandanyo anek yan yoyigit,

“Ji nido butjikon da nandak nandak unun nandan naman?”

²³ Diwari yopyop ae amin kisit kandapmiyo kimakbi panmilip agak unun kisi amin da aripmi dima agagi.

²⁴ Mani Amin Dakon Monji on miktimon diwari wiririt dakon pi asak do yan mudan ibi yan nandaba pisosak do on amin anmilip aben.” Yesu yan yanek kisiri kandapmiyo kimakbi amin kanek yan iyigit, “Nak gayisat, gak pidan yalin potgo timigek yutgokon ki.”

²⁵ Yanban unudon gin amin unun pidanek yalin potni timigek Pin kop an kisinjek yutnikon kigit.

²⁶ Anjakwan minjat amin morapyo unun kan wuripdagek Pin kop an kisinjek yawit, “Abisok yo n wakan warisi altanban koman.”

*Yesu da Liwai (Matyu) yan imgut
(Mt 9.9-13 ae Mk 2.13-17)*

²⁷ Unun da kwenon Yesu yomakon pige kın kanban takis timit timit yut kabenon takis timit timit amin kind a yikban kagit. Unun mani Liwai. Yesu da Liwai yan iyigit, “Abın nak nol.”

²⁸ Yan iyınban Liwai pidan yo morapni kisi yopmanek Yesu yolgit.

²⁹ Anek Liwai da yutnikon Yesu do jap madepsi pan kosit agit. Yan aban takis timit timit amin morapmi gat ae amin diwari gat kisi yigek jap nawit.

³⁰ Anakwa Parisi amin gat ae gen teban yoyındet amin Parisi da kabikon nani unun da Yesu dakon pan detni do yanba yokwi tok anek yan yoyiwit, “Ji jap pakbiyo takis timit timit amin ae yokwi pakpak amin gat nido an?”

³¹ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Amin sotni mini unun wuda wamagon dima kwan. Amin sotni ton unun dagin wuda wamagon kwan.

³² Nak amin kilegi yan ilit do dima pigim. Yokwi pakpak yan ilikgo but tobil ani do pigim.”

Pin kop dogin nandanek jap kelek egip egip do yagit

(Mt 9.14-17 ae Mk 2.18-22)

³³ Parisi amin da Yesu yan iyiwit, “Jon dakon pan detni bisap morapmi Pin kop do nandanek jap kelek egek bisit pi an. Ae Parisi amin nin dakon pan detnin kisi yan gin an. Mani gak dakon pan detgoni jap pakbiyo anek ekwan.”

³⁴ Yanba Yesu da yoyigit, “Monji kind a minjat pasak bisapmon unun jap noknok bisap madep kind a, ae monji notni gat ekwan, do jap kelek tagi dima egipni.

³⁵ Mani don monji unun abidan anan kinakwa notni unun bisapmon jap kelek ekwan.”

³⁶ Yesu da tilak gen kind a gat yoyın ek yagit, “Amin kind a da imal kalugi kind a pudan imal garan i dagan kwi kindakon bupjak kan unun tagi dima. Yan asak kan, imal kalugi anupbal asak. Ae imal kalugi unun kalipmi gat arip dima.

³⁷ Ae amin kind a da wain kalugi tibiri meme gip ban wasanbi kalipmi kindakon kolesak kan unun tagi dima. Yan asak kan, wain da pukwa paptan meme gip kirinjakwa wain man mu dokdan. Ae meme gipyo kisi yokwi tokdisak.

³⁸ Do wain kalugi meme gip kalugikon kolan.

³⁹ Ae wain kalipmi nosok amin wain kalugi nok do kuragi nandanek yan yosok, ‘Wain kalipmi unun tagisi.’”

6

Sabat bisap dakon gen

(Mt 12.1-8 ae Mk 2.23-28)

¹ Sabat bisap kindakon Yesu wit pi binap kind a nan kigit. Kinakwan pan detni da wit bami di jimik kisit da misinikba gipmi manakwa bami si nawit.

² Anakwa Parisi amin di da pindagek yawit, “Ji Sabat bisap dakon gen teban yapmanek nido yan an?”

³ Yanba Yesu da kobogi yan yoyigit, “Ji Dewit gat amin kabini gat da jap do awit bisapmon yo awit unun di manjin nandan bo dima?”

⁴ Dewit unun Pinjop da yutnon wigi bret Pinjop do parekbi unun timikgit. Bret unun mukwa sogok amin dagin tagi noknogi. Mani Dewit da nanek amin kabini kisi do yomgut.”

⁵ Yesu da sigin yan yoyigit, “Amin Dakon Monji unun Sabat bisap dakon Amin Tagi.”

Yesu da Sabat bisapmon amin kindan amilip agit

(Mt 12.9-14 ae Mk 3.1-6)

⁶ Sabat bisap kindakon Yesu Juda amin da muwut muwut yutnon wigek yoyindet agit. Unudon amin kisiri aminsi tetni girenjiki kindan egipgut.

⁷ Parisi amin gat ae gen teban yoyindet amin gat da Yesu Sabat bisapmon amin panmilip aban kanek gen yan imnen yan do kan egipgwit.

⁸ Mani Yesu da nandak nandakni pindak nandanyo anek amin kisiri girenjiki yan iyigit, “Gak pidan amin da inamon at.” Iyiban amin unun pidan akgit.

⁹ Pidan agakwan Yesu da yoyigit, “Ji nian nandan? Sabat bisap dakon gen teban unun anpak tagi bo yokwi anen do yosok? Amin kutnok do yosok, bo ae amin si panupbal ano kimotni do yosok?”

¹⁰ Yesu da amin morap kisi pindak anan ki mudanek yan iyigit, “Kisitgo aninjin a.” Iyiban yan gin anakwan kisiri kilek tagit.

¹¹ Mani Parisi amin gat ae gen teban yoyindet amin gat da japmisi nandan imnek iyi gin yan nandat anek Yesu niansi an imno yan yawit.

Yesu da yabekbini 12 kabi timikgit

(Mt 10.1-4 ae Mk 3.13-19)

¹² Unun bisapmon Yesu kalbi bisit pi ak do kabap kindakon wigi Pinjop bisit iyigit. Bisit pi an agakwan wisa daganban

¹³ panjetni yan yoban apba 12 kabi manjigit. Manjinek yabekbi man yomgut.

¹⁴ Kinda unun mani Saimon (unun Yesu da Pita yan iyigit).

Ae Saimon dakon padige Andru, ae Jems,

Jon,

Pilip,

Batolomiu,

¹⁵ Matyu,

Tomas,

Alpius dakon monji Jems,

ae Saimon (unun Selot da kabikon nani),

¹⁶ ae Jems dakon monji Judas,

ae Judas Iskariot (unun da don Yesu uwal da kison yipgut).

Yesu da amin morapmi panmilip agit

(Mt 4.24-25 ae Mk 3.7-12)

¹⁷ Yesu unun amin kabi timikban ilenon da miktim kuldukgiban kindakon pukwa panjetni morapmi gat kisi akgwit. Anakwa Judia miktim dakon amin morapmi gat, ae Jerusalem kokup papmon amin gat, ae tap amin Tair ae Saidon kokup da kapmatjok egipgwit amin unun gat kisi egipgwit.

¹⁸ Unun geni nandakdo, ae sotni panmilip asak do nandanek apgwit. Kon da panupbal abi amin unun Yesu da panmilip agit.

¹⁹ Sot amin panmilip agak dakon tapmim Yesukon da apgut, do amin morap kisitni kwenikon igayik do awit. Yan anek kilek tawit.

Yesu da yoni mini amin kisik kisik ani do yagit

(Mt 5.1-12)

²⁰ Yesu da panjetni pindagek yagit, “Yoni mini amin ji kisik kisik ekwan, nido ji Pinjop da Amin Kila Asak unun da kagagwan ekwan.

²¹ Abisok jap do an amin ji kisik kisik ekwan. Don jap nan tugokdan.

Abisok kunam takgan amin ji kisik kisik ekwan. Don jikgo yanjakdan.

22 Amin da dandaba ji Amin Dakon Monji yolyol amin yan dandane nandaba yokwi tok andamdan. Ji unun gat gadane dima egipni do dayine yanba yokwi tok an damane man yokwisi damdan. Yo morap unun altan damdan, mani ji kisik kisik ani.

23 Unun bisapmon ji butji tagisi tanakwan kisik kisik anek wigi mok ani.

Nandani. Kobogi do tomni wukwisi Kwen Kokupmon tan damisak. Kalip babini da kombi amin do yo yokwi yan gin anyomgwit.

24 “Mani yoni morapmi amin, awa! Ji yo tagisi wagil timikgan. Don butji panteban ak do yo di dima timitdan.

25 “Abisok jap nanek butji papton amin, awa! Don jap do akdan.

“Abisok jikgo yanjan amin, awa! Don kunam tagakwa dabil pakbisi mokdan.

26 “Amin da man madep daman amin, awa! Kalip babakji da kombi amin toptopmi do yan gin an yomgwit.”

*Uwalnin but dasi galak tanjomnen
(Mt 5:38-48)*

27 Yesu da sanbenek yan yagit, “Geno nandan amin yan dayisat, ji uwalji do but dasi galak tan yomni. Ae nandaba yokwi tok an daman amin do anpak tagi anyomni.

28 Ae jobit timitni do dayan amin, unun Pin kop da panpulugosak do bisit iyini. Ae yokwi an daman amin do bisit ani.

29 Amin kinda da mogim kulbak gikban kan, teri kinda kisi antobil ibi. Ae amin kinda da mirim imalgo gwayenban kan, yum kanaki paba pigikgo kisi abidosak.

30 Ae amin morap da yo kabigo yobi do gayinba kan yobi. Ae amin kinda

da yogo kinda abidan ankisak kan, antobil gamjak do tebai dima iyiki.

31 Amin da anpak niansi andamni do nandan, unun anpak amin do anyomni.

32 “Amin butdasi galak tan daman bangin butdasi galak tan yomni kan, ji amin tagi dima. Yokwi pakpak amin unun kisi amin butdasi galak tan yoman ban butdasi galak tan yoman.

33 Ae anpak tagi andaman amin bangin anpak tagi anyomni kan, ji amin tagi dima. Yokwi pakpak da anpak unun kisi an.

34 Ae unun amin goman tagi sopjak yan nandan teban tane amin kinda do yo imni kan, ji amin tagi dima. Yokwi pakpak amin notni da goman unun kisisi sopdan yan nandane notni do yo yoman.

35 Mani ji uwalji do but dasi galak tan yomine anpak tagisi an yomni. Anek amin do yo yomine sopni do dima yoyini. Pin kop da yokwi pakpak ya yan dima iyan amin unun do yo tagi yumsi yomisak, do ji anpak tagisi ani kan, Pin kop Wikwisi da kobogi do yo tagisi daminakan monjinisi egipdan.

36 Datgo da amin do bupmi nandisak, do jiyo yan gin amin do bupmi nandani.”

*Amin dakon anpak dima kokwinitni
(Mt 7:1-5)*

37 Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji amin dakon anpak dima kokwinitni kan, Pin kop da jiyo kisi dima kokwinitjak. Ji amin yokwi aba unun do kobogi timitni do dima yoyini kan, Pin kop da jiyo kisi yokwisi do tebai dima dayikdisak. Ji amin dakon diwarini yopman yomni kan, Pin kop da ji dakon diwarisi yan gin yopman damdisak.

38 Ji amin do yo yomni kan, Pin kop da ji do yo damdisak. Unun da yo morapmisi daminakan tugok tugogisi egipdan. Tilak niansi yomni unun da tilak yan gin timitdan.”

39 Yesu da tilak gen kinda yan yoyigit, “Dabili mini kinda dabilni mini notni kinda kosit tagi yolisak? Kan kisi bamot gapmagwan mokdamal.

40 Papia yut minjat monjiyo yoyinetni dima yapmanjan. Mani papia yut tagisi wigi mudanek don yoyinetni yombem an.

41 Gaga da dabilon kindap kwik tosok unun do dima nandanek notgo da dabilon jimjim nido kosol?

42 Gaga da dabilon kindap kwik tosok unun dima kanek nianon da notgo ‘Dabilgokon jimjim tosok unun pan gamdisat’ yan iyiki? Gak jamba but amin. Mibiltok gaga da dabilon kindap kwik tosok unun abi kinakwan notgo da dabilon jimjimjok tosok unun kanbi pisanakwan tagi paki.”

Kindap yokwi da bami yokwi pot-dan

(Mt 7.16-20 ae 12.33-35)

43 Yesu da sanbenek yan yagit, “Kindap tagi da bami yokwi aripmi dima potni. Ae kindap yokwi da bami tagi aripmi dima potni.

44 Amin da kindap sop bami ban pindagek kindap yokwi bo tagi yan pindak nandanjo an. Amin da pik kindap dakon bami pak do nap keli tonon kin dima dekan. Ae wain sop kindap yokwi keli tonon kin dima pan.

45 Amin kilegi unun nandak nandakni kilegi morapmi butnikon ton, do anpak kilegisi asak. Anakwan amin yokwi unun nandak nandak yokwi butnikon ton, do anpak yokwi asak. Nandak nandak nian amin butgwan ton, unun gen kagakon da yon.”

Yut bamori dakon tilak gen

(Mt 7.24-27)

46 Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji nido nak Amin Tagi yan nayinek geno dima guramikgan?

47 Nagon obinek geno nandanek guramikgan amin unun dakon tilak kinda doliken.

48 Amin kinda yutni ak do anek gapma wayikban mibilisigwan

pigakwan miktimgwan tip madep da kwenon gwak magit. Anek don yut unun da kwenon agit. Aban pakbi madepsi igek yutni tidan tuwil do agit mani yutni tebaisi agit, do tebaisi akgit.

49 Mani amin kinda nak dakon gen nandanek dima guramikdak amin unun amin kinda yombem. Unun yutni teban tokni mini isal miktin kwenon gin agit. Don pakbi igek yut unun tidanban unudon gin tuwil ki madepsi tasik tagit.”

7

Yesu da emat amin dakon mibiltok amin kinda dakon pi monji anmilip agit (Mt 8.5-13)

1 Yesu gen unun amin yoyin mudanek Kapaneam kokupmon pigigit.

2 Unun kokupmon Rom dakon emat amin 100 dakon mibiltok amin kinda egipgut. Unun dakon oman amini si galak tan ingut unun sot madep anek kimotdosi agit.

3 Anakwan unun mibiltok amin da Yesu dakon gen bini nandagit, do Juda amin dakon kila amin di yabekban Yesukon kiwit. Kin Yesu da abin oman amini anmilip asak do iyiwit.

4 Anek Yesu da anpulugosak do madepsi yan iyiwit, “Unun amin tagisi, do geni nandanek kin oman monjini anpulugoki.

5 Unun amin da Juda amin nin do galak tan nimisak, ae muwut muwut yutnin witjin nimgut.”

6 Yan iyinba Yesu gat kisi kiwit. Kin yutni ankapmat anakwa mibiltok amin da notni di yabekban obin Yesu yan iyiwit, “Mibiltok amin da gak do yan yosok, ‘Amin Tagi, pi madep dima gaben. Nak amin pinbisi, do nak da yutnon wiki unun da tagi dima asak.

7 Yando, naga gagon dima abit. Mani gak da kilek tosak do yanaki tagi kilek tosak.

8 Nido nak madepno da yongamgwan egisat, do nak da unun dakon pinbini egisat. Ae emat amino nak da yongamgwan ekwan, do kinda “Ki!”

yan iyiko kisak. Ae kind a “Ap!” yan iyiko abisak. Ae oman amino kind a “Pi on aki!” yan iyiko pi asak.’ ”

⁹ Yesu gen unun nandane k nandaban yo madepsi aban tobilek amin madepsi bunon yolgwit yan yoyigit, “Nak yan dayisat, Israel aminon nandan gadatni madep on amin dakon yombem kind a dima kagim.”

¹⁰ Yan yanban amin yabekgit unun tobil yutnon wig i oman monji unun kili kilek tagit kawit.

Yesu da Nain kokupmon monji gimonji kind a kimoron nan aban pidagit

¹¹ Yesu bisap pisipmisok egek kokup kind a mani Nain unudon kinakwan pan detni gat ae amin morapmisi gat kisi kiwit.

¹² Kin unun kokup dakon tip dam dakon wigat ankapmat agit. Anek amin da amin kimakbi kind a waman anan wanga pinba pindakgit. Amin kimakgit unun dakon menji unun sakwabat egakwan monji kalonisi da kimakgit. Unun kokup madep dakon amin morapmisi unun sakwabat gat kisi pinba pindakgit.

¹³ Amin Tagi da sakwabat unun kanek bupmisi nandan iminek yan iyigit, “Gak kunam dima takgi.”

¹⁴ Yan yanek kin bumjot abiwit tamo witjinakwan bumjot guramikgwit amin unun akgwit. Agakwa Yesu da yan yagit, “Monji gimonji pidoki do gayisat!”

¹⁵ Yan iyinban amin kimakbi unun pidan yigek wasanek gen yagit. Yanban Yesu da menji do ingut.

¹⁶ Aban amin morap kisi pasalek Pin kop an kisin ek yan yawit, “Kombi amin madepsi kind a nin da bikbigon altanban koman. Pin kop da minat amin kabiyoni Israel panpulugok do abik.”

¹⁷ Ae Yesu da yo agit unun dakon gen bin da madepsi iren tanek Judia miktim kisi aripmi agit, ae miktim diwarikon kisi kigit.

Jon da pan detni bamori Yesu do yabekgit

(Mt 11.2-19)

¹⁸ Jon dakon pan detni da Yesu da yo morap agit dakon geni Jon iyiwit.

¹⁹ Iyinba pan detni bamori yan yoban opbal Amin Tagi yan iyinjil do yabekgit, “Gak Pin kop da amin yabet do yagit unun, bo nin amin kind a don apdisak do jomjom anen?”

²⁰ Amin bamot unun kin Yesu altan iminek yan iyigimal, “Jon Telagi Pakbi Sogok Amin da yan gayik do anek nit yabekban abamak, ‘Gak Pin kop da amin yabet do yagit unun, bo nin amin kind a don apdisak do jomjom anen?’ ”

²¹ Unun bisapmon gin Yesu amin sotni mibili mibili tan yomgwit unun panmilip anek konni tan yomgwit unun yol yomgut. Ae dabilni mini morapmi paban pisawit.

²² Do gen kobogi yan yoyigit, “Jil kin abisok yo pindak nandan yo amal unun do Jon iyinjil. Dabilni mini amin sin ton, ae kandapmi alek tanbi amin kosit akwan, ae wuda tebani ton amin unun kilek ton, ae miragi mini amin da gen nandan, ae amin kimakbi pidon, ae yoni mini amin da Gen Bin Tagisi nandan.

²³ Amin kind a nak nandane k nandan gadatni dima wital kisak unun amin kisik kisigi ton egisak.”

²⁴ Amin bamot Jon da yabekgit unun tobil kinakwal, Yesu da minat amin kabi madep Jon do yan yoyigit, “Ji miktim amini minikon ninan kok do kiwit? Mirim da nagal kind a anwayin aban kok do kiwit?”

²⁵ Dima kan, ninan kok do kiwit? Amin kind a yik imalyo tagisi ban gin pagit unun kok do kiwit? Dima, yik imalyo tagisi panek giptim dakon yoni tagi tagi dagin tan yoman amin unun kila amin madep da yutnon gin ekwan.

²⁶ Mani ji ninan kok do kiwit? Kombi amin kind a kok do kiwit? Unun bami, nak asisi dayisat, Jon

da kombi amin diwari yapman mudosok.

²⁷ Unun amin do Pin kop da papi-akon gen yan mandabi:

‘Nandani, geno yan tentenosak do amin kind a yabekgo unun da mibiltan gamjak. Anek kositgo an noman asak.’

²⁸ Nak yansi dayisat, amin morap miktimon alton unun Jon da yapman mudosok. Mani amin morap Pin kop da Amin Kila Asak da kagagwan pinbisi ekwan unun da Jon yapmanjan.”

²⁹ (Jon da amin gat ae takis timit timit amin gat telagi pakbi kili son yongut, do gen unun nandane k yan yawit, “Pin kop dakon anpak unun kilegisi.”

³⁰ Mani Parisi amin gat ae gen teban mibili nandak nandak amin gat unun Jonon telagi pakbi dima sowit. Yan anek Pin kop da kosit kilegi yolik do agit unun manji imgwit.)

³¹ Yesu da sanbenek yan yagit, “Ni tilak gen kind a nan dayiko amin abisok ekwan unun dakon anpak do nandaba pisosak? Unun nianjen amin di da ekwan?”

³² Unun minjat monjiyo da yan, yuman gwayek tamokon yigek notni yoyin yoyin anek yan yon: ‘Nin kasisin kili pisoman, mani ji kap ak do dima nandayin. Nin bupmi kap yaman, mani ji bupmi nandane k kunam tat do dima nandayin.’”

³³ Yesu da sigin yan yagit, “Jon Telagi Pakbi Sogok Amin abine k bret dima nagit, ae wain dima nagit. Yan anakwan, ‘Kon ni kind a tan imisak’ ji da gen unun yawit.

³⁴ Ae Amin Dakon Monji da abin jap pakbiyo agit. Yan anakwan kanek ji da yan yon, ‘Kab it, jap morapmi noknok amin ae wain morapmisi noknok amin. Takis timit timit ae yokwi pakpak amin dakon notni.’

³⁵ Ji da gen unun yon, mani Pin kop da pi morap agit unun pindagek

nandano nandan kokwini tagisi gin asak.”

Minjat kind a da pakbi kibani tagisi nan Yesu son imgut

³⁶ Parisi amin kind a da Yesu yut- nikon obin jap nosak do yan iban yut- nikon obin jap tamokon yikgit.

³⁷ Unun kokupmon yokwi pakpak minjat kind a egipgut. Unun minjat Yesu Parisi da yutnon yigek jap nosok yan amin da yanba nandane k pakbi kibani tagisi kinami kind a abidane k yutnon wigigit. Tibiri unun tipnan wasanbi.

³⁸ Wig i Yesu da manjikon kandapnikon pan ki agek kunam tagak- wan dabil pakbini da kandapnikon man guktanba busun dangwani ban ikdigagit. Yan anek kandapmikon mandan nane k pakbi kibani tagisi nan son imgut.

³⁹ Yan anakwan Parisi amin unun Yesu yan imgut iyi burikon da yan nandagit, “On amin asi kombi amin kind a tam, on minjat kisiri kwenikon witjisak unun yokwi pakpak minjat kind a yan nandaban.”

⁴⁰ Yan nandane kwan Yesu da iyigit, “Saimon, nak gen kind a gayiko.”

Yanban iyigit, “Yoyin det, kili nayi.”

⁴¹ Yanban Yesu da iyigit, “Amin bamori unun amin kind a kon gomani ton. Kind a dakon gomani unun mone n 500 danari, ae kind a dakon gomani unun mone n 50 danari.

⁴² Unun amin bamot gomani sopjil dakon mone nni aripmi dima, do go- mani dima sopjil do yoyigit. Gak nian nandisal? Yan aban jit amin da unun amin do madepsi galak tan imgut?”

⁴³ Yanban Saimon da iyigit, “Goman madepni dima sopjak do iyigit amin unun da, yan nandisat.”

Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak kok- win kilegisi anek yosol.”

⁴⁴ Yan yanek Yesu da tobil minjat unun kanek Saimon yan iyigit, “On minjat do koki? Nak yutgokon wiko kandapno sugoken do pakbi dima

namil. Mani on miñat da dabil pakbini nan kandapno suganek busun dan gwani ban ikdigak.

⁴⁵ Nak dima mandan nal, mani yut-gokon si wiron da wasanek miñat on da kandapno mandan nak da sigin mandan nosok.

⁴⁶ Gak busun nokon bit nelak dima tagal namil. Mani miñat on da pakbi kibani tagisi kandapnokon son namik.

⁴⁷ Do yan gayisat, on miñat dakon diwarini morapmi Pin kop da yopman iban nak do but dasi galagi madepsi nandan namisak. Mani diwarini tagapmisok tan iman amin Pin kop da diwarini yopman injak kan, unun amin da nak do galagi madep dima nandan namjak.”

⁴⁸ Yan yanek Yesu da miñat unun yan iyigit, “Nak da diwarigo yopman gamisat.”

⁴⁹ Yan iyinban amin kabi Yesu gat jap nanek yikgwit unun iyi gin yan yawit, “On nianen amin kinda da diwari yopyop asak?”

⁵⁰ Yan yanakwa Yesu da miñat unun yan iyigit, “Nandan gadatgo do anek Pin kop da gak yokwikon nan abidosok. Butgo yawori tanakwan kiki.”

8

Minjat diwari Yesu yolba kisi agipgwit

¹ Unun da kwenon Yesu kokup pap ae kokup monin monin tawit unudon agek Pin kop da Amin Kila Asak unun dakon Gen Bin Tagisi yoyin tenjenagit. Yabekbi 12 kabi kisi agipgwit.

² Ae miñat diwari Yesu da konni yol yongut ae sotni panmilip agit unun kisi Yesu gat agipgwit. Kinda unun Maria. Maria unun Makdala kokupmon nani yan iyiwit. Kalip Yesu da konni 7 kabi yol ingut.

³ Ae Joana, Susana ae miñat morapmi gat kisi Yesu gat agipgwit. Joana unun Kusa dakon miñatni. Kusa unun Erot dakon yutni dakon

kila amin kinda. Unun miñat kabi yo kabini iyi dakon ban Yesu gat pan detni gat pan pulugawit.

Jap yet tintinok dakon tilak gen

(Mt 13.1-9 ae Mk 4.1-9)

⁴ Amin morapmisi kokup morap tawiron da abin muwukgwit. Abin muwugakwa Yesu da tilak gen kinda yan yoyigit,

⁵ “Amin kinda unun jap yetni pigaga pan ki tintinagit. Tintinanjakwan jap yet diwari kosiron manba amin da bamanakwa minam da abin si nawit.

⁶ Anakwa jap yet diwari tipmi ton timon mawit. Man kwawit, mani miktin pakbini mini, do kibidan pasilgwit.

⁷ Anakwa jap yet diwari jon keli ton tingwan mawit. Unun jon keli ton gat kisi kwanek wutinba kimak mudawit.

⁸ Ae jap yet diwari miktin tagisikon man kwawit. Unun bami 100 tan tan awit.” Yesu da tilak gen unun yan mudanek yan yagit, “Gen on nandak do galak ton amin ji pakyan si nandanek mibili nandan pisoni.”

Yesu nido tilak genon dagin Pin kop gen yagit

(Mt 13.10-17 ae Mk 4.10-12)

⁹ Pan detni da tilak gen unun yagit dakon mibili do iyiwit.

¹⁰ Iyinba yagit, “Pin kop da ji ban gin iyi dakon Amin Kila Agakni unun dakon mibili pasili ton unun damisak. Mani amin diwari tilak gen gin nandan.

‘Do dabil sintanek kokdan, mani dima kan nandanyo akdan.

Ae gen nandakdan, mani mibili dima nandaba pisokdan.’”

Jap yet tintinok dakon tilak gen dakon mibili

(Mt 13.18-23 ae Mk 4.13-20)

¹¹ Yesu da sanbenek pan detni ban gin yan yoyigit, “Tilak gen dayit dakon mibili unun yan. Jap yet unun Pin kop dakon gen.

¹² Jap yet kosiron mawit, unun amin Pin kop gen nandan dakon tilak.

Amin nandan gadat aba Pinjkop da yokwikon ban timitjak yan do Sunduk da abin butnikon Pinjkop dakon gen gwayesak.

¹³ Ae jap yet tipmi ton timon mawit, unun amin da Pinjkop gen nandan abidank kisik kisik an dakon tilak. Mani geli tagi dima yipban kigit. Do nandan gadat bisap pisipmisok anek panjkewal altan yoba tepmisi Pinjkop manji imin mudon.

¹⁴ Ae jap yet jon keli ton bikbikgwan mawit, unun amin Pinjkop dakon gen nandanek kin miktimon egip egipni do nandaba kik an unun dakon tilak asak. Unun monej gat ae on miktim dakon yo morap gat do galagi nandanakwa unun da wutjin yominakwa bami dima ton.

¹⁵ Mani jap yet miktim tagisikon mawit, unun amin Pinjkop dakon gen nandanek tebaisi abidon unun dakon tilak. Unun buri kilegisi tanakwan tebaisi agek bami tagisi panalon an.

Lam dakon tilak gen

(Mk 4.21-25)

¹⁶ Yesu da sanbenek yan yagit, "Amin da lam kolej kwoba nan dima wutjinba ton, bo ae dipmin potpot tamo da mibilgwan dima yopmanjan. Noman tamokon yopmanakwa amin da yutnon winjek tenjen unun kon.

¹⁷ Yo morap pasili ton unun don nansi altan mudokdan. Ae yo morap wutjinbi da ton unun noman tan mudanakwa amin da pindak nandanjo akdan.

¹⁸ "Ji kan kimagek gen pakyanji nandani. Tan yoman amin unun Pinjkop da di gat sanben daban timitdan. Mani minini amin unun tan naman yan nandisak unun Pinjkop da gwayekdisak."

Yesu dakon menji padik padikyo unun namn?

(Mt 12.46-50 ae Mk 3.31-35)

¹⁹ Unun bisapmon menji padik padikyo Yesu kok do opgwit. Mani

amin morapmi, do Yesu da kapmatjok kik do antidok awit.

²⁰ Anakwa amin di da Yesu yan iyiwit, "Mengo padik padikgoyo yomakon agek gak gandak do yon."

²¹ Yanba yoyigit, "Amin Pinjkop dakon gen nandanek guramikgan unun merjo ae padik padiknoni."

Yesu da yanban mirim gat ae tap madep gat yawokgimal

(Mt 8.23-27 ae Mk 4.35-41)

²² Bisap kindakon Yesu panjetni gat bot kindakon wigek yan yoyigit, "Pakbi idap teri kindo do kino." Yan yanban kiwit.

²³ Boron yigek kinakwa Yesu dipmin pakgit. Anakwan mirim madepsi kindo pakbi idapmon obinakan boron pakbi pigi tuganakwa pasil do awit.

²⁴ Anakwa panjetni da kin Yesu anyolek iyiwit, "Amin Tagi, nin pasildaman!"

Iyinja pidan pakbi gat mirim gat tebaisi yoyinban mirim dima anakwan pakbi yaworisi tagit.

²⁵ Anakwan Yesu da panjetni yan yoyigit, "Nandan gadatji dukon yipman?"

Yanban panjetni si pasalgwit. Anek wuridagek notni yoyin yoyin anek yawit, "On nianen amin kindo da pakbi mirimyo gen tebaisi yoyinban geni guramikgamal?"

Yesu da amin kindo dakon konni yol imgut

(Mt 8.28-34 ae Mk 5.1-20)

²⁶ Yesu gat panjetni gat Gerasa miktim tetgin kin altawit. (Gerasa miktim unun teri kindo tanakwan Galili miktim unun pakbi idap teri kindo tosok.)

²⁷ Yesu bot yipmanek ilenon winakan unun kokup papmon amin kindo da abin altan imgut. Unun amin konni tan imgwit. Bisap dubagisi molan egipgut, ae yut kindakon dima egipgut. Amin kimakba panji tip kinamgwan yopmanjan miktimon gin egipgut.

28 Unun amin da Yesu kanek madepsi yan tidanek Yesu da kandapmon man pagek gen papmon da yan yagit, “Yesu, gak Pinjkop Wikwisi dakon Monji, gak ninan anjamdisal? Bupmi nandan nabi. Yo yokwi dimasi an nabi!”

29 Kon da amin unun yipman detjak do Yesu da kili iyigit, unun do madepsi yan tidanek gen unun yagit. Unun amin kon da bisap morapmi anupbal awit, do amin da bisapmi bisapmi kilani tebaisi anek nap teban tebaisi ban kisit kandapyoni panjeban awit. Mani nap teban unun pandaganek kon da imin suganakwan miktim amin dima ekwan timon kin kin agit.

30 Yesu da yan iyigit, “Mango namin?” Iyiban konni morapmi tan imgwit, do “Amin Kabi Madep” yan iyigit.

31 Yesu da bupmi nandan yomjak do kon da bisit tebai yan iyiwit, “Nin gapma kidagi mini unjungwan piginen do dima niyiki.”

32 Bit kabi madep kinda kapmatjok ilenon egek jap nanek egipgwit. Kon unun bit da butgwan pigik do Yesu bisit tebai iyinba nandan yomgut.

33 Anakwan kon amin unun yipman degek win abigi bit da butgwan pigiwit. Pigakwa bit unun timtim yanek obandom nan pigi pakbi idagwan pige pakbi nan kimakgwit.

34 Anakwa bit kila amin yo unun pindagek timtim yanek kin kokup papmon amin gat ae kokup teri teri egi anan kiwit unun amin gat kisi yoyiwit.

35 Anakwa amin da yo nianjensi kinda da altagit, unun kok do apgwit. Abin Yesu altan iminek amin unun konni kili yipman dekgwit kawit. Kanba amin unun Yesu da buron buri kili pisagit ae ilikba pigikni ton da yikgit. Yan yikban kan pasalgwit.

36 Anakwa yo dabil da kan nandan yo awit amin unun da kon da anupbal abi amin nianon da kilek tagit unun dakon mibili yoyiwit.

37 Yoyinba Gerasa miktim dakon minat amin morap kisi pasol pasol madepsi nandanek Yesu unun yopman dek kisak do iyiwit. Iyinba boron wigek yopman kigit.

38 Mani amin unun kon da yipman dek kiwit amin da Yesu yol do bisit tebai iyigit.

Iyiban Yesu da tobil kisak do yabegek yan iyigit,

39 “Gak tobil yutgokon kinjek Pinjkop da gak anpuluganek yo madepsi ak unun do amin yoyiki.” Yan iyiban amin unun tobil kin kokupni dakon amin morap Yesu da anpuluganek yo morap agit unun do yoyigit.

Yesu da minatjok kinda kimakgit nan aban pidagit, ae minat sotni ton kinda anjilek agit

(Mt 9.18-26 ae Mk 5.21-43)

40 Yesu pakbi idap teri kinda do kin altanakwan amin morapmi da but dasi abidawit, nido unun do jomjom anek egipgwit.

41 Unun bisapmon amin kinda apgut, mani Jairus. Unun Juda amin dakon muwut muwut yut dakon kila amin kinda egipgut. Unun da Yesu da kandap mibilon man pagek yutnikon kisakdosi madepsi iyigit.

42 Unun monji mini, gwi kalonji kinda gin bilakni unun 12 da tilak, unun da si kimot do agit.

Yesu yutnikon kik do kosiron kinakwan amin madepsi, do gitni gitni anakwa kigit.

43 Kinakwan minat kinda unjungwan agipgit. Unun dagan mok anek yawini manakwa bilak 12 yan agit, mani amin kinda da aripmi dima anjilek agagi.

44 Unun minat Yesu da manjikon kapmatjok abinek Yesu dakon imal dubakni da ilenikon igayigit. Anakwan unudon gin yawini pasil imgwit.

45 Anakwan Yesu da yagit, “Namin da igayin namik?”

Yanban amin morap nin dima dima yanakwa Pita da iyigit, “Amin tagi, amin morapmisi da gak gat gadat gatsi akwan.”

46 Mani Yesu da yagit, “Amin kinds da igayin naminakwan tapminno diwari kwan nandat.”

47 Yanban minat unun aripmi dima pasilgen yan nandanek nimnimik abin Yesu da kandap mibilon man pagit. Man pagek amin morap da dabilon mibili nido Yesu igayigit unun dakon yankwok anek yan yagit, “Igayiko sotno unudon gin pasilak.”

48 Yanban Yesu da iyigit, “Gwano, nandan gadatgo da gak ankilek ak. Butgo yawori tanjakwan kiki.”

49 Yesu gen unun yanakwan muwut muwut yut dakon kila amin Jairus da yutnon da amin kinds apgut. Abinek Jairus yan iyigit, “Gwago kili kunwak, do yoyindet isal dogin dima iyinbi kisak.”

50 Yesu unun nandanek Jairus yan iyigit, “Dima pasolgi. Isal nandan gadat gin anaki gwago kilek tosak.”

51 Yan yanek yutnikon kin altanek amin diwari dima wigini do yoyinek Pita, Jon, ae Jems gat, ae minatjok dakon meni datniyo gat timikban yutnon wigiwit.

52 Unun yutnon amin morapmi da minatjok do bupmi nandanek kunam tagek iyon iyon yanek egipgwit. Anakwa Yesu da yoyigit, “Ji kunam yopgut. Dima kunwak, isal dipmin pokdok.”

53 Yanban minatjok wagil kunwak yan nandanek jikgo yanjan imgwit.

54 Mani Yesu da minatjok kisirikon abidanek gen papmon da yagit, “Gwano, pida!”

55 Yan yanban minatjok unun dakon wupmi aeni tobil abin pigakwan unudon gin pidagit. Pidanakwan Yesu da jap di iba nosak do yoyigit.

56 Aban meni datni da unun kanek tamtam yagimal. Mani Yesu da tebai yoyigit, “Jil on yo noman tanban komal unun do amin dimasi yoyinwil.”

9

Yesu da yabekbini 12 kabi pikon yabekgit

(Mt 10.5-15 ae Mk 6.7-13)

1 Yesu da yabekbini 12 kabi yan yoban obin muwukba sot amin panmilip agak, ae kon kisisi yolni dakon pi ani do yan mudan yomgut.

2 Yominek Pinokop da Aminon Kila Asak dakon gen yan tentenoni, ae sot aminyo panmilip ani yan do yabekgit.

3 Anek yan yoyigit, “Ji kosit agip do yo di dima timitni. Win kirin, ae yik, ae bret, ae monen, ae paba pigik bamori dima timitni.

4 Yut kindakon wugini kan, unudon gin egek kokup unun yipman kini.

5 Kwa amin da ji dima timikba kan, kokup pap unun yipman det do kandapjikon kimbaban tegon unun tidanba kini. Yan aba amin da yokwi anapno unun do anek kwan yan nandan.

6 Yan yoyinban kokupmi kokupmi agek Gen Bin Tagisi yoyin tentenane amin dakon sotni panmilip awit.

Erot da Yesu namn amin kinds yanjsi nandak do agit

(Mt 14.1-2 ae Mk 6.14-16)

7 Gapman dakon kila amin madep mibiltogi Erot da Yesu dakon gen bini nandagit. Di da Yesu kanek Jon kimoron da aeni pidagit yan yawit, do Erot but morap agit.

8 Ae di da yawit, “Elaija da noman tak.” Ae di da “Kombi amin kalipsi egipgwit unun kinds da kimoron da pidak” yan yawit.

9 Mani Erot da yan yagit, “Jon dakon tegi kili mandan dagagin. Mani abisok namn amin kinds dasi yo madepsi anakwan gen bini nayinba nandisat?” Yan yanek Yesu kok do pini agit.

Yesu da amin 5 tausen do jap yomgut

(Mt 14.13-21 ae Mk 6.30-44 ae Jn 6.1-13)

10 Yabekbi kabi aeni tobil Yesukon abinek yo morap awit dakon geni iyiwit. Iyinba Yesu da timikban iy gin

kokup kinda mani Betsaida unudon kiwit.

¹¹ Anakwa minjat amin kabi madepsi unun Yesu unudon kisak yan kan nandanjo anek bunjon yolgwit. Anakwa Yesu da tagisi nandan yominek Pinjokop da Aminon Kila Asak unun do yoyinek sot amin panmilip agit.

¹² Pilin pilindo yabekbini 12 kabi da obin Yesu yan iyiwit, "Kokup amini minikon ekwaman, do yoyinbi minjat amin morapyo kinjek kokup monin monin ae timi digwan kin jap pakbiyo gat ae dipmin potpot tamoyo gat wisini."

¹³ Mani Yesu da yabekbini yoyigit, "Disi jap yomgut."

Yoyinban yawit, "Nin japnin morapmi dima. Bret 5 kabi gat ae tap kilap bamori gat gin. Nin kin on minjat amin morap do jap monen ban si yumnen do nandisal?"

¹⁴ (Wili 5 tausen da tilak egipgwit.)

Yanba Yesu da panjetni yan yoyigit, "Amin 50 50 yan panmuwuk yopba yik yik ani."

¹⁵ Yan yanban panjetni da yan gin aba amin kisi yik mudawit.

¹⁶ Yigakwa Yesu da bret 5 kabi gat ae tap kilap bamot gat kisi timik Kwen Kokup sintanek gisamikgit. Anek bret gat ae tap kilap gat pandaganek panjetni do yominakwan amin do kokwinik yomgwit.

¹⁷ Yoba timik amin morap kisisi aripmisi nanakwa jap nawit dakon diwari tawit unun panjetni da similba yigi 12 yan si tugawit.

Pita da Yesu dakon mibili yan tenjenagit

(Mt 16.13-19 ae Mk 8.27-29)

¹⁸ Bisap kindakon Yesu iyi gin bisit pi agit. Unun bisapmon panjetni kisi unudon egipgwit. Egi yan yoyigit, "Amin kabi madep da nak do namin yan yon?"

¹⁹ Yoyinban yan iyiwit, "Dida Jon Telagi Pakbi Sogok Amin yan yon, ae di da Elaija yan yon, ae di da kombi

amin kalipmi kinda da kimoron da pidagit yan yon."

²⁰ Yanba yan yoyigit, "Mani ji disi nak do namin yan yon?"

Yanban Pita da antobilek iyigit, "Gak Kristo, Pinjokop da yabekban apgul."

Yesu kimagek pidosak do yagit

(Mt 16.20-28 ae Mk 8.30-9.1)

²¹ Yan yanban Yesu da iyi Kristo egisak unun dakon geni amin kindakon dimasi yoni do yan sopy anyomgut.

²² Anek yan yagit, "Amin Dakon Monji da egi yo yokwi morapmi noman tan iba tepmi pakdisak. Ae Juda amin dakon kila amin, ae mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae gen teban yoyindet amin unun da manji iminek anakba kimotdisak. Anakwa gildat kapbi anakwan pidokdisak."

²³ Yan yanek amin kisi yan yoyigit, "Amin kinda nak nol do nandisak kan, iyi dakon galaktok manji yominek tilak kindapni gildari gildari guramigek nak noljak.

²⁴ Amin kinda iyi dakon yiyitni tagisi tosak do nandanek pi madep asak kan, egip egipni pasil imdisak. Mani amin kinda nak do nandanek egip egipni do nandaban yo madep dima asak kan, unun amin egip egip dagok dagogi mini abidosak.

²⁵ Amin kinda miktin dakon yo morap panek egi kimotjak bisapmon iyi pasiljak kan, unun yo morap da aripmi dima anpulugokdan.

²⁶ Amin kinda nak do ae nak dakon gen do mayagi nandisak kan, Amin Dakon Monji iyi dakon tilimni gat ae Datni dakon tilimni gat ae Pinjokop dakon telagi anelo kabi dakon tilimni gat apjak bisapmon unun amin do mayagi yan gin nandan imdisak.

²⁷ Nak asisi dayisat, ji on akgan kabikon da di dima kimagek Pinjokop dakon Amin Kila Agakni kokdan."

Yesu dakon giptim kulabik agit

(Mt 17.1-13 ae Mk 9.2-13)

²⁸ Yesu unun gen yanek egi gildat 8 yan da tilak mudanakwa Pita, Jon ae Jems gat timikban ileŋ kindakon bisit pi ak do wigiwit.

²⁹ Wigek Yesu bisit pi anakwan tomno dabilni kulabik anek imalni mal dakon tenŋenji yombem agit.

³⁰⁻³¹ Yan aban kanakwa Moses gat Elaija gat tilimni gat noman tagimal. Noman tanbal Yesu gat gen yan nandat aba pindakgwit. Yesu Pinŋkop dakon galaktok yolek Jerusalem kokup papmon on miktim yipman detjak unun dakon gen yawit.

³² Pita gat notni bamot gat dipmin do yokwisi awit. Mani dipminon da pidan Yesu tilimni gat ae amin bamot gat kisi akba pindakgwit.

³³ Amin bamot Yesu yipman det do anakwal Pita da Yesu yan iyigit, "Amin Tagi, nin idon tagisi ekwaman. Nin yut kabeŋ kapbi aneŋ. Kinda gak do, ae kinda Moses do, ae kinda Elaija do aneŋ." (Pita gen unun nan yosot yan unun dima nandaneŋ yum yagit.)

³⁴ Pita gen sigin yanakwan gikwem da pin ilimik yomanakwan pasalgwit.

³⁵ Gikwem kagagwan da gen kinda yan altagit, "On Monjino, pino asak do manjigim, do ji geni nandani."

³⁶ Yan mudanakwan Yesu nanŋin kawit. Yo ileŋon altanba pindakgwit unun iyi dogin nandaba tawit. Unun bisapmon amin di dima yoyiwit.

*Yesu da monji kinda koŋni yolimgut
(Mt 17.14-21 ae Mk 9.14-29)*

³⁷ Wisa dagok do Yesu gat panŋetni gat ileŋ yipman pigakwa amin kabi madepsi kosiron domdom awit.

³⁸ Amin madep kabigwan da amin kinda da yan tidaneŋ anpulugosak do yan iyigit, "Yoyinŋdet, monjino kalonji kindagin. Do kinj koki do nandisat.

³⁹ Bisap morapmi koŋ kinda da burigwan pigakwan unudon gin madepsi yan tidosok. Anek tebai anupbal anakwan nimnimigakwan tarak da gen kaganikon wun tugon.

Giptimi obisi anupbal anek bisap kalon kalon gin yipman dekdak.

⁴⁰ Panŋetgoni da yol imni do bisit tebai yoyigim, mani anŋidok awit."

⁴¹ Yan yanban Yesu da yagit, "Nandan gadatji mini amin, ji anpakji yokwisi. Nak bisap nian da ji gat egek jigisi guramik dabeŋ? Monjigo idon anop."

⁴² Monji unun Yesu da akgiron obanakwan koŋ da monji unun ukwayikban miktimon man pagek nimnimikgit. Mani Yesu da koŋ tebaisi iyineŋ monji unun anmilip aban kilek tanban datni do anŋobil imgut.

⁴³ Yan aban amin da Pinŋkop dakon tapmin madepsi kanek tantam yawit.

Yesu kimagek ae pidokdisak do yanban kosit bamot agit

(Mt 17.22-23 ae Mk 9.30-32)

Amin Yesu da yo morap agit do nandaba nwanŋwarisi anakwa, Yesu da panŋetni yan yoyigit,

⁴⁴ "Gen dayikdisat unun pakyanŋi nandani. Amin Dakon Monji amin da kisiron yipdan."

⁴⁵ Mani panŋetni gen unun dakon mibili pasili tan yomgut, do dima nandaba pisagit. Ae gen unun dakon mibili nandak do anek iyik do si pasalgwit.

Namin da mibiltok amin egisak?

(Mt 18.1-5 ae Mk 9.33-37)

⁴⁶ Bisap kindakon Yesu dakon panŋetni namin da mibiltok aminin egisak yan do gen emat kinda awit.

⁴⁷ Anakwa Yesu da panŋetni dakon but pindak nandanyo anek amin moniŋ kinda iyi akgiron anobin yipban akgit.

⁴⁸ Yipban agakwan panŋetni yan yoyigit, "Amin kinda nak do nandaneŋ on amin moniŋ but dasi abidosok, unun nak nan but dasi abidosok. Ae amin kinda nak but dasi abidosok, unun Dat nak yabekban pigim unun nan but dasi abidosok. Ji

kabikon kinda da piɲbisi egi damjak kaɲ, uɲun da mibiltok aminji asak.”

Uwal dima anɲdamjak amin uɲun notji

(Mk 9.38-40)

⁴⁹ Jon Yesu da gen yagit nanɲanek yaɲ yagit, “Amin Tagi, nin kaɲapno amin kinda da gak da manon koɲ yolban kamaɲ. Mani nin da kabikon nani kinda dima, do yaɲsop aɲimimaɲ.”

⁵⁰ Mani Yesu da iyigit, “Yaɲsop dima aɲimni. Amin kinda uwal dima anɲdamjak kaɲ uɲun notji.”

Yesu gat paɲdetni gat Jerusalem kiwit

(Kilapmi 9.51-19.28)

Samaria amin da Yesu not dima an imgwit

⁵¹ Piɲkop da Yesu abidaɲ aɲaɲ Kwen Kokup wigisak dakon bisap kwaɲ tagit. Aɲakwan Yesu uɲun Jerusalem kikeɲ yaɲsi nandaban teban tagit.

⁵² Aɲek amin di yabekban uɲun da kalip mibiltan Samaria dakon kokup kindakon yut tamoyo paɲnoman ani do kiwit.

⁵³ Mani Yesu Jerusalem kikiɲsak yaɲ nandawit, do uɲun kokupmon amin da Yesu abidok do dima galak tawit.

⁵⁴ Jems gat Jon gat da uɲun pindagek Yesu yaɲ iyigimal, “Amin Tagi, nit da yondo Kwen Kokup kindap da piɲ soɲba mini ani do tagi nandisal?”

⁵⁵ Yaɲbal Yesu da tobiɲ tebaisi yaɲ yoyigit, “Dima yogogisi yomal!”

⁵⁶ Yaɲ yoyiɲban ae kokup ɲwakɲwari kindakon kiwit.

Yesu yolyol dakon gen

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Kosiron kiɲakwa amin kinda da iyigit, “Dukwan dukwan agiɲbi uɲun nak gol awilgen gin.”

⁵⁸ Yaɲban Yesu da iyigit, “Jon piɲan uɲun miɲtingwan yutni toɲ. Ae

minam kwen akwaɲ uɲun yutni toɲ. Mani Amin Dakon Monji uɲun dipmin potpot tamoni mini.”

⁵⁹ Yaɲ iyineɲek ae amin kinda yaɲ iyigit, “Abiɲ nak nol.”

Mani amin uɲun da yaɲ iyigit, “Amin Tagi, nandaɲ naminiaki kiɲ datno wayik yiɲmaɲek don abiɲ golben.”

⁶⁰ Yaɲ yaɲban Yesu da iyigit, “Amin kimakbi da kimakbi notni iyi tagi wayitni. Mani gak kiɲ Piɲkop da Aminon Kila Asak uɲun dakon gen yaɲ tenɲenoki.”

⁶¹ Yaɲ yaɲban ae amin kinda da Yesu yaɲ iyigit, “Amin Tagi, gol do nandisat, mani nandaɲ naminiaki kiɲ gwakno galok gen yoyineɲek don abiɲ golgen.”

⁶² Yaɲban iyigit, “Sapa naɲ miɲtim pudaneɲek dambi da manjigwan wusisak uɲuden amin da Piɲkop da Amin Kila Asak da kagagwan ariɲmi dima egiɲmi.”

10

Paɲdetni morapmi Piɲkop dakon gen yoni do yabekgit

¹ Egi Amin Tagi da paɲdet 72 gat manjigit. Aɲek iyi kokup dukwan dukwan kik do agit, uɲudon mibiltok uɲun da kalip kini do bamot bamot yabekgit.

² Aɲek yaɲ yoyigit, “Pigaga jap bami madepsi taɲ pektan, mani pi monji bami pakpak amin morapmi dima. Uɲun do ji bami pakpak dakon Amin Tagi bisit iyinba pi amin paɲalon aɲ yopban pinikon kini.

³ “Ji kiɲek yaɲ nandani: Ji sipsip moniɲ baɲ yaɲ joɲ piɲan da bikbiɲon yabekdat.

⁴ Monen simiɲ kinam, ae yik, ae kandap gwil dima timigeɲek kini. Aɲek kosiron amin pindak ‘Gildat tagi!’ yaɲ dima yoyini.

⁵ Yut kindakon wigek mibiltok yaɲ yoyini, ‘On yut amin butji yawori tosak.’

⁶ Yut unjudon but yawot amin kindakwan kan, but yawot genji dakon bami unjudon tosak. Minini da egipjak kan, but yawotji dakon bami jikon aeni tobiljak.

⁷ Yut wigini unjudon gin yik egiyo anakwa jap daba noni. Pi agak amin unjun tomni tagi timikgan. Ji yuri yuri dima agipni.

⁸ “Kokup kindakon kinakwa not an daminek jap daba kan unjun si noni.

⁹ Anek amin sotni ton panmilip anek yan yoyini, ‘Pinjok da Amin Kila Agakni ji da kapmatjok kili abik.’

¹⁰ Kokup kindakon kinakwa not dima an daba kan, unjun kokup dakon kosit madepmon agek yan yoyini,

¹¹ ‘Kokupji dakon kimbaban kan-dapninon tegon, unjun tidono kinakwa diwarisi tan daman yansi nandani. Anek yansi nandani, Pinjok dakon Amin Kila Agakni ji da kapmatjok kili abik.’

¹² Yansi dayisat, gen kokwin bisap madepmon Sodom kokup amin da kobogi do jigi tagapmi pakdan. Mani kokup unjuden amin kobogi do jigi madepsi pakdan.”

But tobil dima an amin unjun bupmisi

(Mt 11.20-24)

¹³ Yesu da sanbenek yan yagit, “Korasin ae Betsaida kokupmon amin, awa! Nak wasok tapmimi ton abo pindagek ji but tobil dima awit. Tair ae Saidon kokupmon amin da pindakgwit tam, but tobil bamisi abam. Anek bupmi dakon yik imalyo panek abilagon yikbam.

¹⁴ Mani gen kokwin bisap madepmon Tair gat Saidon kokupmon amin gat da kobogi do jigi tagapmi panakwa ji da kobogi do jigi madepsi pakdan.

¹⁵ Anakwa Kapaneam kokupmon amin, ason Kwen Kokup nin da wigikdaman yan nandan, ma? Unjun aripmi dimasi. Ji mibiligwan Tipdomon pigikdan.”

¹⁶ Yesu da panjetni sanbenek yan yoyigit, “Ji dakon gen nandisak amin, unjun da nak dakon gen nandisak. Ae manji damisak amin, unjun nak nan manji namisak. Ae nak manji namisak amin, unjun da nak yabekgit amin manji imisak.”

Panjet 72 aeni tobil apgwit

¹⁷ Panjet 72 unjun kisik kisigon da tobil abinek Yesu yan iyiwit, “Amin Tagi, gak dakon man yanapno kon da genin guramikgan!”

¹⁸ Yan yanba yoyigit, “Sunduk unjun Kwen Kokup da mal da yan manban kagam.

¹⁹ Nandani. Nak ji da tunon amin emari ton gat ae skopion gat bamon, ae uwal dakon tapmim kisisi pabin yopni do yan mudan damisat. Yo kindak da ji aripmi dima panjupbal asak.

²⁰ Mani kon da genji guramikgan, unjun do kisik kisik dima ani. Ji dakon man Kwen Kokupmon mandabi da ton, unjun do nandanek kisik kisik ani.”

Yesu da kisik kisik nandanek Pinjok ankisigit

(Mt 11.25-27 ae 13.16-17)

²¹ Unjun bisapmon Yesu Telagi Wup da kisik kisik iban yan yagit, “Dat, kundu ae miktim dakon Amin Tagi, amin diwari miktim dakon nandak nandakni unjun wukwisi, mani iyi do nandaba wigisak, do unjuden amin do gen bami morap si panjisibisal. Anek amin monji da tilagon ekwan amin, unjun do yolisal. Yan asal do gak ankisisat. O Dat, gaga dakon galaktok yolek yan asal.

²² “Datno da yo morap kili namgut. Dat unjun dagin Monji nandan imisak. Anek Monji gat ae amin morap Monji da Dat dakon mibili yolisak, unjun amin dagin Datno nandan iman.”

²³ Yan yanek Yesu tobil panjetni bangin yan yoyigit, “Ji da yo pindak

nandanjo an, unun pindakgan amin unun kisik kisik ekwan.

24 Nak yanji dayisat, kalipsigwan kombi amin morapmi gat ae kila amin madep morapmi gat da yo ji da pindakgan unun pindatdosi nandawit, mani dima pindakgwit. Ae gen nandan unun nandakdosi nandawit, mani dima nandawit.”

Samaria amin kinda da Juda amin kinda anpulugagit

25 Bisap kindakon gen teban dakon mibili nandak nandak amin kinda da pidan agek Yesu anjewan do anek yan iyigit, “Yoyindet, yo ninan anek egip egip dagok dagogi mini abidoken?”

26 Iyiban Yesu da iyigit, “Gen teban papiakon gen tosok unun manjinek nian kokwinikdal?”

27 Iyiban yagit, “Ji Amin Tagi Pinjopi unun but gat ae wup gat ae tapmimgo gat ae nandak nandakgo gat kisi but dasi galak tan ibi.

Ae gaga do but dasi nian galak tosok, unuden gin amin do but dasi galak tan yobi.”

28 Yanban Yesu da iyigit, “Kobogi bamisi yosol. Yanji anek egip egip abidokdisal.”

29 Mani unun amin iyi do Yesu da amin kilegi kinda yan kosak do nandanek yan iyigit, “Nak namn amin ban but dasi galak tan yoben do yosol?”

30 Yan yanban Yesu da iyigit, “Amin kinda Jerusalem yipmanek Jeriko kokup papmon kik do anek kosiron pigigit. Pigakwan kabo noknok da abidan yik imalni gwayenek anakba pali kimakban yipman kiwit.

31 “Kinakwa mukwa sogok amin kinda unun kosit nanjin pigigit. Pigi amin unun kanek anpekwolek kosit ilej nan yapman kigit.

32 Yapman kinakwan Liwai amin kinda obin kanek yan gin anpekwolek yapman kigit.

33 “Mani Samaria amin kinda da unun kositnan obin amin unun kanek bupmi nandan imgut.

34 Bupmi nandan iminek giptimi anak anjupal awit unun wain gat ae bit nelak gat ban son iminek waman imgut. Yan anek amin unun kendak anenak iyi da donkikon yipgut. Yipmanek anki amin da yuman nanek pokgon yut kindakon yipmanek kilani agit.

35 Anek wisa dagok do silwa monej tabili bamori unun yut pakgimal dakon kila amin do iminek yan iyigit, ‘Kilani anaki on monej da aripmi dima anakwan nan mudok di abi kan, tobil abinek don gaben.’”

36 Yan yanek Yesu da gen teban dakon nandak nandak amin yan iyigit, “Nian nandisal, unun amin kapbi da kabikon namn da kabo noknok da anakgwit amin unun do but dasi galak tan imgut?”

37 Yanban iyigit, “Bupmi nandan iminek anpulugagit amin unun da.”

Yanban Yesu da iyigit, “Gak kin anpak yan gin abi.”

Yesu unun Mata gat Maria gat da yutnon egipgwit

38 Yesu gat panjetni gat kinnek kokup kindakon altawit. Unun kokupmon minjat kinda egipgut mani Mata. Unun da yanban Yesu unun yutnikon wigigit.

39 Wikwan Mata dakon padige mani Maria unun Amin Tagi da kandap mibilon yigek geni nandagit.

40 Mani Mata unun jap dakon oman do nandaba kik morapmi anek obin Yesu iyigit, “Amin Tagi, padigino nepmak da naga gin pi madep asat. Gak unun do dima nandisal? Iyiban obin nak anpuluganban.”

41 Yanban Amin Tagi da Mata yan iyigit, “Mata, gak yo morapmi do nandaba kik anek butgo yokwi tosok.

42 Mani gak yo kaloni kinda dogin nandaki kan tagi. Maria unun dogin nandisak, do tagi dima kirinik iben.”

11

Bisit agak dakon gen (Mt 6.9-15 ae 7.7-11)

¹ Bisap kindakon Yesu unun bisit pi anek egipgut. Bisit aban mudanakwan pandetni kinda da yan iyigit, "Amin Tagi, Jon da pandetni bisit agak do yoyin dekgit, yan gin niyin dekgi."

² Yanban Yesu da yoyigit, "Bisit ani bisapmon yan yoni:

'Dat, gak dakon man telagi tosak.

Amin Kila Agakgo yipbi ninon apjak.

³ Gildari gildari jap aripninon nibi.

⁴ Nin yokwi anjiman amin dakon diwarini yopman yomaman, do gak yan gin nin dakon diwarinin yopman nibi.

Panjewalon dima nipbi.'"

⁵ Yan yanek yoyigit, "Jikon da kinda da kalbi binap notni da yutnon kin yan iyisak, 'Not, bret timi kapbi nabi tamoni don gaben.

⁶ Notno kinda kosit dubagikon da abik da yutnokon isal yikdak. Japno mini.'

⁷ "Yanban notni yutgwan da gen kobogi yan iyisak, 'Jigi dima nabi. Pidanek aripmi dima gaben. Yoma benjan kili at, ae gwakno gat kili pak mudaman.'

⁸ Nak yan dayisat, amin unun notni da bisit iyik unun do dima imisak. Mani sanbek sanbek yanakwan unun do kurak tanek yo nido wadanek yosok unun kisi imisak.

⁹ "Yando, nak yan dayisat: Ji Pinjkop bisit iyinba tagi damdisak, ae wisinek bami kokdan, ae yoma domon tidanba wital damdisak.

¹⁰ Amin morap Pinjkop bisit iyan unun yo timikgan, ae yo wisan amin unun bami kon, ae yoma domon tidon amin unun wital yomisak.

¹¹ "Dat kabi, ji kabikon da monjisi kinda da tap kilap do dayinban tunon amin emari ton kinda tagi imni?

¹² Bo pup kwap do dayinban skopion kinda tagi imni?

¹³ Ji yokwi pakpak amin, mani monjisi do yo tagi yoman. Do yanji nandani. Ji bisit iyinba Datji Kwen Kokup egisak unun da Telagi Wup tagi damjak."

Yesu Belsebul gat pi amalyan yawit (Mt 12.22-30 ae Mk 3.20-27)

¹⁴ Yesu da amin kinda kon kinda da ankadim aban gen dima yagit, unun konni yol imgut. Yol iban amin kadim unun gen yanakwan amin da kanba yo njwakjwarisi agit.

¹⁵ Mani amin di da yan yawit, "Kon dakon mibiltok amin Belsebul da tapmimon kon yoldak."

¹⁶ Yanakwa amin diwari da Yesu anjewal do anek iyinba wasok tapmimi ton kinda anakwan, asi Pinjkop da yabekban pigit da pini asak yan kok do nandawit.

¹⁷ Mani Yesu da nandak nandakni pindak nandanyo anek yoyigit, "Miktim kinda dakon amin da pudan ki kabi bamori anek emat wamjil kan, miktim unun yokwi tokdisak. Ae amin yuri kinda da pudan kinjek emat wamni kan, unun amin yut tagi dima egipdan.

¹⁸ Sunduk dakon amin kabini da pudan ki kabi bamori anek emat wamjil kan, nianon da Sunduk gat amin kabini gat tebai atni? Nak da kon Belsebul da tapmimon yoldat yan yon.

¹⁹ Mani nak Belsebul da anpuluganban kon yoldat kan, disi dakon notji kon yolgan unun amin kabi ni tapmimon da kon yolgan? Unun amin kabi da genji kokwinigek gulusun yon yan tagi dayini.

²⁰ Mani Pinjkop da iyi tapmim namjakwan kon yoldat kan, Pinjkop dakon Amin Kila Agakni jikon kili abik.

²¹ "Amin tebaisi kinda emat agak yo kabini timigek iyi dakon yut kilani tebai anakwan, yo kabini tagisi ton.

²² Mani amin kinda unun yut ami dakon tapmim yapmandak amin kinda da abisak. Abin anagek emat

agak yo kabini timigek tapmim pagit unun gwayesak. Yanj anek yo morapni kabo nanek kokwinik notni do yomisak.

²³ “Amin nak dakon notno dima, unun da nak uwal anjnamañ. Ae amin nak dima anpuluganban amin panmuwukgamañ, unun amin da amin panwasenban wasen kwanj.”

Konj kinda aeni tobil abisak
(Mt 12.43-45)

²⁴ Yesu da sanbenek yanj yagit, “Konj kinda da amin kinda yipmanj degek kinj miktim kibiri timon agek yik yawot tamo wisisak. Mani tamo kinda dima kosok, do yanj yosok, ‘Nak aeno tobil yut kalip egipgumon kikenj.’

²⁵ Yanj yanek kinj kanban sibat sibat wiririgek yo morap panjosit abi pindakdak.

²⁶ Yanj kosok, do kinj konj 7 kabi iyi yapmanek wagil yokwisi gat timikban kwa unun yutnon egek anpak yokwisi anj. Mibiltok unun amin yokwi egipgut, mani abisok unun yapmanek wagil yokwisi egisak.”

Nianjen amin da kisik kisik ekwanj?

²⁷ Yesu gen unun yanjakwan minjat amin kabi madep kabigwan da minjat kinda da pidan yanj iyigit, “Menjo si anjalaneñ mum gaban nagil unun dasi kisik kisik tagi asak!”

²⁸ Yanban Yesu da yagit, “Mani unun yapmanek amin Pinjkop dakon gen nandanek guramikganj amin unun da kisik kisik ekwanj.”

Yesu wasok tapmimi tonj asak do iyiwit

(Mt 12.38-42 ae Mk 8.12)

²⁹ Amin morapmisi da Yesukon sigin obinj muwugakwa Yesu da yoyigit, “Amin on bisapmon ekwanj unun amin yokwisi gin. Pinjkop dakon pi nanj asat yanj nandak do wasok tapmimi tonj kinda kok do yonj. Mani kinda dima kokdanj. Jona dakon tilak nanjin kokdanj.

³⁰ Kalipsigwan Pinjkop da kombi amin Jonakon tilak aban Niniwe kokup pap amin da asi Pinjkopmon da abik da asak yanj kawit. Unudenj gin yo Amin Dakon Monjikon noman tanj iba apmiap amin da kanek asi Pinjkop da yabekban abik yanj kokdanj.

³¹ “Miktim saut tetgin dakon kila amin minjat madep unun Solomon dakon nandanj kokwini tagisi iyinjakwan nandak do miktim dubagisikon da apgut. Mani amin kinda oni egisak, unun da Solomon yapmandak, mani geni dima nandanj. Do gen kokwin bisap madepmon unun kila amin minjat madep da pidan agek abisok ekwanj amin kabi dakon anpak yokwi unun do yanj tentenokdisak.

³² Niniwe amin Jona da Pinjkop dakon gen yoyinban but tobil awit. Mani ji da binapmon amin kinda egisak unun da Jona yapmanj mudosok, mani ji but tobil dima anj. Do gen kokwin bisap madepmon Niniwe amin da pidan agek abisok ekwanj amin kabi dakon anpak yokwi unun do yanj tentenokdanj.”

Giptim dakon tentenji
(Mt 5.15 ae 6.22-23)

³³ Yesu da sigin yagit, “Amin da lam koleñ pasiligwan yopba dima tonj. Bo ae kwoba banj wutjiba dima tonj. Noman tamokon yopba tanj tentenanjakwan amin da winj tentenji konj.

³⁴ Dabilgo unun giptimgo dakon tentenji. Dabilgo tagisi kanj, giptimgo kalonj tentenjinj tonj. Mani dabilgo yokwi kanj, giptimgo pilin tuksi tosok.

³⁵ Yanjo, giptimgo dakon tentenji unun pilin tuk asak yanj do kanj kimokgi.

³⁶ Giptimgo kalonj tentenjinj tonj ae pilin tuk kinda dima tosok kanj, giptimgo lam dakon tentenji dakon panjop pindakdal unudenj tentenokdisak.”

Parisi amin gat gen teban mibili nandak nandak amin gat dakon anpak yokwi

(Mt 23.1-36 ae Mk 12.38-40 ae Lk 20.45-47)

³⁷ Yesu gen yan mudanakwan Parisi amin kinda da yutnikon kwan yigek jap nonjil do iyigit. Iyiban Yesu kin yutnikon wigi jap noknok tamokon yikgit.

³⁸ Yigek mibiltok kisiri dima suganek jap nanban Parisi amin unun da kanek dima agagi asak yan nandagit.

³⁹ Aban Amin Tagi da yan iyigit, "Parisi amin ji kap idapyo dakon manji banjin sugon. Mani kabo gat ae anpak yokwi mibili mibili gat unun butjigwan tugawit da tonj.

⁴⁰ Ji nandan kokwinji tagi mini! Pinjop da manji ban gin dima, buri gat kisi wasagit.

⁴¹ Ji bupmi amin do but dasi galak tanek panpulugoni kan, ji amin kilegisi.

⁴² "Mani Parisi amin, awa! Ji jap tam galagisi pi kagasi tonj unun pan kabi 10 kabi yopmanek unun kabikon ban kabi kindanan Pinjop do paret an. Mani gen kokwin kilegi agak gat, ae Pinjop do but dasi galak tan imim unun ji dima an. Anpak kilegi unun gat ae paretyo kisi ani kan tagisi.

⁴³ "Parisi amin, awa! Ji muwut muwut yut madepmon tamo mibiltogi unudon yit do galagi nandan. Ae amin da maket tamokon nandaba wukwan daminek gildat tagi yan dayini do galagi nandan.

⁴⁴ "Parisi amin, awa! Ji amin kimakbi yopyop tamo miktimgwan tanakwa amin da dima pindagek kwenikon baman akwan ji unun yombem."

⁴⁵ Gen teban mibili nandak nandak amin kinda da gen unun yanban nandanek Yesu yan iyigit, "Yoyindet, Parisi amin do gen unun yanek, ninyo kisi pabin nipmandal."

⁴⁶ Yanban Yesu da yagit, "Gen teban mibili nandak nandak amin jiyo kisi, awa! Ji amin gen teban mibili

mibili jigisi guramitni do yoyan, mani kisitjok kinda yominjek panpuluganek guramit do dimasi nandan.

⁴⁷ "Awa! Ji kombi amin dakon bumjot tamo wason. Mani babikji da dapba kimakgwit.

⁴⁸ Babikji da kombi amin dapba kimakgwit unun dakon bumjot tamoni ji da panjilim an. Yan an unun babiknin da tagisi dapba kimakgwit yan nandan dakon tilak asak.

⁴⁹ Unun do anek Pinjop da nandan kokwini tagisikon da yan yagit, 'Nak da kombi amino gat ae yabekbi kabino gat unun amin kabikon yabetdisat. Yabekgo diwari dapba kimotdan, ae diwari yo yokwisi anyomdan.'

⁵⁰ Yan do anek Pinjop da miktin wasagiron da kombi amin morap dapba kimakgwit unun dakon kobogi amin abisok ekwan unun da timitdan.

⁵¹ Wasok wasok do amin kilegi Abel anagek ae amin diwari dapmanakwa wigi wasip do Sekaraia Telagi Yut Madep ae altayo da binapmon anakba kimakgit unun dakon kobogi yo jigisi amin abisok ekwan unun da timitdan.

⁵² "Gen teban mibili nandak nandak amin, awa! Nandak nandak pakpak tamo dakon yoma witaldisi kili gwayewit. Disi unjungwan dima wigiwit. Anek unjungwan wigik do awit amin ji da kosit sopsop anyomgwit."

⁵³ Yesu unun yut egipgut yipman degakwan gen teban yoyindet amin gat ae Parisi amin gat da Yesu do uwal an iminek gen mibili mibili iyiwit.

⁵⁴ Ankewalno sunj kinda yanakwan gen pikon yipnen yanon da iyiwit.

12

Parisi amin dakon anpak yokwi do kan kimotni

(Mt 10.26-27)

¹ Amin tausen morapmi da abin muwugek gitni gitnisi anek notni baman baman anakwa Yesu da mibiltok panjdetni ban kalip yan yoyigit, "Parisi amin dakon yisni do kan kimotni. Unun jamba but aminsi ekwan.

2 Yo morap gwiligwan toj unun altan tenjenta mudokdan. Ae yo morap pasili toj unun amin da nandaba pisokdan.

3 Do gen morap ji da pilin tukgwan yawit unun amin da tenjenikon nandakdan. Ae gen morap yut kagagwan gen pisigon da yawit unun yut kwenon wigi gen papmon da yoyin tenjenokdan.”

Pin kop dogin pasoldo

(Mt 10.28-31)

4 Yesu da sanjenek yan yagit, “Not kabi, yan si dayisat. Amin da giptim dapba kimagakwa unun da kwenon yo di aripmi dima akdan, do unun do dima pasolni.

5 Mani nam in amin dosi pasolni unun do dayikdisat. Ji Pin kop do pasolni. Pin kop da giptim dapban kimagakwa Tipdomon maban pigini unun dakon tapmim tan imisak. Asisi dayisat, ji Pin kop dosi pasolni.

6 Minam monin unun yo moninisok, 5 kabi dakon yuman nogi unun monej giman tabili bamori gin. Mani Pin kop da minam moningok unun dakon kindasok dimasi intan imgut.

7 Pin kop da busun dangwanji nian da toj unun kisisi nandan mudosok, do ji dima pasolni. Minam monin monin morapmi dakon yuman nogi unun madep dima, mani ji dakon yuman nogi unun wukwisi.”

Nin Yesu dakon amin kabi yan yok do dima mayak toner

(Mt 10.32-33 ae 12.32 ae 10.19-20)

8 Yesu da sanjenek yan yagit, “Nak da yan si dayisat, amin kinda da ‘Nak Yesu dakon amin kinda’ yan amin yoyisak kan, Amin Dakon Monji da Pin kop dakon anelo kabinikon unun amin nak dakon amin kinda yan yoyisak.

9 Mani amin kinda ‘Nak Yesu dakon amin dima’ yan amin yoyisak kan, nakyu kisi Pin kop dakon anelo kabinikon unun amin nak dakon amin dima yan yoyiken.

10 Amin morap Amin Dakon Monji do yanba yokwi tok ani amin unun Pin kop da diwarini yopman yomdisak, mani amin morap Telagi Wup do yanba yokwi tok ani amin unun Pin kop da diwarini dima yopman yomdisak.

11 “Amin da ji Juda amin dakon muwut muwut yut madepmon, bo gapmanon, bo ae amin mani wukwi da inamon pan ki depni bisapmon, disi kutnok do anek ni gen ban yoyinej yan nandanek nandaba kik dima ani.

12 Unun bisapmons ni gen ban yoyini unun Telagi Wup da dayin detdisak.”

Yoni morapmi amin kinda gulusun agit dakon tilak gen

13 Unun amin kabi madepgwan da amin kinda da Yesu yan iyigit, “Yoyindet, peno iyinbi datnit da yo morap yopgut unun kokwinik diwari nak do namjak.”

14 Yanban Yesu da iyigit, “Not, nam in da jilon gen kokwin pi anek yo kabisi kokwinik daben do manjin nepgut?”

15 Yan yanek minat aminyo yan yoyigit, “Ji kan kimotni. Yo mibili mibili timit timit dakon galagi di pabam. Yo kabisi unun morapmisi kan, unun da egip egip bamisi aripmi dima damdan.”

16 Yan yanek tilak gen kinda yan yoyigit, “Yoni morapmi amin kinda dakon pigagani jap bami tagisi morapmi tawit.

17 Anakwa amin unun iyi yan nandagit, ‘Jap bami yopben dakon tamo kili tujan, do ae di gat yopben dakon tamo aripmi dima, do nian si aben?’

18 Yan nandanek yagit, ‘Nak yan si aben: Jap yopyop yutno kisi tuwilek madepsi wutjenek wit gat ae yo kabino gat kisi unun yutnon yopben.

19 Yan anek naga do yan si yoken, “Nak bilak morapmi tagisi egi anan kiken dakon yo morapno aripmisi. Do yaworisi egek jap pakbiyo

madepsi anek bisap morapmi kisik kisik anek egipben.”

²⁰ “Mani Pin kop da iyigit, ‘Gak nandan kokwingo tagi mini. Gak abisok kalbi kimotdisal. Yo morapgo gaga do pan kosit agil unun amin da timitdan.’”

²¹ Yesu da gen unun yanek yan yagit, “Amin yoni morapmi pan muwut do pi anegek Pin kop do dima nandanek ekwan amin, unun aminon yo yansi altokdisak.”

Yo morap do nandaba kik dima ani (Mt 6.25-34)

²² Yan yanek Yesu da pan detni yan yoyigit, “Yansi dayisat, egip egipji do nandaba kik anek ‘Jap dukon ban nonen’ bo ae giptimji do nandaba kik anek ‘Imal dukon ban panen’ yan dima nandani.

²³ Egip egip da jap yapmandak, ae giptim da imal yapmandak.

²⁴ Ji minam do nandani. Jap yet dima kwaokgan, ae jap dima pan, ae jap pan muwut yutni mini. Mani Pin kop da jap upmokdok. Minam dakon yuman nogi pinbisi anakwa amin ji dakon yuman nogi unun madepsi.

²⁵ Ji nandaba kik anek egip egipji timisok di gat tagi sanbenba wigisak yan nandan, ma? Unun aripmi dimasi.

²⁶ Yo moninisok unuden ji da aripmi dimasi agagi, do nido yo diwari morap do nandaba kik an?

²⁷ “Jaren oni tan anan kwan unun do nandani. Pi madep anek imal dima bupman gan. Mani yan dayisat, jaren pindak gan unun dakon tilimni da kalip kila amin madep Solomon dakon tilimni tagisi pagit unun yapmandak.

²⁸ On jon tan anan kwan unun anwa amin da baljan kindapmon sokdan. Mani Pin kop da si pan tilim asak, do nandan gadatji pisipmisok amin ji yansi nandani, Pin kop da ji do nandaban yo madepsi anakwan imal tilimi ton si ban pan damdisak.

²⁹⁻³⁰ Pin kop dima nandan iman amin kabi da yo morap unuden wusin pindat do pini an. Mani Datji da yo unun do wadak wadak an unun nandisak, do ji jap pakbiyo dukon ban nonen yan nandanek nandaba kik dima ani.

³¹ Nandaba kikji yipmanek Pin kop dakon Amin Kila Agakni unun wisin kok do pi ani. Yan anakwa yo diwari do wadak wadak an unun kisi damdisak.”

Yo tagisi Kwen Kokup do pan muwutni (Mt 6.19-21)

³² Yesu da sanbenek yan yagit, “Sip-sip kabisok, ji dima pasolni. Datji da iyi Amin Kila Asak da kagagwan egipni do tagisi nandisak.

³³ Ji yo morapji tan daman unun yopba amin da yuman noni. Yan aba monej timigek yoni mini amin do yomni. Anek yo kabisi tagisi Kwen Kokupmon pan muwuk yopba unuden tagisi tokdan. Unun tamokon toni kan, yo kabisi dima pasildan, ae kabo noknok da dima timitdan, ae yo monin da dima nokdan.

³⁴ Yo kabisi tagisi dukwan ton, but nandak nandakyosi kisi unuden gin tokdisak.”

Oman monji tagisi da tagap tanek ekwan

(Mt 24.42-44)

³⁵ Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji imalji panek lamji kolenek tagap tanek egipni.

³⁶ Oman monji da tagap tanek amin tagini da minat pakpak dakon sonnogon da tobil apjak do jomjom anek ekwan ji yan gin tagap toni. Do ni bisapmon abin yoma domon tidosak ji yoma tepmi wital imni.

³⁷ Oman monji amin tagini da pindakban tagap tanek ekwan kan tagisi. Nak asisi dayisat, amin tagini da iyi oman dakon imal panek oman monji yoyinban jap tamokon pabin yigakwa iyi jap yomdisak.

38 Amin tagi unun kalbi binap bo wisa dagokdosi abin pindakban tagap tanek egipni kan tagisi.

39 Ji yan nandani. Yut kinda dakon ami kalbi kabo noknok ni bisapmon apjak yan nandagit tam, kila anjakwan aripmi dima tuwilban.

40 Ji kisi tagap tanek egipni. Dima apjak yan nandanakwa Amin Dakon Monji unudon apdisak.”

Oman monji tagi ae yokwi dakon tilak gen

(Mt 24.45-51)

41 Pita da Yesu yan iyigit, “Amin Tagi, tilak gen yal unun nin dogin yal, bo ae amin kisi do yal?”

42 Yanban Amin Tagi da yagit, “Oman monji kinda nandan kokwini tagisi ae pi agakni tagisi, unuden oman monji amin tagini da oman monjini diwari kilani asak do manjisak. Yan aban jap yomyom bisapmon japni yomin yomin asak.

43 Oman monji unun amin tagini da tobil abin kanban pini tagisi asak kan tagisi.

44 Nak asisi dayisat, amin tagini da unun oman monji iyinban yo morapni kila akdisak.

45 Mani unun oman monji burikon da amin tagini tepmi dima apdisak yan nandanek oman monji gat ae oman minjat gat dapmanek jap pakbiyo madep anek pakbi tebanyo kisi nan but upbal asak kan,

46 dima apdisak yan nandanakwan amin tagini da but pisogi mini abin unun oman monji tepmi pi iminek gen kirijit amin kabi gat yopban egipdan.

47 Oman monji kinda amin tagini dakon galaktokni nandanek tagap tanek galaktokni dima yoljak kan, amin tagi da kosiri morapmi baljokdisak.

48 Mani oman monji kinda amin tagini dakon galaktokni dima nandanek anpak yokwi si baljoni da aripmon asak kan, amin tagini da kosiri morapmi dima baljokdisak. Yo morapmi timikgan amin unun

yo morapmi panjobil yomyomi. Yo morapmi kila ani do dabi amin unun yo morapmi panjobil yomyomi.”

Yesu unun pidok pidok nan abigit

(Mt 10.34-36)

49 Yesu da sanbenek yan yagit, “Nak miktimon kindap soken do pigim. Kilisi kwan sok tam tagi.

50 Nak tepmi madepsi pakdisat. Butno jik tosok, do pako dagosak dosi nandisat.

51 Nak amin da miktimon but yawot pani yan do pigim yan nandan, ma? Unun dima. Yan dayisat, nak miktimon aminon pidok pidok panalon ak do pigim.

52 Abisok da wasanek amin yuri kindakon amin 5 kabi da pidan kinjek bamori da kapbi gat uwal uwal akdan. Ae kapbi da bamori gat uwal uwal akdan.

53 Wasen kinjek dat da monji gat pidok pidok akdamal, ae men da gwi gat pidok pidok akdamal, ae minjat kinda gat namdi gat pidok pidok akdamal.”

Yo altawit dakon mibili dima nandawit

(Mt 16.2-3)

54 Amin kabi madepsi yan yoyigit, “Ji gildat da si pigisak tetgin do meni wamanjak yan pindagek ‘Sikak mokdisak’ yan yanakwa asi sikak mosok.

55 Ae saut tetgin dakon mirim madep abinjakwan ji da yan yon, ‘Gildat tepmisi wusikdisak.’ Yan yanakwa asi gildat tepmisi wusisak.

56 Jamba but amin, ji da miktimon ae kwen yo morap ton pindagek kokwin tagisi an. Mani abisok yo morap alton unun pindagek kokwin nido tagi dima an?”

Notgo gat genjil anjilek anjil

(Mt 5.25-26)

57 Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji disi anpak yokwi tagiyo nido dima kokwinikgan?”

⁵⁸ Amin kinda da gen yan gam do aban gen kokwin tamokon kik do kosiron kinjil bisapmon genjil unun yan anmilip ak do pi anjil. Yan dima anek kwal gen kokwin kila agak amin da obip amin da kisiron gepban unun da dam teban yutnon gepdisak.

⁵⁹ Nak asisi gayisat, gak dam tebanon sigin egaki wigi monen nian yopbi do gayini unun kisisi yopmanek don wanja kikedisal.”

13

But tobil dima ani amin wagil pasildan

¹ Yesu da gen unun yan mudanakwan amin diwari da Pailat da yo agit unun do iyiwit. Pailat da obip amini yoyinban kin Galili amin diwari Pinjkop do mukwa sonakwa unun dapba kimakgwit. Do unun amin dakon yawini gat ae paret do yo mukwa sowit dakon yawini kisi mawit.

² Unun do iyinba Yesu da yoyigit, “Nian nandan? Galili amin kimakgwit unun dakon yokwini da Galili amin diwari dakon yokwini yapgut, unun do anek jigil unun pawit yan nandan?”

³ Unun dimasi! Nak asisi dayisat, ji but tobil dima ani kan, unun amin kabi da kimakgwit jiyo kisi yan gin kimotdan.

⁴ Bo Silom yut dubak tuwil ki man amin 18 kabi witinban kimakgwit do nandani. Unun amin kabi dakon yokwini da Jerusalem amin diwari dakon yokwini yapgut unun do anek pasilgwit yan nandan?

⁵ Ununyo kisi dimasi! Nak asisi dayisat, ji but tobil dima ani kan, jiyo kisi yan gin kimotdan.”

Kindap bami mini unun dakon tilak gen

⁶ Yesu da tilak gen kinda yan yoyigit, “Amin kinda da wain pinikon pik kindap kinda kwaokgit. Bisap kinda bami wisik do kigit, mani bami mini pindakgit.

⁷ Bami mini pindagek pi kila amini yan iyigit, ‘Nandaki. Nak bilak kapbi abin pik kindap dakon sopmi wisin wisin anek mini pindakdat. Yan do kindap on si pasiki. Miktim dakon tapmim nido isal dogin ilik mudosok?’

⁸ “Yanban pi kila amin da yan iyigit, ‘Amin tagi, yum kanbi bilak kinda gat atjak. Anakwan mibilikon miktim wayigek yalik yopben.

⁹ Bilak kwenikon bami tosak kan tagisi. Mani bami dima tosak kan, tagi pasiki.’”

Sabat bisapmon Yesu da minat kinda anmilip agit

¹⁰ Sabat bisap kindakon Yesu da Juda amin dakon muwut muwut yut kindakon amin yoyin dekgit.

¹¹ Unudon minat kinda egipgut. Unun kon kinda da yigek abidanakwan sot anakwan bilak 18 agit. Manji gironjkgit, do kwen kilegi aripmi dima akgit.

¹² Yesu da kanek iyinban opban yan iyigit, “Minat, sotgo kili gepman dek kik.”

¹³ Yan iyinjek kisiri kwenikon wutinban unudon gin manji kilek tanakwa Pinjkop anjisigit.

¹⁴ Mani muwut muwut yut dakon kila amin da Sabat bisapmon Yesu da amin anmilip agit unun do butjap nandagit. Butjap nandane minat aminyo yan yoyigit, “Pi agak dakon gildat 6 kabi ton. Unun bisapmon sot amin apba tagi panmilip ani. Mani Sabat bisapmon dimasi ani.”

¹⁵ Yanban Amin Tagi da kobogi yan iyigit, “Ji jamba but amin! Ji Sabat bisapmon bulmakausi gat ae donkisi gat yutnikon ban witald ilik panji yopba pakbi non, ma?”

¹⁶ Minat on Abraham dakon gwi, Sunduk da tebai abidanakwan bilakni 18 agit. Sabat bisapmon dima pulugan kisak do nandan, ma?”

¹⁷ Yan yanban uwalni mayagi nandawit. Mani minat aminyo Yesu da yo

morap wagil tagisisi agit unun do kisik kisik awit.

Mastat dakon yeri dakon tilak gen
(Mt 13.31-32 ae Mk 4.30-32)

18 Yesu da sanbenek yan yagit, “Pin kop dakon Amin Kila Agakni unun nianji? Yo ni gat tilak abo?”

19 Unun mastat yet yombem. Amin kinda da mastat yet kinda pigagani kwaokgit. Anakwan mastat unun kwan madep tan kindap kinda da yan agakwan minam da abin kilinikon yutni unudon awit.”

Yis dakon tilak gen
(Mt 13.33)

20 Yesu da sanbenek yan yagit, “Pin kop dakon Amin Kila Agakni yo ni gat tilak abo?”

21 Unun yis yombem. Minat kinda da plaua idap madep kinda gat iktagildak. Yan anakwan plaua unun kisisi paptan madep tawit.”

Yoma kosit gwagak monijisok nan wigikdo
(Mt 7.13-14 ae 7.21-23)

22 Yesu unun Jerusalem kokup papmon kik do anek kokup pap ae kokup monij monij tawit unudon agek amin yoyin dekgit.

23 Anakwan amin kinda da yan iyigit, “Amin Tagi, Pin kop da amin kalonisok di bangin yokwikon ban timitjak bo nian?”

Yanban Yesu da yoyigit,

24 “Nak yanji dayisat, amin morapmi da egip egipmon wigik do pini akdan, mani aripmi dima wigikdan. Do ji yoma kosit gwagak moniji nan wigik do pi tebai ani.

25 Yut dakon ami da pidan yoma sopban ji da kin yomakon agek yoma tidanek yan yokdan, ‘Amin Tagi, nin do yoma witdal nim.’

“Mani gen kobogi yan dayikdisak, ‘Nak dima nandan damisat. Ji dukon nani amin?’

26 “Yan yanban ji da kobogi yan iyikdan, ‘Nin gak gat kisi egek jap pak-biyo agiman. Ae kokup papnin dakon kosit madepmon agek niyin dekgil.’

27 “Mani unun da yan dayikdisak, ‘Nak asisi dayisat, nak dima nandan damisat. Ji dukon nani unun dima nandisat. Yokwi pakpak ji kisisi nepman dek kit!’

28 “Ji Abraham, Aisak, Jekop, ae kombi amin kisisi Pin kop da Amin Kila Asak kokupmon ekwa pindatdan. Mani ji maba wanga kin mudokdan. Unun bisapmon ji kunam tagek iyon iyon yan tidanek egipdan.

29 Amin da gildat wisak ae si pigisak tet, ae not tet ae saut tet da Pin kop da Amin Kila Asak kokupmon abinek jap noknok tamo madepmon yitdan.

30 Nandani, amin diwari abisok bunon ekwan, unun don mibiltok amin akdan. Ae amin diwari abisok mibiltok ekwan, unun don bunon amin akdan.”

Yesu da Jerusalem Kokup do bupmi nandagit

(Mt 23.37-39)

31 Unun bisapmon gin Parisi amin diwari da abin Yesu yan iyiwit, “Gak idon dima egipbi, kokup digwan kiki. Erot da gak gikban kimokgi do nandisak.”

32 Yanba Yesu da yoyigit, “Ji kin unun top amin yan iyini, ‘Nandaki. Nak abisok ae anwa kon yolgen, ae sot amin panmilip aben. Ae pidan do pi aben do nandagim unun anwasip aben.’

33 Kombi amin Jerusalem kokup papmon gin dapba kimokgon. Kokup nwanwarikon dima dapba kimokgon, do nak abisok ae anwa ae pidan do sigin kiken.

34 “O Jerusalem, Jerusalem amin, ji kombi amin dapba kimokgon. Amin Pin kop da yabekban jikon aban unun ji da tipban dapba kimokgon. Pup menji da monjini panmuwuk pirigwan yopmandak, unun da tilak

nak da bisap morapmi ji panmuwut do nandagim, mani ji da kurak tan namgwit.

³⁵ Nak asisi dayisat, kokup yomasiyo yokwi tanek yumsi tokdisak. Ji nak dima nandanekegi wigi ni bisapmon nak do 'Amin on Amin Tagi da manon abisak, unun Pinjkop da gisamigakwan abisak' yan nak do yoni unun bisapmon nandakdan."

14

Yesu da giptimi paptanbi amin kindanmilip agit

¹ Sabat kindakon Yesu jap nok do Parisi amin dakon kila amin kindan milip agit. Anjakwan yipba kik anek kan yikgwit,

² nido Yesu da buron giptimi paptanbi amin kindan milip agit.

³ Yesu da unun amin kanek gen teban mibili nandak nandak amin gat ae Parisi amin gat yan yoyigit, "Sabat bisapmon sot amin tagi panmilip anek bo dima? Gen teban da nian yosok?"

⁴ Mani gen kobogi kindan dima iyiwit. Yan anakwa Yesu da amin unun abidaneke anmilip anek digo ki yan iyinban si kigit.

⁵ Kinakwan yan yoyigit, "Jikon da kindan dakon monji bo bulmakauni Sabat bisapmon pakbi gapmakon manban tepmi tagi ilikba wisak bo dima?"

⁶ Yanban gen kobogi aripmi dima iyigi yan kawit.

Yesu da amin iyi do nandaba pini do yagit

⁷ Yesu da amin jap nok do apgwit unun pindakban tamo mibiltogi nanikon gin yit do awit. Do tilak gen kindan yan yoyigit,

⁸ "Amin kindan da minat pakpak dakon sonnogon yan gaban kiki kan, tamo mibiltogi nanikon dima yikgi. Tamo unun amin madep kindan gak

gwapmandak unun do manjikbi nan di yikbim.

⁹ Yan kan amin yan daban kiki unun da abin yan gayisak, 'On tamo on amin do imin.' Yan gayinban gak gaga do mayagisi nandaneke tamo amin pinbisi do yopbi unudon panki yitdisal.

¹⁰ Amin kindan da yan gaban kan, gak tamo amin pinbisi do yopbi unudon panki yikgi. Yigaki amin yan gamjak unun da 'Not, on tamo tagikon pawin yit' yan gayinban pawin yigaki amin diwari da amin mani ton kindan yan gandani.

¹¹ Amin kindan iyi do nandaban wugisak kan, Pinjkop da unun amin abin yipdisak. Mani amin kindan iyi do nandaban pisak kan, Pinjkop da mani awigikdisak."

Kobogi tagi dima damni amin ban panpulugoni

¹² Yesu da amin unun yan iban kigit unun yan iyigit, "Gak jap noknok kindan asal kan, notgo, bo ae pego padik padikgo bo ae yawi diwatgo bo ae yoni morapmi amin diban dima yan yobi. Unun da kobogi do don yan gamdan.

¹³ Gak jap noknok kindan abi kan, yoni mini amin, ae giptimi yokwi tanbi, ae kandap yokwi ae dabili mini amin banjin yan yobi.

¹⁴ Yan abi kan, gak kisik kisigi tonji egipbi. Unuden amin kobogi tagi dima gamni, mani Pinjkop da amin kilegi kimoron ban paban pidoni bisapmon don kobogi gamdisak."

Jap noknok dakon tilak gen

(Mt 22.1-10)

¹⁵ Amin kindan jap nawitgwan da gen unun nandaneke Yesu yan iyigit, "Pinjkop da Amin Kila Asak kokupmon yigek jap nokdan amin unun kisik kisik ekwan."

¹⁶ Mani Yesu da yan iyigit, "Amin kindan da jap madepsi kindan pankosit anek amin morapmi yan yomgut.

¹⁷ Jap noknok bisapmon oman monjini kindan yabekban amin yan

yomgut unun yoyik do kigit. Kin yan yoyigit, 'Yo morap kili panjosit abi, do ji tagi opni.'

18 "Mani amin kisisi dima op do yawit. Kinda da yan yagit, 'Nak pi kinda kaluk yumit unun kin kokenj. Do nandan naminjaki dima opbenj.'

19 "Ae kinda da yagit, 'Nak pi agak bulmakau 10 kabi yumit, unun kin panjilik pindatgenj. Do nandan naminjaki dima opbenj.'

20 "Ae kinda da yagit, 'Nak minjat kaluk pat, do aripmi dima opbenj.'

21 "Oman monjini tobil obinj amin tagini amin yoyinban gen yawit dakon mibili iyigit. Iyinjban yut unun dakon ami unun da butjap nandanek oman monjini tebai yan iyigit, 'Gak tepmisi kokup madep da kosit madep ae kosit monjon kin, amin yoni mini, ae giptimi yokwi tanbi, ae dabili mini, ae kandap yokwi unun timik panopbi.'

22 "Yan iyinjban oman monji da yan gin anek yan iyigit, 'Amin tagi, yo abenj dosi nayil unun kili anmudat, mani tamo tonj.'

23 "Iyinjban amin tagi da oman monji yan iyigit, 'Gak kokup madep yipmanek kin kosit madepmon bo ae pigaga da dam kidipminj agek amin pindak tebai yoyinbi abinj yikba yutno tugosak.'

24 "Nak yanjsi dayisat, amin unun kalip yan yomgum unun da nak dakon jap jimjimjok kinda dimasi nokdanj."

Nandan kimagek Yesu yoldo

(Mt 10.37-38)

25 Minjat amin kabi madepsi yolakwa Yesu da tobilek yan yoyigit,

26 "Amin kinda nak nol do nandisak kan, menji datni, ae minjatni gwakniyo gat, ae peni samini padigeyo gat, ae iyi dakon egip egipni gat kisi do uwal dima anyomjak kan, unuden amin nak dakon panjetno aripmi dima egipjak.

27 Tilak kindapni guramigek dima noljak amin panjetno aripmi dima egipjak.

28 Amin kinda yut madep kinda ak do kan, mibiltok yigek monenji manjisak. Anek yut tagi an mudogi bo dima unun dakon nandak nandak asak.

29 Yan dima anek yut gwak manek yo diwari do wadanjek yut dima an mudosok kan, amin morap koni unun kisi jigilak yanek yanjan imdanj.

30 Anek yan yokdan, 'On amin yutni an diwarikgit, mani wasip ak do antidok asak.'

31 Bo kila amin madep kinda da uwalni gat emat wam do nandisak kan, mibiltok nandan kokwin asak. Iyi dakon emat amin 10 tausen da uwalni dakon 20 tausen tagi yolni bo dima, yan do nandak nandak asak.

32 Tagi dima yolni yan nandisak kan, uwalni kapmat dima abinjakwa amin kabi kinda yabekban kin emat dima wamni do gen yoyin panjawot anj.

33 Jiyo yan gin yo morapji dima yopman mudoni kan, panjetnoni tagi dima egipni."

Yesu da tap dakon galagini yokwi tosak do yagit

(Mt 5.13 ae Mk 9.50)

34 Yesu da sanbenek yan yagit, "Tap unun yo tagisi kinda. Mani galagini pasilni kan, nianjsi anek galagini ankaluk anenj?"

35 Tap unuden miktim aripmi dima panpulgogi. Bo bulmakau dakon kok gat iktagili aripmi dima. Tap unuden isal mamno kwanj. Mirakni tonj amin da gen on pakyanjsi nandanek mibili nandan pisoni."

15

Sipsip kinda pasilgit dakon tilak gen

(Mt 18.12-14)

1 Takis timit timit amin gat ae yokwi pakpak amin gat da geni nandak do Yesu da kapmatjok opgwit.

2 Anakwa Parisi amin gat gen teban yoyindet amin gat da yanba yokwi tok

anej yan yawit, “On amin yokwi pakpak amin not anyoban yigek jap noj.”

³ Yan yanakwa Yesu da tilak gen kinda yan yoyigit,

⁴ “Jikon da amin kinda sipsipni 100 ban kalonji da pasiljak kan nian asak? Unun da sipsip 99 jon timon yopban egakwa kalonji pasildak unun wisinej don analon asak.

⁵ Wisinej kan abidosok bisapmon but galak nandanek kwapmikon guramik anan

⁶ yomanikon ankisak. Ankinjek notni gat ae kokup isalni gat yan yoban obin muwukba yan yoyisak, ‘Sipsipno pasilak unun kili wisinej kat, do kisik kisik ano.’”

⁷ Yesu da sanbenek yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, yokwi pakpak kinda da but tobil asak kan, Kwen Kokupmon kisik kisik madepsi yan gin akdan. Amin 99 unun kilegi do but tobil agagi mini do unun dakon kisik kisik madep dima ani. Mani yokwi pakpak kinda but tobil asak unun dakon kisik kisik unun madepsi noman tosok.”

Monej kinda pasilgit dakon tilak gen

⁸ Ae Yesu da sanbenek yan yagit, “Minjat kinda da silwa monej tabili 10 kabi ban kalonji da yutnon man pasiljak kan unun nian asak? Unun da lamni kolejek yutni ikdiganek tebaisi wisinej don kosak.

⁹ Kan abidosok bisapmon but galak nandanek notni gat ae kokup isalni gat yoyinban obin muwukba yan yoyisak, ‘Monejno pasilak unun kili wisinej kat, do kisik kisik ano.’”

¹⁰ Yesu da yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, yokwi pakpak kinda da but tobil asak kan, Pinjok dakon anelo da kisik kisik yan gin akdan.”

Dat kinda gat monji bamotni gat dakon tilak gen

¹¹ Yesu da sanbenek yan yagit, “Amin kinda egipgut unun monji bamori.

¹² Monji bunon nani da datni yan iyigit, ‘Dat, gak peno gat nit do yo morap nim do nandisal unun nak dakon diwarino abisok kokwinik nabi.’ Yan yanban datni da yo kabini kokwinik monji bamotni do yomgut.

¹³ “Yoban bisap pisipmisok egek monji bunon nani da yo kabini kisisi timik dubagisi kin miktim kindakon panji egipgut. Panji egek anpak yokwi mibili mibili anek monejni nan mudagit.

¹⁴ Monejni nan mudanakwan unun miktim amin da jap do madepsi anek diwari da kimakgwit. Anakwa monji unun wadak wadak madepsi agit.

¹⁵ Do kin unun miktim dakon amin kindakon pi kinda abidagit. Aban amin tagini da yabekban bit damnikon kin bit jap yomgut.

¹⁶ Anek bit da birap gip nawit unun pindak galak tanek unun ban nanek butno kadim tosak yan nandagit. Mani amin kinda da jap kinda dima imgut.

¹⁷ “Nandak nandakni kulabik anek yan yagit, ‘Datno dakon oman monji morapni unun japni aripmisi tan yomanakwa ekwan, mani nak idon egek jap do kimotdisat.

¹⁸ Do yansi aben, nak tobil kin datno yan iyiken: “Dat, nak Pinjok da inamon ae gak yo kisikon yo yokwisi agim,

¹⁹ do bunon monjino yan dima nayiki. Yum oman monjigo yuman nanaki ekwan unuden kinda da tilak egipben.”’

²⁰ Yan nandanek pidan datnikon kigit. Kinakwan datni dubagikon da monji kan bupmi nandan timtim yanek kin monji bedanek mandan nagit.

²¹ Yan aban monji da datni yan iyigit, ‘Dat, nak Pinjok da inamon ae gagon yo yokwisi agim, do bunon monjino yan dima nayiki.’

²²⁻²⁴ Mani datni da oman monjini yan yoyigit, ‘Monjino kimoron da yan abisak. Pasilbikon nan analon aman. Do ji tepmi kin paba pigik

dubagi tagisi kinda anabin pan imni. Ae kisirikon sip tagisi kinda yipman iminek kandap gwil kisi pan imni. Ae bulmakau monji nelagi tonj kinda nan anapba anak son nanek kisik kisik ano.' Datni da yan yanakwan jap noknok anek kisik kisik awit.

²⁵ Yan anek egakwa monji mibiltogi pigaga egipgut da yutnon obin ankapmat anek nandaban amin da kap kisik kisikyo awit.

²⁶ Yan anakwa nandaneke oman monji kinda yan iban apban iyigit, 'Unun niban an?'

²⁷ Yan yanban iyigit, 'Padigigo tagisi egisak da abik do datgo da kanek bulmakau monji nelagi tonj anwak.'

²⁸ Yan iyinban monji mibiltogi but-jap nandaneke yutnon wigik do kurak tagit. Yan anakwan datni da yomakon pinek butni manakwan yutnon wigisak do iyigit.

²⁹ Mani datni yan iyigit, 'Dat, gak yan nido asal? Nak oman monji isali kinda da yan bilak morapmi egek omango an egisat. Anek gengo bisap kindakon dima kirinjkim. Notnoni gat kisik kisik anej do memesok kinda dimasi namgul.'

³⁰ Mani monjigo on yo morapgo kosit minjat gat egek yomin mudagit, unun da apban kanek bulmakau monji nelagi tonj unun anwal.'

³¹ Yanban datni da yan iyigit, 'Monjino, bisapmi bisapmi gak nak gat ekwamak. Ae yo morapno unun gak dakon gin.'

³² Mani padigigo kimoron da yan abik, ae pasibikon nan analon aman, do nin but kwaktok nandaneke kisik kisik tagisi aman.'

16

Kila amin kinda da goman panjkilek asak dakon tilak gen

¹ Yesu da pandetni yan yoyigit, 'Yoni morapmi amin kinda gat ae yo morapni dakon kila amini gat egipgumal. Amin da abin yoni morapmi amin yan iyiwit, 'Yo

morapgo dakon kila amin isal dogin yo morapgo nan mudok angamisak.'

² "Iyinba nandaneke yo kila amini unun yan iban opban yan iyigit, 'Gak nian anaki gengo nandat? Gak kin yo morapno kili nian asal unun dakon but piso kinda mandan nabi. Gak pi unun sanbenek dima akdisal.'

³ "Iyinban yo kila agak pi amini unun iyi yan nandagit, 'Amin tagino da pikon noldak, do nian aben? Amin kinda dakon oman monjini egek miktimni pudan iben dakon tapmimno mini. Ae amin monej do bisit yoyik do mayagi nandisat.'

⁴ Do pi yopben bisapmon amin da but galagon da yan naba yutnikon kin kin aken do nian aben unun kili unun nandisat.'

⁵ Yan nandaneke amin kalon kalon amin taginikon goman awit unun yan yoban apgwit. Mibiltok abin altagit amin yan iyigit, 'Gak amin taginokon goman nian da agil?'

⁶ "Iyinban yagit, 'Olip pakbi tibiri madep 100 da arip.'

'Yanban yan iyigit, 'Gak tepmisi yigek on papia tam gomango mandabikon olip pakbi tibiri 50 yan manda.'

⁷ "Ae kinda abin altanban yan iyigit, 'Gak gomango nian da?'

'Iyinban yagit, 'Wit yigi 100 da arip.'

Yan iyinban yagit, 'On gomango mandabi papia tamon wit yigi 80 yan manda.'

⁸ "Yan anakwan amin tagini da yo agit unun kanban amin nandan kokwini tagisi da aripmon agit, do yo kila agak pi amini yokwi unun do nandaban wukwan imgut. On miktim dakon amin kabi da nandan kokwin tagisi anek notni gat yumanj gwayek pi an. Unun tenjenj dakon amin kabi yapmanjan.

⁹ Nak da yan dayisat, on miktim dakon monej ban amin not anyomni. Yan ani kan, monengo mudoni bisapmon ji egip egip dagok dagogi mini da yutgwan tagisi wigini.

10 “Amin kinds yo monjisisok kilani tagi asak kan, unun amin da yo madep kilani tagi asak. Ae amin kinds yo monjisisok kilani yokwi asak kan, unun amin yo madepyo kisi kilani yokwi asak.

11 Yanjo, ji on miktim dakon monej kilani tagi dima ani kan, namn da nandan gadan daminek yo tagisi bamisi daban kilani ani?

12 Ae ji amin dakon yo kabi kilani tagi dima ani kan, namn da yo kabi disi do damjak?

13 “Amin kinds da amin tagi bamori dakon oman aripmi dima asak. Yan kan, kinds nanjin galak tan iminek kinds do nandaban yokwi tan imdisak. Ae kinds dakon gen guramigek kinds manji imdisak. Ji Pinjop gat ae monej gat kisi dakon oman monjini aripmi dima egipmi.”

Yesu da gen teban gat ae Pinjop da Amin Kila Asak gat unun do yagit

14 Parisi amin monej do galagisi nandan, do Yesu da gen yagit unun nandanek yanba yokwi tok an ingwit.

15 Mani Yesu da yan yoyigit, “Ji amin da amin kilegisi yan dandani yan do pi madep an. Mani Pinjop da butjigwan yo pasili ton unun pindak mudosok. Amin da yo tagisi yan yon unun Pinjop da dabilon yo wagil inanisi.

16 “Gen teban gat ae kombi amin dakon gen gat yan tentenanba Jon da bisapmon wugit. Mani Jon da bisapmon da wasanek Pinjop dakon Amin Kila Agakni dakon Gen Bin Tagisi yan tentenon. Anakwa amin unungwan pigik do pi tebaisi an.

17 Miktim gat kundu gat tagi pasiljil. Mani gen teban dakon gen jimjimjok kinds aripmi dimasi pasildisak. Kisisi bami tan mudokdan.”

Yesu da minjat panjwinit dakon gen yagit

(Mt 5.31-32 ae 19.9 ae Mk 10.11-12)

18 Yesu da sanbenek yan yagit, “Amin kinds minjatni kwink yipban kinjakwan minjat kaluk pasak kan,

unun amin yumabi asak. Ae amin kinds minjat kinds kalip eni da kwinkgit unun pasak kan, unun amin kisi yumabi asak.”

Yoni morapmi amin kinds gat Lasarus gat dakon gen

19 Yesu da sanbenek yan yagit, “Yoni morapmi amin kinds egipgut, unun bisapmi bisapmi ilikba pigikni kildani ton tagisi ae imalni gami ban panek yoni aripmisi tan iminjakwa yaworisi egipgut.

20-21 Yan egakwan unun da yut yoma kagakon yoni mini amin kinds mani Lasarus unudon pak egipgut. Lasarus yan nandagit, yoni morapmi amin dakon jap tamokon da jap jimjim mon unun ban noke kan tagisi yan nandagit. Ae pinjan da abin wudani asiwukgwit.

22 “Yoni mini amin egek kimakban anelo da abidan anki yipba Abraham gat egipgumal. Egakwal yoni morapmi amin unun yo kisi kimakban wayikgwit.

23 Aba Tipdomon tepmi madepsi nandanek egipgut. Egek sintanban wikwanek Abraham dubagisikon Lasarus gat kapmat kapmat yigakwal pindakgit.

24 Pindagek yan tidanek yan iyigit, ‘Abraham dat, bupmi nandan nam. Lasarus iyinbi unun da pakbi jimjimjok di kisirikon yopman panabin melnokon yopban timisok di yawotjak. Nak on kindapmon egek tepmi madepsi nandisat!’

25 “Mani Abraham da yan yagit, ‘Monjino, gak kalip egipgul do nandaki. Gak kalip yo kabigo tagisi bangin panek egaki Lasarus unun yo kabini yokwi bangin panek egipgut. Mani abisok Lasarus on kokupmon butni yaworisi tanjakwan gak da tepmi madepsi nandisal.

26 Ae unun gin dima. Nin da binapmon dangap dubagisi kinds tosok. Yan tosok do idon ekwan amin jikon aripmi dima kikigi, ae unudon ekwan amin idon aripmi dima obopmi.’

27 “Yañ yanban yoni morapmi amin da gen tebaisi yan iyigit, ‘Yañ kan, dat, nandan naminek Lasarus iyinbi datno da yutnon kin’

28 padik padikno 5 kabi ekwan unun nawa gen tebai yoyinban nandanek on tepmi kokupmon dima apni.’

29 “Mani Abraham da yan yagit, ‘Moses gat ae kombi amin gat dakon gen do padik padikgo mirak yopmanek tagi nandani.’

30 “Yanban yoni morapmi amin da yagit, ‘Abraham dat, unun aripmi dima. Mani amin kimakbi kinda da kin altañ yomjak kan, padik padikno da but tobil tagi ani.’

31 “Yanban Abraham da yan iyigit, ‘Moses gat ae kombi amin gat dakon gen dima nandani kan, amin kinda kimoron da pidanban kanek nandan gadat aripmi dima akdan.’”

17

Anpak yokwi da nandan gadat anupbal asak

(Mt 18.6-7 ae 18.21-22 ae Mk 9.42)

1 Yesu da pangetni yan yoyigit, “Yokwi mibili mibili da abin amin pankewalba yokwi anek man mudokdan. Mani unun yokwi ani do dayikdan amin, awa!

2 Amin kinda da amin monin kinda yokwi asak do yabetjak kan, unun dakon kobogi yokwisi. Yabet dima anakwan amin da wit misinjit tip madep tegikon waman maba tap ilarigwan pigeek kimotjak kan unun da tagapmi.

3 Yanjo, ji disi do kila tagisi ani.

“Notgo kinda yokwi aban kan, tebai iyinbi egip egipni anmilip asak. Ae but tobil aban kan, yokwini yipman ibi.

4 Unun gildaron gin kosiri 7 kabi yokwi an gaminek abin ‘But tobil at’ yan gayisak kan, yokwini yipman imin imin abi.”

Nandan gadat dakon gen

5 Yabekbi kabi da Amin Tagi yan iyiwit, “Nandan gadatnin anpap a.”

6 Yanba Amin Tagi da yoyigit, “Ji dakon nandan gadatji unun mastat yet yombem moninisisok tan damjak kan, on kindap piligi tap kagagwan pigisak do iyinba genji tagi guramitjak.”

Oman monji dakon gen

7 Ae Yesu da sanbenek yan yagit, “Oman monjisi kinda pigaga da bo sipsip kila asagon da apban ‘Gak panabin yigek jap sot unun na’ yan tagi iyini? Unun dimasi.

8 Amin tagi da oman monjini yan si iyisak, ‘Gak tagap tanek jap son pilik nabi nan mudanapbo gak jap don noki.’

9 Oman monji pini gin asak, do amin tagini da ya yan aripmi dima iyigi.

10 Jiyo yan gin, Pin kop da oman morap ani do dayigit unun an mudanek yan gin yoni, ‘Nin oman monji do, isal pinin gin aman.’”

Yesu da amin wuda tebani ton 10 kabi panmilip agit

11 Yesu unun Jerusalem kik do anek provins bamot Samaria ae Galili yo da kilapmikon da kigit.

12 Kinjek kokup kindakon wigik do anakwan amin wuda tebani ton 10 kabi da dubagikon agek

13 gen papmon da yan tidanek yan iyiwit, “Yesu, Amin Tagi, bupmi nandan nabi!”

14 Yanba pindagek Yesu da yoyigit, “Ji kin mukwa sogok amin giptimji yolini.” Yan yoyinban kinakwa giptimni kilek tawit.

15 Kilek tanakwa kinda da giptimno kilek tak yan kan tobil obinek Pin kop gen papmon da ankisigit.

16 Anek Yesu da kandap mibilon gawak iminek ya yan iyigit. Amin unun Samaria amin kinda.

17 Yesu da unun amin kanek yan yagit, “Amin 10 kabi kisi giptimni

kilek tañ, ma? Mani 9 kabi unun dukwan ekwan?

18 Unun kisi tagi dima abinej Pinjkop anjksini? On amin miktim njwakjwarikon nani dagin abik.”

19 Yan yoyinej amin unun yan iyigit, “Gak pidanej ki. Nandan gadatgo do anej giptingo kilek tak.”

*Pinjkop amin kila akdisak
(Mt 24.23-28 ae 24.37-41)*

20 Parisi amin da Yesu yan iyiwit, “Ni bisapmon Pinjkop Amin Kila Agakni yipban apdisak?”

Yanba Yesu da yoyigit, “Pinjkop da Amin Kila Agakni yipban apban amin da dabilni da kanba pisosak dakon tilak altanba dima pindatdan.

21 Bo amin da ‘Oni obik’, bo ae ‘Asoni obik’ yan dima yokdan. Nandan, Pinjkop dakon Amin Kila Agakni unun jikon kili abik.”

22 Yan yanek panjetni yan yoyigit, “Ji don Amin Dakon Monji dakon bisap kinda kok do galagisi nandakdan. Mani dima kokdan.

23-24 Mal kwen binap teri teri kisi tenjenon, yan gin Amin Dakon Monji apdisak. Do amin da ‘Asoni egisak’ bo ‘Oni egisak’ yan dayinba dima yolni.

25 Mani Amin Dakon Monji mibiltok tepmi madepsi panjakwan abisok ekwan amin da manji imdan.

26 “Noa da bisapmon amin egipgwit unuden gin Amin Dakon Monji apjak bisapmon yan gin an egipdan.

27 Jap pakbiyo madep anek minjat pakpakyo kisi awit. Yan anek egakwa Noa tap waggakon wigigit. Wugakwan pakbi madepsi paptan winek amin kisisi witjinban pasilgwit.

28 “Lot da bisapmon yan gin awit. Jap pakbiyo awit, ae yuman gwayek awit, ae jap pi awit, ae yut kisi awit.

29 Mani Lot da Sodom kokup yipman degakwan unudon gin kindap gat ae salfa tip gat kundukon da sikak da yan manek amin morap kisi panupbal aban pasilgwit.

30 “Amin Dakon Monji abin noman tosak bisap madepmon amin anjak yan gin an egakwa apdisak.

31 Unun bisapmon amin kinda yut kwenon egakwan yo kabini yutgwan toni kan, yo kabini timit do yutnon dimasi pigisak. Ae pigaga egipjak aminyo kisi yan gin yutnon yo kabini timit do dimasi tobil kisak.

32 Lot dakon minjatnikon yo noman tañ imgwit unun do nandani!

33 Amin kinda iyi dakon egip egip anjknok do nandisak kan, egip egipni pasil imdisak. Mani amin kinda egip egipni paretjak kan, egip egipni kutnanban tañ imdisak.

34 “Nak yanji dayisat, unun kalbi amin bamori dipmin pagakwal Pinjkop da kinda abidanek kinda yipdisak.

35-36 Minjat bamori bret sok do plaua wasanakwal, kinda abidanek kinda yipdisak.”

37 Panjetni da gen unun nandanej iyiwit, “Amin Tagi, unun yo morap dukon noman toni?”

Iyinja yan yoyigit, “Amin kimakbi dakon bumjotni dukwan ton, sinjin unudon gin muwukgan.”

18

Bisit dima yipnenj do sakwabat kindakon abidanek tilak gen yagit

1 Yesu da bisapmi bisapmi bisit anek dima kurak toni do tilak gen kinda yan yoyigit.

2 “Kokup madep kindakon gen kokwin kila agak amin madep kinda egipgut. Unun Pinjkop do dima pasalgit. Ae amin do nandaban yo isali anakwa egipgut.

3 Unun kokupmon sakwabat kinda egipgut. Unun minjat bisapmi bisapmi gen kokwin kila agak amin madepmon abin abin anek yan iyigit, ‘Uwalno gen pikon yipmanek nak anjknok.’

4 “Bisap morapmi apban gen kokwin amin madep da anpulugok do kurak tagit. Mani don yan nandagit, ‘Nak Pin kop do dima pasoldot ae amin do nandako yo isali an.’”

5 Mani minjat unun bisapmi bisapmi jiggi namisak, do yumsi anpulugoken. Bisapmi bisapmi yan gin apjak kan, tagisi dima nandakdisat.’”

6 Amin Tagi da sanbenek yan yagit, “Gen kokwin kila agak amin yokwi unun da gen yagit unun do nandani.

7 Ji nian nandan? Pin kop da iyi do manjigit amin kabi gildari gildari ae pilini pilini iyi do yan tidon, unun aripmi dima bo panpulugosak? Bo jomjom anegek tepmi dima panpulugosak? Unun dimasi!

8 Yan si dayisat, bisit yan ani kan, tepmisi panpulugokdisak. Mani, Amin Dakon Monji miktimon apjak bisapmon amin nandan gadatni ton pindatjak, bo dima?”

Amin kilegi kind a gat amin yokwi kind a gat dakon tilak gen

9 Amin diwari iyi do amin kilegi yan nandane k amin diwari do nandaba piwit. Yesu da unun amin do tilak gen kind a yan yoyigit.

10 “Amin bamori bisit ak do Telagi Yut Madepmon wigigimal. Kind a unun Parisi amin, ae kind a unun takis timit timit amin.

11 “Parisi amin unun agek iyi burikon da bisit yan agit, ‘Pin kop, amin yokwi diwari ekwan nak unuden amin dima, unun do nak ya yan gayisat. Kabo noknok, bo yokwi pakpak, bo yumabi agak amin, bo ae takis timit timit amin amon akdak, nak unuden dima.

12 Nak Sonda kind a da butgwan bisap bamot gak do nandane k jap kelek egi egi asat. Ae yo morap timikdat unun kokwinikgo 10 kabi anakwa kabi kind a paret do yipman yipman asat.’

13 “Mani takis timit timit amin dubagikon agek but yokwi nandane k Kwen Kokup sintok do mayak tane k

yan yagit, ‘Pin kop, nak yokwi pakpak, do bupmi nandan nabi!’”

14 Yesu da sanbenek yan yagit, “Nak yan si dayisat, amin kind a iyi do nandaban wugisak kan, Pin kop da unun amin abin yipdisak. Anek iyi do nandaba pan amin unun Pin kop da pawigikdisak. Do takis timit timit amin unun yutnikon to bil kin ek Pin kop da dabilon diwarini mini egipgut. Mani Parisi amin unun dima.”

Minjat monjiyo Yesukon yopba opni (Mt 19.13-15 ae Mk 10.13-16)

15 Amin da monji njaknak Yesu da kisitni kwenikon wutjisak do panopgwit. Unun pindagek pandetni da kirinik yomgwit.

16 Mani Yesu da minjat monjiyo iyikon apni do yoyin ek pandetni yan yoyigit, “Ji minjat monjiyo yopba nagon apgut. Dima kirinik yomni. Pin kop da Amin Kila Asak unun amin minjat monjiyo da tilagon ekwan unuden amin dakon.

17 Nak asisi dayisat, amin kind a amin moni da Pin kop da Amin Kila Asak unun abidon unun da tilak dima abidoni kan, unungwan aripmi dima pigikdan.”

Kila amin kind a yoni morapmi Yesu gat gen yagimal

(Mt 19.16-30 ae Mk 10.17-31)

18 Kila amin kind a da Yesu yan iyigit, “Yoyin det tagisi, nak nian si anek egip egip dagok dagogi mini abidoken?”

19 Yan ban Yesu da yan iyigit, “Gak nido nak do amin tagisi yan nayisal? Pin kop kaloni gin unun amin tagisi.

20 Gen teban unun gaga nandisal. ‘Minjat eyo kili abi ji yumabi dima ani. Amin dima dapba kimotni. Yo kabo dima noni. Top gen yan ek amin isal dogin gen pikon dima yopni. Men dat do nandaba wukwanek geni guramitni.’”

21 Iyınban kila amin da yagit, “Nak monınsogon da gen teban morap unun kisi guramik anan opgum.”

22 Gen unun yanban nandanek Yesu da yan iyigit, “Gak yo kalonisi kindagin dima asal. Yo morapgo kisi yuman nan mudanek, unun dakon moneji yoni mini amin do yobi. Yan anaki yogo tagisi Kwen Kokupmon tan gamdisak. Yan anek abin nak nol.”

23 Yan iyınban kila amin unun yoni morapmisi do but yokwi madepsi nandagit.

24 Yesu da amin unun kanek yagit, “Yoni morapmi amin Pin kop da Amin Kila Asak unun da kagagwan pigik do antidok an.”

25 Asisi, bit madepsi kamel unun da imal bupbup da kosit gwagagon aripmi dima pigigi asak. Mani unun yapmanek yoni morapmi amin unun Pin kop da Amin Kila Asak unun da kagagwan aripmi dimasi pigigi asak.”

26 Amin da gen unun nandanek yawit, “Yan kan, namın da egip egip dagok dagogi mini abidosak?”

27 Yanba Yesu da yagit, “Yo amin da aripmi dima agagi, unun Pin kop da aripmi tagi asak.”

28 Yanban Pita da yagit, “Nin yo morapnin yopmanek gak nan gol awilgaman.”

29 Yanban Yesu da yoyigit, “Nak asisi dayisat, amin morap Pin kop dakon Amin Kila Agakni dakon pi do nandanek yutni, bo minatni, bo peni padik padikyo, bo menj datni, bo ae monji gwayoni yopman detjak kan,

30 on miktimon egipni bisapmon, Pin kop da yo morapni yopman dekwit unun si yapmanek morapmisi yoban timitdan. Ae bujon bisap madep noman tanban egip egip dagok dagogi mini abidokdan.”

Yesu da kimagek pidosak do yanban kosiri kapbi agit

(Mt 20.17-19 ae Mk 10.32-34)

31 Yesu da yabekbini 12 kabi timik iyi banjin yan yoyigit, “Nandani. Nin

Jerusalem kıkdaman. Kınapno gen morap kalip kombi amin da Amin Dakon Monji do mandawit unun kisisi bami ton akdan.

32 Amin da Amin Nwakanwari Kabi da kisiron yipba jigilagon da abin yipdan, ae yokwi anjimek ilip sul imdan.

33 Yan anek nap nan baljanek anakba kimotdisak. Mani gildat kapbi mudanakwa aeni kimoron da pidokdisak.”

34 Pan detni gen unun dakon mibili dima nandaba pisawit. Mibili pasili tagit, do gen unun mibili nido yosok unun dima nandaba pisagit.

Yesu da dabili mini amin kindanjanmilip agit

(Mt 20.29-34 ae Mk 10.46-52)

35 Yesu Jeriko kokup pap kin ankapmat anakwan dabili mini amin kinda da kosit ilejon yigek amin da monej imni do bisit yoyigit.

36 Unun amin nandaban amin morapmi obin yapman kinakwa nandanek yan yoyigit, “Ji niban an?”

37 Yanban iyiwit, “Yesu Nasaret amin da obigisak.”

38 Iyınba yan tidanek yan yagit, “Yesu, Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nam!”

39 Amin mibiltok opgwit unun da kirinik iminek tayanok yitjak do tebai iyiwit. Mani tebai sigin yan tidanek yagit, “Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nam!”

40 Yanban Yesu agek amin unun abidan anopni do yoyigit. Yoyınban kapmat anapba Yesu da yan iyigit,

41 “Niansi angaben do nandisal?”

Iyınban yagit, “Amin Tagi, nak sintok do nandisat.”

42 Yanban Yesu da iyigit, “Dabilgo kilek tosak. Nandan gadatgo da anmilip asak.”

43 Iyınban unudon gin dabili kilek tanban Yesu yolek Pin kop ankisigit. Yan aban minat amin morap kisi da kanek Pin kop ankisiwit.

19

Yesu Sakius da yutnon wigigit

¹ Yesu unun Jeriko kokup pap wigi yapmanek kik do agit.

² Unun kokupmon amin kind a egipgut mani Sakius. Sakius unun takis timit timit amin dakon amin madep kind a egipgut. Unun yoni morapmi amin kind a egipgut.

³ Yesu unun nianen amin kind a yan kok do pi tebai agit. Mani Sakius unun amin pisipmi, ae amin morapmi da muwugek kosit sopgwit, do Yesu kok do antidok agit.

⁴ Antidok agit do Sakius unun timit yanek mibiltan kin pik kindap kindakon wigigit. Yesu unun onan abisak do tagi koken yanon da nandaneke wigigit.

⁵ Wigakwan Yesu unun pik kindap akgiron abin kwen sintanek Sakius kanek yan iyigit, "Sakius, gak tepmi pi. Nak abisok gak da yutnon panji yitden dosi nandisat."

⁶ Yan yanban Sakius da tepmi pin but galak nandaneke Yesu abidanban yutnikon wigigimal.

⁷ Wigakwal pindagek amin da yanba yokwi tok an iminek yan yawit, "Unun yokwi pakpak amin kind a da yutnon wigik."

⁸ Yan yanakwa Sakius pidan agek Amin Tagi yan iyigit, "Amin Tagi, nandaki. Nak abisok yo kabi morapno kokwinik kabi bamori anakwa kabi kind a yoni mini amin do yoben. Ae amin kind a anakwalek yo kabini di timikgim kan, unun dakon kobogi do yo timikgim unun do yo 4 kabi gat sanbenek yomin yomin aben."

⁹ Yanban Yesu da iyigit, "On amin kisi unun Abraham dakon monji kind a. Abisok Pin kop da on yut amin kisi yokwikon ban timik mudosok.

¹⁰ Nido Amin Dakon Monji unun amin pasilbi yokwikon ban wisinek timit do pigit."

Oman monji 10 kabi monej timikgan dakon tilak gen

(Mt 25.14-30)

¹¹ Gen unun yanban nandan egakwa Yesu tilak gen kind a yoyigit. Yesu unun Jerusalem kili kin ankapmat agit, ae amin da Pin kop da Amin Kila Akdisak dakon bisap kili unun kwan tokdisak yan nandawit do

¹² yan yoyigit, "Amin tagi kind a kila amin madep man panek tobil abin don amin kabini kila asak do kokup dubagi kindakon kik do agit.

¹³ Amin unun kokup yip do anek oman monjini 10 kabi yan yoban apba gol monej tabili kind a kalon kalon do yomin yomin agit. Yan anek yoyigit, 'Ji monej unun ban monej ilit pi anakwa tobil apben bisapmon unudon wigisak.'

¹⁴ "Mani kokup isalni da nandaba yokwi tok an ingwit. Yan nandawit do amin tagi unun kinakwan kokup amin di yabekba kin yawit, 'Nin unun amin da kila amin madepnin egipjak do dima galak toman.'

¹⁵ "Mani kila amin madep man iba don tobil kokupnikon apgut. Kokupnikon abinek yan yagit, 'Monej kokwinik yomgum oman monji unun yan yoba apba monej ilit pi aba nian da noman tawit unun do pindakgen.'

¹⁶ "Yanban kind a da mibiltok abinek yan yagit, 'Amin tagi, nak gol monej tabilgo unun nan monej ilit pi abo tabili 10 kabi noman tawit.'

¹⁷ "Yanban amin madep unun da iyigit, 'Gak oman monji tagisi! Pi tagisi agil! Yo monisok mani kilani tagisi agil, do kokup pap 10 kabi kilani abi do man madep gamisat.'

¹⁸ "Ae oman monji unun da bunon nani da abin yan yagit, 'Amin tagi, nak gol monej tabilgo unun nan monej ilit pi abo tabil 5 kabi noman tawit.'

¹⁹ "Yanban amin tagini da yagit, 'Kokup pap 5 kabi kila aki do man madep gamisat.'

20-21 “Ae kinda da abin yan yagit, ‘Amin tagi, gol monej tabilgo oni. Gak teban teban amin kinda yan gandisat. Yo amin da yopmanjan unun gak da sigo timikdal. Ae jap amin da kwaokgan unun yo kisi sigo pasal. Yan asal do pasalek imal diwatjok kindakon waman yipbo tagit.’

22 “Yanban amin tagi da oman monji unun yan iyigit, ‘Gak oman monji wagil yokwisi! Gaga gen yosol unun dogin gen pikon gepben. Nak teban teban amin kinda ae amin da yo yopmanjan timikdat, ae jap amin da kwaokgan unun pilikdat yan nandan namisal.

23 Gak mibili nido monejno bejon dima yopgul? Bejon yopgul tam ben da diwari sanben naminakwan abin unun kisi timikgom?”

24 Yan iyinek amin kapmatjok akgwit unun yan yoyigit, ‘Gol monej tabil unun gwayen amin monej tabilni 10 kabi tan iman unun do imni.’

25 “Yan yanban iyiwit, ‘Amin tagi, unun amin monej tabilni 10 kabi kili timak!’

26 “Yanba yan yagit, ‘Nandani. Amin morap yoni tan yoman unun sanbenek morapmi yomdisat. Mani amin kinda yoni mini kan, yo kalongok di tan iman unun gwayekdisat.

27 Mani uwalno nak da kila amin madepni dima egi yoben do nandawit, unun timik idon panabin dabilnokon dapba kimotni.”

28 Yesu tilak gen unun yan mudanek aeni Jerusalem wigik do kosit wasagit.

**Yesu Jerusalem kin
altanek Telagi Yut
Madepmon amin yoyin
dekgit**

(Kilapmi 19.29-21.38)

Yesu Jerusalem kokup papmon

pigigit

(Mt 21.1-11 ae Mk 11.1-11 ae Jn 12.12-19)

29 Yesu kin Betpage ae Betani pankapmat agit. Unun kokup bamot flej Olipmon tomal. Unudon da panjetni bamori yabegek yan yoyigit,

30 “Jil ason kokup tosok unudon kinjil. Unudon kin kanbal donki bilagi kinda amin da kwenikon dima yikbi unun napmon anteban abi da akban konjil. Napmi witdalek anopjil.

31 Amin kinda da ‘Donki nido witalgamal?’ yan dayinban kan, yan iyinjil, ‘Amin Tagi da pisok kinda ak do anek yosok.’”

32 Amin bamot yabekban kin pindakbal gen yoyigit da aripmon yan gin noman tawit.

33 Aba donki bilagi unun witaldakwal donki unun dakon ami da yan yoyiwit, “Donki bilagi unun nido witalgamal?”

34 Yanba yoyigimal, “Amin Tagi da pisok kinda ak do anek yosok.”

35 Amin bamot donki bilagi unun anobinek ilikba pigik dubakni donki kwenon yopmanek Yesu yipba unun kwenon yikgit.

36 Donkikon yigek kinakwan amin da ilikba pigik dubakni kosiron yalin anan kiwit.

37 Anakwa Yesu abin flej Olip dakon kosit obandom nan pukwan unun ankapmat anakwan panjet kabini madepsi da wasok tapmimi ton morap aban pindakgwit unun do nandanek kisik kisik madepsi awit. Yan anek madepsi yan tidanek Pinjok ankwisiwit.

38 Yan tidanek yan yawit:

“Kila Amin Madep on Amin Tagi da manon abisak, unun Pinjok da gisamigakwan abisak.

Kwen Kokupmon but yawot tosak. Pinjok Wikwisi ankwisino!”

39 Yanakwa amin madep unun da bikbigon Parisi amin di akgwit

unjun da Yesu yan iyiwit, “Yoyindet, panjetgoni kirinik yom.”

⁴⁰ Iyinja yan yoyigit, “Nandani. Gen kagani sopni kan, tip da iyi yan tidokdan.”

Yesu Jerusalem do kunam takgit

⁴¹ Yesu Jerusalem ankapmat anek kokup pap unjun kanek kunam tagek

⁴² yan yagit, “Gak abisok but ya-wot dakon kosit kosol tam tagisi, mani unjun pasili tanakwan dabilgo da aripmi dima kokdisal.

⁴³ Nandaki. Don bisap kinda noman tokdisak. Unjun bisapmon uwalgo da gak anawasinek miktim panabinj dam madepgonkon yopba tujan wigikdan. Anakwa teri teri da abinj panjagat akdan.

⁴⁴ Anek gak gat ae minjat amin gak da dam madepgwan ekwan unjun kisi wagisi tuwil pantasik akdan. Tuwilba tip notni da kwenon dima tan tan akdan. Nido Pinjok gagon kili abik, mani butgo dima pisak.”

Yesu da amin Telagi Yut Madepmon monej ilit pi awit unjun yolgit

(Mt 21.12-17 ae Mk 11.15-19 ae Jn 2.13-22)

⁴⁵ Yesu Telagi Yut Madep da nagon pigi amin monej ilit pi awit unjun wasanek yolakwan abigiwit.

⁴⁶ Anek yan yoyigit, “Pinjok da pa-piakon gen yan tosok:

‘Nak dakon yut unjun amin da abinj bisit annamni do tosok.’

Mani ji da kulabik aba ‘kabo noknok dakon pasili tamo yombem asak.’”

⁴⁷ Gildari gildari Telagi Yut Madepmon amin yoyinj dekgit. Anakwan mukwa sogok amin dakon amin madep gat, ae gen teban yoyindet amin gat, ae amin dakon kila amin gat da Yesu nian anek anjatno kimotjak yan do kosit wisiwit.

⁴⁸ Mani minjat amin morapyo da geni nandak do galagi madepsi nandawit, do anakba kimotjak dakon kosit kinda dima kawit.

20

Yesu namin da man madep imgut

(Mt 21.23-27 ae Mk 11.27-33)

¹ Bisap kindakon Yesu da amin Telagi Yut Madep da nagalgwan yoyindet anek Gen Bin Tagisi yoyinj tenjenagit. Anakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae gen teban yoyindet amin gat, ae kila amin gat kisi da Yesukon abinj

² yan iyiwit, “Namin da pi unjun abi do yan mudan gamgut da yo unjun asal? Ae namin da man madep gamgut?”

³ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Nakyo kisi gen kinda dayiko kobogi nayini.

⁴ Jon telagi pakbi sogit bisapmon, pi agit unjun Kwen Kokup dakon pi, bo amin dakon pi nan agit?”

⁵ Yanban iyi gin notni yoyinj yoyinj anek yawit, “‘Kwen Kokup dakon pi’ yan iyinen kan, gen kobogi yan niyikdisak, ‘Yan kan ji nido dima nandan gadan ingwit?’

⁶ Mani amin morapmi da Jon do kombi amin bamisi kinda yan nandan, do ‘Amin dakon pi’ yan iyinen kan, unjun kisi tagi dima asak. Yan kan Jon dakon man bin anjupbal ano minjat amin kabi madep da tip ban nindapdan.”

⁷ Yan nandanek Yesu do gen kobogi yan iyiwit, “Nin dima nandaman.”

⁸ Yanba Yesu da yoyigit, “Nakyo kisi namin da yan mudan namgut da pi asat unjun dima dayiken.”

Wain pi kila amin yokwi dakon tilak gen

(Mt 21.33-46 ae Mk 12.1-12)

⁹ Yesu da sanbenek tilak gen kinda yan yoyigit, “Amin kinda da wain pini anek amin da monej pini di anek pi ami do bami di panj imni yan nandanek pi unjun da kison yipmanek miktim timi digwan bisap dubagi egip do kigit.

¹⁰ Kinj egi don wain sop pakpak bisap kwan tanakwan oman monji kinda yabekban wain bami timik

panopjak do kigit. Mani pi kila awit amin da oman monji obisi anagek bami di dima iminek yolba kigit.

11 Yan aba pi ami da aeni oman monji kinda yabekgit. Mani unun pi monji kisi obisi anagek yo yokwisi an iminek bami di dima iminek yipba kigit.

12 Yan aba kinda gat yabekban kwan madepsi anagek maba wain pi da wanga pigigit.

13 “Yan aba wain pi dakon ami da yan yagit, ‘Nak niansi aben? Nak monjino but dasi galak tan imisat unun nan yabekgo kwan nandaba wukwan imni bo.’

14 “Mani pi kila amin da monji kanek notni yoyin yoyin anek yan yawit, ‘Amin on da egi don datni dakon yo morap timitdisak, do amin on anagek wain pini nin do anawatne.’

15 Yan yanek monji unun abidan maba wanga pigakwan anakba kimakgit.

“Ji nian nandan? Don pi dakon ami da abin pi kila amin niansi anjomdisak?”

16 Pi ami da abin unun pi kila amin dapban kimotdan. Dapban kimagakwa wain pi unun amin njaknari da kisiron yipdisak.”

Yanban nandane amin da yan yawit, “Unun dimasi agagi!”

17 Yanba Yesu da amin pindagek yoyigit, “Yan kan Pin kop da papiakon gen kinda tosok unun dakon mibili nian? Gen unun yan:

‘Yut agak amin da gwak yokwi yan yanek maba kigit, unun gwak yut kodigikon tip kinda nan tidawit da akdak.’

18 Amin morap gwak kwenon da man dapba bisal kikan, ae gwak da amin morap da kwenon mosak unun wagil bisal ki mudokdan.”

19 Yesu da tilak gen unun yanban gen teban yoyindet amin gat ae mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat da nin pabin nip do

anek yosok yan nandawit. Yan nandane Yesu unudon gin abidokdosi nandawit, mani minat amin kabi madep unun do si pasalgwit.

Rom dakon kila amin madep Sisa do monej im do bo dima?

(Mt 22.15-22 ae Mk 12.13-17)

20 Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat ae gen teban yoyindet amin gat da Yesu anman ak do pi madep awit. Yan anek amin di yabekba abin Yesu anman awit. Unun amin topmon da Yesu dakon gen nandan galak tawit. Sun kinda yanban abidan gapman dakon mibiltok amin madepmon yipno gen pikon yipjak yan do ankewal do awit.

21 Anek Yesu yan iyiwit, “Yoyindet, gen yosol ae yoyindet asal unun kilegisi asal yan nandan gadaman. Amin mani ton ae mani mini unun kisi gen bamisikon da Pin kop dakon anpak yoyin dekdal.

22 Do, nian nandisal, Sisa do takis imno tagi asak, bo dima?”

23 Yanba Yesu da nianon da ankewal do awit unun pindak mudane yan yoyigit,

24 “Monej tabili kinda noliba koko. On wup gat ae man mandabi gat unun namin dakon?”

Yanban iyiwit, “Sisa dakon.”

25 Yanba Yesu da yoyigit, “Yo Sisa dakon unun Sisa iyi do imdo, ae yo Pin kop dakon unun Pin kop iyi do imdo.”

26 Yanban minat amin morapyo da dabilon Yesu ankewalno sun kinda yanban abidone yan dakon kosit kinda dima kawit. Geni kobogi yoyigit do nandaba njaknari aban tayan gok akgwit.

Amin kimakbi da pidoni do Yesu iyiwit

(Mt 22.23-33 ae Mk 12.18-27)

27 Sadyusi amin kabi di Yesukon apgwit. (Sadyusi amin unun amin kimakbi aripmi dima pidoni yan nandan.)

28 Unun da Yesu yan iyiwit, “Yoyindet, Moses da gen kinda yan mandagit: Amin kinda monji mini da kimotjak kan, sakwabatni padige da paban monji panalanjil. Yan aban peni diwatni ton da egipni.

29 “Kalip peni padige yo 7 kabi egipgwit. Peni mibitok amin minjat panek monji mini da kimakgit.

30 Yan aban unun da bunon nani da kwabatni unun panek monji mini da kimakgit.

31 Kimagakwan ae kinda da pagit. Peni padige yo 7 kabi kisi da panek monji mini egek kimakgwit.

32 Ae don minjat unun kisi kimakgit.

33 Wili 7 kabi kisi da pawit, do pidot pidot bisap madepmon namn dakon minjatni asak?”

34 Yanba Yesu da kobogi yan yoyigit, “Amin miktimon ekwan unun minjat eyo anek ekwan.

35 Mani amin kimoron da pidanek egip egipmon tagi egipni do kokwinikbi kabi unun bisapmon minjat eyo dima akdan.

36 Unun anelo da yan egipdan, do ae kinda gat aripmi dima kimotni. Unun kimoron da pidokdan, do Pin kop dakon minjat monjiyo egipdan.

37 “Moses da kindap wal moningok sogit unun do gen mandagit unun manjinek asisi nandan, amin kimoron da pidokdan. Moses da Amin Tagi do yan yagit, ‘Unun Abraham, Aisak, ae Jekop dakon Pin kop.’

38 Pin kop da amin kisi morap pindakban egip egipmi ton ekwan, do Pin kop unun amin kimakbi dakon Pin kop dima, unun amin egip egipmi ton dakon Pin kop.”

39 Yanban gen teban yoyindet amin diwari da nandanek iyiwit, “Yoyindet, gen tagisi yosol.”

40 Amin da Yesu gen kinda gat sanbenek iyik do pasalgwit.

Yesu da iyi dakon mibili do pan kewalgit

(Mt 22.41-46 ae Mk 12.35-37)

41 Mani Yesu da yan yoyigit, “Amin mibili nido Kristo unun Dewit dakon monji yan yon?”

42 Dewit da iyi Kap Papiakon gen yan mandagit:

‘Amin Tagi da nak dakon Amin Tagino yan iyigit, “Gak abin nak da aminsi tet do yikbi

43 don uwalgo kandap mibilgogwan yopbo gengo guramitdan.”’

44 Dewit da Kristo unun Amin Tagino yan iyigit. Do nianon da Kristo unun Dewit dakon monji egisak?”

Gen teban yoyindet amin unun anpakni yokwi

(Mt 23.1-36 ae Mk 12.38-40 ae Lk 11.37-54)

45 Amin kisisi mirak pan egakwa Yesu da pandetni yan yoyigit,

46 “Ji gen teban yoyindet amin do pindak kimotni. Unun imal dubagi ban panek agip do galak ton. Ae yuman gwayek tamokon amin da gildat tagi yan yoyini do galagi nandan. Ae muwut muwut yutnon tamo tagisikon yit do galak ton. Ae jap noknok bisap madepmon tamo amin mani ton do tilak abi unudon yit do galak ton.

47 Unun amin sakwabat pan kewalek yutni timikgan. Ae amin da pindatni yan do bisit dubagisi an. Unuden amin gen kokwin bisap madepmon kobogi do yo jigisi pakdan.”

21

Yoni mini minjat kinda da Pin kop do paret agit

(Mk 12.41-44)

1 Yesu pindak egakwan yoni morapmi amin Telagi Yut Madep dakon paret idapmon paretne yopgwit.

2 Ae kanakwan sakwabat kinda unun yoni mini, unun da monen gimanjok bamori paret idapmon yopgut.

3 Aban Yesu da yagit, “Asisi dayisat, sakwabat yoni mini on da amin

morap da paret yopman unun yap-
manek monej madepsi yopmandak.

⁴ Amin morap unun monejni morapmi tan yomanakwa diwari gin paret idapmon yopman. Mani on minjat wadak wadaksi anek monejni kisi yopmandak. Kili jap yuman nosak monejni di dima tan iman.”

Yesu da Telagi Yut Madep tuwilni do yagit

(Mt 24.1-2 ae Mk 13.1-2)

⁵ Panjetni diwari da Telagi Yut Madep kanek yawit, “Amin da tip kildani ton tagisi gat, ae yo diwari yo kildani tagisi Pinjop do paret awit unun ban antilim awit.”

Yanba Yesu da yagit,

⁶ “Yo on pindakgan unun bisap kinda apdisak unun bisapmon unun dakon tip notni kwenon dima tan akdan. Tuwilba kisisi man mudokdan.”

Yesu da jiggi morapmi altokdan do yagit

(Mt 24.3-14 ae Mk 13.3-13)

⁷ Yanban yan iyiwit, “Yoyinjet, yo unun ni bisapmonsia altokdan? Ni tilak da mibiltok altanakwan kanek yo kili unun altokdan yan nandanen?”

⁸ Yanba yan yoyigit, “Amin da panjkwalni do kan kimotni. Amin morapmi da nak da manon abinek ‘Nak unun amin’, ae ‘Bisap madep kili kwan tosok’ yan yokdan. Mani unun amin dima yolni.

⁹ Amin morapmi emat an, bo gapman gat emat an, unun dakon geni apba nandan kan dima pasolni. Yo unun da mibiltok altokdan. Mani mibi bisap madep unudon gin dima altokdisak.”

¹⁰ Sigin sanjenek yan yoyigit, “Miktim kinda dakon amin da pidanba miktim kinda dakon amin gat emat wamdan. Ae kila amin madep kinda dakon amin da pidanba kila amin madep kinda dakon amin gat emat wamdan.

¹¹ Wudip madepsi akdan, ae miktim dikon amin da jap do madepsi

anek amin diwari da kimotdan, ae amin morapmisi sot akdan. Ae kundukon tilak masi masimi mibili mibili altanakwa pindagek pasal nimnimikyo akdan.

¹² “Mani unun yo morap dima no-man tanakwa amin da ji timik yo yokwisi andamdan. Yan anek Juda amin da muwut muwut yutnon gen yan daminek dam tebanon depdan. Ae nak dakon man abin yip do anek ji timik panji depba kila amin madep gat ae gapman dakon mibiltok amin gat da inamon atdan.

¹³ Unun bisapmon Gen Bin Tagisi yoyin tetenoni dakon bikbik pisan damdisak.

¹⁴⁻¹⁵ Nak da naga gen dulumji panjagap anek nandak nandak tagisi damdisat. Dabo amin gen yan damni unun da gen yoni unun aripmi dima pabin depni. Do ji disi kutnok do anek ni gen ban panjabil yomnen yan do nandaba kik dima ani.

¹⁶ Menji datji, ae padik padikji, ae yawi diwatji, ae notji ununyo kisi da ji uwal da kison depba ji kabikon di si dikba kimotdan.

¹⁷ Nak dakon man jikon tosok do anek amin kisi da nandaba yokwi tok madepsi andamdan.

¹⁸ Mani busun dangwanji kinda aripmi dima tasik tokdisak.

¹⁹ Ji tebai agek egip egip bamisi abidoni.”

Yesu da Jerusalem yokwi tosak do yagit

(Mt 24.15-21 ae Mk 13.14-19)

²⁰ Yesu da sanjenek yan yagit, “Ji pindakba emat amin da abin Jerusalem anjwasinjak akba kan, yan nandani, kokup pap wagil tasik tosak dakon bisap kili unun abisak.

²¹ Unun bisapmon amin Judia miktimon egipni unun pasal kabapgan tepmisi wugini. Amin Jerusalem egipni unun win wanga kini. Ae amin kokup pap da wanga egipni ae tobil kokup pagwan dima pigini.

22 Unun bisap unun Pin kop da amin do kobogi yokwisi yomdisak dakon bisap. Yan aban gen mandabi unun kisi bami ton akdan.

23 Unun bisapmon jigi madepsi Juda miktimon noman tanakwan Pin kop dakon butjap amin da kwenon mokdisak. Do minjat monji kwapni ton, ae minjat monji mum non unun bupmisi.

24 Uwal da abin amin diwari emat agak sibaban dapba kimotdan. Ae diwari miktimi miktimi pan ki yopba oman amini do egipdan. Anakwa Amin Nwakwari Kabi da Jerusalem baman iktagildan. Unun amin da Jerusalem kilani anakwa Pin kop da bisap yipgut unun mudosak.”

*Amin Dakon Monji apdisak
(Mt 24.29-31 ae Mk 13.24-27)*

25 Yesu da sanbenek yan yagit, “Unun bisapmon tilak mibili mibili gildat dabilon, ae kanegon, ae gigon noman tokdan. Anakwa miktimon minjat amin kabi morapmi nandanakwa tap da madepsi tamaligakwan pasol pasol madepsi anek butni tagi dima tokdisak.

26 Kwen kundukon yo tebai ton unun da kwakwalitdan, do amin morapmi da jigi morap miktimon noman tokdisak do nandaba kik anek pasol pasol madepsi anek injam kimot akdan.

27 Unun bisapmon kanakwa Amin Dakon Monji gikwemon da tapmimni gat tilim madepni gat apdisak.

28 Yo morap unun wasanek altoni bisapmon Pin kop da ji timitjak dakon bisap kili unun kwan tosok, do ji pidan agek busunji kwen gwan pidan mudoni.”

*Pik kindap kanek butji piosak
(Mt 24.32-35 ae Mk 13.28-31)*

29 Yesu da tilak gen kinda yoyin ek yan yagit, “Ji pik kindap ae kindap morap kisi do pindatni.

30 Tami kaluk apmenon yopmanakwa pindagek gildat bisap kili unun abisak yan nandan.

31 Unuden gin yo morap dayit unun da altanakwa Pin kop da Amin Kila Akdisak dakon bisap kili kwan tosok yan si nandani.

32 “Nak asisi dayisat, amin unun bisapmon nani dima kimagakwa yo morap unun kisi altan mudokdan.

33 Kundu gat miktim gat pasildamal, mani nak dakon gen unun dimasi pasildisak.”

Pan detni kan kimotni do yoyigit

34 Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji kan kimotni. Bisap morapmi pakbi teban nanek but upbal di abam. Ae on miktim dakon yo do nandaba kik di abam. Unuden da ji pabin depjak kan, unun bisap madep da but piso mini paron yan depban yokwaldan.

35 Minjat amin morapyo miktimi miktimi ekwan unun bisap madep altanban kokdan.

36 Bisapmi bisapmi kalugisi egek Pin kop da tapmim daban yo morap unun altokdan unun tagi yapni, ae Amin Dakon Monji da injamon tagi atni yan do bisit pi ani.”

37 Gildari gildari Yesu da amin Telagi Yut Madep da nagalgwan yoyin dekgit. Anek kalbi fleh Olipmon yut kindakon pan ki pak pak agit.

38 Anakwan amin kisi da wisa dagokdosi pidan Telagi Yut Madepmon geni nandak do kin kin awit.

**Yesu tepmi pan ek
kimakgit da aeni pidagit
(Kilapmi 22-24)**

22

Judas da Yesu kila amin da kisiron yip do yagit

(Mt 26.1-5 ae 26.14-16 ae Mk 14.12 ae 14.10-11 ae Jn 11.45-53)

1 Bret Yisni Mini dakon bisap madep unun kwan tagit. Unun bisap do Yapyap Bilak yan yon.

2 Anakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae gen teban yoyindet amin gat da minjat amin kabi madep unun do pasalgwit, do Yesu nianon da abidanek anjatno kimotjak unun do nandak nandak awit.

3 Anakwa Sunduk Judas da buron pigigit. (Mani kinda Iskariot yan iyiwit. Unun panjetni 12 kabikon nani kinda.)

4 Judas kwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae Telagi Yut Madep dakon obip amin unun dakon mibiltok amin gat gen yawit. Nianon da Yesu kisitnikon yipjak yan do yan nandat awit.

5 Anek but galak nandanek monen di tagi gamnen yan iyiwit.

6 Judas gen iyiwit unun nandaban tagi anakwan Yesu abidan kisitnikon yip do kosit wusik agit. Bisap kindakon Yesu amin morapmi gat dima egakwa unudon uwal da kisiron yipben yan do jomjom agit.

Panjetni bamori jap panjosit agimal
(Mt 26.17-25 ae Mk 14.12-21 ae Jn 13.21-30)

7 Unun bisapmon Bret Yisni Mini dakon bilak bisap madep noman tagit. Unun bisapmon Yapyap Bilak do sipsip bulagi ban dapmangan.

8 Do Yesu da Pita gat Jon gat yabegek yan yoyigit, "Jil kin Yapyap Bilak unun dakon jap panjosit abal nonen."

9 Yanban iyigimal, "Kin dukwan panjosit anden do nandisal?"

10 Yanbal yan yoyigit, "Jil kin kokup papmon pigakwal amin kinda pakbi kwoba kinda guramik apban jil gat domdom akdan. Unun amin da yut wigisagon jil unudon yol anan wiginjil.

11 Wigii yut unun dakon ami yan iyinjil, "Yoyindet da yan yosok, "Nak gat panjetnoni gat da Yapyap Bilak dakon jap nonen dakon yut buri dukwan tosok?"

12 Yan iyinbal yut buri madep kwen nani do dolikdisak. Unudon jap noknok tamo gat ae amin yityit tamo gat kisi ton. Unudon jap panjosit anjil."

13 Yesu da gen yoyigit da aripmon yan gin pindakgimal. Yan pindagek Yapyap Bilak dakon jap panjosit agimal.

Yesu gat yabekbi kabini gat da mibi jap nawit

(Mt 26.26-30 ae Mk 14.22-26 ae 1Ko 11.23-25)

14 Jap noknok bisap anakwan Yesu jap noknok tamokon yabekbi kabini gat kisi yikgwit.

15 Yigek yan yoyigit, "Nak tepmi dima panek ji gat on Yapyap Bilak dakon jap nonen unun do tagisi kili nandagin da sigin nandan egisat.

16 Nak yan dayisat, jap on ae dima noken. Yan anapbo wigi on jap dakon mibilisi Pinjop da Amin Kila Asak kagagwan bami don noman tokdisak."

17-18 Yan yanek wain kinam abidanek Pinjop ya yan iyinek yagit, "Nak yan dayisat, nak wain ae dima nanek egi wigi Pinjop da Amin Kila Asagon don noken. Do abidanek disi kokwin anek noni."

19 Ae bret abidanek Pinjop ya yan iyinek bret unun pandagan yominek yan yagit, "On nak dakon giptim timno ji do parekdat. On nanek nak do nandanek egipni."

20 Nanakwa ae wain kinam abidanek yan yagit, "Wain kinam on nak da ji gat sanbek sanbek kalugi asat unun dakon tilak. Nak yawino nan ji do tagaldat.

21 Mani uwal da kisiron nepjak amin nak gat kisi tamokon oni yikgamak.

22 Amin Dakon Monji nianon da kimotdisak do yanbi unun da tilak kimotdisak. Mani uwal da kisiron yipjak amin, awa!"

23 Panjetni gen unun nandanek notni yoyin yoyin anek yawit, "Nin kabikon da namin dasi akdisak?"

Mibiltok amin dakon gen

24 Pan̄detni da nam̄in dasi mibiltok aminin egisak yan̄ do gen emat awit.

25 Aba Yesu da yan̄ yoyigit, “Amin̄ N̄wak̄wari Kab̄i dakon kila amin̄ madepni un̄un man madepni ton̄, do iyi do nandaba wukwanek gen tebai yan̄ek amin̄ kab̄ini kila an̄. An̄ek ‘Nin amin̄ dakon pan̄pulugokni ekwaman̄’ yan̄ topmon da yoŋ.

26 Mani ji yan̄ dima egipni. Amin̄ kinda jikon man madepni ton̄, un̄un amin̄ mon̄ji kinda bun̄onsi altagit un̄un da tilagon egipjak. Ae kila amin̄ji da oman mon̄ji da tilak egipjak.

27 Nandani. Jap nosok amin̄ da mibiltok amin̄ bo jap pilikdak amin̄ da mibiltok amin̄? Jap nan̄ek yikdak amin̄ un̄un da mibiltok amin̄ asak. Mani nak ji da binapmon oman mon̄jisi egisat.

28 Pan̄kewal altan̄ nam̄gwit bisapmon ji nak dima nepman̄ dekgwit. Nak gat kisi egipguman̄.

29 Datno da nak kila amin̄ madep egipben̄ do yan̄ mudan̄ nam̄gut, yan̄ gin̄ nak da ji kila amin̄ madep pi ani do yan̄ mudan̄ damisat.

30 Do nak kila amin̄ madep egipben̄ bisapmon ji jap noknok tamonokon yigek jap pakbiyo akdan̄. Yan̄ an̄ek kila amin̄ madep yiyit tamokon yigek Israel amin̄ 12 kab̄i gen kokwin pi an̄ yomdan̄.”

Yesu Pita da man̄ji im̄jak do yagit

(Mt 26.31-35 ae Mk 14.27-31 ae Jn 13.36-

38)

31 Yesu da yan̄ yagit, “Saimon, nandaki. Wit dakon sibīt sibīt ni tarapmikgan̄ un̄uden̄ Sunduk da nandan̄ gadatgo an̄kewalban moki do yagit.

32 Mani nandan̄ gadatgo dima mosak yan̄ do bisit kili agim. Gak tobīl apbi bisapmon notgoni pan̄teban abi.”

33 Mani Pita da iyigit, “Amin̄ Tagi, nak gak gat dam tebanon kin̄ek ae gak gat kisi kimotden̄ do tagap tosot.”

34 Yan̄ban Yesu da iyigit, “Pita, nak yan̄ gayisat, abisok kalbi pup gen dima yan̄akwan gak da kosiri kapbi nak do wasip yokdisal.”

Yesu pan̄detni yo ni ban̄ tim̄igek kini un̄un do yoyigit

35 Yan̄ yan̄ek pan̄det kabini yan̄ yoyigit, “Ji nak da pino ani do yabekgim bisapmon, monej sim̄il yik mon̄in̄, ae yik madep, ae kandap gwilyo dima tim̄ikgwit. Un̄un bisapmon ji yo kab̄i do wadak wadak awit bo dima?”

Yan̄ yoyin̄ban iyiwit, “Dima.”

36 Yan̄ba yoyigit, “Mani abisok monej sim̄il sim̄il yik mon̄in̄ji tan̄ daman̄ kan̄, un̄un si tim̄itni. Ae yik madepji kisi tim̄itni. Ae emat agak sibani mini amin̄ un̄un im̄al dubakni yuman̄ nan̄ek un̄un dakon monej ban̄ emat agak sibani yumni.

37 Pin̄kop gen papiakon gen kinda nak do mandabi un̄un bami noman tokdisak. Gen un̄un yan̄:

‘Amin̄ da kan̄ba amin̄ yokwisi kinda agit.’

Yan̄si dayisat, gen morap nak do mandabi un̄un kisi bami noman tokdan̄.”

38 Yan̄ yan̄ban iyiwit, “Amin̄ Tagi, pin̄dat! Nin emat agak sibani bamori oni.”

Yan̄ba yoyigit, “Un̄un aripmi.”

Yesu Flej Olipmon bisit pi agit

(Mt 26.36-46 ae Mk 14.32-42)

39 Yesu bisap morapmi agit un̄uden̄ gin̄ kokup pap yipman̄ek flej Olipmon wigigit. Wigakwan pan̄detni kisi yolba wigiwit.

40 Flejon wigi altan̄ek pan̄detni yan̄ yoyigit, “Pan̄kewalon dima moni yan̄ do bisit ani.”

41 Yan̄ yoyin̄ek dubagisok amin̄ da tip maba kwan̄ un̄un da aripmon kigit. Kin̄ n̄wakben̄ an̄ek bisit an̄ek yan̄ yagit,

42 “Dat, gak tagi nandisal kañ, tepmi dima pakeñ. Mani nak dakon galaktok dima yolgi. Gaga dakon galaktok yolgi.”

43 Yanjakwan Kwen Kokup anjelo kinda da piñ Yesu anjeban agit.

44 Yesu nandaban jigi madepsi anjakwan bisit tebai sigin agit. Yan anjakwan kinjini yawi da yan miktimon mawit.

45 Bisit an mudaneñk pidan panjetnikon tobil kin pindakban bupmi but yokwiyo madepsi nandawit do dipmin pakgwit.

46 Yan pindagek yoyigit, “Nido dipmin pokgon? Panjkewalon dima moni yan do pidan bisit abit.”

Judas da Yesu uwal da kisiron yipgut

(Mt 26.47-56 ae Mk 14.43-50 ae Jn 18.3-11)

47 Yesu gen sigin yanjakwan amin kabi madep kinda apgwit. Panjet 12 kabikon da kinda mani Judas unun da mibiltok aban apgwit. Unun da Yesu mandan nok do kapmatjok apgut.

48 Mani Yesu da iyigit, “Judas, gak Amin Dakon Monji mandan nanjek unun kosiron da uwal da kisiron yipdisal, ma?”

49 Panjet kabi yo unun noman tok do aban kanjek yan yawit, “Amin Tagi, emat agak sibandin ban tagi dapnen?”

50 Yan iyinjek kinda da emat agak sibandan mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman monji anjagek mirakni amin tet nani mandaban dagan kigit.

51 Mani Yesu da yagit, “Yan dima a!” Yan iyinjek kisitni unun amin da miragon witjinban aeni kilek tagit.

52 Anjek Yesu da mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae Telagi Yut Madep dakon obip amin dakon mibiltok amin, ae kila amin gat Yesu abidok do apgwit unun yan yoyigit, “Ji emat agak siba gat ae kindap kirin gat timigek kabo noknok amin kinda nan yan abidok do aban, ma?”

53 Nak gildari gildari Telagi Yut Madep da nagalon ji gat kisi egi egi agiman, mani nak dima abidawit. Mani abisok on ji dakon bisap. Abisok pilin tuk dakon tapmin da madepsi asak.”

Pita da Yesu do wasip yagit

(Mt 26.57-58 ae 26.69-75 ae Mk 14.53-54 ae 14.66-72 ae Jn 18.12-18 ae 18.25-27)

54 Yesu gen unun yan mudanekwan abidan anan mukwa sogok amin dakon mibiltok amin unun da yutnon awigiwit. Anakwa Pita kagisok da yolgit.

55 Amin diwari unun yut da nagalon kindap sojek yigakwa Pita yo kisi unun gat yikgwit.

56 Yigakwa oman minjat kinda da Pita unun kindap da tenjenikon yikban kagit. Pakyansi kanjek yan yagit, “On amin Yesu gat kisi egipgumal.”

57 Mani Pita da wasip yanjek yagit, “Minjat, unun amin dima nandan imisat.”

58 Timisok di egek amin kinda da kanjek yan iyigit, “Gakyo kisi unun da kabikon nani kinda.”

Iyinban Pita da yagit, “Nak dima!”

59 Awa kalonji da tilagon egek amin kinda da tebaisi yagit, “On Galili amin kinda! Do asisi, on amin unun gat kisi egipgumal!”

60 Mani Pita da yagit, “Gen yosol unun dimasi nandisat.” Gen unun yanjakwan pup unudon gin yagit.

61 Yanban Amin Tagi da tobil Pita nomansi sintanban kwanek kagit. Kanjakwan Pita Amin Tagi da gen iyigit unun do nandagit: “Abisok kalbi pup gen dima yanakwa gak da kosiri kapbi nak do wasip yokdisal.”

62 Pita unun do nandaneñk nagalon da wanga pigi kunam madepsi takgit.

Yesu jikgo yanjan iminjek anjakgwit

(Mt 26.67-68 ae Mk 14.65)

63 Yesu abidawit amin da Yesu abin yip do jigilak yan iminjek baljawit.

⁶⁴ Anek imal nan dabili waman sopmanek yan iyiwit, "Unun namin da gikdak yan do kombi gen yan ka!"

⁶⁵ Ae abin yip do anek gen yokwi morapmi di gat kisi iyiwit.

Yesu gen kokwin amin kabi da inamon gen yan imgwit

(Mt 26.59-66 ae Mk 14.55-64 ae Jn 18.19-24)

⁶⁶ Wisa daganakwan Juda amin dakon kila amin gat mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae gen teban yoyindet amin gat gen kokwin akdo muwukgwit. Muwugek Yesu gen kokwin tamokon anki yan iyiwit,

⁶⁷ "Gak asi Kristo kan, niyibni nandano."

Yanba yoyigit, "Dayiken kan, ji aripmi dima nandan gadan namni.

⁶⁸ Ae nak da dayiken kan, kobogi aripmi dima nayikdan.

⁶⁹ Mani Amin Dakon Monji Pinokop Tapmim Ami da amin tet do kili unun yitdisak."

⁷⁰ Yanban amin morap kisi da iyiwit, "Do asi gak Pinokop dakon Monji, ma?"

Iyiba yoyigit, "Ji bamisi yon. Nak unun mani."

⁷¹ Yanban yawit, "On amin gulusunni dakon mibili nandak do amin di gat yan yomno nido apni? Iyi dakon gen kaga da kili unun yanban nandaman."

23

Yesu Pailaron anan kiwit

(Mt 27.1-2 ae 27.11-14 ae Mk 15.1-5 ae Jn 18.28-38)

¹ Yan yanek unun amin kabi muwukgwit kisi da pidan Yesu iyin ilik anan Pailaron kiwit.

² Anki wasanek gen yan iminek yawit, "On amin da Israel amin kabi nin panupbal anek nin da Sisa do takis dima imne do yosok. Ae iyi do nak kila amin madep kinda, nak Kristo yan yosok."

³ Yan yanba Pailat da Yesu yan iyigit, "Gak Juda amin dakon kila amin madep, ma?"

Yanban Yesu da gen kobogi yan yagit, "Yosol unun mani."

⁴ Yan iyinban Pailat da mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae minat amin morap egipgwit yan yoyigit, "Nak on amin dakon yokwini kinda dima kosot."

⁵ Yanban gen tebaisi yan yawit, "On amin Juda miktim kisisi agek amin yoyin degakwan kwen wigik an. Galili miktimon da pi wasanek anakwan obin idon obik."

Yesu Erot ron anan kiwit

⁶ Yanba nandane Pailat da yoyigit, "On amin Galili amin kinda bo dima?"

⁷ Erot da Galili miktim kila agit, do Yesu unun Galili amin kinda yan yanba nandane Pailat da Yesu yipban Erot ron kigit. Unun bisapmon Erot yo kisi Jerusalem egipgwit.

⁸ Erot da Yesu kanek tagisi nandagit. Bisap dubagisok amin da gen bini yanba nandagit, do Yesu da wasok tapmimi ton kinda aban koken kan tagisi yan nandagit.

⁹ Erot da Yesu dakon mibili nandak do gen morapmi iyigit, mani gen kobogi kinda dima yagit.

¹⁰ Anakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae gen teban yoyindet amin gat da kapmatjok agek gen yan im do pi tebaisi awit.

¹¹ Anakwa Erot gat emat amin kabini gat da jigilak gen yanek abin yipgwit. Anek paba pigik dubak kildani tagisi kinda nan pan iminek yipba aeni tobil Pailat ron kigit.

¹² Kalip Erot gat Pailat gat uwal anek egipgumal, mani unun bisapmon gin not agimal.

Pailat da Yesu tilak kindapmon anan do yagit

(Mt 27.15-26 ae Mk 15.6-15 ae Jn 18.38-19.16)

¹³ Pailat da mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae kila

amin gat, ae amin kisi yan yoban opba

¹⁴ yan yoyigit, “Ji da on amin nagon anabin unun da amin kwen wigik ani do yoyisak yan nayan. Mani kisin egek unun yo morap dakon mibili nandak do iyit. Ji da gen morap yan iman unun nak da koko bami dima asak.

¹⁵ Ae Erot yo kisi yan gin nandane aeni yipban ninon tobil abisak. Anatan kimotjak da tilak yokwi kinda dima agit kosot.

¹⁶⁻¹⁷ Yan do, nak yum baljanek yipbo kisak.”

¹⁸ Mani amin kisi da yan tidane yawit, “On amin anakbi kimagakwan Barabas nan yipbi ninon apjak!”

¹⁹ (Barabas unun kalip amin kinda anakban kimagit, ae Jerusalem kokup papmon Rom gapman gat emat wamgwit, unun do dam tebanon yipgwit.)

²⁰ Pailat da Yesu pulugan yipban kisak dosi nandagit, do minat amin kabi madep dakon buri moni do aeni gen yoyigit.

²¹ Mani aeni sigin yan tidane yawit, “Tilak kindapmon anakgit! Tilak kindapmon anakgit!”

²² Yan yanba aeni yoyinakan kosiri kapbi anakwan yan yagit, “Mibili nido? Ni gulusun nan agit? Anatan kimotjak da aripmon yokwi kinda dima agit kosot. Do yum baljanek yipbo kisak.”

²³ Yanban amin da Yesu tilak kindapmon anatan do tebaisi sigin yawit. Yan yanakwa Pailat dakon gen tapmimni manakan

²⁴ amin dakon geni nandan yominek Yesu kimotjak do yan dagok agit.

²⁵ Anek amin dakon galaktok yolek amin unun kalip gapman gat emat wamgut, ae amin kinda anakban kimakban dam tebanon yipgwit, unun yipban kigit. Ae galaktokni yolek Yesu anakba kimotjak do emat amin da kisiron yipgut.

Yesu tilak kindapmon anakgwit
(Mt 27.32-44 ae Mk 15.21-32 ae Jn 19.17-

27)

²⁶ Emat amin da Yesu abidan anan kosiron kinakwa amin kinda kokup papmon kik do apban kawit, mani Saimon, unun Sairini kokupmon nani kinda. Saimon gen tebai iyinek tilak kindapni kwapmikun yipba guramigek Yesu yolban kiwit.

²⁷ Kinakwa amin morapmisi yolba kiwit. Anakwa minat diwarini da yolek Yesu do bupmi kap kinda yanek kuanam tagek yolgwit.

²⁸ Mani Yesu unun minat kabi tobil pindagek yan yoyigit, “Jerusalem dakon gwani, ji nak do kuanam dima tatni. Disi gat ae minat monjiyosi gat do tatni.

²⁹ Bisap kinda apdisak unun bisapmon amin da yan yokdan, ‘Minat monji sun ekwan ae minat monji mini ae minat monji da mumi dima nanbi, unun kisik kisik ekwan.’

³⁰ Unun bisapmon amin da kabap yan yoyikdan,

‘Ji tuwil ki man nin witjinba pasilnen!’

³¹ Wasok yokwi on kindap kalugi pakbini tonon an kan, ae si kibidosagon nian ani?”

³² Emat amin da unun bisapmon yokwi pakpak bamori gat kisi Yesu gat dapba kimotni do timik panpan kiwit.

³³ Kinek miktim tim kinda mani Busun Kidat unudon Yesu tilak kindapmon anagek yokwi pakpak kinda amin tet do, ae kinda gwanden tet do yan dapgwit.

³⁴ Anakwa Yesu da yagit, “Dat, diwarini wiririk yobi. Yo an unun dima nandan pisanek an.” Yan yanakan emat amin da imalni namin da timitjak yan do wasok kinda awit.

³⁵ Anakwa amin kan agakwa kila amin da yanba yokwi tok an iminek yan yawit, “Amin diwarini panpulugagit, do unun asi Kristo, Pinkep da pini asak do manjigit amin kan, iyi tagi anpulugosak.”

³⁶ Yan yanakwa emat amin unun kisi da abinek jigilak gen yan iminek wain isipmi iba nosak do

³⁷ anek yan yawit, “Gak asi Juda amin dakon kila amin madep kan gaga anpuluga!”

³⁸ Tilak kindapmon but piso gen kinda busunni da kwen yan mandawit: ON AMIN UNUN JUDA AMIN DAKON KILA AMIN MADEPNI

³⁹ Yokwi pakpak kinda Yesu gat dapbi unun da yanba yokwi tok anek Yesu yan iyigit, “Gak Kristo, ma? Gak gaga anpuluganek nityo kisi panpuluga!”

⁴⁰ Yan yanban yokwi pakpak teri kinda anakbi unun da gen tebai yan iyigit, “Gak Pin kop do dima pasoldol, ma? On amin da tepmi pasak nityo kisi yan gin pamak.

⁴¹ Nit asi yokwi agimak, do kobogi yokwi pamak, mani on amin yokwi kinda dima agit.”

⁴² Yan yanek yagit, “Yesu, gak kila amin madep man paki bisapmon nandan nabi.”

⁴³ Yanban Yesu da gen kobogi yan iyigit, “Asisi gayisat, gak abisok nak gat Paradais kon egipdamak.”

Yesu kimakgit

(Mt 27.45-56 ae Mk 15.33-41 ae Jn 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Unun bisapmon gildat dabil pilin tuksi agit, do 12 kilok anakwan miktim kisi pilin tuk anakwan kin pilindo 3 kilok agit. Anakwan Telagi Yut Madep dakon yoma imal unun kwen da sulugi pin mibilikon dagan ki timi bamori agit.

⁴⁶ Anakwan Yesu unun gen papmon da yan yagit, “Dat, wupno gak da kisiron yipmandat!” Yan yanek kimakgit.

⁴⁷ Yan aban kanek emat amin dakon kila amin da Pin kop ankisinek yan yagit, “Asisi, on amin kilegisi egipgut.”

⁴⁸ Amin kabi madepsi yo noman tawit unun pindat do apgwit unun

pindagek bupmisi nandanek tobil yutnikon kawit.

⁴⁹ Mani minat amin morap nandan imgwit gat, ae minat Galili da Yesu yolek apgwit unun gat dubagikon da agek yo noman tawit unun pindakgwit.

Yesu dakon bumjotni tip kinamon yipgwit

(Mt 27.57-61 ae Mk 15.42-47 ae Jn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Amin kinda egipgut mani Josep. Unun Juda dakon kokup pap kinda mani Arimatea unudon nani. Unun amin tagisi ae anpakni kilegisi. Ae unun Pin kop da amin kila akdisak unun do jomjom anek egipgut. Unun Juda amin dakon gen kokwin amin kabikon nani kinda, mani gen kokwin amin kabi notni Yesu do nandak nandak awit ae yo awit unun do but kalon dima agit.

⁵² Josep unun Pailat ron kin Yesu dakon bumjotni abidok do iyinban nandan imgut.

⁵³ Aban Yesu dakon bumjotni tilak kindapmon nan abidan abin imal kwakwagi kinda nan wamgut. Wamanek anki kimakbi tamo kinda kalip tipnan pasiwit, ae bumjot kinda unudon dima yipbi, unudon yipgut.

⁵⁴ Sabat dakon yo pantagap ak bisap, Nengokon yipgut. Sabat bisap unun kili wasok do agit.

⁵⁵ Minat Galili da Yesu gat apgwit unun Josep yol ankinek tip kinam unun kawit. Ae Josep da Yesu dakon bumjotni nianon da yipgut unun kisi kawit.

⁵⁶ Kanek yutnikon tobil kin bumjotnikon yop do marasin gat ae pakbi kibani tagisi gat pankosit awit. Mani Sabat dakon gen teban yolek yik yawot awit.

24

Yesu kimoron da pidagit

(Mt 28.1-10 ae Mk 16.1-8 ae Jn 20.1-10)

1 Sonda wisa dagokdosi miñat kabi unjun yo kibanji tagisi kili panjosit awit unjun timigek tip kinamon kiwit.

2 Kin kanba tip madep tip kinam sogput unjun kili antobilba kigit kawit.

3 Mani pigi Amin Tagi Yesu dakon bumjotni dima kawit.

4 Bumjotni dukwan tosok yan nandanej but morap anek egakwa unjudon gin amin bamori kapmatjok altañek akbal pindakgwit. Unjun dakon imalni da mal dakon tenjenti yombem madepsi tenjentañawit.

5 Anjakwan miñat da pasol pasol madepsi nandanej mukgwan gawagakwa amin bamot da yan yoyigimal, "Ji nido kimakbi tamokon amin egip egipmi ton unjun wisanj?"

6 Unjun idon dima egisak. Kili pidak. Galili miktimon egek gen kinda dayigit do nandani.

7 Yan dayigit, 'Amin da Amin Dakon Monji yokwi pakpak da kisiron yipba tilak kindapmon anakba kimotdisak. Ae gildat kapbi egi mudanej aeni pidokdisak.' "

8 Yan yanbal nandanej Yesu da gen kili yoyigit unjun do buri pisawit.

9 Buri pisanba tip kinamon da tobil kinjek yo pindak nandanyo awit unjun yabekbi 11 kabi gat, ae amin diwari gat kisi yoyiwit.

10 Miñat gen yoyiwit dakon mani unjun yan: Maria Makdala kokupmon nani, Joana, Maria Jems dakon menji, ae miñat notni diwari unjun kisi da yoyiwit.

11 Gen unjun yoyinba yabekbi kabi da nandaba nugigi gen aban dima nandanj yomgwit.

12 Mani Pita pidañ timtim yanek tip kinamon kin pagadanej pindakban imal dagin tawit. Yan pindagek yutnon tobil kinjek unjun yo morap nianon da altawit yan do nandak nandak agit.

Amin bamori da Yesu Emeas kosiron kagimal

(Mk 16.12-13)

13 Unjun gildaron gin pandetni bamori Emeas kokupmon kik do kigimal. Emeas unjun Jerusalem da dubagisi, 11 kilomita da arip tosok.

14 Unjun amin bamot kinjek yo morap altawit dakon geni yan nandak agimal.

15 Yo morap unjun do yan nandak anek kinakwal Yesu iyi opban kisi kiwit.

16 Dabil da kagimal, mani unjun Yesu yan dima kan nandanyo agimal.

17 Yesu da yan yoyigit, "Jil ni gen ban yan nandak anek kwamal?"

Yan yoyinban bupmi tomno dabilyo anek kagimal.

18 Kinda, unjun mani Kliopas, unjun da kobogi yan iyigit, "Dubagikon amin Jerusalem apgwit da ekwan unjun da bikbigon gak kalon dagin yo on bisapmon noman tan unjun dima nandal?"

19 Yanban Yesu da yoyigit, "Ni yo?"

Yanban yagimal, "Yesu Nasaret aminon yo altawit unjun do yomak. Unjun kombi amin kinda. Gen yagit, ae pi agit, unjun Pinjop da dabilon, ae amin kisi da dabilon, tapmimi tonji aban kawit.

20 Mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae kila aminin gat da Yesu gapman da kisiron yipgwit. Yan aba gapman da si anakba kimotjak do gen yan anteban anek tilak kindapmon anakba kimakgit.

21 Mani nin unjun amin Israel amin yokwikon ban pulugan nipdisak amin yanon da nandanj inguman. Unjun yo morap altañakwa Yesu anakba kimakgit dakon gildatni abisok kapbi asak.

22 Ae nin da kabikon nani miñat di da gen njakwarisi niyinba nandaman. Unjun wisa dagokdosi tip kinamon kin

23 Yesu dakon bumjotni dima tanban kanek tobil abin yan niyimal, 'Nin kin dipmin yombem kinda kanapno anelo da yan niyen "Unjun kalugi egisak."'

24 Yan niyinja notnin di da tip kinamon kin yo minat da niyen yan gin tanba pindañ. Mani Yesu iyi dima kanj.”

25 Yan yanbal Yesu da amin bamot yan yoyigit, “Jil nandan kokwinjil tagi mini. Kombi amin da gen morap yawit unun butjilon da tepmi dima nandan gadamal.

26 Kristo mibiltok tepmi madep panek don Pin kop da man madep imjak, jil unun dima nandamal, ma?”

27 Yan yanek Moses gat ae kombi amin morap dakon gen gat ban wasanek Pin kop da papia morapmon gen iyi do mandabi unun dakon mibili yoyin tentenagit.

28 Kokup unun kik do agimal unun ankapmat anakwa Yesu da sanbenek kik do yan agit.

29 Mani amin bamot da kirinik iminek yan iyigimal, “Pilin tokdisak do gak nit gat egipnenj.” Yan iynbal amin bamot gat kisi yutnon wigiwit.

30 Wigi jap noknok tamokon yigek bret abidan Pin kop ya yan iyinek bret pudanek yomgut.

31 Yan aban amin bamot dabilni pisanban kan nandanjo agimal. Yan anakwal unudon gin pasilakwan ae sanbenek dima kagimal.

32 Anakwan amin bamot yan yagimal, “Kosiron Pin kop da papiakon gen ton dakon mibili niyinjakwan butnit madepsi pidañ.”

33 Amin bamot yan yanek unudon gin tobil Jerusalem kigimal. Kin pandet 11 kabi gat ae notni diwari gat muwuk egipgwit unun pindagakwal

34 yan yawit, “Amin Tagi kili pidak da Saimon altan imik!”

35 Yan yanba amin bamot da yo kosiron altawit unun do yoyinek yagimal, “Bret pudanakwan unudon kan nandanjo amak.”

Yesu pandetni kabikon altan yomgut

(Mt 28.16-20 ae Mk 16.14-18 ae Jn 20.19-23)

36 Unun dakon gen yan nandanek egakwa Yesu bikbik nikon altan yominek akit. Agek yan yoyigit, “But yawot jikon tosak.”

37 Yan yanban amin wup kinda da agek yosok yan nandanek wuripdagek pasalgwit.

38 Pasalakwa yan yoyigit, “Ji nido pasalek but bamot an?”

39 Kisit kandapyono do pindakgit. Nak naga akdat. Giptimno abidanek nandabit. Nak kidat sabamyono ton do nandani. Amin wup unun kidat sabamyoni mini.”

40 Yan yoyinek kisit kandapyoni yoligit.

41 Yolinban pindagek kisik kisik madep awit, mani but morap nandanek nandaba bami dima agit. Yan nandanakwa yoyigit, “Jikon jap di ton?”

42 Yanban tap kilap kili pankitabit abi timisok kinda iminja

43 abidanek nanban kawit.

44 Kanakwa yan yoyigit, “Nak ji gat egipguman bisapmon yan kili dayigim: Moses da gen tebanon, ae kombi amin da genon, ae Kap Papiakon nak do gen mandabi da ton unun kisisi bami altan mudokdan.”

45 Yan yanek Pin kop da papiakon gen ton unun dakon mibili nandaba pisoni do panpulugagit.

46 Anek yan yoyigit, “Pin kop da papiakon gen yan mandabi: Kristo unun tepmi panek gildat kapbi egek kimoron da pidokdisak.

47 Aban pandet kabini da unun da manon but tobil dakon gen gat, ae diwari wiririt dakon gen gat yoyin tentenanba amin miktimi miktimi ekwan unun da nandakdan. Pi unun Jerusalem kokup papmon da wasanek akdan.

48 Ji unun yo morap altawit unun pindakgwit, do unun dakon gen bin minat amin morapyo yoyin tentenokni.

49 Nandani! Dat da yo dam do yan teban tok agit unun nak da jikon yabetdisat. Ji tepmi dima kinjek kokup papmon egakwa Pinjkop dakon tapmim Kwen Kokup da jikon pikdisak.”

Yesu Kwen Kokup wigigit

(Mk 16.19-20 ae Ya 1.9-12)

50 Yan yoyinjek panjetni mibiltan yominjek Betani kokupmon kiwit. Kin unudon kisiri panjenagek gisam yongut.

51 Gisam yominjakwan gin panjetni yopman degek Pinjkop da anjan Kwen Kokup wigigit.

52 Wigikwan gawak iminjek tobil kisik kisik madepsi nandanek Jerusalem kiwit.

53 Kin Telagi Yut Madepmon sanbek sanbek egek Pinjkop anjisiwit.

Gen Bin Tagisi Jon da Mandagit

But piso gen

Jon unun pandet 12 kabikon nani kindi. Amin da Jon do Yesu da but-dasi galak tan imgut amin unun yan nandan. Unun Jon dagin 1 Jon, 2 Jon ae 3 Jon gat ae Panalon Abi gat kisi mandagit.

Jon da Yesu pi masi masimi morapmi agit unun kisi dima mandagit do yosok. Mani Yesu unun asi Mesaia, Pin kop da minjat aminyo yokwikon ban timitdo manjigit amin, yan nandan do pi madep diwari agit unun banjin mandagit.

Gen Bin Tagisi on mandagit gwan Jon da Yesu do yan yosok, "Pin kop dakon Gen da amin daganek amin nin da binapmon egipgut." Jon da minjat aminyo da Yesu Pin kop dakon Monji yansi nandan gadan imni do nandanek mandagit. Jon da Yesu nandan gadan iman amin unun egip egip teban abidokdan yansi nandanek mandagit (20.31 do koki).

Jon papiakon yo diwari pindakgaman unun yan: Minjat aminyokon yo morap ton unun ban timigek Yesu da tilak gen yagit unun ban mandagit. Do mirim, ae pakbi, ae bret, ae tenjeni, ae wain obi, ae sipsip kila amin unun dakon gen pindakgaman.

Gen da amin daganek amin bikbigon egipgut

(Kilapmi 1)

Gen egip egipmi ton da amin dagagit

¹ Yo morap dima altanakwa wasok wasogikon Gen unun egipgut. Gen unun Pin kop gat egipgumal, ae Gen iyi Pin kop unun.

² Unun kalipsigwan yo morap dima altanakwa Pin kop gat egipgumal.

³ Pin kop da unun Gen nan gin yo morap kisisi wasan mudagit. Kosit njwakjwari kindakon da yo kindi dima noman tagit.

⁴ Iyi unun egip egip dakon malunsi egipgut. Unun egip egip da amin tenjenan yomgut.

⁵ Anakwan unun tenjeni da pilin tukgwan tenjenanban pilin tuk da dima aban kimakgit.

⁶ Pin kop da amin kindi yabekban apgut, unun mani Jon.

⁷ Unun da abin amin kisisi geni nandan iminek tenjeni nandan gadan imni do tenjeni dakon but piso gen yagit.

⁸ Jon iyi tenjeni dima. Unun da tenjeni dakon but piso gen gin yagit.

⁹ Tenjeni bamisi unun miktimon pinjek minjat amin morapyo tenjenan yomisak.

¹⁰ Gen unun miktimon pin egipgut. Miktim gat ae yo morap miktimon ton unun iyi wasagit, mani miktimon ekwan miktim amin da nianen amin kindi yan dima kanba pisagit.

¹¹ Iyi da kokupmon apban dabini da dima abidawit.

¹² Mani amin morap not an iminek mani nandan gadan imgwit amin, unun amin Pin kop dakon monji gwayonisi ani do yagit.

¹³ Unun men datyo da yawikon da dima altawit. Ae amin da galak togon da dima. Pin kopmon da altawit.

¹⁴ Gen unun amin daganban nin gat egipguman. Egakwan Dat da monji kaloni yabekban pigit unun dakon tilimni kagiman. Nandan yawot ae anpak bamisi unun aminon tugagit.

¹⁵ Unun dakon mibili Jon da madepsi yan tidanek amin yan yoyigit, "Nak unun amin dakon mibilni do yan kili dayigim, 'Unun amin nak da bujon abisak, mani nak dima altanapbo kilisi egipgut, do nak njwapmandak.'"

¹⁶ Nandan yawot unun aminon tugagit da tosok, do nin kisisi gildari

gildari panpuluganakwan gisami ton ekwaman.

¹⁷ Nido Pinjokop da Moses iyinban gen teban ningut, mani nandan yawot gat ae anpak bamisi unun Yesu Kriston da apgut.

¹⁸ Pinjokop unun amin kinda da dimasi kagit. Mani Monjisi kaloni, Datni da kapmatjok egisak, unun da Pinjokop dakon mibili kili noligit.

*Jon telagi pakbi sogok da gen yagit
(Mt 3.1-12 ae Mk 1.7-8 ae Lk 3.15-17)*

¹⁹ Juda amin Jerusalem egipgwit unun da mukwa sogok amin ae Liwai amin yabekba Jonon kin yan iyiwit, "Gak nianjen amin kinda?"

²⁰ Yanba Jon da iyi dakon mibilni dima ankisibigit. Yan tentenajek yan yoyigit, "Nak Kristo dima."

²¹ Yanban iyiwit, "Yan kan gak namin? Gak Elaija bo?"

Yanba yoyigit, "Dima."

Aeni iyiwit, "Gak kombi amin unun apjak do jomjom aman, unun bo?"

Yanba yoyigit, "Dima."

²² Yanban iyiwit, "Gak namin? Gak da gen kobogi niyinbi kin amin yabekba abiman yoyino. Gak gaga do namin yan yosol?"

²³ Iyimba Jon da kombi amin Aisaia da kalipsigwan gen kinda yagit unun da aripmon yan yoyigit,

"Nak amin kinda miktin amin da aripmi dima egipmi timon da yan tidanjek yan yosot, 'Amin Tagi dakon kosit yulba kilegisi asak.'"

²⁴ Parisi amin da unun amin yabekba apgwit.

²⁵ Unun amin da Jon sanbenek yan iyiwit, "Gak Kristo dima, ae Elaija dima, ae unun kombi amin dima kan, nido amin telagi pakbi son yomisal?"

²⁶ Yan yanba Jon da yan yoyigit, "Nak amin pakbisi ban telagi pakbi son yomisat, mani amin kinda ji da bikbigon akdak, unun amin ji dima nandan iman.

²⁷ Unun nak da manjikon noldak. Nak yombem yokwi da kandap gwil napni tagi dima witalgen."

²⁸ Jon gat gen yan nandat awit unun Betani kokupmon Jordan Pakbi usugap tet unudon awit. Jon unudon egek amin telagi pakbi son yomgut.

Yesu unun Pinjokop dakon Sipsip Moninji

²⁹ Gildat kinda do Jon da Yesu iyikon opban kanek yan yagit, "Kabit, on Pinjokop dakon Sipsip Moninji. Unun miktin amin dakon diwarini wiririkdak.

³⁰ On amin do nak kili dayigim, 'Amin kinda nak da bunon abisak unun da nak si nwapmandak, nido nak dima altanapbo kilisi egipgut.'

³¹ Nak naga dima nandan imgum, mani Israel amin kabi da unun amin kan nandanjo ani do anek telagi pakbi son yominjek apgum."

³² Jon yan tentenajek aeni yagit, "Nak kanapbo Telagi Wup kinarim da miktimon pan unun da tilak Kwen Kokup da Yesukon pigit.

³³ Nak naga unun amin dima nandan imgum. Mani Pinjokop da nak telagi pakbi son yoben do yabegek yan nayigit, 'Gak kanbi Telagi Wup amin kinda da kwenon pin yikban kan yan nandaki, unun amin da amin Telagi Wup nan telagi pakbi son yomdisak.'

³⁴ Unun amin nak naga kagim, do yan si dayisat, unun amin unun Pinjokop dakon Monji."

Yesu wasanjek panjetni timikgit

³⁵ Gildat kinda do Jon gat panjetni bamori gat unudon gin akgwit.

³⁶ Agek Yesu obinjakwan kanek yan yoyigit, "Kabit, on Pinjokop dakon Sipsip Moninji!"

³⁷ Jon da gen unun yanban nandanek panjetni bamot Yesu yolgimal.

³⁸ Yolakwal Yesu da tobil pindagek yan yoyigit, "Yo ninan wisamal?"

Yanban yan iyigimal, “Rabai, gak dukon egisal?” (“Rabai” unun gen dakon mibili unun “Yoyindet.”)

³⁹ Yan yanbal Yesu da yoyigit, “Jil abin konjil.”

Yan yanban kin yutni kagimal. Kanek pilindo 4 kilok agit do Yesu gat egipgwit.

⁴⁰ Amin bamot Jon dakon gen nandek Yesu yolgimal, kinda mani Andru unun Saimon Pita dakon padige.

⁴¹ Andru Yesu yipmanek unudon gin Saimon wisin kan yan iyigit, “Nin Mesaia kili kaman.” (“Mesaia” dakon mibili unun “Kristo”).

⁴² Yan iyinek abidan anan Yesukon kin altanbal Yesu da Saimon kanek yan iyigit, “Gak Saimon, Jon dakon monji. Bunon amin da Sipas yan gayini.” (“Sipas” unun dakon mibili unun “Pita*”)

Yesu da Pilip gat Nataniel gat yan yomgut

⁴³ Wisa dagokdo Yesu Galili Proviskon kik do anek Pilip kan kwan yan iyigit, “Abin nak nol.”

⁴⁴ Pilip unun Betsaida kokupmon nani, Andru gat Pita gat dakon kokup isalni.

⁴⁵ Pilip unun kin Nataniel kan kwan yan iyigit, “Moses da gen teban papiakon amin kinda do gen mandagit, ae kombi amin da gen mandawit, unun amin kili kan kwaman. Unun Yesu, Nasaret kokupmon amin, Josep dakon monji.”

⁴⁶ Yanban Nataniel da iyigit, “Yo tagi kinda Nasaret kokupmon tagi dima altogi nandisat.”

Yanban Pilip da yan iyigit, “Abin ka.”

⁴⁷ Yesu da Nataniel apban kanek Nataniel do yan yagit, “Kabir, Israel amin bamisi kinda abisak. Unun amin topni minisi.”

⁴⁸ Yanban Nataniel da Yesu yan iyigit, “Nian anek nak dakon mibilno nandisat?”

Yan yanban Yesu da gen kobogi yan iyigit, “Pilip dima yan gaminjakwan gak pik kindap mibilon yigaki kili gandat.”

⁴⁹ Nataniel unun gen nandek yan kwok yan agit, “Yoyindet, gak Pin kop dakon Monji. Gak Israel amin dakon Kila Amin Madep.”

⁵⁰ Yanban Yesu da yan iyigit, “Nak da gak pik kindap mibilon yikbi gandat yan gayiko unun do anek nandan gadan namisal. Don unun si yapmanek wasok nwanwarisi pindatdisal.

⁵¹ Nak asisi gayisat, don Kwen Kokup wital kinjakwan kokdisal. Kanaki Pin kop dakon anelo kabi da Amin Dakon Monjikon wikwan pangin akdan.”

Yesu man madepni pidanbisi yan koni do wasok tapmimi ton agit

2

(Kilapmi 2-4)

Yesu da yanban pakbisi da wain dagawit

¹ Pi agak bamori mudanakwal Kana kokup, Galili miktimon minat pakpak kinda dakon sonok madep kinda awit. Aba Yesu dakon menji da kin pindakgit.

² Yesu gat pandet kabini gat kisi yan yoba opba unun minat pawiron kisi egipgwit.

³ Egek wain nan mudanba Yesu menji da yan iyigit, “Wain kili mudan.”

⁴ Yanban Yesu da iyigit, “Men, gak da nak diwat dima nayiki. Abisok unun nak dakon bisap dima.”

⁵ Yanban menji da oman amin yan yoyigit, “Yo kinda do dayinban kan unun ani.”

⁶ Pakbi tibit madep daman 100 lita da tilak tip ban wasanbi 6 kabi yan tawit. Juda amin da anpakni yolek Pin kop da dabilon kilek tok do unun

1:40: Mt 4.18-20   **1:42:** Mt 16.18   * **1:42:** Nin da genon ‘Pita’ dakon mibili unun ‘Tip.’   **1:45:** GT 18.18; Ais 7.14; 9.6; Jer 23.5; Esi 34.23   **1:49:** Mt 14.33; 16.16; Mk 3.11   **1:51:** WW 28.12   **2:4:** Jn 7.30; 8.20

pakbi tibit ban koleŋ soŋ soŋ ani do tawit.

⁷ Yesu da oman amin yaŋ yoyigit, “Ji pakbi koleŋ tibirikon tagalba pikwan.” Yoyinban yaŋ aba genikon wiŋ tugawit.

⁸ Yaŋ aba yoyigit, “Ji diwari koleŋ paŋpaŋ jap noknok kila aminon paŋkit.” Yoyinban paŋki ingwit.

⁹ Pakbisi da wain dagagit do jap noknok kila amin da ankilik kok do naŋ nandaban galagisi agit. Oman amin pakbi kolewit unun da Yesu da yo agit unun kawit, mani kila amin dima kagit, do wili miŋat pagit unun yaŋ iban

¹⁰ opban yaŋ iyigit, “Mibiltok wain galagisi yomno morapmi nanakwa, don wain isaliban yomno noŋ. Kositnin yaŋ tosok, mani gak wain tagisi paŋkutnanbi taŋ ban buŋon don yomisal.”

¹¹ Unun wasok tapmimi toŋ Yesu da Kana kokup Galili miktim unudon mibiltoksi wasaneŋ agit. Yaŋ anek tilimni yolnban paŋdetni da unun kaŋek nandan gadan ingwit.

¹² Yesu Kana kokup yipmanek menji gat padige kabi gat ae paŋdet kabini gat Kapaneam kokupmon kiŋ unudon gildat kabi kinda egipgwit.

Yesu da Telagi Yut Madepmon moneŋ ilit pi awit amin yolgŋt

(Mt 21.12-13 ae Mk 11.15-17 ae Lk 19.45-46)

¹³ Juda amin dakon Yapyap Bilak kapmat taŋakwan Yesu Jerusalem kigit.

¹⁴ Kiŋ Telagi Yut Madep unun da nagalgwan piŋi pindakban amin moneŋ ilit pi awit. Amin diwari unun bulmakau, sipsip ae minam ban moneŋ ilit pi awit. Anakwa amin diwari da tamonikon yiŋgek moneŋ kulabik aba pindakgit.

¹⁵ Yaŋ pindagek nap diwat diwat timigeŋ unun ban amin ae bulmakau ae sipsip kisi baljan yolban telagi yut yipmanek wanga abigiwit. Yaŋ anek

Rom dakon moneŋ ban Telagi Yut Madep dakon moneŋ kulabik an an awit amin dakon moneŋni wiririkban kinakwa tamoni paŋtobilgit.

¹⁶ Anek minam ban moneŋ ilit pi awit yaŋ yoyigit, “Minamji timik wanga paŋabigit! Ji da kulabik aba Datno dakon yut moneŋ ilit tamo yombem dima asak!”

¹⁷ Yaŋban paŋdetni da gen kinda Piŋkop da papiakon tosok unun do nandawit. Gen unun yaŋ tosok:

“Gak dakon yut do galagisi nandisat, unun do anek unun yut da tagisi tosok do pini asat.”

¹⁸ Juda amin da yo agit unun kaŋek yaŋ iyiwit, “Ni wasok tapmimi toŋ kinda naŋ nolnbi kaŋek gak yaŋ mudan gaminbi da unun yo asal yaŋ gandanen?”

¹⁹ Yaŋba Yesu da gen kobogi yaŋ yoyigit, “On telagi yut tuwilba gildat kapbi da butgwan nak da kaluk witjikdisat.”

²⁰ Yaŋban Juda amin da yawit, “Nin bilak 46 kabi da butgwan telagi yut on agiman. Gak da gildat kapbi dogin witjik do yosol, ma?”

²¹ Mani telagi yut unun iyi dakon giptim do yagit.

²² Don Piŋkop da Yesu kimoron naŋ aban pidagit unun bisapmon paŋdetni da gen unun yagit unun do nandawit. Anek Piŋkop dakon gen gat ae Yesu da gen yagit kisi do nandaba bamisi agit.

Yesu da amin morap kisi dakon mibilni nandan mudosok

²³ Yesu Yapyap Bilagon Jerusalem kokup papmon egipgut bisapmon amin morapmi da wasokni tapmimi toŋ madepsi aban pindagek nandan gadan ingwit.

²⁴⁻²⁵ Mani Yesu da mibilni nandan mudagit, do but unun do dima yopgut. Amin kinda da amin dakon mibilni iyinjetjak do dima nandagit, nido iyi amin dakon butni kili pindak mudagit.

3

Yesu Nikodemus gat gen yagimal

¹ Parisi amin kinds egipgut mani Nikodemus. Unun Juda amin dakon kila amin kinds.

² Unun amin kalbi kinds Yesukon kin altan iminek yan iyigit, “Yoyindet, amin kinds Pin kop gat gadat gadat dima asak tam, gak da wasok tapmimi ton asal unun aripmi dima aban. Do gak yoyindet kinds Pin kopmon da apgul yan nandan gamaman.”

³ Yanban Yesu da gen kobogi yan iyigit, “Nak asisi gayisat, amin kinds aeni dima altosak kan, Pin kop dakon Amin Kila Agakni aripmi dima kosak.”

⁴ Iyiban Nikodemus da iyigit, “Amin pelan kili abi kinds da nian anek aeni altosak? Meni da butgwan pige aeni tagi altosak?”

⁵ Yanban Yesu da iyigit, “Nak asisi gayisat, amin kinds pakbi ae Telagi Wupmon dima altosak kan, Pin kop da Amin Kila Asagon aripmi dima pigisak.

⁶ Aminon da altanbi unun amin, ae Wupmon da altanbi unun wup.

⁷ Gak aego altoki dosi gayit unun do dima wiripdakgi.

⁸ Mirim unun galaktokni yolek dukwan dukwan tagini kisak. Wuwigi nandan manni dukwan da abisak ae dukwan kisak unun dima kan pisoman. Amin morap Wupmon da alton unun yan gin.”

⁹ Yanban Nikodemus da iyigit, “Unun nianon da noman toni?”

¹⁰ Yanban Yesu da kobogi yan iyigit, “Gak Israel amin dakon yoyindet kinds da yo morap on dima nandabi pisosok, ma?”

¹¹ Nak asisi gayisat, nin yo si nandan unun do yoman, ae yo si pindakgiman unun do yan tentenok aman. Mani dayino ji gen unun timit do dima galak ton.

¹² Nak miktimon yo ton unun do dayiko nandaba bami dima asak. Yan an do Kwen Kokupmon yo ton unun do dayiko nian si anek nandaba bami asak?

¹³ Amin kinds da Kwen Kokup dimasi wigigit. Amin Dakon Monji Kwen Kokup da pigit unun dagin wigigit.

¹⁴ Kalip Moses da miktin kibiri timon tunon amin anenaggit, yan gin amin da Amin Dakon Monji anenotdan.

¹⁵ Anenakba nandan gadan imni amin unun kisisi egip egip dagok dagogi mini abidokdan.

¹⁶ “Pin kop amin miktimi miktimi ekwan unun do but dasi galak tan yominek Monji kaloni yomgut. Unun do nandan gadan imni amin Tiptom do amin dima ani. Egip egip dagok dagogi mini do amin ani.

¹⁷ Pin kop da Monji minat aminyo anpakni kokwin anek gen pikon yopjak do miktimon dima yabekgit. Yokwikon ban timitjak do yabekban pigit.

¹⁸ Monji nandan gadan iman amin unun kobogi yokwi dima timitni. Mani nandan gadagi mini amin unun Pin kop dakon Monji kaloni dakon mani dima nandan gadan iman, do kobogi yokwi timitni dakon yan dagok kili anyobi.

¹⁹⁻²⁰ Kobogi yokwi timitdan dakon mibili unun yan: Tenteni da miktimon tentenanban amin da anpakni yokwi noman toni do pasalek tenteni manni iminek pilin tuk do galak tawit.

²¹ Mani gen bami panek egisak amin unun tentenikon abisak. Abinek tentenikon egakwan amin da kanba Pin kop da anpuluganban anpak tagisi asak.”

Jon da Yesu dakon mibili yan tentenagit

²² Unun da kwenon Yesu gat pandetni gat Judia miktimon kiwit.

Panji panjetni gat egek amin telagi pakbi son yomgut.

²³ Anjakwan Jonyo kisi amin telagi pakbi son yomgut. Ainon kokupmon pakbi morapmi tawit do amin unudon apba telagi pakbi son yomgut. Ainon unun Salim kokup da kapmatjok tosok.

²⁴ (Unun bisapmon Jon dam tebanon dima yipbi.)

²⁵ Unun bisapmon Jon dakon panjetni gat ae Juda amin kinda gat gen emat awit. Ni kosiron da pakbi sonjek Pinjok da dabilon tagi kilek togit yan do gen emat awit.

²⁶ Anjek Jon dakon panjetni da kin Jon yan iyiwit, "Yoyindet, amin unun Jordan Pakbi teri kinda gak gat egek mibilni yanbi nandagiman, abisok amin kisisi da unun aminon kwa telagi pakbi son yomisak."

²⁷ Yanba Jon da yan yoyigit, "Pinjok Kwen Kokup egisak unun da amin kinda do pi kinda dima imisak kan tagi dima asak.

²⁸ Nak kalip gen yagim unun disi nandan, unun yan: 'Nak Kristo dima. Pinjok da nak yabekban mibiltan iminek abisat.'

²⁹ Wili kinda da minjat kinda pasak kan, minjat unun iyi do pasak. Panjakwan wili dakon notni da agek mirak yopmanek geni nandanek kisik kisik asak. Abisok kisik kisik da nak da buron tugosok.

³⁰ Unun dakon man da wukwisi tosak, anakwan nak dakon man da pinji tosak.

³¹ "Amin kwen da pigit unun da amin morap kisi yapman mudosok. Miktim amin unun on miktim dakon, ae nandak nandakni unun on miktim dakon. Amin Kwen Kokup da pigit unun da amin morap kisi yapman mudosok.

³² Unun da yo morap pindak nandanjo agit unun do yan tenjenok asak, mani amin da nandaba bami dima asak.

³³ Geni do nandaba bami asak amin unun Pinjok da gen bami yosok yan nandan gadan.

³⁴ Amin unun Pinjok da yabekban apgut unun Telagi Wupni tagapmisok dima, tugok tugogisi tan imisak, do Pinjok dakon gen yan tenjenosok.

³⁵ Dat da Monji but dasi galak tan iminek yo morap kilani asak do unun da kisiron yopgut.

³⁶ Amin morap Monji nandan gadan iman unun amin egip egip dagok dagogi mini abidon. Mani amin morap Monji dakon gen dima guramikgan unun amin egip egip dima abidoni. Pinjok dakon butjapni unun aminon toktogisi tosok."

4

Yesu da Samaria minjat kinda gat gen yagimal

¹⁻² Yesu da amin telagi pakbi son yoban panjetni morapmisi awit, yan Parisi amin da gen bini nandawit. Jon da panjet timikgit dakon tilakni unun yapgut yan amin da yanba nandawit. (Yesu iyi telagi pakbi dima son yomgut, panjetni da son yomgwit.)

³ Yesu da Parisi amin da gen bino kili nandan namen yan nandanek Judia Provins yipmanek tobil aeni Galili Provinskon kigit.

⁴ Galili kik do Samaria Provins binap nan kigit.

⁵ Kin Samaria dakon kokup pap kinda mani Sika unudon kin altagit. Sika unun da kapmatjok miktim tim kinda tosok, unun miktim tim kalipsigwan Jekop da monji Josep do imgut.

⁶ Pakbi gapma kinda Jekop da kalip wayikgit unun miktimon tagit. Gildat binap anakwan Yesu kosit agipgut do warari nandanek unun pakbi gapma da ilenikon yik yawokgit.

⁷ Yik yawogakwan Samaria minjat kinda pakbini kolek do apgut. Apban Yesu da yan iyigit, "Pakbi tagi kolek nabi noken?"

8 (Panjetni jap yum do kokup papmon kili kiwit.)

9 Yanban Samaria miñat da Yesu yan iyigit, “Gak Juda amin kinda, ae nak Samaria miñat kinda, do nido pakbi nabi noko yan nayisal?” (Miñat unun mibili yan do yagit, Juda amin da Samaria amin gat not dima anek egipgwit.)

10 Yanban Yesu da iyigit, “Gak Pin kop da but galak yo amin do isal yomisak unun nandisal tam, ae namin da pakbi nabi noko yan gayik unun nandisal tam, iyinbi unun amin da pakbi egip egipmi ton tagi gaban.”

11 Yanban miñat da yan iyigit, “Amin tagi, gak pakbi tibitgo mini, ae pakbi gapma unun dubagi. Do gak pakbi egip egipmi ton unun dukon nan anapbi?”

12 Babiknin Jekop da pakbi gapma on nin do nimgut. Jekop iyi gat ae monjini gat on gapmakon pakbi koleñ nawit, ae bulmakau sipsipyoni gat kisi nawit. Gak da Jekop yapmandal, ma?”

13 Yanban Yesu da iyigit, “Amin morap on pakbi nanek ae pakbi do akdan.”

14 Mani nak da amin kinda do pakbi ibo nosak kan, ae pakbi do dima akdisak. Nak da pakbi iben unun da butnikon pakbi dabil kinda mudok mudogi mini tan imdisak. Pakbi dabil unun da egip egip dagok dagogi mini imdisak.”

15 Yan yanban miñat da Yesu yan iyigit, “Amin tagi, unun pakbi nam. Nabi nanek pakbi do dima aken. Anek bunon pakbi kolek do idon sanbenek dima apben.”

16 Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak kin ego iyinbi tobil apjil.”

17-18 Yan yanban iyigit, “Nak eno mini.”

Yanban Yesu da iyigit, “Gak kalip amin pan kwinit abi kosiri 5 agit, da abisok amin yikgamal unun ego dima. Gak eno mini yan bamisi yosol.”

19 Yanban miñat da yan iyigit, “Amin tagi, gak kombi amin kinda yan gandise.”

20 Samaria amin nin dakon babiknin on ileñon Pin kop gawak imgwit. Mani Juda amin ji da yan yon, Jerusalem gin kinjek Pin kop gawak imnen kan tagisi.”

21 Yanban Yesu da iyigit, “Miñat, nak gen gayisat unun nandabi bami asak. Bisap kinda apdisak, unun bisapmon Dat gawak imim unun on ileñon dima tokdisak, ae Jerusalemyo kisikon dima tokdisak.

22 Samaria amin ji Pin kop dakon mibili pakyanji dima nandaneñ gawak iman. Amin yokwikon ban timit timit dakon kosit unun Juda amin ninon tosak do yanbi, do nin Pin kop bamisi nandaneñ gawak imaman.

23 Mani bisap kinda apjak, ae kili abik, unun bisapmon amin Telagi Wup da tapmimon da, ae anpak bamisikon da Dat gawak imdan. Dat da unuden amin da gawak imni do galak tosok.

24 Pin kop iyi unun Wup, unun do anek gawak iman amin unun Telagi Wup da tapmimon da, ae anpak bamisikon da gawak imni kan unun kilegisi.”

25 Yan yanban miñat da Yesu yan iyigit, “Mesaia, mani Kristo yan iyan, unun don apjak yan nandise. Unun da abin yo morap niyin pantenten an mudokdisak.”

26 Yanban Yesu da iyigit, “Nak gak gat gen yomak nak unun amin mani.”

27 Yesu gen yan yanakwan unuden gin panjetni da tobil abin kanba Yesu miñat kinda gat gen yanbal pindagek wiripdakgwit. Mani “Gak yo nido galak tosok?” bo “Nido on miñat gat gen yomal?” yan kinda da Yesu dima iyiwit.

28 Anakwa miñat unun pakbi tibitni yipmanek tobil kokup papmon kinjek amin yan yoyigit,

29 “Ji abin amin kinda koni. Unun amin da yo morap kalip agim unun nayin mudak. Unun Kristo bo?”

30 Yoyinban kokup pap yipmanek Yesukon apgwit.

31 Kosiron abinakwa panjetni da Yesu yan iyiwit, “Yoyinjet, gak jap di na.”

32 Mani yan yoyigit, “Nak japno ton, unun jap dakon mibili ji dima nandan.”

33 Yoyinban panjetni da notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Amin kinda da jap panabin imik bo?”

34 Yanakwa Yesu da yan yoyigit, “Pin kop nak yabekban pigim unun dakon galaktokni yolek pi namgut unun an mudoken unun da japno asak.

35 Ji da yan yon, ‘Kane 4 kabi mudanakwan jap pakpagi.’ Mani nak da yan dayisat, ji sintanek jap pi do pindak mudoni. Jap morap unun kili bami tan mudan.

36 Jap bami pakpak amin unun tomni timikdak. Jap bami panmuwukdak unun egip egip dagok dagogi mini do panmuwukdak. Yan do, jap kwaot kwaot amin gat ae jap bami pakpak amin gat kisi da kisi kisi tagi anjil.

37 Yan do, gen kinda yon unun bami, ‘Amin kinda da jap kwaokdak, ae kinda da bami pasak.’

38 Ji pigaga kinda pi dima awiron jap bami pani do nak da yabekgim. Amin da pi madepsi awiron ji da pini dakon bami pan.”

39 Minjat da, “Unun amin da yo morap kalip agim unun nayin mudak” yan yanban nandanek Samaria amin morapmi unun kokup papmon nani da Yesu nandan gadan imgwit.

40 Yan awit do Yesukon abinek “Gak nin gat egipnen” yan yinba gildat bamori unun kokupmon egipgwit.

41 Egek amin morapmisi Yesu iyi dakon geni nandanek nandan gadan imgwit.

42 Anek minjat yan iyiwit, “Gen yanbi nandanek nandan gadan imaman.”

Mani unun dogin dima. Nin da nin iyi dakon gen nandanek yansi nandan, unun amin asi miktim amin morap yokwikon ban timit timit amin yan nandan.”

Yesu da amin madep kinda dakon kila amin dakon monji anmilip agit

43 Yesu unun gat gildat bamori egi mudanek unun kokup yipmanek Galili Provinskon kigit.

44 Yesu iyi gen kinda yan yagit, “Kombi amin kinda iyi da miktimon amin da dima nandaba wikwan iman.”

45 Galili amin unun kisi Yapyap Bilak bisapmon Jerusalem kokup papmon egek Yesu da yo morap agit unun pindak nandan yo awit, do Yesu unun Galili kin altanakwan but galagon da abidawit.

46 Yesu aeni Galili miktimon Kana kokupmon kigit. Kalip unun kokupmon unun da wasok aban pakbisi unun da wain dagagit. Kana kokupmon kila amin madep dakon kila amin kinda egipgut. Monji Kapaneam kokupmon sot agit.

47 Unun kila amin da Yesu Judia yipmanek Galili abik unun dakon geni nandanek Yesukon kinek monji sot an pali kimot do agit unun anmilip asak do bisit tebai iyigit.

48 Yinban Yesu da yan iyigit, “Ji wasok tapmimi ton mibili mibili dima pindatni kan, nandan gadat dima akdan.”

49 Yanban kila amin da yan iyigit, “Amin tagi, monjino dima kinagakwan tepmi piki.”

50 Yanban Yesu da iyigit, “Gak kiki. Monjigo egipdisak.”

Yanban kila amin Yesu da gen yagit unun do nandaban bami aban tobil kigit.

51 Tobil kinakwan pi monjini da apba kosiron domdom anek yan iyiwit, “Monjigo sot yipmak da tagi egisak.”

⁵² Yanba yoyigit, “Ni bisapmon sotni yipman dek?”

Yanban iyiwit, “Apma gildat tobil do 1 kilok giptimi kindap sogit unun yawokgit.”

⁵³ Yanba datni da yan nandagit, apma unun bisapmonsu Yesu da yan nayigit, “Monjigo egipdisak.” Yan nandaneke iyi gat ae amin kabini yut-nikon egipgwit unun gat kisi nandan gadat awit.

⁵⁴ Yesu Judia yipmanek Galili kin wasok tapmimi ton unun aban kosit bamot agit.

Yesu da Pinjokop gawak imim bisap madepmon amin yoyin dekgit

(Kilapmi 5-10)

5

*Yesu da Betesda Pakbi Idapmon
amin kindan anmilip agit*

¹ Egi don Juda amin dakon jap noknok bisap madep kindan alnanakwan Yesu Jerusalem kigit.

² Jerusalem kokup papmon pakbi idap kindan tosok, Ibru genon da Betesda yan yon. Unun pakbi idap tip dam madep dakon wigat kindan mani Sipsip Wigat unun da kapmatjok tosok. Pakbi idap ilenikon yik nandat yut 5 yan ton.

³⁻⁴ Unun yik nandat tamokon sot amin morapmi egipgwit: dabili mini amin, ae kandapmi yokwi amin, ae kidari alek tanbi amin kisi egipgwit.

⁵ Amin kindan egipgut unun sotni tan injakwan gin egakwan bilak 38 agit.

⁶ Yesu da unun amin pagakwan kanek sot kilisi agit yan nandaneke iyigit, “Gak giptingo kilek tosok do nandisal?”

⁷ Yanban sot amin da kobogi yan iyigit, “Amin tagi, pakbi da wayin asak bisapmon amin kindan da nak anpulugan pakbi idapmon abigi dima nepmandak. Nak pigik do anapbo amin diwari da nwapmanek pigi pigi an.”

⁸ Yanban Yesu da iyigit, “Gak pidan yalin potgo timigek kosit agip!”

⁹ Gen yan iyinjakwan unudon gin amin unun giptimi kilek tanban yalin potni timigek kosit agipgut.

Yo unun Sabat bisapmon altagit,

¹⁰ do Juda amin da kilek tagit amin yan iyiwit, “Abisok unun Sabat bisap. Gak gen teban yapmanek yalin potgo timigek agisal.”

¹¹ Yanba yan yoyigit, “Amin unun nak anmilip ak unun da yan nayik, ‘Gak pidan yalin potgo timigek kosit agip!’”

¹² Yanban iyiwit, “‘Gak pidan yalin potgo timigek kosit agip!’ yan unun namin da gayik?”

¹³ Yesu amin morapmi da bikbigon da kili kigit, do kilek tagit amin unun namin da iyigit unun dima nandagit.

¹⁴ Don Yesu da Telagi Yut Madep da nagalon pigek amin unun kanek yan iyigit, “Nandaki, gak kilek tal. Yo yokwi sanbenek dima aki. Aki kan sot agil unun yapmanek yo jigisi da alnan gamdisak.”

¹⁵ Iyiban amin unun kin Juda amin yan yoyigit, “Yesu da nak anmilip agit.”

¹⁶ Yesu unun Sabat bisapmon yo yan agit, do Juda amin da wasanek yo yokwi animgwit.

¹⁷ Mani Yesu da yan yoyigit, “Datno yik nandari mini pi agit da anan obisak, ae nakyo kisi yan gin asat.”

¹⁸ Yesu Sabat dakon gen teban yapgut, ae unun gin dima, Pinjokop unun naga dakon Datno yan yanek nak Pinjokop gat arip yan nandagit. Unun yagit do Juda amin da mibiltok anakba kimotjak do nandawit unun si yapmanek wagilsi anatan kimotjak yan nandaba teban tagit.

*Pinjokop dakon Monji unun yan dagok
anibi*

¹⁹ Juda amin da yan nandaneke Yesu da gen kobogi yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, Monji unun iyi da nandak nandagon yo kindan aripmi dima

asak. Datni da yo asak unun kanek unun nan gin asak. Dat da pi asak, Monji kisi yan gin asak.

²⁰ Dat da Monji but dasi galak tan iminek yo morap asak unun Monji yolisak. Wasok agit unun si yapmanek Dat da wasok masi masimi yoliban ji unun pindagek tamtam yokdan.

²¹ Dat da amin kimakbi paban pidanakwa egip egip yomisak, unuden gin Monji da namin amin do egip egip yom do nandisak unun iyi dakon galaktok yolek yomisak.

²²⁻²³ Dat da amin kinda dakon anpakni dima kokwinikdak. Amin da Dat do man madep iman, yan gin Monji do man madep imni do anek amin kokwin agak pi kisi morap unun Monji do imin mudagit. Amin kinda Monji man madep dima imisak kan, Dat Monji yabekban pigit ununyo kisi man madep dima imisak.

²⁴ “Nak asisi dayisat, amin kinda nak dakon gen nandanek Dat yabekban pigim unun nandan gadan imjak kan, unun amin egip egip dagok dagogi mini abidosak. Unun amin gen pi tamokon dima atjak. Unun kimot yipmanek egip egip kili abidosok.

²⁵ Nak asisi dayisat, bisap kinda apdisak, ae kili abik, unun bisapmon amin kimakbi Pin kop Monji dakon gen nandanek egip egip abidokdan.

²⁶ Nido Dat unun iyikon egip egip tosok, do Monji kisi iyikon egip egip tan imjak do yan dagok agit.

²⁷ Monji unun Amin Dakon Monji egisak, do Dat da yan mudan iban gen kokwin asak.

²⁸ Nak da gen yosot unun do but morap dima ani. Bisap kinda apdisak, unun bisapmon amin morap kimakbi kokupmon pokgon unun Monji dakon gen nandanek

²⁹ wanga kin mudokdan. Anpak kilegi awit amin unun pidanek kalugi egipdan. Ae anpak yokwi awit amin unun pidanek gen kokwin tamokon kwa gen kokwin amin da pasilni do

yoyikdisak.”

Amin diwarı kisi da Yesu dakon mibili yawit

³⁰ Yesu da sanbenek yan yagit, “Nak naga da nandak nandagon yo kinda aripmi dima aben. Datno dakon gen nandanek gen kokwin asat. Naga dakon galaktok yolek dima asat, Dat nak yabekgit unun dakon galaktok yoldat, do gen kokwin kilegi asat.

³¹ “Pi asat unun jonigek naga do yan tentenok aben kan, amin da nak dakon gen tagi dima nandan teban toni.

³² Mani amin kinda egisak ununyo kisi nak da pi asat unun jonigek yan tentenok asak. Nak nandisat, gen yan tentenok asak unun bamisi yosok.*

³³ “Ji da amin yabekba Jonon kwa Jon da nak do yan kwok bamisi agit.

³⁴ Miktim amin kinda da nak dakon gen anteban asak unun da yo madep dima asak. Mani ji yokwikon ban pulugan kini yan do Jon da yan kwok agit unun do dayisat.

³⁵ Jon unun lam kinda da yan sonjek tentenagit. Ji bisap pisipmisok unun dakon tentenji do galak tawit.

³⁶ “Mani pi asat unun yo kinda da jonigek nak do yan tentenok asak unun da Jon da yan kwok agit unun yapmandak. Yo unun pi morap Datno da an mudoken do namgut unun. Unun anapbo asi Dat da nak yabekban pigim unun nandaba bamisi asak.

³⁷ Datno nak yabekban pigim unun da iyi pi asat unun jonigek yan tentenok asak. Ji tekni bisap kinda dima nandawit, bo tomni bisap kinda dima kawit.

³⁸ Dat dakon geni ji dima abidon, nido amin yabekban pigit unun dima nandan gadan iman.

³⁹ Pin kop da papiakon gen ton unun da egip egip dagok dagogi mini niman ji yan nandan. Yando, ji pini tebaisi anek manjinek nandan kokwinik mudon. Unun papia da nak do yan kwok asak,

5:22-23: Jn 5.27; Ya 10.42; Pil 2.10-11; 1Jn 2.23   5:24: Jn 3.15-18   5:29: Dan 12.2; Mt 16.27; Ya 24.15

5:30: Jn 5.19; 6.38   * 5:32: Yesu da Pin kop Datni do yosok.   5:36: Jn 3.2; 14.11   5:37: Mt 3.17; Jn 5.32; 8.18   5:39: Lk 24.27

⁴⁰ mani ji da egip egip dagok dagogi mini abidok do nagon ap do dimasi galak ton.

⁴¹ “Nak amin da man madep namni do gen unun dima yosot.

⁴² Mani nandan damisat, ji Pin kop do but dasi dima galak tan iman.

⁴³ Nak Datno da manon apbo ji da nak dima abidon. Mani amin kinda da iyi da manon apjak kan, ji tagisi abidoni.

⁴⁴ Ji notji da man madep damni do nandan, mani Pin kop kaloni da man madep damjak do dima nandan. Ji yan anek nianon da nandan gadat ani?

⁴⁵ “Nak Daron kinjek ji gen pikon depdisat yan dima nandani. Moses da ji panpulugosak yan nandan teban ton, mani dima. Moses da iyi gen pikon depdisak.

⁴⁶ Moses da nak do gen mandagit. Geni do nandaba bami asak tam, nakyo kisi nandan gadan nabam.

⁴⁷ Mani unun gen mandagit unun do nandaba bami dima asak, do nikon da nak dakon gen do nandaba bami asak?”

6

Yesu da amin 5 tausen do jap yomgut

(Mt 14.13-21 ae Mk 6.30-44 ae Lk 9.10-17)

¹ Don Yesu Galili Pakbi idap teri kinda do wigigit. (Unun pakbi idap mani kinda Taiberias.)

² Yesu da wasok tapmimi ton anek sot amin pan kilek aban kawit, do amin morapmisi da bujon yolgwit.

³ Yolakwa Yesu ilenon wikwan pandet kabini gat yikgwit.

⁴ Unun bisapmon Juda amin dakon Yapyap Bilak Madep kwan tagit.

⁵ Yesu amin morapmisi apba pindagek Pilip yan iyigit, “On minat amin kabi do bret dukon ban yuman yomno noni?”

⁶ (Pilip si ankwalek kok do yan iyigit. Yesu unun yan aken yan unun iyi kili nandagit.)

⁷ Yanban Pilip da kobogi yan iyigit, “Nin monen 200 danari ban bret yuman yomno amin kalon kalon da bret jimjimjok kinda aripmi dima timik timik agagi.”

⁸ Yanban pandetni kinda mani Andru, unun Saimon Pita dakon padige, unun da Yesu yan iyigit,

⁹ “Monjisok kinda oni unun dakon bret timi 5 bali ban wasanbi unun gat ae tap kilap bamori gat tan iman. Mani on minat amin morapyo do yomno aripmi dima asak.”

¹⁰ Yanban Yesu da yagit, “Yoyinba minat aminyo pabin yitni.” Unun timon jon tim madep tagit. Wili 5 tausen yan da tilak pabin yikgwit.

¹¹ Yik mudanakwa Yesu da bret timigek Pin kop ya yan iyinek amin yikgwit unun do yoban galaktokni da aripmon nawit. Ae tap kilap timigek yan gin agit.

¹² Jap nanba aripmi anakwa Yesu da pandetni yan yoyigit, “Jap diwat nan diwaran unun kisi timik panmuwutni. Jimjimi kinda dima tan yokwi toni.”

¹³ Yan yoyinban bret timi 5 bali ban wasanbi nan diwarikgwit unun yik madep 12 kabi similba tugawit.

¹⁴ Yesu da unun wasok tapmimi ton aban kanek amin da yan yawit, “Asisi, Pin kop da kombi amin miktimon yabet do yagit oni.”

¹⁵ Amin da Yesu unun kila amin madepnin egi nimjak do anteban anen yan nandanakwa Yesu da butni pindak mudagit, do yopmanek iyi gin tobil ilenon wigigit.

Yesu pakbi idap kwenon baman ban kigit

(Mt 14.22-33 ae Mk 6.45-52)

¹⁶ Pilin pilindo pandetni pakbi idapmon pigiwit.

¹⁷ Anakwa pilin tanakwan Yesu dima opban kan iyi gin bot kindakon wigek Kapaneam kokupmon kik do pakbi idap binap nan kiwit.

¹⁸ Kinakwa mirim madepsi anakwan pakbi madepsi tamalikgit.

19 Anjakwan panjetni pakbi wayigek 5 bo 6 kilomita da tilak kinjek kanakwa Yesu pakbi idap kwenon bamanj bamanj bot da kapmatjok opban kanjek pasalgwit.

20 Pasalba Yesu da yanj yoyigit, "Nak da naga obisat. Ji dima pasolni."

21 Yanj yanban Yesu boron wisak do but galaksi nandawit. Boron wikwan unun bisapmon gin kokup kik do nandawit bot unudon akgit.

Amin da Yesu wisiwit

22 Gildat kinda do minjat amin kabi madep pakbi idap teri kinda do egipgwit unun sigin egipgwit. Egek yanj nandawit, apma bot kalonji kinda gin tagit, mani Yesu unun boron panjetni gat dima wigiwit. Panjetni dagin wigek kiwit.

23 Yanj nandanejek egakwa bot diwari Taiberias kokup da apgwit. Abinj Amin Tagi da bret gisamigek yoban nawit, unun kokup da kapmatjok panabinj akgwit.

24 Anakwa amin da Yesu gat panjetni gat dima ekwan yanj pindakgwit, do bot timigek Kapaneam kokupmon Yesu wisinj kok do kiwit.

Yesu unun Kwen Kokup dakon bret

25 Kinj pakbi idap teri kinda Yesu kanakwan yanj iyiwit, "Yoyinjet, gak ni bisapmon idon abil?"

26 Yanba Yesu da yanj yoyigit, "Asisi dayisat, ji bret dabo nanjek butji tugawit unun do anek nak wisinj ananj obenj. Wasok tapmimi tonj doliko pindagek unun tilak dakon mibili nandawit, unun do anek dima obenj.

27 Ji jap tanj yokwi togij pak do pi dima ani, egip egip dagok dagogij mini dakon jap unun pak do pi ani. Jap unun Amin Dakon Monji da damdisak. Yanj asak do Pinjkop Dat da tilak agit."

28 Yanban iyiwit, "Nin nianjisi anek Pinjkop dakon pi anenj?"

29 Yanba Yesu da yanj yoyigit, "Pinjkop dakon pi unun yanj: Ji Pinjkop

da amin yabekban apgut unun nandanj gadanj imni."

30-31 Gen unun yanban yanj iyiwit, "Babiknin da miktim kibiri timon mana nawit. Unun dakon gen Pinjkop da papiakon yanj mandabi da toso: 'Kwen Kokup dakon bret amin do yoban nawit.'

Do gak nianj abi? Tilak tapmimi tonj nianjensi kinda nanj abi kanjek nandanj gadanj gamnenj?"

32 Yanba Yesu da yanj yoyigit, "Asisi dayisat, Kwen Kokup dakon bret Moses da dima damgut. Datno da Kwen Kokup dakon bret bamisi ji do damisak.

33 Amin Kwen Kokup da pinj miktimon minjat amin morapyo do egip egip yomisak unun Pinjkop dakon bretni."

34 Yanban iyiwit, "Amin tagij, unun bret bisapmi bisapmi nin do nibi."

35 Yanba Yesu da yoyigit, "Nak naga egip egip dakon bret. Amin kinda nagon apjak kanj, jap do ae sanbenjek dima akdisak, ae amin kinda nak nandanj gadanj namjak kanj, pakbi do ae sanbenjek dimasi akdisak.

36 "Nak yanj dayit, ji nak kilij nandawit mani sigin dima nandanj gadanj namanj.

37 Dat da minjat amin morapyo namisak unun da nagon apdanj. Amin morap nagon abanj aripmi dima yolbo kini.

38 Nido nak naga dakon galaktok yolek Kwen Kokup da dima pigim. Namini da nak yabekgit nak unun dakon galaktok yol do pigim.

39 Datno nak yabekban pigim unun dakon galaktok unun yanj: Nak Datno da amin kilij namgut unun kinda dima yipbo pasiljak. Mibij gildaron kisij pabo pidoni.

40 Datno dakon galaktok unun yanj: amin morap Monji kanjek nandanj gadanj imni, unun kisij egip egip dagok dagogij mini do amin ani do nandisak. Ae mibij gildaron kisij pabo pidoni do nandisak."

41 Yesu da nak naga bret Kwen Kokup da pigim yan yagit do Juda amin da nandaba yokwi tok an iminek gen morapmi yawit.

42 Yan yawit, "On Yesu, Josep dakon monji gin, ma? Meni ae datni unun nandan yomaman. 'Nak Kwen Kokup da pigim' yan nianon da yosok?"

43 Yanba Yesu da yoyigit, "Ji nandaba yokwi tok anek disi gen gen dima abit.

44 Dat da nak yabekban pigim. Amin kinda iyi da galak togon nagon aripmi dima apjak. Dat da nandak nandakni antagap aban nagon tagi opjak. Ae mibi gildaron nak da kimoron nan abo pidokdisak.

45 Kombi amin da papiakon gen yan ton:

'Pin kop da minat amin morapyo yoyindetdisak.'

Amin morap Dat dakon gen do mirak panek nandak nandak pan unun nagon oban.

46 Miktim amin kinda da Dat dimasi kagit. Amin unun Pin kop gat egipgumal da apgut unun dagin Dat kagit.

47 Nak asisi dayisat, nandan gadat asak amin unun egip egip dagok dagogi mini do amin asak.

48 Nak naga egip egip dakon bret.

49 Babikji miktim kibiri timon mana nawit unun kimak mudawit.

50 Mani bret Kwen Kokup da pigit, amin da unun nanek aripmi dima kimotni.

51 Nak egip egip dakon bret Kwen Kokup da pigim. Amin kinda unun bret nosak kan, egip egip dagok dagogi mini egipjak. Bret unun yomdisat unun naga dakon sabamno, miktim amin da egip egip abidoni do yomdisat."

52 Yan yanban Juda amin da iyi gin gen emat madepsi anek yawit, "Unun amin nianon da sabamni niban nonen do yosok?"

53 Yanba Yesu da yan yoyigit, "Asisi dayisat, ji Amin Dakon Monji dakon sabam ae yawiyo dima noni kan, jikon egip egip dima tan damjak.

54-55 Sabamno unun jap bamisi ae yawino unun pakbi bamisi, do amin kinda nak dakon sabamno ae yawino nosak kan, egip egip dagok dagogi mini egipjak. Anakwan mibi gildaron kimoron nan abo pidosak.

56 Nak dakon sabamno ae yawino nosak amin unun nagon egakwan nak unun aminon egipben.

57 Dat egip egipmi ton da nak yabekban pigim. Unun egisak do anek nak egisat. Unun da tilak nak egisat do anek nak nosak amin unun kisi egipjak.

58 Bret on dasi Kwen Kokup da pigit. Kalip babikji bret unun nan egek don kimakgwit. On bret unuden dima. Amin kinda bret on nosak kan, unun amin egip egip dagok dagogi mini egipjak."

59 Yesu gen on Kapaneam kokupmon Juda amin da muwut muwut yutnon egek amin yoyin degek yagit.

Egip egip dagok dagogi mini dakon gen

60 Yesu da gen unun yanban nandanek pandetni morapmi da yan yawit, "Gen on yosok unun jigisi. Namin da aripmi abidosak?"

61 Pandetni da gen unun do yanba yokwi tok aba buri pindagek yan yoyigit, "Gen unun do nandan gadatji wital kisak, ma?"

62 Ji kanakwa Amin Dakon Monji kalip egipgut kokupmon aeni tobil wigisak kan, ji nian nandani?

63 Telagi Wup da iyi amin egip egip dagok dagogi mini yomisak. Amin da iyi egip egip dagok dagogi mini aripmi dima timitni. Gen dayisat unun da Wup egip egip damisak unun jikon anabisak.

64 Mani jikon da amin diwari nandan gadat dima an. (Nandan gadat dima awit amin unun Yesu da

pini wasaneḡ agiron da kili nandan yomiḡ mudagit. Ae namin da uwal da kisiron yipjak unun kili nandan imgut.)

⁶⁵ Yesu da sanbeḡek yaḡ yagit, “Mibili yaḡ do nak yaḡ kili dayigim, ‘Amin kinda Dat da dima anḡtagap asak kaḡ, nagon aripmi dima opjak.’”

⁶⁶ Yesu da gen unun yoyinban paḡdetni diwari tobiḡ kinḡek Yesu sanbeḡek dima yolgwit.

⁶⁷ Yaḡ anḡkwa Yesu paḡdetni 12 kabi yaḡ yoyigit, “Ae jiyo kisi nepman dek kikanḡ?”

⁶⁸ Yoyinban Saimon Pita da kobogḡ yaḡ iyigit, “Amin Tagi, nin naminon kineḡ? Gak dakon gen da egip egip dagok dagogḡ mini nimisak.

⁶⁹ Nin nandanḡ gadat anḡek yaḡsi nandamanḡ, gak Pinḡkop dakon Telagi Amini.”

⁷⁰ Yaḡnban Yesu da yoyigit, “Nak ji 12 kabi manjigim, mani ji kabikon da kinda unun Sunduk yombem.”

⁷¹ (Unun Judas, Saimon Iskariot dakon monji do yagit. Unun paḡdetni 12 kabikon nani kinda, mani unun bin amin do Yesu uwal da kisiron yipgut.)

7

Imal Yut Kaben Bilagon Yesu Jerusalem kigit

¹ Unun da kwenon Yesu Galili Provinskon gin agipgut. Juda amin da Yesu si anḡatno kimotjak yaḡ nandawit, do Judia Provinskon agip do dima nandagit.

² Juda amin dakon Imal Yut Kaben Bilak unun dakon bisap kwan tanḡakwan

³ Yesu dakon padik padikni da yaḡ iyiwit, “Gak on kokup yipmanḡek Judia Provinskon kinḡek wasok tapmimi ton anḡaki paḡdetgoni da koni.

⁴ Amin kinda amin morapmi da nandanḡ imni do nandisak kaḡ, yo pasili dima asak. Gak yaḡ asal do amin morapmi da dabilon abi koni.”

⁵ (Padik padikniyo kisi dima nandanḡ gadanḡ imgwit do gen unun yawit.)

⁶ Yaḡnba Yesu da yoyigit, “Ji galak tokjikon tagi agipni, mani nak dakon bisap unun dima kwanḡtak.

⁷ Miktim amin morap da ji nandaba yokwi tok aripmi dima anḡ damni, mani nak anḡpak yokwi anḡ unun do yaḡ kwok asat, do unun do nandaba yokwi tok anḡ namanḡ.

⁸ Ji jap noknok bisap madep do Jerusalem kini. Nak dakon bisap dima ak, do naga dima kikeḡ.”

⁹ Gen unun yaḡ yaḡek Galili Provinskon sigin egipgut.

¹⁰ Mani padik padikni jap noknok bisap madepmon kinḡ mudanḡakwa noman da dima, pasilikon da bunon don kigit.

¹¹ Unun bilak bisap madepmon Juda amin dakon kila amin da Yesu wisineḡ yaḡ yawit, “Unun amin dukwan egisak?”

¹² Yaḡ yaḡakwa amin kabi madep Jerusalem egipgwit da gen pisigon da gen yawit. Diwari da “Unun amin tagisi” yaḡ yawit. Ae diwari da “Dima, unun amin top panḡkewaldak” yaḡ yawit.

¹³ Mani Juda amin dakon kila amin do pasalek mibilni noman dima yawit.

¹⁴ Jap noknok bisap madep binapḡwan Yesu unun Telagi Yut Madep unun da nagalon pigek amin yoyin dekgit.

¹⁵ Anḡakwan Juda amin dakon kila amin da geni unun nandanḡ wuripdagek yaḡ yawit, “On amin papia yut dima wigek nandak nandak madep dukon pagit?”

¹⁶ Yaḡ yaḡnba yoyigit, “Gen unun dayin dekdāt unun naga dakon gen dima. Pinḡkop yabekban pigim unun dakon gen naḡ dayisat.

¹⁷ Amin kinda Pinḡkop dakon gen guramitjak kaḡ, unun da geno dakon mibili tagi nandisak. Pinḡkop dakon

gen nan yosot, bo naga da nandak nandagon da yosot unun tagi kokwinitjak.

18 Amin kinda iyi dakon gen yosok, unun amin iyi man madep pak do yosok. Mani amin kinda yabet amini man madep pasak do nandisak unun amin topni mini, amin kilegisi.

19 Kalip Moses da gen teban dangut, mani jikon da amin kinda da unun gen teban dima guramikdak. Ji nak nido nikba kimokgen do nandan?

20 Yanban kobogi yan iyiwit, “Kon kinda gagon egisak. Namin da gikban kimokgi do nandisak?”

21 Yanba Yesu da yan yoyigit, “Nak wasok tapmimi ton kalonji kinda agim unun do wiripdakgwit.

22 Kalip Moses da monjisi dakon giptim mandak dakon anpak ani do dayigit. (Asi, Moses iyi dima wasanjek agit, babakji Abraham da wasanjek agit.) Ji Moses dakon gen teban yolek monjisi dakon giptim Sabat bisapmon kisi mandan.

23 Ji Moses dakon gen teban dima yapni do anjek monjisi dakon giptimni Sabat bisapmon kisi mandan gin. Ji yan an, do nak da Sabat bisapmon amin kinda anmilip agim unun do butjap nido nandan naman?

24 Ji dabil dagin pindagek nandan kokwin an. Yo morap kokwin agak bamisi ani kan unun tagisi.”

Yesu unun nianjen amin kinda?

25 Jerusalem kokup papmon amin diwari da yawit, “On amin nan kila amin da anakba kimotjak do nandan, ma?”

26 Kabit, nomansi agek gen yanakwan gen kinda dima iyan. Kila amin da asi unun Kristo yan nandan iman?

27 Unun amin kokupni unudon yan nandan imaman. Kristo apjak bisapmon amin da dukon amin kinda yan dima nandan imdan.”

28 Yan yanakwa Yesu unun Telagi Yut Madep da nagalon amin yoyin degek gen papmon da yan yagit, “Ji nak dakon mibilno ae kokupno dukwan tosok unun nandan. Mani nak naga da galak togon dima pigim. Datno nak yabekban pigim unun topni minisi. Ji unun dima nandan iman,

29 mani nak unun gat egipgumak, ae unun da nak yabekban pigim, do unun nandan imisat.”

30 Gen unun yanban nandanjek dam tebanon yip do awit, mani bisapni dima agit do amin kinda da dima abidagit.

31 Amin morapmi da nandan gadan imanjek yan yawit, “Amin kinda da don abanjek on amin da wasok tapmimi ton asak unun yapmanjek morapmisi asak? Aripmi dima, do on Kristo bo?”

Yesu abidok do obip amin yabekgwit

32 Amin da Yesu do gen pisigon da yan nandat an imanjakwa Parisi amin da nandawit. Nandanjek mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat Parisi amin gat da Yesu abidok do obip amin yabekgwit.

33 Anakwa Yesu da gen yan yagit, “Nak bisap pisipmisok ji gat egek yabekban pigim aminon tobil wigiken.

34 Wigapbo ji nak wisikdan, mani dima nandakdan. Ae nak da kokup egipben unudon ji aripmi dima wigikdan.”

35 Yanban Juda amin dakon kila amin da notni yoyin yoyin anjek yan yawit, “Unun dukwan kinakwan dima konej do yosok? Juda amin notnin Grik amin kabikon ekwan unudon kinjek Grik amin yoyin detjak do yosok?”

36 Unun da yan yak, ‘Wigapbo ji nak wisikdan, mani dima nandakdan.’ Ae ‘Ji nak da kokup egipben

unjudon arıpmi dima wigikdan' yan yak. Gen unjun nianjon da yak?"

Yesu da pakbi egip egipmi tonj do yagit

³⁷ Jap noknok bisap madep egipgwit unjun dakon mibi gildat unjun bisap madepsi. Unjun bisapmon Yesu da pidan agek gen papmon da yan yagit, "Amin kinda pakbi do asak kan, nagon abınek nosak.

³⁸ Amin kinda nak nandan gadan namjak kan, Pinjkop gen da yosok unjun da arıpmon burikon da pakbi morapmi egip egipmi tonj dasi pak anan kikdisak."

³⁹ (Yesu nandan gadan imni amin da don Telagi Wup abidoni do gen unjun yagit. Unjun bisapmon Yesu man madep dima pagit, do Telagi Wup dima yobi.)

Amin da wasen ki kabi bamot awit

⁴⁰ Amin diwari da Yesu da gen yagit unjun nandanek yan yawit, "Asisi, on Kombi Amin Pinjkop da yabekban miktimon pisak do yagit oni."

⁴¹ Yanakwa diwari da yawit, "On amin unjun Kristo."

Ae diwari da yawit, "Dima. Kristo unjun Galili Provinskon da dima al-tosak.

⁴² Pinjkop da papiakon gen yan tosok: Kristo unjun kila amin madep Dewit dakon yawi diwat kabikon da al-tosak. Unjun kalip Dewit da egipgut kokup Betlehem unjudon altokdisak."

⁴³ Amin da Yesu do nandak nandak yan panek wasen ki kabi bamori awit.

⁴⁴ Diwari da dam tebanon yip do nandawit, mani amin kinda da dima abidagit.

Kila amin da Yesu dima nandan gadan imgwit

⁴⁵ Obip amin unjun tobil mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat Parisi amin garon kwa yan yoyiwit, "Ji nido unjun amin dima abidan awen?"

⁴⁶ Yanba obip amin da yoyiwit, "Amin kinda da unjun amin da gen yosok unjuden kinda dima yagit."

⁴⁷ Yanba Parisi amin da yoyiwit, "Ji kisi bo panjkewalak?"

⁴⁸ Kila amin kinda bo Parisi amin kinda da unjun amin dimasi nandan gadan imgut.

⁴⁹ Unjun amin kabi madep gen teban dima nandaba pisosok, do Pinjkop da unjun amin kabi jobit timitni do yagit."

⁵⁰ Nikodemus, unjun kalip Yesukon kigit, unjun kila amin gat Parisi gat da kabikon nani kinda. Unjun da yan yoyigit,

⁵¹ "Gen tebanin da yan yosok, Amin kinda iyi dakon mibilni dima yanban nandanek isal dogin yokwi al yan arıpmi dima iyigi."

⁵² Yan yanban iyiwit, "Gak kisi Galili amin, ma? Gak Pinjkop da papiakon gen tonj unjun pakyanji manjinek nandaki kan, kombi amin kinda Galili Provinskon da arıpmi dima altokdisak yan nandakdisal."

Minjat kinda yokwi agit unjun Yesukon anan apgwit

⁵³ Yan iyinjakwa amin kisi yutnikon kin kin awit.

8

¹ Mani Yesu Henj Olipmon wigigit.

² Wisa dagokdosi aeni Telagi Yut Madep da nagalgwan pigakwan amin morapmi iyikon apgwit. Abınakwa Yesu pabin yigek amin yoyin dekgit.

³ Anakwan gen teban yoyindet gat Parisi amin gat da minjat kinda abidan anapgwit. Amin da kanakwa unjun minjat da yumabi agit. Anabin amin da dabilon yipba

⁴ agakwan Yesu yan iyiwit, "Yoyindet, on minjat da yumabi si anakwan amin da kan.

⁵ Gen tebanon Moses da gen kinda yagit unjun yan: minjat unjuden tipban anakba kimotjak. Gak da unjun do nian nandisal?"

7:37: MS 23.36; Ais 55.1; Jn 4.14   7:38: Ais 58.11   7:39: Jn 16.7; 20.22; Ya 2.4   7:40: Jn 6.14

7:41: Jn 1.46   7:42: Kap 89.3-4; Mai 5.2   7:46: Mk 1.22   7:48: Jn 12.42   7:50: Jn 3.1-2   7:52:

Jn 7.41-42   8:5: MS 20.10; GT 22.22-24

⁶ Yesu da gen yokwi kinda yanban gen pikon yipnen yan nandanek ankwalgwit. Mani Yesu gawak pigek kisiri da miktimon kilda mandagit.

⁷ Anakwan gen sigin iyinakwa pidanek yan yoyigit, “Jikon da amin kinda yokwi kinda dima agit kan, unun amin da mibiltok minat da kwenon tip anajak.”

⁸ Yan yanek aeni gawagek miktimon kilda mandagit.

⁹ Gen unun yanban nandanek amin iyi kalon kalon kin kin awit. Bilakni morapmi amin da mibil tanek kinakwa bilakni kalonisok amin da bunon kiwit. Kin mudanakwa Yesu iyi gin egakwan minat unun inamnikon akgit.

¹⁰ Agakwan Yesu pidan agek yan iyigit, “Minat, amin morap unun dukwan ken? Amin kinda gen pikon gep do dima akdak on?”

¹¹ Yanban minat da yagit, “Amin tagi, amin kinda dima akdak.”

Yanban Yesu da iyigit, “Nakyo kisi gen pikon dima gepben. Gak kin aego yo yokwi dima aki.”

Yesu unun miktim dakon tenjen

¹² Yesu da minat aminyo yan yoyigit, “Nak naga miktim dakon tenjen. Amin kinda nak noljak kan, unun amin pilin tukwan dima agipjak. Egip egip dakon tenjen da unun aminon tosak.”

¹³ Yan yanban nandanek Parisi amin da Yesu yan iyiwit, “Gak gaga nan jonigek gaga do yankwok asal, do nandano bami dima asak.”

¹⁴ Yanba Yesu da gen kobogi yan yoyigit, “Unun asi, nak naga jonigek yankwok asat. Nak dukwan da apgum ae dukwan kiken unun nandisat, do yankwok asat unun bamisi yosot. Mani nak dukwan da apgum ae dukwan kiken unun ji dima nandan.”

¹⁵ Ji amin kokwin an unun miktim da anpagon kokwin an. Nak amin kinda dima kokwinikdat.

¹⁶ Mani nak amin kokwin abom tam bamisi kokwinikgom. Nido nak

naga gin amin kokwin dima asat, Datno nak yabekban pigim unun da nak anpuluganban kokwin amak.

¹⁷ Ji da gen tebanon gen yan tosok, Amin bamori da gen kaloni nanjin yankwok amal kan, unun da gen bami asak.

¹⁸ Nak naga nan jonigek naga do yankwok asat, ae Dat nak yabekban pigim ununyo kisi nak nan jonigek yankwok asak.”

¹⁹ Yanban Parisi amin da yan iyiwit, “Datgo dukwan egisak?”

Yanba yoyigit, “Ji nak dima nandan naman, ae Datno kisi dima nandan iman. Nandan naman tam, Datnoyo kisi tagi nandan ibam.”

²⁰ Yesu unun Telagi Yut Madep dakon buri kinda paret yopgwit unudon egek amin yoyin degek gen unun yagit. Mani bisapni dima agit, do amin kinda da dima abidagit.

Yesu da iyi kisak kokupmon aripmi dima kini do yagit

²¹ Yesu da sanbenek amin yan yoyigit, “Nak depman kiko ji nak wisikdan, mani yokwisi tan daminakwa kimotdan. Nak da kikenon aripmi dima apni.”

²² Gen yan yanban nandanek Juda amin da iyi gin yan yawit, “‘Nak kikenon aripmi dima apni’ yan unun nido yosok? Iyi nan anagek kimot do yosok?”

²³ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Ji migon amin. Nak kwen amin. Ji miktim amin, mani nak miktim amin dima.”

²⁴ Yando, kili dayit, ji yokwisi tan daminakwa kimotdan. Ji nak Unun Amin yan dima nandan gadan namni kan, yokwisi tan daminakwa kimotdan.”

²⁵ Yanban iyiwit, “Gak namin?”

Yanba Yesu da yoyigit, “Nak kili dayigim da dayin anan obisat.

²⁶ Ji dakon anpak kokwinigek gen morapmisi tagi yoken. Mani Amin nak yabekban pigim unun top dima

yosok. Gen morap unun yanban nandagim unun ban miktim aminon yan tenetosot.”

²⁷ Gen unun yoyinakwan Datni do yosok yan dima nandawit,

²⁸ do Yesu da yan yoyigit, “Ji Amin Dakon Monji anenagek nak Unun Amin yan nandan namdan. Unun bisapmon nak naga da nandak nandagon yo dima asat yan nandakdan. Dat da nayin dekgit unun banjin yosot yan nandakdan.

²⁹ Nak yabekban pigim amin unun nak gat ekwamak. Bisapmi bisapmi nak Dat dakon galaktok yoldat, do dima nepman dekdak.”

³⁰ Gen unun yanakwan gin amin morapmi da nandanek nandan gadan imgwit.

Gen bami da amin pulugan yopdisak

³¹ Yesu da Juda amin nandan gadan imgwit yan yoyigit, “Nak dakon gen guramitni kan, nak dakon panjetnoni bamisi egipdan.

³² Yan egek gen bami nandan pisanba unun da pulugan depdisak.”

³³ Yanban yan iyiwit, “Nin Abraham dakon babikni kabi ekwaman. Nin bisap kindakon amin kindakon oman monjini dima egipguman. Do nianon da amin taginin da kisiron da pulugan kinej do yosol?”

³⁴ Yanba Yesu da gen kobogi yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, amin morap yokwi an unun yokwi dakon oman monjini ekwan.

³⁵ Oman monji amin yuri kindakon toktogisi dima ekwan. Monji dagin toktogi ekwan.

³⁶ Yando, Monji da pulugan depjak kan, ji wagisi pulugan depbi.

³⁷ “Ji Abraham dakon amin kabi yan nandan damisat. Mani nak dakon gen abidok do dima nandan, do nikba kimokgen do nandan.

³⁸ Datno da yo morap noligit unun do dayisat. Ae datji da anpak ani do dayigit, ji unun ban an.”

³⁹ Yanban nandanek Juda amin da yan iyiwit, “Datnin unun Abraham.”

Yan yanba Yesu da yoyigit, “Ji asi Abraham dakon monjini tam, Abraham da iyi anpak agit unun ban abam.

⁴⁰ Pin kop da gen bami morap yanban nandagim unun ban dayisat. Anapbo ji nak nikba kimokgen do nandan. Abraham yan dima agit.

⁴¹ Ji datji dakon anpak unun banjin an.”

Yanban iyiwit, “Nin gwamda dima. Datnin unun Pin kop kalon gin.”

⁴² Yanba Yesu da yan yoyigit, “Nak Pin kop gat egipgumak da pigim. Nak naga da galak togon dima pigim. Pin kop da yabekban pigim, do Pin kop unun asi Datji tam, ji da nak do but dasi galak tan nabam.

⁴³ Gen yosot unun ji da dima nandaba pisosok. Nido geno abidok do dima nandan.

⁴⁴ Ji datji Sunduk unun dakon monjini egek galaktokni yol do tagisi nandan. Kalipsi wasok wasogikon amin dapdap kindakon egipgut. Gen bami unun iyikon dima tosok, do gen bami unun dima yoldak. Unun top gen dakon datni egisak, do iyi dakon gen yanek top yosok.

⁴⁵ Mani nak gen bami yosot, ae ji geno do nandaba bami dima asak.

⁴⁶ Nak yokwi asat yan nandan, ma? Yan nandan kan yokwi asat unun ji da tagi antenten ani. Mani gen bami yosot kan, nido geno do nandaba bami dima asak?

⁴⁷ Pin kop dakon amin ekwan unun da gen morap yosok unun nandan. Mani ji Pin kop dakon amin dima ekwan, do geni dima nandan.”

Yesu gat Abraham gat dakon gen

⁴⁸ Yesu da gen yan yanban Juda amin da yan iyiwit, “Gak Samaria amin kindakon kon kindakon da gak da buron egisak. Unun gen bami yoman?”

⁴⁹ Yanba Yesu da yoyigit, “Nak da buron kon kindakon dima egisak. Nak da

Datno nandabo wukwan iminjabbo, ji da nak do nandaba pisak.

⁵⁰ Amin da nandaba wukwan namni do pi dima asat. Amin kinda gen kokwin amin egisak, unun da mano wukwisi tosak do pini asak.

⁵¹ Nak asisi dayisat, amin kinda da nak dakon gen guramitjak kan, unun amin dimasi kimotjak.”

⁵² Yanban nandaneh Juda amin da Yesu yan iyiwit, “Yan yanaki gak da buron kon kinda asisi egisak yansi nandaman. Abraham gat kombi amin gat unun kisi kili kimakgwit, mani gak da yosol ‘Amin kinda da nak dakon gen guramitjak kan, unun amin dimasi kimotjak.’

⁵³ Gak datnin Abraham unun yapmandat yan nandisal, ma? Abraham gat kombi amin gat kili kimakgwit. Gak nianen amin kinda yan nandisal?”

⁵⁴ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Nak amin da nandaba wukwan namni do pi aben kan, mano pinbisi asak. Mani Datno da mano madepsi tosak do pini asak. Ji da Datno do unun nin dakon Pin kop yan yon.

⁵⁵ Ji unun dima nandan iman, mani nak nandan imisat. Nak naga dima nandan imisat yan yoken kan, ji yombem gin top amin aken. Mani nak nandan iminek geni guramikdat.

⁵⁶ Babikji Abraham unun nak dakon bisap kok do tagisi nandagit. Unun kanek but kwaktok nandagit.”

⁵⁷ Juda amin da gen unun yanban nandaneh yan iyiwit, “Gak dakon bilakgo 50 dima anakwan gak da nak Abraham kagin yan yosol, ma?”

⁵⁸ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, Abraham dima al-tanakwan nak kili egipgum da egisat.”

⁵⁹ Yan yanakwan tip timigek anakba kimotjak do nandawit. Mani Yesu unun pasilek Telagi Yut Madep dakon nagal yipmanek wannga kigit.

9

Amin dabili mini kinda dakon gen

¹ Yesu kosit agek amin dabili mini kinda meni da yan anlagit kagit.

² Kanakwan pandetni da yan iyiwit, “Yoyidet, namin da yokwi aban on amin dabili mini da altagit. Iyi agit bo meni datniyo da agimal?”

³ Yanba Yesu da yoyigit, “On amin iyi yokwi agit bo ae men datniyo da yokwi agimal unun do dima. Pin kop da wasok kinda on aminon noman aban amin da koni do dabili mini altagit.

⁴ Pin kop da nak yabekban apgum unun dakon pini gildat kalba anenji. Pilin tokdisak. Amin kinda da kalbi pi aripmi dima asak.

⁵ Nak miktimon egisaron nak naga on miktim dakon tenjeni.”

⁶ Yesu gen unun yanek miktimon ilip sulek miktim gat dagapmikban nejak aban dabili mini amin da dabilon wiririkgit.

⁷ Yan anek iyigit, “Gak kin Silom Pakbi Idapmon pakbi soki.” (Silom dakon mibili unun “Yabekbi.”) Dabili mini amin unun kin pakbi son dabili sintanakwan yomanikon apgut.

⁸ Apban kokup isalni gat ae yo do bisit yanakwan kawit amin gat da yan yawit, “On amin unun kalip yigek amin da moneh imni do bisit yoyigit unun amin bo?”

⁹ Diwari da yawit, “Asi, on unun amin.” Anakwa diwari da yawit, “Kagiman amin unun yombem, mani on unun amin dima.”

Yan yanakwa amin unun iyi yan yoyigit, “Nak unun mani.”

¹⁰ Yanban iyiwit, “Niansi anek dabilgo kilek tak?”

¹¹ Yanba gen kobogi yan yoyigit, “Amin kinda mani Yesu yan iyan unun da miktim ban nejak wasanek dabilnokon wiririgek yan nayik, ‘Gak kin Silom Pakbi Idapmon pakbi soki.’ Yan nayinban kin pakbi son dabilno kilek tanban yo pindat.”

¹² Yanban iyiwit, “Unun amin dukwan egisak?”

Yanba yoyigit, “Nak dima nandisat.”

Parisi amin da dabili sintagit amin unun dakon geni yawit

¹³ Amin dabili mini egipgut da sintagit unun iyin anan Parisi aminon kiwit.

¹⁴ Yesu da miktim ban nejak wasanek dabilnikon wiririkban sintagit unun Sabat bisapmon agit.

¹⁵ Unun do anek Parisi amin da aeni iyiwit, “Dabilgo niansi anek kilek tanban sintal?”

Yanba yagit, “Unun da nejak dabilnokon wiririkban pakbikon suganek sintat da yo pindakdat.”

¹⁶ Yanban Parisi amin diwari da yan yawit, “Unun amin Sabat dakon gen teban yapmandak, do Pin kop da dima yabekban apgut, yan nandaman.”

Mani diwari da yawit, “Unun yokwi pakpak amin tam wasok tapmimi ton yan dima aban.” Parisi amin gen bamori yan yanek wasen ki kabi bamori awit.

¹⁷ Aeni dabili sintagit amin yan iyiwit, “Unun amin wasok aban dabilgo sintak amin do nianen amin kinda yan nandisal?”

Yanba yagit, “Unun kombi amin kinda.”

¹⁸ Juda amin da unun amin dabili mini egipgut da sintagit unun do nandaba bami dima agit. Yan nandawit do unun amin dakon meni datniyo apjil do gen yipgwit.

¹⁹ Gen yipba kwan apbal yan yoyiwit, “Asi on monji jil dakon? Dabili mini altagit yan yomal amin on unun? Yan kan nian anek dabili kilektak?”

²⁰ Yoyinba meni datniyo da yan yoyigimal, “Asi, on monji nit dakon, dabili mini nan meni da yan analagit.

²¹ Mani nianon da dabili sintak unun nit dima nandamak. Ae namin da dabili aban pisak, ununyo kisi nit dima nandamak. Unun amin madep kili agit, do iyinan iyinba kobogi tagi dayisak.”

²² Juda amin dakon kila amin da gen teban kinda yan yipgwit, Amin kinda da Yesu unun Kristo yan yosak

kan, unun amin Juda amin da muwut muwut yutnon dimasi wigisak. Gen teban yan yipgwit, do meni datni da Juda amin do pasalek yan yagimal,

²³ “Unun amin madep kili agit, do iyin nan iyinba kobogi dayisak.”

²⁴ Kalip dabili mini egipgut amin unun ae kosiri kinda gat iyinba opban yan iyiwit, “Pin kop man madep iminek yan teban tok tebaisi kinda anek gen bami gin yoki. Unun amin unun yokwi pakpak amin kinda yan nandaman.”

²⁵ Yanba amin unun da gen kobogi yan yoyigit, “Unun amin unun yokwi pakpak amin kinda bo dima unun dima nandisat. Mani yo kaloni nandisat, unun nak dabilno mini egipgum da abisok sintosot.”

²⁶ Yanban iyiwit, “Unun da niansi angamik? Nianon da dabilgo sintak?”

²⁷ Yanba yoyigit, “Nak kili dayiko dima nandayin. Ae nido sigin nandak do yon? Ji kisi pandetni egip do anek yon, ma?”

²⁸ Yanba yokwi tok an iminek gen yan iyiwit, “Gak unun amin dakon pandetni, mani nin Moses dakon pandetni ekwaman.”

²⁹ Pin kop da Moses gen iyigit yan nandaman, mani unun amin dukwan da apgut unun nin dima nandaman.”

³⁰ Yan yanba yoyigit, “Ji da gen nwan nwanisi kinda yon. Unun amin da dabilno anmilip ak, mani ji da ‘unun amin dukwan da apgut unun nin dima nandaman’ yan yon.”

³¹ Pin kop da yokwi pakpak dakon geni dima nandan yomisak yan nandaman. Mani amin galaktokni yolek gawak iman amin unun geni nandan yomisak.

³² Amin kinda dabili mini meni da yan analagit nan amin kinda da wasok aban dabili pisagit yan kinda dima nandagiman. Miktim wasok wasogikon da egi anan obinek abisok ekwamanon gen bin kinda yan dima nandaman.

33 Unjun amin Pinjkop da dima yabekban apgut tam, yo kinda aripmi dima aban.”

34 Yanban Parisi amin da unjun gen nandanek yan iyiwit, “Menjo da gak anjalagiron da abisok ekwamanon yokwigo madepsi tan gamgwit da tan gamañ, do gak nido nin niyin dekdal?” Yan yanek yolba wanga abigigit.

Nandan gadatni mini amin unjun dabili mini yombem

35 Yesu da yolba abigigit dakon gen unjun nandanek wisin kan yan iyigit, “Gak Amin Dakon Monji nandan gadan imisal bo dima?”

36 Yanban yan iyigit, “Amin tagi, Amin Dakon Monji unjun namin? Nayinbi unjun amin nandan gadan iben.”

37 Yan yanban Yesu da yan iyigit, “Gak unjun amin kili kal. Gen gayisak amin unjun mani.”

38 Yanban amin unjun da yan iyigit, “Amin Tagi, nak nandan gadan gamisat.” Yan yanek gawak ingut.

39 Anjakwan Yesu da yan yagit, “Nak miktimon gen kokwin ak do pigim. Yanjo, dabili mini amin unjun sin-toni, ae dabili sin-ton amin unjun dabili mini ani.”

40 Parisi amin diwari kapmatjok akgwit unjun da gen unjun nandanek yan iyiwit, “Nin kisi dabilnin mini ekwaman yan yosol, ma?”

41 Yanba Yesu da yan yoyigit, “Ji dabilni mini ekwan tam, yokwisi mini. Mani ‘dabilnin ton’ yan yon, do yokwisi dakon gen unjun sin-ton tan damin anan kisak.”

10

Yesu unjun sipsip kila amin tagisi

1 Yesu da sanbenek yan yagit, “Nak asisi dayisat, amin kinda sipsip dam dakon wigat nan dima pikek kosit njwakwarikon da dam irak pigisak kan, unjuden amin unjun kabo noknok

ae amin dapmanek yoni gwayan amin.

2 Mani wigat nan pigisak amin unjun sipsip dakon kila amin.

3 Wigat kila amin da unjun amin do yoma witald iban pigisak. Pigi sipsipni kalon kalon dakon mani yanban tegi nandanakwa mibiltan yoban wanga kwan.

4 Kisisi wanga kin mudanakwa sipsip kila amin da mibiltan yoban tegi nandan iman, do bujon yol anan kwan.

5 Sipsip da amin njwakwari dima yolgan. Tegit dima nandan iman do yan yoban sipsip si pasal kin mudon.”

6 Yesu da tilak gen unjun yanban dima nandaba pisagit.

7 Dima nandaba pisagit do Yesu da aeni yoyigit, “Nak asisi dayisat, nak naga sipsip dam dakon wigat.

8 Amin morap mibiltok apgwit unjun kabo noknok ae amin dapmanek yoni gwayan amin. Mani sipsip da geni dima nandan yomgwit.

9 Nak naga wigat. Amin kinda nagon abinek damon pigisak kan, Pinjkop da yokwikon nan abidokdisak. Anjakwan unjun amin damon pigit ae wanga kin gin anek jap do aripmi dima akdisak.

10 Kabo noknok unjun yo kinda do dima abisak. Unjun sipsip kabo timit do, ae dapban kimotni do, ae panupbal ak do abisak. Mani nak yan do dima abisat. Nak wadak wadagi mini tagisi egipni do abisat.

11 “Nak naga sipsip dakon kila amin tagisi. Sipsip dakon kila amin tagisi unjun iyi dakon egip egip paregek sipsipni panpulugosok.

12 Sipsip dakon kila amin yokwi moneñ do nandanek pi asak unjun sipsip dakon ami dima, do jon pinan abisak bisapmon si pasalek sipsip yopman kisak. Yopman kinjakwan jon pinan da obin sipsip dapman nok do anjakwan wasen kwan.

13 Unjun amin tomni timit dogin nandisak do yan asak. Sipsip tagi

egipni do dima nandisak.

14-15 “Nak naga sipsip dakon kila amin tagisi. Datno da nak nandan naminakwan nak da Datno nandan imisat. Unjudeŋ gin sipsipno da nak nandan naminakwa nak da sipsipno nandan yomisat. Anek sipsipno do anek naga dakon egip egipno parekdat.

16 “Nak sipsipno diwari unun on damon nani dima. Unun wanŋa ekwan. Unun sipsip kabi nak da ilik panabin yopbo naga dakon tek nandakdan. Anek sipsip kabi kaloni gin egakwa kila amin kaloni da kilani akdisak.

17 Nak egip egipno paregek aeno abidokdisat, yan do Dat da nak do but dasi galak tan namisak.

18 Amin kinda da egip egipno aripmi dima gwayesak. Naga dakon galaktok yolek egip egipno parekgen. Egip egipno parekgen ae abidoken unun dakon yan dagok unun nagon tosok. Dat da yanŋi aben dosi yagit.”

19 Juda amin gen unun nandanek aeni wasen ki kabi bamori awit.

20 Morapmi da yan yawit, “Kon kinda burikon egakwan but upbal asak. Ji nido geni nandan?”

21 Yan yanakwa diwari da yawit, “Gen yosok unun konni ton amin dakon gen nan dima yosok. Kon da dabili mini amin aripmi dima anmilip agagi.”

Juda amin da Yesu uwal an imgwit

22 Unun bisapmon Juda amin dakon jap noknok bisap madep kinda Jerusalem ais bisapmon noman tagit. Unun kalip Telagi Yut Madepni ankaluk awit unun do nandanek egipgwit.

23 Yesu unun Telagi Yut Madep da nagalgwan tamo kinda Solomon Dakon Kin Ap Tamo yan yawit unudon agipgut.

24 Agakwan Juda amin da abin Yesu anŋwasin agek yan iyiwit, “Gak gaga dakon mibilgo ni bisapmon

niyin tentenoki? Gak asi Kristo kan, yan kwok nomansi a.”

25 Yanba Yesu da yan yoyigit, “Nak kili dayigim, mani ji da nandaba bami dima agit. Nak namin aminsi kinda Datno da manon pi morap asat unun da tagi dolisak.

26 Mani ji unun nak dakon sipsip kabi dima, do dima nandan gadan naman.

27 Nak sipsip kabino nandan yomisat. Unun tekno nandanek nolgan.

28 Nak da egip egip dagok dagogi mini yobo aripmi dimasi pasilni. Amin kinda da nak da kisiron ban aripmi dima gwayesak.

29 Datno da sipsip kabino namgut, ae Datno yo morap yapmanek wukwisi egisak, do amin kinda da kisitnikon ban aripmi dima gwayesak.

30 Dat gat nit kaloni ekwamak.”

31 Juda amin da gen unun nandanek aeni tip timigek anakba kimotjak do awit.

32 Anakwa Yesu da yan yoyigit, “Nak Datno dakon pi tagisi morapmi ji dolik do anapbo pindakgwit. Unun pi agimgwan ni pi nan agim do nandanek tipban nit do an?”

33 Yanban Juda amin da yan iyiwit, “Gak da pi tagisi kinda agil do anek tipban dima gitneŋ. Gak amin isali kinda da nak Pin kop yan yanek Pin kop kulabisal unun do anek gitdaman.”

34 Yanba Yesu da yoyigit, “Gen teban papiajikon Pin kop dakon gen kinda yan tosok:

‘Nak yan dayisat, ji unun pin kop.’

35 Pin kop da papiaikon gen ton unun bamisi gin. Kalip Pin kop da amin do geni yoyin tentenanek ji pin kop yan yoyigit.

36 Ae Dat da iyi nak tilak anek yabekban miktimon pigim. Do ‘Nak Pin kop dakon Monji’ yan yanapbo ji nido ‘Gak Pin kop kulabisal’ yan yon?

37 Nak Dat dakon pi dima asat kan, geno do nandaba bami dima asak.

38 Mani nak asi pini asat. Yanjo, ji geno do nandaba bami dima asak kan, pi asat unun kanek nandan gadat ani. Anek yanji nandani, Dat unun nagon egisak ae nak Daron egisat.”

39 Yan yanban aeni Yesu abidok do awit, mani dima abidanakwa kigit.

40 Kin Jodan Pakbi pudanek aeni Jon da kalip amin telagi pakbi son imgut unun kokupmon panji egipgut.

41 Unudon egakwan amin morapmi Yesukon abin yan yawit, “Jon unun geni panjeban asak do wasok tapmimi ton dima agit, mani gen morap on amin do yagit unun gen bamisi gin yagit.”

42 Unun kokupmon amin morapmi da Yesu nandan gadan imgwit.

Yesu unun Judia ae Jerusalem kinakwan kila amin da anjakba kimotjak do nandawit

(Kilapmi 11-12)

11

Lasarus kimagit

1 Amin kinda mani Lasarus unun sot agit. Kokupni unun Betani, unun Maria gat peni Mata gat dakon kokupni.

2 Unun Maria da pakbi kibani ton tagisi Amin Tagi da kandapmon tagalek busun dangwi nan ikdiganban kibidagit. Lasarus unun Maria gat peni gat dakon olapmi.

3 Sami bamot da Yesu do gen yipbal kigit, “Amin Tagi, notgo but dasi galak tan imisal unun sot asak.”

4 Yesu gen unun nandanek yan yagit, “Unun sot asak mani wagil dima kimotjak. Pinjok gat Monji gat da man madep panjil do sot unun asak.”

5 Yesu da Mata gat padige gat ae Lasarus gat do but dasi galak tan yongut.

6 Yesu Lasarus da sot agit unun dakon geni nandanek kokup egipguron gildat bamori gat egipgut.

7 Egi mudanek panjetni yoyigit, “Nin aenin tobil Judia Provinskon kinenj.”

8 Yanban panjetni da iyiwit, “Yoyindet, apmasok Juda amin da gak tipban gikba kimokgi do awit. Unun do dima nandanek aego tobil kik do yosol?”

9 Yanba Yesu da yan yoyigit, “Gildat kinda dakon tenteni unun 12 awa ton. Amin kinda gildat kalba kosit agipjak kan, miktin dakon tenteni kosok, do aripmi dima man potjak.

10 Mani kalbi kosit agipjak kan, tenteni mini do anek kesal anjatjak.”

11 Yesu yan yanek ae kinda gat yan yagit, “Notnin Lasarus unun yum dipmini pokdok, do nak da kin anyolbo pidosak.”

12 Panjetni gen unun nandanek Yesu yan iyiwit, “Amin Tagi, yum dipmin pokdok kan, sotni dagan kinakwan kilek tosak.”

13 Yesu da Lasarus kimagit dakon gen yanban panjetni da asi dipmin pokdok yan nandawit.

14 Yan nandawit, do Yesu da no-mansi yan tentenanek yan yoyigit, “Lasarus unun kili kimagit,

15 mani nak unudon dima egapbo kimagit do tagi nandisat. Nido nak ji dakon nandan gadat panjeban ak do nandisat. Kili unudon kino.”

16 Yesu da gen yan mudanakwan Tomas, mani kinda Yayat yan iyiwit, unun da panjet notni diwari yan yoyigit, “Ninyo kisi unun gat kinjek kisi kimotnenj.”

Yesu unun pidot pidot ae egip egip ami

17 Yesu Betani kokupmon altanek Lasarus unun kili kimagit da gildat 4 kabi kimakbi tamogwan tosak yan nandagit.

18 Betani kokup unun Jerusalem da kapmatjok 3 kilomita da tilak tosak.

19 Do Juda amin morapmi da Mata ae Maria dakon but panjeban ak do apba olapmi kimagit dakon gwayam egipgwit.

20 Mata unun Yesu obisak yan nandanek Maria yutnon yipmanek kosiron kwan Yesu gat domdom agimal.

21 Anek Mata da Yesu yan iyigit, "Amin Tagi, gak idon egipgul tam, olapno dima kimakgit."

22 Unun kili kimakgit, mani abisok gak da Pin kop yo nianen kinda do bisit iyinbi unun da tagi gamjak yan nandisat."

23 Yanban Yesu da iyigit, "Olapgo unun pidokdisak."

24 Yanban Mata da iyigit, "Asi, mibi gildaron pidot pidot bisap madepmon don pidokdisak yan nandisat."

25 Yanban Yesu da iyigit, "Nak naga pidot pidot ae egip egip ami. Amin kinda nak nandan gadan naminek kimotjak kan, kalugi sigin egipdisak."

26 Ae amin morap kalugi egek nandan gadan namni unun amin wagil dima kimotdan. Gen unun yosot unun nandabi bami asak, bo dima?"

27 Yan yanban Mata da iyigit, "Amin Tagi, asi gak Kristo, Pin kop dakon Monji, miktimon apjak do yanbi amin yan nandan gamisat."

Yesu da Lasarus do bupmi nandanek kunam takgit

28 Mata gen unun yanek tobil kin padige Maria iyindage tayan kok yan iyigit, "Yoyindet da abik da gak do yosok."

29 Maria gen unun nandanek tepmisi pidan Yesu kok do kigit.

30 Yesu unun kokupmon dima obinek Mata gat domdom agimal tamokon unudon gin sigin akgit.

31 Juda amin Maria dakon but anteban ak do yutnon egipgwit unun da kanba Maria tepmisi pidan wanga pikwan kan, kimakbi tamokon kunam tat do kisak yan nandanek bunon yolgwit.

32 Maria Yesu akgiron kin kanek kandapmikon man pagek yan iyigit, "Amin Tagi, gak idon kisi egipguman tam olapno dima kimakgit."

33 Yesu da Maria gat Juda amin Maria gat apgwit unun kunam takba

pidagek bupmi madepsi nandanek buri da yokwi tagit.

34 Anek yoyigit, "Ji bumjotni dukwan yipgwit?"

Yanban yan iyiwit, "Amin Tagi, abinek ka."

35 Yan yanba nandanek Yesu kunam takgit.

36 Yan aban kanek Juda amin da yan yawit, "Kabit. Unun da unun amin do but dasi galak tan imgut."

37 Mani amin diwari da yawit, "Unun da dabili mini amin anmilip aban sintagit. Yan agit, do ae nido unun amin dima anpuluganakwan kimakgit?"

Yesu da Lasarus aban pidagit

38 Yesu unun aeni bupmisi nandanek kimakbi tamokon kin altagit. Kimakbi tamo unun tip kinam kinda tip madep nan sogwit.

39 Yesu yan yagit, "Ji tip madep aba kwan."

Yan yanban Mata unun amin kimakgit dakon sami da yan iyigit, "Amin Tagi, abisok tanban gildat 4 kabi asak, do yan anen kan, kiban madepsi akdisak."

40 Yanban Yesu da iyigit, "Nak kili gayigim, nak nandan gadan nabi kan, gak Pin kop dakon tapmim madepni kokdisal."

41 Yan yanakwan tip madep aba kinakwan Yesu kwen sintanban wigakwan yan yagit, "Dat, gak bisitno kili nandal, do ya yan gayisat."

42 Gak bisapmi bisapmi bisitno nandisal, mani abisok on amin idon akgan unun da gak da nak yabekbi pigim yan nandani unun do anek gen unun gayisat."

43 Yesu yan yanek gen papmon da yagit, "Lasarus, wanga pi!"

44 Yan iyinban amin kimakbi imal nan kisit kandap tomni dabilyo wamgwit walimbil wanga pigit. Pinban Yesu da yan yoyigit, "Imalni witdalek yipba kisak."

Kila amin da Yesu anjakba kimotjak do gen yan anteban awit

(Mt 26.1-5 ae Mk 14.1-2 ae Lk 22.1-2)

⁴⁵ Juda amin morapmi Maria gat gwayam egip do opgwit unun da Yesu da yo agit unun kanek nandan gadan imgwit.

⁴⁶ Mani diwari da Parisi aminon kinnek Yesu da yo agit unun do yoyiwit.

⁴⁷ Yan anakwa mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat Parisi amin gat da gen kokwin amin kabi yoyinba abin muwukba yan yoyiwit, "Nian ano? Unun amin wasok tapmimi ton morapmi asak.

⁴⁸ Nin yum konek kan, unun da wasok morapmi yan gin anakwan amin kisi da nandan gadan imdan. Anakwa Rom gapman da abin Telagi Yut Madep gat ae Juda amin nin kisi panupbal akdan."

⁴⁹ Yan yanba amin kinda bikbiknikon yikgit, mani Kaiapas, unun bilak do mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egipgut, unun da yan yoyigit, "Ji nandak nandakji mini.

⁵⁰ Juda amin nin morap kisi do anek amin kaloni da kimotjak kan, unun da tagisi asak. Ji unun dima nandan? Nin kisi pasil mudonek kan, unun da tagi dima asak."

⁵¹ Kaiapas gen yagit unun iyi da nandak nandagon da dima yagit. Unun bilak do mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egek kombi gen yanek Yesu da Juda amin kisi do anek kimotjak do yagit.

⁵² Ae Juda amin dogin dima, Pinokop dakon minat monjiyo dukwan dukwan ekwan, unun kisi panmuwuk kabi kalon yop do anek kimotdisak.

⁵³ Unun gildaron gin kila amin da wasanek Yesu anjakba kimotjak do gen yan pankosit awit.

⁵⁴ Yan awit, do Yesu Juda amin da bikbigon noman dima agipgut. Anek unun kokup yipmanek miktin amin dima ekwanon unun da kapmatjok kokup kinda mani Epraim unudon kwan panjetni gat egipgwit.

⁵⁵ Yapyap Bilak kwan tanakwan amin morapmi kokup dukwan dukwan da Jerusalem apgwit. Abin anpakni yolek iyi Pinokop da dabilon kilek tanek bisap madepmon kilegisi egipni yan do pini awit.

⁵⁶ Anek Telagi Yut Madep da nagalon muwuk egek Yesu wisinek notni yoyin yoyin anek yan yawit, "Nian nandan? Jap noknok bisap madep abin kosak bo dima?"

⁵⁷ Mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat Parisi amin gat da amin yan kili yoyiwit, "Amin kinda da Yesu unudon egisak yan nandisak kan, niyiban abidan dam tebanon yipnen."

12

Maria da pakbi kibani ton tagisi nan Yesu son imgut

(Mt 26.6-13 ae Mk 14.3-9)

¹ Gildat 6 kabi tanakwa don Yapyap Bilak altosak unun bisapmon Yesu Betani kokupmon kigit. Betani kokup unun Lasarus Yesu da kimoron nan aban pidagit amin dakon kokupni.

² Unudon Yesu do nandaba wukwan iminek jap pakbiyo madep awit. Aba Mata da jap pilik yominakwan Lasarus gat amin diwari gat kisi yigek Yesu gat jap nawit.

³ Nanakwa Maria da pakbi kibani ton tagisi kinami kinda abidagit. Unun pakbi dakon tilakni unun 1 lita dakon binap, ae yuman nogi unun wukwisi. Unun pakbi kinam abidanek Yesu da kandapmon tagalek iyi dakon busun dangwani ban ikdigagit. Aban unun pakbi dakon kibani da yut kisi ilimik mudagit.

⁴ Yan anakwan panjetni kinda mani Judas Iskariot, unun don Yesu uwal da kisiron yipgut, unun da yan yagit,

⁵ "Unun pakbi kibani ton tagisi aminon monek 300 danari da arip timigek yoni mini amin do yomnom tam unun tagisi."

⁶ Judas unun yoni mini amin do nandaba kik anek dima yagit. Iyi unun kabo noknok amin kinda Yesu gat pandetni gat dakon monej kinam kila agit, do bisap morapmi monej yopgwit unun Judas da kabo timikgit.

⁷ Yesu da gen unun nandanek yan yagit, "Minjat on yum koni. Nak kimokgo son naminek kimakbi tamokon nepni unun bisap do pakbi on anjoman agit.

⁸ Yoni mini amin unun bisapmi bisapmi ji gat egipdan, mani nak bisapmi bisapmi ji gat dima egipdaman."

Lasarus anakba kimotjak do yawit

⁹ Juda amin morapmi Yesu Betani kokupmon egisak yan nandanek unudon apgwit. Yesu kok do gin dima, Lasarus kimoron nan aban pidagit ununyo kisi kok do apgwit.

¹⁰⁻¹¹ Yesu da Lasarus aban pidanban kanek Juda amin morapmi da kila amini yopman degek Yesukon kinjek nandan gadan ingwit. Yando, mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da Lasarus kisi anakba kimotjak do gen panjosit awit.

Yesu kila amin madep da tilagon Jerusalem pigigit

(Mt 21.1-11 ae Mk 11.1-11 ae Lk 19.28-40)

¹² Gildat kinda do amin kabi madep Yapyap Bilak kok do apgwit unun da Yesu Jerusalem kokup papmon abisak yan nandawit.

¹³ Nandanek jopban dakon tami mandan timik Yesu kok do kokup pap da wanga pigiwit. Pigeek gen papmon da yan yawit:

"Osana! Pinjkop anjaisino!

'Amin Tagi da manon abisak amin unun gisami ton egisak.'

Israel amin dakon kila amin madep unun gisami ton egisak."

¹⁴ Yan yanakwa Yesu da donki kinda kan unun da kwenon yikgit. Yan

anjakwan Pinjkop da papiakon gen kinda tosok unun bami ton agit.

¹⁵ Gen unun yan:

"Saion kokup pap dakon amin, ji dima pasolni. Kabit, ji dakon kila amin madep donki bilagi da kwenon yigek abisak."

¹⁶ Unun bisapmon pandetni gen unun dakon mibili dima nandaba pisagit. Mani bunon don man madep panakwan gen papiakon mandabi unun Yesu dosi yosok yan nandaba pisagit. Ae amin da yo aningwit unun papiakon gen ton ununyo kisi do nandaba pisagit.

¹⁷ Yesu da Lasarus kimakbi tamokon nan yan iban pidagit bisapmon amin morapmi da kanek kin gen bini yanba iren tagit.

¹⁸ Wasok tapmimi ton agit unun dakon gen bini kili yanba nandawit, do amin morapmi da kosiron kok do kiwit.

¹⁹ Yan anakwa Parisi amin da pindagek notni yoyin yoyin anek yan yawit, "Yo morap an im do nandaman unun aripmi dima anen. Pindakgit, miktimi miktimi minjat aminyo morap kisi da yolgan."

Grik amin di da Yesu kok do yawit

²⁰ Yapyap Bilagon amin Pinjkop gawak im do Jerusalem egipgwit unun bikbikgwan Grik amin diwari kisi egipgwit.

²¹ Unun Grik amin da Pilip kin kawit. (Pilip unun Galili provins Bet-saida kokupmon nani.) Yan iyiwit, "Amin tagi, nin Yesu kok do abaman."

²² Yanba Pilip da kin Andru iyinban kisi Yesukon kinjek gen unun iyigimal.

²³ Iyibal yagit, "Amin Dakon Monji man madep pasak dakon bisap kili unun kwan tosok.

²⁴ Nak asisi dayisat, wit yet miktimon manek dima kimotjak kan, isal tokdisak. Mani kimotjak kan, bami morapmi tokdan.

²⁵ Amin kinda iyi dakon egip egipni do but dasi galak tosok kan pasil

imjak. Mani amin kinda miktimon egip egipni uwal animjak kan, egip egip dagok dagogi mini abidosak.

²⁶ Nak do oman asak amin unun nak nol kimotjak. Anek nak da egisaron oman amino kisi egipden. Nak do oman asak amin unun Datno da man madep imdisak.”

Amin dakon Monji anenotdan

²⁷ Yesu da gen sanbenek yan yagit, “Abisok butno jik tosok. Ni gen nan yoken? ‘Dat yo jigi nagon apdisak gwayeki’ yan yoken? Dima. Yo jigi nagon apdisak unun pak do apgum.

²⁸ Dat, mango anpap abi madepsi asak.”

Yesu yan yanban Kwen Kokupmon da gen kinda yan pigit, “Nak mano anpap abo madepsi agit da aeno akdisat.”

²⁹ Amin kapmatjok akgwit da gen unun nandanek diwari da yawit, “Kiririn asak” ae diwari da “Anjelo kinda da gen iyik” yan yawit.

³⁰ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Gen unun nandayin unun naga do anek dima, ji do anek altak.

³¹ Abisok Pin kop da on miktimon amin kokwin akdisak. Abisok on miktim dakon kila amin madep yolban kikdisak.

³² Nak miktimon nan anenotni bisapmon amin kisisi ilikgo nagakon apdan.”

³³ (Yesu unun kosit nianon da kimotjak unun nandani do tilak gen unun yagit.)

³⁴ Yanban amin da gen kobogi yan iyiwit, “Kristo unun altanek dagok dagogi mini egipdisak, Pin kop dakon gen teban papia da yan yosok. Do gak da Amin Dakon Monji anenotdan yan nido yosol? Amin Dakon Monji unun namin amin kinda?”

³⁵ Yanba Yesu da kobogi yan yoyigit, “Bisap pisipmisok ten ten ji gat egipjak. Pilin tuk tepmi apban kosit dima kokdan, do abisok ten ten tanakwan gin ten ten ikon agipni. Amin

pilin tukwan akwan unun dukwan kwan unun dima nandan.

³⁶ Abisok ten ten ji gat egakwan gin egip egipji ten ten ikon tosok yan si nandanek ten ten dakon monjini dagoni.”

Juda amin morapmi Yesu dima nandan gadan imgwit

Yesu gen unun yoyin mudanek dima koni do yopman kin pasikon egipgut.

³⁷ Wasok tapmimi ton morapmi aban kawit, mani sigin dima nandan gadan imgwit.

³⁸ Yan anakwa kombi amin Aisaia da gen yagit unun bami ton agit. Gen unun yan:

“Amin Tagi, gen yagiman unun namin da nandaban bami agit?

Ae Amin Tagi da tapmimni namin do yolban kagit?”

³⁹⁻⁴⁰ Ae gen kinda gat yan yagit:

“Yo kinda dima koni yan do Pin kop da dabili pansopgut.

Ae but da nandan pisanek nagon apba dima panmilip aben yan do but yomani dakon kosit sopman yomgut.”

Mibili yan do aripmi dima nandan gadawit.

⁴¹ Aisaia da Yesu dakon tilimni kanek gen unun Yesu dosi yagit.

⁴² Yan di anakwa kila amin morapmi Yesu nandan gadan imgwit. Mani Parisi amin do pasalek yan kwok dima awit. Parisi amin da muwut muwut yutnikon ban yolba wanga egipni unundo si pasalek yan kwok dima awit.

⁴³ Amin da mani pawigini do galagisi nandawit. Mani Pin kop da mani pawigisak do dima nandawit.

Yesu da gen yagit unun gen dagin amin kokwin akdisak

⁴⁴ Yesu da tebaisi yan yagit, “Amin kinda nak nandan gadan namisak, unun amin nak kalon nan gin dima nandan gadan namisak. Unun Dat yabekban pigim ununyo kisi nandan gadan imisak.

⁴⁵ Nak nandisak amin da nak yabekban pigim amin unun kosok.

⁴⁶ Nak miktimon tenjenj da yan apgum. Do nak nandan gadan namni amin unun pilin tukgwan dima egipdan.

⁴⁷ Amin kinda geno nandanek dima guramitjak kan, unun amin dima kokwinikgen. Nak on miktimon amin kokwin ak do dima pigim. Yokwikon ban timit do pigim.

⁴⁸ Mani amin kinda nak manji naminek geno dima abidosak kan, unun amin gen yagim unun da mibi gildaron kokwin akdisak.

⁴⁹ Nido nak naga da nandak nandagon da dima yosot. Dat yabekban pigim unun da iyi nian yoken ae nianon da yoken do nayigit unun ban yosot.

⁵⁰ Dat da gen yoken dosi nayigit unun gen da amin egip egip dagok dagogi mini panalon anyomisak yanji nandisat. Yan do anek gen nayigit unun banjin yosot.”

Yesu da panjetni yopman degek tobil Datnikon wigik do yoyigit

(Kilapmi 13-17)

13

Yesu da panjetni dakon kandap pakbi ban sugagit

¹ Yapyap Bilak dakon jap noknok bisap dima altanakwan Yesu on miktimon yipmanek Daron wigikdisat dakon bisap kili kwan tosok yan nandagit. Yesu on miktimon panjetni egipgwit unun do but dasi galak tan yomgut. Sigin yan gin nandan yomnakwan wigi bisapni mudagit.

² Pilindo Yesu gat panjetni gat jap nanek yikgwit. Sunduk da Judas, Saimon Iskariot dakon monji, unun da Yesu uwal da kisiron yipjak do nandak nandak kili imgut.

³ Yesu yanji nandagit, Dat da yo morap kila aben do tapmim namgut

yan nandagit. Ae Pinkopmon da apgum, do ae Pinkopmon tobil kikdisat yan kisi nandagit.

⁴ Do Yesu jap noknok tamokon da pidan imal dubakni kukwan yipmanek pakbi son wiririt imal kinda abidanek kogikon wamgut.

⁵ Yan anek pakbi tagalban idap madep kindakon pigakwa panjetni dakon kandap wasanek sugagit. Yan anek pakbi son wiririt imal kogikon wamgut unun nan wiririkgit.

⁶ Yan anek Yesu Saimon Pitakon opban yan iyigit, “Amin Tagi, gak nak dakon kandap sugokdisal, ma?”

⁷ Yan yanban Yesu da kobogi yan iyigit, “Nak da yo asat unun abisok dima nandabi pisosok, mani don nandabi pisokdan.”

⁸ Yanban Pita da yan iyigit, “Nak dakon kandap dimasi sugoki.”

Yanban Yesu da yan iyigit, “Dima sugan gaben kan, gak panjetno dima egipdisal.”

⁹ Yanban Saimon Pita da yan iyigit, “Amin Tagi, yan kan kandapno gin dima sugoki. Kisitno ae busunno kisi sugoki.”

¹⁰ Yanban Yesu da yan iyigit, “Amin kinda pakbi kili sogit kan, unun amin kandapni banjin sugosak. Yan aban giptimni kisi kilegisi akdan. Ji kili kilek tawit. Mani ji kisi do dima yosot.”

¹¹ Yesu namn amin da uwal da kisiron yipjak unun amin kili kagit. Unun do anek ji kisi dima kilek tan yan yoyigit.

¹² Yesu panjetni dakon kandap sugan mudan imal dubakni panek tobil panji tamonikon yikgit. Panji yigek yan yoyigit, “Nak da yo an damisat unun dakon mibili di nandan?”

¹³ Ji da nak Yoyindet ae Amin Tagi yan nayan. Unun tagisi yon. Nak unun mani.

¹⁴ Nak Amin Tagisi ae Yoyindetji da kandapji sugat. Do jiyo kisi notji dakon kandap sugan sugan ani.

¹⁵ Nak da yo ani do dolisat, unun kanek unun nan gin ani.

¹⁶ Asisi dayisat, oman monji amin tagini dima yapmandak. Ae gen ankisak amin da yabet amin dima yapmandak.

¹⁷ Ji nak da anpak unun at dakon mibili kili unun nandan. Ji yan gin ani kan, kisik kisik akdan.

¹⁸ Nak ji kisi do dima yosot. Nak naga amin kabi naga do manjigim unun nandan yomisat. Mani Pin kop da papiakon gen toso unun bami ton akdisak. Gen unun yan:

‘Nak gat bret nomak amin unun nak baman nam do kandapmi anenokdok.’

¹⁹ Yo unun dima altanakwa gen unun kili dayit. Do don yo unun bami noman tanakwa yan si nandan gadani, Nak Naga Unun Amin.

²⁰ Asisi dayisat, amin kinda pi monjino yabekgo kwa but dasi abidosok kan, unun amin nak nan but dasi abidosok. Ae nak but dasi abidosok amin Pin kop nak yabekgit unun nan but dasi abidosok.”

Judas da Yesu uwal da kisiron yipdisak

(Mt 26.20-25 ae Mk 14.17-21 ae Lk 22.21-23)

²¹ Yesu gen unun yanek burigwan da jigisi nandanek yan yagit, “Nak asisi dayisat, jikon da kinda da nak uwal da kisiron nepdisak.”

²² Gen unun yanban pan detni notni pindak pindak awit. Namin amin do yosok unun dima nandaba pisagit.

²³ Pan detni kinda Yesu da but dasi galak tan ingut unun Yesu da ilenikon yikgit.

²⁴ Saimon Pita da busunji da tilak an iminek yan iyigit, “Namin do yosok yan do iyin ka.”

²⁵ Iyiban unun pan detni da Yesu da kapmatsisok kinjek yan iyigit, “Amin Tagi, namin do yosol?”

²⁶ Yanban Yesu da iyigit, “Amin kinda bret diwat on idapgwan sibinek

ibo nokdisak unun amin do yosot.” Yan yanek bret idapgwan sibinek Judas do ingut. Judas unun Saimon Iskariot dakon monji.

²⁷ Judas bret unun abidanakwan Sunduk da burikon pigigit. Yan anakwan Yesu da iyigit, “Yo ak do nandal unun tepmisi abi.”

²⁸ Amin morap jap noknok tamokon yikgwit unun Yesu da gen yagit unun dakon mibili dima nandaba pisagit.

²⁹ Judas unun monej kila agit. Do amin diwari da Judas kin Pin kop gawak imim dakon bisap madep dakon yo di yumjak, bo ae bupmi amin do monej yomjak do iyisak yan nandawit.

³⁰ Judas bret diwat unun abidanek unudon gin wan ga pigigit. Wan ga unun pilin tuk kili agit.

Yesu unun gen teban kalugi kinda pan detni do yomgut

³¹ Judas unun yomakon pigakwan Yesu yan yagit, “Abisok Amin Dakon Monji unun man madep pakdisak. Ae Monji do anek Pin kop yo kisi man madep pan ek

³² Monji do man madep imdisak. Yan unun tepmisi akdisak.

³³ “Gwakno kabi, nak ji gat bisap pisipmisok gin egipnen. Nak kinapbo ji da nak wisikdan. Mani Juda amin yoyigim yan gin abisok ji ban dayisat, nak da kisaron ji aripmi dima apdan.

³⁴ “Nak gen teban kalugi kinda damisat unun yan: ji disikon notji do but dasi galak tan yomin yomin ani. Nak ji do but dasi galak tan damisat, yan gin ji disikon notji do yan gin nandani.

³⁵ Ji disikon notji do but dasi galak tan yomni kan, amin kisi da dandaba ji nak dakon pan det kabino akdan.”

Pita da manji imdisak do Yesu da yagit

(Mt 26.31-35 ae Mk 14.27-31 ae Lk 22.31-34)

³⁶ Kili Saimon Pita da Yesu yan iyigit, “Amin Tagi, gak dukon kikdisal?”

Yanban Yesu da yan iyigit, “Nak da kokup kikdisat unjudon abisok gak aripmi dima noldisal. Mani don nak noldisal.”

³⁷ Yanban Pita da yan iyigit, “Amin Tagi, mibili nianon da nak abisok gak tagi dima golben? Nak gak do anek tagi kimokgen.”

³⁸ Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak nak do anek tagisi kimokgen yan nandisal, ma? Asisi gayisat, pup gen dima yanakwa gak da ‘nak do unun amin dima nandan imisat’ yan kosiri kapbi yokdisal.”

14

Yesu unun Daron kigik dakon kosit

¹ Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji butji dima jik toni. Egip egipji Pinkopmon tosok yansi nandani, ae egip egipji nagon tosok yansi nandan namni.

² Datno da yutnon yut buri morapmisi tonj. Yan dima kan, gen unun aripmi dima dayikom.

³ Nak kin ji dakon tamo panoman anek, aeno tobil abin ji timikgo panji nak gat egipnenj.

⁴ Nak da kokup kikdisat dakon kosit unun disi nandanj.”

⁵ Yanban Tomas da yan iyigit, “Amin Tagi, gak dukon kikdisal, nin dima nandanaj. Do nianon da kosit unun konenj?”

⁶ Yanban Yesu da yan yoyigit, “Nak naga kosit, ae gen bami, ae egip egip. Daron kigik kosit nwaknwari kinda dimasi tosok. Nak kalonjin.

⁷ Nak do pakyanji nandan namen tam, Datnoyo kisi tagi nandan ibam. Abisok da wasanek unun nandan iminek kili unun konj.”

⁸ Yan yanban Pilip da Yesu yan iyigit, “Amin Tagi, gak da Dat nolinbi nin dakon but mudanban.”

⁹ Yanban Yesu da iyigit, “Pilip, nak bisap dubagi ji gat egipgumanj, mani nak dima nandan namisal, ma? Amin kinda nak nandisak unun Dat nanj kosok. Gak nianon da Dat nolinbi kono yan yosol?”

¹⁰ Bo Dat nagon egakwan nak Daron egisat unun nandabi bami dima ak? Nak gen dayit unun naga da nandak nandanaj da dima dayit. Dat nagon egisak unun da pini asak.

¹¹ Nak Daron egapbo Dat nagon egisak yan dayisat unun nandaba bami asak. Mani geno do nandaba bami dima asak kan, wasok tapmimi tonj morap agim unun da mibilno tagi dolisak.

¹² “Asisi dayisat, nak nandan gadan namjak amin da nak da pi asat unun akdisak. Nak Daron wigikdisat, do nak da pi agim si yapmanek madepsi akdisak.

¹³ Yo morap aben do nak da manon da nayini, unun akdisat. Yan abo Dat da Monjikon man madep pakdisak.

¹⁴ Yo morap do nak da manon bisit yoni, unun nak akdisat.”

Yesu da Telagi Wup yipban pisak do yagit

¹⁵ Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji nak do but dasi galak tan naman kan, yo morap ani do yagim unun guramitni.

¹⁶ Nak Datno iyiko unun da Panpulugok kinda gat damdisak. Unun da ji gat bisap mudok mudogi mini egipdisak.

¹⁷ Panpulugok damdisak unun gen bami dakon Wup. Miktim amin da aripmi dima abidogi, nido dima konj, ae dima nandan iman. Mani ji da nandan iman. Ji gat egisak, ae don ji da butgwan egipdisak.

¹⁸ Nak ji depman dekgo menj datyoni mini da tilagon dima egipdan. Nak jikon tobil apdisat.

¹⁹ Bisap pisipmisok egek miktim amin da nak dima nandanaj. Mani

14:3: Jn 12.26   **14:6:** Jn 11.25; Ro 5.1-2   **14:7:** Jn 8.19   **14:9:** Jn 12.45; Kol 1.15; Ibr 1.3   **14:10:** Jn 12.49   **14:11:** Jn 10.38   **14:12:** Mk 16.19-20   **14:13:** Mt 7.7; Jn 15.16   **14:15:** Jn 15.10; 1Jn 5.3
14:16: Jn 14.26; 15.26; 16.7   **14:17:** Jn 16.13

ji da nak nandakdan. Nak egisat, do jiyo kisi yan gin egipdan.

20 Unun bisapmon nak Daron egisat, ae ji nagon ekwan, ae nak jikon egisat, yansi nandaba pisokdisak.

21 Amin kinda yo morap ani do yagim unun nandanek guramikdak, unun amin da nak do but dasi galak tan namisak. Amin kinda nak do but dasi galak tan namisak unun amin do Datno da but dasi galak tan imdisak. Ae nakyo kisi unun amin do but dasi galak tan iminek naga nan yoliko kokdisak.”

22 Yesu da yan yanban Judas kinda, unun Judas Iskariot dima, unun da yan iyigit, “Amin Tagi, gak nianon da gaga ninban gin nolikdisal, mani miktim amin morap dima yolikdisal?”

23 Yanban Yesu da yan iyigit, “Amin kinda but dasi galak tan namjak kan, unun amin da nak dakon gen guramitjak. Datno da unun amin but dasi galak tan imjak. Anjakwan nit op do unun amin gat egipnenj.

24 Amin kinda but dasi dima galak tan namisak, unun amin nak dakon gen dima guramikdak. Gen on nandan unun nak dakon gen dima, gen on Dat yabekban pigim unun dakon gen.

25 “Nak ji gat sigin egek gen on dayisat.

26 Mani Panpulugok, Telagi Wup, nak da manon Dat da yabekban pikdisak. Unun da yo morap do dayidetdisak. Ae ji panpuluganban gen morap dayigim da dayisat unun ae nandaba pisokdan.

27 “But yawot jikon yipmandat. But yawotno ji do damisat. But yawot on miktimon minjat amin da daman unuden dima. Do butji jik tanakwa pasol pasol dima ani.

28 Gen kinda dayiko nandawit unun yan ‘Nak depman kikedisat. Anjek aeno tobil jikon opdisat.’ Ji da nak but dasi galak tan naman kan, nak Daron wigikdisat unun da

kisik kisik damdisak, nido Dat da nak nwapmandak.

29 Yo morap don noman tan mudanakwa nandan gadat ani yan do mibiltok gen on dayisat.

30 “Bisap dubak gen dima yonen, nido on miktim dakon kila amin madep kili unun apdisak. Unun da nak aripmi dima abin nepjak.

31 Mani miktim amin da nak da Dat but dasi galak tan imisat yan nandani unun do anjek yo morap aben do Dat da nayigit unun da aripmonsi asat. Kili pidanba kino.”

15

Yesu unun wain nap obisi

1 Yesu da sanbenek yan yagit, “Nak naga wain nap obisi. Ae Datno unun wain pi dakon kila amin.

2 Kiliŋno morap bami dima ton unun Dat da mandan maban kwan. Anjek kiliŋno morap bami ton unun Dat da bami madepsi toni do panmilip asak.

3 Gen dayigim unun da ji kili sugan panmilip agit.

4 Ji nagon sanbenba nak da jikon sanbeken. Wain kiliŋi obikon dima sanbesak kan, bami dima tosak. Yangin jiyo nagon dima sanbeni kan, bami dima tokdan.

5 “Nak naga wain obi ae ji kiliŋno morap. Amin kinda nagon sanbenban nak unun aminon sanbeken kan, bami morapmi tokdisak. Ji nak nipman degek yo kinda aripmi dima ani.

6 “Amin kinda nagon toktogi dima sanbesak kan, unun amin kiliŋi yokwi yombem. Kiliŋi unuden amin da mandan yopba kibidanba pan muwuk kindapmon sosoŋ.

7 “Ji nagon toktogi sanbeni ae geno jikon tosak kan, yo nido galak tanek bisit ani unun dakon bami noman tan damdisak.

8 Ji bami morapmisi tanba amin da dandaba nak dakon panjetnosi akdan. Yan aba Datno da man madep pakdisak.

⁹ “Dat da nak do but dasi galak tañ namisak, yañ gin nak da ji do but dasi galak tañ damisat. Nak ji do but dasi galak tañ damisat, ji toktogisi unun kagagwan egipni.

¹⁰ Nak Datno dakon gen teban guramigek but dasi galak tañ namisak unun da kagagwan egisat. Ji yañ gin nak dakon gen teban guramitni kan, but dasi galak tañ damisat unun da kagagwan egipdan.

¹¹ Nak dakon kisik kisik da jikon tanakwan ji dakon kisik kisik da madepsi tugosak, mibili yañ do anek gen on dayisat.

¹² “Gen tebano unun yañ: nak da ji do but dasi galak tañ damisat, jiyo yañ gin disikon notji do but dasi galak tañ yomiñ yomiñ ani.

¹³ Amin kinda da notni do but dasi galak tañ iminek unun panpulugok do anek egip egipni paretjak kan, amin do but dasi galak tañ yomyomni unun da anpak bamisi ae wukwisi asak. Amin diwari morap dakon si yapmandak.

¹⁴ Ji gen teban on dayisat unun guramitni kan, ji nak dakon notnoni kabi akdan.

¹⁵ Oman monji unun amin tagini da yo morap asak unun dima nandan. Unun do oman monjino yañ aeno dima dayiken. Gen morap Datnokon nandagim unun kili dayigim. Yañ agim do ji notnoni yañ dayisat.

¹⁶ Nak ji gat egipnen do ji da dima manjin nepgwit. Nak ji gat egipnen do manjigim. Anek ji kin pi aba bami dima yokwi tanek toktogi toni do manjigim. Do nak da manon yo nido bisit ani unun Dat da tagi damjak.

¹⁷ Gen tebano unun yañ: Ji disikon notji do but dasi galak tañ yomiñ yomiñ ani.”

Miktim amin da panjet do nandaba yokwi tok anyomdan

¹⁸ Yesu da sanbenek yagit, “Miktim amin da nandaba yokwi tok andaba

kan, yañsi nandani, mibiltok nak do yañ gin awit.

¹⁹ Ji miktim amin da tilagon egipni kan, miktim amin da notnin di yañon da but dasi galak tañ damdan. Mani ji on miktim dakon amin dima. Nak da ji on miktimon ban kili manjin depgum. Unun do anek miktim amin da nandaba yokwi tok andaman.

²⁰ Gen dayigim unun do nandani, ‘Oman monji amin tagini dima yapmanan.’ Nak yokwi annamgwit kan, jiyo kisi yokwi yañ gin andaman. Ae nak dakon gen guramigwit kan, ji dakon gen kisi guramitdan.

²¹ Ji nak nolgan do anek yokwi andaman, nido Dat nak yabekban pigim unun dima nandan iman.

²² “Nak pinjek gen dima yoyigim tam, yokwini dakon gen kinda dima tosok. Mani nak pinjek gen kili yoyigim, do amin kinda da ‘nak dima nandanek sun agim’ yañ yogogi mini.

²³ Amin kinda nak do nandaban yokwi tok an namisak, unun amin Datno kisi do nandaban yokwi tok an imisak.

²⁴ Nak unun da binapmon pi tapmimi ton amin kinda da dima agit unun ban agim. Yañ dima agim tam, yokwini dakon gen kinda dima tosok. Mani nak da wasok tapmimi ton agim unun pindakgwit, mani nak gat Datno gat kisi do nandaba yokwi tok anman.

²⁵ Yañ aba gen teban papianikon gen kinda tosok unun bami ton agit. Gen unun yañ:

‘Isal dogin amin da nandaba yokwi tok an namgwit.’

²⁶ “Panpulugokji, Gen Bami Dakon Wup, Daron egisak. Nak da jikon yabekgo pikdisak. Unun da Daron da pinjek mibilno do yañ tenjenok akdisak.

²⁷ Ae ji nak da pi si wasagimon da wasanek egipguman da ekwaman, do jiyo kisi nak do yañ tenjenok ani.”

16

1 “Gen unun nandan gadatji dima witald kini do anek dayisat.

2 Muwut muwut yutnikon ban ji dolek unun gat dima muwutni do yansop an damdan. Bisap kinda apjak, unudon amin da dikba kimagakwa unun amin da nin da Pinjop do yo tagisi an imaman yan nandakdan.

3 Unun Dat dima nandan iman, ae nakyo kisi dima nandan naman. Yan do, yo morap unun an damdan.

4 Mani abisok yo unun altokdan do kili dayin mudat, do don amin da yo unun an daba gen on dayisat unun do nandani.”

Yesu da Telagi Wup dakon pi do yagit

Yesu da sanbenek yagit, “Kalip naga gat kisi egipguman do anek on gen morap dima dayigim.

5 Abisok nak Dat yabekban pigimon tobil wigikdisat. Mani jikon da kinda da ‘Gak dukon kisal?’ yan dima nayan.

6 Abisok gen on dayiko jigisi nandan.

7 Mani asisi dayisat, nak ji panpulugok do depman dek wigikdisat. Dima wigiken kan, Panpulugokji jikon dima pikdisak. Mani nak wigiken kan, nak da yabekgo jikon pikdisak.

8 Unun da pin pi aban miktim amin morap anpak yokwi gat, ae anpak kilegi gat, ae Pinjop da amin gen pikon yopdisak gat dakon mibili kisi pakyanji nandaba pisokdisak.

9 Pi aban yokwinin madepsi tan niman yan pindatdan. Yokwini dakon mibili unun nak dima nandan gadan naman.

10 Ae pi aban anpak kilegi dakon mibili nandaba pisokdisak, nido nak Daron wigapbo ae sanbenek dima nandakdan.

11 Ae pi aban amin gen pikon yopyop dakon bisap apdisak yan nandani, nido on miktim dakon kila

amin madep unun kobogi yokwi timitdisak.

12 “Gen yogogi morapmi ton, mani abisok dayiken kan, ji aripmi dima timitdan.

13 Mani Gen Bamisi Dakon Wup unun da abin ji panpuluganban gen bami morap nandaba pisokdan. Unun iyi dakon gen ban dima dayikdisak, gen nandisak unun banjin dayikdisak. Anek yo don altokdan unun do dayikdisak.

14 Unun da nak dakon gen abidanek dayin tentenanban unun da nak dakon tilim madepno akdisak.

15 Daron yo morap ton unun nak dakon. Unun do mani yat, Wup da nak dakon gen abidanek yan tentenan damdisak.”

Kisik kisik da but yokwi dakon kulabik akdisak

16 Yesu da sanbenek yan yagit, “Bisap pisipmisok nak sanbenek ae dima nandakdan. Ae timisok di egek donjok nandakdan.”

17 Pandet diwari notni yoyin yoyin anek yawit, “Gen unun niyisak dakon mibili nian? Yan yak, ‘Bisap pisipmisok nak sanbenek ae dima nandakdan. Ae timisok di egek donjok nandakdan.’ Ae yan yak, ‘Unun dakon mibili unun yan: nak Daron kikdisat.’

18 ‘Bisap pisipmisok’ yan unun mibili nido yak? Gen unun dakon mibili dima nandaman.”

19 Yesu unun do nayikdan yan pindagek yan yoyigit, “Gen unun yat dakon mibili nandak do disi gin yon, ma? Yan dayit, ‘Bisap pisipmisok nak sanbenek ae dima nandakdan. Ae bisap pisipmisok egek ae donjok nandakdan.’

20 Asisi dayisat, ji kunam madepsi tatdan, ae bupmi kunamyo kisi madepsi akdan. Mani miktim amin da kisik kisik akdan. Butji wagisi yokwi tokdan, mani but yokwisi dakon kulabigi don kisik kisik madepsi nandakdan.

21 Minjat kinda monji altok do anjakwan tepmi madepsi nandisak. Mani monji altnjakwan tepmi unun pasak dakon nandak nandak dima asak. Monji miktimon kili altosok unun do kisik kisik asak.

22 Unun da tilak ji abisok but yokwi an. Mani aeno dandaken bisapmon kisik kisik akdan. Ae amin kinda da kisik kisikji aripmi dima gwayesak.

23 Unun bisapmon ji da nak yo kinda do bisit dima nayikdan. Asisi dayisat, yo kinda do nak da manon da Dat bisit iyini kan, unun damdisak.

24 Ji kalip nak da manon da yo kinda abidok do bisit kinda dima awit. Ji bisit ani. Yan anek yo timigakwa kisik kisik da butjikon tugosak.”

Yesu da miktim dakon tapmim kili abigit

25 Yesu da sanbenek yan yagit, “Nak on gen morap tilagon da dayisat. Don tilak gen ae dima dayiken. Dat do nomansi dayin tentenokdisat.

26-27 Nak da ji do anek Dat bisit iyiken yan dima dayisat. Dima. Ji nak do but dasi galak tan naman, ae nak Pinkopmon da apgum yan nandaba bami asak. Yan an, do Dat da iyi but dasi galak tan damisak. Do unun bisapmon ji nak da manon Dat bisit iyikdan.

28 Nak Daron da miktimon pigim. Ae abisok miktim yipmanek Daron wigikdisat.”

29 Yan yanban pandet kabini da yan iyiwit, “Abisok nomansi niyisal. Tilak gen dima yosol.

30 Nin abisok yan si nandan, gak yo morap kili nandan mudosol, ae amin da dima gayinakwa gaga tagi yoki. Unun do anek gak Pinkopmon da apgul yan si nandano bami asak.”

31 Yanba Yesu da yan yoyigit, “Abisok ji kili nandan gadat an, ma?”

32 Nandani, bisap kili kwanak. Asi bisap kili unun, do ji biripmigi yutjikon kin kin akdan. Yan anek nak

nepba naga gin egipdisat. Mani Dat nak gat egisak do naga ginsi dima egipben.

33 Ji nagon gadanek butji yaworisi tanakwa egipni, yan do anek gen on dayisat. Miktimon egipni bisapmon jigi noman tan damdan. Mani ji pasol pasoli mini tebaisi atni. Nak da miktim dakon tapmim kili abin yipgum.”

17

Yesu iyi do bisit agit

1 Yesu pandet kabini gen unun yoyin mudanek Kwen Kokup sintanek bisit yan agit, “Dat, bisap kili abik. Monjigo dakon man awigaki kando Monjigo da gak dakon man awigisak.

2 Amin morap Monjigo da kila asak do yan mudan ingul. Yando, amin morap imisal unun da egip egip dagok dagogi mini tagi yomjak.

3 Egip egip dagok dagogi mini dakon mibili unun yan: amin da gak Pinkop kalonisi bamisi yan nandan gaman, ae Yesu Kristo gak da yabekbi pigit yan gin nandan iman.

4 Gak da pi morap namgul, unun pi an mudoko miktim amin da tilingo kili kawit.

5 Dat, miktim dima noman tanakwan nak gak gat egek tilimno tan namgut. Abisok gak da inamon unun tilim aego nabi.

Yesu pandetni do bisit agit

6 “Amin morap on miktimon ban namgul kabikon gak dakon mibilgo kili yoyin tentenagim. Unun amin gak dakon ban nak do nabi gak dakon gen guramikgwit.

7 Abisok yan si nandan, yo morap namgul unun gak dasi namgul yan nandan.

8 Nido gen morap namgul unun yoyiko abidawit. Anek asi nak gagon da apgum ae gak da nak yabekgil, yan si nandaba bamisi asak.

9 Nak unun amin kabi do bisit asat. Miktim amin kisi do dima asat. Unun

amin kabi namgul unun gak dakon amin kabigo, do unun do bisit asat.

¹⁰ Nak dakon amin kabi unun gak dakon. Ae gak dakon amin kabi unun nak dakon. Amin da nak dakon amin kabino pindagek tilimno kanjek man madep naman.

¹¹ “Nak gagon obijek miktimon sanbenek dima egipben. Mani unun amin kabi da miktimon sigin egipdan. Telagi Dat, mango tapmimi tonji namgul unun nan panjutnoki. Yan anjaki nit da kalonisi ekwamak, unun amin kabi da kalonisi yan gin egipni.

¹² Nak unun gat egipguman bisapmon man namgul unun nan panjutnanapbo tagisi egipgwit. Unun amin kabikon da amin pasiljak do yanbi unun dagin pasilgit. Yan anjawan Pinjop da papiakon gen unun do mandabi unun bami tonj agit.

¹³ “Nak abisok gagon opben, mani kisik kisikno da unun amin kabikon tugosak yan do miktimon sigin egek gen on yosot.

¹⁴ Nak naga on miktimon nani dima, ae amin kabino unun kisi on miktimon nani dima, do nak gengo amin kabino do yobo miktimon amin da nandaba yokwi tok an yomgwit.

¹⁵ Amin kabino miktimon ban timikgi do bisit dima asat. Panjutnanjaki Yokwi Ami da dima panjupbal asak yan do bisit asat.

¹⁶ Nak naga on miktimon nani dima, ae amin kabino unun kisi on miktimon nani dima.

¹⁷ Gak dakon gen unun gen bamisi. Amin kabikonon pi abi gengo bamisi unun da burikon pi aban gakdosi amin ani.

¹⁸ Gak da nak yabekbi miktimon pigim. Yanjin nak da amin kabino miktimon yabekdat.

¹⁹ Unun amin da gakdosi amin ani do anek egip egipno kalon gak do gamisat.

Yesu nandan gadat amin kisi do bisit agit

²⁰ “Nak unun amin kabi do gin bisit dima asat. Unun amin kabi da gen yanjakwa nak nandan gadan namni amin unun kisi do asat.

²¹ Dat nak gagon egapbo gak nagon egisal yan gin unun amin kabi da but kalonisi egipni do bisit asat. Unun amin nit gat egapno miktimon amin da asi gak da nak yabekbi pigim yan nandaba bamisi asak dosi nandisat.

²² Nit kalonisi ekwamak yan gin unun amin kalonisi egipni, yan do tilim namgul unun kili yomgum.

²³ Nak unun amin kabikon egapbo gak nagon egisal. Kalonisi egipni do nandisat. Yan egakwa miktimon amin da gak da nak yabekbi pigim yan nandani dosi nandisat. Ae gak da nak do but dasi galak tan namisal yan gin gak da unun amin do galak tan yomisal yan nandani dosi nandisat.

²⁴ “Dat, minjat amin nak do namgul unun nak da egipben kokupmon nak gat kisin egipnen do nandisat. Tilim namgul unun koni do nandisat. Yo morap dima noman tanjakwa but dasi kilisi galak tan namgul, unun do anek unun tilim namgul.

²⁵ Dat Kilegisi, miktimon amin gak dima nandan gaman. Mani nak nandan gamisat. Ae amin kabino da gak da nak yabekbi pigim yanji nandaba bami asak.

²⁶ Nak da gak unun amin kabikon yoligim. Ae gak da but dasi galak tan namisal yan gin unun amin kabi da amin do but dasi galak tan yomni, ae nak unun amin kabikon egipben, yan do sigin sanbenek gak yolikdisat.”

Yesu tepmi panjek kimagit da aeni pidagit

(Kilapmi 18-20)

18

Judas da Yesu uwal da kisiron yipgut

(Mt 26.47-56 ae Mk 14.43-50 ae Lk 22.47-53)

¹ Yesu bisit an mudanban pandet kabini gat kisi Kidron Pakbi Kidat

yapmanek kiwit. Unun pakbi da usugap da pigaga kinda toso. Yesu gat pañdet kabini gat unun pigagagwan pigiwit.

² Bisap morapmi Yesu gat pañdet kabini gat unun pigaga muwuk muwuk awit, do uwal da kisiron yipjak amin Judas kisi unun pigaga kan nandanjo agit.

³ Do Judas da Rom dakon emat amin di gat ae Telagi Yut Madep dakon obip amin diwari gat timikban unudon kiwit. Obip amin unun mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat Parisi amin gat da yabekgwit. Unun amin kabi lam ae kalin ae emat dakon yo kisi timikgwit.

⁴ Yesu yo morap noman tan imdan unun kili nandan mudagit. Do kapmatjok da kin unun amin kabi yan yoyigit, “Ji namn nan wisan?”

⁵ Yoyinban yan yawit, “Nin Yesu Nasaret amin nan wisaman.”

Yanba Yesu da yoyigit, “Nak unun mani.” Yesu uwal da kisiron yipjak amin Judas unun amin kabi gat kisi akgwit.

⁶ Yesu da “Nak unun mani” yan yanakwan amin unun timisok di duwalik kinjek miktimon piligi pakgwit.

⁷ Yesu da aeni yoyigit, “Ji namn nan wisan?”

Yoyinban yawit, “Yesu Nasaret amin.”

⁸ Yan yanba Yesu da yan yoyigit, “Nak kili dayit, nak unun mani. Ji nak wisan kan, on amin kabi yopba kini.”

⁹ Yan yanban gen kinda kalip yagit unun bami ton agit. Gen unun yan: “Amin kabi unun nak do namgul unun kinda dima yipbo pasigit.”

¹⁰ Saimon Pita da emat agak sibani ilik mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman monji dakon miragi amin tet nani mandan dagagit. Oman monji unun dakon mani Malkus.

¹¹ Yan aban Yesu da tebai yan iyigit, “Emat agak siba yigikon simil! Dat da

tepmi paken do nandisak unun dima paken yan nandisal, ma?”

Yesu Anaskon ankiwit

¹² Emat amin gat ae mibiltok amin madepni gat, ae Juda amin dakon obip amin gat da Yesu abidanek nap teban nan abisiwit.

¹³ Yan anek mibiltok Anaskon ankiwit. Anas unun Kaiapas dakon yopmi. Unun bilagon Kaiapas da mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egipgut.

¹⁴ Unun da kalip Juda amin yan yoyigit, “Amin kalon kinda dagin amin morap kisi do anek kimotjak kan, unun tagi.”

Pita da Yesu do wasip yagit

(Mt 26.69-70 ae Mk 14.66-68 ae Lk 22.55-57)

¹⁵ Saimon Pita gat ae pañdet kinda gat Yesu yol anan kigimal. Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da unun pañdet nandan imgut, do Yesu yol anan mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da nagalon pigigit.

¹⁶ Mani Pita wanga yoma kaga da kapmatjok akit. Do pañdet unun mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da nandan imgut unun da kin oman minjat kinda yoma kila agit unun iyinban Pita abidanban nagalgwan pigigimal.

¹⁷ Oman minjat unun yoma kila agit unun da Pita yan iyigit, “Gak unun amin dakon pañdetni kinda bo?”

Iyinban Pita da yagit, “Nak dima.”

¹⁸ Kokup mirimisi agit, do oman monji gat ae obip amin gat kindapni alik do kindap kinda sogit da patderikon anawasinek akgwit. Anakwa Pita yo kisi agek kindapni aliwit.

Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da Yesu gen yan imgut

(Mt 26.59-66 ae Mk 14.55-64 ae Lk 22.66-71)

¹⁹ Unun bisapmon mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da Yesu pañdet kabini do iyigit ae yoyinban agit kisi do iyigit.

20 Yanban Yesu da yan iyigit, “Nak gen nomansi amin kisi yoyin tenjenagam. Muwut muwut yutnikon yoyin dekgim, ae Telagi Yut Madep da nagalon Juda amin da abin muwuk muwuk an unudon bisapmi bisapmi yoyin dekgim. Gen kinda pasilikon dimasi yagam.”

21 Do nido nak nayisal? Gen yanapbo nandawit amin ban yoyi. Gen yagam unun da nandan.”

22 Yesu yan yanakwan obip amin kinda da mogim kulbak anagek yan iyigit, “Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon geni kobogi gen tagi nan iyisat yan nandisal ma?”

23 Yanban Yesu da yan iyigit, “Gulusun yat kan, unun do nayi. Ae gen kilegi yat kan, nido nikdal?”

24 Nap kisirikon abisiwit dima wtdalek Anas da Yesu yabekban mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Kaiapaskon ankiwit.

Pita da aeni Yesu do wasip yagit

(Mt 26.71-75 ae Mk 14.69-72 ae Lk 22.58-62)

25 Saimon Pita kindapni alin agakwan yan iyiwit, “Gak Yesu dakon panjetni kinda, ma?”

Yan iyanba yoyigit, “Nak panjetni kinda dima.”

26 Mani mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman amin kinda, unun Pita da miragi mandan dagagit amin unun dakon diwatni kinda, unun da yan iyigit, “Gakyo kisi Yesu gat pigaga ekwa dandat, ma?”

27 Iyanban Pita da yagit, “Dima!” Wasip yanakwan unudon gin pup gen yagit.

Yesu Pailaron ankiwit

(Mt 27.1-2 ae 27.11-14 ae Mk 15.1-5 ae Lk 23.1-5)

28 Juda amin da Yesu abidan Kaiapas dakon yut yipmanek gapman dakon amin madep da yutnon ankiwit. Unun kili wisa dagagit, do iyi gapman dakon amin madep da nagalon dima pigiwit, nido pigin kan Pin kop da dabilon kilek tanek

Yapyap Bilak dakon jap noknoknin ansun akdaman yan nandawit.

29 Wanga joman agakwa Pailat da pin yan yoyigit, “Ji on amin mibili nido gen yan imen?”

30 Yanban yan iyiwit, “Unun yokwi pakpak kinda dima tam, gagon dima anopnom.”

31 Yanba Pailat da yoyigit, “Disi abidan anki disi dakon gen tebanji yolek gen pikon yipni.”

Yanban Juda amin da yan iyiwit, “Nin da amin kinda anjatno kimotjak dakon yan dagok ninon dimasi tosok.”

32 Gen unun yanba kalip Yesu da kosit nianon da kimotjak do yagit, unun bami ton agit.

33 Pailat da aeni gapman da yutnon wigi Yesu iyanban opban yan iyigit, “Gak Juda amin dakon kila amin madep, ma?”

34 Yanban Yesu da iyigit, “Unun gaga nandanek yosol, bo amin di da nak do yan gayiwit?”

35 Yanban Pailat da yagit, “Nak Juda amin kinda dima! Gaga dakon amin kabigo gat ae mukwa sogok amin dakon amin madep kabigo gat da gak abidan anan nagon anoben. Gak nina nagan agil?”

36 Yanban Yesu da yan iyigit, “Nak da Amin Kila Asat unun on miktim dakon yo dima. On miktim dakon tam nak dakon oman monjino gat emat wamanakwa amin kinda da nak Juda amin da kisiron aripmi dima nepbam. Nak da Amin Kila Asat unun kokup njaknwarid dakon yo.”

37 Yanban Pailat da iyigit, “Asi gak kila amin madep kinda, ma?”

Yanban Yesu da kobogi yan iyigit, “Kila amin madep kinda yan nayisal unun asi bami yosol. Nak gen bami minat amin morap yoyiken do on miktimon pigim. Mibili yan do men da anlagit. Gen bami yolgan amin morap unun nak dakon gen do mirak yopmangan.”

³⁸ Yanban Pailat da iyigit, “Gen bami unun yo kinda ni?”

Pailat da Yesu tilak kindapmon anjatni do yagit

(Mt 27.15-31 ae Mk 15.6-20 ae Lk 23.13-25)

Pailat gen unun iyinek aeni wanga Juda aminon pigek yan yoyigit, “Nak da gulusun kinda agit do gen yan imnen da arip dimasi kosot.

³⁹ Mani Yapyap Bilagon anpakji yolek amin kinda dam tebanon nan wital yipbo kin kin an. Do Juda amin dakon kila amin madep nan yipbo kisak bo nian nandan?”

⁴⁰ Yanban yan tidanek yawit, “Barabas nan yipbi kisak.” Barabas unun kabo noknok, ae amin dapmanek yoni gwayan amin kinda.

19

¹ Pailat da yanban Yesu abidanek baljawit.

² Anakwa emat amin da nap keli ton kindanan kila amin madep dakon pelit yombem kinda wasanek Yesu da busunon yipgwit. Yan anek imal dubak gami kinda nan pan ingwit.

³ Anek kapmatjok da kin yan iyiwit, “Gildat tagi, Juda amin dakon kila amin madep!” Yan iyinek mogim kulbak anakgwit.

⁴ Anakwa Pailat wanga aeni pigi Juda amin yan yoyigit, “Nak da unun amin jikon abiko yan si nandan imni, nak da unun amin gulusun kinda agit do gen yan imnen da arip dimasi kosot.”

⁵ Yesu nap keli ton ban pelitni waman ingwit gat ae imal dubak gami kisi kwenikon sigin tanakwa wanga pigit. Pinakwan Pailat da amin yan yoyigit, “Kabit, unun amin oni.”

⁶ Yanakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae obip amin gat da Yesu kanek tebai yan tidanek yan yawit, “Tilak kindapmon anakba kimakban! Tilak kindapmon anakba kimakban!”

Yanba Pailat da yoyigit, “Disi abidan anki tilak kindapmon anakba kimotjak. Nak da gulusun kinda agit do gen yan imnen da arip dima kat.”

⁷ Mani Juda amin da yan iyiwit, “Unun amin da iyi do ‘Nak Pin kop dakon Monji’ yan yagit. Nin dakon gen teban da unuden amin si kimotni do yosok.”

⁸ Pailat gen unun nandanek mibitok pasalgit unun si yapmanek madepsi pasalgit.

⁹ Anek aeni gapman yutnon wigi Yesu yan iyigit, “Gak dukon nani?” Mani Yesu da gen kobogi kinda dima iyigit.

¹⁰ Anakwan Pailat da iyigit, “Kobogi nayik do dima nandisal, ma? Gepbo kiki bo ae tilak kindapmon gitni dakon yan dagok nagon gin tosok. Gak unun dima nandisal, ma?”

¹¹ Yanban Yesu da iyigit, “Pin kop kwen egisak unun da tapmim dima gamgut tam, gak da nak abin nepbi dakon tapmim kinda dima tan gaban. Do amin gak da kisiron nepmak unun dakon yokwi da gak dakon yokwi yapmandak.”

¹² Pailat gen unun nandanek Yesu yipban isal kisak do kosit wisik agit. Mani Juda amin da yan tidanek yan yawit, “Gak unun amin yipbi kisak kan, gak Sisa dakon notni dima. Amin iyi do nak kila amin madep yan yosok unun Sisa dakon uwalni.”

¹³ Pailat gen unun nandanek Yesu anan wanga abigigit. Abigek tamo kinda mani Tip Ban Yalinbi Tamo yan yon unudon gen kokwin an yityit tamo kinda tosok unudon yikgit. (Unun tamo Ibru genon da Gabata yan yon.)

¹⁴ Anwa Yapyap Bilak do nandanek jap pan kosit ak bisap, gildat binap 12 kilok agit. Pailat da Juda amin yan yoyigit, “Kabit, kila amin madepji oni.”

¹⁵ Yanban yan tidanek yawit, “Anabigit! Anabigit! Tilak kindapmon anakgit!”

Yanba Pailat da yoyigit, “Kila amin madepji tilak kindapmon anjakgen do nandan?”

Yanban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yan yawit, “Ninon kila amin madep kinda dima egisak. Sisa kalonjin!”

¹⁶ Pailat da Yesu tilak kindapmon anjatni do emat amin da kisiron yipban abidan ankiwit.

Yesu tilak kindapmon anjakgwit

(Mt 27.32-44 ae Mk 15.21-32 ae Lk 23.26-43)

¹⁷ Yesu iyi tilak kindapni guramigek kokup pap yipmanek miktim tim kindakon kiwit, mani Busun Kidat. Ibru genon da Golgata yan yon.

¹⁸ Unudon tilak kindapmon anjakgwit. Amin bamori kisi tilak kindap teri teri dapmanakwa Yesu binapmon akit.

¹⁹ Pailat da yanban but piso gen kinda mandan tilak kindapmon yipgwit. Gen unun yan, YESU NASARET AMIN, JUDA AMIN DAKON KILA AMIN MADEPNI

²⁰ Unun kosiri kapbi mandawit. Ibru gen, ae Rom gen, ae Grik genon da kisi mandawit. Yesu anjakgwit miktim tim unun kokup pap da kapmatjok tagit, do Juda amin morapmi da gen unun manjiwit.

²¹ Juda amin dakon mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da Pailat yan iyiwit, “‘Juda amin dakon kila amin madepni’ yan dima mandaki. Gen yan mandaki: ‘On amin da yagit, Nak Juda amin dakon kila amin madepni.’”

²² Yanba Pailat da yagit, “Yum koni. Gen kili mandat unun dagin tosak.”

²³ Emat amin da Yesu tilak kindapmon anjagek imalni timikgwit. Timigek kokwin 4 kabi anakwa kalon kalon da imalni kalon kalon timikgwit. Ae paba pigik dubakni kisi abidawit. Paba pigikni sanbekni unun mini imal diwat kaloni nan bupbi kawit.

²⁴ Yan kanek notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Dima pudonen. Namin da abidosak yan do satu wasok anen.” Yan yanek yan gin aba Pinjok da papiakon gen kinda tosok unun bami ton agit. Gen unun yan:

“Imalno kokwinigek timikgwit, ae namin da paba pigikno abidosak yan do satu wasok awit.”

Do emat amin da yan awit.

²⁵ Yesu dakon menji, ae menji dakon padige, ae Maria unun Klopas dakon minjatni, ae Maria Makdala kokup papmon nani, unun minjat kabi da Yesu dakon tilak kindap da kapmatjok akgwit.

²⁶ Yesu da menji gat ae pandet but dasi galak tan imgut unun kapmatjok akbal pindagek menji yan iyigit, “Minjat, on gak dakon monjigo.”

²⁷ Ae pandet unun yan iyigit, “On gak dakon menjo.” Unun bisapmon da wasanek pandet unun da Maria anki yutnikon kila agit.

Yesu kimakgit

(Mt 27.45-56 ae Mk 15.33-41 ae Lk 23.44-49)

²⁸ Yesu pi morapni kili unun mudosok yan nandanek, ae Pinjok da papiakon gen kinda tosok unun bami ton asak dosi nandanek yan yagit, “Tekno hap tosok.” Gen unun yanakwan

²⁹ wain kinam kinda kapmatjok tagit. Do yo kinda gugidan yombem abidan wainon sibinba tujanban, isop kindap dakon kilinikon walik yipba Yesu da dulumon wigigit.

³⁰ Wikwan Yesu da wain nanek yan yagit, “Kili unun mudosok.” Yan yanek busunji tadik pinjek wupni yipban kigit.

Emat amin kinda da Yesu dakon gekgegi sugagit

³¹ Kili Sabat bisap dakon yo pantagap ak gildat agit. Unun Sabat unun bisap madepsi kinda, do Juda amin da tilak kindapmon bumjot

dima toni do nandawit. Yan nandawit do amin tilak kindapmon akgwit dakon kandapni dapman jokgal do Pailat iyiwit. Yan aba tepmi kimakba bumjotni panjini yanon da yawit.

³² Yanba emat amin da kin amin bamot Yesu gat dapgwit dakon kandapni dapman jokgalgwit.

³³ Mani Yesukon abin kanba kili kimakgit kawit, do kandapni dima anak jokgalgwit.

³⁴ Mani emat amin kinda da Yesu dakon gekgegi gwawia nan sugagit. Sugaiban unudon gin pakbi yawiyo da pakgwit.

³⁵ Yo unun si kagit amin unun da iyi unun dakon yan tenjenok asak. Ae iyi bamisi yosot yan nandisak, do jiyo kisi nandan gadat ani yan do gen unun yan tenjenosok.

³⁶ Yo unun aba Pinjokop da papiakon gen kinda tosok unun bami ton agit. Gen unun yan:

“Kidatni kinda dima anak jokgaldan.”

³⁷ Ae Pinjokop dakon gen kinda gat yan tosok:

“Amin da giptimi sugawit unun kokdan.”

Yesu dakon bumjotni kimakbi tamo kalugi kindakon yipgwit

(Mt 27.57-61 ae Mk 15.42-47 ae Lk 23.50-56)

³⁸ Kili don Josep Arimatea kokupmon nani da kin Yesu dakon bumjotni Pailat da nandan iban anjisak do iyigit. (Josep unun Yesu dakon pandetni kinda. Mani Juda amin dakon kila amin do pasalek Yesu do nandan gadatni si anjisibigit.) Pailat da nandan iban Josep da kin Yesu dakon bumjotni ankigit.

³⁹ Ae Nikodemus kalip Yesu kalbi kin kagit ununyo kisi unun bisapmon gin apgut. Unun yo kibani ton tagisi di timik panapgut. Unun kindap bamori dakon gawoni ban iktagilek wasawit. Yo kibani tagisi unun dakon jigini unun 30 kilo da arip.

⁴⁰ Josep gat Nikodemus gat da Yesu dakon bumjotni abidanek yo kibani tagisi unun tagal imgumal. Yan anek imal tagisi ban gwilikgimal. Unun Juda amin da anjagon amin kimakbi do yan an.

⁴¹ Yesu tilak kindapmon anakgwit da kapmatjok pi kinda tagit. Unun pigagagwan kimakbi tamo kalugi kinda tagit. Unun tamokon bumjot kinda dima yipbi.

⁴² Unun Juda amin da Sabat bisap dakon yo panjagap ak bisap, ae kimakbi tamo unun kapmatjok tagit, do amin bamot Yesu dakon bumjotni anki unungwan yipgumal.

20

Yesu kimoron da pidagit

(Mt 28.1-8 ae Mk 16.1-8 ae Lk 24.1-12)

¹ Sonda wisa dagokdo pilin tuk tanjakwan gin Maria Makdala kokupmon nani kimakbi tamokon apgut. Abin kanban kimakbi tamo dakon yoma soggwit dakon tip kili antobilba kigit kagit.

² Yan kanek timtim yanek kin Saimon Pita gat ae Yesu da pandetni kinda but dasi galak tan imgut unun bamot yan yoyigit, “Amin Tagi kimakbi tamokon nan anabigen. Anki dukwan yipman unun dima nandaman.”

³ Yanban Pita gat ae pandet kinda unun gat kimakbi tamokon kigimal.

⁴ Amin bamot kisi timtim yanek kigimal, mani pandet kinda unun da Pita yapmanek unun da kalip kimakbi tamokon kin altagit.

⁵ Kin pagadanek kimakbi tamogwan wusigit. Wusinek imal tagisi Yesu dakon bumjotni wangwit unun tanba pindakgit. Mani dima wigigit.

⁶ Saimon Pita unun da bunon abinek unun kimakbi tamogwan wigigit. Wigek imal tanba pindakgit.

⁷ Ae imal kinda kagit unun Yesu da busunon wabi. Imal unun imal diwari gat dima tawit. Unun gironjibki da iyindage tanban kagit.

8 Ae pañdet unun kinda mibiltok kimakbi tamokon kigit unun kisi wigigit. Wigi pindagek nandan gadat agit.

9 Unun bisapmon Pin kop da papiakon Yesu kimoron da ae pidokdisak dakon gen tosok unun do dima nandaba pisagit.

10 Yo unun pindagek pañdet bamot tobil kokupmon kigimal.

Maria Makdala kokupmon nani da Yesu kagit

(Mt 28.9-10 ae Mk 16.9-11)

11 Maria kimakbi tamo da wanga agek kunam takgit. Kunam tagek tagek pagadanek kimakbi tamogwan wisigit.

12 Wisinek anelo bamori imalni kwakwagi pindakgit. Unun anelo bamot Yesu dakon bumjotni da tagit unudon yikgimal. Kinda busunji da tagiron yikgit, anakwan kinda kandapni da tagiron yikgit.

13 Maria yan iyigimal, "Minjat gak kunam nido takdal?"

Yanbal yan yoyigit, "Amin Tagino abidan anki dukwan yipman unun dima nandisat."

14 Yan yanek tobil Yesu akban kagit. Mani Maria da unun Yesu yan dima kanban pisagit.

15 Kili Yesu da yan iyigit, "Minjat gak nido takdal? Gak namin nan wisisal?"

Maria da pikaga unun dakon pi monji kinda yan nandanek yan iyigit, "Amin tagi, gak da bumjot ankil kan, dukwan yipmal nayinbi kin abidan anjopen."

16 Yanban Yesu da yagit, "Maria!"

Yanban Maria da tobil Ibru genon da yan iyigit, "Rabonai." (Rabonai unun dakon mibili unun Yoyin det.)

17 Yanban Yesu da yan iyigit, "Nak Datnokon dima wigigit, do nak dima abidoki. Kin notno kabi yan yoyiki, 'Nak Datno ae ji dakon Datji unudon wigiken. Pin kopno ae ji dakon Pin kopji unudon wigiken.'"

18 Iyiban Maria Makdala kokupmon nani da kin pañdet kabi yan yoyigit, "Amin Tagi nak da kili kat." Yan yoyinek Yesu da gen iyigit unun yoyigit.

Pañdetni da Yesu kawit

(Mt 28.16-20 ae Mk 16.14-18 ae Lk 24.36-49)

19 Sonda pilin kaga pañdetni Juda amin dakon kila amin do pasalek yut kindakon muwugek yoma ben gan anek yikgwit. Yigakwa Yesu da abin bikbik nikon agek yan yoyigit, "Butji yawori tosak."

20 Yan yanek kisit bamotni ae gekgekniyo yoliban pañdetni Amin Tagini kanek but galak madepsi nandawit.

21 Aeni Yesu da yan yoyigit, "Butji yawori tosak. Dat da nak yabekgit, yan gin nak da ji yabekdat."

22 Yan yanek migani pisonban pañdetnikon kinakwan yan yagit, "Ji Telagi Wup abidoni."

23 Ji amin dakon yokwini yopman yomni kan, diwarini pasil yomdan, ae dima yopman yomni kan, diwarini tan yomdan."

Tomas da Yesu kagit

24 Pañdetni diwari Yesu kawit bisapmon kinda unun notni gat dima egipgwit, mani unun Tomas (ae mani kinda Yayat).

25 Pañdet diwari da Tomas yan iyiwit, "Nin Amin Taginin kaman!"

Yan iyinba Tomas da yoyigit, "Kisirikon birin tamo dima pindagek witjiken, ae gekgegikon wuda gwaljik dima witjiken kan, ji da gen nayan unun do nandabo bami dima asak."

26 Gildat 7 kabi mudanakwa pañdet kabi ae notni Tomas gat kisi yutnon muwugek yoma ben gan awit. Mani Yesu abin bikbik nikon altanban kawit. Altanek yan yoyigit, "Butji yawori tosak."

27 Yan yoyinek Tomas yan iyigit, "Gak abin kisitno witjinek pindat. Anek kisitgo awin gekgeknokon

witjiki. Gak but bamot dima anek nandan gadan nabi.”

²⁸ Yanban Tomas da yan iyigit, “Amin Tagino ae Pinjopno.”

²⁹ Yan yanban Yesu da iyigit, “Gak kili nandal, do nandan gadan namisal. Amin nak dima nandanek nandan gadan naman, unun amin kisik kisik tagi ani.”

On papia dakon mibilisi

³⁰ Yesu da wasok tapmimi ton diwari morapmisi anakwan panjetni da pindakgwit, unun on papiakon dima mandabi.

³¹ Mani papia on yan do mandabi. Ji da Yesu unun Kristo yansi nandan gadan imni. Ae Yesu unun Pinjop dakon Monjisi yan nandan gadan iminjakwa, unun da manon egip egip abidoni, mibili yan do papia on mandabi.

Yesu aeni panjet kabinikon altan yomgut (Kilapmi 21)

21

Yesu panjetni diwari do altan yomgut

¹ Don aeni Yesu da panjetni Galili Pakbi Idap ilenikon egakwa altan yomgut. Altan yomgut dakon gen unun yan.

² Saimon Pita, ae Tomas (Yayat yan iyiwit), ae Nataniel (Galili miktin, Kana kokupmon nani kinda), ae Sebedi dakon monji bamot gat, ae Yesu dakon panjetni bamori gat kisi egipgwit.

³ Saimon Pita da notni yan yoyigit, “Nak tap kilap ilit do kikat.”

Yanban yawit, “Nin kisin kinej.” Yan yanek boron wigek kiwit. Mani unun kalbi tap kilap kinda dima ilikgwit.

⁴ Wisa dagokdosi gildat dima winakwan Yesu unun pakbi idap ilenikon akban kawit, mani unun Yesu yan dima kanba pisagit.

⁵ Anakwa Yesu da yan yoyigit, “Not kabi, ji tap kilap di ilan?”

Yanban yawit, “Dima.”

⁶ Yanba yan yagit, “Ji yikji bot amin tet do maba kwan tap kilap di ilitni.” Yan yanban yikni maba pikwan tap kilap morapmisi pigi tuganba yik ilik awik do antidok awit.

⁷ Yan anakwa panjet Yesu da galak tan ingut unun da Pita yan iyigit, “Unun Amin Tagi mani!” Saimon Pita unun pi do anek ilikba pigik kadimni kili ilik yipgut. Do notni da “Unun Amin Tagi mani!” yan yanban nandanek ilikba pigik kadimni ae panek pakbigwan pan magit.

⁸ Manek ilenikon kinakwan notni boron da bunon yolgwit. Yolek yikni tap kilap tuganbi walimbil ilik anan kiwit, nido bot unun pakbi dubagikon dima tagit, 100 mita unun da tilagon gin tagit.

⁹ Kin ilenikon wigek yan pindakgwit: kindap kinda sogit da patderikon tap kilap kinda tagit, ae bretyo kisi tanba pindakgwit.

¹⁰ Pindagakwa Yesu da yan yoyigit, “Ji abisok tap kilap ilan di panjagut.”

¹¹ Yanban Saimon Pita da boron wigek tap kilap yik ilikban ilenikon wigigit. Yigon tap kilap madep madep 153 yan da pigi tugawit, mani yik unun dima dagagit.

¹² Yesu da yan yoyigit, “Ji abin jap nabit.” Unun Amin Tagini yan kili nandan mudawit, do gen unun yanban panjetni si pasalek kinda da “Gak namin?” yan dima iyiwit.

¹³ Anakwa Yesu kindapmon kinjek bret ae tap kilap timigek panjetni do yomgut.

¹⁴ Yesu kimoron da pidan panjet kabinikon on altan yomgut unun da aban kosiri kapbi agit.

Yesu da Pita yan iyigit, “Gak sip-sipno kila abi”

¹⁵ Jap nan mudanek Yesu da Saimon Pita yan iyigit, “Saimon, Jon dakon monji, gak nak do but dasi

galak tañ namin kimagek on amin kabi da but dasi galak tañ naman unun yapmandal, ma?"

Yanban Pita da yagit, "Asi, Amin Tagi, gaga nandisal. Nak but dasi galak tañ gamisat."

Yanban Yesu da iyigit, "Sipsip monin kabino upmokgi."

¹⁶ Ae kosiri kinda gat yan iyigit, "Saimon, Jon dakon monji, gak nak do but dasi galak tañ namisal, bo dima?"

Yanban Pita da yagit, "Asi, Amin Tagi, gaga nandisal. Nak but dasi galak tañ gamisat."

Yanban Yesu da iyigit, "Sipsipno kila abi."

¹⁷ Ae Yesu da iyinban kosiri kapbi anakwan aeni yan iyigit, "Saimon, Jon dakon monji. Gak but dasi galak tañ namisal?" Pita unun Yesu da kosiri kapbi "Gak but dasi galak tañ namisal?" yan iyigit, do buri jik tagit.

Yan nandane Yesu yan iyigit, "Amin Tagi, yo morap unun nandan mudosol. Nak but dasi galak tañ gamisat, gaga nandisal."

Yanban Yesu da yan iyigit, "Gak sip-sipno upmokgi."

¹⁸ Asisi gayisat, gak monji gimoni egipgul bisapmon ilikba pigikgo panek kokup dukwan kik do nandagil unudon kin kin agil. Mani amin pelan aki bisapmon, kisitgo anenagaki amin nwaknwari da ilikba pigikgo pan gaminek gak anan kosit dima kik do nandaki unun nan ankikdan."

¹⁹ Yesu gen on Pita kosit nianon da kimagek Pin kop man madep imjak unun do yagit. Yan yanek iyigit, "Nak nolgi."

Yesu da pandet kinda si galak tañ imgut, unun dakon gen

²⁰ Pita da tobil pandet kinda Yesu da but dasi galak tañ imgut unun kagit. Unun bunon yol panpan apgut. (Unun amin jap nawit bisapmon Yesu dakon pibit da kapmatjok busuni unudonjok yipmanek Yesu yan iyigit, "Amin Tagi,

namin da gak uwal da kisiron gep-jak?")

²¹ Pita da unun amin kanek Yesu yan iyigit, "Amin Tagi, ae on amin iwa?"

²² Yanban Yesu da yan iyigit, "Egakanwan gin nak aeno tobil apben do nandane bo dima, unun nak dakon yo. Gak nak nol."

²³ Yan yanban binap gen kinda panmuwukbi kabikon kin iren tagit. Gen unun yan: "Unun pandet dima kimotdisak." Mani Yesu da pandet unun dima kimotjak yan dima yagit. "Egakanwan gin nak aeno tobil apben do nandane bo dima, unun nak dakon yo", unun gin yagit.

²⁴ Unun pandet da unun yo morap dakon yan tenjenok anek gen unun mandagit. Nin nandaman, gen unun yan tenjenosok unun bamisi.

²⁵ Yesu da yo diwari morapmisi gat agit. Yo morap agit kisi morap papiakon mandane kan, miktimon papi unun da toni dakon tamo aripmi dima bo toni.

Yabekbi Pi Awit Dakon Gen

But piso gen

Yabekbi Papia on Gen Bin Tagisi Luk da mandagit unun sanbenek yosok. Luk dagin on papia kisi mandagit. On papiagwan yan konej; Telagi Wup da yabekbi do kosit yopman yominakwan Yesu dakon Gen Bin Tagisi "Jerusalem ae Judia ae Samaria yawit, ae yanakwa miktimi miktimi kigit" (1.8 do koki).

Papia Yabekbi da Yesu dakon panmuwukbi Juda amin kabikon da wasanek don madep tanej miktimi miktimi kigit do yosok. Ae Luk da yo kinda nolisak unun yan; Kristo dakon pi gat, ae minjat aminyo Yesu yolgwit dakon egip egip do kalip Pinjop da Israel amin do yan teban tok agit unun bami tonj awit.

Yo madep kinda Yabekbi Papia da yosok unun yan; Unun Telagi Wup dakon pi do yosok, unun Pinjop dakon Wupni. Mibiltok Telagi Wup Pentikos bisapmon panjet kabikon pigit. Anek don nandak nandakni panjetap anek tapmim yomgut unun do yosok. Tapmim yominakwan wasok tapmimi tonj anakwa amin da geni do nandaba bami agit, ae Yesu do nandan gadawit.

On papiakon panjet kabi da minjat aminyokon Yesu dakon Gen Bin Tagisi yawit bisapmon gen dubagisi yawit. Anakwa minjat aminyo morapmi da Gen Bin Tagisi unun yolakwa panmuwukbi si teban tagit.

Papia on da yabekbi morapmi da pi awit unun do yosok. Mani Pita gat Pol gat da pi agimal unun do morapmi yosok. Pita unun Yesu dakon panjetni kinda. Mani Pol kalip Yesu dima yolgit. Pol mibiltok Kristo dakon panmuwukbi pabinj yop do pi tebaisi agit. Mani don Yesu da Pol yan iban but tobil anek pi amini bamisi

kinda dagagit. Anek Amin Nwaknwari Kabikon Pinjop gen yoyigit.

On papiagwan Luk da Pol da yo morap agit do yanek "nin da agiman" yan yosok. Nandak nandak amin morapmi da yan nandan; Luk iyi Pol gat bisap di agipgumal do "nin da agiman" yan unun do yosok.

Yabekbi kabi da Jerusalem kokup papmon Yesu dakon gen yoyin tenjenawit

(Kilapmi 1.1-8.3)

Yesu da Telagi Wup yipban pisak do yan teban tok agit

¹⁻² Tiopilas, nak kalip papia kinda mandagim. Unun papiakon Yesu wasanek pi agit ae Pinjop dakon gen yoyin dekgiron da kwen wigigit unun dakon mibili mandagim. Yesu yabekbi kabini manjigit unun altan yominjek Telagi Wup da tapmim iminakwan pi ani do yoyin mudanakwan Pinjop da abidan anan Kwen Kokup wigigit.

³ Mibiltok tepmi madep panjek kimakgit da bunon egip egip aeni abidanek unun amin kabinikon altan yomgut. Altan yominjek asi kalugi egisak yan nandani do yo morapmi agit. Gildat 40 unun gat egek Pinjop da Amin Kila Asak unun dakon mibili yoyigit.

⁴ Bisap kinda unun gat egek yansi ani do yoyigit, "Ji Jerusalem kokup pap dima yipman detni. Datno da yo dam do yan teban tagit unun abidok do jomjom ani. Nak kalip yo unun do kili dayigim.

⁵ Jon da amin pakbi son yomgut, mani gildat kabisok kinda egek Pinjop da Telagi Wup son damdisak."

⁶ Unun bisapmon yabekbi kabini gat muwugek Yesu yan iyiwit, "Amin Tagi, gak abisok Israel amin nin panpuluganbi aenin miktinnin kila anek egipnen bo dima?"

7 Yanba yan yoyigit, “Dat da yo morap ak do bisap manjigit unun ji dakon yo dima. Dat da yo morap unun iyi kila asak.

8 Mani Telagi Wup jikon pinban tapmim pakdan. Tapmim panek nak dakon gen Jerusalem kokup papmon yan tenjenoni. Ae unudon da Judia kokup morap kisi, ae Samaria miktim kisi, ae miktimi miktimi kisi yan tenjenoni.”

*Yesu Kwen Kokup wigigit
(Mk 16.19-20 ae Lk 24.50-53)*

9 Yesu da gen unun yan mudanakwan, kanakwa kwen wigigit. Wigakwan gikwem da wamanakwan aeni dima kawit.

10 Kwen tebai sintanakwa unudon gin amin bamori imalni kwakwagi unun da altanbal yabekbi kabi gat akgwit.

11 Altanek yan yoyigimal, “Galili amin ji nidosi kwen sintanek akan? Yesu unun abisok Pin kop da abidanban ji depman dek Kwen Kokup wigik. Abisok kanakwa wigik yan gin apjak bisapmon yan da tilagon apdisak.”

Judas dakon kulabikni manjiwit

12 Yan yoyinbal ilej Olip yipmanek tobil Jerusalem kokup papmon kiwit. Hlej Olip unun Jerusalem da kapmatjok tosok.

13 Kin altanek yut kwen nani si egipgwiron wigiwit. Amin egipgwit unun mani yan: Pita, Jon, Jems, Andru, Pilip, Tomas, Batolomiu, Matyu, Jems Alpius dakon monji, Saimon Selot da kabikon nani, ae Judas Jems dakon monji.

14 Unun amin kabi gat ae minjat diwari gat ae Yesu dakon menji gat ae padik padikni gat kisi but kalonon da muwugek bisit pi sanbek sanbek awit.

15 Unun bisapmon amin 120 yan da Yesu nandan gadan imgwit. Pita unun kabikon da pidan agek yan yagit,

16 “Not kabi, kalipsigwan Telagi Wup da Dewit antagap aban Pin kop da papiakon Judas do gen kinda mandagit unun gen bami ton agit. Judas unun Yesu anoman anyoban obip amin da abidawit.

17 Judas kalip nin da kabikon ekwan pi kalon agiman.”

18 Judas unun yo yokwi agit dakon tomni timigek miktim tim kinda yuman nagit. Unun miktimon Judas da man sulugakwan kok wamiyo kisisi miktimon man mudawit.

19 Amin morap Jerusalem egipgwit unun dakon gen nandanek unun miktim tim mani Yawi Miktim yan yawit. Iyi da genon da Akeldama yan yawit.

20 Pita da sanbenek gen yan yagit, “Kap Papiia madepmon gen kinda yan mandabi:

‘Yut kokupyonikon amin di dima egipdo, isal tosak dosi nandisat.’

Ae unun papiakon gen kinda yan mandabi:

‘Kila amin pi agit unun amin kinda da kulabisak dosi nandisat.’

21-22 Gen yan tosok do amin kinda kulabigi anoman anej. Jon Telagi Pakbi Sogok Aminon da wasanek Yesu nipman wigigit, ae amin morap nin gat sanbek sanbek egapno Amin Tagi Yesu kin ap agit, unun amin kinda nan kulabik anej. Unun amin dasi nin gat pi anek Yesu kimoron da pidagit unun do yan tenjenok anej.”

23 Pita da yan yanban amin bamori do yan yomgwit, kinda mani Josep unun Basabas yan iyiwit, ae mani kinda Jastus. Ae amin kinda unun mani Matias.

24-25 Amin bamot unun manjinek bisit yan awit, “Amin Tagi, gak amin morap dakon but kisi pindak mudosol. Unun bamoron da namin dasi Judas dakon tamo abidanek yabekbi pi asak unun amin noliki. Bupmisi, Judas unun tamoni yipmanek kimak tamo iyi do yan mudanbikon kigit.”

²⁶ Bisit yan anek namin da noman tosak yan do wasok kinda awit. Tip wasok aba Matias da noman tagit. Noman tajak yabekbi 11 kabikon sanbegit.

2

Telagi Wup pigit

¹ Pentikos Bisap Madepmon Yesu nandan gadan imgwit amin kabi yut kindakon gin muwugek egipgwit.

² Unjudon gin nandanakwa wuwik madep kinda mirim madep an unjun da tilagon Kwen Kokup da pigit. Pin unjun yut yikgwiwon tugagit.

³ Anakwan yan pindakgwit: milen asip amin mel yombem da noman tan wasen ki amin kalon kalon da kwenon yikgwit.

⁴ Anek Telagi Wup da amin kisi morap burikon pigit tugagit. Anek Wup da panpuluganban wasanek gen mibili mibili yawit.

⁵ Unjun bisapmon Juda amin di Jerusalem kokup papmon egipgwit. Unjun amin miktim morap tan anan kwan unjudon da apgwit. Unjun amin Pin kop gawak iminek egipgwit.

⁶ Wuwik unjun nandanek unjun minat amin kabi madepsi da muwugek amin kalon kalon mirak pan nandaba Yesu nandan gadan imgwit amin kabi da iyi da genonsi da gen yawit. Yanba nandanek nandaba nwanwarisi

⁷ aban yan yawit, “On amin kabi gen yon unjun kisi morap Galili amin gin, ma?”

⁸ Kosit nianon da nin dakon gen kalon kalon yon?

⁹ Nin miktimnin Patia, Midia, Elam, Mesopotemia, Judia, Kapadosia, Pontus, Esia,

¹⁰ Prigia, Pampilia, Isip, ae Libia miktim Sairini kokup pap da kapmatjok tosgon amin. Nin Rom amin diwari apguman da idon ekwaman

¹¹ (Juda amin ae amin diwari Juda amin kabikon sanbenji kisi). Diwari nin Krit amin, ae diwari Arebia amin.

Nin kisi morap da nandanapno unjun amin kabi da nin da genon da Pin kop dakon wasokni masi masimi unjun do yanba nandan.

¹² Amin wuripdak pasalek notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Yo on altanban koman unjun dakon mibili nian?”

¹³ Yan yanakwa amin diwari da jigilak gen yanek yan yawit, “On amin kabi wain kalugi morapmi nan da but upbal an.”

Pita da Pin kop dakon gen yagit

¹⁴ Yanba nandanek Pita notni 11 kabi gat kisi pidan agek gen papmon da amin yan yoyigit, “Juda amin not kabi, ae ji Jerusalem kokup papmon ekwan amin morap, mirak pakyan si yopmanakwa yo on altosok unjun dakon mibili dayiko nandani.

¹⁵ “Ji on amin kabi but upbal an yan nandan, ma? Dimasi! Bisap apmenon wisa dagokdo 9 kilok gin asak. Pakbi teban noknok bisap unjun pilindo.

¹⁶ Abisok yo on altosok unjun kombi amin Joel da unjun do kalipsigwan yan yagit:

¹⁷ ‘Pin kop da yan yosok, Mibi gildat kwan tanakwan Wupno amin morap kisi do tagal yoben.

Anapbo monji gwayosi da kombi gen yokdan.

Ae monji bilagi da dipmin yombem pindatdan.

Ae amin pelan da dipmin pindatdan.

¹⁸ Unjun bisapmon oman amin kabino minat ae wili kisi do Wupno tagal yobo unjun da kombi gen yokdan.

¹⁹ Anakwa kwen binap yo masi masimi unjun doliko pindatni.

Ae miktimon wasok tapmimi ton ako bisap madep unjun dakon tilak yan pindatni.

Yawi ae kindap ae mukwa madep altokdan.

20 Unun bisapmon gildat dabil pilin tuk anjakwan kanek yawi dom akdisak.

Yan anjakwan Amin Tagi apjak dakon bisap madep don al-tosak.

Unun bisap madepmon Amin Tagi dakon tapmim madepni ae tilim madepni unun al-tokdisak.

21 Unun bisapmon minjat amin morap Amin Tagi da panpulgusak do bisit iyan unun amin kabi iyi do pankutnosak.’”

22 Pita sanbenek yan yagit, “Israel amin kabi, ji mirak yopmanek Yesu Nasaret amin do yoko nandabit. Unun amin Pinjopmon da apgut yan nandani do Pinjop da tapmim iminjakwan wasok tapmimi ton, ae yo masi masimi ae tilak mibili mibili agit. Yo morap agit unun disa kawit.

23 Pinjop da yan aben yan kili nandagit, do amin unun ji da kisiron yipgut. Yipban ji da amin yokwi da kisiron yipba unun da abidanek tilak kindapmon anakba kimakgit.

24 Kimot dakon jiggi da amin unun bisap pisipmisok wagil aripmi dima abin yipmi, do Pinjop da kimoron nan aban pidagit.

25 Kalip Dewit da Yesu tepmi pasak do yan yagit:

‘Nak Amin Tagi koko nak gat sanbek sanbek egisak.

Unun nak da kapmatjok egek tapmim naminjakwan yo kinda da aripmi dima ankwakwalitjak.

26 Yan asak, do butno da tagisi anjakwan kisik kisik gen yosot. Ae giptimno Pinjop da anpulgusak do jomjom asat.

27 Gak nipbi kimakbi tamokon dima tokenj.

Telagi amingo dakon giptim anjutnanjaki dima miktosak.

28 Gak egip egip dakon kosit kili nolinbi kagim.

Nak gak gat egek kisik kisikgo da butnokon piggi tugosak.’

29 Not kabi, babiknin Dewit unun dakon mibili do asisi dayin tenjenoko. Dewit unun kimakban kilisi wayikgwit. Bumjotni dakon tamo abisok on kokupmon komanj.

30 Mani Dewit unun kombi amin kinda egipgut. Pinjop da yan teban tok gen kinda yan iyigit: ‘Gak dakon babigo kinda da gak da tamokon kila amin madep egipjak.’

31 Yo don altoni unun pindagek Kristo kimoron da pidosak do kili yagit. Giptimi kimakbi tamokon dima tosak ae dima miktosak yan Dewit da kili yagit.

32 Yesu unun Pinjop da kimoron nan aban pidagit. Nin si kagimanj do unun dakon yan tenjenok amanj.

33 Pinjop da man madep imgut da iyi da aminsi tet do yikdak. Dat da Telagi Wup Monji do iben yan kili yan teban tagit. Do Monji do iban unun da tagalban yo abisok noman tosak unun ji kan nandanyo anj.

34 Dewit iyi Kwen Kokup dima wigigit mani yan yagit:

‘Amin Tagi da nak dakon Amin Tagino yan iyisak,

Gak nak da aminsi tet do yigaki

35 uwalgo dakon tapmim pabin yopbo gak dakon pinbisi egipni.’

36 Yan do, Israel amin kabi ji yansi nandani, Yesu unun ji da tilak kindapmon anjakgwit, mani Pinjop da unun amin yipban Amin Tagi ae Kristo egisak.”

Amin morapmi da but tobil anek telagi pakbi sowit

37 Pita da gen unun yanban nandaba buri suganba amin da Pita gat yabekbi kabi diwarigat yan yoyiwit, “Not kabi, nin abisok nianjano kilek tosak?”

38 Yanba Pita da yan yoyigit, “Ji kalon kalon but tobil anek Yesu Kristo da manon telagi pakbi sonakwa Pinjop da yokwisi wiriritjak. Yan anakwa Pinjop da but galak do Telagi Wup damjak.

³⁹ Pinjkop da Telagi Wupni dam do kili yan teban tok agit. Ji ae minjat monjyosi ae amin dubagikon ekwan, ae amin kisi morap Pinjkop da yan yomisak unun Telagi Wupni damjak.”

⁴⁰ Pita da gen morapmi sanjenek nawa gen tebaisi yan yoyigit, “Ji kan kimotni. Yokwi pakpak kabikon da tobil apba Pinjkop da ji timitjak.”

⁴¹ Unun gildaron gin amin 3 tausen Pita dakon gen nandaba bami agit. Yan anek telagi pakbi sonjek Yesu da panmuwukbi kabikon sanbewit.

Amin but kalon anek egipgwit

⁴² Panmuwukbi kabi da yabekbi dakon gen nandak do galagi madepsi nandawit. Ae but da notni banjal banjal anek, jap anwa nok do ae bisit ak do sanbek sanbek muwukgwit.

⁴³ Yan anakwa Pinjkop da panpuluganban yabekbi kabi da wasok tapmimi ton morapmi aba amin da pindagek pasal kimakgwit.

⁴⁴ Yesu nandan gadan ingwit amin kabi but kalon anek yo kabini kaloni di banjin pan egipgwit.

⁴⁵ Yo kabini gat miktimni gat yopba amin da yuman nanba moner unun ban bupmi amin panpulugawit.

⁴⁶ Gildari gildari Telagi Yut Madepmon muwukgwit. Ae notni da yutnon muwuk muwuk anek but galagon da not panpulugok dakon kisik kisik anek jap nawit.

⁴⁷ Anek Pinjkop anjkinjek egipgwit ae amin kisi morap da unun amin do nandaba tagisi agit. Gildari gildari amin diwari but tobil aba Amin Tagi da yokwikon ban timikban panmuwukbi kabikon sanjenba kabi madepsi agit.

3

Pita da kandapyokwi kinda anmilip agit

¹ Bisap kindakon gildat tobil do anakwan Pita gat Jon gat bisit agak bisapmon Telagi Yut Madepmon kik do kigimal.

² Kin pindakbal amin kabi kinda da kandap yokwi kinda waman anapgwit. Unun amin meri da yan anjalagit. Gildari gildari amin unun anabin Telagi Yut Madep dakon yoma kaga kinda mani Kildani Tagisi unudon yipman yipman awit. Amin Telagi Yut Madep da nagalgwan pigakwa unun amin da moner imni do bisit yoyigit.

³ Pita gat Jon gat nagalgwan pigik do anakwal moner imjil do bisit yoyigit.

⁴ Pita gat Jon gat da amin unun tebai kanek Pita da yan iyigit, “Gak nit ninda!” ⁵ Yan iyinban yo di namdamal yan nandanek tebai pindakgit.

⁶ Yan pindagakwan Pita da iyigit, “Nak moner no mini. Mani yo tan naman unun tagi gaben. Yesu Kristo Nasaret kokupmon nani unun da tapmim namgut do gayiko pidan kosit agip!”

⁷ Yan iyinjek kisiri aminsi tet do abidanek anpuluganban pidagit. Pidane unudon gin kandapni ae banjiyo kisi teban tawit.

⁸ Kandapmi teban tanba wigi man agek wasanek pilik bamok agit. Yan anek Pinjkop anjkinjek wigi mok mok anek amin bamot gat Telagi Yut Madep da nagalon pigiwit.

⁹ Pigakwa amin morap da kanba pilik bamok anek Pinjkop anjkinban

¹⁰ kanek nandaba njaknwarisi aban yan nandawit, “Mao! On amin yoma kaga mani Kildani Tagisi unudon yigek amin da moner imni do bisit asak amin oni. Unun da kilek tak!”

Pita da Telagi Yut Madepmon gen yagit

¹¹ Yan nandanek amin morap timtim yanek abin kanba amin unun Pita Jonyo timikban akba pindakgwit. Tamo unun akgwit dakon mani unun Solomon dakon Yik Nandat Tamo.

¹² Apba pindagek Pita da yan yoyigit, “Israel amin kabi, ji mibili nido tamtam yanek nit tebai nandan? Nit da kilegi do bo nit da tapmimon

da on amin wasok ando kilek tak yan nandan? Unun dimasi!

13 Babiknin Abraham, Aisak ae Jekop unun dakon Pinjkop da oman amini Yesu man wukwisi ingut. Unun amin si anakba kimotjak do ji da uwal da kisiron yipgwit. Pailat da pulugan yipban kisak do nandagit, mani ji da manji iminek si kimotjak do yawit.

14 Unun Amin Telagisi ae Kilegisi egipgut, mani ji da manji ingwit. Manji iminek amin dapdap amin kinda jikon yipban opjak do Pailat iyiwit.

15 Egip egipmon niyin panpan kigik amin unun ji da anakba kimakgit. Mani Pinjkop da kimoron nan aban pidagit. Pidanban kagimak do nit unun do yan tenjenok amak.

16 Nit Yesu nandan gadan imamak, do unun da wasok aban on amin kan nandanyo an unun abisok kilek tak. Yesu da iyi nandan gadatnit panjeban anakwan unun nandan gadat da on amin wagisi anmilip aban kilek tak da akban kon.

17 “Asi, not kabi ji gat ae kila amin kabisi gat dima nandan pisanjek Yesu anakgwit.

18 Mani kalip Pinjkop da kombi amin kisi da gen kagakon da Kristo tepmi pasak do yagit. Do ji da Yesu anakba gen unun bami ton agit.

19 Yando, ji but tobil anek Pinjkopmon gadanba yokwisi mudoni.

20 Yan aba Amin Tagi da tapmimni kalugi ji do damjak. Anek Kristo ji panpulugok do anek manjikbi unun damjak. Unun mani Yesu.

21 Yesu unun Kwen Kokup egek Pinjkop da yo morap panjaluk asak unun do jomjom asak. Yo morap panjaluk aben yan Pinjkop da unun do kili yan teban tagit. Panjagap aban telagi kombi amin kabini da unun do kili yawit.

22 Kalip Moses da yan yagit: ‘Amin Tagisi Pinjkop da don ji kabikon

amin kinda anjoman aban kombi amin nak yombem egipjak.

Unun amin da gen morap dayisak unun pakyanji nandani.

23 Geni dima nandani amin unun Pinjkop da kisisi panupbal aban iyi dakon amin kabi gat ae dima egipni.’

24 “Kombi amin Samuel gat ae unun da bunon kombi amin morap noman tawit unun kisi da abisok yo noman ton unun do yan tenjenok awit.

25 Ji kombi amin dakon babi kabini ekwan. Pinjkop da babikji gat sanjek sanjek agit do yo morap yom do yagit unun ji da timitni. Pinjkop da Abraham yan iyigit:

‘Nak da gak dakon babigo yabegek amin miktimi miktimi ekwan unun gisamikgo tagisi egipni.’

26 Pinjkop da oman monjini anjoman an mibiltok ji do yabekban apgut. Ji kisi kalon kalon anpakji yokwi yopmanjek gisami ton egipni yan do anek yabekgit.”

4

Pita gat Jon gat dam tebanon yopgwit

1 Pita gat Jon gat amin gen sigin yoyinjakwal mukwa sogok amin gat Sadyusi amin gat ae Telagi Yut Madep dakon obip amin dakon mibiltok amin gat kisi apgwit.

2 Abin nandaba amin bamot da Yesu kimoron da pidagit ae amin kimakbi yan gin pidokdan unun do yoyin tenjenagimal. Yan anakwal amin bamot do nandaba yokwi tok awit.

3 Anek amin bamot timigek gen pikon yop do nandawit, mani pilin tok do agit do anwa don yan nandanjek dam teban yutnon yopgwit.

4 Mani amin morapmi da amin bamot dakon gen unun nandan Yesu nandan gadan iminek panmuwukbi kabikon sanbenba 5 tausen yan da tilak agit.

Pita gat Jon gat gen kokwin amin kabikon yopgwit

⁵ Wisa dagokdo Juda amin dakon kila amin madep gat kila amin gat ae gen teban yoyindet amin gat kisi Jerusalem kokup papmon muwukgwit.

⁶ Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Anas ae dabini diwari, ae Kaiapas gat Jon ae Aleksanda gat kisi muwukgwit.

⁷ Muwugek Pita gat Jon gat yoyinba inamnikon agakwal yan yoyiwit, "Jil ni tapmimon da yo unun agimal? Ae namun da pi unun anjil do yan mudan dangut?"

⁸ Yanba Pita unun Telagi Wup da burikon pigi tujanban yan yoyigit, "Juda amin dakon kila amin madep ae kila amin yan nandani.

⁹ Nianon da kandap yokwi anmilip agimak unun dakon mibili nandak do yon kan

¹⁰ ji gat ae Israel amin kabi gat kisi dayiko nandani. Yesu Kristo Nasaret kokupmon nani unun da tapmimon on amin anmilip agimak da ji da dabilon akdak. Ji da Yesu tilak kindapmon anakba kimakgit mani Pin kop da kimoron nan aban pidagit.

¹¹ Yesu do tilak gen kinda yan yanbi: 'Yut agak amin ji da gwak yokwi yan yanek maba kigit.

Unun gwak tip kinda nan tidawit da akdak.'

¹² Nin amin kinda da yokwikon ban aripmi dima timitjak. Yesu iyi da manon gin miktimi miktimi amin ekwan unun tagi timitjak. Pin kop da unun amin kalongin nin do anek yabekban pigit."

¹³ Yan yanban amin madep da yan nandawit: On amin bamot amin isali, papia yutnon dima yikbi, mani pasol pasoli mini gen tapmimi ton yomal. Yan pindagek but morap nandanek on amin kalip Yesu gat egipgwit yan nandan kokwinikgwit.

¹⁴ Anek amin kilek tagit unun kisi akba pindagek gen di aeni yoyik do dima nandawit.

¹⁵ Anek amin bamot yoyinba gen kokwin tamo yipmanek wanga pigigimal. Pigakwal yanba yok anek yan yawit,

¹⁶ "Unun amin bamot nian si anyomnen? Unun da wasok tapmimi ton kinda abal Jerusalem amin kisi da nandan do aripmi dima anwasip anen.

¹⁷ Mani gen unun aminon dima kin irentosak do yansop an yomno Yesu dakon mibili do aeni dima yonjil."

¹⁸ Yan yanek yoyinba yutnon winbal Yesu da manon gen dima yonjil ae amin dima yoyindetjil do yansop tebaisi an yomgwit.

¹⁹ Mani Pita gat Jon gat da gen yan panobil yomgumal, "Disi kokwinitni. Pin kop dakon gen yipmanek ji dakon gen guramitden kan, Pin kop da nandan aban kilek tosak bo nian?"

²⁰ Nit gen kaganit aripmi dima sopden. Nit yo pindak nandanjo agimak unun dosi yan tentenok akdamak."

²¹ Yan yanbal gen kokwin amin da sanbenek but pasol gen diwari yoyinek amin do pasalek yopba kigimal. Amin da wasok agimal unun do Pin kop an kisiwit. Do ni jig nan tagi yomnen yan kinda dima nandawit.

²² Amin anmilip agimal unun bilakni 40 yapbi, aripmi dima kilek togi yan nandawit do Pin kop an kisiwit.

Panmuwukbi da bisit awit

²³ Pita gat Jon gat gen kokwin yutnon da pin dabini kabikon kigimal. Kin ek mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae kila amin gat da gen morap yoyiwit unun kisi yoyin mudagimal.

²⁴ Yoyin mudanbal but kalonon da Pin kop bisit yan iyiwit, "Amin Tagi Tapmim Ami, kundu ae miktim ae tap

ae yo morap unjungwan ton unun kisi gak da wasan yopgul.

²⁵ Kalipsigwan nin dakon babiknin gak dakon oman amingo Dewit Telagi Wup da antagap aban gen yan yagit:

‘Amin kabi kabi mibili nido japmisi nandajek iyi do nandaba wukwanek isal dogin yo yokwi ak do gen yan panjeban an?’

²⁶ Kila amin madep miktimi miktimi ekwan unun emat ak do tagap tok an.

Kila amin da Amin Tagi gat ae Kristoni gat pabin yop do muwukgan.’

²⁷ Asisi Erot ae Pontias Pailat, ae Amin Nwaknwari Kabi amin, ae Israel amin unun kisi da on kokup papmon telagi oman amingo Yesu gak da pigo asak do manjigil, unun amin abin yip do muwukgwit.

²⁸ Yan anakwa gak tapmingo madep do kalip yo don altoni do nandabi teban tagit unun noman tawit.

²⁹ O Amin Tagi, uwalnin da yo yokwi anjim do yon, do panpuluganjaki oman amin kabigo nin da pasol pasoli mini teban tanjek gengo yan tenjenonon.

³⁰ Gak tapmingo yolinjaki sot amin kilek toni. Ae tilak tapmimi ton ae wasok masi masimi unun telagi oman amingo Yesu unun da manon aki.”

³¹ Bisit anwasip anakwa yut muwukgwit unun kwakwalikgit. Yan aban Telagi Wup da amin kisi da buron pigi tujan yoban Pinjok dakon gen pasol pasoli mini tapmimi tonji yawit.

Amin kisi not panpulugok awit

³² Yesu nandan gadan ingwit amin unun kisisi but kalonj ae nandak nandak kalonj panjek egipgwit. Amin kinda da yo kabini do unun nak dakon yo yan dima yagit. Yo morapnin unun amin kisin dakon yo yan nandawit.

³³ Anjek yabekbi kabi da Yesu da kimoron da pidagit unun do tapmimi tonji sigin yan tenjenawit. Yan anakwa

Pinjok dakon nandan yawotni da bikbiknikon madepsi tan yomgut.

³⁴⁻³⁵ Bisap kalon kalon amin miktimni ton ae yutni ton unun amin do yominek monen timik panji yabekbi kabi do yoba bupmi amin do kokwinik yomgwit, do bikbiknikon bupmi amin kinda dima egipgut.

³⁶ Unun bisapmon amin kinda egipgut unun mani Josep. Yabekbi kabi da Banabas yan iyiwit. Banabas dakon mibili unun yan: “But panjeban ak amin.” Unun Liwai amin kinda, kokupni unun Saiprus.

³⁷ Josep unun miktim timni kinda amin do yominek monen timik panji yabekbi kabi do yomgut.

5

Ananias gat Sapaira gat dakon gen

¹ Amin kinda egipgut unun mani Ananias. Minjatni dakon mani unun Sapaira. Ananias unun miktim timni kinda amin do yominek monen timikgit.

² Timigek diwari iyi do yopmanjakwan minjatni unun kan nandanyo agit. Anjek kisisi panabisat yan top yoyinek monen diwari gin yabekbi kabi do yomgut.

³ Yan aban Pita da yan iyigit, “Ananias gak nianon da Sunduk do bikbik iminek galaktokni yolal? Gak Telagi Wup do wasip yan iminek miktim dakon monen diwari gaga do yomal?”

⁴ Gaga dakon miktim galaktokgokon yuman nal. Do monen timal unun gak dakon yo. Unun ban ni yo ak do nandal unun tagi abim. Nianon da nandak nandak yokwi unun pal? Gak amin ban wasip dima yoyisal. Gak Pinjok nan wasip iyisal.”

⁵ Yanban nandajek Ananias piligi man kimakgit. Kimakban unun dakon gen bini nandawit amin morap unun madepsi pasalgwit.

⁶ Anakwa monji kabi kinds da abin bumjotni imalnaŋ wamaŋ anki gapmagwan yipgwit.

⁷ Bisap 3 awa egi mudanakwa miŋatni yo morap unun noman taŋ unun dima nandanek apgut.

⁸ Apban Pita da yaŋ iyigit, “Nayinbi nandako. Miktimjil dakon monen timamal on gin?”

Yaŋban iyigit, “Asi unun gin.”

⁹ Yaŋ yaŋban Pita da yaŋ iyigit, “Jil nianon da Amin Tagi dakon Wup wasip iyik do but kalon amal? Pindat, amin ego gapmagwan yipman amin unun yoma kagakon akgaŋ. Unun amin da gakyo kisi wamaŋ ankikdan.”

¹⁰ Yaŋ yaŋban unudon gin miŋat unun Pita da buron piligi maŋ kimakgit. Kimakban monji kabi unun da abin kaŋba kimakgit kaŋ eni yipgwiron anki yipgwit.

¹¹ Yaŋ anakwa paŋmuwukbi morap gat ae amin diwari gen bin unun nandawit amin kisi madepsi pasalgwit.

Yabekbi kabi da wasok tapmimi ton morapmi awit

¹² Yabekbi kabi da miŋat aminyo da binapmon tilak tapmimi ton ae wasok masi masimi morapmi awit. Yesu nandan gadan ingwit amin unun Solomon dakon Yik Nandat Tamo unudon muwuk muwuk awit.

¹³ Anakwa amin diwari paŋmuwukbi kabi do nandaba wukwisi agit. Mani unun gat muwuk egipdo si pasalgwit.

¹⁴ Yaŋ nandanakwa miŋat wiliyo morapmi da Amin Tagi nandan gadan iminek paŋmuwukbi kabikon saŋbewit.

¹⁵ Saŋbenakwa yabekbi kabi da wasok tapmimi ton morapmi aba pindakgwit, do miŋat aminyo da sot amin morapmi paŋapgwit. Paŋabin tobaron ae yalin poron yopba kosit obakon pakgwit. Yaŋ nandanek awit: Pita kosit obanaŋ obin kinakwan gildat paŋopmon wupni da sot amin di witinban kilek toni yaŋ do yopba pakgwit.

¹⁶ Kokup monin monin Jerusalem angwasinek taŋ anaŋ kiwit unun dakon amin morapmi da sot amin ae amin kon da paŋupbal abi aminyo kisi paŋapba kilek tawit.

Ajelo da yabekbi dam teban ban pulugagit

¹⁷ Yabekbi kabi da wasok tapmimi ton anakwa amin morapmi unudon kin gadanakwa mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat dabini gat da pindagek nandaba yokwi tok an yomgwit. Unun amin unun Sadyusi da kabikon nani.

¹⁸ Unun amin kabi da kin yabekbi kabi timik dam teban yutnon yopgwit.

¹⁹ Yopmanakwa unun kalbi Amin Tagi dakon ajelo kinds da dam teban yut dakon yoma witaldek ilikban wanga pigiwit.

²⁰ Pigakwa ajelo da yaŋ yoyigit, “Ji kin Telagi Yut Madep da nagalon pabigi agek egip egip kalugi on dakon mibili kisisi amin yoyin mudoni.”

²¹ Yaŋ yoyinban wisa daganakwan ajelo da yoyigit unun da tilagon kin Telagi Yut Madep da nagalon pabigi amin wasanek yoyin dekgwit.

Anakwa mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat dabini gat gen kokwin tamo madepmon opgwit. Obinek Israel amin dakon kila amin obin muwutni do yaŋ yomgwit. Obin muwugek yabekbi kabi dam teban yutnon da opni do gen yipba kigit.

²² Mani obip amin da dam teban yutnon kin mini pindagek obin yaŋ yoyiwit,

²³ “Nin kin dam teban yut dakon yoma kono ben gan tebaisi abi, ae obip amin yoma domon akba pindaman, mani yoma wital wigi amin kinds dima ekwan kamaŋ.”

²⁴ Yaŋ yaŋba nandanek Telagi Yut Madep dakon obip amin dakon mibiltok amin gat mukwa sogok amin dakon amin madep kabi kisi but morap nandanek yawit, “Unun amin dukon ken?”

25 Unun do yanakwa amin kinda da abin yoyigit, “Nandani! Ji da amin dam teban yutnon yopgwit unun aben da Telagi Yut Madep da nagalon agek amin yoyin dekan.”

26 Yan yoyinban Telagi Yut Madep dakon obip amin dakon mibiltok amin gat obip amin kabini gat da kin yabekbi kabi timik panopgwit. Mani minat aminyo da tipban nindapni yan do pasalek yo jigi di dima an yominjek tayanok panopgwit.

Yabekbi kabi da gen kokwin amin do dima pasalgwit

27 Obip amin da yabekbi kabi panobin gen kokwin amin da inamon yopba akgwit. Agakwa mukwa sogok amin dakon mibiltok amin unun da mibili yoyin nandak do yan yoyigit,

28 “Ji unun amin dakon mibili amin dima yoyindetni do yansop tebaisi yan danguman. Mani ji sigin yoyin degakwa Jerusalem kokup pap amin kisi da ji dakon gen nandayin. Ae ji da nin do top kinda yan yon. Kila amin nin da Yesu anatan kimakgit, top yan yan niman.”

29 Yan yanban Pita gat notni kabi gat da yan iyiwit, “Nin Pinokop dakon gen unun nansi guramitno tagi asak. Amin dakon gen dima guramitnen.”

30 Ji da Yesu tilak kindapmon anakba kimakgit. Mani babiknin dakon Pinokop da kimoron nan aban pidagit.

31 Aban pidanban awigi iyi da aminsi tet do yipgut da nin dakon kosit niyin nolik amin, ae yokwikon ban timit timit aminin yikdak. Do Israel amin but tobil anapno yokwinin tagi wiririk nimjak.

32 Pinokop da yo morap agit unun nin da pindakgiman. Nin unun do yan tentenok aman. Ae Telagi Wup unun kisi unun do yan tentenok asak. Pinokop da amin morap iyi dakon gen guramikgan amin unun Telagi Wup yomisak.”

Parisi amin kinda da notni kabi nandak nandak tagi yomgut

33 Yan yanba nandane gen kokwin amin da japmisi nandane yabekbi kabi dapba kimotni do nandawit.

34 Mani Parisi amin kinda mani Gamaliel unun da gen kokwin amin kabikon pidan akgit. Agek yabekbi kabi da wanga pigi bisap pisipmisok atni do obip amin yoyinban timikba pigiwit. (Gamaliel unun gen teban yoyindet amin kinda egipgut. Amin kisi da unun do nandaba wukwan imgwit.)

35 Pigakwa Gamaliel da notni kabi yan yoyigit, “Israel amin kabi, ji unun kabi do yo kinda an yom do kan, pakyansi nandan kimagek ani.

36 Bilak abikisigwan amin kinda mani Tiudas unun da noman tan egek iyi do nandaban wukwan amin 400 yan da tilak yolgwit. Mani amin da anakba kimagakwan unun yolgwit amin tayinigi kinakwa pini bami dima agit.

37 Ae unun da bunon Galili amin kinda mani Judas unun da noman tagit. Noman tan gapman da man manjiwit bisapmon Judas da amin kabi kinda timikban gapman gat emat wangwit. Unun kisi anakba kimagakwan unun yolgwit amin tayinigi kiwit.

38 Unun do nak yansi dayisat, ji unun amin kabi do yo yokwi kinda dima an yomni. Isal yopba kini. Amin da nandak nandagon yo unun an kan, bami dima asak.

39 Mani Pinokop da nandak nandak yoban an kan, ji da aripmi dima pabin yopni. Yan ani kan, ji Pinokop gat emat wamni.”

40 Yan yanban bami yosok yan nandane yabekbi kabi yoyinba winba baljawit. Baljane bunon ae Yesu da manon gen dima yoni do yansop an yominjek yopba kiwit.

41 Yesu dakon man do tepmi pane mayaktok tagi paman yan nandawit. Yan nandane gen kokwin amin kabi

yopman degek kisik kisik madepsi nandanek kiwit.

⁴² Gildari gildari Telagi Yut Madep da nagalgwan ae yuri yuri muwuk muwuk awit. Anek Yesu unun Kristo unun dakon Gen Bin Tagisi amin yoyinj tenjenawit.

6

Yabekbi kabi panpulugoni do amin 7 kabi manjiwit

¹ Unun bisapmon amin morapmi da pandet kabikon sanjenba pandet morapmisi awit. Anakwa unun kabikon da amin diwari Grik gen yawit unun da Aram gen yawit amin unun do yanba yokwi tok anek yan yawit, "Ji gildari gildari bupmi amin do jap yominek sakwabat ninon ekwan unun do jap dima yoman. Unun tagi dima."

² Yan yanakwa yabekbi 12 kabi da Yesu nandan gadan imgwit amin kabi yan yoba opba yan yoyiwit, "Nin da Pin kop dakon gen yan tenjenok pi yipmanek jap kokwin pi anen unun da tagi dima asak.

³ Yan do anek not kabi ji yan ani. Disi da kabikon amin 7 kabi manjinba unun da jap kokwin pi ani. Amin nandak nandakni tagisi, ae amin da dabilon tagisi ekwan, ae Telagi Wup da burikon tujanbi unuden amin ban pindagek timitni. Timikba unun amin do jap kokwin pi yominek

⁴ nin da bisapmi bisapmi bisit pi ae Pin kop gen yan tenjenok pi gin anen."

⁵ Yan yanba minat aminyo da gen unun do nandaba galagi aban amin 7 kabi yan manjiwit. Kinda Stiwen, unun nandan gadatni tebaisi ae Telagi Wup da burikon tujanbi, ae Pilip, ae Pokorus, ae Nikano, ae Timon, ae Pamenas ae Nikolas. Nikolas unun Antiok kokup pap amin kinda. Unun Juda aminsi dima mani kulabik anek Pin kop gawak iminek Juda amin kabikon sanjebegit.

⁶ Amin kabi unun manjin yabekbi kabi da inamon yopba akgwit.

Agakwa pi unun ani do kisitni kwenikon wutjinek gisam yominek bisit awit.

⁷ Jigi unun anmilip awit do Pin kop dakon gen da madepsi irentan anan kigit. Yan anakwan Jerusalem kokup papmon Yesu nandan gadan imgwit amin madepsi paptan iren tawit. Anakwa mukwa sogok amin morapmi da but tobil anek nandan gadat awit.

Juda amin da Stiwen gen pikon yipgwit

⁸ Stiwen unun Pin kop da anpuluganek tapmim iminakwan yo masi masimi ae tilak mibili mibili amin da binapmon agit.

⁹ Unun bisapmon amin diwari da Stiwen gat gen emat awit. Unun amin Juda amin dakon muwut muwut yut kinda mani Pulugan Yopbi unun kabikon nani. Unun amin kokup pap Sairini ae Aleksandria ae miktim Silisia ae Esia tetgin da apgwit.

¹⁰ Mani Stiwen Telagi Wup da anpuluganek nandak nandak tagisi iminakwan geni abik do antidok awit.

¹¹ Antidok awit do pasilikon da amin diwari yan yoyiwit, "Ji kin amin yan yoyini, 'Nin nandanapno Stiwen da Moses gat Pin kop gat do gen yokwi yanban nandaman' yan yoyini."

¹² Top gen unun yoyinba amin ae kila amin ae gen teban yoyindet amin dakon butni madepsi pidawit. Yan anek kin Stiwen abidan anan gen kokwin amin kabikon ankiwit.

¹³ Anki yipmanek top amin di kokwinik yopba sitnok an iminek yan yawit, "On amin bisapmi bisapmi Telagi Yut Madep gat ae gen teban Moses da mandagit gat do yanba yokwi tok asak.

¹⁴ Nin da nandanapno on amin da yan yagit, 'Yesu Nasaret amin da Telagi Yut Madep unun tuwiljak. Ae Moses da anpak nimgut unun kulabik akdisak.'"

¹⁵ Sitnok yan an iminakwa amin gen kokwinon yikgwit kisi da kanakwa

Stiwen dakon tomno dabilyo anjelo yombem agit.

7

Stiwen da gen kokwin aminon gen yagit

¹ Anek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da yan iyigit, “Gen on yan gamañ unun asi yon bo top?”

² Yan iyinban Stiwen da oden yoyigit, “Not ae dat kabi, nandani! Datnin Abraham unun Aran miktimon dima kin egek Mesopotemia miktimon egipgut bisapmon Pinjop tilimni unun Abrahamon altañ imgut.

³ Altañ iminek yan iyigit: ‘Gak miktimo ae notgo dabigoyo yopmanek miktim kinda nak da goliken unudon kiki.’

⁴ Pinjop da yan iyinban Kaldia miktim yipmanek Aran miktimon panji egipgut. Panji egakwan datni kimagakwan Pinjop da yabekban ji da abisok on miktim ekwanon apgut.

⁵ Apban Pinjop da Abraham iyi do miktim timjok kinda dimasi imgut. Mani Abraham gat yawi diwatni gat da on miktim don abidoni do yan teban tok gen kinda yagit. Gen unun iyigit bisapmon Abraham monji mini egipgut.

⁶ Pinjop da Abraham yan iyigit: ‘Gak dakon yawi diwatgo da amin njwakñwari da miktimon egipni.

Egek oman amin daganakwa amin da yo yokwi an yominekwa bilak 400 asak.

⁷ Mani yo yokwi an yomni amin nak da don kobogi yokwi an yoben. Yan anapbo yawi diwatgo da miktim unun yipmanek obin on miktimon nak gawak namni.’

⁸ Yan iyinek sanbek sanbek agimal dakon tilakni giptimni mandisak do iyigit. Anek don Abraham dakon monji Aisak altañban gildatni 8 kabi anjakwan giptimi mandagit. Ae don

Aisak da Jekop dakon datni agit. Ae Jekop da babiknin 12 kabi dakon datni agit.

⁹ Unun babiknin 12 kabikon da diwari da Josep do nandaba yokwi tok anek amin do yominek tomni timikgwit. Timikba unun amin da Josep oman monji egipjak do Isip miktimon ankiwit. Mani Pinjop unun Josep gat egek

¹⁰ jigi morapni altañ imgwit unun anpuluganek kukwan imgut. Anjakwan Josep da Isip dakon kila amin madep Pero gat gen yagimal bisapmon Pinjop da nandan kokwin tagisi iminjakwan kila amin madep da kanban tagisi agit. Yan kagit do Isip miktim ae yutni dakon yo morap kila asak do yipgut.

¹¹ Yipmanjakwan Isip ae Kenan miktimon jap kalonisok tawit do babiknin jap do anek jigi madepsi pawit.

¹² Yan egek Jekop jap Isip ton yan nandanek babiknin yabekban Isip miktimon kiwit.

¹³ Don aeni kwa Josep da notni yan yoyigit, ‘Nak naga ji dakon notji Josep.’ Yan aban kila amin madep Pero da Josep dakon yawi diwatni dakon mibili nandan pindakyo agit.

¹⁴ Unun da kwenon Josep da datni Jekop ae yawi diwatni 75 kabi yan kisisi morap apni do gen yipban kigit.

¹⁵ Jekop gen unun nandanek kin Isip miktimon egek kimakgit. Ae babiknin diwari kisi kimakgwit.

¹⁶ Kimakba amin da bumjotni waman aeni tobil panji Sekem kokup papmon wayikgwit. Bumjot yopyop tamo unun kalip Abraham da Sekem amin kinda mani Amo unun dakon monjini do moneñ yominek abidagit.

¹⁷ Kalip Pinjop da Abraham dakon yawi diwatni da Israel miktim don abidoni do yan teban tok an imgut. Kili miktim abidoni dakon bisap kwan tanjakwan Israel amin Isip

7:2: WW 11.31; 12.1   7:4: WW 11.31-12.5   7:5: WW 12.7; 15.18; 17.8   7:6: WW 15.13-14; TP 12.40   7:7: TP 3.12   7:8: WW 17.9-14; 21.4   7:9: 37.11,28; 39.2,21-23   7:10: WW 41.37-44
7:11: WW 41.54; 42.1-2   7:13: WW 45.1-4,16   7:14: WW 45.9-11; 46.27   7:15: WW 46.1-7; 49.33
7:16: WW 23.2-20; 33.19; Jos 24.32   7:17: TP 1.7-8

miktimon egipgwit unun madepsi iren tawit.

¹⁸ Irentan egakwa kila amin madep kalugi kinda noman tagit. Unun amin da Josep dima nandan imgut.

¹⁹ Unun kila amin madep da nin dakon babiknin madepsi panjekwalek yo jigisi an yomgut. Yan anek gen tebaisi yoyinban monji nakanakni wanga pabigi yopba tanek kimakgwit.

²⁰ Unun bisapmon Moses altagit. Moses unun monji nakanak tagisi ae Pinjkop da kan galak tagit. Datni da yutnon kilani anakwa kanekni kapbi agit.

²¹ Kanekni kapbi anakwan wanga abigi yipmanakwa kila amin madep Pero dakon gwi da kan abidan anki iy dakon monji nan yan upmakgit.

²² Upmakban taganek Isip amin dakon nandan nandan tagisi kisi nandan mudagit. Anek gen yagit ae pi mibili mibili agit unun tapmimi tonji agit.

²³ Moses unun bilakni 40 anakwan Israel amin notni kin pindat do nandagit.

²⁴ Kin pindakban Isip amin kinda da Israel amin kinda yokwi an iban kagit. Yan kanek notni anpulugok do anek Isip amin unun yokwi agit dakon kobogi do unun amin anakban kimakgit.

²⁵ Moses yan anek yan nandagit, 'Pinjkop da nak anpuluganban Israel amin uwal da kisiron ban timitdisat yan nandan namdan.' Mani Israel amin Moses do yan dima nandawit.

²⁶ Pakgit da wisa dagokdo Moses abin pindakban Israel amin bamori da emat wangumal. Wabal panwasik do anek yan yoyigit, 'Jil not kaloni da nido notni dapman dapman amal?'

²⁷ Yan yoyinban emat wasagit amin da Moses ukwayikban kinakwan yan iyigit: 'Namin da kila amin ae gen kokwin aminin gepmak?'

²⁸ Apma gak Isip amin kinda anakbi kimakgit, abisok nakyo kisi yan gin

nikbi kimokgen do nandisal, ma?'

²⁹ "Gen unun iyinban nandanek Moses pasal Midian miktimon panji egek unudon minat kinda panek monji bamori panalagit.

³⁰ Panalanek bilak 40 egi mudanakwan anelo kinda da Moses altan imgut. Anelo unun kindap monin kinda sonjek milen asip baljagit unungwan akgit. Sinai Kabap da kapmatjok miktim kibiri tim kinda tagit unudon altan imgut.

³¹ Moses yo unun altanban kanek but morap agit. Yan nandanek kapmatjok da pakyanji kok do anek kigit. Kinakwan Amin Tagi da yan iyigit,

³² 'Nak babikgo Abraham, Aisak ae Jekop dakon Pinjkop.' Yan iyinban Moses nimnimigek sintan kokdosi pasalgit.

³³ Anakwan Amin Tagi da yan iyigit: 'Moses, kandap gwilgo ilik yopman. Miktim tim unun baman akdal unun telagi miktim.

³⁴ Minat amin kabino Isip amin da yo yokwi morapmi an yominakwa kili pindat. Ae kunam wuwikni kili nandat do anek Isip da kisiron ban timit do pisat. Moses kili apbi yabekgo Isip miktimon kiki.'

³⁵ "Kalip Israel amin da Moses abin yipmanek yan iyiwit, 'Namin da mibiltok amin ae gen kokwin aminin manjin gepmak?' Pinjkop da unun Moses nanjin mibiltok amini ae jigikon ban timitjak amini yabek yomgut. Anelo kindap monin akgit unun da Pinjkop dakon gen abidanek Moses yabekgit.

³⁶ Anek Moses da Isip miktimon ban timik panjek wasok tapmimi tonj ae tilak mibili mibili Isip miktimon ae Tap Gamikon agit. Ae miktim kibiri timon bilak 40 egek yan gin agit.

³⁷ "Unun Moses dagin Israel amin yan yoyigit, 'Pinjkop da nak analon an negut yan gin ji kabikon nan kombi amin kinda don analon an damjak.'

7:19: TP 1.11-22

7:20: TP 2.2

7:21: TP 2.3-10

7:24: TP 2.11-15

7:28: TP 2.14

7:29: TP

2.21-22; 18.3-4

7:30: TP 3.1-10

7:35: TP 2.14

7:36: TP 7.3; 14.21; IDT 14.33

7:37: GT 18.15

7:38: TP 19.3

38 Babiknin miŕtim kibiri tim egipgwiŕon Moses unun gat kisi egipgwit. Sinai Kabapmon wikwan anelo kinda da gen iyigit. Moses da Pinŕkop dakon gen egip egipmi ton timigek nin da nandanen do nimgut.

39 “Mani babiknin Moses dakon gen nandan guramit do dima galak tawit. Geni maba kinakwan burikon da Isip miŕtimon tobil kik do nandawit.

40 Yan nandanek Aron yan iyiwit, ‘Moses Isip miŕtimon da nin pan pan obik amin unun dukwan kik unun nin dima nandanen. Do gak da kokup kidat dakon wupmi di wasan nibi unun da mibiltan niba kosit wasanek kinen.’

41-42 Unun bisapmon bulmakau wup kinda kokup kidatni wasawit. Wasanek paret anek kisiŕ da yo wasawit do kisiŕ kisiŕ madepsi awit. Yan anakwa Pinŕkop da manji yominek gik kanek gildatyo gawak yomni do bikbik yomgut. Kombi amin da papiakon gen tosok unun da tilagon yo yokwi awit. Gen unun yan tosok:

‘Israel amin ji miŕtim kibiri timon bilak 40 egek bulmakau ae sip-sip dapmanek mukwa sowit, unun nak do awit? Unun dimasi.

43 Yut kaben imanen wasanbi unun guramik awilgwit unun nak dakon yut dima.

Disi dakon kokup kidatji Molek unun dakon yutnan awilgwit.

Ae kokup kidatji Repan unun dakon gik wup wasanek unun kisi pawilek gawak yomgwit.

Yan awit do nak da ji dolbo miŕtimji yipmanek Babilon umogap tetgin do kini.’”

44 Stiwen sanbenek yan yagit, “Kalip babiknin miŕtim kibiri timon egipgwit bisapmon Pinŕkop dakon imal yutni tan yomgut. Yut unun da tanakwan Pinŕkop babiknin gat egipgwit dakon tilak agit. Imal yut

unun awit Pinŕkop da Moses yan ani yan iyigit unun da tilagon awit.

45 Anek don monjini gat Josua gat da unun imal yut abidan anan Pinŕkop da amin kabi morapmi yolban abigiwit unun miŕtimon anki yipgwit. Anki yipba agakwan wigi Dewit dakon bisap don apgut.

46 Pinŕkop da Dewit do yo tagisi an imgut. Anakwan Dewit da Jekop dakon Pinŕkop do yut kinda awal do bisit agit.

47 Mani Solomon da unun yut awalgit.

48 “Mani Pinŕkop Wikwisi unun amin kisiŕ da yut awalganon unudon dima egisak. Kombi amin da yan yawit:

49 ‘Amin Tagi da yan yosok, Kwen Kokup unun kila amin madep yiyit tamono ae miŕtim unun kandap yipyip tamono.

Do nak do yut kinda aripmi dima agagi.

Ae yik yawot tamono dukwan tosak?

50 Nak naga unun yo morap wasagin.’”

51 Stiwen da gen kokwin amin kabi sanbenek tebaisi yan yoyigit, “Kwen wigik amin ji amin Pinŕkop dima nandan iman da tilagon butji unun tebaisi ae mirakji da Pinŕkop dakon gen dima nandabi yombem. Babikji da Telagi Wup do kurak tawit, jiyo kisi yan gin an.

52 Ji dakon babikji da kalip kombi amin kisi morap do yo yokwisi an yomgwit. Anek kombi amin diwari Amin Kilegi don apjak do yan kwok awit babikji da unun amin dapba kimakgwit. Unun Amin Kilegi ji da uwal da kisiron yipba kili anakba kimakgit.

53 Ji Pinŕkop dakon gen teban anelo da gen kagakon ban timikgwit, mani dimasi guramikgwit.”

Stiwen tipban anakba kimakgit

⁵⁴ Stiwen da gen unun yanban nandanek butjap madepsi nandanek mam nawit.

⁵⁵ Yan si awit, mani Telagi Wup da Stiwen da buron pigi tujanban Kwen Kokup sintanjek Pinjkop dakon tilimni kagit. Ae Yesu Pinjkop da aminsi tet do akban kagit.

⁵⁶ Yan kanek yagit, “Kabit, nak kanapbo Kwen Kokup witald kinjakwan Amin Dakon Monji Pinjkop da aminsi tet do akban kosot.”

⁵⁷ Yan yanban geni diwari nandak do kurak tanek mirakni si pansopmanek madepsi yan tidawit. Yan anek unudon gin amin kisisi da pidan mipagek kin Stiwen abidawit.

⁵⁸ Abidan kokup pap yipmanek wanga abigi tipban anjakgwit. Amin Stiwen do wasanjek sitnok an imgwit unun da imal dubakni ilik panji monji kindak akit mani Sol unudon yopmanek Stiwen tipban anjakgwit.

⁵⁹ Tipban anajakwa Stiwen bisit yan agit, “Amin Tagi Yesu, wupno abida.”

⁶⁰ Stiwen yan yanek njwakben anek yan tidanjek yan yagit, “Amin Tagi, yokwini dakon kobogi dima yobi.” Stiwen yan yanek kimakgit.

8

¹⁻² Anakba kimagakwan Sol da yo tagisi kindak nan an yan pindakgit.

Sol da panmuwukbi pantasik ak do pi agit

Stiwen anajakwa Pinjkop antelak anek egipgwit amin di da Stiwen do bupmi kunamyo madepsi anek bumjotni anki yipgwit.

Unun gildaron da wasanjek Pinjkop dakon gen dakon uwalni da panmuwukbi Jerusalem egipgwit unun panupbal ak do pi madepsi awit. Yan anek panmuwukbi yolba wasen ki Judia tetgin do ae Samaria tetgin do kin kin awit. Kinakwa yabekbi kabi dagin Jerusalem egipgwit.

³ Unudon egakwa Sol da panmuwukbi pantasik ak do pi madepsi agit. Yan anek yuri yuri agek amin timik panji

dam teban yutnon yopman yopman agit.

Panmuwukbi Kabi da Judia Ae Samaria Miktimon Yesu dakon Gen Yoyin Tentenawit

(Kilapmi 8.4-12.25)

Samaria miktimon Pinjkop dakon gen yawit

⁴ Panmuwukbi dukwan dukwan wasen kiwit unun agek aminon Gen Bin Tagisi yoyin tentenawit.

⁵ Anek Pilip Samaria dakon kokup pap kindakon pigi Kristo dakon Gen Bin Tagisi yoyin tentenawit.

⁶ Yanakwan amin morapmi da geni nandawit, ae wasok tapmimi ton aban kanek gen yagit nandak do mirak pakyansi yopgwit.

⁷ Kanakwa Pilip da kon morapmi yol yominakwan kon da madepsi yan tidanjek win abigiwit. Ae amin kidari kimakbi ae kandapmi yokwi unun panmilip anyo agit.

⁸ Yan anjakwan unun kokup papmon kisik kisik madepsi awit.

⁹ Unun kokup papmon amin kindak egipgut unun mani Saimon. Unun kon da tapmim iminakwa wasok amin da dima agagi morapmi kilisok aban Samaria minjat amin morap kisi da kanek but morap nandan imgwit. Unun amin da iyi do nak kila amin madep kindak yan yagit.

¹⁰ Anakwan amin wukwi ae amin pinbi unun kisi unun dakon geni nandak do mirak pakyansi yopgwit. Pinjkop dakon teban tokni mani Tapmimi Madepsi yan yon unun aminon tosok yan yawit.

¹¹ Wasok njwakwari morapmi aban kili kawit. Kanek but morap nandanek yol awilgwit.

¹² Mani don Pilip da Pinjkop da Amin Kila Asak dakon Gen Bin Tagisi gat ae Yesu Kristo dakon man yan tentenawit. Yan anjakwan minjat wiliyo kisi unun do nandan gadanjek telagi pakbi sowit.

13 Saimon unun kisi nandan gadat anek telagi pakbi sogit. Sonjek Pilip yolban dukwan dukwan kisi agipgumal. Anek tilak ae wasok tapmimi ton agit unun pindagek but morap madepsi nandagit.

14 Yo yan altnakwa yabekbi kabi Jerusalem egipgwit amin da Pinjkop dakon gen Samaria amin da kili abidawit unun dakon gen bini nandawit. Nandanek Pita gat Jon gat unudon kinjil do yabekgwit.

15-16 Telagi Wup Samaria aminon dima pigit. Isal Yesu da manon gin telagi pakbi sowit do yabekba kin altnak Telagi Wup abidoni do bisit agimal.

17 Bisit an mudanek kisitni kwenikon witjinakwal Telagi Wup abidawit.

18 Yan abal pindagek Saimon da monej yom do anek yan yoyigit,

19 "Nak do tapmim namijnbal kisitno amin kwenon witjiko Telagi Wup yan gin abidoni."

20 Yanban Pita da iyigit, "Gaga ae monengo kisi Tipdomon piginjil dosi nandisat. Pinjkop da but galak do yo nimisak unun monej nan aripmi dimasi yomyomi. Dimasi.

21 Pinjkop da dabilon gak dakon but tagi dima tosok do Pinjkop dakon pi aman unun gak gat aripmi dimasi agagi.

22 Yokwi unun asal unun yopmanek but tobil a. Anek butgokon nandak nandak yokwi ton unun wiririk gamjak do Amin Tagi bisit iyiki.

23 Pindak galaktokgo da butgo anupbal aban yokwi da dam tebanon ekwi gandisat."

24 Yanban Saimon da gen kobogi yan yoyigit, "Jil nak do bisit abal Amin Tagi da nak do nandan yawok namijnakwan yo unun yomal unun nagon dima noman toni."

25 Pita gat Jon gat da Samaria amin Amin Tagi dakon gen yoyin tentenagimal. Ae Pinjkop da yo tagisi anyoban kagimal ununyo kisi yoyigimal. Yoyin mudanek Jerusalem

kokup papmon aeni kigimal. Kosiron kinjek Samaria dakon kokup morap tawit unudon Gen Bin Tagisi yoyin tentenagimal.

Pilip da Itopia amin kinda Pinjkop gen iyigit

26 Amin Tagi dakon anelo kinda da Pilip yan iyigit, "Gak miktim kibiri timon kosit kinda Jerusalem da Gasa kwan unudon pigiki."

27 Yan iyinban kosiron kin Itopia amin kinda kagit. Unun amin gapman dakon amin madejni kinda egipgut. Itopia dakon kila amin madep minjat Kandasi dakon monej kila amin madejni egipgut. Unun amin Pinjkop gawak im do Jerusalem opgut.

28 Opgut da miktimnikon tobil kik do anek bit madep os da amin ilik pawilgan tamokon yikgit. Yigek kombi amin Aisaia da gen mandagit papia unun manjigit.

29 Anjakwan Telagi Wup da Pilip yan iyigit, "Gak unun amin pawil pawil tamo da kapmatjok kiki."

30 Iyinban Pilip timtim yanek kapmatjok da kin nandanakwan Aisaia dakon gen unun manjigit. Manjinakwan Pilip da yan iyigit, "Gak gen unun manjikal dakon mibili nandisat bo dima?"

31 Iyinban yan iyigit, "Amin kinda da mibili dima nayisak kan, aripmi dima nandabo pisosak." Yan yanek Pilip amin pawil pawil tamokon winban yitjil do iyigit.

32 Pinjkop dakon gen unun yan tosok nan manjigit:

"Sipsip dap do an ae sipsip monin dangwi mandak do anakwa gen dima yon, unun da tilagon gen kinda dima yagit.

33 Anek amin da madepsi abin yipmanek gen pikon yipmanek yan dagok kilegi dima anjimgwit.

Miktimon egip egipni gwayenba yeri mini agit."

34 Amin unun da gen unun manjinek Pilip yan iyigit, "Kombi amin unun

namin do yosok, iyi do yosok bo amin nɔwakɔwari kinda do yosok? Nayinbi nandako.”

³⁵ Yan iyinban Pilip da gen unun manjigit unun dakon mibili iyinjek Yesu dakon Gen Bin Tagisi iyigit.

³⁶⁻³⁷ Kosiron kinjek pakbi kindakon altanek amin madep unun da Pilip yan iyigit, “Kosol, pakbi oni. Mibili nido telagi pakbi dima soken?”

³⁸ Yan yanban amin pawil pawil dakon kila amin iyinban os pabidankwan Pilip gat amin unun gat miktimon man pinjek pakbikon pigigimal. Pigeke Pilip da telagi pakbi son imgut.

³⁹ Pakbi yipmanjek winakwal unudon gin Amin Tagi dakon Wup da Pilip anan kigit. Yan anakwan amin madep unun sanbenek Pilip dima kagit. Mini kagit mani amin unun kisik kisik anek aeni tamonikon pawin yigek kigit.

⁴⁰ Kinjakwan Pilip unun Asdot kokupmon noman tan akgit. Anek Pilip kokup pap morap tan anan kiwiron agek Yesu dakon Gen Bin Tagisi yoyin tenenanek don Sisaria kokup papmon kin altagit.

9

Sol but tobil agit (Yabekbi 22.4-16 ae 26.9-18)

¹ Unun bisapmon gin Sol da Yesu nandan gadan imgwit amin sigin dapba kimotni do yanek mukwa sogok amin dakon mibiltok aminon kigit.

² Kin Damaskus kokupmon Juda amin dakon muwut muwut yut dakon kila amin egipgwit unun do papia kindan mandan imjak do iyigit. Iyinban papia kindan mandan imgut. Unun papiakon gen yan tagit, “Sol da obin pindakban minat ae wili morap Yesu Yolyol Kosit nan yolek akwa kan, unun da tagi timik dam teban yutnon yop do Jerusalem panopjak.”

³ Sol unun papia abidanek kin Damaskus kokup pap ankapmat agit. Anakwan tilagi yansi Kwen Kokup

dakon tenenji kindan Sol angwasiyek madepsi tenenan imgut.

⁴ Anakwan Sol miktimon man pagek nandanakwan gen kindan altanek yan iyigit, “Sol, Sol, nak anupbal ak do pi nido asal?”

⁵ Yan iyinban Sol da yagit, “Amin Tagi gak namin?”

Yan iyinban yagit, “Nak Yesu, nan anupbal ak do pi asal.”

⁶ Abisok gak pidan kokup papmon pigiki. Pigaki amin kindan da yo ninansi aki unun da don gayisak.”

⁷ Yo yan altanakwan amin Sol gat agipgwit gen unun nandawit mani ami dima kawit, do geni minisi akgwit.

⁸ Anakwan Sol pidan sintagit mani yo dima pindakgit. Yan aban kisirikon abidan anan Damaskus pigiwit.

⁹ Pigi gildat kapbi egakwan dabili dima pisagit. Ae jap pakbiyo dima agit.

¹⁰ Damaskus kokup papmon Yesu nandan gadan imgut amin kindan egipgut mani Ananias. Unun amin buri pisanakwan dipmin yombem kindan kanakwan Amin Tagi da yan iyigit, “Ananias!”

Yan iyinban yagit, “Amin Tagi, nan oni.”

¹¹ Iyinban Amin Tagi da iyigit, “Gak kosit kindan mani Kosit Kilegi yan yon unudon kin Judas da yutnon wigiki. Wigi Tasas amin kindan mani Sol unun do yoyiki. Unun amin bisit pi anek egisak.”

¹² Sol da buri pisanakwan dipmin yombem kindan kanakwan amin kindan mani Ananias unun da abin win dabili aeni sintosak do kisiri kwenikon witjigit.”

¹³ Amin Tagi da gen unun iyinban Ananias da kobogi yan iyigit, “Amin Tagi, gak dakon telagi amin kabigo Jerusalem ekwan unun amin da yo yokwisi morapmi an yomgut. Unun dakon geni amin morapmi da kili yanba nandagin.”

¹⁴ Ae mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yan mudan

imgwit da idon apgut. Abin amin mango yanek bisit an amin unun timik dam tebanon yop do apgut.”

15 Mani Amin Tagi da Ananias yan iyigit, “Gak kiki! Unun amin nak dakon man yan tenjenosak do manjigim. Unun da Amin Nwakanwari Kabi, ae unun dakon kila amin madep kabini, ae Israel amin kabi kisikon mano yan tenjenosak do yabetdisat.

16 Nak dakon man yan tenjenanek jiggi pasak unun yoliko pindatjak.”

17 Iyiban Ananias kin yutnon wigi kisiri Sol da kwenon witjigit. Witjinek yan yagit, “Sol not, Amin Tagi Yesu kosiron altan gamgut unun da dabilgo aeni sintanawan Telagi Wup da butgokon tugosak do anek yabekban abisat.”

18 Yan iyinawan yo dabili soggut unun kukwan ki manawan yo pindakgit. Anek Sol pidan telagi pakbi sogit.

19 Yan anek unun da kwenon jap nanek aeni tapmim pagit.

Sol Damaskus kokup papmon Pinjop dakon gen yagit

Sol gildat kabi di Yesu nandan gadan imgwit amin gat Damaskus egipgwit.

20 Egek unudon gin Juda amin dakon muwut muwut yut agek Pinjop dakon gen yanek yagit, “Yesu unun Pinjop dakon Monji.”

21 Sol da gen yanban nandawit amin unun but morap anek yan yawit, “Kalip on amin da Jerusalem kokup papmon Yesu da manon bisit awit amin unun panupbal agit. Ae unun amin timik nap ban waman panpan Jerusalem mukwa sogok amin dakon amin madep kabikon panjik do apgut. On unun amin da yosok, ma?”

22 Yan yawit mani Sol dakon gen yogokni dakon tapmim sanbenek madepsi tagagit. Anakanwari Juda amin Damaskus egipgwit unun yoyin tenjenanek asisi Yesu unun Kristo yan

yoyigit. Yan yanban gen kinda aripmi dima iyigi kawit.

Juda amin da Sol uwal an imgwit

23 Gildat morapmi egi mudanakwa Juda amin da muwugek Sol anjat do gen yawit.

24 Mani yo ak do yawit unun amin da Sol kili iyinba nandagit. Juda amin gildari gildari ae pilini pilini kokup pap dakon yoma morap tawit unudon egek Sol anjat do kila tebaisi awit.

25 Mani bunon yolgwit amin da Sol pilin kaga anjan kokup pap dakon dam madepmon kwen awigiwit. Awigi gok madep kindakon iyinba yigakwan nap anyawot anakwa kosit gwagak nan wanga mibilikon pigigit.

Sol Jerusalem egipgut

26 Don Sol Jerusalem kinjek Yesu nandan gadan imgwit amin kabikon sanbek do kigit. Mani nandan gadat amin notnin kinda yan dima nandan imgwit, do kisi morap da kan pasalgwit.

27 Yan anakwa Banabas da Sol anjan yabekbi kabi da egipgwiron anjigit. Ankinjek Sol da kosiron Amin Tagi kagit ae Amin Tagi da gen iyigit unun dakon geni yoyigit. Yoyinek Sol da Damaskus Yesu dakon mani pasol pasoli mini yan tenjenan yomgut unun kisi do yoyigit.

28 Yan yoyinban nandanakwa Sol Yesu nandan gadan imgwit amin gat Jerusalem egipgwit. Egek pasol pasoli mini agek Yesu da manon Pinjop gen yan tenjenagit.

29 Anek Juda amin Grik gen yawit unun gat gen emat an an awit. Anek Sol si anakba kimotjak do nandawit.

30 Yan anakwa notni da pindak nandanyo anek Sol Sisaria kokupmon anki yabekba Tasas kokupmon kigit.

31 Unun bisapmon Judia ae Galili ae Samaria provinskon panmuwukbi tagisi egipgwit. Amin da yokwi dima an yominakwa panmuwukbi tapmim pawit. Anek Amin Tagi do nandan gawagek egakwa Telagi

Wup da nandak nandakni panṭeban agit. Anakwan amin morapmi panmuwukbikon sanṭenṭa madepsi sigin tagagit.

Pita da Anias anmilip agit

³² Pita unun kokup morap kisi agek Lida kokupmon kwan Pinṭkop dakon amin kabi gat egipgwit.

³³ Unun kokupmon amin kisit kandapmi kimakbi kindakagit, mani Anias. Anias unun tamokon gin pakwan bilak 8 kabi agit.

³⁴ Kanek Pita da yan iyigit, “Anias, abisok Yesu Kristo da gak anmilip asak. Do pidan yalin potgo panmilip a.” Yan iyinṭban Anias unudon gin kwen pidagit.

³⁵ Pidagek Lida kokupmon amin ae Saron miktim amin morap da Anias kanek but tobi anek Amin Tagikon kiwit.

Pita da Tabita kimoron nan aban pidagit

³⁶ Jopa kokup papmon Yesu nandan gadan imgut minṭat kindakagit egipgut mani Tabita. (Grik genon Dokas yan iyiwit.) Unun bisapmi bisapmi anpak kilegisi anek yoni mini amin panpulugagit.

³⁷ Unun bisapmon sot anek kimakgit. Kimakban bumjotni pakbinan sugan awigi yut kindakwen nani tagit unudon yipgwit.

³⁸ Lida kokup unun Jopa kokup pap da kapmatjok tosok. Do Yesu nandan gadan imgwit amin da Pita Lida kokupmon egisak yan nandanek amin bamori yabekba kin iyigimal, “Bisap noknok dima anek ninon tepmisi opbi!”

³⁹ Pita gen unun nandanek pidanṭban amin bamot gat kiwit. Kwan abidanṭba yut kwen nani tagit do anan wigiwit. Wikwan sakwabat morapmi da abin Pita anṭwasinṭek kunam tagek Dokas da egek imal bupgut unun yoliwit.

⁴⁰ Yan aba Pita da amin morap kisi yoyinṭban yomakon pigiwit. Pigakwa Pita nṭwakben anek bisit agit. Anek minṭat unun kimak tagit tetgin do

tobilek yan iyigit, “Tabita gak pida.” Yan iyinṭban dabili sinṭanṭek Pita kanek pidan yikgit.

⁴¹ Anakwan Pita da kisirikon abidanṭek ilikban pidan akgit. Anek Pinṭkop dakon minṭat amin kabi gat ae sakwabat gat yan yoban winṭba Tabita notji oni egisak yan yoyinṭek yoligit.

⁴² Anakwan Pita da wasok tapmimi ton agit unun dakon geni Jopa amin kisi da nandawit. Nandanek amin morapmi da Amin Tagi do nandan gadawit.

⁴³ Yan anakwa Pita gildat morapmi Jopa kokup papmon amin kindamani Saimon unun gat egipgumal. Saimon unun bulmakau gip panṭkilek ak amin kindak.

10

Anelo kindak da Konilias altan iminṭek gen iyigit

¹ Amin kindak Sisaria kokupmon egipgut unun mani Konilias. Unun Rom gapman dakon emat amin 100 dakon kila amini egipgut. Emat amin kabi unun Itali Emat Amin Kabi yan yawit.

² Konilias gat gwakni gat unun Pinṭkop do pasal gawak iminṭek egipgwit. Yan anek Konilias da Juda amin yoni mini amin panpulugagit. Ae bisapmi bisapmi Pinṭkop do bisit pi anek egipgut.

³ Bisap kindakon gildat tobi do 3 kilok buri pisanṭakwan dipmin yombem kindakagit. Kanakwan Pinṭkop dakon anelo kindak yutnon wigi yan iyigit, “Konilias!”

⁴ Konilias unun kanek pasol pasol madep anek yan iyigit, “Amin Tagi yo kindak ni?”

Iyinṭban anelo da iyigit, “Bisit pi asal ae yoni mini amin panpulugosol Pinṭkop da unun anpak kanṭban tagisi asak.

⁵ Abisok amin di yabekbi amin kindak Jopa kokup papmon egisak unun abidan anṭop do kini. Amin unun mani Saimon ae mani kindak Pita yan iyan.

⁶ Pita unun wawi Saimon unun da yutnon egisak. Wawi unun bulmakau gip panjiklek ak amin kinda. Yutni tap kidipminon tosok.”

⁷ Anjelo gen unun iyinek kinakwan Konilias da oman monjini bamori ae emat amini kinda gat yan yoban opgwit. Emat amini unun Pinjkop do pasal gawak imim amin kinda. Unun bisapmi bisapmi Konilias anjulanban egipgumal.

⁸ Konilias da unun amin kapbi yo morap altan imen unun kisi yoyin mudanek yabekban Jopa kiwit.

Pita da dipmin kinda kagit

⁹ Yabekban kin kosiron pakgwit da wisa dagokdo aeni kin Jopa kokup pap ankapmat anakwa gildat binap agit. Unun bisapmon gin Pita bisit pi ak do yut kwenon wigigit.

¹⁰ Wigi bisit an egek jap do agit, mani jap apmenon panjosit anakwa dipmin yombem kinda kagit.

¹¹ Kanakwan Kwen Kokup witdal kinakwan yo kinda imal madep yombem kinda da pigit. Unun kodigi 4 kabikon da yipba miktimon pigit.

¹² Unun imalon bit kilapyo mibili mibili ae birombak tunon aminyo ae minam kisi unungwan tanba pindakgit.

¹³ Pindagakwan gen kinda da yan noman tanban nandagit. Gen unun yan: “Pita, gak pidan on dapman na.”

¹⁴ Mani Pita da yan yagit, “Amin Tagi, dimasi dapman noken. Nak bisap kindakon jap kinda Juda amin da gen tebanon dima noknogi kinda dima nagim.”

¹⁵ Yan yanban gen aeni iyigit, “Yo Pinjkop da panmilip aban yo tagisi an unun gak da dima noknogi yan dima yoki.”

¹⁶ Yo unun kosiri kapbi altan iminek unudon gin aeni Kwen Kokup wigigit.

¹⁷ Wigakwan Pita yo unun kagit dakon mibili niansi yan nandanek but morap agit. Yan nandanek egakwan Konilias da amin yabekgit unun apgwit. Abin amin yoyinba Saimon

dakon yut yoliba unun da yoma kakakon panji akgwit.

¹⁸ Agek yan tidanek yan yawit, “Saimon, mani kinda Pita yan yon, unun egisak bo dima?”

¹⁹ Yan yanakwa Pita yo kagit unun do but morap sigin nandanek yigakwan Telagi Wup da yan iyigit, “Saimon, amin kapbi gak wisanj.

²⁰ Unun nak da naga yabekgo aben do gak unun gat pigi kik do but bamot dima aki.”

²¹ Yan iyinban Pita da pidan pigi amin unun yan yoyigit, “Amin wisanj unun nak mani. Ji mibili nido aben?”

²² Yanban amin unun da yan iyiwit, “Emat amin 100 dakon kila amin kinda mani Konilias unun da yabekban abaman. Unun amin kilegisi ae Pinjkop do pasalek gawak iminek egisak. Juda amin morap da unun amin do nandaba wukwan iman. Telagi anjelo kinda da gak yan gaban yutnikon kiki do iyigit. Kinjek gak da gen di yanbi nandisak do iyigit.”

²³ Yan iyinba Pita da amin unun yanban yutnon winba kilani aban pakgwit.

Pita Konilias da yutnon kigit

Wisa dagokdo pidan kinakwa Jopa amin notni di kisi bunon yolba kiwit.

²⁴ Pita gat amin kiwit unun kosiron dipmin kinda pakgwit da wisa dagokdo Sisaria kokupmon kin altawit. Altanakwa Konilias unun do jomjom anek egipgut. Ae yawi diwatni gat ae notsini gat yan yoban apgwit unun gat kisi jomjom anek egipgwit.

²⁵ Anakwan Pita obin yoma wilanon wukwan Konilias unun Pita da akgiron kin njakben anek gawak imgut.

²⁶ Anakwan Pita da ilikban pidanakwan yan iyigit, “Pidan at! Nak madepgo dima.”

²⁷ Yan iyinban Konilias gat gen yanek yutnon wigi pindakban amin morapmisi muwukgwit.

²⁸ Pindagek Pita da yan yoyigit, “Ji disi nandan, nin da gen tebanon Juda amin nin Amin Nwakwari Kabi gat muwuri unun dimasi tosook ae yutnikon aripmi dima kigigi. Mani Pin kop da yansi nolayinban kat, amin kisi morap unun gat tagi muwugek egipmi. Amin yokwi yan yogogi mini.

²⁹ Yansi nolayinban kat, do ji dakon gen nagon kwan nandanek but bamot dima anek abisat. Ji mibili nido nak do gen yipba kigit?”

³⁰ Yanban Konilias da iyigit, “Yo kinda altan naban egapno gildat 4 kabi mudak. Yo unun yan noman tan namgut. Nin abisok gildat tobi do 3 kilok on ekwaman unuden bisapmon nak yutnokon egek bisit pi agim. Bisit anek egapbo unudon gin amin kindan inamnokon akban kagim. Imalni unun ten tenini madepsi.

³¹ Altanek yan yagit, ‘Konilias, gak bisit pi asal ae yoni mini amin panpulugosol Pin kop da unun anpak kanban tagisi asak.

³² Do gak amin di yabekbi kin amin kinda mani Saimon ae mani kinda Pita unun abidan anop do Jopa kini. Pita unun bulmakau gip panmilip ak amin kinda mani Saimon unun da yutnon egisak. Yutni unun tap ile non tosook.’

³³ Yan nayinban unudon gin gak idon opbi do amin yabekgo kiwit. Kin gayinba nandanek abisal unun da tagisi asak. Abisok nin Pin kop da dabilon muwaman da yigek Amin Tagi da gen morap nin niyiki do gamgut unun nandanen.”

Pita Konilias da yutnon Pin kop gen yagit

³⁴ Yanban Pita da yan yagit, “Nak abisok asisi nandan kimokdot, Pin kop da amin morap kisi do nandan abripsi asak.

³⁵ Amin miktimi miktimi Pin kop do pasalek gawak iman ae anpak kilegi an, unun amin do Pin kop da nandan ban tagisi asak.

³⁶ Pin kop da Israel amin kabi nin do Gen Bin Tagisi niyigit unun ji disi nandan. Geni kindan unun yan: Yesu Kristo unun amin morap dakon Amin Tagi egisak. Yesu da pi aban Pin kop gat but kalon agiman.

³⁷ Judia miktimon yo morap altawit unun ji disi nandan. Jon da amin telagi pakbi soni do yoyin mudan kwan Galili Provinskon yo yan altawit.

³⁸ Pin kop da Yesu Nasaret kokupmon nani pini asak do yan dagan iminek Telagi Wupni imgut. Iban yomani yomani kin ek amin panpulugagit. Pin kop da Yesu gat egipgut do Sunduk da amin panjupbal agit unun Yesu da panmilip an mudagit.

³⁹ “Judia miktimon ae Jerusalem kokup papmon yo morap agit unun nin kan nandan yo agiman. Ae tilak kindapmon anakba kimagit.

⁴⁰ Mani gildat kapbi anakwan Pin kop da wasok aban kimoron da pidanban analon an yoban amin diwari da kawit.

⁴¹ Amin kisi morap da dima kawit. Pin kop da man bini yan ten tenok ani do kokwinikgit kabi ninon gin altagit. Kimoron da pidanban nin unun gat jap pakbiyo agiman.

⁴² Pin kop da amin kimakbi ae wayin abi unun kisi anpakni kokwin asak do unun amin manjigit. Nin da gen unun amin yoyinen do Yesu da yan nimgut.

⁴³ Kombi amin kisi morap da Yesu da pi don asak do yan kwok kalipsigwan kili awit. Yesu nandan gadan iman amin unun kisi morap Yesu dakon kilegi do Pin kop da yokwini wiririk yomdisak.”

⁴⁴ Pita gen sigin yanakwan Telagi Wup amin morap mirak panek yikgwit unun kabikon pigit.

⁴⁵⁻⁴⁶ Anakwan gen mibili mibilikon da Pin kop yan ankiwit. Anakwa Juda amin di Yesu nandan gadan imgwit amin Pita gat akgwit unun da

10:34: GT 10:17; Ro 2:11

10:37: Mt 4:12-17

10:38: Mt 3:16; Lk 4:17-21

10:41: Lk 24:42-43; Ya 1:8

10:42: Ya 17:31; 1Pi 4:5

10:43: Ais 53:5-6; Jer 31:34; Ya 2:38

10:44: Ya 11:15; 15:8

10:45-46:

Ya 2:4; 19:6

but morap anek yawit, “Mao, Piŋkop da but galak do Telagi Wup Amin Nwakŋwari Kabi kisi do yomisak!”

Yan yanba Pita da yagit,

⁴⁷ “Telagi Wup nin da abidagiman on amin yan gin abidon. Do telagi pakbi tagi soni.”

⁴⁸ Yanek Yesu Kristo da manon telagi pakbi soni do yoyigit. Telagi pakbi son mudanek Pita gildat kabi di gat unjudon egipni do iyiwit.

11

Pita da panmuwukbi Jerusalem egipgwit yo altan imgwit do yoyigit

¹ Yabekbi kabi ae panmuwukbi kabi Judia miktimon egipgwit unun da Amin Nwakŋwari Kabi kisi da Piŋkop gen kili abidawit unun dakon geni nandawit.

² Do Pita Jerusalem kwan nandan gadat amin giptimi mandabi da nandaba yokwi tok an imgwit.

³ Yan anek iyiwit, “Gak amin giptimni dima mandabi da yutnon kwi unun gat jap nido nawit?”

⁴ Yan yanba Pita da yo morap altan imgwit unun do yoyigit.

⁵ Yoyinek yan yagit, “Nak Jopa kokup papmon bisit pi anek butno pisanakwan dipmin yombem kinda kagim. Kanapbo Kwen Kokup da imal madep kinda kodigi 4 kabikon da yipba nak da egipgimon pigit.

⁶ Piŋakwan nak unungwan wisinek bit kilapyo mibili mibili pindakgim. Unungwan jon bit kilapyo, ae birombak tunon aminyo, ae minam amin da dima upmakbi unun kisi pindakgim.

⁷ Yan pindagapbo gen kinda altanek yan nayigit, ‘Pita, gak pidan on dapman na.’

⁸ “Nayinban kobogi yan yagim, ‘Amin Tagi, aripmi dimasi dapman noken. Nak bisap kindakon jap kinda Juda amin da gen tebanon dima noknogi kinda dimasi nagim.’

⁹ “Gen unun aeni altan naminek yan nayigit, ‘Yo Piŋkop da panmilip aban yo tagisi an unun gak da dima noknogi yan dima yoki.’

¹⁰ Yo unun kosiri kapbi altan naminek unudon gin aeni Kwen Kokup wigigit.

¹¹ “Yan pindagapbo amin kapbi Sisaria kokupmon da nak do yabekgwit unun amin nin da yut egipguman yomakon unudon panabin akgwit.

¹² Agakwa Telagi Wup da nak yan nayigit, ‘Gak but bamot dima anek pigi unun gat kini.’ Yan nayinban pigapbo notno 6 kabi on akgaman unun kisi bujon nolba kin Konilias da yutnon wigigiman.

¹³ Kin yutnikon wigapno Konilias da yan niyigit, ‘Anelo kinda da altan naminek yan nayigit, “Jopa kokup papmon amin kinda egisak mani Saimon, ae mani kinda Pita. Unun amin kin iyinba opjak do amin di yabekbi kini.

¹⁴ Kin iyinba obin gen di gayisak. Unun gen gayinban Piŋkop da gak gat ae yutgokon amin morap ekwan unun kisi yokwikon ban timitdisak.”

¹⁵ “Yan nayinban nak da wasanek yanapbo Telagi Wup ninon mibitok pigit unun amin kabikon yan gin pigit.

¹⁶ Yan anakwan Amin Tagi da gen kinda yagit unun do butno pisagit. Yan yagit, ‘Jon da telagi pakbi son damgut. Mani Piŋkop da ji Telagi Wup son damjak.’

¹⁷ Nin kalip Amin Tagi Yesu Kristo nandan gadan imguman bisapmon Piŋkop da Telagi Wupni but galak do ningut. Ae unun amin kabi do yan gin yomgut, do nak yombem da Piŋkop tagi dima kirinik ibom?”

¹⁸ Pita yan yanban nandanek buri manakwa Piŋkop dakon man awigek yan yawit, “Nin abisok asisi nandan, Piŋkop da Amin Nwakŋwari Kabi kisi nandan yomnakwan but tobil anek egip egip abidon.”

10:48: Ya 19.5

11:3: Ya 10.28; Gal 2.12

11:5: Ya 10.9-48

11:14: Ya 16.31

11:15: Ya 2.4

11:16: Ya 1.5

11:18: Ya 13.48; 14.27

11:19: Ya 8.1-4

Antiok amin panmuwukbi kaluk awit

¹⁹ Stiwen anakgwit bisapmon Yesu nandan gadan ingwit amin uwalni da yo yokwi an yominakwa wasen ki Ponisia tetgin, ae Saiprus ae Antiok tetgin kin kin awit. Kinjek Yesu dakon Gen Bin Tagisi Juda aminon gin yawit.

²⁰ Mani unun amin kabikon diwari unun Saiprus ae Sairini kokupmon nani unun da Antiok kiwit. Kin Amin Tagi Yesu dakon Gen Bin Tagisi Grik amin kisi do yoyiwit.

²¹ Yoyinakwa Amin Tagi da panpuluganakwan amin morapmi da nandan gadat awit. Yan anek but tobil anek Amin Tagikon kiwit.

²² Unun dakon gen bini Jerusalem kwan panmuwukbi da nandanek Banabas yabekba Antiok kigit.

²³ Kin Pin kop da nandan yawotni do anek yo tagisi anyomgut unun pindakgit. Pindagek but galaksi nandanek Amin Tagi bisapmi bisapmi but dasi nandanek yolni do yoyin pan teban agit.

²⁴ Banabas unun amin tagisi, nandan gadatni tebaisi tanakwan Telagi Wup unun da buron tugagit, do amin morapmisi da Amin Tagikon kiwit.

²⁵ Antiok pi an mudanek Banabas unun Sol wisin kok do Tasas kigit.

²⁶ Kin Sol kan abidanban Antiok apgumal. Apbal panmuwukbi gat Antiok bilak kinda egek amin morapmisi Pin kop dakon gen yoyin dekgimal. Antiok kokupmon amin da Yesu nandan gadan ingwit amin unun Kristo Dakon Amin Kabi yan wasanek yoyiwit.

²⁷ Unun bisapmon kombi amin di Jerusalem yipmanek Antiok piwit.

²⁸ Pinakwa kombi amin kinda mani Agabus unun da pidan agek Telagi Wup da anpuluganakwan yan kwok kinda yagit. "Miktimi miktimi jap minisi akdisak," yan yoyigit. (Unun dakon bami Klodias da kila amin madep egipgut bisapmon jap do awit.)

²⁹ Panmuwukbi Agabus da gen yagit unun nandanek notni Judia miktimon egipgwit panpulugok do yawit. Yanek amin kalon kalon monej tan yomgwit da tilagon panmuwukgwit.

³⁰ Panmuwuk Banabas gat Sol gat do yominjek yabekba Jerusalem panmuwukbi dakon kila amin do pan kigimal.

12

Erot da Jems anakban kimagakwan Pita dam tebanon yipgut

¹ Unun bisapmon kila amin madep Erot da panmuwukbi diwari panupbal agit.

² Anek Jon dakon padige Jems emat agak siba nan anakban kimagkit.

³ Erot da yan aban Juda amin da nandaba tagisi aban Pita kisi abidagit. (Unun Bret Yisni Mini Dakon Jap Noknok Bisap Madepmon agit.)

⁴ Abidanek anki dam teban yutnon yipmanek kilani ani do obip amin 16 kabi yopgut. Anek don Yapyap Bilak mudanakwan amin morap da dabilon abin gen pikon yip do nandagit.

⁵ Yan nandanek Pita dam teban yutnon yipban kilani awit. Mani panmuwukbi da Pin kop da Pita anpulugosak do bisit pi madepsi awit.

Anjelo da Pita anpulugagit

⁶ Anwa Erot da Pita gen pikon yiyipmi yan do kalbi obip amin bamori da bikbigon pagakwan kilani agimal. Pita unun nap teban bamori ban anteban awit. Anakwa obip amin diwari dam teban dakon yoma kila anek akgwit.

⁷ Anakwa unudon gin Amin Tagi dakon anjelo kinda altanakwan tenjeni madepsi kinda dam teban yutgwan tenjenagit. Anakwan anjelo da Pita gekgekikon tidan an yolek iyigit, "Gak tepmisi pidan at!" Yan iyinakwan kisirikon nap teban bamot wital kin mibilikon magimal.

⁸ Manakwal anjelo da Pita yan iyigit, "Gak imalgo panek kandap gwilgo yopman." Iyiban yan gin anakwan

aeni iyigit, “Imal dubakgo panek nak nol.”

⁹ Yan yanban Pita anelo yol ankgit. Mani anelo da unun asi asak yan Pita dima nandaban pisagit. Butno pisanakwan dipmin yombem kinda kosot yan nandagit.

¹⁰ Yan nandanek kin obip amin kabi kinda yapmanek kin aeni obip amin kabi kinda gat yapmanek ain yoma tagit unudon kigimal. Unudon kinakwal ain yoma unun iyi wital kinakwan kokup papmon pigigimal. Pigi timisok di kinjek anelo unun Pita yipman dek kigit.

¹¹ Kinakwan Pita buri pisanakwan yagit, “O, kili nandako pisosok. Amin Tagi da aneloni kinda yabekban pin nak anpulugak. Erot gat ae Juda amin gat da yo morap ak do nandanek nepgwiron nan anpulugosok.”

¹² Yan nandanek Jon dakon menj Maria unun da yutnon kigit. (Jon unun mani kinda Mak yan iyiwit.) Amin morapmi unun yutnon muwuk egek bisit pi awit.

¹³ Yan anek egakwa Pita da abin wanga agek yoma domon tidagit. Tidankwan oman minjat kinda mani Roda unun da yoma wital do anek ogut.

¹⁴ Obin Pita dakon tek nandan burikon kisik kisik madepsi nandagit. Yan nandanek yoma dima witaldek tintim yanek kin notni yan yoyigit, “Pita yoma domon akdak!”

¹⁵ Yoyinban iyiwit, “Gak nugigi, Pita dam teban yutnon yigek aripmi dima apjak.”

Yan iyinba sigin teban tanek yagit, “Asisi, Pita yomakon akdak!”

Yanban iyiwit, “Aneloni da bo akdak.”

¹⁶ Yan yanakwa Pita yoma sigin tidanban nandanek yoma witaldek Pita kanek but morap awit.

¹⁷ Yan anakwa Pita da gen dima yanek tayanngok yitni do kisiri da tilak an yomgut. Anek Amin Tagi da damon nan wital anan obik unun do

yoyigit. Yoyin mudanek yoyigit, “Ji da Jems gat not kabi gat yo on altan namik unun do yoyini.” Yan yoyinnek Pita si abigigit.

¹⁸ Wisa dagokdo obip amin da Pita wisinba mudanban but morap anek notni yoyin yoyin anek yawit, “Pita dukwan kik?”

¹⁹ Erot da Pita wisin koni do amin yabekban kin wisiwit mani dima kawit. Dima kawit do Erot da obip amin Pita kila awit unun gen pikon yopmanek dapba kimotni do yoyigit.

Erot kimakgit

Don Erot Judia miktim yipmanek Sisaria kokupmon panji egipgut.

²⁰ Erot unun Saidon ae Tair kokupmon amin do nandaba yokwi tok madepsi an yomgut. Unun kokup pap bamot japni unun Erot da miktim kila agiron unudon timikgwit. Mani Erot da japmi nandanek kosit sopsop an yomgut. Yan agit do kokup pap bamot kisi muwugek Erot dakon but mosak do kin konej yan yanek kiwit. Kin mibiltok Blastas do altan iminek unun gat not anek don Erot do kiwit. (Blastas da Erot dakon dipmin potpot yutni dakon kila agit.)

²¹ Kwa Erot da bisap kinda an yominnek unun bisapmon kila amin madep yik imalni panek kila amin madep tamonikon yikgit. Yigek gen madepsi yoyigit.

²² Yanakwan amin da yan tidanek yawit, “Unun amin dima, pin kop kinda da yosok.”

²³ Gen unun nandanek Erot iyi do nandaban wigakwan Pin kop dima ankgisigit. Yan agit do Amin Tagi dakon anelo da unudon gin anakban namat da nan iba kimakgit.

²⁴ Mani Pin kop dakon gen da irentan kokupmi kokupmi kigit.

²⁵ Banabas gat Sol gat pini Jerusalem wasip anek Jon mani kinda Mak unun abidanbal kisi Antiok kiwit.

Pol miktimi miktimi agek Yesu dakon gen yan tenntenagit

(Kilapmi 13.1-21.14)

13

Banabas gat Sol gat yabekgwit

¹ Antiok panmuwukbi kabikon kombi amin ae yoyindet amin kisi egipgwit. Unun dakon mani yan; Banabas, ae Simeon mani kindi Naija yan iyiwit. Ae Lusias Sairini kokupmon nani, ae Manain unun moninisogon da Erot gat kaloni egipgumal, ae Sol.

² Bisap kindakon jap kelek egek Pinokop gawak iminek egipgwit. Yan anakwa Telagi Wup da yoyigit, "Ji Banabas gat Sol gat manjin yopba pi anjil do nandisat unun anjil."

³ Yan yanban nandaneke Pinokop do nandaneke jap kelek egek bisit pi awit. An mudaneke kisitni amin bamot da kwenon witjineke yabekba kigimal.

Amin bamot Saiprus miktimon Pinokop dakon gen yagimal

⁴ Amin bamot Telagi Wup da yabekban Selusia kokup papmon pigigimal. Pigeke unudon da tap wakgakon da Saiprus wigigimal.

⁵ Wigis Salamis kokup papmon kin altaneke Juda amin dakon muwut muwut yut tawit unudon agek Pinokop dakon gen yan tenntenagimal. (Jon mani kindi Mak unun amin bamot gat kisi agek panpulugagit.)

⁶ Aneke miktim timjok kindi tap binap tosok unun mani Saiprus unun kisisi agi mudaneke don Papos kokup papmon kin altawit. Kin altaneke Juda amin kindi kagimal. Unun amin sot wamwam amin ae kombi gen toptop yogok amin kindi. Unun amin mani Ba-Yesu.

⁷ Ba-Yesu unun gapman dakon mibiltok amin mani Segius Paulus unun dakon panpulugokni egipgut. Segius Paulus unun nandak nandakni wukwisi. Sol gat Banabas gat

da obin Pinokop dakon gen yanbal nandisak do yan yomgut.

⁸ Mani Segius da Yesu dima nandan gadan injak do amin bamot uwal an yomgut. (Ba-Yesu unun sot wamwam amin kindi do Grik genon da Elima yan iyiwit.)

⁹ Mani Sol (mani kindi Pol) unun Telagi Wup da burikon tunganban Elimas tebaisi kanek yan iyigit,

¹⁰ "Gak Sunduk dakon monji. Gak anpak tagisi morap ton unun dakon uwalni. Top gen yogok mibili mibili gat ae anpak yokwi morap unun gagon tugosok. Gak da Amin Tagi dakon anpak kilegisi pan upbal asal. Yokwi morap asal unun dima yopbi, ma?"

¹¹ Yan yanek iyigit, "Nandaki, abisok Amin Tagi dakon kisit da gikban dabilgo pilin tokdisak. Anakwan gildat dimasi kanek dabilgo yan gin tanakwan bisap dubagisok egipbi."

Pol da Ba-Yesu yan iyinakan unudon gin pilin tuk da pin dabili sopgut. Sopmanakwan kosit wisik anek amin da kisirikon abidaneke kosit yolini do pabidan dagok agit.

¹² Yan anakwan Segius unun kanek nandan gadat agit. Aneke Amin Tagi dakon gen do nandaban yo madepsi agit.

Pisidia miktim dakon kokup kindi Antiok unudon Pinokop gen yagimal

¹³ Pol gat notni gat kisi Papos kokup pap yipmanek tap wakga abidaneke Pega kokup papmon kiwit. Pega kokup pap unun Pampilia miktimon tosok. Jon mani kindi Mak unudon yopman degek tobil Jerusalem aeni pigigit.

¹⁴ Pega yipmanek kin Antiok kokup papmon kin altawit. Antiok unun Pisidia miktimon tosok. Sabat bisap kindakon Juda amin da muwut muwut yutnon pawigi yikgwit.

¹⁵ Yigakwa unun muwut muwut yut dakon kila amin da gen teban ae kombi amin gen Pinokop da papiakon

ton unun ban diwari manjin mudanek Pol gat dabini gat do gen yan yipba pigigit, “Not kabi, ji amin dakon but panjeban ak do gen di yok do nandan kan tagi yoni.”

¹⁶ Geni unun nandanek Pol pidan agek tayanok yitni yan do kisiri anenagek yan yoyigit, “Israel amin ae Amin Nwakwari Kabi, ji Pinjkop gawak iman amin, nak do mirak yopni!

¹⁷ Israel amin dakon Pinjkop da babaknin iyi do manjnek Isip miktimon gisam yomanakwan amin morapmisi iren tawit. Don Pinjkop da iyi da tapmimon Isip ban timik panjogut.

¹⁸ Yan anek miktim kibiri timon agek anpak yokwi aba Pinjkop da yum pindagakwan bilak 40 egipgwit.

¹⁹ Anakwan Kenan miktimon Pinjkop da miktim 7 unun dakon amin panjupbal anek miktimni Israel amin do wagil yomgut.

²⁰ Unun yo morap altan yomgwit unun dakon bilakni 450 da aripmon altawit.

“Anek don Israel amin miktimni abidan egakwa Pinjkop da kila amini panalon an yomgut. Yan anakwan wigi kombi amin Samuel altagit.

²¹ Samuel da bisapmon Pinjkop da kila amin madepni kindan analon anyomjak do Israel amin da yawit. Yanba Samuel da Sol, Kis dakon monji nan analon an yoban unun da kilani anakwan bilak 40 yan agit. (Sol unun Benjamin da jalapmon nani kindan.)

²² “Don Pinjkop da Sol yan dagan iban isal egakwan Dewit da kila amin madep egipjak do manjigit. Pinjkop da yan anek Dewit do yan yagit, ‘Nak Dewit Jesi dakon monji unun kanek butno tagisi asak. Unun da geno tagisi guramitjak yan kosot.’

²³ Kalip Pinjkop da yan teban tok gen kindan yan yagit, ‘Don amin kindan yabekgo unun da Israel amin

timitjak.’ Yagit unun da aripmon Dewit dakon yawi diwaron nan Israel amin kabi timitjak do Yesu yabekgit.

²⁴ Yesu pini dima wasanakwan Jon da Israel amin but tobil anek telagi pakbi soni do yoyigit.

²⁵ Jon pini aban mudok do anakwan yan yoyigit, ‘Ji nak do namin yan nandan? Nak ji da jomjom an iman amin dima. Mani nandan, amin wukwisi kindan nak da bunon noldak. Nak unun amin dakon pinjisi egisat do unun dakon kandap gwil napni nak da aripmi dima witali.’

²⁶ “Not kabi, Abraham dakon babini kabi, ae Amin Nwakwari Kabi Pinjkop gawak iman amin, nandan. Pinjkop da amin yokwikon ban timitjak unun dakon but piso geni unun nin do yipban apgut.

²⁷ Jerusalem amin gat ae kila amin gat da Yesu unun namin amin kindan yan unun dima nandaba pisagit. Ae kombi amin dakon gen Sabat bisap morap manjwit, mani dima nandaba pisagit. Do unun amin gen pikon yipmanek anakba kimakgit. Yan aba kombi amin da gen yawit unun bami noman tagit.

²⁸ Yo yokwi kindan yan ak, do tagi anaten yan kindan dima kawit. Mani Pailat da anakban kimotjak do madepsi yawit.

²⁹ Gen morap unun do kalip kombi amin da papiakon kili mandawit unun da aripmon an mudawit. Yan anek bumjotni don tilak kindapmon nan kukwan anki kimakbi tamokon yipgwit.

³⁰ Mani Pinjkop da kimoron nan aban pidagit.

³¹ Pidan gildat morapmi altan yoban amin Yesu gat kisi Galili da Jerusalem pigiwit unun da kawit. Abisok Yesu kawit amin da unun dakon geni Juda aminon yan tenjenon.

13:17: TP 1.7; 6.6; 12.51   **13:18:** IDT 14.34; GT 1.31-32   **13:19:** GT 7.1; Jos 14.1   **13:20:** GK 2.16; 1Sa 3.20   **13:21:** 1Sa 8.5,19; 10.20-24   **13:22:** 1Sa 13.14; 16.12; Kap 89.20   **13:23:** 2Sa 7.12-16
13:24: Mt 3.1-2   **13:25:** Jn 1.20,27   **13:28:** Mt 27.22-23   **13:29:** Mt 27.59-60   **13:31:** Ya 1.3,8
13:32-33: Kap 2.7

32-33 “Nin Gen Bin Tagisi dayaman. Pinjkop da kalip babiknin yan teban tok kind a an yomgut unun bami ton agit. Gwakni kabi nin da bisapmon Yesu kimoron nan aban pidanban gen yagit unun bami ton agit. Kap Papia 2 kon gen unun yan mandabi:

‘Gak Monjino, nak abisok gak dakon Datgo asat.’

34 Pinjkop da asi Yesu kimoron nan aban pidagit. Aeni aripmi dimasi kimotjak. Pinjkop da unun do yan yagit:

‘Kalip Dewit do yo tagisi ae telagisi an im do yan teban tok agim unun yo ji do daben.

Yo morap unun yagim unun da tilagon asi altokdan.’

35 Ae unun do Pinjkop da papiakon gen kind a gat yan tosok:

‘Gak Telagi Amingo kimakbi tamokon yipbi tanek dima miktosak.’

36 “Nin nandaman, Dewit kalip Pinjkop dakon galaktok yolek egipgut. Anek don kimakban bumjotni anki iyi dakon babikni da kimakbi yopyop tamokon yipba tanek miktagit.

37 Mani amin unun Pinjkop da kimoron nan aban pidagit unun amin giptimni dima miktagit.

38-39 Unun do anek not kabi gen unun yan tenjenoman unun pakyan si nandani. Unun amin da nin dakon yokwi wiririt aminin egisak. Moses dakon gen teban guramigek ji amin kilegi aripmi dima ani. Yokwisi sigin tan damni. Mani unun amin da amin morap iyi do nandan gadan iman amin unun yokwini wiririk yominjek amin kilegisi yan yoyisak.

40 Ji kan kimotni! Dima kan, kalip kombi amin da gen yawit unun jikon altosak. Gen unun yan yawit:

41 ‘Manji gen yogok amin ji yo aben unun kanek but morap anek wagil tasik toni.

Ji da bisapmon yo njwaknwar i kind a akdisat.

Amin kind a da yo unun akdisat unun do dayisak kan, ji aripmi dima nandan gadakdan.’”

42 Pol da gen unun yoyin mudanban Banabas gat yomakon pigakwal amin da yan yoyiwit, “Jil awiki Sabat bisapmon aesil obinjek gen unun sigin niyinjinl.”

43 Yan yoyinba amin kisi muwut muwut yut yipmanjek yomakon pigiwit. Pigakwa Juda amin morapmi gat ae Amin Nwaknwar i Kabikon nani morapmi Juda aminon sanbenjek Pinjkop but dasi gawak imgwit amin gat kisi Pol gat Banabas gat yolgwit. Yolakwa amin bamot da Pinjkop dakon nandan yawotni do nandanek tebaisi agek egi anan kini do yoyin panjeban agimal.

44 Awuki Sabat bisap unun abinjakwan unun kokup pap dakon amin morapmisi da Pinjkop dakon gen nandak do abin muwukgwit.

45 Muwugakwa Juda amin da amin morapmisi muwukba pindagek amin bamot do yanba yokwi tok anek Pol da gen yagit abin yipgwit.

46 Yan anakwa Pol gat Banabas gat da pasol pasoli mini yan yoyigimal, “Asisi, nit pi kokwinik nimgut da tilagon Pinjkop gen mibiltok Juda amin ji do kalip dayamak. Mani ji da gen unun abidok do dima galak ton. Yan anek egip egip dagok dagogi mini dimasi abidonen yan disi yon. Do nit ji depmanjek Amin Nwaknwar i Kabikon kinden.

47 Amin Tagi da yan anen do kili yan niyigit:

‘Nak da ji manjin depbo Amin Nwaknwar i Kabi dakon tenjen madepni egipni.

Anek miktimi miktimi ekwan amin panpuluganakwa yokwikon ban timikgen do manjin depgum.’”

48 Yan yanban nandanek Amin Nwaknwar i Kabikon nani da tagisi nandanek Amin Tagi dakon gen do but galaksi nandawit. Anakwan minat

amin morapyo egip egip dagok dagogi mini abidoni do manjin yopgut unun da nandan gadat awit.

⁴⁹ Anakwa Amin Tagi dakon gen da unun miktim da kokup morap kisi iren tagit.

⁵⁰ Mani Juda amin da minat man madepni ton Pin kop dosi pasalgwit, ae unun kokup pap dakon kila aminyo kisi dakon but sugawit. Yan anek Pol gat Banabas gat yokwi anyominjek unun miktimon dima egipjil do yolgwit.

⁵¹ Yan aba yokwi iyikon gin tosok yan nandani do kandapnikon kimbaban tawit unun tidanbal kinakwa Ikoniam kokup papmon kigimal.

⁵² Kinakwal Antiok kokupmon Yesu nandan gadan imgwit amin burikon kisik kisik nandawit, ae Telagi Wup da tuga yomgut.

14

Banabas gat Pol gat Ikoniam kokupmon Pin kop gen yagimal

¹ Pol gat Banabas gat Antiok kokupmon Pin kop dakon pi agimal unuden gin Ikoniam kokupmon yan gin agimal. Juda amin da muwut muwut yut kindakon wigek gen tagisi yoyinakwal Juda ae Grik amin morapmi da nandan gadat awit.

² Mani Juda amin diwari dima nandan gadawit unun da Amin Nwakwari Kabi dakon but sugawit. Suga nba nandan gadat awit minat amin do nandaba yokwi tok anyomgwit.

³ Pol gat Banabas gat bisap dubagi Ikoniam egek Amin Tagi dakon gen madepsi yoyigimal. Anek Amin Tagi da tapmim yominakwan wasok tapmimi ton morapmi agimal. Yan anakwal amin da Pin kop asi amin do nandan yawok yomisak yan nandani do Amin Tagi da wasok tapmimi ton unun yoligit.

⁴ Mani unun kokup papmon amin kabi bamori pudan kiwit. Kabi kind

Juda amin gat akgwit, ae kabi kind a yabekbi bamot gat akgwit.

⁵ Anek don Amin Nwakwari Kabikon nani gat ae Juda amin gat ae kila amini gat kisi da yan nandat anek Pol gat Banabas gat yokwi an yominjek tipban dap do awit.

⁶ Mani amin bamot unun yo ak do awit unun pindak nandanjo anek kokup unun yipmanek Likonia miktimon kigimal. Kin kokup pap bamot Lista ae Debe ae kokup monin monin unudon tawit kisi agek

⁷ Gen Bin Tagisi yan tentenjan yomgumal.

Banabas gat Pol gat Likonia miktimon Pin kop gen yagimal

⁸ Lista kokup papmon amin kind a kandapmi alek tanbi mibilikon gin yigek egipgut. Meni da yan anlagit.

⁹ Unun amin Pol da Pin kop dakon gen yanakwan mirak panakwan Pol da unun amin kilek tosak dakon nandan gadatni tanban kagit.

¹⁰ Kanek madepsi yanek yan iyigit, "Gak pidan baman at!" Yan iyinban amin unun wigi manek wasanek kosit agipgut.

¹¹ Pol da wasok unun aban kanek minat amin morapyo da Likonia genon da yan tidanek yan yawit, "Mao, pin kop ekwan di da amin giptim panek ninon pen!"

¹² Banabas unun Sus yan iyinek Pol unun gen yogok amin do Emes yan iyiwit.

¹³ Kokup kidat Sus unun dakon Telagi Yut Madepni kokup pap da wanga kapmatjok tagit. Unun telagi yut dakon mukwa sogok amin bulmakau wili di jare nban pan tilim abi unun panabin kokup pap da yoma kagakon yopgut. Mukwa sogok amin gat ae minat aminyo gat kisi amin bamot do bulmakau dapmanek mukwa son yomdo awit.

¹⁴ Yan anakwa yabekbi bamot Banabas gat Pol gat paret an yom do an dakon geni nandan wuripdak imalni

pidanek minat amin morap kabikon pigi yan tidanek yan yagimal,

¹⁵ “Not kabi, ji nidosi unun akdan? Nit amin ji yombem gin. Nit ji do Gen Bin Tagisi dayamak. Ji da kokup kidat unun yopmanek Pin kop egip egipmi ton egisak unudon gin tobilni do dayamak. Unun Pin kop da miktim, kundu ae tap wasanek yo morapni kisi wasan yopgut.

¹⁶ Kalip miktimi miktimi amin kabi morap egipgwit unun yum pindagakwan galaktokni yolek egipgwit.

¹⁷ Mani amin da Pin kop asi egisak yan nandani do yo tagisi morapmi damisak. Sikak yipban manakwan pigaga jap tagisi paniren an daban aripmisi nanek kisik kisik an.”

¹⁸ Amin bamot gen unun yanek amin dakon but pabik do pali pan tidok agimal. Mani dima, buri manakwa paret dima awit.

¹⁹ Juda amin di Antiok ae Ikoniam da apgwit unun da amin dakon but suganba Pol uwal an imgwit. Uwal an iminek Pol tip ban anagek kili kunwak yan nandanek ilik anan abigi kokup pap da wanga yipgwit.

²⁰ Yipba tanakwan don Yesu nandan gadan imgwit amin da abin muwuk Pol anwasanek akgwit. Yan anakwa pidanban kokup papmon aeni pigiwit. Pigi pakgwit da wisa dagokdo Banabas gat unun kokup pap yipmanek Debe kokup pap kigimal.

Pol gat Banabas gat da amin dakon but pan teban agimal

²¹ Amin bamot Debe kokup papmon Gen Bin Tagisi yoyin ten tenanakwal amin morapmisi da Yesu nandan gadan imgwit. Anek unudon da tobil Lista ae Ikoniam ae Antiok kigimal.

²² Unun kokup pap kapbi gwasanek Yesu nandan gadan imgwit amin dakon but pan teban anek yan yoyigimal, “Yesu dima yipman

degek nandan gadan iminek tebaisi atni. Mibiltok jigi morapmi panek don Pin kop da Amin Kila Asagon kikedaman.”

²³ Yan yoyinek panmuwukbi kabi morap egi anan kiwit unun do kila amini manjin manjin awit. Anek Pin kop do nandanek jap kelek egek bisit pi anek egipgwit. Anek unun kila amin kabi egip egipni Amin Tagikon tosok yansi nandawit amin unun Amin Tagi da kisiron yopgumal.

Aeni Antiok kokup pap Siria miktimon kigimal

²⁴ Yan anek Pisidia miktim nan kin ek Pampilia miktimon kin al tagimal.

²⁵ Altanek Pega kokupmon Pin kop gen yoyinek Atalia kokup papmon pigigimal.

²⁶ Pigi tap wakga kind a abidanek Atalia kokup pap yipmanek Antiok kokupmon kin al tagimal. Kalip Antiok panmuwukbi da amin bamot Amin Tagi da nandan yawok yoyinek panpuluganakwan Pin kop dakon pi anjil do yabekba kigimal. Kin Pin kop dakon pi an mudanek aeni

²⁷ abin altanek panmuwukbi yan yobal apba Pin kop da panpuluganakwan yo morap agimal unun dakon geni yoyinek yan yagimal, “Pin kop da Amin Nwakanwari Kabi nandan gadat dakon kosit witaldalan yoban nandan gadat awit.”

²⁸ Yan yanek Antiok panmuwukbi gat gildat morapmi egipgwit.

15

Panmuwukbi dakon muwut muwut madep kind a Jerusalem awit

¹ Pol gat Banabas gat Antiok egakwal amin diwari Juda miktimon da pin panmuwukbi yoyin degek yan yoyiwit, “Ji Moses dakon gen guramigek giptimji dima mandani kan, Amin Tagi da ji dima timitjak.”

² Yan yoyinakwa Pol gat Banabas gat da nandabal yokwi tanban unun

amin gat gen emat madepsi awit. Yan anjakwa panmuwukbi da amin bamot gat ae nandan gadat amin di gat manjin yopba Jerusalem kiwit. Kwa yabekbi gat panmuwukbi dakon kila amin gat gen unun anmilip ani yan do yabekgwit.

³ Yabekba Ponisia ae Samaria miktim unun ban kiwit. Kinjek unun miktim bamotgwan nandan gadat amin yan yoyigimal, "Amin Nwakwari Kabi da but tobil anek Pinkopmon kwan." Gen unun yoyinbal but galak madepsi nandawit.

⁴ Jerusalem kin altanba panmuwukbi gat ae kila amini gat ae yabekbi kabi gat da gildat tagi yan yoyiwit. Yan yoyinba Pinkop da panpuluganakwan yo morap agimal unun dakon geni yoyigimal.

⁵ Yanbal nandan gadat amin di Parisi da kabikon nani unun da pidan agek yan yawit, "Amin Nwakwari Kabikon nani unun giptimni mandanek Moses dakon gen teban guramitni do yoyini."

⁶ Yan yanba yabekbi kabi gat ae panmuwukbi dakon kila amin gat da gen unun nian yono kilek tosak yan do muwukgwit.

⁷ Muwugek yan nandat morapmisi anek Pita da pidan agek yan yoyigit, "Not kabi, ji kili nandan. Pinkop da pi kokwinik niminek nak Gen Bin Tagisi Amin Nwakwari Kabikon yanapbo nandanek nandan gadat ani do nak kilisok manjigit.

⁸ Pinkop da amin morap dakon but kisi pindak mudosok. Pindak mudanek Telagi Wupni Juda amin nin do nimgut, yan gin Amin Nwakwari Kabi amin kisi do yomgut. Yan agit do Pinkop da unun amin timit do tagisi nandisak yan nandaman.

⁹ Nin do wasok kinda anek unun amin do wasok nwakwari kinda asak yan yogogi mini. Nandan gadat anjakwa butni sugan panmilip asak.

¹⁰ Do ji abisok nido Pinkop

anekwalek panmuwukbi da kwapmon yo jigi yopmanan? Kalip babiknin da Moses dakon gen teban unun guramit do antidok awit, ae ninyo kisi unun guramit do antidok aman.

¹¹ Do yanji nandan gadanen, Amin Tagi Yesu dakon nandan yawotni do anek Pinkop da nin yokwikon ban timikdak. Ae unun amin kabi kisi yan gin timikdak."

¹² Pita yan yanban amin muwuk yikgwit kisi tayanok yigek Pol gat Banabas gat do mirak yopgwit. Mirak yopmanakwa Pinkop da panpuluganakwan Amin Nwakwari Kabikon wasok tapmimi ton agimal unun do yoyigimal.

¹³ Yoyin mudanakwal Jems da yan yagit, "Not kabi mirak pani.

¹⁴ Pinkop da wasanek Amin Nwakwari Kabikon amin timikban iyi dakon amin kabi awit unun do Saimon da kili niyik.

¹⁵ Pinkop da Amin Nwakwari Kabi don timitdisak dakon geni unun kombi amin da kalipsigwan kili yawit. Gen unun yan tosok:

¹⁶ 'Amin Tagi da yan yosok, "Dewit dakon diwatni unun yut kinda yombem.

Unun yut da man tuwil kigit, mani nak da aeno don abin anmilip anek witjiken.

¹⁷ Yan abo Amin Nwakwari Kabi morap naga do kili manjigim unun da Amin Tagini nak wisini."

¹⁸ Gen unun Amin Tagi da kalipsigwan kili yagit."

¹⁹ Jems da sanbenek yan yagit, "Do nak yan nandisat, Amin Nwakwari Kabi but tobil anek Pinkopmon kwan unun nin da jigi dima yommen do nandisat.

²⁰⁻²¹ Kalipsi da win abisok on ekwamanon kokup pap morap tan anan kwanon Moses dakon gen yan tenjawit. Sabat bisap morapmon Juda amin dakon muwut muwut

yutnon Moses dakon gen manjin manjin awit. Do yum but piso papia kinda yan mandan yomnen. Ji kokup kidat do paret abi unun dakon jap dima noni. Jap unuden Pin kop da pindakban dima noknogi an. Ae minjat wiliyo yumabi mibili mibili dimasi ani. Ae bit kilapyo si tipba kwon gat ae yawiyo kisi dimasi noni.”

Papia kinda yipba kigit

²² Yabekbi kabi gat ae kila amin gat ae panmuwukbi morap gat da iyikon amin bamori pindakba Pol Banabas gat Antiok kini do yawit. Yan yanek Judas mani kinda Basabas gat ae Sailas gat yan manjiwit. Unun amin panmuwukbi dakon kila amin bamot egipgumal.

²³ Amin bamot do papia yomgwit unjungwan gen yan mandawit,

“Nin yabekbi kabi ae panmuwukbi dakon kila amin, nin ji dakon notji da papia on mandaman. Amin Nwakwari Kabi Yesu nandan gadan iman amin Antiok ae Siria ae Silisia Provinskon ekwan ji gildat tagi yan dayaman.

²⁴ “Nin da kabikon amin diwari da kin ji dakon nandak nandak panupbal awit dakon geni kili nandagiman. Nin da yan yoyini yan dima yoyinapno kin dayiwit.

²⁵ Nin idon muwuk but kalon anek amin bamot ji do kini do manjigiman. Manjin yopno notnin bamot galagisi nandan yomaman Pol ae Banabas unun gat kini do yan yomguman.

²⁶ Amin bamot unun egip egipni dima pankutnanek Amin Taginin Yesu Kristo dakon man yoyin tentenagimal.

²⁷ Nin da Judas gat Sailas gat gen on mandaman unun nan gin dayinjil do yabekgaman.

²⁸ Telagi Wup da nandisak, ninyo kisi yan gin nandanek yan dayaman, jigi morapmi dima damnen. Gen teban onjok banjin yolni.

²⁹ Ji bit kilapyo kokup kidat do dapman paret an unun dima noni. Ae

yawi dima noni. Ae si tipba kwon ununyo kisi dima noni. Anek minjat wiliyo yumabi mibili mibili dima ani. Ji kan kimagek unun anpak morap yapni kan unun tagisi. Nin dakon gen yan gin. Do ji tagisi egipni.”

³⁰ Amin bamot yabekba Antiok pigi panmuwukbi kabi yan yobal muwukba papia unun yomgumal.

³¹ Yobal panmuwukbi da papia unun manjinba unun da buri panteban aban but galaksi nandawit.

³² Anakwa Sailas gat Judas gat unun kombi amin bamori do gen tagisi morapmi panmuwukbi yoyinek buri panteban agimal.

³³⁻³⁴ Amin bamot unun Antiok bisap dubakgok egipgumal. Egek don panmuwukbi da galok gen yoyinek but yawot gat kinjil yan yoyinek yopba amin yabekba kigimal kabikon aeni kigimal.

³⁵ Kinakwal Pol gat Banabas gat Antiok sigin egek amin diwari gat kisi yoyindet pi awit. Anek Amin Tagi dakon gen yoyin tentenawit.

Pol gat Banabas gat but kalon dima agimal

³⁶ Gildat di egi mudanek Pol da Banabas yan iyigit, “Nit aenit kokup papmon agek nandan gadat amin pindatden. Amin Tagi dakon gen yan tentenan yomgumak tagi panek ekwan bo yan do agek pindatden.”

³⁷ Banabas unun Jon mani kinda Mak unun kisi abidanbal agipni do nandagit.

³⁸ Mani Mak kalip Pampilia miktimon yopman degek abinakan iyi gin pi agimal, do Pol unun gat agip do nandaban tagi dima agit.

³⁹ Unun do anek gen emat madepsi agimal. Yan anek pidan ki Banabas da Mak abidanban tap wakga kinda abidanek Saiprus miktimon wigigimal.

⁴⁰ Yan anakwal Pol Sailas nan abidagit. Anakwan panmuwukbi da Amin Tagi dakon nandan yawotni jilon tosak yan yoyinba kigimal.

41 Kiŋ Siria ae Silisia miktimon agek Pol da paŋmuwukbi morap yoyin paŋteban agit.

16

Pol da Timoti abidanban Sailas gat kisi agipgwit

1 Pol Debe kokup pap kiŋek unudon da Lista kokup pap kiŋ altagit. Unun kokupmon Yesu dakon paŋdetni kinda egipgut mani Timoti. Meni unun Juda miŋat kinda. Unun miŋat Yesu nandan gadan imgut. Mani datni unun Grik amin kinda.

2 Paŋmuwukbi kabi Lista kokup pap ae Ikoniam kokup papmon egipgwit amin da Timoti do amin tagisi kinda yan yawit.

3 Do Pol Timoti abidoko kisi agipden yan nandagit. Mani Juda amin unun miktimon egipgwit da Timoti dakon datni unun Grik amin kinda yan kili nandawit. Do Juda amin dakon but moni do Pol da Timoti dakon gip mandagit.

4 Anek Timoti abidanban kokup papmon agek gen kalip kila amin gat yabekbi kabi gat da Jerusalem muwugek anteban awit unun ban paŋmuwukbi yoyinek yan yoyiwit, “Ji gen on nan guramigek egipni.”

5 Yan anakwa paŋmuwukbi morap dakon nandan gadat teban tagit. Gildari gildari amin da paŋmuwukbi kabikon sanbenba amin kabi madepsi awit.

Pol da Masadonia amin kinda dipminon kagit

6 Telagi Wup da Esia miktimon Pin kop dakon gen dima yonjil do yansop anyomgut, do Pol gat Timoti gat kiŋ Prigia ae Galesia miktim binap nan kigimal.

7 Misia miktimon kiŋ altanek Bitinia miktimon pigik do agimal. Mani Yesu dakon Wup da dima piginjl do kosit sogut.

8 Yan aban Misia miktim yapmanek Troas kokup papmon pigigimal.

9 Pigi unun kalbi Pol da buri pisanakwan dipmin yombem kinda kanakwan Masadonia amin kinda da yan iminek yan iyigit, “Gak tap pidanek Masadonia miktimon obin nin paŋpulugoki.”

10 Pol da unun kanek Pin kop da iyi Gen Bin Tagisi kiŋ yoyinen do yan nimisak yan nandanek unudon gin Masadonia kik do tagap tagiman.

Lidia nandan gadat agit

11 Nin Troas kokup pap yipmanek tap wakga kinda abidanek nomansi kiŋek miktim timjok kinda tap binap tosoq unun mani Samares unudon wigi altagiman. Wisa dagokdo unun miktim yipmanek tap wakga aenin abidanek Neapolis kokupmon kigiman.

12 Ae unun kokup yipmanek Pili pai kiŋ altagiman. Pilipai unun Masadonia miktim dakon kokup pap madepni. Unun Rom da kila agit. Rom amin morapmi da kalip kili apgwit da unun kokupmon ekwan. Nin unudon gildat kabi di egipguman.

13 Egek Sabat bisapmon kokup pap dakon yoma kagakon pigi yapmanek wanga pigi pakbi kindakon kigiman. Nin unun pakbikon tamo kinda koneŋon bisit aneŋ yanon da pigigiman. Unun pakbikon pigi pindatno miŋat di muwukgwit pindak unudon yigek Gen Bin Tagisi yoyigiman.

14 Miŋat kinda unun kabigwan yikgit unun mani Lidia, kokupni Taitaira. Lidia imal gami ban yopmanek moneŋ ilit pi anek egipgut. Unun Pin kop gawak iminek egipgut. Amin Tagi da Lidia dakon but yomani witdalban Pol da gen yagit do bamisi yosok yan nandanek mirak pakyanŋi yopgut.

15 Anek miŋat unun gat ae yutnikon egipgwit amin gat kisi telagi pakbi sowit. Soŋ mudanek yan niyigit, “Nak asisi Amin Tagi Yesu do kili nandan gadasat yan nandan naman kan, nak da yutnon pan ki egipnen.” Yan yanek

yutnikon si kinenj do teban tanban kigimanj.

Pol gat Sailas gat Pilipai dam teban yutnon yopgwit

¹⁶ Bisap kindakon nin bisit agak tamokon kigimanj. Kino oman minjatjok kinda kosiron apban domdom agimanj. Unun minjatjok konni kinda tanj iminjakwan yo don altoni unun do yanjkwok agit. Amin da opba yo don altoni dakon mibili yoyinjakwan kila amini da monej madepsi timikgwit.

¹⁷ Nin kinapno minjatjok unun Pol gat nin gat da bunjon nolek yan tidanjek yan yagit, "On amin unun Pinjkop Wikwisi Madep dakon oman monjini. Pinjkop da ji yokwikon banj timitjak dakon gen dayanj."

¹⁸ Minjatjok unun yanj sigin yanjakwan gildat morapmi agit. Yanj anjakwan Pol unun nandanjek kuragisi nandanj tobil konj yanj iyigit, "Yesu Kristo da yanj dagok anjamgut do yanj gayisat, gak minjatjok on yipmanj degek winj abigi!" Yanj iyinban unudon gin konj minjatjok unun yipmanj dekgit.

¹⁹ Yanj aban oman minjatjok unun dakon kila amini monej timit timit kositnin pasildak yanj nandawit. Yanj nandanjek Pol gat Sailas gat timik tebai ilik panpanj kila amin do maket tamokon panjkiwit.

²⁰ Amin bamot panpanj gen kokwin amin madepmon panjki yopmanjek yanj yoyiwit, "On Juda amin bamot da nin dakon kokup papmon amin but suganbal upbalap madepsi anj.

²¹ Rom dakon anpagon yo dima anenj do gen teban tosok on amin bamot da amin unun tetgin ilik panjgwamal."

²² Yanj yanjakwa amin muwukgwit kisi da yanjba yokwi tok anyomgwit. Yanj aba gen kokwin amin madep da amin bamot dakon paba pigikni iligek kalinj kirinbanj baljoni do yoyiwit.

²³ Yoyinba madepsi baljanjek dam teban yutnon yopgwit. Yopmanjek

dam teban yut dakon kila amin kilani tebaisi asak do iyiwit.

²⁴ Iyinjba nandanjek amin bamot pawigi dam teban yutnon yut moninj kinda yutgwansi tagit unudon yopgut. Yopmanjek dima abiginjil yanj do kandapni kindap kwuk banj panjteban agit.

²⁵ Yanj aban egek kalbi binap Pinjkop do bisit anjek ae kap yanjakwal dam teban yutnon amin yikgwit da nandawit.

²⁶ Anjakwa unudon gin wudip madepsi kinda anjek dam teban yut dakon gwak panj kwakwalikgit. Yanj anjakwan yoma kisi witald kinj mudanjakwa amin morap kisit kandapnikon yo panjteban awit unun kisi witald ki mawit.

²⁷ Manjakwa dam teban yut dakon kila amin dipminon da pidanj pindakban dam teban yut dakon yoma kisi pisawit. Yanj pindak amin kisi abigi mudanj yanj nandanjek nak kila tagi dima at yanjon da emat agak sibani ilik iyi nanj sugok do agit.

²⁸ Yanj ak do anjakwan Pol da yanj tidanjek yanj iyigit, "Giptingo goman di abim! Dam teban yutnon amin nin kisi morap oni ekwamanj."

²⁹ Yanj yanjakwan dam teban yut dakon kila amin tentenji kinda anjopni do yagit. Anjopba abidanj pasol pasol nandanjek timtim yanjek kinj Pol gat Sailas gat da buron gawagek nandaban wukwan yomgut.

³⁰ Yanj anjek amin bamot timik yut buri moninj yikgimal unun yipmanjek yut buri madep do pabigi yanj yoyigit, "Amin bamot, nianj anjapbo Amin Tagi da nak yokwikon nanj abidosak?"

³¹ Yanj yanban iyigimal, "Gak Amin Tagi Yesu nandanj gadanj iminjaki Pinjkop da gak gat ae yutgokon amin ekwanj gat kisi yokwikon banj timitjak."

³² Yanj iyinjek Amin Tagi dakon gen iyinjek amin morap yutnikon egipgwit gat kisi yoyigimal.

33 Yoyinbal kalbi binap unun bisapmon gin dam teban yut dakon kila amin da amin bamot timik panji giptimni obip amin da baljanba dagawit unun pakbi ban sugagit. Yan anek unudon gin iyi ae gwakni kisi telagi pakbi sowit.

34 Anek amin bamot timikban yut-nikon pawigi yigakwal jap yomgut. Amin unun gat gwakni gat Pinjkop nandan gadan iminek burikon da kisik kisik madepsi nandawit.

35 Wisa dagokdo gen kokwin amin madep da obip amini yabekba kin dam teban yut dakon kila amin yan iyiwit, "Gak amin bamot unun yopbi kinjil."

36 Yan iyinba kin Pol yan iyigit, "Jil dam teban yut yipmanek kinjil do gen kokwin amin madep da gen yipba obisak. Do jil but yawot gat kinjil."

37 Mani Pol da obip amin yan yoyigit, "Manit Rom gapmanon tosok. Do nidosi nit dakon mibilnit pakyanji dima kokwinigek amin morapmi da dabilon nindapmanek dam teban yutnon nipman? Yan ayin da abisok nit pasilikon da nipba kikedamak? Unun tagi dima. Amin madep unun da iyisi abin pulugan nipba kinden."

38 Yan yoyinban obip amin da Pol da gen yoyigit unun anan gen kokwin amin kabi yoyiwit. Yoyinba Pol gat Sailas gat Rom amin bamori yan yanba nandaneke si pasalgwit.

39 Anek gen kokwin amin madep da dam teban yutnon kin amin bamot buri moni do kokwin tagisi dima anek yo yokwisi andanguman, gen yan yoyinek panpan wanga pabigiwit. Yan anek kokup pap unun yipman kinjil do gen yaworikon da yoyiwit.

40 Yoyinba Pol gat Sailas gat dam teban yut yipmanek Lidia da yutnon wigigimal. Wigi nandan gadat amin pindak buri panjeban ak do gen yoyigimal. Yan anek don kokup pap yipmanek kigimal.

17:7: Lk 23:2; Jn 19:12

17

Tesalonaika amin da Pol gat Sailas gat dap do awit

1 Pol gat dabini gat Ampipolis kokupmon kin altawit. Kokup unun yipmanek Apolonia kokup papmon kinnek Tesalonaika kokup papmon kin altawit. Unun kokup papmon Juda amin dakon muwut muwut yut kinda tosok.

2 Pol iyi Sabat bisap morapmon wigi wigi agit yan gin unun muwut muwut yutnon Juda amin gat wigiwit. Sabat bisap kapbi kisi unun yutnon wukwan Pinjkop dakon gen dakon mibili yan nandat awit.

3 Anek Pol da Pinjkop dakon gen dakon mibili yoyin tenjenan yomgut. Gen unun asi bami noman tan mudan yan yoyinek yagit, "Kombi amin da Kristo tepmi panek kimagek don aeni pidosak do yankwok kalipsigwan kili awit. Unun Yesu do dayin tenjenesot, unun Kristo yansi dayisat."

4 Yan yoyinban Juda amin diwari da Pol gat Sailas gat dakon gen nandaneke nandan gadat anek amin bamoron sanbewit. Anakwa Grik amin morapmi Pinjkop gawak imgwit amin ae kila amin minat morapmi kisi amin bamot yolgwit.

5 Yan anakwa Juda amin da amin bamot do nandaba yokwi tok an yomgwit. Yan nandaneke maket tamokon pidok amin di egipgwit unun timikba unun gat amin morapmi panmuwuk buri suganba upbalap madepsi awit. Yan anek tintim yanek amin kinda mani Jeson unun da yutnon kin Pol gat Sailas gat wisin timik amin morap da inamon pabigi yopnen yan yanek kiwit.

6 Mani amin bamot mini pindak Jeson gat panmuwukbi kabi di gat timik ilik panpan unun kokup pap dakon kila aminon pankiwit. Panjinek yan tidaneke sitnok anyominek yawit, "On amin miktimi miktimi agek yokwi morapmi an da abisok idon aben da ekwan."

⁷ Jeson da unun amin yanban yut-nikon pawigi ekwan. Unun amin morap kisi kila amin madepnin Sisa dakon gen tebani unun yapmanek yan yon, 'Kila amin madep njwaknwari kinda egisak unun mani Yesu.'

⁸ Gen unun yanba nandanek minat aminyo gat ae kokup pap dakon kila amin gat wiripdagek upbalap madep awit.

⁹ Yan anakwa kila amin da Jeson gat notni gat yoyinba monej yopmanek abigiwit. Upbalap dima noman tosak kan monejni ae timitni yanon da yopgwit.

Pol gat Sailas gat Beria kokup papmon pi agimal

¹⁰ Pilin tanakwan panmuwukbi da Pol gat Sailas gat yabekba Beria kigimal. Kin altanek Juda amin da muwut muwut yutnon wigigimal.

¹¹ Juda amin Beria egipgwit unun amin tagisi. Anpakni da Juda amin Tesalonaika egipgwit unun yapgut. Pol dakon gen do galagisi nandanek gildari gildari Pin kop dakon gen unun pakyan si manjin nandawit. Manjin nandanek Pol da gen asi yosok bo sun yosok yan do kokwin awit.

¹² Anek Juda amin morapmisi da nandan gadat awit. Ae Grik kila amin minat morapmi da nandan gadat anakwa Grik wili morapmi unun kisi yan gin awit.

¹³ Yan anakwa Juda amin Tesalonaika egipgwit unun da Pol unun Beria kokupmon egek Pin kop dakon gen yosok yan nandawit. Yan nandanek obin amin dakon but sugan panupbal awit.

¹⁴ Anakwa unudon gin panmuwukbi da tepmisi Pol yabekba tapmon pigigit. Pigakwan Timoti gat Sailas gat unun Beria sigin egipgumal.

¹⁵ Egakwal Pol Atens kokup papmon pigi altanek iyi gat pigiwit amin yan yoyigit, "Ji tobil Beria wigi Timoti gat Sailas gat yoyinba tepmi pinjil." Yan yoyinban wigiwit.

Pol Atens kokup papmon Pin kop dakon gen yagit

¹⁶ Pol Atens egek Timoti gat Sailas gat do jomjom anek egipgut. Egek unun kokup papmon kokup kidat dakon wup morapmisi pindagek buri yokwisi agit.

¹⁷ Yan agit do Juda amin da muwut muwut yutnon wigigit. Unudon Juda amin gat ae Amin Njwaknwari Kabikon amin Pin kop gawak iman amin gat kisi egipgwit. Unun amin da Pin kop dakon mibili pakyan si nandani do gen tebaisi yoyigit. Ae gildari gildari maket tamokon pan ki egek amin kin ap awit unun gat kisi yan gin agit.

¹⁸ Anakwan Epikorian ae Stoik* amin kabi bamot unun dakon nandak nandak amin diwari da opba Pol gat gen emat anakwa di da yan yawit, "On gen pakbi amin ni gen nan yosok?" Ae di da yawit, "Miktim dubagikon nani dakon pin kop unun do bo yosok?" Pol da Gen Bin Tagisi yoyin ek Yesu do yoyigit ae amin kimoron da pidoni do kisi yoyigit unun do anek gen unun yawit.

¹⁹ Unun amin da Pol abidan anan gen kokwin amin kabi kinda flej Areopaguskon muwukgwit unudon ankin ek yan iyiwit, "Nin gak da gen kalugi unun amin yoyin dekdal unun niyiki do nandaman.

²⁰ Gen yosol unun nandano njwaknwarisi asak do mibili niyinbi nandano."

²¹ (Atens minat amin morap ae amin dubagikon da apba egipgwit ununyo kisi yan awit, bisapmi bisapmi nandak nandak kalugi mibili mibili unun do yan nandat an egek bisapni madepsi nan nan awit.)

²²⁻²³ Pol Ariopagus muwut muwut tamokon kila amin da binapmon pidan agek yan yagit, "Atens amin nak kokupji angwasi nek agek pin kop gawak yomyom an unun dakon yo kidat pindakgin. Pindagek alta kindakon gen kinda yan mandabi

^{17:17}: Ya 18.19 * ^{17:18}: Epikorian amin kabi unun on miktim dakon kisik kisik mibili mibili do yo bamisi yan nandawit. Anakwa Stoik amin kabi unun giptim dakon galaktok dima yolne kan, nin amin tagisi yan nandawit.

kagim: On Alta Uñun Piñkop Kında Mibilni Dima Nandaman Uñun do Wasanbi. Nak yan kagim do anek ji do yan nandisat, ji piñkop gawak yomyom dakon anpak do nandaba yo madepsi asak. Uñun Piñkop mibilni dima nandanek isal dogin gawak iman uñun dakon mibilisi dayiko nandabit.

²⁴ “Piñkop miñtim ae yo morap miñtim da kwenon ton wasan yopgut uñun Piñkop da kundu ae miñtim dakon Amin Tagi Madep egisak. Yan do, amin kisit da telagi yut wutjan unjudon dima egisak.

²⁵ Ae yo kinda do wadak wadak aban amin kisit da yo uñun wasanek Piñkop anpulugogi uñun dima tosok. Piñkop da iyi egip egip ae mirim ae yo morap gat kisi amin kisi do yomisak.

²⁶ Piñkop uñun da amin kalonisikon da amin kabi morapmi wasagit. Wasanban iren tajak kin miñtimi miñtimi aripmisi agit. Egipni dakon bisap gat ae miñtim egipni dakon kilapmi kisi kokwinik yomgut da ekwan.

²⁷ Amin da Piñkop tebai wisin koni do anek uñun agit. Mani Piñkop dubagikon dima egisak. Kapmatjok nin da bikbigon egisak.

²⁸ Kap wasok aminji kinda da yan yagit, ‘Uñun da egip egip nimisak ae tapmim minjakwan kosit akwaman.’ Ae kinda da yan yagit, ‘Ninyo kisi uñun dakon monjini ekwaman.’

²⁹ “Nin Piñkop dakon monjini ekwaman, do Piñkop uñun gol bo silwa bo tip yombem yan dima nandanek. Piñkop amin da nandak nandagon da yo kisit da wasan uñun yombem dima.

³⁰ Kalip nandan kokwini tagi dima amin egakwa Piñkop da yo kinda dima anyominek yum pindagakwan egipgwit. Mani abisok amin morap dukwan dukwan ekwan but tobil ani do gen tebai yosok.

³¹ Don minjat amin morap gen pikon

yop do bisap kinda kili yipgut. Uñun bisapmon gen kokwin kilegisi anek miñtim amin kisi morap gen pikon yopdisak. Gen kokwin pi uñun asak do Piñkop da amin kinda kili manjigit. Uñun amin Piñkop da asisi kimoron nan aban pidagit, do amin morap yansi nandan imni, Piñkop da gen kokwin pi uñun amindosi ingut.”

³² Pol da amin kimoron da pidoni do yanban amin diwari da jigilak gen yan ingwit. Mani diwari da yan iyiwit, “Yo uñun yosol uñun do di gat niyinbi nandanek do nandaman.”

³³ Yan yanba Pol muwut muwut tamo yipmanek kigit.

³⁴ Amin diwari Pol yolek nandan gadat awit. Kında uñun mani Dionisius. Uñun amin gen kokwin amin Ariopagus muwut muwut tamokon muwukgwit uñun kabikon nani kinda. Ae minjat kinda mani Damaris, ae amin diwari kisi nandan gadat awit.

18

Pol Korin kokup papmon Piñkop dakon gen yagit

¹ Don Pol Atens yipmanek Korin kokup papmon kigit.

² Kin Juda amin kinda kagit mani Akwila. Akwila uñun Pontus miñtimon nani kinda. Kili yangok minjatni Prisila gat Itali miñtim yipmanek opgumal. Itali miñtim mibili yan do yipmanek apgumal. Rom dakon kila amin madep Klodias da Juda amin kisi morap Rom kokup pap uñun yipman kin mudoni do gen tebai yipgut. Pol uñun amin wam pindat do kigit.

³ Pol da yut kaben dakon imal bup-bup pi agit uñun amin wamyo kisi pi yan gin agimal, do Pol kwan egek uñun pi awit.

⁴ Pol Sabat morapmon Juda amin dakon muwut muwut yutnikon wigigit. Wikwan Juda ae Grik amin

Yesu nandan gadan imni do gen emaron da nayinbi gayiko awit.

⁵ Sailas gat Timoti gat Masadonia yipmanek pinakwal Pol imal yut pi agit unun yipmanek Pin kop dakon pi gin agit. Pin kop dakon gen yoyinek Juda amin yan yoyigit, "Yesu unun asi Kristo."

⁶ Mani Juda amin da Pol dakon gen abin yipmanek jigilak gen yan ingwit. Yan aba imalnikon jimjim tawit tarapmikban manakwa yan yoyigit, "Ji Tidom do amin ani kan, gulusun unun disi dakon, nak dakon dima. Nak abisok Amin Nwakwari Kabikon kin Pin kop dakon gen unudon yoken."

⁷ Yan yoyinek muwut muwut yut unun yipmanek unudonjok pigi amin kind a mani Titus Jastus unun da yutnon wigigit. Titus unun Pin kop gawak iminek egipgut.

⁸ Unun muwut muwut yut dakon mibiltok amini mani Krispus unun gat gwakni gat Pol da Pin kop dakon gen yanban Amin Tagi nandan gadan ingwit. Ae Korin kokup papmon amin morapmi nandan gadat anek telagi pakbi sowit.

⁹ Kalbi kindakon Amin Tagi da Pol buri pisanakwan dipmin yombem kind a kanakwan altan iminek yan iyigit, "Gak dima pasalek nak dakon geno sigin yan tenjenoki. Gen mapmit dima aki.

¹⁰ Nak gak gat egisat. Nak dakon amin morapmisi on kokup papmon ekwan, do amin kind a da dima gitjak."

¹¹ Iyiban Pol Korin egakwan bilak kind a mudanakwan ae bilak kind a dakon kanek 6 kabi egek Pin kop dakon gen yoyin dekgit.

¹² Mani Galio da Akai a miktim dakon kila amin madep yikgit bisapmon Juda amin da muwugek Pol uwal an iminek abidan ilik anan gen pi yutnon anki yipmanek yan yawit,

¹³ "On amin da amin Rom dakon

gen teban dima guramitni do yoyin degek Pin kop gawak imim dakon kosit njwakwari yolisak."

¹⁴ Yan yanba Pol da geni kobogi yoyik do agit. Mani Galio da Juda amin yan yoyigit, "Juda amin, on amin Rom gapman dakon gen teban kind a yapgut, bo ae anpak yokwi kind a agit kan, ji dakon gen tagi nandaken.

¹⁵ Mani ji disi dakon gen monin monin ae man ae gen tebanji do yon. Nak unuden gen do gen pi ak do dima galak tosot. Disi yan panmilip abit."

¹⁶ Yan yoyinek yolban gen pi yut yipmanek abigiwit.

¹⁷ Abigi unudon gin Korin amin da amin kind a mani Sostenes abidanek gen pi tamo da kapmatjok anakgwit. Yan aba Galio unun awit do nandaban yo isali agit. Sostenes unun Juda amin dakon muwut muwut yut dakon kila amin kind a.

Pol aeni Antiok kokup pap Siria miktimon kigit

¹⁸ Pol gildat morapmi Korin egek don panmuwukbi galok gen yoyinek Prisila gat Akwila gat timikban Senkria kokupmon pigiwit. Pigi altanek Pol Pin kop do yan teban tok kind a kili agit, do busun dangwani mandagit. Yan anek Siria miktimon kik do anek tap wakga kind a abidawit.

¹⁹ Abidanek Epesas kokup papmon kin altawit. Altanek Prisila gat Akwila gat unudon yopmanek Pol iyi Juda amin da muwut muwut yutnon wukwan Juda amin gat Pin kop dakon gen dakon mibili do gen emat anek nayinbi gayiko awit.

²⁰ Anek yan iyiwit, "Gak nin gat timisok di gat egek don kiki."

Yan iyinba yoyigit, "Aripmi dima egipnen."

²¹ Mani yopman kik do anek yan yoyigit, "Pin kop da ji do aeno open do nandisagon don open." Yan yoyinek tap wakgakon wigek Epesas yipmanek kigit.

22 Kin Sisaria kokup papmon altanek unudon da Jerusalem wigi panmuwukbi gildat tagi yan yoyinjek Antiok kokup papmon pigigit.

23 Pigi Pol bisap dubakgok Antiok egek don aeni Galesia ae Prigia miktimon kokup morap ton unudon kokup gwasik agit. Yan anek Yesu nandan gadan ingwit amin morap dakon nandan gadat panjeban agit.

Apolos da Epesas kokup papmon Pinjkop gen yagit

24 Pol kokup gwasik anakwan Juda amin kinda mani Apolos unun Aleksandria kokup papmon amin kinda unun panabin Epesas egipgut. Unun amin gen yogokni tagisi, ae Pinjkop dakon gen dakon mibili pakyanji nandagit.

25 Amin da Apolos Amin Tagi dakon mibili do iyin dekba kili nandagit. Ae Amin Tagi dakon gen but dasi nandanek amin yoyin dekgit. Yan anek Yesu dakon mibili sun dima yagit. Bamisi yan tenjenagit. Mani Jon da telagi pakbi sogit unun dogin nandagit.

26 Apolos unun Juda amin da muwut muwut yutnon wigek pasol pasoli mini Pinjkop dakon gen madepsi yoyigit. Yoyinjakwan Prisila gat Akwila gat da geni nandan Apolos abidan anki yutnikon egek Pinjkop dakon mibili pakyanji nandan pisosak do iyin dekgimal.

27-28 Don Apolos Akaia miktimon kik do nandak nandak anakwan Epesas panmuwukbi da buri anteban awit. Yan anek papia kinda Akaia panmuwukbi da Apolos kwan tagisi abidoni do mandawit. Anakwa Apolos kin Akaia miktimon altanek amin da dabilon Juda amin dakon top geni pabin yopgut. Anek Pinjkop da papiakon gen ton unun panjanten anek Yesu unun asi Kristo yan yoyigit. Yan anek Pinjkop dakon nandan yawotni do anek nandan gadat awit amin unun madepsi panpulugagit.

19

Pol da Epesas kokup papmon Pinjkop dakon gen yagit

1 Apolos Korin egipgut bisapmon Pol koron tetgin agek don Epesas pigit altagit. Pigi altanek Yesu dakon panjetni diwari pindakgit.

2 Pindagek yan yoyigit, "Ji nandan gadat awit bisapmon Telagi Wup abidawit bo dima?"

Yan yoyinban yawit, "Dima, nin Telagi Wup kinda egisak yan dima nandagiman?"

3 Yanba Pol da yoyigit, "Kan ji ni telagi pakbi nan sowit?"

Yoyinban yawit, "Nin Jon dakon telagi pakbi nan sogiman?"

4 Yanba Pol da yan yoyigit, "Jon da amin telagi pakbi son yomgut unun but tobil anek telagi pakbi soni do agit. Jon da yan yoyigit, 'Amin kinda nak da bunon noldak unun amin nan nandan gadan imni.' Jon da gen yagit unun Yesu do yagit."

5 Pol da gen unun yanban nandanek Amin Tagi Yesu da manon telagi pakbi sowit.

6 Pinjkop dakon pakbi sonakwa Pol da kisiri kwenikon witjinakwan Telagi Wup da unun kabikon pinjakwan gen mibili mibili yanek kombi gen yawit.

7 Amin unun 12 kabi da tilak da awit.

8 Pol Juda amin dakon muwut yutnon wigek Pinjkop gen madepsi yoyigit. Anek Pinjkop da Amin Kila Asak dakon gen do yanek gulusun nandak nandakni panmilip ak do aban notni pabin yopman yopman awit. Pol pi unun anek kanek kapbi egipgut.

9 Mani diwari gen unun nandanek but teban anek nandan gadat ak do dima galak tawit. Yan anek amin morapmi da dabilon Yesu Yolyol Kosit do yanba yokwi tok awit. Yan anakwa Pol gat Yesu dakon panjetni gat yopman degek si kiwit. Kin Pol gildari gildari yan nandak yut kindakon wukwan Pinjkop dakon gen

dakon mibili do nayinbi gayiko awit. Yan nandak yut unun Tiranus dakon.

¹⁰ Pol bilak bamori egek Pin kop gen yanakwan Esia miktimon Juda amin ae Grik amin egipgwit unun kisi morap da Amin Tagi dakon gen nandawit.

Skewa dakon monjini da kon yol do awit

¹¹ Pol Pin kop da an puluganakwan wasok tapmimi ton njwakwarisi morapmi agit.

¹² Yan agit do amin da imal dakni panobin Pol da kwenon witjinjek pan ki sot amin do yoba timikgwit. Timigakwa sotni mudanakwa kon ni win abigiwit.

¹³ Anakwa Juda amin diwari da agek Amin Tagi Yesu da manon da kon yol do anek yan yawit, "Pol da amin kinda dakon mibili yan tenjenosok, unun Yesu. Unun da manon gayiko abigi!"

¹⁴ Juda amin dakon mukwa sogok amin dakon amin madep kinda mani Skewa unun dakon monjini 7 kabi da yan gin awit.

¹⁵ Anakwa bisap kindakon kon kinda da gen kobogi yan yoyigit, "Nak Yesu nandan imisat, ae Pol yo kisi nandan imisat. Mani ji namin?"

¹⁶ Yan yoyinjek kon ni ton amin da mingan kwenikon wigi obisi dapmanek imalni pan dagan yopban yut yipmanek molan abigiwit.

¹⁷ Juda amin ae Grik amin morap Epesas egipgwit unun yo altagit dakon geni nandane madepsi pasalgwit. Yan anek Amin Tagi Yesu dakon man do nandaba wukwisi agit.

¹⁸ Anakwa amin nandan gadat kili awit unun da amin morap da inamon kalip yo yokwi morap awit unun yan tenjenawit.

¹⁹ Anek amin morapmi Sunduk dakon yo kidat pawilgwit unun dakon mibili papiani panabin amin morapmi da dabilon kindapmon sonba sowit. Papia unun dakon

yuman nogi manjikba 50 tausen silwa mone agit.

²⁰ Yan anakwa Amin Tagi dakon gen tapmimi ton si iren tan anan kokupmi kokupmi kigit.

²¹ Yo morap unun altan mudanakwa Pol Jerusalem kik do anek miktin bamot Masadonia ae Akaia ban kik do nandagit. Nandane yagit, "Nak Jerusalem kinjek don Rom kokup papmon kikdosi nandisat."

²² Pol pan pulugok bamotni Timoti gat Erastas gat ban yabekban unun da kalip Masadonia kigimal. Kinakwal Pol iyi Esia miktimon bisap dubagkok egipgut.

Pol uwal an imgwit

²³ Unun bisapmon Epesas amin da Yesu Yolyol Kosit do yanba yokwi tok anek upbalap madepsi awit.

²⁴ Mibili yan do awit. Kisit kilda amin kinda egipgut mani Demitius. Unun amin silwa ban kokup kidat minjat Atemis unun dakon wup wasagit. Mone ilit pi anek pi monjini mone madepsi timikgwit.

²⁵ Demitius unun iyi dakon pi monjini ae kisit kilda amin diwari kisi yan yoban muwukba yan yoyigit, "Disi nandan, pi on amanon mone madepsi timikgaman."

²⁶ Disi kili kan nandanyo awit. Pol da amin dakon nandak nandakni kili panupbal an mudagit. Anek amin kisit da kokup kidat wason unun yo bami dima yansi yosok. Pol da gen unun yanakwan Epesas kokupmon amin ae Esia miktin amin da nandaba gen unun bamisi asak.

²⁷ Pol dakon gen da mone ilit kositnin anupbal akdisak do nak si pasoldot. Pin kop madep Atemis dakon telagi yut do amin da nandaba yo isalisi akdisak. Anek Atemis dakon man madepni mokdisak. Esia miktimon ae miktimi miktimi amin kisi unun pin kop minjat nan gawak iman. Mani Pol da unun dakon man madep abin yip do pi asak."

28 Yan yanban amin gen unun nandan japtan yan tidanek yawit, "Epesas nin dakon Artemis unun da wukwisi madep!"

29 Yan yanek unun kokup papmon amin morapmi da madepsi yan tidanek upbalap madepsi awit. Anek Pol dakon notni bamori unun ilik panpan muwut muwut yut madepmon panjkwit. Unun amin bamot unun Masadonia amin, Pol gat kisi agipgwit. Mani kinda Gaius ae kinda Aristakus.

30 Anakwa Pol amin da binapmon kik do nandagit mani panmuwukbi da dima kisak do kosit sopsop awit.

31 Ae Esia gapman dakon amin madep di unun Pol dakon notni, ununyo kisi da Pol muwut muwut yut madepmon dimasi kisak do gen yipba apgut.

32 Amin muwukgwit unun nandan upbal madepsi awit. Yan anek madepsi yan tidanek gen mibili mibili yawit. Ni mibili do muwukgaman unun dima nandaba pisagit.

33 Juda amin da amin kinda mani Aleksanda yipba minjat amin morap da inamon agakwan amin da yokwi unun da bo ak yan nandawit. Yan anakwa Aleksanda da Juda amin nin da dima aman yanon da geni kobogi yoyik do anek upbalap dima yoni do kisiri da tilak an yomgut.

34 Mani amin da Juda amin kinda yan kan nandanjo anek madepsi sigin yan tidanek yawit, "Epesas nin dakon Artemis unun wukwisi madep!" Unun gen nanjin sigin yanakwa bisap 2 aua da arip agit.

35 Yan anakwa Epesas kokup papdakon kilda mandakni da gen sopman yominjek nawa gen yan yoyigit, "Epesas amin, amin morap kisi nandan, Artemis daman dakon telagi yut ae tipni kundukon da magit unun kisi nin da kokup papmon tanakwal nin da kilani aman yan nandan niman.

36 Unun top dima unun asisi do upbalap dima yoni. Tayanok nandan kokwin anek yo don ani.

37 On amin bamot panaban unun Telagi Yut Madepnin dakon yo di kabo dima nagimal. Ae nin dakon pinjok minat do yanba yokwi tok kinda dima agimal.

38 Demitius gat pi monjini gat nandaba yokwi tok anek gen di yok do nandan kan, gen pi agak bisapmon tagi yoni. Yanba gen kokwin amin madep da geni nandanek tagi panmilip ani.

39 Do ji genji di yan panmilip ak do nandan kan, gen kokwin muwut muwut bisapmon tagi yan panmilip ani.

40 Gapman dakon amin madep da abisok yo aman dakon geni nandisak kan, gen pikon nipjak do nak si pasoldot. Upbalap madep nido ayin yan niyisak kan, nin da gen kobogi tagi kinda aripmi dima iyiner.

41 Kilda mandak da gen yan yoyinjek amin muwukgwit unun yoyinban kin mudawit.

20

Pol Masadonia ae Grik miktimon agipgut

1 Upbalap madep awit da daganakwan Pol da panmuwukbi yan yoban abin muwukba buri panjeban anek galok gen yoyinjek Masadonia miktimon kigit.

2 Kin unudon agek panmuwukbi gen morapmi yoyinjek buri panjeban anek don Grik miktimon kin altagit.

3 Unudon kanek kapbi egipgut. Egek don tap waggakon da Siria miktimon kik do tagap tagit. Mani Juda amin da Pol anjat do anek yan nandat an dakon geni nandagit. Do yum pindagek Masadonia miktimon ae tobil kik do nandagit.

4 Amin diwari Pol gat kisi agipgwit. Kinda unun mani Sopata unun Beria kokupmon amin kinda, Perus dakon monji. Ae Tesalonaika kokupmon amin bamori mani Aristakus ae Sekundus, ae Debe kokup papmon nani kinda mani Gaius. Ae Timoti gat Esia miktimon amin bamori mani

Tikikus ae Tropimus. Unun amin kabi Pol gat kisi agipgwit.

⁵ Unun amin kabi da kalip Troas kokup papmon panji egek nin do jomjom awit.

⁶ Anakwa nin Bret Yisni Mini Bisap Madep mudanakwan Pilipai yipmanek tap waggakon wigek kigiman. Kin tap binap agapno gildat 5 kabi mudanakwan amin nin do jomjom anek Troas kokup pap egipgwit unudon kino notni pindak pindak agiman. Anek unudon gildat 7 kabi egipguman.

Troas kokup papmon Pol da Yutikus kimakgit nan aban pidagit

⁷ Sonda kalbi nin panmuwukbi gat jap anwa nok do anek muwukgiman. Anapno Pol wisa dagokdo kiken yan nandanek Pinkep gen dubagisi yanakwan kalbi binapmi agit.

⁸ Yut nin da egipguman unun yut kwen tosok. Unun yutnon lam morapmi kolej yopgwit.

⁹ Unun yut da kosit gwagagon monji bilak kinda yikgit mani unun Yutikus. Pol da gen sanbenek yanakwan monji unun yik dipmin pagek uwagat anek wanga miktimon man anakgit. Man anakban kimakgit nan pigi abidawit. Unun yut notni kwen kwen awit dakon kidin kapbi kwen nani egipgwiwon da magit.

¹⁰ Mani Pol da pigi monji unun da kwenon pagek kisiri da kendagek yagit, "Ji nandaba kik dima ani. Egip egipni tan imisak."

¹¹ Pol yan yanek aeni kwen wigi bret pidanban nawit. Yan anek gen sigin yoyinakwan wigi wisa daganakwan yopman kigit.

¹² Yopman kinakwan amin monji unun abidan yutnikon ankiwit. Wagil dima kimakgit yan nandanek butni yawori tawit.

Pol Troas kokup pap yipmanek Miletus kokup papmon kigit

¹³ Nin Pol yipmanek tap waggakon da Asos kokup papmon kin altanek

Pol do jomjom agiman. Nin da kalip kinapno Pol iyi miktimon kosit kik do anek unun do niyigit.

¹⁴ Jomjom anapno Pol Asos abin altan niban abidono tap waggakon wigek Mitilini kokup papmon kigiman.

¹⁵ Unudon da wisa dagokdo Mitilini yipmanek miktimon kinda mani Kios kapmatjok tanban kanek yapguman. Ae gildat kinda do tap unun pudan yapmanek Samos kokup papmon kin altagiman. Ae unudon da wisa dagokdo Miletus kokup papmon kin altagiman.

¹⁶ Pol da Esia miktimon bisap noknok dima anen yan nandagit, do nin tap waggakon da Epesas kokup pap si yapmanek Miletus kokup pap kigiman. Bisap noknok dima anek tepmi kinen kan, Pentikos Bisap Madep Jerusalem konen yan nandagit.

Pol da Epesas panmuwukbi dakon kila amin galok gen yoyigit

¹⁷ Nin kokup pap Miletus unudon egek Pol da Epesas panmuwukbi dakon kila amin opni do gen yipban kigit.

¹⁸ Gen yipban kwan opba yan yoyigit, "Nak kilisi Esia miktimon apgum bisapmon ji gat bisap morapmi egek anpak agim unun disi nandan.

¹⁹ Bisap morapmi Juda amin da nak abin nep do gen yawit. Yan anakwa bisap morapmi butno madepsi jik tanakwan kunam morapmi takgim. Anek nak nagado nandako manakwan Amin Tagi dakon pi agim.

²⁰ Nak ji panpulugok do gen tagisi kinda dima wutjiko tagit. Gen kisisi muwut muwut madepmon ae yutjikon dayin dekgim unun disi nandan.

²¹ Nak Juda amin ae Grik amin but tobil anek Pinkepmon kinak Amin Taginin Yesu nandan gadan imni do gen madepsi yan tenjenagim.

²² Nandani. Telagi Wup da unudon kiken dosi nayisak, do nak Jerusalem kikkisat. Unudon kiko yo kinda ni da altan namjak unun dima nandisat.

²³ Mani on gin nandisat, kokup morap agisaron butnokon Telagi Wup da yanji nayisak. Don amin da dam teban yutnon nepdan, ae jigi namdan unun kisi nayinjakwan agisat.

²⁴ Mani nak naga dakon egip egip do yo madep kinda yan nandanek egip egipno anjuktuk do dima nandisat. Nak kosit unun agisat nanjin agek Amin Tagi Yesu da pi namgut unun an mudoken. Pi unun Pinjop da nandan yawotni do anek yo madepsi ninon asak unun dakon Gen Bin Tagisi yan tentenoken.

²⁵ “Not kabi, nandani. Nak ji gat egek Pinjop da Amin Kila Asak dakon gen dayin tentenagim. Nak abisok nandisat, ji depman kinjapbo jikon da kinda da nak ae bujon dimasi nandakdan.

²⁶⁻²⁷ Nak Pinjop dakon nandak nandak kinda dima wutjiko tagit. Kisisi dayin tentenagim. Nak abisok but piso wagil dayisat. Do jikon da amin kinda Tipdom do amin asak kan, unun nak dakon gulusun dima.

²⁸ Ji disa dakon kila anek panmuwukbi morap dakon kila kisi ani. Panmuwukbi kabi unun Pinjop da Monji dakon yawi nan yuman nagit. Unun sipsip kabini ji da kila ani do Telagi Wup da ji manjin depgut.

²⁹ Nak nandisat. Depman kinjapbo jon pinan yokwisi da jikon abinek sipsip kabi panupbal akdan.

³⁰ Anakwa jikon da amin diwari da pidan panmuwukbi kabikon da amin diwari bujon yolni do top gen yoyikdan.

³¹ Yanjo, ji kan kimotni. Bilak kapbi da butgwan nak kunamon da ji kalon kalon kisi dayin dekgim. Unun do dima intoni.

³² “Nak abisok Pinjop da kilasi asak do unun da kisiron depmandat.

Nandan yawotni dakon geni da ji panjeban aban yoni tagisi telagi amin kabini do yopbi unun tagi timitni.

³³ Nak amin dakon monej ae yo kabini do pindak galaktok dima agim.

³⁴ Nak da pi agim dakon mibili unun disi nandan. Naga da kisit da pi anek yo nido wadak wadak agim unun timigek notno pi agiman unun kisi panpulugagim.

³⁵ Naga pi teban yan anek dayin doligim. Jiyo yan gin anek teban tokni mini amin unun panpulugoni. Amin Tagi Yesu iyi gen kinda yagit unun dima intonen. Gen unun yan: ‘Yo imisak amin dakon kisik kisikni wukwi, anakwan iban abidosok amin dakon kisik kisikni pinbi.’”

³⁶ Pol gen unun yoyin mudanek kila amin kabi gat njakben anek bisit yagit.

³⁷ Bisit aban mudanakwan kila amin kisi da kunam tagek Pol bedan mandan nawit.

³⁸ Pol da bujon nak dakon inamno ae dima kokdan yan yoyigit do bupmisi nandawit. Bupmi yanji nandanek Pol anan tap waggakon ankiwit.

21

Pol Jerusalem kigit

¹ Nin kila amin yopman degek tap wakga abidanek nomansi miktin timjok kinda tap binap tosok unun mani Kos unudon wigigiman. Wigek unudon da gildat kinda do miktin timjok kinda tap binap tosok unun mani Rodes wigek unudon da Patara kokup papmon kigiman.

² Kin kono tap wakga kinda Ponisia miktimon kik do aban kagiman. Kanek unudon wigino kigiman.

³ Kin miktin tim kinda tap binap tosok unun mani Saiprus kanek unun gwanden tetgin do tanakwan nin amin tetgin da yapguman. Yapmanek Siria miktimon kin kokup Tair unudon

tap wakga paŋki akgit. Agakwan tap wakgakon pi monji yik iligakwa

⁴ nin kiŋ Yesu dakon paŋdet kabini pindatno unun gat gildat 7 kabi egipgumaŋ. Egapno Telagi Wup da paŋtagap aban Pol yaŋ iyiwit, “Gak Jerusalem dima kiki.”

⁵ Egipgumaŋ dakon bisap mudanakwan Yesu dakon paŋdetni gat ae miŋat monjiyoni gat kisi kokup pap yipmaŋ degek tap kidipmiŋon piŋigimaŋ. Piŋi unudon ŋwakbeŋ anek bisit agimaŋ.

⁶ Bisit ano mudanakwan notni galok gen yoyiŋ yoyiŋ anek yut-nikon kiŋakwa nin tap wakgakon wiŋigimaŋ.

Kombi amin Agabus da Pol gen iyigit

⁷ Nin Tair kokup yipmaŋek kiŋ Tolemes kokup papmon altagimaŋ. Unudon Yesukon saŋbewit amin kabi gildat tagi yaŋ yoyino unun gat gildat kinda egipgumaŋ.

⁸ Unudon pakgimaŋ da wisa dagokdo unun kokup pap yipmaŋek Sisaria kokup papmon kiŋ altaŋek Pilip da yutnon kino unun gat egipgumaŋ. Pilip unun yabekbi kabi paŋpulugoni do kalip amin 7 kabi manjikbi unun kabikon nani kinda. Unun amin Gen Bin Tagisi yaŋ tenŋok amin kinda.

⁹ Pilip unun gwi 4 kabi. Unun aminon dima yopbi. Miŋat kabi unun kombi gen yogok miŋat egipgwit.

¹⁰ Nin Sisaria kokupmon gildat kabi di egapno kombi amin kinda mani Agabus unun Judia miktimon da piŋit.

¹¹ Piŋ altaŋ nimiŋek Pol dakon boban napni abidanek Agabus da iyi dakon kisit kandapyo wamgut. Wamaŋek yaŋ yagit, “Telagi Wup da yaŋ yosok, ‘Nak da on asat, yaŋ giŋ Juda amin Jerusalem ekwan da on boban nap dakon ami wamaŋ Amin Nwakiŋwari Kabi da kisiron yipdan.’”

¹² Yaŋ yaŋban Pol Jerusalem dimasi kisak do nin gat ae amin egipgumaŋ gat kisi da anŋkutnaŋek tebaisi iyigimaŋ.

¹³ Mani Pol da gen kobogi yaŋ yagit, “Nak dam tebanon nepni do tagi nandisat. Ae Jerusalem Amin Tagi Yesu da man do kimokgeŋ do tagi nandisat. Do ji nido nak anŋgolgol anek kunam takgaŋ? Yaŋ anakwa butno yokwi tosok.”

¹⁴ Yaŋban Pol kono kik do teban tagit, ae nandak nandakni nin da kulabik aripmi dima agagi yaŋ nandanek yagimaŋ, “Amin Tagi da yo altaŋ imjak do nandisak unun tagi altaŋ imjak.”

**Pol dam tebanon
yigakwan gen pikon
yipmaŋek mibiŋni nandak
do pi awit**

(Kilapmi 21.15-26.32)

Pol Jerusalem kiŋ altagit

¹⁵ Yaŋ nandanek nin yiknin paŋek Jerusalem kokup papmon wiŋigimaŋ.

¹⁶ Yesu dakon paŋdetni di Sisaria egipgwit unun gat kisi wigeŋ unun da nin paŋki Nason da yutnon nipba egipgumaŋ. Nason unun kalip Yesu kili nandan gadaŋ imgut. Miktimoni unun Saiprus.

¹⁷ Nin Jerusalem kiŋ altono paŋmuwukbi da nin but galagon da timikgwit.

¹⁸ Timikba pakgimaŋ da wisa dagokdo Pol nin gat kisi Jems kok do kigimaŋ. Kiŋ altaŋek paŋmuwukbi dakon kila amin kisi morap unudon giŋ Jems gat ekwa pindakgimaŋ.

¹⁹ Unudon Pol da gildat tagi yaŋ yoyiŋek Piŋkop da anpulugaŋban Amin Nwakiŋwari Kabikon pi morap agit unun dakon gen kisisi yoyiŋ mudagit.

Kila amin da Pol Telagi Yut Madepmon wiŋisak do iyiwit

²⁰ Paŋmuwukbi dakon kila amin Pol dakon gen nandanek Piŋkop anŋkisiwit. Anek iyiwit, “Not nandaki.

Juda amin morapmisi da Yesu kili nandan gadan ingwit. Unun amin kisisi da Moses dakon gen teban guramik kimokgon.

²¹ Mani amin diwari da gak do yan yoyiwit, 'Pol da Juda amin Amin Nwakwari Kabi da bikbigon ekwan unun Moses dakon gen teban dima guramitni do yoyinek yan yoyisak, "Ji monjisi dakon giptim dima mandani. Ae Juda amin dakon anpak dima yolni."'

²² Niansi anej? Gak idon kili apgul yan nandan gamdan.

²³⁻²⁴ "Do nin da gen kinda gayino gak yan gin abi. Anaki gaky kisi gen teban guramikdal yan gandani. Nin gat amin 4 kabi ekwaman. Unun amin kabi Pinkopmon yan teban tok gen kinda kili awit. Gak unun amin kabi timikbi Pinkop da dabilon gen teban yolek giptim panjkilek ak dakon anpak ani. Ae mukwa sok do unun dakon yo gak da gaga yubi. Yan anaki unun amin kabi busun dangwani tagi mandani. Yan abi amin da gandane top yan inguman yan gandani.

²⁵ Amin Nwakwari Kabi Yesu nandan gadan ingwit amin nin da gen anteban agiman unun kili mandan yomguman. Gen unun yan: Ji kokup kidat do paret abi unun dakon jap dima noni. Ae yawi gat ae bit kilapyo si tipba kwon dima noni. Ae minat wiliyo yumabi mibili mibili dima ani."

²⁶ Gildat kinda do Pol amin 4 kabi unun timikban giptim panjkilek ak dakon anpak anek egipgwit. Yan anek Telagi Yut Madepmon wigi mukwa sogok amin dakon mibiltok amin ni bisapmon wasip anek, ae amin kalon kalon dakon paretni mukwa soni unun do Pol da but piso yoyigit.

Juda amin da Pol Telagi Yut Madepmon abidawit

²⁷ Gildat 7 kabi pali mudanakwan Juda amin di Esia miktimon da apgwit unun da Pol Telagi Yut Madepmon kawit. Kanek minat amin morap

muwukgwit dakon but sugane Pol abidawit.

²⁸ Abidane yan tidane yan yawit, "Israel amin ji abin nin panpuluganba on amin gen pikon yipno. On amin da kokupmi kokupmi amin morapmi dakon but panupbal asak. Anek Israel amin kabi nin do, ae Moses dakon gen teban do, ae on Telagi Yut Madep kisi do yanba yokwi tok asak. Ae unun gin dima. Grik amin timikban on Telagi Yut Madep da nagalon winek telagi tamo on anupbal aban yo isali asak."

²⁹ (Kalip Epesas kokup papmon amin kinda mani Tropimus unun Pol gat Jerusalem kokup papmon ekwal pindakgwit, unun do anek gen unun yawit. Unun amin Pol da abidanban Telagi Yut Madepmon wigigimal yan nandawit.)

³⁰ Kokup madepmon amin gen unun nandan wuripdagek teri teri da timtim yanek apgwit. Abin Pol abidan ilik anan Telagi Yut Madep dakon nagal yapmanek wanga abigiwit. Yan anek unudon gin Telagi Yut Madep dakon yoma kisi sogwit.

Rom dakon emat amin da Pol abidawit

³¹ Pol anakba kimot do anakwa Jerusalem amin morap kisi gen butjap ematy madep an unun dakon gen bini Rom dakon emat amin dakon mibiltok amin da nandagit.

³² Yan nandane unudon gin kila amini di gat ae emat amini di gat timikban timtim yanek minat amin kabikon pigiwit. Pigakwa amin da emat amin dakon mibiltok amin gat ae emat amini gat pindagek Pol sanbene dima anakgwit.

³³ Emat amin dakon mibiltok amin da obin Pol abidane nap teban bamori ban Pol abisini do yoyigit. Anek amin yan yoyigit, "On namin amin kinda? Ae ninan agit?"

³⁴ Yanban di da gen kinda yanakwa di da nwakwari yawit. Yan yanek upbalap madep anakwa gen bami kinda dima abidagit. Do Pol abidan anan

emat amin da yomakon awigini do yoyigit.

³⁵ Pol kin yut unun da man wigigon altanakwan amin da Pol si anakba kimotjak do gwayan tebaisi awit. Yan aba emat amin da pasalek Pol si kendak anan wigiwit.

³⁶ Amin morapmi da bunon yolek madepsi sigin yan tidanjek yawit, "Anakba kimakban!"

Pol da Juda amin iyi dakon nandan gadat dakon mibili yoyigit

³⁷ Emat amin da Pol anan yutnikon awigik do anakwa emat amin dakon mibiltok amin Grik genon da yan iyigit, "Gen kinda tagi gayiken?"

Yanban iyigit, "Gak Grik gen nandisal, ma?"

³⁸ Abikisokgwan Isip amin kinda gapman gat emat wasanjek amin dapdap sibani ton amin 4 tausen timikban miktin amini minikon kiwit. Gak unun amin dima, ma?"

³⁹ Yanban Pol da yagit, "Nak Juda amin kinda. Kokupno unun Tasas, Silisia miktimon tosok. Kokup madepno amin morap da man bini nandan. Amin gen tagi yoyiken?"

⁴⁰ Yanban mibiltok amin da gen tagi yoyisak do iyigit. Iyiban Pol unun man wigigon da agek upbalap dima ani do kisiri da tilak an yomgut. Yan aban amin kisi upbalap yipman mudawit. Yan anakwa Pol da Ibru genon da yan yoyigit,

22

¹ "Not kabi ae dat kabi nandani. Nak gulusun kinda dima agim do dayikdisat."

² Nandaba Pol Ibru genon da gen yanakwan upbalap dima anek tayanok egipgwit. Yan anakwa Pol da yan yoyigit,

³ "Nak Juda amin kinda. Meno da Tasas kokup pap Silisia miktimon tosok unudon anagait. Mani nak on kokup papmon tagagim. Yoyinetno Gamaliel unun da nak babiknin dakon gen teban morap tagisi nayin

degit. Ji Pinokop dakon pi but dasi an, nakyo kisi yan gin an kimakgim.

⁴ Nak da minjat ae wili nandan gadat anek Yesu Yolyol Kosit nan agipgwit unun panupbal anek dapbo kimotni do pi agim. Anek pabisin panpan dam teban yutnon pankgim.

⁵ Yan anapbo mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat ae kila amin dakon gen kokwin amin kabi da nandan namgwit, do nak da pi agim unun da ji tagi dayin tentenoni. Unun da Juda amin notnin Damaskus egipgwit do papia kinda mandawit. Unun naba nak Yesu nandan gadan imgwit amin kabi Damaskus egipgwit unun timik panobin Jerusalem dam teban yutnon yopmanek kobogi do yo yokwi anyomni do anek kigim."

Pol da but tobil agit dakon mibili yoyigit

(Yabekbi 9.3-19 ae 26.12-18)

⁶ Pol sanbenek yan yagit, "Nak kin gildat binap 12 kilok da tilagon Damaskus anakpamat anapbo tenteni madep kinda Kwen Kokup da pin anbinap aban nak binapmon akgim.

⁷ Tentenan naban nak miktimon man pagek nandanapbo gen kinda altanjek yan nayigit, 'Sol! Sol! Gak nido nak anupbal ak do pi asal?"

⁸ "Yanban yan iyigim, 'Amin Tagi gak namin?"

"Iyiko yagit, 'Nak Yesu Nasaret amin nan anupbal ak do pi asal.'

⁹ Amin nak gat agipguman unun tenteni kawit. Mani gen unun nayigit unun dima nandawit.

¹⁰ "Nayiban iyigim, 'Amin Tagi, nak ninan aben?"

"Gen unun yoko Amin Tagi da nayigit, 'Gak pidan Damaskus kokupmon pigaki amin kinda da pi morap aki do yan mudan gamgum unun do gayisak.'

¹¹ Tenteni madep unun tentenan naban dabilno pilin tagit do amin agipguman unun da nak kisitnokon da abidan Damaskus abigit.

12 “Abigi nepba amin kinda mani Ananias nak nandak do apgut. Unun amin Pin kop gawak iminek gen teban guramik kimakgit. Juda amin morap Damaskus egipgwit da nandaba amin kilegisi kinda agit.

13 Ananias unun kapmatjok da abin agek nak yan nayigit, ‘Sol not, dabilgo aeni sintosak.’ Yan nayinban unudon gin sintanek Ananias kagim.

14 Kanapbo nayigit, ‘Babiknin dakon Pin kop da gak da niansi abi do nandisak unun golinban koki do manjin gepgut. Ae Amin Kilegi kanaki unun da iyi gen gayinban nandaki do manjin gepgut.

15 Gak yo morap pindak nandanjo agil unun minat amin morap yoyin tenjenokdisal.

16 Do bisap noknok dima abi. Pidaneke telagi pakbi sonjek mani yanaki unun da diwarigo wiririk gaban.’

17 “Don aeno Jerusalem tobil abin Telagi Yut Madepmon wigi bisit an egek dabilno kulabik anakwan dipmin yombem kinda kagim.

18 Kanapbo Amin Tagi da yan nayigit, ‘Gak tepmisi pidan Jerusalem yipman ki. Nak dakon gen on kokup papmon yoyiki kan, amin da dima abidokdan.’

19 “Nayinban iyigim, ‘Amin Tagi, dima, on amin kalip nak da muwut muwut yut morapmon agek amin gak nandan gadan gangwit unun baljanek dam tebanon yopgum unun nandan nama.’

20 Ae gak dakon gen yan tenjenok amingo Stiwen anakba kimakgit bisapmon nak kapmatjok agek tip ban anakgwit amin dakon imal dubakni ilik yopman naba kila agim. Anek pindagapbo Stiwen anakba kimakban nandako tagisi agit.’

21 “Mani Amin Tagi da nayigit, ‘Nak da Amin Nwakanwari Kabi kokup dubagisikon ekwan unun do kiki do yabekdat.’”

Pol da emat amin nak Rom amin kinda yan yoyigit

22 Pol da Amin Nwakanwari Kabi do gen unun yanakwan amin da nandaneke yan tidaneke yawit, “Anakba kimakban. Unuden amin miktimon tagi dima egipmi.”

23 Yan tidaneke imal dubakni ilik maba kinakwa kimbaban timik maba kwen wigiwit.

24 Yan anakwa emat amin dakon mibiltok amin da emat amini yan yoyigit, “Ji Pol anki nin ekwaman yutnon baljoni. Baljanek amin da mibili nido japmi nandaneke yan tidan iman unun dakon mibili iyi yanban nandani.”

25 Yoyinban anki kisit kandapyoni paninjin anek wangwit. Anakwa Pol da kila amini kapmatjok akban kanek yan iyigit, “Gen kokwin amin da nak dakon mibilno dima kan nandanjo anakwa nak nitdan. Unun tagi dima akdan. Nak Rom amin kinda. Ji Rom dakon gen teban yapmanjan.”

26 Yanban kila amini gen unun nandan kin mibiltok amini yan iyigit, “Ma, on amin Rom amin kinda. Gak niansi akdisal?”

27 Iyinban kin Pol yan iyigit, “Nayinbi nandako. Gak Rom amin kinda?”

Iyinban yagit, “Asi nak Rom amin kinda.”

28 Yanban yan yagit, “Nak Rom aminsi dagok do tomni madepsi yumgim.”

Yanban Pol da iyigit, “Gak yan agil mani nak altagimon da Rom aminsi kinda egipgum da egisat.”

29 Yanakwan amin Pol baljok do awit pasalek dima baljawit. Anakwa mibiltok amin da Pol Rom amin kinda nan yoyiko nap teban nan anteban ayin yan kan nandanjo anek unun kisi pasol pasol agit.

Pol gen kokwin amin kabikon gen yagit

30 Juda amin da Pol ni gulusun nan agit do yon, emat amin dakon

mibiltok amin unun dakon mibili pakyanſi nandak do pi agit. Do gildat kinda do mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae Juda amin dakon gen kokwin amin morap abin muwutni do gen tebai yipgut. Yipban abin muwugakwa Pol dakon nap teban witdal iminek abigi yipban unun da inamon akgit.

23

¹ Pol da sinſanban gen kokwin amin kabikonsi kinakwan pindagek yan yoyigit, “Not kabi, abikikon da win abisok egisaron nak Pinſkop da dabilon butnokon da tagisi egi anan wit yan nandisat.”

² Gen unun yanban mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Ananias da Pol da kapmatjok akgwit amin gen kaganikon anatan do yoyigit.

³ Yoyinban anagakwa Pol da yan iyigit, “Pinſkop da gitdisak. Gak yut dakon pompom kilegi yombem, mani mukgwan nip da nanba nitniranbi. Gak gen teban guramikdat yan nandek nak gen pikon nep do abil da yikdal. Mani gaga gen teban yapmanek nitni do yoyisal.”

⁴ Amin kapmatjok akgwit da gen unun nandek Pol yan iyiwit, “Gak Pinſkop dakon mukwa sogok amin dakon mibiltok amin do yanba yokwi tok an imisal, ma?”

⁵ Yanba Pol da yoyigit, “Not kabi, Pinſkop da papiakon gen yan tosok: ‘Ji kila aminji kinda do yanba yokwi tok dima ani.’

On amin unun mukwa sogok amin dakon mibiltok amin yan dima koko pisak.”

⁶ Pol da gen kokwin amin kabi di unun Sadyusi amin ae di Parisi amin yan nandan yomgut. Do gen papmon da yan yoyigit, “Not kabi, nak Parisi amin kinda. Datno kisi unun Parisi amin kinda. Nak amin kimakbi da kimoron da don pidokdan unun do nandan teban taneſ egisat. Yan nandisat do anek gen pikon nepman.”

⁷⁻⁸ Sadyusi amin da amin kimakbi aripmi dimasi pidoni, ae anelo wupyo mini yan yon. Mani Parisi amin unun kisi nandan teban ton. Yan nandan do anek gen unun yanban Parisi amin ae Sadyusi amin iyi uwal uwal anek pudan kabi bamori awit.

⁹ Anek gen teban yoyindet amin di unun Parisi kabikon nani unun da pidan agek madepsi yan tidanek yan yawit, “On amin gulusunni minisi koman. Wup bo anelo kinda da gen bo iyigit? Unun dima nandan.”

¹⁰ Yan yanba emat amin dakon mibiltok amin da pindakban gen emat madepsi awit. Yan anek amin kabi bamot unun da Pol teri teri da ilikba giptimi daganakwan kimotjak yan do pasalgit. Do emat amini yabekban pigi Pol amin kabi da binapmon nan gwayen anan emat amin da yutnon ankiwit.

¹¹ Anki yipba kalbi Amin Tagi da Pol da kapmatjok agek yan iyigit, “Gak pasol pasol dima aki. Si teban taneſ egipbi. Nak dakon gen Jerusalem yan tenſenagil unun Rom miktimon yan gin yan tenſenoki.”

Juda amin da Pol anakba kimotjak do gen yan anteban awit

¹² Wisa dagokdo Juda amin muwugek Pol anakba kimotjak do wagil yan anteban awit. Anek yawit, “Jap pakbiyo dima anek Pol anatan kimagakwan don nonen. Yan dima anen kan, Pinſkop da nin tagi nindapjak.”

¹³ Yan teban tok awit amin unun 40 yapgut.

¹⁴ Amin kabi unun kin mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae kila amin kabi yan yoyiwit, “Nin jap dima nanek Pol anatan kimagakwan don nonen do wagil yan anteban aman. Yan dima anen kan, Pinſkop da nin tagi nindapjak.”

¹⁵ Do ji gat ae gen kokwin amin kabi gat muwugek emat amin dakon mibiltok amin do gen yipba kwan

uñun da Pol yipban jikon opjak. Mibilni sigin nandak do nandaman, gen yan yipba kisak. Anjakwan jikon dima abin altnakwan kosiron anjatno kimotjak do nin tagap toneñ.”

16 Mani Pol gwaktani da kosiron pasilikon da anjatdan dakon geni nandaneñk emat amin da yutnon wigi Pol uñun do iyigit.

17 Iyiban Pol da emat amin 100 dakon kila amin kinda yan iban opban yan iyigit, “Gak on monji abidan anjan mibiltok amingokon ankwi gen di nandak uñun iyisak.”

18 Iyiban monjisok uñun ankinjek mibiltok amin yan iyigit, “Dam tebanon egisak amin Pol da yan naban opbo on monji gagon anopben do nayiban anobisat. Gen kinda nandak uñun gayikdisak.”

19 Yanban mibiltok amin da monjisok uñun kisirikon da abidan anjan ilenikon kin iyi gin egek yan iyigit, “Gak ni gen nan nayik do nandal?”

20 Yanban monji uñun da yan iyigit, “Juda amin da anwa gak da Pol yipbi gen kokwin amin kabikon pigisak do gen yan anteban ayin. Pol dakon mibili di gat nandanen yanon da top gayikdan.”

21 Mani amin kabi kinda 40 yapmandak uñun da jap pakbiyo dima anek Pol kosiron pasilikon da anjatno kimagakwan don noneñ yan anteban awit. Yan dima anen kan, Pinkop da nin tagi nindapjak yan yawit. Do gak dima nandan yobi. Gak da geni nandaneñk nandan yobi do sinñan ekwan.”

22 Yan yanban mibiltok amin da monjisok uñun yabegek yan iyigit, “Gak tayanok kin gen nayil uñun do amin kinda dimasi iyiki.”

Pol yipba Sisaria kokupmon kigit

23 Yan anek mibiltok amin da emat amin 100 dakon kila amin bamori yan yoban opbal yan yoyigit, “Jil kin emat amin 200 gat, ae oskon akwan amin 70 gat, ae janawa timit amin 200

gat yan timitjil. Timikbal tagap taneñk kalbi 9 kilok Sisaria kini.

24 Yan anek Pol do os kinda kisi anroman anek Pol ankutnan anjan gapman dakon mibiltok amin madep Pelikskon ankini.”

25 Yan yoyinek Peliks do papia kinda yan mandagit,

26 “Nak Klodias Lisias da papia on gapman dakon mibiltok amin madep Peliks do mandisat. Gildat tagisi.

27 Juda amin da uñun amin abidaneñk anakba kimotjak do awit. Mani nak da uñun Rom amin kinda yan kan nandanjo agim, do nak gat emat amin kabino gat da kin uwalni da kisiron nan abidagiman.”

28 Anek ni gulusuñ kinda agit nan abidawit uñun dakon mibili nandak do anek gen kokwin amin kabikon ankigim.

29 Nak da Juda amin yoyiko iyi dakon gen tebani kinda yapmak do anek abidaman yan nayiwit. Mani gen yan imgwit uñun koko yo madep dima agit. Rom amin nin da si anjatno kimotjak bo ae dam tebanon yipnen da aripmon gulusuñ kinda dima agit.

30 Ae Juda amin da si anakba kimotjak do pasilikon da gen yan anteban awit uñun nandaneñk tepmisi yabekgo gagon obisak. Ae gen yan iman amin uñun kisi gagon obinek mibili nido gen yan iman uñun gak da inamon yan tenñoni do yoyisat.”

31 Kalbi emat amin gen uñun guramigek Pol abidan anjan kokup pap Antiparis unudon ankawit.

32 Wisa dagokdo emat amin kabi miktimon da agipgwit uñun tobil iyi da yomakon kinakwa oskon agipgwit amin dagin Pol Sisaria anjan kiwit.

33 Oskon agipgwit amin Sisaria kin altaneñk gapman dakon mibiltok amin madep do papia uñun iminek Pol yo kisi uñun da kisiron yipgwit.

34 Gapman dakon mibiltok amin madep da papia uñun manjinek Pol yan iyigit, “Gak provinsgo dukon?”

Yanban Pol da iyigit, “Nak provin-sno Silisia.”

³⁵ Yanban iyigit, “Gen yan gaman amin da abin altnakwa gengo don nandaken.” Yan iyinek obip amini yoyinban Pol kila amin madep Erot da kalip yut madep agit unjodon yipmanek kilani ani do yoyigit.

24

Juda amin dakon kila amin da Pol gen pikon yipgwit

¹ Gildat 5 kabi egi mudanek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Ananias gat, ae kila amin di gat, ae Rom dakon gen teban nandak nandak amin kinda mani Tetulus kisi Sisaria pigiwit. Pigi Pol ni gulusun nan agit dakon geni gapman dakon mibiltok amin madep iyiwit.

² Gapman dakon mibiltok amin madep Peliks da Pol yan iban winakwan Tetulus da Pol gulusun agit dakon mibili yan iminek Peliks yan iyigit, “Kila amin madep Peliks, gak da nin panpuluganaki emari mini yaworisi ekwaman. Gak nandak nandako tagisi do nin da miktimon kulabik tagisi anaki abisok tagisi ekwaman.

³ Unun do anek nin gak do but galaksi nandanek ya yanisi gayaman.

⁴ Mani gak bisap dubagi abidono egipnehan unun tagi dima. Do nandan yawok nimehan genin pisipmisok on nandan nibi do gayaman.

⁵ “On amin yokwi morapmisi panalon aban koman. On miktimon kokup kisi morapmon Juda amin dakon buri suganban emat upbalapyo madepsi an. Ae Juda amin nin nipman degek nandan gadat nwaknwari kinda awit. Amin da unun kabi do Nasaret Amin yan yon. Unun amin kabi dakon mibiltok amini oni akdak.

⁶⁻⁷ On amin da Telagi Yut Madep anupbal aban telagi dima tosak do pini anakwan abidagiman.

⁸ Do gak da gaga iyinaki gen morap yan imaman unun bami yoman yan iyi yanakwan nandaki.”

⁹ Yan yanakwan Juda amin kisi da Tetulus dakon gen jonigek yan yawit, “Gen morap yosok unun bamisi yosok.”

Pol da Peliks gen iyigit

¹⁰ Gapman dakon mibiltok amin madep da Pol da gen yosak do kisit tilak an iban Pol da yan yagit, “Nak nandisat, bilak morapmi gak on amin kabi dakon gen kokwin kila agak amini egipgul. Do gen yan naman dakon kobogi gayik do tagisi nandisat.

¹¹ Amin yoyiki kan yan gayikdan, nak Pinkep gawak im do anek Jerusalem kin altnak gildat 12 kabi egipgum.

¹² Juda amin nandanakwa nak amin kinda gat gen emat Telagi Yut Madepmon dima agimak. Bo ae muwut muwut yutnikon bo kokup papmon amin panmuwugek upbalap ani do butni dima sugagin.

¹³ Abisok gen on yan naman dakon bami kinda dima golikdan. Unun top yon.

¹⁴ Mani gen bamisi unun yan. Nak babiknin dakon Pinkep gawak iminek Yesu Yolyol Kosit nan agisat. Juda amin da unun kosit do nandan gadat nwaknwari kinda yan yon. Nak gen teban morap ton ae kombi amin da gen morap mandawit unun nandan teban tosot.

¹⁵ Pinkep da amin kilegi ae yokwiyo kisi don kimoron ban paban pidokdan unun do nandan teban tanek egisat. On aminyo kisi yan gin nandanek ekwan.

¹⁶ Yan do anek bisapmi bisapmi Pinkep da dabilon ae amin da dabilon butnokon gulusunno mini egipben do kilani tebaisi asat.

¹⁷ “Nak bilak di kokup nwaknwari kon egek don Jerusalem apgum. Juda amin notnoni yoni mini amin

panpulugok do monen panapgum, ae Pinjkop do mukwa sok do kisi apgum.

¹⁸ Nak Telagi Yut Madepmon kik do anek mibiltok kilektok dakon silip yolek don kigim. Telagi Yut Madepmon kili kilek tagim da egapbo nandawit. Nin amin kalonj sok da upbalapmi mini egipguman.

¹⁹ Mani Juda amin di Esia Provins da apgwit unun da nak abidawit. Unun amin kabi kisi pigiman da abisok gak da inamon gen yan naman tam tagi. Mani dima piwit do Juda amin kabi on akgaman da nak do gen di yan nam do nandan kan, abisok gak da inamon agek gen yan namni kan tagi.

²⁰ On Juda amin kabi nak asidon gen kokwin amin kabini da inamon agapbo kili nandawit. Do ni gulusun no nan kawit unun nan si gayini do yoyi.

²¹ Nak gen kalonj kinda gin gen papmon da yan yagim, 'Pinjkop da amin kimakbi aeni paban pidokdan unun nandan teban tosot. Yan nandisat do ji da nak gen pikon nepman.'

²² Peliks unun Yesu Yolyol Kosit unun dakon mibili kili nandan mudagit. Do Pol gen unun yan mudanakwan Juda amin jomjom ani do yoyinek yagit, "Emat amin dakon mibiltok amin Lisias da pinjakwan genji dakon yan dagok don an daben."

²³ Yan yoyinek emat amin 100 dakon kila amin yan iyigit, "Pol dam tebanon yipmanek tebai dima wamni. Ae notni da anpulugok do apba kan, dima kirinjak yobi."

Peliks da Pol dam tebanon yipban bilak bamori egipgut

²⁴ Gildat kabi di egi mudanakwa Peliks gat minjatni Drusila gat apgumal. Drusila unun Juda minjat kinda. Peliks da Pol yan iban obin Yesu Kristo nandan gadan imim dakon mibili do iyinjakwan nandagit.

²⁵ Pol unun anpak kilegi gat, ae amin iyi do kila anek anpak kalipmi pabin yopmanek egip egip dakon gen gat, ae Pinjkop da don gen pikon nipdisak unun do iyigit. Iyinjawan Peliks da nandan pasalek yagit, "Gak nipman dek kiki. Don bikbikno kinda tanban kan opbi do gen yipbo opjak."

²⁶ Peliks unun Pol da monen di iban dam tebanon nan pulugan yipban kisak unun do kisi nandagit. Yan nandagit do bisap morapmi Pol yan iban opban gen yagimal.

²⁷ Don bilak bamori egi mudanakwa Posius Pestus da Peliks dakon tamo abidagit. Anjakwan Juda amin da Peliks do nandaba tagi asak yan do Peliks da Pol dam tebanon sigin yipban egipgut.

25

Pol da Rom dakon kila amin madep Sisa da geni nandisak do yagit

¹ Pestus da abin gapman dakon tamo madep abidan yigek wasanek Judia miktim kila agit. Anek gildat kapbi egi mudanek Sisaria kokup pap yipmanek Jerusalem wigigit.

² Wigakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae Juda amin dakon mibiltok amin gat da Pestuskon kinjek Pol gen yan ingwit unun do iyiwit.

³ Iyinek tebaisi yan yawit, "Gak nin panpuluganek yanbi unun amin yipba Jerusalem wisak." Amin di kosiron pasilek Pol anakba kimotjak do kili yoyiwit unun do anek gen unun iyiwit.

⁴ Yanba Pestus da yan yoyigit, "Pol Sisaria dam tebanon egisak. Nak Sisaria kili ununjok pigikdisat.

⁵ Do kila aminji di yopba nak gat pigino gulusun kinda agit kan, unun amin da gen yan imni."

⁶ Pestus unun gat gildat 8 bo 10 egi mudanakwa Sisaria pigigit. Pigi pakgwit da wisa dagokdo gen pi an yutnon yigek Pol anopni do yoyigit.

⁷ Yoyinban anobin yipba agakwan Juda amin Jerusalem da piwit da Pol

anḡwasinḡ aḡwit. Anḡk gulusunḡ yokwisi morapmisi aḡit yanḡ yanḡek gen yanḡ imḡwit. Mani gen unḡun bami mini isalsi yanḡ imḡwit.

⁸ Yanḡba Pol da yanḡ yoyiḡit, “Nak Juda aminḡ da gen tebanon gulusunḡ kindā dīma aḡim. Ae Telagi Yut Madep do bo ae Sisa do gulusunḡ kindā dīma aḡim.”

⁹ Yanḡban Pestus unḡun Juda aminḡ da but galak nandanḡ imni do anḡk Pol yanḡ iyigiti, “Gak Jerusalem wigiḡ nak da inḡamon agaki gen on yanḡ gameḡ unḡudon nandanḡen do tagiḡ nandisal?”

¹⁰ Yanḡban Pol da yanḡ iyigiti, “Nak Sisa dakon gen kokwin aminḡ kabikon akdat. Idon ginḡ gen yanḡ namḡwit dakon geni nandanḡi. Nak Juda aminon gulusunḡ kindā dīma aḡim unḡun gaga pakyaḡsi nandisal.

¹¹ Nak si kimokḡenḡ da aripmon sunḡ kindā aḡim kanḡ, tagiḡ nikba kimokḡenḡ. Mani top yanḡek gen pikon nepḡwit kanḡ, aminḡ kindā da nak Juda aminḡ da kisiron dīmasi nepjak. Rom dakon kila aminḡ madep Sisa daginḡ geno nandisak do nandisat.”

¹² Yanḡban Pestus nandanḡ kokwin aminḡ kabini gat gen yanḡek unḡun da kwenon yanḡ iyigiti, “Gak Sisa da gengo nandisak do yal, do Sisakon kikdisal.”

Pestus da kila aminḡ madep Agripa Pol do iyigiti

¹³ Gildat kabi di eḡi mudanḡek kila aminḡ madep Agripa gat sami Benaisi gat Pestus kok do Sisaria kokupmon opḡgumal. Obinḡek but galak gen iyinḡek pi tamo on abidagil unḡun do nandando tagisi asak yanḡ iyigimal.

¹⁴ Sisaria gildat morapmi eḡipḡgumal do Pestus da Pol dakon geni aminḡ madep iyinḡek yagiti, “Peliks da aminḡ kindā dam tebanon yipḡgut da eḡisak.

¹⁵ Nak Jerusalem wigiḡim bisapmon Juda aminḡ dakon mukwa sogok aminḡ dakon aminḡ madep kabini gat, ae kila amini gat da unḡun aminḡ gen yanḡ imḡwit. Yanḡ iminḡek sunḡ aḡit dakon kobogiḡ nak da yanḡ dagok anḡapbo kobogiḡ yokwi abidosak do yawit.

¹⁶ Yanḡba yoyiḡim, ‘Rom aminḡ ninon gen teban kindā yanḡ tosok. Aminḡ kindā da aminḡ kindā gen yanḡ imjak kanḡ, aminḡ unḡun da geni yanḡ imjak aminḡ da inḡamon agek gen yanḡ iban kobogiḡ tagiḡ yosak. Yanḡ aban asi yo yokwi kindā aḡit kanḡ, kobogiḡ do yo yokwi tagiḡ anḡ imimi. Yanḡ dīma ani kanḡ, Rom ninḡ dakon gen teban yapmanḡanḡ.’

¹⁷ “Nak idon opḡgum bisapmon gen yanḡ imḡwit aminḡ nak gat kisi opḡgumanḡ. Obinḡek nak bisap noknok dīma aḡim. Pakḡimanḡ da wisa dagokdo gen pi yutnon yigek unḡun aminḡ anḡopni do yoyiḡim.

¹⁸ Anḡobinḡakwa gen yanḡ imḡwit aminḡ da pidanḡ agek yo yokwisi kindā aḡit do bo yanḡ imdanḡ yanḡ nandanḡim. Mani dīma.

¹⁹ Yum yo bamori doginḡ gen emat awit. Kindā unḡun iyiḡ Pinḡkop anḡpak nianḡsi anḡk gawak imanḡ unḡun do yawit, ae kindā unḡun aminḡ kindā kimakḡiti mani Yesu do gen emat awit. Mani Pol da Yesu unḡun pidagiti da eḡisak yanḡ yosok.

²⁰ Nak gen unḡun dakon mibili nandako dīma pisagiti do nianḡon da gen kokwin kileḡi abenḡ yanḡ do anḡtidok aḡim. Do Pol yanḡ iyigim, ‘Gak Jerusalem wigiḡ nak da inḡamon agaki gen on yanḡ gameḡ unḡudon nandanḡen do tagiḡ nandisal?’

²¹ “Yanḡ iyiko Pol yanḡ yagiti, ‘Nak Sisa da geno nandisak do nandisat. Do idon dam tebanon eḡapbo don nepbi Sisakon kikenḡ.’ Yanḡ yagiti do dam tebanon siginḡ eḡipjak do yanḡ dagagim. Unḡudon egakwan Sisakon kigik dakon kosit anḡnoman anḡk don yipbo kisak.”

²² Agripa da gen unḡun nandanḡek Pestus yanḡ iyigiti, “Nak da naga unḡun aminḡ dakon geni nandanḡen do nandisat.”

Yanḡban Pestus da kobogiḡ yanḡ iyigiti, “Anḡwa yanḡakwan nandakdisal.”

²³ Gildat kindā do Agripa gat Benaisi gat kila aminḡ madep imalni tagisi panḡek opḡgumal. Opbal emat

amin dakon mibiltok amin madep gat, ae kokup pap unun dakon mibiltok amin gat kisi muwut muwut yutnon wigiwit. Anakwa Pestus da Pol yan iban wigit.

²⁴ Winjakwan Pestus da yan yagit, “Kila amin madep Agripa, gat ae amin morap on muwaman ji on amin do koni. Juda minat amin morapyo Jerusalem ekwan ae idon ekwan kisi da on amin gen yan imgwit. Anek madepsi yan tidanek unun amin dimasi egipjak, nak da si anakgo kimotjak do nayiwit.

²⁵ Mani nak da gulusun kinda si kimotjak da aripmon dima agit kagim. Ae iyi Sisa da geni nandisak do yagit, do nak da yan mudan ibo Sisakon kikdisak.

²⁶⁻²⁷ Mani ni gen bami kinda nan mandan yipbo amin madepninon kisak unun dima nandako pisosok. Dam tebanon amin kinda yipbo kinjakwan gen yan imgwit dakon but piso gen kinda gat dima yipbo kisak kan unun tagi dima. Do kila amin madep Agripa, gak ae amin kabi ji kisi da on amin dakon mibili nandani do anek muwaman. Mibili ni pakyan si nandano pisanakwan gen bami papiakon tagi mandaken.”

26

Pol Agripa da inamon gen yagit

¹ Agripa da Pol yan iyigit, “Bikbik gabo gaga do gen ya.”

Iyiban mirak yopni do Pol kisiri anenagek iyi kutnok do gen yan yagit,

²⁻³ “Kila amin madep Agripa, gak Juda amin nin dakon anpak unun pakyan si nandisal, ae pidok pidok mibili nido aman unun kisi nandan mudosol. Do Juda amin da gen yan naminakwa nak naga ankutnok do gen kobogi gak da inamon yok do tagisi nandisat. Butgo yawori tanakwan yigek gen morap gayikdisat unun pakyan si nandaki.

⁴ “Juda amin morap kisi da nak pakyan si nandan naman. Nak

moninisogon miktinnokon yawi diwatno gat egapno nandan namgwit. Ae unudon gin dima, don Jerusalem pan ki egipgum bisapmon kisi nandan namgwit.

⁵ Nak dakon mibilno unun da kilisi nandan namgwit, do iyi gayik do nandan kan tagi gayini. Nak monji bilagi egipgumon da wasanek Parisi amin kinda egipgum. Parisi amin dakon gen tebani unun morapmisi. Juda amin kabi diwari dakon gen tebani yapmanek unun dakon jigisi. Gen teban morap unun guramikgim.

⁶ Gen pikon nepgwit dakon mibili unun yan. Pin kop da babiknin do yo ak do yan teban tagit unun asi altokdisak yan nandan teban tosot.

⁷ Juda amin nin dakon amin kabi 12 unun kalbi ae gildari Pin kop gawak imaman. Yan anek yo unun asi altokdisak yan nandan teban tanek ekwaman. Kila amin madep, nak kisi unun dogin nandan teban tanek egisat. On gen dogin Juda amin da gen pikon nepgwit.

⁸ Amin diwari ji nido Pin kop da amin kimakbi aripmi dima paban pidokdan yan nandan?

⁹ “Kalip nakyo kisi Yesu Nasaret amin dakon man abin yip do pi madepsi aben yan si nandagim.

¹⁰ Jerusalem kokup papmon pi yan si agim. Mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yan mudan naminakwa Yesu dakon telagi minat amin kabi morapmi dam tebanon yopgum. Ae si dapba kimotni do gen yan anteban awiron nakyo kisi da si dapba kimotni do yagim.

¹¹ Bisap morapmi Juda amin dakon muwut muwut yut tawiron agek unun amin Yesu manji imni do pi madepsi agim. Nak butjap madepsi nandan yominjek yo yokwisi an yoben do kokup pap dubagikon kisi yol pan kigim.

Pol da iyi Yesu nandan gadan imgut

do iyigit

(Yabekbi 9.3-19 ae 22.6-16)

¹² “Bisap kindakon mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yan mudan naba Damaskus kigim.

¹³ Kila amin madep, nak yanji gayisat, gildat binap 12 kilok da tilagon kosiron kinapbo tenjeni madep kinda Kwen Kokup da pinban kagim. Tenjeni unun tapmimi tonji tenjenagit. Gildat dakon tenjeni yapgut. Tenjeni unun nak ae amin agipguman ninon yamgut.

¹⁴ Anek tenjenan niban nin kisi miktimon manpak mudagiman. Man pagak nandanapbo Ibru genon da gen kinda yan nandagim, ‘Sol, gak nido nak anupbal ak do pi asal? Gak nak dakon galaktok yol do kurak tanjek gaga nan tepmi imisal.’

¹⁵ “Yan nayinban yagim, ‘Amin Tagi gak namin?’

“Yan yoko Amin Tagi da yagit, ‘Nak Yesu. Nak nan anupbal ak do pi asal.

¹⁶ Gak pidan at. Gak nak dakon oman aki do anek manjin gep do altan gamisat. Gak abisok yo pindakdal, ae yo don goliko pindatgi unun dakon yan tenjenok abi do manjin gepmandat.

¹⁷ Nak da gak ankutnanapbo gaga dakon amin kabi ae Amin Nwakwari Kabi da gak dima anupbal ani. Gak yabekgo Amin Nwakwari Kabikon kin

¹⁸ but dabilni pabi pisoni. Pabi pisanek pilin tuk manji iminek but tobil anek tenjenikon apni. Abinek Sunduk dakon tapmimon da pulugan kinjek Pin kopmon apni. Anek nak nandan gadan naminakwa diwarini wiririk yobo telagi minat amin kabinokon sanbeni.’”

Pol Pin kop dakon pi agit unun do iyigit

¹⁹ Pol sanbenek yan yagit, “Kila amin madep Agripa, nak Kwen Kokup dakon yo unun kanek geni dima kirinikgim.

²⁰ Damaskus da wasanek Jerusalem ae Judia miktim kisi, ae Amin Nwakwari Kabikon agek Pin kop dakon gen yoyin tenjenek yan yagim, ‘Ji but tobil anek Pin kop nandan gadan imni. Yan anek asi but tobil ayin yan amin da dandani do anpak kilegisi ani.’

²¹ Gen unun yanapbo Juda amin da Telagi Yut Madepmon abidanek nikba kimokgen do pini awit.

²² Mani Pin kop da anpuluganakwan egi anan wigim da abisok egisat. Yan agit do abisok idon agek amin isali ae amin madep ji do gen on yan tenjenosot. Gen on kalipsigwan kombi amin gat ae Moses gat da yo don altoni do yawit unun banjin yosot.

²³ Yan yawit, ‘Kristo unun tepmi panek don kimoron da wasok wasok pidot pidot amin egipjak. Anek Israel aminon ae Amin Nwakwari Kabikon kwan Pin kop dakon Gen Bin Tagisi dakon tenjeni do yan tenjenosak.’”

Pol da Agripa but tobil asak do iyigit

²⁴ Pol gen sigin yanakwan, Pestus da madepsi yan tidanek yagit, “Pol gak but upbal al. Nandak nandak kalugi timit do pi morapmisi abi unun da nandak nandakgo anupbal ak.”

²⁵ Yanban Pol da yagit, “Kila amin madep Pestus, nak but upbal dima asat. Nandak nandakno tagisi tanakwan gen bami yosot.

²⁶ Unun yo morap unun nomansi altan mudawit, do kila amin madep Agripa da gen morap yosot unun kisi nandan mudosok. Unun do anek pasol pasoli mini nomansi iyisat.

²⁷ Kila amin madep Agripa, gak kombi amin dakon gen nandan teban tosol yan nandisat.”

²⁸ Yanban Agripa da Pol yan iyigit, “Bisap pisipmisok gen nayinbi Kristo Dakon Amin kinda dagoken yan nandisal, ma?”

²⁹ Yanban Pol da kobogi yan iyigit, “Bisap pisipmi bo dubagi egek but

tobil ani unun da yo madep dima asak. Gak ae on amin kabi abisok nak dakon gen nandan, ji kisi nak yombem gin ani do Pin kop bisit iyisat. Mani on nap teban kisit jikon pan teban ani do dima galak tosot.”

³⁰ Pol yan yanban kila amin madep, ae gapman dakon mibiltok amin madep, ae Benaisi, ae amin diwari amin madep gat yikgwit unun kisi pidan akgwit.

³¹ Pidan agek yut unun yipman degek notni yoyin yoyin anek yawit, “On amin si kimotjak bo ae dam tebanon egipjak da aripmon gulusun kinda dima agit.”

³² Yan yanakwa Agripa da Pestus yan iyigit, “On amin yipbi isal tagi kigigi, mani iyi Sisa da geni nandisak do yagit, do Sisakon yipno kisak.”

Pol Rom kigit

27

(Kilapmi 27-28)

Pol Rom kisak do tap wakgakon yipgwit

¹ Nin tap wakga abidane Itali miktimon kine do yan anteban awit. Anek Pol gat ae dam tebanon amin di gat timik emat amin 100 dakon kila amin da kisiron yopgwit. Kila amin unun mani Julius. Unun Sisa Dakon Emat Amin Kabikon nani kinda.

² Nin kokup pap Adametium dakon tap wakga kindakon wigigiman. Tap wakga unun Esia miktim dakon kokup pap diwari ton unudon kik do agit. Aristakus, kokupni Tesalonaika, unun nin gat kisi kigiman. Provinsni unun Masadonia.

³ Agapno wisa daganban Saidon kokupmon pan ki akgiman. Unudon Julius da Pol do nandaban tagi agit do yan iyigit, “Gak kwi notgoni da yo nido wadasal unun tagi anpulugoni.”

⁴ Unun kokup yipman dek kinapno mirim dambi da apgut do Saiprus miktim tim tap binap tosok unun da yongam anakwan nin unun tetgin da kigiman.

⁵ Kinek Silisia ae Pampilia Provins bamot yapmanek tap binap mandane kokup pap Maira unudon kin altagiman. Maira unun Lisia Provinskon tosok.

⁶ Unun kokup papmon Julius da tap wakga njakwari kinda analon agit. Tap wakga unun kokup pap Aleksandria dakon tap wakga kinda. Unun tap wakga Itali kik do agit do nin unudon wigigiman.

⁷ Wigino mirim unun dambi da apgut do tap wakga unun yaworisi agegakwan gildat kabi di mudawit. Nin si antidok anek don kokup pap Nidas ankan agiman. Mirim dambi da sigin abinakan tap wakga antobilno miktim timjok kinda tap binap tosok unun mani Krit unun da anyongam anakan mirim dima agit tetgin da kigiman. Kinek Krit dakon miktim tomni diwat kinda yipban tap kaga kigit mani Salmone unun da kapmatjok da yapmanek kigiman.

⁸ Tap wakga dakon kila amin pi madepsi anakwa Krit dakon tap kidipman nan yolek kigiman. Kin don kokup kinda mani Tap Waga Tamo Tagisi unudon kin altagiman. Kokup unun kokup pap Lasia da kapmatjok tosok.

⁹ Nin yaworisi agek bisap madepsi nagiman. Anek Juda amin da Pin kop do nandane jap kelek ekwan bisap madepni unun kili yapmak, do mirim sikakyo da tap pakbi anupbal akdisak yan nandane Pol da yan yagit,

¹⁰ “Amin morap, gen dayisat unun pakyan si nandani. Nin kinapno bisap yokwisi kinda noman tan nimdisak. Anakan yik gat ae tap wakga gat ae nin gat kisi mudokdaman.”

¹¹ Mani emat amin 100 dakon kila amin Pol da gen unun yagit do nandaban yo isali anakan tap wakga abidok amin gat ae tap wakga dakon ami gat dakon nandak nandakni yolgit.

¹² Ais bisapmon tap wakga unun tamokon tagi dima pan ki akan. Do amin morapmi da but kalon anek

yum Piniks kokup papmon pan̄ki egip̄ do an̄kilik konen̄ yan̄ nandawit. Un̄udon ais bisapmon tagi egip̄nen̄ yan̄ nandawit. Piniks un̄un Krit miktimon saut tet do tosok, ae un̄udon da gildat pigisak tetgin do noman tagi kokogi. Piniks un̄un Krit dakon tap wakga pan̄ki akgan̄ tamo kindā. Un̄udon mirim madep dima asak.

Mirim madepsi agit

¹³ Mirim saut tet da yawori an̄akwan Piniks tagi kinen̄ yan̄ nandawit. Yan̄ nandawit do kirat madep tap wakga abidan̄ban akgan̄ un̄un ilikba win̄ban Krit da tap kidipmin̄ nan̄ yolek kigiman̄.

¹⁴ Mani bisap dubak dima agapno mirim madepsi tapmimi ton̄ kindā apgut. Mani un̄un Nod Tet Mirim yan̄ yon̄. Un̄un mirim da Krit miktim timon da apgut.

¹⁵ Abin̄ tap wakga tebaisi tidan̄akwan nin sigin̄ kik do an̄tidok agiman̄, do tap wakga yum kono mirim da iyi awilgit.

¹⁶ An̄akwan nin kin̄ miktim timjok kindā tap binap tosok mani Kauda un̄un da manjikon da kigiman̄. Un̄un da yongam timi di agit do nin pi madepsi an̄ek bot monin̄ abisino bun̄on nolgit un̄un ilitno apgut.

¹⁷ Apban tap wakga dakon pi monji da ilikba tap wakgakon win̄ban tebaisi an̄teban awit. Yan̄ an̄ek nap teban yopba tap wakga da mibilgwan pukwa tap wakga dima tuwil kisak do waman̄ pan̄teban awit. Ae Aprika miktim un̄un da kapmatjok niman̄ tim yokwi kindā tosok mani Sitis un̄udon tap wakga da kin̄ teban tosak yan̄ do pasol pasol awit. Yan̄ awit do tap wakga dakon imal ilikba pin̄ba yum kan̄akwa mirim da tap wakga awilgit.

¹⁸ Mirim gat tap gat da nin tebaisi ukwayikgimal, do wisa dagokdo tap wakga dakon pi monji da yik morap maba tap kaga pigi mudawit.

¹⁹ An̄ek gildat kindā do tap wakga dakon pi monji da tap wakga dakon yoni diwari maba pigiwit.

²⁰ Mirim sikakyo madepsi da dagok dagogi mini an̄akwan gildat morapmi agipguman̄on gildat dabil gat ae gik gat dima pindakgiman̄. Ae nin pulugan̄ kinen̄ yan̄ kindā dima nandagiman̄. Nin kisisi pasildaman̄ yan̄ nandagiman̄.

²¹ Gildat morapmi jap dima nan̄ek agipgwit. Don Pol da binapnikon agek yan̄ yoyigit, “Amin̄ kabi, ji nak dakon gen guramikba Krit miktim timon si egipguman̄ tam, tap wakga dima yokwi tan̄ban, ae yo morap dima pasilbam.

²² Mani abisok yan̄ dayisat, nin kabikon kindā dima pasildisak. Tap wakga dagin̄ wagil tasik tokdisak, do ji but pasol dima ani.

²³ Nak Pin̄kop gawak imisat. Nak un̄un dakon amin̄. Un̄un dakon an̄elo kindā da kalbi abin̄ nak da kapmatjok agek

²⁴ yan̄si nayik, ‘Pol, gak dima pasolgi. Asisi gak kin̄ Sisa da in̄amon atdisal. Nandaki, gak dakon bisit Pin̄kop da kili nandak, do amin̄ morap gak gat tap wakgakon ekwan̄ un̄un dima pasildan̄.’

²⁵ Pin̄kop dakon an̄eloni da yan̄ nayik, do ji dima pasolni. Pin̄kop top dima yosok. Gen nayik un̄un yan̄si altan̄ban kokdaman̄.

²⁶ Yum kan̄apno mirim da tap wakganin̄ awal̄ an̄ki miktim tim kindā tap binap tosok un̄udon yipban tegan̄ atdisak.”

²⁷ Nin gildat 14 non Tap Adia un̄udon agek un̄un kalbi binap 12 kilok tap wakga dakon pi monji da nin miktim tim kindakon abin̄ an̄kapmat aman̄ yan̄ nandawit.

²⁸ Yan̄ nandan̄ek tap pakbi ilari bo ae kwen yan̄ kok do tilak yipba pigi 40 mita abidagit. Yan̄ kan̄ek ae timisok di gat kin̄ tilak aeni yipba pigi 30 mita abidagit.

²⁹ Yan̄ kan̄ek tap wakga kin̄ tipmon tidan̄ban wagil tuwil kisak yan̄do si

pasalgwit, do tap wakga da bunikon kirat madep tap wakga abidanban akgañ 4 kabi yopba pigiwit. Yan anek wisa tepmi dagosak do bisit pi awit.

³⁰ Tap wakga dakon pi monji unun nian anek tap wakga tayanok yipman degek giptimnin pankutnonen yanon da kosit wusik awit. Do bot monji witdalba pigakwan kirat madep tap wakga abidanban akgañ unun tomnikon da yopno pigini yan tap yoyiwit.

³¹ Anakwa Pol da emat amin 100 dakon kila amin gat ae emat amini gat yan yoyigit, "On amin kabi tap wakgakon dima egipni kan, ji kisi pasildan."

³² Yanban emat amin da bot monji anteban awit nap unun mandan daganban tap da anan kigit.

³³ Wisawisa do Pol da amin morap jap noni do yan yoyigit, "Bisap dubak butji tagi dima tanakwa jap dima nawit. Isalsi agakwa gildat 14 mudak.

³⁴ Yando, ji jap si noni dosi dayisat. Nanba unun da ji panteban asak. Ji dimasi pasildan. Ae busun dangwanjisok kinda dimasi pasildisak."

³⁵ Gen unun yan mudanek bret abidan amin morap da dabilon Pinokop ya yan iyinek bret pudanek nagit.

³⁶ Yan aban amin morap kisi dakon but tagisi anakwa kisi da jap nawit.

³⁷ Nin morap kisi 276 yan da tap wakgakon agipguman.

³⁸ Jap aripnion nanek tap wakga tagap tosak yan do wit maba tap kagagwan pigiwit.

Tap wakga tuwil kigit

³⁹ Wisa daganakwan tap wakga dakon pi monji da miktim unun kanek ni miktimon abiman unun dima nandaba pisagit. Mani tap wakga da panji atjak tamo niman ton tagisi kinda kawit. Yan kanek nin unudon panji atnen kan tagisi yan nandawit.

⁴⁰ Yan nandawit do kirat madep tap wakga abidanban akgañ unun dakon

napni mandan daganba tap kagagwan tawit. Yan anek unudon gin tap wakga antobilakwa agisak dakon kindap kwik dakon napni witaldalgwit. Anek mirim da tap wakga pisonban kisak do imal ilikba kwen wigigit. Yan anakwa tap wakga unun tap kidipmin tetgin kigit.

⁴¹ Mani tap wakga niman madep kindap binap tagit unudon wukwan abidagit. Tap wakga dakon tomno nimanon tebaisi teganek tagit. Yan anakwan tap da tap wakga dakon bunji tidan tuwilgit.

⁴² Emat amin da dam tebanon amin pakbi pudanek wagil kikan yan nandanek si dapba kimotni do nandawit.

⁴³ Mani emat amin 100 dakon kila amin da Pol ankutnanek dima dapba kimotni do nandagit, do dima dapni do emat amin yansop anyomgut. Anek tap pudan nandan amin tap pakbigwan manek unun da kalip ilenon wigini do yoyigit.

⁴⁴ Anakwa amin diwari kindap diwat ae tap wakga dakon diwat ban timigek ilenikon wigini do yoyigit. Yoyinban yan gin anek nin kisin ilenikon tagisi wigigiman. Amin kinda dima pasilgit.

28

Pol Malta miktim timon egipgut

¹ Nin ilenikon tagisi wigigiman. Wigek miktim timjok kindap binap tosok unun mani Malta unudon obiman yan kokup amin da niyinja nandagiman.

² Unun kokupmon amin da nin do anpak tagisi anningwit. Sikak manek kokup mirimisi agit do kindap pan sojek unudon kindap alinen do niyiwit.

³ Pol kilan kilan di panmuwuk kindapmon sojakwan tunon amin emari ton kindap tedep da yolban wigit. Win Pol da kision injinek geni duban pigakwan tegan tagit.

⁴ Unun kokupmon amin da kanba Pol da kision tunon amin unun telin

telin aban kawit. Yan kanek iyi gin notni yoyin yoyin anek yawit, “Koni, on amin unun amin kinda anakban kimakgit. Tap kaga pigi dima kunwak, mani abisok kobogi yomyom pin kop da dima egipjak do nandisak, do kobogi imisak.”

⁵ Mani Pol da tunon amin unun pambalikban kindapmon manakwan Pol da giptimon yo kinda dima noman tan imgut.

⁶ Amin giptimi pap tosak bo ae unudon gin man pagek kimotjak yan nandawit. Mani bisap dubagi egi kanba Pol da giptimon yo kinda dima altan imgut yan kanek nandak nandakni kulabik anek yawit, “On amin unun pin kop kinda.”

⁷ Kindap son aligiman da kapmatjok Malta dakon kila amin madepni dakon yoma unudon toso. Kila amin unun mani Publius. Unun amin da nin timik yutnison panji gildat kapbi kilanin tagisi agit.

⁸ Publius dakon datni unun sot anek giptimi kindapmi sonakwan pakgit. Ae kok ilityo kisi agit, do Pol unun kok do wigek bisit an imin mudanek kisitni kwenikon wutjinek anmilip agit.

⁹ Yan aban unun miktim timon sot amin diwari kisisi apba panmilip agit.

¹⁰ Nin do nandaba wukwan nimek but galak do yo morapmi ningwit. Ae tap wakga abidok do agiman bisapmon kosit agek nan panjo anen do yo unun tap wakgakon yopgwit.

Pol Rom kin altagit

¹¹ Nin Malta miktim timon kanek kapbi egipguman. Egek don tap wakga kinda abidank kosit wasagiman. Unun tap wakga ais bisapmon unudon panabin agit. Tap wakga unun Aleksandria kokup pap dakon. Tomnison kokup kidat Sus dakon monji bamotni unun yayat dakon wupmi pasin yopbi.

¹² Nin tap wakga abidank kokup pap Sirakus kin gildat kapbi unudon egipguman.

¹³ Egek don Sirakus yipman degek Regium kokupmon kin altagiman. Unudon pakgiman da wisa dagokdo mirim saut tet da apgut do nin Regium yipman dekgiman. Yipman degek gildat kinda do nin Puteoli kokupmon kin altagiman.

¹⁴ Unun kokupmon Yesu nandan gadan imgwit amin di pindakgiman. Pindatno unun da Sonda kinda nin gat egipnen do niyiwit. Do unun gat egek don miktim kosit Rom kokup papmon kigiman.

¹⁵ Kinapno Rom amin diwari Yesu nandan gadan imgwit amin da nin abaman yan nandank nin timit do kosiron apgwit. Apba kokup kinda mani Apius Maket unudon nin amin diwari gat domdom agiman. Ae diwari kokup kinda mani Yuman Nanek Pokgon Yut Kapbi unudon pindakgiman. Pindagek Pol tapmin panek Pin kop ya yan iyigit.

¹⁶ Nin Rom pigino Pol iyi gin yut kindakon egakwan emat amin kinda da kilani aban egipjil do yawit.

Pol da Gen Bin Tagisi Rom yagit

¹⁷ Pol gildat kapbi egek Juda amin dakon kila amin yan yoba apgwit. Abin muwugakwa yan yoyigit, “Not kabi, nak nin dakon amin kabi bo ae babiknin dakon anpak pabin yop do anek yo yokwi kinda dima agim. Mani amin da nak Jerusalem abidan Rom amin da kisiron nepgwit.

¹⁸ Nepba Rom amin da gen morapmi nayinba geno nandaba gulusun kinda si nikba kimokgen da arip dima agim kawit. Yan kawit do isal nepba kiken do nandawit.

¹⁹ Mani Juda amin da yan do dima galak tawit. Yan awit do Sisa dagin geno nandisak do yagim. Mani nak naga dakon amin kabino gen pikon yopben yanon da dima agim.

²⁰ Mibili nianon da on nap teban kisitnokon yipgwit unun dayik do anek yan dabo aben. Israel amin da Mesaia apdisak yan nandan teban ton. Unun Mesaia kili apgut yan si

nandisat. Yanj do anek dam tebanon egisat.”

²¹ Yanj yanban iyiwit, “Gak dakon gen Juda amin di da papiakon mandan yipba apban dima kagimanj. Ae Juda amin kinda da Judia miktim da idon abinek gak do gen yokwi kinda dima niyiban nandagimanj.

²² Mani kokupmi kokupmi amin da Juda amin nin da bikbigon amin kabi kinda nandan gadat njwakjwari kinda awit unun do gen yokwi yanj yoba nandamanj, do gaga dakon nandak nandak niyibi nandanen do nandamanj.”

²³ Yanj yanek bisap kinda yipmanek don unun bisap yipguron Pol da yut egipguron amin morapmi unudon apgwit. Apba wisa dagokdo da wigi pilin tuk anakwan Pol da Pinjkop da Amin Kila Asak dakon geni yoyinj tenjenanj yomgut. Yanj anek Moses da gen tebanon, ae kombi amin da papiakon gen ton unun ban yoyinek Yesu nandan gadan imni do pi madepsi agit.

²⁴ Yanban di da Pol da gen yagit do nandaba bami agit, ae diwari da nandan gadat ak do dima galak tawit.

²⁵ Do iyi gin gen emat anek si kiwit. Mani dima kinakwa Pol da mibi gen kinda yanj yoyigit, “Telagi Wup da kombi amin Aisaia antagap aban babakji do gen bamisi kinda yanj yoyigit:

²⁶ ‘Gak kin on amin kabi yanj yoyiki: Ji bisap morapmisi gen nandakdan, mani mibili dima nandaba pisokdisak.

Ji bisap morapmisi sintanek kokdan, mani dima kan nandanjo akdan.

²⁷ Unun do anek on amin nandak nandak kositni kili soppwit.

Ae gen kalugi di gat nandak do kurak tanek mirakni panj soppwit ae dabilni wamanj soppwit.

Yanj dima awit tam, dabilni ae mirakni ae butniyo da kan nandanjo aba pisanban

nagon tobilba nak da panmilip abom.’”

²⁸⁻²⁹ Pol sanbenek yanj yagit, “Unun do ji nandani, Pinjkop da amin yokwikon banj timitjak dakon geni Amin Njwakjwari Kabikon kwan unun da mirak yopmanek nandakdanj.”

³⁰ Pol da yut unun egipgut unun si yumanj nanj nanj anek bilak bamori egipgut. Egakwan amin da yutnikon abinj abinj anakwa nandaban tagisi agit.

³¹ Anek Pinjkop da Amin Kila Asak dakon geni yoyinj tenjenanj Amin Tagi Yesu Kristo do yoyinj dekgit. Gen yanj tenjenok do dima pasalgit. Ae amin kinda da yanj sop dima anj imgut.

Pol da Rom Amin do Papia Mandagit

But piso gen

Pol da papia on mandagit, nido Pol kin kokup pap Rom unudon panmuwukbi egipgwit unun pindat do nandagit. Unudon bisap pisipmisok egek don Spen miktimon kin Gen Bin Tagisi yan tentenok do nandagit. Do mibiltok on papia nan kalip yipban kigit. On papia pol da Kristo dakon Gen Bin Tagisi do pakyan si yan tentenosok, ae Yesu yolyol amin da ni anpak ban ani unun do yosok.

Mibiltok Pol da gildat tagi yan yoyinek ae Pin kop da Rom panmuwukbi panpulugosak do bisit pi asak unun do yoyigit. Anek papia on mandagit dakon mibili yan yagit, “Nandan gadat agak kosiron dagin Pin kop da dabilon minat aminyo kilegi dagoman” (1.17). Pol da yan yosok, Juda amin bo ae Amin Nwaktari Kabi kisi yokwi pakpak gin. Do Pin kop da nandan yawok yoyinek yokwikon ban timitjak kosit unun kalonisi kind a gin. Amin kind a Yesu Kristo nandan gadan imjak amin Pin kop da yokwikon nan abidokdisak, anjakwan unun amin Pin kop dakon notnisi dagokdisak, ae Yesu Kristo dakon sami ae padik padikyo dagokdisak.

Pin kop da amin kind a yokwikon nan abidosak kan, egip egipni kalugisak. Pin kop unun gat egakwan Wupni unun aminon tugosok. Do yokwi ae kimot da unun amin abin yipjak dakon tapmimni minisi. Kilapmi 5 mon da 8 ron Pol da gen teban dakon mibili yosok, ae Telagi Wup dakon tapmimni Yesu nandan gadan iman aminon pi asak unun do yosok.

Kilapmi 9 non da 11 non Pol da jigini madep kind a do yosok. Pol iyi Juda amin kabikon nani kind a. Juda amin unun kalip Pin kop da iyi do manjigit. Mani Juda minat aminyo

morapmi da Yesu manji imgwit. Amin Nwaktari Kabi morapmi da Yesu dakon pandetni dagawit, mani Juda amin dima. Pol da yan yosok, Gulusun unun Juda amin iyi dakon. Pin kop da yo madep unun iyikon ak do nandagit unun dima kanba pisagit. Mani Pol da Juda minat amin kabi Yesu dakon minat amin kabikon don abin sanbekdan yan nandagit.

Gen mibi do Pol da panmuwukbi ni anpak ban ani unun do yosok. Pol da amin do but dasi galak tan yomyom anpak ani unun do morapmisi yosok. Ae Pin kop dakon pi agak dakon anpak do yosok, ae gapman da yongamgan egip egip, ae amin panpulugok anpak gat do yosok.

Nandan gadat kosiron dagin Pin kop da dabilon amin kilegisi aman (Kilapmi 1-4)

Pol da yabekbi pini do yosok

¹ Nak Pol, Yesu Kristo dakon oman monji da papia on mandisat. Unun da nak yabekbi pi aben do yan namgut, ae Pin kop dakon Gen Bin Tagisi yan tentenok aben do manjin negut.

² Kalip Pin kop da Gen Bin Tagisi unun do yan teban tok aban kombi amin da gen unun Pin kop da telagi papiakon mandawit.

³ Gen Bin Tagisi unun da Monji do yosok. Unun amin daganek Kila Amin Madep Dewit da kabikon da altagit.

⁴ Ae Pin kop da kimoron nan aban pidagit bisapmon Telagi Wup da Amin Taginin Yesu Kristo unun Pin kop dakon Monji tapmim madepni tan imisak yan si noligit.

⁵ Yesu da pi agit do anek Pin kop da nin do yo tagisi an niminek yabekbi pi anen do yan mudan nimgut. Nin da yan yomno Amin Nwaktari Kabikon amin morap Yesu nandan gadan iminek geni guramigakwa man madep pasak do anek nin manjin nimgut.

⁶ Jiyo kisi yan ilit nandanek Yesu Kristo da kabikon sanbewit.

⁷ Rom amin, Pinjkop da ji do but dasi galak tan daminek iyi dakon amin kabi ani do yan damgut. Nak on papia ji do mandan damisat.

Pinjkop Datnin ae Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawotni gat ae but yawotni gat jikon tosok do bisit asat.

Pol Rom amin pindat do nandagit

⁸ Nak mibiltok yan dayisat. Miktimi miktimi amin morap da ji dakon nandan gadat do madepsi yon, do ji do nandane Yesu Kristo da manon Pinjkop ya yansi iyisat.

⁹ Pinjkop iyi nandisak, bisapmi bisapmi ji do nandane bisit asat. Nak Pinjkop Monji dakon Gen Bin Tagisi yan tenjenok asat unun but dasi nandan kimagek asat.

¹⁰ Nak bisit yan iyisat, jikon apben do nandisak kan, kosit kinda yipman naban jikon tagi apben.

¹¹ Nak ji dandak do galagisi nandisat, nido wupji dakon yo tagisi di dabo panek tebaisi atni do nandisat.

¹² Nandak nandakno yan tosok, ji dakon nandan gadat da nak anteban anjakwan nak dakon nandan gadat da ji panteban asak.

¹³ Not kabi yansi nandani, nak bisap morapmi jikon ap do nandagim. Nido Amin Nwakanwari Kabikon pi abo nandan gadat awit unuden gin jikon ak do nandisat. Mani bisap morapmi yo diwari da kosit sopman naman.

¹⁴ Pinjkop da pi namgut unun Grik amin, ae Grik amin dima, ae nandan kokwini kilegi amin, gat ae nandan kokwini tagi dima amin, unun kisi panpulugoken do pi namgut. Unun aminon pi dima aben kan, gomano ton yan asak.

¹⁵ Yan do anek Rom amin jiyo kisikon Gen Bin Tagisi yan tenjenoken do galagi madepsi nandisat.

Gen Bin Tagisi unun Pinjkop dakon tapmimni

¹⁶ Nak Gen Bin Tagisi unun do dima mayak tosot. Nido, unun gen kagagwan Pinjkop dakon tapmimni tosok, do unun gen da amin morap nandan gadat an unun yokwikon ban timikdak. Mibiltok Juda amin timikdak, ae Amin Nwakanwari Kabiyu kisi timikdak.

¹⁷ Pinjkop nianon da amin kilegi yan niyisak unun do Gen Bin Tagisi da nolisak. Nin nandan gadat anapno unun do anek Pinjkop da amin kilegi yan niyisak. Wasok wasok unun nandan gadat, ae wasipyo kisi unun nandan gadat kalongin. Gen kinda Pinjkop da papiakon tosok unun do yosok.

“Amin kilegi unun nandan gadat anek egipdan.”

Amin kisi morap da Pinjkop manji imgwit

¹⁸ Pinjkop Kwen Kokup da anpaknin kokwin anek butjapni nolisak. Unun da amin morap manji iminek anpak yokwi an amin unun do butjap madepsi nandan yomisak. Unun amin da anpak yokwi anek gen bami witjiba ton.

¹⁹ Unun amin Pinjkop dakon mibili kili nandawit, nido Pinjkop da iyi kili yoligit.

²⁰ Pinjkop da yo morap wasagiron da win abisok ekwamanon unun yo morap pindagek Pinjkop dakon mibilni pasili ton unun nomansi pindakgan. Pinjkop dakon egip egip nianensi, ae tapmimni toktogisi tosok unun pindakgan, do amin kinda da nak Pinjkop dima nandan imisat yan yogogi minisi.

²¹ Asi, Pinjkop nandan imgwit, mani unun Pinjropsi yan nandanek mani ankisinek ya yan iyik do dima nandawit. Nandak nandakni upbal tawit, ae nandan kokwini tagi dima anakwa butni pilin tuk awit.

²² Nin nandaŋ kokwinin tagisi yaŋ yawit, mani nandaŋ kokwini tagi dima amin dagawit.

²³ Uŋun da Piŋkop tilimni toŋ egip egip teban egisak uŋun manji imiŋek dima gawak imgwit. Yum kaŋek amin egi kimak kimak amaŋ uŋun dakon wupmi gat, ae minam, ae bit kilapyo gat, ae birombak mibili mibili dakon wupmi wasaŋek gawak yomgwit.

Miŋat aminyo da anpak yokwi mibili mibili awit

²⁴ Yaŋ awit do Piŋkop da yum pindagakwan yokwi dakon galaktok yolek notni da giptimon yumabi anpak inanisi aŋ aŋ awit.

²⁵ Uŋun amin da Piŋkop dakon gen bami yipmaŋek top gen baŋ yolgwit. Aŋek Piŋkop yo morap wasagit uŋun manji imiŋek yo morap wasagit uŋun baŋ gawak yomiŋek omani anyomgwit. Mani Piŋkop yo morap wasagit uŋun naŋgin toktogisi ankisiri kimori. Uŋun asi.

²⁶ Uŋun Piŋkop manji imgwit, do Piŋkop da yum pindagakwan anpak mayak mayagi ak do but kindap pawit. Aŋek miŋat da miŋat eyo dakon anpak yipmaŋek miŋat notni gat anpak yokwisi awit.

²⁷ Ae wiliyo kisi miŋat eyo anpak yipmaŋek wili notni gat anpak dima agagi ak do but kindap madepsi pawit. Aŋek anpak yokwisi awit uŋun da aripmon kobogi do yo yokwisi timikgwit.

²⁸ Piŋkop egisak yaŋ nandawit, mani manji imiŋakwa Piŋkop da yum pindagakwan iyi dakon nandak nandak yokwini yolgwit. Aŋek anpak yokwi dima agagi awit.

²⁹ Uŋun anpak yokwi mibili mibili aŋek, wagat wagat, ae nandaba yokwi tok, ae pindak galaktok, ae amin dapba kimot dakon anpak, ae emat, ae top gen, ae gwayeŋ yok uŋun aminon tugosok.

³⁰ Ae amin paŋupbal ak do gen yokwi yoŋ, ae Piŋkop do nandaba

yokwi tok aŋ, ae butjapmon da gen pap yoŋ, ae piŋbit tidok aŋ. Ae anpak yokwi kalugi paŋalon aŋ, ae meŋ datyo dakon gen dima guramikgaŋ.

³¹ Uŋun nandak nandakni tagi mini, ae iyi dakon yaŋ teban tok geni yapmaŋgaŋ, ae bupmini mini, ae diwari yopyop anpak dima aŋ nandaŋ.

³² Piŋkop dakon gen teban kilegi da anpak yokwi uŋuden aŋ amin si kimotni do yosok uŋun nandaŋ, mani yum kaŋek uŋun anpak yokwi morap sigin aŋ. Ae uŋun gin dima, amin diwari da uŋun anpak yokwi anakwa si jonikgaŋ.

2

Piŋkop da amin dakon anpakni kokwin kilegisi asak

¹ Ji amin sugaŋek anpakni kokwin aŋ amin yaŋ dayisat, ji disi do suŋ kinda dima agimaŋ yaŋ yogogi mini. Ji amin sugaŋek anpakni kokwin aŋ bisapmon, uŋun disiyo kisi do yoŋ. Nido, anpak yokwi aŋ uŋun disiyo kisi yaŋ gin aŋ.

² Nin nandamaŋ, Piŋkop da uŋuden amin kokwinigeŋ kobogi yokwisi yomisak, uŋun kokwin kilegikon da asak.

³ Gak amin sugaŋek anpakni kokwin asal, mani gagayo kisi anpak yokwi yaŋ gin asal. Gak Piŋkop da gen yaŋ gaban tagi pulugaŋ kiken yaŋ nandisal, ma?

⁴ Piŋkop da anpak yaworisi aŋgamiŋek kobogi tepmi dima gamiŋek gak do jomjom aŋegisak uŋun do nandabi yo isali asak, ma? Gak da but tobiŋ abi do aŋek anpak yaworisi aŋgamisak. Gak uŋun dima nandisal, ma?

⁵ Mani, gak but teban aŋek but tobiŋ ak do dima nandisal. Yaŋ aŋek Piŋkop da kobogi yo yokwisi aŋgamdisak dakon yo gaga madepsi paŋmuwuk kakwasal. Ae Piŋkop da miŋat aminyo gen kokwini kilegisi anyomdisak bisap madepmon butjap

madepni analon anakwan gak kobogi yokwisi timitdisal.

⁶ Pinjkop da

“amin kalon kalon anpak awit da aripmon kobogi yomin yomin akdisak.”

⁷ Amin diwari anpak kilegisi ak do pi madepsi an kimagek Pinjkop gat Kwen Kokupmon tagisi egek man madep gat tilimni gat ae egip egip teban timit do wusik wusik an. Pinjkop da unun amin do egip egip dagok dagogi mini yomdisak.

⁸ Mani, amin diwari iyi dogin nandanek gen bami manji iminek anpak yokwisi an amin unun Pinjkop dakon butjapni abidokdan.

⁹ Amin morap anpak yokwi an unun jiggi tepmiyo madepsi pakdan. Mibiltok Juda amin da paba Amin Nwaknwari Kabi kisi da pakdan.

¹⁰ Mani, amin morap anpak kilegi an unun tilim gat ae man madep gat ae but yawot gat timitdan. Mibiltok Juda amin da timikba Amin Nwaknwari Kabi kisi da timitdan.

¹¹ Nido Pinjkop da minjat amin morap tilak kalonikon gin kokwin asak.

¹² Amin Nwaknwari Kabi Pinjkop dakon gen teban dima abidawit, mani yokwi aba Pinjkop da kobogi do yo yokwisi an yomdisak. Ae Juda amin da gen tebani abidawit, do yokwi aba gen tebani unun yolek gen yan yomdisak.

¹³ Nido, gen teban isal dogin nandan amin unun Pinjkop da dabilon amin kilegi dima. Gen tebani guramikan amin banjin Pinjkop da amin kilegi yan yoyisak.

¹⁴ Amin Nwaknwari Kabi unun Pinjkop dakon gen tebani dima abidawit, mani diwari iyi da nandak nandagon da gen teban guramikan. Pinjkop dakon gen teban dima abidawit, mani butnikon da anpak yokwi tagiyo iyi kokwinikan.

¹⁵ Unun da yan nolisak, Pinjkop dakon gen teban butnikon kili mandabi. Ae Pinjkop dakon galak tok nan-

dan, do bisap diwarikon butnikon da sun aman yan nandan, ae bisap diwarikon tagi aman yan nandan.

¹⁶ Bisap kind a pdisak, unun bisapmon Pinjkop da Yesu Kristo obakon da amin morap kisi dakon anpak pasilikon da awit unun kokwin akdisak. Gen Bin Tagisi yan tenjenosot unun da unun do yosok.

Juda amin gen teban da panpulugosak yan nandan

¹⁷ Juda amin ji yan nandan, Pinjkop da gen tebani nin do nimgut, do nin do tagisi nandisak. Ae ji disi dakon man pawigek, “Nin Pinjkop dakon not-nisi ekwaman” yan yon.

¹⁸ Ji Pinjkop dakon galaktok nandan. Ji gen teban dakon nandak nandak morapmi kili pawit, do anpak kilegi unun tagisi yan yon.

¹⁹⁻²⁰ Ji yansi nandan teban ton, “Gen tebanon nandak nandak tagisi morap gat ae gen bami gat timikgaman, do nin amin dabili mini dakon kosit yolik amin, ae pilin tuggwan ekwan amin dakon tenjenini. Nin nandan kokwini tagi dima amin gat ae minjat monjiyo kisi dakon yoyindetni” yan nandan teban ton.

²¹ Asi, ji amin morapmi yoyin dekan, mani mibili nido ji disi ban yoyindet dima an? Amin kabo dima noni do yoyan, mani ji disi kabo dima bo non?

²² Ji “Yumabi anpak dima ani” yan yon. Mani disi yumabi anpak dima bo an? Ae ji kokup kidat gawak yomyom do dimasi agagi yan yon, mani Amin Nwaknwari Kabi dakon kokup kidat gawak yomyom yutnon yoni kabo dima bo timikgan?

²³ Ji disi dakon man pawigek, “Nin Pinjkop dakon gen teban pakyanji nandaman” yan yon. Mani ji disi gen teban kirinige Pinjkop dakon man abin yipmanjan.

²⁴ Pinjkop dakon papia da unun anpak do yan yosok:

“Juda amin ji da anpak yokwi an do anek Amin Nwakuwari Kabi da Pinƙop dakon man abin yipmanek jigilak gen yan iman.”

Giptim mandak dakon anpak bamisi

²⁵ Asi, gak gen teban guramikgi kan, giptim mandak anpak unun da anpak tagisi asak. Mani gen teban kirinɗidal kan, gak giptimgo dima mandabi Amin Nwakuwari Kabi yombem dagosol.

²⁶ Ae amin kinda giptimi dima mandabi da gen teban guramikdak kan, unun amin giptimi mandabi yombem.

²⁷ Asi, Juda amin ji Pinƙop dakon gen teban abidawit, ae amin da giptimji mandawit. Mani ji gen teban kirinɗikgan kan, Amin Nwakuwari Kabi dakon anpak tagi da Juda amin ji amin yokwi yan dolikdisak, nido iyi giptim mandak dima an mani gen teban guramikgan.

²⁸ Juda aminon da altanɓi da Juda amin bamisi dima asak. Ae giptim mandak anpak unun kwen giptim dakon yogin dima.

²⁹ Amin kinda Pinƙop da butni kanban tagisi asak unun amin Juda amin bamisi. Giptim mandak dakon anpak bamisi unun Pinƙop dakon gen teban guramit anpak da dima analon asak, Pinƙop dakon Wup da amin buron analon asak. Unun amin amin da mani dima awikwan, Pinƙop da mani awigisak.

3

Anpak yokwi da anpak tagi aripmi dima abin yipjak

¹ Do gak Juda amin kinda kan, unun da nianon da gak anpulugosak? Ae giptim mandak dakon anpak unun da Juda amin tagi panpulugosok, bo dima?

² Unun da madepsi panpulugosok. Pinƙop da Juda amin do yo tagi mibili

mibili yomgut. Mibiltok unun da geni kila ani do yomgut.

³ Asi, diwari da geni dima guramikgwit. Yan awit do Pinƙop da yan teban tok agit unun tagi kirinɗitjak?

⁴ Unun dimasi! Asi, amin morap top amin gin, mani Pinƙop kalon gin bami yogok amin. Unun do Pinƙop gen papia da yan yosok:

“Pinƙop gak anpak kilegikon da gen yan namisal.

Ae gen pikon gepni kan teban tokdisal.”

⁵⁻⁶ Nin dakon anpak yokwinin da Pinƙop dakon anpak kilegisi nomansi anɗenɗen asak kan nian yonen? Pinƙop da yokwinin dakon kobogi niban sun asal yan tagi iyinen? Unun dimasi! Unun amin dakon nandak nandak gin. Pinƙop bisapmi bisapmi anpak kilegikon da pi dima asak kan, nianon da minat amin morapyo kokwin akdisak?

⁷ Amin diwari da yan yon, “Nak dakon top geno da Pinƙop dakon geni bamisi anɗenɗen anek man madepni awigisak kan, nianon da amin yokwi yan nayinɗek kobogi yokwi namisak?”

⁸ Ae amin diwari da gen yokwi yan yon, “Kili anpak yokwi anapno unudon da anpak tagi noman tanɓan.” Amin diwari da yanba yokwi tok an naminɗek gen yokwi unuden nak da yosot yan yon. Pinƙop da kokwin agakni kilegikon da unun amin kobogi yokwisi yomdisak.

Amin kinda da anpak kilegi kinda dima asak

⁹ Do nian? Juda amin nin da amin diwari yapmanɗaman? Unun dimasi! Nak kili dolit, Juda amin gat ae Amin Nwakuwari Kabi gat nin kisi yokwi dakon tapmim da nin tebai wamanɗak.

¹⁰ Unun do Pinƙop gen papia da yan yosok:

“Amin kilegi kinda dima egisak. Minisi.

¹¹ Nandak nandakni tagisi amin mini.

- Kinda da Pinƙop wisiƙ kok do pi dima asak.
- 12 Amin kisi morap Pinƙop manji imiƙek yokwi tawit.
Kinda da anƙpak tagi kinda dimasi asak.”
- 13 “Gen kagani unun kimakbi tamo yombem.
Top gen morapmi yon.”
“Tunon amin dakon pakbi emari ton gen dulumnikon da mon.”
- 14 “Bisapmi bisapmi amin jobit yomiƙek panƙasik ak do gen yon.”
- 15 “Unun tepmisi amin dapba kimotni do kwan.
- 16 Unun dukwan dukwan amin panupbal anek jigi yom do akwan.
- 17 Amin gat but kalon egip egip dakon mibili dimasi nandan.”
- 18 “Unun Pinƙop do dimasi pasolgon.”
- 19 Nin nandaman, gen morap gen tebanon ton unun amin morap gen teban da yonƙamgwan ekwan unun da guramitni do ton. Do amin kinda da “nak amin kilegi” yan aripmi dimasi yosak. Nin kisi morap miktimon ekwaman Pinƙop da dabilon diwarinin ton.
- 20 Do gen teban guramit kosiron da amin kinda Pinƙop da dabilon kilegisi dima egisak. Dimasi! Gen teban da nin diwarinin ton yan nolisak, unun gin.

Kristo nandan gadan iman amin unun amin kilegi

21 Mani abisok Pinƙop da ni kosiron da amin kilegi yan niyisak unun nolisak. Unun gen teban guramit kosiron da dima. Moses dakon gen teban gat ae kombi amin dakon papia gat da nianon da kilek toneƙ unun do yanƙwok kili awit.

22 Miƙat amin morapyo Yesu Kristo nandan gadan iman unun Pinƙop da amin kilegisi yan yoyisak. Kosit nwanjwari kinda dima tosok. Amin morap Pinƙop da dabilon arip gin.

23 Nido nin kisi morap yokwi agiman, ae Pinƙop gat Kwen Kokup aripmi dima egipmi.

24 Mani Pinƙop da nin do nandan yawok nimiƙek miƙat aminyo kilegi yan niyisak. Unun Yesu Kristo da nin yuman nan nippgut do anek yan niyisak.

25 Pinƙop da Yesu kimagek yawini da miƙat amin morapyo nandan gadan imni unun dakon yokwini wiriritjak do manjigit. Unun agit da gen kokwin agakni unun kilegisi yan nolisak. Nido kalip miƙat aminyo yokwi aba yo yawori an yomiƙek kobogi tepmi dima yongut.

26 Ae abisok bisapmon iyi kokwin agakni unun kilegisi yan nolik do amin morap Yesu nandan gadan iman unun amin kilegi yan yoyisak.

27 Do gen teban yolek unun kosiron da nin amin kilegi dima aman. Pi kinda anek dima, nandan gadat kosiron dagan amin kilegi aman, do amin kinda da iyi do dima nandaban wigisak.

28 Nido nin nandaman, nandan gadat kosiron dagan amin kilegi aman. Gen teban yolyol kosiron da dima.

29 Pinƙop unun Juda amin dakon Pinƙop gin? Unun dimasi. Unun Amin Nwanjwari Kabi kisi dakon Pinƙopni.

30 Nido Pinƙop unun kalon kindagin egisak, ae nandan gadat kosiron da Juda amin giptimi mandabi ae Amin Nwanjwari Kabi giptimi dima mandabi unun kisi nandan gadan imiƙakwa timikdak.

31 Do nandan gadat anek gen teban yum koneƙ? Unun dimasi. Nin nandan gadat bamisi anek gen teban jonikgaman.

4

Abraham da nandan gadat aban Pinƙop da amin kilegi yan iyigit

1 Yan do nin babiknin Abraham do nian yonen?

² Abraham anpak kilegi gin anek unun kosiron da kilegi man pagit tam iyi mani tagi awikwan. Mani Pinjkop da dabilon unun kosiron da kilegi man dima pagit.

³ Pinjkop gen papia da unun do nian yosok? Yan yosok:

“Abraham Pinjkop dakon gen do nandan gadat aban amin kilegi yan iyigit.”

⁴ Amin pi anek tomni timikgan unun do but galak dakon yo yan dima yoman. Unun tomni timikgan yan yoman.

⁵ Mani amin kinda pi dima anek nandan gadat asak unun amin Pinjkop yokwi pakpak kokwin anek kilegi man yomisak unun da dabilon kilek tosok.

⁶ Dewit kisi da unun do yagit. Amin anpak tagi ak do pi madep dima an unun Pinjkop da dabilon amin kilegi dagon, ae unun da kisik kisik tagi ani unun do yagit.

⁷ Dewit da yan yagit:

“Amin Pinjkop dakon gen tebani yapba gulusunni unun yopman yominek diwarini wiririkdak unun amin kisik kisik ekwan.”

⁸ Amin kinda yokwi aban Amin Tagi da kobogi im do sanjenek dima nandisak unun amin kisik kisik ekwan.”

⁹ Ji nian nandan? Juda amin giptimni mandabi unun dagin gisami ton ekwan? Bo Amin Nwakwari Kabi giptimi dima mandabi unun kisi da gisami ton ekwan? Kisi bamot gisami ton ekwan. Nin yan yoman, Abraham nandan gadat aban Pinjkop da amin kilegi yan iyigit.

¹⁰ Abraham nian aban Pinjkop da amin kilegi yan iyigit? Giptimni mandagit bo don mandagi? Unun giptimni dima mandakwan Pinjkop da amin kilegi yan iyigit.

¹¹ Giptimni dima mandanek nandan gadat anakwan Pinjkop da amin kilegi yan iyigit. Anek don Abraham

unun amin kilegi kinda yan dakon tilak do giptim mandak dakon anpak imgut. Yando, Abraham unun amin morap giptim dima mandanek Pinjkop nandan gadat iba amin kilegi yan yoyisak dakon datnisi egisak.

¹² Ae Abraham unun giptimi mandabi amin kabi dakon dat yo kisi egisak. Mani amin giptimni mandanek nandan gadat dima an amin unun dakon datni dima egisak. Amin morap giptimni mandanek Abraham da giptimni dima mandanek nandan gadat agit yan gin nandan gadat an amin dakon datni egisak.

Pinjkop dakon yan teban tokni unun nandan gadat amin morap kisi do ton

¹³ Kalip Pinjkop da Abraham gat babikni gat do miktim morap kisi yom do yan teban tok agit. Abraham gen teban yolakwan unun do anek yan teban tok dima an imgut. Nandan gadat gin anakwan amin kilegi yan iyinek yan teban tok an imgut.

¹⁴ Gen teban yolgan amin dagin Pinjkop dakon yan teban tokni timitni kan, nandan gadat unun yo isali asak, anakwan yan teban tokni unun bami mini an mudokdan.

¹⁵ Amin da gen teban yapmanakwa Pinjkop da butjap nandan yomisak. (Mani gen teban mini kan, gen kirijit dakon diwarini mini.)

¹⁶ Pinjkop da Abraham gat babikni don altanek egipdan unun do nandan yawok yominek yan teban tok an yomgut. Do Pinjkop da yo unun manjin yomgut unun timit do nandan gadat anek tagi timitni. Unun yo gen teban yolgan amin dogin dima ton, amin morap Abraham da nandan gadat agit yan gin an amin kisi da yo unun timitdan. Abraham unun nin morap kisi dakon datnin.

¹⁷ Unun do Pinjkop dakon papia da yan yosok:

“Nak da gak gepbo miktimi miktimi amin egi an an kwan unun dakon datni egipdisal.”

Piņkop unun nandan gadan imgut da dabilon Abraham unun datnin egisak. Unun Piņkop dagin amin kimakbi egip egip yomisak, ae yo dima tawit unun gen yanakwan noman ton.

¹⁸ Abraham unun Piņkop da yan teban tok an imgut unun aripmi dimasi noman tokdan yan nandagit, mani miktimi miktimi amin egi an an kwan unun dakon datni egipdisat unun do nandan gadat tebaisi agit. Piņkop da kili iyigit:

“Babikgo da madepsi iren tokdan.”

¹⁹ Abraham unun bilakni 100 do monji aripmi dima panjalagi, ae minatni Sara unun yo kisi monji aripmi dima panjalagi agit, mani nandan gadatni dima yawogek tebaisi tagit.

²⁰ Piņkop da yan teban tok an iban but bamot anek nandan gadatni dima yipman dekgit. Nandan gadatni sigin teban tanakwan Piņkop do man madep imgut.

²¹ Ae Piņkop da yo ak do yan teban tok agit unun aripmi tagi akdisak yanji nandan teban tagit.

²² Yan do anek Piņkop da Abraham dakon nandan gadatni kanek “amin kilegi yan iyigit.”

²³ Gen unun mandabi unun yan: “Piņkop da amin kilegi yan iyigit” gen unun Abraham dogin dima mandabi.

²⁴ Gen unun nin kisi do yosok. Nin Piņkop Amin Taginin Yesu kimoron nan aban pidagit unun nandan gadan imaman amin Piņkop da amin kilegi yan niyisak.

²⁵ Piņkop da Yesu nin dakon diwarinin wiriritjak do yum kanakwan amin da anakba kimakgit. Ae nin da kilegi man panen do anek kimoron nan aban pidagit.

**Nin Kristo gat kisi
kimakgiman ae unun gat
kisi egip egip abidagiman**
(Kilapmi 5-8)

5

*Piņkop da nin minat aminyo kilegi
yan niyisak*

¹ Yan do anek nin nandan gadat ano Piņkop da minat aminyo kilegi yan niyisak. Do Amin Taginin Yesu Kristo da panpuluganban nin Piņkop gat but kalon ekwaman.

² Yesu da minat aminyo nandan gadat aman unun Piņkop dakon nandan yawot kagagwan piginej do yoma witdal nimgut da nin abisok unudon tebaisi akgaman. Anek nin Piņkop da abin timikban Kwen Kokupmon iyi da tilim madepgwan egipnne j do nandan teban tanej jomjom aman, ae nin unun do nandanek kisik kisik aman.

³ Nin unun dogin kisik kisik dima aman. Jigi noman tan niman ununyo kisi do kisik kisik anen, nido jigi da nin dakon but pan teban anakwa jigikon tebaisi akgaman.

⁴ Ae jigikon tebai agek egip egipninon anpak kilegisi noman ton, ae unun anpak da nin jonikban but galagon da nandan teban tanej jomjom anek ekwaman.

⁵ Ae jomjom aman unun isal dogin dima aman, nido Piņkop da Telagi Wupni butninon tagal niban unun da Piņkop da nin do but dasi galak tan nimisak unun nolnban koman.

⁶ Nin tapminnin mini da egapno Piņkop bisap yipguron Kristo da abin yokwi pakpak amin nin do kimakgit.

⁷ Miktin amin ninon kinda da amin kilegi anpulugok do kimot ak do dima nandisak, mani amin tagisi kinda amin diwari da unuden amin anpulugok do tagi kimotni.

⁸ Mani nin yokwi pakpak sigin egapno Kristo da nin do kimakgit. Unun da Piņkop da nin do but dasi galak tan nimisak unun nolnban koman.

⁹ Kristo dakon yawi da nin pan kilek aban nin amin kilegi agiman, do unun da nin madepsi panpuluganek

pankutnanban Pinjkop da japmisi nandanek yokwi pakpak amin do kobogi yokwisi yomjak bisapmon tagisi egipdaman.

¹⁰ Nin Pinjkop gat uwal sigin egipguman bisapmon Pinjkop dakon Monji da kimagek uwal uwal tagit unun mosak dakon pi anek panmuwukban Pinjkop gat but kalon agiman. Yan agit do yansi nandan, abisok Monji kalugi egisak do anek Pinjkop da nin yokwikon ban timitdisak.

¹¹ Ae unun gin dima, Amin Taginin Yesu Kristo da nin panpuluganban nin Pinjkop gat but kalon agiman, do nin unun do kisik kisik madepsi aman.

Adam da kimot analon agit, mani Yesu da egip egip analon agit

¹² Adam amin kaloni kinda dagin yokwi aban yokwi da miktimi miktimi amin nin kisi timikgit. Ae yokwi da kimot analon agit. Aban minjat amin morapyo kisi kimot da timikgit, nido amin morap kisi yokwi awit.

¹³ Pinjkop da Moses do gen teban dima iminjakwan yokwi miktimon kili tagit. Mani gen teban dima tagit do Pinjkop da amin dakon yokwini dima manjigit.

¹⁴ Mani Adamon da win Moses da bisapmon amin yokwi awit do kimot da minjat amin morapyo timikgit. Diwari Adam da Pinjkop dakon gen irakgit unuden dima awit, mani kimot da ununo kisi timikgit.

Adam unun Yesu don altosak dakon tilak agit, nido Adam da yo agit unun dakon bami minjat amin moropyo kisikon iren tagit.

¹⁵ Mani Adam dakon yokwi gat Pinjkop dakon nandan yawotni gat unun arip dima, unun iyi iyi. Amin kinda, Adam, unun da yokwi aban amin morapmi da kimakgwit. Mani Pinjkop dakon nandan yawotni da kimot dakon tapmim abin yipmanek minjat aminyo morapmikon madepsi tujan yomgut. Amin kaloni Yesu

Kristo dakon nandan yawotni do anek Pinjkop da nin panpuluganban amin kilegi agiman. Yo unun but galak do nimgut.

¹⁶ Pinjkop da but galak do kilegi man nimgut unun da yo madepsi asak, unun da Adam da yokwi aban jigi pagiman unun madepsi yapmandak. Adam dakon yokwini do anek Pinjkop da minjat aminyo gen pikon yopmanek kisi morap tasik toni do yagit. Mani Pinjkop da but galak do yan agit: minjat aminyo yokwi morapmi aba nandan yawok yominjek amin kilegi yan yoyigit.

¹⁷ Amin kalon kinda da gen kirinjit aban unun dakon yokwini da kimot analon aban kimot da kila amin madep kinda da yan amin morap pabin yopgut. Mani Pinjkop dakon nandan yawok gat ae but galak yoni gat dakon tapmim da kimot dakon tapmim yapmanek madepsi daman. Do nin yansi nandan, minjat amin morap Pinjkop dakon nandan yawot unun abidon Pinjkop da amin kilegi yan yoyinjakwan amin kaloni Yesu Kristo da pi agit do anek miktimon egipjak bisapmon tebaisi atdan.

¹⁸ Yando, amin kaloni da gen teban kirinikban unun yokwi do anek Pinjkop da amin morap kobogi yokwi timitni do gen pikon yopgut. Yan gin, amin kalon kinda da anpak kilegi aban Pinjkop da unun agit do anek nin amin kilegi yan niyinjakwan kalugi ekwaman.

¹⁹ Amin kaloni da gen kirinjit aban unun do anek amin morap kisi yokwi pakpak amin dagawit. Yan gin amin kaloni da gen guramit aban minjat amin morap kisi amin kilegi dagokdan.

²⁰ Amin da anpakni unun yokwisi yan kan nandanyo ani do anek Pinjkop da gen tebani yoban abidawit. Mani amin da yokwi morapmisi aba yokwi awit da aripmon Pinjkop da nandan yawot madepsi an yomgut.

²¹ Do yokwi da kila amin madep da

yaŋ yigek amin morap kimot analon an yomgut. Mani abisok Pinjkop dakon nandan yawotni kila amin madep da yaŋ yikdak. Amin Taginin Yesu Kristo da pi agit do anek Pinjkop da nandan yawok niminek amin kilegi yaŋ niyinjakwan egip egip dagok dagogi mini abidoman.

6

Nin Kristo gat kisi kalonji kimakgiman

¹ Do nin nian yonen? “Pinjkop dakon nandan yawotni da madepsi irentosak do anek nin yokwi sigin anen” yaŋ tagi yonen, ma?

² Unun dimasi! Nin kimakbi yombem do yokwi dakon yaŋ ilit aripmi dima nandanek yolyoli. Do nianon da yokwi sigin anen?

³ Nin Yesu Kristo gat gadanek telagi pakbi sogiman bisapmon nin morap kisi Yesu gat kimot kalonji agiman. Ji unun dima nandan, ma?

⁴ Telagi pakbikon nin Kristokon gadano kimot kalonji ano Pinjkop da nin Kristo gat kisi wayikgit. Ae Dat da tapmim madepnikon da Kristo kimoron nan aban pidagit, do unun da aripmon nin egip egip kalugikon egipnen.

Nin Kristo gat kisi kalonji egipdaman

⁵ Nin Kristokon gadano unun da kimot agit nin yo kisi yaŋ gin kimakgiman, do unun da kimoron da pidagit unuden gin nin kimoron da pidokdaman.

⁶ Nin nandaman, but kalip dakon tapmim wagil minisi asak do anek Yesu gat ae nin dakon but kalipnin gat kisi tilak kindapmon dapgwit. Do nin yokwi dakon oman amin sanbenek dima ekwaman,

⁷ nido amin kili kimakgit unun yokwi dakon oman amini dima egisak.

⁸ Nin Kristo gat kisi kimakgiman, do nin unun gat kisi egipdaman yaŋsi nandan teban toman.

⁹ Nido nin yaŋsi nandaman, Kristo kimoron da kili pidagit, do ae kimot kinda gat aripmi dima asak. Kimot tapmimi mini do sanbenek aripmi dima abin yipjak.

¹⁰ Kimot agit unun yokwi dakon tapmim abik do anek bisap kalon kinda kimakban dagagit, mani abisok Pinjkop man madep im do egisak.

¹¹ Do yaŋ gin ji yaŋ nandani, “Nin kimakbi yombem da yokwi da kisiron dima ekwaman. Nin Yesu Kristokon gadagiman, do Pinjkop man madep im do ekwaman.”

¹² Ji yokwi yipba unun da giptimji si kimori unun kilani dima asak. Yokwi da ilik pangwan giptim dakon galaktok yokwi di abam.

¹³ Ae ji yokwi yipba giptim diwatji kisi kila anakwan anpak yokwi dima ani. Ji kimakbi tamokon da pidawit da kalugi ekwan, do ji disi ban Pinjkop do paret ani. Anek Pinjkop yipba giptimji kalon kila anakwan anpak kilegi ani.

¹⁴ Yokwi da sanbenek kilasi dima akdisak, nido ji gen teban da kisiron dima ekwan. Ji Pinjkop dakon nandan yawot da kagagwan ekwan.

Nin anpak kilegi dakon oman amin ekwaman

¹⁵ Nin gen teban da kisiron dima ekwaman, do nian anen? Nin Pinjkop dakon nandan yawot da kagagwan ekwaman do yokwi tagi anen? Unun dimasi!

¹⁶ Ji yaŋsi nandani. Amin kinda dakon geni guramigek oman an im do kini kan, unun amin dakon oman amin egipdan. Do unun da tilak ji yokwi do kinek geni guramitni kan kimot akdan. Mani Pinjkopmon kinek geni guramitni kan, amin kilegi akdan.

¹⁷ Kalip ji yokwi dakon oman amin egipgwit, mani abisok Pinjkop

da geni daban but dasi nandanek guramikgan, do ya yan iyinen.

¹⁸ Ji yokwi dakon oman amin egipgwit, mani Pin kop da yokwikon ban timigek anpak kilegi dakon oman amin depgut da ekwan.

¹⁹ Nandan kokwinji aripmi dima, do mibili nandaba piasak do anek tilak genon yosot. Kalip giptimji kalon yipba anpak inani gat ae anpak yokwisi mibili mibili gat dakon oman amin egipgut. Mani abisok giptimji kalon yipba anpak kilegi dakon oman amin egipjak dakon pi an kimotni. Yan anek ji telagisi egipdan.

²⁰ Ji yokwi dakon oman amin egipgwit bisapmon anpak kilegi dakon oman amin dima egipgwit.

²¹ Mani anpak yokwi kalip awit unun dakon bami tagi kinda dima abidawit. Abisok unun anpak do mayagi nandan. Unun anpak da amin kimot yomisak.

²² Mani Pin kop da ji yokwi da kisiron ban timik iyi dakon oman amin depgut da ekwan. Do iyi panpuluganban telagisi egek egip egip dagok dagogi mini egipdan.

²³ Yokwi dakon tomni unun kimot, mani Pin kop da but galak do egip egip dagok dagogi mini yumsi nimisak. Unun egip egip Amin Taginin Yesu Kristokon tosok.

7

Kristokon gadagiman dakon tilak gen

¹ Not kabi, gen teban pakyan si nandan amin ji do gen on dayisat. Ji disi nandan, amin kinda si egisak bisapmon gen teban da yongamgan egisak. Mani kimokdok bisapmon gen teban da yongamgan sanbenek dima egisak.

² Nak tilak gen kinda yoko. Gen teban da yosok unun da aripmon minat kinda amin paban eni gat giptim kalonj amal. Mani eni kimokdok bisapmon gen teban da sanbenek dima wamanjak.

³ Do minat unun eni egakwan amin kinda pasak kan, minat unun yumabi asak. Mani eni kimokdok kan, gen teban da dima abidosok, do amin kinda pasak kan, unun yumabi dima asak.

⁴ Yando, not kabi, ji Kristokon gadanba unun gat kili kimakgwit, do ji Moses dakon gen teban da kisiron dima ekwan. Ji da Pin kop do bami tagisi panalon an imni do anek abisok kimoron da pidagit amin dakon amin kabini ekwan.

⁵ Nin but kalipmi dakon galaktok yolguman bisapmon gen teban da giptimnin dakon galaktok yokwi yolnen do yabet aban yokwi agiman. Yan anek kimot analon agiman.

⁶ Mani nin Kristo gat kisi kili kimakgiman, do gen teban da nin dima timikdak, nin puluganbi da ekwaman. Do abisok Pin kop do oman aman unun Telagi Wup da kosit kalugi noljakwan oman aman. Gen teban papiakon mandabi unun yolek oman dima aman.

Yokwi da nin panupbal agit

⁷ Gen teban da galaktok yokwi nion panalon aban yokwi aman kan, gen teban unun yo yokwi yan tagi yonen? Unun dimasi! Gen teban da tanek yokwino noljban nomansi pindakdat. Gen teban da yan yosok: "Ji amin dakon yo do pindak galaktok dima ani."

Yan dima yosok tam, pindak galaktok unun anpak yokwi yan dima nandakom.

⁸ Mani yokwi gen tebanon tapmim panek butnokon pindak galaktok mibili mibili panalon agit. Gen teban mini kan, yokwi unun tapmimni mini amin kimakbi yombem.

⁹ Gen teban dima nandagim bisapmon nak kalugi egipgum. Mani gen teban nagon apgut bisapmon yokwi da pidanakwan nak kimot agim.

¹⁰ Gen teban unun amin egip egip yom do noman tagit. Mani unun da egip egip dima namgut, kimot namgut.

11 Nido yokwi da gen tebanon tapmim panek nak ankiligek nikban kimakgim.

12 Do gen teban unun telagisi. Gen teban morap Pinjkop da yipgut unun telagisi, ae kilegisi, ae tagisi.

13 Gen teban tagisi da asi nak nikban kimakgim? Unun dimasi! But kalipno da yo tagisi unun nan abidanek nak nikban kimakgim. Yokwi pini anek nomansi tenjenganakwan yokwi unun inan inanisi yan konej do anek Pinjkop da yum kanakwan pini agit.

Yokwi da kilanin ak do pi asak

14 Nin nandaman, gen teban unun Pinjkop dakon Wupmon da abisak. Mani nak but kalip nan yoldat, nido nak yokwi dakon oman amin egisat.

15 Nak anpak asat unun mibili dima nandanek asat. Anpak si ak do nandisat unun dima asat. Mani anpak dimasi ak do nandisat unun ban asat.

16 Nak naga anpak dima galak tosot unun ban asat kan, Moses dakon gen teban unun yo tagisi kinda yan yosot.

17 Yan do, nak naga anpak yokwi unun dima asat. Yokwi nak da buron egisak unun da asak.

18 Nak nandisat, nak da buron yo tagi kinda dima tosok. Unun but kalipno do yosot. Asi, nak anpak kilegi ak do nandisat, mani aripmi dima aben.

19 Anpak tagi ak do nandisat unun dima asat. Ae anpak yokwi dima ak do nandisat unun ban asat.

20 Nak anpak dima galak tosot unun ban asat kan, nak naga dima asat. Yokwi butnokon egisak unun da asak.

21 Yan do, anpak kinda da egip egipnokon pi tebaisi asak unun yan. Anpak tagi ak do nandisat bisapmon yokwi da kosit sopsop an namisak.

22 Asi, nak butnogwan da Pinjkop dakon gen teban do nandako yo madepsi asak.

23 Mani butno dakon galaktok madep kinda da butnogwan pi aban

nandisat. Unun galaktok da nandak nandaknokon nak abin nep do emat anek yokwi da dam tebanon nepmanek giptimno kila asak.

24 Awa, nak bupmisi egisat! Giptimno da kimoron nepmandak, do namin da nak pulugan nepjak?

25 Nak Pinjkop ya yan iyisat! Amin Taginin Yesu Kristo dasi pulugan nepdisak.

Yan do, nak nandak nandaknokon Pinjkop dakon gen teban yol do nandisat, mani but kalip egip egipmon nak yokwi dakon oman amin egisat.

8

Kristo da yokwinin wiririk niminek Telagi Wup nimgut

1 Yan do, minjat aminyo Yesu Kristokon gadawit unun yokwi dakon kobogi dimasi timitdan.

2 Nido ji Yesu Kristo dakon minjat amin kabini ekwan, ae Wup egip egip nimisak unun dakon tapmim da ji pulugan depmandak. Anakwan ji yokwi gat ae kimot gat da kisiron sanbenek dima ekwan.

3 Pinjkop da Moses do gen teban imgut unun da nin dakon diwarinin aripmi dima wiriritjak, nido but kalipnin da gen teban aripmi dima guramitjak. Mani Pinjkop da iyi dakon Monji yabekban pin yokwi pakpak amin nin dakon giptim yombem abidanek yokwinin wiririkgit. Pinjkop da Monji nan paregek yokwi dakon tapmim abigit.

4 Gen teban dakon anpak kilegi nin da egip egipmon tugok tugogisi no-man tosok do anek Pinjkop da yan agit. Nin abisok but kalipmon dima ekwaman, nin Telagi Wupmon ekwaman.

5 Amin but kalip anpagon ekwan unun but kalip dakon galaktok banjin yolgan, mani amin Telagi Wupmon ekwan unun Telagi Wup dakon galaktok yolgan.

6 Amin kinda nandak nandakni but kalipmon yipmandak kan, unun amin

kimotjak. Mani nandak nandakni Telagi Wupmon yipmandak kan, unun amin egip egip abidanek but yawot egipjak.

⁷ Amin kinda nandak nandakni but kalipmon yipmandak kan, unun Pin kop dakon uwalni, nido gen tebani dima guramikdak, ae unuden amin da aripmi dima guramiri.

⁸ Amin morap but kalipmon ekwan unun anpak Pin kop da galak tosok unun aripmi dima ani.

⁹ Mani ji but kalip anpagon dima ekwan. Pin kop dakon Wupni asi jikon egisak kan, Telagi Wup da ji dayin pawilakwan ekwan. Kristo dakon Wupni mini amin unun Kristo dakon amin dima.

¹⁰ Yokwi da giptimjikon kimot panalon andaban kimot akdan. Mani Kristo butjikon egisak kan, ji amin kilegi dagawit, ae wupji kalugi ekwan.

¹¹ Pin kop Yesu Kristo kimoron nan aban pidagit unun dakon Wupni jikon egisak kan, Pin kop da Wupni da tapmimon giptimji kimot akdan unun egip egip yomdisak.

Nin Telagi Wupmon Pin kop dakon gwakni agiman

¹² Yando, not kabino, Pin kop da nin Wup dakon galaktok yolneŋ do nandisak. But kalip da ji timisok di dima panpulugagit, do unun dakon galaktok dimasi yolni.

¹³ Ji but kalip anpagon egipni kan, si kimotdan. Mani Telagi Wup da tapmimon giptim dakon anpak yokwi pabin yopni kan, kalugi egipdan.

¹⁴ Nido minat amin morapyo Pin kop dakon Wup da yoyin pawildak unun Pin kop dakon gwakni ekwan.

¹⁵ Pin kop da Wup damgut unun da ji oman amin egek pasol pasol aesi ani do dimasi nandisak. Wupni da ji panpuluganban Pin kop dakon gwakni daganek Pin kop do "Aba, Dat" yan iya-man.

¹⁶ Telagi Wup gat ae nin dakon wup gat da "nin Pin kop dakon gwakni ekwaman" unun do yan kwok amal.

¹⁷ Nin Pin kop dakon gwakni ekwaman, do Pin kop Dat da Kristo do yo tagisi morap im do yan teban tok agit unun nin kisi da timidaman. Nin abisok unun da tepmi pagit unuden gin panen kan, nin unun da tilimnikon unun gat kisi egipdaman.

Don Kwen Kokupmon tilimnikon tagisi egipdaman

¹⁸ Tilimni wagil tagisisi unun don nimdisak, do abisok tepmi paman unun yo moninisisok yan si nandisat.

¹⁹ Nido yo morap Pin kop da wasagit unun da Pin kop da gwakni nomansi panenten akdisak dakon bisap tepmi noman tanban yan do antep an.

²⁰ Yo morap wasagit unun Pin kop da jobit yomgut. Jobit unun dima timit do nandawit, mani Pin kop da iyi don pan kaluk akdisak unun nandan teban tanek jomjom ani do anek jobit yomgut.

²¹ Don, Pin kop da bisap yipguron yo morap tasik tanek kimot an unun puluganban ae dima kimagek mik tokdan. Aban Pin kop dakon gwakni nin gat tilimnikon puluganbi da egipdaman.

²² Nin nandaman, minat da monji panalak do tepmi pan unun da tilak yo morap Pin kop da wasagit tepmi pan. Anek kisi morap da iyon iyon yawit da yanakwa wik da abisok bisapmon wisak.

²³ Ae yo unun dagin iyon iyon dima yon. Ninyo kisi iyon iyon yoman. Nin Telagi Wup kili abidagiman, ae yo diwari tagisi don timidaman yan si nandaman. Mani nin abisok tepmi sigin panek iyon iyon yanek Pin kop da monji gwayono yan niyinek giptim kalugi nimdisak bisap unun do nandan teban tanek jomjom aman.

²⁴ Pin kop da nin yokwikon ban timikgit, ae yo morap tagisi an nim do nandisak unun do jomjom aman.

Yo kinda abidok do jomjom aman kan, nin nandaman unun yo dima abidaman. Amin kinda yo kinda kili abidagit kan jomjom dima asak.

²⁵ Mani nin yo unun dima abidagiman, do jomjom aman kan, nin butnin yawori tanakwa jomjom aman.

²⁶ Ae Telagi Wup da tapmimni mini amin nin panpulugosok. Nin yo nido bisit aneñ unun dima nandaman, ae gen kaga da ni gen nan yoneñ unun dima nandaman. Mani Telagi Wup da iyon iyon yanek nin panpulugok do iyi bisit asak.

²⁷ Unun da Pinjok dakon galaktok yolek telagi amin kabini nin panpulugok do bisit asak. Do Pinjok amin but pindat pindat amin da Wup dakon nandak nandakni kosok.

²⁸ Nin nandaman, Pinjok da yo morap kisikon pi aban unun yo morap da amin morap iyi do but dasi galak tan iman amin unun da panpulugok madepsi timikgan. Unun amin Pinjok da galaktokni yolni do anek yan yomgut.

²⁹ Nido minjat aminyo Pinjok da kalipsigwan “don timitdisat” yan nandan yomgut unun Monji Yesu yombem dagoni do tilak agit. Monji da peni mibiltogi egakwan padik padikni ae saminiyo morapmi da egipni do nandagit.

³⁰ Ae amin unun tilak agit ununyo kisi yan yomgut. Ae amin unun yan yomgut unun minjat aminyo kilegi yan yoyigit. Ae amin unun kilegi yan yoyigit unun tilimni yomgut.

Pinjok nin do toktogisi but dasi galak tan nimisak

³¹ Yan agit do nian yoneñ? Pinjok da nin panpulugosok, do namin da uwal anek nin pabin nipjak?

³² Pinjok iyi dakon Monji dima anjutanjek nin morap panpulugosak do yabekgit. Yan agit do yo morap kisi but galagon da nimdisak.

³³ Pinjok da nin iyi do kili manjigit, do namin da gen pikon nipjak?

Pinjok da iyi minjat aminyo kilegi yan niyisak.

³⁴ Namin da nin yokwi dakon kobogi timitneñ do yosak? Unun aripmi dima, nido Yesu Kristo nin do anek kimakgit, ae unun gin dima, nin do anek kimoron da pidagit. Ae abisok Pinjok da amin tet do yigek nin panpulugosak do iyisak.

³⁵ Kristo da nin do but dasi galaktan nimisak, do yo kinda da nin unun kagagwan nan aripmi dima panwasisak. Jigi tepmiyo panen, bo amin da yo yokwi an nimni, bo jap do aneñ, bo imal do wadak wadak aneñ, bo yo yokwisi kinda da nin panupbal ak do asak, bo emat ninon noman tosak kan, unun yo morap da tagi panwasini? Unun aripmi dimasi!

³⁶ Pinjok gen papia da unun do yan yosok:

“Nin gak dakon minjat aminyo ekwaman, do bisapmi bisapmi amin da nin si nindapba kimokgoman.

Unun da nindaba nin sipsip si dapba kimori yombem da ekwaman.”

³⁷ Mani Kristo da nin do but dasi galaktan nimisak, do unun yo morap noman tan minjakwa panpuluganakwan pabin yopmanjaman.

³⁸ Nak asisi nandan teban tosot, Pinjok da nin do but dasi galaktan nimisak, ae yo kinda da nin unun kagagwan nan aripmi dima panwasisak. Kimot, bo egip egip, bo anelo, bo kon, bo yo abisok ton, bo yo don noman tokdan, bo yo tapmimi ton mibili mibili,

³⁹ bo yo kwen ton, bo yo mikgwan ton, bo yo diwari tan anan kwan unun yo morap da Pinjok da nin do but dasi galak tan nimisak unun kagagwan ban aripmi dima panwasisak. Pinjok da nin do but dasi galaktan nimisak unun Amin Taginin Yesu Kristo obakon nolinban koman.

Pol Pinjok da Israel

aminon pi agit unun do yagit

(Kilapmi 9-11)

9

Pol da Israel amin do bupmi nandan yomgut

¹ Nak Kristo dakon amin, do bamisi yosot. Top dima yosot. Nak gen on yosot unun Telagi Wup da nandak nandakno si jonjgakwan gen unun bami yosot yan si nandanek yosot.

² Nak bisapmi bisapmi bupmi but yokwiyo anek butno madepsi jik toso.

³ Nak Pin kop da yawi di wat kabino Israel amin yokwikon ban timitjaksi do nandisat. Do nak dakon galaktok unun yan: Kosit di yan ton tam nak da naga jobit timigek Kristo yipman degapbo Israel amin da nak dakon tamo abidanbam.

⁴ Israel amin kabi unun Pin kop da gwaknoni yan kili yoyigit. Tilimni kili yolnban bisap morapmi kawit, ae Pin kop da sanbek sanbek unun gat anek gen tebani yomgut. Ae gawak imni dakon mibili yoyinnek yan teban tokni yomgut.

⁵ Unun dakon babikni mibiltogi unun man madepni ton da egipgwit. Ae unun kabikon da Kristo amin dagagit. Kristo unun Pin kopsi, yo morap dakon busunji egisak, do bisapmi bisapmi mani an kisi n kimotnen. Unun asi.

Pin kop da Israel aminon pi agit Pol da unun do yagit

⁶ Do Pin kop da Israel amin do yan teban tok agit unun jonjgakwan bami ton dima agit yan tagi yonen? Unun dima, nido Israel aminon da altanbi unun kisi morap Israel amin bamisi dima.

⁷ Ae Abrahamon da altanbi amin morap kisi da Abraham dakon gwaknisi yan tagi dima yonen. Pin kop da kalip yan yagit:

“Aisak kalonon dagin babikgo noman tokdan.”

⁸ Unun gen dakon mibili unun yan. Amin da monji panalan unuden alton amin morap kisi da Pin kop dakon gwakni dima. Monji morap yan teban tok kosiron da altanbi unun dagin Abraham dakon babikni.

⁹ Nido Pin kop da yan teban tok yan agit:

“Bisap yipgumon tobil abinapbo Sara da monji wili analakdisak.”

¹⁰ Ae unun gin dima, babiknin Aisak da Rebeka panek monji yayat panalagit.

¹¹ Mani Pin kop anpakni yolek galaktoknikon amin manjisak. Yayat bamot dima altanek anpak tagi bo ae yokwi dima anakwal

¹² Pin kop da Rebeka yan iyigit: “Monji mibiltok altosak unun da padige dakon oman amini egipdisak.”

¹³ Pin kop gen papia da unun do yan yosok:

“Padige Jekop do but dasi galaktan ingum, mani peni Iso do dima galak tan ingum.”

¹⁴ Do nian yonen? Pin kop kokwin kilegi dima asak? Dimasi!

¹⁵ Nido Pin kop da Moses yan iyigit: “Nak amin kind a do bupmi nandan im do nandaken kan, bupmi nandan imdisat.

Ae amin kind a anpulugok do nandaken kan anpulugokdisat.”

¹⁶ Yan do, Pin kop amin manjit do nandisak kan, amin dakon galaktok bo amin dakon teban tebanon da dima manjisak, unun bupmini do anek manjisak.

¹⁷ Telagi papiakon Isip dakon kila amin madep Pero Pin kop da yan iyigit:

“Nak da jigi madepsi gabo miktimi miktimi minat aminyo da tapmimno kanek man madep namni yan do anek nak da kila amin madep man gamgum.”

18 Yan do, nin nandaman, Pin kop da amin kind a do bupmi nandan im do nandisak kan, bupmi nandan imdisak. Ae amin kind a aban but teban asak do nandisak kan, galak tokni yolek aban but teban asak.

19 Mani jikon da kind a da yan nayikdisak, "Pin kop da yan asak kan, nido nin gulusun nin ton yan niyisak? Nam in da Pin kop da yo ak do nandisak unun yapmanek iyi da galaktogon yo kind a asak?"

20 Gak yan dimasi yoki. Gak amin gin, do Pin kop da yo asak unun do "Dima agagi asal" yan nido yosol?

"Amin iyi wasagit da wasagit amin 'Nido nak yan wasagit?' yan tagi dima iyigi."

21 Miktim kwoba wasok amin da mikgakak timi kind a abidanek kwoba tagisi kind a pi tagisi do wasanek, kwoba kind a pi isali di ak do wasosak kan, unun dima agagi asak yan tagi nandanen?

22 Pin kop da yan gin asak. Unun butjapni ae tapmimni amin kisi da koni do nandisak, mani japmi nandan yomisak amin tasik toni do parekbi unun jomjom anek tepmi dima pantasik asak.

23 Yan asak, nido amin bupmi nandan yomisak unun da tilimni dakon yo tagisi morap unun dakon mibili nandani do nandisak. Unun amin tilimnikon egipni do kili manjigit.

24 Unun nin mani. Unun da nin Juda amin ae Amin Nwarkwari Kabi da kabikon ban manjin nipgut.

25 Kombi amin Osea da papia mandagiron Pin kop da Amin Nwarkwari Kabi do yan yagit:

"Minat aminyo unun kalip nak dakon amin kabi dima egipgwit, unun abisok nak dakon amin kabino yan yoyiken.

Ae but dasi dima galaktan yomgum amin, unun abisok but dasi galaktan yoben."

26 Ae kind a yan yagit:

"Ji nak dakon amin kabi dima yan yoyigim tamokon unudon gin 'Ji Pin kop egip egip teban egisak unun dakon monji gwayoni' yan yoyikdisat."

27 Aisaia Israel amin do nandanek yan tidanek gen yan yagit:

"Israel minat aminyo tap kidipminon niman ton yombem morapmisi iren tokdan, mani Amin Tagi da kalonisok di ban gin yok-wikon ban timiddisak.

28 Nido Amin Tagi da minat amin morap gen pikon yopmanek kobogi yokwisi tepmisi yomdisak."

29 On yo noman tokdan unun do Aisaia da kalip yan yagit:

"Amin Tagi Tapmim Ami da nin dakon amin kabi kalonisok di dima yopban egipgwit tam, nin Sodom ae Gomora kokup da tasik tagimal yan gin tasik tagiman."

Israel amin nandan gadat bami dima awit

30 Do nian yonen? Yan yonen: Amin Nwarkwari Kabi Pin kop da dabilon kilegi egip do pi teban dima awit. Unun nandan gadat anek kilek tawit.

31 Mani Israel amin Moses dakon gen teban yolek minat amin kilegi egip do pi tebaisi awit, mani dima kilek tawit,

32 nido nandan gadat kosiron da amin kilegi egip do dima nandawit. Unun iyi da teban tebanon da kilegi man pak do nandawit. Unun Yesu dima nandan gadan imgwit, do tip kind a da yan kosiron tanakwan kandapni tidanek man pakgwit.

33 Pin kop gen papia da unun do yan yosok:

"Nandani. Nak da tip kind a Saion kokup papmon amin kesal dapni do yipmandat.

Mani nandan gadan imni amin mayaktok dima pakdan."

10

Israel amin Pinjkop dakon anpak dima nandan

¹ Not kabi, Pinjkop da Israel amin yokwikon ban timitjak dosi nandanjek bisit iyisat.

² Nak Israel amin dakon mibilni nandisat, unun Pinjkop dakon galaktok yol do pi tebaisi an, mani Pinjkop dakon galaktok pakyañsi dima nandanjek an.

³ Unun nian anapno Pinjkop da kilegi man nimjak unun dima nandanjek iyi da teban tebanon da amin kilegi dagok do pi tebaisi an. Yan anek Pinjkop yipba unun da panjkilek aban amin kilegi dima dagon.

⁴ Nin nandaman, Kristo da pi aban gen teban yo isali agit, do minjat amin morap Kristo nandan gadan iman unun Pinjkop da dabilon amin kilegi dagon.

⁵ Moses da minjat aminyo gen teban yolek ni anpak ban anakwa Pinjkop da amin kilegi yan yoyisak unun do yan mandagit:

“Amin kinda gen teban morap kisi guramikdak unun kalugi egipjak.”

⁶ Mani amin kinda nandan gadat anakwan Pinjkop da unun do amin kilegi yan iyisak unun amin da yan yosok, “Ji disi butjikon da ‘Namin da Kwen Kokup wigisak?’ yan dima yoni. Gen unun yoni unun da Kristo miktimon abik do nandan yan asak.

⁷ Ae ji ‘Namin da kimakbi tamokon pigisak’ yan dima yoni. Gen unun yoni unun da Kristo kimakbi tamokon nan awik do nandan yan asak.”

⁸ Mani nian yonen? Nin Pinjkop dakon gen yolek yan yonen:

“Pinjkop dakon gen unun ji da kapmatjok tosok.

Unun gen kagasikon ae butjikon tosok.”

Gen unun nandan gadat dakon gen nin da yan tenjenok aman unun.

⁹ Nin yan yoman. Gak yankwok anek gen kagagokon da “Yesu unun Amin Tagi” yan yoki, ae butgokon da “Pinjkop da Yesu kimoron nan aban pidagit” yan nandan gadasal kan, Pinjkop da gak yokwikon nan abidokdisak.

¹⁰ Nin butninon da nandan gadat ano Pinjkop da nin minjat aminyo kilegi yan niyisak, ae nandan gadatnin gen kagakon da yankwok ano Pinjkop da nin yokwikon ban timikdak.

¹¹ Pinjkop dakon gen da unun do yan yosok:

“Amin morap Pinjkop nandan gadan iman unun mayaktok dima pakdan.”

¹² Juda amin gat ae Amin Nwaknwarri Kabi gat unun kisi Pinjkop da dabilon arip gin. Amin Tagi unun amin morap kisi dakon Amin Tagini. Unun da amin morap panpulugosak do bisit iyan unun madepsi gisamikdak.

¹³ Do

“minjat amin morap Amin Tagi dakon man yanek panpulugosak do bisit iyan unun yokwikon ban timitdisak.”

¹⁴ Mani minjat aminyo dima nandan gadan imni kan, nianon da bisit iyanba panpulugosak? Ae gen bini do dima nandani kan, nianon da nandan gadan imni? Ae amin kinda da Pinjkop gen dima yoyisak kan, nianon da gen bini nandani? Unun aripmi dima nandani.

¹⁵ Ae amin dima yabetni kan, Pinjkop gen aripmi dima yan tenjenokdan. Pinjkop gen da yan yosok:

“Gen bin tagisi panaban amin dakon abapni unun yo madepsi!”

Israel amin Gen Bin Tagisi dima abidawit

¹⁶ Mani Israel amin kisi da Gen Bin Tagisi dima abidawit. Aisaia da yan yagit:

“Amin Tagi, gen yan tenjenoman namin da nandan gadasak?”

17 Yan do, nin nandaman, amin da Kristo dakon gen yan ten tenanba nandano unun da nandan gadat panalon asak.

18 Mani nak gen kinda dayikdisat unun yan. Israel amin Gen Bin Tagisi unun nandawit bo dima? Unun nandawit. Pin kop gen papia da yan yosok:

“Minjat amin morapyo miktimi miktimi ekwan da tekni kili nandawit.

Geni miktim diwarikon da diwarikon kili kigit.”

19 Ae gen kinda gat dayikdisat unun yan. Israel amin da gen unun dakon mibili nandaba pisagit bo dima? Unun nandaba pisagit. Mibiltok Pin kop da Moses dakon gen kagakon da Israel amin gen yoyigit unun do nandanen. Gen yan yagit:

“Nak da amin kabi kinda man bini mini ae nandak nandakniyo tagi dima unun timikgo nak nandan gadan naba ji da unun do nandaba yokwi tok anek butjap nandakdan.”

20 Ae Aisaia da gen tebaisi yan yagit:

“Amin kabi kinda nak wisik do pi dima awit unun da nak kili analon awit.

Ae nak do dima yanek egipgwit amin nak da naga nan yoliko kili nandawit.”

21 Mani Aisaia da Israel amin do nandanek yan yagit:

“Nak gildat kinda kalon gen kirijit anek but tobil ak do dima nandan amin unun nagon opni do kisitno dedan egisat.”

11

Pin kop da Israel amin diwari do nandan yawot agit

1 Do nak yan dayikdisat, Pin kop da minjat amin kabini manji yomgut? Unun dimasi! Nak naga Israel amin kinda. Nak Abraham dakon babi, ae Benjamin da kabikon nani kinda.

2 Pin kop da minjat aminyo kalip iyi do manjigit unun manji dima yomgut. Ji Pin kop da papiakon Elaija do gen mandabi unun dima nandan bo? Elaija Israel amin do gen yan yominjek Pin kop yan iyigit:

3 “Amin Tagi, gak dakon kombi amingo kili dapba kimakgwit, ae gak dakon altago tuwilgwit. Abisok nak kalon dagin egapbo nakyo kisi nikba kimotdisat.”

4 Mani Pin kop da kobogi ni gen nan iyigit? Yan iyigit:

“Nak dakon amin kabino 7 tausen da ekwan, unun amin kokup kidat Bal unun do gawat gawat dima awit.”

5 Unuden gin abisokyo kisi Pin kop da Juda amin kabisok kinda nandan yawot an yominjek iyi do kili manjigit.

6 Unun pi kinda awit do anek dima manjigit, unun nandan yawok yominjek isalsi manjigit. Unun pi kinda anakwa manjigit tam, unun da nandan yawotsi dima asak.

7 Yan do, nian yonen? Israel amin Pin kop da dabilon kilek tok do pi tebaisi awit, mani dima kilek tawit. Pin kop da amin diwari banjin manjinban unun dagin kilek tawit. Anakwan diwari Pin kop da but yomani sopman yomgut.

8 Pin kop gen papia da unun do yan yosok:

“Pin kop da nandak nandakni panupbal aban upbal tawit, ae dabili sopban yo dima pindari awit, ae mirakni sopban yo dima nandawit. Pin kop da yan agit da abisok yan gin egi anan oban.”

9 Kalip Dewit da unun do yan yagit:

“Unun jap noknok anek kisik kisik an, mani gak da yokwi awit dakon kobogi do paron yopbi yokwalni, ae gapmakon moni, ae kosiron tipmon kandapni tidoni dosi nandisat.

10 Ae dabilni abi pilin tanakwa yo dima pindatni, ae jigi morapmi imek yominjaki manji gironjtni, anek yan gin egi wigini dosi nandisat.”

Piŋkop da Amin Nwakŋwari Kabi yok-wikon ban timikgit

11 Yaŋdo, nak yan dayikdisat. Israel amin yokwikon manek wagil tasik tan yan nandan? Unun dimasi! Unun Piŋkop manji imgwit, anakwa Piŋkop da Amin Nwakŋwari Kabi yokwikon ban timikgit. Israel amin da unun kanek ninon yaŋsi asak tam tagisi yan nandan yomni do anek Piŋkop da unun agit.

12 Israel amin da Piŋkop manji imgwit bisapmon Piŋkop da miktim amin morap kisi paŋpuluganek yo tagisi morapmi anyomgut. Ae Israel amin Piŋkop dakon anpak yipman dekgwit bisapmon Piŋkop Amin Nwakŋwari Kabi do yo tagisi anyomgut. Yan agit do yaŋsi nandanen, Israel amin Piŋkopmon ae tobil apni bisapmon, mibiltok agit unun si yapmanek miktim amin morap kisi do yo wagil tagisisi morapmi anyomdisak.

13 Amin Nwakŋwari Kabi, nak abisok ji do gen on dayikdisat. Piŋkop da nak jikon yabekbi pi aben do yan namgut. Nak pi unun asat unun do tagisi nandisat,

14 nido nak unun pi anapbo, Piŋkop da jikon yo tagisi an daminakwan, Israel amin dabinoni da unun kanek, ninon yan gin asak tam tagisi yan nandani do nandisat. Yan nandanakwa Piŋkop da diwari yokwikon ban timitjak kan tagisi yan nandisat.

15 Piŋkop da Israel amin yopman dekgit bisapmon minat aminyo miktimi miktimi ekwan unun timikban iyi gat but kalon awit. Yan agit do Israel amin yokwikon ban timitjak kan, nin nandan, unun kili kimakgwit ban egip egip ae yomisak yan asak.

16 Amin da wit mibiltok paŋ unun ban diwari timigek bret wasanek

Piŋkop do paret an. Yan aba bret diwari kisi telagi gin an mudon. Ae kindap dakon geli unun telagi kan, kilini yo kisi telagi gin.

17 Nak tilak gen kinda dayikdisat. Olip kindap amin da kwaokbi dakon kilini unun Israel amin dakon tilak asak. Unun kilini diwari Piŋkop da paŋsanik maban kiwit. Ae Amin Nwakŋwari Kabi ji olip kindap iyi kwokwo dakon kilini yombem, ji paŋabin olip kindap tagisi amin da kwaokbikon sanbegit da gelikon pakbi iligek kilini diwari gat tagisi ton.

18 Mani ji disi do nin kilini diwari yapmanek kilini tagisi yan dima nandani. Ji da geli do pakbi dima iman, geli da pakbi damisak, do ji disi do dima nandaba wigisak.

19 Mani ji da yan yokdan, “Nin da kindap obikon sanbeneŋ do anek kilini unun Piŋkop da paŋsanikgit.”

20 Unun asi, Piŋkop da yan agit. Mani Israel amin Kristo dima nandan gadan imgwit, unun do anek paŋsanikgit. Ae ji nandan gadan iman do kindapmon sanbewit da ekwan. Do ji disi do nandaba dima wigisak. Ji si pasolni.

21 Nido Piŋkop da kindap unun iyi dakon kilini unun paŋsanikgit, do ji disi do nandaba wigisak kan, jiyo kisi paŋsanitdisak.

22 Ji pakyaŋsi nandani. Piŋkop da amin do anpak yawori anyomisak, mani yokwi aba japmi nandan yomisak. Amin morap anpakni yopman dekgwit unun yo yokwisi anyomgut, mani ji anpakni tagisi unun do nandan teban tanek sigin atni kan, anpak yawori andamdisak. Mani ji yanon dima atni kan, jiyo kisi paŋsanitdisak.

23 Ae Israel amin kalip paŋsanikgit unun nandan gadat ani kan, kindap obikon aeni sanbekdisak. Nido Piŋkop iyi aeni sanbesak dakon tapmin tan imisak.

24 Disi nandan, Amin Nwakŋwari Kabi ji kalip olip kindap iyi kwokwo dakon kilini yombem da yan

egipgwit. Unudon banj Pinjkop da ji pañsanik olip kindap amin da kwaokbikon sanjbegit. Kindap iyi yanj dima kwon, mani Pinjkop da yanj agit. Do kilinj unun pañsanikgit unun iyi da obikonsi tagapmisi sanjbekdisak.

Pinjkop amin morap do bupmini yolik do nandisak

²⁵ Not kabi, nak ji da gen pasili kinda tosok unun dakon mibili nandaba pisosak do nandisat. Yanj kanj disi do dima nandaba wigisak. Gen pasili unun yanj: Israel amin diwari Pinjkop da but yomani sopgut unun yanj egi wigakwa Amin Nwakñwari Kabi nianj da iyikon apni do tilak yipgut unun da aripmon iyikon apdanj.

²⁶ Ae don Pinjkop da Israel amin morap kisi yokwikon banj timitdisak. Unun do Pinjkop gen papia da yanj yosok:

“Yokwikon Banj Timit Timit Amin unun Saion kokup papmon da apdisak.

Abijek Jekop dakon amin kabikon altanjek Pinjkop gen pabinj yop anpakni wiririkban kinj mudokdanj.

²⁷ Anjek yokwini wiririk yom do nak unun gat sanjbek sanjbek kinda abenj.”

²⁸ Israel amin Yesu dakon Gen Bin Tagisi unun do manji ingwit, do Pinjkop dakon uwalni dagawit. Yanj anjek ji Amin Nwakñwari Kabi pañpulugawit. Mani Pinjkop da kalipsigwan Israel amin iyi dakon minjat amin kabi egipni do kili manjigit, ae babakni do sigin nandanj yominek but dasi galaktanj yomisak.

²⁹ Nido Pinjkop da amin yanj yomisak unun nandak nandakni kulabik dima asak, ae but galak do yo yomisak unun aripmi dima gwayesak.

³⁰ Amin Nwakñwari Kabi ji kalip Pinjkop dakon gen pabinj yopgwit. Mani abisok Israel amin Pinjkop dakon gen dima guramikganj. Yanj do anjek ji bupmini abidawit.

³¹ Unudenj gin abisok Israel amin da Pinjkop gen dima guramikganj. Mani ji da bupmini abidawit, do Israel amin yo kisi tagi abidoni.

³² Pinjkop da minjat amin morap kisi bupmini yolik do nandagit, do yum pindagakwan amin kisi geni kirinjgek dam tebanon egipgwit.

Pinjkop man madep iminj kimotnej

³³ Mao! Pinjkop dakon anpakni tagisi, ae nandanj kokwini, ae nandak nandakni unun wagil ilarisi. Gen kokwin pi agakni amin da mibili aripmi dima wisinj kokogi, ae amin da pi agakni aripmi dima nandanj pisogi.

³⁴ Unun do Pinjkop gen papiakon gen yanj tosok:

“Namin da Amin Tagi dakon butni kagit?

Ae namin da anpuluganjek nandak nandak imgut?”

³⁵ “Namin da mibiltok Pinjkop do yo imgut do kobogi do Pinjkop da yoni tamoni pañtobil imjak?”

³⁶ Pinjkop da iyi yo morap wasagit, ae unun da yanjakwan tamonikon tonj. Ae yo morap da mani anjenokgonj. Dagok dagogi mini tilimni tanj ananj kikkdisak teban. Unun asi.

**Kristo nandanj gadanj
imanj amin da ni anpak
banj ani unun do Pol da
yagit**

(Kilapmi 12.1-15.13)

12

Nin giptimnin nanj Pinjkop do paret anj imnej

¹ Yanjo, not kabino, nak Pinjkop dakon bupmini madepsi unun do nandanj gen tebai yanj dayisat. Ji kalugi sigin egek giptimji nanj Pinjkop do paret anj imni. Yanj anjek telagi egek anpak Pinjkop da galak tosok unun banj anjek egipni. Ji yanj ani kanj, Pinjkop bamisi gawak imdanj.

² Ji miktim amin da tilagon dima egipni. Ji yum kanjakra Pinjkop da

nandak nandakji panjaluk aban anpakji kisi kalugisak. Yan ani kan, Pin kop dakon galaktokni tagi nandaba pisokdisak. Anek anpak tagisi gat, ae anpak Pin kop da si galak tosok gat, ae anpak gwaljigi minisi unun tagi nandaba pisokdisak.

Pin kop da pi kokwinik nimisak unun tagisi anej

³ Pin kop da nak do anpak tagisi an naminek pi namgut, do ji kalon kalon yan dayisat. Ji disi do dima nandaba wigisak. Pin kop da nandan gadat damisak unun da arimon anpakji kokwinigek disi do “nin nianen amin?” yan do nandani.

⁴ Nin nandaman, giptimnin kalonj mani diwatni morapmi, ae pini kalonj dima an.

⁵ Yangin, nin minat aminyo morapmi mani nin Kristokon giptim kalonj agiman. Ae nin kisi giptim kalonj dakon diwatni da ekwaman.

⁶ Pin kop da nandan yawotni do anek but galak do pi nwanjat nwanjat nimgut. Do amin kindakombi gen yosak do pi imgut kan, nandan gadatni tan imisak unun da arimon kombi gen yosak.

⁷ Amin kindakombi panpulugosak do pi imgut kan, tagisi panpulugosak. Ae amin kindakombi yoyndet pi imgut kan, yoyndet pi an kimotjak.

⁸ Ae amin kindakombi amin but panjeban ak pi imgut kan, amin but panjeban ak pi unun an kimotjak. Ae amin kindakombi wadak wadak amin panpulugosak do pi imgut kan, yo morapmi yomjak. Ae amin kindakombi kila amin pi imgut kan, kila amin pi unun do tapmimni kisi paregek asak. Ae amin kindakombi amin do bupmi nandanek panpulugok pi imgut kan, kisik kisigon da panpulugosak.

Nin amin do but dasi galak tan yomnej

⁹ Ji amin do but dasi galak tan yomnej kimotni, topmon da dima ani. Ji anpak yokwi do nandaba yokwisi

asak. Anek anpak tagi ban pabidan kimotni.

¹⁰ Ji disi dakon notji do but dasi galaktan yoman unuden gin Pin kop dakon minat aminyo do but dasi galak tan yomni. Anek disi do nandaba nian wigisak unun si yapmanek notji do madepsi nandaba wukwan yomnej yomnej ani.

¹¹ Ji kurak tog mini pisi an kimotni. Butjikon Telagi Wup da kindap da yan sojek panjagap aban Amin Tagi dakon pi an kimotni.

¹² Ji nandan teban tanek Amin Tagi da yo tagisi an damjak do jomjom an, do kisik kisik anek egipni. Ae jig noman tan daba kan, butji yawori tanakwa tebaisi atni. Bisapmi bisapmi bisit an kimotni.

¹³ Pin kop dakon minat aminyo yo do wadak wadak aban kan panpulugoni. Ae amin kokup nwanjanwarikon da apba kilani anek panpulugoni.

¹⁴ Amin da yokwi andamni kan, Pin kop da yo tagisi anyomjak do bisit iyini. Panupbal asak do bisit dima iyini.

¹⁵ Ji kisik kisik an amin gat kisik kisik ani, ae kunam takgan amin gat kunam tatni.

¹⁶ Ji kalon kalon but kalonon da egipni. Disi do nandaba dima wigisak. Anek amin pinbi ekwan gat egip do dima kurak toni. Ji man pawigik dima ani.

¹⁷ Amin da yokwi an daba kan, kobogi do yokwi dima an yomni. Minat aminyo da dabilon ji anpak tagisi bangin anakwa dandani.

¹⁸ Ji gat but kalon egip do nandan kan, amin morap kisi gat but kalonon da egip do pi madepsi ani.

¹⁹ Not kabino, amin da yokwi an damni kan, yokwi kobogi dima an yomni. Pin kop da butjap nandan yomjak do bikbik imni. Nido Pin kop gen papiakon Amin Tagi da yan yosok:

“Kobogi yomyom unun nak dakon pi.

Yo yokwi awit dakon kobogi nak da naga yomdisat.”

²⁰ Do ji kobogi dimasi yomni. Piŋkop gen papia da yaŋ yosok:

“Uwalgo jap do aban kaŋ, jap ibi.

Ae pakbi do aban kaŋ, pakbi ibi.

Yaŋ abi kaŋ, aŋpak yokwini do nandaŋek mayagi pakdisak.”

²¹ Ji yum kaŋakwa yokwi da dima pabiŋ depjak. Aŋpak tagisi baŋ aŋek yokwi pabiŋ yopni.

13

Nin gapman da yonŋamŋwan egipneŋ

¹ Amin morap nin gapman dakon pi amin da yonŋamŋwan egipneŋ, nido gapman kinda iyi dima noman tagit. Kisi morap Piŋkop da paŋalon agit.

² Yaŋdo, amin kinda gapman dakon pi amin dakon gen pabiŋ yopmanɗak kaŋ, uŋun amin Piŋkop da amin manjineŋek pikon yopgut uŋun baŋ kwen wigik aŋ yomisak. Yaŋ ani amin kwen wigik awit dakon kobogi do yo yokwisi timitdaŋ.

³ Nandani, gapman dakon pi amin uŋun amin kilegi ekwaŋ uŋun paŋpasol ak do dima ekwaŋ. Uŋun amin aŋpak yokwi aŋ uŋun paŋpasol ak do ekwaŋ. Do ji gapman do pasol pasol dima ak do nandaŋ kaŋ, aŋpak tagisi baŋgin aŋakwa gapman da manji pawigisak.

⁴ Gapman uŋun Piŋkop dakon oman amin. Uŋun ji paŋpulugaŋba tagisi egipni do ekwaŋ. Mani ji yokwi ani kaŋ, sisi pasolni, nido emat agak siba isal dima abidoŋ. Uŋun da amin yokwi aba Piŋkop da japmi nandaŋek kobogi yom do nandisak amin uŋun kobogi yom do ekwaŋ.

⁵ Yaŋdo, nin gapman da kobogi yokwi aŋnimdisak uŋun do pasalek geni guramitneŋ. Ae uŋun gin dima, butningwan da suŋ kinda dima aŋek kilegisi ekwamaŋ yaŋsi nandaŋeŋ do aŋek geni guramitneŋ.

⁶ Mibili yaŋ do ji gapman do takis yomaŋ, nido gapman dakon pi amin uŋun Piŋkop dakon oman amini ekwaŋ, ae uŋun toktogisi pini aŋkimokgoŋ.

⁷ Aminon goman morap agil uŋun sopbi. Takis mibili mibili yopyopmi uŋun yopni. Ae kila amin mibili mibili morap do gawak yomineŋek man madep yomni.

Nin amin morap do but dasi galak taŋ yomneŋ

⁸ Jikon gomanji kinda di taŋ da-ban. Gomanji kaloni kindagin tagit da tosok uŋun ji da aripmi dima sop-sopmi. Goman uŋun amin do but dasi galak taŋ yomni. Nido amin kinda amin do but dasi galak taŋ yomisak uŋun gen teban yol kimokdok.

⁹ Gen teban da yaŋ yosok:

“Yumabi dima ani.

Amin dima dapba kimotni.

Kabo dima noni.

Ae pindak galaktok dima ani.”

On gen teban gat ae gen teban diwari toŋ uŋun gen teban kaloni kinda dagin kisi timikɗak. Gen teban uŋun yaŋ:

“Gaga do but dasi niaŋ galak tosok, uŋudeŋ gin amin do but dasi galak taŋ yobi.”

¹⁰ Amin kinda amin do but dasi galak taŋ yomisak uŋun amin amin do aŋpak yokwi dima aŋyomisak. Yaŋdo, amin kinda amin do but dasi galak taŋ yomisak uŋun gen teban yol kimokdok.

Nin aŋpak kilegisi baŋ aneŋ

¹¹ Ji yaŋ aŋek egipni, nido on bisap ekwamaŋ uŋun disi nandaŋ. Abisok uŋun dipminon da pidot pidot bisap, nido Piŋkop da nin abiŋ timitdisak dakon bisap kili uŋun kwaŋ tosok. Kalip Yesu nandaŋ gadaŋ imgumaŋ bisapmon uŋun bisap dubagikon tagit, mani abisok kili kapmat tosok.

¹² Piliŋ kili uŋunjok mudokdisak, aŋakwan wisa yo kisi kili uŋunjok dagokdisak. Yaŋdo, nin piliŋ tuk

dakon anpak yokwi morap yopmanek tenṭenṭi dakon yo ban pasik yan panenṭ.

¹³ Nin amin da gildaron akwan unuden anpak kilegisi ban anek egipnenṭ. Nin jap pakbiyo madep anek pakbi teban nanek but upbal anek dima egipnenṭ. Ae yumabi anpak mibili mibili gat, ae anpak inani mibili mibili gat dima anenṭ. Ae gen emat gat, ae pindak galaktok gat dima anenṭ.

¹⁴ Ji Amin Tagi Yesu Kristo imal nan yan pani. Ae but kalip dakon galaktok yol do nandak nandak dima ani.

14

Nin amin dakon anpak kokwin dima anenṭ

¹ Amin kinda nandan gadat asak, mani nandan gadatni dima teban tagit kan, unuden amin kokwin dima anek but dasi abidoni. Mani unun gat anpak diwari agagi bo dima agagi unun do ji gen emat dima ani.

² Amin kinda unun nandan gadatni tebai, do jap morap kisi tagi nosok. Mani amin kinda unun nandan gadatni tebai dima, do bit kilapyo dima nosok.

³ Do jap morap kisi tagi nosok amin unun bit kilapyo dima nosok amin do nandaba yokwi tok dima asak. Ae bit kilapyo dima nosok amin da jap morap kisi nosok amin do yokwi asak yan dima nandisak. Nido Pin kop da unun aminyo kisi kili abidagit.

⁴ Gak namin da amin kinda dakon oman amini dakon anpakni kokwin asal? Pi tagi asak bo ae yokwi asak, unun amin tagini dagin yogogi. Mani unun tebai tagi atjak, nido Amin Tagini da iyi anteban anakwan tebaisi atjak.

⁵ Amin kinda gildat kinda do unun gildat telagisi yan nandanek unun gildat da gildat diwari yapmandak yan nandisak. Ae amin kinda da gildat morap kisi arip gin yan

nandisak. Amin kalon kalon unun butnikon da ni nandak nandak nan abidosok unun tebai abidanek atjak.

⁶ Amin kinda gildat kinda nan tilak anek unun gildaron Pin kop gawak imisak kan, unun Amin Tagi do nandanek asak. Ae jap morap kisi nosok amin, unun Amin Tagi do nandanek nosok, nido Pin kop ya yan iyinek nosok. Ae bit kilapyo dima nosok amin, unun Amin Tagi do nandanek Pin kop ya yan iyinek nosok.

⁷ Nandani. Ninon amin kinda iyi dogin dima egisak, ae kimot ak do iyi dogin dima kimokdok.

⁸ Nin kalugi ekwaman kan, Amin Tagi man madep im do ekwaman. Ae nin kimotnen kan, Amin Tagi man madep im do kimotdaman. Do kalugi egipnenṭ bo kimotnenṭ, nin Amin Tagi dakon gin.

⁹ Kristo unun amin kimakbi ae kalugi ekwan unun kisi dakon Amin Tagini egip do anek kimakgit da ae pidagit.

¹⁰ Do gak nido notgo dakon anpak kokwin asal? Ae nido nandaba yokwi tok an imisal? Nandani. Nin kisi morap Pin kop da gen pikon atdaman.

¹¹ Unun do Pin kop gen papia da yan yosok:

“Nak Amin Tagi da bamisisi yosot, amin kisi morap da nwanben annamdan.

Anek kisi morap da nak do Pin kop bamisi yan yokdan.”

¹² Do nin kisi kalon kalon anpak morap agiman dakon mibili Pin kop iyikdaman.

Nin notnin yokwikon moni do pi dima anenṭ

¹³ Yan do, nin notnin dakon anpak kokwin dima an an anenṭ. Nin nandak nandak tagisi ban panek notnin kinda yokwikon mosak dakon pi dimasi anenṭ.

¹⁴ Amin Tagi Yesu da nandak nandakno aban pisanakwan yan si

13:13: Lk 21.34; Ep 5.18

13:14: Ep 5.11

14:1: Ro 15.7

14:2: WW 9.3-4

14:3: Kol 2.16

14:4: Mt 7.1; Jem 4.11-12

14:5: Gal 4.10-11

14:8: Gal 2.20

14:10: 2Ko 5.10

14:11: Ais 45.23;

Pil 2.10-11

14:14: Ya 10.15; Tit 1.15

nandako pisosok, jap kinda nono Pinjkop da nandaban yokwi tosak unjun dima tosak. Mani amin kinda jap kinda dima noknogi yan nandisak kan, dimasi nosak, nido jap unjun do iyi dima noknogi yan nandisak.

¹⁵ Notgo da jap kinda dima noknogi yan nandisak, unjun gak da nanek butni anupbal asal kan, gak notgo do but dasi dima galak tan imisal. Kristo unjun notgo do kimakgit, do japmon da butni dima anupbal abi.

¹⁶ Gak anpak kinda do tagisi agagi yan nandisal kan, kan kimokgi. Unjun anpak do anek notgo anupbal abi amin da anpak unjun do anpak yokwi yan di yanbam.

¹⁷ Nandani, Pinjkop dakon Amin Kila Agakni unjun jap pakbiyokon dima tosak. Amin Kila Agakni unjun anpak kilegi, ae but yawot, ae Telagi Wup da kisik kisik panalon anjnimisak unjudon tosak.

¹⁸ Amin kinda unjun anpak yolek Kristo dakon pi asak, unjun Pinjkop da kanban tagisi anakwan amin da nandaba wukwan imdan.

¹⁹ Yanjo, nin anpak but kalon panalon asak, ae anpak notnin tagi panjeban agagi unjun ban yolek an kimotnen.

²⁰ Jap dogin anek Pinjkop da aminon pi tagisi asak unjun dima anupbal ani. Jap morap kisi noknogi gin, mani gak da jap kinda nanaki unjun do anek notgo dakon nandan gadatni witdal kisak kan, gak yokwi asal.

²¹ Gak bit kilapyo bo wain noki, bo ae yo diwari gat anapbo notno mosak yan nandisal kan, unjun anpak dima abi.

²² Nandan gadat anek unjun yo morap do nian nandisal unjun Pinjkop gat jil dakon yo. Amin kinda yo kinda do tagisi nandanek burikon da nak yokwi dima asat yan nandisak amin kisik kisik tagi asak.

²³ Mani amin kinda but bamot anek jap kinda nosak kan, unjun gulusun

asak, nido nandan gadaron da dima nosok. Nandan gadatninon da anpak morap amin da dima agagi yan nandanek aman, unjun yokwi aman.

15

Nin Kristo yol kimotnen

¹ Nandan gadatnin tebai amin nin da nandan gadatni dima teban tanbi amin panpulugonen. Nin nin do gin nandanek kisik kisik pak do dima nandanen.

² Nin notnin panpulugono kisik kisik panek nandan gadatni teban toni do pi anen.

³ Nido Kristo yo kisi iyi kisik kisik pak do dima nandagit. Pinjkop gen papia da unjun do yan yosok:

“Pinjkop, gak do yanba yokwi tok awit unjun gen da nak yo kisi abidosok.”

⁴ Gen morap kalip Pinjkop gen papiakon mandabi unjun da nin niyindetjak do mandawit. Gen unjun da butnin panjeban anakwan tebaisi agek Pinjkop da abin timitjak unjun do jomjom anek egipnen.

⁵ Pinjkop da nin dima alek tonen do tapmim nimejek butnin panjeban asak. Unjun da ji panpuluganban Yesu Kristo yol kimagek but kalon si egipni dosi nandisat.

⁶ Anek ji Amin Taginin Yesu Kristo dakon Pinjkopni ae Datni unjun but kalon ae gen kalonon da mani anjnisini do nandanek bisit asat.

Kristo da Juda amin gat ae Amin Nwakhwari Kabi gat kisi panpulugagit

⁷ Kristo da but dasi nandanek ji timikgit, do jiyo yan gin notji but dasi timik timik ani. Yan anek Pinjkop man madep imni.

⁸ Ji yan ani, nido nak yan dayisat, Kristo unjun Juda amin dakon oman amini dagagit. Anek Pinjkop unjun gen bami yogok amin yan yolik do anek babikni do yan teban tok an yomgut unjun aripmisi agit.

⁹ Yanj anek Amin Nwakwari Kabi da Pinj kop dakon bupmini do nandanek mani anj kisini do nandagit. Pinj kop gen papia da unun do yanj yosok:

“Yanjdo, nak Amin Nwakwari Kabikon mango yanj anj kisikenj.

Anej gak dakon man awigik do kap yokenj.”

¹⁰ Ae Pinj kop gen kinda da yanj yosok:

“Amin Nwakwari Kabi ji Pinj kop dakon amin kabi gat but galaksi nandanek kisik kisik ani.”

¹¹ Ae timi kindakon yanj yosok:

“Amin Nwakwari Kabi ji Amin Tagi anj kisini.

Mijat amin morapyo miktimi miktimi ekwanj ji mani anj kisini.”

¹² Ae Aisaia yo kisi da yanj yagit:

“Jesi da kabikon da gugik kinda wikdisak.

Unun da mijat aminyo miktimi miktimi ekwanj kilani akdisak.

Amin Nwakwari Kabi da unun amin da panpulgusak do nandanj teban tanek jomjom anek egipdanj.”

¹³ Yo tagisi timitnejenj do jomjom amanj unun Pinj kop da unun nim do yanj teban tok agit. Egip egipji unudon tosok yanji nandanj iminjakwa unun da kisik kisik ae but yawot daban butjikon tugosak, ae Telagi Wup da tapmimon yo tagisi dam do yanj teban tok agit unun timitdamanj yanji nandanj dosi nandisat.

Pol da iyi pi agit unun do yagit, ae Rom amin do gildatni tagi yomgut

(Kilapmi 15.14-16.27)

Pol da iyi pi agit do but galaksi nandagit

¹⁴ Not kabino, ji bisapmi bisapmi anpak tagisi banjin an yanji nandanj damisat. Ae nandak nandak aripmi timikgwit, do notji yoyindet tagi an ani.

¹⁵ Mani nak butji pabo pisanjakwa gen diwari aesi nandanj do gen diwari tebaisi banj mandanj damisat. Nido Pinj kop da nandanj yawok naminej

¹⁶ nak Yesu Kristo dakon pi amini egek Amin Nwakwari Kabikon pi abenj do nak manjigit. Nak unun pi anek Pinj kop dakon Gen Bin Tagisi yanj tentenok anek mukwa sogok amin kinda da yanj egisat. Egek nak Amin Nwakwari Kabi banj Pinj kop da paret si galak tosok yombem kinda nanj Pinj kop do imisat. Iminjapbo Telagi Wup da panjtelak asak.

¹⁷ Yanjdo, nak Yesu Kristokon gadako Pinj kop dakon pi agimak unun do butgalaksi nandisat.

¹⁸ Nak yo kinda do dima yokdisat. Kristo da tapmim naminjawan Amin Nwakwari Kabikon pi anjapbo but tobil anek Pinj kop gen guramikgwit unun dogin yokenj. Nak gen yagim ae pi agim,

¹⁹ ae Telagi Wup da tapmimon wasok tapmimi tonj mibili mibili agim. Yanj anjapbo pindagek but tobil awit. Nak Jerusalem da wasanej Kristo dakon Gen Bin Tagisi dakon gen morap yanj tentenanjapbo Ilirikum Provinskon kigit.

²⁰ Nak Kristo dakon man dima nandanj amin kabikon Gen Bin Tagisi yanj tentenok abenj dosi nandagim da nandanj egisat. Nak amin da gwak kili mawiron yut ak do dima galak tosot.

²¹ Pinj kop gen papia da yosok unudenj akdosi nandisat. Unun yanj yosok:

“Amin gen bini dima yoyiwit amin da unun kokdanj, ae gen bini dima nandawit amin da nandanj pisokdanj.”

²² Pi unun da bisap morapmi nak abisinjawan ji abinj dandakenj dakon bisap mini.

Pol da Rom amin pindagek Spen kik do nandagit

²³ Mani idon amin da Kristo dakon gen bin kili nandawit, do nak idon pino mini, ae bilak morapmi nak ji dandak do si nandagim da nandisat.

²⁴ Yan do, nak Spen miktimon kiken bisapmon obin ji dandane don kiken dosi nandisat. Nak ji gat bisap pisipmisok egipne unun da kisik kisik naminakwan unun da kwenon anpulanba Spen kiken do galak tosot.

²⁵ Mani abisok nak Jerusalem kinek telagi panmuwukbi kabi panpulugoken.

²⁶ Panmuwukbi Masadonia ae Akaia provins bamoron ekwan unun da Jerusalem telagi panmuwukbi kabikon wadak wadak amin ekwan unun panpulugok do tagisi nandane monen panmuwukgwit.

²⁷ Unun ak do tagisi nandawit, nido gomani Juda aminon tosok unun sopsopmi. Juda amin da Amin Nwakwari Kabikon Pin kop dakon yo tagisi anabin yomgwit, do Amin Nwakwari Kabi da Juda amin do giptim dakon yo tagisi di panpulugoni kan tagisi.

²⁸ Nak Jerusalem amin do monen yomyom pi abo daganakwan Spen kik do obin ji dandane.

²⁹ Ae nak nandisat, jikon opben bisapmon Kristo dakon gisamni nagon madepsi tugan naban unun da ji tagisi panpulugokdisak.

³⁰ Not kabi, Amin Tagi Yesu Kristo do nandane, ae Telagi Wup da amin do but dasi galak tan yomyom anpak panalon asak, unun do kisi nandane nagon sanbenba Pin kop do bisit an kimotnepsi.

³¹ Bisit aba Judia miktimon nandan gadat dima an amin da nak dima abidoni. Ae bisit aba telagi panmuwukbi Jerusalem ekwan unun da nak da panpulugok do pi asat unun do galagisi nandani.

³² Yan kan Pin kop da galak tosagon nak kisik kisigon da jikon opbo kisin da tapmim panen.

³³ Pin kop dakon but yawotni ji kisikon tosak do bisit asat. Unun asi.

16

Pol da minjat amin morapmi do gildatni tagi yomgut

¹ Nak nandan gadat minjat saminin Pibi dakon mibili do dayikdisat. Unun minjat tagisi kinda, panmuwukbi Senkria kokupmon ekwan unun dakon oman minjatni egisak.

² Unun da minjat aminyo morapmi gat ae nak gat kisi panpulugagit, ae unun Amin Tagi dakon minjat kinda, do but dasi abidoni. Unun anpak da telagi panmuwukbi dakon anpaksi asak. Ae yo nido wadak wadak asak unun anpulugoni.

³ Gildatno tagi Prisila gat Akwila gat do yomni. Unun pi isalno Yesu Kristo dakon pi kaloni aman.

⁴ Unun nak kutnok do anek pali kimakgimal. Do nak gin dima, Amin Nwakwari Kabi dakon panmuwukbi morap kisi da unun bamot do but galak nandane ya yan yoman.

⁵ Gildatno tagi panmuwukbi unun bamot da yutnon muwukan unun do yomni.

Gildatno tagi notnosi Epenetus do imni. Unun da mibiltok Esia Provin skon Kristo do nandan gadan imgut.

⁶ Gildatno tagi Maria do imni. Unun da ji panpulugok do pi madepsi morapmi agit.

⁷ Gildatno tagi Andronikus gat ae Junias gat do yomni. Unun bamot nak dakon diwatno, nak gat kisi dam tebanon egipguman. Unun yabekbi kabikon man madepni ton. Unun da mibiltok Kristo nandan gadan imgumal, anakwal nak don nandan gadat agim.

⁸ Gildatno tagi Ampliatus do imni. Unun Amin Tagi dakon amin kinda, do nak but dasi galak tan imisat.

⁹ Gildatno tagi Ubanus do imni. Unun pi isalno Kristo dakon pi kaloni

amak. Ae notnosi Stakis kisi do gildatno tagi imni.

¹⁰ Gildatno tagi Apeles do imni. Unun Kristo yolyol aminsi kinda yan kawit.

Gildatno tagi Aristobulus da yutnon ekwan amin do yomni.

¹¹ Gildatno tagi Erodion do imni. Unun nak dakon diwatno kinda.

Gildatno tagi Nasisus dakon diwatni Amin Tagi da kabikon ekwan unun do yomni.

¹² Gildatno tagi Tipina gat ae Tiposa gat do yomni. Unun minjat bamot Amin Tagi dakon pi madepsi amal.

Gildatno tagi notnosi Pesis do imni. Unun minjatyo kisi da Amin Tagi dakon pi madepsi agit.

¹³ Gildatno tagi Rupas do imni. Unun Amin Tagi yol kimokdok. Ae gildatno tagi meni do kisi imni. Unun nak dakon menjo kisi egipgut.

¹⁴ Gildatno tagi Asinkritus, ae Pegon, ae Emes, ae Patobas, ae Emas gat, ae nandan gadat amin diwari unun gat ekwan unun do yomni.

¹⁵ Gildatno tagi Pilologus gat, Julia gat, ae Nerus gat sami gat, ae Olimp gat ae telagi panmuwukbi morap unun gat ekwan unun do yomni.

¹⁶ Ji panmuwukbi diwari do but dasi galak tan yoman yan yolikdo, kisitni iligek si bedoni.

Kristo dakon panmuwukbi morap da gildatni tagi yipba jikon obisak.

Amin diwari da panmuwukbi tuwil do pi an

¹⁷ Not kabi, amin diwari da ji da gen abidawit unun abin yipmanek jikon pidok pidok ae jigiyoyo panalon an. Unun amin do kan kimotni do tebaisi dayisat. Ji unun da dubagikon egipni.

¹⁸ Unun amin Amin Taginin Kristo dakon pi ban dima an. Unun giptim dakon galaktok bangin yolgan. Unun nandan kokwini mini amin pangalak aba gen toptopmi do nandan gadat an.

¹⁹ Ji Pin kop dakon gen guramik kimokgon dakon geni amin kisi da kili nandawit, do nak ji do but galaksi nandisat. Mani nandan kokwin tagisi anek anpak tagisi bangin timigek anpak yokwi dakon nandak nandak jikon kinda dima tosak do nandisat.

²⁰ Kili ununjok Pin kop but yawot nimisak unun da Sunduk kandap gibaninon yipban bamono suligikdisak.

Amin Taginin Yesu dakon nandan yawotni jikon tosak do bisit asat.

Amin diwari da gildatni tagi Rom amin do yopgwit

²¹ Pi isalno Timoti da gildatni tagi damisak. Ae nak dakon diwatno Lusias, ae Jeson, ae Sosipata ununyo kisi da gildatni tagi daman.

²² Nak Tetius, Pol dakon gen abidanek papia on mandisat. Amin Tagi da manon gildat tagi yan dayisat.

²³⁻²⁴ Gaius da gildatni tagi damisak. Unun da nak gat ae panmuwukbi morap gat kisi yutnikon kilanin tagisi asak.

Erastas unun kokup pap dakon monej kila amini, ae notnin Kwatas da gildatni tagi ji do damamal.

Nin Pin kop dakon man ankisin kimotnej

²⁵ Pin kop da nak da Yesu Kristo dakon Gen Bin Tagisi dayisat unun gen nan ji dakon nandan gadatji tagi panteban asak. Gen Bin Tagisi unun kalipsigwan pasili tan an an opgut.

²⁶ Mani abisok Pin kop da nomansi panterter asak. Kalipsigwan Pin kop egip egip teban egisak unun da kombi amin yoyinban geni mandawit. Nin minjat amin morapyo miktimi miktimi ekwan unun da nandan gadat iminek geni guramitni do anek unun gen ban dayaman.

²⁷ Unun Pin kop kalon gin nandan kokwini tagisi. Yesu Kristo obakon da nin do yo tagisi agit, unun do

16:13: Mk 15.21

16:16: 1Ko 16.20; 1Pi 5.14

16:17: Mt 7.15; Tit 3.10

16:18: Pil 3.19; 2Pi 2.3

16:19: Ro 1.8; 1Ko 14.20

16:20: WW 3.15

16:21: Ya 16.1-2; 19.22; 20.4

16:23-24: Ya 19.22; 1Ko

1.14 16:25: Ro 1.5; Ep 1.9; 3.5,9; Kol 1.26

nandaŋek nin Piŋkop dakon man tok-
togisi aŋkisiŋ kimotneŋ! Uŋun asi.

Pol da Korin Amin do Papiia 1 Mandagit

But piso gen

Pol da bisapmon Korin unun kokup pap madep kinda Akaia provinskon Grik da miktimon tagit. Pol iyi Yesu Kristo dakon Gen Bin Tagisi mibiltoksi Korin unudon yan tenjenagit. Anek panmuwukbi wasok wasoksi panalon agit. (Yabekbi 19.1-17 unudon do koki.) Mani yopman degek kokup njwakjwarikon kin pi agit bisapmon panmuwukbi Korin egipgwit unudon jig'i noman tan yomgwit. Aba Pol da nandak nandak yoban jig'i unun panmilip ani yan do papiia diwar'i Pol do mandan imgwit. Do Pol iyi Epesas kokupmon egek jig'ini unun panmilip ani do nandak nandak kilegi yominek papiia on mandagit.

Pol da Korin panmuwukbi dakon nandan gadatni yawotni yan do nandaba kik madepsi agit. Ae anpakni tagisi unun tasik tosak do nandaba kik agit. Pol da minat eyo kili abi da anpak kilegi ani unun do yagit, ae minat aminyo Telagi Wup yipman degek jig'i pawit unun do yosok. Ae Pinjkop gawak imim dakon silip anpak tagisikon da ani, ae Telagi Wup da but galak dakon yo mibili mibili panmuwukbi do yomisak unun do yosok. Ae amin kimakbi kimoron da pidokdan unun do kisi yosok.

Unun yo morap da Korin amin jig'i yomgut, do Pol da Pinjkop dakon galaktok kan nandanyo ani do panpuluganek gen tagisi ban mandan yomgut. Gen kinda mandagit unun kilapmi 13, panmuwukbi da unun do tagisi nandan. Unudon Pol da amin do but dasi galaktan yomyom anpak unun do yosok. Ae yo madepsi kinda Pinjkop da minat aminyo do but galak do yomisak unun butdasi galak tan yomyom anpak unun do yosok.

Yesu yolyol amin gen emat anek iyi dakon man dima pawigini (Kilapmi 1-4)

¹ Nak Pol Yesu Kristo dakon yabekbini. Pinjkop da iyi da galak togon yabekbi pi namgut. Nak gat ae notnin Sostenes gat

² nit da papiia on panmuwukbi Korin kokup papmon ekwan ji do mandamak. Yesu Kristo da iyi ji panjelak anek iyi do manjigit. Ji gat ae amin morap kokup morap kisikon Amin Taginin Yesu dakon man anenagek bisit an iman amin kisi manjigit. Unun nin ae ununyo kisi dakon Amin Taginin.

³ Pinjkop Datnin gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat da nandan yawok daminek butji panyawot aban yawori tosak do bisit asat.

Pol da Pinjkop ya yan iyigit

⁴ Pinjkop da Yesu Kristo obakon da nandan yawok daminek yo tagisi an damgut, do bisapmi bisapmi ji do nandanek Pinjkopno ya yansi iyisat.

⁵ Nido Yesu obakon yo tagisi morapmi timikgwit. Panpuluganban gen yogokji unun tagisi, ae nandak nandak morapmi damgut.

⁶ Unun da nak da Kristo dakon mibili dayigim unun ji da nandanek yol kimakgwit yan nolisak.

⁷ Do ji abisok Amin Taginin Yesu Kristo altan tenjenokdisak unun do jomjom anek Telagi Wup dakon but galak dakon yo do wadak wadak dima an.

⁸ Amin Taginin Yesu Kristo da ji panteban anakwan wigi mibi gildaron wigisak, anakwan Amin Taginin tobil apjak gildaron amin kinda da ji sun kinda awit yan aripmi dima yoni.

⁹ Pinjkop da yo morap ak do yagit unun aripmisi akdisak. Pinjkop da ji Monji Amin Taginin Yesu Kristo gat egip egipnikon kalon'i egipni do yan damgut.

Panmuwukbi wasen kiwit

10 Not kabi, Amin Taginin Yesu Kristo da manon gen tebaisi dayinjek yan yosot, ji pidok pidok yipmanjek but kalon ani. But ae nandak nandakyo kalonji gin tanakwa kabi kalonji egipni.

11 Not kabi, Kloidi da kabikon amin di da ji da binapmon pidok pidok tanakwan ekwan yan nayiwit.

12 Nak mibili yanon da yosot, jikon da di da yan yon, "Nak Pol yoldat", ae diwari da "Nak Apolos yoldat", ae diwari da "Nak Pita yoldat", ae diwari da "Nak Kristo yoldat" yan yon.

13 Unun Kristo da wasenki morapmi agit? Bo nak Pol ji do anek tilak kindapmon kimakgim? Bo ji telagi pakbi Pol da manon da sowit?

14 Nak ji da binapmon Krispus gat Gaius gat banjin telagi pakbi son yongum. Amin di gat dima son yongum. Unun do nak Pin kop ya yan iyisat.

15 Do amin kinda da "Nak Pol da manon telagi pakbi sogim" yan aripmi dima yogogi.

16 (Asi, nak amin kabi di gat kisi telagi pakbi son yongum. Unun Stepanas da yutnon egipgwit amin ban son yongum. Ae amin diwari gat son yongum bo dima, unun nak dima nandisat.)

17 Kristo da nak amin telagi pakbi son yoben do dima yabekgit. Gen Bin Tagisi yan tenjenoken do yabekgit. Ae amin da miktim dakon nandan kokwin tagisikon da gen yon unuden dima yosot. Yan asat yan Kristo dakon tilak kindapni yipbo tapmimi mini di aban.

Kristo unun Pin kop dakon tapmim

18 Amin pasildan unun da tilak kindap dakon gen unun nandan kokwini tagi dima amin dakon gen kinda yan yon. Mani minjat aminyo nin Pin kop da yokwikon ban timikgit amin nin da tilak kindap unun Pin kop dakon tapmim yansi nandaman.

19 Pin kop da papiakon yan mandabi:

"Nak da nandan kokwini kilegisi tan yoman amin dakon nandan kokwini kilegi panjasik akdisat. Ae nandak nandakni ton amin dakon nandak nandakni wiririkgo pasil mudokdan."

20 Do nin abisok on miktim dakon nandan kokwini tagisi amin dakon nandan kokwini tagisi do nianji yonen? Ae Moses dakon gen teban dakon mibili nandak nandak amin do nianji yonen? Ae on miktim dakon gen yogok amin tagisi do nianji yonen? Pin kop da on miktim dakon nandan kokwin tagisi morap panjupbal aban nandan kokwini tagi dima amin dakon gen gin an mudawit.

21 Nido Pin kop nandan kokwini tagisikon da amin da iyi da nandak nandagon da Pin kop nandan imni do dima galak tagit. Nin da tilak kindap do yan tenjenanapno amin da unun do nandan kokwini tagi dima amin dakon gen yan yon, mani amin da unun gen nandane nandan gadan iminakwa Pin kop da unun kosiron da yokwikon ban timit do nandagit.

22 Juda amin wasok tapmimi ton pindagek gen unun bami yan nandan. Anakwa Amin Nwakanwari Kabi da nandan kokwin tagisi pindat do nandan.

23 Mani nin Kristo tilak kindapmon anakba kimakgit dakon geni dayin tenjenoman. Anapno Juda amin da gen unun do nin da dima galak taje abidogi gen kinda nan yon yan nandan. Ae Amin Nwakanwari Kabi da gen unun do nandan kokwini tagi dima amin dakon gen kinda yan nandan.

24 Mani Pin kop da yan ilikgit minjat aminyo Amin Nwakanwari Kabi bo ae Juda amin nin, nin nandaman, Kristo unun Pin kop dakon tapmim ae nandan kokwini tagisi.

25 Miktim amin da Pin kop dakon nandak nandakni diwari unun tagi

dima yan nandan. Mani unun nandak nandak da amin dakon nandan kokwini tagisi yapman mudosok. Ae Pin kop dakon anpak diwari da Pin kop unun tapmimni mini yan nolisak yan nandan. Mani unun anpakni unun tapmimni madepsi, amin dakon tapmim yapman mudosok.

²⁶ Not kabi, Pin kop da yan daban Yesu yolyol amin dagawit bisap do nandani. Jikon da morapmi miktim amin da dabilon nandan kokwini tagisi mini da egipgwit. Ae jikon morapmi tapmimni mini da egipgwit. Ae jikon da morapmi amin man bini ton da kabikon nani dima.

²⁷ Mani Pin kop da amin manjigit unun miktim amin da dabilon nandan kokwini tagi dima amin yan pindakgwit amin ban manjigit. Yan anek miktim dakon nandan kokwini tagi amin panmayak agit. Ae Pin kop da amin manjigit unun miktim amin da dabilon tapmimni mini yan pindakgwit unun ban manjigit. Yan anek miktim dakon amin tapmimni ton panmayak agit.

²⁸ Pin kop amin timit do on miktimon mani mini ae amin diwari da pindakba yo isalisi an unun ban timikgit. Nido amin man madepni ton gat ae tapmimni ton gat pabin yopban yo isali ani do nandagit.

²⁹ Pin kop da dabilon amin kinda da iyi dakon man aripmi dima awigisak yan do yan agit.

³⁰ Pin kop da iyi ji Yesu Kristo gat depgut da ekwan. Anek Kristo yipgut da nin dakon nandan kokwin tagisi dakon mibilisi egi nimisak. Ae Kristo obakon Pin kop da nin panmilip aban minat aminyo kilegisi ae telagisi aman. Ae Kristo da pi agit dogin anek Pin kop da nin yuman nagit, do yokwi da sanbejek kilanin dima asak.

³¹ Pin kop da nin do yansi agit, do Pin kop gen papia da yosok unun da aripmon anej. Yan yosok:

“Amin kinda yo kinda do yo madepsi yan nandak do kan, Amin Tagi

dogin yo madepsi yan nandan imdo.”

2

Pol da Korin amin dakon nandan gadat do yagit

¹ Not kabi, nak jikon obinek Pin kop dakon geni pasili dayin tenjenagim bisapmon, nandan kokwini tagisi amin da gen madep mibili mibili yon unuden dima yagim.

² Nido ji gat egipguman bisapmon yo nwanwari di do nandak nandak dimasi agim. Yesu Kristo, ae tilak kindapmon kimot agit unun dogin nandagim.

³ Nak ji gat egipguman bisapmon tapmimno mini. Nak pasalek madepsi nimnimikgim.

⁴ Nak gen yagim gat ae Gen Bin Tagisi yan tenjenagim unun nandan kokwini tagisi amin da yon unuden nandak nandak madepno da ji dakon nandak nandak kulabik tagi asak yanon da dima yagim. Unun dimasi. Nak Telagi Wup dakon tapmim nan ji doligim.

⁵ Yan agim nido ji da amin dakon nandan kokwini tagisi do nandan gadani do dima galak tagim. Pin kop dakon tapmim do nandan gadan imni do nandagim.

Telagi Wup da nandan kokwin tagisi nimisak

⁶ Mani Pin kop dakon anpagon kili tagan teban tawit aminon nandan kokwin tagisi unudon yan tenjenoman. Unun nandan kokwin tagisi unun miktim amin dakon nandan kokwin tagisi yombem dima. Ae on miktim dakon kila amin si pasildan unun dakon nandan kokwin tagisi yombem dima.

⁷ Nin Pin kop dakon nandan kokwini tagisi ban yan tenjenok aman. Pin kop yo morap dima wasagit bisapmon nandan kokwini tagisikon da Kwen Kokup iyi gat tilimnikon

egipnerj do kosit kili yipgut. Mani unun kosit dakon geni pasili tagit.

⁸ Anjakwan on miktim dakon kila amin kinda da dima nandanj pisagit. Nandanj pisawit tam, Kwen Kokup Amin Taginin tilimni tagisi unun tilak kindapmon aripmi dima anjakbam.

⁹ Mani, Pinjkop da papiakon gen unun do yanj yosok:

“Yo kalip dabil da dima pindakgwit,
ae miragon da dima nandawit,
ae nandak nandagon dima no-
man tanbi,
unun Pinjkop but dasi galak tan
iman amin do panjroman agit.”

¹⁰ Unun dakon geni pasili tawit, mani iyi dakon Wupni da nin do panjalon anj nimgut. Telagi Wup da yo morap kisi pakyanji pindak mudosok, ae Pinjkop dakon nandak nandakni pasili kisi pindakdak.

¹¹ Amin kinda da amin notni dakon nandak nandak aripmi dima pindatjak. Amin unun dakon wupni butnigwan yikdak unun dagin pindakdak. Yanjin, amin kinda da Pinjkop dakon nandak nandak aripmi dima pindatjak. Pinjkop iyi dakon Wupni da iyi gin kan nandanjo asak.

¹² Nin on miktim dakon nandak nandak banj dima timikgimanj. Nin Pinjkop da butgalak do yo morap nimisak unun nandanj pisonerj do Wup Pinjkopmon da apgut unun nanj abidagimanj.

¹³ Nin unun but galak dakon yo do yanj tentenok amanj. Mani genin amin nandanj kokwini tagisikon da dima yomanj, Telagi Wup da iyi niyinj dekbun unun banj yomanj. Telagi Wupni tonj amin do Telagi Wup dakon gen yoyinj tentenomanj.

¹⁴ Mani Telagi Wupni mini amin Pinjkop dakon Wupni da yo nimisak unun do nandanj kokwini tagi dima amin dakon gen yanj nandanj, ae aripmi dima nandanj pisoni, nido Telagi Wupni tonj amin dagin unun yo kokwinigek pakyanji pindak nandanjo anj.

¹⁵ Telagi Wupni tonj amin da yo morap kisi kokwinik pindakganj. Mani amin diwarj da Telagi Wupni tonj amin dakon anjak kokwin aripmi dima ani.

¹⁶ Pinjkop da papiakon gen yanj tosok: “Namin da Amin Tagi dakon nandak nandak pindak nandanjo asak do Amin Tagi tagi iyinjdetjak?” Mani Kristo dakon nandak nandak ninon tosok.

3

Panmwukbi dakon pi amin unun Pinjkop dakon pi amini

¹ Not kabi, nak kalip ji gat egipgumanj bisapmon gen dayigim unun Telagi Wup yolganj amin yoyisat unun da aripmon dima dayigim. Amin but kalip anjak anjakwa yoyisat unun da tilagon dayigim. Unun bisapmon ji Kristo da anjagon amin moninj da tilagon egipgwit.

² Nak mum dabo nawit. Jap tebai banj dima dangum, nido ji jap tebai timit do dima tagap tawit. Abisok yo kisi jap tebai timit do dima tagap tonj,

³ nido ji but kalip dakon anjak sigin yolganj. Asi, notji do nandaba yokwi tok anjek gen emat agak unun jikon sigin tosok. Ji unun anjak anj unun but kalip dakon anjak banj anj. Ji on miktim dakon anjak gin anj.

⁴ Kinda da yanj yosok, “Nak Pol yoldat” ae kinda da “Nak Apolos yoldat” yanj yosok. Unun anjak anjek miktim amin da yanj ekwanj.

⁵ Ji pakyanji nandani. Apolos unun namin? Ae nak Pol unun namin? Nit pi amin gin. Amin Tagi da nit do pi njwaktjwat njwaktjwat nimgut. Aban nit pi unun ando ji Kristo nandanj gadanj imgwit.

⁶ Nak jap yet kwaokgim. Anjapbo Apolos da pakbi yomgut. Mani Pinjkop da jap bamj panjalon agit.

⁷ Do jap yet kwaokgit amin mani mini, ae pakbi yomgut amin kisi mani mini. Pinjkop da iyi jap bamj panjalon asak, do unun kalongin mani tonj.

⁸ Jap yet kwaokdak amin gat ae pakbi yomisak amin gat unun kisi bamot Pinjkop dakon pi nanjin amal. Do kisi bamot pi agimal da aripmon tomni timik timik akdamal.

⁹ Nit Pinjkop gat pi kalonji aman. Ae ji Pinjkop dakon pigagani. Ji Pinjkop dakon yutni.

Parjmuwukbi dakon pi amin unun kisit kilda yombem

¹⁰ Pinjkop da nandan yawotni do anek nak kisit kilda nandak nandakni tagisi yombem kinda nan manjigit. Aban yut ak do gwak magim. Anjapbo amin diwari da yut unun gwak magimon witjan. Mani minjat aminyo morap kalon kalon yut unun an unun pakyanji kan kimagek witjini.

¹¹ Amin kinda da gwak njwaknjwari kinda dimasi mosak. Yesu Kristo kalon nan gin Pinjkop da gwak teban kili magit.

¹² Amin da unun gwak da kwenon yut witjini bisapmon diwari da gol ban akdan, ae diwari da silwa ban, ae diwari da tip tomni wukwisi ban, ae diwari da kindap ban, ae diwari da gurik ban, ae diwari da wit dakon obi ban akdan.

¹³ Don Pinjkop da minjat aminyo gen pikon yop do bisap yipguron amin da pi morap awit dakon mibili tenjenokdisak. Unun bisap kindap da yan noman tanej amin morap kalon kalon pi tagi awit bo dima yan do anjilik kokdisak.

¹⁴ Amin kinda unun gwak kwenon yut agit, unun dima sosak kan, pi amin unun tomni tagisi timitdisak.

¹⁵ Mani pi amin kinda dakon yut wagil soj mudosak kan, unun amin pi agit dakon tomni pasil imdisak. Pi amin iyi yokwi da kisiron da pulugan kikdisak, mani unun amin kindapmon nan abidoman yombem da egipjak.

Ji Pinjkop dakon yut

3:11: Ais 28.16; 1Pi 2.4-6   **3:13:** 1Ko 4.5   **3:16:** 1Ko 6.19; 2Ko 6.16   **3:19:** Jop 5.13   **3:20:** Kap 94.11

¹⁶ Ji Pinjkop dakon telagi yutni, ae Pinjkop dakon Wupni jikon egisak. Unun dima nandan, ma?

¹⁷ Amin kinda Pinjkop dakon telagi yut antasik asak kan, Pinjkop da unun amin antasik akdisak. Nido, Pinjkop dakon telagi yut unun telagisi. Telagi yut unun ji.

Nin amin dakon man dima pawiginej

¹⁸ Ji disi ban di panjkewalbam. Amin kinda ji da binapmon miktim dakon yo morap kisi nandan mudosot yan nandanej “Nak nandan kokwino tagisi” yan yosak kan, unun amin on miktim dakon nandan kokwini tagisi unun si yopmanek nandan kokwini tagisi amin tagi dagosak.

¹⁹ Nido, on miktim dakon nandan kokwin tagisi morap unun Pinjkop da pindakban nandan kokwin tagi dima an. Pinjkop da papiakon unun do yan yosok:

“Amin iyi do nak nandan kokwino tagisi yan nandan amin unun Pinjkop da iyi pat yopmanganon yopban yokwalba timikdak.”

²⁰ Ae Pinjkop dakon papia da yan yo kisi yosok:

“Pinjkop da nandan kokwini tagisi amin dakon nandak nandakni kisi pindak mudosok.

Ae yo morap ak do nandan unun aripmi dima aba noman tokdan yan nandisak.”

²¹ Do ji amin dakon man paukwan unun yipman mudoni. Yo morap ji dakon.

²² Pol, bo Apolos, bo Pita, bo on miktim, bo egip egip, bo kimot, bo yo morap abisok ton, bo yo don noman tokdan, unun yo morap ji dakon.

²³ Ae ji Kristo dakon, ae Kristo unun Pinjkop dakon.

4

Amin Tagi da iyi pi amin kokwin asak

¹ Ji da nin do Kristo dakon pi amini yan nandan nimni, ae Pinjkop

dakon geni pasili kilani tagisi anek yanj tenjenok dakon pi ninon tosok yanj nandanj nimni.

² Ae yanjsi nandani, amin kinda madepni dakon pi asak, unun amin madepni dakon gen kagimansi guramitjak.

³ Do ji nak dakon anpak kokwin ani, bo amin da gen pikon nak dakon anpak kokwin ak do nandanj kanj, nak unun do nandaba kikjok kinda dima asat. Nak nagayo kisi anpakno kokwin dima asat.

⁴ Asi, nak naga butnokon yo kinda dima tosok yanj nandisat. Mani nak naga do amin kilegi yanj aripmi dima yokenj. Nak dakon anpak kokwin ak do Amin Tagi dagin asak.

⁵ Gen pi bisap dima abik, do amin diwari dakon anpak kokwin dima ani. Ji Amin Tagi apjak bisap do jomjom ani. Unun da yo morap pilin tukgwan pasili tonj unun timik tenjenikon yopdisak. Anek amin morap dakon nandak nandak pasili tonj unun noman panalon akdisak. Unun bisapmon Pinjokop da amin morap kalonj kalonj pi tagi awit unun do mani pawigikdisak.

Korin amin da iyi dakon mani pawigiwit

⁶ Not kabi, nak ji dakon nandak nandak panpulugok do anek Apolos gat nit do gen on dayisat. Ji nit do nandanej anpak kilegi Pinjokop gen papia da yosok unun gin yolni. Yanj anek pibit tidok anek amin kinda awigek ae kinda dima abinj yipni.

⁷ Not, gak amin diwari yapmanjal yanj nandisat, ma? Gak Pinjokopmon yo tagisi kinda dima abidagil, ma? Asi, gak Pinjokopmon yo morap timikgil, mani yo morap unun gaga panalon agil da yanj gaga dakon man nido awigisal?

⁸ Yo si galak tonj unun aripninon tu-ganj yanj nandanj, ma? Ji yo irenj amin kili daganj mudanj da tagisi ekwamanj yanj nandanj, ma? Ae nin njwapmanjek

kila amin madep dagamanj yanj nandanj, ma? O bupmisi. Nin ji da kila amin madep bamisi ekwa ninyo kisi ji gat kila amin madep gin egip do nandamanj.

⁹ Mani Pinjokop da yabekbi nin ban mibi amin nipgut yanj nandisat. Nin gen pikon nipmanjek minjat amin morap da dabilon ae anelo da dabilon kimotnej do yanj dagok anj nibi yombem da ekwamanj.

¹⁰ Nin Kristo man madep im do nandanj kokwini tagi dima amin yombem da ekwamanj, mani ji Kristokon gadawit do nandanj kokwini tagisi amin ekwanj, ma? Nin tapminnin mini anakwa ji da unun tapminji tonj, ma? Nin manin mini anakwa ji da unun man madepji tonj, ma?

¹¹ Kalip da winj abisok ekwamanjan nin jap do amanj, ae pakbi do amanj, ae imal garanisi ban pamanj, ae amin da nindapmanjan, ae nin da tagi egipnej kokup mini.

¹² Nin kisitnin da pi madepsi amanj. Nin da jobit panenj do yonj, mani Pinjokop da yo tagi anyomjak do bisit iyamanj. Nin do yo yokwisi anj niminjakwa yaworisi egek jigij unun guramikgamanj.

¹³ Gen girenj niyinba gen tagisi ban yoyamanj. Minjat aminyo da dabilon nin sibat sibat inanisani amin da maba kwanj unun yombem. Yanj dagin egapno wik da wisak.

Pol da Korin amin iyi dakon anpak yolni do nandisak

¹⁴ Nak ji mayagi dam do gen on dima mandisat. Ji monji gwayono but dasi galak tanj damisat, do nawa gen on dayisat.

¹⁵ Jikon amin morapmisi da Kristokon tagisi egipni do oman anj damanej kilasi tagi ani, mani datji morapmi dima. Gen Bin Tagisi dayinj tenjenagim bisapmon Yesu Kristokon datji dagagim.

¹⁶ Yan do, nak dakon anpak pakyanji yolni.

¹⁷ Unun dogin anek Timoti yabekgo jikon opgut. Unun nak dakon monjino but dasi galaktan imisat. Unun Amin Tagi dakon pi kilani tagisi asak. Unun da ji pan tagap aban nak da Kristo gat gadan kimagek kokupmi kokupmi panmuwukbi morap anpak yolni do yoyin dekgim unun do ae nandaba pisoni do dayisak.

¹⁸ Jikon amin diwari nak dima opdisat yan nandanek kwen wigik an.

¹⁹ Mani nak Amin Tagi da galak tosagon jikon tepmisi opdisat. Opben bisapmon kwen wigik an amin dakon gen nandak do anek dima opdisat. Ni tapmim da tan yomisak unun pindak nandanjo ak do opdisat.

²⁰ Nido, Pin kop dakon Amin Kila Agakni unun gen gin yogok dakon yo dima. Unun tapmim dakon yo.

²¹ Do niban aben do nandan? Si baljanek pan kilek ak do opben do nandan? Bo but dasi galaktan daminek anpak yaworisi andaben do nandan?

Yesu yolyol amin anpak yokwi bikbiknikon ton unun panmilip an mudoni (Kilapmi 5-6)

5

Korin panmuwukbikon yumabi anpak tosok

¹ Jikon yumabi anpak nwaknwari kinda tosok dakon geni nandagim. Unun anpak Pin kop dima nandan iman amin da dima an. Unun amin kinda da meni kimagakwan datni da minat kalik pagit unun gat pokgomal.

² Anakwan ji disi do yo madep yan nandanek amin diwari yapman mudoman yan nandan, ma? Ji bupmi nandanek kunam tatni. Yokwi agit amin unun yolba kinakwan ji da bikbigon sanbenek dima egipjak.

³ Asi, nak ji da dubagikon egisat, mani butnokon da ji gat egisat. Anek nak naga unun dakon anpak kili kokwinikgim.

⁴ Yan do anek yan yosot, Amin Taginin Yesu da manon muwut muwut kinda abidoni. Anakwa Yesu Amin Taginin dakon tapmim jikon tosak, ae nak butnokon da ji gat egipben.

⁵ Anek unun amin Sunduk da kisiron yipba giptimni antasik asak. Yan aba Amin Tagi dakon bisap madepmon Pin kop da unun amin dakon wupni yokwikon nan tagi abidosak.

Anpak yokwi an amin yol mudoni

⁶ Ji disi dakon man paukwan, unun anpak tagi dima. Yis kalonj sok di da bret kisi panpap an, ji unun dima nandan, ma?

⁷ Do ji yis kalipmi wiririkba kin mudoni, anakwa bret kalugi yisni mini da yan egipni. Nak nandisat, ji bret yisni mini yombem da ekwan, nido Kristo nan Yapyap Bilak do Sip-sip mukwa soson unuden nin dakon diwarinin mudoni do kili sonbi.

⁸ Do kisik kisik anek bisap madep dakon jap noknok anen. Mani bret kalipmi yisni ton ban dima nonen, nin bret kalugi ban nonen. Bret kalipmi unun anpak yokwi morap dakon tilak asak, anakwan bret kalugi unun but kilegisi ae gen bamisi dakon tilak asak.

⁹ Nak papia mandan damgum bisapmon yan yagim, "Ji yumabi anpak an amin gat kisi dima egipni."

¹⁰ Miktim amin morap yumabi an, bo ae amin dakon yo do pindak galaktok anek kabo non, bo ae kokup kidat gawak yoman amin si yopman dek mudoni yanon da dima yagim. Ji unuden amin yopmandet do nandan kan, on miktim wagil yipmandetni.

¹¹ Mani gen mandagim dakon mibili unun yan: Amin kinda Kristo dakon man panek yumabi anpak

asak, bo amin dakon yo do pindak galaktok asak, bo kokup kidat gawak yomisak, bo amin do yanba yokwi tok asak, bo pakbi teban nanek but upbal asak, bo amin dakon yo kabo timikdak kan, ji unun amin gat kalonji dima egipni. Ae unun gat jap pakbiyo kalonji dima ani.

¹² Nak panmuwukbi da wanga ekwan amin dakon anpakni kokwin ak do pi dima asat. Mani panmuwukbi kokwin agak dakon pi ji da agagisi.

¹³ Panmuwukbi da wanga akgan amin Pinjkop da iyi kokwin akdisak. Mani Pinjkop gen papia da yan yosok: "Amin yokwi yolba ji da bikbigon dimasi egipjak."

6

Panmuwukbi notji gen pikon dima yopni

¹ Jikon amin kinda amin kinda gat gen ton bisapmon nido panmuwukbi dakon pi amin si yapmanek Pinjkop dima nandan iman kabi dakon pi aminon kwan? Unuden ak do pasol pasolji mini, ma?

² Pinjkop dakon minjat aminyo nin da miktimon minjat amin morapyo dakon anpakni kokwin akdaman, ji unun dima nandan, ma? Ae nin da kokwin yan akdaman kan, ji gen monisok binapjikon noman ton disi kokwin aripmi dima ani, ma?

³ Nin aneloyo kisi dakon anpak kokwin akdaman, ji unun dima nandan, ma? Nin da kokwin yan akdaman, do on miktim dakon yo morap kokwin aripmi tagi anen.

⁴ Yando, jikon jigi noman ton bisapmon panmuwukbikon dima sanbenbi ae panmuwukbi da dabilon mani mini aminon jigisi unudon nido pankwan?

⁵ Gen on ji panmayak ak do dayisat. Panmuwukbi jikon amin bamorikon geni ton bisapmon amin kinda nandan kokwini tagisi anek panmilip asak dakon amin kinda dima egisak, ma?

⁶ Mani ji da notji nandan gadat dima an amin da dabilon panki gen yan yoman. Unun tagi dima!

⁷ Ji gen pikon kwan unun da ji Kristo tagi dima yolgan yan nolisak. Ji yum pindagakwa yokwi andamni kan tagi. Ae yum pindagakwa yo kabisi timitni kan tagi.

⁸ Mani yan dima an. Ji disi panmuwukbi notji ban pankewalek yokwi anyoman.

⁹ Yokwi an amin unun Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan dima pigikdan, unun dima nandan, ma? Ji disi ban di pankewalbam. Amin yumabi anpak mibili mibili an, ae kokup kidat do gawat gawat an, ae wili da wili notni gat yumabi anpak mibili mibili an,

¹⁰ ae kabo non amin, ae yo morapmi timit do but kindap pan amin, ae pakbi teban nanek but upbal an amin, ae amin do yanba yokwi tok an amin, ae topmon da amin dakon yo timikgan amin, unuden amin Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan dima pigikdan.

¹¹ Ji kabikon diwari kalip unuden amin egipgwit. Mani Pinjkop da sugan panmilip aban iyi dakon minjat amin kabi dagawit. Amin Tagi Yesu Kristo da manon, ae Pinjkop dakon Wup da tapmimon Pinjkop da ji panmilip aban iyi da dabilon minjat aminyo kilegisi awit.

Giptimnin unun Telagi Wup dakon yutni

¹² Amin diwari da yan yon, "Yo morap tagi agagi." Gen unun bami, mani yo diwari da amin tagi dima panpulugogi. Yo morap tagi agagi, mani yo kinda dakon oman amini dima egipben.

¹³ Ae amin diwari da yan yon, "Jap unun kwasop dakon, ae kwasop unun jap dakon tamo." Gen unun bami, mani Pinjkop da kisi bamot yanban pasildamal. Giptimnin unun yumabi anen do dima tosok, unun Pinjkop

dakon pi aneꝝ do tosok. Anakwan Piꝅkop uꝅun giꝅtimnin kila asak.

¹⁴ Piꝅkop da Amin Tagi kimoron naꝅ aban piꝅdagit, ae iyi da tapmimon nin dakon giꝅtimnin paban piꝅdokdaꝅ.

¹⁵ Giꝅtimji uꝅun Kristo dakon giꝅtim diwatni uꝅun dima nandaꝅ, ma? Do nak Kristo dakon giꝅtim diwatni kosit miꝅaron saꝅbekeꝅ kaꝅ uꝅun tagi, ma? Uꝅun dimasi!

¹⁶ Amin kinda kosit miꝅaron saꝅbesak uꝅun gat giꝅtim kalonꝅ amal, ji uꝅun dima nandaꝅ, ma? Piꝅkop gen papia da uꝅun do yaꝅ yosok: "Bamori da giꝅtim kalonꝅ anjil."

¹⁷ Mani amin kinda Amin Tagikon saꝅbesak kaꝅ, wupmon bamori da kalonꝅ amal.

¹⁸ Ji yumabi anpak yipmaꝅek pasal kin mudoni. Yokwi diwari amin da an uꝅun giꝅtim da waꝅga an, mani yumabi anpak asak amin iyi dakon giꝅtim naꝅ anupbal asak.

¹⁹ Giꝅtimji uꝅun Telagi Wup dakon telagi yut madeꝅni, ji uꝅun dima nandaꝅ, ma? Piꝅkop Wupni kili damgut, uꝅun ji da butgwan egisak. Gak gaga dogin dima egisal.

²⁰ Piꝅkop da ji yumaꝅ nagit, do yo morap giꝅtim da ani uꝅun Piꝅkop man madeꝅ im do ani.

Pol da miꝅat eyo do yagit

(Kilapmi 7)

7

¹ Ji da papiakon gen mandaꝅ namg-wit uꝅun dakon kobogi abisok mandaꝅ dabeꝅ. Amin kinda miꝅat dima pasak kaꝅ uꝅun tagi.

² Mani yumabi anpak madeꝅpsi tosok, do wili ji kalonꝅ kalonꝅ miꝅatni tonꝅ da egipni, ae miꝅat kalonꝅ kalonꝅ ji esi tonꝅ da egipni kaꝅ tagisi.

³ Wili giꝅtimni dima kutnosak, ae yaꝅ gin miꝅat giꝅtimni dima kutnosak.

⁴ Miꝅat dakon giꝅtim tim uꝅun iyi dakon dima, uꝅun eni dakon. Ae

wili dakon giꝅtim tim uꝅun iyi dakon dima, uꝅun miꝅatni dakon.

⁵ Do kinda da giꝅtim timni dima anꝅkutnosak. Jil bisap piꝅipmi dima pagek bisit pi ak do but kalonꝅ amal kaꝅ uꝅun tagi. Mani don giꝅtimjil ae paꝅmuwutjil. Giꝅtimjil dakon galaktok kilani tagi dima abal Sunduk da di paꝅkewalban.

⁶ Nak gen on ji paꝅpulugok dogin yosot. Uꝅun da gen teban kinda dima asak.

⁷ Amin morap da nak yombem miꝅat eyo dima anek egipni kaꝅ tagi. Mani Piꝅkop da but galak dakon yo mibili mibili amin do yomisak. Kinda miꝅat eyo asak do imisak, ae kinda isal egipjak do imisak.

⁸ Miꝅat eyoni mini amin gat, ae sakwabat gat do yaꝅ yosot. Ji nak yombem isal egipni kaꝅ uꝅun tagi.

⁹ Mani giꝅtim dakon galaktok kilani ariꝅmi dima ani kaꝅ, miꝅat eyo agagisi. Miꝅat eyo dima anek yumabi di abam.

¹⁰ Miꝅat eyo kili abi do gen teban on damisat. Uꝅun nak dakon gen teban dima, uꝅun Amin Tagi dakon gen teban. Uꝅun yaꝅ: miꝅat da eni dima yipmaꝅdetjak.

¹¹ Mani eni yipmaꝅdetjak kaꝅ isal egipjak, bo tobiꝅ kwan eni gat but kalonꝅ anjil. Ae eni miꝅatni dima kwiniꝅjak.

¹² Ae amin diwari do yaꝅ yosot. Gen on Amin Tagi dakon dima, naga yaꝅ yosot. Kristo yolyol amin not kinda miꝅatni nandaꝅ gadat dima asak, mani eni gat egip do nandisak kaꝅ, miꝅatni dima kwiniꝅjak.

¹³ Ae Kristo yolyol miꝅat kinda eni nandaꝅ gadat dima asak, mani miꝅatni gat egip do nandisak kaꝅ, eni dima yipmaꝅdetjak.

¹⁴ Nido eni nandaꝅ gadat dima asak mani miꝅatni do anek eni uꝅun telagi. Ae miꝅatni nandaꝅ gadat dima asak mani eni do anek miꝅatni uꝅun telagi.

Yañ dima tam miñat monjiyosi unun telagi dima. Mani abisok unun telagi.

¹⁵ Mani miñat bo wili kinda nandan gadat dima anek wasen kik do nandisak kan, yan tagi anjil. Nandan gadat asak amin nandan gadat dima asak amin gat sigin egipjil dakon gen teban kinda dima tosok. Nido Pinjkop da nin notnin gat but yaworon da egipneñ do nandisak.

¹⁶ Miñat ji esi yokwikon ban timitdan bo dima, ji unun dima nandan. Ae wili ji miñatji yokwikon ban timitdan bo dima, jiyo kisi unun dima nandan.

Pinjkop da nian egipneñ do tilak agit unun da aripmon gin egipneñ

¹⁷ Nin kalon kalon Pinjkop da nian egipneñ do tilak agit unun da aripmon egipneñ. Pinjkop da wasok wasok yan nimgut bisapmon nian egipguman unun da aripmon gin egipneñ. Nak panmuwukbi morap do gen teban on yipmandat.

¹⁸ Wili kinda giptimni mandabi da don Pinjkop da yan ilikgit kan, dima mandabi yan koni dakon pi dima asak. Ae wili kinda giptimni dima mandabi da don Pinjkop da yan ilikgit kan, giptimni dima mandisak.

¹⁹ Nido giptim mandabi bo dima mandabi unun yo isali. Yo madep unun Pinjkop dakon gen teban guramitneñ.

²⁰ Pinjkop da yan nimgut bisapmon nian egipguman unun da aripmon gin egipneñ.

²¹ Oman amin egaki yan gamgut kan, nandaba kik dima aki. Mani pulugan kiki dakon kosit pisan gaban kan, unun nan yolgi.

²² Nido amin kinda oman amin egakwan Amin Tagi da yan ilikgit kan, unun amin Amin Tagi da dabilon puluganbi da egisak. Ae yan gin amin kinda puluganbi da egakwan Amin Tagi da yan ilikgit kan, unun abisok Kristo dakon oman amini egisak.

²³ Pinjkop da ji yuman nan depgut, do ji Pinjkop dakon galaktok yipmanek

amin dakon galaktok yoldo nandak nandak dima ani.

²⁴ Not kabi, Pinjkop da yan ilikgit bisapmon nian egipgwit unun da aripmon Pinjkop gat egipni.

Pol da miñat eyo dima awit amin do gen yipgut

²⁵ Nak miñat eyo dima awit amin do Amin Tagi dakon gen teban kinda tosok do dima dayikdisat. Mani naga dakon nandak nandak ban yokdisat, nido Amin Tagi da bupmi nandan naminek antagap aban gen bami yogok amin dagagim.

²⁶ On bisapmon jigi morapmi noman ton, do ji nian ekwan yan gin egipni kan tagi.

²⁷ Gak miñat pagil kan, unun kwinit do kosit wisik dima aki. Ae miñat dima pagil kan, miñat pak do dima nandaki.

²⁸ Mani miñat kinda paki kan, unun yokwi dima asal. Ae miñatjok kinda amin kinda pasak kan, unun yokwi dima asak. Mani miñat aminyo miñat eyo an unun egip egipnikon jigi morapmi pakdan. Jigi unun pani do dima galak tosot.

²⁹ Not kabi, yan do nandanek yosot. Bisap kili kwan tosok, do miñatni ton amin unun miñatni mini yombem da egek Yesu yol kimagek egipni.

³⁰ Ae kunam yan tidanek takgan amin unun kunam dima takgan yombem da egipni. Ae kisik kisik an amin kisik kisik dima an yombem da egipni. Ae yo yuman nok an amin yoni mini yombem da egipni.

³¹ Ae on miktim dakon yo timigek pi an amin unun yo morap pindakba egip egipnikon yo madep dima ani. Nido bisap dubak dima on miktim gat yo morapni gat pasildan.

³² Ji on miktim dakon yo do nandaba kik ani do dima nandisat. Miñat dima pagit amin unun Amin Tagi dakon pi dogin nandisak, ae Pinjkop dakon galaktok yol do nandisak.

³³ Mani miñat pagit amin on miktim dakon yo do nandaba kik asak,

ae miñatni dakon galaktok yol do nandisak,

³⁴ do nandak nandakni bamori kisi tomal. Ae miñatjok ae sakwabat ae miñat eni da kwiniñkbi unun Amin Tagi dakon pi do nandan. Unun wupni ae giptimni Pinjkop do paregek telagi egip do nandan. Mani miñat amin pagit on miñtim dakon yo do nandaba kik asak, ae eni dakon galaktok yol do nandisak.

³⁵ Ji pañpulugoko tagisi egipni do gen on yosot. Yanjop anjam do dima yosot. Ji da anpak kilegi anek yo diwari yopmanek bisapmi bisapmi Amin Tagi dakon pi dogin nandani do nandisat.

³⁶ Amin kinda miñatjok kinda pasak do manjin imgwit unun dima panek bisap dubak egek unun do anpak tagi dima asat yan nandisak, bo ae unun miñatjok pakdosi nandisak, bo ae giptim dakon galaktok kila aripmi dima agi yan nandisak kan, iyi dakon galaktok yolek miñat unun tagi pasak. Unun da yokwi dima asak.

³⁷ Mani amin kinda miñatjok kinda pasak do manjin imgwit unun butnikon da dima paken yanji nandisak, ae amin da pasak dosi dima iyan, ae iyi dakon giptim dakon galaktok kila tagi aben yan nandisak kan, miñat unun dima pasak. Unun da tagi asak.

³⁸ Do amin unun miñatjok unun pasak kan, unun anpak tagi asak. Mani dima pasak kan, unun da wagil tagisi asak.

³⁹ Miñat kinda eni sigin egakwan miñat unun eni tagi dima yipman deri. Mani eni kimotjak kan, galaktokni yolek amin kaluk tagi pasak. Mani Amin Tagi nandan gadan injak amin kinda nan pasak.

⁴⁰ Mani naga yan nandisat, amin dima pasak kan, kisik kisik egipdisak. Pinjkop dakon Wup da nakyo kisi antagap aban gen on yosot yanji nandisat.

8

Bit kilapyo kokup kidat do parekbi

dakon gen

¹ Nak abisok bit kilapyo kokup kidat do parekbi unun dakon geni yokdisat. Nin kisi morap nandak nandaknin ton, yan nandaman. Nandak nandak unun da kwen wigik anpak panalon asak, mani but dasi galak tan yomyom anpak da panmuwukbi panjeban asak.

² Amin kinda yo kinda do nak pakyanji nandan mudosot yan nandisak kan, nandak nandakni aripmi dima.

³ Mani amin kinda Pinjkop do but dasi galak tan imisak kan, Pinjkop da unun amin pakyanji nandan imisak.

⁴ Yanjo, bit kilapyo kokup kidat do parekbi unun tagi nonen bo dima? Nin nandaman, kokup kidat dakon wupmi unun yo bami kinda dima, ae Pinjkop morapmi dima ekwan, kalonji kinda dagin egisak.

⁵ Amin morapmi da Kwen Kokupmon ae miñtimon pinjkop morapmi ae amin tagi morapmi ekwan yan nandan.

⁶ Mani nin nandaman, Pinjkop kalonji kinda dagin egisak, unun Datnin. Unun da yo morap wasagit, ae unun dagin egip egip nimisak. Ae Amin Tagi kalonji kinda gin egisak unun Yesu Kristo. Pinjkop da Yesu obakon da yo morap wasagit, ae unun obakon da gin nin morap kisi egip egip nimgut.

⁷ Mani Yesu yolyol amin diwari unun dima kanba pisagit. Diwari kalip kokup kidat gawak yomgwit, do abisok kokup kidat unun yo bamisi kinda yan nandanek jap kokup kidat do parekbi unun non bisapmon burikon da gulusun aman yan nandan.

⁸ Mani jap nianen di ban noman unun da nin Pinjkop da kapmatjok aripmi dima panjisak. Jap unun dima nonen kan, Pinjkop da dabilon unun gulusun kinda dima asak. Ae jap unun nonen kan, Pinjkop da dabilon dima kilek tonen.

⁹ Disi nandan, jap kisi tagi noknogi, mani nandan gadatni dima teban tarbi amin da jap kokup kidat do parekbi nanba dandanek yokwikon di manbam. Do ji kan kimotni.

¹⁰ Nandani. Gak kokup kidat do yo bami dima yan nandanek kokup kidat gawak yomyom yutnon wigi jap unun nanaki notgo dima noknogi yan nandisak amin kinda da gandisak kan, unun yo kisi buri pidanban jap unun kokup kidat do parekbi unun nokdisak.

¹¹ Gak dakon nandak nandakgo da notgo nandan gadatni dima teban tarbi antasik akdisak. Kristo unun amin do anek kimakgit.

¹² Gak notgo dima noknogi yan nandisak amin unun yokwi an imisal bisapmon Kristo yo kisi yokwi an imisal.

¹³ Yan do, japmon notno yokwikon yipben kan, nak bunon bit kilapyo dimasi noken. Yan anek notno yokwikon di yipbom.

9

Pol yabekbi pi anek tomni timit do dima nandagit

¹ Nak yo kinda da dam anakwan dima egisat. Nak yabekbi kinda, ae Amin Taginin Yesu kili kagim. Amin Tagi dakon pi agim dakon bami kabi ji mani.

² Amin diwari da nak do yabekbi kinda yan dima bo nandan naman, mani ji da nak do asi yabekbi kinda yan nandan naman, ma? Ji da Yesu yolyol amin dagawit unun da tilak kinda da yan tanakwan unun da nak Amin Tagi dakon yabekbini kinda yan yolanakwan kon.

³ Amin diwari da anpakno kokwinigek abin nepmanba kobogi do gen unuden ban yoyisat.

⁴ Banabas gat nit pi anapdo pi amak dakon yuman nogi amin da nit do jap pakbiyo tagi panpulugogi.

⁵ Nit yabekbi diwari ae Amin Tagi dakon padige ae Pita yo da an unuden Yesu yolyol minat panek kisin agek pi agagi.

⁶ Banabas gat nit dagin nit dakon yiyit dakon pi ando tagi asak yan nandan, ma?

⁷ Emat amin da pini anek tomni timikgan, do yiyitni do iyi dakon monej dima non. Ae wain kwaokdak amin wain dakon sopmi iyi pan non. Ae sipsip kila an amin iyi sipsip dakon mumni non.

⁸ Nak amin dakon nandak nandak yolek gen on dima yosot. Gen teban yo kisi yan gin yosok.

⁹ Moses da gen tebanon gen yan tosok:

“Ji bulmakau wit gip golek do baman misinikgan bisapmon jap noni do gen kagani dima sopni.”

Pinkop da bulmakau dogin nandanek gen unun yagit yan nandan, ma? Dima.

¹⁰ Unun nin dakon tagi timnin do anek gen unun yagit. Miktin pidosok amin gat ae wit gip misinikdak amin bamot bami nokdamak yan nandanek pini amal.

¹¹ Nin da wupji panpulugok do yo tagisi ji da binapmon kwaokgiman, do ji da nin do giptim dakon yo panpulugoni unun da jigi damjak, ma?

¹² Pinkop dakon pi amin diwari panpulugon, do unun yapmanek nit madepsi panpulugoni kan, unun da tagisi asak.

Mani nit jigi morapmi panek jikon yo timirisi unun dima timikgamak, nido Kristo dakon Gen Bin Tagisi kosit sopsop ak do dimasi nandamak.

¹³ Pinkop da Telagi Yutnon telagi pi an amin unun Telagi Yut dakon jap ban timikgan. Ae alta dakon pi an amin da altakon paret do bit kilapyo mukwa soson unun dakon diwari non. Ji unun dima nandan, ma?

¹⁴ Unuden gin, Amin Tagi da yanji anen do gen yan yagit. Gen Bin Tagisi yan tenjenok amin unun gen yanakwa si nandan minat aminyo da giptim dakon yo panpulugok ani.

¹⁵ Mani nak giptim dakon panpulugok minat aminyokon dima timikdat. Ae abisok jikon yo timit do gen on dima yipmandat. Nak jikon yo timit do dima nandisat. Yo unun dima timigek kimokgen kan unun da tagi. Nido pi anapbo amin da tomni dima naman unun da kisik kisik madepsi namisak. Amin da yo naminek kisik kisikno gwayeni do dima galak tosot.

¹⁶ Mani Gen Bin Tagisi yan tenjenok asat bisapmon mano aripmi dima awigiken. Amin Tagi da unun pi naminek pi unun abendosi nayigit. Ae Gen Bin Tagisi dima yan tenjenoken kan, awa yo jigisi noman tan nandisak.

¹⁷ Pi on naga da nandak nandagon asat tam tomni tagi timikgom. Mani naga da nandak nandagon dima asat. Pin kop da namgut ban asat.

¹⁸ Yando, ni tomni nan abidoken? Gen Bin Tagisi yan tenjeneken yo timirisi unun dima timikdat. Minat aminyokon Gen Bin Tagisi isalsi yanek tomni dima timigek tagisi nandisat, unun da tomnino asak.

Pol minat amin morapyo dakon oman amini egipgut

¹⁹ Nak puluganbi da egisat. Nak amin kinda dakon oman monji dima egisat. Mani minat amin morapmi Kristokon panap do anek oman amini dagagim.

²⁰ Juda amin kabikon egek unun timit do Juda amin yombem dagosot. Naga Moses dakon gen teban da yongamgwan dima egisat, mani gen teban da yongamgwan ekwan amin unun timit do anek unun amin gat egisat bisapmon gen teban da yongamgwan yombem egisat.

²¹ Ae amin Nwakenwari Kabi Moses dakon gen teban dima abidawit amin

gat egisat bisapmon, gen teban da yongamgwan dima egisat yombem da egisat, nido unun amin timit do nandisat. Mani Pin kop dakon gen teban dima yipman dekdad, nak Kristo dakon gen teban yoldat.

²² Ae amin nandan gadatni dima teban tanbi gat egisat bisapmon, nandan gadatno dima teban tanbi da tilak unun gat egisat, nido unun amin yokwikon ban timit do nandisat. Nak amin morap kisi dakon anpak timikgim, nido kosit morap kisi ankiligek amin diwari yokwikon ban timit do nandisat.

²³ Pi morap unun asat unun Gen Bin Tagisi da iren tosak do asat. Nido Gen Bin Tagisi dakon yo tagisi kisin da timik timik anen do nandisat.

Nin si teban tanek timtim yanek kin tomni tagisi abidonej

²⁴ Napbi gwapbokon kwan amin unun kisi da timtim yanek kwan, mani kaloni kinda dagin tomni abidosok. Unun ji dima nandan, ma? Do ji tomni abidok do si teban tanek timtim yanek kini.

²⁵ Amin morap aktidok ak do nandan amin unun iyi dakon kila tebaisi anek giptim dakon tagaptok an. Tomni unun timikgan unun tasik togi, mani nin tomni aripmi dima tasik togi unun timit do aktidogon kwaman.

²⁶ Yando, tomni abidokenji yan nandeken timtim yanek dukwan dukwan dima wisinek tilagonsi kisas. Amin da kisit emat dakon aktidok tagisi an unun da tilak kisitno isal timon dima dapmandat.

²⁷ Giptimno da oman amino egipjak do antagap asat. Gen Bin Tagisi amin yoyinek naga aktidok dima anek tomni dima di timikgom.

10

Nin pankewalon monej do kan kimotne j

¹ Not kabi, nak Moses da bisapmon babikninon yo noman tawit unun do pakyanſi nandani do nandisat. Pinƙop da kisi morap kosit yolik do gikwem kinda yipman yomgut, ae Tap Gami wasen ƙinƙawan kisi morap teri kinda wigiwit.

² Gikwem kagagwan kiwit ae tap pakbi binapmon da kiwit unun da telagi pakbi sowit yombem asak. Unun awit da Moses dakon amin kabi egipgwit dakon tilak.

³ Ae kisi morap da Pinƙop dakon Wup da jap yomgut unun nawit.

⁴ Ae kisi morap Pinƙop dakon Wup da pakbi yomgut unun nawit. Asi, Wup dakon tip unun gat kisi agipgwit unun dakon pakbi nawit. Tip unun Kristo.

⁵ Pinƙop da pi madepsi aban kawit, mani unun amin kabikon morapmi da anpak yokwi aba tagi dima nandan yomgut. Do miktim kibiri amin da aripmi dima egipmi timon panupbal aban kimagakwa bumjotni timi dukon di tan tan awit.

⁶ Unun yo morap noman tawit da nin do mama gen kinda asak. Do unun da yo yokwi ak do but kindap awit unuden dima anen.

⁷ Unun da kokup kidatni dakon wupni do gawak yomgwit nin yan dima anen. Pinƙop gen da yan yosok: “Jap pakbiyo madepsi anek unun da kwenon kap ae kisik kisikyo mibili mibili awit.”

⁸ Unun da yumabi anpak awit unuden dima anen. Unun da yan aba gildat kalon dogin amin 23 tausen da kimakgwit.

⁹ Unun amin da awit unuden Kristo dima anƙewalnen. Unun da yan aba tunon amin emari ton da injin yoba kimakgwit.

¹⁰ Ae ji unun da Pinƙop do yanba yokwi tok awit unuden dima ani. Yan aba kimot yomyom anelo da abin dapban kimakgwit.

¹¹ Unun yo morap noman tawit da nin do mama gen kinda asak. Amin da Pinƙop da papiakon gen unun mandawit unun da mibi bisapmon ekwaman amin nin do mama gen niyisak.

¹² Yan do, amin kinda nak tebaisi akdat yan nandisak amin unun kan kimotjak. Yokwikon di manban.

¹³ Panƙewal jikon noman ton unun nwanjwari dima, unun amin morap kisikon yan gin noman ton. Ae Pinƙop toktok teban ji gat egek panpulugosok, do ji panƙewal anƙawan panƙewalon dima manek tebaisi atdan. Panƙewal noman tan damni bisapmon Pinƙop da pulugan kini dakon kosit kinda yipdisak, anƙawan yokwikon dima mokdan.

Nin Pinƙop gat ae kokup kidat gat kisi do gawat gawat dima anen

¹⁴ Yan do, notnoni, ji kokup kidat gawak yomyom anpak yipman degek pasal kini.

¹⁵ Ji nandan kokwinji tagisi, do gen dayisat disi kokwinini.

¹⁶ Telagi jap noman bisapmon kap abidanek Pinƙop ya yan iyinnek noman unun da yawini do anek nin Kristo gat kabi kalon aman. Ae bret pudanek noman bisapmon unun da giptimni do anek nin Kristo gat kabi kalon aman.

¹⁷ Bret kalon kinda dagan tosok, nin amin morapmi da unun nanjin noman, do nin morapmi da giptim kalon aman.

¹⁸ Ji Israel amin dakon anpak do nandani. Bit kilapyo altakon soson bisapmon unun nanek Pinƙop gat kabi kalon an.

¹⁹ Mani ji da kokup kidat do mukwa soson unun do nak da yo bamisi an yan yosot yan di nandabam. Ae kokup kidat do yo bamisi yan dima yosot.

²⁰ Unun dimasi. Nak yan yosot. Pinƙop dima nandan iman amin da mukwa soson unun kon do an, unun

Piņkop do dima an. Ae ji konj gat kabi kalonj ani do dima galak tosot.

²¹ Amin Tagi da kapmon ae konj da kapmon kisi noni kan, unun ma abisi an. Ae Amin Tagi da tamokon ae konj da tamokon kisi jap noni kan, unun yo kisi ma abisi an.

²² Amin Tagi yipmanj degapno nin do nandaban yokwi tok anj nimjak do nandamanj, ma? Nin dakon tapmim da unun dakon tapmim yapmanjgamanj, ma?

Bisapmi bisapmi Piņkop dakon man awiginen

²³ Amin diwari da yanj yonj, “Yo morap tagi agagi.” Gen unun bami, mani yo diwari da nin tagi dima panpulugogi. “Yo morap tagi agagi”, mani yo diwari da butnin tagi dima panjteban asak.

²⁴ Nin nin banjin panpulugok ak do dima nandanen. Nin amin diwari panpulugok do nandak nandak anen.

²⁵ Bit kilapyo morap yumanj gwayek tamokon yopmanjanj unun tagi noni. Nandaba kik anek kokup kidat do parekbi bo dima, unun do dima yoyini.

²⁶ Nido nin nandamanj, “On miktim gat yo morapni gat tonj unun kisi morap unun Amin Tagi dakon gin.”

²⁷ Yesu dima nandanj gadanj imisak amin kinda da yutnikon kinj jap noni do dayinban yutnikon kik do nandanj kanj tagi kini. Ae jap morap daban nandaba kigi mini tagi noni. Noknogi bo dima noknogi unun do but morap dima ani.

²⁸ Mani amin kinda da nandaba kik anek, “Bit on kokup kidat do parekbi” yanj dayinban kanj, unun dima noni. Noni kanj unun amin da sunj anj yanj nandanj damdisak.

²⁹ Disi jap morap kisi tagi noknogi yanj nandanj, mani unun amin yanj dima nandisak.

Nak jap morap kisi tagi noknogi yanj nandisat. Do nido amin kinda da

jap unun nonen kanj unun sunj amanj yanj nandanjakwan jap unun yopbenj?

³⁰ Piņkop ya yanj iyinjek jap nokekanj, mibili nido amin kinda da gak sunj asal yanj nayisak?

³¹ Yanjo, jap pakbiyo ani bo yo diwari gat ani bisapmon Piņkop man madep im do nandanjek ani.

³² Juda amin, bo Grik amin, bo Piņkop dakon panmuwukbi da yokwikon moni dakon anjak kinda dima ani.

³³ Nakyo kisi minjat amin morapyo da anjak si galaktonj unun banj asat. Naga anpulugok do anek dima asat. Minjat amin morapyo panpulugoko Piņkop da yokwikon banj timitjak do nandanjek asat.

Pol da Telagi Wup dakon but galak dakon yo gat ae Piņkop gawak imim dakon anjak do yagit

(Kilapmi 11-14)

11

¹ Nak da Kristo dakon anjak yol-dat, yanj gin jiyo kisi nak dakon anjak yolni.

Amin da busunji witjan unun do Pol da yagit

² Ji bisapmi bisapmi nak do nandanjek ekwanj, ae gen timikgim banj dangum unun banj yolek ekwanj, do ji anjak tagisi anj.

³ Mani gen kinda gat nandani do nandisat unun yanj. Wili dakon busunji unun Kristo, ae minjat dakon busunji unun wili, ae Kristo dakon busunji unun Piņkop.

⁴ Wili kinda busunji witjinjek bisit asak, bo kombi gen yosak kanj, unun da busunji Kristo abinj yipmandak.

⁵ Mani minjat kinda busunji dima witjinjek bisit asak, bo kombi gen yosok kanj, unun da busunji eni abinj yipmandak. Unun busunj dangwani kisi mandanj mudosok yanj asak.

⁶ Miñat kindá busuñni díma wítjisak kan, busuñ dangwani kisi mandan mudosak. Ae busuñ dangwani písipmi bo ae warot pak do mayagi nandisak kan, busuñni si wítjisak.

⁷ Wili unun busuñni díma wítjisak, nido wili Piñkop iyi yombem wasanbi, unun da Piñkop dakon tilimni nolisak. Mani miñat unun wili dakon tilimni nolisak.

⁸ Nido Piñkop da miñat dakon giptim nan wili díma wasagit, wili dakon giptim nan miñat wasagit.

⁹ Ae Piñkop da miñat do nandanek wili díma wasagit. Wili do nandanek miñat wasagit.

¹⁰ Yan do anek, ae anelo da nindan do anek, miñat unun busuñni wítjisaksi. Yan asak unun da eni do gawat gawat asak dakon tilak.

¹¹ Mani Amin Tagi da kabikon miñat wiliyo iyi dage díma ekwan. Miñat unun wili dakon panpulugokni, ae wili unun miñat dakon panpulugokni.

¹² Nido kalip Piñkop da wili dakon giptim nan miñat wasagit, mani wili miñaron da alton. Ae Piñkop unun yo morap dakon mibili.

¹³ Ji disi gen on kokwin ani. Miñat kindá busuñni díma wítjinjek bisit asak kan, unun anpak tagi nan asak?

¹⁴ Piñkop da miñat aminyo nianon da wasan nipgut unun pindagek yansi nandan, wili busuñ dangwani dubagi amin unun mayagi.

¹⁵ Mani miñat busuñ dangwani dubagi kan, unun miñat dakon tilimni tagisi, nido Piñkop da busuñni wítjisak do imgut.

¹⁶ Amin kindá da nak dakon gen unun do gen emat asak kan, yansi nandisak, nin gat ae Piñkop dakon panmuwukbi diwari gat anpak nwanjwari kindá díma yolgaman.

Korin amin telagi jap kosit kilegikon da díma nawit

¹⁷ Kili nak anpak diwari an unun do tagisi díma nandisat. Unun do anek anpak diwari ji da agagisi unun do dayikdisat. Ji Piñkop gawak im

do muwukgan bisapmon notji díma panpulugon, notji panupbal an.

¹⁸ Do mibiltok unun do dayikdisat. Piñkop gawak im do muwukgan bisapmon pidok pidok anek ekwan yan amin da yanba nandagim. Gen unun nandako bamisok agit,

¹⁹ nido panmuwukbi timisok di wasan kinakwa unudon da Piñkop dakon anpak namín da bamisi yolgan unun da dolisak.

²⁰ Piñkop gawak im do muwukgan bisapmon Amin Tagi dakon telagi jap ban noman yansi nandanek díma non.

²¹ Ji kalon kalon notji do jomjom díma anek jap tepmi timigek nan nan anek wain morapmi nanek but upbal an. Anakwa diwari jap do an.

²² Yutji mini do jap pakbiyo aripmi díma ani, ma? Piñkop dakon panmuwukbi do yo isali yan nandanek japni mini amin panmayak ak do nandan, ma? Ni gen ban dayiken? Ji anpak tagisi an yan dayiken, ma? Unun dimasi!

Amin Tagi dakon telagi jap dakon gen

²³ Nido nak Amin Tagikon gen timikgim unun kili dayigim unun disi nandan. Gen unun yan. Kalbi Judas da Amin Tagi uwal da kisiron yipgut bisapmon unun kalbi Amin Tagi Yesu da bret abidanek

²⁴ Piñkop ya yan iyinek pudanek yan yagit, “On nak dakon giptim timno ji do parekdat. On nanek nak do nandanek egipni.”

²⁵ Ae jap nan mudanek wain kap abidanek yan gin anek yan yagit, “On wain kap unun sanbek sanbek kalugi naga dakon yawi nan asat. Ji bisap morap on wain nanek nandan namni.”

²⁶ Yesu da gen yagit unun da yan nolisak. Bisap morap on bret gat ae wain on kapmon noni bisapmon Amin Tagi dakon kimot do yan tentenanakwa wigi ae apjak bisapmon wigisak.

Anpak kilegikon da Amin Tagi dakon telagi jap nonen

²⁷ Yanɗo, amin kinda da Amin Tagi dakon bret ae wain kapni anpak kilegikon da dima nosak kaɗ, Amin Tagi dakon giptim ae yawi yokwi anɗimisak dakon gulusuɗni taɗ imisak.

²⁸ Do butjikon da kokwin tagisi anek bret gat wain kapmon noni.

²⁹ Nido Amin Tagi dakon giptim tim do dima nandaba wigakwan bret wainyo noni kaɗ, gulusuɗ aɗ do Pinƙop da kobogi damɗisak.

³⁰ Mibili yaɗ do anek jikon amin diwari tapmimni mini, ae diwari sot aɗ, ae diwari kili kimakgwit.

³¹ Mani butnin dakon kokwin tagisi anek nonen kaɗ, kobogi dima timitnen.

³² Mani Amin Tagi da anpaknin dakon kobogi nimɗek nin panmilib asak. Unun miktimon miɗat aminyo gat dima pasilnen do yaɗ asak.

³³ Yanɗo, not kabino, Amin Tagi dakon telagi jap nok do muwutni bisapmon amin diwari do jomjom anek don noni.

³⁴ Amin kinda jap do tepmi nandisak kaɗ yutnikon nosak. Yaɗ anek muwutni bisapmon gulusuɗ dima anek kobogi dima timitjak.

Gen diwari dayigi unun opben bisapmon don dayiken.

12

Telagi Wup da but galak do pi anen do tapmim nimisak

¹ Not kabi, Telagi Wup da but galak do pi morap dakon tapmim nimɗ asak unun pakyaɗsi nandani do dayikdisat.

² Disi nandan, Pinƙop dima nandan ingwit bisapmon kokup kidat dakon wupmi gen dima yoɗ unudon kini do amin da dayinba kokwin dima anek kin kin awit.

³ Yanɗo, pakyaɗsi nandani, Pinƙop dakon Telagi Wup da amin kinda antagap aban “Yesu jobit tagi pasak!”

yaɗ aripmi dima yosak. Ae Telagi Wupni mini amin da “Yesu unun Amin Tagi” yaɗ aripmi dima yosak.

⁴ Telagi Wup dakon but galak dakon yo mibili mibili, mani Wup kalonɗi kinda daɗin egisak.

⁵ Panmuwukbikon pi mibili mibili aman, mani Amin Tagi kalonɗi kinda gin.

⁶ Ae pi agak dakon kosit mibili mibili ton, mani Pinƙop kalonɗi daɗin miɗat aminyo do tapmim yomɗakwan pi unun aɗ.

⁷ Panmuwukbi kisi panpulugonen do Telagi Wup da amin kalonɗi kalonɗon pi asak.

⁸ Amin kinda Telagi Wup da antagap aban nandan kokwin tagisi anek miɗat aminyo panpulugosok. Ae unun Wup kalonɗi daɗin kinda antagap aban nandak nandak tagisi miɗat aminyo yoyisak.

⁹ Ae unun Wup kalonɗi daɗin nandan gadat tebaisi amin kinda do imisak. Ae unun Wup kalonɗi daɗin amin kinda tapmim iban sot amin panmilib asak.

¹⁰ Ae amin kinda do wasok tapmimi ton agak dakon tapmim imisak. Ae amin kinda do kombi gen yosak dakon tapmim imisak. Ae amin kinda do wup mibili mibili kokwin agak dakon tapmim imisak. Ae amin kinda do gen mibili mibili yogok dakon tapmim imisak. Ae amin kinda do gen unun pantobiljak dakon tapmim imisak.

¹¹ Unun Wup kalonɗi daɗin unun yo morap panalon asak. Iyi da galakto-gon but galak dakon yo kokwinigek amin kalonɗi kalonɗi do yomɗ yomɗ asak.

Nin giptim kalonɗi kinda dakon diwatni kabi da ekwaman

¹² Amin dakon giptim unun kalonɗi gin, mani giptim diwatni morapmi. Ae unun giptim dakon diwat morap unun giptim kalonɗi kinda dakon gin. Kristo dakon giptim kisi yaɗ gin.

¹³ Wup kalonɗi kinda daɗin nin morap telagi pakbi soɗ niban giptim

kalonj agımanj. Juda amin nin, ae Grik amin, ae oman amin, ae oman amin dima ekwanj amin nin kisi Wup kalonjı butninon abıdagımanj.

¹⁴ Gıptımnın unun kalonjı kında gın dima, dıwatni morapmi.

¹⁵ Kandap da “Nak kisit dima, do gıptım dakon dıwatni dima” yanj tagı yosak, mani unun gıptım dakon dıwatni sigın tosok.

¹⁶ Ae mirak da “Nak dabil dima, do gıptım dakon dıwatni dima” yanj tagı yosak, mani unun gıptım dakon dıwatni sigın tosok.

¹⁷ Gıptımon dabil dagın tosok tam, nıanj anjek gen nandısak? Ae gıptımon mirak dagın tosok tam, nıanj anjek yo dakon kibanjı nandısak?

¹⁸ Mani gıptım unun yanj dima. Pınkop da iyı dakon galaktok yolek gıptım dakon dıwatni kalonj kalonj yopgut da tamonikon tanj tanj anj.

¹⁹ Gıptım dakon dıwatni kalonjı kında dagın tosok tam unun gıptım dima.

²⁰ Mani gıptım dakon dıwatni morapmi da gıptımon sanbenba gıptım kalonjı kında gın asak.

²¹ Dabil da kisit “Gak mini tam naga tagı egıpbom” yanj arıpmı dima iyıgi. Ae busunj da kandap “Gak mini tam naga tagı egıpbom” yanj arıpmı dima iyıgi.

²² Dimasi. Gıptım dakon dıwatni tapmımnı madep dima yanj pındakgamanj unun dima ekwanj tam gıptım tagı dima tanban.

²³ Ae gıptım dakon dıwatni mani mini yanj pındakgamanj unun banj kila tagısi amanj. Ae gıptım dakon dıwatni mayagı yanj nandamanj unun banj tagısi wıtjamanj.

²⁴ Mani gıptım dakon dıwatni dıwari mayagını mini unun yum pındagapno ısıl tonj. Pınkop da gıptım dakon dıwatni kisi wasanj yopmanjek dıwatni nin da yo madep dima yanj pındakgamanj unun do man madep yomgut.

²⁵ Yanj aban gıptım dima wasen

kısak, ae gıptım dakon dıwatni da notni arıpsi kila anj anj anj.

²⁶ Gıptım dıwat kında tepmi pasak kanj, gıptım dıwat kisi morap tepmi panj. Ae gıptım dıwat kında man madep pasak kanj, gıptım dıwat kisi morap kisik kisik panj.

²⁷ Ji kisi morap Kristo dakon gıptım tim ekwanj, ae ji kalonj kalonj gıptım dıwatni ekwanj.

²⁸ Ae Pınkop da panjmuwukbikon pi ani do amin manjıgit. Mıbılto k yabekbi, ae unun da bunon kombı amin, ae unun da bunon yoyındet, ae wasok tapmımi tonj agak amin, ae sot amin panjılıp ak amin, ae amin panjıplugok amin, ae pi mıbılı mıbılı kila agak amin, ae gen amin da dima nandagı mıbılı mıbılı yogok amin kisi manjıgit.

²⁹ Kisi morap yabekbi dagın dima ekwanj, ae kisi morap kombı amin dagın dima ekwanj, ae kisi morap yoyındet dagın dima ekwanj, ae kisi morap wasok tapmımi tonj agak amin dagın dima ekwanj,

³⁰ ae kisi morap sot amin panjılıp ak amin dagın dima ekwanj, ae kisi morap gen amin da dima nandagı mıbılı mıbılı yogok amin dagın dima ekwanj, ae kisi morap gen panjıtolı amin dagın dima ekwanj.

³¹ Mani ji Telagı Wup dakon but galak dakon yo wukwısi unun tımıt do tek kındap panı.

Abısok anpak wagıl tagısisı kında do dayıkdisat.

13

Nın amin do but dası galaktan yomneņ

¹ Nak amin dakon gen mıbılı mıbılı ae anelo dakon gen kisi yokenj, mani amin do but dası galaktan yomyom anpak nagon dima tosok kanj, nak gonjon bo ae dubanj mıbılı mini tidonj unun yombem.

² Ae kombı gen yogok dakon tapmım nagon tosok, ae nandak nandak pasılı tonj unun nandanj

mudosot, ae nandak nandak morap kisi nandan mudosot, ae nandan gadatno tebaisi do kabap kinda iyiko diwalik tagi kisasak, mani amin do but dasi galaktan yomyom anpak nagon dima tosak kan, nak yo isalisi.

³ Nak yo morapno yoni mini amin do yoben, ae yum pindagapbo amin da giptimno abidan kindapmon sonba sonok kimokgen, mani amin do but dasi galaktan yomyom anpak nagon dima tosak kan, unun da nak kindasok aripmi dima anpulugoni.

⁴ Amin kinda amin do but dasi galaktan yomisak, unun amin da yokwi an iba butni yawori tanakwan kobogi anyom do dima nandisak, ae amin morap do anpak yaworisi gin anyomisak. Ae amin tagisi ekwan amin do pindak galaktok anek nandaba yokwi tok dima anyomisak, ae pibit tidok dima asak, ae iyi do nandaban dima wigisak.

⁵ Ae anpak mayagi dima asak, ae iyi dogin dima nandisak, ae butjap tepmi dima nandisak, ae amin da yokwi an iba yokwini do dima nandan egisak.

⁶ Unun anpak yokwi do kisik kisik dima asak, gen bami do kisik kisik asak.

⁷ Amin do but dasi galaktan yomyom anpak asak amin jigi da aripmi dima abin yipmandak. Bisapmi bisapmi Pinokop do nandan gadat anek anpulugosak do jomjom asak, ae jigi bisapmon tebaisi akdak.

⁸ But dasi galaktan yomyom anpak unun aripmi dima mudosak. Mani kombi gen yogok gat, ae gen mibili mibili yogok gat, ae amin dakon nandak nandakni tagi morap unun pasildan.

⁹ Nin yo morap dakon nandak nandak diwari banjin nandaman, ae kombi genyo kisi diwari banjin yoman.

¹⁰ Mani don yo wagol gwaljigi minisi noman tanakwan abisok yo morap diwat diwat nandaman unun pasildan.

¹¹ Unun dakon tilak unun yan. Nak moninisok egipgum bisapmon gen amin monin da tilagon yagim, ae nandak nandakno gat ae kokwin agakno gat amin monin da tilak egipgum. Mani amin madep anek amin monin anpak yipman mudagim.

¹² Abisok nin Pinokop dakon mibili diwari gin nandaman. Unun pakbi idapmon wupnin pindak upbal aman unun yombem. Mani Pinokop dakon tomno dabilyo bamisi don kokdaman. Pinokop da abisok nin bamisi nandan nimisak, unuden don nandan imdaman.

¹³ Nandan gadat gat, ae Pinokop da panpulugosak do jomjom agak gat, ae but dasi galaktan yomyom anpak, unun anpak kapbi da toktok teban tan anan kikan. Mani but dasi galaktan yomyom anpak da anpak diwari yapman mudosok.

14

Kombi gen yok do galagi madep nandanen

¹ Ji amin do but dasi galaktan yomyom anpak toktogisi an kimotni. Ae Telagi Wup da but galak do yo nimisak unun timit do galak tanek kombi gen yogok dakon tapmim abidok do madepsi galak toni.

² Nido amin kinda gen njakwarikon* da gen yosak kan, unun amin da nandani do dima yoyisak, unun Pinokop nanjin iyisak, nido amin da ni gen nan yosok unun dima nandan, Telagi Wup da tapmim iban gen pasili yosok.

³ Mani, amin kinda kombi gen yanek minat aminyo dakon nandan gadatni panjeban asak, ae tebai atni do butni panjeban asak, ae jigikon ekwan amin butni panjeban asak.

⁴ Amin kinda gen njakwarikon da gen yosok unun iyi dakon but anjeban asak, mani kombi gen yosok amin panmuwukbi morap dakon but panjeban asak.

13:6: Ro 12.9   **13:7:** 1Pi 4.8   **13:13:** 1Tes 1.3   **14:1:** 1Ko 12.31; 14.39   * **14:2:** Gen njakwarikon dakon mibili unun yan. Unun miktin amin morap da dima yon gen kinda do yosok.

⁵ Ji kisi da gen njwakɲwarikon da gen yoni do nandisat, mani kombi gen yoni dosi nandisat. Kombi gen yosok amin da gen njwakɲwari yosok amin yapmandak, mani gen njwakɲwari yanakwan amin kinda da panɲobiljak kan unun tagi, unun da panɲmuwukbi dakon but panɲteban asak.

⁶ Not kabi, nak jikon obinɲek gen njwakɲwarikon da gen dayiken kan, nianɲon da gen unun da ji panɲpulugosak? Mani Pinɲkop da gen pasili noligit unun dayiken, bo nandak nandak tagisi di dayiken, bo kombi gen kinda dayiken, bo dayindet aben unun da ji tagisi panɲpulugosak.

⁷ Yo egip egipmi mini unudon abidanɲek tilak aben. Kasisin ae gitayo geni kilegi dima yoni kan, nikon da amin kap dakon tek nandanɲek kap yoni?

⁸ Ae kwen kilegi dima yosak kan, amin nianɲon da emat do tagap toni?

⁹ Jiyo kisi yan gin. Ji gen njwakɲwari yanakwa nianɲon da amin da gen unun dakon mibili nandaba pisoni? Gen yanba isali akdan.

¹⁰ Asi, miktimon gen mibili mibili morapmi ton, ae kisi morap mibili ton gin.

¹¹ Mani amin kinda da gen yanban dima nandabo piosak kan, unun amin da nak do kokup njwakɲwarikon amin yan nandanɲ naminɲakwan nak da unun amin do kokup njwakɲwarikon amin yan nandanɲ iben.

¹² Gen njwakɲwarikon da gen yoni kan, amin da ji do yan gin nandanɲ damdan. Ji Telagi Wup dakon but galak dakon yo timit do galagi madepsi nandanɲ, do but galak dakon yo panɲmuwukbi tagisi panɲteban agagi unun timit do pi tebaisi an kimotni.

Gen njwakɲwari yogok dakon gen

¹³ Yanɲo, amin kinda gen njwakɲwarikon da gen yosak kan, Pinɲkop da gen unun tagi panɲobiljak dakon tapmim imjak do bisit asak.

¹⁴ Nido, gen njwakɲwarikon da bisit aben kan, wupnokon da bisit asat,

mani nandak nandaknokon da yo bami kinda dima nandisat.

¹⁵ Yanɲo, nian aben? Wup ae nandak nandakno kisi da bisit aben. Wup ae nandak nandakno kisi da kap yoken.

¹⁶ Yan dima anɲek wupmon dagin Pinɲkop anɲkisinɲek ya yan iyinɲaki mirak yopmandak amin unun gen yosol dakon mibili dima nandisak, do nianɲon da "Unun asi" yan yosak?

¹⁷ Pinɲkop ya yan iyinɲek yo tagisi asal, mani mirak yopmandak amin dakon buri dima anɲteban asal.

¹⁸ Nak bisap morapmi gen njwakɲwarikon da gen yanɲek ji gwapman mudosot do Pinɲkop ya yan iyisat.

¹⁹ Mani, panɲmuwukbi Pinɲkop gawak im do muwutni bisapmon gen njwakɲwarikon da gen sop 10 tausen yoken kan, unun da panɲpulugok kinda dima akdisak. Mani gen sop 5 kabi amin da tagi nandagi unun ban yoyindet aben kan, unun da panɲpulugok madepsi akdisak.

²⁰ Not kabi, nandak nandakjikon da amin monin da tilak dima egipni. Amin monin da anɲpak yokwi dakon mibili dima nandanɲek ekwan ji unun da aripmon egipni. Mani nandak nandakji unun amin madep da tilagon egipni.

²¹ Pinɲkop da gen tebanon gen yan mandabi:

"Amin Tagi da yan yosok, 'Geno kokup njwakɲwarikon amin do yobo unun da gen njwakɲwarikon da unun minat aminyo do yoyikdan.

Mani geno nandak do mirak dima yopdan.'"

²² Yanɲo, gen njwakɲwarikon da gen yogok unun da Pinɲkop dakon tilak madepni kinda asak. Unun nandanɲ gadat kili awit amin do dima yolisak, nandanɲ gadat dima awit amin do yolisak. Mani kombi gen yogok unun tilak kinda nandanɲ gadat kili awit amin panɲpulugok do yomisak, unun nandanɲ gadat dima awit amin do dima yomisak.

²³ Do pañmuwukbi morap Piñkop gawak im do muwugek ji kisi gen ñwaktñwarikon da gen yoni kañ, but galak dakon yo dakon mibili dima nandan amin, bo ae nandan gadat dima abi amin da wiñ dandanek ji do si ñugigan yañ yokdan.

²⁴ Mani, ji kisi kombi gen yoni kañ, but galak dakon yo dakon mibili dima nandan amin, bo ae nandan gadat dima abi amin da abin gen unun nandan unun da buri suganba iyi do nin yokwi pakpak do kobogi pakdaman yañ nandakdan.

²⁵ Nandak nandakni burigwan pasili ton unun tenjenokdan. Ae man pak gawagek Piñkop gawak iminek “Piñkop bamisi ji gat egisak” yañ yokdan.

Kosit kilegikon da Piñkop gawak imner

²⁶ Yan do, not kabi, Piñkop gawak im do muwutni bisapmon niban ani? Kinda da kap yosak, ae kinda da yoyindet asak, ae kinda da Piñkop dakon nandak nandak pasili ton unun yosak, ae kinda da gen ñwaktñwarikon da gen yosak, ae kinda da unun gen yosak unun panjobiljak. Yo morap ani unun pañmuwukbi panjoban ak do ani.

²⁷ Amin diwari gen ñwaktñwarikon da gen yoni kañ, amin bamori bo kapbi dagin yoni. Ae kisi bisap kalon dima yoni, notji do bikbik yomin yomin anek yoni. Ae amin kinda da gen unun si panjobiljak.

²⁸ Mani gen panjobil amin mini kañ, gen ñwaktñwarikon da gen yogok amin gen dima yosak. Gen iyi gat ae Piñkop gat dogin yosak.

²⁹ Amin bamori bo kapbi da kombi gen yoni, anakwa diwari da geni kokwinini.

³⁰ Ae kinda yigakwan Piñkop da gen kinda analon aniban kañ, gen yosok amin gen sanbenek dima yosak.

³¹ Yan anek kombi gen yogok amin kisi kalon kalon kombi gen yoni dakon bikbik pisan damdan. Anakwa pañmuwukbi kombi gen yoyinakwa

nandak nandak timigek unun da butni panjoban asak.

³² Kombi gen yogok amin unun wupni dakon kila iyi tagi an, do iyi da bisapmon gen tagi yoni.

³³ Nido Piñkop unun yo morap upbilapmon da agak amin dima. Nin da but kalonon da egipner do nandisak.

Telagi pañmuwukbi morap nin da aman unuden jiyo kisi muwut muwutjikon

³⁴ minjat gen dima yoni. Gen yanba tagi dima akdisak. Moses dakon gen teban da yosok unun da aripmon gawat gawaron da yitni.

³⁵ Pañmuwukbi da muwut muwuron minjat gen yoni kañ unun mayagi, do gen kinda dakon mibili nandak do kañ, yutnikon eni ban yoyinba tagi yoyini.

³⁶ Korin amin, Piñkop dakon gen jikon da noman tagit yañ nandan, ma? Ae geni ji dagin abidawit, anakwa amin diwari dima abidawit yañ nandan, ma?

³⁷ Jikon da amin kinda iyi do nak kombi amin kinda yañ nandisak, bo Wup dakon nandak nandak tan namisak yañ nandisak amin yan si nandisak, gen on mandisat unun Amin Tagi dakon gen teban yan si nandisak.

³⁸ Amin kinda yañ dima nandisak kañ, unun amin do kombi amin kinda dima yañ nandan imni.

³⁹ Yan do, not kabi, kombi gen yok do galagi madepsi nandani, ae gen ñwaktñwari yogok dakon kosit sopsop dima ani.

⁴⁰ Mani Piñkop gawak imin dakon silipmon yo morap ani unun kosirikon da kilegisi ani.

Amin kimakbi aeni kimoron da pidokdan

(Kilapmi 15)

15

Kristo kimagek kimoron da pidagit

1 Not kabi, Gen Bin Tagisi dayigim unun do butji pabo pisanban nandani do nandisat. Gen Bin Tagisi kili abidawit da unudon tebai akgan.

2 Ae gen dayigim unun tebaisi abidoni kan, Pin kop da unun Gen Bin Tagisikon da ji yokwikon ban timitdisak. Yan dima ani kan, nandan gadatji unun yo isali.

3 Gen kinda abidagim unun da gen wagol madepsi asak. Gen unun kili dangum. Gen unun yan. Pin kop gen tosok unun da aripmon Kristo nin dakon yokwi wiririt do kimakgit.

4 Ae Pin kop gen tosok unun da aripmon amin da kimakbi tamogwan yipgwit, ae gildat kapbi anakwan kimoron da pidagit.

5 Ae Pita kon altanek don yabekbi 12 kabikon kisi altan yomgut.

6 Ae don nandan gadat amin 500 yapmandak unun kabikon altan yomgut. Unun kabikon morapmi abisok ekwan, mani diwari kili kimakgwit.

7 Ae don Jems altan imgut. Ae don yabekbi kisikon altan yomgut.

8 Unun kabikon altan yominek don mibi do nagon altan namgut. Nak monji kinda altok altok bisapmonsidi dima altanbi yombem.

9 Nido nak yabekbi kabi dakon pinbinisi egisat. Ae amin da yabekbi yan tagi dima nayigi, nido kalip Pin kop dakon panmuwukbi panupbal ak do pi madepsi agim.

10 Mani Pin kop da nandan yawok naminek anpulanganban yabekbi kinda dagat da egisat. Ae nak do nandan yawot agit unun dima sun tagit. Dimasi. Yabekbi diwari yapmanek pi madepsi agim da asat. Mani naga dima asat, Pin kop da nandan yawok naminek tapmim naminakwan pi unun asat.

11 Do nak bo ae yabekbi diwari da pi unun an unun da yo madep dima asak. Yo madep unun Yesu kimot anek aeni pidagit unun dakon geni

yan tenjenanapno ji da nandanek nandan gadat awit.

Don amin kisi morap kimakgwit unun kimoron da pidokdan

12 Kristo kimoron da pidagit unun dakon geni yan tenjenoman, do jikon amin diwari da mibili nido "Amin kimakbi kimoron da aripmi dima pidokdan" yan yon?

13 Asi, amin kimakbi aripmi dima pidoni kan, Pin kop da Kristo kimoron nan dima aban pidagit.

14 Asi, Kristo kimoron nan dima aban pidagit tam, gen yan tenjenok aman unun yo isali asak, ae nandan gadat an ununyo kisi yo isali.

15 Ae yan tam nin Pin kop da yo agit unun do top amin dagagiman. Nido nin Pin kop da Kristo kimoron nan aban pidagit unun dakon geni yan tenjenoman. Mani Pin kop da amin kimakbi kimoron ban dima paban pidon tam, Kristo kimoron nan dima aban pidagit.

16 Asi, amin kimoron da dima pidon tam, Kristo kimoron da dima pidagit.

17 Ae Kristo dima pidagit tam, nandan gadatji da ji aripmi dima panpulugokdisak. Yokwi morapji sigintan daminakwa ekwan.

18 Ae Kristo nandan gadan iminek kimakgwit amin unun pasilgwit.

19 Nin Kristo nandan gadan iminek unun da panpulugosak do jomjom anek ekwaman. Mani nin yo tagisi on miktimon gin timit do jomjom aman tam, nin bupmi amin dakon mibi amin wagil yokwisi ekwaman.

20 Mani yan dima. Kristo kimoron da kili pidagit. Unun pigaga jap bami mibiltoksi tosok unun da tilak kili kimakgwit amin dakon wasok wasok amini pidagit.

21 Amin kalonji kinda da kimot analon agit, ae yan gin amin kalonji kinda da kimoron da pidot pidot analon agit.

22 Adam dakon amin kabi morap si kimokgon, ae yan gin Kristo dakon amin kabi morap egip egip abidokdan.

23 Mani nin morap Pinjkop da silip yipgut unun da aripmon pidokdaman. Mibiltok Kristo, ae don tobil apjak bisapmon minat amin kabi morapni nin kimoron da pidokdaman.

24 Unun da kwenon mibi bisap abinjakwan Kristo da kon mibili mibili tapmimi ton dakon kila amini unun panupbal aban pasil mudajakwa kila agak pi morap Pinjkop Dat da kisiron yipdisak.

25 Nido Kristo dasi kila amin madep egakwan wigi uwal morapni pabin yopmanjakwan pinbini egipdan.

26 Ae uwalni mibisi abin yipdisak unun kimot.

27 Pinjkop gen papiakon gen yan tosok:

“Unun da yo morap pinbini egipni do yopgut.”

Yo morap pinbini egipni do yopgut yan yosok, mani nin nandaman, Pinjkop iyi Yesu dakon pinbini dima egisak.

28 Ae don, yo morap Kristo dakon pinbini tanakwa Monji da iyi nan Pinjkop dakon pinbini yipdisak. Mibiltok Pinjkop da yo morap Monji dakon pinbini yopgut, mani Monji da iyi nan Pinjkop dakon pinbini yipjak bisapmon Pinjkop da yo morap dakon wukwisini yitdisak.

29 Amin kimakbi kimoron da dima pidoni tam, mibili nido amin diwari da amin kimakbi panpulgok do telagi pakbi sosen? Aripmi dima pidoni tam, nido unun anpak an?

30 Amin morapmi da pi aman unun do toktogisi uwal an niminek nindapba kimotnean do an. Do amin kimoron da dima pidoni tam, nin mibili nido unun pi aman?

31 Not kabi, nak asi dayisat, Amin Taginin Yesu Kristo da jikon pi tagisi asak unun do butnokon da nandako

yo madepsi asak. Disi nandan, unun bamisi. Ae yanjo kisi nandani, nak gildari gildari kimoronsi kin kin asat. Gen on bamisi yosot.

32 Epesas kokupmon amin diwari jon bit kilapyo yokwisi da yan emat anek nak nit do awit. Kimakbi kimoron da dima pidoni tam, mibili mini emat agim. Ae amin kimakbi kimoron da dima pidoni tam,

“anwa wagil kimotdaman,

do jap pakbiyo madepsi anen.”

33 Ji amin diwari da top panjekwaldan do pindatni. Gen on disi nandan, “Ji amin yokwi gat muwutni kan, anpakji tagi unun panupbal akdan.”

34 Ji aesi nandak nandak kilegi timigek yokwi ae sanberjek dima ani. Asi jikon da diwari Pinjkop dima nandan iman. Ji da mayaktok pani do anek gen on dayisat.

Giptimnin kimoron da pidokdisak unun njwaknwari

35 Amin kinda yan yokdisak, “Amin kimakbi kosit nianon da pidokdan? Ae pidoni bisapmon nianen giptim da pidokdan?”

36 Unun nandan kokwini tagi dima amin dakon gen kinda! Gak jap yet kwaokdal unun mibiltok kimot anek don kwosok.

37 Ae wit bo ae jap diwari dakon yeri kwaokdal unun jap bami don kwokdisak unun yombem dima.

38 Mani Pinjkop da iyi nandan kokwinigek yeri kalon kalon do obi tamiyo iyikon iyikon wasosok.

39 Giptim morap unun arip gin dima. Amin unun giptimni njwaknwat, ae bit kilapyo giptimni njwaknwat, ae minam gat ae tap kilapyo kisi yan gin.

40 Kundukon yo ton unun giptimni iyi, ae miktimon yo ton unun yo kisi giptimni iyi. Mani kundukon yo ton dakon tilimni unun njwaknwat, ae miktimon yo ton dakon tilimni unun yo kisi njwaknwat.

41 Gildat kanek ae gikyo tilimni n̄wakn̄wat n̄wakn̄wat. Ae gik morap tilimni iyikon iyikon tan̄ yoman̄.

42 Amin kimakbi kimoron da pidokdan̄ un̄un yan̄ gin. Giptim wayikgaman̄ un̄un miktogi, mani giptim pidosak un̄un aripmi dima miktogi.

43 Giptim wayikgaman̄ un̄un tilimni mini, mani giptim pidokdisak un̄un tilimni wagil tagisi. Giptim wayikgaman̄ un̄un tapmimni mini, mani giptim pidokdisak un̄un tapmimi ton̄.

44 Giptim wayikgaman̄ un̄un on miktim dakon, mani giptim pidokdisak un̄un Wup da egip egip imisak.

Miktim dakon giptim tosok, do giptim Wup da egip egip imisak un̄un yo kisi tosok gin.

45 Pin̄kop dakon papia da yan̄ yosok:

“Amin mibiltogi, Adam, un̄un amin egip egipmi ton̄ dagagit.”

Mani mibi Adam da amin do egip egip yomyom Wup dagagit.

46 Wup dakon egip egip da mibiltok dima altagit. On miktimon egip egip da mibiltok altagit, anakwan wup dakon egip egip da don altagit.

47 Amin mibiltogi Adam un̄un on miktim dakon, ae miktim nan̄ wasan̄bi. Ae Adam un̄un da bujon nani un̄un Kwen Kokupmon da pigit.

48 Miktimon min̄at amin morap un̄un giptimni un̄un Adam dakon giptim yombem. Mani Kwen Kokup dakon giptimnin un̄un Kristo dakon yombem akdisak.

49 Abisok nin miktim amin Adam yombem da ekwaman̄. Un̄uden̄ gin don Kwen Kokup amin Kristo yombem akdaman̄.

50 Not kabi yan̄si dayisat, miktim giptim gat kisi Pin̄kop da Amin Kila Asak da kagagwan aripmi dima wigigi. Ae yo miktogi da yo dima miktogi aripmi dima timiri.

51 Nandani. Gen pasili kinda dayikdisat. Nin morap kisi dima kimotdaman̄. Nin kisi morap kulabik an̄ mudokdaman̄.

52 Kwen̄ mibisi yosak bisapmon nin mal wambilgaman̄ un̄un da tilak tepmisi kulabik akdaman̄. Kwen̄ yan̄ban amin kili kimakgwit un̄un kimoron da pidokdan̄, ae bujon aripmi dima mik tokdan̄. Ae nin kalugi sigin ekwaman̄ amin kulabik akdaman̄.

53 Nido, giptimnin miktogi un̄un kulabik anek toktogisi tagisi egipdisak. Giptimnin si kimori un̄un kulabik anek toktogisi kalugi egipdisak.

54 Giptimnin si kimori ae miktogi un̄un kulabik anek toktogisi tagisi kalugi egipdisak bisapmon Pin̄kop dakon gen kinda tosok un̄un bami ton̄ akdisak. Gen un̄un yan̄:

“Pin̄kop da emaron teban tan̄ek kimot obisi anakban pasilgit.

55 Kimot, gak amin pabin̄ yopyop dakon tapmingo jiri?

Kimot, gak amin tepmi madep yomyom tapmingo jiri?”

56 Yokwi da kimot tapmim iban amin tepmi madep yomisak. Ae yokwi un̄un gen tebanon tapmim pasak.

57 Mani Amin Taginin Yesu Kristo da tapmimon Pin̄kop da tapmim nin̄anakwan emaron teban toman̄, do Pin̄kop ya yan̄si iyaman̄.

58 Yan̄do, not kabino, ji tebaisi agek wayin̄ wayin̄ dima ani. Disi nandan̄, Amin Tagi dakon pi madepsi an̄ un̄un bami mini dima akdan̄, do ji bisapmi bisapmi Amin Tagi dakon pi an̄ kimotni.

Pol yo ak do nandagit un̄un do yagit

(Kilapmi 16)

16

*Pol da Jerusalem do monej
par̄muwutdan̄ un̄un do yagit*

1 Kili Pinjop dakon minjat aminyo Jerusalem ekwan unun do monej panmuwutdan unun do dayikdisat. Galesia panmuwukbi da ani do kosit yoligim, ji yan gin ani.

2 Sonda morapmon ji morap kisi kalon kalon pi agak da butgwan monej timikgan unun kokwinigek kabi kind a yopman yopman ani. Anakwa nak opben bisapmon monej panmuwut dakon pi dima ani.

3 Nak da obin altoken bisapmon paretji Jerusalem pankini do disi amin kabi di manjini. Anakwa nak da but piso papia kind a mandan yobo abidanej kini.

4 Ae naky o kisi kigisi yan nandaken kan, kisin tagi kinenj.

Pol Korin amin kinj pindat do nandagit

5 Nak Masadonia miktim nanj kik do nandisat. Ununan kinjek don jikon abin altokenj.

6 Nak ji gat timisok di gat egipben bo ae sigin egapbo ais bisap mudosak unun dima nandisat. Ae kokup njwaknwarikon kikenj bisapmon ji da anj pulugan kwa kikenj.

7 Nak ji gat bisap pisipmi egip do dima galak tosot. Amin Tagi da tagi nandisagon ji gat bisap dubakgok egipnenj.

8 Mani nak kokup pap Epesas idon egapbo Pentikos bisapmon wigisak.

9 Nido, Pinjop da nak do yoma kind a witald namik da minjat amin morapmi panpulugoko Yesu yolyol amin dagonj. Mani amin morapmi da uwal anjnama n.

10 Timoti jikon apban kan anj pulugan ba pasol pasol dima asak. Nak da Amin Tagi dakon pi asat, ununyo kisi yan gin asak.

11 Jikon da di da kan ba amin isali kind a yan di aban. Tobil apjak bisapmon yipba but yaworon da nagon apjak. Not diwari gat kisi apni do jomjom asat.

12 Notnin Apolos dakon gen unun yan. Not diwari ji dandak do kiwit bisapmon unun gat kini kan tagisi yan iyigim. Mani unun bisapmon op do dima galak tagit. Iyi gwagak kanjek don obin dandisak.

Gen diwari

13 Disi do kila tebai anek nandan gadaron tebai atni. Tebaisi agek yo kind a do pasol pasol dima ani.

14 Yo morap ani unun but dasi galak tanj yomyom anj pagon dagin ani.

15 Not kabi, Stepanas gat yutnison ekwan amin gat da Akaia provin skon mibiltoksi but tobil anek Yesu nandan gadan ingwit unun disi nandan. Ae Pinjop dakon minjat aminyo panpulugok do iyi dakon egip egip parekgwit. Nak gen tebai yan dayisat,

16 ji unuden amin gat ae unun amin panpulugan ba pi kalonj an amin gat dakon pinjini egipni.

17 Stepanas gat Potunatus gat Akaikus gat nagon opba but galaksi nandagim, nido ji kisi da abin nak aripmi dima nandani,

18 ae unun da nak kisik kisik namgwit ae jiyo kisi kisik kisik damgwit. Unuden amin da pi madep an unun do but galaksi nandanej man madep yomni.

19 Panmuwukbi morap Esia provin skon ekwan unun da gildatni tagi dayan. Akwila gat Prisila gat ae panmuwukbi unun bamot da yutnon muwukgan unun da Amin Tagi da manon gildatni tagi madepsi dayan.

20 Yesu yolyol amin notji morap da gildatni tagi dayan. Panmuwukbi notji gat domdom ani bisapmon but dasi timitni.

21 Nak Pol da naga gildat tagi on mandisat.

22 Amin kind a da Amin Tagi but dasi dima galaktan imisak kan unun jobit timitjak.

Amin Tagi gak apbi!

23 Amin Tagi Yesu dakon nandan yawotni jikon tosak do bisit asat.

²⁴ Nin Yesu Kristokon kabi kalon
agiman, do ji but dasi timikdat. Unun
asi.

Pol da Korin Amin do Papia 2 Mandagit

But piso gen

Korin panmuwukbi diwari da Pol do yanba yokwi tok awit, do Pol butjik madepsi nandagit. Ae yabekbi top-topmi diwari da yoyindet gulusun anek Pol abin yipgwit. Pol da Korin amin gat gen unun anmilip ak do nandagit, ae iyi do Pin kop dakon yabekbi bamisi kinda yan nandan imni do papia on mandagit. Yan anek ae kosiri kinda gat tagisi nandan yom do anek papia on mandagit.

Gen mibiltok wasanek mandagit unungwan Pol da gen tebaisi kalip Korin amin do yipgut unun do yosok. Gen unun dima yip do nandagit, mani kwen wigik anek yanba yokwi tok animgwit, do gen tebaisi yipgut. Yipban gen unun nandanek anpakni panmilip awit, do abisok kisik kisik madepsi nandan yomisak.

Unun bisapmon panmuwukbi Judia miktimon egipgwit unun yokwisi egipgwit, do Pol unun do mone pan ki yom do mone panmuwukgit. Do kilapmi 8 ae 9 non Pol da Korin minat aminyo da pi unun do mone panmuwutni do buri pan tagap ak do gen yipgut.

Pol da Pin kop da yabekbi kabi do pi yomgut unun do yagit (Kilapmi 1-7)

¹ Nak Pol, nak Yesu Kristo dakon yabekbini. Pin kop da iyi da galaktogon pi unun namgut. Nak gat ae notnin Timoti gat da papia on Pin kop dakon panmuwukbi Korin kokup pamon ekwan gat, ae telagi panmuwukbi morap Akaiia provinskon ekwan, ji kisi do mandan damamak.

² Pin kop Datnin gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat da nandan yawok damanek butji pan yawot abal yawori tosak do bisit amak.

Pin kop da jig i bisapmon butnin pan teban asak

³ Amin Taginin Yesu Kristo dakon Pin kopni ae Datni unun ankisine. Unun Datnin bupmi ami, ae amin morap jig i pan unun butni pan teban asak dakon Pin kop.

⁴ Jig i bisap morapmon butnin pan teban asak. Pin kop da butnin pan teban asak, unuden gin nin da jig i mibili mibili pan amin morap buri pan teban aman.

⁵ Tepmi madep Kristo da pagit unuden gin ninyo kisi paman. Ae Kristo da butnin pan teban aban butnin yaworisi tosak.

⁶ Nin jig i paman bisapmon ji da but yawot pani ae Pin kop da ji yokwikon ban timitjak unun do anek paman. Ae Pin kop da butnin pan teban aban butnin yawori tosak bisapmon, jiyo kisi but yawot pani do anek Pin kop da yan asak. Ji tebai agek nin da tepmi paman unuden gin tepmi pani kan, Pin kop da butji pan teban akdisak.

⁷ Ae ji jig ikon tebaisi atdan yan si nandan damaman, nido ji nin gat kisi jig i kalon i paman, ae nin gat kisi but yawot kalon i timitdaman yan si nandan.

⁸ Not kabi, nin Esia provinskon jig i pagiman unun ji da nandan do nandan. Jig i madepsi da nin pab in nipmanek unun da tapminnin pabigit. Aban nin kimotdaman yan si nandagiman.

⁹ Asisi, kimot akdaman yan si nandagiman. Nin tapminnin madep dima yan si nandan do jig i unun noman tan nimgut. Pin kop amin kimakbi kimoron ban paban pidot pidot amin unun dagin nin aripmi tagi pan pulugosak yan si nandan do jig i unun pagiman.

¹⁰ Unun jig i panek kimoronsi kigiman, mani Pin kop da kimoron ban pan pulugagit, ae don yo kisi nin jig ikon ban timitdisak. Jig i morap noman tan nimni bisapmon Pin kop

da nin jigikon ban panpulugokdisak yanjsi nandan teban toman.

¹¹ Mani ji nin panpuluganek bisit aba Pin kop da amin morapmi dakon bisitni nandanek nin panpulugosak. Anjakwan amin morapmi da Pin kop da ninon panpulugok asak unun kanek ya yan iyini.

Pol da Korin amin top dima yoyigit

¹² Nin yanjsi nandaman, on miktimon Pin kop da nin panpuluganekwan nin anpak telagisi aman ae gen bamisi ban yoman. Ae jikon yan ginsi agiman. Nin on miktim dakon nandan kokwin tagisi dima yolguman. Pin kop da nin nandan yawok niminek panpulugagit, do nin anpak agiman unun do nandano wigisak.

¹³⁻¹⁴ Nin papia mandan yopno jikon oban bisapmon gen ji da manjinek mibili tagi nandan pisogi unun banjin mandaman. Asi, bisap diwarikon gen mandaman ji da mibili dima nandan. Mani nin gen morap mandaman unun ji da pakyans nandani do nandaman. Ae Amin Tagi Yesu tobil apjak bisapmon nin da ji do tagisi nandaman yan gin ji da nin do tagisi nandani do nandaman.

¹⁵ Nak yanjsi nandagim, do abin dandanek panpulugoko kisik kisik aba kosiri bamori asak do nandagim.

¹⁶ Nak Masadonia provins kik do obin ji dandanek don Masadonia kiken yan nandagim. Ae don Masadonia da tobil obinek ji dandanapbo ji da kosit agipben dakon yo di anpuluganba Judia miktimon kiken yan nandagim.

¹⁷ Obin dandak do nandak nandak agim unun kalkali agim yan nandan, ma? Nak yo ak do nandak nandak asat unun miktim amin da gen kaga da "Aken" yan yanek dima an, nak yan asat yan nandan, ma?

¹⁸ Pin kop gen morapni guramik kimokdok, ae nin gen kagakon da "Anen" yan yonen kan unun anenjsi.

¹⁹ Nak ae Sailas, Timoti gat nin da Yesu Kristo Pin kop dakon Monji dakon geni jikon yan tenjenok agiman. Ae disi nandan, Kristo "Unun aken" yan yanek dima kirinjikdak. Bisapmi bisapmi Kristo "Aben" yan yanek geni yol kimagek asak.

²⁰ Pin kop dakon yan teban tok geni morapmi ton, ae unun yan teban tok morap da bami ton ani do Kristo da "Nak da aken" yan yosok. Mibili yan do nin Yesu da manon da Pin kop dakon man awigek "Unun asi" yan yoman.

²¹ Pin kop da nin gat ae ji gat kisi Kristokon gadanek panjeban aban tebaisi akgaman. Ae unun da nin gat ae ji gat kisi iyi do manjigit.

²² Unun iyi dakon amin ekwaman dakon tilak yipman nimgut. Ae Wupni nin da buron yipgut, do Pin kop da nin do yo tagisi morap diwari nim do yan teban tok agit unun gat kisi don timitdaman yanjsi nandaman.

Pol Korin tepmi dima kigit

²³ Nak gen bamisi yosot unun Pin kop da nandisak. Do unun da manon da bamisi yan dayisat, nak Korin tepmi dima opgum nido gen tebai dayiko jigi pani do dima nandagim.

²⁴ Ji nandan gadat anek anpak yanjsi anek egipni dakon kila aminji egip do dima galak toman. Ji nandan gadaron tebai agakwa ji da kisik kisik pani do pi kisin da aman.

2

¹ Yan do, nak kalip obinek jigi dangum unuden ae kosiri kinda gat jigi dam do dima nandagim.

²⁻³ Jigi dabo but yokwi nandani kan, naminon kisik kisik paken? Ji dagan kisik kisik namdan, do jikon obinek butjik pak do dima galak tosot. Mibili yan do anek papia mandan dangum. Ji nandan, nak yo kinda do kisik kisik

aben kan, jiyo kisi kisi kisi akdan gin.

⁴ Nak papia unun mandagim bisapmon but yokwi anek kunam pakbino madepsi mawit. Mani papia unun butjik dam do anek dima mandagim. Nak da ji do but dasi galaktan damisat yan si nandani do mandagim.

Yokwi agit amin dakon diwarini yipman imni

⁵ Jikon yokwi agit amin unun da nak nan jig di ma namgut, unun da ji ban jig damgut. Nak unun do gen tebai di ma yok do nandisat.

⁶ Yokwi agit amin kobogi timitjak do jikon amin morapmi da yawit unun aripmi. Jig di gat timitjak do di ma yoni.

⁷ Diwarini yipman iminek butni anteban ani. Butjik madepsi nandaban unun da obisi di abin yipban.

⁸ Yan do, ji da but dasi sigin galaktan iman yan yolini do nak da unun ani dosi dayisat.

⁹ Papia unun mandan damgum unun ji pan kilik dandak do mandagim. Ji yo morapmon nak dakon gen guramikgan bo di ma, unun kok do anek mandagim.

¹⁰ Ji amin kinda dakon yokwini yipman imni kan, nakyo kisi yokwini yipman iben. Ae yokwi kinda nak da yiyipmi tosok kan, nak ji pan pulugok do Kristo da dabilon yokwi unun yipmandat.

¹¹ Yan asat nido Sunduk da nin pan kiligek di ma pabin nipjak do nandisat. Sunduk da nin pabin nip do pi nian asak unun nandaman.

Pol Taitus kok do nandagit

¹² Nak Troas kokup papmon Yesu dakon Gen Bin Tagisi yan ten tenok ak do abin altagim bisapmon, Amin Tagi da geni yoyiken do kosit tagisi yipman namgut.

¹³ Mani butno yawori di ma tagit, nido notno Taitus di ma kagim. Do nak Troas kokup pap amin galok

gen yoyenek Masadonia provinskon kigim.

Pin kop da tapmimon yabekbi emaron teban ton

¹⁴ Mani nin Pin kop ya yan si iyaman, nido Kristo da uwalni pabin yopgut. Ae Pin kop da mibil tan nimanakwan nin iyi dakon amin kabini bunon da yolgaman. Unun da nin pantagap aban Kristo dakon mibili yono unun da yo kiban tagisi da yan dukwan dukwan kisak.

¹⁵ Asi, nin yo kiban tagisi panalon an unun yombem ban Kristo da timik Pin kop do paret asak. Unun kiban Pin kop da yokwikon ban timikdak amin gat, ae Tipdomon pigikdan amin kisi da nandan.

¹⁶ Amin Tipdomon kwan unun kiban unun da kimot dakon kiban asak, mani amin Pin kop da yokwikon ban timikdak unun kiban unun da egip egip dakon kiban asak. Namin dasi yabekbi pi aripmi tagi asak? Nin da aripmi di ma.

¹⁷ Amin morapmi da Pin kop dakon gen yan ten tenanek monen ilikgan nin unuden di ma aman. Pin kop da iyi pi unun nimgut, ae nin top di ma yoman. Nin egip egipnin Kristokon tosok, ae Pin kop da dabilon gen nimgut unun but dasi nandanek yan ten tenoman.

3

Yabekbi unun sanbek sanbek kalugi dakon pi amin

¹ Nin aenin ji da nin do nandaba wikwan nimni yan on da gen on yoman yan nandan, ma? Bo ae amin diwar di ma an unuden nin da amin diwar yoyino unun da nin amin tagisi yan ji da nandani do papia mandan niba damnen yan nandan, ma? Bo ae nin da dayino ji da papia unuden kinda mandan nimni yan nandan, ma? Unun dimasi.

² Disi unun nin dakon papia yombem da egakwa amin da

anjpaknin pindakgan. Unun papia dakon gen butninon mandabi do amin morap da tagi manjinek nandani.

³ Ji papia kinda Kristo da mandan yipban apgut da yan ekwan. Pi anapno Kristo da papia unun mandagit. Unun kilda mandak nan dima mandagit, unun Pin kop dagok dagogi mini egisak dakon Wup nan mandagit. Ae tipmon dima, amin buron mandagit.

⁴ Nin Kristokon gadagiman, do Pin kop da dabilon gen unun asi yan si nandaman.

⁵ Nin da nin unun pi aripmi dima anen, do nin da yo kinda agiman yan dima yonen. Pin kop kalonji dagin tapmim niban pi unun aman.

⁶ Ae unun da nin panpuluganban sanbek sanbek kalugi dakon pi amin dagagiman. Sanbek sanbek unun gen teban papiakon mandawit unun yombem dima, unun Wup dakon yo. Gen teban da amin dapban kimokgon, mani Wup da egip egip yomisak.

⁷ Pin kop dakon gen teban da kimot analon agit. Pin kop da unun gen teban tipmon mandagit bisapmon tilimni madepsi gat kisi noman tagit. Do mibiltok Moses dakon tomno dabilni madepsi tenjenagit, aban Israel amin da aripmi dima kokogi agit, ae don tenjeni unun yawokgit.

⁸ Gen teban dakon tilimni da madep agit, mani Wup da pi asak unun da gen teban dakon tilimni yapmanek unun da wagil madepsi tenjenosok.

⁹ Gen teban dakon pi unun nin gen pikon nipmanek pasilnen do yosok. Mani unun tenjeni madepni gat apgut, do nin nandaman, Pin kop da dabilon kilek tok dakon pi unun dakon tilimni unun wagil madepsi daman.

¹⁰ Yo kalugi Pin kop da asak dakon tilimni unun madepsi daman, anjakwan yo kalipmi dakon tenjeni

unun monjiosok, do yo kalipmi dakon tenjeni si pasil mudok do yan asak.

¹¹ Yo kalipmi unun toktogisi dima tagit, mani unun tilimni gat apgut, do yo kalugi toktok teban tokdisak unun dakon tilimni da madepsi daman tenjenosok.

¹² Unun tenjeni da ninon madepsi tenjenajakwan nandan teban tanek jomjom aman, do nin pasol pasoli mini unun do yan tenjenoman.

¹³ Moses da agit nin yan dima aman. Unun tomno dabilnikon tenjeni madep unun kin yawogakwan Israel amin da dima koni yan do imal nan tomno dabilni witjigit.

¹⁴ Mani Pin kop da Israel amin dakon nandak nandak dakon kositni waman sogut, ae abisok yo kisi yan gin tosok. Sanbek sanbek kalipmi dakon gen manjan bisapmon imal da yan nandak nandak kositni waman sopmanjakwan gen dakon mibili dima nandan pison. Nido Kristo nandan gadan iminapno unun kosiron dagin Pin kop da imal tim unun kwinikdak.

¹⁵ Asi, kalip da win ae abisok ekwamanon Moses dakon gen teban manjan bisap morapmon imal tim da nandak nandak kositni sopman yomisak.

¹⁶ Mani but tobil anek Amin Tagikon kisak amin Pin kop da imal tim unun kukwan imisak.

¹⁷ Nak Amin Tagi do yosot unun Wup do yosot. Ae Amin Tagi dakon Wup amin kindakon egisak kan, unun amin puluganbi da egisak.

¹⁸ Nin kisi morap yo kinda da tomno dabilnin dima witjisak. Do Amin Tagi dakon tilim madepni da ninon yamanjakwan nin da pakbi idap yombem da yan unun tenjeni pantobilapno aminon kisak. Tenjeni unun Amin Tagikon da abinek nin kulabik aban iyi yombem dagoman. Ae Amin Tagi dakon Wupni ninon pi aban tenjeni ninon madepsi paptosok.

4

Yabekbi unun miktim kwoba yombem

¹ Piŋkop da bupmi nandan nimanek pi on ningut, do jigi noman tan niman bisapmon pi dima yipmanɔaman.

² Dimasi. Nin anpak mayagi ae top anpak morap manji kili yomguman. Nin amin dima pankealgaman, ae Piŋkop dakon gen kulabik dima aman. Nin gen bami nomansi yan tenɔtanɔpano amin da nin dakon anpak kokwinigek Piŋkop da dabilon pi kilegisi aman yan kan nandanjo an.

³ Ae amin diwari imal tim da tomno dabilni witɔɔɔakwan Gen Bin Tagisi nin da yan tenɔtanɔman unun dima nandan pison kan, unun amin Tipdom dakon kosit nan agek dima nandan pison.

⁴ On miktim dakon piŋkop toptopmi Sunduk unun da amin nandan gadat dima an dakon nandak nandak kositni sopgut. Aban Kristo Piŋkop yombemsi dakon Gen Bin Tagisi dakon tenɔtanɔni da unun amin da butgwan aripmi dima pigisak.

⁵ Nin yan tenɔtanɔk anek nin do dima yoman, nin yan tenɔtanɔk anek yan yoman, “Yesu Kristo unun Amin Taginin, ae unun dakon man pidosak do anek ji dakon oman monji ekwaman.”

⁶ Nak unun yosot nido kalipsigwan Piŋkop da yan yagit: “Pilin tukgwan tenɔtanɔni tagi tenɔtanɔsak.” Iyi dakon tenɔtanɔni da abin nin da buron madepsi tenɔtanɔagit. Nin Kristo dakon tomno dabilni kanek Piŋkop dakon tilim madepni kan nandanjo aman.

⁷ Mani yo tagisisi unun yabekbi nin miktim kwoba tepmi tasik togi yombem da kagagwan ninon ton. Amin da unun tapmim madepsi daman unun nin dakon dima, unun

Piŋkop dakon tapmimni yan kan nandanjo ani do anek nin da giptimon ton.

⁸ Kosit mibili mibilikon da jigi noman tan niman, mani unun da tapmimnin dima paban. Nandaba kik anek niansi anen yan morapmi nandaman, mani nandak nandaknin yipno dima witdal kigit.

⁹ Amin da yo yokwisi an niman, mani Piŋkop da nin dima nipman dekdak. Amin da nindapba migon man pokgoman, mani nin dima tasik toman.

¹⁰ Amin da nin da giptimon Yesu dakon kimot unudon kon. Do amin da Yesu dakon egip egipni kisi nin da giptimon kon.

¹¹ Nin Yesu dakon pi aman, do bisapmi bisapmi amin da nin si nindapba kimotnen do pi an. Yan do, si kimori giptim timninon Yesu dakon egip egipni unudon noman kon.

¹² Yan do, kimot da ninon pi asak, mani egip egip da jikon pi asak.

¹³ Piŋkop gen papiakon gen yan tosok:

“Nak Piŋkop nandan gadan imgum, do yan tenɔtanɔk agim.”

Ae yan gin ninyo kisi nandan gadat aman, do yan tenɔtanɔk aman.

¹⁴ Nido nin yansi nandaman, Piŋkop da Amin Tagi Yesu kimoron nan aban pidagit, ae unun da nin Yesu gat kisi kimoron ban paban pidokdaman, ae unun da nin gat ae ji gat kisi timik panji nipban iyi da kapmatjok egipdaman.

¹⁵ Unun yo morap ninon noman ton unun ji panpulugok do noman ton. Ae Piŋkop dakon nandan yawotni da minat aminyo morapmikon iren tan yomin yomin an an kinakwan unun da Piŋkop do ya yan madepsi iyinakwa Piŋkop dakon tilimni madepsi tenɔtanɔsak.

¹⁶ Yan do, nin pi dima yipmanɔaman. Giptimnin unun tasik tok do asak,

4:2: 2Ko 2.17; 1Tes 2.5

4:4: Ep 2.2; Kol 1.15; Ibr 1.3

4:6: WW 1.3; Ais 9.2; 2Ko 3.18

4:7: 2Ko 5.1

4:8: 2Ko 1.8; 7.5

4:10: 1Ko 15.31

4:11: Ro 8.36

4:13: Kap 116.10

4:14: 1Ko 6.14

4:16:

Ep 3.16 4:17: Ro 8.17-18

mani gildari gildari butnin kalugi an an asak,

¹⁷ Nido nin nandaman, jigi tepmiyo paman unun madepsi, mani bisap pisipmisok gin tokdan. Ae unun da nin panthagap aba nin Kwen Kokupmon dagok dagogi mini tilimnikon egipdaman. Unun tilim da madepsi anjakwan abisok jigi paman unun yapman mudosok.

¹⁸ Yan do, yo dabil da si pindari unun do dabilnin unudon dima yipman gaman. Nin yo dima pindari unun do dabilnin kak gimansi unudon gin yipman gaman. Nido yo dabil da pindari unun bisap pisipmisok gin tokdan, mani yo dima pindari unun toktogisi tokdan.

5

Kwen Kokup dakon giptim dakon gen

¹ Giptimnin unun imal yut kaben yombem. Nin nandaman, unun miktim dakon imal yut kaben unun tasik tosak kan, Pin kop da nin do yut njakwari kind a nimdisak. Unun yut amin kisit da dima awalbi, Kwen Kokupmon abidanapno toktogisi tokdisak.

² Nin abisok miktim giptim gat kisi egek iyon iyon yan ekwaman. Nin Kwen Kokup dakon giptim unun abidono unun da imal da yan waban egipner dosi nandaman.

³ Nido imal unun wamner bisapmon nin molan dima egipdaman.

⁴ Nin miktim dakon giptim gat sigin egek jigi panek iyon iyon yoman. Mani on miktim giptim wagil yipmandet do dima nandaman. Nin giptim kalugi unun abidono unun da giptimnin kimot asak unun imal nan yan waban egip egip teban egipner dosi nandaman.

⁵ Pin kop da iyi unun egip egip abidoner do anoman agit. Ae Wupni nin do nimgut, do nin yan nandaman, yo tagisi morap diwari

nim do yan teban tok agit unun gat kisi don nimdisak.

⁶ Nin unun do nandaneke unun da butnin pan teban asak. Nin nandaman, nin giptim timnin gat sigin egek Amin Tagi da dubagikon ekwaman.

⁷ Mibili yan do nin yo dabil da si pindagek dima ekwaman, nin nandan gadaron dagin ekwaman.

⁸ Asi, nin nandan teban tanek akgamana. Nin on giptim yipmanek Amin Tagi da kokupmon kino yomanisikon unun gat kisi egip do nandaman.

⁹ Yan do, on miktim giptimon ekwaman, bo ae on giptim yipmanek Amin Tagikon kwaman, nin bisapmi bisapmi iyi anpak galak tosoke unun yol do madepsi galak toman,

¹⁰ nido nin kisi morap Kristo da inamon gen pikon atdaman. Agek miktim giptimon egipguman bisapmon anpak tagi bo yokwi agiman unun da aripmon tomni timtdaman.

Nin minat aminyo panpulugono Pin kop gat but kalon an

¹¹ Yan do, nin Amin Tagi do pasolgomana, do minat aminyo nandak nandak kulabik anek Pin kop nandan gadan imni do pi tebai aman. Pin kop da nin dakon but pindakdak. Ae jiyo kisi butjikon da nin pi kilegisi aman yan nandani do nandisat.

¹² Gen on ji da man madep nimni yanon da dima yoman. Ji da nin dakon anpak do tagisi nandani yanon da yoman. Amin diwari da man madep dogin kisik kisik anek amin butgwan yo bamisi ton unun do dima nandan. Nin ji da unun amin dakon geni kobogi pan tobil yomni do nandaman.

¹³ Amin da nin do njugigi yan yon kan, nin da Pin kop dakon pi aman do anek unun do yon. Ae nin nandak nandak kilegisi timigek pi aman kan, nin ji panpulugok do anek pi unun aman.

14 Kristo da nin do but dasi galaktan niminek nin panthagap aban pi tebaisi aman. Nido nin yansi nandaman, amin kalonjisi kinda da nin kisi morap dakon tamo abidanek kimakgit, do nin kisi morap kimakgiman.

15 Ujun da amin kisi morap iyi dogin nandanek dima egipni do anek kimakgit. Kristo nin dakon tamo abidanek kimakgit da ae Pinjkop da aban pidagit unjun do nandanek egipne.

16 Yando, abisok da wasanek nin on miktim dakon nandak nandagon da amin kokwin dima aman. Asi, kalip nin on miktim dakon nandak nandagon da Kristo kokwin agiman, mani abisok yan dima aman.

17 Yando, amin kinda Kristokon gadasak kan, Pinjkop da ankaluk aban amin kalugi kinda dagosok. Mao! Anpak kalipmi pasilakwan anpak kalugi kili noman tak.

18 Pinjkop da iyi egip egip kalugi unjun nimisak. Kalip nin unjun dakon uwal egapno Kristo da nin panpuluganban Pinjkop gat but kalon agiman. Ae minjat aminyo timik panapno Pinjkop gat but kalon ani do nin do pi unjun nimgut.

19 Nido Pinjkop Kristokon pi anakwan minjat amin morap miktimi miktimi ekwan unjun timik iyikon panapban but kalon awit. Ujun yokwi morapni awit unjun do sanbenek dima nandan yomgut. Ae Pinjkop da minjat aminyo timik iyikon panapban but kalon ani dakon gen bin minjat aminyokon yoyine unjun dakon pi nimgut.

20 Yando, nin Kristo dakon inam abidanek geni yan tentenok aman. Pinjkop da nin dakon gen kagakon da minjat aminyokon gen yoyisak. Nin Kristo da manon tebaisi yansi dayaman, "Ji Pinjkop gat uwal tosok unjun yipmanek Pinjkop gat but kalon ani."

21 Kristo yokwi kinda dima agit, mani Pinjkop da nin panpulugok

do anek yokwi morapnin Kristo da kwenon yopban yokwi pakpak amin kinda dagagit. Nin Kristokon gadanek Pinjkop dakon minjat aminyo kilegisi ane unjun do yan agit.

6

Yabekbi pi anek jiggi morapmi pawit

1 Nin Pinjkop gat kisi pi kalonj anek tebaisi yan dayaman, "Ji Pinjkop dakon nandan yawotni yipba bami mini di tanban."

2 Pinjkop da yan yosok:

"Nak ji panpulugoken bisap yipgumon bisitji nandagim.

Ae yokwikon ban timit timit gildaron ji panpulugagim."

Nandani. Abisok Pinjkop da nin panpulugosak dakon bisap. Abisok nin yokwikon ban timitjak dakon gildat.

3 Nin amin da pi aman unjun do yanba yokwi tok anek dima moni yanon da pi amanon gulusun kinda dima aman.

4 Nin Pinjkop dakon oman monji egek bisapmi bisapmi minjat amin morapmon anpak tagisi ban yolaman. Jigi mibili mibili noman tan niba nin tebaisi akgaman.

5 Obisi baljon, ae dam tebanon nipmanan, ae uwal da pandagat anek japmi nandanek gen tebai niyan. Ae pi tebaisi anek dipmin tagi dima pokgoman, ae jap do aman.

6 Anpak gwaljigi minisi ban aman, ae nandak nandak tagisi ban timikgaman. Jigi noman tan niba but yaworon da ekwaman, ae minjat aminyo do anpak tagisi anyomaman. Telagi Wupmon tapmin unjudon timikgaman. Amin do bamisi but dasi galaktan yomaman.

7 Gen bamisi ban yan tentenoman, ae Pinjkop da tapminon pi aman. Nin emat dakon yo amin da kisit teri teri da tebai timikgan unjun da tilak anpak kilegi timigek Pinjkop dakon pi aman.

8 Amin diwari da manin pawikwan, ae diwari da manin paban. Amin

dɪwari da manji gen yan niman, ae dɪwari da anpak tagi aman yan yon. Amin dɪwari da nin do top amin yan yon, mani gen bamisi ban yoman.

⁹ Amin da dima nandan niman da tilak ekwaman, mani nandan niman. Kimoron kwaman, mani sigin ekwaman. Amin da nin tebaisi baljon, mani dima nindapba kimokgoman.

¹⁰ Butjik panek ekwaman, mani bisapmi bisapmi kisik kisik ekwaman. Nin yoni mini amin da ekwaman, mani amin panpulugono yo morapmisi timikgan. Yonin mini, mani yo morap kisi nin dakon gin.

¹¹ Korin amin, gen dayaman unun nomansi dayaman. Nin but dasi galaktan damaman.

¹² But dasi ji timit do dima kurak toman, mani ji da nin but dasi timit do kuragi nandan.

¹³ Nak dat kinda da monji yoyisak unun da tilak yan dayisat, ji nin do but dasi galaktan nimni.

Nin Pinjkop dakon yutni

¹⁴ Nandan gadat dima an amin gat gadat gadaron da pi dima ani. Anpak tagi gat anpak yokwi gat tagi panmuwutnen? Bo tenjenji gat pilin tuk gat tagi panmuwutnen?

¹⁵ Kristo gat Sunduk gat but kalon amal, ma? Kristo nandan gadan imisak amin gat nandan gadat dima asak amin gat nandak nandakni iyi iyi.

¹⁶ Pinjkop dakon telagi yut gat ae kokup kidat gat tagi panmuwutnen? Pinjkop dagok dagok mini egisak unun dakon telagi yutni ekwaman. Kalip Pinjkop da yan yagit:

“Nak unun amin kabi gat egipben, ae unun da binapmon agipben.

Anek Pinjkopni egapbo unun da nak dakon minjat amin kabi egipdan.”

¹⁷ Yan do, Amin Tagi da sigin yan yagit: “Ji unun yopman degek disa dage egipni.

Unun amin dakon yoni Pinjkop da pindakban injani an unun dima igayini.

Yan anakwa nak da ji but dasi timigek

¹⁸ Datji egapbo ji da nak dakon monji gwayono egipni.

Amin Tagi Tapmim Ami da gen on yosok.”

7

¹ Notnonisi, Pinjkop da unun yan teban tok morap nin do nimgut, do giptimninon ae wupninon yokwi morap ton unun kisisi suganek Pinjkop da dabilon gwaljigi minisi anen. Anek Pinjkop do pasalek gawak iminek bisapmi bisapmi telagisi egipnen.

Korin amin but tobil aba Pol but galaksi nandagit

² Ji nin do but dasi galaktan nimni. Nin amin kinda do yokwi kinda dima agiman. Nin amin kinda yokwi asak do dima iyigiman. Nin amin kinda ankiligek yoni di dima timikgiman.

³ Anpakji kokwinigek gen pikon dep do dima yosot. Nak yan kili dayigim, nin toktogisi ji do but dasi galaktan damaman. Kimotnen bo egipnen nin sigin but dasi galaktan damdaman.

⁴ Ji tebaisi akgan yansi nandan teban tosot. Ji do tagisi nandisat, ae ji da butno anteban an. Jigi morapmi noman tan niman, mani ji do nandane unun da kisik kisik madep namisak.

⁵ Masadonia miktimon abin altagiman bisapmon yik yawotjok kinda dima agiman. Unudon jigi mibili mibili teri teri da abin noman tan nimgwit. Amin da nin gat gen emat morapmi awit, ae butningwan da pasol pasol madepsi nandagiman.

⁶ Mani Pinjkop but panteban agak amin da Taitus yabekban abin nin dakon but panteban agit.

⁷ Ae unun gin dima. Mibiltok ji da Taitus dakon but anteban aba unun da ninon abin ji da anpak tagisi awit unun do niyiban unun kisi da butnin

panteban agit. Ae ji da nak nandak do madepsi galak ton, ae yokwi awit do bupmisi nandan, ae nak anpulgok do madepsi galak ton, ununyo kisi do Taitus da niyigit. Niyinban kisik kisik da butno tugagit.

⁸ Nak dakon papia da ji butjik damgut, mani unun do bupmi dima nandisat. Asi, mibiltok bupmi nandagim, mani abisok bupmi dima nandisat. Papia unun da butjik damgut, mani unun do bisap pisipmisok gin nandawit.

⁹ Abisok kisik kisik asat, mani ji da butjik pawit do kisik kisik dima asat. Butjik unun pawit da jikon but tobil panalon agit unun do anek kisik kisik asat. Pinjokop da iyi butjik unun damgut, do nin da gen yipguman unun da ji dima panupbal agit.

¹⁰ Butjik Pinjokop da panalon asak unun da ninon but tobil panalon asak. Ae but tobil ano Pinjokop da nin yokwikon ban timikdak, do butjik paman da jigidi dima nimisak. Mani on miktim dakon butjik da kimot panalon asak.

¹¹ Ji pakyanji nandani. Butjik Pinjokop da damgut unun da jikon anpak tagi mibili mibili panalon agit. Unun da ji panjagap aban jigisi tepmisi panmilip ak do pi awit, ae japmi nandanek sun agit amin unun tebaisi iyiwit, ae Pinjokop do pasol pasol awit, ae nak nandak do galagi nandawit, ae sun agit amin unun anpakni anmilip ak do pi tebai awit. Ji unun anpak morap awit unun da jikon gulusun kinda dima tosok yan nolisak.

¹² Nak papia unun sun agit amin gat ae yokwi animgut amin unun bamot do nandanek dima mandagim. Pinjokop da dabilon ji nin do but dasi galaktan niman unun ji da pakyanji nandani do nandagim. Mibili yan do anek papia unun mandagim.

¹³ Unun anpakji da nin dakon but panteban asak.

Asi, ji da butnin panteban awit, mani unun gin dima, nin kisik kisik madepsi agiman, nido ji da Taitus

dakon nandaba kiki ni anmilip aba butni yaworisi tagit.

¹⁴ Kalip nak ji dakon anpak tagisi do Taitus iyinek manji pawigigim. Ae geno unun do mayagi dima nandagim, nido ji dakon anpak do gen morap yagim unun bamisi gin. Gen morap dayigiman unun bami gin. Ae ji dakon man pawigek Taitus do gen unun yagim unun kisi bamisi gin.

¹⁵ Taitus jikon apgut bisapmon ji da nandaba wikwan iminek pasal nimnimikyo anek abidanek geni guramikgwit. Unun da unun anpak awit unun do sigin nandan egek ji do nandaban yo madepsi asak.

¹⁶ Abisok but galak madepsi nandisat, nido ji da anpak kilegisi gin akdan yanji nandisat.

Paret ak do tagap tok ani (Kilapmi 8-9)

8

Panmuwukbi da Judia amin panpulgok do paret awit

¹ Not kabi, Pinjokop da Masadonia panmuwukbi do nandan yawok yominek panpulgagit unun do dayikdisat.

² Jigidi madepsi noman tanek unun da nandan gadatni panjkealgit. Unun bisapmon bupmisi egipgwit, mani kisik kisik madepsi anek amin diwari panpulgok do monej morapmi panmuwukgwit.

³ Nomansi yanji dayisat, unun da iyi dakon galaktok yolek paret awit. Monej yomyomi dakon tilak yapmanek madepsi yomgwit.

⁴ Unun da nin kisi da telagi panmuwukbi Judia ekwan unun panpulgonej do tebaisi niyiwit.

⁵ Ae paret awit unun monej bangin dima awit. Mibiltok iyi ban Pinjokop do paret awit. Ae Pinjokop dakon galaktok yolek iyi ban nin do kisi paret awit.

⁶ Kalip Taitus da nianon da paret wasanek ani unun do dayigit, do jikon tobil kinek paret dakon pi an mudoni yan dayisak do nin da tebai iyigiman.

⁷ Ji yo morapmon anpak tagisi an. Ji Pin kop tebaisi nandan gadan iman, ae gen tagisi yon, ae nandak nandakji ton, ae Pin kop dakon pi ak do galagi madepsi nandan. Ae nin do but dasi galaktan niman. Yando, nandan yaworon da paret ak do nandan unun but dasi nandanek kilegisi ani.

⁸ Ji da si anisi do gen teban dima yipmandat. Masadonia panmuwukbi da paret ak do buri pidon, jiyo yan gin paret ak do butji pidoni kan, nak da ji asisi amin do but dasi galaktan yoman yan nandan daben.

⁹ Ji Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawotni unun nandan. Unun yoni morapmi tan imgut, mani nin panpuluganban yo morapmisi timitnen do anek bupmi aminsi dagagit.

¹⁰ Kili paret panmuwutdan unun do nandak nandak daben. Apma bilak do ji pi unun wasanek paret ak do galagisi nandawit.

¹¹ Do pi unun an mudoni kan tagisi. Kalip butji pidanba pi unun ak do galagisi nandawit, do abisokyo kisi yan gin yo tan daman unun da aripmon tepmi an mudoni kan tagisi.

¹² Amin kind a paret akdosi nandanek yo tan iman da aripmon paret asak kan, Pin kop da unun do tagisi nandisak. Ae paret ak do yoni mini kan, unun kisi tagi yan nandisak.

¹³ Ji da jigi madepsi panakwa amin diwari tagisi egipni yanon da dima yosot. Nin kisi tilak kalonikon gin egipnen do nandisat.

¹⁴ Abisok yosi morapmi tan daman, do wadak wadak an amin tagi panpulugoni. Ae don, ji da wadak wadak ani kan, unun yoni morapmi tan yomnikon ji tagi panpulugoni. Yan ani kan, ji kisi morap tilak kalonikon gin tagi egipni.

¹⁵ Pin kop gen papia da unun do yan yosok:

“Amin jap morapmi similgwit unun tilakni yapmanek dima similgwit,

ae amin kalonisok similgwit jap do wadak wadak dima awit.”

Pol da amin yabekban Korin kiwit

¹⁶ Nak Pin kop ya yan iyisat. Unun da Taitus dakon but an tagap aban nin da ji panpulugok do nandan unun yo kisi yan gin nandisak.

¹⁷ Tobil jikon opjak do iyino tagi yan yagit. Mani iyi jikon op do madepsi galak tagit do jikon obisak.

¹⁸ Ae notnin kind a gat yabetno unun gat kisi obamal. Unun amin panmuwukbi morapmon Gen Bin Tagi yan tentenok dakon man bini ton amin kind a.

¹⁹ Ae unun gin dima. Nin gat kisi agek nin panpuluganban nin kisi da paret unun timik pankinen do panmuwukbi da manjiwit. Nin Amin Tagi man madep im do nandan, ae minat aminyo panpulugok ak do galagisi nandan unun amin da kan nandan yo ani do pi unun aman.

²⁰ Nin paret madepsi unun panmuwan unun nin da kilani aman unun do amin kind a da yanba yokwi tok kind a dimasi asak do nandan. Yando, notnin unun abidono kisi akwaman.

²¹ Nin anpak kilegisi gin ak do nandan, ae Amin Tagi da dabilon gin dima, minat aminyo da dabilon kisi ak do nandan.

²² Ae nin notnin kind a gat yabetno amin bamot gat kisi kwan. Bisap morapmi pi mibili mibilikon ankilik kono pi but dasi aban kagiman. Unun ji da pi tagisi akdan yansi nandisak, do pi unun ak do galagisi nandisak.

²³ Ji Taitus kili nandan imgwit. Taitus unun nak gat gadat gadaron da ji panpulugok do pi kaloni amak. Ae amin bamot do yansi nandani, unun panmuwukbi dakon inam timigek akwamal, ae Kristo man madep imamal.

²⁴ Ji unun amin anpak tagisi anyomni, anakwa panmuwukbi morap da ji da amin do but dasi galaktan yoman yan nandan damni. Ae nin da

ji dakon man isal dogin awikwaman
yanj dima nandani.

9

Jerusalem panmuwukbi do paret panmuwutni

¹ Ji nin da telagi panmuwukbi
Jerusalem ekwan unun do paret
panmuwukgaman unun dakon geni
kili nandawit, do gen dubagi dima
mandaken.

² Nak nandisat, ji amin panpulugok
do galagi madepsi nandan, do
Masadonia minat aminyokon manji
pawigisat. Nak yanj yoyisat, "Apma
bilagon da win abisok Akaia
panmuwukbi paret ak do tagap tawit
da ekwan." Gen unun nandawit
bisapmon buri pidanba iyiyi kisi
paret ak do tagisi nandawit.

³ Mani nak da ji dakon man
pawigisat unun gen isali dima asak
do nandisat. Ae nak ji da paret yop
do kili tagap tawit yanj kili yoyigim,
do amin kapbi unun yabekgo obin
ji pantagap aba paret yop do wagil
tagap tanek egipni yanj do yabekdat.

⁴ Ji paret ak do wagisi tagap tanj
yanji nandaman. Mani nak gat
Masadonia amin di gat da obin dan-
dano ji dima tagap toni kan, nak gat ji
gat kisi mayagi pakdaman.

⁵ Yanjo, nak amin kapbi unun
yabekgo mibiltan jikon obin
panpuluganba paret unun yop do
yawit unun panmuwutni do nandisat.
Do nin da opnej bisapmon amin da ji
but galagon da paret an yanj dandani.
Nin da teban teban yanjapno an yanj
dima nandani.

⁶ Ji gen on do nandani. Jap
kalonj sok kwaokdak amin unun bami
kalonj sok pasak. Ae jap morapmi
kwaokdak amin unun bami morapmi
pasak.

⁷ Do ji morap kalonj kalonj nan-
dan kokwin anek paret nianj da yop
do nandan unun da aripmon yopni.
Amin kinda butjigon da bo ae amin da
teban tebanon da di yopban. Pinj kop

da amin but galagon da paret asak
unun do galak tosok.

⁸ Ae Pinj kop da yo tagisi morapmi
aripmi tagi daminjakwan yo kabisi
morapmi akdan. Anakwa yosi
aripmisi tanj daminjakwa amin diwari
tagi panpulugoni.

⁹ Pinj kop da papiakon gen yanj tosok:
"Amin kilegi amin da jap yet tintinonj
unun da tilak bupmi amin do
yo morapmi yomisak.

Anpakni kilegi unun toktogisi tanj
anjan kisak."

¹⁰ Pinj kop da jap kwaokdak amin do
jap yet imisak, ae jap iban nosok.
Unudenj gin Pinj kop da yo morapmi
daban aripmisi akdan. Ae amin da
pigaga jap yet kwaogek don bami
morapmisi tonj unun da tilak anpakji
kilegi da morapmisi tokdan.

¹¹ Pinj kop da yo morapmi daminjakwan
ji da amin diwari tagi panpulugoni.
Ae ji da paret panmuwutni unun nin
da wadak wadak amin do yominapno
unun do Pinj kop ya yanj iyikdan.

¹² Do ji da paret ani unun da Pinj kop
dakon minat aminyo panpuluganban
wadak wadak sanbenek dima ani,
ae unun do anek Pinj kop do ya yanj
madepsi iyikdan.

¹³ Ji da paret ani unun da anpakji
tagisi noman panalon akdisak. Ae
ji da Kristo dakon Gen Bin Tagisi
abidawit da tagisi guramikgan yanj
amin da dandani. Ae ji da unun gat ae
amin diwari gat kisi do yo morapmi
yominjakwa unun do Pinj kop anjisini.

¹⁴ Ae Pinj kop dakon nandan yawotni
jikon tugosok yanj dandani, do ji do
but dasi galak tanj daminjak ji do bisit
ani.

¹⁵ Pinj kop da but galak do yo ningut
unun madepsi daman, gen kaga da
aripmi dima yogogi. Do nin Pinj kop ya
yanji iyinen!

**Amin diwari Pol do yanj ba
yokwi tok aba geni
panmilip agit**

(Kilapmi 10-13)

10

Pol da amin abin yip do awit dakon geni panmilip agit

¹ Amin diwari da yanba yokwi tok an naminek yan yon, “Pol nin gat kalonji ekwaman bisapmon pinbi egisak, mani dubagikon kisak bisapmon tebai niyisak.” Mani nak Pol da ji Kristo da pinbi egek amin do anpak yaworisi an yomgut unun do nandanek gen dayikdisat unun do pakyanji nandani do nandisat.

² Yan dayisat, ji kan kimotni. Nak jikon opbo egipnejen bisapmon gen tebai di dayikom. Jikon amin diwari da yabekbi nin da on miktimon amin dakon anpak yolek pi aman yan nandan. Nak unuden amin gen tebai aripmi tagi yoyiken.

³ Nin miktimon ekwaman, mani miktim amin da emat an unuden dima aman.

⁴ Emat dakon yo timikgaman unun on miktim dakon dima. Unun Pin kop dakon tapmimni unudon tosok, do uwal dakon tapmim aripmi tagi abisak.

⁵ Nin nandak nandak morap gat ae top gen morap amin da Pin kop nandan im do anakwa kosit sopmanjan unun pabin yopmanjan. Anek amin dakon nandak nandak do dam tebai anek Kristo nanjin yolni do yoyin dekgaman.

⁶ Ae nin ji do jomjom aman. Ji diwari nin dakon gen morap guramik kimotni bisapmon, gen pabin yopmanjan amin tepmi pi yom do tagap toman.

⁷ Ji kwen nani banjin pindakgan. Amin kinda iyi do nak Kristo dakon amin egisat yanji nandan teban tosok kan, unun amin pakyanji yanji nandisak, ninyo kisi Kristo dakon amin.

⁸ Amin Tagi da on pi nin da anen do yan dagok an nimgut. Nin da ji dakon nandan gadat panjeban anen do nandisak. Nandan gadatji panjupbal anen do dima nandisak. Yando, nin

manin timisok di awiginejen kan, nin unun do mayagi dima panen.

⁹ Nak papiakon da ji panpasol ak do dima nandisat.

¹⁰ Amin diwari da yan yon, “Pol da papiakon gen tebai morapmi yosok, mani iyi abin nindasak bisapmon tapmimni mini koman, ae gen yogokni unun tagi dima.”

¹¹ Gen unuden yon amin da pakyanji yan nandani. Nin opno ji gat egipnejen bisapmon papia damgumanon gen ton unun da aripmon anpak unun ban anek egipdaman.

¹² Nin amin diwari da iyi dakon man pawikwan nin yan dima anen. Ae nin dakon anpak unun gat arip yan dima yonen. Unun amin da iyi gat tilak anek anpakni kokwinikgan. Ae notni dakon anpak iyi dakon gat tilak anek kokwinikgan. Yan an amin unun nandan kokwini tagi dima.

¹³ Mani nin man pawigik dakon tilak yapmanek manin dima pawiginejen. Nin Pin kop da pi nimgut unun anek iyi tilak yipgut unun yolek anpakni kokwin anen. Ae Pin kop da pi unun anen dakon tilak yipban Korin amin ji kisi da aripmon kigit.

¹⁴ Nin manin madepsi dima pawikwaman. Nin jikon pi agiman, do unun da tilagon gin manin pawikwaman. Nin jikon Kristo dakon Gen Bin Tagisi dima yagiman tam manin aripmi dima pawiginom. Nin da mibiltok jikon abinek Gen Bin Tagisi yan tenjenan damguman.

¹⁵ Nin pi gakin yapmanek amin diwari da pi awit unun do top yanek nin da agiman yan yanek manin dima pawikwaman. Nin ji dakon nandan gadatji teban tosok, ae jikon pi aman unun madepsi paptosak dosi nandaman.

¹⁶ Ae ji da ekwan da manjigwan miktim ton nin unudon Gen Bin Tagisi yan tenjenok do nandaman. Nin amin da pi kili awit tamokon kin pi anek manin dima pawiginejen.

¹⁷ Pin kop gen da yan yosok:

“Amin kinds yo kinds do yo madepsi yan nandak do kan, Amin Tagi dogin yo madepsi yan nandan imdo.”

¹⁸ Do amin kinds iyi dakon man awigisak unun Amin Tagi da dabilon mani mini. Mani amin kinds Amin Tagi da mani awigisak unun amin mani ton.

11

Pol gat yabekbi toptopmi gat dakon gen

¹ Nak do bikbik naba nandan kokwini tagi dima amin da yan gen di dayiken. Mani bikbik kili namgwit.

² Pin kop da ji iyikon gin gadanek egipni do nandisak, ae nakyo kisi yan gin nandisat. Nak da ji Kristo do manjigim, minatjok gimonjisi amin gat dima pakbi amin kinds pasak do manjikbi unun da tilak ji Kristo do manjigim.

³ Mani tunon amin da Ip ankwalgit unuden jikon yan gin noman tosak do pasoldot. Nandak nandakji upbal tanba anpak gwaljigi minisi gat ae Kristo dogin nandanek egip egip unun di yipman dekbam.

⁴ Nak pasoldot, nido amin diwari da abin jikon Yesu nwakwari kinds nin da kalip dima dayin tentenagiman unun do dayan, bo ji da wup nwakwari kinds kalip dima abidawit unun abidoni, bo gen bin tagisi nwakwari kinds kalip nin da dima dayigiman unun abidoni bisapmon, ji geni nandakdo gin tagap tanek ekwan.

⁵ Nandani. Unun yabekbi ji da nandaba wukwan yoman nak unun dakon pinbini dima egisat yanji nandisat.

⁶ Asi, gen yogokno tagisi dima, mani nandak nandakno unun tagisi. Unun nandak nandakno anpak morap agimanon kili doligiman.

⁷ Nak jikon Pin kop dakon Gen Bin Tagisi yanek unun dakon tomni dima timikgim. Yan anek nak ji dakon man

pawigik do anek naga do nandako pigit. Yan agim unun yokwi agim yan nandan, ma?

⁸ Panmuwukbi diwari da monej naba unun da nak jonikban ji panpulugok do pi agim. Yan agim unun da kabo nagim yombem asak.

⁹ Nak ji gat egipgum bisapmon nak anpulugoni do bisit dima dayigim. Not Masadonia da Korin apgwit unun da nak dakon wadak wadak anpulugawit. Nak jigidi dima dam do nandagim, ae unun nandak nandak sigin nandan egisat.

¹⁰ Kristo dakon gen bami nagon toso, do nak asisi dayisat, amin kinds da anpak agim do naga do nandabo wigisak dakon kositno Akaia provins amin kinds da aripmi dima sopman namjak.

¹¹ Nak mibili nido yan agim? Nak ji but dasi dima galaktan damisat mibili yan do agim, ma? Unun dimasi. Pin kop da nandisak, nak ji do but dasi galaktan damisat.

¹² Mani amin diwari minat aminyo da dabilon nin yombem daganek mani pawigik do kosit wisik anakwa nak da unun kosit sopman yom do pini asat, ae yan sigin akdisat.

¹³ Unun amin unun yabekbi toptopmi, minat aminyo pankewal do pi an. Unun amin kulabik anek ji da Kristo dakon yabekbi bamisi yan pindatni do topmon da pi an.

¹⁴ Ji unun do dima wuripdatni. Sunduk da iyi kulabik anek amin da tenteni dakon anelo kinds yan koni do topmon da agisak.

¹⁵ Do unun Sunduk dakon pi amini kisi kulabik anek amin da anpak kilegi dakon pi amin yan pindatni do topmon da pi ani kan, ji unun do dima wuripdatni. Don pi awit unun da aripmonsioni tomni yokwisi timitdan.

Pol yabekbi pi anek jigidi mibili mibili pagit

¹⁶ Nak aeno yoken. Ji nak do asi nandan kokwino tagi dima yan

dima nandan namni. Mani ji da nak nandan kokwini tagi dima amin kinda yan nandan kan, unun kisi tagi gin. Mani bikbik namajakwa mano timisok di awigiken.

¹⁷ Nak Amin Tagi dakon galaktok yolek gen on dima yosot. Nak nandan kokwini tagi dima amin daganek naga dakon man awigisat.

¹⁸ Amin morapmi miktim dakon anpagon da mani pawikwan, do nakyo kisi yan gin aben.

¹⁹ Ji disi do nin nandan kokwinin tagisi yan nandan, do nandan kokwini tagi dima amin dakon geni nandak do kisik kisik an.

²⁰ Asi, amin da ji panjawalek oman amini dep do an, bo yosi kabokon da timik mudon, bo galaktokni yolni do panjawalgan, bo iyi dakon man pawikwan, bo ae mogim kulbak dikgan bisapmon ji da yum pindagakwa galak toknikon ji pabin depmangan.

²¹ Nak mayagi nandanek yan dayisat, nin jikon anpak unuden anen dakon tapminnin mini.

Mani amin kinda iyi dakon man awigisak kan, nagayo kisi mano awigiken gin. (Nak nandan kokwini tagi dima amin da yan yosot.)

²² Unun amin Ibru amin, ma? Nak yo kisi Ibru amin gin. Unun amin Israel amin, ma? Nak yo kisi Israel amin gin. Unun amin Abraham dakon babikni, ma? Nak yo kisi Abraham dakon babikni.

²³ Unun amin Kristo dakon oman amini, ma? (Kili nak nandan kokwini tagi dima aminsi da yan yosot.) Nak da unun amin yapmanek Kristo dakon oman amini tagisi egek pi madepsi agim. Ae unun amin yapmanek bisap morapmi dam tebanon egipgum. Ae bisap morapmisi nikgwit, ae jigi morap unun pagim do nak da unun amin yapmandat. Ae bisap morapmi palisi kimakgim.

²⁴ Juda amin da nak amin baljok nap ban kosiri 39 yan baljawit. Yan

unun bisap 5 kabi awit.

²⁵ Bisap kapbi nak kindap kirin ban baljawit. Bisap kindakon tip ban nikgwit. Bisap kapbi tap waggakon agapbo tuwil kiwit. Kinda da tuwil kigit bisapmon nak tap idapmon pilin kinda ae gildat kinda pakbi da awilgit.

²⁶ Bisap morapmi nak kosit dubagikon kinapbo pakbi da pali ankiwit, ae kabo noknok da jigi namgwit, ae naga dakon amin Juda amin da jigi namgwit, ae Amin Nwakanwari Kabi da jigi namgwit. Ae kokup papmon, ae miktim kibiri amin da aripmi dima egipmi timon, ae tap kwenon pali kimakgim. Ae panmuwukbi toptopmi da jigi madepsi namgwit.

²⁷ Nak pi tebaisi mibili mibili agim. Kalbi morapmi pi anek dipmin dima pakgim. Nak jap pakbiyo do madepsi anek bisap morapmi japmi mini egipgum. Ae bisap morapmi mirimisi nandanek mirim imalno mini da egipgum.

²⁸ Ae jigi diwari mibili mibili gat kisi pagim. Ae gildari gildari panmuwukbi morap do nandaba kik anek jigi madepsi pasat.

²⁹ Panmuwukbi kinda dakon tapmin mosok bisapmon nak dakon tapmin kisi mosok. Ae Yesu yolyol amin kinda amin kinda da yokwi asak do iyinban yokwikon mosok bisapmon nak unun do japmisi nandisat.

³⁰ Nak mano awigikensi kan, yo ni da tapminno madep dima yan nolinban kosot, nak unun ban awigiken.

³¹ Pinjok, Amin Tagi Yesu dakon Pinjokni ae Datni nak top dima yosot yansi nandisak. Nin toktogisi mani anjisin.

³² Damaskus egipgum bisapmon Kila Amin Madep Aretas dakon kila amini da nak abidan dam tebanon nep do anek emat amini yoyinban kokup pap dakon tip dam madep

dakon yoma kagakon nak abidok do kila anek akgwit.

³³ Mani not diwari da nak gok kindakon nepmanek tip dam dakon kosit gwagagon da nap anyawot anakwa miktimon pigigim. Yan anakwa kila amin da kisiron da pulugan kinjek kigim.

12

Pinkop da yo morapmi Pol do dipmin yombemon yolijban pindakgit

¹ Nak naga dakon man awigikenji. Asi, unun da nin tagi dima panpulugosak, mani Amin Tagi da dipmin yombem ae yo pasili di panalon an namgut unun do dayikdisat.

² Nak Kristo yolyol amin kindanandan imisat, unun bilak 14 mudanakwa Pinkop da abidan anan Kwen Kokup 3 kon unudon awigi yipgut. Unun giptim walimbil wigigit, bo giptim yipmanek wigigit nak dima nandisat, Pinkop dagin nandisak.

³⁻⁴ Nak nandisat, Pinkop da unun amin anan Paradais kon awigigit. Unun giptim walimbil wigigit, bo giptim yipmanek wigigit nak dima nandisat, Pinkop dagin nandisak. Kwen Kokupmon egek nandanakwan gen njwaknwarisi, amin da tagi dima yogogi nandagit.

⁵ Nak unun amin dakon mani tagi awigiken, mani naga dakon man dima awigiken. Nak naga tapminno mini yansi nandisat, do mano awigiken kan, tapminno mini do anek mano tagi awigiken.

⁶ Nak naga dakon man awigiken kan, nak nandan kokwini tagi dima amin da yan dima yoken, nido nak gen bamisi yoken. Mani nak naga dakon man awigik do dima nandisat, nido amin da mano awigini do dima galak tosot. Unun da anpakno gat ae gen yogokno gat pindagek unun da tilagonjok mano awigini kan unun tagi.

Yo kisigi ton yombem kindada Pol sugagit

⁷ Pinkop da unun yo pasili tagisi morap noligit, mani unun yo morap do nandanek naga do kisik kisik dima aben do Pinkop da nandagit. Yan do, yum kanakwan yo kisigi ton yombem kindada giptim timno sugagit. Unun Sunduk dakon oman monjini da nak do yo yokwi an namisak.

⁸ Nak bisap kapbi Amin Tagi da unun yo abidan maban kisak do bisit tebai agim.

⁹ Mani yan nayigit, "Nak dakon tapmin amin tapminni minikon pi tagisi asak, do nak nandan yawok gaminek tagi anpulugokdisat." Unun da yan nayigit, do nak abisok tapminno mini da egisat unun do kisik kisik asak, nido Kristo dakon tapminni nagon tosak do nandisat.

¹⁰ Yan do, Kristo dakon pi anek tapminno mini asak bisapmon, bo amin da yanba yokwi tok an naman, bo jigi mibili mibili da nak altan naman, bo amin da nak anupbal ak do pi an bisapmon butno tagisi tanakwan egisat. Nido tapminno mini bisapmon Pinkop da tapmin madep namisak.

Pol Korin amin dakon nandan gadanteban ak do nandisak

¹¹ Gen on yosot unun nandan kokwini tagi dima amin dakon gen, mani disi anpak an unun pindagek yan yosot. Asi, nak amin isali kindada, mani ji da nak do amin tagisi yan yawit tam tagisi, nido unun yabekbi ji da nandaba wukwan yoman nak unun dakon pinbini dima egisat.

¹² Nak ji gat egipguman bisapmon pi morapmi agim unun da nak yabekbi bamisi yan dolijban disi kawit. Nak tebai agek jigi guramigek tilak masi masimi, ae wasok tapmimi ton, ae pi tapmimi ton morapmi agim unun da nak Pinkop dakon pi nan agim yan doligit.

¹³ Jikon anpak agim unuden gin panmuwukbi diwarikon yan gin agim.

Yo kalonji kinda gin jikon dima agim, ji da nak panpulugok ani do jiggi dima dangum. Unun sun agim yan nandan? Yan kan diwarino yipman namni.

¹⁴ Nak abisok jikon opbo bisap kapbi akdisak, ae unun bisapmon kisi jiggi dima daben. Nak ji dakon yo kabisi timit do dima nandisat, nak disi ban timit do nandisat. Disi nandan, minjat monjiyo da menj datyo panpulugok do yo dima panmuwukgan, menj datyo da minjat monjiyoni panpulugok do yo panmuwukgan.

¹⁵ Nak but galak nandanek ji panpulugok do yo morapno gat ae egip egipno gat kisi daben. Nak ji do but dasi madepsi galak tan damisat, do ji mibili nido nak do madepsi dima galak ton? Unun tagi dima!

¹⁶ Asisi, nak jiggi dima dangum, mani amin diwari da yan yon, "Pol unun nin da galaktokni yolnen do pasilikon da nin pankewalgit."

¹⁷ Jikon amin di nak da yabekgo opgwit, unun kabikon da kinda da galaktokni yolni do pasilikon da ji pankiligek yo kabisi timikgwit, ma?

¹⁸ Nak Taitus jikon opjak do tebaisi iyiko opgut, ae unun notnin kinda gat kisi yabekgo opgumal bisapmon Taitus da galaktokni yolni do pasilikon da ji pankiligek yo kabisi timikgit? Unun dimasi! Taitus gat nit nandak nandaknit kalonji ae anpaknit kalonji gin.

¹⁹ Ji da papia on manjinek nin da genin panteban ak do mandaman yan nandan? Unun dimasi. Nin egip egipnin Kristokon tosok, ae Pin kop da dabilon gen bamisi dayaman. Notnonisi, yo morap aman unun ji dakon nandan gadat pan teban ak do aman.

²⁰ Nido nak abin dandako anpak nak da si galak tosot unuden an amin di dima ekwa pindakgen yan do nak timisok di pasoldot. Ae jiyo kisi da nak nandaba anpak ji da si galakton unuden agak amin kinda da yan dima di egipbom. Nak obin dandako gen

emat, ae amin do nandaba yokwi tok, ae butjap, ae disi dogin nandanek egip egip, ae amin do yanba yokwi tok, ae manji gen, ae pibit tidok anpak, ae pi panupbal ak anpak, unun anpak morap jikon tanba pindakgen yan do pasoldot.

²¹ Nak ae opben bisapmon Pin kop da ji da dabilon abin nepjak do pasoldot. Kalip jikon amin morapmi da anpak inani morapmi, ae yumabi anpak mibili mibili awit. Nak obin dandaken bisapmon ji but tobil dima anek unun anpak yokwi morap sigin aba dandaken kan, nak bupmisi nandaken.

13

Korin amin nandan gadatni dakon kila tagisi ani

¹ Abisok jikon opbo bisap kapbi asak. Pin kop gen papiakon gen yan tosok:

"Amin bamori bo kapbi da amin kinda da sun aban kanek asi sun agit yan yoni kan, unun bami yan nandani."

² Nak mibitok opgum da ae unun da manjikon opbo egipguman bisapmon kalip yokwi awit amin gat ae amin diwari kisi mama gen yoyigim. Ae abisok dubagikon egek aeno yan yoyisat, aeno jikon tobil opben kan, yokwi awit amin kobogi yomdisat.

³ Kristo asi nak da gen kagakon da gen yosok bo dima ji unun kok do yon, do unun anpak abo, nak Kristo dakon gen abidanek yosot yansi nandakdan. Kristo ji panmilip ak do tapmim wisik dima asak, jikon tapmimni madepsi.

⁴ Asi, Kristo kalip tapmimni mini nan tilak kindapmon anakgwit, mani abisok Pin kop da tapmimon kalugi egisak. Nin unun gat gadagiman ae tapmimninyo kisi mini, mani nin Pin kop da tapmimon unun gat kalugi egek ji panpulugok do pi akdaman.

⁵ Ji nandan gadat bamisi an bo dima, yan do disi ban pankiligek

pindatni. Yesu Kristo ji da butgwan egisak, ji unun dima nandan? Unun jikon dima egisak kan, nandan gadatji bami dima.

⁶ Ae nin Kristo dakon yabekbini bamisi yan disi kokwinigek nindani do nandisat.

⁷ Nin Pinjkop da ji panpuluganjanakwan yokwi kinda dima ani do bisit aman. Ji da nin do Kristo dakon pi amin yan nindani yanon da gen on dima yoman. Ji da nin do pi amin toptopmi yan tagi nandani, mani yo madep unun ji da anpak tagisi banjin ani do nandaman.

⁸ Nido nin gen bami abin yip do yo kinda aripmi dima anen. Nin gen bami jonit dogin pi aman.

⁹ Ji tebai agakwa nin dakon tapmim mini an bisapmon nin unun do kisik kisik aman. Ae ji nandan gadat kalip tebai awit unun ankaluk anek aesi tebai atni do bisit aman.

¹⁰ Amin Tagi da pini kila aben do nak tilak anek yandagok an namgut. Nak abisok ji da dubagikon egek papia on mandisat, nido jikon obin ji dakon anpak panmilip ak do gen tebai yok do dima galak tosot. Amin Tagi da ji dakon nandan gadat panjeban aben do pi on namgut. Nandan gadatji panjupbal aken do dima namgut.

Pol da galok gen yagit

¹¹ Not kabi, nak gen wasip anek galok gen dayisat. Ji anpakji panmilip anek kilegisi egipni. Geno nandanek guramitni. But kalonon da yaworisi egipni. Yan anakwa Pinjkop but dasi galaktan daminek but yawot damisak unun da ji gat egipjak.

¹² Panmuwukbi notji gat domdom ani bisapmon but dasi timitni. Pinjkop dakon telagi panmuwukbi idon ekwan unun da ji do gildat tagi yan dayan.

¹³ Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawotni, ae Pinjkop dakon amin do but dasi galak tan yomyom anpakni jikon tosak, ae Telagi Wup da ji panpuluganban but kalonji egipni dosi nandisat.

Pol da Galesia Amin do Papia Mandagit

But piso gen

Mibiltok Juda amin dagin Yesu yolgwit. Mani Yesu da yabekbi Pol yabekban kin Amin Nwakwari Kabidukwan dukwan egipgwit unjodon agek Gen Bin Tagisi yoyin tenjenagit. Anakwan minat aminyo morapmi da Yesu dakon amin kabikon abin sanbewit. Anakwa jigi kinda noman tagit. Unun minat aminyo kalip Juda amin da Moses dakon gen teban yolgwit unjoden dima yolgwit. Yesu yolyol amin daganek Moses dakon gen teban guramik kimori bo dima?

Amin diwari da unun amin Juda amin dakon anpak yolek giptim timni mandanek ae Moses dakon gen teban yol kimotni do pi awit. Mani Pol da dimasi do yagit. Anek yan yagit, Nin Yesu Kristo nandan gadan iminek unun kosit kalonon dagin Pinjkop da dabilon amin kilegi dagoman, anek egip egip kalugi abidoman.

Juda amin unjoden di Galesia Provinskon kiwit unun da panmuwukbi Moses dakon gen teban yol kimotni do pi ak do awit. Pol da unun awit dakon geni nandanek Galesia panmuwukbi dakon nandan gadatni gat ae anpakni gat panmilip ak do anek papia on mandagit.

Mibiltok Pol da iyi do Pinjkop da iyi yabekbi pi imgut unun do yosok. (Gagi 1.1 do koki.) Unun iyi dakon galaktok bo amin kinda dakon galaktok yolek pi unun dima asak. Pinjkop da Amin Nwakwari Kabikon Gen Bin Tagisi yan tenjenosak do yan imgut. Don Pol da yan yosok, "Amin Yesu Kristo nandan gadan iman unun dagin Pinjkop da dabilon amin kilegi." Papia on dakon mibi gen unun yan: Kristo da pulugan nipmandak bisapmon, Telagi Wup da nin pawilakwan amin do anpak kilegi an yomaman.

Pinjkop da iyi Pol yabekbi pi asak do manjigit

(Kilapmi 1.1-2.14)

¹ Nak yabekbi Pol da papia on mandisat. Yabekbi pi aben do amin da dima yabekgwit, bo amin da dima manjin nepgwit. Yesu Kristo gat ae Pinjkop Datni kimoron nan aban pidagit unun da nak yabekgimal.

² Nak gat ae panmuwukbi notno nak gat ekwaman nin da Yesu nandan gadan iman amin morap Galesia provinskon ekwan ji do gildat tagi yan dayaman.

³ Pinjkop Datnin ae Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawot gat ae but yawotni gat jikon tosak.

⁴ Kristo da Pinjkop Datnin dakon galaktok yolek yokwinin wiririt do egip egipni parekgit. Abisok anpak yokwisi on miktimon tosoke nin unun kagagwan ban timit do anek yan agit.

⁵ Pinjkop dakon man madepni dagok dagogi mini tan anan kisak teban. Unun asi.

Gen Bin Tagisi unun kaloni kindagin

⁶ Ji da anpak an unun do butnokon da nirip sojek nwakwari nandisat. Pinjkop da Kristo dakon nandan yawotni do anek ji yan damgut, mani ji tepmisi yipman degek gen bin nwakwari kinda yolgan.

⁷ Gen bin tagisi nwakwari kinda dimasi tosoke. Amin diwari da ji dakon nandan nandan pandungam anek Kristo dakon Gen Bin Tagisi kulabik anek antasik an.

⁸ Mani nin nin, bo ae anelo kinda Kwen Kokupsi da pin, Gen Bin Tagisi kinda nin da yan tenjenan damguman unjodensi dima yan tenjenosakan, unun amin Tipdom do amin asak.

⁹ Kalip kili dayigiman gen unun bangin ae dayisat: amin kinda da Gen Bin Tagisi kinda nin da dayino abidawit unjodensi dima yan tenjenosakan, unun amin Tipdom do amin asak.

10 Ji nian nandan? Amin da nak tagisi yan nandan namni yanon da gen on yosot? Unun dima. Pin kop da nak amin tagisi yan nandan namjak yanon da yosot. Amin da kisik kisik ani yanon da yoken kan, nak Kristo dakon oman monji dima.

Pol yabekbi man abidagit dakon gen

11 Not kabi, yansi nandani. Gen Bin Tagisi kalip yan ten tenan damgum unun aminon da dima noman tagit.

12 Amin kind a da dima namgut, ae amin da dima nayin dekwit. Yesu Kristo da iyi nolin ban kagim.

13 Nak da kalip Juda amin da anpak an ae nandan gadat an unun yol kimagek egipgum dakon geni ji kili nandawit. Nak Pin kop dakon panmuwukbi morap panupbal abo minisi ani do pi tebaisi agim.

14 Nak Juda amin dakon anpak yolek nak gat nani morapmi yapgum. Babikno dakon anpak yol kimot do pi tebaisi agim.

15 Mani nak men da dima analanakwan Pin kop da nak kili manjigit. Anek nandan yawotni do anek iyi dakon amin egipben do yan namgut.

16 Ae bisap si yipguron nak da Amin Nwakwari Kabikon Monji do yan ten tenok aben do Monji noligit. Unun bisapmon nak unun dakon mibili nandak do amin di dima yoyigim.

17 Nak yabekbi kabi mibiltok noman tawit unun pindat do Jerusalem dima kigim. Dima, nak unudon gin Arebia miktimon kigim. Ae don Damaskus kokupmon tobil kigim.

18 Unudon egek bilak kapbi mudanakwan Pita kan nandanyo ak do Jerusalem kiko unun gat gildat 15 yan egipgumak.

19 Unudon yabekbi diwari dima pindakgim. Jems, Amin Tagi dakon padige, unun kalon nan gin kagim.

20 Pin kop da dabilon asisi dayisat. Gen mandisat unun top dima.

21 Ae don Siria ae Silisia provin skon agipgum.

22 Unun bisapmon Kristo dakon panmuwukbi morap Judia miktimon egipgwit unun da nak dima nandan namgwit.

23 Isal gen binogin nandawit: "Kalip nin yo yokwisi an nim do agit amin abisok nandan gadat anupbal ak do agit unun dakon yan ten tenok asak."

24 Pin kop da nagon pi agit unun dakon geni nandanek mani an kisiwit.

2

Yabekbi diwari Pol gat but kalon awit

1 Bilak 14 mudanakwa aeno Jerusalem wigigim. Unun bisapmon Banabas gat kisi wigigim. Ae Taitus kisi abidoko wigigiman.

2 Pin kop da iyi nak unudon kiken dosi noligit. Jerusalem egipgum bisapmon Gen Bin Tagisi Amin Nwakwari Kabikon yan ten tenok asat unun dakon mibili do panmuwukbi dakon kila amin iyi ban gin yoyigim. Nido, pi agim da asat unun amin da kanba bami mini asak yan do pasol pasol agim.

3 Taitus nak gat kisi egipgumak. Taitus unun Grik amin kind a, mani giptimni mandanen do dima yawit.

4 Panmuwukbi toptopmi di muwut muwutninon panabin kabokon da pindak nandanyo ak do yikgwit. Yesu Kristo da nin kili pulugan nipgut, mani unun amin da nin gen teban dakon oman monji ae egipnen do nandanek yikgwit.

5 Mani geni dimasi nandan yomguman. Gen Bin Tagisi unun kulabik dima anek jikon toktogisi tosak do nandagiman.

6 Panmuwukbi dakon kila amin egipgwit unun asi mani ton bo mani mini nak da nandabo yo madep dima asak. Pin kop da kokwin bamisi asak. Gen Bin Tagisi yagim unun kulabik ak do dima nandawit.

⁷ Dimasi. Piŋkop da Juda aminon Gen Bin Tagisi yan tenjenok pi Pita do ingut, yan gin nak da Amin Nwakŋwari Kabikon Gen Bin Tagisi yan tenjenok pi namgut yan nandan namgwit.

⁸ Asi, Piŋkop da Pita do tapmim iban Juda aminon yabekbi pi asak, yan gin nak do tapmim naban Amin Nwakŋwari Kabikon yabekbi pi asat.

⁹ Amin da Jems, Pita ae Jon unun panmuwukbi dakon kila amin yan pindakgwit. Unun kila amin da Piŋkop da nandan yawotni do anek pi unun namgut unun nandanek Banabas gat nit dakon kisit iligek notninsi yanon da nit timikgwit. Anek nit Amin Nwakŋwari Kabikon pi anapdo unun da Juda amin nandan gadat dima abi kabikon pi ani do but kalon agiman.

¹⁰ Yo kaloni kindagin anden do niyiwit. Nit yoni mini amin unun do nandan yominek panpulugonden do niyiwit. Unun dakon pi ak do tagisi nandagim.

Pol da Pita gulusun agit do iyigit

¹¹ Mani don, Pita Antiok kokupmon apgut bisapmon nak da panmuwukbi da dabilon tebai iyigim, nido gulusun madepsi agit.

¹² Kalip Pita Amin Nwakŋwari Kabi nandan gadat awit unun gat jap kaloni nan nan awit. Mani don Jems da Juda amin di yabekban Antiok kiwit. Unun amin yan nandawit, nin Yesu nandan iminek giptimninyo kisi mandanen kan, Piŋkop da kanban kilek tosak. Do abin altawit bisapmon Pita unun Juda amin da yokwi nandan namni yan do pasalek Amin Nwakŋwari Kabi yopman degek unun gat gadat gadat dima awit.

¹³ Juda amin diwari Pita da jamba but anpak agit unun yolba kisi da awit. Ae Banabas kisi yolek gulusun agit.

¹⁴ Gen Bin Tagisi dakon gen bami kilegi dima yolba pindagek unun amin kabi da dabilon Pita yan iyigim, "Gak Juda amin kinda, mani Juda

amin dakon anpak yopmanek Amin Nwakŋwari Kabi dakon anpak asal. Mibili nido Amin Nwakŋwari Kabi nandan gadat awit unun da Juda amin dakon anpak yol kimotnidosi nandisal?"

Amin Yesu Kristo nandan gadan iman unun dagin Piŋkop da dabilon amin kilegi

(Kilapmi 2.15-4.31)

Yesu nandan gadan imjak amin unun amin kilegi

¹⁵ Nin Juda amin kabikon da altagiman. Amin Nwakŋwari Kabi yokwi pakpak kabikon da dima altagiman.

¹⁶ Mani nin nandaman, amin Moses dakon gen teban yolakwa Piŋkop da unun do anek amin kilegi yan dima yoyisak. Amin Yesu Kristo nandan gadan iminek kilek ton. Ninyo kisi Yesu Kristo nandan gadan imguman, nido nin nandaman unun kosiron dagin Piŋkop da amin kilegi yan niyisak. Nido gen teban yolapno amin kilegi yan aripmi dima niyisak.

¹⁷ Nin Kristo nandan gadan iminek Piŋkop da dabilon amin kilegi agiman. Ae nin Juda amin dakon gen teban dima yolgaman, do Juda amin da nandan, nin Amin Nwakŋwari Kabi da arip yokwi pakpak gin yan nandan niman. Anek Kristo da yokwi anek do nandisak yan nandan. Mani unun dimasisi!

¹⁸ Nak kalip Moses dakon gen teban yol kimagek Piŋkop da dabilon man kilegi pak do pi madep agim da don Yesu nandan iminek unun nandak nandak wagil yipgum. Do unun nandak nandak aeno abidoken kan, nak yokwi pakpak amin kinda.

¹⁹ Mani gen teban da nak kimoron nepgut, do abisok egip egipno Piŋkopmon tosok. Nak Kristo gat kisi tilak kindapmon kimakgim.

²⁰ Nak naga egip egipmi ton dima egisat, Kristo nak da buron egisak. On miktimon egip egip asat unun

Piņkop dakon Monji nandan gadan imiņek egisat. Uņun da nak do but dasi galak taņ namiņek egip egipni nak anpulgok do parekgit.

²¹ Nak Piņkop dakon nandan yawotni yipbo yo isali dima asak. Gen teban yolek amin kilegi tagi aneņ kaņ, Kristo isal dogin kimakgit.

3

Gen teban yolyol dakon kosit ae nandan gadat dakon kosit

¹ Galesia amin ji nandan kokwinji tagi dima! Nin da Yesu Kristo kili doligiman. Uņun disi dabil da yaņ kaņakwa tilak kindapmon akgit. Namin da nandak nandakji paņupbal ak?

² Nak yo kaloni kinda dogin dayikdisat: Ni kosiron da Telagi Wup abidawit? Gen teban yolyol kosiron da, bo Gen Bin Tagisi nandaneķ nandan gadat aneķ uņudon da abidawit?

³ Ji wagilsi nandan kokwinji tagi dima, ma? Ji Telagi Wup da tapmimon da egip egip kalugi wasawit da abisok disi da tapmimon da wasip akdan, ma?

⁴ Ji kalip Yesu yolek jigi noman taņ daba jigi isal dogin pawit, ma? Nak da isal dogin pawit yaņ dima nandisat.

⁵ Piņkop da Telagi Wup damiņek wasok tapmimi toņ ji da bikbigon asak, mibili nido yaņ asak? Ji da gen teban yolakwa, uņun do? Bo, Gen Bin Tagisi nandaneķ nandan gadat anakwa, uņun do asak?

⁶ Piņkop da papiakon gen yaņ tosok: “Abraham Piņkop nandan gadanimgut, do Piņkop da amin kilegi yaņ iyigit.”

⁷ Do ji yaņsi nandani, amin Gen Bin Tagisi do nandan gadan uņun Abraham dakon gwaknisi.

⁸ Kalipsigwan Piņkop da yaņsi nandagit, don Amin Nwakņwari Kabi da nandan gadat anakwa amin kilegi yaņ yoyikeņ. Piņkop yaņsi nandaneķ uņun yo dima noman taņakwa kalipsigwan Abraham Gen Bin Tagisi

do yaņ tentenok animgut. Piņkop gen papia da uņun do yaņ yosok:

“Gak obakon gin Piņkop da miņat amin morap miktimi miktimi ekwan yo tagisi an yomdisak.”

⁹ Abraham nandan gadat aban Piņkop da yo tagisi animgut. Yaņgin Piņkop da miņat amin morap nandan gadat ani uņun yo tagisi an yomdisak.

¹⁰ Mani Piņkop da miņat amin morap gen teban yolek Piņkop da dabilon nin amin kilegi tagi aneņ yaņ nandan uņun jobit yomdisak. Nido, Piņkop gen papiakon gen yaņ tosok:

“Amin kinda gen teban papiakon gen teban morap toņ uņun dima guramitjak kaņ, Piņkop da uņun amin jobitimdisak.”

¹¹ Piņkop da papiakon gen yaņ tosok:

“Amin nandan gadat ani, uņun Piņkop da amin kilegi yaņ yoyiņakwan egipdan.”

Gen uņun da yaņsi nolisak, gen teban yolapno Piņkop da amin kilegi yaņ niyisak dakon kosit kinda dima tosok.

¹² Gen teban yolyol uņun nandan gadat dakon yo dima. Uņun iyi kinda. Nido Piņkop gen papiakon gen yaņ tosok:

“Amin kinda gen teban morap kisi guramikdak uņun egip egip abidosak.”

¹³ Gen teban da yaņ yosok, amin morap nin kisi gen tebanon gen morap toņ uņun tagi dima guramikgaman, do jobit paneņ. Mani nin paņpulgok do Kristo da iyi jobit paneķ nin yokwikon baņ timikgit. Piņkop gen papia da yaņ yosok:

“Amin morap tilak kindapmon wukwan uņun jobiri toņ amin.”

¹⁴ Kalip Piņkop da Abraham do gisamimgut uņun Amin Nwakņwari Kabi da Yesu Kristo da pi uņun agit do aneķ uņun gisam kili abidan. Do nin kisi morap Yesu do nandan gadat aneķ kalip Piņkop da yaņ teban tok agit da aripmon Telagi Wup abidoneņ.

Piŋkop dakon gen teban da Piŋkop dakon yaŋ teban tokni kulabik aripmi dima asak

15 Not kabi, nak abisok amin nin da anpagon da tilak kinda aben. Amin kinda da yaŋ dagok gen kinda mandisak kaŋ, amin di da gen di aripmi dima sanbegi. Bo amin kinda da yaŋ dagok gen unun dima yolyoli yaŋ aripmi dima yosak.

16 Kalipsigwan Piŋkop da yo tagi don noman toni do yagit. Yaŋ teban tok unun Piŋkop da Abraham gat monji gat do an yomgut. Piŋkop gen papia da “gak dakon gwakgo do” yaŋ dima yosok. Monji morapmi do dima yosok. Kalonji kinda dogin yanek yaŋ yosok:

“Gak dakon monji do.”

Unun Monji unun Kristo.

17 Nak yanon da yosot. Mibiltok Piŋkop Abraham gat sanbek sanbek agimal. Anjakwan bilak 430 yaŋ mudanakwa Moses dakon gen teban donsi noman tagit. Gen teban unun da Piŋkop da sanbek sanbek agit unun kulabik aripmi dima asak. Unun da kalip Piŋkop da yaŋ teban tok agit aripmi dima aban pasiljak.

18 Piŋkop da yo nim do manjigit unun abidok do gen teban yol kimotneŋ kaŋ, yaŋ teban tok agit do anek dima abidoman. Mani nin nandaman, Piŋkop da unun yo morap Abraham do im do kili yaŋ teban tagit.

19 Yaŋ kaŋ, gen teban nido toso? Unun yaŋ: Piŋkop da yokwi dakon mibili altan tenŋosak do nandagit. Do yaŋ teban tok da kwenon gen tebanyo kisi nimgut. Gen teban sigin tanakwan wigi monji unun altagit. Unun kalip Piŋkop da yo im do yaŋ teban tok agit. Piŋkop da gen teban unun anelo do yoban unun da binap amin Moses do yaŋ tenŋan imgwit. Yaŋ aba binap amin unun da nin do nimgut.

20 Mani amin kinda da iyi pi kindak do nandisak kaŋ, pi unun binap

amin kinda do aripmi dima iban. Piŋkop unun kalonji gin, ae unun kalonji dagin Abraham do yaŋ teban tok an imgut.

Gen teban da kilanin anek Kristokon panjisak

21 Gen teban unun yaŋ teban tok gen Piŋkop da kalip yagit dakon uwalni? Unun dimasi. Piŋkop da gen teban nimeŋek unun da egip egip damjak yaŋ yagit tam, gen teban yolyol kosiron da nin miŋat aminyo kilegi anom.

22 Mani Piŋkop gen papia da yosok, “Yokwi da miŋat amin morap kisi dam tebanon yopgut,” do Yesu Kristo nandan gadan imni amin unun Piŋkop da kalip yaŋ teban tok agit yo unun tagi abidoni.

23 Nandan gadat dakon bisap dima altanakwan, gen teban da nin dam tebanon nipban egipguman. Dam tebanon sigin egapno wigi nandan gadat dakon bisap unun altan kili noman tagit.

24 Gen teban unun kila aminin da yaŋ egek nin Kristokon panjisak. Panjwan nandan gadat anapno Piŋkop da miŋat aminyo kilegi yaŋ niyisak.

25 Abisok nandan gadat dakon bisap kili noman tak, do gen teban da kila aminin egakwan dima ekwaman.

Nandan gadat anek Piŋkop dakon gwaknisi ekwaman

26 Ji kisisi Yesu Kristo nandan gadan imneŋek Piŋkop dakon gwakni dagawit.

27 Miŋat amin morap telagi pakbi soŋek Kristokon gadawit, ji Kristo imal nan yaŋ pawit.

28 Kristo da amin kabikon Juda amin bo Grik amin mini, ae oman monji bo ae isal ekwan amin mini, ae miŋat bo ae wili mini. Abisok Yesu Kristo obakon ji wagil kalonjigin.

29 Ji Kristo dakon amin kabi ekwan kaŋ, ji Abraham dakon gwakni. Ae kalip Piŋkop da Abraham dakon amin

kabi do yo yom do yan teban tok agit unun ji dakon.

4

Kristo da pi agit do nin Pinjkop dakon gwakni agiman

¹ Nak dakon gen unun yan: monji kinda egisak kan, don unun monji da datni dakon yo morap timitjak. Unun yo morap monji dakon da ton yan asak, mani monjisok egisak bisapmon unun dat dakon oman monji da aripmon egisak.

² Unun kila amin ae mibiltok amin da yongamgwan egakwan wigi dat da bisap yipguron wigisak.

³ Ninyo kisi yan gin, gen bami dima nandanek egipguman bisapmon on miktim dakon gen teban ae anpakni unun dakon oman monji egipguman.

⁴ Mani Pinjkop da bisap yipguron Monji yabekban pigit. Minjat da analanban gen teban da yongamgwan egipgut.

⁵ Nin gen teban da yongamgwan egapno yokwikon ban yuman nipgut. Anek yan aban Pinjkop dakon gwakni agiman.

⁶ Ji abisok Pinjkop dakon gwakni ekwan, do Pinjkop da Monji dakon Wupni yabekban nin da buron kili pigigit. Anakwan Wup da pantagap aban Pinjkop do "Aba, Dat" yan yan tidoman.

⁷ Yan do anek gak oman monji dima egisal. Gak Pinjkop da aban monji dagagil. Ae gak monji egisal, do yoni tagisi unun timitdisal.

Pol da Galesia amin do nandaba kik agit

⁸ Ji kalip Pinjkop dima nandan imgwit bisapmon yo pinjkop dima unun dakon oman monji egipgwit.

⁹ Mani abisok Pinjkop kili nandan imen. Bo yansi yoken kan tagi, Pinjkop da ji kili nandan damgut. Do ji nido ae tobil kinjek wup yokwi tapmimi minisi yo isali unuden unun dakon oman monji egip do nandan?

¹⁰ Ji bisapmi bisapmi bisap madep gat, ae kanek kalugi dakon bisap madep gat, ae bilak kalugi dakon gawat gawat bisap madep unun yol kimotdosi nandan.

¹¹ Pi jikon agim unun isali asak yan do ji dakon anpak do nandanek si pasoldot.

¹² Not kabi, ji Juda amin dakon gen teban yipmanek nak yombemsi dagoni do tebai dayisat. Nak naga gen teban yipmanek ji yombemsi agim. Yan anapbo ji da gulusun kinda dima an namgwit.

¹³ Disi nandan, sot kinda da abidanban nak wasok wasoksi abin jikon Gen Bin Tagisi yan tentenagim.

¹⁴ Sotno da jigi madepsi damgut, mani ji manji dima namgwit, ae nak gat egip do dima kurak tawit. Nak Pinjkop dakon anelo kinda nan yan abidawit, bo ae Yesu Kristo iyi nan yan abidawit.

¹⁵ Unun bisapmon ji nak do kisik kisik anek tagisi nandan namgwit. Mani abisok unun kisik kisikji dukon tosok? Nak asisi yosot, unun bisapmon nak anpulgok do madepsi galak tawit. Ae dabilji tagi pilikbam tam, pilik nak do nabam.

¹⁶ Nianji? Nak gen bami dayinek uwalji dagagim, ma?

¹⁷ Nandani, amin ji pangalak ak do pi an, unun ji panpulgoni dakon nandak nandakni mini. Unun ji da nin nipman degek unun yolni yan do pi an.

¹⁸ Nin amin do anpak yo tagisi anyom do nandak nandak tebai anen kan, unun tagisi. Bisapmi bisapmi unun anpak ani, ae nak da egipben bisapmon gin dima ani.

¹⁹ Gwaknoni, minjat da monji altok do anakwa tepmi pan, unuden tepmi aeno pasat. Nido, ji Kristo yombemsi ani do nandisat.

²⁰ Nak abisok ji gat dima ekwaman. Nak ji gat kisi ekwaman tam, gen tagisok di tagi dayikom. Nak ji do nandaba kik asat. Nianon da ji

panpulgoken unun dima nandisat.

Aga gat Sara gat dakon tilak gen

²¹ Gen teban da yongamgwan egip do nandan amin, ji abisok nak nayini. Gen teban da nian yosok?

²² Pin kop gen papia da yan yosok, Abraham unun monji bamori. Omani do egipgut minjat Aga da kind a nalagit. Ae minjatsini isal egipgut da kind a nalagit.

²³ Unun oman minjat dakon monji unun amin da monji panalan kosiron da alagit. Mani minjatsini isal egipgut dakon monji unun, Pin kop da yan teban tok anakwan alagit.

²⁴ Unun gengwan tilak gen kind a tosok. Minjat bamot unun sanbek sanbek bamori dakon tilak asak. Aga unun Sinai Kabapmon sanbek sanbek dakon tilak asak. Anakwan monjini da gen teban dakon oman monji dagon.

²⁵ Aga unun Sinai Kabap dakon tilak asak. Unun kabap miktim Arebia dakon. Ae Jerusalem abisok tosok unun dakon tilak kisi asak. Jerusalem unun gwakni gat gen teban dakon oman monji ekwan.

²⁶ Mani Jerusalem kind a Kwen Kokup tosok unudon oman amin mini. Unun kokup unun nin dakon menjin.

²⁷ Pin kop gen papia da yan yosok: "Minjat gak bupmik on egek monji dima panjalasal, gak kisik kisik aki.

Minjat gak monji panalak do tepmi dima nandagil, gak but galak nandanek yan tidoki.

Nido, minjat eni ton dakon gwakni yapmanek gwakgo morapmisi akdan."

²⁸ Not kabi, ji Aisak yombem. Pin kop dakon yan tebantogon ji gwaknisi awit.

²⁹ Monji unun amin da monji panalan kosiron da alagit, unun da Telagi Wup da tapmimon da alagit unun da yo yokwisi an yomgwit. Abisok kisi anpak yan gin tosok.

³⁰ Mani Pin kop genon ni gen tosok? Gen yan tosok:

"Oman minjat unun gat monji gat yolni.

Nido oman minjat dakon monji unun da dat gat ae minjatsini dakon monji gat dakon yo diwat dima timitjak."

Unun Pin kop gen da yosok.

³¹ Not kabi, nin nandan, nin oman minjat dakon gwakni dima. Nin minjatsini isal egipgut dakon gwakni.

Kristo da nin pulugan nipman dak bisapmon, Telagi Wup da nin pawilban amin do anpak tagisi anjomaman

(Kilapmi 5-6)

5

Nin puluganbi da aripmonsi egipnen

¹ Nin yokwi da napmon dima egipnen do anek, Kristo da nin pulugan nipgut. Do ji tebai atni. Amin da gen teban dakon oman monji ae dagoni do dayinba kan, geni dima nandani.

² Nak Pol da gen dayisat unun pakyan si nandani. Ji yum pindagakwa giptimji mandani kan, Kristo dakon pi da ji kindasok aripmi dima panpulgokdisak. Dimasi.

³ Ji morap yum pindagakwa amin da giptimji mandan amin aeno yan si dayin tenjenokdisat. Anpak unun ani kan, gen teban morap kisi yol kimotdo.

⁴ Gen teban yolek unun kosiron da Pin kop da amin kilegi yan niyisak yan nandan amin, ji Kristo kili yipman dekgwit. Ji Pin kop dakon nandan yawotni kili yipman dekgwit.

⁵ Telagi Wup da tapmimon Pin kop nandan gadan iminek unun da amin kilegi yan niyisak do jomjom aman.

⁶ Amin kind a Yesu Kristokon egisak kan, giptimni mandisak bo dima

mandisak unun kisi yo isali. Mani amin kinda nandan gadat anek unun da antagap aban amin do but dasi galak tan yomisak unun da yo bamisi.

⁷ Kalip ji Kristo dakon kosit nan tagisi agipgwit. Mani namn da kosit sopman damik da gen bamikon sanbejek dima akwan?

⁸ Nandak nandak abisok yolgan, unun Pinkopmon da dima abisak. Pinkop da ji iyikon kini do yan ilikdak.

⁹ Nandani, yis kalonisok di da aba bret morap kisi tagi paptoni.

¹⁰ Amin Tagi da ji panpuluganban nak dakon nandak nandak yolek nandak nandak nwanjwari di dima timitdan yansi nandan gadasat. Namn da ji dakon nandak nandak panupbal asak, unun dima nandisat. Mani amin unun iyi dakon gulusunni dakon kobogi yokwisi timitdisak.

¹¹ Not kabi, asi nak amin da giptim mandak mandak ankimotni do yan tenjenok sigin asat kan, nido nak yokwi sigin an nam do pi an? Amin da giptim mandak ankimotni do yosot tam, tilak kindap dakon gen da amin sanbejek nandak nandakni aripmi dima anupbal abam.

¹² Amin unun nandak nandakji panupbal an, unun giptimni mandanek ae yabi yo kisi wagil pan mudoni do nandisat.

¹³ Asi not kabi, Pinkop da ji puluganbi da egipni do yan damgut. Mani, "nin puluganbi da ekwaman, do but kalip dakon anpak tagi anen" yan dima nandani. Ji kalon kalon Pinkop dakon minat aminyo diwari dakon oman monji egek but dasi galak tan yomn kimotni.

¹⁴ Gen teban morap kisi on gen teban kalongwan gin tosok:

"Gaga do but dasi nian galak tosok, unuden gin amin do but dasi galak tan yobi."

¹⁵ Mani, ji butjap nandanek bikbikjikon emat tosok kan, yagosi. Ji kisi di pasilbam.

Telagi Wup dakon anpak ae but kalip dakon anpak

¹⁶ Nak yan dayisat: Ji yum kanakwa Telagi Wup da dayin pawilakwan egipni. Yan ani kan, but kalip dakon galaktok aripmi dima yoldan.

¹⁷ But kalip dakon galaktok da Telagi Wup abin yip do pi asak. Ae Telagi Wup dakon galaktok da but kalip abin yip do pi asak. Unun bamot uwal uwal amal, do yo ak do nandan unun aripmi dima ani.

¹⁸ Mani ji Telagi Wup da dayin pawiljak kan, gen teban da dam tebanon dima ekwan.

¹⁹ But kalip dakon anpak unun disi nandan. Anpak unun yan: yumabi anpak mibili mibili,

²⁰ ae kokup kidat do gawat gawat, ae sot wamwam mibili mibili, ae nandaba yokwi tok, ae ukwayit, ae amin dakon yo do pindak galaktok, ae butjap, ae gaga dogin nandak nandak, ae pidok pidok,

²¹ ae tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok nandak nandak, ae pakbi teban nanek but upbal anpak, ae kwen wigik anek gen papmon da yan tidok anpak, ae anpak yokwi mibili mibili oden. Nak nawa gen kili dayigim, ae abisok unun gen kalon bangin yosot: minat amin morap anpak unuden an, unun Pinkop da kila asak da kagagwan aripmi dima pigikdan.

²² Mani Telagi Wup da pantagap aban anpak tagisi aman unun yan: amin do but dasi galak tan yomyom anpak, ae kisik kisik, ae but yaworon da egip egip anpak, ae but yaworon da jigi pakpak, ae amin panpuluganek anpak tagisi an yomyom, ae bisapmi bisapmi kilegisi egip egip,

²³ ae yawori egip egip, ae nin do kila anek anpak kalipmi pabin yopmanek egip egip. Anpak unun dima ani dakon gen teban kinda dima tosok.

²⁴ Yesu Kristo dakon minat amini but kalipni gat, ae galaktokni gat ae

wagat wagat anpak yokwini unun timik tilak kindapmon dapba kili kimak mudawit.

²⁵ Telagi Wup da egip egip nimisak, do mibiltok yipno unun da niyin pawiljak.

²⁶ Nin dakon man dima pawigek, emat ani do amin diwari dakon but dima sugonej. Ae tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok nandak nandak dima anej.

6

Nianen jap yet kindan nan kwaokgi, bami unuden nanjin pakdisal

¹ Not kabi, jikon da kindan yokwi agit yan nandan iman kan, Telagi Wup yolgan amin ji da unun amin anpak yawori an iminek anpakni anmilip ak do anpulugoni. Mani disi do kan kimotni. Sunduk da panjkewalban ji yo kisi yokwi di abam.

² Ji amin diwari panpuluganej jigini guramitni. Yan anek Kristo dakon gen teban tagisi guramitni.

³ Amin kindan mani ton yan nandisak, mani unun mani mini kan, unun amin iyi nan top anjkewaldak.

⁴ Amin kalon kalon anpakni tagi bo yokwi yan do kokwinik kimotni. Yan asak amin, anpak iyi agit unun do kisik kisik tagi asak. Anek iyi dakon anpak do nandanej amin diwari dakon anpak dima kokwinitjak.

⁵ Nido, amin morap kisi kalon kalon iyi anpak awit dakon jigip panpan akdan.

⁶ Pinjok gen nandak nandak timikgan amin, ji yo kabisi morap kokwinik yoyindetji do diwari imni.

⁷ Ji disi ban panjiligek Pinjok anjkewalnejan yan di nandabam. Ji da aripmi dimasi. Ni jap yet nan kwaokgi unun nanjin pakdisal.

⁸ Amin kindan iyi dakon but kalip dakon galaktok yoljak kan, but kalip unun dakon anpak da bami yokwisi tanej wagilsu yokwi tosak. Mani Telagi Wup dakon galaktok yoljak kan, Telagi Wup da egip egip unun

amin do iban dagok dagogi mini tagisi egi wigikdisak.

⁹ Do nin anpak tagisi ak do dima kurak tonej. Pi anek dima alek tonej kan, jap bami pakpak bisapmon bami wagil tagisi pakdaman.

¹⁰ Do ni bisapmon amin morap panpulugoki dakon bikbik pisan gan kan panpulugoki. Ae nandan gadat amin notji banji pindagek panpulugonisi.

Pol da Yesu dakon tilak kindap do but galaksi nandagit

¹¹ Gen on nak da naga mandisat. Kilda mibil madepon da gen mandisat unun do koni.

¹² Nandani. Giptim mandak do teban teban an amin unun amin diwarikon man madep pak do anek an. Unun pasalek yan nandan, "Amin diwari da nin Kristo dakon tilak kindap do nandan gadaman yan nandan nimni kan, yo yokwi an nindan."

¹³ Giptimni mandawit amin, unun iyi gen teban dima yolgan. Mani unun amin man madep timit do anek giptimji mandak do dayan.

¹⁴ Nak yo kindan bo amin kindan dakon man dima awigiken. Dimasi. Nak Amin Taginin Yesu Kristo dakon tilak kindap nan gin awigisat. Kristo da tilak kindapmon pi agit do anek koko on miktim dakon anpak yokwi morap unun intan mudagam, ae nak naga tilak kindapmon kili kimakgin da on miktim dakon anpak yokwi morap sanbenek dima yoldat yan asak.

¹⁵ Abisok giptim mandabi bo dima mandabi unun yo isali. Pinjok da nin aban minat aminyo kalugi agiman, unun da yo bamisi asak.

¹⁶ Pinjok da minat amin morap nandak nandak on abidanej yolgan unun bupmi nandan yominek butni pan yawot aban yawori toni. Unun minat aminyo unun Pinjok dakon Israel amin kabisini.

17 Gen mibi dayiken unun yan; amin kinda da jigi ae sanbenek dimasi namjak. Nak amin da nikgwit unun dakon wuda gwaljikni giptimnokon tanakwa unun da aba nak Yesu dakon pi aminsi yan asak.

18 Not kabi, Amin Taginin Yesu Kristo dakon nandan yawotni unun ji kalon kalon dakon wup kisikon tosak. Unun asi.

Pol da Epesas Amin do Papiia Mandagit

But p̄iso gen

On papiia dakon mib̄ilisi un̄un yan̄: Piŋkop da yo morap kisi Kristo do paŋmuwutdisak. Un̄un Kwen Kokup ae mīktim dakon yo morap kisi paŋmuwuk iban Kristo da yo morap dakon busuŋi yitdisak (1.10). Ae Piŋkop da iyi dakon miŋat am̄inyo paŋtagap aban Kristokon gadan̄ kiimagek but kalon̄si eḡipni do nand̄isak.

Pol da on papiakon mib̄iltok Piŋkop dakon nandan̄ yawot da Kristo nandan̄ gadan̄ iman̄ miŋat am̄inyo paŋpulugan̄ban miŋat amin kabi kalon̄i awit do yosok. Yesu da pi agit un̄un do anek Piŋkop da miŋat am̄inyo yokwikon ban̄ timikgit. Ae Telagi Wup yomgut un̄un da yo tagisi morap an̄ yom do yan̄ teban tok agit un̄un akdisak yan̄ nol̄isak (1.14). Ae gen un̄un da buŋon mandagit un̄un Pol da Yesu yolyol amin Kristo gat gadawit, do but kalon̄si egek Piŋkop dakon an̄pak ani do yosok.

On papiagwan miŋat am̄inyo Kristokon gadawit anek kabi kalon̄ awit un̄un do Pol da miŋat am̄inyo da nandaba p̄isoni do tilak genon da yosok. Yan̄ yosok, Piŋkop dakon miŋat am̄inyo un̄un gīptim kalon̄i yombem anekwa Kristo un̄un gīptim un̄un dakon busuŋi (4.1 16). Ae Piŋkop dakon miŋat am̄inyo un̄un yut kinda yombem anekwa Kristo un̄un yut un̄un dakon gwak teban akdak (2.19 22). Ae Piŋkop dakon miŋat am̄inyo un̄un miŋat kinda yombem anekwa Kristo un̄un miŋat un̄un dakon eni yombem (5.22 32). On papiia da Piŋkop da miŋat amin kabinikon yo tagisi an̄ yom do nand̄isak un̄un do yosok.

Kristo do anek Piŋkop da nin paŋkaluk agit

(Kilapmi 1-3)

¹ Nak Pol, Yesu Kristo dakon yabekbini. Iyi da galak togon Piŋkop da yabekbi pi namgut. Papiia on telagi paŋmuwukbi kokup pap Epesas egek Yesu Kristo yol kimokgon̄ amin̄ ji do mand̄isat.

² Piŋkop Datnin gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat un̄un da nandan̄ yawok dam̄inek butji paŋyawot aban yawori tosak.

Kristo do anek Piŋkop da Kwen Kokup dakon yo tagisi nimisak

³ Amin Tagi Yesu Kristo dakon Piŋkopni ae Datni an̄kisineŋ. Nin Kristo dakon amin kabi agiman̄ un̄un do anek nin ḡisam̄igek wupnin paŋpulugok do Kwen Kokup dakon yo tagisi morap nimgut.

⁴ Nin telagi eḡipneŋdo, kalipsigwan mīktim Piŋkop da dima wasan̄ban noman tanakwan Yesu gat gadat gadat aneŋ do kilisi man̄jigit. Telagisi egek Piŋkop da dabilon miŋat am̄inyo gulusuŋni mini da eḡipneŋ do agit.

⁵ Kalipsigwan nin do but dasi galak tan̄ nim̄inek Yesu Kristo do anek iyi dakon monji eḡipneŋ do man̄jin̄ nimgut. Un̄un iyi dakon galaktok yolek yan̄ agit.

⁶ Monji un̄un but dasi galak tan̄ imisak un̄un da manon, Piŋkop da nin do nandan̄ yawot madepsi yumsi agit. Do nandan̄ yawotni madepsi un̄un do nandan̄ek Piŋkop dakon man an̄kisin̄ kimotneŋ.

⁷ Nandan̄ yawotni un̄un wagil tugok tugogisi. Kristo nin ae yuman̄ nip do kili kimakgit, ae yawini ban̄ Piŋkop da yokwinin kisisi wiririk nimgut.

⁸ Piŋkop da nandan̄ yawotni ninon madepsi tagalgit. Ae nandak nandak tagisi mib̄ili mib̄ili morapmi gat, ae nandan̄ kokwin kilegisi gat nimgut.

⁹ Kalip Piŋkop da Kristo da pi asak un̄un do anek yo un̄un yan̄ abeŋ yan̄ kili nandagit. Mani nandak nandakni

uñun pasili tagit, abisok ninon kili panalon agit.

¹⁰ Yo uñun akdisak uñun yan; iyi bisap yipguron yo morap Kwen Kokup ton ae miktimon ton uñun yo morap kisi Kristo do panmuwutdisak. Anakwan Kristo da yo morap kisi dakon busunji yitdisak.

¹¹ Pinjop da iyi dakon galaktok ae nandak nandak yolek yo morap anakwan noman ton. Ae iyi da galak togon kalipsigwan Juda amin nin Kristokon gadanek Pinjop dakon minjat amin kabisi anen do kili manjigit.

¹² Juda amin nin da mibiltok butnin Kristokon yipmanek yolgiman. Ae nin da bisapmi bisapmi Pinjop dakon tilim madepni do nandanek mani ankisineñ do nin manjigit.

¹³ Ae Amin Nwakanwari Kabi jiyo kisi gen bami kili abidawit. Uñun Pinjop dakon Gen Bin Tagisi ji yokwikon ban timikgit uñun. Ji Kristo kili nandan gadan imgwit, anakwa Pinjop da yan teban tok kalip agit uñun yolek ji do Telagi Wup damgut. Uñun da iyi dakon minjat amin bamisi awit dakon tilak asak.

¹⁴ Nin Telagi Wup kili abidagiman, do nandanek, Pinjop da minjat amin kabini do yo tagisi morap diwari yom do yan teban tok agit uñun gat kisi yomdisak. Nin Pinjop da timikban iyi gat kisi egipneñ bisapmon yo uñun timidaman. Anek nin Pinjop dakon tilim madepni do nandanek mani ankisikdaman.

Pol da Epesas amin Pinjop da nandak nandak yomjak do bisit agit

¹⁵ Ji Amin Tagi Yesu nandan gadan iminjek Pinjop dakon minjat aminyo morap but dasi galak tan yoman dakon geni nandagin.

¹⁶ Do bisit asat bisapmon, yipman deri mini ji do nandanek Pinjop ya yan iyisat.

¹⁷ Anek Amin Taginin Yesu Kristo dakon Pinjop da ji panpulugosak do bisit asat. Uñun Datnin tilimni madepsi. Uñun da nandak nandak kilegi daminjek panthagap aban pakyanji nandan imni.

¹⁸ Nak but dabiljikon tenjeni yipjak do bisit asat. Aban yo uñun ji da abidoni do yan damgut uñun tagisi nandaba pisosak. Yo uñun ji da jomjom anakwan uñun. Yan aban Pinjop da yo wagil tilimi tonji uñun iyi dakon minjat aminyo nin do manjigit uñun nandano pisosak.

¹⁹ Ae yan nandakdan. Pinjop dakon tapmim uñun bisapmi bisapmi minjat aminyo nandan gadan imaman uñun panpulugosak dakon tapmim uñun wagil madepsi. Nin da tapmimni aripmi dima kokwinitneñ. Pinjop dakon tapmim madepni ninon pi asak,

²⁰ uñun dagin kalip Kristokon pi agit. Kristo kimakban Pinjop dakon tapmim madepnikon da Pinjop da aban pidanban awigi Kwen Kokup iyi da amin tet do yipban yikgit.

²¹ Yigek yo morap kwen ton uñun dakon wukwisi egisak. Wup tapmimi ton mibili mibili, ae kila amin morap, ae yo morap tapmimi ton dakon wukwisi egisak. Kila amin morap abisok ekwan ae don egipdan kisi dakon wukwisi egisak.

²² Pinjop da yo morap Kristo da kandap mibilgwan yopmanek yipban yo morap dakon busunji yikgit. Yan agit do panmuwukbi dakon busunji yikdak.

²³ Panmuwukbi uñun Kristo dakon giptimni. Kristo uñun yo morap kisikon egek tujan yomisak. Ae panmuwukbini kisikon wagilsi tujan yomisak.

2

Kristo da pi agit do anek nin egip egip abidagiman

¹ Kalip ji gulusun mibili mibili gat ae yokwi mibili mibili gat aba unun da dikba wupji kimak mudawit.

² Unun bisapmon ji on miktim dakon anpak yokwikon agipgwit. Ji kundukon wup yokwi ekwan dakon kila amini dakon anpakni yolgwit. Unun kila amin Pin kop dakon gen pabin yopman gan amin da but kagagwan egek pi asak.

³ Kalip nin morap kisi unun amin kabi gat egipguman. Nin but kalipnin dakon galaktok yokwi ae nandak nandak yokwi yolguman. Yan si egipguman bisapmon Pin kop da tomni yokwisi minat amin morap anpak unuden an da abidoni do an noman agit unun abidogi.

⁴⁻⁵ Asi, yokwinin da nindapba kimak mudagiman. Nin amin wagil kimakbi da tilak egipguman, mani Pin kop dakon bupmini unun tugok tugogisi, ae nin do but dasi galak tan ningut. Aban Kristo gat kisi egip egip abidagiman. Asi, Pin kop dakon nandan yawotni do anek ji yokwikon ban timikgit.

⁶ Pin kop da nin Yesu Kristo gat kisi kimoron ban paban pidagiman. Yan anek nin Kristo gat kisi Kwen Kokupmon kila amin madep yityit tamokon kili nipban yikgiman.

⁷ Yesu Kristo da pi agit do anek ninon yo tagisi unun agit. Nido, minat aminyo don egi anan kikan unun da nandan yawot madepni unun yolik do nandagit.

⁸ Ji Yesu Kristo nandan gadan imgwit, anakwa Pin kop dakon nandan yawotni dogin anek Pin kop da ji yokwikon ban timikgit. Unun ji da disi dima awit. Pin kop isalsi but galak do ji do agit.

⁹ Unun pi kind a awit dakon yuman nogi dima. Do amin kind a da iyi dakon man aripmi dima awigisak.

¹⁰ Yesu Kristo do anek Pin kop da aban nin minat aminyo kalugi

agiman. Nin da yo tagisi anen dakon kosit Pin kop da kili an noman agit unun nan agipnen do yan agit.

Kristo da kabi bamori uwal uwalon egipguman unun panmuwukban kabi kalon agiman

¹¹ Ji disi nandan, Juda amin wili dakon giptim mandanek ji do “Giptimni dima mandan amin” yan yon. Unun amin dagin giptimnikon wasok an unun do yosok. Pakyan si nandani, kalip ji Amin Nwakanwari Kabikon da altawit.

¹² Unun bisapmon ji Kristo gat dima gadan bi. Ji Israel amin kabi da wanga egipgwit. Pin kop da yan teban tok anek sanbek sanbek Israel amin gat anakwan ji unun amin kabi da wanga egipgwit. On miktimon egek yo tagi kind a tosok do don noman tokdisak yan nandanek jomjom dima awit. Ji Pin kop dima nandan imgwit.

¹³ Kalip ji dubagisikon egipgwit, mani abisok Kristo dakon yawi do anek ji Yesu Kristo gat gadawit da Pin kop da kapmatsisok ekwan.

¹⁴ Kristo da iyi aban nin but yawot egek kalon ekwaman. Kalip Juda amin ae Amin Nwakanwari Kabi uwal uwal anek egipgwit. Unun uwal uwal anpakni da Juda amin ae Amin Nwakanwari Kabi da binapmon dam da yan tagit. Mani Kristo giptimni paregek dam unun wagil tuwilek uwal uwal anpak unun anmilip agit.

¹⁵ Unun da Juda amin dakon gen teban gat ae gen tebani monin monin diwari morap gat kisi wiririk mudagit. Unun da amin kabi bamori panmuwukban amin kalon kind a kalugi asak unun do anek yan agit. Yan aban but kalon agiman.

¹⁶ Kabi bamot unun giptim kalonikon panmuwugek Pin kopmon panop do anek tilak kindapmon kimakgit. Ae tilak kindapmon uwal uwal unun kalip tagit unun anakban kimakgit.

2:2: Kol 3.7; Tit 3.3

2:3: Kol 3.6

2:4-5: Ro 6.11-13

2:6: Kol 2.12

2:9: 1Ko 1.29-31; 2Ti 1.9

2:10: Tit 2.14

2:12: Ro 9.4; Kol 1.21

2:13: Kol 1.20

2:14: 1Ko 12.13

2:15: Kol 2.14

2:16:

Sek 9.10; Kol 1.20,22

2:17: Ais 57.19

17 Unun abinek but yawot dakon gen yan tenjenagit. Gen unun Amin Nwakwari Kabi ji Pin kop da dubagikon egipgwit gat ae Juda amin nin kapmatjok egipguman amin gat kisi do yan tenjenagit.

18 Nin but kalon ekwaman, nido Kristo obakon da nin kabi bamori kisi Wup kaloni da Daron tagi kinen dakon kosit yipman nimisak.

Paɲmuwukbi morap nin Pin kop dakon yutni

19 Telagi Wup da kosit yan yipman nimisak, do ji abisok binap amin miktimni mini da tilak dima ekwan. Ji Pin kop dakon minat aminyo gat kabi kaloni ekwan. Ji Pin kop dakon minat amin kabi ekwan.

20 Ji yut kinda yombem, Pin kop da witjigit. Unun da yabekbi nin gat ae kombi amin gat ban yut unun dakon gwak yan magit. Ae yut kodigikon gwak teban tip kindanan tidawit unun Yesu Kristo.

21 Yut unun dakon kidari Kristokon gadawit do anek kisi morap tagisi gadanek ton. Pin kop da yut unun sigin witjinakwan yut unun Amin Tagi dakon telagi yut asak.

22 Jiyo kisi Kristokon gadanba Pin kop da minat amini gat paɲmuwukban Pin kop dakon yutni awit. Pin kop Telagi Wupmon da unun yutnon egisak.

3

Pol Amin Nwakwari Kabikon Gen Bin Tagisi yan tenjenosok dakon pi tan imisak

1 Nak Pol dam tebanon yikdat, nido Amin Nwakwari Kabi ji paɲpulugok do anek Yesu Kristo dakon pi asat.

2 Nak gen on kili nandawit yan nandisat, unun yan: Pin kop da ji do anek nak do nandan yawok naminek pi unun aben do nak manjigit.

3 Pin kop da yo agit dakon geni kalip pasili tagit, mani nagon paɲalon agit. Unun dakon geni disok kili mandat.

4 Ae gen on manjini bisapmon Kristo da pi unun agit dakon gen pasili Pin kop da noligit unun dakon mibili nandani.

5 Kalip bisap morapmi, Pin kop da gen pasili on nomansi dima yan tenjenagit. Mani abisok Wupmon da Pin kop da telagi yabekbini gat ae kombi amini garon yoyin tenjenosok.

6 Gen pasili unun yan: Gen Bin Tagisikon da nin giptim kaloni anek Amin Nwakwari Kabi gat Israel amin kabi gat kisi da Pin kop da yo nim do yagit unun timitdaman. Ae Pin kop da Yesu Kristo do anek yan teban tok agit dakon bami kisin da timitdaman.

7 Pin kop da nak antagap aban Gen Bin Tagisi dakon oman amin dagagim. Nandan yawok naminek anteban aban pi unun aben dakon tapmimni namgut.

8 Nak Pin kop dakon minat amin morapyo dakon pinbinisi egisat, mani nandan yawok naminek pi unun namgut. Pi unun Amin Nwakwari Kabikon Gen Bin Tagisi yan tenjenoken. Gen Bin Tagisi unun Kristo da nin do yo tagisi morap agit da asak, amin nin da aripmi dimasi kokwinigek manjinen unun do yosok.

9 Pin kop da yo morap wasagit, mibiltok yo morap ak do nandagit dakon nandak nandakni si ankisibigit. Yan aban kalip bisap morapmi nandak nandak unun pasili tagit. Mani, abisok nandak nandakni unun nomansi yan tenjenoken do pi namgut.

10 Kalip si ankisibigit, mani abisok paɲmuwukbini aban noman tanakwan nandan kokwin tagisi gat nandak nandakni gat aban tenjenosok. Aban anelo tapmimi ton gat ae Kwen Kokup dakon wup gat da Pin kop dakon nandak nandak nandaba pisosok.

11 Kalip Pin kop da iyi yo unun ak do nandagit, abisok Yesu Kristo Amin Taginin da pi agiron unudon kili agit.

12 Nin Kristo nandan gadan iminek iyikon gadanek dima pasolnen.

Kristo unun Pinjkopmon kinj altonen dakon kositnin, yanji nandanen.

¹³ Yanjo, nak abisok yan dayisat, nak ji panpulugok do anek tepmi pasat unun do butjik dima pani. Yo unun noman tak unun do kisik kisik ani. Nido, unun da ji panpuluganban Pinjkop gat tagisi egipdan.

Pol da Epesas amin tebaisi atni do bisit agit

¹⁴ Nak Dat da yo agit unun do nandanek njwakben anj imisat.

¹⁵ Unun da minjat amin kabi morap Kwen Kokup ae miktimon ekwan unun wasagit.

¹⁶ Nak njwakben anek bisit yan asat, Dat da yoni wagil tagisisi ban ji panjeban anek Telagi Wupmon da tapmim daminjakwan tebaisi atni.

¹⁷ Anjakwan nandan gadatji do anek Kristo butjikon egipjak. Anjakwan amin do but dasi galak tanj yomyom anjagon gelji tebai yipba pigakwan atni.

¹⁸⁻¹⁹ Anek ji Pinjkop dakon minjat amin morap gat kisi tapmim panjek Kristo da amin do but dasi galak tanj yomisak unun do pakyanji nandaba pisolak. Unun madep daman. Flalogini unun madepsi, ae dubagisisi kisak, ae kwensi wigisak, ae mibilisigwan pigisak. Asi, Kristo da amin do but dasi galak tanj yomisak, unun da nandak nandak morap kisi yapmandak, mani ji da tagi nandaba pisolak. Yo tagisi morap Pinjkop iyikon tujan ton, unun jiyo kisikon tujan toni.

²⁰ Pinjkop iyi dakon tapmim nin da buron pi asak, ae unun tapmim da nin dakon nandak nandak yapmanj mudosok. Yo morap Pinjkop da asak do bisit iyamanj, unun tapmimni da arip dimasi.

²¹ Do dagok dagogi mini panmuwukbi minjat aminyo Yesu Kristo da manon Pinjkop dakon man anjkinj kimotni. Don babikon da babikon yanj gin tanj ananj kisak teban. Unun asi.

Nin Kristo dakon giptimni ekwamanj do Pinjkop dakon anjak anen (Kilapmi 4-6)

4

Nin Kristo dakon giptimni ekwamanj

¹ Nak Pol dam tebanon egisat, nido Amin Tagi dakon pi asat. Pinjkop yol kimotni do yanj damgut, do butji pabo pisanjakwan anjak iyi nandisak unun anj kimotnidosi dayisat.

² Ji panmuwukbi diwari dakon pinjini egek anjak yaworisi anj yomni. Yokwi andamni bisapmon butji yawori tanjakwa but dasi galak tanj yominjek butjap tepmi dima nandanj yomni.

³ Telagi Wup da but kalonj egipnenj dakon anjak nininjakwan but yawot da nap da yanj waban kabi kalonjisi ekwamanj. Ji unun anjak abidok do tapmimji kisi unun do paretni.

⁴ Nin kisi Wup kalonj gin abidagimanj, ae nin giptim kalonj. Pinjkop da ji yo kalonj kinda dogin jomjom ani do yanj damgut.

⁵ Amin Tagi unun kalonj gin, ae nandanj gadat unun kalonj, ae telagi pakbi sogok unun kalonj gin.

⁶ Pinjkop kalonj gin unun nin morap kisi dakon Datnin. Unun minjat amin morap dakon wukwini, ae minjat amin morap da binapmon pi asak, ae minjat amin morap da butgwan egisak.

⁷ Mani Kristo da but galak do yo madepsi nimgut unudenj gin Pinjkop da nin morap kalonj kalonj do nandanj yawotni nininj nininj agit.

⁸ Mibili yanj do Pinjkop dakon gen da yanj yosok:

“Unun kwensi wigek amin morapmi iyi teban tanjek timikgit unun timikban kisi wigiwit.

Wigek amin do but galak do yo yomgut.”

9 “Uņun kwensi wigigit” yaņ gen tim tosoċ, uņun da yaņ nolisoċ, Kristo uņun kwen ġin dima wigigit. Uņun mibiltok miktım dakon diwari mibilisigwan kisi pigigit.

10 Uņun amin mibiltok mibilikon pigigit, uņun kwen yo kisi wigigit. Uņun yo morap kila ani ak do aneċ Kwen Kokup morap da kwensi wigigit.

11 Uņun da but galak do yo yaņ baņ yomgut: Amin diwari yabekbi pi ani do yomgut, ae amin diwari kombi amin pi yomgut, ae amin diwari aminon Gen Bin Tagisi yaņ tenenok ani do pi yomgut, ae amin diwari pasto pi yomgut, ae diwari yoyinċet pi yomgut.

12 Yoban uņun da paņmuwukbi paņtagap aba Piņkop dakon pi anakwa Kristo dakon ġiptım teban taņeċ tagisi tosoċ.

13 Pi uņun sigin taņ anan kinakwan wigi nin morap kisi but kalonji egeċ nandan ġadat bamisi aneċ Piņkop dakon Monji pakyanji nandan imnen. Yaņ anapno paņmuwukbi egip egipnin teban taņakwan Kristo iyi dakon anpak tagisi, uņun dakon tilak abidonen.

14 Aneċ nin amin moniņ da aripmon sanbenek dima egipnen. Aneċ amin paņgalak an amin, ae amin paņkewal, ae top dakon mibili pakyan nandan amin uņun dakon geni da ji dakon nandak nandak paņki paņabin paņabin dima ani.

15 Nin gen uņuden do mirak dima yopenen. Aneċ amin do but dasi galak taņ yomyom anpak aneċ gen bami ġin yonen. Yaņ aneċ nin miņat aminyo tebaisi ageċ Kristokon tagok tagok anen. Kristo uņun paņmuwukbi dakon busuņi.

16 Uņun da busuņnin yigakwan ġiptım dakon sanbek morapni uņudon sanbenakwa ġiptım tebaisi tosoċ. Anakwan ġiptım diwat morap kalon kalon pini anakwa amin do but dasi

galak taņ yomyom anpak anakwa ġiptım tebaisi tagosok.

Paņmuwukbi anpak kalugi baņ ani

17 Do nak gen kinda dayik do nandisat. Amin Tagi da manon da gen tebaisi yaņ yosot: Ji Amin Nwakuwari Kabi da anpak yokwi an uņuden sanbenek dima ani. Nandak nandakni wagisi upbal taņ,

18 ae nandak nandakni uņun pilin tuk yombem. Butni uņun sopbi, do nandak nandakni uņun wagil minisi, ae Piņkop dakon egip egip da wanċa ekwan.

19 Anpak an uņun do mayagi dima nandan. Yokwi ak do mibilisigwan pigek an, ae anpak inani mibili mibili ak do buri pidon.

20-21 Ji Yesu Kristo dakon gen kili nandawit yaņ nandisat. Ae gen bami Yesukon tosoċ yaņ kili dayin deġwit. Nak nandisat, ji Amin Nwakuwari Kabi dakon anpak uņun dima ani do dayin deġwit.

22 Jiyo kisi kalip but kalipmi dakon anpak baņ awit. But kindap toptopmi da but kalipmi jonikban wagil yokwisi asak. Do ji anpak kalipmi uņun wiririk mudanek but nandak nandakji kulabik aba kalugisak.

23 Nandak nandakji uņun si kalugisak.

24 Ji miņat aminyo kalugi dagoni. Uņun Piņkop da iyi aban miņat aminyo kalugi daganek Piņkop iyi yombem an. Piņkop uņun kileġisi ae telagi si.

25 Do top anpak uņun yipni. Ji morap kisi paņmuwukbi diwari do gen bami ġin yoyini. Nido, nin morap kisi ġiptım kalonji dakon diwatni.

26 “Ji butjap nandan kaņ, kaņ kimotni. Yokwi di abam.” Ji butjap sigin nandan egakwa ġildat dima pigisak.

27 Sunduk do yoma dima wıtdal imni.

28 Kabo noknok kabo sanbenek dima noni. Kisitji da pi bamisi an kimageċ

yo morapmi timigek wadak wadak amin panpulugoni.

²⁹ Gen yokwi mibili mibili dima yoni. Amin alegi tagi panjeban ani dakon gen banjin yoni. Gen unjuden nandan amin unjun dakon butni panjeban asak.

³⁰ Ji anpak yokwi anek Pinjop dakon Telagi Wupni bupmi dima imni. Pinjop da Telagi Wup damgut unjun iyi dakon minjat aminyosi ekwan dakon tilak. Ae bisap madepmon yokwikon ban timigek pulugan depjak yan unjun da nolisak.

³¹ Butjikon da nandaba yokwi tok, ae butjapmon da gen pap yogok, ae butjap, ae but sigok, ae yanba yokwi tok, ae anpak yokwi mibili mibili unjun wagilsi yopman mudoni.

³² Panmuwukbi diwari do anpak tagisi an yominek but dasi galak tan yomni. Pinjop da Kristo da manon diwarisi yopman damisak, yan gin ji diwarini yopman yomni.

5

Ji tentenikon egipni

¹ Pinjop da ji but dasi galak tan damisak. Anakwan monji gwayonisi ekwan, do anpak iyi asak unjun ban ani.

² Kristo da but dasi galak tan niminek nin panpulugok do anek iyi dakon egip egipni parekgit, yan gin jiyo kisi amin do but dasi galak tan yomyom anpak ban yolek ani. Egip egipni unjun paret kibani tagisi nan yan Pinjop do parekgit.

³ Ji yumabi anpak gat, ae anpak injani morap dimasi ani, ae amin dakon yo do pindak galaktok dimasi ani. Pinjop dakon minjat aminyo nin, unjuden anpak dakon gen dimasi yonen.

⁴ Gen injani dima yoni, ae nandan kokwini tagi dima amin da gen yon unjuden dima yoni, ae jigilagon da gen yokwi dima yoni. Anpak unjuden nin

da dimasi agagi. Pinjop ya yan iyinen unjun da tagisi asak.

⁵ Yansi nandani, yumabi anpak an amin gat, ae anpak injani an amin gat, ae pindak galaktok anpak an amin, unjuden amin kabi Kristo gat Pinjop gat da kila amal da kagagwan aripmi dima pigini. Pindak galaktok anpak unjun da kokup kidat gawak yoman yan asak.

⁶ Amin da anpak yokwi unjun ani do nandanek top gen unjun dayikdan. Mani geni dima nandani. Anpak unjuden dogin Pinjop da amin geni dima guramikgan unjun do butjap madepsi nandan yomisak.

⁷ Do unjuden amin gat not dima anek egipni.

⁸ Nido kalip ji pilin tukgwan egipgwit, mani abisok Amin Tagi da tentenikon depgut, do ji tenteni dakon minjat aminyo da yan agipni.

⁹ Tenteni da anpak tagisi mibili mibili morap gat, anpak kilegi gat, ae gen bami gat panalon asak.

¹⁰ Amin Tagi da anpak si galak tosok unjun wisin pindat do pi ani.

¹¹ Ji pilin tuk dakon anpak an amin gat gadat gadat dima ani. Anpak unjuden da bami tagi dima ton. Ji da minjat aminyo anpak unjun yokwi yan yoliba pindatni.

¹² Anpak yokwi pasilikon da an unjun mayagisi, unjun do dima yogogi.

¹³ Mani tenteni da anpak morap dakon mibili panalon aban nomansi tentenan ton.

¹⁴ Ae tenteni da yo kinda analon asak bisapmon, unjun yo kisi amin da tagi pindari asak. Yan do anek gen on tosok:

“Dipmin pokdol amin gak pidoki.

Kimoron da pidanaki Kristo da tentenan gamjak.”

¹⁵ Ji pilik bamokji dakon kila tebaisi an kimotni. Amin nandan kokwini mini da aripmon dima agipni, amin

nandan kokwini tagisi da aripmon agipni.

¹⁶ Abisok ji Pin kop dakon pi ani dakon bisap. Mani abisok bisap ekwaman unun bisap yokwi, do kan kimotni. Bisap unun isal dogin di mudanban.

¹⁷ Nandan kokwini tagi dima amin da aripmon dima agipni. Amin Tagi dakon galaktok unun pakyan si nandanani.

¹⁸ Wain morapmi nanek but upbal dima ani. Anpak unuden da ji panupbal an. Pin kop dakon Wupni yipba jikon tugosak.

¹⁹ Ae Pin kop dakon minat aminyo diwari gat gen yoni bisapmon, kap papiakon kap ton gat, ae Pin kop gawak imim dakon kap diwari gat, ae Telagi Wup da kap butjikon panalon asak, genji unun gat kisi timigek yoni. Anek Amin Tagi do gen kagasi ae butjiyo kisi da kap yan imni.

²⁰ Ae Amin Taginin Yesu Kristo da manon da bisapmi bisapmi yo morap do Pin kop Dat ya yan iyin kimotni.

Pol da minat eyo kili abi do yagit

²¹ Ji Kristo do nandaba wukwan iminek notji gawak yomin yomin anek egipni.

²² Minat, ji Amin Tagi do gawat gawat anek nandaba wukwan iman, yan gin esi do yan ginsi anek egipni.

²³ Nido, Kristo da panmuwukbi dakon busuni yikdak, unun da tilak wili unun minatni dakon busuni egisak. Panmuwukbi unun Kristo dakon giptimi, ae Kristo da yokwikon ban timikgit.

²⁴ Panmuwukbi unun Kristo do gawat gawat anek nandaba wukwan iminek ekwan, yan gin minat ji yo morapmon esi do yan ginsi anyomni.

²⁵ Kristo da panmuwukbi do but dasi galak tan yominek panpulugok do iyidakon egip egipni parekgit, yan gin wili ji minatji but dasi galak tan yomin kimotni.

²⁶ Pakbi gat ae geni gat ban Kristo da panmuwukbini suganban telagisi awit.

²⁷ Panmuwukbi suganban iyi da dabilon wagil tagisisi asak do anek yan agit. Aban jimjimi mini ae garak bo ae yo unuden minisi anek telagi ae gulusunni mini egipni yan do agit.

²⁸ Wili ji disi dakon giptim do galak ton, yan gin minatji but dasi galak tan yomni. Amin kinda minatni do but dasi galak tan imisak, unun amin da iyi do yan gin nandisak.

²⁹ Nin nandaman, amin kinda iyi dakon giptim tim do uwal dima an imgut. Giptimni jap iminek kilani tagisi asak. Kristo da panmuwukbi do yan gin asak,

³⁰ nido nin Kristo dakon giptim dakon kandap ae kisit dabilyoni.

³¹ Pin kop dakon papia da yan yosok:

“Yan do anek amin kinda menj datyoni yopman degek minatni gat gadanbal bamori da giptim kalonji gin asak.”

³² Gen pasili on dakon mibili unun madepsi, mani nak unun yan yosot, gen on Kristo gat panmuwukbini gat do yosok.

³³ Mani wili kalon kalon ji da disi do but dasi galak ton, yan gin minatji do yan gin nandani. Ae minat ji esi do nandaba wukwan yomni.

6

Pol da minat monjiyo gat ae menj datyo gat do yagit

¹ Minat monjiyo, ji menj datyosi dakon gen guramik kimotni. Nido ji Amin Tagikon kili gadawit, ae anpak unun ji da ani do nandisak.

² Pin kop gen papiakon gen yan tosok, “Gak menj datgo dakon pinbinisi egi kimagek geni guramikgi.” Gen teban yan teban tokni ton kabikon da on da mibiltok asak.

³ Yan teban tok gen yan tosok:

“Gak yan abi kan, pi morap akdisal unun abi bami tagisi tokdan.

Ae on miktimon bisap dubak egipdisal.”

⁴ Dat, ji minjat monjiyosi dakon buri dima sugoni. Minjat monjiyosi panmilip anek Amin Tagi dakon gen yoyindetni.

Pol da oman monji gat mibiltok amin gat do yagit

⁵ Oman monji, ji mibiltok aminji do pasalek pinbini egek geni guramitni. Kristo dakon gen but dasi nandanek guramikgan, unun da tilak geni guramitni.

⁶ Unun da amin tagisi yan dandani yan do kapmatjok egipni bisapmon pi tagisi di abam. Dima. Nin Kristo iyi dakon oman monji gin ekwaman yan nandanek butjikon da Pin kop dakon galaktok yol do but galaksi nandani.

⁷ Ji but dasi nandanek pi ani. Ji amin dakon pi ani bisapmon nin Amin Tagi dakon pi ban aman yanon da nandanek ani.

⁸ Nandani, oman monji bo oman monji dima mani amin kinda pi tagisi asak kan, Amin Tagi da yuman nogi tagisi imdisak.

⁹ Ae mibiltok amin jiyo kisi oman monjisi do anpak tagisi an yomni. Pasol pasol yomyom anpak unun yipni. Amin Tagi Kwen Kokup egisak unun ji ae ununyo kisi dakon Amin Tagi. Unun da minjat amin morapyo kisi dakon anpak tilak kalonjikon gin kokwinikdak.

Panmuwukbi unun emat amin yombem

¹⁰ Nak geno wasip ak do yan yosot. Ji Amin Tagikon gadawit, do tapmim madep morapni do nandanek tebaisi atni.

¹¹ Pin kop da emat dakon yo kabi nimisak unun pani. Panek tebaisi agek Sunduk dakon pankewal mibili mibili unun tagi pabin yopni.

¹² Pakyan si nandani, nin amin gat emat dima waman gaman. Nin wup yokwisi tapmimi ton gat, ae kon miktim kila an gat, ae yo tapmimi ton mibili mibili on pilin tuk tosok bisapmon miktim kila an, ae kon kwen ekwan gat emat aman.

¹³ Do ji Pin kop da emat dakon yo damisak unun kisi morap timigek bisap yokwikon emaron tebai tagi atni. Ae emat dagosak bisapmon ji tebai sigin atni.

¹⁴ Ji tebai atni. Anek gen bami nan boban napmi do wamni. Anek anpak kilegi ban pibit kutnok yan pani.

¹⁵ Ae Pin kop da but yawot nimisak unun dakon Gen Bin Tagisi yan tenjenoni. Ununan kandap gwil yan pani.

¹⁶ Ji emat dakon yo morap unun timigek, nandan gadatyo kisi abidanba unun da pasikji asak. Anek Yokwi Ami unun dakon dikdik morapni milen asipmi ton ji yaman damisak unun tagi pabin yopni.

¹⁷ Pin kop da yokwikon ban kili timikgit yan nandani. Unun nandak nandak da busun kutnokji asak. Yan anek Telagi Wup dakon emat agak siba abidoni, unun Pin kop dakon gen.

¹⁸ Telagi Wup da tapmimon bisapmi bisapmi bisit an kimotni. Bisit mibili mibili ak do pi tebaisi anek Pin kop da ji panpulugosak do bisit iyini. Kila tebai anek unun anpak dima yipman detni. Bisapmi bisapmi Pin kop dakon minjat amin morapyoni do bisit ani.

¹⁹ Ae Pin kop bisit iyinba nakyo kisi anpulugosak. Anakwan geni nak da gen kagakon yipmanakwan pasol pasol abin yipmanek Gen Bin Tagisi dakon gen pasili yan tenjenoken.

²⁰ Pin kop da iyi Gen Bin Tagisi on yan tenjenoken do yabekban kigim. Ae unun dogin anek nak dam tebanon yigek nap tebanban nak anteban awit. Nak Gen Bin Tagisi yoken

6:4: Kap 78.4; YT 22.6; Kol 3.21

6:5: Kol 3.22-23; Tit 2.9-10; 1Pi 2.18

6:8: 2Ko 5.10; Kol 3.24-25

6:9: Ro 2.11; Kol 4.1

6:11: Ro 13.12; 2Ko 10.4

6:12: 1Pi 5.8-9

6:14: Ais 11.5; 59.17; 1Tes 5.8

6:15: Ro 10.15

6:17: Ibr 4.12

6:18: Lk 18.1; Kol 4.2; 1Tes 5.17

6:19: Kol 4.3-4; 2Tes 3.1

6:20:

2Ko 5.20; Plm 9

dakon pi tosok, do Piŋkop bisit iyinba nak anŋteban aban pasol pasol abin yipmanjek miŋat aminyokon madepsi yan tenŋoken. Piŋkop da yanŋi aben do nandisak.

Piŋkop da paŋpulugosak do Pol da bisit agit

²¹ Tikikus da pi nian agim ae nian egisat dakon but piso gen dayisak. Tikikus unun notninsi, ae Amin Tagi dakon oman amini tagisi kindi.

²² Unun yabekgo jikon obinjakwan nin nian ekwaman unun dakon geni dayisak, ae butji paŋteban asak, mibili yan do yabekdat.

²³ Piŋkop Dat gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat da paŋmuwukbi morap ji dakon butji paŋyawot aban yawori tosak. Anek unun da paŋtagap aban nandan gadat tebai anek amin do but dasi galak taŋ yomni.

²⁴ Piŋkop da miŋat amin morapyo Amin Tagi Yesu Kristo but dasi galak taŋ imin kimagek dima yipman dekan unun do nandan yawotni yomjak.

Pol da Pilipai Amin do Papia Mandagit

But piso gen

Pol tap pakbi idap pudanek wasok wasoksi Yurop miktim kin altagit bisapmon, Pol kin Masadonia Proviskon kokup pap Pilipai unjudon Gen Bin Tagisi yan tentenagit (Yabekbi 16.8 40 unjudon koki). Don ae kokup kindakon panji egakwan dam tebanon yipgwit. Amin da dam tebanon Rom bo egipgut yan nandan. Dam tebanon egipgut bisapmon amin di da Pilipai panmuwukbi dakon nandan gadat panupbal ak do nandan dakon geni nandagit. Nandanek unjun gen do butjik nandagit, mani iyi dam tebanon egipgut unjun do butjik dima nandagit. Pol unjun Yesu do nandan gadat anek but galaksi nandagit.

Kalip Pol monej ae yo kabi do wadak wadak aban Pilipai amin da anpulanganek monej yopba kiwit. Do Pol da on papiakon but galak gen mandagit. Ae dam tebanon egakwan nandaba kik anek but yokwi nandani yan do nandan gadatni panjeban agit.

Pol da Pinjop da but galak do yo madep yomgut unjun do yoyisak. Unjun egip egip kalugi Yesu Kristokon nan abidawit unjun do yoyisak. Yan yoyisak, unjun Juda amin dakon gen teban yolek unjun kosiron da but galak dakon yo unjun dima abidawit. Yesu kalon nanjin nandan gadan iminek abidawit. Pol unjun Pilipai amin da Kristo dakon anpak abidan kimagek yoyindet toptopmi do kan kimotni do nandisak. Kristo unjun iyi do amin madep yan nandanek iyi dakon galaktok dima yolgit. Unjun iyi pinbisi egek Pinjop da pi imgut unjun banjin agit. Pol da yan yosok, minjat aminyo Kristo gat gadan kimagek ekwan unjun da Pinjop dakon but yawot abidanek kisik kisik ekwan.

On papia manjiki bisapmon Pol Pilipai panmuwukbi do but dasi galak-tan yomisak yanji kokdisal.

Pilipai amin da Pol gat gadat gadat awit do Pol but galaksi nandagit (Kilapmi 1-4)

¹ Nak Pol gat ae Timoti gat nit Yesu Kristo dakon pi monjini. Nit papia on Yesu Kristo dakon minjat aminyo morap kisi kokup pap Pilipai ekwan ji do mandamak. Ji gat ae panmuwukbi unjun dakon kila amin gat ae pi amini ji do mandamak.

² Pinjop Datnin gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat da ji do nandan yawok daminek panpulanganbal butji yawori tosak.

Pol da Pinjop ya yan iyigit

³ Ji do nandisat bisap morapmon Pinjopno ya yan iyisat.

⁴ Ji do bisit asat bisap morapmon nak kisik kisigon da asat.

⁵ Nido Gen Bin Tagisi wasanek nandawit gildaron da win abisok ekwanan ji da nak anpulanganba Gen Bin Tagisi unjun dakon yan tentenok pi aman.

⁶ Nak yanji nandisat, Pinjop da jikon pi tagisi wasagit unjun sanbenek anan kinakwan Yesu Kristo da tobil apjak bisap madepmon wasip akdisak.

⁷ Ji unjun nak da but kagagwan ekwan, do asi nak but dasi galak tan damisat. Pinjop da nandan yawotni do anek nak gat ae ji gat kisi yo tagisi ninin ninin asak. Dam tebanon egisaron, bo wanga egek Gen Bin Tagisi anjutanek anteban asaron, nandan yawotni do anek panpulgok madepsi asak.

⁸ Pinjop da nandisak, Yesu Kristo da amin do but dasi galak tan yomyomni unjun nak da buron yipgut da tanakwan nak ji kisi morap dandak do tagisi nandisat.

⁹ Nak ji do bisit yan asat: Jikon amin do but dasi galak tan yomyom anpak unjun sigin madepsi anakwa pap tosak,

ae nandak nandakji gat ae nandan kokwinji gat tagisi tan damjak.

¹⁰ Anjakwan anpak morap nandan kokwin anek anpak tagisi banjin pan egipni. Anek Kristo da tobil apjak bisapmon ji wagil gwaljigi mini ae diwarisi mini egipni.

¹¹ Ae anpak kilegi dakon bami Yesu Kristokon da abisak unun da jikon tugosak. Anjakwan amin da kanek Pinjok man madep iminek anjisini.

Pol dam tebanon egipgut, unun da Gen Bin Tagisi anteban agit

¹² Not kabino, yanji nandani. Dam tebanon nepman unun da Gen Bin Tagisi dakon kosit sopsop dima asak. Unun da Gen Bin Tagisi anjirej asak.

¹³ Emat amin morap gapman dakon kila amin madep dakon yut on kila anek ekwan gat, ae minjat aminyo diwari gat da nak Kristo yoldat unun do anek dam tebanon nepman yan kili nandawit.

¹⁴ Panmuwukbi not morapmi unun da nak dam tebanon egisat yan nandawit, do Amin Tagi da butni panteban aban pasol pasol yipmanek Pinjok gen yan tentenok do pi tebaisi anj.

¹⁵ Asi, Kristo dakon gen yan tentenok an amin diwari da nak do nandaba yokwi tok anek abin nepmanjan, nido nak Kristo do yan tentenok tagisi asat dakon man tan namisak. Mani diwari nak da pi asat unun do but galaksi nandane ununyo kisi da Gen Bin Tagisi yan tentenonj.

¹⁶ Unun amin nak but dasi galak tan naminek yan tentenok pi anj, nido Pinjok da nak Gen Bin Tagisi anteban aben do dam tebanon nepgut yan nandan namanj.

¹⁷ Mani amin diwari man madep timit do pi anek Kristo dakon gen yan tentenonj. Nandak nandakni tagi dima. Nak dam tebanon egapbo jigi di gat sanbenek nam do anek anj.

¹⁸ Butni tagisi tanakwan yon bo butni tagi dima tanakwan yon nak unun do nandaba kik dima asat. Yo

madep unun Kristo dakon Gen Bin Tagisi yan tentenonj. Nak unun do but galaksi nandisat, ae don but galak madep sigin nandanej.

Pol dima kimagek sigin egek Pilipai amin panpulugok do nandagit

¹⁹ Asi nak but galaksi nandanej egipbenj. Nido, ji da nak Pinjok da anpuluganjan Telagi Wup Yesu Kristo da yabekgit unun da nandan gadatno anteban asak do bisit an yan kili nandagim. Yan anj do nak nandisat, abisok yo noman tan naman unun da nak anpuluganban tagisi egipdisat.

²⁰ Nak but galaksi nandanej yanji nandisat: Nak mayaktok aripmi dima pakej. Nikba kimokgen do yoni kanj, nak teban tanek naga anpak asat unun anpak nanjin yolek Kristo anjisikenj. Bo egipbenj do yoni kanj, anpak morap asat unun da Kristo man madep imjak yanji nandisat.

²¹ Nak yanji nandisat: Egipbenj bisapmon yo morap aben unun da Kristo man madep imdisak. Ae kimokgen kanj, abisok egip egip asat unun si yapmanek yo wukwisi abidokdisat.

²² Nak dima kimagek sigin egipbenj kanj, Kristo dakon pi abo bami tagisi tokdanj. Egipbenj bo kimokgen? Ni kosit da tagi asak unun dima nandisat.

²³ Jigisi nandisat, nido nandak nandak bamori asat. Kinda unun yan: Nak kimagek egip egipno yipmanek kiko Kristo gat egip do nandisat. Unun da miktimon egip egip yapmanek wukwisi asak.

²⁴ Mani miktimon egek ji panpulugokenj kanj, unun da tagisi asak.

²⁵ Asi, Pinjok da miktimon egipbenj do nandisak unun nandan gadan kimokdot. Miktimon ji gat egek panpuluganjanbo nandan gadatji teban tanakwa but galaksi nandani yanji nandisat.

²⁶ Do nak don jikon aeno abin altan damdisat. Anjanbo ji nak do but galak nandanej Yesu Kristo anjisini.

Piŋkop da Pilipai amin jigiyō kisi pani do nandisak

27 Yo nianjen di noman taŋ namni unun do dima nandani. Yo madep unun ji disi anpak kilegi anek Kristo dakon Gen Bin Tagisi guramik kimotni. Yan anakwa nak abij ji dandaken, bo dubagikon egek genji gin nandaken kan yansi nandaken; Ji but kalonon da tebai agek Kristo dakon Gen Bin Tagisi nandan gadani do amin panthagap ak do pi an yan nandan daben.

28 Ji uwalji do dima pasolni. Uwalji do dima pasolni kan unun da yan yolisak: Piŋkop da ji yokwikon ban pulugan depdisak, mani uwalji si pasildan.

29 Piŋkop da ji do tagisi nandanek Kristo nandan gadan imni do bikbik damgut. Ae unun gin dima, Kristo dakon man do jigiyō kisi pani do nandaban tagisi asak.

30 Nak gat ji gat kisi Kristo dakon man do anek jigī paman. Kalip nandanakwa jigī pagim da ae sigin pasat dakon geni disi nandan.

2

Nin but kalonji egek amin do anpak tagisi an yomnen

1 Ji Kristo da butji panteban anakwan bo akgan? Ji but dasi galak taŋ damisak do butji yawori bo toso? Ji Telagi Wup da egip egipmon but kalon anek bo ekwan? Ji not do but dasi galak taŋ yominek bupmi nandan yoman, ma?

2 Yan kan ji nandak nandak kalonji banjin pan egipni, ae not do but dasi galak taŋ yominek but kalonji egipni. Yan ani kan, nak dakon kisik kisik madepsi pap tosak.

3 Ji disi dogin nandaba kik anek yo dima ani, bo man madep pak do anek yo dima ani. Amin diwari do gawak yominek man madep yomni.

4 Disi dogin dima nandani. Amin diwariyo kisi tagisi egipni do nandani.

Kristo pinbi ekwan Piŋkop da anenakgit

5 Ji Yesu Kristo da nandak nandak pagit yan gin pani.

6 Yesu unun iyi Piŋkop egipgut, mani Piŋkopmon egip egipni unun tebai dima abidagit.

7 Unun yipmanek oman monji kinda dakon anpak yolek amin daganek altagit.

8 Amin da kanba aminsi egipgut. Aminsi egek don gawat gawat anek Datni dakon galaktok yolek kimakgit. Asi, gen guramigek tilak kindapmon si kimakgit bisapmon mayaktok madepsi pagit.

9 Yo yan agit do Piŋkop da Yesu dakon man madepsi anenagek kwensi yipgut. Man madep imgut unun man morap diwari yapman mudanek man wukwisi kinda imgut.

10 Piŋkop da yan agit nido amin morap Kwen Kokupmon ae miktimon ae amin kili kimakbi ae wup miktim kagagwan ekwan unun kisi da Yesu dakon man madep do anek nwanben an imni yan do agit.

11 Nwanben an iminek amin kisisi da yan yokdan, "Yesu Kristo unun Amin Tagi." Yan yanakwa Piŋkop Dat da man madep pasak.

Nin minjat aminyo da binapmon tenjereni ton da ekwaman

12 Not kabinosi, kalip nak ji gat egapbo geno nandanek guramigkwit. Abisok nak ji gat dima ekwaman, mani yan dayisat, ji nak da abisok gen on mandan damisat unun guramik kimotni. Piŋkop da ji yokwikon ban timikgit, do pasal nimnimikyo anek pi madepsi anek Piŋkop da ji do but galak do wup dakon yo tagisi timitni do manjigit unun timitni.

13 Yansi ani, nido Piŋkop da iyi jikon pi asak. Unun da geni guramitni do

ji dakon but panthagap asak, ae galak-tokni yolni do tapmim damisak.

¹⁴ Yo morap anikon, nandaba yokwi tok anek gen emaron da dima ani.

¹⁵ Yanj ani kanj, minjat amin morap da dandaba gulusunji mini ae yokwisi mini da egipni. Miktimon yokwi pakpak amin unun da binapmon egek Pinjkop dakon monjini gwaljigi mini egipni, ae gik da yanj tagisi tenjtoni.

¹⁶ Minjat aminyo panpuluganjek egip egip bamisi egipni do Pinjkop dakon Gen Bin Tagisi yoyini. Yanj ani kanj, don Kristo da tobil miktimon apjak bisapmon nak but galaksi nandakdisat. Nido pi madepsi jikon agim unun pi isali dima asak.

¹⁷ Nandan gadatji unun paret yombem kindan nanj Pinjkop do iman. Ae naga jigi pasat unun da Pinjkop do paret anek wain tagaljan unun yombem asak. Yanj do anek but galaksi nandisat.

¹⁸ Do jiyon kisi nak gat but galak nandanjek egipnenj.

Pol da Timoti Pilipai yabekban kisak do yagit

¹⁹ Amin Tagi Yesu da kosit aban pisosak kanj, kili ununjok Timoti yabekgo jikon opdisak. Don ae tobil apjak bisapmon ji nianj ekwanj dakon gen bin nandanjek unun gen da kisik kisik namjak.

²⁰ Timoti yombem amin di nak gat dima ekwamanj. Unun ji nianj ekwanj ae ji panpulugok do nandak nandak madepsi asak.

²¹ Amin diwari iyidogin nandanj. Yesu Kristo dakon yo do dima nandanj.

²² Mani ji Timoti unun amin kilegisi unun pakyanj nandan iman. Monji da dat panpulugonj unun da tilak Timoti da nak anpuluganban Gen Bin Tagisi yanj tenjtomak.

²³ Mibiltok yo noman tanj namdan unun pindagek don Timoti tepmisi yabekgo opjak.

²⁴ Ae Amin Tagi da anpuluganban nakyo kisi donjok obinj dandaken yanj nandisat.

Pol da Epaprodaitas yabekban Pilipai kisak do yagit

²⁵ Mani abisok Epaprodaitas nanj yabekgo jikon tobil opjak do nandisat. Unun notno ae pi isalno. Nit Amin Tagi dakon emat amin ekwamak. Ji da yabekba nagon obinj nak anpulugagit.

²⁶ Epaprodaitas ji dandak do tepmisi nandisak, ae but yokwi yo kisi asak, nido sot madepsi da abidagit dakon geni ji kili nandanjek bupmi madepsi nandawit, mibili yanj do bupmi nandisak.

²⁷ Unun bamisi. Sot obisi anek palisi kimakgit, mani Pinjkop da bupmi nandanj iminjek anmilip agit. Ae nakyo kisi bupmi nandanj namgut. Nido kimakgit tam nak but yokwi madepsi nandakom.

²⁸ Do jikon yipbo opjak do tagisi nandisat, nido ji unun aesi kanjek but galaksi nandanjek egipdanj, ae nak dakon but kisi yawori tokdisak.

²⁹ Jikon abinj altosak bisapmon kisik kisik anek Amin Tagi da manon da abidoni. Asi, unuden amin do man madep yomni.

³⁰ Nido unun Kristo dakon pi anek palisi kimakgit. Ji nak anpulugok do nandawit, mani Epaprodaitas da ji da tamokon obinj nak anpuluganjek pali kimakgit.

3

Amin kindan Kristo nandan gadan imisak unun amin kilegisi

¹ Not kabino, wasip do yanj dayisat, ji Amin Tagi dakon minjat amin kabini do kisik kisik ani. Kalip papia diwari ji do mandanj damgum unudenj ae mandak do dima kurak tosot, nido gen unun da ji panpulugokdisak. Gen unun yanj:

² Amin diwari yanj yonj, gak Pinjkop da amin kilegi yanj gayisak do nandisal kanj, giptim mandak dakon

anpak yolek abi. Yan yon amin jon pinan yokwi yombem. Nandak nandakni yokwi ae anpakni yokwi, do unuden amin do kan kimotni.

³ Nido nin dagin Pin kop dakon amin kabi bamisi ekwaman. Nin Pin kop dakon Wup da tapmimon Pin kop gawak imaman, ae Yesu Kristo da nin do yo madepsi agit unun do nandane man madep imaman, do Pin kop da nin dogin nandaban kilek tosok. Nin da pi kind a ano Pin kop da nindaban nin amin kilegisi aman unun dakon kosit kind a dimasi tosok yan si nandaman.

⁴ Nak naga kalip Pin kop da inamon amin kilegisi egipben do amin diwari yapmanek pi madepsi agim. Do man madep pak do nandisat kan tagi paken.

⁵ Nido, men da analanban gildat 8 yan mudanakwan mukwa sogok amin da giptimno mandawit. Nak Israel amin kind a, Benjamin da kabikon nani. Nak Ibru aminsi kind a, nak Ibru amin dakon yawi diwatsi. Nak Parisi kabikon nani kind a, nak gen teban morap guramik kimokdot.

⁶ Nak Pin kop dakon pi madepsi anek minat aminyo Kristo nandan gadan imgwit obisi panupbal agim. Ae Juda amin dakon gen teban yolapbo gulusunno kind a dima kawit.

⁷ Kalip unun yo morap anapbo mano ton ae unun da anpuluganban Pin kop da nandaban kilek tosok yan nandagim, mani abisok koko yo isali asak. Abisok nak Kristo dogin nandisat.

⁸ Asi, yo morap ak do nandagim bo ae yolapbo Pin kop da kanban kilek tosok yan nandagim, unun wagil yo isalisi. Nido, Amin Tagino Yesu Kristo nandan imisat unun do nandako yo bamisi asak. Do nak anpulugok do yo agit, nak unun do nandane Kristo dakon anpak abidagim. Ae nandak nandaknon da kalip yo diwari yolek agim unun yo isalisi yan

nandisat. Yesu Kristo nan gin tebai abidane k

⁹ iyikonsi egipben do nandisat. Nak gen teban tagisi guramikdat do Pin kop da inamon nak amin kilegisi yan dakon nandak nandak dimasi pasat. Nak Kristo nandan gadan imisat, anapbo Pin kop da amin kilegi yan nayisak.

¹⁰ Kristo pakyan si nandan im do nandisat. Unun kimagek aeni pidagit, do tapmimni nagon tosok do nandisat. Ae tepmi pagit unuden gin paken do nandisat. Ae kimot do anek nandak nandak pagit unuden gin paken do nandisat.

¹¹ Nido, Pin kop da nakyo kisi kimoron nan aban pidoken do nandisat.

Pol si teban tanek timtim yanek tilagonsi kisak

¹² Nak Kristo dakon anpak unun kili abidane k aripnosi anapbo Pin kop da gulusunno kind a dima kosok yan dima nandisat. Mani Yesu Kristo pakyan si nandan imim anpak unun nan yoldat. Nido, nak iyi do manjigit bisapmon anpak unuden aben do manjigit.

¹³ Not kabino, nak Kristo pakyan si nandan imim anpak unun kili abidagim yan dima nandisat. Mani napbi gwapbo kindakon agisat yan nandisat. Yo kalip agim unun do nandak nandak dima asat, nak yo morap don noman tokdan unun do nandak nandak ban asat.

¹⁴ Nak tapmimno kisi paregek timtim yanek tilagon kin altanek tomnino unun abidoken do pini asat. Tomni unun yan: Nak Yesu Kristo pakyan si nandan imin ek Pin kop dakon yan ilit yolek Kwen Kokupmon wigiken.

¹⁵ Pin kop dakon yo do nandak nandakji amin bami dakon tilak yombem kan, nandak nandakji nak dakon gat arip. Ae jikon da diwari nandak nandakni nwanjwari tan yoman

kanj, Piŋkop da nandak nandak unun panmilip anjakwan galaktokni yolni.

¹⁶ Yo madepsi unun yanj: Piŋkop da ni anpak yolneŋ do kili niyigit unun tebaisi timigek yolneŋ.

¹⁷ Not kabino, ji nak dakon anpak banj yolek ani. Nin ji gat egipguman bisapmon anpak tagisi anapno amin diwari da pindagek yolgwit. Ji unun miŋat aminyo banji pindak kimagek anpakni unun si yolni.

¹⁸ Nido, miŋat aminyo morapmi da Kristo dakon tilak kindap do uwal anek anpak yokwisi anj. Bisap morapmi miŋat aminyo unuden do kili dayigim, ae abisok dabil pakbino si manakwa anpak yokwi anj unun do aeno dayisat.

¹⁹ Giptim dakon galaktok da piŋkopni asak. Ae anpak diwari amin da mayaktok pakpagi unun banj anek iyi do nandaba tagisi asak. Unuden amin miktim dakon yo morap dogin nandan, do Piŋkop da panjupbal aban Tipdomon pigikdan.

²⁰ Mani nin Kwen Kokup dakon miŋat aminyo ekwamanj. Nin Amin Tagi Yesu Kristo yokwikon banj timit timit aminin da Kwen Kokupmon da pisak unun do nandan teban tanjek jomjom aman.

²¹ Unun da iyi dakon tapmimon da yo morap kila asak, ae on miktim dakon giptimnin kulabik aban iyi dakon giptim yombem wagil tagisi akdisak.

4

Nin but kalonj anek, kisik kisik anek, nandak nandak kilegi timigek egipneŋ

¹ Not kabino, nak ji do but dasi galak tanj damineŋ ji abinj dandak do tagisi nandisat. Anek but galak madepsi nandisat, nido ji Kristo nandan gadanj imgwit. Pi madep agim dakon tomnino unun ji mani. Notnoni, ji gen abisok dayisat unun da aripmon tebaisi atni.

² Yuodia gat ae Sintiki gat yanji dayisat, jil Amin Tagi nandan gadanj imamal do jil pidok pidok yipmanek but kalonj anjil.

³ Ae pi isalno tagisi, gak miŋat bamot unun panpuluganbi but kalonj anjil do gayisat. Nido nak gadanj nabal Gen Bin Tagisi yanj tenjenok do pi madepsi agimanj. Ae Klemen gat ae nak dakon pi isalno diwari gat kisi da pi agimanj. Unun amin kabi dakon mani unun egip egip teban papiakon tanj yoman.

⁴ Bisapmi bisapmi Amin Tagikon gadaneŋ kisik kisik ani. Aeno dayisat, kisik kisik anek egipni.

⁵ Anpak yaworisi anek egakwa amin kisi da anpakji tagisi pindatni. Nandanani, Amin Tagi kilisok unun apdisak.

⁶ Ji yo kinda do nandaba kik dimasi ani. Bisapmi bisapmi jigisi do nandaneŋ Piŋkop iyini. Bisit iyineŋ, ya yanj iyineŋ, panpulugosak do iyini.

⁷ Yanj ani kanj, Piŋkop dakon but yawotni jikon tosak. Unun but yawot amin nin da mibili aripmi dima nandan pisonen. But yawotni da butji ae nandak nandakji panjutnanban Yesu Kristokon gadaneŋ tagisi egipni.

⁸ Not kabino, nak mibi gen kinda gat dayisat, unun yanj. Bisapmi bisapmi ji unun dogin nandani: anpak bamisi, ae tagisi ae kilegisi, ae anpak wagil jimjimi minisi, ae yo gwaljigi minisi, ae yo tagisi morap, ae anpak nomanisi, ae anpak tagisi morap amin da aba pindatneŋ do tagisi nandaman, ji yo unuden dogin nandaneŋ egipni.

⁹ Nak anpak morap ani do dayinj dekgo nandawit, ae anpak morap abo nandawit, unun anpak morap ji bisapmi bisapmi anj kimotni. Anakwa Piŋkop but yawot ami da ji gat egipjak.

Pol da Pilipai amin da but galak do yo yopmanj imgwit unun do but galak nandagit

¹⁰ Ji da nak anpulugok do yo ayin unun do tagisi nandaneh Amin Tagi ankisiat. Asi, ji kalip nak do nandawit, mani nak anpulugoni dakon kosit kinda dima tan damgut.

¹¹ Nak da yo do wadaneh gen on dima dayisat. Nak nandak nandak yan nan kili nandako pisagit: Nak yo kabino morapmi bo morapmi dima, unun do nandaba kik dima asat, kisi tagi gin yan nandisat.

¹² Bupmi aminsi egipben bo ae yo kabino morapmi panek egipben, unun kisi tagigin. Jap do anek egisat, bo butno tugon unun yo isali.

¹³ Nido, Kristo da tapmim naminakwan yo morap tagi aben.

¹⁴ Asi, ji da nak anpulugok do yo yopba opni do dima nandagim. Mani, ji anpak tagisi anek nagon gadanba jigi kalonji panek nak do yo yopba apgwit.

¹⁵ Nak kalip Masadonia miktimon agek Gen Bin Tagisi dayiko ji nandan gadaneh panmuwukbi kaluksi awit. Pilipai minat aminyo disi nandan, Masadonia miktim yipman dekgim bisapmon panmuwukbi minat aminyo kokup nwanwarikon nani di da moneh di nak anpulugok do dima yopman namgwit. Ji dagin nak do yan awit.

¹⁶ Kokup pap Tesalonaika egapbo ji da moneh ae yo di nak anpulugok do bisap morapmi yopman namgwit.

¹⁷ Yan yanapbo but galak do ji da ae anpulugoni do yosok yan di nandabam. Dima. Ji anpak tagisi sigin anakwa Pin kop da unun do tagisi nandisak do nandisat.

¹⁸ Ji da yo morap Epaprodaitas da kisiron da yopba apgwit unun kili timikgim. Abisok yono tugok tugogisi. Unun but galak dakon yo yopman namgwit unun paret kibani tagisi yombem nan ji da Pin kop do ingwit. Pin kop da paret unuden do galagisi nandisak.

¹⁹ Ae Pin kop da yo morap nido wadak wadak an unun aripjikon damjak, nido Pin kop dakon yo tagisi

morap unun Yesu Kristokon ton, do asi damdisak.

²⁰ Pin kop Datnin mani dagok dagogi mini anaksin kimotnen. Unun asi.

Pol da Pilipai amin do gildat tagi yan yoyigit

²¹ Yesu Kristo dakon minat amin morap do gildat tagi yan yoyini. Panmuwukbi notnin nak gat idon ekwaman unun kisi da ji do gildat tagi yan dayan.

²² Ae Pin kop dakon minat amin morap da gildat tagi yan dayan. Diwari kila amin madep Sisa da yut papmon pi an, unun da nak da gildat tagi yan dayiken do gwayan gwayan tebai nayan.

²³ Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawotni ji da wupmon tosak.

Pol da Kolosi Amin do Papi Mandagit

But piso gen

Kolosi unun kokup pap kinda Esia Provinskon tosook. Unun Epesas kokup pap da kapmatjok tosook. Pol da iyi unun panmuwukbi dima panalon agit, amin di da panalon awit.

Pol unun amin di da Kolosi amin dakon nandan gadatni panupbal ak do an unun dakon geni nandagit. Do nandan gadatni panjeban ak do papi on mandagit. Yan yoyisak, Kristo unun yo morap dakon busunji. (Gagi 1.15-20 ae 2.9-15 unudon koki.) Kristo kalon dagan nin yokwikon ban tagi timitjak, ae kosit njaknjari kindakon da nin aripmi dima panpulugogi. Unun Kristo da dubagikon panjikdan. Kristo obakon da Pinjkop da yo morap wasagit, ae Kristo da pi agit do anek Pinjkop da yo morap yokwikon ban timitdisak. Kristo ninon egakwan nin minjat aminyo kalugi daganek Kristo dakon anpak yolek aman.

Pol da papi on mandan amin bamot do yoban papi anan Kolosi kigimal. Unun Tikikus gat ae Onesimus gat. (Gagi 4.7,9 unudon koki.) Pol da Pilimon do papi mandagit unjungwan Onesimus do morapmi yosok.

Kristo unun yo morap dakon busunji. Ae Pinjkop dakon egip egip ae anpak morap kisi unudon tuganbi da ton (Kilapmi 1.1-3.4)

¹ Nak Pol, Yesu Kristo dakon yabekbi kinda. Pinjkop da iyi da galak togon yabekbi pi aben do nak manjigit. Nak gat ae notnin Timoti gat nit da

² Pinjkop dakon telagi minjat aminyo kokup pap Kolosi ekwan ji do papi on mandamak. Ji Kristo yol kimagek nit dakon padik padik ae saminit kabi ekwan. Nin Pinjkop Datnin da nandan

yawok daminek butji panyawot aban yaworisi tosak do bisit aman.

Kolosi amin da Yesu nandan gadan imin kimakgwit

³ Nit ji do bisit amak bisap morapmon Pinjkop, Amin Taginin Yesu Kristo dakon Datni, ya yan iyamak.

⁴ Nido, nit da ji dakon gen nandagimam, unun yan: ji Yesu Kristo nandan gadan imin kimagek Pinjkop dakon minjat aminyo but dasi galak tan yoman.

⁵ Ji yan an nido Pinjkop da ji do yo tagisi Kwen Kokupmon panoman agit da ton unun timitdaman yansi nandan, do nandan gadat anek amin do but dasi galak tan yoman. Gen Bin Tagisi dakon gen bami nandawit bisapmon yo Kwen Kokupmon ton yan ji kili nandawit.

⁶ On Gen Bin Tagisi jikon obinek miktimi miktimi kisi kigit. Yan anek madepsi paptan iren tanek minjat amin morapmon anpak tagisi panalon an yomisak. Ae Gen Bin Tagisi si abidawit gildaron da wasanek yan gin agit. Unun gildaron Pinjkop da asi amin do nandan yawot an yomisak unun nandaba pisagit.

⁷ Asi Epapras da Gen Bin Tagisi on dayin dekgit. Epapras unun Kristo dakon oman amin tagisi kinda, ae unun nin dakon pi isalnin, nin but dasi galak tan imaman. Unun da nit panpuluganek Kristo dakon pi jikon tosook unun kilani tagisi asak.

⁸ Unun da Telagi Wup da ji panjagap aban amin do but dasi galak tan yoman unun do niyigit.

Pinjkop da Kolosi amin panjeban asak do Pol da bisit agit

⁹ Yan do, nit ji dakon gen nandagiman bisapmon unun gildaron gin wasanek Pinjkop da ji panpulugosak do bisit yipman deri mini amak. Bisit amak unun Telagi Wup da nandak nandak kilegi gat ae nandan kokwin mibili mibili tagi gat daminjakwan ni

anjpak ani do Pinjkop iyi nandisak unjun nandaba pisosak.

¹⁰ Ji da Amin Tagi dakon minjat aminyo da anjak ani do nandisak unjun ani do bisit amak. Ae pi tagisi morap ani unjun bami tagisi tokdan. Anek Pinjkop do morapmi sigin pakyanansi nandaba pisokdan.

¹¹ Ae bisit yanjo kisi amak: Ji Pinjkop da tapmim mibili mibili damjak, anakwan unjun dakon tapmimni tagisikon ji tebai agek but yaworon da jiggi tagi guramitni. Ae kisik kisik

¹² anek Pinjkop Dat ya yan iyini. Unjun da ji panpuluganban yo ji do Kwen Kokup manjikbi da ton unjun kisin da timik timik akdaman. Asi Pinjkop dakon minjat aminyo nin Pinjkop da tentenikon ekwaman unjun yo abidokdaman.

¹³ Pinjkop da nin pilin tuk da kision ban pulugan nipmanek monji Yesu unjun but dasi galak tan imisak unjun da kila asak da kagagwan nipgut.

¹⁴ Pinjkop dakon Monji da nin yuman nan nipmanek diwarinin wiririk nimgut.

Kristo unjun Pinjkop da yo morap wasagit dakon busunji egisak

¹⁵ Kristo amin da kawit, unjun Pinjkop, dabil da aripmi dima kokogi unjun dakon wupmisi. Kristo unjun Pinjkop da yo morap wasagit dakon busunji egisak.

¹⁶ Kristo da iyi yo morap wasagit. Miktimon yo pindakgaman unjun gat ae Kwen Kokup yo dima pindakgaman unjun gat kisi wasagit. Ae kila amin madep gat ae anjelo madep gat ae wup tapmimi ton gat ae yo kila ani do yandagok anyobi mibili mibili gat kisi wasagit. Asi, Pinjkop da yo morap Yesu da kision da wasagit, ae yo morap unjun iyi dakon.

¹⁷ Yo morap dima noman tanakwa Kristo kili egipgut. Ae yo morap iyi da kision da kila anakwan kosirikon ton.

¹⁸ Kristo unjun panmuwukbi minjat aminyo dakon busunji egakwan panmuwukbi unjun giptimni. Iyi panmuwukbi dakon egip egip dakon mibili. Unjun amin kili kimakgwit da binapmon da mibiltan pidagit do iyi yo morap dakon busunji aripmi tagi egipjak.

¹⁹ Nido, Pinjkop da iyi dakon egip egip morap kisi ae tapmim morapni kisi Monji unjudon tosak do tagisi nandagit.

²⁰ Pinjkop da miktim gat ae Kwen Kokup gat dakon yo morap kisi unjun gat but kalon ani do nandagit. Kristo dakon yawi tilak kindapmon tagalgit unjun kosiron da but kalon noman tosak do nandagit.

²¹ Ji kalip Pinjkop da dubagikon egek uwalsi an imgwit. Nido, nandak nandakji da uwal an iminek ji anjak yokwisi awit.

²² Mani, Kristo unjun tilak kindapmon kili kimakgit, yan aban Pinjkop da ji panpuluganban iyi gat but kalon awit. Unjun iyikon panap do anek yan agit. Ae iyi da dabilon gulusunni mini telagi ae gwaljigi mini egipni do yan agit.

²³ Ji nandan gadatji tebaisi abidanek tebai atni kan, yan gin noman tan damdan. Ji yum pindagakwa yo kinda da nandak nandakji ilikba, Gen Bin Tagisi nandanek nandan gadat tebaisi anek jomjom agak dakon anjak abidawit unjun di yipman dekbam. Nak Pol, Gen Bin Tagisi unjun yan tentenok aben dakon oman amin dagoko minjat aminyo morap mibili mibili miktimon ekwan unjun yan tentenok an yomguman.

Pol da Kolosi amin panpulugagit

²⁴ Abisok nak ji panpulugok do giptimnokon tepmi pak do tagisi nandisat. Nak panmuwukbi panpulugok do nandisat, unjun Kristo dakon giptimni. Kristo panmuwukbi

panpulgok do tepmi pagit unun aban dima dagagit. Giptimnokon tepmi pasat unun Kristo da tepmi pagit unun aripmi ak do nandak nandak asat.

²⁵ Nak panmuwukbi morap ji dakon oman amin daganek egisat, nido Pin kop da iyi nak ji Israel amin kabikon nani dima unudon gen morapni yan tenjenoken do nak manjigit.

²⁶ Kalipsigwan bisapmi bisapmi Pin kop da minat amin morap kabi kisikon gen on si ankisibigit. Mani abisok Pin kop da gen unun analon aban iyi dakon minat aminyo nin da kili nandaman.

²⁷ Asi, Pin kop da minat amin kabini nin nolinban yan si nandaman, gen pasili unun wagil tagisisi, ae unun da Israel amin kabi gat ae Amin Nwakwari Kabikon nani nin kisi tagisi panpulgusak yan si nandaman. Gen pasili unun yan: Kristo unun ji gat egisak. Ae unun da ji timik pangwan unun gat Kwen Kokup egipni do ji unun do jomjom anek ekwan.

²⁸ Yabekbi nin Kristo dakon Gen Bin Tagisi minat amin morap kabi kisikon yan tenjenoman. Nin nandak nandak tagisisi unun ban minat amin morap yoyin dekgaman, ae Pin kop dakon gen morap pakyan si kan kimagek yolni do yoyaman. Nido nin Yesu yolyol amin tebaisi daganba Pin kopmon pan kinen do nandaman.

²⁹ Yan si noman toni do nandanek nak tapmim morapno tan naminakwa pi tebaisi asat. Kristo da iyi unun tapmim panalon naminakwan pi unun asat.

2

Nandan gadat tebai anek top gen pabin yopen

¹ Nak Pol da on nandani do nandisat: Nak ji gat ae Laodisia minat aminyo gat ae minat amin morap diwari gat kisi da nak dakon inam dima kawit amin nak ji kisi panpulgok do pi madepsi asat.

² Pi madepsi asat, nido ji dakon but pan teban abo tebai tosak do nandisat, anek but dasi galak tan yomyom anpak tagisi tanakwan kabi kalon i ani. Pi madepsi anapbo unun da ji dakon nandan gadat pan teban anakwan Pin kop dakon gen pasili unun dakon mibili tagi nandaba pisosak. Kristo unun gen pasili unun dakon mibili.

³ Nandan kokwin tagisi morap gat ae nandak nandak tagisi morap gat unun yo tagisi yuman nogi wukwisi yombem da Kristokon pasili ton.

⁴ Nak gen on yosot, nido amin di da top dayin ek pangalak ani yan do dima galak tosot.

⁵ Asi, nak ji gat kisi dima ekwaman, mani nandak nandak nokon da ji gat egisat. Ji da but kalon anek Kristo tebai nandan gadan iman, unun do anek but galaksi nandisat.

⁶ Ji Yesu Kristokon gadanek yipba Amin Tagisi egipgut, do unun da anpagon sigin egipni.

⁷ Ji kindap geli yopba pigakwa miktimon tebai akgan, ae yut da gwak tebai da kwenon tebai akgan unun da aripmon tebai atni. Anek Gen Bin Tagisi amin da dayin dekgwit unun tebaisi nandan gadan kimotni. Anek bisapmi bisapmi Pin kop ya yan iyin kimotni.

⁸ Ji kan kimotni. Amin kindap da top gen kindap dayinban nandak nandakni di yolbam. Unuden amin babakni gat ae wup yokwi kundu ae miktinyo kila an dakon nandak nandak ban timikgan. Unun Kristo dakon nandak nandak dima yolgan.

⁹ Ji disi nandan, Kristo amin nin yombem daganek Pin kop dakon egip egipni tuga ingut.

¹⁰ Ae Kristo kalonon gin egip egip bami jikon tugagit. Unun kila amin mibili mibili miktimon ae kwen binap ekwan kisi dakon Amin Tagini egisak.

¹¹ Ji Kristo gat gadawit anek Kristo da pi agit do anek but kalip kili yop-

manj mudawit. But kalip yopyop dakon anpak unun giptim mandak dakon anpak yombem, mani unun giptim dakon dima. Kristo da yo unun butjikon agit.

¹² Ji telagi pakbi sowit bisapmon, Pinjop da ji gat ae Kristo gat kisi kimakbi tamogwan wayikgit. Ae Pinjop Kristo kimoron nanj aban pidagit unun dakon tapmim madepni do nandan gadan, do telagi pakbi sowit unun kimoron ban paban pidawit yanj asak.

¹³ Kalip ji yokwi mibili mibili awit, anek but kalip dakon anpak yolba unun da dikban kimakgwit. Mani abisok Pinjop da panpuluganban Kristo gat kisi egip egip ekwan. Anakwa Pinjop da diwarinin kisisi wiririk ningut.

¹⁴ Nin gulusun morapmi agimanj, do Pinjop dakon gen teban mandabi da ton unun da gen yanj niminek obisi pabinj nipgut. Mani, Pinjop da Yesu tilak kindapmon kimakgit bisapmon papia tam unun abidan tilak kindapmon anakgit. Yanj anek gen teban mandabi unun kisi morap aban pasilakwan gen wagil kimakgit.

¹⁵ Yanj anek konj tapmimi tonj dakon busunji morap gat, ae konj tapmimi tonj diwari gat dakon tapmim pabinj yopgut. Anek Kristo da tilak kindapmon pi agit do anek, Pinjop da pabinj yopban minat aminyo da dabilon yo isali awit.

Nin Kristo gat kisi kili kimakgimanj, do gen teban morap da nin aripmi dima panpulugogi

¹⁶ Yando, amin kinda da gen yanj daminek jap pakbiyo dakon gen teban dima yolgan, bo telagi bisap madep do bilagi bilagi dima yolgan, bo ae kanek kalugi dakon bisap dima yolgan, bo ae Sabat bisap yo kisi dima yolgan, unun morap do yum pindagakwa amin da gen di yanj dabam.

¹⁷ Unun yo bami noman tokdisak dakon wupmi gin. Yo bamisi unun Kristo.

¹⁸ Yanj do anek amin kinda yo dipminon pindakgit unun do dayinek ji anelo gawak yomni do dayinban kanj yum kanakwa dima pabinj depjak. Unuden amin but kalip dakon anpak yolek iyi do nandak nandak amin yanj nandan.

¹⁹ Unun amin Kristo busunjin yipmanek unun da kagikon ekwan. Busunjin unun da giptimni kisi upmokdok, anek giptim dakon sanbek morap sanbenakwan gadanek tagi ton. Anakwan giptim unun Pinjop da tapmimon tagan madep tosok.

²⁰ Ji Kristo gat kili kimakgwit, yanj anek on miktim dakon nandak nandak yokwi kili yipmanj dekgwit. Do ji nido abisok miktim amin da aripmon akwan? Ji nido on miktim dakon gen teban unuden yolgan?

²¹ "Ji yo dima timitni, ji yo dima noni, kisitgokon yo dima panjutnoki. Ji yanj ani kanj, Pinjop da dabilon jimjimji ton."

²² Gen teban unun jap isali amin da don nanj mudon unun do yon. Amin dagin gen teban unun yopmanek unun banj dayin dekgan.

²³ Asi, amin diwari gen teban unuden yolek nin Pinjop bamisi gawak imamanj yanj nandan, mani dimasi. Ae iyi do nandaba pinakwa giptimni panjupbal anek Pinjop da unun do tagisi nandanj nimisak yanj nandan. Unun gen teban yolek nandak nandak tagisi banj yolgamanj yanj nandan, mani dimasi. Unun gen teban morap da nin panpuluganba but kalip dakon anpak aripmi dima pabinj yopnen.

3

Nin Kristo gat kisi kimoron da kili pidagimanj

¹ Ji Pinjop da egip egip kalugi damgut anek Kristo gat kisi kimoron

ban paban pidawit. Unun do anek ji Kwen Kokup dakon yo timit do nandak nandak ani. Unun kokupmon Kristo unun Pin kop da amin tet do kila amin madep yityit tamonikon yikdak.

² Ji Kwen Kokup dakon yo dogin nandane k miktim dakon yo do dima nandani.

³ Nido ji amin kili kimakgwit yombem. Ji Pin kopmon gadane k egip egipji bamisi unun Kristokon pasili tosok.

⁴ Kristo egip egipnin dakon mibili don alta n noman tosak bisapmon jiyo kisi unun gat Pin kop da tentenji madepmon alta n noman tokdan.

**Kristo unun nin da
butgwan egek unun da
aban nin minjat aminyo
kalugi dagagiman**

(Kilapmi 3.5-4.18)

Nin minjat aminyo kalugi agiman

⁵ Yan do, ji miktim dakon anpak morap butjikon ton unun dapba kimak mudoni. Nak anpak oden do yosot: yumabi anpak mibili mibili, ae yo yokwi ak do but kindap, ae yo morapmi timit do nandaba kik. Unun yo morapmi timit do nandak nandak unun da ji kokup kidat gawak yoman yan asak.

⁶ Pin kop da minjat aminyo anpak unuden anek geni dima guramikgan unun tomni yokwisi yomdisak.

⁷ Jiyo kisi kalip Pin kop dakon gen dima guramikgwit bisapmon anpak unuden awit.

⁸ Mani abisok anpak unuden wiririk mudoni. Ji butjap dima nandani, ae amin do nandaba yokwi tok dima ani, ae amin do yanba yokwi tok dima ani, anek gen dima yogogi dima yoni.

⁹ Panmuwukbi notji top gen dima yoyini. Nido, but kalip gat anpakni gat kili yopgwit.

¹⁰ Anek ji kili amin kalugi dagawit. Asi, Pin kop da iyi ji pan kaluk anek nandak nandak tagisi damin kwan amin kalugi daganek iyi yombemsi ekwan.

¹¹ Do egip egip kalugi unuden, ji kisi arip gin. Amin Nwakanwari Kabi bo Juda amin, unun yo isali. Bo ae giptim mandabi bo dima mandabi, unun yo isali. Bo ae dubagikon amin geni nwanwari yon ae anpakni nwanwari an unun yo kisi yo isali. Bo ae oman amin bo oman amin dima, unun yo isali. Yo madep unun Kristo nin kisin dakon wukwinin egisak, ae nin kisi morapgan egisak.

Nin amin do but dasi galak tan yomyom anpak abidan kimotnen

¹² Pin kop da ji kili manjigit da iyi dakon telagi minjat aminyo egakwa but dasi galak tan damisak. Do ji anpak oden ban yolek ani: Ji minjat aminyo kisi morap do bupmisi nandan yominnek yo tagisi anyomni. Ji disi do nandaba pinakwa minjat aminyo anpak yaworisi anyominnek but yaworon da jigi pani.

¹³ Ae jikon amin di gat gen di ton kan, but tobi ani do bikbik yomni. Anek yum pindagek diwarini yopman yomni. Amin Tagi da diwarisi kili yopgut, do jiyo kisi notji dakon diwarini yopman yomni.

¹⁴ Ji amin do but dasi galak tan yomni, nido unun anpak da anpak morap yapman mudosok. Ae unun da anpak tagisi morap kisi jonikban pi kalonji an.

¹⁵ Yum kanakwa Kristo da but yawot damisak unun da nandak nandakji kila asak. Nido, Pin kop da ji iyi do manjinek butji yawori tanakwan giptim kalonji egipni do nandisak. Ae ji yo morap do Pin kop ya yan iyini.

¹⁶ Kristo dakon gen yipba butjikon tebai tosak. Ji kalon kalon notji yoyindet aba nandak nandak kilegi timigek anpak tagisi ban gin ani. Butjikon da Pin kop ya yan iyini, ae

Kap papiakon kap yoni, ae Pinjkop gawak imim dakon kap yoni, ae Telagi Wup da kap panalon an damisak unun yo kisi yoni.

¹⁷ Ae gen morap yoni, ae pi morap anikon nin Amin Tagi Yesu dakon minjat aminyo yan nandanek ani. Anek Yesu da manon yo morap do Pinjkop ya yan iyini.

Pol da Yesu yolyol amin yuri kindanjan egipni do yagit

¹⁸ Minjat ji esi dakon gen nandanek guramitni. Nido, ji Amin Tagi dakon, ae anpak unun Pinjkop da dabilon kilegisi.

¹⁹ Ae wili ji minjatji but dasi galak tan yomij kimotni, anek buri si yokwi toni da aripmon anpak yokwi dima anyomni.

²⁰ Ae minjat monjiyo, ji men datji dakon gen nandanek yo morapmon geni guramitni. Amin Tagi da unuden anpak yolni do galak tosok.

²¹ Ae dat, ji monji gwayosi tebaisi yoyinba ji do nandaba yokwi tok di an dabam. Yan aba yo tagi di nin da aripmi dima anen yan di nandabam.

Pol oman amin gat kila amin gat do yagit

²² Oman monji, ji kila aminji dakon gen morap guramik kimotni. Nindaba tagisi asak yan do anek kapmat egek dandisak bisapmon pi tagisi di abam. Dima. Ji Amin Tagi do pasal iminek pi ani unun but dasi nandanek ani.

²³ Yo morap ani unun si teban tanek ani. Amin dogin dima, Amin Tagi do pi aman yan nandanek ani.

²⁴ Disi nandan, don Amin Tagi da tomni damdisak. Tomni unun yo tagisi minjat amini do manjigat unun. Ji Kristo dakon pi monji ekwan, ae unun kila aminji egisak.

²⁵ Amin morap gulusun an, unun gulusunni dakon tomni timitdan. Pinjkop da minjat amin morap dakon anpak kokwin ak do arip gin asak.

4

¹ Kila amin, ji oman monjisi anpak tagisi ae kilegisi ban anyomni. Disi nandan, jiyo kisi oman monji egakwa Kila Aminji Kwen Kokup egisak.

Bisit tebai anek anpak kilegi anen

² Bisit agak unun tebaisi abidan kimotni. Anek bisit ani bisapmon si nandan kimagek Pinjkop ya yan iyini.

³ Pinjkop da ninyo kisi panpulugosak do bisit ani. Bisit iyinba Kristo dakon gen kalip pasili tagit unun yan tenjonej do Pinjkop da kosit yipman nimjak. Nin geni antenjen ano minjat aminyo da dima galak tanek dam tebanon nepgwit.

⁴ Bisit aba geni unun nomansi yan tenjenoken. Pinjkop da yansi abendosi nandisak.

⁵ Ji panmuwukbi dima abi minjat aminyo gat egipni bisapmon nandak nandak tagisi ban yolek anpak kilegi an kimotni. Bisapmi bisapmi Kristo da miktimon anpak agit, unuden ak do tagap toni.

⁶ Bisapmi bisapmi gen tagisi minjat aminyo panpulugogi unun banjin yoni. Do gen di mibili nandak do dayini bisapmon geni kobogi gen tagisi ban yoyini.

Pol da Tikikus gat Onesimus gat yabekban Kolosi kigimal

⁷ Tikikus da nak da egip egip morap asat unun dayikdisak. Tikikus unun notninsi, ae pi isalnin, ae Amin Tagi dakon oman amini tagisi.

⁸ Nin nian ekwaman dakon geni dayinban nandani, ae ji dakon but panjeban asak, mibili yan do anek jikon yabekgo kigit.

⁹ Nak Onesimus yabekgo Tikikus gat kigimal. Onesimus unun notnin tagisi. Unun pi do but dasi nandanek an kimokdok. Unun ji da kabikon amin kinda. Unun bamot da yo morap idon noman tawit unun do dayikdamal.

Pol da gildatni tagi Kolosi amin do yipban kigit

¹⁰ Aristakus, unun nak gat kisi dam tebanon ekwamak. Unun da gildat tagi yan dayisak. Ae Mak, Banabas dakon nugi, ununyo kisi gildatni tagi yan dayisak. (Nak Mak do gen kili yipbo nandawit. Gen unun yan: jikon apban kan, but galagon da abidoni.)

¹¹ Ae amin kinda Yesu, amin da Jastus yan iyan, ununyo kisi gildat tagi yan dayisak. Israel amin kabikon unun amin kabi dagin nak gat pi anek Pin kop dakon amin kila agakni teban tosak do pi aman. Unun amin da butno tagisi anteban an.

¹² Epapras da gildat tagi yan dayisak. Unun ji da kabikon amin kinda, ae Yesu Kristo dakon oman amin. Ji da Pin kop dakon galaktok morap nandaba pisanek tebai atni do bisapmi bisapmi bisit tebai asak.

¹³ Yan si dayisat, unun da ji gat ae panmuwukbi morap kokup pap Laodisia ekwan gat ae Irapolis kokup papmon ekwan unun panpulugok do pi madepsi asak.

¹⁴ Luk, wuda wamaknin unun but dasi galak tan imaman, unun gat ae Demas gat da gildat tagi yan dayamal.

¹⁵ Laodisia kokup papmon panmuwukbi ekwan unun gildatno tagi yoyini. Ae Nimpa gat ae panmuwukbi morap unun minjat da yutnon muwukgan ununyo kisi gildatno tagi yoyini.

¹⁶ Ji papia on manjinek Laodisia panmuwukbi do yipba kwan ununyo kisi da manjini. Ae papia Laodisia do yipbo kigit, ununyo kisi ji da tagi manjini.

¹⁷ Anek Akipus yan iyini, "Gak Amin Tagikon pi abidagil unun kilani tagisi anek pi unun tagisi abi."

¹⁸ Nak Pol da naga gildat tagi on mandisat. Dam tebanon sigin egisat, do dima intan namni. Pin kop dakon nandan yawotni jikon tosak.

Pol da Tesalonaika Amin do Papia 1 Mandagit

But piso gen

Tesalonaika unun Masadonia Provins dakon kokup madepni. Pol Pilipai yipman dekgit bisapmon Tesalonaika kokup madepmon kin panmuwukbi unun iyi panalon agit (Yabekbi 17.1-9 unudon koki). Mani Juda amin da kanba minjat aminyo morapmi da Pol dakon gen nandane Yesus yolyol amin dagawit, do nandaba yokwi tok an iminek Pol yolba Tesalonaika yipman kigit. Don pi isalni Timoti yabekban kin Yesus yolyol amin Tesalonaika egipgwit unun nian ekwan unun pindak nandanyo anek abin Pol iyigit.

Pol, Timoti da yo unun noman tawit dakon geni iyigit bisapmon, Pol ae Sailas ae Timoti da Tesalonaika panmuwukbi dakon nandan gadatni panjeban ak do anek papia on mandawit. Nandak nandak amin morapmi da on papia do Pol da papia morap dima mandane on papia nan mibiltoksi mandagit yan nandan. On papiakon Pol da Tesalonaika panmuwukbi dakon nandan gadat gat ae anpakni tagisi do but galaksi nandisak.

Tesalonaika panmuwukbi unun Yesus kosit nanon da apjak unun dima nandaba pisagit. Kristo dima tobil abinakan kili kimakgwit amin unun egip egip teban abidokdan, bo dima? Ae Kristo ni bisapmons apjak? Yando, mibili nandak do nandan. Pol da geni unun dakon kobogi mandan yominek anpak tagisi ankimagek Amin Tagi da apjak bisap do jomjom ani do yoyigit.

*Pol gat pi isalni gat Tesalonaika
amin do nandaba kik awit
(Kilapmi 1-3)*

1 Pol, Sailas, ae Timoti nin da panmuwukbi Tesalonaika kokup papmon ekwan ji do papia on mandaman. Ji Pinjkop Dat ae Amin Tagi Yesus Kristokon kili gadawit.

Pinjkop da nandan yawok daminek butji pan yawot aban yawori tosak.

*Pol da Tesalonaika amin dakon
nandan gadat do but galaksi nandagit*

2 Bisapmi bisapmi nin ji do nandane Pinjkop ya yan iyaman. Bisit amanon ji kisi do nandane aman.

3 Nin ji dakon anpak do nandane Pinjkop Dat ya yan iyaman. Nido nandan gadatji do anek anpak tagisi an, ae amin do but dasi galak tan yominek pi tebaisi an, ae tebaisi agek Amin Taginin Yesus Kristo ae tobil apdisak unun do nandan teban tanek jomjom an.

4 Not kabi, Pinjkop da ji do but dasi galak tan damisak, ae ji iyi do manjigit yansi nandaman.

5 Nido Gen Bin Tagisi jikon ankimaman unun gen nan gin dima ankimaman. Unun tapmim gat ae Telagi Wup gat kisi da altan damgut. Ae nandan gadatnin unun tebaisi yan disi pindakgwit. Nin ji da binapmon egek ji panpulugok do pi agiman unun disi nandan.

6 Pinjkop dakon gen abidanakwa jigimorapmisi noman tan damgwit, mani nin gat ae Amin Tagi gat da jigimorap kisi kisi pagiman jiyoy kisi unun anpak yolakwa Telagi Wup da kisi kisi damgut.

7 Anpakji tagisi unun nandan gadat minjat aminyo morap Masadonia ae Akaia provinskon ekwan do yolinja pindakgwit.

8 Amin Tagi dakon gen yan tetenjawit unun Masadonia ae Akaia provinskon ekwan amin dagin dima mandawit, kokup dukwan dukwan kisi da ji da Pinjkop do nandan gadawit unun dakon geni mandawit, do nin da sanbenek gen di yogogi mini.

9 Jikon opno nin tagisi timikgwit unun dakon geni unun minjat aminyo

da iyi yon. Ji kokup kidat yopmanek but tobil anek Pin kop bamisi egip egip teban egisak unudon kinjek oman amini dagawit dakon geni yon.

¹⁰ Ae ji Monji Kwen Kokup da tobil pikdisak unun do jomjom anek ekwan unun dakon geni kisi yon. Monji unun kimakgit nan Pin kop da aeni aban pidagit. Unun Yesu da nin pan kutnanban Pin kop dakon butjap madep noman tokdisak bisapmon dima yokwi tonej.

2

Pol iyi Tesalonaika kokup papmon pi agit do yosok

¹ Not kabi, nin ji gat egipguman bisapmon pi agiman unun dima sun tagit, unun disi nandan.

² Nin jikon dima kinjek Pilipai kokupmon egipguman bisapmon anpak yokwi mayak mayagi an nimgwit, ae nindapba tepmi pagiman, unun disi nandan. Mani jikon opguman bisapmon Pin kopnin da nin pan teban anakwan uwalnin yum pindagek jikon Gen Bini Tagisi yan ten ten agiman.

³ Nin Yesu nandan gadan imni do yan danguman bisapmon, gen gulusun kinda dima dayigiman, ae nandak nandak yokwi di gat nandanek pi dima agiman, ae ji dima pan kewalgiman. Unun dimasi.

⁴ Pin kop da butnin pan kilik nindaneke iyi dakon galaktok yolek Gen Bin Tagisi yan ten ten onej dakon pi nimgut. Yando, minjat aminyo da nindaba pi tagisi an yan nindani do dima aman. Pin kop nin dakon but pindat pindat amin unun da nindaban tagisi aman unun dogin nandanek aman.

⁵ Ji nandan, ae Pin kop kisi nandisak, nin da ji dima pangalak agiman, ae ji dakon yo kabi do pindak galaktok anek gen tagi unun dima dayigiman.

⁶ Ji bo ae amin di da man madep nimni yan on da pi dima agiman.

⁷ Asi, nin Kristo dakon yabekbini, do pan pulugonisi do tagi dayinom. Mani, nin ji da bikbigon egipguman bisapmon men kinda da monjini upmokdok unun da tilak yaworisi egipguman.

⁸ Nin ji do but dasi galak tan danguman, do Pin kop dakon Gen Bin Tagisi danguman. Ae unun gin dima, notsi agiman do anek ji pan pulugok do egip egipnin kisi parek giman.

⁹ Not kabi, nin ji gat egek Pin kop dakon Gen Bin Tagisi yagiman bisapmon nin yo niban nan pan yo anej yan do pi tebaisi agiman unun disi nandan. Nin dakon yiyit do jigidi dima pani yan do gildari ae kalbi pi madepsi agiman.

¹⁰ Kristo nandan gadan iman amin jikon anpak agiman unun disi nandan, ae Pin kop yo kisi nandisak. Nin telagisi egek, anpak kilegisi anek, gwaljigi mini egipguman.

¹¹ Dat kinda da minjat monjionikon anpak asak, unun da aripmon nin da jikon anpak yan gin agiman, unun disi nandan.

¹² Nin ji dakon but pan teban anek but yokwi dima ani yan do dayin pan teban agiman. Ae anpak Pin kop da pindakban tagisi an unun ban ani do morapmi dayigiman. Pin kop da iyi dakon amin kila agak ae tilim kaganigwan egipni do yan damisak.

Pan muwukbi da nandan gadat bamisi anek jigikon tebai akgwit

¹³ Ae yo kinda gat kisi do nandanek bisapmi bisapmi Pin kop ya yan iyaman. Yo unun yan: Pin kop gen yan apno timikgwit bisapmon, amin dakon gen ban timikgaman yan dima nandawit. Pin kop iyi dakon gen ban timikgaman yansi nandawit. Gen danguman unun asi Pin kop dakon gen. Unun gen da nandan gadat amin jikon pi tebaisi asak.

¹⁴ Not kabi, Judia miktimon Pin kop dakon pan muwukbi morap Yesu Kriston gadanbi da egi anan kwanon,

yo noman tan yomgwit, jikon yan gin noman tan damgwit. Judia miktimon nandan gadat amin Juda amin da jigi morapmi anyomgwit, yan gin kokup isalji da jiyo jigi morapmi andamgwit.

¹⁵ Juda amin da Amin Tagi Yesu anakba kimakgit, ae kombi amin kisi dapba kimakgwit, ae nin nolba kigiman. Pin kop da anpak pindakban inani an unun anak amin morap kisi uwal an yoman.

¹⁶ Amin Nwakanwari Kabikon Pin kop gen dima yoyinen yan do kosit sop-sop ak do pi an, nido Pin kop da yok-wikon ban dima timitjak do nandan. Yan anak kalipgwan da yokwi sigin anak yokwini panmuwuk kakwanba madepsi anakwan apmenon Pin kop dakon butjapni pabin unun aminon tagit.

Pol da Tesalonaika amin aeni pindat do tagisi nandagit

¹⁷ Not kabi, nin bisap pisipmi ji depman degek dat kinda da minjat monjiyoni yopmanek dubagikon egisak unun dakon tilak egipguman. Nin ji dima dandagiman, mani butninon da ji gat egipguman. Do aenin tobil kin ji dandak do pi madepsi agiman. Nin ji dandakdosi nandaman.

¹⁸ Nin jikon kik do nandagiman. Nak Pol da jikon kosiri morapmi kik do pini agim, mani Sunduk da kosit sopman nimgut.

¹⁹ Amin Taginin Yesu aeni apjak bisapmon yo nido nandaneq inamnikon tebai agek kisik kisik anen? Ae pi agiman dakon bami yo ninan yolino pi tagisi awit yan nindasak? Nin ji do kisik kisik anen.

²⁰ Asi, nin ji do nandaneq butnin tagisi asak, ae kisik kisik aman.

3

Pol da Timoti Tesalonaika amin panjeban asak do yabekgit

¹ Nin ji dandak do tepmisi nandagiman, do gen yan anjeban anak nit Atens kokupmon egek

² Timoti yabetdo jikon opgut. Timoti notnin unun Pin kop dakon oman amin, unun Kristo dakon Gen Bin Tagisi yan tentenosok. Ji panjeban anak nandan gadatji panpulugosak do yabekgim.

³ Jigi tepmiyo unun da noman tan daba di da nandan gadatji dima yipman detni yan do yabekgim. Disi nandan, jigi ae tepmiyo unuden panen do Pin kop da kili nandagit.

⁴ Nin ji gat sigin egipguman bisapmon jigi morapmi paktaman yan dayigiman. Disi pakyan si nandan, yo dayigiman unun kili noman tawit.

⁵ Mibili yan do nak ji do nandaba kik anak Timoti yabekgo ji dakon nandan gadat pindat do opgut. Panjewan Amin da ji panjewanban manakwa pi agiman unun isali asak yan do pasalgim.

Timoti gen tagisi kinda anapban Pol kisik kisik agit

⁶ Timoti jikon da ninon tobil abineq gen tagisi kili niyik. Ji da nandan gadat tebai anak amin do but dasi galak tan yoman unun do niyik. Ae bisapmi bisapmi nin do nandaneq tagisi nandan yan yosok. Nin ji dandakdosi nandaman, yan gin jiyo kisi nin nindakdosi nandan yanyo kisi niyik.

⁷ Not kabi, nin jigi ae tepmiyo panek ji da nandan gadat tebai an unun dakon geni nandaneq unun da butnin panjeban asak.

⁸ Amin Tagikon gadaneq tebai akgan yan nandaman, do nin egip egip bamisi ekwaman.

⁹ Nin ji do nandaneq Pin kopnin da inamon kisik kisik madepsi anak Pin kop ya yan iyino aripmi dima asak.

¹⁰ Gildari ae kalbi Pin kop da nipban abin ji dandaneq nandan gadatji da tetgin yo nido wadan unun damnen do bisit madepsi anak ekwaman.

Pol Tesalonaika amin kin pindat do bisit agit

¹¹ Piŋkop Datnin gat ae Amin Taginin Yesu gat da kosit yipman nimanakwan jikon opnen kan tagisi yan nandaman.

¹² Amin Tagi da ji panthagap aban ji kabikon ae amin morap kisikon but dasi galak tan yomyom anpak unun madepsi paptan iren tosak do nandaman. Nin da ji do madepsi but dasi galak tan damaman unun da tilagon ani dosi nandaman.

¹³ Yan anakwa Amin Taginin Yesu Kristo da butji panteban anakwan iyi dakon minjat amin kabini morap gat apjak bisapmon ji telagisi ae gwaljigi minisi Piŋkop Datnin da inamon atni dosi nandisat.

Tesalonaika amin anpak tagisi an kimotni

(Kilapmi 4-5)

4

Yumabi dima ani

¹ Not kabi, mibi do yan dayisat. Anpak morap Piŋkop da pindakban tagisi an unun anidosi nin da kili doligiman, ji unun ban yolek an. Mani abisok Amin Tagi Yesu da manon unun anpak sigin sanbenek madepsi an kimotnisi do dayin panteban aman.

² Amin Tagi Yesu da yan mudan niban nawa gen dayigiman unun disi nandan.

³ Piŋkop da ji telagisi egek yumabi anpak mibili mibili dima ani do nandisak.

⁴ Giptimji dakon galaktok yokwi dima yolni do kila tagisi anek telagisi egek amin bamisi da tilagon egipni.

⁵ Galak tok yokwisi gat, ae nandak nandak yokwisi gat da ilik pankwa Piŋkop dima nandan iman amin da yumabi an unuden di abam.

⁶ Ji panmuwukbi wili notji pankewalek yumabi anpak unuden minjatni gat dima ani. Amin Tagi da anpak unuden an amin yo yokwisi anjomdisak. Nin

unun dakon nawa gen tebaisi kili dayigiman.

⁷ Piŋkop da yumabi anpak mibili mibili anen do dima yan nimgut. Telagisi egipnen do yan nimgut.

⁸ Yando, gen on abin yipmandak amin unun amin dakon gen nan dima abin yipmandak. Unun Piŋkop, Telagi Wupni damisak, unun dakon gen nan abin yipmandak.

Anpak tagisi an kimagapno teban tosak

⁹ Panmuwukbi notji do but dasi galak tan yomin yomin ani unun do gen di dima mandagi nandisat, nido Piŋkop da iyi unun do kili dayin dekgit.

¹⁰ Ji asi panmuwukbi notji Masadonia provinskon dukwan dukwan ekwan unun do but dasi galak tan yoman. Mani, unun anpak sigin sanbenek madepsi anakwa pap tosak dosi dayaman.

¹¹ Ji yawori egek disi da egip egipmon yo morap agagi unun dogin nandane amin diwari da egip egip nian an unun dakon geni ban yanek dima egipni. Kalip dayigiman unun da aripmon ji kisitji da pi anek unun ban egip egipji dakon kila ani.

¹² Yan anek kando amin da kision dima egipni. Anakwa panmuwukbikon dima sanbenbi amin da anpakji pindagek nandaba wukwan damni.

Amin Tagi da abin nin panmuwutdisak

¹³ Not kabi, amin kili kimakgwit kabikon yo ni da noman tokdan unun ji da pakyan si nandani do nandaman. Piŋkop dima nandan gadan iman amin da kimakbi aripmi dima pidoni yan nandane bupmi madepsi nandan unuden di abam.

¹⁴ Yesu kimakgit da aeni pidagit yan si nandan gadaman. Yan agit do nin yan si nandaman, Piŋkop da amin Yesu nandan gadan iminek kili kimakgwit amin unun Yesu gat timikban apdan.

¹⁵ Amin Tagi iyi dakon gen dayaman unun yan: Amin Tagi tobil apjak bisapmon nin kalugi ekwaman amin da amin kimakbi mibil tan yominek dima kikedaman.

¹⁶ Amin Tagi iyi Kwen Kokup da pinek yan tidanek gen teban kindayosak. Anakwan anelo mibiltogi da gen yanakwan Pin kop dakon kwen yosak. Anakwan Kristo nandan gadan iminek kimakgwit amin da kalip pidokdan.

¹⁷ Unun bisapmon minat aminyo kalugi sigin egipnen amin nin wigino unun amin gat gikwemon muwugek kwen binap Amin Tagi gat domdom akdaman. Anek Amin Tagi gat bisap dagok dagogi mini egi wigikdaman.

¹⁸ Ji notji pan teban ak do gen on notji yoyin yoyin ani.

5

Nin si tagap tanek egapno Amin Tagi apjak

¹ Not kabi, unun yo morap ni bisapmon, bo ae ni gildaron noman tokdan unun do dima mandagi nandisat.

² Nido disi nandan, Amin Tagi apjak dakon gildat unun kabo noknok da kalbi but pisoni mini aban unun da tilak but pisoni mini apdisak.

³ Amin da yan yokdan, "Yaworisi ekwaman, ae yo di da nin aripmi dima panupbal ani." Yan yanakwa unudon gin minat da monji panalak do but pisoni mini monji suganakwa tepmi pan unun da tilak tepmisi tasik tokdan, ae aripmi dimasi pulugan kikedan.

⁴ Mani not kabi, ji pilin tukgwan dima ekwan, do unun gildat kabo noknok da yan noman tan daban dima wiripdatdan.

⁵ Ji kisisi tenenji ae gildat dakon amin. Nin kalbi ae pilin tuk dakon amin dima.

⁶ Yan do, amin diwari da dipmin pak ekwan unun da tilak dima egipnen.

Kalugi egek nin do kila tagisi anek egipnen.

⁷ Dipmin pokgon amin unun kalbi pokgon, ae pakbi teban nanek but upbal an amin unun kalbi an.

⁸ Mani nin gildat dakon amin, do nin nin do kila tagisi anek egipnen. Nandan gadat gat, ae amin do but dasi galak tan yomyom anpak ban pibit kutnoknin do panen. Ae Pin kop da yokwikon ban wagil timitdisak yan nandan teban tanek jomjom aman unun da busun kutnoknin asak.

⁹ Pin kop da butjapni panen do dima manjigit. Amin Taginin Yesu Kristo da pi agit do anek nin yokwikon ban timitjak do manjigit.

¹⁰ Yesu nin do anek kimakgit. Sigin egapno apjak bo kimagapno apjak unun iyi gat egipdaman gin, mibili yan do anek kimakgit.

¹¹ Yan do, ji abisok an, yan gin notji panpuluganek butni pan teban an an ani.

Pin kop da panmuwukbi panpulugan ban anpak tagisi ban timitni

¹² Not kabi, ji kila aminji gawak yomni. Unun amin ji dakon wukwisi egek ji da binapmon pi tebai anek nawa gen dayan. Amin Tagi da unun amin kila aminji egipni do panalon an yopgut.

¹³ Pi madepsi an unun do nandanek nandaba wukwan yominek but dasi galak tan yomni. Ae not kabisi gat but kalon anek yawori egipni.

¹⁴ Not kabi, anpak ani dosi nandan unun yan: kurak tok amin pi ani do tebai yoyini, ae yo tagi dima anen yan nandan amin butni pan teban ani, ae tapmimni mini amin panpulugoni. Amin kisi do but yaworon da kulabik ani do bikbik yomni.

¹⁵ Amin da yokwi andaba kan, tamoni do kobogi yokwi dima anyomni. Bisapmi bisapmi disikon ae amin

kisikon anpak tagisi anyom do pi tebaisi ani.

¹⁶ Bisapmi bisapmi kisik kisik anek egipni.

¹⁷ Bisit yipman deri mini anek egipni.

¹⁸ Yo nianen di noman tan daba kan, ji Pin kop ya yan iyini, nido Pin kop da Yesu Kristokon gadawit amin ji anpak yan ani do nandisak.

¹⁹ Telagi Wup da butjikon yo kindani do kindap da yan sonban kan dima abi kimotjak.

²⁰ Ae amin kindani da kombi gen dayik do aban kan dima kurak tan imni.

²¹ Mani gen morap gat ae anpak morap gat kokwin tagisi ani. Anek yo tagisi ban timigek

²² yo yokwi morap panpek wolni.

²³ Pin kop but yawot nimisak unun da ji pantagap aban egip egipji kisi parek iminek telagisi egipni dosi nandaman. Yan anek wupji ae butji ae giptimji dakon kila anakwan diwarisi mini egakwa Amin Taginin Yesu Kristo tobi apjak.

²⁴ Pin kop ji yan damgut unun da jikon pi aban unun yo morap noman tokdan, nido Pin kop gen yosok unun dimasi yapmandak.

²⁵ Not kabi, Pin kop da nin panpulugosak do bisit ani.

²⁶ Panmuwukbi notji gat domdom ani bisapmon but dasi timitni.

²⁷ Amin Tagi da manon da tebai yan dayisat, on papia panmuwukbi kabi kisikon manjin yomni.

²⁸ Amin Taginin Yesu Kristo dakon nandan yawotni jikon tosak do bisit aman.

Pol da Tesalonaika Amin do Papia 2 Mandagit

But piso gen

Tesalonaika panmuwukbi unun Kristo ae tobil apjak bisapmon yo ni da noman tokdan yan do nandak nandak morapmi awit. Panmuwukbi diwari da Amin Tagi dakon Gildat kili noman tak yan yawit. Anakwa diwari da unun nandanej pi dima anek jomjom gin anek egipnen yan nandawit. Do Pol ae Sailas ae Timoti gat da nandak nandakni panmilip ak do anek papia on mandawit.

Pol da unun bisap dima noman tak yan yosok. Mibiltok minjat aminyo kwen wigik anakwa yokwi morapmi noman tokdan. Anakwa gen teban pabin yop amin kinda noman tanek Kristo do uwal madepsi akdisak.

Pol da minjat aminyo nandan gadaron tebai agek jiggi pani do yoyigit. Pol iyi gat ae pi isalni gat da iyi dakon nan potni do pi tebai an, yan gin ani do yoyigit. Pi ak do dima kurak toni, ae amin panpulugok do dima kurak toni do yoyigit.

Amin Tagi don apdisak (Kilapmi 1-2)

¹ Pol, Sailas, ae Timoti nin da panmuwukbi Tesalonaika kokup papmon ekwan ji do papia on mandaman. Ji Pinjok Datnin ae Amin Tagi Yesu Kristo gat kili gadawit.

² Pinjok Datnin ae Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawotni ae but yawotni jikon tosak do bisit aman.

Tesalonaika amin jiggi bisapmon tebai akgan

³ Not kabi, nin bisapmi bisapmi ji do nandanej Pinjok ya yan iyaman. Yan aman unun da tagisi, nido nandan gadatji unun pap tanek teban tosak, ae ji morap kalon kalon notji do but

dasi galak tan yomyom anpak unun sigin pap tan anan kisak.

⁴ Mibili yan do nin Pinjok dakon panmuwukbi morapmon agek ji dakon man pawikwaman. Anek uwal da yokwi andaman ae jiggi morap pan unun do yoyinej yan yoman, “Tesalonaika amin unun tebai agek nandan gadatni tebai abidanek jiggi ae tepmiyo morapmi pan.”

Pinjok anpak kilegikon da nin kokwinikdak

⁵ Unun yo morap noman tan daman unun da nin yan nolisak: Pinjok kokwin kilegi gin asak. Ji Pinjok da Aminon Kila Asak unun aba pidok do anek tepmi unun do pan. Ae Pinjok da ji panpuluganban kilek tanek aminon kila asak da kagagwan tagi egipni.

⁶ Pinjok da gen kokwin kilegisi asak, do jiggi daman amin unun koboggi do jiggi iyi yomdisak.

⁷ Ae jiggi abisok pan unun panjawot anakwan yawori egipdan, ae ninyo kisi yan gin. Amin Tagi Yesu aneloni tapmimi ton gat ae kindap teban gat Kwen Kokup yipman degek noman tosak bisapmon Pinjok da yo yan akdisak.

⁸ Yesu pinek Pinjok dima nandan iman amin gat ae Amin Taginin Yesu dakon Gen Bin Tagisi dima yolgan amin gat kisi yo yokwisi anyomdisak.

⁹ Unun amin koboggi yokwisi yan ban pakdan: Amin Tagi gat ae tilimni tapmimi ton unun da dubagisikon egek bisap dagok dagoggi mini wagil yokwisi egipdan.

¹⁰ Amin Tagi si apjak gildaron amin kabini nandan gadan imgwit unun da man madep iminej madepsi anjisini do anek apdisak. Jiyo kisi unun gat egipdan, nido nin da Pinjok dakon gen dayino nandaba bamisi agit.

Pinjok da Tesalonaika amin panjeban asak do bisit an

¹¹ Jiggi tepmiyo noman tan damdan nin unun do nandanej Pinjok da ji panpulugosak do bisit yipman

deri mini aman. Nin Pinjkop da panpuluganban anpak ani do yan dangut unun aripmi tagi ani do nandan. Nandan gadaron da pi morap ak do nandan, ae anpak tagisi morap ak do nandan unun Pinjkop da tapmim daban ani do bisit aman.

¹² Yan anek Amin Taginin Yesu dakon man awigini, ae unun da ji dakon man kisi awigisak. Pinjkopnin gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat da nandan yawok daminakan yo morap unun jikon tagi noman toni.

2

Gen teban yapyap amin noman tokdisak

¹ Not kabi, Amin Taginin Yesu Kristo aeni tobil apban unun gat muwutdaman unun do dayikdaman. Ji mirak pakyanji yopni do tebai dayaman.

² Amin Tagi dakon gildat kili abik dakon gen di nandani kan, dima wiripdagek pasolni. Amin kinda da kombi gen yanek, bo ae Pinjkop gen yan tetenjanek, bo ae nin da papia kinda mandanek Amin Tagi kili abik yan yipguman yan amin da dayinba kan, geni dima nandan yomni.

³ Yum pindagakwa amin di da kosit mibili mibilikon da ji dima panjewalni. Nandani, unun gildat tepmi dima noman tokdisak. Mibiltok amin morapmi da kwen wigik anek Pinjkop manji imdan, ae gen teban yapyap amin noman tokdisak. Unun amin Tipdomon pigisak do parekbi.

⁴ Amin da yo morap gawak yominek pinjkopnin yan yon unun do uwal akdisak. Unun yo morap pabin yopmanek iyi dakon man awigikdisak. Anek Pinjkop da Telagi Yut Madepmon pawigi yigek "Nak naga Pinjkop" yan yokdisak.

⁵ Nak ji gat egipguman bisapmon unun do kili dayigim. Ji unun kili intawit, ma?

⁶ Yo ni da gen teban yapyap amin kosit sopman iminakan tepmi dima noman tosok unun disi nandan. Ni bisapmon noman togi unun bisapmonsionoman tokdisak.

⁷ Abisok gen teban yapyap anpak unun pasilikon da asak. Pasilikon tanakan don Pinjkop da bikbik iminakan noman tokdisak.

⁸ Unun bisapmon gen teban yapyap amin da noman tokdisak. Noman tanban Amin Tagi Yesu da iyi dakon gen migan nan anakban kimotdisak. Amin Tagi tilim gulgwani gat abin noman tanek unun dakon tetenji da gen teban yapyap amin obisi anupbal akdisak.

⁹ Gen teban yapyap amin unun noman tanek Sunduk da tapmimon da amin panjewal do wasok tapmimi ton mibili mibili gat ae yo masi masimi mibili mibili akdisak.

¹⁰ Panjewal yokwisi mibili mibilikon da wagil tasik tokdan amin ban panjewaldisak. Unun wagil tasik tokdan, nido gen bami but dasi abidanek yokwikon da pulugan kik do dimasi galak tawit.

¹¹ Do top gen do nandan gadani do anek Pinjkop da nandak nandakni madepsi panupbal akdisak.

¹² Anakan amin morap gen bami dima nandan gadanek anpak yokwi ak do madepsi galak tawit amin unun gen pikon atni bisapmon kobogi yokwisi timidan.

Pinjkop da ji yokwikon ban timit do kili manjigit

¹³ Mani not kabi, Amin Tagi da ji do but dasi galak tan damisak. Nin toktogisi ji do nandanek Pinjkop ya yan iyine yan nandan. Nido Pinjkop da yo morap dima wasanban noman tanakwa ji yokwikon ban timit do kili manjigit. Telagi Wup da ji pantelak aban gen bami nandan gadanba unun kosiron da ji yokwikon ban timigit.

¹⁴ Unun Amin Taginin Yesu Kristo dakon tilim madepni da kagagwan egipni do nandisak. Yan do anek Gen

Bin Tagisi nin da yan tenɛnagiman unun da ji kili yan damgut.

¹⁵ Do not kabi, ji tebai atni. Pinƙop dakon gen nin da dayin tenɛnagiman bo ae papiakon da mandanek dayin deƙgiman unun guramik kimotnisi.

¹⁶ Amin Taginin Yesu Kristo gat ae Pinƙop Datnin gat da nin do but dasi galak tan nimamal. Anek nandan yawok nimisak do anek toktoƙisi butnin panɛteban aban tagisi tosoƙ, ae nin panpuluganban nandan gadat anek Pinƙop da yo tagisi an nimjak do jomjom aman.

¹⁷ Unun da butji panɛteban anek panpuluganban anpak tagisi morap anek gen tagisi ban yoni dosi nandaman.

Tesalonaika amin pi akdo kuragi nandan unun panmilip ani

(Kilapmi 3)

3

Pinƙop da nin panpulugosak do bisit ani

¹ Not kabi, nin mibi genin unun yan. Ji Pinƙop da nin panpulugosak do bisit ani. Anakwa Amin Tagi dakon gen da tepmisi kin iren tanakwan ji da geni do nandaba wigigit unuden gin amin da yan gin nandani.

² Ae Pinƙop do bisit aba nin amin yokwi da kisiron ban timitjak. Ji disi nandan, amin morapmi Kristo dima nandan gadan iman.

³ Mani Amin Tagi gen yosok unun dimasi yapmandak. Unun da ji panɛteban anek kilasi tagisi anakwan Yokwi Ami da jikon yo kinda aripmi dima asak.

⁴ Ae Amin Tagi da panɛtagap aban anpak morap ani dosi dayigiman unun an yansi nandaman. Ae don kisi yan gin akdan yansi nandaman.

⁵ Amin Tagi da nandak nandakji panɛtagap aban Pinƙop da amin do but dasi galak tosoƙ anpak gat, ae

Kristo da tebaisi ageƙ jigi pagit unun pakyanɛsi nandaba pisosak dosi nandaman.

Amin kisi morap pi anisi

⁶ Not kabi, Amin Taginin Yesu Kristo da manon gen tebaisi yan dayaman. Panmuwukbi not diwari jap pi ak do pi do kurak tanek isalsi egeƙ nin da gen damguman dima guramigan kan, ji unun amin da dubagikon egipni.

⁷ Ji disi nandan, nin dakon anpak yol kimotni kan tagisi. Ji gat egipguman bisapmon, isalsi dima egipguman.

⁸ Amin da kisiron jap di isalsi dima timikgiman. Nin si yumguman. Jigi dima damnen yan do gildari ae kalbi pi tebaisi agiman.

⁹ Jikon jap dima timitnen yanon da dima. Jap nimnisi do tagi dayinom, mani yan dima agiman. Nido, anpak tagisi disi yolek ani, nin unun dolik do anek unun do yan agiman.

¹⁰ Disi nandan, ji gat sigin egipguman bisapmon yan dayigiman, pi dima ak do nandisak amin, unun jap dima nosak.

¹¹ Mani, abisok jikon amin diwari isalsi ekwan dakon geni nandaman. Pi kinda dima an. Unun amin diwari da egip egip nian an unun dakon geni banɛgin yanek ekwan.

¹² Amin Tagi Yesu Kristo da manon da unun amin do gen tebaisi yan yomaman, unun egip egipni panɛkilek anek iyi dakon kila ak do pi an kimotni.

¹³ Not kabi, anpak tagisi ak do dima kurak toni.

¹⁴ Amin kinda gen morap on papiakon mandaman unun dima guramitjak kan, unun amin yan amin kinda yan kokwinikba agakwan, ji unun da dubagikon egipni. Yan anakwa mayagi pasak.

¹⁵ Unun uwalnin yan nandan imni yanon da dima yoman. Unun notnin yan nandan iminɛk, nawa gen iyini.

Pol dakon gildatni tagi

¹⁶ Amin Tagi but yawot ami, tok-togisi yo morapmon butji panyawot aban butji yawori tosak, ae ji morap gat kisi egipjak do bisit aman.

¹⁷ Nak Pol, nak da naga ji do gildat tagi mandisat. Papia morap mandisaron gen oden ban mandisat. Unun nak dakon papia dakon tilak asak.

¹⁸ Amin Taginin Yesu Kristo dakon nandan yawotni ji morap kisikon tosak do bisit aman.

Pol da Timoti do Papia 1 Mandagit

But piso gen

Timoti unun Yesu yolyol amin bulagi kinda. Unun Lista kokup pap Galesia Provinskon amin kinda. Meni unun Juda minjat kinda, anjakwan datni unun Grik amin kinda. Pol da Timoti abidanban kisi agek Pinjkop gen yan tenjenok do pi agimal (Yabekbi kilapmi 16–20 unudon koki). Timoti Epesas kokup papgwan panmuwukbi egipgwit dakon kila amin daganjakwan Pol da papia on mandan imgut.

Papia on da mibiltok yosok unun yan: Amin diwari da minjat aminyo dakon nandan gadatni panupbal ani yan do Timoti kan kimotjak do iyigit. Unun amin dakon nandak nandakni njwaknjwari tawit unun yan: On miktim dakon yo morap unun tagi dima, do minjat aminyo egip egip abidok do nandan unun jap diwari dima nok do gen teban yopgwit, ae minjat yo kisi dima pani do yansop an yomgwit.

Gen madepsi kinda gat mandagit. Pinjkop gawak imim silip unun kila tagisi ani, ae panmuwukbikon pi tagisi ani do mandagit. Ae nianjen amin da panmuwukbi dakon kila amini egipni ae pi amini egipni unun do mandagit.

Mibi do Pol da Timoti Yesu Kristo dakon pi amin tagisi egipjak, anek Yesu yolyol amin kalon kalon do ni anpak tagisi ban anyomjak unun do mandagit.

Timoti iyigat ae panmuwukbi gat kisi dakon anpak kilani tagisi asak (Kilapmi 1–6)

¹ Nak Pol, Yesu Kristo dakon yabekbi kinda da on papia mandisat. Pinjkopnin yokwikon ban timit timit aminin gat ae Yesu Kristo unun nandan teban tanek jomjom anek ekwaman unun bamot da nak yabekbi pi aben dosi nayigimal.

² Timoti, gak nandan gadat asal do nak da gandabo gak monjinosi asal. On papia gak do mandan gamisat. Pinjkop Dat ae Amin Taginin Yesu Kristo dakon bupmini gat ae but yawotni gat gagon tosak.

Top gen morap do kan kimotnen

³ Nak Masadonia miktimon kinjek gen gayigim unuden aeno sigin gayisat. Gak Epesas kokupmon sigin egek minjat aminyo Pinjkop gen yoyin dekan amin di yoyindet ani bisapmon top gen dima yoni do gen tebaisi yoyiki.

⁴ Ae babikni dakon binap gen gat ae babikni dakon mibili gat do dima yoni do tebaisi yoyiki. Gen unuden da gen emat panalon asak. Unun da Pinjkop dakon pi dima jonikdak. Nandan gadat anek Pinjkop dakon pi aripmi tagi anen.

⁵ Amin da notni do but dasi galak tan yominek egipni, mibili yan do gen teban on yipmandat. Amin nandan gadat bamisi anek, ae burikon gwaljigi mini egek, ae butnikon da yokwi tagiyo dakon kokwin tagisi asak kan, amin do but dasi galak tan yomyom anpak tagisi tosak.

⁶ Amin diwari da unun anpak yopmanek gen isali banjin yanek ekwan.

⁷ Unun amin Pinjkop dakon gen teban yoyindet ak do tagisi nandan. Anek nin da bamisi yoman yan nandan, mani gen yon dakon mibili dima nandan pisanek yon.

⁸ Nin nandaman, gen teban Pinjkop da ni pi nan asak do mandagit unun asak kan, gen teban unun yo tagisi kinda.

⁹ Gen teban unun amin kilegi do dima tosak. Unun gen teban pabin yopmanjan amin, ae kwen wigik an amin unun do tosak. Unun Pinjkop manji iminek yokwi an amin, ae Pinjkop gawak im do dima galak tanek Pinjkop dakon yo do yanba yokwi tok an amin do tosak. Gen teban unun amin men datni gat ae amin diwari gat dapba kimokgon amin do tosak.

¹⁰ Gen teban unun amin yumabi mibili mibili an, ae wili da wili notni gat wam ton amin do tosok, ae amin kabo panjisibin panji oman monji egipni do monen pan amin gat, ae top yon amin gat, ae topmon da geni panjeban an amin gat unuden amin do tosok, ae Yesu yolyol dakon gen madep madep morap ton unun yapmanek anpak yokwi diwari an amin unun kisi do tosok.

¹¹ Gen bamisi unun Pinjop da Gen Bin Tagisi yan tentenok aben do namgut unun. Pinjop unun tilim madepnikon egisak. Unun anjisin kimotnensi.

Pinjop dakon bupmini do Pol da ya yan iyigit

¹² Amin Taginin Yesu Kristo da tapmim naminek nak pini unun aripmi tagi aben yan nandek nak manjigit, do ya yan iyisat.

¹³ Asi, nak kalip uwalon da jigilak an iminek manji gen yan imgum. Mani Pinjop da bupmi nandan namgut, nido yo niban agim unun dima nandek Monji do dima nandan gadan imgum.

¹⁴ Amin Taginin da nak do nandan yawot wagil madepsi an namgut. Anek Yesu Kristokon sanbegim do anek nandan gadat anpak gat ae amin do but dasi galak tan yomyom anpak aben do nak antagap agit.

¹⁵ Yesu Kristo yokwi pakpak amin timit do miktimon pigit. Gen unun bamisi amin kisi da nandek nandan gadat tagi ani. Nak naga yokwi pakpak dakon mibiltok amin egipgum.

¹⁶ Mibili yan do anek nak do bupmi nandagit. Minat aminyo nagon yo agit unun kanek yansi nandani: Yesu Kristo da yokwi pakpak amin do nandan yawok yominek but tobil ani do bikbik madepsi yomisak. Yan nandek nandan gadan iminek egip egip teban abidoni, mibili yan do yokwi pakpak dakon mibiltok amin nak do bupmi nandagit.

¹⁷ Pinjop unun Kila Amin Madep toktok teban egisak. Unun aripmi dima kimori, ae amin da aripmi dima kokogi. Unun kalongin Pinjop, do dagok dagogi mini man madepni gat ae tilim gulgwani gat tan anan kikkisak. Unun asi.

Timoti, gak anpak yokwi pabin yop do pi tebaisi abi

¹⁸ Timoti, monjino, gak do kombi gen yawit, nak unun do nandek gak da yo abi unun do gayikkisat. Kombi gen unun da gak anteban anakwan anpak yokwi pabin yop do emat abi.

¹⁹ Emat unudon Yesu nandan gadan imin kimagek butgokon da yokwi tagiyo dakon kokwin tagisi anek egipbi. Amin diwari yokwi aman yan nandan mani yan kwok aba Pinjop da panjilek asak do dima nandan. Do nandan gadatni tap wakga da yan tipmon tidanek tuwil kwan.

²⁰ Imenius gat Aleksanda gat da yan abal nak da Sunduk da kision yopgum. Unun nandak nandak kilegi timigek bunon Pinjop do gen yokwi dima yonjil do anek unun agim.

2

Pinjop da amin morap kisi panpulugosak do bisit iyinen

¹ Yo madepsi abi do nandisat unun yan: gak da minat amin morap yoyinbi bisit mibili mibili anek Pinjop ya yan iyinek amin morap kisi panpulugosak do bisit iyini.

² Kili amin madep gat ae kila amin morap diwari kisi panpulugosak do bisit ani. Yan anek kando tayan kok egek butnin yawori tanakwa Pinjop dakon galaktok morap yolek telagisi egipnen.

³ Bisit yan anen kan unun tagisi. Pinjop Yokwikon Ban Timit Timit Aminin unun da yan anen do tagisi nandisak.

⁴ Unun amin morap kisi yokwikon ban timikban gen bami nandaba pisoni do nandisak.

⁵ Nin nandaman, Piŋkop kalonj dagin egisak, ae Piŋkop ae miŋat aminyo dakon binap amin kalonj dagin egisak, unun amin Yesu Kristo.

⁶ Kristo miŋat amin morap yuman nok do egip egipni parekgit. Yan anjakwan Piŋkop da bisap yipguronsi miŋat amin morap yokwikon ban timit do si nandisak yanŋi noligit.

⁷ Piŋkop da nak iyi dakon geni yan tenjenok aben do yabekbi pi namgut. Top dima yosot, bamisi yosot. Amin Nwakanwari Kabikon kin yoyindet abo Kristo nandan gadan iminek gen bami nandani do anek pi unun namgut.

⁸ Nak wili kokupmi kokupmi ekwan unun telagi kisitni panenagek bisit ani do nandisat. Butjap ae gen emari mini egek bisit ani do nandisat.

Pi tagisi da miŋat dakon tilimni asak

⁹ Ae gen kinda unun yan: Miŋat imal pak do kan, giptimni tagi witjini unun da aripmon gin pani, wili da pindak galaktok ani yanon da imal yuman nogi wukwi ban dima pani. Busun dangwani dima pantilim ani, ae gol kindirinyo ban giptimji dima pantilim ani.

¹⁰ Piŋkop yolek gawak imisat yan yon miŋat pi tagisi mibili mibili ani. Unun da tilimni bamisi asak.

¹¹ Miŋat iyi do nandaba pinakwa gen dima yanek tayanok egek Piŋkop dakon gen timit do pi ani.

¹² Nak miŋat yopbo wili dakon mibiltok amin egek Piŋkop dakon gen do yoyindet ani do dimasi nandisat. Mirak gin yopmanek egipni.

¹³ Nido, Piŋkop Adam nan mibiltok wasanek bunon Ip wasagit.

¹⁴ Ae Adam top gen do dima nandan gadagit. Miŋat da top gen nandan gadanek yokwi agit.

¹⁵ Mani miŋat unun monji tagi panalani. Yan anek nandan gadat anek amin do but dasi galak tan yominek ae telagi egek anpak tagisi anek egipni.

Unun anpak morap yipman deri mini ani kan, Piŋkop da yokwikon ban timitdisak.

3

Paŋmuwukbi dakon kila amin anpak tagisi ban ani

¹ Gen on bamisi: amin kinda paŋmuwukbi dakon kila amin kinda egipdosi nandisak kan, unun pi tagisi kinda nan abidok do nandisak.

² Kila amin unun anpak kilegisi gin anjakwan amin da gulusunni kinda dima koni, ae miŋat kalonj dakon eni egipjak, ae iyi dakon kila tagisi asak, ae nandan kokwin tagisi anek anpak tagisi ban gin asak, ae amin yutnikon kwa kilani tagi asak, ae yoyindet agakni unun tagisi.

³ Unun pakbi teban nanek but upbal dima asak, ae emat pidokyo dima asak, yawori egisak, ae gen emat dima asak, ae monej timit do tek kindap dima asak.

⁴ Unun iyi dakon gwakni kila tagisi anjakwan monji gwayoni da gawat gawaron da geni tagisi guramikgan.

⁵ Amin kinda iyi dakon gwakni kila tagi dima asak kan, Piŋkop dakon paŋmuwukbi kabi dakon kila aripmi dima asak.

⁶ Amin kinda Yesukon kaluk sanbesak unun da kila amin pi dima asak. Unun iyi do nak amin madep kinda yan nandanek kwen wigik aban Piŋkop da Sunduk gen pikon yipgut, yan gin gen pikon di yipban.

⁷ Amin unun paŋmuwukbikon dima sanbewit amin da kanba amin tagisi asak unuden da kila amin man tagi abidosak. Kanba yokwi asak kan, man yokwi panek Sunduk da paron yokwaldisak.

Paŋmuwukbi dakon pi amin anpak tagisi ban yolek ani

⁸ Paŋmuwukbi dakon pi amin ununyo kisi amin da kanba amin tagisi asak, ae gen bami gin yosok, ae pakbi teban nanek but upbal dima asak, ae

amin dakon yo morapni timit do but kindap dima pasak.

⁹ Uñun butnogwan yo mini yan nandanek nandan gadat aman dakon gen bami morap Pinjkop da noligit uñun tebaisi timikdak.

¹⁰ Mibiltok pini do panjiklik pindatni. Pindakba pi tagi ani kan, yopba panmuwukbi dakon pi amin tagi egipni.

¹¹ Minjatniyo kisi amin da kanba minjat tagisi asak, ae amin do yanba yokwi tok dima asak. Uñun iyi dakon kila tagisi anek yo morap asak uñun kilegisi gin asak.

¹² Panmuwukbi dakon pi amin uñun minjat kalonji dakon eni egipjak, ae iyi dakon gwakni kila tagisi asak.

¹³ Pi amin uñun pi tagisi asak uñun amin diwari da nandaba wukwan imdan, ae Yesu Kristo nandan gadan imgwit uñun do pasoli mini yan tentenok akdan.

Pinjkop da gen bami nomansi noligit

¹⁴ Nak tepmisi abin dandak do nandisat, mani papiakon gen on ji do mandaken kan tagisi yan nandisat.

¹⁵ Tepmi dima apben kan, ji gen on kanek Pinjkop dakon amin kabi nin anpak nian ban anek egipnen uñun nandani. Pinjkop dakon amin kabi nin Pinjkop egip egipmi ton dakon panmuwukbi kabini ekwaman. Panmuwukbi uñun gen bami jonjiban tebai tosak dakon gwak teban egisak.

¹⁶ Nin pakyanji nandaman, nandan gadatnin dakon mibili uñun yo madepsi kinda. Uñun kalip pasili tagit mani Pinjkop da anroman agit. Gen bami noligit uñun yan: Uñun amin giptimsi paban amin da kawit, ae Telagi Wup da uñun amin kilegisi yan noligit, ae anelo da kawit, ae amin da miktimi miktimi kin geni yan tentenok awit, ae miktim amin da nandan gadan imgwit, ae uñun Pinjkop da abidan Kwen Kokup awigigit.

3:11: Tit 2.3   **3:16:** Mk 16.19; Jn 1.14; Kol 1.23
4:10: 1Ti 2.3-4

4

Top gen da minjat amin dakon nandak nandakni panjupbal akdisak

¹ Telagi Wup da yansi yosok, bisap kinda don apdisak, uñun bisapmon amin diwari nandan gadatni witald kikan, nido uñun wup yokwi amin panjkewalgan uñun dakon geni guramitdan, ae kon dakon geni yoldan.

² Jamba but amin da top gen ban minjat aminyo yoyindetdan. Uñun amin anpak yokwi anek mayagi dimasi nandan.

³ Uñun amin da minjat aminyo minjat eyo dima ani, ae jap diwari dima noni do gen teban yopman yomdan. Mani Pinjkop nandan gadan imnek geni bami nandan amin da uñun jap morap timigek ya yan iyinek tagi noni do wasagit.

⁴ Yo morap Pinjkop da wasagit uñun tagisi gin, do Pinjkop do ya yan iyinek timitnen kan, pindatno yokwi dima ani.

⁵ Pinjkop dakon gen gat ae bisitnin gat da uñun jap morap pantelak asak.

Timoti uñun Kristo dakon oman amin tagisi egipjak

⁶ Gak gen on Yesu yolyol amin notgoni do yobi kan, gak Yesu Kristo dakon oman amin tagisi egipdisal. Ae gen bami nandan gadaman ae nandak nandak tagisi timigek yolgan uñun da gak tapmim madepsi gamdisak.

⁷ Mani babak dakon morap gen Pinjkopmon da dima noman tawit, do uñun gat ae gen morap amin da isal yon uñun gat manji yobi. Anek Pinjkop dakon anpak tagisi yolek egip do tagap tok madepsi abi.

⁸ Giptim antagap ak aman uñun da panpulugok madep dima asak, mani wupnin antagap aman uñun da panpulugok madepsi kinda asak, nido abisok ekwaman ae don egip egip teban abidokdaman uñun kisi do panpulugok akdisak.

4:3: WW 9.3; Ro 14.6; 1Ko 10.30-31   **4:7:** 1Ti 1.4

⁹ Gen unun bamisi amin kisi da nandanek nandan gadat tagi ani.

¹⁰ Nin pi madepsi aman nido Pin kop egip egipmi ton da nin panpulugokdisak yan nandan teban tanek jomjom anek ekwaman. Pin kop unun amin kisi yokwikon timit timit amini, ae nandan gadan iman amin unun banji timitdisak.

¹¹ Gak gen on minjat aminyo yoyin degek guramitni dosi yoyiki.

¹² Yum pindagaki amin da gak monji bilagi yan gandanek dima nandaba pinban gamni. Anpak tagisi anaki nandan gadat amin da anpakgo ban pindagek yan gin ani. Gen tagisi ban yoki, ae kilegisi egipbi, ae amin do but dasi galak tan yobi, ae nandan gadat bamisi abi, ae Pin kop da dabilon gwaljigi minisi egipbi.

¹³ Egi wigi si apben bisapmon gak pi madepsi anek Pin kop gen minjat aminyo morapmi muwutnikon manjin yobi, ae mibili yan tenenan yobi, ae Pin kop dakon anpak do yoyin deki.

¹⁴ Panmuwukbi dakon kila amin da kisitni kwengokon witjinakwa amin kinda da gak do kombi gen yagit bisapmon Telagi Wup da but galak do tapmim gamgut unun yipbi dima yawotjak.

¹⁵ Bisapmi bisapmi pi morapgo do kila tagisi abi. Pi madepsi anaki minjat amin morap da pi agakgo si madep tosok yan koni.

¹⁶ Gaga dakon anpak ae yoyindet agakgo do kila tagisi abi. Si teban tanek sigin abi kan, Pin kop da gaga gat ae gengo nandan amin gat kisi yokwikon ban timitdisak.

5

Timoti minjat aminyo naga dakon yawi diwat yanji pindatjak

¹ Gak amin pelan gen tebai dima yoyiki. Datgo gen yaworikon da yoyin panmilip asal, yan gin gen yaworikon da yoyin panmilip abi. Ae gaga dakon

padik padikgo do anpak nian asal, monji bulagi do yan gin abi.

² Ae menjo do anpak nian an yomisal, minjat pelan do yan gin abi. Ae samingoni do anpak yokwi dima an yomisal, minjatjok bulagi do yan gin anpak yokwi dima anyobi.

Namin da sakwabat kilani asak?

³ Sakwabat morap panpulugokni minisi ekwan unun ban panpulugoni.

⁴ Mani sakwabat unun monjini di ton bo ae uwani di ton kan, panpuluganbi Pin kop da dabilon anpak madepsi kinda unun nandan pisoni. Unun meni kilani tagisi anek menj datyo da kalip pi madep awit unun dakon gomani tagi sopni. Pin kop da anpak unuden do tagisi nandisak.

⁵ Minjat kinda sakwabat egek panpulugokni minisi egisak kan, unun minjat Pin kop nandan gadan iman kimagek Pin kop da yo tagisi an imjak do nandanek jomjom asak. Anek gildari ae kalbi Pin kop da anpulugosak do bisit asak.

⁶ Mani sakwabat kinda unun giptim dakon galaktok yoldak kan, minjat unun amin kimakbi yombem.

⁷ Do minjat unun yoyinbi anpak tagisi bangin anakwa amin da yanba yokwi tok dima anyomni.

⁸ Amin kinda iyi dakon yawi diwatni dima panpulugosak kan, unun amin tagi dima. Mani amin kinda iyi dakon gwakni kisi kilani tagi dima asak kan, unun amin nandan gadatni kili yipman dekgit, do amin yokwisi. Pin kop dima nandan iman amin yapmanek unun wagil yokwisi.

⁹ Sakwabat dakon man silipmon, minjat oden dakon man bangin mandaki: Minjat bilak 60 yapmandak, ae eni kalonji dakon minjatni egipgut unun dakon man bangin mandaki.

¹⁰ Ae pi tagisi mibili mibili agit dakon man bini tan yoman unun dakon man bangin mandaki. Nak pi tagisi oden do yosot: Gwakni kila tagisi agit, ae amin kokup njwaknjwarikon da apba kilani anek

panpulgagit, ae panmuwukbi dakon kandap pakbi ban sugagit, ae jigikon ekwan amin panpulgagit, ae pi tagisi diwari agit. Gak minat unuden dakon man banjin mandaki.

¹¹ Mani minatjok sakwabat dakon man dima mandaki. Nido giptimni dakon galaktok yolek burikon da minat eyo kaluk aeni ak do nandan bisapmon Kristo manji iman.

¹² Anek yan teban tok awit unun yapmanjan, do gulusunni tan yomisak.

¹³ Ae unun gin dima, kuraktok anpak timigek yut diwarikon agi agi an. Ae kuraktok anpak gin dima, amin diwari da yo an unun dakon geni nandak do galagi nandan. Anek gen morapmi dima yogogi yon.

¹⁴ Do minatjok sakwabat egipni unun amin panek monji panalanek yutni kila ani do nandisat. Yan ani kan, uwal da anpakni tagisi unun kanek gen yokwi aripmi dima yan imni.

¹⁵ Disi nandan, minatjok sakwabat diwari kosit kilegi kili yipman dekwit da Sunduk yolgan.

¹⁶ Kristo nandan gadan imisak minat kanda da yutgwan minat diwari sakwabat ekwan kan, minat unun da iyi kilani asak. Yan anakwan panmuwukbi minat aminyo diwari da kilani ak do jigi dima pani, ae sakwabat morap panpulgokni minisi ekwan unun ban kilani tagi ani.

Kila amin pi tagi an unun kilani tagisi ani

¹⁷ Ji kila amin pi tagisi an amin man madep yominek tagisi yuman noni. Mibiltoksi yomni amin unun: Pin kop gen yan tenjenok an amin gat, ae Pin kop gen yoyindet an amin.

¹⁸ Yan si ani, nido Pin kop gen papia da yan yosok.

“Ji bulmakau wit gip golek do baman misinikan bisapmon jap noni do gen kagani dima sopni.”

Ae kanda yan yosok:

“Pi amin yuman nogini aripmi tagi timitjak.”

¹⁹ Amin kanda da kila amin kanda do sun kanda ak yan yosak kan, geni do mirak dima yopbi. Mani bamori bo kapbi da gen unuden yanba kan, geni tagi nandaki.

²⁰ Ae kila amin kanda yokwi asak kan, panmuwukbi morap da dabilon anmilip abi, anaki diwari pasol pasol timitni.

Timoti iyi dakon anpak kan kimotjak

²¹ Pin kop ae Yesu Kristo ae Pin kop dakon anelo kabi da dabilon noman yan si gayisat, gen morap on gayisat unun yol kimagek pi abi. Anek amin kisikon anpak tilak kalonikon da pi abi.

²² Pin kop dakon pi asak do gak amin kanda da kwenon kisitgo tepmisi wutjik do dima nandaki. Amin diwari dakon yokwi da gagon di tegambam. Gak gaga do kila tagisi anek Pin kop da dabilon gwaljigi minisi egipbi.

²³ Gak pakbisigin dima noki. Butgo anpulgusak ae sot unun tokto gi noman tan gamisak unun mudosak do wain disok kisi noki.

²⁴ Amin diwari dakon yokwini unun nomansi ton. Ae amin da nandan, Pin kop da unun amin gen pikon yopmanek kobogi yokwi yomdisak. Mani amin diwari yokwini pasili ton, ae don noman tokdan.

²⁵ Unuden gin, amin diwari anpakni tagisi noman gin ton. Mani, amin diwari anpakni tagisi unun noman dima ton, unun don noman tokdan.

6

Oman monji anpak tagisi banjin ani

¹ Yesu yolyol amin morap amin diwari dakon oman amini ekwan, madepni man madep yominek pinbini egipni. Yan aba amin da Pin kop dakon man ae panmuwukbi nin dakon nandan gadat do yanba yokwi tok dima ani.

² Ae oman amin kinda dakon madepni unun nandan gadat amin kinda kan, oman amin unun “notnogin do geni tagi abin yipben” yan di nandaban. Dima, unun yanji nandisak, “Amin unun Yesu yolyol amin kinda, do pini an iminek but dasi galak tan iben” yan nandisak. Anjakwan nandak nandak unuden da antagap aban pi tagisi akdisak.

Monej dakon galagi unun yokwi dakon mibili

Gak bisapmi bisapmi minjat aminyo anpak kilegi ban ani do yoyin dekgi, anek anpak gayigim unun ani dosi yoyiki.

³ Amin Taginin Yesu Kristo dakon gen da Pinjkop dakon anpak do niyin dekdak. Amin kinda gen unun yipmanek minjat aminyo gen njaknwari Yesu dakon geni kilegi yombem kinda nan dima yoyindetjak kan,

⁴ yan nandanen, unun amin kwen wigik asak, ae nandak nandakni minisi. Unun gen emat anek gen dakon mibili do notni pabin yop do pi asak. Yan anek yo yan panalon asak: tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok, ae emat, ae yanba yokwi tok, ae amin diwari do but gimman nandanek nandaba yokwi tok.

⁵ Ae bisapmi bisapmi gen emat anekwan. Amin anpak unuden an unun nandak nandakni wagisi upbal tawit, ae gen bamisok kinda dima nandan. Unun Pinjkop dakon anpak do yo morap timit timit kosit kinda yan nandan.

⁶ Mani, amin kinda Pinjkop yolek yo kabini do nandaban aripmi tan naman yan nandisak kan, unun amin yo bamisi timikdak.

⁷ Nin nandaman, men da panalanban miktimon altagiman bisapmon yo kinda dima abidanek apguman. Ae miktim yipman detnen bisapmon yo di dima timigek kikedaman.

⁸ Yan do, jap imalyonin di tan nimni kan, “unun aripninon” yan yonen.

⁹ Mani, monej morapmi timit do nandan amin, kilap da paron yokwalgan da arip, panjwal da altan yominek timitdisak. Unun nandan kokwini tagi dima amin da but sulugik morapmi anek unun da obisi panjntok akdisak. Yan anek wagisi tasik tan mudokdan.

¹⁰ Monej do galagi nandak nandak unun yokwi morap dakon mibili. Amin diwari monej do galak tawit, unun da ilikban nandan gadatni yipman dekgwit anek jiggi morapmi panek bupmisi nandan.

Gak tebaisi kinjek egip egip teban abidoki

¹¹ Mani, gak Pinjkop dakon amin egisal, do anpak yokwi unuden morap yopman degek pasal kiki. Pi tebai anek yo oden ban timikgi: anpak kilegi, ae Pinjkop dakon anpak, ae nandan gadat, ae amin do but dasi galak tan yomyom anpak, ae tebaisi agek jiggi imet imet anpak, ae amin do yo yawori an yomyom anpak.

¹² Kristo nandan gadan imisak amin unun napbi gwapbokan kisak. Do gak napbi gwapbo tagisi unuden tebaisi kinjek egip egip teban abidoki. Tebai agek nandan gadatgo amin morapmi da dabilon yan tenjenagil bisapmon, Pinjkop da egip egip abidoki do kili yan gamgut.

¹³ Pinjkop yo morap kisi do egip egip yomisak unun da dabilon, ae Yesu Kristo Pontias Pailat da inamon tebaisi agek gen bami yagit unun da dabilon nak tebaisi yan gayisat,

¹⁴ gak gen abidagil unun guramik kimagek amin da yanba yokwi tok an gamni da aripmon yo kinda dima abi. Tebaisi guramik kimagaki wigi Amin Taginin Yesu Kristo da noman altosak bisapmon wugisak.

¹⁵ Unun Pinjkop da bisap yipgut unuden altokdisak. Pinjkop unun anjksin kimotnensi. Unun kalon

dagin yo morap kila asak. Uñun kila amin madep morap dakon Kila Amin Madepni, ae amin tagi morap dakon Amin Tagini.

¹⁶ Uñun kalon dagin dima kimokdok, uñun tenjeni madepmon egisak, ae nin uñun da kapmatjok aripmi dima kikiği. Amin kinda da dima kagit, ae kinda da dima kokogi. Man madepni ae tapmim madepni uñun bisap dagok dagogi mini tan imdisak teban. Uñun asi.

Yoni morapmi amin Pinjop nandan gadan iminek minjat aminyo diwari panpulugoni

¹⁷ Yoni morapmi amin on miktimon ekwan yoyinbi iyi dakon man dima pawigini. Ae yo morapni tepmi bisal kigi do nandan gadat dima ani. Uñun Pinjop dosi nandan gadan imni. Uñun Pinjop da nin da kisik kisik anen do yo tagisi morapmi nimisak.

¹⁸ Yoyinbi anpak tagisi morapmi anek yo do wadak wadak an amin do yo morapmi yomni. Yonin bami uñun amin do yo tagisi an yomyom anpak uñun yan nandani.

¹⁹ Yan ani kan, iyi don panpulugoni dakon yoni morapmi panmuwutdan, ae uñun yoni morapmi tebai tokdan. Anek egip egip bamisi abidokdan.

Timoti pini do kila tagisi asak

²⁰ Timoti, Pinjop da pi uñun gamgut uñun kila tagisi an kimokgi. Gen mibili mibili Pinjop dakon galaktok dima yolyoli yon amin, uñun amin gat dima egipbi. Ae amin nandak nandaknin ton yan nandane Pinjop dakon gen bami anupbal anek gen yon amin, uñun da dubagikon egipbi.

²¹ Amin diwari unuden nandak nandak yolek nandan gadatni kili yipman dekwit.

Pinjop dakon nandan yawot jikon tosak do bisit asat.

Pol da Timoti do Papia 2 Mandagit

But piso gen

Timoti unun Pol dakon pi isalni, do Pol da papia on anpak tagisi yolek asak unun do mandagit. Pol dam tebanon egek kili nikba kimotdisat yan nandanek Timoti nandan gadatni dima yawotjak, ae Yesu Kristo dakon Gen Bin Tagisi do yan tenjenok pi dima yipmandetjak do mandagit. Ae Pin kop dakon gen morap tagisi guramik kimotjak do iyigit. Amin da tepmi jigiyu madepsi imdan, mani tebaisi agek Pin kop da pi imgut unun an kimotjak do mandan imgut.

Timoti amin nandak nandakni gulusun ton amin dakon gen do mirak dima yopjak do iyigit. Unuden gen da amin mirak pan yoman amin dakon egip egip panjupbal an. Do Timoti Pol dakon anpak tagisi timigek unun ban yol kimotjak. Unun nandan gadaron tebaisi agek buri yaworisi tanakwa ae amin do but dasi galak tan yominek jigi mibili mibili unun guramitjak do iyigit.

Timoti Pin kop dakon amin dagok do pi tebaisi asak

¹ Nak Pol, Yesu Kristo dakon yabekbini. Iyi da galak togon Pin kop da nak yabekbi pi aben, ae Yesu Kristo nandan gadan iman amin egip egip unun yom do yan teban tok an yomgut unun do yoyiken do nak tilak agit.

² Timoti monji gimano nak on papia gak do mandan gamisat. Pin kop Dat ae Amin Taginin Yesu Kristo dakon nandan yawotni gat, ae bupmini gat, ae but yawotni gat gagon tosak do bisit asat.

Gen Bin Tagisi do mayaktok dima panen

³ Babikno Pin kop da dabilon gulusun nin mini yan si nandanek Pin kop

dakon pi awit, nakyu kisi yan gin pini asat. Kalbi ae gildari yipman deri mini bisit anek gak do nandanek Pin kop ya yan iyisat.

⁴ Dabilgo dakon pakbi mawit, nak unun do nandanek abin aeno gandakdosi nandisat, anek but galaksi nandaken.

⁵ Nak nandisat, kalip uwago Lois ae menjo Yunis da nandan gadat agimal, gakyu kisi yan gin Kristo nandan gadan iman kimokdol yan si nandisat. Anek gak dakon nandan gadakgo tebai unun do nandanek,

⁶ nandak nandakgo abo pisanban Pin kop da but galak do wup dakon yo unun gamgut abi egip egipgokon aeni teban tosak do nandisat. Unun amin da kindap pisonakwa madepsi soson unun da tilak. Kisitno busungokon wutjigim bisapmon Pin kop da but galak do tapmim gamgut unun do yosot.

⁷ Abi madepsi sosak, nido Telagi Wup nimgut unun pasol pasol anen do dima nandisak. Unun da tapmim nimisak, ae nin panpuluganban amin do but dasi galak tan yomaman, ae nin do kila anek anpak kalipmi pabin yopman gaman.

⁸ Do gak Amin Taginin dakon gen yan tenjenok do mayaktok dima pabi. Ae nak Yesu dakon dam tebanon amini nak do mayaktok dima pabi. Pin kop dakon tapmim abidanbi Gen Bin Tagisi yan tenjenok pikon nak gat kisi jigi panden.

⁹ Pin kop da nin yokwikon ban timigek telagisi egipnen do yan nimgut. Nin da anpak tagi kindagiman do anek dima, nandan yawotni do anek yan nimgut. Kalipsigwan yo kinda dima wasanban noman tanakwan, Yesu Kristo do anek nandan yawotni nim do kili nandaban teban tagit.

¹⁰ Ae abisok Yesu Kristo yokwikon ban timit timit aminin noman kili altan tenjenanban Pin kop dakon nandan yawotni kisi noman altan

tenjenagit. Yesu Kristo da kimot dakon tapmim aban pasilgit, anek Gen Bin Tagisi da panthagap aban minjat amin morap kisi egip egip teban do nandaba pisagit.

¹¹ Pinjkop da nak unun Gen Bin Tagisi dakon yan tenjenok anek yabekbi pi anek yoyindet pi aben do manjigit.

¹² Mibili yan do jigi unun guramikdat. Mani unun do mayagi dima pasat, nido amin unun nandan gadan imisat unun kili nandan imgum. Ae nak da kisitnikon yo yipgum unun kilani tagisi anakwan wigi Kristo apjak Gildaron wugisak yansi nandan kimokdot.

¹³ Gen tagisi gamgum unun tebaisi abidank minjat aminyo yoyin dekgi. Anek Yesu Kristokon gadank nandan gadat bamisi anek amin do but dasi galak tan yobi.

¹⁴ Pinjkop da Gen Bin Tagisi kilani abi do gamgut, unun kilani tagisi an kimokgi. Telagi Wup nin da butgwan yikdak unun da gak pi unun do tagi anpulugosak.

¹⁵ Gak nandisal, Esia provinskon amin morap nak kili nepman dekwit. Ae Pigelus gat ae Emogenes kisi nak kili nepman dekgimal.

¹⁶ Nak Onesiporus dakon gwakni Amin Tagi da bupmi nandan yomjak dosi nandisat. Bisap morapmi Onesiporus da nak dakon but anteban aban butno tagisisi agit. Ae dam tebanon yikgim unun do mayagi dima pagit.

¹⁷ Unun Rom abinek nak nandak do pi madepsi anek wisigit anek don nak nandagit.

¹⁸ Ae kokup pap Epesaskon unun da nak madepsi anpulugagit unun gaga pakyanansi nandisal. Gen kokwin bisap madepmon Amin Tagi da bupmi nandan imjak dosi nandisat.

2

Timoti Yesu Kristo dakon emat amin tagisi da egipjak

1:11: 1Ti 2.7   1:14: 1Ti 6.20   2:3: 2Ti 1.8   2:5: 2Ti 4.8   2:6: 1Ko 9.7   2:8: Ro 1.3; 1Ko 15.4
2:9: Ep 3.1,13; Pil 1.12-14   2:11: 2Ko 4.11

¹ Monjino, Yesu Kristo dakon nandan yawotni da gak anteban anakwan tebaisi akgi.

² Anek gen morap amin morapmi da dabilon yan tenjenapbo nandagil, unun Pinjkop gen tebai abidon amin do yobi. Anaki unun da amin diwari kisi tagi yoyindetni.

³ Gak Yesu Kristo dakon emat amin tagisi da egek pi unun dakon jigi pabi, amin diwari nin gat kisi da panen.

⁴ Emat amin pi an bisapmon, pi di gat kisi dima an. Unun mibiltok amin madepni da pi agakni pindakban kilegisi asak do nandisak.

⁵ Napbi gwapbokon kisak amin napbi gwapbo dakon gen teban kisi yoldak. Yan dima asak kan, napbi gwapbokon teban tanjek tomni abidon, unun dima abidosak.

⁶ Amin kinda jap do pi madep anek kilani tebai asak amin, unun da amin diwari mibiltan yominek pigaga jap pasak.

⁷ Geno on yosot unun do nandaki, anaki Amin Tagi da nandak nandakgo aban pisanban gen morap unun dakon mibili nandabi pisokdisak.

⁸ Gak toktogisi Yesu Kristo do nandaki. Unun Kila Amin Madep Dewit da kabikon nani, unun kimagek aeni pidagit. Nak Gen Bin Tagisi on nan yan tenjenosot.

⁹ Gen Bin Tagisi unun yan tenjenapbo mibili unun do nak jigi mibili mibili panek yokwi pakpak kinda nan yan kisit kandapyono nap teban ban panteban abi. Mani Pinjkop dakon geni unun nap teban nan aripmi dima anteban agagi.

¹⁰ Yan do, nak Pinjkop dakon minjat aminyo iyi do manjigit anpulugoken do butno anteban anek unun jigi morap pasat. Nak Yesu Kristo da yokwikon ban timitjak do nandisat, ae unun gat kisi toktogisi tilimnikon egi wigini do nandisat.

¹¹ Gen on unun bamisi:
Nin unun gat kisi kaloni kimakgiman kan,

- nin unun gat kalonji egipdaman.
 12 Nin tebai agek jigi morap unun guramitneñ kan,
 nin unun gat kisi kila amin madep egipdaman.
 Nin manji imneñ kan,
 unun yo kisi manji nimdisak.
 13 Nin yan teban tok genin yapneñ kan,
 unun geni guramitdisak gin,
 nido iyi dakon geni kulabik aripmi dima asak.

Timoti Pinjkop dakon pi aminsi dagok do pi tebaisi asak

14 Gak bisapmi bisapmi minat aminyo panpuluganbi gen unun do nandani. Unun gen emat anek gen dakon mibili do notni pabin yop do pi dima ani do Amin Tagi da manon gen tebaisi yoyiki. Gen unuden da amin kinda aripmi dima anpulugogi. Unun da amin mirak panek nandan unun dakon butni panupbal asak.

15 Gak pi aminsi dagok do pi tebaisi abi, anaki Pinjkop da pigo do nandaban tagisi asak. Yan anek mayaktok dima pakdisal, ae Pinjkop dakon gen bami kilegisi yoyindetdisal.

16 Pinjkop dakon galak tok dima yolyoli dakon gen morap manji yobi. Gen unuden da amin ilik panpan Pinjkop dakon kosit da dubagikonsi sigin panjikdan.

17 Gen unuden unun wuda yokwisi amin panupbal an unun yombem, madepsi akdisak. Gen unuden yan amin bamot unun Imenius gat ae Piletus gat.

18 Amin bamot gen bami dakon kosit kili yipman dekgimal. Unun yan yomal, "Minat amin morapyo kimoron da pidokdan dakon bisap madep kili noman tagit." Gen on nan minat aminyo diwari dakon nandan gadat panupbal amal.

19 Mani Pinjkop da panmuwukbi madepni wasok do anek gwak teban kili magit da gwak unun tebaisi

akdak. Ae unun gwagon gen yan mandagit:

"Amin Tagi da iyi dakon minat amini nandan yomisak,"

ae

"Amin morap nin Amin Tagi dakon amin yan yan amin unun anpak yokwi unun manji yomin kimotni."

20 Yoni morapmi amin da yutnon kwoba idapyo mibili mibili ton. Diwari gol ae silwa ban wasanbi, ae diwari kindap ban wasanbi, ae diwari miktin ban wasanbi. Unun kabikon diwari pi tagisi ak do ton, ae diwari pi isali mibili mibili ak do ton.

21 Amin kinda egip egipnikon anpak yokwi wiririk mudanek Pinjkop da dabilon gwaljigi mini asak kan, unun amin idap kinda pi tagisi ak do tosok unun yombem. Unun Pinjkop dakon aminsi egek Amin Tagi tagi anpulugosak. Unun da pi tagisi morap ak do tagap tokdisak.

22 Gak yawi kaluk da butgwan but suligik morap noman ton unun yopmanek pasal kini. Anek anpak kilegi gat, ae nandan gadat gat, ae amin do but dasi galak tan yomyom gat, ae but yawot anpak gat unun timit do pi tebaisi abi. Anek amin Pinjkop da dabilon gwaljigi mini egek Amin Tagi da manon bisit an amin gat on anpak tagisi morap anek egipni.

23 Gak nandan kokwini tagi dima amin dakon gen gulusunni do mirak dima yopbi. Gaga nandisal, gen unuden da butjap ukwayityo panalon asak.

24 Amin Tagi dakon oman amin unun butjap ukwayityo dimasi asak. Amin morap kisi do anpak tagi ban anyomisak, ae yoyindet agakni unun tagisi. Amin da kwen wigik an iba kan, anpak yaworisi anyomisak.

25 Unun pi yaworisi anek geni pabin yopmanan amin dakon nandak nandakni panmilip asak. Yan asak kan, Pinjkop da panpuluganban but tobil anek gen bami do nandan pisoni.

²⁶ Sunduk da galaktokni yolni do iyi da paron depban yokwalgwit. Mani gen bami nandani kan, nandak nandakni ae pisanakwa Sunduk da paron da kukwan kikan.

3

Mibi bisapmon amin da anpak yokwisi akdan

¹ Mani yansi nandaki, mibi bisapmon jigi morapmi yokwisi da noman tokdan.

² Amin da iyi dogin galak tanek monej timit do galagi madepsi nandakdan. Iyi do nandaba yo madep anakwa kwen wigik akdan. Ae butjap ukwayityo anek amin diwari yobipdan. Men datyo dakon gen pabin yopdan, ae minat aminyo da anpak tagi anyoba ya yan dima yoyikdan. Pinjok dakon anpak manji yomdan.

³ Amin do but dasi galak tan yomyom anpak dima akdan, ae amin da yokwi anyoba diwari yopyop anpak dima akdan. Amin diwari do yanba yokwi tok anek giptim dakon galaktok kila tagi dima akdan, anek amin dapman panupbal akdan. Anpak tagi morap uwal an yomdan.

⁴ Iyi dakon notni yokwi an yomdan, anek nandak nandak gulusun morapni tepmisi yoldan. Unun iyi do amin madep yan nandakdan. On miktim dakon anpak kisik kisigi ton mibili mibili unun do galagisi nandak Pinjok do but dasi dima galaktokdan.

⁵ Pinjok dakon anpak ak do gip dagin akdan. Anek Pinjok da egip egipnikon pi asak dakon bikbik dima imdan. Gak unuden amin da dubagikon egipbi.

⁶ Unuden amin amin pankiligek yutnikon wigek minat pangalak anek unun dakon galak tok yolni do pi an. Minat unun yokwi morapmi awit dakon jigi madepsi panek ekwan. Ae but sulugik anek yokwi mibili mibili an.

⁷ Minat unun nandak nandak pak do tagisi nandan, mani gen bami aripmi dima nandan pisoni.

⁸ Kalip Janes gat Jambres gat da Moses uwal an imgumal, yan gin, amin anpak unun an unun gen bami nan uwal an iman. Unun nandak nandakni wagisi upbal tawit, ae Pinjok dimasi nandan gadan iman.

⁹ Mani pini unun madepsi dima iren tokdisak. Unun kalip amin da Janes gat ae Jambres gat dakon nugigi anpakni pindakgwit yan gin amin morap da anpakni pindakba nugigisi akdan.

Timoti Pinjok gen tebaisi abidosak

¹⁰ Mani gak ni gen ban yoyindetdat, ae anpakno do nandisal. Mibili nido pi asat unun nandisal. Nak Pinjok do tebaisi nandan gadanek bisapmi bisapmi butno tebaisi anteban anek pi asat, ae amin do but dasi galak tan yominek tebaisi agek but yaworon da jigi guramikdat.

¹¹ Anpak yokwi morap amin da nak do aba jigi pagim, ae tepmi morap Antiok ae Ikoniam ae Lista kokup papmon naba guramikgim unun gak nandisal. Mani Amin Tagi da unun jigi morapmon nak anpuluganakwan tagisi egipgum.

¹² Asisi, amin morap Yesu Kristo gat gadanek Pinjok dakon anpak ak do nandan, unun aba amin da yo yokwi an yomdan.

¹³ Mani amin yokwi gat ae top amin gat da anpak yokwi sigin anakwa wagil yokwisi akdisak. Unun minat aminyo panjewaldan, anakwa unun yo kisi da tamoni do panjewaldan.

¹⁴ Mani gak gen unun abidagil da tebaisi nandan gadasal, unun gen tebaisi abidoki, nido gayin dekgiman amin gaga nandan nimisal.

¹⁵ Gak moninisok egipgul bisapmon Pinjok dakon gen telagi papianikon ton nandak nandak unudon wasanek pagil. Papia unun da nandak nandak kilegi tagi gamjak. Nandak nandak

kilegi unun yan: Yesu Kristo nandan gadan iminjaki Pinjkop da gak yok-wikon nan abidosak.

¹⁶ Pinjkop da papiakon gen morap ton unun Telagi Wup da iyi amin pan-tagap aban mandawit. Gen unun da gen bami do niyindetdak, ae minjat aminyo nandak nandak yokwini panmilip asak, ae kosit agip agipni panmilip asak, ae anpak kilegi do niyindetdak.

¹⁷ Gen unun da panpuluganban Pinjkop dakon minjat aminyo nin anpak tagisi morap timikgiman, ae unun da pan-tagap aban pi tagisi morap mibili mibili ak do tagap toman.

4

Timoti unun Pinjkop gen yan tenjenok pi ankimotjak

¹ Yesu Kristo da don altanek kila amin madep egek minjat aminyo morap kalugi ekwan gat ae amin kili kimakgwit gat kisi dakon anpakni kokwin akdisak. Yanji akdisak, do nak Pinjkop ae Yesu Kristo da dabilon gak do gen tebaisi yan gayisat:

² Gak geni yan tenjenok do pi tebaisi abi. Amin gen nandak do tagap tok an bo ae tagap ton dima an, gak bisapmi bisapmi Kristo dakon yan tenjenok dakon pi an kimokgi. Gak buri pidoni dakon gen ban madepsi yoyiki, ae but tobi anek Pinjkop dakon anpak yolni do pan-tagap abi. Gak bisapmi bisapmi minjat aminyo dakon but pan-teban anek yaworikon da Pinjkop da anpak si galak tosok unun do tagisi yoyin dekgi.

³ Nido, don amin gen kilegi sanbenek nandak do dima galak tokdan. Unun da iyi ni gen ban nandak do galakton unun dakon yoyindetni iyi timitdan.

⁴ Unun gen bami manji iminek babikni dakon binap gen do mirak yopdan.

⁵ Mani gak gaga bisapmi bisapmi nandak nandakgo si pisanjakwan

egipbi. Jigi ae tepmiyo guramikgi. Ae Gen Bin Tagisi minjat aminyokon yan tenjenok dakon pi abi. Minjat aminyo panpulugoki dakon pi Pinjkop da gangut, pi unun an kimokgi.

Pol kilisok unun kimotdisak

⁶ Gak yanji abi, nido nak kilisok unun kimotdisat. Anapbo yawino da Pinjkop do wain paret an iman unuden tagaldisat. Kiken dakon bisap kili kwan tosok.

⁷ Nak egip egip dakon nabi gwapbo tagisikon timtim yanek kigim, anek abisok tilagon kili abin alat. Nak Pinjkop do nandan gadatno tebaisi abidagim.

⁸ Amin da nabi gwapbokon teban tanek tomni timikgan unun kili tagap tak da nak do jomanek tosok. Tomni unun yan: Amin Tagi da amin kilegi yan nayikdisak. Amin Tagi da anpak kilegi yolek amin dakon anpakni kokwin anek minjat aminyo gen pikon yopjak bisap madepmon tomni unun namdisak. Ae nak kalon dogin dima namdisak, amin morap Yesu noman altanban kok do but kindap an unun do kisi yomdisak.

Timoti unun Pol do tepmisi opjak

⁹ Gak kosit nianon da nagon tepmisi opbi dakon pi madepsi abi.

¹⁰ Nido, Demas kili nepman dekgit. Unun on miktin dakon yo morap do galagi nandanek Tesalonaika kokupmon kigit. Kresens unun Galesia provinskon kinakwan Taitus unun Dalnesia miktimon kigit.

¹¹ Luk kalon dagin nak gat ekwamak. Mak abidanbi gak gat kisi opjil, nido unun da nak pikon anpulugosak amin tagisi.

¹² Tikikus unun nak da yabekgo Epesas kili kigit.

¹³ Gak apbi bisapmon paba pigik dubakno kokup pap Troas unudon Kapus da yutnon yipgum unun si abidanek opbi. Ae papia kisi timikgi.

Papia sipsip gip ban wasanbi unun banji timikgi.

¹⁴ Aleksanda, unun ain ban yo wasok amin, unun da nak do yo yokwisi agit. Unun anpak agit dakon kobogi do Amin Tagi da yo yokwisi don an imdisak.

¹⁵ Gakyo kisi unun amin do kan kimokgi. Unun nin dakon gen do uwal madepsi agit.

¹⁶ Mibiltok gen pikon nepgwit dakon kobogi yagim bisapmon, amin kinda da nak gat agek anpuluganban gen dima yagimak. Amin morap kisi nak nepman dekgwit. Pin kop da unun gulusunni dakon kobogi yokwi dima yomjak dosi nandisat.

¹⁷ Mani, Amin Tagi da nak da ilejonjok agek nak anteban agit. Do nak Gen Bin Tagisi aripmisi yanapbo Amin Nwakanwari Kabi morap kisi da nandawit. Anapbo Pin kop da nak laion da gen kagakon nan abidagit.

¹⁸ Amin Tagi da nak anpak yokwi morap an namdan unudon nan abidokdisak. Anek anpuluganban tagisi egapbo anan Pin kop dakon amin kila agakni Kwen Kokup tosok unudon ankikdisak. Amin Tagi dagok dagogi mini tilim gulgwani tan anan kikdisak. Unun asi.

¹⁹ Gildatno tagi Prisila gat ae Akwila gat ae Onesiporus dakon gwakni kisi do yoyiki.

²⁰ Erastas unun kokup pap Korinon sigin egisak. Anakwan Tropimus unun sot agit, do kokup pap Miletus unudon yipman dekgim da egisak.

²¹ Gak kosit nianon da tepmisi opbi dakon pini ankimokgi. Jomjom anegaki ais bisap di apban. Yubulus da gildatni tagi gayisak. Ae Pudens, ae Linus ae Klodia gat ae panmuwukbi diwari morap gat kisi da gildatni tagi gayan.

²² Amin Tagi da wupgo gat egipjak, ae nandan yawotni da gagon tosok do bisit asat.

Pol da Taitus do Papia Mandagit

But piso gen

Taitus unun Juda amin kabikon nani kindi dima. Mani Yesu yolyol amin dagagit bisapmon Pol anpulanganban yabekbi pi agimal. Pol da Taitus Krit miktim tim tap binap tosok unudon panmuwukbi dakon pi kila asak do yipban egipgut.

Mibiltok Pol da yosok, Krit amin dakon anpak unun tagi dima. Mani amin kindi panmuwukbi dakon kila amin dagok do kan, anpak tagisi ankimotjak. Don Pol da Taitus da minjat aminyo iyikon iyikon nianon da yoyindet asak unun do iyigit. Minjat amin pelan, ae yawi kaluk, ae oman monji unun yoyindet niansi asak unun do mandagit.

Gen mibi do yan mandagit. Taitus da minjat aminyo yoyin degek but kalonji egek notni do anpak tagisi an yomin yomin anek gen emat dima anek egipni do yoyigit.

Taitus unun nandan gadatni panjeban anek panmuwukbi Krit miktim tim tap binap tosogon ekwan unun dakon anpakni panmilip asak.

(Kilapmi 1-3)

¹ Nak Pol, Pinjkop dakon oman monji ae Yesu Kristo dakon yabekbini. Nak minjat aminyo Pinjkop da iyi do manjigit unun dakon nandan gadatni panjeban aben do nak yabekgit, ae panpulugoko gen bami nandan pisanek Pinjkop dakon anpak yolek ani yan do nak yabekgit.

² Do panpulugoko nandan gadat tebaisi anek, Pinjkop da egip egip teban yomjak do jomjom an. Kalipsigwan Pinjkop da yo kindi dima wasanban noman tagit bisapmon, egip egip teban unun nim do kili yan teban tagit. Unun top dima yosok.

³ Ae don, iyi bisap unun yipguron, amin di geni yan tenjenoni do panroman agit. Yan aban geni noman altan tenjenagit. Pinjkop, yokwikon ban timit timit aminin, unun da nak Pinjkop gen yan tenjenok pi on aben dosi nayigit.

⁴ Taitus, nak papia on gak do mandan gamisat. Gak monjinosi, nandan gadakgo nin morap gat arip. Pinjkop Dat gat ae Yokwikon Ban Timit Timit Aminin Yesu Kristo gat da nandan yawok gaminek anpulanganbal butgo yawori tosak do bisit asat.

Taitus unun panmuwukbi dakon kila amin tagisi ban manjisak

⁵ Gak pi morap anjdiwarikgiman unun panwasip abi yan do anek Krit miktimon gegum. Do gayigim unun da aripmon kokup morapmon panmuwukbi dakon kila amin manjiki.

⁶ Gak minjat aminyo da dabilon gulusunni mini amin ban manjiki. Unun minjat kalonji dakon eni egipjak. Ae unun amin dakon monji gwayoni Kristo nandan gadan imni, ae Pinjkop da dabilon anpak garagi tagi yolek dima ani, ae kwen wigik anek menj datyo dakon gen pabin yop anpak yolek dima ani.

⁷ Panmuwukbi dakon kila amin unun Pinjkop dakon pi kila agak amin, do kosit kilegisi agipjak, anakwan amin da gulusunni kindi dima koni. Unun iyi do nandaban dima wigisak, ae butjap tepmi dima nandisak. Unun pakbi teban nanek but upbal dima asak, ae emat pidokyo dima asak, ae monej morapmi timit do nandak nandak dima asak.

⁸ Amin yutnikon kwa kilani tagi asak, ae anpak tagisi morap do galagisi nandisak, ae anpakni kilegisi, ae telagisi egisak, ae iyi do kila anek anpak kalipmi pabin yopmandak.

⁹ Unun gen bamisi iyin dekwit unun tebaisi abidosak. Anek minjat aminyo gen bami yoyin degek butni panjeban asak. Ae gen bami

pabin yopmanan amin gen tebaisi yoyinjakwan gulusunni pindatni.

Miktim tim Krit unjudon amin morapmi da amin diwari dakon nandan gadat panjupbal an

¹⁰ Gak kila amin tagisi ban manjiki, nido kwen wigik amin morapmi ekwan. Unun gen isali morapmi yanek amin dakon nandak nandak panjupbal an. Unun kabikon, morapmi unun Juda amin, unun da gip mandani do pi tebaisi an.

¹¹ Unun amin minat aminyo dakon monen ni timit do nandanek yoyindet gulusun anek minat aminyo diwari gat ae gwakni morap kisi gat dakon nandan gadat panjupbal an. Do gen unuden dima yoni do yansop an yobi.

¹² Kalip Krit amin dakon nandak nandak amin madep kind a da yan yagit, "Krit amin morap unun top yogok amin. Unun amin yokwisi jon kilap yombem. Unun isalsi egek jap morapmi nok do gin nandan."

¹³ Gen unun bami. Do gak anpakni panmilip anek Pinjop nandan gadan iman kimotni do gen tebaisi yoyiki.

¹⁴ Yan anaki Juda amin dakon babikni dakon binap gen do mirak sanjenek dima yopni, ae gen bami manji iman amin dakon gen tebani do mirak dima yopni.

¹⁵ Minat aminyo burikon yoni mini unun nandak nandakni kilegi gin. Mani anpak Pinjop da dabilon garagi tagi ban yolek Kristo dima nandan gadan iman amin unun nandak nandakni kilegi minisi. Nido, nandak nandakni gat butni gat Pinjop da dabilon garagi tagi.

¹⁶ Gen kaganikon da yan yon, "Pinjop nandan imisat", mani anpakni da yan noljban koman, Pinjop manji imanek ekwan. Pinjop da dimasi galak tan yomisak. Unun gen pabin yop aminsi, ae anpak tagisi kind a aripmi dima ani.

2

Amin pelan anpak Pinjop da si galak tosok ban ani

¹ Mani, gak minat aminyo Yesu yolyol dakon gen madep madep morap ton unun yol kimotni do yoyin deki.

² Amin pelan pakbi teban nanek but upbal dima ani do yoyiki. Unun amin da pindakba amin tagisi ani do yoyiki, ae nandan kokwin tagisi anek anpak tagisi banjin ani. Unun nandan gadat tebaisi anek, amin do but dasi galak tan yominek, tebai agek jigi morapmi guramitni do yoyin deki.

³ Ae minat pelan yo kisi yoyinbi Pinjop da anpak galak tosok unun ban yolni. Amin do manji gen dima yoni, ae pakbi teban dakon oman monjini dima egipni. Ae yoyinbi amin diwari anpak tagisi do yoyindetni.

⁴ Minat pelan da minat gimoni da ani gat ae monji gwayoni gat but dasi galak tan yomni do yoyindetni.

⁵ Ae yoyin dekba minat gimoni nandan kokwin tagisi anek anpak tagisi banjin anek Pinjop da dabilon gwaljigi mini egipni. Anek yutni kila tagisi ani, ae amin do anpak tagisi anyomni, ae ani dakon pinjini egipni. Anpak unun ani kan, amin da Pinjop gen do yanba yokwi tok dima akdan.

Taitus anpak tagisi wili gimoni da yolek ani unun ban asak

⁶ Unuden gin, gak wili gimoni panjeban abi ununyo kisi nandan kokwin tagisi anek iyi dakon egip egipni dakon kila tagisi ani.

⁷ Yo morap aki bisapmon, gak gaga anpak tagisi banjin abi, anaki amin da anpakgo kanek yolni. Minat aminyokon yoyindet pi aki bisapmon gen kilegisi yanaki amin da gandaba pi amin bamisi kind a yan gandani.

⁸ Gen kilegisi banjin yoki kan, amin da gulusun kind a dima kokdan. Ae uwal da gen yokwi kind a aripmi dima niyikdan, nandak nandak yokwini do mayagi pakdan.

Oman amin madepni dakon gen tagisi guramitni

⁹ Gak oman amin yoyinbi madepni dakon pinbini egek pi tagisi madepni da galak tosak unun ban ani. Anek madepni da gen yoyinba kobogi do gen yokwi dima yoyini,

¹⁰ ae madepni dakon yo kabo dima timitni. Madepni dakon gen tagisi yol kimagakwa, madepni da anpak ani do but galaksi nandisak unun anakwa pindakban gwaljigi minisi ani. Yan aba yo morap anikon amin da oman amin pindagek gen on yan tenjenoman unun do galak toni. Unun gen unun Pin kop yokwikon ban timit timit aminin dakon gen bamisi.

Pin kop dakon anpak yolek Kristo do jomjom anej

¹¹ Nin nandaman, Pin kop dakon nandan yawotni unun kili noman tagit, do amin morap yokwikon ban tagi timitjak.

¹² Nandan yawotni unun da anpak yan anej do nolisak. Pin kop da pindakban anpak inani an unun dima anej do nolisak. Ae on miktim dakon anpak yokwi morap yopne do nolisak. Ae on miktimon egek nin do kila tagisi anek kilegisi egek Pin kop yolne do nandan yawotni da nolisak.

¹³ Unun anpak tagisi yolek nandan teban tane kisik kisik bisap madep do jomjom anej. Unun bisapmon Yesu Kristo Pin kopnin Wikwisi ae Yokwikon Ban Timit Aminin tilimni gat noman altokdisak.

¹⁴ Kristo unun mibili yan do egip egipni parekgit. Nin yokwi morap da kision ban pulugan nipmanek sugan panmilip aban gwaljigi minisi anej do parekgit. Ae nin da iyi dakon amin kabi anek anpak tagisi but dasi anej do parekgit.

¹⁵ Gak gen on minat aminyo yoyindekgi. Gak yan mudan gabi, do gen on guramitni do pan tagap abi, ae gen pabin yopman gan amin unun

anpakni panmilip ak do gen tebaisi yoyiki. Gak yum pindagaki amin da gengo do yo isali yan dima yoni.

3

Pin kop da nin do yo tagisi agit, do nin anpak tagisisi anej

¹ Gak minat aminyo aego butni pabin pisanba kila amin madep gat ae gapman dakon pinbini egek geni guramik kimotni. Anek bisapmi bisapmi pi tagisi mibili mibili morapmi ak do tagap toni.

² Yoyinbi amin kinda do gen giren kinda dima yoni, anek gen emat dima ani. Bisapmi bisapmi yaworisi egek minat amin morap kabikon iyi do nandaba pinakwa anpak tagisi ban anyomni.

³ Ninyo kisi kalip nandan kokwinin tagi dima, ae gen pabin yop agiman. Sunduk da nin pan kilikban but sulugik gat ae giptim dakon galaktok mibili mibili dakon oman monji egipguman. Nin anpak yokwi mibili mibili anek tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok agiman. Amin da uwal anningwit, ae ninyo amin do uwal agiman.

⁴ Mani Pin kop Yokwikon Ban Timit Aminin unun da nin do but dasi galak tan ningut, anek golgoli nandanek nin do anpak tagisi agit. Ae unun anpakni noman altan tenjenagit bisapmon,

⁵ nin yokwikon ban timikgit. Nin da nin anpak kilegi kinda agiman do anek nin yokwikon ban dima timikgit. Iyi dakon bupmi do anek yokwikon ban timikgit. Nin suganban monji nakjak kalugi yombem anapno Telagi Wup da egip egip kalugi ningut.

⁶ Yesu Kristo Yokwikon Ban Timit Aminin pi agit unun do anek Pin kop da Telagi Wupni madepsi ninnon tagalgit.

⁷ Kristo da nin do nandan yawok ninjek pan puluganban Pin kop da dabilon amin kilegisi agiman. Anpak

uŋun aŋek egip egip teban abidonen do nin manjigit. Nin egip egip teban do nandan teban tanjek jomjom aŋek ekwaman.

⁸ Gen morap gayisat uŋun bamisi.

Nak gen uŋun do madepsi yan tenjenoki do nandisat, aŋaki miŋat aminyo Pinŋkop nandan gadan iman uŋun da anpak tagisi ak do pi madepsi ani. Anpak unjuden uŋun yo bamisi, ae uŋun da amin morapmi tagi panpulugogi.

⁹ Mani pidok pidok ak do nandan kokwini tagi dimakon da yon, ae gen emat an amin, ae babikni dakon man dogin yanekwan, ae Moses dakon gen tebanon gen ton uŋun dakon mibili do gen emat an amin dakon geni gulusun do mirak dima yopbi. Gen unjuden da nin aripmi dimasi panpulugoni.

¹⁰ Amin kinda panmuwukbi tuwil do anpak di aban kan, nandak nandakni anmilip ak do mama gen di iyiki. Kosit kalon bo kosit bamot gengo dima nandaban kan, manji iminek wagil yipman dekgi.

¹¹ Gaga nandisal, unjuden amin kosit kilegi kili yipman dekgit, ae yokwi pakpak amin dagak. Do iyi dakon yokwini da kobogi yokwi timitjak do kili yan mudan ibi.

Taitus kiŋ Pol kosak

¹² Nak da Atemas bo Tikikus kinda gak do yabekgo opjak bisapmon gak nak do Nikopolis kokupmon op do kosit wisik dakon pi madepsi abi. Nido nak ais bisapmon Nikopolis egip do nandisat.

¹³ Gak Senas uŋun gen teban dakon nandak nandak amin gat Apolos gat kilani tagisi abi. Gak da kosit agipjil dakon yo do panpulugoki. Anaki kosit agipjil bisapmon yo do wadak wadak dima anjil.

¹⁴ Miŋat aminin da pi tagisi aŋek yo do wadak wadak an amin panpulugoni dakon nandak nandak timitni. Panmuwukbi isal egek Pinŋkop

dakon anpak dima yolni kan, uŋun tagi dima.

¹⁵ Miŋat amin morap nak gat ekwaman uŋun da gak do gildat tagi yan yipba obisak. Ae nin dakon gildatnin tagi miŋat aminyo Yesu Kristo nandan gadan iminek nin do but dasi galak tan niman uŋun yoyiki.

Pinŋkop dakon nandan yawotni ji morap kisikon tosak do bisit asat.

Pol da Pilimon do Papiia Mandagit

But piso gen

Pilimon unun man bini ton amin kinda. Unun Kolosi kokup pap dakon Yesu yolyol amin kinda. Oman monjini kinda mani Onesimus unun amin madepni yipman degek pasal kin kokup kindakon egipgut. Unun kokup papmon Onesimus Pol anjalon anek Yesu yolyol amin dagagit.

Unun bisapmon Pol dam tebanon egipgut, do Pilimon aripmi dima kin kosak. Mani on papiia mandan Onesimus do iban madepnikon ankgit. Rom dakon gen teban da oman monji kinda pasal kisak kan, madepni da tagi anakban kimotjak do yosok. Mani unun papiagwan Pol da Pilimon oman monjini tebai dima iyisak do mandagit. Oman monjini unun Yesu yolyol amin kili dagak, do notnosi yanon da abidosak.

Pilimon dakon oman monji pasal kigit da don Yesu yolyol amin da-ganban, Pol da yabekban tobil ae Pilimon do kigit

¹ Nak Pol, Yesu Kristo yoldat do anek dam tebanon egisat. Nak gat ae notnin Timoti, nit da papiia on Pilimon gak do mandamak. Gak notnin tagisi ae pi isalnin.

² Nit papiia on saminin Apia kisi do mandamak. Ae Akipus Yesu do anek yokwi pabin yop do nin gat kalonji emat aman ununyo kisi do mandamak. Ae panmuwukbi Pilimon gak da yutnon muwuk muwuk an unun kisi do mandamak.

³ Nit Pinjop Datnin, ae Amin Tagi Yesu Kristo, unun da nandan yawot an damanek butji panjawot aban yawori tosak do bisit amak.

Pilimon dakon anpakni tagisi do Pol but galaksi nandagit

⁴ Bisapmi bisapmi bisit asaron, nak gak do nandanek Pinjopno ya yan iyisat.

⁵ Nido, toktogisi amin da yan nayan, gak Amin Tagi Yesu nandan gadan imin kimokdol, ae Pinjop dakon minat aminyo but dasi galak tan yomin kimokdol.

⁶ Pinjop da gak anpuluganban yipman deri mini minat aminyokon Yesu do nandan gadat asal unun yan tenjenok abi do Pinjop bisit iyisat. Yan anaki Kristo da yo morap tagisi nimisak unun do pakyanansi nandaki.

⁷ Not, gak Pinjop dakon minat aminyo morap but dasi galak tan yomin kimagek butni panjeban asal. Yan anaki unun da kisik kisik madepsi naminjakwan butno yaworisi tosak.

Pilimon da Onesimus notnosi yanon da abidosak

⁸ Yo kalonisi kinda abi do nandisat. Kristo da manon unun si abi do nak da tebai tagi gayiken. Mani, anpak tagisi asal unun nandisat,

⁹ do gen tebai dima gayiken. Amin do but dasi galak tan yomyom anpak da nit kisi timikdak, do nak gen yaworisok gayiken. Nak Pol, Yesu Kristo dakon gen yan tenjenok asat, ae Kristo dakon pi unun do anek dam tebanon egisat.

¹⁰ Monjino Onesimus do anpak tagisi an ibi do gayisat. Dam tebanon egapbo Onesimus nagon apgut bisapmon, nak da Kristo bamisi nandan gadan imjak do anpulugagim. Do unun monjinosi yombem agit.

¹¹ Kalip gak anpulugok do pi tagi dima agit. Mani abisok pi tagisi anek gak gat ae nak gat kisi tagisi panpulugokdisak.

¹² Abisok yabekgo nak dakon but gat kisi gagon tobil obisak.

¹³ Abisok Gen Bin Tagisi yan tenjenok dakon pi do anek dam teban amin egisat bisapmon abidoko gak da tamokon pi asak kan, nak unun do tagisi nandaken.

¹⁴ Mani gak dakon yan dagok dima kanek yo kinda dima aben. Gak da idon egek nak anpulgusak do nandisal kan unun gak dakon galak tok. Nak tebai dima gayiken.

¹⁵ Asi, Onesimus bisap pisipmisok gepman dekgit. Mani yo unun noman tan imgut, unun gak da yokwikon nan ae abidanbi gak gat toktogisi egipjil do bo noman tagit.

¹⁶ Abisok unun gak dakon oman monjigin dima. Asi unun gak dakon oman monjigo egisak, mani abisok gak dakon notgosi dagak do but dasi galak tan ibi. Naga koko notnosi aban but dasi abidosot. Mani nandisat, gak da but dasi galak tan imin kimotdisal. Oman monji pini aban kan galak-tokdisal, ae Kristo do anek gak da kanbi notgosi anakwan but dasi galak tan imin kimotdisal.

¹⁷ Do Kristo da pikon nit kalonisi ekwamak yan kosol kan, nak opbo but dasi nian abidanbim, Onesimus do yan gin abi.

¹⁸ Gagon gulusun di agit, bo ae gagon goman di agit kan, mani kulabik anek unun gomanon nak dakon man mandaki.

¹⁹ Nak Pol da naga dakon kisit da papia on mandisat. Nak da naga goman unun sopben. Mani nandaki! Nak da gen bami gayiko nandan gadat agil, do gak nagon gomango ton. Goman unun gaga dakon egip egipgo. Mani unun do dima yoken.

²⁰ Not, nandaki. Amin Tagi da manon gak anpak tagi on nak do abi do nandisat. Nit Yesu Kristo dakon amin ekwamak do unun anpak anek nak dakon but anteban abi.

²¹ Papia on mandanek yanji nandisat, gak da nak dakon gen on guramitdisal. Nak nandisat, Onesimus do anpak akdisal, unun da anpak abi do gayisat unun yapdisak.

²² Ae nak gen kinda gat tosok. Nak Pinjop da ji dakon bisit nandakdisak, anek nak nepban jikon tobil apdisat yanji nandan gadasat. Do yutgokon

yut buri kinda nak da pokgen do annoman abi.

Pol dakon pi isalni da Pilimon do gildatni tagiyipman iman

²³ Epapras da gildat tagi yan gayisak. Unun kisi Yesu Kristo do anek dam tebanon ekwamak.

²⁴ Nak dakon pi isalno, unun Mak, ae Aristakus, ae Demas ae Luk ununyo kisi da gildat tagi yan gaya.

²⁵ Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawot da ji dakon wup gat egipjak do bisit asat.

Papia Ibru Amin do Mandabi

But piso gen

Papia on namın da mandagit unun dima nandaman. Mani on papia mandagit amin unun Juda amin dakon Pinjkop gawak imim silip morap ae telagi papianikon gen morap ton unun pakyansı nandisak amin kinda da mandagit yan nandaman.

Papia on Juda amin kabi kinda Yesu yolyol amin dagawit unun do mandagit, nido Yesu yipmanek tobil sanbek sanbek kalipmikon ae kik do nandawit. Do panpuluganek Yesu dima yipman detni do mandagit. Papia on da nandan gadatni panjeban anek Pinjkop da Yesu Kristo obakon da pi madep agit unun do yosok. Kristo kalon dagin Pinjkop dakon anpak bamisi unun nolisak.

On papia da yo madep kapbi do yosok. 1) Yesu unun Pinjkop dakon Monjisi. Yesu miktimon egipgut bisapmon jigi ae tepmiyo madepsi pagit, yan anek unun kosiron da minat aminyo dakon panpulugok amini dagagit (2.10). Do Yesu da kombi amin morap kalip egipgwit unun yapman mudosok, ae anelo ae Moses yo kisi yapmandak. 2) Pinjkop da iyi Yesu mukwa sogok amin dagok dagogi mini egipjak do manjigit, ae Yesu da Juda amin dakon mukwa sogok amini yapman mudosok. 3) Yesu unun mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Kwen Kokup egisak, anek nandan gadan imni amin yokwikon ban tagi timitjak. Pinjkop gawak imim dakon silip do Moses dakon gen teban da yagit, unun Yesu da yo bami don asak unun dakon tilak ban awit.

On papia da minat aminyo dakon nandan gadat panjeban ak do yosok. Do Israel aminon nandan gadatni

tebaisi amin kalip egipgwit dakon gen morapmi ton (kilapmi 11). Yan yosok, jigi morapmi noman tan damdan, mani nandan gadatji tebai abidan wigek kimot ani. Yesu pakyansı sintan kanek anpakni yolek jigi tepmiyo pabin yopni do yosok.

Pinjkop dakon Monji da gen niyisak (Kilapmi 1-2)

Yesu Kristo unun Pinjkop dakon Monji

1 Kalipsigwan Pinjkop da kombi amini panjagap aban bisap morapmi ae kosit mibili mibilikon da geni yoyinban babiknin da nandawit.

2 Mani abisok mibi bisap ekwamanon Pinjkop da geni Monjikon da niyigit. Monji unun da yo morap timitjak do manjigit, ae unun da kisiron da miktin gat ae kundukon yo morap ton gat wasan yopgut.

3 Monji da Pinjkop dakon tilim gilgwani gat tentenosok. Iyi unun Pinjkop yombemsi asak. Geni tapmimi ton unun da miktin gat ae kundu gat jonikban tebai tomal. Unun da amin dakon yokwini sugan panmilip aban kilegisi awit, anakwa Kwen Kokupmon Pinjkop Kila Amin Madep Wikwisi da aminsi tet do yikgit.

Pinjkop Monji da anelo yapmandak

4 Dat da Monji do man imgut unun wukwisi, unun da anelo dakon mani yapman mudosok, do Monji unun da anelo dakon wukwisini egisak.

5 Unun yansi nandaman, nido Pinjkop da Monji yan iyigit: "Gak Monjino. Abisok nak Datgo dagosot."

Ae kinda gat yan iyigit:

"Nak da Datni egapbo unun da Monjino egipjak."

Pinjkop da anelo kinda do gen yan dimasi iyigit.

6 Ae Pinjkop da Monji mibiltogi miktimon yabegek yan yagit: "Pinjkop dakon anelo kisi morap da gawak imin kimotni."

7 Pinjkop da anjelo do gen kinda yan yagit:

“Uñun da anjeloni aban mirim dagon.
Uñun da oman amini aban mileñasip dagon.”

8 Mani Monji do yan yagit:

“Pinjkop, gak kila amin madep toktok teban egi anan kikedisal.
Gak da anpak kilegikon da amin kabigo kilani akdisal.

9 Gak anpak kilegi do galak tanek anpak yokwi do dima galak tosol.

Yan asal do nak Pinjkopgo da man madep gaminek bit nelak son gabo kisik kisikgo da madepsi asak.

Asi, man madepgo da notgo dakon man yapman mudosok.”

10 Pinjkop da Monji aeni yan iyigit:

“Amin Tagi, kalipsigwan yo morap dima altañakwa gak da on miktim dakon jonitni wasagil da tebaisi toso.

Ae kundukon yo morap ton unun kisitgo da wasagit.

11 Kundu gat miktim gat wagil tasik tokdamal, mani gak toktok teban egipdisal.

Uñun imal girani da yan pasildamal.

12 Uñun gak da yalin yitnan yan gironitdisal.

Gak da amin da imal kulabik an, unuden kulabik akdisal.

Mani gak kulabik dima asal, ae gak dakon bisap mudok mudogi mini.”

13 Kalip Pinjkop da Monji yan iyigit:

“Gak nak da amin tet do yigaki wigi uwalgo yopbo pinjbiggo egipni.”

Mani ni bisapmon anjelo kinda do Pinjkop da gen unuden kinda yagit? Dimasi!

14 Anjelo unun oman amin gin. Uñun wup, Pinjkop da minjat aminyo yokwikon ban timitdisak unun panpulugoni do yabekdak.

2

Pinjkop da nin yokwikon ban timikgit unun yo madepsi

1 Pinjkop dakon Monji man madep pagit, do gen nandagiman unun nandak nandakninon da tebai abidanek guramik kimotnej. Gen unun guramit do alek tanek di diwalik pikwam.

2 Kalip babiknin Pinjkop da gen yoyik do anjelo da gen kagakon da gen bamisi yoyigit, do amin morap gen unun iragek abin yipgwit, unun anpak yokwi awit unun da aripmon tomni yokwisi timikgwit.

3 Pinjkop da nin yokwikon ban timit do pi agit unun yo madepsi, do nin Pinjkop da pi agit unun do nandano yo isali asak kan, kosit nianon da yokwi dakon kobogi yapnen? Nin da aripmi dima.

Mibiltok Amin Taginin Yesu da iyi nin yokwikon ban timit do yan tenjenagit. Anjakwan geni nandawit amin da yan niyiwit, “Gen unun bamisi gin.”

4 Ae Pinjkop da tilak mibili mibili, ae yo masi masimi, wasok tapmimi ton mibili mibili gat agit. Ae iyi da galaktogon Telagi Wup dakon but galak dakon yo mibili mibili kokwinik yomgut. Yo morap unun agit da Monji dakon gen unun bamisi yan noljban koman.

Yokwikon Ban Timit Timit Aminin dakon gen

5 Ae egip egip kalugi egipdaman do yoman unun anjelo da kila ani do Pinjkop da dima yan mudan yomgut.

6 Pinjkop da papiakon timi kindakon amin kinda da yan yagit:

“Pinjkop, amin unun nianen ban unun do nandak nandak anegisal?

Amin unun yo isali.

Gak nido kilani anegisal?

7 Gak da amin yopbi bisap pisipmisok anjelo dakon pinjini egipgwit.

Gak da amin panenagek tilim gat ae man madep gat yomgul.

⁸ Gak da yo morap nin dakon piñbi egipni do yan mudan nimgul.”
Uñun da yo morap kilani ani do yan yosok, do yo kinda isal dima tosak, yo kisisi kilani ani. Mani abisok yo morap pindatno kilani dima an, yo diwari dakon kilani ban gin an.

⁹ Mani nin Yesu koman. Piñkop da bisap pisipmisok yipban anelo dakon piñbini egipgut. Mani Piñkop da nandan yawotni do anek Yesu yabekban miñat amin morap dakon tamo abidanek tepmi madepsi panek kimakgit, do Piñkop da anenagek tilim gilgwani tagisi gat ae man madep gat imgut.

¹⁰ Piñkop uñun yo morap dakon ami, ae uñun da yo morap wasagit. Uñun monji gwayoni morapmi timik panji yopban Kwen Kokup tagisi egipni do nandagit. Yan nandagit do Yesu yipban tepmi pagit, anek tepmi uñun pagit do anek uñun da miñat aminyo dakon yokwikon ban timit timit amini tagisi ae mibiltok amini dagagit. Piñkop da yan aban kilek tagit.

¹¹ Yesu gat, ae miñat aminyo panmilip aban telagi awit amin kabi gat uñun Datni kaloni kinda gin. Yan do anek “not” yan yoyik do mayagi dima nandisak.

¹² Uñun yan yagit:
“Nak da gak dakon man madep not-nokon yan tenjenoken.
Piñkop gawak im do muwutni bisapmon gak dakon man uñun da binapmon yan anjisiken.”

¹³ Ae yan yagit:
“Egip egipno Piñkopmon tosok yanji nandaken.”

Ae kinda gat yan yagit:
“Koki, nak Piñkop da monji gwayoni namgut nak uñun gat oni ekwaman.”

Yesu nin panpulugok do amin dagagit

¹⁴ Piñkop dakon monji gwayoni uñun giptim ae yawiniyo ton, uñun

aminsu gin, do Yesu uñun kisi amin dagagit. Anek miñat aminyo kimot yomisak dakon tapmim tan imisak amin Sunduk, uñun anupbal ak do anek kimakgit.

¹⁵ Miñat aminyo kimot do pasolgon, anek miktimon ekwan bisap morap kimot da pasol yoban dam tebangwan yan ekwan. Mani Yesu uñun dam teban yipman detni do anek kimakgit.

¹⁶ Asisi, Yesu anelo panpulugok do anek pi uñun dima agit. Uñun Abraham dakon babikni panpulugok do anek pi uñun agit.

¹⁷ Do yo morapmon iyi dakon notni yombemsi daganek bupmikon da, ae pi agak tagisikon da mukwa sogok amin dakon mibiltok amini dagagit. Do Piñkop dakon gen guramigek yokwi wiririt pi tagisi an kimokdok, ae bupmini madepsi.

¹⁸ Panjilit noman tan iba iyi tepmi pagit, do miñat aminyo panjilit noman tan yoba tagi panpulugosak.

Yesu dakon man madep da Moses dakon man madep yapmandak (Kilapmi 3.1-4.13)

3

¹ Yando, telagi not kabi, Piñkop Kwen Kokup egisak uñun da jiyo kisi yan damisak. Ji Yesu do pakyanji nandani. Uñun Yabekbi ae Mukwa Sogok Mibiltok Amin, nin da nandan gadan iminek mani do yan tenjenok aman amin uñun.

² Piñkop da pi uñun iban kalip Moses da miñat aminyo Piñkop dakon yut madep da yan agakwa pini tagisi anek miñat aminyoni panpulugagit, uñuden gin Yesu yo kisi Piñkop dakon pi tagisi agit.

³ Mani, nandaman, yut awaldak amin dakon man da yut dakon man yapmandak. Do Piñkop da Yesu do man madep imgut uñun da Moses dakon man madep yapmandak.

⁴ Yut morap kalon kalon amin da awalgwit, mani Pin kop da yo morap wasagit.

⁵ Moses unun Pin kop dakon oman amini egipgut, egek Pin kop dakon gen guramik kimagek Pin kop da yutnon pi agit. Unun Pin kop da yo don yan tenjenosak unun dakon yan tenjenok amin egipgut.

⁶ Mani Kristo Pin kop dakon Monji da minjat aminyo Pin kop dakon yut ekwan unun kilani asak dakon pi tan imisak. Anek Pin kop dakon gen guramik kimagek pi unun asak. Bisapmi bisapmi nin pasol pasoli mini nandan gadat tebaisi anek Amin Tagi da yo tagisi an nimdisak unun do jomjom anen kan, ninyo kisi Pin kop dakon yutni ekwaman.

Gen pabih yopmangan amin yik yawot dima akdan

⁷ Yan do anek Telagi Wup da yan yosok:

“Ji abisok Pin kop dakon gen nandani kan,

⁸ kalip babakji da kwen wigik awit bisapmon geni abih yipgwit, unuden ji but teban dima ani.

⁹ Unun miktim amin dima ekwan timon nak ankwalgwit.

Anek bilak 40 da aripmon pi tapmimi ton agim unun kawit.

¹⁰ Yan aba unun minjat aminyo do butjapsi nandanek yan yagim,

‘Butnikon da nak dima nolgan. Bisapmi bisapmi kosit yipman yomgum unun si yapmangan.’

¹¹ Do butjap nandanek yan teban tok anek yan yoyigim,

‘Asisi, ji nak dakon yik yawot kokupgwan dimasi pigini.’”

¹² Not kabi, ji kan kimotni. Not kindi ji da binapmon nandak nandak yokwi di nandanek nandan gadatni yipman degek Pin kop egipmi ton manji di iban.

¹³ Bisap mini abisok gin ekwaman, do gildari gildari ji kalon kalon panmuwukbi diwari do gen tagisi ban

yoyini, anek buri pan teban ani. Anpak yokwi da jikon kindi ankwelban but teban di aban.

¹⁴ Nin Pin kop wasanek nandan gadan imguman bisapmon, nandan gadat tebaisi agiman. Nandan gadatnin anteban anapno teban tanakwan wigi kimotnen dakon bisapmon wigisak kan, nin Kristo dakon notnisi egipdaman.

¹⁵ Ji mama gen do dima in toni. Gen unun yan:

“Ji abisok Pin kop dakon gen nandani kan, kalip babakji da kwen wigik awit bisapmon geni abih yipgwit, unuden but teban dima ani.”

¹⁶ Namin amin da kalip Pin kop dakon gen nandanek kwen wigik anek geni abih yipgwit? Minjat aminyo Moses da timikban Isip yipman opgwit unun dagin anpak unun awit.

¹⁷ Ae Pin kop da namin do bilak 40 da arip butjap nandan yomgut? Minjat aminyo yokwi anek kimakgwit anakwa giptimni miktim kibiri amin da aripmi dima egipmi miktimon tawit amin unun do butjap nandagit.

¹⁸ Pin kop da namin amin kabi da yik yawot kokupmon aripmi dima kini do gen tebaisi yan anteban agit? Minjat aminyo geni abih yipgwit unun dogin agit.

¹⁹ Do nandanek, minjat aminyo unun Pin kop dima nandan gadan imgwit, mibili yan do anek yik yawot kokupnikon dima kini do yagit.

4

Pin kop dakon minjat aminyo da yik yawot kokup abidokdan

¹ Pin kop da nin timik yik yawot kokupmon panjik do yan teban tok agit. Do nin si pasalek kan kimotnen, Pin kop da jikon amin kindi unun kokupmon aripmi dima kikdisak yan kindi di kanban.

² Kalip Israel amin da nandawit, unuden gin ninyo Gen Bin Tagisi

nandagiman. Mani isal nandawit, anek Pin kop gen do dima nandan gadawit. Do Gen Bin Tagisi unun nandawit da dima panpulugagit.

³ Mani minjat aminyo nin Pin kop nandan gadan imaman nin nipban yik yawot kokupnigwan pikwaman. Kalip Pin kop da kokup unun do nandanek gen yan yagit:

“Do nak butjap nandanek yan teban tok anek yan yoyigim,
‘Asisi, ji nak dakon yik yawot kokupgwan dimasi pigini.’”

Mani kalipsigwan Pin kop da yo morap wasagit bisapmon pi morapni kisi an mudanek yik yawot kokupni kisi anroman agit.

⁴ Pin kop da papiakon timi kindakon gildat 7 do yan yagit:

“Pin kop da gildat 7 non pi morap an mudagit pindakgit, anek unun gildaron yik yawot agit.”

⁵ Ae gen unun mibiltok kaman unun da yan yosok, “Unun nak dakon yik yawot kokupgwan dimasi pigikdan.”

⁶ Unun da yan nolisak, Pin kop dakon yik yawot kokup unun tosok, mani amin diwari unungwan dima pigiwit, nido unun amin kabi kalip Gen Bin Tagisi nandawit, mani geni abin yipgwit.

⁷ Yan do anek Pin kop da yik yawot kokupnikon pigik dakon gildat kinda yipmanek unun gildat do “Abisok” yan yagit. Kalipsigwan babiknin gen kirijit anek kimakgwit da donsi Dewit dakon gen dulumon da yagit. Gen on do kili yaman, unun yan:

“Abisok ji nak Pin kop dakon gen nandanani kan, but teban dima ani.”

⁸ Kalip Josua da yik yawot kokup yomgut tam, Pin kop da bisap kindakon don yom do dima yanban.

⁹ Do nin nandaman, Pin kop dakon minjat aminyo yik yawot tan yomisak. Unun Sabat yik yawot bisap yombem.

¹⁰ Do yik yawot kokupgwan pigisak amin unun kalip Pin kop da pi wasip

anek yik yawot agit, unuden gin pini yipmanek yik yawot asak.

¹¹ Do nin yik yawot kokupgwan pigik do pi tebaisi anen. Kalip gen pabin yop anpak awit unuden amin kinda gen pabin yop anek yik yawot dima di abidanban.

¹² Nido Pin kop gen unun egip egipmi ton, ae tapmimni madep. Geni unun tepmisi, ae emat agak siba geni teri teri ton unun yapmandak. Gen unun da amin yaban mikgwansi pigisak. Pigek amin gat ae wup gat yaman pidosok, ae kidat dakon sanbek gat ae wuk gat kisi yaman pidosok, do nin dakon nandak nandak gat ae butnin dakon galaktok morap gat unun pakyan si nandan mudosok.

¹³ Pin kop da yo morap wasagit, unun kindasok Pin kop da dabilon aripmi dima pasili. Yo morap kisi pisanbisi ae nomansi Pin kop da dabilon ton. Ae Pin kop da yanban nin anpak morap agiman gat pi morap agiman unun dakon mibili iyin mudokdaman.

Yesu unun mukwa sogok dakon mibiltok aminin (Kilapmi 4.14-10.39)

Yesu Kwen Kokupmon egek sanbek sanbek kalugi dakon Mukwa Sogok dakon Mibiltok Amin egisak

¹⁴ Nin anpak morap agiman unun Pin kop iyin mudokdaman, do nin Yesu nandan gadan imin kimotnen. Yesu unun Mukwa Sogok Mibiltok Aminin egisak, unun Kwen Kokupgwansi wigigit. Unun Yesu unun Pin kop dakon Monji. Do nin nandan gadatin unun yan tentenok aman unun tebaisi abidonen.

¹⁵ Mukwa Sogok Mibiltok Aminin unun da nin do bupmi nandanek nin tapmimnin madep dima unun nandisak. Nido pankewal morap nion non noman ton unun Yesu yo kisi noman tan ingwit, mani yokwi dima agit.

¹⁶ Do nin jiginin ton bisapmon bisit anek pasol pasoli mini Pin kop da kila amin madep yityit tamonikon kinen. Unun nandan yawot aminsi, unun da bupmi ae nandan yawok nimejek nin tagi panpulugosak.

5

¹ Mukwa sogok dakon mibiltok amin dakon mibili unun yan. Pin kop da amin kinda abidan minat aminyo dakon binap amini egipjak do manjisak. Unun Pin kop do but galak dakon yo mibili mibili imim gat ae yokwi wiririt dakon paret mibili mibili agak dakon pi ban asak.

² Iyi miktim amin nin yombem tapmimni madep dima, do amin nandak nandakni mini ae Pin kop dakon kosit yipman dekan amin anpak yawori an yomisak.

³ Unun tapmimni madep dima do minat aminyo gat ae iyi dakon yokwini kisi mudoni do paret asak.

⁴ Amin kinda da galak toknikon “Nak man madep panjek mukwa sogok dakon mibiltok amin egipben” yan aripmi dima yosak. Kalip Pin kop da Aron yan imgut unuden Pin kop da amin kinda yan iminjakwan pi unun abidosok.

⁵ Ae Kristo kisi, iyi dakon man awigek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dima dagagit. Pin kop da iyi unun pi asak do manjigit. Pin kop da yan iyigit:

“Gak Monjino. Abisok nak Datgo dagosot.”

⁶ Ae timi kindakon Pin kop da yan yosok:

“Gak mukwa sogok amin toktogi egipbi.

Gak mukwa sogok amin Melkisedek yombem.”

⁷ Yesu miktimon egipgut bisapmon, Pin kop do bisit agit. Unun nandagit, Pin kop da kimoron nan aripmi tagi abidosak yan nandagit, do bisit tebaisi agit, ae madepsi yan tidanek kunam morapmi takgit. Unun iyi do

nandaban pinjakwan Pin kop gawak iminek egipgut, do Pin kop da bisitni nandan imgut.

⁸ Yesu unun Pin kop dakon Monji egipgut, mani tepmi pagit unun da Pin kop dakon galaktok yolyol dakon anpak iyin dekgit.

⁹ Tepmi panjek Pin kop da pi imgut unun an mudanek amin morap geni guramikgan unun yokwini wiririk yomejek egip egip teban yomyom amini dagagit.

¹⁰ Ae Pin kop da Yesu manjinek yan yagit, “Gak mukwa sogok amin dakon mibiltok amin kinda Melkisedek yombem egipbi.”

Nin amin monin da tilagon dima egipnen

¹¹ Yesu mukwa sogok amin dakon mibiltok aminin dakon geni morapmi ton. Nin unun do dayik do nandaman. Mani nandak nandakji yo tepmi timit timit da arip dima, do nin gen unun dakon mibili ji dolik do antidok aman.

¹² Ji panmuwukbi bisap dubak kilisi awit. Ji da amin diwar Pin kop gen do yoyindet pi tagi agagi, mani dima. Ji nandak nandak do wadak wadak an, do amin di da aeni Pin kop gen dakon gen madep madep unun dayindetni kan tagi. Ji jap tebai noknok da arip dima. Ji mum noknok da tilak sigin ekwan.

¹³ Nin nandaman, mum banjin non amin unun amin monin. Anpak kilegi unun nian unun dima nandan.

¹⁴ Mani jap tebai unun amin madep kili abi dakon. Unuden amin bisap morapmi anpak jit da tagi ae jit da yokwi unun pankiligek kili kokwinikgwit, do abisok tagisi nandan pisan mudan.

6

Nin si teban tan egek Pin kop da yo tagi anjimjak do jomjom anen

¹⁻² Do nin kalip Kristo dakon gen niyindet abi unun dogin dima yonen. Nin yan gin sigin anen kan, nin yut

dakon gwak bisap morapmi manek yut dima witjaman da yan asak. Do nin sanbenek gen yan ban gin dima yonen: but tobil anek anpak morap kimot panalon an unun manji yomyom dakon gen, ae Pin kop nandan gadan imim dakon gen, ae telagi pakbi sogok dakon gen mibili mibili, ae kisit amin da kwenon wutjik dakon gen, ae amin kimakbi kimoron da pidokdan dakon gen, ae nin morap kisi Pin kop da kokwin anek kobogi dagok dagogi mini abidokdaman, unun dakon gen. Unuden gen bangin dima timik egipnen. Nin amin madep kili abi dakon yoyindet ban anen.

3 Pin kop da yan tagi anen do nandisak kan, tagi anen.

4-6 Amin diwari Pin kop da tentenini yoban gen bami kili abidawit, ae Kwen Kokup dakon but galak yo unun kili ankiligek nandawit, ae Telagi Wup unun kili abidawit. Unun Pin kop gen ankiligek unun yo tagisi yan kili nandawit, ae Pin kop da wasanek Amin Kila Asak dakon tapmim kanek unun yo tagisi yan kili nandawit. Unuden amin yokwikon manek Pin kop manji imni kan, tobil abinek but tobil asak dakon kosit mini. Anpak unun asak da, iyi Pin kop dakon Monji tilak kindapmon aeni anakdak. Unun amin da jigilak yan imni yan do tilak kindapmon aeni awigi anakdak.

7 Nandani, nak tilak kinda aben. Bisap morapmi sikak mosok, anakwan miktim da sikak abidane pi awit amin panpuluganek jap tagisi panalon an yomjak kan, Pin kop da on miktim do yo tagisi asak.

8 Mani miktim da nap keli ton ae jon yokwi ban gin panalon asak kan, miktim unun yokwi. Do bisap dubak dima Pin kop da yokwi tosak dosi yokdisak. Anakwan kindap da sanban pasildisak.

9 Notnonisi, nin minjat aminyo Pin kop manji iman amin do yoman, mani nandaman, ji jigi unuden dima

timitdan. Pin kop da ji panpuluganek yokwikon ban timikgit.

10 Pin kop unun kokwin agakni unun kilegisi, do ji da pi tagisi awit unun do dima intokdisak. Ji Pin kop but dasi galak tan iminek unun da pantagap aban minjat amini panpulugawit. Ae yan gin sigin an.

11 Ji morap da pi tebaisi yan gin sigin ankimagakwa wigi mibi bisapmon wigisak dosi nandaman. Yan ani kan, nandan gadatji abidan kimagek Pin kop da yo tagisi annim do yagit ae unun do nandan teban tane jomjom an unun abidokdansi.

12 Dima kurak toni do nandaman. Nandan gadat an kimagek Pin kop da yo nim do yan teban tok agit unun timit do but yaworon da jomjom an amin dakon anpak ban yol do nandaman.

Pin kop dakon yan teban tokni do tebaisi nandan gadanen

13 Kalip Pin kop da Abraham yan teban tok animgut bisapmon, amin kinda da Pin kop yapmanek unun da wukwisi do unun da manon da geni aripmi dima anteban asak. Yan do anek Pin kop da iyi da manon da gen yan anteban anek yan yagit:

14 “Asisi yosot, gak do yo tagisi an gaminek babikgo dakon gwakni panpulugoko morapmisi akdan.”

15 Iyiban Abraham butni yawori tanakwan jomjom anek don Pin kop da yo morap im do yan teban tok agit unun timikgit.

16 Gen panteban agak dakon anpak unun yan. Amin kinda da manon gen yan anteban an kan, unun amin wukwisi ae iyi yapmandak yan yolisak. Amin kinda gen yan anteban ak asak kan, unun da geni anteban anakwan amin geni abin yip do nandayin amin dakon gen kositni sopman yomisak.

17 Kosit yan tosok do kalip Pin kop da Abraham dakon minjat amin kabini nin do yo tagisi an nim do yan teban

tok anj nimgut. Ae nandak nandakni kulabik dima asak yan nomansi nolik do anek iyi dakon gen anteban ak do gen yan anteban agit.

¹⁸ Do gen bamori tomal, unun Pinjkop dakon yan teban tokni gat, ae gen yan anteban agit on gat. Unun bamot kulabik aripmi dima anjil, nido Pinjkop da top dimasi yosak. Do minjat aminyo pasal kinj Pinjkop da kapmatjok pasilgimanj nin Pinjkop dakon yan teban tokni unun do nandanek butnin panjeban anj kimagek Pinjkop da yo unun nim do yan teban tok agit unun do jomjom anen.

¹⁹ Unun jomjom da egip egipnin dakon teban tok tagisi ae tebaisi, kirat madep tap wakga tebai abidosok unun yombem. Kirat unun imal madep telagi yut dakon buri telagisisi sopmandak unun yapmanjek yutgwan wigisak.

²⁰ Yesu da mibiltanj niminek nin panpulugok do unjungwan kili wigigit. Unun mukwa sogok amin dakon mibiltok amin daganek dagok dagogi mini egi wigikdisak. Unun Melkisedek yombem.

7

Melkisedek unun man madepni tonj

¹ Melkisedek unun Salem kokup pap dakon kila amin madepni, ae Pinjkop Wukwisi dakon mukwa sogok amini egipgut. Abraham da emat anek kila amin madep dapmanjek kokupmon apgut bisapmon, Melkisedek da kosiron domdom anek gisam imgut.

² Iminjakwan Abraham da emaron yo morap timikgit unun kokwin aban kabi 10 anjakwan unudon ban kabi kinda Melkisedek do imgut. Melkisedek dakon man dakon mibili unun yan: “anjpak kilegi dakon kila amin madep.” Ae unun Salem kokup pap dakon kila amin madep kisi, unun dakon mibili unun yan: “but yawot anjak dakon kila amin madep.”

³ Melkisedek menji ae datniyo dakon but pisoni dima mandabi, ae babikni kabi yo kisi dakon but pisoni mini. Menji da anjalagit bisap mini ae ni gildaron kimakgit dakon bisapni mini. Unun Pinjkop dakon Monji da yan egipgut. Unun mukwa sogok toktogisi egisak.

⁴ Babiknin mibiltogi Abraham da yo tagi tagi morap emaron timikgit unun kokwin aban kabi 10 anjakwan unudon ban kabi kinda Melkisedek do imgut. Do yanji nandamanj, Melkisedek unun man madepni tonj!

⁵ Moses dakon gen teban da yan yosok, Israel amin yo kabini kokwinikba kabi 10 anakwa unudon ban kabi kinda Liwai amin kabikon mukwa sogok pi timikganj amin do yomni. Israel amin unun Liwai dakon notni, ae unun Abraham dakon monjini kisi, mani Israel amin da yo kabini tanj yomanj unun dakon kabi kinda notni unun do yomanj.

⁶ Melkisedek Liwai da kabikon da dima altagit. Mani Abraham dakon yo kabini dakon kabi kinda timigek Pinjkop dakon yan teban tok timikgit amin Abraham do gisam imgut.

⁷ Ae nin pakyanji nandamanj, gisam yomisak amin unun amin madep anjakwan gisam timikdak amin unun pinjini egisak.

⁸ Mukwa sogok amin da Israel amin dakon yoni kabi kinda timik timik anj, unun amin kimot do gin ekwanj. Mani Melkisedek, Abraham dakon yoni kabi kinda timikgit amin, unun Pinjkop dakon papia da sigin egisak yan yosok.

⁹⁻¹⁰ Melkisedek Abraham gat domdom agimal bisapmon Liwai Israel amin dakon yo timit timit amin unun babikni Abraham da yawikon egipgut, do nin yan tagi yonenj, Abraham da Melkisedek do yo imgut bisapmon Liwai da imgut yan asak.

Mukwa sogok amin mibiltogi kalugi da mukwa sogok kalipmi yapmanj mudosok

11 Kalip Israel miñat aminyo gen teban abidawit, ae unun gen teban da yan yosok, Liwai amin kabi unun mukwa sogok pi ani. Mani, Liwai dakon mukwa sogok pini da miñat aminyo aripmi tagi panmilip agagi kan, mibili nido Pin kop da mukwa sogok amin kinda don yabekgit, unun Melkisedek yombem, ae unun Aron yombem dima?

12 Ae mukwa sogok amin kulabik ani kan, gen teban yo kisi kulabik agagi.

13 Pin kop da mukwa sogok amin don yabekgit amin, unun Israel amin kabi ñwakñwari kindakon altagit. Ae unun da kabikon amin kinda kalip altakon mukwa sogok pi kinda dima agit.

14 Nin nandaman, Amin Taginin Juda da kabikon da altagit, ae Moses da unun amin kabi dakon amin da mukwa sogok amin egipni do gen kinda dima yagit.

15 Do mukwa sogok kalugi unun altak unun Melkisedek yombem, ae yansi nandano pisosak, unun da Liwai kabikon mukwa sogok amin yapman mudosok.

16 Amin diwari unun mukwa sogok amin dagawit, nido unun Liwai kabikon nani. Mani unun mukwa sogok amin dagagit, nido egip egipni unun tapmimi tonji, ae yo kinda da aripmi dima antasik agagi.

17 Pin kop gen da unun do yan yosok: “Gak da mukwa sogok amin dagok dagogi mini egipdisal.

Gak mukwa sogok amin Melkisedek yombem.”

18 Gen teban kalipmi unun Liwai amin dagan mukwa sogok amin dagoni unun Pin kop da kili wiririk mudagit, nido gen teban unun tapmimi mini ae unun da nin aripmi dima panpulugogi.

19 Gen teban da yo kinda anmilip aban tagisisi dima agit. Yando, Pin kop da kosit ñwakñwari kinda witalban pisagit unun tagisisi ae gen teban yapmandak, ae unun kosiron da Pin kop da

kapmatjok tagi kineñ yansi nandan teban tanek jomjom aman.

20 Ae Pin kop da unun mukwa sogok amin manjigit bisapmon, unun gen yan anteban anek manjigit. Mukwa sogok kalipmi do yan dima agit.

21 Mani, Pin kop da gen yan anteban anakwan Yesu mukwa sogok amin dagagit. Pin kop dakon papia da yan yosok:

“Amin Tagi da gen kili yan anteban agit,

‘Gak mukwa sogok dagok dagogi mini egipbi.’

Ae geni unun kulabik dimasi asak.”

22 Pin kop yan yagit, do nin nandaman, Yesu da sanbek sanbek kalugi unun anteban asak, ae sanbek sanbek kalugi unun wagil tagisisi ae sanbek sanbek kalipmi yapmandak.

23 Kalip amin morapmi da mukwa sogok amin dagawit, nido unun kimakgwit, anek mukwa sogok amin toktogi aripmi dima egipmi.

24 Mani Yesu da dagok dagogi mini egisak. Unun mukwa sogok pi dagok dagogi mini do abidagit.

25 Do miñat aminyo unun da manon Pin kop da kapmatjok kini unun bisapmi bisapmi yokwikon ban tagi timitjak, nido unun dagok dagogi mini egisak, anek Pin kop da panpulugosak do bisit anegisak.

26 Mukwa sogok mibiltok amin unuden da nin tagisi panpulugosak. Unun telagi egisak, ae gulusunni kinda dima tan imisak, ae Pin kop da dabilon gwaljigi minisi. Unun Pin kop da yokwi pakpak da dubagikon kwensi ason Kwen Kokup yipgut da egisak.

27 Mukwa sogok dakon mibiltok amin kalipmi unun gildari gildari mukwa son son awit. Mibiltok iyi dakon yokwini mudoni dakon mukwa sowit, anek don miñat aminyo dakon yokwini mudoni dakon mukwa sowit. Mani Yesu pi

yaŋ dima asak. Uŋun bisap kalonŋin iyi dakon egip egipni wagil parekgit.

²⁸ Gen teban da mukwa sogok amin dakon mibiltok amin miktim amin tapminni madep dima amin ban manjigit. Mani gen teban da manjikon Pinƙop da gen yaŋ anteban anek Monji manjigit. Uŋun Monji uŋun wagil tagisasi, ae uŋun dagok dagogi mini egipdisak.

8

Yesu Kwen Kokup mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egisak

¹ Gen uŋun yomaŋ dakon mibili uŋun yaŋ: Nin mukwa sogok amin dakon mibiltok amin tagisi uŋuden aminin egisak. Uŋun Kwen Kokupmon Kila Amin Madep Wikwisi egisak uŋun dakon kila amin madep yityit tamokon kisiri aminsi tet do kili yikgit.

² Uŋun Pinƙop dakon pi Kwen Kokup telagi yutnon asak. Yut uŋun Amin Tagi dakon yut bamisi, uŋun da iyi agit, amin da dima awit.

³ Mukwa sogok dakon mibiltok amin morap Pinƙop do but galak yo paŋki paŋki aŋ, ae mukwa sogok dakon pi uŋun taŋ yomisak. Do Mukwa Sogok dakon Mibiltok Aminin uŋunyo kisi mukwa sosaksi.

⁴ Uŋun miktimon egisak tam, mukwa sogok amin aripmi dima ekwan. Nido, miktimon mukwa sogok amin kili ekwan. Uŋun gen teban yolek Pinƙop do but galak dakon yo mibili mibili iman.

⁵ Uŋun mukwa sogok pi uŋun telagi yut miktimon tosok uŋudon aŋ. Telagi yut uŋun telagi yut bamisi Kwen Kokup tosok uŋun dakon tilakni ae wupmiŋin. Moses da imal naŋ telagi yut awal do agit bisapmon Pinƙop da yaŋ iyigit:

“Gak imal yut dakon yo morap aki bisapmon, pakyaŋsi kaŋ kimagek wupmi kabapmon goligim uŋun naŋsi yolek abi.”

⁶ Mani abisok Kristo mukwa sogok pi abidagit uŋun da mukwa sogok amin diwari dakon pi yapmaŋ mudosok. Nido, uŋun binap amin egek saŋbek saŋbek kalugi anteban asak, ae saŋbek saŋbek uŋun da saŋbek saŋbek kalipmi yapmandak. Ae saŋbek saŋbek kalugi da yo nim do yaŋ teban tok asak uŋun da saŋbek saŋbek kalipmi da yo nim do yaŋ teban tok agit uŋun yapmandak.

Saŋbek saŋbek kalugi da saŋbek saŋbek kalipmi yapmandak

⁷ Nandani. Saŋbek saŋbek kalipmi uŋun wagil tagisi tam, Pinƙop da saŋbek saŋbek kalugi aripmi dima aban.

⁸ Mani, Pinƙop da miŋat aminyo dakon gulusuŋni pindagek yaŋ yagit: “Amin Tagi da yaŋ yosok,

‘Nandani, bisap kinda apdisak, nak uŋun bisapmon Israel amin kabi gat ae Juda amin kabi gat saŋbek saŋbek kalugi abeŋ.

⁹ Saŋbek saŋbek uŋun kalip Isip miktimon babikni kisitnikon da timik paŋapgum bisapmon saŋbek saŋbek agim uŋuden dima abeŋ.

Nido nak da saŋbek saŋbek agim dakon gen dima guramikgwit, do nak da manji yomgum.

¹⁰ Mani saŋbek saŋbek kalugi nak da Israel miŋat aminyo gat akdisat, uŋun yaŋ:

Nak da gen teban morapno nandak nandaknikon yopdisat, anek geno butnikon mandakdisat.

Anek nak da Pinƙopni egapbo, uŋun nak dakon miŋat amin kabi egipdan.

¹¹ Ae uŋun bisapmon amin da notni gat ae peni padik padikni yo yoyiŋ degek “Ji Amin Tagi nandan iman” yaŋ dima yokdan.

Nido kisi morap nak nandan namdan gin.

Unun amin isali bo ae man
madepni tonj unun nandan
namdan gin.

¹² Nak da yokwini wiririk yominek, ae
sanbek dima nandaken.’”

¹³ Pin kop da sanbek sanbek kalugi do
yanek, unun da yan nolisak, sanbek
sanbek mibiltogi unun kalipmi dagak.
Ae yo kalipmi daganek si pasil do
anj, unun bisap pisipmisok gin tokdan,
anjek wagil pasildan.

9

Pin kop gawak imim dakon silip dakon gen teban kalipmi

¹ Sanbek sanbek mibiltogi unun
Pin kop gawak imim dakon silip
dakon gen tebani tanj imgwit, ae on
miktimon Telagi Yut kinda tagit.

² Unun Telagi Yut unun imal ban
yut kaben kinda yut buri bamori
yan witiwit. Yut buri mibiltogikon
tenjen yopyop tamo gat, ae bret
yopyop tamo gat, ae telagi bret gat
unun da tawit. Unun yut buri do Yut
Buri Telagi yan yawit.

³ Anek Yut Buri Telagi da pomon
imal madepsi kinda abisinba magit.
Anek imal unun da manjigwan yut
buri kinda tagit unun Yut Buri Telagisi
yan yawit.

⁴ Yo sonba kibani tagisi an dakon
alta wasawit unun gol ban kwenikon
witiwit unun yutgwan tagit. Ae
Sanbek Sanbek Kinam wasanek gol
ban kwenikon witiwit ununyo
kisi tagit. Ae unun tamo tingwan
yo yan tawit: kwoba monij gol
ban wasanbi unungwan tagit, unun
kwobagwan mana* tawit, ae unun
tamogwan Aron dakon win kirinji
kalip gugi wugit, ae tip bamot Pin kop
da sanbek sanbek dakon gen mandagit
unungwan tawit.

⁵ Ae anelo serabim bamori dakon
wupmi amin da wasawit da unun
Sanbek Sanbek Kinam unun da
kwenon yikgimal. Unun bamot dakon

piri da kinam dakon gapmi anyongam
anjil do wasawit. Anelo bamot unun
Pin kop unudon egisak dakon tilak.
Mani, abisok unun yo morap dakon
mibili do aripmi dima yokenj.

⁶ Yo morap yan da aripmon
wasanek mukwa sogok amin gildari
gildari telagi yut dakon yut buri
mibiltogi do wigek pini awit.

⁷ Anakwa mukwa sogok amin dakon
mibiltok amin unun kalon dagin Yut
Buri Telagisi do wigigit. Bilagi bilagi
kosit kalon wigi wigi agit. Ae isal dima
wigigit. Unun yawi timik pawigigit.
Anek unun yawi ban iyi dakon yok-
wini gat ae minjat aminyo da dima
nandaneq gulusun awit dakon yok-
wini wiririt do paret agit.

⁸ Unun anpagon Telagi Wup da yan
nolisak, telagi yut unun sigin tagit
bisapmon, Yut Buri Telagisigwan
wiginenj dakon kosit dima pisagit.

⁹ Unun yo morap da abisok yan
nolisak, mukwa sogok amin da
Pin kop do but galak dakon jap
imanj ae bit kilapyo ban mukwa sonj
imanj, mani unun da Pin kop gawak
imanj amin dakon but aripmi dima
panmilip asak, ae nin amin kilegisi
yan aripmi dima nandakdan.

¹⁰ Gen teban unun da jap ae pakbi,
ae pakbi sonba Pin kop da dabilon
kilek toni dakon silip mibili mibili
do yosok. Unun giptim dakon yo
dogin yosok, do yo unun da Pin kop
da dabilon nin aripmi dima panmilip
aban kilek tonen. Pin kop da gen
teban on minjat aminyo da yolakwa
wigi sanbek sanbek kalugi noman
tokdisak dakon bisapmon wigisak do
gen teban on yomgut.

Yesu iyi dakon yawini nanj paret agit

¹¹ Mani abisok Kristo kili apgut da
yo tagisi noman tawit da tonj unun
dakon Mukwa Sogok Mibiltok Amiri
egisak. Unun telagi imal yut wagil

9:1: TP 25.23-26.30   **9:3:** TP 26.31-33   **9:4:** TP 16.33; 25.10-16; 30.1-6; IDT 17.8-11; GT 10.3-5

* **9:4:** Mana unun jap kinda Moses da bisapmon Pin kop da yopban pinba Israel amin da nawit.   **9:5:**
TP 25.18-22   **9:6:** IDT 18.2-6   **9:7:** MS 16.2-34   **9:9:** Ibr 10.1-2

tagisi ae telagi imal yut kalipmi yapmanjak unjungwan kili wigigit. Amin da yut unun dima awalgwit. Unun on miktim dakon yo dima.

¹² Ae Kristo meme bo ae bulmakau moni dakon yawi ban timigek unun Yut Buri Telagisigwan dima wigigit. Unun iyi dakon yawi nan timigek telagi yutgwan bisap kalon kinda gin wigigit. Anek nin yokwikon ban yuman nanban egip egip dagok dagogi mini do amin agiman.

¹³ Sanbek sanbek kalipmikon minat aminyo Pin kop da dabilon garak aba mukwa sogok amin da meme gat ae bulmakau wili dakon yawi, ae bulmakau minat sonba son pasilgan dakon abilakni unun ban timigek unun minat aminyokon tagal yomgwit. Unun Pin kop da dabilon gwaljigi mini egipni do anek yan awit.

¹⁴ Mani Kristo dakon yawi da unun yapmandak. Kristo unun gulusun kinda agit dakon diwarini kinda dimasi tan ingut. Ae Wup egip egip teban egisak unun da tapmimon iyi dakon egip egipni nan paret agit, do yawini giptimnin banjin panmilip aban gwaljigi mini dima aman. Mani unun anpaknin yokwi morap nin kimoron pankwan unun dakon diwari wiririkban pasilakwa nin Pin kop da dabilon gwaljigi minisi ekwaman yansi nandaman. Do nin Pin kop egip egipmi ton dakon pi tagi anen.

Kristo dakon yawi da sanbek sanbek kalugi anteban asak

¹⁵ Mibili yan do anek Yesu unun sanbek sanbek kalugi dakon binap amin egisak. Unun minat aminyo sanbek sanbek mibiltogi sigin tagit bisapmon yokwi awit dakon diwari wiririt do anek kimagek minat aminyo dakon egip egipni yuman nagit. Do minat amin morap Pin kop da yan yomisak, unun da Pin kop da kalip monji gwayoni do gisamni dagok dagogi mini yom do yagit unun timitdan.

¹⁶ Amin kinda don kimot do anek, yo kabini namin da timitjak yan dakon but piso papia kinda mandisak. Anek kimotjak bisapmon monji unun papia yolek dat da yo kabi manjin ingut unun timit do nandisak kan, mibiltok datni asi kimakgit amin da yan nandanakwa yo kabini tagi timitjak.

¹⁷ Amin unun kimokdok kan, but piso gen unun pini ton asak. Mani but piso mandagit amin egisak kan, but piso mandagit unun isal tosok.

¹⁸ Unun da tilak Pin kop da sanbek sanbek mibiltogi agit unun anteban ak do yawi tagalgwit.

¹⁹ Moses da gen teban morap minat aminyo do yoyin mudanek bulmakau moni gat ae meme gat dakon yawini timik pakbi gat iktagigit. Anek isop kindap dakon kilin nap gami ban wabi unun sipsip dangwan ban wasanbi unun yawikon sibigit. Anek abidan awilakwan yawi dakon mumi da Pin kop dakon gen teban papia ae minat amin morap da kwenon mawit.

²⁰ Anek yan yagit:
"Yawi on Pin kop da sanbek sanbek unun yolnisi do yagit unun anteban asak."

²¹ Ae unuden gin Moses da telagi imal yut gat ae Pin kop gawak imin dakon yo morap ton unudon yawi pawilakwan mawit.

²² Asi, gen tebanon yawi kalon dagin yo morapmi aban gwaljigi mini an. Ae yo kinda anakba kimagakwan yawini dima mosak kan, Pin kop da minat amin dakon yokwini dima yopman yomisak.

Kristo da yokwi wiririt do iyi nan paret agit

²³ Telagi imal yut gat yo morapni gat unun yo Kwen Kokup ton dakon wupmi gin. Unun yo dangwi ton dakon yawini timigek unudon tagalba Pin kop da dabilon gwaljigi mini awit. Mani, yo Kwen Kokup nani pantelak ak do paret wagil tagisi yo dangwi ton

yapmanḁak unun ban awit. Yan dima awit tam dima telak tanbam. Do unun agagisi awit.

²⁴ Nin nandaman, Kristo unun telagi yut amin kisit da awalbi ae Pinḁop dakon telagi yut bamisi dakon wupmi gin asak unungwan dima wigigit. Unun Pinḁop da kapmatsisok altan noman tanek nin panpulugok do anek Kwen Kokupsi wigigit.

²⁵ Bilagi bilagi mukwa sogok amin dakon mibiltok amin mukwa sok do yawi timigek Yut Buri Telagisi unungwan wigigit. Ae yawi unun timikgit unun iyi dakon yawi dima. Mani Yesu unun Kwen Kokup iyi nan paret do wigigit, ae unun bisap morapmi dima agit.

²⁶ Yan bisap morapmi asak tam, unun tepmi morapmi sigin pan anan kisak, unun Pinḁop da yo morap wasanban noman tawiron da wiḁ abisok bisapmon wisagon tepmi sigin paban. Mani dima. Abisok mibi bisapmon Kristo bisap kalonji kinda miktimon pinjek yokwi wiririt do iyi nan paregek kimakgit.

²⁷ Amin morap kisi bisap kalonjin kimagek don gen pikon atdan.

²⁸ Unuden gin, Kristo minat aminyo morapmi dakon yokwini dakon jigini timit do anek bisap kalon kindagin iyanan paregek kimakgit. Ae bisap kinda gat don apdisak, mani unun bisapmon yokwi wiririt do dima apdisak. Minat aminyo unun do jomjom an amin yokwikon ban timit do apdisak.

10

Mukwa sogok kalipmi da yokwi aripmi dima wiriritjak

¹ Moses dakon gen teban unun yo tagisi don noman tokdan dakon wupmi gin, unun bami dima. Do gen teban yolek bilagi bilagi mukwa son son awit, mani gen teban da minat aminyo telagi yutnon aban unun panmilip aban tagisisi aripmi dima ani.

² Mukwa sogok unuden da minat aminyo panmilip aban tagisisi an tam, mukwa sogok di gat sanbenek dima abam. Mukwa sogok da minat aminyo telagi yutnon apgwit unun wagil panmilip aban gwaljigi mini kili awit tam, butnikon da sun agiman dakon gulusunin unun sigin tan niman yan dima nandabam.

³ Mani dima. Bilagi bilagi mukwa unun sonjek yokwini do sigin nandan,

⁴ nido bulmakau wili gat ae meme gat dakon yawini da yokwi aripmi dimasi wiririti.

⁵ Yan do anek Kristo miktimon apgut bisapmon yan yagit:

“Gak amin da yo dangwi ton ban dapman mukwa sonjek paret ani do dima galak tagil.

Mani gak da giptimno nan anroman agil.

⁶ Mukwa sogok dakon yo kindapmon wagil sosen gat ae yokwi wiririt dakon mukwa sosen unun kisi do gak dima galak tagil.

⁷ Do nak yan yagim, ‘Pinḁop, nak gak dakon galaktok yol do kili abit.

Unun nak do papiakon kili mandabi.’”

⁸ Mibiltok Kristo da gen teban da paret ani do yosok unun do yan yagit, “Gak amin da yo dangwi ton ban dapman mukwa sonjek paret ani do dima galak tagil, ae mukwa sogok dakon yo kindapmon wagil sosen gat ae yokwi wiririt dakon mukwa sosen unun kisi do gak dima galak tagil.” (Mani Moses dakon gen teban da anisi do yosok.)

⁹ Ae sanbenek yan yagit, “Nak gak dakon galaktok yol do kili abit.” Unun do anek sanbek sanbek kalugi anteban ak do anek sanbek sanbek kalipmi wiriridak.

¹⁰ Yesu Kristo Pinḁop dakon galaktok yolek giptimni nan paregek bisap kalon kimakgit. Yan anek panpulugagit da nin iyi dakon telagi minat amin kabi ekwaman.

Yesu da paret agit unun da yokwi tagi wiriritjak

11 Sanbek sanbek kalipmi da bisapmon mukwa sogok amin morap gildari gildari agek pini an an awit. Unun mukwa kalon nan gin bisap morapmi son son awit, ae unun da yokwi aripmi dima wiririri.

12 Mani, Kristo da paret kalonisi kinda gin agit, ae unun paret bisap dagok dagogi mini tan anan kikdisak. Yan an mudanek Pin kop da amin tet do yikgit.

13 Yigek Pin kop da uwalni kandap mibinikon yopban geni guramitni do jomjom anegisak.

14 Nido unun iyanan bisap kalon paregek panpuluganban minat aminyo iyi dakon telagi minat amin kabi dagon. Ae unun da aban gwaljigi minisi awit, ae yan gin toktogisi egi anan kikan.

15 Unun dakon mibili Telagi Wup kisi da nin do yan tenjenok asak. Mibiltok yan yosok:

16 “Amin Tagi da yan yosok,
‘Sanbek sanbek kalugi nak da don unun gat aben unun yan. Nak da gen tebano butnikon yopdisat, anek gen teban dakon geni nandak nandaknikon mandakdisat.’”

17 Ae don gen unun sanbenek yan yosok:

“Nak da yokwini gat ae gen teban iragek yo yokwi an do wagil in token.”

18 Ae Pin kop da yokwi kili wiririkgit, do yokwi wiririt dakon mukwa soni dakon pi mini.

Nin nandan gadat an kimagek Pin kop da kapmatjok kinen

19 Yando, not kabi, Yesu dakon yawini da yokwinin kili wiririk mudagit, do nin pasol pasoli mini Yut Buri Telagisi unungwan tagi wiginen.

20 Nin unun yutgwan kosit kalugi egip egipmi ton unudon da tagi

wiginen. Kosit unun Yesu da iyi dakon giptim paregek witalgit, unun Telagi Yut Dakon Buri Telagisi dakon yoma kaga do imal madep abisinba magit unun witaldek wigigit.

21 Nin Mukwa Sogok dakon Mibiltok Aminin egisak. Unun wukwisi ae Pin kop dakon minat amin kabi morap kilani asak.

22 Unun da anpak yokwi agiman dakon gulusunin wiririkgit, do Pin kop da dabilon gwaljigi mini da ekwaman, yansi nandanen do yawini nin dakon buron tagalgit. Anek giptimnin pakbi jimjimi minisi nan sugagit. Yansi agit do butninon anpak toptopmi morap ton unun wiririk mudonen, anek Pin kop do nandan gadan imin kimagek unun da kapmatsisok kinen.

23 Nin nandan gadatnin gat ae yo tagisi do nandan teban tanek jomjom anek ekwaman unun do yan tenjenok aman do nandan gadatnin tebaisi abidanek but bamot dimasi anen. Nido, yo morap Pin kop da ak do yan teban tok agit, unun asisi akdisaksi.

24 Nin kalon kalon Pin kop dakon minat aminyo diwari do nandanek pan tagap ano amin do but dasi galak tan yomni, anek anpak tagisi an yomni. Nin unun do nandak nandak anen.

25 Ae Pin kop dakon minat aminyo nin amin diwari da an unuden muwut muwutnin dima yipman detnen. Ji nandan, Kristo dakon abap bisapni kili abinek kapmat tosok, do nin kalon kalon amin diwari dakon but pan teban ak do pi madepsi anen.

Nin Pin kop dakon Monji manji dima imnen

26 Nandani, nin gen bami kili nandan pisagiman, anek don si nandan mudanek yokwi da anpagon agipnen kan, yokwi unun wiririt dakon mukwa sogok kinda gat dimasi tosok.

10:11: TP 29.38

10:13: Kap 110.1

10:16: Jer 31.33; Ibr 8.10

10:17: Jer 31.34

10:19: Ibr 4.16

10:20: Mt 27.51

10:22: MS 8.30; Esi 36.25; Ep 5.26

10:25: Ibr 3.13

10:26: Ibr 6.4-8

10:27:

Ais 26.11

²⁷ Nin yanon da egipnen kan, pasol pasol madepsi anek gen pi madep dakon gildat gat ae kindap tedepmi madepsi Pinokop dakon uwalni wagil son yomdisak unun do jomjom akdaman.

²⁸ Kalip, amin kinda Moses dakon gen teban irakgit, anakwan amin bamori bo kapbi da kanek sun ak dakon yanokwok awit kan, unun amin do bupmi dima nandan ingwit. Kila amin da minat aminyo yoyinba si anakba kimakgit.

²⁹ Do ji Pinokop dakon Monji do nandaba yo isali asak amin do niansi nandan? Unun amin jigi madepsi pakdan. Kristo dakon yawi da sanbek sanbek kalugi anteban asak, unun da panmilip aban unun amin Pinokop dakon aminsi dagawit anek telagisi egipgwit. Mani, abisok unun amin da aba yawi yo isalisi asak. Anek nandan yawot dakon Wup do anpak yokwisi an iman.

³⁰ Nin nandaman, Pinokop da yan yagit:

“Yokwi dakon kobogi yomyom unun nak dakon pi.

Nak da kobogi anyomdisat.”

Ae sanbenek yan yagit:

“Amin Tagi da minat amini dakon anpakni gen pikon kokwin anek kobogi yokwi yomdisak.”

³¹ Asi, nin Pinokop egip egipmi ton dakon Monji manji imnen kan, Pinokop da kobogi yokwisi nimdisak do pasol pasol madepsi anen.

Nin nandan gadaron tebaisi atnen

³² Ji aesi kalip Pinokop dakon tenjen abidawit bisap unun do nandani. Unun bisapmon jigi tepmiyo madepsi pawit, mani ji tebaisi akgwit.

³³ Bisap diwari minat aminyo da dabilon depba agakwa jigilak yan damenek yo yokwi an damgwit. Ae ji bisap diwari jigi unuden pawit amin gat gadanek panpulugawit.

³⁴ Ae dam tebanon yopba egipgwit amin unun do bupmi nandan yomgwit. Ae amin da yo kabisi gwayewit bisapmon, ji kisik kisik anek yum pindakgwit, nido yan nandawit, yo bamisi tan nimisak gin, unun dagok dagogi mini tan anan kikedisak.

³⁵ Ji jigi kalip pawit unun do nandanek nandan gadatji tebai unun dima yipman detni. Nandan gadat tebai an dakon tomni madepsi Pinokop da damdisak.

³⁶ Tebaisi ak kimotni, yan anek Pinokop dakon galaktok tagi yolni. Anek kalip Pinokop da yo tagisi dam do yan teban tok agit unun tagi timitni.

³⁷ Tebaisi atni, nido Pinokop gen pa-pia da yan yosok:

“Asi, bisap dubak dima, amin unun apdisak kili ununjok apdisak.

Ae tepmisi apdisak.

³⁸ Nak dakon amino kilegisi unun nandan gadaron egipdisak.

Mani duwalik pigisak kan, tagi dima nandan iben.”

³⁹ Mani nin duwalik pikek pasilnen dakon amin dima. Nin nandan gadat anek egip egip teban abidonen dakon minat aminyo da ekwaman.

Nandan gadat dakon mibilisi

(Kilapmi 11-13)

11

Pinokop do nandan gadan imenek tebaisi atnen

¹ Nandan gadat dakon mibili unun yan. Nin pakyan si yansi nandaman, yo tagi morap Pinokop da nim do yan teban tok agit unun timit do nandan teban tanek jomjom anek ekwaman unun asi timitdaman yansi nandaman. Ae dabil da yo unun dima pindakgaman, unun yo morap unun ton yansi nandaman.

² Kalip amin nandan gadat awit, aba Pinokop da anpakni do but galaksi nandagit.

³ Nin nandan gadat aman do yanji nandaman, Pinjkop miiktim gat ae kundukon yo morap ton unun yanban genikon da noman tawit. Do yo morap abisok dabil da pindakgaman, unun yo amin da dima pindari ban wasagit.

Abel, Enok, ae Noa yo da Pinjkop do nandan gadat awit

⁴ Abel Pinjkop do nandan gadat anek mukwa son imgut. Aban Pinjkop da Abel dakon mukwa do galak tagit. Mani Ken dakon mukwa do dima galak tagit. Abel unun nandan gadat agit, mibili yan do anek Pinjkop da but galak dakon yo Abel da imgut unun do galak tanek amin kilegi yan iyigit. Abel kilisi kimagit, mani nandan gadatni unun da nin sigin yan tenjenan nimisak.

⁵ Enok Pinjkop do nandan gadat agit. Aban anpakni do tagisi nandagit, do dima kimagakwan Pinjkop da abidan anan Kwen Kokup wigigit. Amin da wisinek dima kawit, nido Pinjkop da kili abidagit.

⁶ Mani, nandan gadatni mini amin, Pinjkop da unun amin do nandaban tagi dima asak. Nido, Pinjkop da kapmatjok kik do nandisak amin, unun Pinjkop egisak yanji nandan gadan kimokdok, ae amin Pinjkop wusik do pi an amin unun Pinjkop da yo tagisi an yomisak yan nandan gadan kimokdok.

⁷ Pinjkop da Noa yo don noman tokdan unun dakon but piso gen iyigit. Iyiban yo unun Noa da dima pindakgit, mani Pinjkop dakon gen nandan gadanek tap wakga kinda wasagit. Anek iyi gat ae gwakni gat unun tap waggakon wigek dima tasik tawit. Unun nandan gadatnikon da, Noa da miiktim amin morap diwarigulusun awit unun panjenan agit.

Abraham gat Sara gat nandan gadat agimal

⁸ Abraham Pinjkop do nandan gadat agit, do Pinjkop da yan imgut bisapmon Abraham Pinjkop dakon gen guramikgit. Unun kokupni yipman degek Pinjkop da miiktim kindan iban iyi dakon miiktim dagosak do nandagit unudon kigit. Abraham dukwan kiken unun dima nandagit, mani nandan gadat anek kigit.

⁹ Unun nandan gadat anek kin Pinjkop da miiktim im do yagit unudon yikgit. Anek unun miiktimon wanja amin da yan imal yutnon yikgit. Ae Aisak gat Jekop gat kisi imal yutnon yikgimal, unun amin do Pinjkop da miiktim unun yom do yan teban tok agit.

¹⁰ Abraham yan agit nido nandan gadat anek kokup pap toktogisi unudon don egipben yan nandagit. Pinjkop da kokup pap unun nian wasogi unun iyi nandan mudanek wasagit.

¹¹ Abraham gat Sara gat monji panjalak bisap kili yapgumal, mani nandan gadat anek monji panjalanjil dakon tapmim pagimal. Sara nandan gadat anek yan nandagit, "Pinjkop da yan teban tok agit, ae unun da gen bami gin yosok."

¹² Do amin kalon unun amin pelanji anek si kimot do agit bisapmon monji morapmisi dakon datni dagagit. Babikni unun iren tanek kundukon gik ton ae tap kidipmimon niman ton morapmisi, amin da aripmi dima manjiri awit.

¹³ Unun minat amin morap unun nandan gadat anek egi wigi kimot awit. On miiktimon egipgwit bisapmon yo tagisi Pinjkop da yom do yan teban tok agit unun dima timikgwit, isal nandan gadaron da dubagikon pindagek but galak nandawit. Unun iyi do nin miiktim njwaknwarikon amin yombem da amin da miiktimon bisap pisipmisok ekwaman yan yawit.

11:4: WW 4.3-10

11:5: WW 5.21-24

11:7: WW 6.13-7.1

11:8: WW 12.1-5

11:9: WW 35.12

11:11: WW 18.11-14; 21.2; Ro 4.19

11:12: WW 15.5; 22.17

11:13: WW 23.4; 1KAG 29.15; Kap

39.12; 1Pi 2.11

14 Yan yon amin unun iyi dakon miktim wisan yan nandaman.

15 Miktim yipmanek apgwit unun dogin nandanek egipgwit tam tobil kokup egipgwiron tagi kwam.

16 Mani miktimni kalipmi unun yapmanek miktim wagil tagisisi unudon egip do galak tawit, miktim unun Kwen Kokup. Unun amin da Pin kop do, "Gak nin dakon Pin kop," yan iyinjakwa Pin kop mayagi dima pasak, nido unun amin do kokup pap kinda kili anoman agit da tosok.

17-18 Pin kop da Abraham do yan teban tok anek yan iyigit:

"Aisagon da babakgo altokdan."

Mani Pin kop da Abraham ankwalek monji anak mukwa sosak do iyinban monji kalonji Pin kop do imgut.

19 Abraham yan nandagit, "Aisak kimotjak kan, Pin kop da tagi aban pidosak." Yan si nandagit, do monji kimoron nan abidagit yan asak.

Aisak, Jekop, ae Josep yo da Pin kop nandan gadan imgwit

20 Aisak nandan gadat anek Jekop gat Iso gat do gisam yomgut. Anek yo don noman tan yomdan unun do yoyigit.

21 Jekop nandan gadat anek si kimot do anek Josep dakon monji bamot do gisam yomgut. Anek busunni win kirin ni da diwarikon witjinjek Pin kop gawak imgut.

22 Josep nandan gadat anek si kimot do anek yagit "Israel amin don Isip miktim yipmanek kikan." Yan yanek don kimakban iyi dakon kidari timigek nian ani unun do yoyigit.

Moses nandan gadat agit

23 Moses dakon menji datniyo nandan gadat agimal. Do Moses altanban kanek kapbi ankisibigimal, nido monji unun wagil tagisisi kinda kagimal, ae kila amin madep dakon gen teban kirinjit do pasol pasol dima agimal.

24 Moses nandan gadat anek taganek amin madep agit bisapmon amin da kila amin madep Pero dakon gwi dakon monji yan iyini do dimasi galak tagit.

25 Unun Pin kop dakon minat amin kabi gat jigi kalonji panen yan nandagit. Yokwi dakon anpak anek bisap pisipmisok kisik kisik ak do dima nandagit.

26 Yan nandagit, Kristo dakon man do mayaktok paken kan, unun da Isip dakon yoni tagisi morap unun yapmanek. Yan nandagit nido Pin kop da tomni do yo tagisi imdisak unun do nandanek egipgut.

27 Moses nandan gadat anek Isip miktim yipmanek kigit. Kila amin madep da japmi nandan imgut, mani Moses unun do dima pasalgit. Pin kop pasili egisak unun Moses da dabil da yan kagit do tebaisi akit.

28 Unun nandan gadat anek Yapyap Bilak madepmon Israel amin yoyinban sipsip dapgwit. Anek anelo da Israel amin dakon monji mibiltogikon igayikjok kinda dima ani yan do sipsip dakon yawi ban yoma domon sowit.

Israel amin morapmi nandan gadat tebaisi awit

29 Israel amin nandan gadat anek Tap Gami pudanek miktim kibiri timon yan kiwit. Mani Isip amin kin tap pudok do anek pakbi nan kimakgwit.

30 Israel amin nandan gadat anek Jeriko kokup pap angwasijakwa gildat 7 kabi agit. Anakwa tip dam madep tuwil kigit.

31 Kosit oba minat Reap nandan gadat anek amin panman ak amin bamot panpuluganek pabidanban yutnikon wigiwit. Do Pin kop dakon gen dima guramikgwit amin gat kisi dima kimakgwit.

³² Bisap pisipmi do ni gen ban sanbenek dayiken? Gideon, ae Barak, ae Samson, ae Jepta, ae Dewit, ae Samuel, ae kombi amin morap do dayiken kan bisap aripmi dima.

³³ Unun amin nandan gadat anek diwari da kila amin madep morapmi dakon emat amini pabin yopgwit. Unun amin anpak kilegikon da amin kila anek Pin kop da yo yom do yan teban tok agit unun timikgwit. Ae laion dakon gen kagani sogwit.

³⁴ Unun amin da milen asip madepsi sogit unun aba kimakgit. Ae emat agak siba panpek wolakwa dima dapgwit. Unun amin tapmimni mini, mani don tapmim pawit. Unun emat amin tebaisi daganek miktim nwanwari dakon emat amin kabini yolba pasal kiwit.

³⁵ Amin kimakbi aeni pidanba menji da timikgwit.

Mani nandan gadat amin diwari uwal da dam tebanon yopmanek giptimi obisi panjupbal awit. Mani Pin kop manji iminek pulugan kik do dima nandawit, nido yan nandawit, kimotne kan kimoron da pidanek egip egip wagil tagisi abidokdaman yan nandawit.

³⁶ Ae uwal da diwari jigilak gen yoyinek baljawit, ae diwari nap teban ban pan teban anek dam tebanon yopgwit.

³⁷ Diwari tipban dapgwit, ae diwari ilik dagok ban giptimi ilik daganba tim bamot awit, ae diwari emat agak siba ban dapba kimakgwit. Unun amin diwari sipsip ae meme gipban panek agipgwit. Unun giptim dakon yo do wadanakwa amin da jigi yomin nek anpak yokwi anyomgwit.

³⁸ Yan aba miktim kibiri amin da aripmi dima egipmi ae kabap gwan binap agek gopbat ae gapmagwan egi egi awit. Unun nandan gadat amin da miktim amin diwari yapman mudanek amin wukwisi ae tagisi awit.

³⁹ Unun minjat amin morapyo

nandan gadat awit do anek Pin kop da minjat aminyo tagisi yan nandan yomgut. Mani miktimon egek Pin kop da yo yom do yan teban tok agit unun dima timikgwit,

⁴⁰ nido kalip Pin kop da yo wagil tagisi nin kisi da timitne kan do nandan kokwin kili agit. Kalip egipgwit amin gat ae nin gat kisi bisap kalon gwaljigi minisi egipne kan do nandagit.

12

Nin Yesu pakyan si kanek nandan gadan imne kan

¹ Unun nandan gadat minjat aminyo kalip egipgwit unun gikwem da yan nin pan gwasinek nandan. Yando, nin yo morap pabin nip do an unun yopman mudanek yokwi nin bangaldak unun pan dagonen. Anek timtim yanek dima yawogek Pin kop da nabi gwapbo anen do yagit unudon agipne kan.

² Yesu unun nandan gadatn dakon wasok wasok ae wasip, do dabilnin Yesukon gin tanakwan kanek egipne kan. Unun don kisik kisik madepsi egipdisat yan nandanek tilak kindap dakon mayagi do nandaba kik dima anek tepmi panek kimakgit, da abisok Pin kop dakon kila amin madep yityit tamo da amin tet do yikdak.

Pin kop da nin pan kilek ak do jigi nimisak

³ Ji pakyan si nandani. Yokwi pakpak amin da Yesu anpak yokwisi an imin akwa tebaisi akgit. Ji unun do nandanek tapmim yawot dima ani, ae butji dima yawotjak.

⁴ Asi, ji yokwi unun pabik do emat madepsi awit, mani emat anakwa yawisi kinda dima mawit, don mokdan.

⁵ Ae Pin kop da ji dakon but pan teban asak do gen yagit unun kili intawit, ma? Ji monjinoni yan dayinek yan yagit:

“Monjino, Amin Tagi da gak an kilek ak do jigi gaban kan, unun

do yo isali yan dima nandaki, ae gen tebai gayinban unun do tapmingo dima mosak.

⁶ Nido, Amin Tagi da amin morap but dasi galak tan yomisak unun panjkilek ak do jigi yomisak, ae amin morap monjinoni yan yoyinek timikdak unun si baljosok.”

⁷ Ji tebaisi agakwa Pinjkop da ji panjkilek ak do jigi damjak. Dat kinda da monji anjkilek ak do asak unuden gin Pinjkop da jikon yan gin asak. Namin monji kinda datni da dima anjkilek asak?

⁸ Pinjkop da monjini kisi morap panjkilek asak. Ae dima panjkilek asak kan, monjinisi dima ekwan. Kan ji gwamda yombem da ekwan.

⁹ Ae miktimon datnin do nandani. Unun da nin panjkilek ak do jigi nininjakwa nandano wukwan yonguman. Yan agiman do wupnin dakon Datni da nin panjkilek asak bisapmon unun do madepsi gawak iminek egip egip abidonejsi.

¹⁰ Miktimon datnin da bisap pisipmisok iyi da nandak nandak da aripmon nin panjkilek awit. Mani Pinjkop da iyi telagi egisak do ninyo kisi yan gin telagi egipnen do anek nin panpuluganek panjkilek asak.

¹¹ Dat da nin panjkilek ak do jigi nimisak bisapmon nin kisik kisik dima aman, nin butjik paman. Mani don panjkilek agit dakon bami koman, unun anpak kilegisi gat ae but yawot gat nimisak.

Nin tapmim panek tebaisi atnej

¹² Yan do, kisitji alek tanbi unun panenagek pi ani, ae njwakji tapmimi mini panjeban anek

¹³ “kosit kilegikon agipni.”

Yan ani kan, kandapji wagil dima yokwi tokdan, aeni kilek tokdan.

¹⁴ Amin morap gat yawori egip do pi tebaisi ani. Ae telagisi egipni.

Telagi dima egipni amin unun Amin Tagi dima kokdan.

¹⁵ Pakyanjsi kan kimotni. Jikon da kinda manek Pinjkop dakon nandan yawotni di yipman dekan. Ae jikon da kinda kindap isipmi da yan kwanek yokwi panalon andaban amin morapmi di panupbal aban Pinjkop manji di ibam.

¹⁶ Amin kinda yumabi anpak asak do kan kimotni. Bo amin kinda Iso da Pinjkop manji imgut unuden asak do kan kimotni. Unun jap bisap kalon noknogi unun timit dogin anek yo kabini monji mibiltogi amin da timiri unun kisi imgut.

¹⁷ Disi nandan, don yo kabini unun timit do nandagit, mani dima timikgit. Gisamni ae timit do kunam takgit, mani but tobil anek gisamni timitjak dakon kositni dima tan imgut.

Nin Jerusalem Kwen Kokup tosok unudon kili obiman

¹⁸ Israel amin da Sinai Kabap kiwit ji unuden dima an. Unun kabapmon kinjek yo dabil da pindakgwit, ae mirak panek nandawit. Unudon kindap madep sogit, ae pilin tuk masi masimi agit, ae mirim tebaisi agit unun pindakgwit.

¹⁹ Anek kwen kinda madepsi yanakwan amin kinda da gen yagit. Yanakwan minat aminyo pasol pasol madepsi nandanek bisit tebaisi yan yawit, “Gen di gat nandak do pasol-goman!”

²⁰ Pinjkop da gen yoyigit unun do pasalgwit. Gen unun yan: “Amin bo bit kilap yo kinda kabapmon wigisak kan tipnan anakba kimotjak.”

²¹ Yo unun pindakgwit unun do madepsi pasal nimnimigek Moses yan yagit:

“Nak nimnimigek madepsi pasoldot.”

²² Mani ji yo unudenon dima abinj altawit. Saion Kabapmon kili apgwit. Jerusalem Pinjkop egip egipmi

12:7: GT 8.5   **12:11:** Jem 3.17-18   **12:12:** Ais 35.3   **12:13:** YT 4.26   **12:16:** WW 25.29-34

12:17: WW 27.30-40   **12:18:** TP 19.16-20; GT 4.11-12   **12:19:** TP 20.18-21; GT 5.22-27   **12:20:** TP

19.12-13   **12:21:** GT 9.19

tonj dakon kokup pap Kwen Kokup tosoq unudon kili apgwit. Unudon anjelo tausen morapmisi da muwugek kisik kisik anj.

²³ Ji Pinjkop dakon monji gwayoni mibiltogi man morapni Kwen Kokupmon mandabi unun dakon muwut muwut madepmon apgwit. Pinjkop, amin morap dakon gen kokwin aminon apgwit. Amin kilegi dakon wup kabikon apgwit. Unun amin Pinjkop da panjkilek aban gwaljigi minisi awit.

²⁴ Yesu sanbek sanbek kalugi dakon binap aminon apgwit. Ae Yesu dakon yawi mumumni mawiron apgwit. Unun yawi da yokwinin wiririkdak, do unun Abel dakon yawi yapmandak. Abel dakon yawi da kobogi timit do yosok.

Kan kimotni

²⁵ Kan kimotni. Pinjkop da gen yosok unun nandak do dima kurak toni. Kalip Moses da on miktimon Pinjkop dakon mama gen yoyinban geni nandak do kurak tawit bisapmon, iyi kutnanjek kigik dakon kosit dima tanj yomgut. Do yanji nandani, abisok Pinjkop da Kwen Kokupmon da mama gen niyisak, unun manji imnen kan, nin panjkutnanjek kigik dakon kosit minisi.

²⁶ Kalip Pinjkop da gen yanban miktim wudip agit. Mani abisok yan teban tok anek yan niyisak:

“Bisap kinda gat miktim ankwakwalitdisatonj yan nandani. Nido Pinjkop da yan kili niyigit:
Ae miktim gin dima, kundu yo kisi panjkwakwalitdisat.”

²⁷ Ae “bisap kinda gat” do yosok, do yan nandaman, Pinjkop da miktim kunduyo kisi panjkwakwalitjak bisapmon yo morap iyi wasagit unun wiririkban pasildan. Anakwan yo aripmi dima panjkwakwaliri unun dagin tokdanj.

²⁸ Pinjkop da kila asak kokup unun abidagimanj unun aripmi dima kwakwaliri, yan do anek ya yan iyinenj. Nin anpak iyi galak tosoq unun anek

iyi nanjin gawak iminek pasol pasol anek mani anjenotnenj.

²⁹ Yanji anen, nido
“Pinjkopnin unun kindap tebaisi,
do yo yokwi morap sonj pilik mudokdisak.”

13

Nin kalonj kalonj amin do but dasi galak tanj yomnenj

¹ Ji panmuwukbi notji do but dasi galak tanj yomyom anpak dima yipman detni.

² Jikon amin kinda dima nandan iman amin kinda apban kan, unun abidok do dima intoni. Kalip amin diwari da aminsi ban timikgaman yan nandawit, mani anjelo ban timikgwit.

³ Amin dam tebanon ekwan amin do dima intanj yomni. Nin unun gat kisi dam tebanon ekwaman yan nandani. Ae uwal da jigi yomanj amin unun do dima intanj yomni. Ninyo kisi da jigi unun pamanj yan nandanj egipni.

⁴ Minjat eyo anpak unun yo madepsi kinda, do amin morap kisi da unun do nandaba wigakwan kilani anakwa gwaljigi minisi tosak. Nido Pinjkop da yumabi anpak mibili mibili an amin unun kobogi yo yokwisi an yomdisak.

⁵ Monej dakon galaktok jikon dima tosak. Yo tanj nimanj unun aripninon tanj yan nandani. Nido Pinjkop da yan kili niyigit:

“Gepmanj dekgo gaga dage aripmi dima egipdisal.”

⁶ Yanjo, nin nandanj teban tanjek yan yomanj:

“Amin Tagi panpulgokno egisak,
do yo kinda do dima pasolbenj.
Amin da aripmi dima abinj nepni.”

Nin Yesu yol do dima mayak tonenj

⁷ Kila aminji kalip Pinjkop dakon gen dayiwit unun dima intanj yomni.

Anpak awit dakon bami unun do nandaneq nandan gadat awit unun yolek yan gin egipni.

⁸ Yesu Kristo unun kulabigi mini apma, ae abisok, ae don egi anan kikdisak teban.

⁹ Yan do, amin da gen nwanwari di dayin dekba nandan gadatji di witald kwam. Nin Pin kop dakon nandan yawotni yipno unun da butnin pan teban aban atneq. Jap noknok dakon gen teban yolyol anpak da amin dakon but aripmi dima pan teban asak. Unun anpak da amin kind a aripmi dimasi an pulugokdisak.

¹⁰ Mukwa sogok amin da yo dangwi ton altakon dapbi unun ban non. Mani nin altanin nwanwari kind a toso k. Unun altakon mukwa sogok amin da jap aripmi dima noknogi.

¹¹ Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da sipsip ae bulmakau dakon yawini yokwi wiririt do Yut Buri Telagisi unjungwan pawigisak, mani bami yut yomayo da wanga sosoq.

¹² Yan gin Yesu dakon yawini da minat aminyo pan telak aban telagisi ani do kokup pap dakon yoma kaga da wanga tepmi pagit.

¹³ Yan do, nin kisi yut yomayo da wanga kin ek unun da mayagi pagit ninyo unuden gin panen.

¹⁴ Nido on miktimon nin dakon kokup pap toktogi kind a dima toso k. Mani kokup pap kind a don noman tokdisak nin unuden kinen dosi nandan.

¹⁵ Yan do, nin yipman deri mini Yesu da manon Pin kop an kisin kimotnen. Yan anen unun da gen dolumnin dakon paret asak.

¹⁶ Minat aminyo do anpak tagisi anyomni, ae notji pan pulugok do yo kabisi ban notji do yomin yomin ani. Unun anpak do dima in toni, nido unun paret kind a, Pin kop da unun do galak toso k.

Pin kop da nin pan pulugan ban tagisi egipnen

¹⁷ Kila aminji kilasi an unun don pi awit dakon mibili Pin kop iyikdan, do gawak yomin ek geni guramitni. Yan ani kan, kisik kisigon da pini akdan. Mani butjik pani kan, unun da ji dima pan pulugokdisak.

¹⁸ Ji nin do bisit ani. Pin kop da dabilon butningwan gwaljigi mini yan si nandan, ae yo morapmon anpak kilegisi ban gin ak do nandan.

¹⁹ Nak jikon tepmisi tobil opben do bisit an kimotni.

²⁰ Amin Taginin Yesu, sipsip dakon Kila Amin madep, unun da san bek san bek dagok dagogi mini unun an teban ak do yawini parekgit. Unun Pin kop da kimoron nan aban pidagit. Abisok Pin kop but yawot ami da

²¹ Ji pan tagap aban egip egipjikon yo tagisi morap da tungan daba iyi dakon galaktok yol kimotni dosi nandisat. Yesu Kristo da pi agit do anek unun da ninon pi aban anpak morap iyi galak toso k unun an mudonen. Tilimni dagok dagogi mini tan anan kikdisak, do mani an kisin kimotnen. Unun asi.

Mibi gen

²² Not kabi, nak ji dakon but pan teban ak do gen on mandan damisat unun do mirak pakyan si yopni, nido gen on mandisat unun dubagisi dima.

²³ Ji yan nandani, notnin Timoti unun dam tebanon nan yipba kili kigit. Nagon tepmi apjak kan, nit ji dandak do apden.

²⁴ Nin dakon gildat tagi yipno kila aminji gat ae Pin kop dakon minat amin kabini kisikon abisak. Ae amin kabi Itali miktim yipman apgwit ununyo kisi gildatni tagi yipba jikon abisak.

²⁵ Pin kop dakon nandan yawotni ji kisikon toso k do bisit asat.

Papia Jems da Mandagit

But piso gen

Papia on Yesu dakon padige Jems da mandagit. Jems unun Yesu yolyol amin Jerusalem egipgwit dakon kila amini egipgut. (Yabekbi 15.13 unudon koki.)

Jems da on papia mandagit unjungwan Pinjkop dakon minjat aminyo da ni anpak tagisi ban yolek ani dakon gen tagisi morapmi mandagit. Minjat aminyo da nandak nandak tagisi ban timigek ae Pinjkop dakon gen pakyanji abidan kimotni do tilak gen morapmi mandagit.

Jems da gen tebai yan yosok: Yesu nandan gadan imjak amin isal egipmi mini. Amin do anpak tagisi ban an yomij kimotjak, unun da gak nandan gadat tebaisi asal yan minjat aminyo yoljban kokdan.

Nin panjwalon tebaisi atnen, yan anek Pinjkop gat tagisi egipnen (Kilapmi 1.1-18)

¹ Nak Jems, Pinjkop ae Amin Tagi Yesu Kristo dakon oman amini. Papia on Israel amin 12 kabi ji kokupji yipmanek miktin njwakjwarikon kiwit da ekwan ji do mandan yipbo obisak. Gildat tagisi.

Panjkit da nin panjeban asak

² Not kabi, panjkit mibili mibili altan damni bisapmon butjik kinda jikon dima tosak, kisik kisik dagin jikon tosak.

³ Nido ji nandan, yo noman tanek nandan gadatji panjkitdak, unun da tebai agek jigi guramitnen dakon anpak panalon asak.

⁴ Toktogisi tebaisi agek jigi guramitni, yan anakwa unun anpak da jikon teban tosak. Yan anek Pinjkop dakon anpak kinda do wadak wadak dima ani. Anpakji da tagisi ae kilegisi akdisak.

Nandan kokwin kilegi do wadak wadak asak amin unun bisit asak

⁵ Ji da binapmon amin kinda nandan kokwin kilegi do wadak wadak asak kan, Pinjkop da nandak nandak imjak do bisit asak, anakwan Pinjkop da imdisak. Pinjkop da amin morap do yo morapmi yomisak, ae bisit iyan amin do yanba yokwi tok dima an yomisak.

⁶ Mani unun amin nandan gadatsi anek Pinjkop do bisit asak. Nandan gadatni timisok di yipman degek "Pinjkop da unun namdisak bo dima" yan dima nandisak. Nido amin but bamot an unun tap pakbi mirim da pisonakwan tamalikgan unun yombem.

⁷ Unuden amin Pinjkop da yo kinda namdisak yan dimasi nandisak.

⁸ Unun amin dakon nandak nandakni yo dikon di yopman yopman asak, anek anpak morap asak unun kosit nan gin kanek dima agisak.

Yoni mini amin gat ae yoni morapmi amin gat dakon gen

⁹ Not kinda yoni mini kan, kisik kisik tagi asak, nido Pinjkop da dabilon man madepni ton da egisak.

¹⁰ Ae yoni morapmi amin Pinjkop da mani abin yipmandak, do kisik kisik tagi asak, nido jaren da biripmikwan unun da tilak kimotdan.

¹¹ Gildat da wisak bisapmon gildat tepmisi wusinek jon pindakban kibidan mudon. Jon dakon jareni man mudanakwa, tilimni tagisi unun wagil pasilgan. Unuden gin yoni morapmi amin pini mibili mibili sigin anek kimot akdan.

Pinjkop yo tagisi an niminek yok-wikon dima panjisak

¹² Panjwal morap noman tonon jigi guramigek tebai akdak amin unun kisik kisik tagi asak. Nido panjkit morapmon tebai atjak kan, Pinjkop da minjat aminyo but dasi galak tan iman unun do egip egip dakon pelit tim tilimi ton yom do yan teban tok agit, unun imdisak.

13 Yokwi ak do pañkilit noman tañ iba “Piñkop da añkiliban asat” yañ amin kinda da dima yogogi. Nido, yokwi da Piñkop aripmi dima añkilitjak, ae Piñkop da amin kinda yokwi asak do dima añkilkdak.

14 Mani, nin kalon kalon dakon but dakon galaktok yokwi da pañkiliban yokwi agak dakon galaktok noman tosok.

15 Uñun but dakon galaktok yokwi uñun miñat kinda da monji kwapmi awildak yombem da don yokwi anjalon aban noman tosok. Ae yokwi da si tagosok bisapmon kimot anjalon asak.

16 Notnonisi, ji bikbik iba yokwi ami da ji di pañkiliban.

17 But galak dakon yo morap tagisisi uñun Dat da yopban kwen da pañ. Dat, kundukon tenñe morap wasagit amin, uñun anpakni kulabik dimasi asak. Uñun gildat pañopmon yo dakon wupni dubak toñ da ae don pisip toñ uñun yombem dima.

18 Uñun yo morap wasagitgwan amin nin da wukwini egipñeñ do anek iyi dakon galaktok yolek gen bami niban miñat monjini dagagimañ.

Nin Piñkop do bamisi nandan gadan imaman kan, anpak tagisi kisi aneñ (Kilapmi 1.19-5.6)

Nin geni nandanek guramitñeñ

19 Not kabino, pakyañsi nandani. Ji morap gen nandak do mirak pakyañsi yopni, mani gen tepmi dima yoni, ae butjap tepmi dima nandani.

20 Nido, amin dakon butjap da Piñkop dakon anpak kilegi dima anjalon asak.

21 Yañ do anek anpak inani mibili mibili gat ae anpak yokwi morap jikon madepsi ireñ tosok, uñun wiriritni. Anek disi do nandaba piñakwa egek Piñkop da gen uñun butjikon kwaokgit uñun nañ abidoni.

Gen uñun da ji yokwikon bañ tagi timitjak.

22 Mani gen uñun isal dogin dima nandani, si guramitni. Isal dogin nandan kan, disi bañ pañkewalgañ.

23 Amin kinda Piñkop gen isal dogin nandanek dima guramikdak kan, uñun amin kinda da wupni pakbi idapmon kosok uñun yombem.

24 Uñun iyi dakon tomno dabilni kosok, mani kinjek tomno dabilni uñun nianen uñun tepmisi inñtosok.

25 Mani gen teban gwaljigi minisi uñun da yokwi dakon tapmim tuwilek nin pulugañ nipmandak, do amin kinda da uñun gen teban pakyañsi kanban pisañakwan geni dima inñtanek guramitjak kan, Piñkop da uñun amin anpuluganekwan pi morap asak uñun tagisisi noman tokdañ.

26 Amin kinda “nak Piñkop gawak imim silip an kimokdot” yañ nandisak, mani gen kagani dakon kila tagi dima anek gen yokwi morapmi yosok kan, uñun amin iyi nañ top ankwaldak, ae Piñkop gawak imim dakon silip asak uñun yo isalisi.

27 Piñkop gawak imim dakon silip Piñkop Dat da kanban gwaljigi minisi ae gulusuñni mini asak uñun yañ: Nin miñat monjiyo meñ datyoni kimakbi gat, ae sakwabat gat do nandak nandak anek pañpuluganek jigini guramitñeñ, ae nin dakon anpak kila tagisi aneñ, anapno miktim on dakon anpak yokwi da pañupbal aban Piñkop da dabilon inani dima egipñeñ.

2

Nin amin morap kisi do anpak aripsi gin aneñ

1 Not kabino, Amin Taginin Yesu Kristo tilimni madepsi, uñun nandan gadan iman, do amin kinda do anpak tagi anek ae kinda do manji imni kan uñun tagi dima.

2 Amin kinda yik imalyo tagisi bañ panek ae kisit tamikon sip gol nañ

wasanbi kinda yipmanek ji dakon muwut muwut yutjikon wigakwan yoni mini amin kinda imalni daganbi ae yokwisi kinda ununyo kisi wugisak,

³ anakwal ji da anpak tagi amin yik imalyo tagisi ban pak unun do an iminek yan iyan, “Gak obin on tamo tagisikon yikgi”, ae yoni mini amin yan iyan, “Gak amodon akgi” bo ae “Nak da kandap da kapmatjok mibilikon yikgi” yan iyan kan,

⁴ amin diwari tagi ae diwari yokwi yan nandan yan asak. Yan anek ji kokwin amin daganek nandak nandak yokwikon da kokwin an.

⁵ Not kabino nandani. Miktim amin da dabilon yoni mini ekwan amin, unun banjin Pin kop da nandan gadat madepsi tuga yominakwan egipni do kili manjigit. Kalip yan teban tok yan agit, amin but dasi galak tan iman unun yopban iyi amin kila asak da kagagwan egipdan, do yoni mini amin iyi amin kila asak da kagagwan egipni do kili manjigit.

⁶ Mani ji da yoni mini amin unun nandaba pinban yoman. Namin da pabin depmanek jig daminek ji timik gen pikon depmanan? Unun yoni morapmi amin dagan anpak unun an.

⁷ Pin kop da Kristo dakon mani tagisi jikon yipgut, nan namin da unun do nandaban pinakwan jigilak gen yon? Unun yoni morapmi amin dagan yon.

⁸ Pin kop unun kila amin madepnin, unun da papianikon gen teban kinda nimgut da yan yosok:

“Gaga do but dasi nian galak tosol, unuden gin amin do but dasi galak tan yobi.”

Ji gen teban unun but dasi guramitni kan, ji anpak tagisi an.

⁹ Mani amin kinda do anpak tagi anek kinda yum koni kan, unun yokwi an. Anakwa gen teban unun da yan nolisak, ji gen teban tuwil tuwil amin.

¹⁰ Amin kinda Pin kop dakon gen teban morap kisi guramigek kalonji kinda nanjin kirinjkdak kan, unun

amin gen teban morap kisi kirinjkdak da arip gulusunni ton.

¹¹ Nido, Pin kop da yan yagit:

“Minjat eyo kili abi, ji yumabi anpak dima ani.”

Ae yan kisi yagit:

“Ji amin dima dapba kimotni.”

Do yumabi anpak dima agil, mani amin kinda anakbi kimakgit kan, gak gen teban morap tuwil tuwil amin kinda dagagil.

¹² Pin kop da anpakji kokwin asak bisapmon unun ji pulugan depmanak dakon gen teban unun do nandane kokwin akdisak. Do ji unun do nandane amin do bupmi nandane toktogisi gen yogokji gat ae anpakji gat dakon kila tagisi ani.

¹³ Nido amin kinda amin do bupmi dima nandagit kan, Pin kop da gen pikon kokwin asak bisapmon bupmisok kinda dima nandan imdisak. Mani amin do bupmi nandagit amin unun gen pikon teban tokdisak.

Nandan gadat anpak tagi dima panalon asak, unun nandan gadat yo isali

¹⁴ Not kabino, amin kinda da “Nak Kristo nandan gadan imisat” yan yosok, mani anpak tagi dima asak kan, nandan gadat unuden da yokwikon ban tagi abidosak? Unun dimasi.

¹⁵ Panmuwukbi notnin kinda bo ae saminin kinda imalni yokwi gin, anakwan japni mini kan,

¹⁶ jikon da kinda da yan iyisak, “Butgo yawori tanakwan panji nanjali egipbi, ae kin jap nanek butgo tugosak”, mani imal bo jap dima imisak. Isal gen gin iyik unun da nian anpulugosak?

¹⁷ Nandan gadat dakon anpak kisi yan gin. Nandan gadat isal tanek anpak tagi kinda dima noman tosak kan, unun yo isali.

¹⁸ Mani amin kinda da yan yosak, “Amin diwari nandan gadat anjakra amin diwari anpak tagi an.”

Yan yanban kobogi yan yokdisat, “Gak nandan gadat anek anpak tagiyo kisi dima abi kan, nak nianon da gak dakon nandan gadat koken? Mani, nak dakon anpak tagi da nandan gadatno golikdisak.”

¹⁹ Gak “Pinjok kalonji dagin egisak” yan nandan gadasal. Unun tagi. Mani kon yo kisi yan gin nandan gadanek madepsi nimnimikgan.

²⁰ Nandan kokwingo tagi dima amin, gak nandan gadat gin anek anpak tagiyo kisi dima abi kan, nandan gadatgo unun yo isali. Gak gen on dakon mibili nandak do nandisal? Kan, nandaki,

²¹ kalip babiknin Abraham da monji Aisak altakon yipmanek Pinjok do paret aban Pinjok da yo agit unun kanek amin kilegi yan iyigit.

²² Pakyanji nandaki. Abraham dakon nandan gadat gat ae anpakni tagi unun kalonji gadagimal, anjakra unun anpak tagi da nandan gadatni aripmisi agit.

²³ Do Pinjok gen papiakon gen kinda tosok unun bami noman tagit. Gen unun yan:

“Abraham unun Pinjok do nandan gadat aban, Pinjok da amin kilegi yan iyigit.”

Ae amin da Abraham do Pinjok dakon notnisi yan iyiwit.

²⁴ Do yanji nandani, amin kinda isal nandan gadat dogin Pinjok da amin kilegi yan dima iyisak. Amin kinda anpak kilegi asak unun do nandanek amin kilegi yan iyisak.

²⁵ Yanjin kosit oba minjat Reap da amin panman ak amin bamot unun uwal da dapni yan do panjisibinek yabekban kosit njakwat nan tobil kigimal, do Pinjok da minjat kilegi yan iyigit.

²⁶ Nin nandaman, amin kinda wupni kili yipman dekgit kan, unun amin kili kimakgit. Yanjin, amin

kinda nandan gadat anek anjagon dima yipmandak unun amin nandan gadatni kili kimakgit.

3

Nin gen yogoknin dakon kila tagisi anej

¹ Not kabino, jikon da amin morapmi da Pinjok gen yoyindet pi ak do nandak nandak dima ani. Nido ji nandan, Pinjok da minjat aminyo dakon anpak kokwin asak bisapmon minjat aminyokon yoyindet pi an amin unun pakyanji kokwin akdisak.

² Nin kisi morap gulusun morapmi aman. Mani amin kinda gen kagani dakon kila anek gen yokwi kinda dima yosok kan, unun amin gwaljigi minisi, ae unun da giptim diwat morapni kisi kila tagi asak.

³ Os da nin dakon galaktok yolek kosit agipni do gen kaganikon ain tim yopmangaman. Yan anek giptimni kisi iligapno nin dakon galaktok yolek akwan.

⁴ Ae tap wakga yo kisi do nandanen. Tap wakga unun yo madepsi daman, ae mirim madepsi da pisonakwan tap idapmon agisak. Ae tap wakga antobilakwa agisak dakon kindap kwik unun monjisisok. Mani tap wakga awildak amin timi kindakon kik do asak kan, unun tap wakga dakon yo unun antobil tobil anjakra dukwan kik do nandisak unudon kisak.

⁵ Unuden gin, gen kaga unun giptim dakon diwari monjogok kinda, mani iyi dakon man awigek yo madepsi do yosok.

Kindap monjogok kinda da sojek madepsi anek koron sojek kindap morap tagini sosak.

⁶ Gen kaga unun kindap kinda, yokwini unun madepsi daman. Unun da kindap tepmisi kwan sosok unun da tilak anpak yokwi mibili mibili panalon anek egip egipnin madepsi panupbal asak. Ae Sunduk Tipdomon

egisak unun da amin da gen kagakon kindap unun yipban sosok.

⁷ Amin da jon kilap mibili mibili gat, ae minam, ae tunon amin, ae tap idapmon yo morap ekwan unun timigek yo unun kilani anakwa unun da kisiron ekwan.

⁸ Mani gen kaga unun tapmimni madep do amin kinda da iyi dakon gen kaga kila aripmi dima asak. Bisap morapmi gen kaga gen yokwi morapmi yosok. Unudon amin dapdap marasin yokwi madepsi tugawit da ton.

⁹ Gen kagakon da Amin Tagi Datnin ankisaman. Mani bisap diwari nin da minat aminyo Pin kop da iyi yombem wasagit unun jobit yomaman.

¹⁰ Gisam yomyom gat ae jobit gat kisi unun gen kaga kalonon dagin noman tomal. Not kabi, unun tagi dima.

¹¹ Pakbi dabil kalonikon da pakbi si noknogi ae amin da dima noknogi yo kisi aripmi tagi potpori?

¹² Not kabi, pik kindap da olip sop tagi potni? Ae wain nap da pik kindap dakon sopmi tagi potni? Yangin pakbi isipmi da pakbisi aripmi dima dagoni.

Nandak kokwini tagisi amin da anpak tagisi akdisak

¹³ Ji da binapmon nandan kokwini tagisi ae nandak nandakni tagisi amin kinda egisak kan, unun amin bisapmi bisapmi anpak tagisi asak, ae nandan kokwini tagisi do iyi dakon man dima awigisak. Yan anakwan amin da kanba amin nandan kokwini tagisi ae nandak nandakni tagisi asak.

¹⁴ Mani ji tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok an kan, ae bisapmi bisapmi ji disi dakon man pawigik do kosit wusik an kan, nandan kokwin tagisi gat ae nandak nandakji tagisi gat do kisik kisik dima ani. Top anakwa anpakji da gen bami di abin yipban.

¹⁵ Nandan kokwin yokwi unuden Kwen Kokup da dima pisak. Unun on miktim dakon yo gin. Unun

Pin kopmon da dima abisak, Sunduk da analon asak.

¹⁶ Nandani, tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok anek bisapmi bisapmi iyi dakon man pawigik do kosit wusik an amin da binapmon pidok pidok madepsi noman tosok, ae anpak yokwi morap unudon da noman ton.

¹⁷ Mani amin nandan kokwin tagisi Kwen Kokupmon nani ban timikgan unun da anpak yan an: Mibitok nandak nandak gwaljigi mini unun yolgan, ae unun da bujon amin gat but kalonisi ekwan, ae anpak yawori an yoman, anek pinbisi egek amin diwari dakon gen nandane ekwan, ae amin do bupmisi nandan yominek anpak tagisi anyoman. Unun amin morap kisi do anpak tilak kalonikon gin anyoman. Ae jamba but anpak dima an, unun anpak tagi yol kimokgon.

¹⁸ Nin but kalon ekwaman kan, unun jap yet kwaokgaman yombem. Do unun but kalon anpagon jap da pigaga kwon unun da tilak anpak tagisi da egip egipninon noman tokdan.

4

Miktim dakon anpak do galak ton amin unun Pin kop dakon uwalni

¹ Gen emat gat ae butjap ukwayityo binapjikon noman ton unun mibili nido noman ton? Unun yokwi dakon but suligik dakon anpak mibili mibili butjikon emat an, unun da gen emat ae butjap ukwayityo panalon an.

² Ji yo timit do nandan, mani dima timikgan, do ji amin dapba kimokgon. Ji yo do pindak galaktok an, anek unun aripmi dima timitni, do butjap ukwayit yo anek gen emat an. Pin kop da yo damjak do bisit dima an, mibili yan do anek yo dima timikgan.

³ Ae yo timit do bisit an bisapmon yo dima timikgan, nido nandak nandakji kilegi dima tanakwan Pin kop bisit an iman. Ji but dakon galaktok yokwi yolek giptimji da kisik kisik asak unun dogin nandan.

⁴ Miñat da eni yipmanek kin yum-abi anpak asak unun da tilak ji Pinjkop kili yipman dek mudan. Nandani, miñtim dakon yo do galagi nandisak amin unun Pinjkop do kuragisi nandan imisak. Unun dima nandan, ma? Nandani, on miñtim not animisak amin, unun Pinjkop dakon uwalni dagosok.

⁵ Pinjkop dakon papia da yan yosok, “Wup unun Pinjkop da nin da butgwan yipgut unun yo morap yopman mudanek iyi dogin galaktan kimotnen do nandisak.” Gen unun gen isali yan nandan, ma?

⁶ Mani Pinjkop da nin do nandan yawot madepsi an nimisak. Mibili yan do anek Pinjkop dakon papia da yan yosok:

“Pinjkop da amin iyi dakon man pawikwan amin yo ak do nandan unun dima ani do kosit sopman yomisak,

mani amin iyi do nandaba pan unun nandan yawok yominjek yo tagi an yomisak.”

⁷ Do ji disi do nandaba pinjakwan Pinjkop da yongamgwan egipni. Sunduk kosit sopman iminjakwa depman dek pasal kikdisak.

⁸ Pinjkop da kapmatjok kini, anakwa Pinjkop ji da kapmatjok apjak. Yokwi pakpak, amin da kisitni pakbikon suganba kilegisi an, unun da tilak butjikon yo yokwi ton unun suganba kilek tan mudoni. Jamba but amin, butjikon nandak nandak yokwi ton unun wiririk mudoni.

⁹ But yokwi anek kunam morapmi tatni. Abisok jikgo yanjan amin, kulabik anek kunam tatni. Abisok jikgo yanjan amin, kulabik anek butji jik tanakwa egipni.

¹⁰ Amin Tagi da dabilon disi do nandaba pini. Yan ani kan, Amin Tagi da ji pawigikdisak.

Nin amin do yanba yokwi tok dima anej

¹¹ Not kabi, panmuwukbi notji diwari do yanba yokwi tok dima ani.

Amin diwari do yanba yokwi tok asak bo ae notni dakon anpak kokwin asak, unun gen teban do yanba yokwi tok anek gen teban kokwin asak. Ae gen teban kokwin asal kan, gak gen teban dima guramikdal, unun gen teban dakon kokwin agak amin dagal yan asak.

¹² Pinjkop kalon dagin gen teban panalon agit, unun kalon dagin Gen Kokwin Amin egisak. Ae unun kalon dagin miñat aminyo yokwikon ban tagi timitjak, ae tagi panupbal asak. Do gak namin da amin dakon anpakni kokwin asal?

Nin kwen wigik dima anej

¹³ Jikon amin diwari da yan yon: “Abisok bo anwa kokup pap kindakon kin monej ilit pi anek bilak kinda egipnen. Yan anek monej morapmi timitnen.” Yan yon amin ji do gen yipmandat.

¹⁴ Ji gen unuden ban yon, mani anwa yo ni da noman toni unun dima nandan. Egip egipji mukwa da yan noman tanek bisap pisipmisok gin tanek wagil pasilgan unun yombem.

¹⁵ Ji yan gin yoni kan tagi, “Amin Tagi da galak tosagon nin sigin egek yo unun ak do nandaman unun anej.”

¹⁶ Mani disi dakon man pawigek disi pi madep akdan unun do yon. Unun yokwisi.

¹⁷ Pakyanansi nandani, amin kindan anpak tagisi kindan ak do nandanej dima asak kan, unun amin diwarini ton.

5

Yoni morapmi amin kobogi yokwisi timitdan

¹ Nandani! Yoni morapmi amin ji do gen yipmandat. Kunam tagek yan tidoni! Nido jig madepsi da jikon noman tan damdisak.

² Yo morapji gat ae tilimji gat kili miktan mudan. Ae imal morapji yo monin da kili nan mudan.

³ Golji gat ae silwasi gat unun manut an mudan. Unun manut da ji dakon yokwisi panoman aban nomansi tenjenokdan, anek manut da giptimji kindap da yan sonba sokdan. Mibi bisap kili ununjok noman tokdisak, anakwan ji isal dogin yo morap gat monej gat panmuwukgan.

⁴ Nandani. Pi monji da pigagasi jap pawit. Anakwa ji da yuman nogini diwari panjutnanek diwari gin yomgwit. Monej diwat unun da Pinjop da anpakji yokwi unun dakon kobogi damjak do madepsi yan tidon. Ae pi monji unun dakon bupmi kunamyo da Amin Tagi Tapmim Ami da miragon kili pigigit.

⁵ Miktimon egipgwit bisap morapmon ji yo tagi tagi morapmi timigek disi dogin nandanek kisik kisik anek egipgwit. Jap morapmi nanek madepsi tagawit, do dikba kimotni dakon bisap kili noman tak.

⁶ Amin kilegi gen yan yominek kili dapba kimakgwit. Unun iyi kutnok do yo kinda dima awit.

Nin tebai agek bisit anek Amin Tagi dakon abap do jomjom anen

(Kilapmi 5.7-20)

Nin jigi guramigek Amin Tagi dakon abap do jomjom anen

⁷ Do not kabi, butji yawori tanakwa jigi guramigek Amin Tagi da ae apjak unun do jomjom ani. Disi nandan, pigagani ton amin unun jap tagisi kwokdan unun do jomjom anegisak. Unun butni anteban anek yawori egek jomjom anakwan sikak gildatyo da pini anakwal don bami pasak.

⁸ Jiyo kisi butji yawori tanakwa jigi noman tan daman unun guramitni, nido Amin Tagi da apjak bisap unun kwanj tosok.

⁹ Not kabi, notji do yanba yokwi tok dima an an ani. Pinjop da gen pikon di depban. Nandani, Gen Kokwin Amin Madep yoma kagakon akdak.

¹⁰ Not kabi, kombi amin kalip Amin Tagi da manon yan tenjenok awit unun do nandani. Uwal da yo yokwisi anyomgwit, mani butni yawori tanakwa jigi unun guramikgwit. Ji unun dakon anpak timigek yolni.

¹¹ Nandani, nin yan yoman, "Amin butni anteban anek yawori egek jigi guramigan unun Pinjop da gisamikban kisik kisiksi ekwan." Jop dakon geni kili nandawit. Unun butni anteban anek yawori egek jigi morap noman tan ingwit unun guramikgit. Disi nandan, don Amin Tagi da anpak tagisi an imgut. Asi nandaman, Amin Tagi da amin nin do but dasi galak tan nimisak, ae bupmi madepsi nandisak.

Gen yan anteban ak dima ani

¹² Not kabi, gen madepsi kinda unun yan: Ji Kwen Kokup bo miktim bo ae yo di da manon genji dima yan anteban ani. Yo kinda ak do nandan kan "Asi" yan gin yoni. Mani dima ak do nandan kan "Dima" yan gin yoni. Genji yo di da manon yan anteban aba Pinjop da kobogi yokwi di daban.

Amin kilegi dakon bisit unun tapmimi ton

¹³ Jikon da kinda jigi pasak kan, Pinjop do bisit asak. Ae kinda dakon but kisik kisik nandisak kan, unun Pinjop dakon man ankisik do kap yosak.

¹⁴ Jikon da kinda sot asak kan, panmuwukbi dakon kila amin yan yoba opni. Abinek Amin Tagi da manon bit nelak giptimikon son iminek Pinjop da anpuluganban kilek tosak do bisit ani.

¹⁵ Pinjop do nandan gadanek bisit ani kan, Amin Tagi da sot amin unun anmilip anek aban pidokdisak. Ae yokwi agit kan, Amin Tagi da diwarini wiririk imjak.

¹⁶ Yando, ji kalon kalon diwarisi Pinjop dakon minat aminyokon yankwok ani. Anek ji kalon kalon Pinjop da amin diwari panpulugosak

do bisit ani, anakwa Pinjkop da ji panmilip asak. Amin kilegi kinda da bisit asak kan, bisitni unun tapmimi ton, ae amin diwari tagisi panpulugogi.

¹⁷ Elaija miktin amin nin yombem.

Mani sikak dima mosak do bisit tebai anakwan, sikak dima anakwan bilak 3 ae kanek 6 agit.

¹⁸ Don bisit aeni anakwan kundu da sikak yipban anakwan pigaga jap aeni kwawit.

Kosit yipman dekgit amin abidan anopneŋ

¹⁹ Not kabino, jikon da kinda Pinjkop dakon gen bami yolyol kosit yipman degakwan amin kinda da abidan aeni anopjak kan,

²⁰ unun amin anpak tagisisi nan asak. Gen on do pakyanŋi nandani. Amin kinda yokwi pakpak amin kinda anpuluganek kosit yokwikon nan abidan Pinjkopmon ae anopjak kan, unun amin yokwi pakpak amin kimoron nan abidanakwan kimot dima asak. Ae Pinjkop da yokwi pakpak amin dakon yokwini morapmi yopman yomgut.

Papia 1 Pita da Mandagit

But piso gen

Pita unun Yesu dakon panjet 12 kabikon nani kinda da on papia unun Yesu yolyol amin jiggi morapmi paba unun dakon nandan gadatni panjetban ak do mandagit. Yan yosok, Yesu yolyol minjat amin Yesu Kristo dakon Gen Bin Tagisi do aeni nandani dosi yosok. Yesu kimagek kimoron da pidagit, anek aeni tobil ap do yan teban tok agit. Yan teban tok unun agit unun do nandanek apjak do jomjom ani.

Asi, Yesu yolyol amin jiggi pan, mani jiggi unun nandan gadatni panjilit do noman ton. Do nandan gadat tebaisi abidan kimagek wigi Kristo da aeni tobil apjak bisapmon wigakwan unun bisapmon tomni tagisi timitdan.

No Rule Pin kop dakon minjat amin kabisi agiman, do anpak tagisi ban anek, yo tagisi abidok do nandanek jomjom aman unun abidonej

(Kilapmi 1.1-2.10)

¹ Nak Pita, Yesu Kristo dakon yabekbini. Papia on mandisat unun Pin kop dakon minjat aminyo ji uwal da jiggi daba wasen ki provins Pontus, ae Galesia, ae Kapadosia, ae Esia, ae Bitinia unudon kin kin awit da ekwan ji do mandisat.

² Kalipsigwan Pin kop Dat da ji kili nandan daminek iyidakon minjat aminyo dagoni do kili manjigit. Unun Telagi Wup da panpuluganban egip egipji kisi Pin kop do parek iminek telak tanek Yesu Kristo dakon gen yol kimotni, anakwa Yesu dakon yawini da ji sugan depban Pin kop da dabilon

gwaljigi mini ani, yan do anek ji kili manjigit.

Pin kop da nandan yawot madepsi an daminek butji panyawot aban yaworisi tosak do bisit asat.

Egip egip tagisi da nin do Kwen Kokupmon jomanek tosak

³ Nin Pin kop dakon man ankisinen, unun Amin Taginin Yesu Kristo dakon Pin kopni ae Datni. Nin do bupmi madepsi nandan nimgut, do Yesu Kristo kimagekbi tamokon nan aban pidagit, anek unun kosiron da Pin kop da egip egip kalugi nimgut. Ae egip egip kalugi wagil tagisi nin do anoman agit unun abidonejsi yan nandanek jomjom anek ekwaman.

⁴ Nin Kwen Kokup dakon egip egip abidonej do kili manjigit. Egip egip unun aripmi dima tasik togi, ae Pin kop da dabilon gwaljigi minisi, ae mudok mudogi minisi. Egip egip unun Pin kop gat kisi Kwen Kokup egipnejen bisapmon abidonejen do Pin kop da kili manjigit.

⁵ Kristo nandan gadan iminakwa Pin kop da tapmim madepnikon da ji panjutnosok. Unun da ji yokwikon ban timigek panpuluganban tagisi egipni do nandisak, ae yo unun ak do nandisak unun mibi bisapmon nomansi aban tenjenokdisak.

⁶ Pin kop da yo unun akdisak, ji unun do nandanek kisik kisik an. Mani abisok bisap pisipmisok dogin panjilit mibili mibili da noman tan daminakwa tepmi pan.

⁷ Pin kop da ji dakon nandan gadat ankilik kok do anek panjilit yum pindagakwan aban. Nin nandan, gol unun yo tagisi, mani gol unun yo tasik togi, do ji dakon nandan gadat da gol yapmandak ae wagil tagisisi. Amin da gol unun asi gol bo yan do kindapmon sonjek ankilik kon. Do nandani, panjilit mibili mibili al-tan daba nandan gadatji tebaisi sigin tosak kan, mibi gildaron Yesu Kristo noman altosak bisapmon ji do kisik

kisik nandan daminek man madep damdisak.

⁸ Ji Yesu dima kawit, mani but dasi galak tan iman. Abisok dima kon, mani nandan gadan iminek but galaksi nandan. But galak unun da miktim dakon kisik kisik morap yapman mudosok. Unun gen kaginin da aripmi dima yan tenenan mudogi. Dimasi.

⁹ Kristo nandan gadan iman do anek Pin kop da ji yokwikon ban timikdak.

¹⁰ Kalip kombi amin da Pin kop da abisok nandan yawok daminek jikon yo tagisi akdisak unun do yan tenenok awit. Pin kop da nin yokwikon ban timiddisak unun dakon mibili nandak do pi madepsi awit.

¹¹ Kristo dakon Wup da kombi amin da butgwan yigek gen kagakon da Kristo da tepmi mibili mibili pakdisak anek don man madep pakdisak unun do yan kwok agit. Anakwan kombi amin da nandawit, “Ni bisapmon nin yokwikon ban timitjak amin apjak?” ae “Unun bisapmon ni yo da noman tokdisak?”

¹² Mani, Pin kop da yan yoligit, yo morap noman tokdan do kombi gen yawit, unun da bisapmon dima noman toni. Abisok ekwan amin ji da bisapmon noman toni do yawit. Telagi Wup Pin kop da Kwen Kokup nan yabekban pigit unun da amin tapmim yoban Gen Bin Tagisi yan tenenok anek Pin kop da yo asak do kili dayiwit. Anelo kisi Pin kop da ji do yo tagisi agit unun pindak nandan yo akdo tagisi nandan.

Pin kop da telagi egipnen do yosok

¹³ Do bisapmi bisapmi nandak nandakji si pan tagap anek egipni, anek disi do kila tagisi anek egipni. Yesu Kristo da noman altosak bisapmon Pin kop da nandan yawok daminek jikon yo tagisi unun akdisak unun do nandan gadat tebaisi anek jomjom ani.

¹⁴ Minat monjiyo da gen guramit an unuden ani. Kalip nandak nandakji mini, do galaktok yokwi mibili mibili yolgwit, mani abisok anpak unun dima yolni.

¹⁵ Pin kop da ji kili yan damgut, unun telagi, do yo morap anikon jiyo kisi telagi egipni.

¹⁶ Nido Pin kop dakon papia da yan yosok:

“Ji telagi egipni, nido nak telagi egisat.”

Tomni madep nan nin yuman nagit

¹⁷ Pin kop bisit iyinek “Dat” yan iyan. Dat unun da man timikgaman unun do nandanek kokwin dima asak. Nin kalon kalon da anpak aman unun pindagek nin kokwin asak. Do on miktimon egipni bisap morapmon, on miktim unun nin dakon kokupsinin yan dima nandani, ae Pin kop do pasalek unun da yongamgwan gin egipni.

¹⁸ Nido disi nandan, kalip babakji da mibili mini dima nandan pisaneke egipgwit jiyo kisi yangin egipgwit, mani Pin kop da ji yuman nanek unun anpagon ban pulugan depgut. Ae ji yum do miktim dakon yo si tasik togi silwa bo gol ban dima yuman nagit.

¹⁹ Kristo dakon yawi, tomni wukwisi nan yuman nagit. Kristo unun sipsip monin gwaljigi minisi.

²⁰ Pin kop miktim dima wasagit bisapmon, Kristo da ji yuman nosak do kili manjigit, ae abisok mibi bisap on ekwamanon, Pin kop da nin pan pulugosak do Kristo yipban kili altan tenenagit.

²¹ Unun da ji pan puluganban Pin kop nandan gadan imgwit. Unun Pin kop da Kristo kimakbi tamokon nan aban pidanban man madep imgut. Do ji Pin kop do nandan gadat anek yo ak do yan teban tok agit unun do jomjom an.

Nin amin do but dasi galak tan yomnen

²² Ji gen bami yolgwit, yan anek disi Pin kop da dabilon gwaljigi mini awit. Anek Pin kop dakon minjat aminyo diwari but dasi galak tan yoman. Do abisok pi madepsi an kimagek but dasi galak tan yomin kimotni.

²³ Ji yan ani, nido egip egip kalugi Pin kopmon abidawit unun kimot kimori mini. Pin kop dakon gen dagok dagogi mini unun da egip egip kalugi unun analon asak.

²⁴ Pin kop da papiakon gen yan tosok:

“Minjat amin morap jon da yan bisap dubak dima ekwan,
ae man madepni da jarej da yan tepmi biripmigi monj.

²⁵ Mani Pin kop dakon gen tok-togisi tan anan kisak.”

Gen unun jikon Gen Bin Tagisi yan tenjenawit unun.

2

¹ Ji altok altok kalugi kili awit, do anpak yokwi morap yipman mudoni. Top yogok anpak gat, ae jamba but anpak morap gat, ae tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok gat, ae yanba yokwi tok morap gat unun kisi yipman mudoni.

² Monji naknak kalugi mum do galagi madepsi nandan, unun da tilak mum tagisi, ae unudon yo yokwi kinda dima tosok, unun Pin kopmon da abisak unun timit do galagi madepsi nandani. Mum unun da wupji anpuluganban Pin kop da egip egip kalugi unun damguron tagan madep ani ae tapmim pani, anek Pin kop gat tagisi egipni.

³ Yan ani, nido Pin kop da anpak nion asak unun kili ankilik kawit, anek Amin Tagi unun tagisi yan kili nandawit.

Amin Tagi unun gwak egip egipmi tonj

⁴ Ji Amin Tagikon apni. Unun gwak egip egipmi tonj yombem kinda. Minjat aminyo da kanba yokwi aban maba

kigit, mani Pin kop da kili manjigit, anek kanban tagisisi agit.

⁵ Jiyo kisi gwak egip egipmi tonj yombem, ae Telagi Wup da tapmimon Pin kop da panpuluganban iyi dakon yutni dagon. Yan aban ji Pin kop dakon telagi mukwa sogok amin kabini egek Yesu Kristo da manon paret ani. Unun paret Telagi Wup da ji pantagap aban Pin kop da paret si galak tosok asak.

⁶ Unun do Pin kop da papiakon gen kinda yan tosok:

“Nandani, yut kodigikon gwak teban tip kindanan tidosot unun nak da kili manjigim.

Unun gwak tagisi ae tebaisi.

Unun abisok yipbo Saion kokup papmon tosok.

Unun do nandan gadan imni amin mayaktok aripmi dima pakdan.”

⁷ Ji nandan gadat an minjat aminyo yan si nandan, Kristo unun gwak wagil tagisisi. Mani nandan gadat dima an amin, unun do Pin kop da papiakon gen yan tosok:

“Yut agak amin da gwak yokwi yan yanek maba kigit, unun gwak tip kinda nan tidawit da akdak.”

⁸ Ae gen kinda yan tosok:

“Unun da tip da yan kosit obanikon tosok, do amin morapmi kandapmi tidanek piligi pagek tasik tokdan.”

Unun Pin kop dakon gen abin yipmangan, do kandapmi tidanek piligi pokgon. Kalip Pin kop da yan ani do kili manjigit.

⁹ Mani, Pin kop da ji kili manjigit. Ji Kila Amin Madep dakon telagi mukwa sogok amin kabini ekwan. Ji Pin kop iyi dakon minjat amin kabinisi ekwan. Egek jikon yo tagisi morap agit unun dakon yan tenjenok ani do yan damgut. Pilin tuk yipman degek tenjenikon apni do yan damgut.

¹⁰ Kalip Piŋkop dakon miŋat aminyo dima egipgwit, mani abisok miŋat amin kabinisi ekwan. Kalip Piŋkop dakon bupmini dima abidawit, mani abisok kili abidan.

No Rule Miŋat amin diwarì da binapmon pilik bamok kilegisi aneŋ

(Kilapmi 2.11-3.22)

Nin Piŋkop dakon oman monjisi egipneŋ

¹¹ Notnonisi, ji on miktimon kokup ŋwakŋwarikon amin da yan ekwan, ae binap amin yombem. Do yanŋi dayisat, ji but kalip dakon galaktok yokwi manji yomni. Uŋun da wupji abin yip do emat asak.

¹² Ji Piŋkop dima nandan iman amin da binapmon pilik bamok kilegisi ani. Asi, gulusun an do gen yan damdan, mani anpakji kilegi koni do don Piŋkop da miŋat aminyo gen pikon yop do apjak bisapmon Piŋkop dakon man ankisikdan.

¹³ Gapman mibili mibili dakon geni guramitni, nido Amin Tagi da yan ani do nandisak. Kila amin madep da ji dakon wukwisi egisak do geni guramitni,

¹⁴ ae provins dakon gapman dakon mibiltok amini kisi dakon geni guramitni. Kila amin madep da uŋun amin yabegek anpak yokwi an amin do kobogi yokwi anyomni, ae anpak kilegi an amin dakon man pawigini do yopgut da ekwan.

¹⁵ Piŋkop da anpak tagisi banŋin ani do nandisak. Yan anek kan do nandan kokwini tagi dima amin da gen kagani sopmanek gen dima yan damni.

¹⁶ Ji miŋat aminyo pulugan kwi da yan egipni. Mani “nin puluganbi” yan nandanek kin anpak yokwi mibili mibili di abam. Piŋkop dakon oman monji da yan egipni.

¹⁷ Amin morap kisi do nandaba wukwan yomni, anek Piŋkop dakon

miŋat aminyo diwarì do but dasi galak tan yomni. Piŋkop do si pasalek egipni. Anek kila amin madep do man madep imni.

Nin Yesu Kristo dakon anpak yolek tepmi panenŋ

¹⁸ Oman monji ji kila aminji dakon pinbini egek nandaba wukwan yomni. Nak kila amin tagisi ji do yo yawori andaman uŋun dogin dima yosot. Kila amin yo yokwi andaman uŋun kisi dakon pinbini egipni.

¹⁹ Piŋkop dakon galaktok yolakwa isal dogin tepmi daba tepmi uŋun tagi paman yan nandani kan, Piŋkop da uŋun do tagisi nandakdisak.

²⁰ Mani anpak yokwi anakwa dikba tepmi pani kan, Piŋkop da ji do nandaban tagi asak? Uŋun dima. Mani anpak tagi ban anakwa dikba uŋun do tepmi pani kan, Piŋkop da yan do galak tosok.

²¹ Piŋkop da anpak unuden yolni do yan damgut, nido Kristo ji panpulugok do tepmi pagit. Ji da yolni do anpak uŋun kili doligit.

²² “Uŋun yokwi kinda dima agit, ae top genyo kisi kinda dima yagit.”

²³ Amin da ibipgwit, mani kobogi dima yobipgut. Tepmi pagit, mani panupbal ak do dima yagit. Uŋun iy nan Piŋkop yo morap kokwin kilegisi agak amin da kisiron yipgut.

²⁴ Kristo tilak kindapmon akgit anek giptimni nan nin dakon yokwinin imekgit. Yokwi morap yipman mudanek anpak kilegi yol kimotneŋ mibili yan do anek agit. Giptimni obisi anagakwa tepmi pagit uŋun da ji panmilip agit.

²⁵ Ji kisi morap sipsip kinda pasilgit da dima nandan pisanek agisak uŋun da tilak agipgwit. Mani abisok Sipsip Kila Amin Tagisikon tobil apgwit. Uŋun wupji dakon Kila Amin Tagisi.

3

Minjat eyo dakon gen

¹ Unuden gin, minjat eni ton unun esi dakon pinji egipni. Ae unun kabikon wili diwari Pinjop dakon gen dima guramigan kan, minjatni ji but tobil ani do gen dima yanakwa anpakji tagisi banjin pindagek but tobil tagi ani.

² Nido, minjat ji dandaba pilik bamok kilegisi anek pinjisi ekwan.

³ Minjat ji amin da dandaba tagisi ani yan do busunji dima panjilim ani, ae giptimji gol ban dima panjilim ani, ae imal tagisi ban dima pani.

⁴ Tilim dima tasik togi ban but kagasi panjilim ani. Tilim unun anpak yaworisi ae tayanjok egip egip. Anpak unuden Pinjop da dabilon tagisisi.

⁵ Anpak unuden do galak toni. Nido kalip bisapmon minjat telagi egek Pinjop da yo tagisi yom do yan teban tok anyomgut unun do jomjom anek unun tilim pawit. Anek eni dakon pinjini egipgwit.

⁶ Sara unun anpak yolek Abraham dakon gen guramigek amin madepno yan iyigit. Ae ji anpak kilegisi yolek yo kinda do dima pasolni kan, ji unun Sara dakon gwakni.

⁷ Unuden gin, wili minjatni ton, ji nandak nandak tagisi ban yolek minjatji gat tagisi yitni. Minjat dakon tapmim unun wili dakon tapmim yombem dima, unun madep dima, mani minjaty kisi egip egip kalugi Pinjop da butgalak do nimisak unun kili abidawit, do ji minjatji do nandaba wikwan yominek panpuluganek anpak tagisi ban anyomin kimotni. Anpak unun yolek ani kan, yo kinda da ji dakon bisit do kosit sopsop dima akdisak.

Bisapmi bisapmi amin do anpak tagisi anyomne

⁸ Gen on pandagok do yan yosot. Ji morap kisi but kalon egek amin morap kisi do bupmi nandan yomni. Pinjop dakon minjat aminyo diwari

do but dasi galak tan yominek nandan yawok yominek disi do nandaba pisak.

⁹ Amin da yokwi an daba kan, kobogi do yokwi dima an yomni. Ae yanba yokwi tok an daba kan, kobogi do yanba yokwi tok dima an yomni. Kobogi do Pinjop da yo tagisi anyomjak do bisit ani. Pinjop da ji yan anek disi gisam timitni do yan damgut.

¹⁰ Pinjop gen papiakon gen yan tosok:

“Amin kinda egip egipni tagisi noman tanakwan bisap tagisi kok do nandisak kan, unun amin gen yokwi dima yosak, ae top dima yosak.

¹¹ Unun anpak yokwi morap manji yominek, anpak tagisi banjin asak.

Unun amin gat but kalon ak do dakon pi an kimotjak.

¹² Nido, Amin Tagi da amin kilegi kilani anek bisitni do mirak yopmandak,

mani yokwi pakpak do nandaban yokwi tan yomisak.”

Anpak tagi anej dakon tepmi tagi panen

¹³ Ji anpak tagisi tebai yol kimagek ani kan, namn da yo yokwi an damjak?

¹⁴ Mani anpak tagisi anek unun do tepmi pani kan, Pinjop da yo tagisi an damdisak, do pasol pasol dima ani, ae nandaba kik dima ani.

¹⁵ Butjikon da Kristo kalon nanjin yipba Amin Tagisi egipjak. Ae yo tagisi do jomjom an unun dakon mibili do dayinba kan, bisapmi bisapmi kobogi yoyik do tagap tok an kimotni.

¹⁶ Mani geni kobogi yawori ae anpak tagisikon da panjilim yomni. Ae Pinjop da dabilon kilegisi egipni. Yan aba Kristo yol do anek anpak tagisi anakwa gen yokwi dayan amin unun mayagi pakdan.

¹⁷ Anpak tagisi anakwa unun do amin da jigi daba tepmi pani kan, Pin kop da ji do tagisi nandakdisak. Mani anpak yokwi anek unun dakon tepmi timitneŋ kan, unun da yo yokwisi asak.

Kristo da nin yokwikon banj timit do kimot anek ae pidagit

¹⁸ Kristo unun amin kilegisi, mani yokwi pakpak minjat aminyo dakon tamo abidanek yokwini wiririgek Pin kopmon timik panjik do anek kimagit. Unun bisap kalon kinda kimagit, ae kinda gat dima kimotjak. Unun miktim aminsi da ekwan amin da anakba kimagit, mani Telagi Wup da tapmimon da pidagit da egisak.

¹⁹ Unun kin wup dam tebanon egipgwit unun do Pin kop gen yan tenŋenŋan yomgut.

²⁰ Wup unun da kalip Noa da bisapmon Pin kop gen abin yipgwit. Noa da bisapmon anpak yokwi madepsi awit, mani Pin kop da kobogi tepmi dima yomgut. Unun butni yawori tanakwan jomjom anegakwan wigi Noa da tap wakgani wasan mudagit. Anek minjat aminyo kalonisok 8 kabi dagin tap wakgakan wigakwa pakbi madep da timik panjinakwa Pin kop da yokwikon banj timikban tagisi egipgwit.

²¹ Pakbi unun da telagi pakbi sogok dakon tilak asak. Pin kop da ji yokwikon banj timit do telagi pakbikon banj timikdak. Telagi pakbi unun giptim garak wiriritjak do dima, unun Pin kop da dabilon gwaljigi mini egip do dakon tilak asak. Ji yokwikon banj timit do Pin kop da Yesu Kristo kimoron nan aban pidagit.

²² Ae Kristo Kwen Kokup kili wigigit da abisok Pin kop da amin tet do yikdak. Yigakwan anelo ae kila amin madep, ae yo morap tapmimi ton unun da pinbini ekwan.

No Rule Panjilit madepsi da panmuwukbikon noman tan yoba tepmi pan

(Kilapmi 4-5)

4

But kalip dakon anpak yipman mudoneŋ

¹ Kristo giptim timnikon da tepmi pagit, do nandak nandak unun abidagit jiyo yan gin abidan kimotni. Nido, amin kinda giptim timnikon da tepmi pagit kan, unun amin yokwi dakon anpak kili yipman dekgit.

² Ae miktimon egisak bisapmon but kalip dakon anpak dima yoldak, Pin kop dakon galaktok banjin yoldisak.

³ Ji but kalip dakon anpagon aripmisi agipgwit, anek Pin kop dima nandan iman amin da anpak an unun ak do galagisi nandawit. Anpak unun, yumabi anpak mibili mibili, ae pakbi teban nanek but upbal agak, ae jap pakbiyo madepsi anek pakbi teban morapmi nanek anpak yokwi agak, ae anpak wagil yokwisi kinda unun kokup kidat do gawak yomyom anpak, unun anpak morap awit.

⁴ Abisok Pin kop dima nandan iman amin gat anpak yokwi mibili mibili unun sanben yoba dima an, anakwa unun do wiripdagek pidan gen yokwi dayan.

⁵ Mani don gen pikon iyi agek mibili nido anpak unun awit unun do yokdan. Pin kop da amin si ekwan gat, ae amin kili kimakgwit gat kisi anpakni kokwin ak do kili tagap tak.

⁶ Mibili yan do anek minjat aminyo unun kili kimakgwit unun dima kimagek Gen Bin Tagisi nandawit. Asi, yokwi pakpak da kimokgon unuden yokwi awit dakon kobogi do kimot awit, mani Pin kop da iyi yombem wup egipni do nandagit do Kristo dakon Gen Bin Tagisi nandawit.

Pin kop da but galak do yo nimisak unun pi tagisi yomneŋ

⁷ Yo morap pasildan dakon bisap kili kapmat tosok. Do bisit ak do

disi do kila anek dipmin dima pagek kalugi egipni.

⁸ Ae yo madepsi kinda, ji Pinjkop dakon minjat aminyo diwari do but dasi galak tan yomyom anpak tebaisi abidoni. Yan ani kan, amin da yokwi anj daba diwarini tagi yopni.

⁹ Ae Pinjkop dakon minjat aminyo diwari apba ji gat egipni kan, but galagon da kilani tagisi ankimotni.

¹⁰ Pinjkop da ji kalon kalon do but galak dakon yo damgut, do ji kalon kalon Pinjkop dakon oman monji tagisi da egek, ni pi ani do tapmim damgut unun anek amin diwari panpulugoni.

¹¹ Amin kinda Pinjkop gen yan tenjenok pi abidagit kan, Pinjkop da iy yosok yan nandanek gen yosak. Ae amin kinda amin panpulugok pi asak kan, unun amin Pinjkop da tapmim imisak unun da aripmon pi unun an kimotjak. Yan anakwa minjat aminyo da yo morap ani unun pindatni, anek Yesu Kristo da manon Pinjkop dakon man ankisini. Unun man madepni ae tapmimni dagok dagogi mini tan anjan kisak. Unun asi.

Kristo da tepmi pagit unuden, tepmi pak do but galaksi nandanek

¹² Notnonisi, panjilit kinda kindap da yan jikon noman tosok. Mani ji wuripdagek yo nwanjwarisi kinda da noman tan nimisak yan dima nandani.

¹³ Unun panjiliron ji Kristo da tepmi pagit unuden pan, do kisik kisik ani. Ae Kristo dakon tilimni altan tenjenosak bisapmon ji kisik kisik madepsi anek butji tagisi tokdisak.

¹⁴ Ji Kristo dakon man abidon, anakwa unun do amin da gen yokwi dayinba kan, ji unun do kisik kisik ani. Nido, Pinjkop dakon Wup tilimni wagil tagisisi jikon tosok.

¹⁵ Kan kimotni. Amin dapba kimotni, bo yo kabo noni, bo anpak yokwi di ani, bo amin diwari dakon pi

panupbal ani, anakwa tepmi pani kan, unun tagi dima.

¹⁶ Mani ji Kristo Dakon Amin ekwan do anek tepmi pani kan, mayagi dima nandani. Kristo dakon man unun do but galaksi nandanek Pinjkop ankisini.

¹⁷ Pinjkop da minjat amin kabini nin gen pikon nipjak dakon bisap kili noman tak. Mibiltok ninon asak, do minjat aminyo Pinjkop dakon Gen Bin Tagisi manji iman amin kabikon asak bisapmon kobogi yokwisi timitdan.

¹⁸ Pinjkop dakon papia da yan yosok:

“Yokwikon ban amin kilegi timit timit unun jigisi, do Pinjkop manji iman amin gat yokwi pakpak gat nian agagi?”

¹⁹ Do Pinjkop da galak togon amin diwari tepmi pani do nandisak kan, unun amin egip egipni Pinjkop nin wasagit da kisiron yipmanek anpak tagisi bangin ak do. Unun da bisapmi bisapmi kilanin tagisi ankimokdok.

5

Kila amin ji Pinjkop dakon minjat aminyo kilani tagisi ani

¹ Abisok nak panmuwukbi dakon kila amin gat gen yogogi. Nakyo kisi kila amin kinda. Naga da dabilon Kristo kanapbo tepmi pagit. Ae nak gat ji gat Kristo dakon tapmim ae man madep noman altosak bisapmon Pinjkop da yo tagisi nin morap kisi do nim do yagit unun timitdaman. Kila amin ji pi yan ban ani do dayisat.

² Ji Pinjkop dakon minjat aminyo kila tagisi ani. Unun sipsip da yan ji da kisiron ekwan. Pinjkop da kisik kisigon da pi unun ani do nandisak. Do pi yanon da ani. Amin da tebai dayinba unun do anek pi di abam. Ae tomni timit dogin pi unun dima ani. Pi unun ak do galagi nandani.

³ Amin madep daganek Pinjkop da minjat aminyo unun kisitjikon yopgut

uñun di pabiñ yopbam. Ji anpak tagisi ban anakwa pindagek yolni.

⁴ Yan ani kan, Sipsip Kila Amin Mibiltogi da altan tenjenosak bisapmon tomni wagil tagisi uñun abidokdan. Tomni toktok teban tosak ae dima tasik togi uñun nan abidokdan.

Nin egip egipnin Pin kop da kisiron yipnen

⁵ Yawi kaluk ji kila amin da yongangwan egipni. Ji morap pinbi egip egip yol kimagek Pin kop dakon minjat aminyo da yongangwan egipni. Nin nandaman:

“Pin kop da minjat aminyo iyi dakon man pawikwan uñun pabiñ yopmandak.

Mani amin pinbi ekwan uñun nandan yawok yominjek yo tagisi an yomisak.”

⁶ Do disi dakon galaktok pabiñ yopmanek Pin kop tapmimi ton da yongangwan egipni. Yan ani kan, iyi nandisak bisap uñudon ji panenotjak.

⁷ Pin kop da kilasi tagisi asak, do yo morap do nandaba kik an uñun kisitnikon yopni.

⁸ Ji kalugi egek disi do kila tagisi anek egipni. Sunduk uwalji uñun laion yombem, uñun da madepsi yan tidanek minjat aminyo nok do wusisak.

⁹ Ji nandan gadaron tebaisi agek pankilikban kan geni dimasi nandani. Ji nandan, Pin kop dakon minjat aminyo diwari miktimi miktimi ekwan, uñun ji da tepmi pan yan gin pan.

¹⁰ Pin kop, nandan yawot dakon mibili, uñun da ji tilim gulgwani tagisi toktok teban tosok uñudon iyi gat kisi egipni do anek Yesu Kristo obakon da ji yan damgut. Bisap pisipmisok gin tepmi pakdan, mani don iyi nandan gadatji pan teban aban toktogisi tebaisi atdan.

¹¹ Uñun kalongin dagok dagogi mini tapmim morap kisi tan imisak. Uñun asi.

Gen diwari

¹² Sailas, nak da koko uñun Yesu yolyol notnosi, ae pi bamisi gin asak, uñun da nak anpuluganban gen pisipmi on ji do mandisat. Nak ji dakon but pan teban akdo, ae Pin kop dakon nandan yawotni bisapmi bisapmi jikon tosok uñun dolik do anek papia on mandisat. Ji uñun do nandanek tebaisi atni.

¹³ Panmuwukbi minjat aminyo Babilon* ekwan, uñun minjat aminyo Pin kop da ji gat kisi kili manjigit, uñun da gildat tagi yan dayan. Monjino Mak yo kisi da gildat tagi yan dayisak.

¹⁴ Panmuwukbi diwari do but dasi galak tan yoman yan yolikdo, kisitni iligek si bedoni.

Kristokon gadanbi amin morap butji yawori tosok do bisit asat.

5:5: YT 3.34; Ep 5.21; Jem 4.6   5:6: Mt 23.12; Lk 14.11; Jem 4.10   5:7: Mt 6.25-30   5:8: 1Tes 5.6

5:9: Ep 6.11-13; Jem 4.7   5:12: Ya 12.2,25; 13.13; 15.22,37-40   5:13: Ya 12.2; 2Ti 4.11   * 5:13: Amin diwari da Babilon uñun Rom kokup pap do yosok yan nandan.

Papia 2 Pita da Mandagit

But píso gen

On papiagwan gen madep toŋ uŋun yaŋ. Yesu yolyol miŋat aminyo uŋun yoyiŋdet toptopmi diwari agek miŋat aminyo dakon nandaŋ gadat gat ae anpakni tagi gat paŋupbal aŋ amin do mirak dimasi yopni do papia on da yosok. Uŋun yabekbi da gen yomgwit uŋun tebaisi abidoni, aŋek Piŋkop gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat do pakyaŋ tagi nandaba piŋosak do yosok. Yabekbi da iyi Yesu dabil da kawit, aŋek kaŋakwa Yesu da iyi yoyiŋdet agit.

Amin diwari da Yesu ae dima tobiŋ apdisak, do anpak yokwi morap amaŋ uŋun da yo madep dima asak yaŋ yawit. Mani on papia da apjak dosi yosok. Asi, uŋun tepmi dima abisak, mani tepmi dima abisak uŋun dakon mibili uŋun yaŋ: Piŋkop uŋun aminjok kindi dimasi pasiljak do nandisak. Amin morap kisi but tobiŋ ani do nandisak, do miŋat aminyo do yawot yawot aŋ yomiŋek jomjom aŋegisak (3.9).

Nin egip egipninon anpak tagisi ano teban taŋakwan amin yokwi dakon gen pabiŋ yopnen

¹ Nak Saimon Pita, Yesu Kristo dakon oman monjini ae yabekbini. Nak miŋat aminyo nandaŋ gadat tagisisi nin abidagimaŋ uŋudensi abidawit amin ji do gen on mandisat. Yesu Kristo uŋun Piŋkopnin ae yokwikon baŋ timit timit aminin, ae iyi dakon anpakni kilegi do aŋek ji da uŋun nandaŋ gadat tagisisi abidawit.

² Ji abisok Piŋkop ae Amin Taginin Yesu tagisi nandaŋ yomaŋ. Uŋun anpagon nandaŋ yawot ae but yawot da ji da egip egipmon sigin madep tosak do bisit asat.

Piŋkop da nin iyi do manjigit

1:6: Gal 5.22-23

³ Nin Yesu Kristo nandaŋ imamaŋ, ae iyi uŋun Piŋkop do tapmim madepnikon da egip egipnin paŋteban asak dakon yo morap gat ae Piŋkop dakon anpak aneŋ dakon yo morap aripmisi nimgut. Nin da man madepni gat, ae tapmimni gat, ae anpakni tagisi gat timitnen do aŋek, nin yaŋ nimgut.

⁴ Yaŋ aŋek yo wagil tagisisi ae yo madepsi nim do yaŋ teban tok agit. But sulugik anpak da miktim amin ninon taŋek nin madepsi paŋupbal asak, mani Kristo da nin paŋpulugaŋban anpak uŋun tasik togi uŋun yapmaŋek Piŋkop iyi dakon egip egip ae anpak abidoneŋ do aŋek yo tagisi morap uŋun nimgut.

⁵ Ji uŋun dosi nandaŋek, pi tebaisi aŋek nandaŋ gadatji da tebai tosoŋ uŋuden anpak tagisi aba teban tosak. Ae nandak nandak tagisi timit do dakon pi ani, yaŋ aba uŋun da anpakji tagisi da yaŋ jikon teban tosak.

⁶ Ae disi do kila aŋek anpak kalipmi pabiŋ yopni. Aŋek uŋun anpak aba nandak nandakji tagisi da yaŋ jikon teban tosak. Ae ji tebai agek jigi guramitni dakon anpak tebai abidoni. Uŋun anpak aba giptimji kila aŋ uŋuden teban tosak. Ae Piŋkop dakon anpagon agipni, yaŋ aba tebai agek jigi guramit dakon anpak jikon teban tosak.

⁷ Ae Piŋkop dakon miŋat aminyo diwari gat not aŋek egipni. Anpak uŋun aba Piŋkop dakon anpagon egip egip da teban tosak. Ae amin do but dasi galak taŋ yomyom anpak abidoni. Uŋun anpak abidanba notsi aŋek egip egip anpak da jikon teban tosak.

⁸ Anpak uŋuden timikba egip egipjikon teban toni kaŋ, Amin Taginin Yesu Kristo isal dogin dima nandaŋ gadaŋ imni. Bami morapmi tokdaŋ.

⁹ Mani, amin anpakni uŋuden mini, uŋun amin yo dubagikon toŋ uŋun aripmi dima pindakgaŋ ae uŋun amin dabili mini yombem. Piŋkop da yokwi morap kalip awit uŋun wiririk yoban

amin kilegisi awit, mani unun amin Pinjkop da yo tagisi agit unun kili injawit.

¹⁰ Not kabi, Pinjkop da ji kili yan damgut, anek iyi dakon amin kabi egipni do ji manjin depgut. Do iyi dakon amin kabini bamisi egek geni guramit dakon pini tebaisi ani. Yan ani kan, aripmi dima man potdan.

¹¹ Anakwa kositji wagil witald daminakwan Yesu Kristo Amin Taginin ae Yokwikon Ban Timit Timit Aminin iyi kila asak da kagagwan tagi pigini, ae unudon bisap dagok dagogi mini egipdan.

¹² Asi unun yo morap kili nandan mudawit, anek gen bamikon tebaisi akgan. Mani ji da intoni do dima nandisat, do bisapmi bisapmi sigin dayik do nandisat.

¹³ Nak kalugi sigin egipben bisapmon butji sigin pabo pisanakwa unun do sigin nandani kan, tagisi yan nandisat.

¹⁴ Nak nandisat, bisap pisipmisok giptimno yipman degek kimotdisat. Amin Taginin Yesu Kristo da yan kili noligit.

¹⁵ Yan do anek kimagapbo yo morap do dayigim unun do bisapmi bisapmi tagi nandani do anek pi tebaisi aben.

Yabekbi kabi da Pinjkop dakon tenjenji Yesukon tanban kawit

¹⁶ Nin da Amin Taginin Yesu Kristo dakon tapmim madep gat ae tobil apdisak unun do dayigiman bisapmon nin amin da nandak nandagon morap gen isali noman tawit unun ban dima dayigiman. Dabilnin da Yesu dakon tenjenji ae tapmimni noman tan iban kagiman.

¹⁷ Pinjkop Dat da man madep iminek, tenjenji tagisi unun iban noman tan imgut. Anek Pinjkop iyi Kwen Kokup tenjenji madepsi tosok unudon da Yesu do yan yagit, "On Monjino, but dasi galak tan imisat ae but galaksi nandan imisat."

¹⁸ Nin unun gat kisi unun telagi ilenon egek gen unun Kwen Kokupgan da apban nandagiman.

¹⁹ Unun yo dabilnin da pindakiman, do nin kombi amin kalip egipgwit dakon gen do tebaisi nandan gadaman. Ae jiyo kisi geni tebaisi abidoni kan tagisi. Kombi amin dakon gen unun kalin da yan pilin tukgwan sonagakwan wigi Pinjkop da abinek wisawisa dakon gik pap da yan Kristo dakon tenjenji da butjikon tenjenjokdisak.

²⁰ Mani, yo madep kinda ji da nandan kimotni unun yan. Kombi amin dakon gen Pinjkop gen papiakon ton unun kombi amin iyi dakon nandak nandak yolek dima mandawit.

²¹ Nido, kombi amin dakon gen kinda kombi amin da galaktoknikon da yoni do dima noman tagit. Telagi Wup da amin panthagap aban Pinjkop gen yomgut unun ban yan tenjenjok awit.

2

Amin yokwi da panmuwukbi dakon nandak nandak panupbal awit

¹ Asi kombi amin toptopmi di Israel amin da binapmon noman tawit. Unuden gin ji da binapmon amin diwari di kisi noman tanek topmon da minat aminyo Pinjkop dakon gen yoyindet akdan. Anek pasilikon da top gen mibili mibili ji dakon nandan gadat panupbal agagi ji da binapmon panalon akdan. Ae unun gin dima, Amin Tagi da yuman nagit, mani unun amin da Amin Tagi manji imdan. Anek iyi dakon egip egip panupbal anakwa tepmisi tasik tokdan.

² Amin morapmi da unun amin dakon yumabi anpakni mibili mibili unun yoldan. Yan aba amin da anpak bami dakon kosit do yanba yokwi tok akdan.

³ Unun amin pindak galaktok aminsi, do ji dakon monej gwayek do top gen morapmi dayikdan. Mani Pinjkop da unun amin pasilni do kili

yağit. Piŋkop dipmin dima pokdok, amin unun paŋtasik akdisak.

⁴ Kalip aŋelo di yokwi aba Piŋkop da yum dima pindakgit. Tipdomon gapma pilin tugisi unjungwan dam tebanon yopgut da ekwan. Egek Piŋkop da kokwin akdisak dakon gildat do jomjom aŋek ekwan.

⁵ Kalip miŋat aminyo egipgwit unun Piŋkop manji iba yum dima pindakgit. Kulup madep yipban abinjakwan pasilgwit. Mani Noa unun anpak kilegi do yaŋ tenjenok amin, do Piŋkop da Noa gat ae miŋat aminyo 7 kabi gat kisi kila anjakwan tagisi egipgwit.

⁶ Piŋkop da Sodom gat Gomora gat tasik tonjil do yaŋek unun kokup bamot soŋbal abilakni dagin tanek wagilsi tasik tagimal. Piŋkop da yaŋ aban miŋat aminyo Piŋkop manji imni amin da unun do nandanek yo yokwisi ninon kisi yaŋ gin noman taŋ nimdan yaŋsi nandani.

⁷ Mani amin kilegi Lot unun Sodom kokupmon egek unun gen teban pabin yop amin dakon yumabi anpakni mibili mibili awit unun pindagek butjik nandagit, do Piŋkop da Lot abidanjakwan dima tasik tagit.

⁸ Asi, amin kilegi Lot unun Sodom amin da binapmon egek gildari gildari anpakni yokwi unun pindakgit, ae gen yokwini yaŋakwa nandan yomgut. Unun buri kilegisi tanjakwan, gen teban pabin yopyop anpak awit unun do nandaban yokwi tanban burikon da jigisi nandagit.

⁹ Nin Amin Tagi da yo unun agit unun do nandanen, aŋek nin nandan, Piŋkop yolgaŋ amin paŋkewal noman taŋ yomni kaŋ, Amin Tagi da unun paŋkewalon baŋ timitjak dakon kosit nandisak, ae amin yokwi kobogi do yo yokwisi yomdisak, anjakwan wigi Piŋkop da amin kokwin akdisak da gildaron wigikdisak.

¹⁰ Amin diwari kobogi yokwi madepsi timitdan. Unun amin

giptimni dakon galaktok yokwi yolgaŋ, ae kila amin dakon gen do nandaba yo isalisi aŋ.

Unun Piŋkop gen yoyindet amin top-topmi unun kwen wigik aminsi, ae iyi dakon galaktok baŋgin yolgaŋ, do Kwen Kokup aŋelo mibiltogi tapmimi tonji unun ibip do timisok di dima pasolgoŋ.

¹¹ Aŋelo morap yoyindet amin top-topmi unun yapmangaŋ, mani Amin Tagi da dabilon yaŋba yokwi tok aŋ yomiŋek aŋelo mibiltogi gen dima yaŋ yomaŋ.

¹² Unun amin joŋ bit kilapyo yombem buri mini, do giptim dakon galaktok baŋgin yolgaŋ. Unun amin joŋ kilap amin da timigek dapba kimotni dogin miktimon altawit unun yombem. Yo mibili dima nandan piŋon, unun do gen yokwi yoŋ. Unun joŋ bit kilapyo da tasik toŋ unuden tasik tokdan.

¹³ Anpak yokwi mibili mibili aŋek amin diwari paŋupbal awit, do yokwi awit dakon kobogi yokwisi timitdan. Gildaron jap morapmisi ae pakbi teban noknok do kisik kisik bamisi dakon anpak unun yaŋsi nandan. Ji gat kisi jap noŋ, aŋek yaŋ aba ji garakji toŋ daganakwa man binji tagi unun paŋupbal aŋ. Mani anpak top-topmi unun aŋ unun do kisik kisik aŋ.

¹⁴ Bisapmi bisapmi miŋat pindak galak tanek yumabi anpak ak do nandan. Yokwi agak dakon galagi aripmi dima aba mudogi. Nandan gadatni dima teban tanbi amin unun paŋgalak aŋek ilik paŋgwa yokwi aŋ. Ae pindak galaktok dakon anpak do pakyaŋsi nandan. Piŋkop da unun amin obisi paŋtasik akdisak.

¹⁵ Unun anpak kilegi do manji yomiŋek Balam, Beo dakon monji, dakon kosit naŋ yolgwit. Balam unun anpak yokwi aŋek unun anpak yokwi agit dakon tomni timit do galagisi nandagit.

¹⁶ Mani donki kinda da amin da yaŋ

gen yanek Balam dakon anpak yokwini do tebai iyigit. Donki gen dima yon, mani unun donki da unun aban kombi amin unun nugigi anpak ak do nandagit unun yipgut.

¹⁷ Unun yoyindet toptopmi pakbi dabil da yan wagil kibidan mudan, ae gikwem madepsi ban mirim da pisonban dukwan dukwan kwan unun yombem. Unun Pin kop da kokup pilin tuk pilisi unun kili anroman agit, do unudon pan ki egipdan.

¹⁸ Unun amin gen pap yanek geni isali do giptim pawigik an. Unun da amin yumabi anpak gat ae giptim dakon anpak yokwi mibili mibili ani do pangalak aba unun ak do but sulugik an. Unun anpak anek abisok anpak yokwi yipman amin, unun ilikba kin unun amin yokwi yolgan.

¹⁹ Unun amin yokwi da yan yoyan: “Ji nin nolni kan, napmi mini tagisi egipdan.” Mani iyi anpak si tasik toni dakon oman monji ekwan. Nido, amin kind a yo kind a yipban unun da kilani asak kan, unun amin unun yo dakon oman monji egisak.

²⁰ Asi, unun Yesu Kristo unun Amin Taginin ae Yokwikon Ban Timit Timit Aminin yan dakon nandak nandak kili timikgwit. Yan aba unun nandak nandak da panpuluganban on miktim dakon anpak injani unun yapgwit. Mani anpak yokwi unudenon aeni kin gadanba unun da dam tebanon egipni kan, unun yokwisi egipdan. Mibiltok yokwi egipgwit, mani anpak injani unun da damon aeni yopjak kan, yokwi dakon yokwisi egipdan.

²¹ Mibiltok kosit kilegi do dima nandawit tam, unun da jigi. Mani Pin kop dakon gen telagisi abidanek manji ingwit do wagol jigisi ekwan.

²² Yo unun noman tan yomisak unun gen bamisi kind a da unun do yan yosok:

“Pinan wanditdit anek tobil kin wanditditni nosok.”

Ae gen kind a yan yosok, “Bit pakbikon pakbi kili sosok, mani kin nejagon ae sosok.”

3

Asisi Amin Tagi apdisak

¹ Notnonisi, on papia ji do mandisat. On papia bamotgwan gen damisat unun ji dakon nandak nandak pabo pisanban on yo morap do nandanek nandak nandakji kilegisi tosak do anek mandisat.

² Kombi amini telagi da yo don al tokdan dakon geni yan tentenok awit, ae Amin Tagi yokwikon ban timit timit Aminin dakon gen tebani disi dakon yabekbi da damgwit unun kisi aesi nandani do nandisat.

³ Yo madep ji da si nandan pisoni unun yan: Mibi gildaron yansul amin noman tokdan, anek butni dakon galaktok yokwi unun yoldan.

⁴ Jigalak gen yansi yokdan, “Unun ae tobil apdisat yan teban tok anek dayigit, ma? Unun dukwan egisak? Babiknin kimakgwiron da win abisok ekwamanon yo morap kalipsigwan miktim noman tanakwan tawit yan gin ton.”

⁵ Unun pakyan si nandanek unun yo do nandak do dima galak ton. Kalip Pin kop da yanban kundu noman tagit. Anek miktim pakbi binap nan abidan awin yipban noman tagit.

⁶ Ae don Pin kop da yanban pakbi da kulup madep anek on miktim witjinban miktim obisi yokwi tagit.

⁷ Ae abisok Pin kop da yanban kundu gat miktim gat kindap da noman tanek panupbal ani do jomjom an. Unun bisapmon gen kokwin bisap madep noman tosak, ae amin Pin kop do manji ingwit unun wagilsi tasik tokdan.

⁸ Notnoni, ji yo kalon on do dima injtoni: Amin Tagi da nandak nandagon gildat kalon unun bilak 1 tausen da arip asak, ae bilak 1 tausen

uñun bisap pişipmişok gildat kalonji yombem gin yan kosok.

⁹ Amin diwari da yon uñun da tilak Amin Tagi yo aban noman toni do yan teban tagit uñun ak do yawot yawot dima asak. Uñun amin kindap pasiljak do dima nandisak. Amin morap kisi but tobil ani do nandisak, do but yaworon da ji do jomjom aneşisak.

Miktım on gat kundu gat pasildamal

¹⁰ Mani, Amin Tagi Dakon Gildat uñun kabo noknok da but pişoni mini aban uñun da tilak noman tokdisak. Uñun gildaron kundukon wuwik madepsi noman tanek yo morap kundukon ton uñun kindap da sonban wagil son mudokdan. Ae miktım gat ae yo morap miktımon ton uñun kisi kindap da sonban sanbenek dima tokdan.

¹¹ Nandani, yo morap kosit yanon dasi pasildan, do ji nianen anpak ban yolek ani? Ji telagisi egek Pin kop dakon anpak ban yolek ani.

¹² Anpak uñun anek Pin kop da apjak gildat do jomjom ani, anek uñun gildat tepmisi noman toşak do antep an kimotni. Uñun gildaron gin kundu son pasildisak, anakwan kindap tedepmini madepsi uñun da yo moni moni morap Pin kop da uñun ban miktım wasagit uñun sonban pakbi dagokdan.

¹³ Mani, Pin kop da miktım kunduyo kalugi wasok do yan teban tok kili agit, ae amin anpak kilegisi an uñun daşin uñudon egipdan. Nin yo uñun da noman toşak do jomjom aman.

Nin kaş kimagek Amin Tagi do jomjom aneş

¹⁴ Notnoni, ji yo uñun noman toşak do jomjom an, do Pin kop da dabilon gwaljigi minisi egipneş yan dakon pi tebaisi an kimotni. Yan anek yo kindakon gulusunji kindap dima toşak. Ae Pin kop gat but kalonşis egipni. Yan anakwa Amin Tagi da gildaron

Pin kop da ji dakon anpakji tagisi uñun pındatjak.

¹⁵ Ji nandanisi, Amin Tagi şigin jomjom anek nin do yawori an nimisak. Uñun yan asak, nido nin yokwikon ban timit do nandisak. Pin kop da notninsi Pol do nandak nandak tagisi iban uñunyo kisi da gen oden ban mandan damgut.

¹⁶ Papiam morap mandagitşwan on yo noman tokdan do yagit. Asi, uñun papiagwan gen di ton uñun tagi dima nandan pişogi, do nin mibili nandak do pi tebaisi aman. Do amin nandak nandakni mini ae amin nandan gadatni dima teban tanbi da gen uñun mandagit paşupbal anek gen şwakişwari yon. Ae Pin kop da papiakon gen diwari ton kisi yan gin an. Yan an do anek uñun wagil tasik tokdan.

¹⁷ Notnoni, yo uñun altokdan uñun ji kili nandawit. Do ji dişis do kila tebaisi an kimotni. Gen teban pabiş yop amin dakon topni da ji ilik pangwa nandan gadatşikon sanbenek tebai dima di akbam.

¹⁸ Yesu Kristo Amin Taginin ae Yokwikon Ban Timit Timit Aminin, uñun da ji do nandan yawok damişakwan pakyaşis nandan iman. Yum kaşakwa Kristo dakon nandan yawotni da şikon paptan madep toşak. Anakwan uñun dakon nandak nandak morap sanbenek timitni. Yesu uñun abisok ae bisap dagok dagogi mini man madepni tan anan kikişisak, do ankişis kimotneş. Uñun asi.

Papia 1 Jon da Mandagit

But piso gen

Jon, Yesu dakon pañdetni kinda da papia on mandagit.

Papia on dakon mibili bamori kisi. Jon unun Yesu yolyol amin pañpuluganban Piñkop Dat gat ae Monji Yesu Kristo gat but kalonji egipneñ do yosok. Ae pilin tuk dakon miñat aminyo da pañkilikba Piñkop dima yipmañdetni do yosok.

“Pilin tuk dakon amin kabi” unun da gen bamori yan yon: Kinda unun on miktimon yo ton unun tagi dima, do Yesu unun Piñkop dakon Monji tam, amin daganek miñat aminyo nin da ekwaman unun da aripmon miktimon yo morap gat aripmi dima gadanom. Ae kinda yon unun Yesu unun asi Piñkop dakon Monjisi tam aminsi aripmi dima daganban.

Yan yon, amin kinda Piñkop gat tagisi egip do nandisak kan, miktim dakon yo morap do nandak nandak dima asak. Anpak kilegi gat ae amin do but dasi galak tan yomyom anpak unun kisi on miktim dakon anpak, do unun do but dima yopni yan yawit.

Jon da Yesu yolyol amin gen unun do mirak dimasi yopni do yosok. Yan yosok, Yesu Piñkop dakon Monjisi da aminsi dagagit, do miñat aminyo Yesu nandan gadan iminek Piñkop but dasi galak tan iminek ae amin do but dasi galak tan yomin kimotni do yosok.

Nin tenjenikon egek pilin tuk dakon amin dakon top geni dima nandan yomneñ

(Kilapmi 1.1-3.10)

Gen egip egipmi ton unun nomansi altagit

¹ Nin Gen egip egipmi ton unun do yan tenjenok aman. Unun Gen abikisigwan wasok wasogikon kili egipgut da egisak. Nin mirak

yopmanapno gen yagit, ae dabil da kagiman, ae kisit da kwenikon igayigiman.

² Unun egip egip nomansi altanban kagiman. Nin unun egip egip dagok dagogi mini do yan tenjenok an daman. Unun Dat gat egipgut da nomansi altanban kagiman.

³ Ji nin gat but kalon anek egipneñ do anek yo kan nandanyo agiman unun do dayaman. Nin Dat gat ae Monji Yesu Kristo gat but kalon anek ekwaman.

⁴ Kisik kisiknin da madepsi tugañ tosak, yan do gen on mandan daman.

Tenjenikon gin egipneñ

⁵ Yesu Kristo da gen yanban nandagiman unun nan dayaman. Gen unun yan: Piñkop unun tenjeni. Unudon pilin tukjok kinda dimasi toso.

⁶ Nin unun gat but kalon ekwaman yan yanek kosit pilin tukgwan agipneñ kan, nin top yanek anpak bamisi dima aman.

⁷ Mani iyi tenjenikon egisak unun da tilagon tenjenikon agipneñ kan, nin Piñkop dakon amin kabini gat but kalon aman. Anek Monji Yesu dakon yawi da diwarinin kisisi suganban jimjimi minisi aman.

⁸ Nin diwarinin mini yan yoman kan, nin ninban pañkewalgaman. Anek gen bami ninon dima toso.

⁹ Mani diwarinin yan kwok aneñ kan, Piñkop da yo ak do yagit unun akdisak, unun anpak kilegikon da diwarinin yopman nimjak, anek anpak yokwi morap ninon ton unun wiririkban gwaljigi mini an mudoneñ.

¹⁰ Piñkop da nin do yokwi pakpak amin yan yanakwan nin diwarinin mini yan yoman kan, unun gen yoman unun da Piñkop unun top amin yan iyaman. Anek Piñkop dakon gen butninon dima toso.

2

Kristo unun panpulgoknin

¹ Miñat monjiyono, yokwi dima ani do anek papia on mandan damisat. Mani amin kinda yokwi asak kan, amin kilegisi Yesu Kristo da nin pangolgol anek Dat gen iyisak.

² Yesu iyi diwarinin wiririt dakon paret dagagit. Ae nin do gin dima, amin morap miktimi miktimi ekwan unun dakon diwarini kisi do agit.

Amin kinda Pin kop pakyan si nandan imisak unun da anpakni yoldak

³ Nin Pin kop dakon gen teban guramigaman kan yan si nandan, nin Pin kop pakyan si nandan iman.

⁴ Amin kinda "Nak Pin kop pakyan si nandan imisat" yan yosok, mani gen tebani dima guramikdak kan, unun amin top amin kinda. Gen bami butnikon dima tosok.

⁵ Mani amin kinda gen tebani guramikdak kan, unun amin da Pin kop pakyan si but dasi galak tan imisak. Yan anek egip egipni Pin kop monsi tanakwan egisak.

⁶ Nin egip egipnin Pin kop monsi tanakwan ekwaman yan yone kan, Kristo da anpak agit unun an kimotne si.

⁷ Not kabi, on gen teban mandan damisat unun kalugi dima, unun kalipmi. Ji unun gen teban nandan gadat si wasanek awit bisapmon kili abidawit. Gen kili nandawit unun gen teban kalipmi on unun gin.

⁸ Mani on gen teban mandan damisat unun da kalugi yan kinda asak. Pilin tuk unun pasil do anakwan tenen bamisi unun kili yamandak, do unun gen teban dakon bami Kristokon tanban koman, ae jikon yo kisi tanban koman.

⁹ Amin kinda nak tenenikon egisat yan yosak, mani panmuwukbi notni kinda do nandaban yokwi tok an imisak kan, unun amin pilin tukgwan sigin egisak.

¹⁰ Amin kinda amin do but dasi galak tan yomisak kan, unun tenenikon egisak. Tenenikon agakwan yo kinda da aripmi dima kesalban anjatjak.

¹¹ Mani amin kinda panmuwukbi notni kinda do nandaban yokwi tok an imisak, unun amin pilin tukgwan egisak. Pilin tuk da dabili sopmak, do unungwan agek dukwan agisak unun buri dima pisosok.

¹² Miñat monjiyono, Kristo dakon man do anek Pin kop da yokwisi yopman damgut. Unun do anek on papia mandan damisat.

¹³ Dat kabi, amin unun wasok wasogikon egipgut da egisak unun nandan iman. Unun do anek on papia mandan damisat. Wili gimoni, ji Yokwi Ami kili abin yipgwit. Unun do anek on papia mandan damisat.

¹⁴ Miñat monjiyo, ji Dat pakyan si nandan iman. Unun do anek on papia mandan damisat. Dat kabi, amin unun wasok wasogikon egipgut da egisak unun nandan iman. Unun do anek on papia mandan damisat. Wili gimoni, ji amin tebaisi, ae Pin kop dakon gen ji da buron tebaisi tosok, ae Yokwi Ami kili abin yipgwit. Unun do anek on papia mandan damisat.

On miktim dakon yo morap do but dasi dima galak tonej

¹⁵ On miktim gat ae yo morap miktimon ton unun do but dasi dima galak toni. Amin kinda on miktim do but dasi galak tan imisak amin Dat but dasi dima galak tan imisak.

¹⁶ On miktim dakon anpak yokwi morap unun Daron da dima aban. Anpak unun yan: yokwi ak do but kindap agak, ae pindak galaktok, ae yo kabini morapmi tan yoman unun do pibit tidok anpak. Unun kisi on miktim dakon anpak.

2:1: Ibr 7.25-26   **2:2:** Jn 1.29; Kol 1.20; 1Jn 4.10
2:9: 1Jn 4.20   **2:10:** Ro 14.13
2:17: Mt 7.21

2:5: Jn 14.21,23   **2:7:** Jn 13.34; 2Jn 5-6   **2:8:**
2:11: Jn 12.35   **2:15:** Ro 8.7   **2:16:** Ro 13.14

17 On miŕtim gat ae galaktok yokwini gat pasuldamal, mani amin kinda Piŕkop dakon galaktok yoljak kaŕ, egip egip dagok dagogi mini egipjak.

Kristo dakon uwalni kili noman tak

18 Miŕjat monjiyono, abisok mibi bisapmon ekwamaŕ. Kristo dakon uwal uŕun apdisak dakon geni kili nandawit. Abisok uwalni morapmi kili noman taŕ, do nin mibi bisapmon ekwamaŕ yaŕ nandamaŕ.

19 Uŕun amin kabi kalip nin gat egipgumaŕ da nipmaŕ kiwit. Mani uŕun nin da kabikon nani dima. Nin da kabikon nani tam nin gat sigin egipnom. Mani kilini kiwit uŕun da nolisak, uŕun nin da kabikon nanisi dima.

20 Mani Telagi Wup kili abidawit, do ji kisisi gen bami nandaŕ.

21 Gen bami dima nandaŕ yaŕon da on gen dima mandaŕ damisat. Ji gen bami nandaŕ, ae gen bami da top gen dima paŕalon asak yaŕ nandaŕ do aŕek papia on mandaŕ damisat.

22 Top amin uŕun namin? Yesu uŕun Kristo, Piŕkop da miŕjat amin kabiyoni yokwikon baŕ timitjak do manjikbi amin dima yaŕ yosok amin uŕun top amin. Uŕun amin uŕun Kristo dakon uwalni. Uŕun Dat gat ae Monji gat kisi do wasip yosok.

23 Amin kinda Monji do wasip yosok uŕun Dat do kisi yosok. Mani amin kinda Monji nandaŕ gadaŕ imisat yaŕ yosok uŕun Datyo kisi nandaŕ gadaŕ imisak.

Telagi Wup da gen bami niyiŕ dekdak

24 Ji nandaŕ gadat wasaŕek awit bisapmon gen nandawit uŕun tebaisi abidoni. Yaŕ ani kaŕ, egip egipji Monji gat Dat garon taŕakwan egipdaŕ.

25 Kristo da egip egip dagok dagogi mini nim do yaŕ teban tok agit.

26 Top gen dayiŕba kosit kilegi yipmaŕ detdaŕ amin dakon mibilni nandani do on papia mandaŕ damisat.

27 Mani Kristo da Telagi Wup kili daban abidawit. Uŕun ji gat sigin egisak, do namin amin da dayiŕdet asak yaŕ do wisik wisik agagi mini. Telagi Wup da iyi yo morap do dayiŕ dekdak. Ae gen morap dayisak uŕun top dima, bamisi baŕ dayisak, do Telagi Wup da dayiŕ dekdak uŕun da aripmon Kristokon gadaŕek egipni.

Nin abisok Piŕkop dakon gwakni kabi ekwamaŕ

28 Miŕjat monji kabino, ji Kristokon gadani. Yaŕ aŕakwa abiŕ noman tosak bisapmon nin tebaisi agek iŕamnikon mayaktok dima paner.

29 Kristo uŕun amin kilegisi yaŕsi nandamaŕ, do uŕunyo kisi nandamaŕ, amin morap aŕpak kilegi aŕ uŕun Piŕkop dakon gwakni kabi ekwaŕ.

3

1 Mao, Dat da nin do but dasi galak taŕ nimisak uŕun madepsi daman. Piŕkop dakon gwakni kabi yaŕsi niyisak. Asi, nin Piŕkop dakon gwakni kabi ekwamaŕ. Miŕtim amin da Piŕkop dima nandaŕ imgwit, uŕun do aŕek ninyo kisi dima nandaŕ nimaŕ.

2 Not kabi, nin abisok Piŕkop dakon gwakni kabi ekwamaŕ, ae don egip egip niaŕ egipdamaŕ uŕun dima nandano pisosok. Mani yaŕ nandamaŕ, Kristo da abiŕ noman tosak bisapmon Kristo bamisi kokdamaŕ, do nin iyi yombemsi da egipdamaŕ.

3 Amin morap uŕun do nandaŕ teban taŕek ekwaŕ amin uŕun Piŕkop da dabilon gwaljigi minisi egip do pini aŕ. Yaŕ aŕek Kristo gwaljigi minisi egisak uŕun yombem gin ekwaŕ.

4 Yokwi aŕ amin uŕun Piŕkop dakon gen teban yapmaŕaŕ. Yokwi agak uŕun gen teban yapyap aŕpak.

2:18: Mt 24.5,24; 2Jn 7

2:19: Ya 20.30

2:20: 1Ko 2.15; 2Ko 1.21; 2Jn 2

2:22: 1Jn 4.3; 2Jn 7

2:23: Jn 5.23; 1Jn 4.15; 5.1

2:27: Jn 16.13

2:29: 1Jn 3.10

3:1: Jn 1.12-13; 16.3

3:2: 2Ko 3.18

3:5: Jn 1.29; 1Pi 2.22-24; 1Jn 2.2

⁵ Ji nandan, Kristo unun diwari wiririt do abin noman tagit, ae iyikon diwarini minisi.

⁶ Amin kinda Kristokon egisak kan yokwi dima asak. Amin kinda yokwi sigin asak kan, unun Kristo bamisi dima nandan imisak.

⁷ Minjat monji kabino, amin da kosit kilegi yipman detni do top dayikdan do kan kimotni. Amin kinda anpak kilegi asak unun amin kilegi, Kristo yombem egisak.

⁸ Amin kinda yokwi asak unun Sunduk dakon amin, nido wasok wasogikon da Sunduk unun yokwi sanbek sanbek agit da asak. Pinjkop dakon Monji unun Sunduk dakon pi tuwil panjasik ak do abin noman tagit.

⁹ Amin kinda Pinjkopmon da altosok unun Pinjkop dakon egip egipni unun aminon tosok, do yokwi dima an an asak. Pinjkopmon da altanbi, do yokwi aripmi dima an an asak.

¹⁰ Pinjkop dakon gwakni kabi ae Sunduk dakon gwakni kabi yanon da kokwinigek nandaman. Amin kinda anpak kilegi dima asak, unun Pinjkop dakon monji dima. Ae amin kinda panmuwukbi notni do but dasi dima galak tan yomisak, unun Pinjkop dakon monji dima.

Yesu da amin do but dasi galak tan yomyom dakon anpak noligit

(Kilapmi 3.11-5.21)

Nin kalon kalon amin do but dasi galak tan yomneŋ

¹¹ Nin Kristo wasanek nandan gadan inguman bisapmon gen kili nandagiman unun yan; Nin kalon kalon panmuwukbi notnin do but dasi galak tan yomin yomin aneŋ.

¹² Ken da agit unuden dima aneŋ. Unun Yokwi Ami dakon amin egek padige anakban kimagit. Mibili nido anakban kimagit? Iyi dakon anpak unun yokwi, ae padige dakon anpak unun kilegi, mibili yan do agit.

¹³ Not kabi, miktim amin da nandaba yokwi tok andamni kan, dima wuripdatni.

¹⁴ Nin panmuwukbi notnin diwari do but dasi galak tan yomaman. Yan aman do anek yan nandaman, nin kimot dakon kosit kili yipguman da egip egip dakon kosit nan yolgaman. Amin kinda amin do but dasi dima galak tan yomisak unun amin kimot da kosiron sigin agisak.

¹⁵ Amin kinda notni do nandaba yokwi tok an imisak kan, unun amin unun amin dapdap amin kinda. Disi nandan, amin dapdap amin unun egip egip dagok dagogi mini dima timikgan.

¹⁶ Nin amin do but dasi galak tan yomyom dakon anpak bamisi unun nandaman, nido Yesu unun nin panpulugok do egip egipni paregek kimagit. Ae ninyo kisi panmuwukbi notnin panpulugok do egip egipnin paregek kimotneŋsi.

¹⁷ Mani amin kinda miktim dakon yoni tan iminakwa notni kinda wadak wadak anek egakwan kanek bupmi nandan iminek dima anpulugosak kan, Pinjkop da amin do but dasi galak tan yomisak unun dakon anpak unun aminon dima tosok.

¹⁸ Minjat monjiyono, amin do but dasi galak tan yomneŋ unun genon dagin dima yoneŋ, anpagon da bamisi aneŋ.

Panmuwukbi Pinjkop da dabilon tebaisi atni

¹⁹⁻²⁰ Nin amin do but dasi galak tan yomaman kan yansi nandaman, gen bami yolgaman. Ae butnin da nin pankiligek gen yan nimisak kan, Pinjkop da dabilon butnin yawori tosok, nido Pinjkop da yo morap kisi nandan mudosok, ae nandak nandak da butninon nandak nandak ton morap unun yapman mudosok.

²¹ Not kabi, butningwan da nin gwaljigi mini yansi nandaman kan, Pinjkop da dabilon pasol pasoli mini atneŋ.

22 Nin gen tebani yolgamañ ae anpak aneñ do galak tosok unun aman, do bisiron da yo nido iyaman unun nimisak.

23 Gen tebani unun yañ: Monji Yesu Kristo nandan gadan imneñsi, ae iyi niyigit unuden gin amin do but dasi galak tañ yomneñ.

24 Amin kinda gen tebani guramikdak unun amin Pinjkopmon egisak, ae Pinjkop unun aminon egisak. Pinjkop da Telagi Wupni nimgut, do nin yañsi nandaman, Pinjkop ninon egisak.

4

Ji wup mibili mibili kokwin ani

1 Not kabi, on miktimon kombi amin toptopmi morapmi ekwan, do amin da abineñ Pinjkop dakon Wup da gen on nimik yañ dayinba kan, tepmi dima nandan gadani. Asi, Pinjkop dakon Wup da gen yomik bo dima, yañ do panjilige pindatni.

2 Pinjkop dakon Wup da pi asak bo dima yañon da kan nandanyo ani: Amin kinda da Yesu Kristo unun aminsi dagagit yañ yosak kan, unun Pinjkop da yabekdak yañ nandan imni.

3 Mani amin kinda Yesu do yañ dima yosak kan, unun Pinjkop da dima yabekdak, unun Kristo dakon uwalni dakon wup da yabekdak. Unun don apdisak yañ kili nandawit. Unun kili abik da miktimon egisak.

4 Miñat monjiyono, ji Pinjkop dakon amin kabi ekwan. Wup jikon egisak unun da wup yokwi miktim aminon pi asak unun yapmandak, do ji kombi amin toptopmi unun kili pabin yopgwit.

5 Unun amin kabi unun miktimon nani, do gen yon unun miktimon nani ban yañakwa miktim amin da geni nandan yoman.

6 Nin Pinjkopmon nani. Pinjkop nandan iman amin unun da genin nandan niman. Mani amin Pinjkopmon

nani dima unun da genin dima nandan niman. Yañon da Wup bami ae wup toptopmi kokwin aman.

Pinjkop do but dasi galak tañ imneñ kan, amin do yañ gin aneñ

7 Not kabi, amin do but dasi galak tañ yomyom anpak unun Pinjkopmon da abisak, do amin do but dasi galak tañ yomneñ. Amin morap amin do but dasi galak tañ yoman unun Pinjkopmon da altanbi, ae Pinjkop nandan iman.

8 Pinjkop unun but dasi galak tañ yomyom dakon ami, do amin kinda amin do but dasi dima galak tañ yomisak unun Pinjkop dima nandan imisak.

9 Pinjkop da iyi dakon Monji kalonj nañ nin da egip egip unun obakon da abidoneñ do yabekban miktimon pigit. Pinjkop yañ anek nin do but dasi galak tañ nimisak unun noligit.

10 Amin do but dasi galak tañ yomyom anpak unun yañ: Nin da Pinjkop do galak tañ imguman unun da yo bami dima agit, mani Pinjkop da nin do but dasi galak tañ nimineñ Monji yabekban nin dakon diwari wiririt do kimakgit.

11 Not kabi, nin do but dasi galak tañ nimineñ yañsi agit, do nin kalonj amin do but dasi galak tañ yomineñ kimotneñsi.

12 Amin kinda da Pinjkop dimasi kagit, mani nin amin do but dasi galak tañ yomneñ kan, Pinjkop ninon egisak, ae but dasi galak tañ yomyom anpakni unun ninon bamisi tosok.

13 Pinjkop da Wupni nimgut, do nin Pinjkopmon ekwaman ae Pinjkop ninon egisak yañsi nandaman.

14 Ae Dat da yo agit unun kili kagiman, unun Monji yabekban miktim amin kisisi yokwikon ban timit do pigit. Nin unun dakon yañ tentenok aman.

15 Amin kinda da Yesu do asi Pinjkop dakon Monji yañ yosok amin Pinjkop

uñun aminon egisak, ae uñun amin Piñkopmon egisak.

¹⁶ Nin nandaman, Piñkop da nin do but dasi galak tañ nimisak, ae nin uñun dogin nandan gadaman.

Piñkop uñun but dasi galak tañ yomyom anpak dakon ami. Amin kinda but dasi galak tañ yomyom anpak anek egisak uñun amin Piñkop gat ekwamal, ae Piñkop uñun amin gat egisak.

¹⁷ Nin yañsi egipneñ kañ, but dasi galak tañ yomyom dakon anpak ninon bamisi tosak. Nin on miktimon Kristo yombem da ekwaman, do Piñkop da amin kokwin asak bisapmon pasol pasol dima aneñ.

¹⁸ Amin kinda amin do pakyañsi but dasi galak tañ yomisak uñun pasol pasol dima nandisak. Butdasi galak tañ yomyom dakon anpak egip egipninon bamisi tosak kañ, pasol pasol yolban kin mudosak. Kobogi yokwi timitdaman yañ do anek pasol pasol nandaman. Amin kinda pasol pasol nandisak uñun amin but dasi galak tañ yomyom dakon anpak egip egipnikon bamisi dima tosok.

¹⁹ Piñkop da mibiltok nin do but dasi galak tañ ningut, do nin amin do but dasi galak tañ yomaman.

²⁰ Amin kinda “Nak Piñkop but dasi galak tañ imisat” yañ yosak, mani pañmuwukbi notni kinda do nandaban yokwi tok animisak kañ, uñun top amin kinda. Amin kinda notni noman pindakdak uñun but dasi dima galak tañ yomisak, uñun amin Piñkop dima kokogi uñun but dasi aripmi dima galak tañ imisak.

²¹ Kristo da gen teban kinda ningut uñun yañ: Amin kinda Piñkop do but dasi galak tañ imjak kañ, pañmuwukbi notni do yañ ginsi asak.

5

Miktim dakon tapmim abin yipmangaman

4:21: Mk 12.29-31   **5:1:** 1Jn 4.15   **5:3:** Jn 14.15,23-24   **5:6:** Jn 1.29-34   **5:7-8:** Jn 15.26   **5:9:** Jn 5.32-37   **5:10:** Jn 5.36-40

¹ Amin morap Yesu uñun Kristo, Piñkop da miñat amin kabini yokwikon ban timitjak do manjikbi amin yañ nandan gadan uñun amin Piñkopmon da altanbi. Amin morap dat kinda do but dasi galak tañ iman uñun miñat monjiyoni kisi do yañ gin nandan.

² Nin Piñkop but dasi galak tañ imaman ae gen tebani guramikgaman kañ nin yañsi nandan, nin Piñkop dakon miñat monjiyoni but dasi galak tañ yomaman.

³ Piñkop but dasi galak tañ imaman kañ, nin gen tebani guramitneñ. Ae gen tebani uñun guramit do jigi dima paman,

⁴ nido amin morap Piñkopmon da altanbi uñun da miktim dakon tapmim abin yipmangan. Nin nandan gadatnin do anek emaron teban tañek miktim dakon tapmim abin yipmangan.

⁵ Namun dasi on miktim dakon tapmim abin yipmandak? Amin Yesu do Piñkop dakon Monji yañsi nandan gadan uñun da.

Piñkop Monji dakon gen

⁶ Yesu Kristo uñun abinek telagi pakbi sogit, ae yawini tilak kindapmon tagalgit. Pakbi gin dima sogit, yawini yo kisi tagalgit. Telagi Wup, gen bami dakon amisi, uñun da Yesu Kristo dakon mibili yañ tentenok asak.

⁷⁻⁸ Telagi Wup gat ae pakbi gat ae yawi gat uñun kapbi da Yesu Kristo do yañ tentenanba gen kalonji asak.

⁹ Amin da gen yon uñun nandan gadaman, mani Piñkop da Monji do gen yagit uñun da amin dakon gen yapmandak.

¹⁰ Amin kinda Piñkop dakon Monji do nandan gadasak uñun Piñkop da gen yagit uñun abidanek burikon yipmandak. Mani amin kinda Piñkop da Monji do gen yagit uñun nandaban bami dima asak kañ, uñun amin Piñkop do top amin kinda yañ yosok.

11 Piŋkop da Monji do yaŋ yaŋit: Uŋun da egip egip dagok dagogi mini nimdosi yaŋit. Uŋun egip egip dagok dagogi mini Monjikon tosok.

12 Amin kinda egip egipnikon Piŋkop dakon Monji gat kalonji ekwamal uŋun amin egip egip dagok dagogi mini kili abidagit. Anjakwan amin kinda Monji gat kalonji dima ekwamal uŋun amin egip egip dagok dagogi mini dima abidosok.

Egip egip dagok dagogi mini kili abidagiman yaŋsi nandanen

13 Piŋkop Monji dakon man do nandan gadan iman amin, ji da egip egip dagok dagogi mini kili abidawit yaŋ nandani do anek gen on mandan damisat.

14 Do but bamori mini inamikon agek yaŋsi nandanen, nin Piŋkop dakon galaktok yolek bisit iyinen kan, bisitnin nandan nimdisak.

15 Bisitnin kisi nandan nimisak yaŋ nandaman kan, yo nido bisit iyaman uŋun abidokdaman yaŋsi nandanen.

16 Amin kinda da panmuwukbi notni kinda kanjakwan wupni aripmi dima kimotjak da aripmon yokwi kinda asak kan, bisit an iban Piŋkop da egip egip imjak. Nak wupji dima kimotni da aripmon yokwi an uŋun do yosot. Yokwi kinda tosok uŋun anek wupji wagil kimotdan. Nak uŋun do bisit ani do dima yosot.

17 Anpak morap kilegi dima aman uŋun kisi yokwi. Mani yokwi diwari uŋun da kimot dima analon an.

18 Nin nandaman, Piŋkopmon da altanbi minjat amin morap uŋun yokwi dima an an an. Piŋkop dakon Monji da pankutnosok, do Yokwi Ami da aripmi dima igayisak.

19 Nin nandaman, nin Piŋkop dakon minjat monjijoni ekwaman, mani amin diwari morap Yokwi Ami da kilani asak.

20 Nin nandaman, Piŋkop dakon Monji da abin Piŋkop bamisi nandan innen do butnin paban pisagiman.

Nin Piŋkop bamisi gat ae Monji Yesu Kristo gat gadat gadat agiman. Yesu Kristo uŋun Piŋkop bamisi, ae egip egip dagok dagogi mini dakon mibilisi.

21 Minjat monjijono, ji kokup kidat* da kagikon egipni.

5:12: Jn 3.36   5:13: Jn 20.31   5:14: Jn 14.13-14; 1Jn 3.21-22   5:16: Mt 12.31   5:18: 1Jn 3.9

* 5:21: Kokup kidat uŋun Piŋkop yipmanek yo ninan egip egipgokon yo madep yaŋ nandisal uŋun da kokup kidatgo asak.

Papia 2 Jon da Mandagit

But piso gen

Amin morapmi da Jon Yesu dakon panjetni unun da mani ankisibijek iyi do 'kila amin kind'a' yan yanek papia on mandagit yan nandan. Papia on kokup kind'a dakon panmuwukbi do mandagit. Unun panmuwukbi do tilak anek 'minjat kind'a gat gwakni gat' yan yosok. (Gagi 4-5 do koki.) Unun minjat dakon peni dakon gwakni unun panmuwukbi ae kabi kind'a do yosok. Unun da gagi 13 non gildatni tagi yipmanjan.

On papia dakon gen madep ton unun Pinjokop dakon gen panupbal anek top yon amin pindak kimagek amin do but dasi galak tan yomyom anpak an kimotni do yosok.

Nin Pinjokop gen tebaisi abidanek gen njwaknjwari do pindak kimotnen

¹ Nak panmuwukbi dakon kila amin da minjat gak gat ae gwakgo* gat do papia on mandan damisat. Pinjokop da gak iyi do manjigit. Nak asisi ji do but dasi galak tan damisat, ae nak gin dima, minjat amin morap gen bami nandan unun kisi da ji do but dasi galak tan daman.

² Gen bami ninon tosok, ae dagok dagogi mini tokdisak. Unun do anek but dasi galak tan damaman.

³ Gen bamikon ae but dasi galak tan yomyom anpagon Pinjokop Dat ae Monji Yesu Kristo unun da gisam dabal nandan yawotni gat ae bupmini gat ae but yawotni gat da ji da egip egipmon tosok do bisit asat.

Butdasi galak tan yomyom dakon anpak anen

⁴ Dat da anensi do yagit unun da aripmon minjat gak dakon minjat monjiyo diwari da gen bami yolgan.

Nak unun dakon gen nandanek but galak madepsi nandagim.

⁵ Ae minjat, gen kind'a yolni do nandisat unun yan: Nin kalon kalon amin do but dasi galak tan yomin yomin anen. Gen teban unun kalugi dima. Ji nandan gadat si wasanek awit bisapmon da unun gen teban kili abidawit da abidan anan oban.

⁶ Butdasi galak tan yomyom dakon mibilisi unun yan: Nin Pinjokop dakon gen tebani guramigek agipnen. Ji wasanek nandan gadat si awit bisapmon da gen teban kind'a nandawit unun yan: but dasi galak tan yomyom dakon anpak anek agipni.

Kristo dakon gen tebaisi abidonej

⁷ Kosit kilegi yipman detni do panjewaljan amin morapmi miktimi miktimi akwan. Unun da Yesu Kristo aminsi dagagit yan dima nandan teban ton. Amin unuden unun top amin ae Kristo dakon uwalni.

⁸ Do pakyanji kan kimotni. Pi teban anek yo abidawit unun di yipman dekbam. Pakyanji kan kimotni kan, unun dakon tomni tagi timitdan.

⁹ Amin kind'a Kristo dakon gen yipmanek gen njwaknjwarikon kisak kan, Pinjokop unun amin gat dima egisak. Mani amin kind'a Kristo dakon gen tebaisi abidosok amin unun Dat gat ae Monji gat unun aminon ekwamal.

¹⁰ Amin kind'a da abin Kristo dakon gen bami dima dayinjetjak kan, unun amin gildat tagi yan dima iyini, ae yutjikon dima anjini.

¹¹ Amin kind'a unuden amin gildat tagi yan iyisak kan, anpuluganban pi yokwini kisi da amal.

Kila amin da kinj pindat do nandagit

¹² Gen morapmi ton, mani papiakon mandak do dima nandisat. Abin dandabo gen yan nandat anen kan tagisi yan nandisat. Yan anen kan, nin dakon kisik kisik da madepsi tugosak.

* **1:1:** Unudon 'minjat gak gat ae gwakgo gat' unun panmuwukbi kind'a dakon tilak asak. **1:4:** 3Jn 3
1:5: 1Jn 2.7 **1:7:** 1Jn 4.1-3

¹³ Pego dakon gwakni Pinkop da iyi do manjigit, unun da gildat tagi yan gayan.

Papia 3 Jon da Mandagit

But piso gen

2 Jonon mandagit unuden gin on papia mandagit amin da iyi do 'kila amin' kinda yan yosok. Amin morapmi da Jon Yesu dakon panjet kinda da mandagit yan nandan.

Jon da papia on kila amin kinda mani Gaius unun do mandagit. Gaius dakon man awigigit, nido Yesu yolyol amin diwari panpulugagit. Ae amin kinda mani Diotrepes unun kan kimotjak do iyigit, nido Diotrepes da Yesu dakon gen bin tagisi yogok amin yolban kiwit. (Gagi 9-10 do koki.)

Pinkop dakon pi amin panpulugonej

1 Nak panmuwukbi dakon kila amin da notnosi Gaius gak do papia on mandan gamisat. Nak asisi gak do but dasi galak tan gamisat.

2 Not gimano, wupgo tagisi toso, unuden gin yo morap asal unun abi tagisi noman toni, ae giptingo yo kisi tagisi toso yan do bisit asat.

3 Panmuwukbi notnin di da abin gak da gen bami abidan kimagek egisal unun dakon geni nayinba but galak madepsi nandagin.

4 Nak dakon minat monjiono gen bami yolgan dakon geni nandisat bisapmon kisik kisik diwari nandisat unun yapmanjek kisik kisik madepsi nandisat.

Gaius pi tagisi agit

5 Not gimano, gak but dasi nandanek panmuwukbi not panpulugosol. Ae dima nandan yomisal, mani yum pindagek panpulugosol, do gak pi tagisi kinda nan asal.

6 Diwari da on panmuwukbi kabikon abin gak da amin do but dasi galak tan yomisal unun dakon geni yanba nandagin. Gepman degek kik do

ani bisapmon Pinkop da nandisak unun da aripmon panpulugok abi.

7 Yesu dakon pi ak do nandanek kin pi unun anek Pinkop dima nandan iman amin kabikon panpulugok di dima timikgan.

8 Nin Pinkop dakon pi amin unuden panpulugonej kan tagisi. Yan anek kando nin unun gat pi kalonj anek Pinkop dakon gen bami jonitnen.

Diotrepes anpak yokwi agit

9 Nak gen diwari panmuwukbi do kila mandagin, mani Diotrepes unun mibitok amini egip do nandisak, do nin dakon gen dima nandisak.

10 Yando, opben kan anpak asak unun do yankwok aben. Unun nin do yanba yok anek gen yokwi mibili mibili yosok. Ae Yesu dakon pi amin yutnikon dima pankisak. Ae unun gin dima, panmuwukbi da pi amin iyi da yutnon panjik do aba yansop anyomisak. Ae panmuwukbi kabi da wanga egipni do yoldak.

Demitius anpak tagisi agit

11 Not gimano Gaius, anpak yokwi dima yolek abi, anpak tagisi ban yolek abi. Amin kinda anpak tagi asak unun Pinkop dakon amin. Mani amin kinda anpak yokwi asak unun Pinkop dima kanbi.

12 Amin kisi da Demitius dakon anpak tagisi unun do yon. Ae Pinkop dakon gen bami ununo kisi anpakni tagisi unun da antenten asak. Ninyo kisi anpakni tagisi unun do yoman. Disi nandan, gen unun bamisi yoman.

Kila amin da Gaius kok do nandagit

13 Gen morapmi ton, mani papiakon mandak do dima nandisat.

14 Abin gandabo gen yan nandat anden kan, tagisi yan nandisat.

15 But yawot gagon toso. Notgoni idon ekwaman unun da gildat tagi yan gayan. Notnoni unudon ekwan amin kalon kalon manikon da gildat tagi yan yoyin yoyin aki.

Papia Jut da Mandagit

But piso gen

Gen on papiagwan toŋ uŋun 2 Pita kon gen toŋ uŋun yombem pali. Uŋun Piŋkop dakon miŋat aminyo Gen Bin Tagisi dakon uwalni da gen yoŋ uŋun do mirak dimasi yopni do yosok. Papia da yaŋ yosok, “Piŋkop da miŋat amin kabini nin nandan gadat kalonji kongin atneŋ do yosok. Ae amin kinda da nin da nandan gadat aman uŋun kulabik aripmi dima asak.” (Gagi 3 kon koki).

Jut da yoyiŋdet toptopmi do pindak kimotni do yosok. Uŋun da yaŋ yoŋ, Piŋkop dakon nandan yawotni uŋun madepsi do yokwi morap galak tokjikon tagi ani yaŋ yoŋ. Uŋun topsi yoŋ do kaŋ kimotni do yosok. (Gagi 4 kon do koki.)

Ji nandan gadatji do kila anek Gen Bin Tagisi dakon uwalni pabiŋ yopni

¹ Nak Jut, nak Yesu Kristo dakon oman monjini, ae Jems dakon padige.

On papia uŋun Piŋkop da miŋat aminyo yaŋ damgut ji do mandisat. Piŋkop Dat da but dasi galak taŋ damisak, anekwan Yesu Kristo da iyi kilasi tagisi asak.

² Piŋkop da paŋpuluganban bupmi anpak gat, ae but yawot anpak gat, ae amin do but dasi galak taŋ yomyom anpak da egip egipjikon madepsi tosak do bisit asat.

Gen Bin Tagisi dakon uwal dakon gen

³ Notnonisi, mibiltok nak Piŋkop da nin morap yokwikon ban timit do anek pi madepsi agit uŋun do papia mandan dam do galagi madepsi nandat, mani abisok gen kinda mandaken yaŋ nandisat uŋun yaŋ: ji nandan gadatji kilani tebaisi anek uwalji dakon gen pabiŋ yopni. Piŋkop da nandan gadat kalonji on miŋat amini nin do nimgut, do amin kinda da yo

nin da nandan gadaman uŋun kulabik aripmi dimasi asak.

⁴ Nak gen uŋun dayisat, nido Piŋkop manji iman amin di paŋmuwukbigwan pasilikon da kili abiŋ pigeŋ. Uŋun amin gen yokwisi yaŋ yoŋ, “Piŋkop dakon nandan yawotni madepsi, do yumabi anpak mibili mibili tagi aneŋ.” Uŋun amin da Amin Tagi Yesu Kristo Kila Amin Madepnin kalonji manji iman, do kalipsigwan Piŋkop gen papia da yagit uŋun da aripmon uŋuden amin pasildan.

⁵ Ji Amin Tagi da kalip yo agit uŋun kili nandawit, mani butji pabo pisanban uŋun do sigin nandani do dayisat. Amin Tagi da kalip Israel amin uwal da kisiron ban timikban Isip yipman kiwit. Anek don nandan gadat dima awit amin uŋun paŋtasik agit.

⁶ Ae anjelo do nandani. Diwari uŋun Piŋkop da pi yomgut uŋun ak do dima galak tawit, anek kokupni yipman dekgwit. Yaŋ awit do Amin Tagi da nap teban tebaisi uŋun ban paŋteban agit, ae dam teban pilin tuksigwan yopgut da ekwan. Uŋun Piŋkop da kobogi do yo yokwisi yomdisak dakon bisap madep do jomjom anek ekwan.

⁷ Ae Sodom kokup amin gat ae Gomora kokup amin gat ae kokup uŋun da kapmatjok tawit uŋun do nandani. Uŋunyo kisi anpak yokwisi awit. Wili miŋatyo kisi da yumabi anpak mibili mibili awit, do Piŋkop da kindapmon sonban pasilgwit. Uŋun da mama gen niyiŋek yaŋ nolisak, yokwi pakpak amin morap kindap kimot kimori mini uŋungwan kobogi timitdan.

⁸ Ji dakon nandak nandak paŋupbal ak do pi an amin uŋunyo kisi yaŋ gin anpak yokwi an. Dipmin mibili mibili pindagek uŋun da paŋtagap aban yumabi anpak anek giptim timni paŋupbal aba inanisi an, ae Piŋkop kwen wigik an imiŋek anjelo tapmimi toŋ uŋun do yaŋba yokwi tok an.

⁹ Maikel unun anelo morap dakon mibiltok amini, mani unun yan dima agit. Maikel gat Sunduk gat namin da Moses dakon giptim abidosak yan do gen emat agimal bisapmon, Maikel Sunduk do yanba yokwi tok an iminek gen yan imdo si pasalgit. Yan gin yagit, "Amin Tagi da iyi gen tebaisi gayisak dosi nandisat."

¹⁰ Mani unun amin yo morap mibili dima nandan pison unun do yanba yokwi tok an. Unun bit kilapyo buri mini yombem da giptim dakon galaktok yolgan. Unun anpakni da obisi panupbal an.

¹¹ Awa, kan kimotni. Unun Ken dakon anpak an. Unun Balam da agit unuden monen timit do tek kindap an. Unun Kora da agit unuden Pin kop kwen wigik an iman, do wagil pasildan.

¹² Ji but kalon anek jap noknok bisap madepmon yikgan bisapmon unun amin ji da binapmon yikgan unun imal kwakwagikon garak an unun yombem. Mani unun ji gat yigek jap nok do mayagi dima nandan. Unun amin iyi bangin panpulugok dogin nandan. Unun gikwem sikak dima yopba manakwa mirim da pisonba dukwan dukwan kwan unun yombem. Unun kindap bami toktok bisapmon bami dima pokgon, ae geli walimbil pilikbi, do kosit bamot kimakgit.

¹³ Unun amin tap madepsi tamaligan unun yombem. Yokwini dakon mayagi tarak ae sibat sibat da yan ilenikon noman ton. Unun kundukon gik kositni ban dima yolek akwan unun yombem. Do Pin kop da kokup pilin tuk dakon pilin tugisi kili an noman an yomgut, unudon kin toktok teban egi wigikdan.

¹⁴ Enok unun Adam dakon babiknikon da altanban kosiri 7 agit. Unun da unun amin yokwi do kombi gen yanek yan yagit, "Koni, Amin Tagi

telagi aneloni tausen morapmi gat apdisak.

¹⁵ Abinek minat amin morap gen pikon yopdisak. Anek anpak yokwi awit ae gen yokwisi yan ingwit dakon kobogi yomdisak."

¹⁶ Unun amin yo morap noman tan yoman unun do nandaba yokwi tok anek gen morapmi yon. Unun iyi dakon butni dakon galaktok yokwi unun yol do galak ton. Unun gen pap yanek giptim pawigik anek iyi dakon man pawikwan. Anek minat aminyo unun panpulugoni do pangalak an.

Nandan gadatji yipba unun da butji pan teban asak

¹⁷ Mani notnonisi, yo don altokdan unun do aesi nandani, unun Amin Taginin Yesu Kristo dakon yabekbini da kili yan tentenan damgwit.

¹⁸ Unun da yan dayiwit, "Mibi gildaron jigilak gen yogok amin noman tokdan. Anek Pin kop manji iminek iyi dakon galaktok yokwi yoldan."

¹⁹ Unun amin da panmuwukbi panwasan. Unun miktim dakon galaktok bangin yolgan. Telagi Wup unun aminon dima egisak.

²⁰ Mani notnonisi, ji bisapmi bisapmi nandan gadatji Pin kop da iyi ji do damgut unun yipba unun da butji pan teban asak. Ae Telagi Wup da tapmimon bisit ani.

²¹ Pin kop da ji do but dasi galak tan damisak, do unun da kapmatjok egek bisapmi bisapmi Amin Taginin Yesu Kristo do jomjom anakwa bupmini nomanansi analon anakwan egip egip teban abidoni.

²² Nandan gadatni dima teban tanbi amin do bupmi nandan yomni.

²³ Ae amin diwari kindapmon ekwan, do ji tepmisi yokwikon ban timitni. Ae diwari do bupmi anpak an yomni bisapmon, yokwikon gepni yan do kan kimagek pasol pasol gat kisi ani. Unun but kalip dakon anpak

yolek garak gin awit. Ji yo morap Piŋkop da dabilon garagi tagi unun da dubagikon egipni.

Nin Piŋkop dakon man awigineŋ

²⁴ Kili nak Piŋkop an̄kisisat. Tapmimni madepsi, do kilasi an̄akwan aripmi dima mokdan. Unun da timik paŋki depban iyi gat tilimnikon egek gulusunji mini ae kisik kisik madepsi taŋ damdisak.

²⁵ Unun kalon dagin Piŋkop egisak. An̄ek Yesu Kristo Amin Taginin da pi agit unun do an̄ek nin yokwikon baŋ timikgit. Do mani awigineŋ. Unun Kila Amin Madep egisak, ae tapmim madepni taŋ imisak, ae yo morap dakon busunji egisak. Wasok wasogikon yaŋ egipgut, ae abisok kisi yaŋ gin egisak, ae don bisap morap kisi yaŋ gin egipdisak teban. Unun asi.

Kristo da Gen Pasili Jon do Panjalon An Imgut

But piso gen

On papia Jon da mandagit. Unun Jon dagin Gen Bin Tagisi gat ae 1 Jon, 2 Jon, ae 3 Jon kisi mandagit.

On papia unun amin da Yesu yolyol amin madepsi panupbal awit bisapmon Jon da mandagit. Yo yokwisi an yomgwit, nido Yesu yolyol amin unun Yesu Kristo do Amin Taginin yanji nandan gadan imgwit. On papia da Yesu yolyol amin dakon nandan gadatni panjeban anjakwan jigi madep unun da dima pabin yopjak yan do yosok.

On papia da yo don noman tokdan unun do tilak gen morapmi yosok. Yesu yolyol amin unun bisapmon egipgwit unun da tilak gen nandan pisawit, mani nandan gadatni mini amin dima nandawit. Tilak gen unun dakon mibili unun yan: Yesu Kristo unun Amin Tagi, ae unun da kisiron da Pinjop da uwalni kisi morap pabin yopdisak, anek Sunduk yo kisi abin yipdisak. Anek Yesu pini an mudosak bisapmon Pinjop da minjat aminyo tebaisi agek nandan gadatni dima yipman dekgwit amin do tomni yomdisak. Anjakwan Pinjop gat egek ae sanjenek jigi dima pakdan, nido Pinjop da yo morap aeni panjaluk an mudokdisak.

Yesu Kristo da panmuwukbi 7 kabi do gen yipgut (Kilapmi 1-3)

¹ Gen on pasili tawit, ban Yesu Kristo da panjalon agit. Yesu da oman monjini yolisak do Pinjop da imgut. Yo unun tepmisi altokdan. Yesu da aneloni yabekban abin pi monjini nak Jonon gen on nayigit. Nak da pi monjini diwari yoliken yanon da nayigit.

² Yo morap noligit unun bamisi pindakgim. Pinjop dakon gen ae Yesu Kristo dakon gen unun bamisi.

³ Pinjop yo morap noman toni do yagit unun dakon bisap kwan tosok, do amin kinda da on kombi gen panmuwukbi do manjin yomjak kan, unun kisik kisik tagi asak. Ae gen on mandabi unun nandanek guramitni amin, ununyo kisi kisik kisik ani.

Jon da panmuwukbi 7 kabi do gen mandagit

⁴ Nak Jon da panmuwukbi 7 kabi Esia Provinskon ekwan ji do gen on mandisat. Pinjop abisok egisak, ae kalipsigwan egipgut, ae don egipdisak unun da nandan yawok damanakwan butji yawori tosak. Ae wup 7 kabi Pinjop dakon kila amin madep yityit tamo da inamon ekwan ununyo kisi da nandan yawok damanakwan butji yawori tosak.

⁵ Yesu Kristo, Pinjop dakon gen bamisi yan tentenok amin, unun kimoron da mibiltan pidagit. Ae unun kila amin madep morap miktimon ekwan unun dakon Amin Tagini. Unun kisi da but yawot nandan damanakwan butji yawori tosak.

Yesu da nin but dasi galak tan nimisak, ae iyi dakon yawi da yokwinin wiririk mudagit.

⁶ Yan anek nin unun gat amin kila anej do manjin nipgut, ae iyi dakon Pinjop ae Datni unun dakon oman anej do mukwa sogok amini egipnejen do manjin nipgut. Bisap mudok mudogi mini Yesu Kristo dakon tilimni ae tapmim madepni tan imdisak. Unun asi.

⁷ Koni. Unun gikwem gat kisi apdisak. Abinjakwan amin morap kisi da dabil da kokdan. Amin morap Yesu sugawit unun kisi da kokdan. Anakwa amin morap miktimon ekwan kisi da unun do nandanek kunam bupmiyo madepsi akdan. Asi, yo morap unun altan mudokdan. Unun asi.

8 Amin Tagi Pinjkop Tapmim Ami, abisok egisak, ae kalipsigwan egipgut, ae don apdisak, unun da yan yosok, "Nak Wasok Wasoksi ae Mibisi egisat."

Jon da Kristo kagit

9 Nak Jon, ji dakon notji. Nin Yesu dakon amin kabi, ae Pinjkop da Amin Kila Asak unun da kagagwan kaloni ekwaman, do but yaworon da jigi ae tepmiyo kaloni paman. Panek kisin da dima alek tanek tebai akgaman. Nak Pinjkop dakon gen yan tenjenganek, "Nak Yesu nandan gadan imisat" yan yagim, do anek nak abidan tap binap miktim tim Patmos unudon nepgwit da egisat.

10 Amin Tagi dakon gildatni Sondakon, Telagi Wup da butnokon pigi madepsi tugagit. Anakwan manjinokon nandanapbo amin kinda gen madepsi yan tidanek kwen da yan yagit.

11 Unun amin da yan yagit, "Yo morap pindakdal unun papiakon mandan yopbi panmuwukbi 7 kabi do kini. Mandan yopbi panmuwukbi Epesas kokup papmon ekwan, ae Smena, ae Pegamum, ae Taitaira, ae Sadis, ae Piladelpia ae Laodisia do kini."

12 Yanban nak gen nayigit amin unun kok do tobilgim. Tobilek tenjenj tamo gol ban wasanbi 7 kabi pindakgim.

13 Unun da binapmon "amin dakon monji yombem kinda" akban kagim. Unun imal dubakni paban pigi kandapni kisi witjigit. Anek nap kinda gol ban wasanbi nan pibirikon angwasiyek wamgut.

14 Busunji ae busunj dangwani unun kwakwagisi, sipsip dakon dangwan ae gik sitnan yombem. Ae dabilni kindap tebaisi soson unun yombem.

15 Kandapni unun tenjenjisi ain kinda mani bras kindapmon soson unun yombem. Ae tekni nandagim unun

pakbi madepsi pokgon unun dakon wiwik yombem.

16 Kisiri amin tet da gik 7 kabi timikgit. Ae emat agak siba geni teri teri ae geni tepmisi unun gen kaganigwan da pawinj tagit. Gildat da tebaisi wisisak unudenj tomno dabilni madepsi tenjenjagit.

17 Nak unun kanek kandapnikon manj pagedk amin kimakbi da yan pakgim. Pagapbo kisitni amin tet da kwenokon witjinek yan yagit, "Dima pasolgi. Nak Wasok Wasoksi ae Mibisi egisat.

18 Nak Egip Egip Egisat Amin. Nak kimakgim, mani koki, nak egip egip dagok dagogi mini egi ananj kisasat. Kimot dakon yoma witdal, ae amin kili kimakgwit unun dakon kokup dakon yoma witdal kisitnokon tonj.

19 Do gak yo pindakdal unun dakon geni mandaki. Yo abisok tonj, ae yo don noman tokdan, unun do mandaki.

20 Gik 7 kabi kisitno amin tet do tanba pindal, ae tenjenj tamo gol ban wasanbi 7 kabi yan pindal, unun dakon mibili pasili tosok. Mibili unun yan: gik 7 kabi unun panmuwukbi 7 kabi dakon aneloni. Anakwa tenjenj tamo 7 kabi unun panmuwukbi 7 kabi."

2

Epesas panmuwukbi do gen yipgut

1 Unun da sanjenek yan yagit, "Gak panmuwukbi Epesas kokup papmon ekwan unun dakon aneloni do gen yan mandaki:

Nak gik 7 kabi kisitno amin tet da timigek tenjenj tamo gol ban wasanbi 7 kabi da binapmon agisat. Agek gen on yipbo gagon obisak.

2 Anpak asal ae pi teban asal unun kili nandan mudagim. Gak tebaisi agek amin anpakni yokwi do dima galak tan yomisal. Diwari da yan gayiwit, 'Ninyo kisi yabekbi', mani unun yabekbi dima yan unun gaga kili geni kokwinigek top amin yan pindakgil.

³ Amin da gandaba mano abidosol do yo yokwisi angaman. Mani tebaisi agek jigí unun imegek kuraktok dima asal.

⁴ Mani nak gak gat gen ton. Nandan gadat kaluk agil bisapmon nak do but dasi galak tan namgul, mani abisok yan dima asal.

⁵ Kalip tagisi egipgul do nandaki. Gak kili mal. Do anpak kalip agil unun do aego nandanek but tobil anek anpak kalip agil unuden abi. Yan dima abi kan, abin lamgo unun si gwayeken.

⁶ Mani anpakgo tagisi kinda unun yan: Nikolas dakon amin kabi dakon anpak do nandaba yokwi tok asal. Nagayo kisi unun amin dakon anpak do nandako yokwi toso.

⁷ Amin mirakni ton da Telagi Wup da panmuwukbi do gen yosok unun pakyanansi nandani. Amin kinda emaron teban tosak kan, nak da yan dagan iminapbo egip egip kindap walon jap pan nosak. Kindap unun Paradais kon Pinkep do pigaga toso.

Smena panmuwukbi do gen yipgut

⁸ Unun da sanbenek yan yagit, "Gak panmuwukbi Smena ekwan unun dakon aneloni do gen yan mandaki:

Nak wasok wasoksi ae mibisi egisat. Nak kimakgin da aeno kalugi egisat. Gen on yipbo gagon obisak.

⁹ Gagon jigí ae tepmiyo morapmi noman tan gaman, ae yogo minisi da egisal, unun nandan gamisat. Mani yogo morapmisi. Amin diwari da gen yokwi yan gaman unun nandisat. Unun amin da iyi do nin Juda amin yan yon, mani unun Juda amin dima, unun Sunduk dakon amin kabi.

¹⁰ Donjok tepmi pakdisal. Mani unun do pasol pasol dima abi. Ji pankewal do Sunduk da ji da binapmon amin diwari ban dam tebanon yopdisak. Yan aban jigí ae tepmiyo gildat 10 da aripmon pakdan. Dikba

kimotni do yoni kan, tebaisi agek nandan gadatji dima wital kisak. Anakwa egip egip dakon pelit tilimi ton daben.

¹¹ Amin mirakni ton da Telagi Wup da panmuwukbi do gen yosok unun pakyanansi nandani. Amin kinda emaron teban tosak kan, unun amin kimot da ae kinda gat aripmi dima anupbal asak."

Pegamum panmuwukbi do gen yipgut

¹² Unun da gen sanbenek yagit, "Gak panmuwukbi Pegamum kokup papmon ekwan unun dakon aneloni do gen yan mandaki:

Nak emat agak siba geni teri teri ae geni tepmisi unun abidosot. Gen on yipbo gagon obisak.

¹³ Kokup egisal unudon Sunduk dakon kila amin madep yiyit tamoni unudon toso unun nandisat. Mani nak dakon man abidan kimokdol. Antipas, nak dakon gen dakon yan tenjenok amin tagisi kinda, unun Sunduk da egisak kokupmon anakba kimakgit. Yan anakwa gak unun bisapmon nak do wasip dima yagit.

¹⁴ Mani nak gak gat gen ton. Gagon amin di da Balam dakon anpak abidan kimokgon. Balam dakon anpak unun yan. Kalip Balam da Balak Israel amin pankewal dakon mibili iyin dekgit. Iyin dekban Balak da Israel amin pankewalban yokwi anek kokup kidat do bit kilapyo mukwa sowit unun nawit. Ae yumabi kisi awit.

¹⁵ Unuden gin amin di gagon ekwan unun Nikolas dakon amin kabi dakon geni guramikgan.

¹⁶ Gak but tobil abi. Yan dima abi kan, nak kili ununjok gagon obinek gen kaganokon emat agak siba toso unun nan unun aminon emat akdisat.

¹⁷ Amin mirakni ton da Telagi Wup da panmuwukbi do gen yosok unun pakyanansi nandani. Amin kinda emaron teban tosak kan,

nak da mana di abisok pasili ton unun iben. Ae tip kwakwagi kinda iben. Unun tipmon man kalugi kinda mandabi da tosak. Unun man amin kinda da dima nandisak. Amin tip abidosak unun amin dagin nandakdisak.”

Taitaira panmuwukbi do gen yipgut

¹⁸ Unun da gen sanbenek yagit, “Gak panmuwukbi Taitaira kokup papmon ekwan unun dakon anelo do gen yan mandaki:

Nak Pin kop dakon Monji. Dabilno unun kindap tepmisi sosok unun yombem, ae kandapno tenjenosok unun ain kinda mani bras suganba kwakwagisi an unun yombem. Gen on yipbo gagon obisak.

¹⁹ Anpak morap asal unun nandan mudosot. Gak amin do but dasi galak tan yomisal, ae nak nandan gadan namisal, ae amin diwari panpulugok do pi asal. Nak nandisat, pi mibiltok agil unun yapmanek abisok pi madepsi asal.

²⁰ Mani nak gak gat gen ton. Gak Jesebel yipbi gak gat ekwamal. Minjat unun da nak kombi amin kinda yan yosok, mani pi monjino top pan kewalek yumabi anpak, ae jap kokup kidat do paret abi unun noni do yoyin dekdak.

²¹ But tobil asak do nandanek bikbik imisat. Mani but tobil anek yumabi anpakni yipman det do dima nandisak.

²² Do unun minjat sot kinda ibo tepmi madepsi pakdisak. Ae amin morap unun minjat gat yumabi awit but tobil anek unun minjat dakon anpakni dima yipman mudoni kan, ununyo kisi jigi ae tepmiyo madepsi yomdisat.

²³ Ae monji gwayoni kisi dapbo kimotni. Yan anapbo panmuwukbi kisi morap da nak da amin but ae nandak nandakyo pindagek ji kalon kalon anpak ani da aripmon tomni damdisat yan nandan namdan.

²⁴ Mani panmuwukbi diwari Taitaira ekwan ji minjat unun dakon gen dima yolgan, ae ‘Sunduk dakon geni pasili’ yan yon, unun dakon mibili nandak do pini dima awit. Yan dayisat, jigi kinda gat dima daben.

²⁵ Mani yo morap timikgan unun tebaisi timigakwa wigi nak da opben dakon bisap asak.

²⁶ Emaron teban tanek geno guramigakwan wigi bisap madep apjak amin unun yan mudan ibo miktim morap kila akdisak.

²⁷ ‘Kila amin pini tapmimi tonji anek ain win kirin nan uwalni pudan monin monin akdisak, amin da miktim kwoba pudan monin monin an unun da tilagon akdisak.’

Datno da yan mudan namgut, unun da tilak unun amin do yan mudan iben.

²⁸ Ae wisawisa do gik wisak unun kisi iben.

²⁹ Amin mirakni ton da Telagi Wup da panmuwukbi do gen yosok unun pakyanji nandani.”

3

Sadis panmuwukbi do gen yipgut

¹ Unun da sanbenek yan yagit, “Gak panmuwukbi Sadis kokup papmon ekwan unun dakon aneloni do gen yan mandaki:

Nak Pin kop dakon wup 7 kabi timikdat, ae gik 7 kabi kisi timikdat. Gen on yipbo gagon obisak. Anpak morap asal unun kisi nandan mudosot. Amin da gak do yan yon, ‘Sadis panmuwukbi kabi unun egip egipmi tonji.’ Mani kili kimagil.

² Dipmingo yopbi kit! Anpakgo diwari dima kimagwit unun pan teban abi. Nido anpakgo kinda Pin kopno da dabilon kilegisi yan kinda dimasi kat.

³ Gen bami kalip nandanek abidagil, unun do aego nandabi. Nandanek guramigek but tobil abi.

Dipmin dima yipbi kisak kan, kabo noknok da tilagon apdisat. Abinapbo gagon opdisat dakon bisap dima nandakdisal.

⁴ Mani amin kabisok kinda Sadis ekwan unun imalni dakon kila anek garak dima awit. Unun amin kabi dakon anpakni kilegisi, do imal kwakwagi paba nak gat tagi agipnen.

⁵ Amin kinda emaron teban tosak kan, unun do kisi imal kwakwagi pan iben. Ae egip egip papiakon mani dima wiririkgen. Datno da inamon ae aneloni da inamon mani yan tenjenoken.

⁶ Amin mirakni tonj da Telagi Wup da panmuwukbi do gen yosok unun pakyanansi nandani.”

Piladelpia panmuwukbi do gen yipgut

⁷ Unun da sanbenek yan yagit, “Gak panmuwukbi Piladelpia kokup papmon ekwan dakon aneloni do gen yan mandaki:

Nak telagisi, ae anpak bamisi dakon ami. Nak da Dewit dakon yoma wital abidosot. Nak da yoma witaldat, amin kinda da aripmi dima sop sopmi. Ae nak da yoma sopmandat, amin kinda da aripmi dima witali. Gen on yipbo gagon obisak.

⁸ Anpak morap asal unun kili nandan mudagam. Koki! Inangokon yoma kinda witalbo pisosok. Ae amin kinda da aripmi dima sopjak. Nak nandisat, tapmingo madep dima, mani nak dakon gen guramigek nak dakon man do wasip dima yagil.

⁹ Sunduk dakon amin kabi unun da iyi do nin Juda amin yan yon, mani unun Pinkop dakon amin dima, unun top amin. Nak da unun amin yabekgo abin gak da kandap mibilon nwanben anek nak da ji but dasi galak tan damisat yansi nandani.

¹⁰ Nak dakon gen guramigek jigi altan gangwit bisapmon butgo

yawori tanakwan tebaisi akgil. Yan agil do jigi madep miktimi miktimi amin panjewal do noman tokdisak bisapmon kilago anapbo jigi unun dima altan gamjak.

¹¹ Gagon tepmisi apdisat. Yo abidosol unun tebaisi abidoki. Amin kinda da tomnigo unun di gwayenban.

¹² Amin kinda emaron teban tosak kan, nak da gwak yan moko agek Pinkopno dakon telagi yut anteban asak. Anek Pinkop dakon yut yipmanek aeni wanga dima pigisak. Unun aminon Pinkopno dakon man, ae Pinkopno dakon kokup pap dakon man mandaken. Kokup pap unun Jerusalem kalugi, unun Kwen Kokup yipmanek Pinkopnokon da pikdisak. Ae naga dakon mano kalugi kisi unun aminon mandakdisat.

¹³ Amin mirakni tonj da Telagi Wup da panmuwukbi do gen yosok unun pakyanansi nandani.”

Laodisia panmuwukbi do gen yipgut

¹⁴ Unun da sanbenek yan yagit, “Gak panmuwukbi Laodisia kokup papmon ekwan unun dakon aneloni do gen yan mandaki:

Nak Pinkop dakon geni gat ae yan teban tok geni gat do gen unun asisi yan yogok amin. Nak Pinkop dakon gen bamisi yan tenjenok amin. Bisapmi bisapmi geni bamisi gin yan tenjenosot. Pinkop da yo morap wasagit dakon mibilisi nak da gen on yipbo gagon obisak.

¹⁵ Anpak morap asal unun kisi nandan mudosot. Nak nandisat, gak mirimi dima, ae tedepmi dima. Gak da mirimi bo ae tedepmi egipbi do nandisat.

¹⁶ Mani dima. Gak tedepmi yangok egisal. Gak tedepmisi dima ae mirimisi yo dima. Yan do anek gen kaganokon da gak wanditdisat.

¹⁷ Gak ‘Monenno morapmi ae yo kabino morapmi tonj. Yo kinda do wadak wadak dima asat’ yan yosol.

3:4: Jut 23 **3:5:** TP 32.32-33; Mt 10.32; Lk 12.8 49.23; 60.14; PA 2.9 **3:10:** Lk 21.19; 2Ti 2.12 **3:17:** Lk 12.21; 1Ko 4.8

3:7: Ais 22.22 **3:8:** 1Ko 16.9 **3:9:** Ais 45.14; **3:12:** Ais 62.2; 65.15; PA 14.1; 21.2 **3:15:** Ro 12.11

Mani dima. Amin da bupmisi nandan gamni da tilagon yokwisi egisal. Gak yogo minisi da egisal, ae dabilgo mini, ae molan molan agisal. Anek gaga dima nandabi pisosok.

¹⁸ Yan do anek nawa gen on gamisat. Nak dakon golno kindapmon sonba gwaljigi minisi an unun gol ban yubi kan, monenjo morapmisi tan gamdan. Ae giptingo wam do imal kwakwagi ban yubi kan, amin da gandaba molan dima agipbi, ae mayagigo mini. Ae dabil marasin di yumanek dabilgokon yopbi kan, tagisi sinjtokdisal.

¹⁹ But dasi galak tan yomisat amin unun tebai yoyinek anpakni panjkilek ani do jigi yomisat. Do anpakgo panjkilek ak do pi tebai anek but tobil abi.

²⁰ Nandaki! Nak yomakon agek yoma domon tidanek yan yosot: Nak yutnon tagi wiken? Amin kinda tekno nandanek yoma witaljak kan, nak wigiko unun gat egek jap nonde.

²¹ Amin kinda emaron teban tosak kan, unun amin do yan dagan ibo kila amin madep yityit tamonokon nak gat kisi yitden. Kalip nak da emaron teban tanek Datno gat kisi kila amin madep yityit tamonikon yikgim unuden yitden.

²² Amin mirakni ton da Telagi Wup da panmuwukbi do gen yosok unun pakyanji nandani.”

Sipsip Monin da Kwen Kokupmon Papia Kinda Witaljakwan Miktin Aminon Yo Yokwisi Noman Tokdan

(Kilapmi 4-11)

4

Kwen Kokupmon Pinjop gawak iman

¹ Unun da kwenon aeno kanapbo Kwen Kokupmon yoma kinda wital kigit da tanban kagim. Kanapbo amin unun kalip nak do kwen da yan tebaisi yan tidanek yan namgut unun da yan yagit, “Idon winaki yo morap don altokdan goliko.”

² Nayinban unudon gin Telagi Wup da butnokon pigi madepsi tugagit. Anakwan Kwen Kokup kila amin madep yityit tamo kinda tanban kagim. Unun tamokon amin kinda yikban kagim.

³ Unun amin tip jasper ae tip gami konilian da yan tenjenagit. Kilap ban kinda da kila amin madep yityit tamo unun anjwasigit. Kilap ban kildani unun tip kalikaligi emeral yan.

⁴ Kila amin madep yityit tamo 24 kabi da kila amin madep yityit tamo unun anjwasinek tanba pindakgim. Unun tamokon kila amin 24 kabi da yikgwit.* Unun kila amin imalni kwakwagi ban pawit, ae busujikon pelit kildani ton gol ban wasanbi ban pawit.

⁵ Kila amin madep yityit tamokon da mal dakon tenjeni da yamgwit. Anakwa nandanapbo wuwik madepsi noman tanakwa kiririn agit. Kila amin madep yityit tamo noman da kalin 7 kabi sowit. Kalin unun Pinjop dakon wupni 7 kabi.

⁶ Kila amin madep yityit tamo noman da yo kinda tagit, unun tap idap daman glas ban wasanbi yombem, ae wagil kwakwagisi.

Yo 4 kabi egip egipmi ton unun kila amin madep yityit tamo dakon ilenji 4 kabikon akgwit. Yo 4 kabi unun burikon ae manjikon kisi dabil morapmi da giptimi kisi ilimikgwit.

⁷ Yo egip egipmi ton kinda unun laion yombem. Ae kinda unun bulmakau wili yombem. Ae kinda unun tomno dabilni amin dakon yombem. Ae kinda unun sinjin madep kwen agegisak yombem.

3:18: Ais 55.1   **3:19:** 1Ko 11.32; Ibr 12.6; PA 2.5   **3:20:** Jn 14.23   **4:1:** PA 1.1,10   **4:2:** Ais 6.1   **4:3:** Esi 1.28   **4:4:** PA 3.18   * **4:4:** Unun kila amin unun anjelo man madepni ton kabi kinda do yosok.   **4:5:** Esi 1.13; Sek 4.2; PA 1.4; 8.5; 11.19; 16.18   **4:6:** Esi 1.5-10,22; 10.14   **4:8:** Ais 6.2-3; Esi 1.18; 10.12

8 Yo 4 kabi egip egipmi ton kalon kalon unun kisi piri 6 kabi tan yomin yomin awit. Anakwa giptimi kalon dabil morapmi da ilimikgwit. Ae piri da mibilgwan kisi tawit. Gildari ae kalbi kisi ak nandari mini yan yon, “Telagi, telagi, telagi.

Amin Tagi Pin kop Tapmim Ami kalipsi egipgut, ae abisok egisak, ae don apdisak, unun telagisi” yan yon.

9 Yo egip egipmi ton kabi unun da Amin unun kila amin madep yityit tamonikon yikdak ae egip egip dagok dagogi mini egisak unun do kisik kisik madepsi anek mani awigek ya yan iyan. Bisapmi bisapmi yo 4 kabi egip egipmi ton unun yan anakwa

10 kila amin 24 kabi da Amin unun kila amin madep yityit tamokon yikdak unun da buron man pokgon. Man pagek egip egip dagok dagogi mini egisak Amin unun gawak iman. Ae pelitni kildani ton gol ban wasanbi unun kila amin madep yityit tamo tosok unudon noman ilik yopmanek kap yan yon,

11 “Amin Tagi Pin kopnin, gak da yo morap galaktokgokon wasagil da abisok ton. Yan agil do minat amin morap kisi da gak do kisik kisik madepsi anek mango awigini, ae tapmingo madepsi da yongamgwan pinbi egipni kan tagisi.”

5

Jon da papia kind a kili sopgwit kagit

1 Amin unun kila amin madep yityit tamokon yikgit unun kisitni amin tet do papia gironikbi kind a tanban kagim. Papia unun teri teri kildani ton, ae kendol pakbi ban kosiri 7 kabi anteban abi.

2 Ae anelo tapmimi ton si kind a kanapbo gen papmon da yan tidanek

yan yagit, “Namin amin kilegisi kind a dasi kendol pakbi ban pan teban abi pakdegek papia tagi witaljak?”

3 Mani amin Kwen Kokup ekwan, bo ae miktimon ekwan, bo ae miktin da mibilgwan ekwan kind a da papia unun aripmi dima witaljak bo ae aripmi dima kosak.

4 Nak papia unun amin kind a da aripmi dimasi witaljak bo ae kosak yan kanek kunam madepsi sanbek sanbek morapmi takgim.

5 Yan anapbo kila amin kabikon da kila amin kind a da yan nayigit, “Gak kunam dima takgi. Koki! On Laion Juda amin kabikon altagit, unun Dewit dakon babinikon gugit unun da don noman tan wigit. On Laion emaron teban tagit. Yan agit do unun da papia kendol pakbi ban kosiri 7 kabi pan teban abi unun pakdegek tagi witaljak.”

Jon da Sipsip Moni kagit

6 Yan nayinakan Sipsip Moni kind a akban kagim. Unun paret ak do si anakba kimagit yombem. Unun kila amin madep yityit tamo da binapmon agakwan yo 4 kabi egip egipmi ton gat ae kila amin gat da angwasiwit. Sipsip Moni unun jomni 7 kabi, ae dabilni 7 kabi. Dabilni unun Pin kop dakon wupni 7 kabi. Unun Pin kop da yabekban miktimi miktimi kin mudawit.

7 Kili Sipsip Moni da kila amin madep yityit tamokon kin Amin yikgit da kisiri amin tet do papia tagit unun abidagit.

8 Papia unun abidanakan yo 4 kabi egip egipmi ton, ae kila amin 24 kabi gat da Sipsip Moni da kapmatjok man pakgwit. Kisisi kalon kalon gita monin ni gat ae gol idapni gat timik timik awit. Gol idapmon yo kibani tagisi tugawit, unun Pin kop dakon minat amin kabiyo dakon bisitni.

9 Yan anek kap kalugisi kind a yan yawit,

“Gak da papia gironjikbi abidanek kendol pakbi ban panjeban abi unun aripmi tagi pakdekgi. Nido gikba kimagek yawigo nan minjat aminyo Pinjop do im do anek yumanj nagil. Asi, amin mibili mibili ekwan, ae geni mibili mibili, ae giptimni mibili mibili, ae miktimi miktimi ekwanj kisi yumanj nagil.

10 Yumanj nanjek amin kila ani do manjinj yopgul, ae nin dakon Pinjop dakon oman ani do mukwa sogok amini manjinj yopgul. Unun da kila amin madep egek miktimon amin kilani akdanj.”

Sipsip Moninj dakon man anjisiwit

11 Kili aeno kanj egapbo anjelo morapmisi dakon geni nandagim. Unun anjelo dakon tilakni milion morapmisi ae tausen morapmisi da arip. Unun anjelo kila amin madep yityit tamo ae yo egip egipmi tonj ae kila amin kabi ban pangwasinjek akgwit.

12 Yanj tidanek kap kinda yanj yawit, “Sipsip Moninj on kalip anjakba kimakgit.

Unun da man madep gat, ae yo tagisisi morap gat, ae nandak nandak tagisi gat, ae tapmimi wukwisi unun kisi tagi timitjak.

Amin morap kisi da mani anjenagek kisik kisik anj iminjek ya yanj iyini kanj unun kilegisi.”

13 Ae yo morap Pinjop da wasagit unun dakon geni kisi nandagim. Yo morap Kwen Kokup ekwan, ae miktimon ekwan, ae miktim kagagwan ekwan, ae tap kaga ekwan kisi dakon geni nandagim. Unun da yanj yawit,

“Amin unun kila amin madep yityit tamonikon yikdak, ae Sipsip Moninj gat kisi, nin jil dakon tilim gat ae tapmim gat pindagek kisik kisik anjek

dagok dagogi mini man madep damamanj.”

14 Anakwa yo 4 kabi egip egipmi tonj unun da yanj yawit, “Unun asi.” Yanj yanakwa kila amin kabi da manj pagek gawak yomgwit.

6

Sipsip Moninj da kendol ban papia sonj anjeban awit unun pakdekgit

1 Nak kanjapbo Sipsip Moninj da papia gironjikbi abidanek kendol pakbi ban kosiri 7 kabi panjeban abi unun mibiltok nani pakdekgit. Pakdegakwan yo egip egipmi tonj 4 kabikon da kinda gen yagit. Geni unun kiririnj da yanj yagit, “Gak op.”

2 Aeno kanjek os kwakwagi kinda kagim. Unun da kwenon amin kinda obipni abidanek yikgit. Unun amin do kila amin madep dakon pelit kinda imgwit. Iba emaron teban tagit da tilagon kigit. Kinjek emat morapmi sigin anjek teban tokenj yanjon da nandanek kigit.

3 Sipsip Moninj da kendol pakbi ban papia anjeban abi 2 unun pakdekgit. Pakdegakwan yo egip egipmi tonj 2 unun da yagit, “Gak op.”

4 Yanjakwan os gami kinda apban kagim. Unun da kwenon amin yikgit unun do tapmim ibi. Unun tapmim unun on miktimon yawori tosok unun pandagosak dakon tapmim. Pandaganban amin da notni dapmanj dapmanj anjek kimotdanj. Unun pi asak do emat agak siba madepsi kinda imgwit.

5 Kili ae Sipsip Moninj da kendol pakbi ban papia anjeban abi 3 unun pakdekgit. Pakdegakwan yo egip egipmi tonj 3 unun da yagit, “Gak op.” Yanjakwan os pilisi kinda kagim. Unun da kwenon amin kinda yikgit, unun jap kokwin agak yo kinda kisirikon abidagit.

6 Anjakwan amin dakon tek yombem kinda nandanapbo yo egip egipmi tonj 4 kabikon da yanj yagit, “Amin kinda gildat daman kinda dakon pi asak

dakon tomni timitjak unun wit yigi moninisok kinda gin abidosak, bo bali kwoba kapbi gin timitjak. Mani gak olip nelak gat ae wain gat dima pantasik abi.”

⁷ Sipsip Moni da kendol pakbi ban papia anteban abi 4 unun pakdekgit. Pakdegakwan nandaapbo yo egip egipmi ton 4 da yan jagit, “Gak op.”

⁸ Yanakwan os kilonkiloni kinda kagim. Unun da kwenon amin kinda yikgit unun mani Kimot. Amin Kili Kimakgwit Dakon Kokupni unun kapmatjok da yolgit. Amin miktimi miktimi ekwan kokwin 4 kabi anek kabi kinda dapbal kimotni do tapmim yobi. Diwari emat agak siba ban dapbal kimotni, ae diwari jap do madepsi anek kimotni, ae diwari sot yokwisi da timitjak, ae diwari jon bit kilapyo da dapman noni.

⁹ Sipsip Moni da kendol pakbi ban papia anteban abi 5 unun pakdekgit. Pakdegakwan amin kimakgwit dakon wupni alta da mibilgwan pindakgim. Kalip unun amin da Pinjop dakon gen tebaisi abidanek unun dakon yan tentenok anakwa uwal da dapba kimakgwit.

¹⁰ Amin wup unun da tebaisi yan tidanek yan yawit, “Amin Tagi Tapmim Ami, gak telagisi egisal, ae anpakgo wagil bamisi gin. Nin bisap nianyasi gak do jomjom anapno miktim amin gen pikon yopmanek yawinin dakon kobogi yobi?”

¹¹ Yanba unun amin do paba pigik dubagi kwakwagisi kalon kalon yominek yan yoyiwit, “Ji jomjom pisipmisok ani. Uwal da oman amin pi isalji gat, ae notji gat dapdan. Ji dikba kimakgwit, yan gin dapba kimotdan. Amin nian da dapdan unun Pinjop da kili manjigit. Uwal da unun kisisi dapman mudanakwa don Pinjop da yawisi dakon kobogi yomdisak.”

¹² Sipsip Moni da kendol pakbi 6 papia anteban awit unun

pakdekgit. Pakdegakwan miktim wudip madepsi agit. Anakwan gildat dabil yik garan yombem pilisi agit, ae kanek gimanisi yawi yombem agit.

¹³ Anakwan gik kundukon ton miktimon mawit. Gik mawit unun pik kindap dakon sopmi dima pek tanakwa mirim da pisonakwa mon unun da tilak mawit.

¹⁴ Anakwa papia gironik yopmanaman, unun da tilagon kundu si kin pasilgit. Anakwan kabap gat ae tap binap miktim tim ton unun tamoni yopman degek duwalik kiwit.

¹⁵ Anakwa miktim dakon kila amin madep gat, ae amin man madepni ton gat, ae emat amin dakon mibiltok amini gat, ae yoni morapmi amin gat, ae amin tapmimi ton gat, ae oman amin, ae amin morap isal ekwan, unun kisisi pasal kin tip gopbatgwan ae kabapgwan tip madep ton unun da mibiligwan pasil do kiwit.

¹⁶ Anek kabap gat ae tip gat do yan tidanek yawit, “Ji nin da kwenon man witjin nimanakwa pasili egipnen. Pasili egapno Amin unun kila amin madep yityit tamonikon yikdak unun dima nindasak, ae Sipsip Moni butjap damani nandanek kobogi yokwi dima nimjak.

¹⁷ Amin do butjap madepsi nandanek kobogi yokwisi yomdamal dakon gildat madep kili unun abik. Namun amin dasi tapmimni unun abin yipmanek tagi egipjak?”

7

Israel amin 144 tausen da Pinjop dakon tilak abidawit

¹ Unun da kwenon anelo 4 kabi miktim dakon kodigi 4 kabikon akba pindakgim. Mirim da miktim gat ae tap gat ae kindap gat dima pisoni yan do mirim 4 kabi unun tebaisi timikgwit.

² Yan anakwa anelo kinda gildat wisak tetgin da apban kagim. Unun da Pinjop egip egipmi ton dakon tilak

aminon yop do yo kinda abidanek apgut. Abinek anelo 4 kabi Pinjkop da mihtim gat tap gat panjasik ani do tapmim yomgut unun do madepsi yan tidagit.

³ Yan tidanek yan yagit, “Ji mihtim ae tap ae kindap tepmisi panjasik ak do dima nandani. Mibiltok Pinjkopnin dakon tilak pi monjini da inamon yopdaman. Yan anapno don yo morap tagi panjasik ani.”

⁴ Ae nandanapbo amin tilak timikgwit dakon tilak yanba nandagam. Israel amin kabi morap da binapmon amin 144 tausen da tilak unun timikgwit.

⁵ Juda amin kabikon amin 12 tausen da timikgwit.

Ae Ruben da kabikon 12 tausen
ae Gat da kabikon 12 tausen

⁶ ae Ase da kabikon 12 tausen
ae Naptali da kabikon 12 tausen
ae Manase da kabikon 12 tausen

⁷ ae Simeon da kabikon 12 tausen
ae Liwai da kabikon 12 tausen
ae Isaka da kabikon 12 tausen

⁸ ae Sebulan da kabikon 12 tausen
ae Josep da kabikon 12 tausen
ae Benjamin da kabikon 12 tausen.

Unun amin da Pinjkop dakon tilak timikgwit.

Mijat amin morapmi da Pinjkop gawakimgwit

⁹ Ae unun da kwenon amin morapmisi pindagam, unun manjiri mini. Amin unun amin kabi kabi egi egi an unun morap kisi dakon. Ae mihtim morap kisi, ae giptim mibili mibili, ae gen mibili mibili unun kisi kila amin madep yityit tamo, ae Sipsip Monji da inamon akgwit. Unun ilikba pigik kwakwagisi ae dubagi ban pawit. Ae kisirikon jobban tam ban timikgwit.

¹⁰ Unun amin kabi madep tebaisi yan tidanek yan yawit,

“Pinjkopnin kila amin madep yityit tamonikon yikdak, ae Sipsip

Monin kisi unun dagin nin yokwikon ban timikbal tagisi ekwaman.”

¹¹ Anakwa anelo morap kila amin madep yityit tamo, ae kila amin, ae yo 4 kabi egip egipmi ton unun panjwasinek akgwit. Agek kila amin madep yityit tamo kanek man pagek tomno dabilni mihtingwan yopmanek Pinjkop gawakimgwit.

¹² Anek yan yawit,
“Unun asi! Nin dagok dagogi mini Pinjkopnin do ya yan iyinek kisik kisik madepsi anek man madepni do yan tenjonej. Dagok dagogi mini nandan kokwini tagisi, ae tapmim madepni tan imdisak. Unun asi!”

Unun amin kabi dakon tepmi kili unun mudosok

¹³ Kila amin kabikon da kinda da yan nayigit, “On amin ilikba pigik dubak kwakwagi payin unun namin? Ae dukwan da aben?”

¹⁴ Yanban iyigim, “Amin tagi, gaga nandisal.”

Yanapbo yan nayigit, “On amin uwal da kisiron jiggi tepmiyo madepsi pawit da abisok tagi ekwan. Imalni Sipsip Monin dakon yawi ban suganba kwakwagisi awit.

¹⁵ Yan awit do anek Pinjkop dakon kila amin madep yityit tamokon noman akgan. Gildari ae kalbiyo Telagi Yut Madepnikon egek omani an iman. Pinjkop kila amin madep yityit tamokon yikdak, iyi unun gat egek panjunosak.

¹⁶ Jap do ae dima akdan, ae pakbi do dima akdan. Gildat da giptimni tebai dima pindatjak, ae yo kinda da giptimikon pindakban tedepmi dima nandakdan.

¹⁷ Nido, Sipsip Monin kila amin madep yityit tamo da binap yikdak, unun da kila amini egipdisak. Anek pakbi egip egipmi ton da dabilikon unudon panjikdisak. Anakwan Pinjkop

da dabil pakbini kisisi wiririkban kum nam sanbenjek dima tatdan.”

8

Sipsip Moniŋ da kendol pakbi ban panjeban abi 7 unun pakdekgit

¹ Sipsip Moniŋ da kendol pakbi 7 papia anjeban awit unun pakdekgit. Pakdegakwan Kwen Kokupmon wayiŋi minisi tagit. Yan tanjakwan wigi 30 minit da tilak agit.

² Ae koko anjelo 7 kabi Pinjkop da inamon akgan unun do kwen 7 yan yoba timikgwit.

³ Anakwa ae anjelo kinda alta da kapmatjok panji akgit. Unun anjelo gol idap kinda yo kibani tagisi unudon idawik mukwa kibani tagisi sok do abidagit. Anakwan yo kibani tagisi morapmisi imgwit. Iba Pinjkop dakon amin dakon bisit gat timik kakwanek alta gol ban wasanbi Pinjkop dakon kila amin madep yityit tamokon noman tosok, unudon mukwa son imgut.

⁴ Yan anakwan mukwa kibani tagisi gat, ae Pinjkop dakon amin dakon bisitni gat, anjelo da kisiron da Pinjkop da inamon wigiwit.

⁵ Anakwa anjelo da kindap altakon tagit unun abidan mukwa sok sok idapgan yopban tujanba kindap maban miktimon mawit. Miktimon manakwa mal dakon tenjeni da yangwit. Anakwa nandanapbo wuwik madepsi noman tanakwa kiririn agit, ae miktim wudip agit.

Anjelo 4 kabi da kwen pisowit

⁶ Anakwan anjelo 7 kabi unun kwen 7 kabi timikgwit unun pisok do tagap tawit.

⁷ Anjelo mibiltok akgit unun da kweni pisonakwan ais ae kindap ae yawi gat panjokolop abi gat kisi miktimon mawit. On miktim daman ae kindapyo kokwin aba kabi kapbi anakwa miktim kabi kinda sogit, ae kindap dakon kabi kinda sogit. Ae jon kaluk kalugi kisisi son mudawit.

⁸ Ae anjelo unun da bujon nani kweni pisogit. Anakwan yo kinda kabap madepsi yombem si sonakwan, maba tap kaga pigi magit. Unun tap kokwin aba kabi kapbi anakwa kabi kinda yawi dagagit.

⁹ Ae yo egip egipmi ton tap kagagwan ekwan unun kokwin aba kabi kapbi anakwa kabi kinda si kimakgwit. Ae tap wakga yo kisi kabi kapbi kokwin anakwa tap wakga kabi kinda wagisi tuwil ki tasik tawit.

¹⁰ Ae anjelo 3 kweni pisogit. Anakwan gik madepsi kinda kalin da yan sonjek kundu yipman abin magit. Unun pakbi madep madep pokgon unun kabi kapbi yan kokwin awiron kabi kindakon magit. Ae pakbi dabilon magit.

¹¹ Gik unun dakon mani unun Yo Isipmi ae Emani Ton. Unun abin pakbi kabi kindakon manakwan pakbi unun isipmisi agit, do amin morapmisi pakbi unun nanjek kimakgwit.

¹² Ae anjelo 4 kweni pisogit. Anakwan gildat ae kanek ae gikyo unun kokwin aba kabi kapbi anakwa gildat kabi kinda ae kanek kabi kinda ae gik morap dakon kabi kinda panjupbal anakwan pilin tuk awit. Yan awit do gildari dakon ae kalbi dakon tenjeni tagi dima tenjenawit.

¹³ Unun da kwenon singin madepsi kinda kwen binap akwan kagim. Singin unun madepsi yan tidanek yan yagit, “Bupmisi, bupmisi, bupmi madepsi miktimon ekwan amin. Anjelo kapbi kweni pisokdan, anakwa miktimon amin jigi madepsi pakdan.”

9

Anjelo 5 kweni pisogit

¹ Anjelo 5 unun kweni pisonakwan gik kinda kundukon da abin miktimon kili magit kagim. Gapma dubagisi ae kidagi mini unun dakon yoma witald unun gik do imgwit.

² Anakwa gik da gapma unun witdalakwan unun gapmagwan da kindap madepsi sosok dakon mukwa da wigit. Mukwa gapmagwan da wigit unun da gildat dabil gat ae kundu gat dakon kosit sopmanjakwan pilin tuk agit.

³ Anakwan pilak pilak da mukwa kagagwan da miktimon mawit. Unun pilak pilak do skopion dakon tapmim yomgwit.

⁴ Pilak pilak unun yan yoyiwit, "Ji jon gat, ae yo mibili mibili miktimon kwon gat, ae kindap gat unun dima panupbal ani. Ji amin Pinjop dakon tilakni inamikon mini unun ban gin panupbal ani.

⁵ Ji unun amin tepmi pi madepsi kanek 5 da butgwan tagi yomni, mani dima dapba kimotni." Tepmi pi yomni unun skopion da amin injin yoba tepmi madepsi pan unun da tilagon yomdan.

⁶ Unun bisapmon amin kimot do kosit wisik akdan, mani kimot dima kokdan. Kimot do tagisi nandakdan, mani sigin egipdan.

⁷ Pilak pilak unun os amin da emat do pantagap an yombem pindakgim. Busunikon pelit gol ban wasanbi yombem da tan yomgwit. Tomno dabilni unun amin dakon yombem.

⁸ Busun dangwani unun dubagisi minjat dakon yombem, ae geni unun laion dakon yombem.

⁹ Paba pigik ain yombem ban pibiri witjiwit. Piri unun karis morapmi os da emaron kik do ilik pawilakwa wuwik madepsi noman ton unuden awit.

¹⁰ Paljigi skopion dakon yombem, pakbi emari ton aminon yopban pigini dakon kisikni paljigikon tan yoman. Kanek 5 yan amin tepmi madepsi yomyom dakon tapmim tan yoman.

¹¹ Gapma dubagisi kidagi mini dakon aneloni da kila amin madepni egi yomgut. Ibru genon da unun anjelo do Abadon yan yawit. Ae Grik genon

da Apolyon yan yawit. Unun gen dakon mibili: Yo Morap Panjasik Ak Amin.

¹² Jigi mibiltok altogi, kili unun altan mudak. Nandabi. Jigi bamori don noman tokdamal.

Anjelo 6 kweni pisogit

¹³ Anjelo 6 kweni pisonjakwan gen kinda noman tanban nandagim. Alta gol ban wasanbi, Pinjop da inamon tosok, unun dakon kodigi 4 kabikon jom 4 kabi tawit unudon da yagit.

¹⁴ Gen unun altagit da anjelo kwen abidagit unun yan iyigit, "Anjelo 4 kabi pakbi madep Yupretiskon panteban awit da ekwan unun witdal yopbi kini."

¹⁵ Yanban anjelo 4 kabi unun kin amin morap miktimon ekwan unun kabi kapbi kokwinigek, kabi kinda si dapba kimotni do witdal yopgut. Anjelo kabi unun kili noman tawit da pi unun ak do awa ae gildat, kanek, ae bilakyo dogin jomjom awit.

¹⁶ Ae nandanapbo emat amin oskon yikgwit dakon tilakni yawit, unun 200 milion yan. Tilakni nandanapbo yawit.

¹⁷ Unun dipmin yombem kanek os gat ae amin os kwenon yikgwit, unun yan pindakgim: amin unun emat dakon yik imalyo pawit. Paba pigik unun gami, ae pili, ae kilonkiloni ban pawit. Os dakon busuni unun laion dakon busuni yombem. Anakwa os da gen kagagwan da milen asip ae mukwa ae salfa tip si sonjek wiwit.

¹⁸ Unun amin kokwin kabi kapbi anek, yo yokwi kapbi unun os da gen kagagwan da altawit da minjat aminyo kabi kinda dapba kimakgwit.

¹⁹ Os unun dakon tapmimni gen kagani gat ae paljigi garon tawit. Paljigi unun tunon amin emari ton yombem. Paljigi diwarikon tunon amin dakon busuni ton, do unun ban amin panupbal awit.

²⁰ Amin diwari unun yo yokwisi kapbi da dima dapba kimakgwit amin but tobil dima awit. Kon gat

ae kokup kidat iyi kisit da wasawit gat sigin gawak yomgwit. Kokup kidat unun gol ae silwa ae ain kinda mani bras ae tip ae kindap ban wasawit, unun dima sin-ton ae gen dima nandan ae kosit dima akwan.

²¹ Unun amin da amin diwari dapba kimakgwit, ae sot mawomyo anek yo tapmimi ton diwari pawilgwit, ae yumabi awit, ae amin diwari dakon yo kabi pan-kisibiwit. Mani but tobil anek yo unun yop do dima nandawit.

10

Anelo da papia Jon do iban nagit

¹ Ae kanapbo anelo tapmimi ton kinda Kwen Kokup da pigit. Unun giptimi gikwem nan wangut, ae busunji da kwenon kilap ban kinda tagit. Tomno dabilni gildat da yan ten-ten-agit. Anakwan kandap bamotni milen yasp yombem.

² Unun anelo papia gironkibi monin kinda kisirikon abidagit, ae papia unun witald kwi da tagit. Unun kandapmi amin tetgin do tap kwenon yipgut, anek kandapmi teri kinda miktimon bamagit.

³ Anek laion da madepsi yan tidon, unuden madepsi yan tidanakwan kiririn 7 kabi da madepsi yawit.

⁴ Kiririn 7 kabi yanakwa gen yawit unun mandak do agim, mani Kwen Kokup-gwan da tek kinda yan noman tagit, "Kiririn 7 kabi dakon gen unun nandak nandakgokon gin toni. Dima mandabi."

⁵ Kanapbo anelo tap idapmon ae miktimon baman akit, unun kisiri amin tetni Kwen Kokup gin do anenakit.

⁶ Anenagek gen yan anteban agit. Pin-kop egip egip dagok dagogi mini egisak, kundu gat ae yo morap kundukon ton, ae miktim gat ae yo morap miktimon ton, ae tap gat ae yo morap tap kagagwan ton unun wasagit Amin da manon gen yan anteban anek yan yagit, "Bisap kili unun mudokdisak.

Pin-kop ae sanbenek jomjom dima akdisak.

⁷ Anelo 7 kwen-ni pisonakwan Pin-kop da yo ak do yagit da pasili ton, unun panalon aban bami ton akdisak. Unun gen kalipsigwan kombi amin pi monjini do yomgut."

⁸ Anelo yan yanakwan tek unun Kwen Kokup da aeni noman tajak nayigit, "Gak kin anelo unun tap idapmon ae miktimon baman akdak da kisiron papia tosok unun abida."

⁹ Nayinban kin anelo yan iyigim, "Papia monin unun nak do nam." Iyiko yan nayigit, "Abidanek na. Gen kagagokon kaban dakon pakbini yombem galagini tagisi akdisak, mani but kagagogwan emat akdisak."

¹⁰ Yanakwan papia unun kisirikon nan abidanek nagim. Nanek gen kaganokon kaban pakbi yombem galagini tagisi nandagim, mani si nan mudanek butnogwan emat aban nandagim.

¹¹ Ae yan nayigit, "Gak aego minat amin morapmikon, ae miktim morapmikon, ae amin geni mibili mibili yonon, ae kila amin madep morapmikon yo noman tokdan, unun do kombi gen yoki."

11

Amin bamori da Pin-kop gen yan ten-ten-agimal

¹ Amin kinda da tilak yopyop kindap kirin kinda naminek yan nayigit, "Gak pidanek Pin-kop dakon telagi yut gat ae alta gat tilak yopman. Yan anek amin unun yutgwan Pin-kop gawak iman unun manjiki.

² Mani tamo wanga da tosok unun Amin Nwakwari Kabi da egipni do parekbi, do unun tilak dima yipbi. Unun amin kabi da abin Pin-kop dakon telagi kokup pap pabin yopmanek kila tebaisi anek bamanakwa kanek 42 yan akdisak.

³ Anakwa nak da amin bamori unun geno yan ten-ton-jil do

10:4: Dan 12.4,9

10:5: GT 32.40; Dan 12.7

10:7: Am 3.7

10:9: Esi 2.8-3.3

11:1: Esi 40.3;

Sek 2.1-2

11:2: Lk 21.24; PA 13.5

tapmim yoben. Amin bamot unun bupmi dakon yik imalyo ban pakdamal. Anek nak dakon gen yan tentenajakwal gildat 1,260 yan akdisak.”

⁴ Amin bamot unun miktim daman dakon Amin Tagini da inamon olip kindap bamot ae lam bamot akgamal unun mani.

⁵ Uwalni da yo yokwi an yomni kan, kindap gen kaganikon da noman tanek sonba mini an. Asi, amin di unun amin bamot yo yokwi an yomni kan, kosit yanon da si kimotdan.

⁶ Unun amin bamot kundu kosit sopman ibal kombi gen yonjil bisapmon sikak dima moni dakon tapmim tan yoman. Ae pakbi kulabik abal yawi dagoni dakon tapmim kisi tan yoman. Ae miktim aminon wasok mibili mibili abal amin yokwi toni dakon tapmim kisi tan yoman. Yo unuden galaktoknikon tagi anjil.

⁷ Pinjop dakon gen yan tentenan anki wasip anakwal, jon kilap yokwisi kinda unun gapma kidagi mini yipman degek kwen wikdisak. Win amin bamot gat emat wamanek amin bamot pabin yopmanek dapban kimotdamal.

⁸ Anakwan bumjotni unun kokup pap da kosit oba madepmon tokdamal. Kokup pap unun tilak anek mani Sodom ae Isip yan yon. Unun kokup pap unudon gin kalip Amin Tagini tilak kindapmon anakba kimakgit.

⁹ Amin mibili mibili geni mibili mibili yon, ae giptimni mibili mibili, ae miktimi miktimi ekwanon da amin morapmisi da gildat kapbi ae gildat teri kinda amin bamot dakon bumjot pindatdan. Ae yum pindagakwa amin da bumjotni dimasi wayitni do yokdan.

¹⁰ Miktim amin da amin bamot unun kili wagil kunwamal yan pindagek, but kwaktok nandanek notni do but galak yo yomdan, nido

kombi amin bamot unun miktim amin tepmi madepsi yomgumal.

¹¹ Mani gildat kapbi gat ae gildat teri kinda kin mudanakwa, Pinjop da egip egip mirim yipban amin bamot da butgwan pukwa pidan akgimal. Agakwal amin bamot pindakgwit amin unun madepsi pasalgwit.

¹² Anakwa amin bamot unun nandanajakwal amin kinda da Kwen Kokupgwan da tebai yan tidanek yan yoyigit, “Jil idon winjil.” Yanakwan uwalni pindagakwa amin bamot gikwem kagagwan wigek Kwen Kokup wigigimal.

¹³ Wugakwal unudon gin wudip madepsi kinda anakwan kokup pap dakon timi kinda tasik tagit. Anakwan timi 9 kabi dagin tagi tawit. Unun wudip da amin 7 tausen yan dapban kimakgwit. Anakwa si egipgwit amin madepsi pasalek Kwen Kokup Pinjop dakon man yan anjisiwit.

¹⁴ Kili jigi madepsi kosiri 2 kili unun mudak. Mani nandani, bisap pisipmisok egek jigi 3 noman tokdisak.

Anjelo 7 kwen pisogit

¹⁵ Kili anjelo 7 kweni pisogit. Anakwan nandanapbo Kwen Kokupgwan da madepsi yan tidanek yawit, “Pinjop Amin Taginin gat ae Kristoni gat, unun bamot miktimi miktimi dakon kila amin madep dagamal. Amin Tagi da kila amin madep dagok dagogi mini egi wugikdisak.”

¹⁶ Anakwan kila amin 24 kabi iyi da kila amin madep yityit tamokon Pinjop da inamon yikgan, unun njakben anek tomni dabilni miktimon yopmanek Pinjop gawak imgwit.

¹⁷ Anek yan yawit,
“Amin Tagi Pinjop Tapmim Ami,
gak abisok egisal,
ae kalipsigwan egipgul.

Tapmim madepgo abidanek kila
amin madep pigo wasanek
asal,
do nin ya yan gayaman.

18 Pinjkop do kuraktok an amin unun
Pinjkop do butjap madepsi nan-
dawit,
mani gak da butjap madepsi
pakdisal bisap kili unun noman
tosok.
Abisok amin kimakgwit gen
pigokon opni dakon bisap.
Abisok pi monjigo do tomni tagisi
yomdisal dakon bisap.
Unun kombi amin, ae gaga
dakon minat amin kabi, ae gak
dakon man do pasalek ekwan
amin, unun amin mani ton ae
mani mini kisi do tomni tagisi
yomdisal.
Abisok minat aminyo panupbal
awit amin, unun pantasik aki
dakon bisap.”

19 Kila amin da yan mudanakwa,
anjelo da Pinjkop dakon Telagi Yut
Madep Kwen Kokup tosok unun
witdalgwit. Anakwa Pinjkop dakon
Sanbek Sanbek Kinam Telagi Yut
Madepmon tanban kawit. Mal da
dukwan dukwan yamanakwan kirin
unun wuwik madepsi yagit. Anakwan
miktim wudip anakwan ais morapmi
sikak da yan mawit.

Sunduk gat amin kabini gat wagisi tasik tawit

(Kilapmi 12-20)

12

*Jon da minat gat ae nugim yokwisi
madep gat pindakgit*

1 Kili kundukon tilak njwakjwarisi
kinda noman tagit. Tilak unun yan;
Minat kinda gildat dabil nan imali do
wamgut. Anakwan kanek kandapni
da mukgwan tagit, ae gik 12 kabi da
busunikon peliri do tan imgwit.

2 Minat unun monji kwapni ton.
Monji altok do anakwan tepmi nan-
danek madepsi yan tidagit.

3 Ae kundukon tilak kinda gat no-
man tagit. Tilak unun yan; nugim
yokwisi giptimi gami madepsi kinda
noman tagit. Unun nugim yokwisi
unun busunni 7 kabi. Anakwan jomi
10 yan busunikon kwawit. Anakwan
kila amin madep pellet 7 kabi da
busunikon tawit.

4 Unun dakon paljigi da kundukon
gik morapmi wiririkban miktimon
mawit. Unun gik kokwin kabi kapbi
anjek, unun dakon kabi kinda kisisi
miktimon mawit.

Nugim yokwisi unun minat unun da
monji anjalak do agit unun da inamon
akgit. Minat unun da monji anjalanban
monji unun si nok do jomjom anjek
akgit.

5 Anakwan minat unun monji wili
anjalagit. Unun wili da kila agak
dakon ain teban abidanek minat amin
morap miktimon ekwan unun kila
tebaisi akdisak. Minat monji al-
tanban unudon gin anan kwen Pinjkop
ae Pinjkop da kila amin madep yityit
tamo unudon awigiwit.

6 Anakwa minat unun pasal kin
miktim amini minikon kigit. Unudon
Pinjkop da tamoni kili anjoman agit.
Unudon kilani anjek jap iminakwa wigi
gildat 1,260 yan asak.

7 Kili Kwen Kokup emat madepsi
kinda noman tagit. Maikel gat anjelo
kabini gat nugim yokwisi madep
unun gat emat wamgwit. Ae nugim
yokwisi madep gat ae anjelo kabini
kisi emat kobogi awit.

8 Mani emaron teban toni dakon
tapmim dima tan yomgut, do Kwen
Kokup ae sanbenek dima egipgwit.

9 Pinjkop dakon anjelo da nugim
yokwisi madep maba pigigit. Nugim
yokwisi madep unun kalipsigwan
egipgut, miktimon amin morap
yokwi ani do panjewardak. Mani
kinda Kon, ae mani kinda Sunduk

11:18: Kap 110.5; 115.13; Ro 2.5; PA 20.11-13

11:19: Ibr 9.4; PA 8.5; 15.5; 16.21

12:2: Mai 4.10

12:3: Dan 7.7

12:4: Dan 8.10

12:5: Kap 2.9; Ais 7.14; 66.7; PA 19.15

12:7: Jut 9

12:9: WW

3.1,14; Lk 10.18; 22.31; PA 20.2

yanj yonj. Unjun maba miktimon pigit, ae anjeloni kisi unjun gat maba piwit.

¹⁰ Kili unjun da kwenon nandanapbo Kwen Kokupgwan da amin kinda da madepsi yanj tidanjek yanj yagit,

“Abisok Pinjopnin da minjat amin kabini yokwikon banj timikdak. Tapmimni altanj tenjtenanjakwan kila amin madep yikdak. Anjakwan Kristoni man madepni gat ae tapmimni gat abisok timikdak. Nido, notnin gen yanj yomisak amin abisok anjelo da kili maba pigik. Unjun gildat kalba ae kalbiyo Pinjopnin da inamon gen yanj yomgut.

¹¹ Notnin egip egipni panjuktuk do dima nandawit. Sipsip Moninj da yawikon, ae Pinjop dakon gen yanj tenjtenawiron da tapmim panjek emaron teban tanjek uwal abinj yipgwit. Kimot do pasol pasol dima awit.

¹² Kwen Kokup gat ae Kwen Kokup ekwanj amin morap ji kisik kisik ani! Mani miktim gat ae tap gat yagosil! Nido Sunduk jikon kili pik. Pik da bisap pisipmisok egipdisat yanj nandisak, do butjap madepsi nandisak.”

¹³ Nugim yokwisi unjun nak maba miktimon pigim yanj kanjek, minjat unjun monji wili anjalagit unjun anjsopgut.

¹⁴ Mani nugim yipmanjek dubagikon miktim amini minikon tagi pidanj kisak do sinjinj madepsi dakon piri bamori unjun minjat do imgwit. Unjudon kinj bilak kapbi ae bilak diwari kinda egakwan kilani anjaka nugim yokwisi madep da aripmi dima anjupbal asak.

¹⁵ Kili nugim yokwisi madep unjun da pakbi gen kaganikon da wandikgit. Pakbi unjun pakbi madepsi da yanj pak abigek minjat unjun yolgit. Nugim yokwisi unjun pakbi pak abigek minjat unjun anjan abigakwan pasiljak yanjon da agit.

¹⁶ Mani miktim da minjat anpuluganjek gen kagani anjan kinjakwan nugim

yokwisi madep da pakbi unjun wandikgit unjun miktim da si nanj mudagit.

¹⁷ Anjakwan nugim yokwisi madep unjun minjat do butjap madepsi nandagit, do minjat unjun dakon monji diwari gat emat wam do kigit. Minjat dakon monji unjun Pinjop dakon gen teban morap guramik kimokgonj, ae Yesu dakon gen yanj tenjtenanjek Yesu yolganj amin unjun.

¹⁸ Nugim yokwisi unjun tap idap da ilenikon akgit.

13

Jonj kilap yokwisi bamori noman tagimal

¹ Ae kanjapbo jonj kilap yokwisi kinda tap kagagwan da noman tanj wigit. Unjun busunji 7 kabi. Anjakwan jomi 10 kabi da busunikon kwawit. Anjaka kila amin madep dakon pelit 10 kabi jomikon tawit. Ae busunikon man tanj tanj awit. Man unjun Pinjop jigilak mibili mibili yanj imim dakon man da tawit.

² Jonj kilap yokwisi unjun kagim unjun jonj pusiket madep lepat yanj yonj, unjun yombem. Mani kandapmi unjun bea dakon yombem, ae gen kagani laion dakon yombem. Nugim yokwisi madep unjun da iyi dakon tapmim, ae kila amin yityit tamoni, ae kila agak dakon yanj dagok madepni, unjun jonj kilap yokwisi do imgut.

³ Unjun jonj kilap yokwisi dakon busunji kinda si kimori da tilak wudani tanj imgut, mani aeni kibidagit. Anjakwan miktimon minjat amin morap kisi unjun kanj nimnimigek yolgwit.

⁴ Nugim yokwisi madep unjun da jonj kilap yokwisi do kila amin pi asak do yanj mudanj imik, do nugim yokwisi madep unjun gawak imgwit. Ae jonj kilap yokwiyo kisi gawak iminek yanj yawit, “Namin amin jonj kilap yokwisi yombem? Ae namin amin gat emat aripmi tagi wamjil?”

⁵ Piŋkop da yum kaŋakwan jon kilap yokwisi unun iyi do nandaban wigakwan Piŋkop do jigilak yaŋ imgut, ae kanek 42 da aripmon pi unun asak dakon yaŋ dagok Piŋkop da imgut.

⁶ Unun gen kagani witdalek Piŋkop jigilak yaŋ imgut. Yaŋ imiŋek Piŋkop dakon man, ae Piŋkop dakon kokup, ae amin Kwen Kokup ekwan kisi do manji gen yagit.

⁷ Piŋkop da yum kaŋakwan Piŋkop iyi dakon miŋat amin kabikon emat agit. Emat anek dapmanek pabin yopgut. Unun amin kisi dakon kila amin madep tagi egipjak, ae miktimi miktimi kisi, ae gen mibili mibili yon kisi, ae giptimi mibili mibili kisi dakon kila amin madep tagi egipjak dakon yaŋ dagok an ibi.

⁸ Piŋkop da miktim dima wasagit bisapmon amin morap egip egip papiakon mani dima mandagit, unun amin da jon kilap yokwisi gawak imdan. Papia unun Sipsip Moniŋ kalip anakba kimakgit, unun dakon.

⁹ Amin mirakni ton da gen on pakyaŋsi nandani!

¹⁰ Amin kinda dam tebanon pigisak do manjikbi kaŋ, unun dam tebanon pigikdisak. Ae amin kinda emat agak sibakon kimotjak do manjikbi kaŋ, emat agak sibakon kimotdisak. Yo unuden noman tanba, Piŋkop dakon miŋat amin kabi butni yawori tanakwa tebai agek nandan gadatni tebaisi abidoni.

Jon kilap yokwisi 2 unun da miktim amin panjewalgit

¹¹ Aeno jon kilap yokwisi kinda gat kaŋapbo miktim kagagwan da wigit. Unun jomi bamori sipsip moniŋ dakon jom yombem. Ae gen yogokni unun nugim yokwisi madep kinda egisak dakon yombem.

¹² Jon kilap yokwisi 2 unun da jon kilap yokwisi mibiltok nani dakon kila agak dakon tapmim kisisi yaŋ dagok an imgut. Unun tapmim

nan jon kilap yokwisi mibiltok nani da inamon pi agit. Unun tebaisi yoyinjakwan miktim gat ae miŋat aminyoni gat da jon kilap yokwisi mibiltok nani gawak imgwit. Jon kilap yokwisi si kimori da tilak wudani tan imgut mani wudani aeni kibidagit.

¹³ Jon kilap yokwisi 2 unun da wasok tapmimi ton madep madep ban agit. Wasok tapmimi ton kinda agit unun yaŋ: Amin da dabilon wasok aban kindap si sonek Kwen Kokup yipmanek miktimon piwit.

¹⁴ Piŋkop da tapmim iminjakwan wasok tapmimi ton morap jon kilap yokwisi mibiltok nani da inamon anek miktim amin panjewalgit. Anek jon kilap yokwisi unun kalip emat agak siba da anakgit, mani abisok egisak gin, unun dakon man yaŋ ankisik do kindap ban wupni pasini do tebaisi yoyigit.

¹⁵ Piŋkop da tapmim iminjakwan egip egip dakon mirim jon kilap yokwisi dakon wupmi wasawit do iban gen yagit. Ae amin morap jon kilap yokwisi dakon wupmi wasanbi do dima gawak imni unun da si dapban kimotdan.

¹⁶ Jon kilap yokwisi 2 da tebaisi yoyinban amin morap dakon kisit amin tetnikon, ae inamnikon tilak kinda yipgwit. Amin isali, ae mani ton, ae yoni morapmi amin, ae yoni mini amin, ae oman amin dima ekwan amin, ae oman amin ekwan amin kisi tilak yopman yomgwit.

¹⁷ Do amin kinda unun jon kilap yokwisi dakon tilakni mini kaŋ, aminon yuman nok dima asak, ae unuden yuman nok dima ani. Jon kilap yokwisi dakon tilakni unun iyi dakon mani, ae mani dakon namba.

¹⁸ Amin nandak nandakni tagisi da jon kilap yokwisi dakon namba pakyaŋsi manjin nandisak. On unun amin dakon namba. Nambani unun 666.

14

Sipsip Moniŋ dakon miŋat amini kap kalugi yawit

¹ Nak aeno kaŋapbo, Sipsip Moniŋ Saion Kabap unudon akban kagim. Agakwan amin 144 tausen unun gat kisi akgwit. Sipsip Moniŋ dakon man gat ae Datni dakon man gat inamnikon mandabi.

² Ae nandaŋapbo wuwik tagisi kinda Kwen Kokupgwan da apgut. Unun pakbi madep morapmi dakon wuwik yombem, ae kiririŋ madep da yaŋ agit. Wuwik nandagim unun amin da gita tidanakwa gen yoŋ unun dakon wuwik yombem.

³ Kap kalugi kinda Piŋkop dakon kila amin madep yityit tamokon yawit. Ae yo 4 kabi egip egipmi ton da inamon ae kila amin da inamon yawit. Amin 144 tausen yaŋ Piŋkop da miktimon miŋat aminyo da binapmon yokwikon baŋ yumaŋ naŋ yopgut, unun kabi dagin kap unun tagi nandaba pisosak.

⁴ Unun amin kabi miŋat gat yumabi dima anek gwaljigi minisi egipgwit. Kokup morap Sipsip Moniŋ da kik do agit, unun yol awilgaŋ gin. Unun Piŋkop da miktimon amin da binapmon baŋ yokwikon baŋ yumaŋ naŋ yopgut, do unun Piŋkop da miŋat amin kabini mibiltoksi timikgit da yaŋsi egipdan. Yaŋ agit, do iyi gat ae Sipsip Moniŋ gat dakon miŋat amin kabi egipni.

⁵ Top gen kinda dimasi yawit. Gulusuŋni mini egipgwit.

Anjelo kapbi da yaŋ tenjenok awit

⁶ Nak aeno kaŋapbo ae anjelo kinda kwen binap kwan kagim. Unun da Gen Bin Tagisi dagok dagogi mini amin miktimon ekwan yoyiŋ tenjenosak do yabekbi. Miktimi miktimi miŋat amin kabi morap, ae geni mibili mibili yoŋ, ae giptim kildani mibili mibili unun kisi do yabekbi.

⁷ Unun da abiŋ gen papmon da yaŋ yagit, “Piŋkop do pasal imiŋek man madepni yaŋ anenotni, nido Piŋkop da amin gen pikon yopjak dakon bisap madep kili abik. Piŋkop kundu ae miktim ae tap ae pakbi dabil morap wasaŋ yopgut unun gawak imni.”

⁸ Ae anjelo kinda buŋon yolgit unun da yaŋ yagit, “Kokup madep Babilon unun kili tuwil kigit. Asi, unun kili tuwil kigit. Kokup madep Babilon amin da yumabi anpakni tebaisi taŋ yomgut. Ae miŋat amin kabi morap miktimon ekwan unun kisi da yumabi anpak ani do tebaisi yoyiŋ dekgwit. Unun awit unun wain morapmi yoba nawit yaŋ yombem agit.”

⁹ Unun anjelo bamot da buŋon ae kinda da abiŋ gen papmon da yaŋ yagit, “Amin kinda joŋ kilap yokwisi ae wupni gawak imiŋek tilakni inamikon ae kisirikon abidosak kaŋ

¹⁰ wain kinda nokdisak. Wain unun Piŋkop dakon butjap naŋ nokdisak. Wain unun pakbisi naŋ dima anyawot akdisak. Tomni yokwisi yomjak kapmon iyi dakon butjapni tagalban nokdisak. Unun amin Piŋkop dakon telagi anjelo kabi da inamon, ae Sipsip Moniŋ da inamon tepmi madepsi pakdisak. Tip salfa tepmisi sosok unudon tepmi madepsi pakdisak.

¹¹ Kindap unun soŋakwan tepmi panigwan da mukwa mudok mudogi mini pidokdisak. Amin kinda joŋ kilap yokwisi ae wupni gawak imiŋek mani dakon tilak abidosok unun amin yik nandat dimasi asak. Gildari gildari ae pilini pilini tepmi pi mudok mudogi mini pakdisak.”

¹² Unun bisapmon Piŋkop dakon miŋat amin kabi butni yawori taŋakwa geni guramikgaŋ, ae Yesu tebaisi nandaŋ gadaŋ iman amin unun tebaisi atdo.

¹³ Kili nandaŋapbo Kwen Kokupmon da amin kinda da yaŋ yagit, “Gen yaŋ mandaki, ‘Abisok miŋat amin kabi Amin Tagi nandaŋ gadaŋ imiŋek

kimokgon ae don kimotni unun kisik kisik tagi ani.” Ae Telagi Wup da yanji yosok, “Asisi, amin unun oman pi madepsi awit unun yipmanjek yik yawot pani. Yan anakwa anpak kilegisi awit unun mandabi da ton unun da yolba kisi kini.”

Miktimon jap morap bami kili pik tawit, unun pakpak dakon bisap noman tak

¹⁴ Unun da kwenon nak gikwem kwakwagi kinda kagim. Unun gikwemon

“amin dakon monji yombem kinda” yikban kagim. Busunikon kila amin madep dakon pelit gol ban wasanbi kinda tagit, ae kisitnikon jap bami pakpak siba geni tepmisi kinda abidagit.

¹⁵ Ae anelo kinda Pinjokop da Telagi Yut Madepmon da abigi amin unun gikwemon yikgit unun tebaisi yan tidanek yan iyigit, “Sibago abidanek jap bami tan balja. Miktimon jap morap kisi kili pik tan, do abisok jap unun baljoki dakon bisap.”

¹⁶ Yanakwan amin unun gikwemon yikgit unun sibani abidanek miktimon jap pik tawit unun baljagit.

¹⁷ Ae anelo kinda gat Pinjokop dakon Telagi Yut Madep Kwen Kokup tosok unun yipmanjek wanga pigit. Ununyo kisi jap bami pakpak sibani geni tepmisi kinda abidagit.

¹⁸ Ae anelo kinda alta yipmanjek apgut. Anelo unun kindap sosok dakon kila agak dakon tapmim tan ingut. Unun da anelo jap bami pakpak siba geni tepmisi abigit amin gen tebaisi yanek yan iyigit, “Miktimon wain sop kili pik tan mudan, do gak sibago geni tepmisi unun abidanek miktim dakon wain sop unun mandanek timi kindakon gin panmuwukgi.”

¹⁹ Yanakwan anelo sibani abidan miktim dakon wain sop mandanek panmuwuk yopgut. Yopmanjek wain sop unun baman til do baman til tamo madep kindagwan simigit. Baman

til tamo madep unun Pinjokop dakon butjap dakon tilak asak.

²⁰ Unun wain sop baman til tamo madep kokup pap da wanga tagit, wain sop unudon baman tilgwit. Anakwa unungwan da yawi madepsi pak abigek miktim kisi witjinban 300 kilomita da arip agit. Anakwan yawi winan win os da gen kagakon ain tim tosok unun da aripmon wigigit.

15

Anelo 7 kabi da yo yokwisi 7 kabi timikgwit

¹ Ae Kwen Kokupmon tilak masi masimi ae tapmimi tonji kinda noman tanban kagim. Anelo 7 kabi pindakgim. Unun da amin panupbal ak do yo yokwisi 7 kabi timikgwit. Yo yokwisi unun da mudanakwa ae yo kinda dima noman tosok, Pinjokop dakon butjapni wagil mudokdisak.

² Ae yo kinda tap idap madep yombem kagim. Unun tap idapmon glas gat kindap gat iktagilbi. Tap idap glas yombem unun da kidipmimon amin morapmi akgwit. Unun amin kabi emaron teban tanek jon kilap yokwisi gat ae wupni gat ae mani dakon nambani abin yipgwit amin. Unun gita Pinjokop da yomgut unun timikgwit.

³ Anek Pinjokop dakon oman amini Moses gat, ae Sipsip Monin gat dakon kap yawit. Kap unun yan:

“Amin Tagi Pinjokop Tapmim Ami,
pi masi masimi tapmimi tonji asal.

Amin kabi morap dakon Kila Amin Madepni, anpakgo unun kilegisi ae bamisi.

⁴ Amin Tagi, gak kalon dagin telagisi egisal, do namun da gak do pasalek mango dima yan ankisissak?

Anpakgo kilegisi unun kili al-tan noman tawit, do miktim morap dakon amin da abinjak gawak gamdan.”

⁵ Uñun da kwenon aeno sintoko Pinjkop dakon telagi imal yutni Kwen Kokup tosok uñun witdalgwit.

⁶ Anjelo 7 kabi uñun amin panupbal ak do yo yokwisi 7 kabi timikgwit, uñun Pinjkop dakon yut yipmanjek wanga piwit. Uñun imal gwaljigi minisi tentenini ton ban pawit. Ae pibirikon imal dak gol ban wasanbi ban pangwasinjek wamgwit.

⁷ Yo 4 kabi egip egipmi ton da kabikon kinda da idap madep gol ban wasanbi 7 kabi anjelo 7 kabi do yomgut. Pinjkop, dagok dagogi mini egi anaj kisak teban, uñun dakon butjapni uñun idap madepmon tujan tawit.

⁸ Ae Pinjkop dakon tilimni gat ae tapmimni gat dakon mukwa Telagi Yut Madepmon tujan tawit. Amin kinda da unjungwan aripmi dima wigisak. Anjelo 7 kabi da yo yokwisi 7 kabi ban pini aba daganakwa don wigigi.

16

Idap madep 7 kabi Pinjkop dakon butjapni ton uñun tagalgwit

¹ Nandanapbo Pinjkop da Telagi Yut Madepgan tek madepsi kinda nandagim. Uñun anjelo 7 kabi tebai yan tidanek yan yoyigit, “Ji Pinjkop dakon butjap uñun idap madep 7 kabikon ton uñun pabidan panji miktimon tagalni.”

² Yoyinban anjelo mibiltogi da idap madepni miktimon tagalgit. Yan anakwan wuda teban yokwisi tepmini madepsi mibili mibili amin jon kilap yokwisi dakon tilakni tan yomgwit, ae wupni wasanbi do gawak imgwit, uñun da giptim timon yikgwit.

³ Ae anjelo 2 idap madepni tap idapmon tagalgit. Tagalban tap idap amin kili kimakbi dakon yawi yombem agit. Anakwan tap kagagwan yo morap egip egipmi ton uñun kimakgwit.

⁴ Ae anjelo 3 idap madepni pakbi madep ae pakbi dabil da kwenon tagalgit. Tagalban pakbi morap kisi yawi dagawit.

⁵ Anakwan nandanapbo anjelo pakbi kila agit uñun da yan yagit, “Pinjkop, Telagi Amin, gak abisok egisal, ae kalipsigwan egipgul. Anpakgo wagil kilegisi, do kokwin kilegisi anek yo yokwisi altan yomni do yagil.

⁶ Uñun amin kabi da kombi amingo gat, ae minat amin kabigo gat dapmanakwa yawini tayinigiwit. Yokwi uñun awit do gak da yawi kolen yobi non. Yokwi awit dakon kobogi tagi timikgan.”

⁷ Ae nandanapbo altakon da amin kinda da yan tidanek yan yagit, “Amin Tagi Pinjkop Tapmim Ami, gak da amin gen pikon anpakni kokwin an yomisal. Asisi, gen pikon yopyopgo uñun wagil bamisi ae kilegisi gin asal.”

⁸ Kili anjelo 4 da idap madepni gildaron tagalgit. Tagalakwan Pinjkop da gildat do tapmim iminakan gildat da madep tanek amin son yomgut.

⁹ Gildat tepmisi sonjek, amin uñun obisi son yomgut. Anakwan Pinjkop ibipgwit. Pinjkop da nandanakan yo yokwisi uñun altan yomgwit, mani but tobil anek mani dima yan ankisiwit.

¹⁰ Kili anjelo 5 da jon kilap yokwisi dakon kila amin madep yityit tamokon idap madepni tagalgit. Tagalakwan amin morap jon kilap yokwisi da kila agit, uñun pilin tuk madepsi altan yomgut. Tepmi madepsi nandanek meli injiwit.

¹¹ Tepmi madepsi pawit, ae giptimnikon wuda tawit, uñun do nandanek Kwen Kokup dakon Pinjkop ibipgwit. Mani anpak yokwisi awit uñun but tobil anek manji yom do dima nandawit.

¹² Ae anjelo 6 da idap madepni pakbi madep Yupretiskon tagalgit. Tagalban pakbi wagilsi kibidanakan amin

tagi madep gildat da si wisak tetgin da opni do kosit anoman agit.

¹³ Ae kon kapbi mengak yombem pindakgim. Kinda unun nugim yokwisi da gen kagakon da wigit, ae kinda unun jon kilap yokwisi da gen kagakon da wigit, ae kinda kombi amin toptopmi da gen kagakon da wigit.

¹⁴ Unun kon yokwisi kabi wasok tapmimi ton mibili mibili awit. Unun miktimi miktimi dakon kila amin madepni do dukwan dukwan kiwit. Unun kin kila amin madep timikba emat amini gat abin muwukba, Pin kop Tapmim Ami da amin gen pikon yopdisak dakon bisap madepmon Pin kop gat emat wam do muwutan.

¹⁵ “Nandani. Nak tepmisi kabo noknok da tilagon jikon opdisat. Amin kinda dima pagek yik imalni iyi da kapmatjok toni kan, unun amin kisik kisik asak. Nido, unun amin molan molan dima agipjak, anakwan amin da mayagini aripmi dima kokdan.”

¹⁶ Kili kon da kila amin madep gat emat amini gat timik panabin miktim tim kinda Ibru genon da Amegedon yan yon unudon panmuwukgwit.

¹⁷ Kili anelo 7 da idap madepni kundukon tagalgit. Anakwan Pin kop da Telagi Yut Madepgan, kila amin madep yityit tamonikon da amin kinda dakon gen kaga da yan tidanek yan yagit, “Kili unun mudosok.”

¹⁸ Yanakwan mal da dukwan dukwan kisi yangwit. Anakwa wuwik madepsi noman tanakwan kirin anakwa wudip madepsi agit. Wudip unun madepsi daman agit. Miktimon amin egi anan oban bisapmon wudip madep unuden kinda kalip dima noman tagit.

¹⁹ Kili kokup pap Babilon pudan ki timi kapbi awit. Anakwa minat amin morap dakon kokup pap morap wagil tuwil ki tasik tan mudawit. Pin kop da kokup pap Babilon dakon anak

yokwisi do nandanek, wain kapmon iban nagit. Wain unun Pin kop dakon butjap damani.

²⁰ Wudip daman anakwan miktim tim morap tap binap tawit unun kisisi tap kagagwan pigiwit, ae kabap morap kisisi tuwil ki minisi awit.

²¹ Anakwa ais sikak madepsi mawit. Ais tim kalon kalon mawit dakon jigini unun 50 kilo da arip. Unun ais sikak kundukon da amin da kwenon manek, amin wagilsi dapman pantasik awit. Pin kop da ais sikak unun yipban man obisi panupbal aban unun do Pin kop ibipgwit.

17

Yumabi minat madep tomni yokwisi timikgit

¹ Unun anelo 7 kabi idap madep 7 kabi timikgwit kabikon da kinda da abin yan nayigit, “Gak apbi yumabi minat pakbi madep madep da kapmatjok yikdak, ni tomni yokwi ban timitdisak unun goliko.

² Miktim dakon kila amin madepni unun minat gat yumabi morapmi awit. Ae miktim amin morapmi kisi minat unun gat yumabi awit unun but upbal anek pakbi teban noknok amin yombem awit.”

³ Kili Telagi Wup da butnokon pigi madepsi tuganakwan anelo unun da nak anan miktim amin dima ekwan timon anki nepgut. Unudon minat kinda jon kilap yokwisi gami kinda da kwenon yikban kagim. Unun jon kilap yokwisi da kwenon man morapmisi tawit. Unun man morap unun Pin kop do manji gen mibili mibili tawit. Jon kilap yokwisi unun busunni 7 kabi, ae jomi 10 kabi yan busunikon kwawit.

⁴ Minat unun imal pagit unun gami ae pili yombem ban pagit. Tilimni gol ban wasanbi mibili mibili, ae tilim tip kildani tagisi ban wasanbi, ae kindirin yoman nogi wukwisi ban wasanbi

ban pagit. Kisirikon kap gol ban wasanbi kinda nan abidagit. Pinjop da dabilon anpak injan injani agit gat, ae yumabi agit dakon garak gat, unun kisisi unun kapmon tujan tawit.

⁵ Minjat unun injamnikon mani mandawit. Mani unun tilak gen yombem kinda. Mani unun yan: “Kokup Pap Madep Babilon, unun Yumabi Minjat Morap gat, ae Anpak Yokwisi Miktimon Tosok unun dakon Menji.”

⁶ Unun minjat da Pinjop dakon telagi amin kabi, Yesu nandan gadan iminek mani yan tenjenawit amin dapban kimakgwit. Unun minjat kanapbo amin unun dakon yawini nanek but upbal amin yombem agit. Unun kan wiripdagek but morap nandagin.

⁷ Kili anjelo da yan nayigit, “Gak nido wuripdakdal? Minjat jon kilap yokwisi busunni 7 kabi ae jomi 10 kabi unun da kwenon yikban kwamal, unun bamot dakon mibili pasili tosok, mani nak unun do golikdisat.

⁸ Jon kilap yokwisi kagil, unun kalipsigwan egipgut, mani abisok ae dima egisak. Mani gapma kidagi mini yipmanek kwen wikdisak. Winjek Pinjop da anakban wagil pasildisak. Miktim amin, Pinjop da miktim dima wasagit bisapmon amin morap egip egip papiakon mani dima mandagit amin kabi, unun da jon kilap yokwisi kanek wuripdatdan. Nido, kalip egipgut, ae abisok dima egisak, ae don noman tokdisak.

⁹ “Amin nandak nandakni tagisi da yo unun do tagi nandaba pisokdisak. Busun 7 kabi unun ile 7 kabi dakon tilak asak. Ilen 7 kabikon minjat unudon yikdak.

¹⁰ Ae busun 7 kabi unun kila amin madep 7 kabi dakon tilak kisi asak. Kila amin madep 5 unun kili kimakgwit, ae kinda abisok egisak, ae kinda don noman tokdisak. Noman tosok bisapmon bisap pisipmisok egipdisak.

¹¹ Jon kilap yokwisi unun kalip egipgut da abisok dima egisak, unun

kila amin madep unun 8. Mani kila amin madep 8 unun 7 kabi da kabikon nani. Unun wagil pasildisak.

¹² “Ae jom 10 kabi unun jon kilap yokwisi da kwenon kwawit, unun kila amin madep 10 kabi dakon tilak asak. Unun kila amin madep dima noman tan. Mani jon kilap yokwisi unun gat yan dagok kaloni panek kila amin madep pini unun 1 awa da tilak gin akdan.

¹³ Kila amin madep unun nandak nandakni kaloni dagin tokdisak. Anek kila amin pi asak do tapmimni gat ae yan dagokni gat unun jon kilap yokwisi dogin imdan.

¹⁴ Yan aba Sipsip Monin gat emat wamdan. Wamanek Sipsip Monin da wagilsi pabin yopdisak, nido, unun amin tagi morap dakon Amin Tagini, ae kila amin madep morap dakon Kila Amin Madepni. Unun dakon amin kabini unun iyi yan yomgut anek iyi do manjin yopgut da geni tagisi guramikgan. Unun amin kabi gat Sipsip Monin gat da emaron teban tokdan.”

¹⁵ Anjelo da sanbenek yan nayigit, “Pakbi madep unun kanaki yumabi minjat unun da kapmatjok yikban kal, unun amin mibili mibili morap gat, ae giptim mibili mibili gat, ae gen mibili mibili morap gat, ae amin kabi morap egi anan kwan unun dakon tilak asak.

¹⁶ Jom 10 kabi unun pindal, unun jom gat ae jon kilap yokwisi gat da unun yumabi minjat do nandaba yokwi tok animdan. Unun obisi antasik anek imalni kisisi wiririkba molan atdisak. Yan anek giptimni dakon sabamni nanek kindapmon wagil sokdan.

¹⁷ Pinjop da iyi kila amin madep 10 kabi unun do nandak nandak yomdisak. Yoban yo morap noman toni do kili nandagit, unun noman tokdan. Unun but kalon anek kila amin madep tapmim pawit unun tapmim kisi jon kilap yokwisi dogin imdan. Yan anakwa wigi Pinjop da yo

morap altan mudoni do yagit unun altan mudokdan.

¹⁸ Miñat unun kal, kokup pap madep unun kila amin madep morap miktimi miktimi egi anan kwan unun da kilani asak dakon tilak asak.”

18

Babilon kili tasik tagit

¹ Unun da kwenon kanapbo anelo kinda gat Kwen Kokup yipman pigit. Unun man bini ton, ae tilimni tagisi do anek miktim madepsi tenjenagit.

²⁻³ Tebaisi yan tidanek yan yagit, “Miktim morap dakon amin Babilon gat yumabi morapmi awit. Unun dakon waini tebaisi ban yan nawit. Ae miktimi miktimi dakon kila amin madepni gat kisi yumabi unun gat awit. Babilon amin unun yoni morapmi ae yaworisi egek kisik kisik egipgwit, do miktimi miktimi monen ilit pi an amin unun yoni morapmi amin dagawit. Anpak yokwisi unun agit do kokup pap madep Babilon unun kili tasik tak! Unun kili tasik tak! Unun abisok kon da egipni dakon tamo dagak. Kon yokwisi gat, ae minam inani yokwisi mibili mibili gat kisi unudon ekwan.”

⁴ Ae Kwen Kokupgan da amin kinda da yan yagit, “Miñat amin kabino, ji kokup pap unun yipmanek abigini. Anpak yokwi asak, do unun gat agek yokwi di abam. Ae yokwi agit dakon kobogi timitdisak, do jiyo kisi di timikbam.

⁵ Yokwini panabin kakwanakwan Kwen Kokup da tilagon wigigit. Pin kop da yokwi morapni agit unun pakyansi nandan kimokdok.

⁶ Ji unun yumabi miñat da amin do anpak yokwisi nian anyomgut, unun anpak yan gin an imni. Unun da pakbi teban tebaisi kapmon wasagit.

⁷ Unun iyi dakon man awigek yumabi mibili mibili agit. Do yokwi morapmi unun agit, unun da aripmons tepmi madepsi iminakwa

kunam morapmisi tatjak. Unun iyi dakon man awigek yan yosok, ‘Nak miñat madep egisat, do miñat madep da yityit tamo madepmon nak unudon yikdat. Nak miñat sakwabat da yan isal dima egisat. Jigi abisok dima altan namni anakwa kunam aripmi dima takgen. Aripmi dimasi.’

⁸ “Yan yosok, do yo yokwisi mibili mibili gildat kalongin altan imdan. Sot yokwisi noman tokdan, ae amin morapmi kunam tatdan, ae jap do madepsi akdan. Anakwa kindap da Babilon sonban pasildisak. Pin kop Amin Tagi, unun tapmimni madepsi, unun da Babilon dakon anpak kili kokwinikgit, do si tasik tosak do yagit.

⁹ “Miktimi miktimi dakon kila amin madep unun gat yumabi awit, ae yaworisi ae kisik kisiksi egipgwit, do kokup pap unun sosak dakon mukwani pidanban koni bisapmon bupmi kunam yo anek but yokwisi anek egipdan.

¹⁰ Kanba tepmi yokwisi unun paban kanek, madepsi pasoldan. Anek dubagikon da agek yan yokdan, ‘Bupmi, bupmisi, Babilon gak. Gak madepsi, ae kokup pap tebaisi! Bisap awa kaloni dogin yokwi agil dakon kobogi yo yokwisi kili noman tan gamik!’

¹¹ “Amin da sanbenek yo kabini dima yumdan, do monen ilit ilit amin miktimi miktimi ekwan unun da Babilon do nandanek bupmi kunam yo anek but yokwisi anek egipdan.

¹² Yuman nok dakon yoni unun gol, silwa, ae tip tomni wukwisi, ae kindarin tomni wukwisi, ae imal kwakwagi tagisi, ae imal gami mibili mibili, ae silka imal, ae kindap kibani tagisi morap kisi, ae elepan jom ban yo mibili mibili wasawit kisi, ae yo mibili mibili kindap tomni wukwisi ban wasawit gat, ae ain kinda mani bras, ae ain gat, ae tip tilakni mibili mibili yan.

¹³ Ae yomanj nok dakon yoni diwari kisi tan yomgwit, unun sinamon, ae jap pangalak ak yo mibili mibili, ae mukwa kibanj tagisi sogok dakon yo, ae bit nelak kibanj tagisi mibili mibili, ae wain, ae olip dakon nelagi, ae plaua tagisi gat, ae wit. Ae bulmakau, ae sipsip, ae os, ae oskon da amin pawil tamo, ae oman monji kisi. Unun yo morap amin di da sanbenek yumyumi mini.

¹⁴ Monej ilit ilit amin unun da yan yokdan, 'Yo tagisi morap unun butgo dasi timikgen yan nandagil, unun yo morap gak da dubagisikon ton. Yo tagisi morapgo yumanj nogi wukwisi gat, ae tilingo tagi tagi morapgo unun kisisi pasil mudanj. Ae sanbenek dima pindatdisal.'

¹⁵ "Ae amin monej ilit pi unun yo morap ban awit, anek unun kokup papmon monej morapmisi timikgwit, unun amin da kokup pap unun da tepmi yokwisi pakdisak unun kanek madepsi pasoldanj. Anek dubagisikon da agek kunam bupmiyo anek but yokwisi egipdan.

¹⁶ Anek yan yokdan, 'Kokup pap madep, wagil bupmisi! Kalip imal kwakwagi tagisi, ae imal gami mibili mibili ban pagil. Yan anek giptimingo gol, ae tip kildani tagisi, ae kindirin yumanj nogi wukwisi ban panjilim agil.

¹⁷ Bisap awa kalonj dogin monej morap unun gat ae tilim gat unun wagil tasik tan mudanj.'

"Tap wakga pawilganj amin morap gat, ae tap waggakon da miktim njwanjwarikon kwanj amin morap gat, ae tap waggakon pi anj amin morap gat, ae amin morap tap idapmon monej ilit pi anj amin, unun kisi Babilon da dubagikon agek

¹⁸ kindap sonj injak dakon mukwa kanek, yanji yan tidokdanj, 'Kokup pap madepsi oden kinda dimasi tagit.'

¹⁹ Yan yanek miktimon kimbaban timik busunikon maba wugakwa, bupmi kunam yo anek but yokwisi anek egipdanj. Yan anek yan tidanek yan yokdanj, 'Kokup pap madep awa, bupmisi! Tap wakga dakon ami morap tap idapmon akwanj unun kokup pap dakon monej morapni ban timigek yoni morapmi amin dagawit. Bupmisi! Bisap awa kalonj dogin unun kokup pap wagilsi tasik tosok!'

²⁰ "Kwen Kokup gat, ae Pinjkop dakon minjat amin kabi gat, ae yabekbi kabi gat, ae kombi amin kabi gat, ji kisi unun kokup papmon abisok yo noman tosok unun do kisik kisik ani. Pinjkop da unun kokup pap da jikon anpak yokwi andamgut unun kokwinigek unun dakon kobogi imisak."

²¹ Gen unun yan mudanjakwan anelo tapmimi tonj kinda da tip madep kinda abidagit. Tip unun wit misinjikanj dakon tip dakon tilak, madepsi. Tip unun anenak maban tap kaga pigigit. Maban pigakwan yan yagit, "On asat yan gin unun kokup pap madep Babilon abidanj tebaisi maba pigikdisak. Maba pigakwan amin da ae sanbenek dima kokdanj.

²² Do Babilon gagon gita dakon gen, bo kinam kirinj dakon gen, bo kwenj, ae sanbenek gak da nagalgwan dimasi yokdanj. Ae kisit kilda amin pi mibili mibili anj unun sanbenek gagon dima egipdanj. Ae tip madep da wit misinjikanj dakon wuwigi gagon sanbenek dima tosok.

²³ Ae lam dakon tenjenj ae sanbenek dima tenjenanj gamjak. Ae minjat eyo anek sonjok anj dakon wuwigi gaggwan ae sanbenek dima noman tokdanj. Kalip monej ilit amingo miktim amin morap da dabilon wukwisi da egipgwit. Gak amin panjilit wasok mibili mibili anek miktimi miktimi dakon amin top panjkewalgil."

²⁴ Pinjkop da kanban unun kokup

pap da kombi amini dapgut ae miñat amin kabini dapgut dakon gulusuñni madepsi tan imisak. Ae miktimon miñat aminyo uwal da dapba kimakgwit, unun dakon gulusuñni kisi Babilon dogin toso.

19

Amin da Babilon tasik tagit unun do kisik kisik awit

¹ Ae unun da kwenon, amin morapmi Kwen Kokup egek madepsi yan tidon dakon wuwik yombem nandagim. Yan tidanek yan yawit, "Pinjkop anjisino! Nin dakon Pinjkop unun dagin nin yokwikon ban timikgit. Unun man madepni ton ae tapmimni ton.

² Asisi, Pinjkop gen kokwini unun wagil bamisi ae kilegisi gin asak. Yumabi miñat madep unun da miktin amin morap gat yumabi anpak anek panupbal agit. Yan agit do Pinjkop da kobogi yokwisi imisak. Miñat unun Pinjkop dakon pi monji dapban kimakgwit, do kobogi imisak."

³ Ae yan tidanek yawit, "Pinjkop anjisino! Kindap da unun kokup pap sogit dakon mukwani dagok dagogi mini wigisak!"

⁴ Kila amin 24 kabi gat, ae yo 4 kabi egip egipmi ton njwakben anek Pinjkop kila amin madep yityit tamonikon yigakwan gawak imgwit. Anek yan yawit, "Unun asi. Pinjkop anjisino!"

⁵ Ae Pinjkop dakon kila amin madep yityit tamokon da amin kindap da yan tidanek yan yagit, "Pinjkop dakon pi monji, Pinjkop do pasalek ekwan amin, ji amin mani mini ae mani ton, ji Pinjkop anjisini!"

Sipsip Moniñ miñat panakwan jap noknok madep awit

⁶ Ae amin morapmisi da yan, gen yanba nandagim. Wuwikni unun pakbi madepsi pokdok unun dakon wuwik yombem. Ae unun kiririn da yan madepsi yawit. Unun da yan tidanek yan yawit, "Pinjkop anjisino!"

Amin Taginin Pinjkop Tapmim Ami kila amin madep egek pini asak.

⁷ Kili Sipsip Moniñ da miñat pakdisak dakon bisap kili noman toso, ae miñat iyi kili tagap tak da egisak, do butnin tagisi anakwa kisik kisik madepsi anek mani yan anjisinen.

⁸ Pinjkop da imal kwakwagisi tagisi, tentenini madepsi, ae gwaljigi mini unun miñat do imgut." (Unun imal kwakwagisi ae tagisi unun Pinjkop dakon amin da anpak kilegisi awit dakon tilak asak.)

⁹ Ae anelo da yan nayigit, "Gen yan mandaki: 'Amin unun Pinjkop da Sipsip Moniñ da miñat pakdisak da soñnok madepmon kini do yan yomisak unun amin kisik kisik tagi ani.'" Ae sanbenek yan nayigit, "Gen on Pinjkop dakon gen bamisi."

¹⁰ Kili nak anelo dakon kandap da kapmatjok njwakben anek gawak im do agim. Mani yan nayigit, "Yan dima abi! Gak gat ae not kabigo gat da Yesu da gen yan tentenagit unun nandan gadan amin kabi, ji da Pinjkop oman animan, unuden gin nak kisi oman amini gin, do Pinjkop nan gawak ibi. Nin nandaman, Yesu Kristo da gen yan tentenagit, unun dagin amin pantagap aban kombi gen yon."

Jon da amin kindap os kwakwagikon yikban kagit

¹¹ Nak kanapbo Kwen Kokup wital kigit. Anakwan os kwakwagi kindap akban kagim. Unun oskon amin kindap yikgit, mani unun yan; Pini Do Butdasi Nandanek Anegisak Amin, ae Anpak Bamisi Asak Amin. Gen kokwin pi asak, ae emat asak, unun anpakni kilegisi nan yolek asak.

¹² Dabilni unun kindap dakon milen asip yombem, ae busunikon kila amin madep dakon pelit morapmi tan imgwit. Giptimikon man kindap mandawit. Iyi gin kalon da man unun nandisak, amin diwar diaman nandan.

¹³ Imal dubak pagit unun yawi madepsikon anjbm abi nan pagit. Mani unun Pinjop Dakon Gen.

¹⁴ Kwen Kokup dakon emat amin unun osni kwakwagi unudon yigek yol anan kiwit. Imal kwakwagisi gwaljigi minisi ban pawit.

¹⁵ Emat agak siba geni tepmisi kinda, gen kaganigwan da wigit. Unun emat agak siba nan amin kabi morap miktimi miktimi egi anan kwan unun pabin yopdisak.

“Ain kirin nan abidanek amin kabi morap kilani tebaisi akdisak.”

Yan anek wain sop pinjil tip gapmakon wain sop baman tildisak. Unun Pinjop Tapmim Ami dakon butjapni dakon tilak asak.

¹⁶ Imal dubaknikon, ae sunjilikon man yan mandabi: “Kila Amin Madep Dakon Kila Amin Madepni, ae Amin Tagi Dakon Amin Tagini.”

¹⁷ Ae gildaron anelo kinda akban kagim. Unun da minam kwen binap akwan do yan tidanek yan yoyigit, “ji Pinjop dakon jap noknok madep do abin muwutni.

¹⁸ Anek kila amin madep dakon giptim timni noni, ae emat amin dakon mibiltok amini dakon giptim timni noni, ae amin tebai dakon giptim tim, ae os gat ae amin os kwenon yikgan amin dakon giptim tim, ae amin morap kisi dakon giptim timni noni: oman dima ekwan amin, ae oman amin, ae amin mani mini, ae amin mani ton kisi dakon giptim tim noni.”

¹⁹ Ae jon kilap yokwisi gat, ae miktimi miktimi dakon kila amin madepni gat ae emat amini gat da abin muwukgwit. Unun amin unun oskon yikgit gat ae emat amini gat emat wam do anek muwukgwit.

²⁰ Mani jon kilap yokwisi unun gat ae kombi amin toptopmi gat timikgwit. Kombi amin toptopmi unun jon kilap yokwisi da dabilon wasok tapmimi ton morapmi anek

amin panjkewalban tilakni abidawit, ae wupni wasanbi do gawak imgwit. Jon kilap yokwisi gat kombi amin toptopmi gat dima kimagek egakwal gapma madep tip salfa unjungwan tugawit da sosok unjungwan maba pigigimal.

²¹ Anakwa amin unun oskon yikgit, unun da emat agak siba gen kaganikon tagit unun nan jon kilap yokwisi dakon emat amini kisi morap dapban kimakgwit. Anakwan minam morap da unun emat amin dakon giptimni nanek buri tugawit.

20

Sunduk bilak 1 tausen yan dam tebanon egipgut

¹ Kili kanapbo anelo kinda Kwen Kokup yipman pigit. Kisirikon gapma kidagi mini dakon yoma wital abidagit, ae nap teban madepsi kinda kisi abidagit.

² Unun da nugim yokwisi madep kalipsigwan egipgut unun abidagit. Mani kinda Kon, ae mani kinda Sunduk yan jon. Anelo da nap teban nan waman anteban aban bilak 1 tausen egipgut.

³ Kili anelo da maban gapma kidagi minikon pigigit. Pigakwan gapma unun dakon yoma sopmanek tebaisi anteban agit. Miktim amin morap aripmi dima panjkewaljak, yan do agit. Unun bilak 1 tausen mudanakwan don yipman dekba bisap pisipmisok galaktoknikon egipdisak.

⁴ Ae kila amin madep yiyit tamo pindakgim. Unun tamokon amin unudon yikgwit. Pinjop da gen kokwin ani do yan mudan yomgut. Ae amin uwal da tegi mandan daganek dapba kimakgwit, unun dakon wupni pindakgim. Kalip unun amin da Pinjop dakon gen tebaisi abidanek, Yesu do yan tentenok anakwa uwal da dapba kimakgwit. Unun amin jon kilap yokwisi gat ae wupni wasanbi gat do dima gawak imgwit, ae unun

dakon tilakni inamnikon ae kisitnikon dima timikgwit. Unun amin egip egip aeni abidanek Kristo gat kila amin madep egakwa bilak 1 tausen agit.

⁵ Unun wasok wasok amin kimoron da pidon amin. (Amin diwari kimakgwit unun bisapmon egip egip dima abidawit. Unun bilak 1 tausen mudanakwan don egip egip abidokdan.)

⁶ Amin unun wasok wasoksi aeni pidoni amin unun kisik kisik tagi ani. Pin kop da unun amin iyi do manjigit, do kosiri kinda gat aripmi dima kimotdan. Unun Pin kop ae Kristo dakon mukwa sogok amin egek Kristo gat bilak 1 tausen kila amin madep egipdan.

Sunduk tasik tagit

⁷ Bilak 1 tausen unun mudanakwan, gapma kidagi mini dakon yoma witalakwa Sunduk dam tebani yipman abigikdisak.

⁸ Unun wanga abigek minat aminyo miktimi miktimi ekwan unun pan kewaldisak. Unun amin kabi mani Gok ae Megok yan yon. Sunduk da emat ani do pan muwutdisak. Emat amin kabini dakon tilakni unun tap kidipminon niman ton yombem morapmisi.

⁹ Unun miktimi miktimi da apgwit. Abin Pin kop dakon minat amin kabi gat ae kokup pap Pin kop da si galak tan imisak unun gat an gwasiwit. Mani Kwen Kokup da kindap da pin emat amin unun son yoban mini awit.

¹⁰ Sunduk da amin pan kewalgit, do Pin kop da Sunduk maban gapma madep tip salfa tepmisi sosen unudon pigigit. Jon kilap yokwisi gat ae kombi amin toptopmi gat unun bamot unun gapmakon kili egip gumal. Unun amin kapbi kalbi ae gildari tepmi madepsi bisap mudok mudogi mini pan egipdan teban.

Gen pi madepsi noman tagit

¹¹ Unun da kwenon kila amin madep yityit tamo madep kwakwagi kinda tanban kagim. Ae unun tamokon amin kinda yikban kagim. Anakwan miktim gat ae kundu gat yipman dek kigimal. Ae sanbejek dima tagimal.

¹² Amin kimakbi pindakgim. Unun amin mani ton, ae mani mini, unun kila amin madep yityit tamokon noman akgwit. Kili anelo da papia di kwini kwit. Ae papia kinda kisi kwini kwit, unun egip egip dakon papia. Anakwan Pin kop da unun papia akon gen tawit unun pindagek amin kimakgwit unun dakon anpak kalip awit unun kokwin agit.

¹³ Ae amin kalip tap idap gwan kimakgwit unun kisi Pin kopmon kwa anpak morap kalip awit unun kokwin agit. Ae kimot gat ae Amin Kimakba Yopbi Tamo unun bamot yum pindagakwal amin kimakgwit unun Pin kopmon kwa amin kalon kalon da anpak kalip awit unun pindagek kokwin agit.

¹⁴ Kili kimot gat ae Amin Kimakba Yopbi Tamo unun maban pakbi idap kindap sosok unudon pigigimal. Pakbi idap unun kindap sosok unun amin kosiri kinda gat kimokgon dakon tamoni.

¹⁵ Amin morap mani egip egip papia akon dima ton unun kisi maba pakbi idap kindap sosok unudon pigiwit.

Pin kop da yo morap pan kaluk akdisak

(Kilapmi 21-22)

21

Kundu kalugi gat ae miktim kalugi gat pindakgim

¹ Unun da kwenon nak kundu kalugi gat ae miktim kalugi gat pindakgim. Kundu mibiltogi gat miktim mibiltogi gat unun kili wagil kin pasigimal. Ae tap idap sanbejek dima tagit.

² Ae Pinjkop dakon telagi kokup pap unjun kagim. Unjun Jerusalem kalugi. Unjun koko Pinjkop gat egipgumal, da Kwen Kokup yipmanj dek pigit. Unjun tilimni tagisi, minjat da amin pak do tagap tanjek tilimni tagisi pasak unjuden.

³ Ae kila amin madep yityit tamokon da amin tek kinda madepsi yanj tidanban nandagim, “Nandani. Abisok Pinjkop dakon yut amin da binapmon tanjakwan iyi dakon minjat amin kabini egipni. Asi, Pinjkop iyi unjun gat egipdanj. Anek unjun dakon Pinjkopni egipdisak.

⁴ Unjun kabikon kunam pakbi morap dabilikon toni unjun kisisi wiririkban kunam sanjenek dima tatdanj. Ae amin sanjenek dima kimotdanj, ae but yokwi anek sanjenek kunam dima tatdanj, ae tepmi sanjenek dima pakdanj. Nido miktim kalipmi gat yoni kalipmi gat unjun kisisi pasil mudokdanj.”

⁵ Amin unjun kila amin madep yityit tamokon yikgit, unjun da yanj yagit, “Nandani, yo morap abo kalugi anj mudonj.” Aeni sanjenek yanj yagit, “Gen on mandaki. Nido gen gayisat unjun bamisi. Amin morap kisi da unjun do tagi nandanj gadagi.”

⁶ Yanjek yanj nayigit, “Pi unjun mudosok. Nak Wasok Wasoksi ae Mibisi egisat. Pi morap asat unjun wasip ananj asat. Amin kinda tegi bap tosak kanj, nak da yipbo pakbi dabil egip egipmi tonj ae yumanj nogi mini unjun nosak.

⁷ Amin kinda emaron teban tosak kanj, nak da unjun yo morap ibenj. Anek nak da Pinjkopni egapbo unjun da monjino egipjak.

⁸ Mani amin pasalek duwalik pukwanj, ae nandanj gadat dima anj, ae anpak yokwisi morapmi anj, ae amin dapba kimokgonj amin, ae amin yumabi anj, ae sot mawomyo anek yo tapmimi tonj pawilganj amin, ae kokup kidat do gawak yomanj

amin, ae amin morap top yonj, unjun iyi da kokupmon pigikdanj. Unjun pakbi idap kindap tepmini madepsi salfa tip da sosonj unjun. Unjun amin kimot kosiri kinda gat anj unjun dakon tamoni.”

Jon da Jerusalem kalugi kagit

⁹ Kili anjelo kinda nagon apgut. Anjelo unjun anjelo 7 kabi idap madepmon Pinjkop dakon butjap mudosak do amin panupbal ak dakon yo yokwisi 7 kabi timikgwit unjun kabikon nani kinda. Anjelo yanj nayigit, “Gak apbi Sipsip Moninj dakon minjatni abisok pakdisak unjun goliko.”

¹⁰ Kili Telagi Wup da butnokon pigi madepsi tujanakwan anjelo unjun da nak bedan anki ilenj madepsi ae kwensi kinda unjudon nepgut. Anki nepmanjek Pinjkop dakon kokup pap Jerusalem noligit. Unjun koko Pinjkop gat egipgumal, da Kwen Kokup yipmanj dek pinban kagim.

¹¹ Pinjkop dakon tilimi madepni unjun kokup papmon tenjenagit. Tenjenini unjun njwakjwarisi, tip yumanj nogi wukwisi dakon tenjenini yombem. Unjun tip jaspas yombem da yanj tenjenagit. Unjun glas yombem gwaljigi minisi.

¹² Kokup pap yoma nagalni unjun kwensi. Unjun yoma kagani 12 kabi, ae anjelo 12 kabi unjun yoma kagakon akganj. Anakwa Israel amin kabi 12 dakon man yoma domon tawit.

¹³ Nagal unjun dakon diwari gildat da wisak tetgin do yoma kagani kapbi tawit. Ae not tetgin nani do yoma kagani kapbi tawit. Ae saut tetgin nani do yoma kagani kapbi tawit. Ae nagal unjun dakon diwari gildat da pigisak tetgin nani do yoma kagani kapbi kisi.

¹⁴ Kokup pap unjun dakon nagal tebaisi tosak do kwinjiri tip daman 12 kabi mibilikon tawit. Sipsip Moninj dakon yabekbi 12 kabi dakon mani unjun tipmon tawit.

21:3: MS 26.11-12; Esi 37.27; Sek 2.10; 2Ko 6.16

21:6: Ais 55.1; Jer 2.13; Jn 7.37; PA 1.8,17; 22.17

Mt 25.41; PA 20.15; 22.15

21:10: Esi 40.2

21:11: Ais 60.1-2,19

21:4: Ais 35.10; 65.19; PA 7.17

21:5: 2Ko 5.17

21:7: 2Sa 7.14; 1KAG 17.13; Kap 89.26-27

21:8:

21:12: Esi 48.30-35

15 Anjelo gen nayigit unun da kalin kirin gol ban wasanbi kind a abidagit. Unun nan kokup pap gat, ae nagal madepni unun gat, ae nagal unun dakon yoma kagani tilak yop do abidagit.

16 Kokup pap dakon ilenji 4 kabi dakon tilakni unun kalonji gin. Dubagini ae madepni unun kisi aripginsi. Anjelo da kokup pap kalin kirinji nan tilak yipban 2,200 kilomita da arip agit. Kokup pap dakon ilenji 4 kabi dakon tilakni gat, ae kokup pap dakon kwen nani kisi dakon tilakni unun aripginsi.

17 Ae kokup pap dakon nagal kisi tilak yipgut. Yan aban nagal kwen wigigit dakon tilakni 65 mita da arip agit. Tilak yopyop unun amin da tilak yopmanjan unun nanjin anjelo da nagal dakon tilak yopgut.

18 Kokup pap dakon nagal unun tip jaspera ban wasanbi. Anek kokup pap unun gol jimjimi minisi ban wasanbi. Kokup pap unun dakon gol unun glas yombem gwaljigi minisi.

19 Kokup pap dakon nagal dakon teban tokni unun Pinjop da tip yumanj nogi wukwisi mibili mibili unun ban panjilim agit. Tip 1 tagisi nagal mibilon tagit unun tip jaspera. Ae tip 2 unun tip pili unun tip sapaia. Ae tip 3 unun tip aget. Ae tip 4 unun kalikaligi, unun tip emeral.

20 Ae tip 5 unun tip sadonikis, unun gami kwakwagi kisi. Tip 6 unun tip giman konilian. Ae tip 7 unun kilonkilonji, unun krisolait. Ae tip 8 unun tip kalikaligi njaknjari kind a unun beril. Ae tip 9 unun tip kilonkilonji njaknjari kind a unun topas. Ae tip 10 unun tip krisopres. Tip 11 unun tip aiasin. Ae tip 12 unun tip gami njaknjari kind a tip ametis.

21 Yoma kaga 12 kabi unun pel 12 kabi, unun kindirin yumanj nogi wukwisi. Yoma kalonj kalonj pel madep kalonj kalonj ban wasanbi. Kokup dakon kosit pap unun gol banjin

wasanbi. Gol unun gwaljigi minisi glas yombem.

22 Unun kokup papmon Telagi Yut Madep kind a dima tanban kagim. Nido, Amin Tagi Pinjop Tapmim Ami gat ae Sipsip Monin gat da iyi Telagi Yut Madep da yan egipgumal.

23 Unun kokup papmon gildat gat kanek gat pini mini. Nido, Pinjop dakon tilimni da kokup pap tentenanj imisak. Anjakwan Sipsip Monin unun kokup pap dakon lamni da yan egisak.

24 Amin miktimi miktimi egi anjan kwanj da unun kokup pap dakon tentenikon agipdan. Anakwa miktimi miktimi dakon kila amin madep da yoni tagi unun yumanj nogi wukwisi unudon panjopdan.

25 Unun kokup papmon pilin kind a dima tokdisak, do kokup pap dakon nagal dakon yoma dagok dagogi mini pisokdan.

26 Amin miktimi miktimi egi anjan kwanj unun yoni tilimi tagisi tonj gat ae man madep imim anpakni kisi timigek unudon panjopdan.

27 Mani pilin tuk dakon yo gat, ae amin anpak yokwi mibili mibili anj gat, ae top yonj amin unun kokup papmon dima pigini. Minjat aminyo Sipsip Monin dakon egip egip papiakon mani tonj, unun dagin unun kokup papmon pigikdan.

22

Jon da egip egip pakbi gat ae egip egip kindap gat pindakgit

1 Kili anjelo unun da pakbi madep kind a noligit. Unun egip egip yomyom pakbi. Unun glas yombem gwaljigi minisi agit. Pakbi unun Pinjop gat ae Sipsip Monin gat da kila amin madep yit yit tamogwan da pak abigisak.

2 Pak abigi kokup pap da kosit madep da binapsi nanj pak kisak. Pakbi da ilenji teri teri egip egip yomyom kindap akdak. Kindap unun bilak kind a da butgwan bami pot

21:15: Esi 40.3; PA 11.1

21:18: Ais 54.11-12

21:23: Ais 60.19-20; PA 22.5

21:24: Ais 60.3,5

21:25: Ais 60.11

21:27: Ais 52.1; Esi 44.9; 1Ko 6.9-10

22:1: Esi 47.1

22:2: WW 2.9; Esi 47.12;

Jol 3.18; Sek 14.8

do kosiri 12 yan an asak. Kanek morap kisi bami tan asak. Ae kindap unun dakon tami unun amin miktimi miktimi egi anan kwan unun sotni panmilip ak do ton.

³ Yo morap jobit pabi unun yo morap sanbenek ae dima tokdan. Pin kop gat ae Sipsip Monin gat dakon kila amin madep yityit tamo unun kokup papmon tosak. Ae Pin kop dakon oman amin da gawak imdan.

⁴ Gawak iminek tomno dabilni kokdan, ae Pin kop dakon mani oman amini da inamnikon tokdisak.

⁵ Pilin ae sanbenek dima tokdisak. Anakwan lam gat ae gildat gat pini mini, nido Amin Tagi Pin kop da iyi minat amin tenenan yomdisak. Anakwan oman monjini kila amin madep dagok dagogi mini egi wigikdan.

⁶ Anelo unun da yan nayigit, “Gen unun bamisi. Amin morap kisi da unun do tagi nandan gadagi. Pin kop Amin Tagi da kombi amin dakon wup pan tagap aban geni yan tenenan. Unun aneloni yabekban abin yo tepmisi noman togi unun oman monjini nin noligit.”

Yesu apdisak

⁷ Yesu da yosok, “Nandani! Nak kili ununjok apdisat. Minat aminyo kombi gen on papiakon ton unun guramikgan, unun kisik kisik ani.”

⁸ Nak Jon da gen on nandanek yo unun pindakim. Yo unun nandan pindakyo an mudanek anelo unun yo morap noligit unun da kandap mibilon njakben anek gawak im do agim.

⁹ Mani yan nayigit, “Yan dima abi! Nak kisi oman amin gin. Nak gak gat ae kombi amin kabi notgoni unun dakon pi isalji, ae amin morap on papiakon gen ton unun guramikgan amin unun dakon pi isalni. Pin kop kalon nanjin gawak ibi.”

¹⁰ Yan nayinek sigin yan yagit, “Kombi gen on papiakon ton unun dima sopman anteban abi. Nido, Pin kop da yo morap unun akdisak dakon bisap kili kwan tak.

¹¹ Amin anpak yokwi an, unun yum pindagakwa sanbenek ani. Ae amin anpak inan inani an, unun yum pindagakwa sanbenek ani. Ae amin anpak kilegisi an, unun yum pindagakwa sanbenek ani. Ae amin telagi ekwan, unun yum pindagakwa telagi sigin egipni.”

¹² Yesu da yan yagit, “Nandani, nak tepmisi apdisat. Minat amin morap tomni yom do apdisat. Anpak awit dakon kobogi do tomni anpak awit da aripmon yomdisat.

¹³ Nak Wasok Wasoksi ae Mibisi egisat. Nak mibiltok egisat, ae bunonsi egisat. Nak yo morap dakon mibili. Pi morap asat unun wasip an an asat.”

¹⁴ Amin pabi pigik dubakni sugon unun kisik kisik tagi ani. Unun da egip egip yomyom kindap dakon bami tagi pan noni, ae unun da kokup pap da yoma kaga nan tagi pigini.

¹⁵ Anakwa amin anpak yokwisi an amin gat, ae amin sot wamwam anek yo tapmimi ton pawilgan amin gat, ae yumabi an amin gat, ae amin dapba kimokgon amin gat, ae kokup kidat gawak iman amin gat, ae amin anpak toptopmi do galak tanek yolgan, unun amin morap Pin kop dakon kokup pap da wanja egipdan.

¹⁶ “Nak Yesu, nak da anelono yabekgo jikon obik da panmuwukbi jikon gen on yan tenenosok. Nak kila amin madep Dewit da babi kabikon da gugit wugit unun nak mani. Ae nak Dewit Dakon Monji, ae nak Wisawisa Dakon Gik Pap Madepsi Tenenosok unun.”

¹⁷ Telagi Wup gat ae minat unun Sipsip Monin pakdisak gat da yan yomal,

“Gak apbi.” Ae amin morap gen on nandani ji kisi yan yoni, “Gak apbi.”

Amin kinda tegi bap tosak kan tagi apjak. Amin kinda pakbi nok do nandisak kan, unun amin abinek egip egip yomyom pakbi tagi nosak. Unun Pin kop da but galak do yumsi nimisak.

Jon da gen on papiakon ton unun nandani amin do gen tebaisi yipgut

¹⁸ Nak da on papiakon kombi gen ton unun nandani amin morap do gen tebai yipmandat. On gen tosogon amin kinda gen kinda gat sanbesak kan, amin panupbal ak yo yokwisi on papiakon ton, unun Pin kop da sanbenban unun aminon noman tan indan.

¹⁹ Ae amin kinda da kombi gen on papiakon ton di wiriritjak kan, Pin kop da yo tagisi on papiakon ton unun wiririk imjak. Anakwan unun amin egip egip yomyom kindapmon jap dima pan nosak, ae Pin kop da telagi kokup papmon unudon dima egipjak. On papiakon unun dakon geni ton.

²⁰ On yo morap do yan tentenok asak amin da abisok yan yosok, “Asisi, nak kilisok unun apdisat.”

Asi, Amin Tagi Yesu gak apbi.

²¹ Amin Tagi Yesu dakon nandan yawotni unun Pin kop dakon minat amin kabikon tosak.

Gen sop diwari dakon mibili

Amin Nwakwari Kabi - Amin Juda amin kabikon da dima altanbi unun amin do Juda amin da Amin Nwakwari Kabi yan yon. Yan do Juda amin da nin morap do Amin Nwakwari Kabi yan nandan niman. Unun iyi dakon man pawikwan, nido kalipsigwan Pin kop da iyi dakon amin kabi egipni do manjigit. Do Amin Nwakwari Kabi do si nandaba pinban yoman. Mani, Kristo da nin kisi panmuwukban kabi kalon agiman da Pin kop dakon amin kabi ekwaman. (Lk 2.32; Ro 1.5, 3.29; Ep 3.6)

Anjelo - Anjelo unun wup Pin kop gat Kwen Kokup ekwan. Bisap kalon kalon aminon noman tanba pindakgaman. Pin kop da anjloni yabekban geni guramigek pini an. Pini madep unun Pin kop dakon minat aminyo panpulugon. (Ya 12.6-11, 27.23; Ibr 1.14). Bisap di Pin kop da yabekban aminon geni yan kwok akdo pan. (Mt 2.13; Lk 1.26, 2.9). Anjelo morap dakon madepni unun Maikel (Jut 9), ae anjelo madep kinda unun Gabriel (Lk 1.19,26).

Belsebul - Unun kon ae meniyo mibili mibili ekwan dakon madepni. Ae mani kinda unun Sunduk. (Mt 12.24)

But Tobil - On kosit kalonon da Pin kop da dabilon gwaljigi mini aman. Amin kinda iyi do yokwi pakpak yan nandanek but kalipni unun yopmanek Pin kop gen yol do nandisak kan, Amin Tagi Yesu Kristo unun yokwini wiririt do anek kimakgit yan nandan gadanek Pin kop da egip egip kalugi imjak do bisit asak kan, unun amin but tobil bamisi asak. (Ya 3.19, 20.21, 26.20).

Danari - Danari unun Rom amin dakon monen tabil kinda. Unun silwa ban wasanbi. Unun amin kinda da gildat kalon do pi aban danari kalon yomin yomin awit. (Mt 20.2)

Gen Bin Tagisi - Yesu da yabekbini yabekban Gen Bini Tagisi minat aminyo yoyin tenjenawit (Mk 16.15). Gen Bin Tagisi unun yan. Pin kop da Monji Yesu Kristo miktin amin morap yokwini wiririk yomjak do yabekban pin tilak kindapmon kimakgit. Do amin morap Yesu nandan gadan iminek but tobil an unun egip egip teban abidon (Jn 3.16).

Giptim mandak - (Ro 2.25; Gal 5.2; 1Ko 7.19) Juda amin da iyi da anpagon monji wili altanek gildatni 8 anjakwan giptimi mandan mandan awit. Unun da Juda aminsi ekwan dakon tilak asak. Pin kop da Abraham yan asak do iyigit unun da aripmon an (WW 17.9-14).

Juda Amin Dakon Muwut Muwut Yut - Juda amin dakon muwut muwut yutni unun telagi tagit. Unudon muwugek Pin kop gawak imim silip awit, ae Pin kop gen manjinek yan nandawit. Yesu bisap morapmi unudon wigek minat aminyo yoyindekgit.

Juda Amin Dakon Telagi Bisap Madep - Telagi bisap madepmon Juda amin da muwugek Pin kop ankwisawit, ae kalip yo tagisi morapmi anyomgut unun do nandawit. Juda amin dakon telagi bisap madep diwari unun yan:

1 - Yapyap Bilak (Mt 26.2, 5, 17-19)

On Juda amin dakon telagi bisap madepsi kinda. Unun bisapmon Pin kop da Isip miktimon ban pulugan yopban abigawit unun do nandanek egipgwit. Unun bisapmon anjloni yabekban pin Isip amin dakon monji wili mibiltok amin dapban kimakgwit. Mani Juda amin morap sipsip monji dapman yawini yoma domon sowit unun anjelo da yawi kanek yutni yapmanek dima dapgwit (TP 12). Unun do nandanek Juda amin da Yapyap Bilak bisap unun noman tanakwan sipsip monji kinda dapman dapman an. Abisok nin Yapyap Bilak dakon Sipsip Monjinin unun Yesu Kristo unun yansi nandan

gadaman, nido nandan gadan iman amin morap Pinjkop dakon butjap dima abidonj.

2 - Bret Yisni Mini Bilak (Mt 26.17; Lk 22.1) Kalipsi, Israel amin uwalni Isip amin do pasalek abigiwit bisapmon, bretni wasan yopba pap toni dakon bisap mini, do yis dima yopgwit. Do unun do nandanej Bret Yisni Mini Bilagon bret yisni mini nonj. Unun telagi bisap madepni Yapyap Bilagon noman tosok. (TP 12.14-20).

3 - Imal Yut Kabej Bilak (Jn 7.2-52) - On telagi bisapmon Juda amin but galaksi nandan, nido jap kili panmuwuk yopmanjan. Yut kabej anek Sonda pi agak kinda unudon ekwanj. Egek babikni da kalip miktim kibiri timon bilak 40 agipgwit unun do nandan. (MS 23.33-36; GT 16.13-15).

4 - Pentikos Bisap Madep (Ya 2.1, 20.16; 1Ko 16.8) On Juda amin dakon telagi bisap madep kinda. Pentikos dakon mibili unun 50. Yapyap bilak egi mudanej ae gildat 50 egakwa Pentikos Bisap Madep noman tosok. Unun bisapmon Juda amin kisik kisik an, nido jap madepni wit unun panmuwukganj. Ae kalip Pinjkop da Sinai Kabapmon gen tebani yomgut unun do nandan. Mani abisok nin Pentikos bisapmon Telagi Wup pigit unun do nandanej kisik kisik aman. (Ya 2.1-4).

Kristo - Kristo dakon mani kinda Mesaia. Kristo unun Grik gen, ae Mesaia unun Ibru gen. Unun man bamot unun mibili kalonj gin. Unun yan: amin kinda bit nelak busunikon tagalbi. Israel amin da anpagon Pinjkop da amin kinda kila amini egipjak do nandisak kan, kombi amini kinda iyinban unun amin tilak ak do busunikon bit nelak tagalgit. Pinjkop da yan tebantokni yolek minjat aminyoni kila asak do Yokwikon Ban Timit Timit Amini yabekgit. Unun amin Kristo yan iyiwit, nido unun Pinjkop da manjigit. Juda amin morap

da Kristo apjak do jomjom madepsi awit. Mani Yesu apgut bisapmon kalonisok di dagin unun asi Kristo yan nandan gadawit. (Mt 1.16, 16.16; Jn 1.41; Ya 5.42, 9.22)

Mukwa Sogok Amin - Juda amin diwari Telagi Yut Madepmon pi awit, unun do mukwa sogok amin yan yoyiwit. Unun amin kisi unun Liwai dakon diwatni kabi. Pi madepsi awit unun Pinjkop do paret mibili mibili anek mukwa sowit. Bulagi bulagi amin kinda manjikba mukwa sogok amin dakon mibiltok amini egipgut. Unun kalonj dagin Israel amin kisi dakon yokwini do Yut Buri Telagisigwan bilak kinda do kosit kalonj wigek mukwa sonj sonj agit. Mani Yesu Kristo da bisap kalonj iyin nan paret agit. Aban yawini da nandan gadat amin dakon yokwini wago-olsi wiririkban pasilgwit. (Ibr kilapmi 5-10).

Oman Amin - Miktim diwarikon yoni morapmi amin ae amin mani tonj da amin di tebai timikba oman amini ekwanj. Pi madepsi an, mani tomni dima timikganj. Amin tagini yopmanj dek kigik kosit minisi. Ae amin tagini dakon gen dima guramitni kan, tagi dapba kimotni. Kalip Israel amin Isip miktimon tepmi madepsi panek yanji egipgwit. Ae Yesu da bisapmon, ae Pol da bisapmon oman amin morapmi egipgwit, do Pol da unun do gen diwari mandagit. (1Ko 7.20-24; Ep 6.5-9; Kol 3.22-25)

Osana! - Osana dakon mibili Ibru genon da "Nin yokwikon ban timikgi!" Yesu da bisapmon Juda amin da amin kinda man madep imdo "Osana!" yan yawit. Yesu Jerusalem donki konda pigakwan yan tidanej unun yawit. (Mt 21.9)

Parisi - Juda amin kabikon amin diwari Pinjkop dakon gen teban do galagisi nandawit. Unun amin do Parisi amin yan yawit. Unun gen teban guramik kimagek amin diwari yangin ani do yoyindet awit. Pibit tidok anek Pinjkop da dabilon iyi do

amin diwari yapmanjek nin amin kilegisi yan nandawit. Mani unun amin jamba but amin, nido amin yoyin degek iyi dima guramikgwit. Pol iyiyo kisi kalip Parisi amin kinda egipgut, mani don Yesu nandan gadan imgut. (Ya 23.6, Pil 3.5-6)

Sabat Bisap – Pinjkop gildat 6 da butgwan miktim gat yo morap gat wasagit. Anek gildat 7 non pi dima agit (WW 2.1-3). Anek don Israel amin kisi gildat 6 pi anek gildat 7 non yik yawot ani do gen teban yipgut. Mani Israel amin da iyi gen teban morapmi sanjbenba amin da aripmi dimasi guramiri awit. Yesu da bisap diwari Sabat bisapmon wasok tapmimi ton aban Parisi amin da gen teban yapmandak yan nandawit. Unun sun nandawit. Nin Yesu dakon pidot pidot unun do yo madepsi nandaman do nin Sondakon unun do nandanek unudon yik yawot aman. (Lk 6.1-11, 13.10-17, 14.1-5)

Sadyusi – Juda amin kabi kinda egipgwit, mani Sadyusi yan yoyiwit. Unun Moses dakon gen teban yol kimot do nandawit. Nandak nandakni unun Parisi amin yombem, mani amin kimokgon do njwakjwat nandawit. Amin kimakbi kimoron da dima pidon yan nandawit. Ae aneloyo kisi do dima ekwan yan nandawit. Mani sun nandawit. (Mt 22.23; Ya 23.6-8; 1Ko 15.20-21; 1Tes 4.13-14).

Saion – (Mt 21.5; Jn 12.15; Ro 9.33, 11.26; 1Pi 2.6; Kap 2.6) Jerusalem kokup pap dakon ilen kinda mani Saion. Pinjkop dakon Telagi Yut Madepni unun ilenon tagit, do bisap diwari Jerusalem kokup pap do Saion yan yon. Ae bisap diwari Kwen Kokup do tilak anek Saion yan yon. (Ibr 12.22, PA 14.1)

Samaria – Samaria miktim unun Israel miktim da kapmatjok tosok. Kalipsigwan Samaria amin unun Juda amin dakon diwatni egipgwit. Mani Pinjkop dima nandan imgwit amin gat miqat eyo awit, do Amin Nwakjwari Kabi dagawit. Juda amin

da Samaria amin do tagi dima nandan yomgwit. (Lk 10.25-37; Jn 4.4-42)

Sanjek sanjek – Amin bamori da yo kinda ak do but kalon anek yan teban tok madepsi kinda amal unun do sanjek sanjek yan yoman. Pinjkop da sanjek sanjek bamori agit.

Mibiltok Moses gat agimal. Gen tebani Moses do yolinek Israel amin gen teban unun yol kimotni kan, iyi dakon amin kabisi egipni do yan tebantok an imgut. Mani, amin kinda da gen teban unun kisi gildari gildari aripmi dima guramiri. Yan do anek Pinjkop da dabilon amin kilegi kinda dima egisak. (YT 19.4-6; Lk 1.72; Ya 3.25, 7.8; Gal 3.17; Ibr 9.1)

Yan do anek Pinjkop da don sanjek sanjek kalugi kinda agit. Unun yan. Amin morap Yesu Kristo nandan gadan imni unun Pinjkop da dabilon amin kilegisi ani do yan tebantok anyomgut. (Mt 26.28; Mk 14.24; Lk 22.20; Ro 11.27; 1Ko 11.25; 2Ko 3.6; Ibr 7.22, 8.6-13, 9.15, 10.16, 29, 12.24, 13.20) Sanjek Sanjek Kinam – Pinjkop da Israel amin yoyinban kindap ban kinam kirin kinda wasawit. Anek gol ban kwenikon witjiwit. Unun kinamgwan Pinjkop da sanjek sanjek agit dakon telagi yo di yopgwit. Tip bamot Pinjkop da gen teban 10 kabi mandagit gat, ae Aron dakon win gat, ae kwoba mana similbi gat unungwan tawit. Unun kinam da kwenon anelo bamori serabim yan yon unun dakon wupmi wasawit. Israel amin dukwan dukwan kik do awit unun kinam kirin simon da guramigek kin kin awit. (Ibr 9.4; PA 11.19; Kap 78.61, 132.6-8)

Sisa – (Mt 22.21) Rom amin dakon kila amin madep noman tawit unun do Sisa yan yoyiwit. Yesu da bisapmon Rom amin da emat anek miktim morapmi dakon amin pabin yopmanjek miktimni timigek kila awit.

Sunduk – Sunduk unun kon mibili mibili dakon mibiltok amini. Kalipsigwan Pinjkop dakon aneloni kinda egipgut. Mani unun Pinjkop abin yip do aban Pinjkop da yolban

miktimon pigit. (Lk 10.18; PA 12.7-9). Amin yokwi ani do panjkwaldak. Ae nandan gadat amin da yokwi kalip awit unun do sigin nandan egek nandan gadatni yipni do pini sigin asak. Yesu da Sunduk kili abin yipgut, ae don bisap madepmon wagolsi maban Tip Domon egipdisak. (PA 20)

Telagi Wup - Unun Pinjkop iyi dakon wupni, do Telagi Wup yan yoman. Unun nandan gadat minjat aminyo kalon kalon da butgwan egisak. Pini kinda unun nandan gadat amin panpuluganban gen bami do nandan gadat an (Jn 16.13); ae nin panpulugok do Pinjkop bisit iyisak (Ro 8.26); ae Pinjkop dakon galaktokni nolisak (Ya 13.2, 16.6-7); ae tapmim nimanakwan geni yan tentenoman, ae panmuwukbi notnin panpulugoman (1Ko 2.4-5; 12; 14). Telagi Wup da ninon pi aban anpak tagisi ban aman (Gal 5.22-23).

Telagi Yut Madep - Israel amin da Jerusalem kokup papmon yut madep kinda awit, unun Pinjkop dakon Telagi Yut Madep. Unun yutnon Pinjkop gawak ingwit, ae telagi bisap madep morapnikon unun yutnon kin kin awit. Mukwa sogok amin da unjungwan pini awit. Ae unun yut da binapmonsia yut buri kinda tagit unun do Yut Buri Telagisi yan yawit. Bilak kinda do kosit kalon mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da iyigin Israel amin kisi dakon yokwini do nandanek unjungwan wigek paret an an agit. Yoma do imal kadimisi madep kinda

nan abisinba magit. Yesu kimakgit bisapmon Pinjkop da imal unun kwen da pidanban miktimon pigit. (Mt 27.51; Mk 15.38; Lk 23.45). Unun da nandan gadat amin nin Pinjkop da inamon aripmi tagi wiginen yan nolisak. Abisok nandan gadat amin nin Pinjkop dakon Telagi Yut Madepni ekwaman, nido Telagi Wupni nin da butgwan egisak. (1Ko 3.16-17).

Tipdom - Amin diwari Yesu Kristo dima nandan gadan iman, do yokwini sigin tan yoman. Do kimotni bisapmon yokwini dakon kobogi do kokup yokwisikon egipdan. Unun gapma dubagisi, kindap toktok teban sojegisak. (Mk 9.47-48; PA 19.20, 20.11-15). Unudon amin tepmi madepsi pakdan, amin kinda da aripmi dima panpulugogi. (Lk 16.19-31)

Wup - Amin kalonikon yo kapbi da ton: giptimnin, ae butnin, ae wupnin. Nin on miktimon ekwaman bisapmon, wupnin gat kisi ekwaman. Mani nandan gadat amin nin kimokgoman bisapmon wupnin nin da butgwan yikdak unun kwan Pinjkop gat Kwen Kokupmon ekwamal. (Lk 23.46; Ya 7.59)

Yawe - Kalipsi, Pinjkop da Moses altan imgut bisapmon, Pinjkop da iyi dakon man yanek "Yawe" yan yagit. Ibru genon mani dakon mibili unun "Naga Egisat". Juda amin da mani do telagisi yan nandawit. Yesu da iyi do "Naga Egisat" yan yagit, do unun da nolisak, Yesu unun Pinjkop dakon arip. (Jn 8.58)